

ODLUKA O PRIHVATLJIVOSTI I MERITUMU

Predmet broj CH/98/375 i dr.

Đorđe BESAROVIĆ i drugi

protiv

BOSNE I HERCEGOVINE

i

FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Komisija za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, na zasjedanju Velikog vijeća od 6. aprila 2005. godine, sa sljedećim prisutnim članovima:

Gosp. Miodrag PAJIĆ, predsjednik
Gosp. Mehmed DEKOVIĆ, potpredsjednik
Gosp. Želimir JUKA, član
Gđa Hatidža HADŽIOSMANOVIĆ, član
Gosp. Jovo ROSIĆ, član

Gosp. Nedim ADEMOVIĆ, arhivar

Razmotrivši gore spomenute prijave podnesene Domu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu (u daljnjem tekstu: Dom) u skladu sa članom VIII(1) Sporazuma o ljudskim pravima (u daljnjem tekstu: Sporazum) sadržanom u Aneksu 6 uz Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini;

Konstatujući da je Dom prestao postojati 31. decembra 2003. godine i da je Komisija za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Komisija) dobila mandat prema sporazumima u skladu sa članom XIV Aneksa 6 uz Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini koji su zaključeni u septembru 2003. i januaru 2005. godijne (u daljnjem tekstu: Sporazum iz 2005. godine) da odlučuje o predmetima podnesenim Domu do 31. decembra 2003. godine;

Usvaja sljedeću odluku u skladu sa članom VIII(2)(d) Sporazuma, čl. 3. i 8. Sporazuma iz 2005. godine, kao i pravilom 21. stav 1(a) u vezi sa pravilom 53. Pravila procedure Komisije:

I. UVOD

1. Podnosioci prijava su građani Bosne i Hercegovine. Prije raspada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (u daljnjem tekstu: SFRJ), ulagali su devize kod bivših komercijalnih banaka u toj zemlji. Zbog rastuće nestašice deviza i drugih ekonomskih problema isplata sredstava sa ovih "starih" deviznih štednih računa progresivno je organičavana po zakonima koji su stupili na snagu tokom 1980-tih i početkom 1990-tih.

2. Neposredno pred početak, kao i u toku oružanih sukoba u Bosni i Hercegovini, podnosioci prijava uglavnom nisu bili u mogućnosti da podižu novac sa svojih štednih računa. Također, svi njihovi pokušaji da podignu novac u poslijeratnom periodu bili su odbijeni bez obrazloženja ili uz pozivanje na zakone koje su usvojile SFRJ, Republika Bosna i Hercegovina i kasnije Federacija Bosne i Hercegovine.

3. Neki od podnosilaca prijava pokrenuli su sudske postupke, kako bi ostvarili svoja potraživanja po osnovu stare devizne štednje, međutim, niti jedan sudski postupak nije rezultirao ostvarenjem potraživanja, tako da su ti postupci do danas ostali bez rezultata.

4. U skladu sa zakonima, koje je Federacija Bosne i Hercegovine usvojila u toku 1997. i 1998. godine, a posebno Zakonom o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u procesu privatizacije (u daljnjem tekstu: Zakon o potraživanjima građana), potraživanja po osnovu stare devizne štednje trebala su biti riješena u procesu privatizacije imovine u društvenom i državnom vlasništvu. Prema Zakonu o potraživanjima građana, stanja devizne štednje su trebala biti evidentirana na "Jedinstvenom računu građana" koji je vodio Federalni zavod za platni promet. Umjesto isplate štednje, taj Zavod je izdavao certifikate u odgovarajućem iznosu. Prema relevantnim zakonskim odredbama, ovi certifikati su se mogli koristiti u procesu privatizacije za kupovinu stanova, poslovnih prostora u državnom vlasništvu, dionica preduzeća ili drugih sredstava. Ova procedura je sačinjena kako bi se riješila potraživanja građana i na taj način zaštitio sistem isplate javnog duga i spriječio kolaps bankovnog sistema.

5. Dom je 9. juna 2000. godine uručio svoju Odluku o prihvatljivosti i meritumu u predmetu *CH/97/48 i dr., Poropat i drugi protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, koja se tiče zahtjeva podnosilaca prijava za ostvarenje potraživanja po osnovu stare devizne štednje. Dom je odlučio da su Bosna i Hercegovina i Federacija Bosne i Hercegovine prekršile prava podnosilaca prijava na mirno uživanje imovine prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Dom je naredio, *inter alia*, da Federacija Bosne i Hercegovine treba "izmijeniti i dopuniti program privatizacije tako da postigne pravičnu ravnotežu između općeg interesa i zaštite imovinskih prava podnosilaca prijava kao imalaca stare devizne štednje".

6. Od 2. novembra 2000. do 8. februara 2002. godine, Federacija je dopunila razne odredbe Zakona o potraživanjima građana u pokušaju da izvrši naredbu Doma iz odluke *Poropat i drugi*.

7. Međutim, Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine je 8. januara 2001. godine donio odluku kojom se utvrđuje da ključne odredbe Zakona o potraživanjima građana nisu u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine. Na taj način, efikasnost i daljnja primjena ovog Zakona su dovedeni u pitanje.

8. Dom je 11. oktobra 2002. godine uručio odluku o prihvatljivosti i meritumu u predmetu broj *CH/97/104 i dr., Todorović i drugi protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine* (u daljnjem tekstu: odluka *Todorović i drugi*). U ovoj odluci, Dom je odlučio, *inter alia*, da stanje pravne nesigurnosti koje proističe iz odluke Ustavnog suda Federacije, te činjenica da Federacija nastavlja da primjenjuje zakone koji su proglašeni neustavnima, nepostojanje odgovarajućih izmjena tih zakona, te nedostupnost obeštećenja na domaćim sudovima, sve zajedno, predstavlja nesrazmjerno uplitanje u imovinska prava podnosilaca prijava, čime Federacija Bosne i

Hercegovine krši prava podnosioca prijava na mirno uživanje imovine u skladu s članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Dom je utvrdio da je i Bosna i Hercegovina prekršila član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju po osnovu opće angažovanosti i odgovornosti Države za staru deviznu štednju, te njenog nepreduzimanja odgovarajućih radnji s tim u vezi. Dom je naredio, *inter alia*, da Federacija Bosne i Hercegovine, u roku od šest mjeseci od dana donošenja odluke, donese relevantne i obavezujuće zakone i propise kojima se jasno reguliše problem stare devizne štednje na način koji je u skladu sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

9. Dom je 4. jula 2003. godine uručio odluku o daljnjim pravnim lijekovima u predmetu broj CH/97/48 i drugi, *Poropat i drugi*, uključujući sve podnosioca prijava iz prethodnih odluka *Poropat i drugi* i *Todorović i drugi*. Dom je zaključio da ni Bosna i Hercegovina, niti Federacija Bosne i Hercegovine, nisu preduzele nikakve relevantne korake za izvršenje odluka Doma, čime su nastavile s kršenjem prava podnosioca prijava prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Dom je, zbog toga, smatrao odgovarajućim da naredi daljnje pravne lijekove, uključujući, *inter alia*, isplatu novca svakom od podnosioca prijava. Dom je, između ostalog, naredio da se u roku od jednog mjeseca od datuma uručenja odluke, svakom konkretnom podnosiocu prijave isplati iznos od 2.000 konvertibilnih maraka (u daljnjem tekstu: KM), ili puni iznos njene/njegove stare devizne štednje, u zavisnosti od toga koji je iznos manji, te da će teret ovih isplata snositi tužene strane podjednako.

10. Dom je 7. novembra 2003. godine uručio Odluku u prihvatljivosti i meritumu u predmetu broj CH/98/377 i dr., *Đurković i drugi protiv Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske*. U ovoj Odluci, Dom je zaključio, *inter alia*, da situacija u Federaciji Bosne i Hercegovine u pogledu stare devizne štednje, uzeta u cjelini, stavlja pojedinačan i pretjeran teret na mnoge štetiše, uključujući i podnosioca prijava. Dom je priznao napore Federacije da uspostavi "pravičnu ravnotežu" raznim izmjenama i dopunama važećih zakona koje su uslijedile nakon usvojenih odluka Doma. Međutim, zaključuje se da kakav god da je bio mogući uticaj tih izmjena, odlukom Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, njihova efikasnost je dovedena u pitanje. Dom je utvrdio da stvoreno stanje pravne neizvjesnosti – nastavljena primjena zakona u svjetlu odluke Ustavnog suda Federacije, nedostatak blagovremenih odgovarajućih izmjena tih zakona i očigledna nemogućnost obraćanja domaćim sudovima – stvara neproporcionalno uplitanje u imovinska prava podnosioca prijava. U pogledu odgovornosti Bosne i Hercegovine, Dom je ostao na stanovištu da je Država generalno odgovorna za pitanja u vezi sa starom deviznom štednjom.

11. Na tragu novih rješenja, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine je 20. novembra 2004. godine usvojio Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 64/04), (u daljnjem tekstu: Zakon o izmirenju obaveza). Novim zakonom Federacija Bosne i Hercegovine je utvrdila da će se sveobuhvatno izmirenje unutrašnjeg duga prema fizičkim i pravnim licima izvršiti na način koji osigurava i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine. Utvrđeno je da se unutrašnji dug, između ostalog, odnosi i na obaveze po osnovu stare devizne štednje ostvarene do najnižih poslovnih jedinica banaka na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, u iznosu koji se utvrđuje prema verifikaciji obaveza na način propisan istim Zakonom. Međutim, u odnosu na obaveze po osnovu stare devizne štednje deponovane u Ljubljanskoj banci i Invest banci, Zakon o izmirenju obaveza je izričito propisao da će se iste rješavati u procesu sukcesije imovine bivše SFRJ.

12. Predmetne prijave se odnose na zahtjeve podnosioca prijava da ostvare svoja potraživanja po osnovu stare devizne štednje, deponovane isključivo u bankama Bosne i Hercegovine i njihovim poslovnim jedinicama na teritoriji današnje Federacije Bosne i Hercegovine. Čini se da su, na podlozi zakonske regulative iz 1997. i 1998. godine, banke prebacile staru deviznu štednju ovih podnosioca prijava na Jedinstvene račune građana u Federalnom zavodu za platni promet (u daljnjem tekstu: Zavod), osim u određenim predmetima gdje podnosioci prijave izričito navode da njihova devizna štednja nije evidentirana na Jedinstvenom računu građana.

13. Prijave pokreću pitanja u vezi sa pravom podnosioca prijava na mirno uživanje imovine po članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i pravom na pravičnu raspravu u razumnom roku po članu 6. Evropske konvencije.

II. POSTUPAK PRED DOMOM/KOMISIJOM

14. S obzirom na sličnost između činjenica u predmetima i žalbenih navoda podnosioca prijava, Komisija je odlučila da prijave br. CH/98/375, CH/98/376, CH/98/380, CH/98/391, CH/98/393, CH/98/397, CH/98/398, CH/98/399, CH/98/409, CH/98/412, CH/98/421, CH/98/423, CH/98/425, CH/98/432, CH/98/434, CH/98/436, CH/98/437, CH/98/442, CH/98/434, CH/98/445, CH/98/452, CH/98/458, CH/98/468, CH/98/470, CH/98/475, CH/98/476, CH/98/478, CH/98/484, CH/98/495, CH/98/497, CH/98/501, CH/98/502, CH/98/508, CH/98/510, CH/98/525, CH/98/528, CH/98/529, CH/98/541, CH/98/564, CH/98/569, CH/98/570, CH/98/577, CH/98/580, CH/98/581, CH/98/590, CH/98/592, CH/98/596, CH/98/601, CH/98/602, CH/98/606, CH/98/607, CH/98/608, CH/98/610, CH/98/612, CH/98/613, CH/98/614, CH/98/616, CH/98/623, CH/98/624, CH/98/625, CH/98/631, CH/98/662, CH/98/673, CH/98/716, CH/98/718, CH/98/831, CH/98/868, CH/98/898, CH/98/1081, CH/98/1082, CH/98/1083, CH/98/1088, CH/98/1091, CH/98/1093, CH/98/1094, CH/98/1096, CH/98/1099, CH/98/1300, CH/98/1301, CH/99/1571, CH/99/1758, CH/99/1769, CH/99/2033, CH/99/2038, CH/99/2052, CH/99/2059, CH/99/2061, CH/99/2071, CH/99/2089, CH/99/2105, CH/99/2134, CH/99/2135, CH/99/2162, CH/99/2165, CH/99/2173, CH/99/2189, CH/99/2190, CH/99/2205, CH/99/2206, CH/99/2208, CH/99/2209, CH/99/2210, CH/99/2212, CH/99/2214, CH/99/2216, CH/99/2217, CH/99/2225, CH/99/2273, CH/99/2275, CH/99/2276, CH/99/2286, CH/99/2288, CH/99/2514, CH/99/2533, CH/99/2534, CH/99/2541, CH/99/2551, CH/99/2552, CH/99/2606, CH/99/2630, CH/99/2631, CH/99/2632, CH/99/2642, CH/99/2663, CH/99/2664, CH/99/2678, CH/99/2679, CH/99/2680, CH/99/2681, CH/99/2686, CH/99/2690, CH/99/2691, CH/99/2733, CH/99/2749, CH/99/2750, CH/99/2755, CH/99/2756, CH/99/2768, CH/99/2769, CH/99/2770, CH/99/2773, CH/99/2785, CH/99/2794, CH/99/2802, CH/99/2804, CH/99/2837, CH/99/2843, CH/99/2846, CH/99/2847, CH/99/2848, CH/99/2851, CH/99/2858, CH/99/2860, CH/99/2861, CH/99/2864, CH/99/2866, CH/99/2875, CH/99/2883, CH/99/2886, CH/99/2890, CH/99/2892, CH/99/2893, CH/99/2894, CH/99/2901, CH/99/2904, CH/99/2905, CH/99/2906, CH/99/2908, CH/99/2918, CH/99/2922, CH/99/2923, CH/99/2939, CH/99/2944, CH/99/2945, CH/99/2946, CH/99/2956, CH/99/2962, CH/99/2966, CH/99/2967, CH/99/2969, CH/99/2976, CH/99/2979, CH/99/2983, CH/99/2992, CH/99/3001, CH/99/3006, CH/99/3007, CH/99/3008, CH/99/3011, CH/99/3018, CH/99/3020, CH/99/3027, CH/99/3037, CH/99/3043, CH/99/3045, CH/99/3057, CH/99/3063, CH/99/3066, CH/99/3068, CH/99/3074, CH/99/3076, CH/99/3082, CH/99/3085, CH/99/3086, CH/99/3089, CH/99/3096, CH/99/3098, CH/99/3114, CH/99/3117, CH/99/3118, CH/99/3122, CH/99/3135, CH/99/3137, CH/99/3138, CH/99/3140, CH/99/3146, CH/99/3157, CH/99/3158, CH/99/3159, CH/99/3167, CH/99/3176, CH/99/3177, CH/99/3178, CH/99/3180, CH/99/3182, CH/99/3183, CH/99/3184, CH/99/3185, CH/99/3188, CH/99/3189, CH/99/3201, CH/99/3202, CH/99/3203, CH/99/3206, CH/99/3208, CH/99/3209, CH/99/3210, CH/99/3211, CH/99/3215, CH/99/3220, CH/99/3221, CH/99/3223, CH/99/3228, CH/99/3233, CH/99/3239, CH/99/3240, CH/99/3242, CH/99/3243, CH/99/3244, CH/99/3247, CH/99/3251, CH/99/3253, CH/99/3255, CH/99/3260, CH/99/3264, CH/99/3265, CH/99/3266, CH/99/3267, CH/99/3271, CH/99/3272, CH/99/3275, CH/99/3276, CH/99/3277, CH/99/3281, CH/99/3282, CH/99/3285, CH/99/3292, CH/99/3298, CH/99/3307, CH/99/3308, CH/99/3311, CH/99/3312, CH/99/3313, CH/99/3315, CH/99/3318, CH/99/3319, CH/99/3320, CH/99/3321, CH/99/3323, CH/99/3324, CH/99/3326, CH/99/3328, CH/99/3334, CH/99/3335, CH/99/3337, CH/99/3338, CH/99/3340, CH/99/3344, CH/99/3347, CH/99/3348, CH/99/3349, CH/99/3350, CH/99/3351, CH/99/3358, CH/99/3364, CH/99/3377, CH/99/3379, CH/99/3380, CH/99/3381, CH/99/3382, CH/99/3383, CH/99/3386, CH/99/3400, CH/99/3421, CH/99/3422, CH/99/3424, CH/99/3428, CH/99/3432, CH/99/3434, CH/99/3435, CH/99/3436, CH/99/3439, CH/99/3442, CH/99/3447 i CH/99/3448 spoji u skladu s pravilom 33. Pravila procedure Komisije istoga dana kada je usvojila ovu odluku.

CH/98/375 i dr.

15. Prijave su podnesene Domu u periodu od 23. februara 1998. do 30. decembra 1999. godine.

16. Dom je 30. maja i 12. decembra 2003. godine prosljedio tuženim stranama, Bosni i Hercegovini i Federaciji Bosne i Hercegovine, dvije grupe predmetnih prijava radi dostavljanja pismenih zapažanja o prihvatljivosti i meritumu prema članu 6. Evropske konvencije i članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

17. Tužena strana, Bosna i Hercegovina, je 13. juna 2003. godine dostavila Domu svoja pismena zapažanja. Federacija Bosne i Hercegovine je svoja pismena zapažanja dostavila Domu/Komisiji 30. jula 2003. i 13. februara 2004. godine i dodatne informacije 12. decembra 2003. i 8. decembra 2004. godine.

18. Dom/Komisija su podnosiocima prijave prosljedili zapažanja o prihvatljivosti i meritumu tuženih strana na pismena zapažanja.

19. Komisija je 27. januara 2005. godine prosljedila tuženim stranama, Bosni i Hercegovini i Federaciji Bosne i Hercegovine, preostali dio predmetnih prijava, radi dostavljanja pismenih zapažanja o prihvatljivosti i meritumu prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

20. Komisija je 24. februara 2005. godine zaprimila pismena zapažanja tužene strane, Bosne i Hercegovine, i 25. februara 2005. godine je zaprimila pismena zapažanja Federacije Bosne i Hercegovine.

21. Komisija je podnosiocima prijave prosljedila zapažanja o prihvatljivosti i meritumu tuženih strana do dana donošenja ove Odluke.

22. Komisija je pismenim dopisom od 18. februara 2005. godine pozvala Ured visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu da u postupku rješavanja predmeta devizne štednje pred Komisijom učestvuje u svojstvu *amicus curiae*. Komisija nije primila mišljenje Ureda visokog predstavnika 1. aprila 2005. godine.

23. Komisija je pismenim dopisom od 24. februara 2005. godine pozvala zastupnika Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini, da u postupku rješavanja predmeta devizne štednje pred Komisijom, učestvuje u svojstvu *amicus curiae*.

24. Komisija je 14. marta 2005. godine primila mišljenje Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini.

25. Mišljenje Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini je prosljeđeno tuženim stranama 23. i 25. marta 2005. godine.

III. ČINJENICE

A. Činjenice u pojedinačnim predmetima

1. Predmet broj CH/98/375, Đorđe BESAROVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

26. Prijava je podnesena Domu 23. februara i registrovana 10. aprila 1998. godine.

27. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Podnosilac prijave je 20. avgusta 2003. godine obavijestio Dom da je na sekundarnom tržištu prodao 10.000 KM stare devizne štednje, te da ukupan iznos njegovog potraživanja kod Jugobanke iznosi 53.686,84 KM, sto potvrđuje i izvod sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 4. aprila 2002. godine.

CH/98/375 i dr.

28. Podnosilac prijave je obavijestio Komisiju 11. februara 2005. godine da nije raspolagao sa preostalim dijelom deviznih sredstava.

29. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

2. Predmet broj CH/98/376, Muhamed GACKIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

30. Prijava je podnesena Domu 24. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

31. Podnosilac prijave je polagao sredstva na štednoj knjižici kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovog pologa 69.618,96 DEM.

32. Podnosilac prijave je 13. februara 2005. godine obavijestio Komisiju da je opunomoćio gđu Amilu Omersoftić da zastupa njegova prava preko Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini kod Suda Bosne i Hercegovine i Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu.

3. Predmet broj CH/98/380, Marko BAŠKARADA protiv Federacije Bosne i Hercegovine

33. Prijava je podnesena Domu 25. februara i registrovana 10. aprila 1998. godine.

34. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 8.019,88 USD.

35. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

36. Svojim dopisom od 3. marta 2005. godine, podnosioca prijave je obavijestio Komisiju da je iznos od 2.112 KM utrošio. Prema Izvodu sa jedinstvenog računa građana od 11. januara 2000. godine, čini se da je iznos njegove devizne štednje 11.408,11 KM.

4. Predmet broj CH/98/391, Nedžib ĐOZO protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

37. Prijava je podnesena Domu 26. februara i registrovana 10. aprila 1998. godine.

38. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 101.809,2 DEM, 8.365,27 USD i 1.099,23 LTG .

39. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

5. Predmet broj CH/98/393, Mehmed DALIPAGIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

40. Prijava je podnesena Domu 27. februara i registrovana 10. aprila 1998. godine.

41. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 22.058,88 DEM, 119,78 USD i 1.396,37 ATS.

42. Podnosilac prijave je obavijestio Dom 6. novembra 2003. godine da je dio stare devizne štednje u iznosu od 655,60 DEM iskoristio u procesu privatizacije za otkup stana. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 14. oktobra 1999. godine preostala potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznose 21.825,33 KM.

43. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

6. Predmet broj CH/98/397, Milena BOŠKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

44. Prijava je podnesena Domu 3. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

45. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 13.333,32 KM.

46. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

7. Predmet broj CH/98/398, Osman SAMARDŽIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

47. Prijava je podnesena Domu 4. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

48. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 2.696,48 ATS, 5.782,11 DEM i 15.441,39 CHF.

49. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

8. Predmet broj CH/98/399, Rahima ZILDŽIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

50. Prijava je podnesena Domu 4. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

51. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa na jednoj štednoj knjižici 1.912,61 ATS, 4.560,99 CHF, 662,61 NLG, 53,87 CAD, 13.654,35 FRF i 97,44 DEM, a na drugoj štednoj knjižici 160,86 CHF i 9.612,83 DEM.

52. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

9. Predmet broj CH/98/409, Derviš SUBAŠIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

53. Prijava je podnesena Domu 5. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

54. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 1.071,79 DEM i 3.578,41 USD.

55. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

10. Predmet broj CH/98/412, Nikola VOJKIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

56. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 7.002,81 ATS, 2.862,19 DEM i 2.546,98 CHF. Prema kopiji izvoda sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 21. aprila 2001. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 6.766,75 KM.

57. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje

11. Predmet broj CH/98/421, Milorad SAVIČIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

58. Prijava je podnesena Domu 6. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

CH/98/375 i dr.

59. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Podnosilac prijave nije dostavio kopiju štedne knjižice.

60. Podnosilac prijave je 10. februara 2005. godine dostavio pismo Komisiji sa dodatnim informacijama. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 9. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 16.599,97 KM. Podnosilac prijave nije dostavio kopiju štedne knjižice.

61. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

12. Predmet broj CH/98/423, Halim BIČAKČIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

62. Prijava je podnesena Domu 9. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

63. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Prema kopiji izvoda sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 20. marta 2003. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 82.815,41 KM.

64. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

13. Predmet broj CH/98/425, Ahmet ALIKADIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

65. Prijava je podnesena Domu 10. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 34.729, 15 DEM, 727,6 FRF i 5.645,42 USD.

66. Podnosilac prijave je 13. februara 2005. godine obavijestio Komisiju da je kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine, opunomoćio gđu Amilu Omersoftić, koja je pokrenula postupke pred Sudom Bosne i Hercegovine i Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu.

14. Predmet broj CH/98/432, Behija MANDIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

67. Prijava je podnesena Domu 11. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

68. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos pologa 17.192,52 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 2. maja 1999. godine, ukupna potraživanja po osnovu stare devizne štednje podnosioca prijave iznose 28.724,77 KM.

69. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

15. Predmet broj CH/98/434, Nadžija MAGLAJLIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

70. Prijava je podnesena Domu 11. marta 1998. i registrovana 10. aprila 1998. godine.

71. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo.

72. Podnosilac prijave je obavijestila Komisiju 18. februara 2005. godine da je polagala devizna sredstva kod Jugobanke Sarajevo. Iznos njenih pologa, prema kopiji štedne knjižice kod Jugobanke je bio 113.163,40 DEM, 24.499,16 CHF i 27.718,42 USD. Prema kopiji izvoda sa Jedinstvenog računa građana kod Zavoda od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 183.930,68 KM. Podnosilac prijave je u svom pismu obavijestila Komisiju da nije raspolagala sa sredstvima stare devizne štednje te da se nije obraćala domaćim ni međunarodnim institucijama.

16. Predmet broj CH/98/436, Nadira ĐURĐEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

73. Prijava je podnesena Domu 11. marta 1998. i registovana 10. aprila 1998. godine.

74. Podnosilac prijave je polagala sredstva na stare devizne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa kod Privredne banke, prema kopiji štedne knjižice na dan 5. februar 1998. godine, bio 22.720,34 DEM i 434.916,32 ITL.

75. Podnosilac prijave je obavijestila Komisiju 21. februara 2005. godine da je dio svoje stare devizne štednje, u iznosu od 3.581 KM, iskoristila u otkup stana. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana kod Zavoda od 23. decembra 1999. godine ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 22.221.57 KM. Podnosilac prijave je u svom pismu navela da su njena potraživanja kod Privredne banke Sarajevo 22.221,65 KM.

76. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

17. Predmet broj CH/98/437, Fadila MUŠINOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

77. Prijava je podnesena Domu 11. marta 1998. i registrovana 10. aprila 1998. godine.

78. Podnosilac prijave je polagala sredstva na staroj deviznoj knjižici kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa kod Privredne banke, prema kopiji štedne knjižice na dan 29. januar 1992. godine, bio 10.100,67 DEM.

79. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

18. Predmet broj CH/98/442, A.DŽ. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

80. Prijava je podnesena Domu 13. marta 1998. i registrovana 10. aprila 1998. godine.

81. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa kod Privredne banke, prema kopiji štedne knjižice na dan 24. oktobar 1996. godine, bio 1.619,61 USD.

82. Podnosilac prijave je obavijestio Komisiju 16. februara 2005. godine da nije raspolagao sa sredstvima stare devizne štednje, te da nije pretvarao svoja sredstva u certifikate.

83. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

19. Predmet broj CH/98/445, Husein HADŽISMAILOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

84. Prijava je podnesena Domu 17. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

CH/98/375 i dr.

85. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa kod Privredne banke 10.538,87 USD, a kod Jugobanke 28.324,88 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 9. novembra 2001. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 45.241,72 KM.

86. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

20. Predmet broj CH/98/452, Nada PERKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

87. Prijava je podnesena Domu 19. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

88. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 16.188 DEM.

89. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

21. Predmet broj CH/98/458, Milada PANDŽO protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

90. Prijava je podnesena Domu 19. marta i registrovana 13. aprila 1998. godine.

91. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 13.571,98 DEM i 49,70 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 23. septembra 2004. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 13.912,71 KM.

92. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

22. Predmet broj CH/98/468, Draženka ČANKOVIĆ-JANKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

93. Prijava je podnesena Domu 24. marta i registrovana 13. aprila 1998. godine.

94. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 2.329,15 DEM.

95. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

23. Predmet broj CH/98/470, Ubavka ĆOROVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

96. Prijava je podnesena Domu 25. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

97. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo, u iznosu od 2.735,65 KM. Podnosilac prijave, međutim, nije dostavila kopiju devizne štedne knjižice.

98. Podnosilac prijave je 15. februara 2005. godine dostavila Komisiji dodatne informacije. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 4. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 2.735,65 KM. Podnosilac prijave, u dostavljenim materijalima, nije dostavila kopiju devizne štedne knjižice. Podnosilac

CH/98/375 i dr.

prijave navodi da je njena majka Draginja Savić (veza predmet broj: CH/98/484) prenijela cijeli iznos svoje devizne štednje na račun podnosioca prijave (9.445,37 DEM). U prilogu dostavlja kopiju izvoda sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 15. maja 2000. godine, u kome je evidentirano njeno ukupno potraživanje po osnovu stare devizne štednje u iznosu od 11.982,89 KM.

99. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

24. Predmet broj CH/98/475, Zdravka VUKASOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

100. Prijava je podnesena Domu 26. marta i registrovana 13. aprila 1998. godine.

101. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa kod Privredne banke 2.573,90 DEM, a kod Jugobanke 609,87 DEM, 998,46 USD i 81,30 FRF.

102. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

25. Predmet broj CH/98/476, Kemal ALIĆEHAJIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

103. Prijava je podnesena Domu 27. marta i registrovana 13. aprila 1998. godine.

104. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke na jednoj knjižici 45.482,41 DEM, na drugoj knjižici 67.710,73 DEM, te na trećoj 16.785,77 DEM. Čini se da je iznos pologa kod Privredne banke na jednoj knjižici 20.882,56 USD i 15.799,02 DEM, a na drugoj knjižici kod iste banke 442,35 DEM i 5783,88 USD. Prema kopiji izvoda sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 8. aprila 2000. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 193.049,71 KM.

105. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

26. Predmet broj CH/98/478, Smail ĆEMALOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

106. Prijava je podnesena Domu 27. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

107. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 2.987,95 DEM.

108. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

27. Predmet broj CH/98/484, Draginja Savić protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

109. Prijava je podnesena Domu 30. marta 1998. i registrovana 11. aprila 1998. godine.

110. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa bio 9.445,37 DEM.

111. Podnositeljica prijave navodi da je udruženje deviznih štediša, čiji je ona član, podnijelo tužbu Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine. Međutim, kako navodi, njihovim zahtjevima nije udovoljeno.

112. Komisija je 8. februara 2005. godine poslala pismo podnositeljici prijave, tražeći od nje informacije vezane za staru deviznu štenju. U svom pismu Komisiji od 15. februara 2005. godine, podnositeljica prijave je obavjestila da je izvršila prenos svoje cjelokupne devizne štednje na račun svoje kćerke U.Č, čiji se predmet vodi kod Komisije pod brojem CH/98/470.

28. Predmet broj CH/98/495, N. M. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

113. Prijava je podnesena Domu 2. aprila i registrovana 12. maja 1998. godine.

114. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 57.771,61 DEM i 12.274,17 USD. Podnosilac prijave navodi da je cjelokupan iznos svoje devizne štednje pretvorio u certifikate.

115. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

29. Predmet broj CH/98/497, Mihajlo LOJPUR protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

116. Prijava je podnesena Domu 2. aprila i registrovana 12. maja 1998. godine.

117. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa, na jednoj knjižici, 75.655,92 DEM, a na drugoj knjižici 5.416,82 DEM.

118. Podnosilac prijave je naknadno naveo da ima i drugu štednu knjižicu u Jugobanci, sa ukupnim plogom od 5.416, 82 DEM, međutim, na izričito traženje Komisije nije dostavio kopiju iste. Podnosilac prijave navodi da iznos svoje devizne štednje nije pretvorio u certifikate.

119. Podnosilac prijave se obraćao Kantonalnom sudu u Sarajevu. Pismenim dopisom broj: R-57/98 od 25. marta 1998. godine, Kantonalni sud je obavijestio podnosioca prijave da je Union Banka d.d. Sarajevo pravni sljednik Jugobanke d.d. Sarajevo na području Federacije Bosne i Hercegovine, te da odgovara cjelokupnom svojom imovinom samo za obaveze stvorene na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine.

120. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

30. Predmet broj CH/98/501, M.Š. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

121. Prijava je podnesena Domu 3. aprila i registrovana 12. maja 1998. godine.

122. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 17.624,870 AUS i 87.543,34 DEM, a kod Privredne banke 36.209,35 DEM.

123. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

31. Predmet broj CH/98/502, S.Š. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

124. Prijava je podnesena Domu 3. aprila i registrovana 12. maja 1998. godine.

125. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa kod Privredne banke bio 24.079,61 DEM.

126. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

32. Predmet broj CH/98/508, I.Č. protiv Federacije Bosne i Hercegovine

127. Prijava je podnesena Domu 8. aprila i registrovana 12. maja 1998. godine.

128. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 13.087, 84 DEM.

129. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

33. Predmet broj CH/98/510, Nada POPOVIĆ Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

130. Prijava je podnesena Domu 8. aprila i registrovana 12. maja 1998. godine.

131. Podnosilac prijave postavlja zahtjev za povrat svoje stare devizne štednje i štednje svoga umrlog supruga, ostvarene kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njihovih pologa 24.764,67 KM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 11. novembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 24.764,67 KM.

132. Podnosilac prijave se nije obraćala domaćim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje. Podnosilac prijave je zajedno sa grupom štediša podnijela tužbu Evropskom sudu za ljudska prava u Strazburu.

34. Predmet broj CH/98/525, Dušan VIDOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

133. Prijava je podnesena Domu 13. aprila i registrovana 12. maja 1998. godine.

134. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 50.199,40 DEM. Izvodom sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 10. februara 2005. godine je evidentirano da je podnosilac prijave iskoristio svoju staru deviznu štednju u iznosu od 6.374 KM u procesu privatizacije za otkup stana, tako da je preostali iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje 43.852,40 KM.

135. Podnosilac prijave je 11. februara 2005. godine obavijestio Komisiju da je iskoristio dio svojih deviznih sredstava u procesu privatizacije, te da ostaje pri zahtjevu za povrat preostalog dijela devizne štednje.

136. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

35. Predmet broj CH/98/528, N.D. protiv Bosne i Hercegovine

137. Prijava je podnesena Domu 13. aprila i registrovana 12. maja 1998. godine.

138. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 3.762,31 DEM i 1.310,07 USD.

139. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

36. Predmet broj CH/98/529, B.D. protiv Bosne i Hercegovine

140. Prijava je podnesena Domu 13. aprila i registrovana 13. maja 1998. godine.

141. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 885,94 DEM.

142. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

37. Predmet broj CH/98/541, Davor MIKA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

143. Prijava je podnesena Domu 17. aprila i registrovana 13. maja 1998. godine.

144. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 67.269,38 DM, 1.713,85 USD i 35.22 USD, a na drugoj knjižici 2.820,24 DM i 8,72 USD. Prema kopiji izvoda sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 14. februara 2005. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 73.560 KM.

145. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

38. Predmet broj CH/98/564, Jela BJELJAC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

146. Prijava je podnesena Domu 22. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

147. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 3.013,80 DEM i 218,49 ATS.

148. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

39. Predmet broj CH/98/569, Velija HADŽOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

149. Prijava je podnesena Domu 22. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

150. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 50,00 DEM i 10,00 CHF, a na drugoj knjižici 28.267,00 DEM, 217,30 USD, 1504,43 ATS, 1000,52 FRF, 17.690,04 CHF i 429,95 SKR.

151. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

40. Predmet broj CH/98/570, Hasan HADŽOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

152. Prijava je podnesena Domu 22. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

153. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 7.252,25 DEM, i 189,16 USD.

154. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

41. Predmet broj CH/98/577, Kojo JOVANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

155. Prijava je podnesena Domu 23. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

156. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke 644,08 DEM, 350,92 ATS i 8,05 USD, a kod Jugobanke 6.992,89 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 11 februara 2002. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne je 7.839,08 KM.

157. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

42. Predmet broj CH/98/580, Mirko JOVANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

158. Prijava je podnesena Domu 23. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

159. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 11.499,90 DEM i 368,40 USD. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 5. januara 2001. godine, potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje nisu evidentirana na ovom računu.

160. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

43. Predmet broj CH/98/581, Munira ĆATIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

161. Prijava je podnesena Domu 23. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

162. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 216,18 DEM, 427,92 USD i 88.180,98 DM. U izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 14. februara 2005. godine, nije evidentirano potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje.

163. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

44. Predmet broj CH/98/590, Slavko MIJIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

164. Prijava je podnesena Domu 24. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

165. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo, filijale u Sarajevu i Konjicu. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa kod filijale u Sarajevu 66,48 USD i 10.305,54 DEM, te kod filijale u Konjicu 1.997,31 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 20. januara 2001. godine ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 12.492,75 KM.

166. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

45. Predmet broj CH/98/592, Husnija OSMANKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

167. Prijava je podnesena Domu 24. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

168. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa na prvom računu kod Privredne banke bio 5.434,58 DEM, 2.024,67 USD, 7,14 HFL, 13,94 ATS i 5.377,56 ŠFRS, a na na drugom računu 266,99 DEM. Kod Jugobanke 13.927,5907 DEM i 23.401,1337 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. novembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 52.874,74 KM.

169. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

46. Predmet br CH/98/596, Ivan VRLJIČAK protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

170. Prijava je podnesena Domu 24. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

171. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 1.600,00 USD.

172. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

47. Predmet broj CH/98/601, J.O.R. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

173. Prijava je podnesena Domu 24. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

174. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini da je ukupan iznos njenih pologa 40.186,26 DEM.

175. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

48. Predmet broj CH/98/602, Gabrijel PETRIC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

176. Prijava je podnesena Domu 24. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

177. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Iznos njegovih pologa na jednoj knjižici je 20.000,00 DEM i 20.000,00 SFRS, a na drugoj knjižici 148,83 DEM i 11.239,24 SFRS. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 10. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 55.334,00 KM.

178. Podnosilac prijave navodi da je Udruženje za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini podnijelo tužbu Evropskom sudu za ljudska prava u Strazburu i Sudu Bosne i Hercegovine. Također, navodi da je kao član Udruženja potpisao punomoć Udruženju, zastupniku gđi Amili Omersoftić, te se na taj način priključio kolektivnoj tužbi štediša.

49. Predmet broj CH/98/606, Dragoslav RAŠEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

179. Prijava je podnesena Domu 27. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

CH/98/375 i dr.

180. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 4.779,72 DEM i 14,70 USD.

181. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

50. Predmet broj CH/98/607, Mićo VRLJIČAK protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

182. Prijava je podnesena Domu 27. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

183. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 1.839,40 USD.

184. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

51. Predmet broj CH/98/608, Fahira HASANBEGOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

185. Prijava je podnesena Domu 27. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

186. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 4.159 DEM i 1382,70 USD.

187. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

52. Predmet broj CH/98/610, Omer AGANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

188. Prijava je podnesena Domu 27. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

189. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke 33.911,6 DEM, a kod Jugobanke 24.142,4155 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 10. februara 2005. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 58.484,42 KM.

190. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

53. Predmet broj CH/98/612, Nebojša LOJPUR protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

191. Prijava je podnesena Domu 28. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

192. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 10.274,38 DEM i 106,24 NLG, a na drugoj knjižici 16.678,06 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 5. juna 2000. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 27.046 KM.

193. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

54. Predmet broj CH/98/613, Vera LOJPUR protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

194. Prijava je podnesena Domu 28. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

195. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa na jednoj knjižici 13.904,95 DEM, na drugoj 1.014,70 USD i 11.000 CHF, te na trećoj 9.196,90 DEM, 4.973,05 USD i 751,74 CHF. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 11. februara 2005. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 46.514,53 KM.

196. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

55. Predmet broj CH/98/614, Meho VELEDAR protiv Federacije Bosne i Hercegovine

197. Prijava je podnesena Domu 28. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

198. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 12.191,3225 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 6. novembra 2001. godine ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 12.410 KM

199. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

200. Supruga podnosioca prijave je 8. marta 2005. godine obavijestila Komisiju da je podnosilac prijave umro, te da ona želi da nastavi postupak pred Komisijom. U prilogu svog pisma ona je dostavila rješenje o nasljeđivanju Općinskog suda II Sarajevo, broj 0-2180/01, od 10. septembra 2001. godine kojim se ona proglašava zakonskim nasljednikom I nasljednog reda, sa dijelom 1/1.

56. Predmet broj CH/98/616, Šefko ODOBAŠIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

201. Prijava je podnesena Domu 28. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

202. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 12.843,43 DEM.

203. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

57. Predmet broj CH/98/623, Šakir HENDA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

204. Prijava je podnesena Domu 4. maja i registrovana 15. maja 1998. godine.

205. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 6.533,3309 DEM.

206. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

58. Predmet broj CH/98/624, Semra HENDA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

207. Prijava je podnesena Domu 4. maja i registrovana 15. maja 1998. godine.

CH/98/375 i dr.

208. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 17.647,2228 DEM.

209. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

59. Predmet broj CH/98/625, N.K. protiv Federacije Bosne i Hercegovine

210. Prijava je podnesena Domu 4. maja i registrovana 15. maja 1998. godine.

211. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke 42.034,96 DEM i 172,10 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 11. oktobra 1999. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 42.143,99 KM.

212. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

213. Podnosilac prijave je 15. februara 2005. godine poslao dopis Komisiji u kom navodi da se učlanio u Udruženje za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini.

60. Predmet broj CH/98/631, Č.Š. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

214. Prijava je podnesena Domu 7. maja i registrovana 15. maja 1998. godine.

215. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 24.457,51 DEM na jednoj knjižici i 4278,92 DEM na drugoj knjižici. Iznos pologa kod Privredne banke je 20.095,44 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 10. februara 2005. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 47.624,26 KM.

216. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

61. Predmet broj CH/98/662, N.T. protiv Bosne i Hercegovine

217. Prijava je podnesena Domu 26. maja i registrovana 9. juna 1998. godine.

218. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 26.825,5043 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 4. maja 1999. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 27.117,71 KM.

219. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

62. Predmet broj CH/98/673, Murat SUDIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

220. Prijava je podnesena Domu 3. juna i registrovana 9. juna 1998. godine.

221. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 1.755,25 DEM.

222. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

63. Predmet broj CH/98/716, Azim PIRIJA protiv Bosne i Hercegovine

223. Prijava je podnesena Domu 24. juna 1998. godine i registrovana istog dana.

224. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 24.266,35 DEM.

225. Podnosilac prijave je 8. aprila 1997. godine Općinskom sudu I Sarajevo podnio tužbu protiv Unionbanke Sarajevo. Općinski sud I je 13. marta 1998. godine donio presudu broj P-1270/97 kojom se tužbeni zahtjev podnosioca prijave odbija kao neosnovan. Podnosilac prijave nije naveo da li je koristio pravne lijekove protiv prvostepene presude.

64. Predmet broj CH/98/718, Nihad MEHMEDALIĆ protiv Bosne i Hercegovine

226. Prijava je podnesena Domu 25. juna i registrovana 25. juna 1998. godine.

227. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 6.209,56 DEM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 18. novembra 2004. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 6.255,37 KM.

228. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

65. Predmet broj CH/98/831, Fikret ZAHIDIĆ-KORUGIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

229. Prijava je podnesena Domu 3. avgusta 1998. godine i registrovana istog dana. Podnosilac prijave je podnio zahtjev za povrat stare devizne štednje koju je njegova supruga ulagala kod Privredne banke Sarajevo, s tim da je na deviznoj knjižici podnosilac prijave označen kao ovlašteno lice. Čini se da je iznos pologa 4.999,85 DEM.

230. Podnosilac prijave i njegova supruga su Općinskom sudu u Tešnju podnijeli tužbu protiv Privredne banke Sarajevo. Općinski sud je 9. februara 2005. godine donio rješenje broj, P-47/01 kojim se tužitelji pozivaju da dopune i urede tužbu. Međutim, čini se da podnosilac prijave i njegova supruga nisu postupili po pozivu suda. Podnosilac prijave se, također, obraćao Ministarstvu socijalne politike, raseljenih lica i izbjeglica Federacije Bosne i Hercegovine i Komisiji za zaštitu ljudskih prava Predsjedništva Bosne i Hercegovine. U oba slučaja je dobio negativan odgovor. U oba slučaja je njegov zahtjev odbijen zbog nenadležnosti.

231. Supruga podnosioca prijave je 15. februara 2005. godine obavijestila Komisiju da je podnosilac prijave umro, te da ona želi nastaviti postupak pred Komisijom.

66. Predmet broj CH/98/868, Ale BEĆIRBEGOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

232. Prijava je podnesena Domu 13. avgusta 1998. godine i registrovana istog dana.

233. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 31.406,6703 DEM; na drugoj 208,2794 DEM; te na trećoj knjižici 600,5462 DEM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 8. januara 2005. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 32.787,10 KM.

234. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

67. Predmet broj CH/98/898, Šefik BUHIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

235. Prijava je podnesena Domu 24. avgusta 1998. godine. i registrovana istog dana.

236. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne Banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 193 DEM.

237. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

68. Predmet broj CH/98/1081, Alija ČONGO protiv Bosne i Hercegovine

238. Prijava je podnesena Ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u 1998. godini. Ured Ombudsmena je prosljedio prijavu Domu 19. novembra, a prijava je registrovana 24. novembra 1998. godine.

239. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 16.759,23 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 11. februara 2005. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 16.981,78 KM.

240. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

69. Predmet broj CH/98/1082, Petar SAMARDŽIĆ protiv Bosne i Hercegovine

241. Prijava je podnesena Ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u 1998. godini. Ured Ombudsmena je prosljedio prijavu Domu 19. novembra, a prijava je registrovana 24. novembra 1998. godine.

242. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Dio devizne štednje podnosilac prijave je iskoristio u procesu privatizacije za otkup stana, tako da se čini da je iznos njegovih preostalih pologa kod Jugobanke 13.616,10 DEM.

243. Podnosilac prijave se nije obraćao drugim domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje

70. Predmet broj CH/98/1083, J.Đ. protiv Federacije Bosne i Hercegovine

244. Prijava je podnesena Ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u 1998. godini. Ured Ombudsmena je prosljedio prijavu Domu 19. novembra, a prijava je registrovana 24. novembra 1998. godine.

245. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 28.516,86 DEM.

246. Podnosilac prijave se nije obraćao drugim domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

71. Predmet broj CH/98/1088, Ibrahim KOVAČEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

247. Prijava je podnesena Ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u 1998. godini. Ured Ombudsmena je prosljedio prijavu Domu 19. novembra, a prijava je registrovana 24. novembra 1998. godine.

248. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 19.832,5921 DEM, a na drugoj knjižici 298,48 DEM.

249. Podnosilac prijave se nije obraćao drugim domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

72. Predmet broj CH/98/1091, Trpimir JELIČIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

250. Prijava je podnesena Ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u 1998. godini. Ured Ombudsmena je prosljedio prijavu Domu 19. novembra, a prijava je registrovana 24. novembra 1998. godine.

251. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 1768,64 DEM.

252. Podnosilac prijave se nije obraćao drugim domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

73. Predmet broj CH/98/1093, L.J.I. protiv Federacije Bosne i Hercegovine

253. Prijava je podnesena Ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u 1998. godini. Ured Ombudsmena je prosljedio prijavu Domu 19. novembra, a prijava je registrovana 24. novembra 1998. godine.

254. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa bio 15.579,55 DEM na jednoj knjižici i 9.395,00 DEM na drugoj knjižici.

255. Podnosilac prijave je jedan dio svoje stare devizne štednje iskoristila u procesu privatizacije za otkup stana. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa Zavoda, od 5. maja 1999. godine, preostalo potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 9.566,01 KM.

256. Podnosilac prijave se nije obraćala drugim domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

74. Predmet broj CH/98/1094, Halim VEJO protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

257. Prijava je podnesena Ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u 1998. godini. Ured Ombudsmena je prosljedio prijavu Domu 19. novembra, a prijava je registrovana 24. novembra 1998. godine.

258. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 10.718,93 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa Zavoda, od 5. januara 2004. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 17.868,87 KM.

259. Pismom od 14. februara 2005. godine podnosilac prijave je obavijestio Komisiju da se 21. juna 2004. godine obratio Federalnoj agenciji za privatizaciju radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

75. Predmet broj CH/98/1096, Munira ALIŠAN protiv Federacije Bosne i Hercegovine

260. Prijava je podnesena Ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u 1998. godini. Ured Ombudsmena je prosljedio prijavu Domu 19. novembra, a prijava je registrovana 24. novembra 1998. godine.

261. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 21.000 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana, ukupan iznos potraživanja po osnovu stare devizne štednje iznosi 21.404,87 KM.

262. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

76. Predmet broj CH/98/1099, Miroslav i Milica MARKANOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

263. Prijava je podnesena Ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u 1998. godini. Ured Ombudsmena je prosljedio prijavu Domu 19. novembra, a prijava je registrovana 24. novembra 1998. godine.

264. Podnosilac prijave i njegova supruga su polagali sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos pologa podnosioca prijave 40.607,19 DEM, a iznos pologa njegove supruge 6.196,47 DEM.

265. Pismom od 15. januara 2004. godine podnosilac, Komisija je obavještana da podnosilac prijave i njegova supruga nisu koristili staru deviznu štednju.

266. Podnosilac prijave, niti njegova supruga, nisu se obraćali domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

77. Predmet broj CH/98/1300, Vera KRSTIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

267. Prijava je podnesena Ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u 1998. godini. Ured Ombudsmena je prosljedio prijavu Domu 16. novembra 1998. godine, koja je registrovana istog dana.

268. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa na jednoj knjižici 7.088,4985 DEM, a na drugoj knjižici 12.207,7042 DEM.

269. Podnosilac prijave je, također, dostavila fotokopiju tri devizne štedne knjižice kod Jugobanke, koja glasi na ime B.K. Međutim, nije dostavila punomoć, kojom je B.K. ovlašćuje za zastupanje u vezi devizne štednje pred Komisijom.

270. Komisija je 8. februara 2005. godine poslala pismo podnositeljici prijave tražeći od nje da u roku od sedam dana dostavi dodatne informacije u predmetu i punomoć kojom je B.K. ovlašćuje za zastupanje pred Komisijom. Komisiji je vraćena poštanska dostavnica, potpisana 15. februara 2005. godine, iz koje proizilazi da je podnosilac prijave primila pismo Komisije, na koje nije odgovorila.

271. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

78. Predmet broj CH/98/1301, V.P. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

272. Prijava je podnesena Ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u 1998. godini. Ured Ombudsmena je prosljedio prijavu Domu 19. novembra, a prijava je registrovana 24. novembra 1998. godine.

273. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 51,13 DEM i

CH/98/375 i dr.

5.886,68 CHF, dok je iznos njegovih pologa kod Privredne banke 4.289,23 DEM i 1.233,36 USD. Podnosilac prijave je, prema uplatnici od 14. oktobra 2000. godine, uložio 9.439,50 KM u Privatizacijsko-investicioni fond BIG-Investiciona grupa d.d. Sarajevo.

274. Podnosilac prijave, također, postavlja zahtjev za povrat devizne štednje njegove supruge M.P, ostvarene kod Jugobanke. Čini se da je ukupan iznos pologa M.P. u Jugobanci 1014,40 CHF i 8,600 DEM.

275. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

79. Predmet broj CH/99/1571, Haris OMERSOFTIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

276. Prijava je podnesena Domu 15. februara i registrovana 17. februara 1999. godine.

277. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 22. maja 2001. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 63.323,74 KM. Komisija uočava da podnosilac prijave ima još jednu prijavu kod Komisije, broj CH/98/424, koja se odnosi na položena devizna sredstva kod Ljubljanske banke. Iz toga razloga, sredstva sa izvoda sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 22. maja 2001. godine, su znatno veća nego je utvrđeni iznos devizne štednje kod Jugobanke Sarajevo.

278. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

80. Predmet broj CH/99/1758, Rešad IBRAHIMSPAHIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

279. Prijava je podnesena Domu 23. marta i registrovana 25. marta 1999. godine.

280. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 2.831,16 USD. Međutim, podnosilac prijave navodi da je ukupan iznos njegovih pologa 3.146,60 USD i da je banka prilikom prenosa sredstava na Jedinstveni račun građana, protivno njegovoj volji, konvertovala USD u DEM, po nepovoljnom kursu. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 1. maja 1999. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 4.711.38 KM.

281. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

81. Predmet broj CH/99/1769, Jusuf NIŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

282. Prijava je podnesena Domu 22. marta i registrovana 25. marta 1999. godine.

283. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednju kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 73.002,87 DEM, 4.490,49 CHF i 9.077,70 USD.

284. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

82. Predmet broj CH/98/2033, Ivanka KRNOJELAC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

285. Prijava je podnesena Domu 8. aprila 1999. godine i registrovana istog dana.

CH/98/375 i dr.

286. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 10.191,29 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 22. marta 2005. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 10.386,28 KM.

287. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

83. Predmet broj CH/98/2038, Omer SRNA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

288. Prijava je podnesena Domu 13. aprila 1999. godine i registrovana istog dana.

289. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 38.094,74 DEM.

290. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

84. Predmet broj CH/98/2052, Milovan ĐORDAN protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

291. Prijava je podnesena Domu 15. aprila 1999. godine i registrovana istog dana.

292. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 16.579,45 DEM.

293. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

85. Predmet broj CH/98/2059, Marija STANOKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

294. Prijava je podnesena Domu 19. aprila 1999. godine i registrovana istog dana.

295. Podnosilac prijave postavlja zahtjev za povrat svoje stare devizne štednje ostvarene kod Jugobanke Sarajevo, kao i devizne štednje svog umrlog supruga, ostvarene kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos pologa podnosioca prijave 3.101,67 DEM na jednoj knjižici i 6.715,97 DEM na drugoj knjižici, a iznos pologa njenog umrlog supruga je 72.249,76 DEM.

296. Rješenjem Općinskog suda I Sarajevo broj O-945/99, od 9. novembra 1999. godine, podnosilac prijave se iza smrti svoga supruga, proglašava zakonskom nasljednicom I nasljednog reda, sa dijelom 1/2.

297. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

86. Predmet broj CH/99/2061, Josip KNEŽEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

298. Prijava je podnesena Domu 19. aprila 1999. godine i registrovana istog dana.

299. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo.

CH/98/375 i dr.

300. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 5.937,22 USD, 26.354,53 DEM i 13,37 CHF, a kod Privredne banke iznos pologa je 279,88 USD.

301. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje

87. Predmet broj CH/99/2071, Dara SEKULIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

302. Prijava je podnesena Domu 20. aprila i registrovana 26. aprila 1999. godine.

303. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 3.399,1300 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 20. marta 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 3.399,13 KM.

304. Podnosilac prijave je 3. avgusta 2004. godine Federalnoj agenciji za privatizaciju podnijela zahtjev za rješavanje potraživanja stare devizne štednje.

88. Predmet broj CH/99/2089, Dragan SALIHBEGOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

305. Prijava je podnesena Domu 23. aprila i registrovana 26. aprila 1999. godine.

306. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke. Čini se da je iznos njegovih pologa 580,98 DEM.

307. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

89. Predmet broj CH/99/2105, Živana PERIŠIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

308. Prijava je podnesena Domu 26. aprila 1999. godine i registrovana istog dana.

309. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo i kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa kod Privredne banke 2.531,21 DEM, a kod Jugobanke 146,2842 DEM.

310. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

90. Predmet broj CH/99/2134, Alija HAMZIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

311. Prijava je podnesena Domu 6. maja i registrovana 10. maja 1999. godine.

312. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo.

313. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa kod Jugobanke na jednoj knjižici 2.655,31 DEM i 18.722,49 USD, a na drugoj 4.263,19 DEM i 22.286,46 USD, a kod Privredne banke 2.397,72 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 78.877,48 KM.

314. Čini se da se podnosilac prijave nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

91. Predmet broj CH/99/2135, Saliha HAMZIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

315. Prijava je podnesena Domu 6. maja i registrovana 10. maja 1999. godine.

316. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa na jednoj knjižici 11.439,81 DEM, a na drugoj 13.420,78 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 11. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 25.050,89 KM.

317. Čini se da se podnosilac prijave nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

92. Predmet broj CH/99/2162, B.C. protiv Bosne i Hercegovine

318. Prijava je podnesena Domu 12. maja i registrovana 13. maja 1999. godine.

319. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 32.997,92 DEM.

320. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

93. Predmet broj CH/99/2165, D.Z. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

321. Prijava je podnesena Domu 12. maja i registrovana 13. maja 1999. godine.

322. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa kod Privredne banke 29.831,80 DEM, a kod Jugobanke 19.618,49 DEM i 10.146,65 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 7. decembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 53.801,00 KM.

323. Podnosilac prijave je 21. februara 2005. godine obavijestila Komisiju da je dio stare devizne štednje iskoristila u procesu privatizacije za otkup stana, međutim, nije navela tačan iznos koji je iskoristila.

324. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

94. Predmet broj CH/99/2173, Ismet POLUTAK protiv Bosne i Hercegovine

325. Prijava je podnesena Domu 14. maja i registrovana 19. maja 1999. godine.

326. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovog pologa 29.153,12 DEM.

327. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

95. Predmet broj CH/99/2189, Hamdo SOKOLOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

328. Prijava je podnesena Domu 18. maja i registrovana 24. maja 1999. godine.

329. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovog pologa 32.052,05 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 5. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 32.289,73 KM.

330. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

96. Predmet broj CH/99/2190, Sajma ZEBIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

331. Prijava je podnesena Domu 18. maja i registrovana 24. maja 1999. godine.

332. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 11.881,72 DEM.

333. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

97. Predmet broj CH/99/2205, Vera BAMBURAĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

334. Prijava je podnesena Domu 20. maja i registrovana 27. maja 1999. godine.

335. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa na jednoj knjižici 19.522,83 DEM, a na drugoj 65,81 ATS, 125,75 DEM, 2.312,52 ITL, 37,39 NLG, 22,02 CHF, 431,39 GBP i 95,97 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 20.079,06 KM.

336. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

98. Predmet broj CH/99/2206, Marija STANIVUK protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

337. Prijava je podnesena Domu 20. maja i registrovana 27. maja 1999. godine.

338. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenog pologa 1.683,78 DEM.

339. Podnosilac prijave je 21. jula 1997. godine podnijela tužbu Općinskom sudu I u Sarajevu protiv Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Central Profit banke d.d. Sarajevo, radi povrata devizne štednje. Nema dokaza da je taj sud odlučio po tužbi.

99. Predmet broj CH/99/2208, Božidar LAKIČEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

340. Prijava je podnesena Domu 20. maja i registrovana 27. maja 1999. godine.

341. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 11.185,49 DEM.

342. Zastupnik podnosioca prijave je 15. februara 2005. godine dostavio Komisiji pismo u kojem navodi da je podnosilac prijave polagao sredstva i kod Privredne banke, ali da će štednu knjižicu dostaviti naknadno, što nije učinio do dana usvajanja ove odluke. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 9. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 12.091,63 KM.

343. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

100. Predmet broj CH/99/2209, Milenka FARKAŠ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

344. Prijava je podnesena Domu 20. maja i registrovana 27. maja 1999. godine.

345. Podnosilac prijave postavlja zahtjev za povrat svoje stare devizne štednje kod Privredne banke Sarajevo koju su ona i njena djeca I.F. i B.F. naslijedili iza smrti njenog supruga F.Z.

346. Rješenjem Osnovnog suda I u Sarajevu, broj O-1653/96, od 8. jula 1996. godine, podnosilac prijave i njena djeca I.F. i B.F. proglašavaju se za nasljednike I nasljednog reda iza umrlog F.Z, sa dijelom od po 1/3, što za svakog od njih iznosi po 6.620,24 DEM.

347. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 10. februara 2005. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 19.860,52 KM.

348. Podnosilac prijave je podnijela tužbu Općinskom sudu I u Sarajevu protiv Central Profit Banke d.d. Sarajevo, ali je istu povukla. Općinski sud I u Sarajevu je donio rješenje, broj P-1515/99, od 24. jula 2000. godine, kojim se tužba podnosioca prijave smatra povučenom.

101. Predmet broj CH/99/2210, Jasna MEMIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

349. Prijava je podnesena Domu 20. maja i registrovana 27. maja 1999. godine.

350. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 964,14 LIT, 126,34 ATS, 1.697,94 DEM, 89,36 CHF, 283,11 FRF, 3.035,12 USD.

351. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

102. Predmet broj CH/99/2212, Subha ISANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

352. Prijava je podnesena Domu 20. maja i registrovana 27. maja 1999. godine.

353. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 21.709,43 DEM i 528,65 USD.

354. Zastupnik podnosioca prijave je 15. februara 2005. godine obavijestila Komisiju da je podnosilac prijave umrla 7. avgusta 2002. godine, te da je njena kćerka A.Č. naslijedila potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje u ukupnom iznosu od 21.709,43 KM. Navodi da A.Č. želi nastaviti postupak pred Komisijom. U prilogu je dostavila rješenje Općinskog suda I u Sarajevu, broj O-1594/02, od 4. novembra 2002. godine kojim se A.Č. proglašava zakonskom nasljednicom podnosioca prijave I nasljednog reda, sa dijelom 1/1.

355. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

103. Predmet broj CH/99/2214, Dragomir DOPUĐA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

356. Prijava je podnesena Domu 20. maja i registrovana 27. maja 1998. godine.

CH/98/375 i dr.

357. Podnosilac prijave postavlja zahtjev za povrat svoje stare devizne štednje koju je ulagao kod Privredne banke i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 43.387,21 DEM.

358. Također, podnosilac prijave postavlja zahtjev za povrat devizne štednje koju je naslijedio iza smrti V.V, u iznosu od 30.616,48 USD, uložene kod Jugobanke Sarajevo.

359. Rješenjem o nasljeđivanju Osnovnog suda I br. O. 893/95, od 8. novembra 1995. godine, podnosilac prijave se proglašava nasljednikom prvog nasljednog reda, umrle V.V, sa dijelom 1/1.

360. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 10. februara 2005. godine, ukupna potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznose 92.399,57 KM.

361. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

104. Predmet broj CH/99/2216, Mirjana STIJAČIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

362. Prijava je podnesena Domu 20. maja i registrovana 27. maja 1999. godine.

363. Podnosilac prijave postavlja zahtjev za povrat svoje stare devizne štednje koju je ulagala kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da su iznosi njenih pologa kod Jugobanke 897,00 USA, 22.224,12 DEM, 40.439,50 DEM, 111,18 USA i 249,55 BFRS.

364. Također, podnosilac prijave postavlja zahtjev za povrat devizne štednje koju je naslijedila iza smrti svog supruga, u iznosu od 40.439,50 DEM, uložene kod Jugobanke Sarajevo.

365. Rješenjem o nasljeđivanju Osnovnog suda u Sarajevu br. O-729/86, od 24. juna 1986. godine, podnosilac prijave se proglašava zakonskom nasljednicom svog umrlog supruga, sa dijelom 1/1.

366. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 65.254,02 KM.

367. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

105. Predmet broj CH/99/2217, Ljerka VILENICA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

368. Prijava je podnesena Domu 20. maja i registrovana 27. maja 1999. godine.

369. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da su iznosi njenih pologa kod Jugobanke 8.620,74 DEM, 10.138,53 ATS i 364,16 (valuta nije vidljiva iz priložene knjižice). Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupna potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznose 10.844,58 KM.

370. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

106. Predmet broj CH/99/2225, Džemal POVLAKIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

371. Prijava je podnesena Domu 24. maja i registrovana 27. maja 1999. godine.

CH/98/375 i dr.

372. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke na jednoj knjižici 19.854,92 DEM i na drugoj knjižici 25.720,32 DEM, a kod Jugobanke 39.623,54 DEM i na drugoj knjižici 1.498,42 DEM. Prema izvodu sa Jedinствenog računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 88.289,23 KM.

373. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

107. Predmet broj CH/99/2273, Ljeposava TODORVIĆ - VUKAŠINOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

374. Prijava je podnesena Domu 20. maja i registrovana 27. maja 1999. godine.

375. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 6.679,7 DEM.

376. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

108. Predmet broj CH/99/2275, Milena VUKŠA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

377. Prijava je podnesena Domu 1. juna i registrovana 4. juna 1999. godine.

378. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenog pologa 3.486,48 DEM.

379. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

109. Predmet broj CH/99/2276, Mira VUKŠA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

380. Prijava je podnesena Domu 1. juna i registrovana 4. juna 1999. godine.

381. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 3.835,04 DEM.

382. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

110. Predmet broj CH/99/2286, Mara KELAVA-STOLIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

383. Prijava je podnesena Domu 4. juna i registrovana 9. juna 1999. godine.

384. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 9.884,88 DEM.

385. Podnosilac prijave je 22. februara 2005. godine dostavila Komisiji dodatne informacije. Navodi da je dio svoje stare devizne štednje u iznosu od 1.083,29 DEM iskoristila u procesu privatizacije za otkup stana, a da je iza smrti muža naslijedila njegova potraživanja po osnovu stare devizne štednje u iznosu od 9.023,36 DEM, Prema izvodu sa Jedinствenog računa građana Zavoda, od 30. juna 2000. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 17.824,95 KM.

386. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

111. Predmet broj CH/99/2288, Lj.M. protiv Bosne i Hercegovine

387. Prijava je podnesena Domu 4. juna godine i registrovana 9. juna 1999. godine.

388. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 17.582,51 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 17.582,51 KM.

389. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

112. Predmet broj CH/99/2514, Gvozden GRUJIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

390. Prijava je podnesena Domu 10. juna i registrovana 15. juna 1999. godine.

391. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa kod Jugobanke 33,937,78 ATS i 6.036,13 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 2. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 11.027,82 KM

392. Podnosilac prijave je 8. februara 2005. godine dostavio pismo Komisiji u kojem navodi da se kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini priključio kolektivnoj tužbi pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu, te da je potpisao punomoć zastupniku Udruženja gđi Amili Omersoftić.

113. Predmet broj CH/99/2533, Hasan MERKEZ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

393. Prijava je podnesena Domu 14. juna i registrovana 17. juna 1999. godine.

394. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 4. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 104.088,08 KM.

395. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

114. Predmet broj CH/99/2534, Julijana BRADARIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

396. Prijava je podnesena Domu 14. juna i registrovana 17. juna 1999. godine.

397. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Podnosilac prijave navodi da je njen polog 500,00 DEM i 2,04 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 2. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 651,24 KM.

398. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

115. Predmet broj CH/99/2541, Katica i Borislav PRALJAK protiv Federacije Bosne i Hercegovine

399. Prijava je podnesene Domu 16. juna i registrovana 17. juna 1999. godine.

400. Podnosioci prijava su polagali sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njihovog pologa 6.775,80 DEM i 6.567,60 DEM. Prema izvodima sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 9. februara 2005. godine, ukupna potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznose 6.654,82 KM (B.P) i 6.865,79 KM (K.P.).

401. Podnosioci prijava se nisu obraćali ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

116. Predmet broj CH/99/2551, Petar SIMOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

402. Prijava je podnesena Domu 17. juna i registrovana 22. juna 1999. godine.

403. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 10.317,12 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 2. februara 1999. godine, ukupna potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznose 10.501,05 KM.

404. Podnosilac prijave se 24. maja 2004. godine obratio Federalnoj agenciji za privatizaciju u Sarajevu sa zahtjevom za povrat stare devizne štednje, međutim, nije dobio odgovor po zahtjevu.

405. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

117. Predmet broj CH/99/2552, Pašan MEHMEDINOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

406. Prijava je podnesena Domu 17. juna i registrovana 22. juna 1999. godine.

407. Podnosilac prijave je sa svojom suprugom i djecom polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Tuzlanske banke. Čini se da su iznosi pologa podnosioca prijave 465,48 KM, njegove supruge 1.350 DEM, jedne kćerke 429,62 USD i 13.155,86 DEM, te druge kćerke 2.619,42 DEM, 2.192,39 USD, 6.585,57 DEM, 168,66 CHF, 976,86 AUD i 1.850,00 DEM. Uprkos zahtjevu Komisije, podnosilac prijave nije dostavio kopiju punomoći kojom ga ostali članovi porodice ovlašćuju za zastupanje pred Komisijom.

408. Podnosilac prijave je 10. februara 2005. godine dostavio pismo Komisiji u kojem navodi da je njegova supruga preminula, ali da je prije svoje smrti uspjela podići gore navedeni iznos stare devizne štednje. Također navodi da je dio svoje stare devizne štednje u iznosu od 261,53 KM iskoristio u procesu privatizacije za otkup stana. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 13. marta 2003. godine, ukupna potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznose 203,95 KM.

409. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

118. Predmet broj CH/99/2606, Hermina GRABOVAC protiv Bosne i Hercegovine

410. Prijava je podnesena Domu 23. juna i registrovana 25. juna 1999. godine.

411. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 9.056,56 DEM i 72,19 USD.

412. Podnosilac prijave je 9. februara 2005. godine dostavila pismo Komisiji u kojem navodi da je preko Udruženja građana stare devizne štednje pokrenula postupak pred Sudom Bosne i Hercegovine i Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu.

119. Predmet broj CH/99/2630, Ana DUGONJIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

413. Prijava je podnesena Domu 28. juna i registrovana 30. juna 1999. godine.

414. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 40.008,61 CHF. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 30. juna 2000. godine, ukupna potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznose 44.421,84 KM.

415. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

120. Predmet broj CH/99/2631, Anto DUGONJIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

416. Prijava je podnesena Domu 28. juna i registrovana 30. juna 1999. godine.

417. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovog pologa 3.629,03 CHF. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 28. avgusta 2000. godine, ukupna potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznose 4.029,34 KM.

418. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

121. Predmet broj CH/99/2632, Momčilo BRATIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

419. Prijava je podnesena Domu 28. juna i registrovana 30. juna 1999. godine.

420. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 15.568,46 DEM i 5.500,88 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 16. novembra 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 21.069,35 KM.

421. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

122. Predmet broj CH/99/2642, Božidar CURAVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

422. Prijava je podnesena Domu 30. juna i registrovana 6. jula 1999. godine.

423. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 20.455,25 DEM, 95.517,87 DEM i 55.789,20 USD.

424. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

123. Predmet broj CH/99/2663, Sadik HUSOMANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

425. Prijava je podnesena Domu 8. jula godine i registrovana 9. jula 1999. godine.

CH/98/375 i dr.

426. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 425.772,78 FRF, 4.996,60 DEM i 305,02 USD.

427. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

124. Predmet broj CH/99/2664, Jelica HUSOMANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

428. Prijava je podnesena Domu 8. jula i registrovana 9. jula 1999. godine.

429. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 30.231,83 DEM, 23.480,52 FRF i 1.469,53 USD.

430. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

125. Predmet broj CH/99/2678, Ibrahim BORAČIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

431. Prijava je podnesena Domu 12. jula i registrovana 14. jula 1999. godine.

432. Podnosilac prijave je tražio od Doma da izda naredbu za privremenu mjeru kojom će se zabraniti privatizacija banaka do isplate duga starim deviznim štedišama. Predsjednica Doma je 15. jula 1999. godine odlučila da ne izda naredbu za traženu privremenu mjeru.

433. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 6.000 DEM na jednoj knjižici i 127,86 DEM na drugoj knjižici. Iznos njegovih pologa kod Privredne banke je 54.239,88 DEM.

434. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

126. Predmet broj CH/99/2679, Nazif ZAJKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

435. Prijava je podnesena Domu 12. jula i registrovana 14. jula 1999. godine.

436. Podnosilac prijave je tražio od Doma da izda naredbu za privremenu mjeru kojom će se zabraniti privatizacija banaka do isplate duga starim deviznim štedišama. Predsjednica Doma je 15. jula 1999. godine odlučila da ne izda naredbu za traženu privremenu mjeru.

437. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 4.501,47 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 4.536,30 KM.

438. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

127. Predmet broj CH/99/2680, Bahra ŠUVALIJA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

439. Prijava je podnesena Domu 12. jula i registrovana 14. jula 1999. godine.

440. Podnosilac prijave je tražio od Doma da izda naredbu za privremenu mjeru kojom će se zabraniti privatizacija banaka do isplate duga starim deviznim štedišama. Predsjednica Doma je 15. jula 1999. godine odlučila da ne izda naredbu za traženu privremenu mjeru.

441. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 11,51 DEM i 2.231,83 DEM.

442. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

128. Predmet broj CH/99/2681, Ismet ŠUVALIJA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

443. Prijava je podnesena Domu 12. jula i registrovana 14. jula 1999. godine.

444. Podnosilac prijave je tražio od Doma da izda naredbu za privremenu mjeru kojom će se zabraniti privatizacija banaka do isplate duga starim deviznim štedišama. Predsjednica Doma je 15. jula 1999. godine odlučila da ne izda naredbu za traženu privremenu mjeru.

445. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 10.057,84 DEM, a kod Privredne banke 2.231,83 DEM.

446. Zastupnik podnosioca prijave je 15. februara 2005. godine obavijestio Komisiju da su supruga i sin podnosioca prijave, svoja potraživanja po osnovu stare devizne štednje prebacili na račun podnosioca prijave. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 19.913,96 KM.

447. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

129. Predmet broj CH/99/2686, Mirjana MARTIĆ protiv Bosne i Hercegovine

448. Prijava je podnesena Domu 12. jula i registrovana 26. jula 1999. godine.

449. Podnosilac prijave postavlja zahtjev za povrat devizne štednje koju je naslijedila iza smrti svog supruga S.M. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke 2.434,80 DEM.

450. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 30. novembra 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 2.434,80 KM.

451. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

130. Predmet broj CH/99/2690, Mato BOŠNJAK protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

452. Prijava je podnesena Domu 13. jula i registrovana 26. jula 1999. godine.

453. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 3.263,62 USD i 722,44 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 5. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 6.157,45 KM.

454. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

131. Predmet broj CH/99/2691, Sanja BOŠNJAK protiv Bosne i Hercegovine

455. Prijava je podnesena Domu 13. jula i registrovana 26. jula 1999. godine.

456. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 2.138,69 DEM. Prema izvodu sa Jedinostvenog računa građana Zavoda, od 5. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 2.154,47 KM.

457. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

132. Predmet broj CH/99/2733, Enver KUDIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

458. Prijava je podnesena Domu 27. jula i registrovana 2. avgusta 1999. godine.

459. Podnosilac prijave navodi da je zajedno sa suprugom M.K. polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i Jugobanke Sarajevo. Čini se da su iznosi njihovih pologa kod Privredne banke 54.469,42 DEM, 19.257,25 CHF, 81,12 FRF, 60.120,49 ATS, 185,61 CAN, 231,86 USD, 163,39 NLG i 22.217,60 LIT, a kod Jugobanke 192.451,32 DEM, 71.518,70 ATS, 1.879,60 NLG, 1.404,65 USD i 1.628,93 CHF. Podnosilac prijave se, također, žali da je njegov sin E.D. polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 7.450,42 DEM.

460. Podnosilac prijave je 13. aprila 1992. godine podnio tužbu protiv Privredne banke Sarajevo, Glavna filijala Bihać pred Osnovnim sudom u Bihaću, radi isplate devizne štednje. Osnovni sud je donio presudu, broj P-289/92. od 3. decembra 1993. godine, kojom se tužbeni zahtjev podnosioca prijave usvaja. Navedena presuda postala je pravosnažna 12. juna 1994. godine.

461. Podnosilac prijave je 30. decembra 1996. godine podnio prijedlog za izvršenje pravosnažne presude od 3. decembra 1993. godine. Osnovni sud je donio rješenje, broj 19/1997 od 9. aprila 1997. godine, kojim je određeno predloženo izvršenje.

462. Općinski sud u Bihaću je, odlučujući po prigovoru dužnika protiv navedenog rješenja, donio rješenje, broj I-19/97 od 12. januara 1998. godine, kojim se dužnik upućuje da protiv povjerioca pokrene parnicu radi proglašenja da je izvršenje određeno rješenjem od 9. aprila 1997. godine nedopušteno.

463. Privredna banka je 20. januara 1998. godine podnijela tužbu Općinskom sudu protiv podnosioca prijave, radi proglašenja izvršenja nedopuštenim. Općinski sud je donio presudu, broj P-90/98 od 1. aprila 1998. godine, kojom se izvršenje određeno rješenjem od 9. aprila 1997. godine proglašava nedopuštenim.

464. Nezadovoljan navedenom presudom, podnosilac prijave je 22. juna 1998. godine podnio žalbu na navedenu presudu. Kantonalni sud u Bihaću (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) je donio rješenje, broj GŽ:206/98 od 9. novembra 1998. godine, kojim je uvažio žalbu, ukinuo prvostepenu presudu, te predmet vratio prvostepenom sudu na ponovni postupak.

465. Općinski sud je u ponovnom postupku donio presudu, broj P-70/99 od 2. juna 1999. godine, kojom je izvršenje određeno rješenjem od 9. aprila 1997. godine proglašeno nedopuštenim. Podnosilac prijave je podnio žalbu na navedenu presudu. Kantonalni sud je donio presudu, broj GŽ-172/01 od 12. septembra 2001. godine, kojom je uvažio žalbu i preinačio pobijanu presudu, tako da je tužbeni zahtjev tužitelja Privredne banke odbio kao neosnovan.

466. Privredna banka je izjavila reviziju protiv presude Kantonalnog suda od 12. septembra 2001. godine. Po izjavljenoj reviziji Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine je donio presudu, broj Rev-90/02 od 13. aprila 2004. godine, kojom je odbio reviziju.

467. Podnosilac prijave je 10. septembra 2002. godine Općinskom sudu podnio prijedlog za određivanje privremene mjere radi osiguranja svog novčanog potraživanja prema dužniku Privrednoj banci. Općinski sud je donio rješenje, broj I-3491/02 od 3. februara 2003. godine, kojim je usvojen prijedlog podnosioca prijave i određena privremena mjera zabranom dužniku bilo kakvog otuđenja ili opterećenja nekretnina u vlasništvu dužnika i to poslovnog prostora površine 261 m², u prizemlju objekta upisanog u zk.ul.br. 3762 k.o. Bihać.

468. Podnosilac prijave je 16. aprila 1992. godine podnio tužbu Osnovnom sudu protiv Union banke d.d. Sarajevo (u daljnjem tekstu: Union banka), radi isplate devizne štednje. Osnovni sud je donio presudu, broj P.295/92, od 15. aprila 1994. godine, kojom je tužbeni zahtjev podnosioca prijave usvojen.

469. Union banka je 28. oktobra 1996. godine podnijela žalbu na navedenu presudu. Kantonalni sud je donio presudu, broj GŽ:37/97 od 19. septembra 1997. godine, kojom je žalba odbijena kao neosnovana i potvrđena prostepeana presuda.

470. Podnosilac prijave je 3. novembra 1997. godine podnio prijedlog za izvršenje pravosnažne presude od 15. aprila 1994. godine. Osnovni sud je donio rješenje, broj I-91/1997 od 24. februara 1998. godine, kojim je određeno predloženo izvršenje.

471. Union banka je 4. marta 1998. godine podnijela prijedlog za odlaganje izvršenja, jer je u toku postupak po izjavljenoj reviziji na presudu Kantonalnog suda od 19. septembra 1997. godine. Općinski sud je donio rješenje, broj I:91/97 od 12. novembra 1998. godine, kojim se prijedlog Union banke za odlaganje izvršenja odbija.

472. Union banka je 20. novembra 1998. godine podnijela žalbu na rješenje od 12. novembra 1998. godine. Kantonalni sud je donio rješenje, broj GŽ-1/99 od 23. februara 1999. godine, kojim je odbijena žalba i potvrđeno prvostepeno rješenje.

473. Po izjavljenoj reviziji, Vrhovni sud je donio presudu, broj Rev. 2/99, od 25. februara 1999. godine, kojom je revizija uvažena i nižestepene presude preinačene, tako da je tužbeni zahtjev podnosioca prijave odbijen.

474. Komisija je, 3. februara 2005. godine, podnosiocu prijave poslala preporučeno pismo tražeći da dostavi dodatne podatke u vezi sa potraživanjem stare devizne štednje. U pismu, koje je primljeno u Komisiju 22. februara 2005. godine, podnosilac prijave je naveo da je stanje njegove devizne štednje isto, kao i u vrijeme podnošenja prijave, te da nijedan dio svoje stare devizne štednje nije pretvorio u certifikate u procesu privatizacije, niti prodao na sekundarnom tržištu. On je, dalje, naveo da nije pokrenuo postupak pred Evropskim sudom za ljudska prava, radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

133. Predmet broj CH/99/2749, Spasinka GRBIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

475. Prijava je podnesena Domu 4. avgusta i registrovana 5. avgusta 1999. godine.

476. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 17.614,39 DEM na jednoj knjižici i 1.617,30 DEM na drugoj knjižici.

477. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

134. Predmet broj CH/99/2750, Trifko BOLJANOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine i Bosne i Hercegovine

478. Prijava je podnesena Domu 5. avgusta 1999. godine i registrovana istog dana.

479. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 43,61 USD, 297,04, LIT, 8,78 FF, 3,68 LSTG, 250,58S CH, 5.574,66 DEM.

480. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

135. Predmeti br. CH/99/2755 i CH/99/2756, Ahmed ČUTURIĆ i Marica ČUTURIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

481. Prijave su podnesene Domu 6. avgusta 1999. godine i registrovane istog dana.

482. Podnosioci prijave su polagali sredstva na tri devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njihovih pologa na jednoj knjižici 26.236,12 AUD i 45,4 YU dinara, na drugoj knjižici 167,9 GBP i 13.343,58 USD, te na trećoj knjižici 12.803,04 DEM.

483. Podnosioci prijave se nisu obraćali ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

136. Predmet broj CH/99/2768, Mira NADAŽDIN protiv Federacije Bosne i Hercegovine

484. Prijava je podnesena Domu 16. avgusta i registrovana 19. avgusta 1999. godine.

485. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 686,49 USD i 14.942,77 DEM na jednoj knjižici, te 2.424,75 USD i 6.408,49 DEM, 1.194,63 FRF na drugoj knjižici. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 15. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 27.205,54 KM.

486. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

137. Predmet broj CH/99/2769, Milivoje NADAŽDIN protiv Federacije Bosne i Hercegovine

487. Prijava je podnesena Domu 16. avgusta i registrovana 20. avgusta 1999. godine.

488. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 1.498,84 DEM, 1.125,49 CHF, 7,39 USD na jednoj knjižici, 3.104,51 ATS, 2.741,58 LIT, 1.954,66 CHF, 40.125,32 DEM na drugoj knjižici.

489. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

138. Predmet broj CH/99/2770, Danilo NADAŽDIN protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

490. Prijava je podnesena Domu 16. avgusta i registrovana 20. avgusta 1999. godine.

491. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 9.058,31 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 31. marta 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 9.125,14 KM.

CH/98/375 i dr.

492. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

139. Predmet broj CH/99/2773, Dušan MILIDRAGVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

493. Prijava je podnesena Domu 16. avgusta i registrovana 20. avgusta 1999. godine.

494. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 69.313,96 DEM na jednoj knjižici i 18,924,40 ATS, 749,80 DEM i 1.079,23 USD na drugoj knjižici, a kod Privredne banke 14.444,67 DEM na jednoj knjižici i 681,80 ATS, 29.471,91 DEM, 396,05 USD na drugoj knjižici.

495. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

140. Predmet broj CH/99/2785, Vasva AGANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

496. Prijava je podnesena Domu 17. avgusta i registrovana 20. avgusta 1999. godine.

497. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa kod Jugobanke 18.700,58 DEM, 20.382,11 ATS, 1.902,99 HFL, 99,46 ŠFRS, 927 ŠKR, a kod Privredne banke 4.017,09 DEM, 3.603,84 SEK, 1.027,45 USD.

498. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

141. Predmet broj CH/99/2794, Momčilo SAVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

499. Prijava je podnesena Domu 24. avgusta i registrovana 25. avgusta 1999. godine.

500. Podnosilac prijave je tražio od Doma da izda naredbu za privremenu mjeru kojom će se zabraniti prenos njegovih štednih uloga na certifikate. Dom je 8. septembra 1999. godine odlučio da ne izda naredbu za traženu privremenu mjeru.

501. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo, filijale u Sarajevu i Tomislavgradu. Čini se da je iznos njegovih pologa 3.874,45 DEM na jednoj knjižici i 4.000 DEM na drugoj knjižici.

502. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

142. Predmet broj CH/99/2802, Ljerka TODORVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

503. Prijava je podnesena Domu 25. avgusta i registrovana 26. avgusta 1999. godine.

504. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 1.056,8581 DEM na jednoj knjižici, 9.643,3520 DEM na drugoj knjižici.

505. Podnosilac prijave je 7. februara 2005. godine dostavila pismo Komisiji sa dodatnim informacijama. Podnosilac prijave navodi da je dio svoje devizne štednje u iznosu od 4.198,59 KM iskoristila u procesu privatizacije za otkup stana. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana

CH/98/375 i dr.

Zavoda, od 20. novembra 2002. godine, preostali iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 6.601,31 KM.

506. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

143. Predmet broj CH/99/2804, Ana DIVKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

507. Prijava je podnesena Domu 26. avgusta i registrovana 27. avgusta 1999. godine.

508. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 12.564,11 DEM na jednoj knjižici i 192.351,45 DEM na drugoj knjižici.

509. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

144. Predmet broj CH/99/2837, Ilinka PRICA protiv Bosne i Hercegovine

510. Prijava je podnesena Domu 6. septembra i registrovana 13. septembra 1999. godine.

511. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 7.991,12 DEM, 118,10 CHF, 1.239,70 LIT, 729,42 FRF. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 5. marta 2002. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 8.146,40 KM.

512. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

145. Predmet broj CH/99/2843, Nuraga SULJAGIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

513. Prijava je podnesena Domu 8. septembra i registrovana 13. septembra 1999. godine.

514. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 227,22 USD i 7.160,94 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 1. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 7.660,98 KM.

515. Podnosilac prijave je 4. septembra 1999. godine podnio tužbu Općinskom sudu u Tuzli protiv Tuzlanske banke d.d. Tuzla, države Bosne i Hercegovine, Vijeća ministara i Federacije Bosne i Hercegovine, Federalnog ministarstva finansija, radi isplate deviznog štednog uloga. Općinski sud u Tuzli je 29. oktobra 2002. godine donio rješenje broj P. 1455/99 kojim je postupak prekinut u ovoj pravnoj stvari.

516. Podnosilac prijave je 28. novembra 2002. godine podnio žalbu Kantonalnom sudu u Tuzli protiv rješenja Općinskog suda. Kantonalni sud je 7. avgusta 2003. godine donio rješenje broj: GŽ. 272/03, kojim se žalba uvažava, prvostepeno rješenje ukida i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovni postupak.

146. Predmeti br. CH/99/2846, CH/99/2847 i CH/99/2848, Zlata NUHBEGOVIĆ, Amra NUHBEGOVIĆ i Leila LOPEZ NUHBEGOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

517. Prijave su podnesene Domu 9. septembra i registrovane 13. septembra 1999. godine.

518. Podnosioci prijave postavljaju zahtjev za povrat devizne štednje koju su naslijedile iza smrti svog supruga i oca H.N.

519. H.N. je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Privredna banka je 14. marta 1996. godine na štednoj knjižici stavila zabilježbu o prenosu deviznih sredstava iza smrti H.N. u korist tri podnosioca prijave, a na osnovu pravosnažnog rješenja o nasljeđivanju, broj O-530/94, od 26. decembra 1994. godine. Prenosom sredstava na osnovu navedenog rješenja, podnosioci prijave su stekle potraživanje po osnovu stare devizne štednje u iznosu od po 139.716,5 DEM.

520. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 2. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave Zlate Nuhbegović po osnovu stare devizne štednje je 139.716,50 KM.

521. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 2. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave Amre Nuhbegović po osnovu stare devizne štednje je 154.256,77 KM.

522. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 15. februara 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave Leile Lopez Nuhbegović po osnovu stare devizne štednje je 143.351 KM.

523. Podnosioci prijave se nisu obraćale ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

147. Predmet broj CH/99/2851, Osman SULJAGIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

524. Prijava je podnesena Domu 9. septembra i registrovana 13. septembra 1999. godine.

525. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i Tuzla. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke Sarajevo na jednoj knjižici 73.657,11 DEM, na drugoj knjižici 8.425,31 DEM, a kod Privredne banke Tuzla 5.116,96 DEM. Prema izvodu sa jedinstvenog računa građana od 7. februara 2005. godine, podnosilac prijave nije prebacivao deviznu štednju na jedinstveni račun.

526. Podnosilac prijave se obraćao Ombudsmenu Bosne i Hercegovine, Ured u Tuzli, radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

148. Predmet broj CH/99/2858, Muhamed JAŠAREVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

527. Prijava je podnesena Domu 13. septembra i registrovana 21. septembra 1999. godine.

528. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 34.232,37 DEM.

529. Podnosilac prijave se obraćao Ombudsmenu Bosne i Hercegovine, ured u Tuzli radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

149. Predmet broj CH/99/2860, Mensur ADEMOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

530. Prijava je podnesena Domu 13. septembra i registrovana 21. septembra 1999. godine.

531. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 364,93 USD i 13.539,27 DEM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 16. maja 2001. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 14.247,65 KM.

532. Podnosilac prijave se obraćao Ombudsmenu Bosne i Hercegovine, ured u Tuzli radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

150. Predmet broj CH/99/2861, Bajazit JAŠAREVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

533. Prijava je podnesena Domu 13. septembra i registrovana 21. septembra 1999. godine.

534. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 700,05 DEM na jednoj knjižici i 14.887,37 DEM na drugoj knjižici. Prema izvodu sa Jedinostvenog računa građana Zavoda, od 27. marta 2001. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 15.790,12 KM, s tim što potražuje dodatni iznos od 34.615,16 KM, što ukupno iznosi 50.405,28 KM (veza: predmet CH/99/2858)..

535. Podnosilac prijave se obraćao Ombudsmenu Bosne i Hercegovine, ured u Tuzli radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

151. Predmet broj CH/99/2864, Zlatko CRNKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

536. Prijava je podnesena Domu 13. septembra i registrovana 21. septembra 1999. godine.

537. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 1.599,90 DEM. Prema izvodu sa Jedinostvenog računa građana Zavoda, od 10. marta 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 1.619,62 KM.

538. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

152. Predmet broj CH/99/2866, M.M. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

539. Prijava je podnesena Domu 13. septembra i registrovana 21. septembra 1999. godine.

540. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 227,58 USD, 1,39 GBP, 40,01 NLG i 364,40 DEM.

541. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

153. Predmet broj CH/99/2875, Toma AMIDŽIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

542. Prijava je podnesena Domu 16. septembra i registrovana 21. septembra 1999. godine.

543. Podnosilac prijave postavlja zahtjev za povrat stare devizne štednje koju su on i njegova supruga polagali kod Privredne banke Sarajevo i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos pologa podnosioca prijave kod Privredne banke 29.689,04 CHF, 36,04 DEM i 1.031,65 CHF, a kod Jugobanke 35.348,55 DEM i 3.276,73 DEM.

544. Prema izvodu sa Jedinostvenog računa građana Zavoda, od 17. septembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 34.501,76 KM. Prema izvodu sa Jedinostvenog računa građana Zavoda, od 30. aprila 1999. godine, ukupan iznos potraživanja supruge podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 1.115,01 KM.

545. U svojoj prijavi podnosilac prijave navodi da se obraćao Ombudsmanu Bosne i Hercegovine radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

154. Predmet broj CH/99/2883, Šefik NUHBEGOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

546. Prijava je podnesena Domu 17. septembra i registrovana 21. septembra 1999. godine.

547. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 16.841,0123 DEM i 1.110,16 DEM.

548. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

155. Predmet broj CH/99/2886, Draško ŠOŠIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

549. Prijava je podnesena Domu 20. septembra i registrovana 21. septembra 1999. godine.

550. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa kod Jugobanke 5.656,5679 DEM i 30.744,6874 DEM, a kod Privredne banke 44.464,95 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 26. decembra 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 70.277,45 KM.

551. Supruga podnosioca prijave je 7. februara 2005. godine obavijestila Komisiju da je njen suprug preminuo, te da je rješenjem o nasljeđivanju Općinskog suda I Sarajevo, broj O-1245/2000 od 18. jula 2000. godine, ona proglašena za zakonskog nasljednika drugog nasljednog reda, sa dijelom 1/1.

552. Supruga podnosioca prijave navodi da je pokrenula postupak pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu, radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje, ali da nije dobila nikakav odgovor.

156. Predmet broj CH/99/2890, Zdravko VOBORNIK protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

553. Prijava je podnesena Domu 21. septembra i registrovana 27. septembra 1999. godine.

554. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa bio 25.216,9559 DEM.

555. Podnosilac prijave je 10. februara 2005. godine dostavio Komisiji dodatne informacije. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje podnosioca prijave je 13,6 KM. Međutim, podnosilac prijave navodi da u izvodu od 7. februara 2005. godine nije evidentiran ukupan iznos njegovog potraživanja po osnovu stare devizne štednje.

556. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

157. Predmet broj CH/99/2892, Živko RAPAIC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

557. Prijava je podnesena Domu 21. septembra i registrovana 27. septembra 1999. godine.

558. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 10.714,4748 DEM.

CH/98/375 i dr.

559. Podnosilac prijave navodi da je Udruženju za zaštitu štediša dao ovlaštenje za zastupanje pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje. Podnosilac prijave je, također, naveo da je 18. avgusta 2004. godine Službi za zajedničke poslove organa i tijela Federacije Bosne i Hercegovine podnio zahtjev za prenos stare devizne štednje sa certifikata na deviznu knjižicu.

158. Predmet broj CH/99/2893, Mladen KORAĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

560. Prijava je podnesena Domu 21. septembra i registrovana 27. septembra 1999. godine.

561. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 2.178,52 DEM i 78,29 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 6. januara 2001. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 2.324,84 KM.

562. Podnosilac prijave je naveo da je 18. avgusta 2004. godine Kantonalnoj agenciji za privatizaciju Sarajevo podnio zahtjev za povrat stare devizne štednje sa Jedinstvenog računa građana na devizne štedne knjižice.

159. Predmet broj CH/99/2894, Mustafa SULJAGIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

563. Prijava je podnesena Domu 22. septembra i registrovana 27. septembra 1999. godine.

564. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 264.611,043 DEM.

565. U svojoj prijavi podnosilac prijave je naveo da se radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje obraćao Komisiji za zaštitu ljudskih prava, Predsjedništva Bosne i Hercegovine, Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, te Ombudsmenu Federacije Bosne i Hercegovine. Komisija za zaštitu ljudskih prava i Ustavni sud su svojim dopisima od 25. februara i 16. aprila 1998. obavijestili podnosioca prijave da nisu nadležni da odlučuju o njegovom zahtjevu.

566. Podnosilac prijave dalje navodi da je 8. jula 1999. godine Privrednoj banci Sarajevo podnio pismeni zahtjev za isplatu stare devizne štednje. Privredna banka Sarajevo je 15. jula 1999. godine obavijestila podnosioca prijave da je u skladu sa Uputstvom o realizaciji potraživanja građana sa Jedinstvenog računa („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 1/98), podatke o deviznoj štednji građana sa stanjem na dan 31. marta 1992, godine dostavila Zavodu kako bi sredstva devizne štednje bila unesena na Jedinstveni račun građana.

567. Federacija Bosne i Hercegovine je dopisom od 23. novembra 2004. godine obavijestila Komisiju da se podnosilac prijave obratio Evropskom sudu za ljudska prava u Strazburu radi ostvarenja svog zahtjeva za isplatu stare devizne štednje.

568. Podnosilac prijave navodi da je podnio tužbu Evropskom sudu za ljudska prava u Strazburu radi ostvarenja zahtjeva za isplatu stare devizne štednje.

160. Predmet broj CH/99/2901, Sead DURAKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

569. Prijava je podnesena Domu 23. septembra i registrovana 27. septembra 1999. godine.

570. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo, filijala Sarajevo i filijala Mostar. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 1.666,17 DEM i 11.429,73 DEM.

571. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

161. Predmet broj CH/99/2904, Alija TANČICA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

572. Prijava je podnesena Domu 23. septembra i registrovana 27. septembra 1999. godine.

573. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 1.966,52 DEM.

574. Supruga podnosioca prijave je 22. februara 2005. godine obavijestila Komisiju da je njen suprug umro, te da je ona rješenjem o nasljeđivanju Općinskog suda u Sarajevu, broj O-567/04 od 24. avgusta 2004. godine, proglašena za zakonskog nasljednika prvog nasljednog reda, sa dijelom 1/1.

575. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

162. Predmet broj CH/99/2905, Milan MIHOLJČIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

576. Prijava je podnesena Domu 23. septembra i registrovana 27. septembra 1999. godine.

577. Podnosilac prijave je polagao devizna sredstva na štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 11.745,83 KM. Prema Izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 21. oktobra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 11.487 KM.

578. Supruga podnosioca prijave je 8. februara 2005. godine obavijestila Komisiju da je njen suprug umro, te da je ona rješenjem o nasljeđivanju Općinskog suda Sarajevo, broj O-521/04, od 26. maja 2004. godine, proglašena zakonskom nasljednicom prvog nasljednog reda, sa dijelom 1/1.

579. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

163. Predmet broj CH/99/2906, Branka MIHOLJČIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

580. Prijava je podnesena Domu 23. septembra i registrovana 27. septembra 1999. godine.

581. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 7.597,7082 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 13. maja 2004. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 7.692,04 KM.

582. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

164. Predmet broj CH/99/2908, S.E. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

583. Prijava je podnesena Domu 23. septembra i registrovana 27. septembra 1999. godine.

584. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 4.237,28 DEM.

CH/98/375 i dr.

585. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

165. Predmet broj CH/99/2918, Fadil HODŽIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

586. Prijava je podnesena Domu 27. septembra 1999. godine i registrovana istog dana.

587. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 14.418,43 DEM i 2.020,5908 DEM. Prema Izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 16. septembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 16.574,34 KM.

588. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

166. Predmet broj CH/99/2922, Jovan MARKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

589. Prijava je podnesena Domu 27. septembra i registrovana 28. septembra 1999. godine.

590. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 3.046,8 DEM i 1.806,07 CHFR.

591. Podnosilac prijave je naveo da je preko Udruženja deviznih štediša, Sarajevo pokrenuo postupak (ne navodi pred kojim organom) radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje, te da je postupak u toku.

167. Predmet broj CH/99/2923, Mladen LAPTOŠEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

592. Prijava je podnesena Domu 27. septembra i registrovana 28. septembra 1999. godine.

593. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 3.591,34 DEM, 399,85 USD, 1.049,99 CHFR i 518,11 ATS.

594. Podnosilac prijave je naveo da je preko Udruženja deviznih štediša, Sarajevo pokrenuo postupak (ne navodi pred kojim organom) radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje, te da je postupak u toku.

168. Predmet broj CH/99/2939, Vela VELJIĆ protiv Bosne i Hercegovine

595. Prijava je podnesena Domu 29. septembra i registrovana 30. septembra 1999. godine.

596. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 20,06 CHFR, 566,59 DEM i 856,48 USD.

597. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

169. Predmet broj CH/99/2944, Bogdan GALIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

598. Prijava je podnesena Domu 30. septembra i registrovana 4. oktobra 1999. godine.

599. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke 1.000,19 DEM, a kod Jugobanke 13.275,2921 DEM i 12,549,8999 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog

CH/98/375 i dr.

računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 27.238,64 KM.

600. Podnosilac prijave navodi da je 20. maja 2004. godine Federalnoj agenciji za privatizaciju podnio zahtjev za vraćanje devizne štednje u matične banke.

170. Predmet broj CH/99/2945, Slavojka GALIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

601. Prijava je podnesena Domu 30. septembra i registrovana 4. oktobra 1999. godine.

602. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 3.318,97 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 8. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 3.358,83 KM.

603. Podnosilac prijave navodi da je 20. maja 2004. godine Federalnoj agenciji za privatizaciju podnijela zahtjev za vraćanje devizne štednje u matičnu banku.

171. Predmet broj CH/99/2946, Svjetlana GALIĆ-ŠOLA protiv Federacije Bosne i Hercegovine

604. Prijava je podnesena Domu 30. septembra i registrovana 4. oktobra 1999. godine.

605. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 652,5181 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 8. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 667,26 KM.

606. Podnosilac prijave je navodi da je 20. maja 2004. godine Federalnoj agenciji za privatizaciju podnijela zahtjev za vraćanje devizne štednje u matičnu banku.

172. Predmet broj CH/99/2956, Erna MIJIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

607. Prijava je podnesena 4. oktobra 1999. godine i registrovana istog dana.

608. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 3.973,40 DEM i 266,48 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 9. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 4.282,98 KM.

609. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

173. Predmet broj CH/99/2962, Ivica KATALINIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

610. Prijava je podnesena Domu 4. oktobra 1999. godine i registrovana istog dana.

611. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 1.171,56 DEM, 5.826,9 DEM, 1.060,86 USD, 46,68 USD, 8.451,83 ITL i 3,61 FRF. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 27. decembra 2001. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 8.975,94 KM.

612. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

174. Predmet broj CH/99/2966, Ljiljana VUKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

613. Prijava je podnesena 5. oktobra 1999. godine i registrovana istog dana.

614. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke u Sarajevu. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 809,64 DEM.

615. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

175. Predmet broj CH/99/2967, Marica ĐURKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

616. Prijava je podnesena Domu 5. oktobra 1999. godine i registrovana istog dana.

617. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 578,29 CAD, 2,37 USD i 54,24 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 9. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 877,53 KM.

618. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

176. Predmet broj CH/99/2969, Mugdim MESIHOVIĆ. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

619. Prijava je podnesena Domu 5. oktobra 1999. godine i registrovana istog dana.

620. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 8.063,578 DEM i 11.249,8499 DEM.

621. U svojoj prijavi podnosilac prijave je naveo da se obraćao Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine i Ombudsmenu Federacije Bosne i Hercegovine radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

622. Ustavni sud Bosne i Hercegovine je 2. februara 2005. godine obavijestio Komisiju da ni u upisniku, ni u bazi podataka suda nije registrovana apelacija podnosioca prijave u vezi stare devizne štednje.

177. Predmet broj CH/99/2976, Toni ŽAGOVEC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

623. Prijava je podnesena Domu 6. oktobra 1999. godine i registrovana istog dana.

624. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 4.193,20 DEM i 15,68 USD na jednoj štednoj knjižici, i na drugoj štednoj knjižici 119,37 DEM i 784,39 USD.

625. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

178. Predmet broj CH/99/2979, Kasim ĆATIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

626. Prijava je podnesena Domu 6. oktobra 1999. godine i registrovana istog dana.

627. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupni iznos njegovog pologa 11.142,86 DEM.

CH/98/375 i dr.

628. E. i K. Ćatić su 11. februara 2005. godine obavijestili Komisiju da je podnosilac prijave umro, te da oni, kao njegovi nasljednici žele da nastave postupak pred Komisijom. U prilogu pisma su dostavili i rješenje o nasljeđivanju Općinskog suda u Sarajevu broj:0-1788/04, od 7. septembra 2004. godine, kojim se oni proglašaju zakonskim nasljednicima I nasljednog reda, sa dijelom od po 1/2.

629. Podnosilac prijave nije se obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

179. Predmet broj CH/99/2983, Zaim OMEROVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

630. Prijava je podnesena Domu 7. oktobra i registrovana 8. oktobra 1999. godine.

631. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 67.106,96 DEM.

632. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

180. Predmet broj CH/99/2992, Ivan PRIMORAC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

633. Prijava je podnesena Domu 8. oktobra i registrovana 12. oktobra 1999. godine.

634. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 15.363,07 DEM.

635. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

181. Predmet broj CH/99/3001, Marija TOMAŽIN protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

636. Prijava je podnesena Domu 12. oktobra i registrovana 15. oktobra 1999. godine.

637. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 471.204,32 LIT i 1.699.10 DEM.

638. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

182. Predmet broj CH/99/3006, M.K. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

639. Prijava je podnesena Domu 13. oktobra 1999. godine i registrovana 15. oktobra 1999. godine.

640. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke u Sarajevu. Čini se da je iznos njenog pologa na jednoj deviznoj knjižici 505,84 DEM, a na drugoj 31,56 USD. Podnosilac prijave je, također, imala pravo raspolaganja na deviznim štednim knjižicama S.K (veza: predmet broj CH/99/3008) i T.E.S. (veza: predmet broj CH/99/3007). Iznos pologa na deviznoj štednoj knjižici S.K. je 1.064,24 DEM, 316,84 USD i 497,07 CHF, a na deviznoj štednoj knjižici T.E.S. je 19.498,32 DEM. Prema Izvodu sa jedinstvenog računa građana, od 1. avgusta 2001. godine, iznos stare devizne štednje podnosioca prijave bio je 12.355,17 KM. Podnosilac prijave navodi da je iznos na jedinstvenom računu građana nastao prenosom 10.332,77 DEM sa devizne štedne knjižice T.E.S. i 2.022,40 DEM sa devizne štedne knjižice S.K.

641. Podnosilac prijave je u pismu od 8. februara 2005. godine obavijestila Komisiju da staru deviznu štednju koja joj je pretvorena u certifikate nije uložila u procesu privatizacije.

642. Podnosilac prijave u svom pismu Komisiji navodi da se obraćala Agenciji za Privatizaciju Federacije Bosne i Hercegovine, sa zahtjevom da se sredstva stare devizne štednje vrate sa jedinstvenog računa na devizne štedne knjižice i da do danas nije dobila nikakvo obavještenje.

183. Predmet broj CH/99/3007, T.E.S. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

643. Prijava je podnesena Domu 13. oktobra 1999. godine i registrovana 15. oktobra 1999. godine.

644. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke u Sarajevu. Čini se da je ukupni iznos njenog pologa kod Jugobanke 1.420,6437 DEM i 19.388,6651 DEM.

645. Iz prijave se čini da se podnosilac prijave nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

646. Komisiji je 8. februara 2005. godine dostavljeno pismo M.K (veza poredmet: CH/99/3006), kćerke podnositeljice prijave, u kome navodi da je jedan dio stare devizne štednje iskorišten u procesu privatizacije za kupovinu stana, a ostatak pologa u iznosu od 10.332,77 DEM prenesen je na jedinstveni račun M.K, tako da više nema potraživanja po osnovu stare devizne štednje.

184. Predmet broj CH/99/3008, S.K. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

647. Prijava je podnesena Domu 13. oktobra 1999. godine i registrovana 15. oktobra 1999. godine.

648. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke u Sarajevu. Prema priloženoj fotokopiji štedne knjižice, čini se da je na prvom računu, iznos sredstava stare devizne štednje bio 437,59 CHF. Prema dokumentu Union banke od 10. februara 1998. godine, iznos sredstava stare devizne štednje na drugom računu bio je 1.986,63 DEM. Prema izvodu sa jedinstvenog računa građana od 3. maja 1999. godine, iznos sredstava devizne štednje podnosioca prijave bio je 2.022.40 KM. U svom pismu Komisiji, podnosilac prijave naveo da je 1. avgusta 2001. godine iznos od 2.022,40 KM prenesen na jedinstveni račun njegove supruge M.K (veza: predmet broj CH/99/3006), i da njegova preostala potraživanja po osnovu stare devizne štednje iznose 437,59 CHF.

649. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

185. Predmet broj CH/99/3011, Srećko KLARIĆ protiv Bosne i Hercegovine

650. Prijava je podnesena Domu 13. oktobra i registrovana 15. oktobra 1999. godine.

651. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 26.474,0812 DEM.

652. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

186. Predmet broj CH/99/3018, Dobrila PAŠTAR protiv Bosne i Hercegovine

653. Prijava je podnesena Domu 18. oktobra i registrovana 19. oktobra 1999. godine.

CH/98/375 i dr.

654. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 4.214,3189 DEM.

655. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

187. Predmet broj CH/99/3020, Mehmed PREVLJAK protiv Bosne i Hercegovine

656. Prijava je podnesena Domu 18. oktobra i registrovana 20. oktobra 1999. godine.

657. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 264,18 USD i 17.274,47 DEM, a kod Privredne banke 300,54 DEM i 6.634,29 DEM.

658. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

188. Predmet broj CH/99/3027, Marela ČELIKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

659. Prijava je podnesena Domu 20. oktobra 1999. godine i registrovana istog dana.

660. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 2. februara 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 15.170,53 KM. Podnosilac prijave nije dostavila kopiju štednje knjižice.

661. Podnosilac prijave se 5. aprila 1999. godine obraćala Agenciji za privatizaciju Federacije Bosne i Hercegovine radi poništenja verifikacije devizne štednje koju je izvršila u banci. Agencija za privatizaciju Federacije Bosne i Hercegovine je 12. aprila 1999. godine odbila zahtjev podnosioca prijave uz obrazloženje da je verifikaciju izvršila slobodnom voljom i dala saglasnost da se štednja prenese na Jedinstveni račun građana kod Zavoda.

662. Uprkos izričitom traženju Komisije od 3. februara 2005. godine, podnosilac prijave nije dostavila kopiju štedne knjižice.

189. Predmet broj CH/99/3037, Sulejman HADŽIAHMETOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

663. Prijava je podnesena Domu 21. oktobra i registrovana 25. oktobra 1999. godine.

664. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 17.941,1285 DEM.

665. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

190. Predmet broj CH/99/3043, Blažo ČIPOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

666. Prijava je podnesena Domu 22. oktobra i registrovana 25. oktobra 1999. godine.

667. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 160,68 USD i 7.271,42 DEM.

668. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

669. Dopisom od 8. februara 2005. godine, podnosilac prijave je obavijestio Komisiju da je sva svoja potraživanja po osnovu stare devizne štednje prebacio na drugog nosioca stare devizne štednje, što je potvrđeno Izvodom sa jedinstvenog računa građana od 23. septembra 2003. godine.

191. Predmet broj CH/99/3045, Halima ĆIPOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

670. Prijava je podnesena Domu 22. oktobra i registrovana 25. oktobra 1999. godine.

671. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 3.079,94 DEM.

672. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

192. Predmet broj CH/99/3057, Desanka MILETIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

673. Prijava je podnesena Domu 25. oktobra i registrovana 26. oktobra 1999. godine.

674. Podnosilac prijave postavlja zahtjev za povrat devizne štednje njenog umrlog supruga.

675. Suprug podnosioca prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa kod Privredne banke 8.381,71 DEM, a kod Jugobanke 21.398.9879 DEM i 17.056,4524 DEM.

676. Rješenjem o nasljeđivanju Općinskog suda I u Sarajevu broj 0-609/82, od 4. juna 1982. godine, podnosilac prijave se proglašava zakonskim nasljednikom drugog nasljednog reda, sa dijelom 1/1.

677. Podnosilac prijave je 8. februara 2005. godine obavijestila Komisiju da je dio stare devizne štednju u iznosu od 1.401,87 KM iskoristila u procesu privatizacije za otkup stana, tako da je preostali iznos njenog potraživanja 46.050,15 KM.

678. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

193. Predmet broj CH/99/3063, Hajrudin INSANIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

679. Prijava je podnesena Domu 26. oktobra i registrovana 27. oktobra 1999. godine.

680. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke 4.887,45 DEM.

681. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

194. Predmet broj CH/99/3066, Mirjana OVČINA protiv Federacije Bosne i Hercegovine

682. Prijava je podnesena Domu 26. oktobra i registrovana 27. oktobra 1999. godine.

683. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa kod Privredne banke 10.188,66 DEM, a kod Jugobanke 2668,18 USD, 4.072,93 CHF i 18.134,38 ATS. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 4. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 26.348,17 KM.

CH/98/375 i dr.

684. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

195. Predmet broj CH/99/3068, Munevera KAPIDŽIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

685. Prijava je podnesena Domu 27. oktobra i registrovana 28. oktobra 1999. godine.

686. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenog pologa 110.632,06 DEM.

687. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

196. Predmet broj CH/99/3074, Nada MIJATOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

688. Prijava je podnesena Domu 28. oktobra 1999. godine i registrovana istog dana.

689. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa na jednoj knjižici 367,46 DEM i na drugoj knjižici 2.168,35 DEM.

690. Podnosilac prijave se obraćala Agenciji za privatizaciju Federacije Bosne i Hercegovine sa zahtjevom za povrat stare devizne štednje.

197. Predmet broj CH/99/3076, Dušan SAVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

691. Prijava je podnesena Domu 28. oktobra i registrovana 28. oktobra 1999. godine.

692. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 14.862,69 DEM.

693. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

198. Predmet broj CH/99/3082, Radovan SIMIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

694. Prijava je podnesena Domu 29. oktobra i registrovana 1. novembra 1999. godine.

695. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 3.912 USD.

696. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

199. Predmet broj CH/99/3085, Salko MAHMUZIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

697. Prijava je podnesena Domu 29. oktobra i registrovana 1. novembra 1999. godine.

698. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugoslovenske izvozno kreditne banke, poslovna jedinica Tuzla. Čini se da je iznos njegovih pologa 3.216,79 DEM.

699. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

200. Predmet broj CH/99/3086, Vidosava LAZIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

700. Prijava je podnesena Domu 1. novembra i registrovana 2. novembra 1999. godine.

701. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 2.595,41 DEM.

702. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

201. Predmet broj CH/99/3089, Hajrija KAPO protiv Bosne i Hercegovine

703. Prijava je podnesena Domu 1. novembra i registrovana 2. novembra 1999. godine.

704. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 25.485,79 DEM.

705. Podnosilac prijave navodi da je član Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini, te da se pridružila kolektivnoj tužbi Udruženja pred Sudom za ljudska prava u Strazburu i Sudom Bosne i Hercegovine.

202. Predmet broj CH/99/3096, Emina ŠEHOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

706. Prijava je podnesena Domu 2. novembra i registrovana 3. novembra 1999. godine.

707. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 2.108,52 KM.

708. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

203. Predmet broj CH/99/3098, Osman DŽEMALIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

709. Prijava je podnesena Domu 2. novembra i registrovana 3. novembra 1999. godine.

710. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 27.712,3 DEM.

711. Podnosilac prijave navodi da je član Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini, te da se pridružio kolektivnoj tužbi Udruženja pred Sudom za ljudska prava u Strazburu i Sudom Bosne i Hercegovine.

204. Predmet broj CH/99/3114, Veselinka KOVAČEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

712. Prijava je podnesena Domu 5. novembra i registrovana 8. novembra 1999. godine.

713. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 16.677,65 DEM i 219.288 DEM.

714. J.K, kćerka podnosioca prijave, je 8. februara 2005. godine obavijestila Komisiju da je njena majka umrla, te da ona kao nasljednica želi nastaviti postupak pred Komisijom. U prilogu pisma je dostavila rješenje o nasljeđivanju Općinskog suda u Sarajevu, broj O-5076/04 od 14. decembra 2004. godine, kojim se ona proglašava zakonskom nasljednicom prvog nasljednog reda

CH/98/375 i dr.

iza smrti podnosioca prijave, sa dijelom 1/2. Kćerka podnosioca prijave je dostavila kopiju navedenog rješenja o nasljeđivanju i izvod iz matične knjige umrlih.

715. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

205. Predmet broj CH/99/3117, Marija TRUMIĆ–KISIĆ protiv Bosne i Hercegovine

716. Prijava je podnesena Domu 5. novembra i registrovana 8. novembra 1999. godine.

717. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 82,20 ATS, 18,56 ITL, 11,63 CHF, 6,82 BEL, 4.208,20 DEM, 0,39 GBP i 132,08 USD.

718. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

206. Predmet broj CH/99/3118, Čedomir KISIĆ protiv Bosne i Hercegovine

719. Prijava je podnesena Domu 5. novembra i registrovana 8. novembra 1999. godine.

720. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 239,78 FRF, 131,71 CHF i 312,76 DEM.

721. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

207. Predmet broj CH/99/3122, Mladen BOJANIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

722. Prijava je podnesena Domu 5. novembra i registrovana 8. novembra 1999. godine.

723. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 7.270,52 DEM.

724. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

208. Predmet broj CH/99/3135, Helena ŠIMŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

725. Prijava je podnesena Domu 8. novembra i registrovana 9. novembra 1999. godine.

726. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa kod Jugobanke 107,57 DEM i 355.249,18 ITL, a kod Privredne banke 4.260,34 DEM, 1.201,04 USD i 28.426,89 ATS. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda od 9. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 10.948,28 KM.

727. Podnosilac prijave je član Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini, te se pridružila kolektivnoj tužbi pred Evropskim sudom za ljudska prava.

209. Predmet broj CH/99/3137, Refija HAJDAR protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

728. Prijava je podnesena Domu 9. novembra i registrovana 11. novembra 1999. godine.

CH/98/375 i dr.

729. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 21.811,92 DEM. Po izvodu sa jedinstvenog računa građana Federacije Bosne i Hercegovine od 2. maja 1999. godine, iznos sredstava stare devizne štednje podnosioca prijave je 22.067,12 KM.

730. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

210. Predmet broj CH/99/3138, Servet KORKUT protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

731. Prijava je podnesena Domu 9. novembra i registrovana 11. novembra 1999. godine.

732. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 2.083,34 DM na jednoj knjižici, na drugoj knjižici 9.073,51 CHF, te na trećoj knjižici 6.896,94 DM, 2.436,02 USD i 805,62 CHF.

733. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

211. Predmet broj CH/99/3140, Milojka MUČIBABIĆ protiv Bosne i Hercegovine

734. Prijava je podnesena Domu 9. novembra i registrovana 11. novembra 1999. godine.

735. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa kod Privredne banke 1.600 DEM.

736. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

212. Predmet broj CH/99/3146, Krunoslav MAJER protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

737. Prijava je podnesena Domu 10. novembra i registrovana 11. novembra 1999. godine.

738. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 2.029 DEM, 203,55 USD i 3.553,65 CHF.

739. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje. Po izvodu sa jedinstvenog računa građana Federacije Bosne i Hercegovine od 12. oktobra 1999. godine, iznos sredstava stare devizne štednje podnosioca prijave je 6.398,86 KM.

213. Predmet broj CH/99/3157, Ivona ŠOŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine

740. Prijava je podnesena Domu 11. novembra i registrovana 12. novembra 1999. godine.

741. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 4. 591,77 DEM, 618,33 USD i 1.722,93 ATS. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 5.956,52 KM.

742. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

214. Predmet broj CH/99/3158, Senka ŠOŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine

CH/98/375 i dr.

743. Prijava je podnesena Domu 11. novembra i registrovana 12. novembra 1999. godine.

744. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 560,30 DEM, 107,10 USD i 4,61 ATS i 24.959,15 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 16. septembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 26.156,61 KM.

745. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

215. Predmet broj CH/99/3159, Ivan ŠOŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine

746. Prijava je podnesena Domu 11. novembra i registrovana 12. novembra 1999. godine.

747. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 8.342,17 DEM, 280,70 USD i 50,15 ATS. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 8.877,91 KM.

748. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

216. Predmet broj CH/99/3167, Ilija ĆORIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

749. Prijava je podnesena Domu 12. novembra 1999. godine i registrovana istog dana.

750. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 1.915 DM i 4.673,46 USD.

751. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

217. Predmet broj CH/99/3176, Vedat PAŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine

752. Prijava je podnesena Domu 16. novembra i registrovana 17. novembra 1999. godine.

753. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Podnosilac prijave nije dostavio kopiju štedne knjižice. Prema izvodu sa računa Zavoda, čini se da je iznos njegovih pologa 12.453,48 DEM.

754. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

755. Uprkos izričitom traženju Komisije od 3. februara 2005. godine, podnosilac prijave nije dostavio kopiju štednje knjižice.

218. Predmet broj CH/99/3177, Nejra PAŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine

756. Prijava je podnesena Domu 16. novembra i registrovana 17. novembra 1999. godine.

757. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Podnosilac prijave nije dostavila kopiju štedne knjižice. Prema izvodu sa računa Zavoda, čini se da je iznos njenih pologa 2.311,55 DEM.

758. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

CH/98/375 i dr.

759. Uprkos izričitom traženju Komisije od 3. februara 2005. godine, podnosilac prijave nije dostavila kopiju štednje knjižice.

219. Predmet broj CH/99/3178, Enver HAVERIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

760. Prijava je podnesena Domu 16. novembra i registrovana 17. novembra 1999. godine.

761. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 4. aprila 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 59.393,73 KM.

762. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

220. Predmet broj CH/99/3180, Bogdan BOŽOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

763. Prijava je podnesena Domu 17. novembra i registrovana 18. novembra 1999. godine.

764. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 7.803,52 DM, 1.740,08 USD, 127,80 CHF i 226,86 LSTG. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 5. marta 1998. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 11.448,57 KM.

765. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

221. Predmet broj CH/99/3182, Dženana KORJENIĆ protiv Bosne i Hercegovine

766. Prijava je podnesena Domu 18. novembra i registrovana 18. novembra 1999. godine.

767. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 6.875,86 DEM i 954,96 USD. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 29. decembra 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 8.515,35 KM.

768. Podnosilac prijave navodi da je član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine koje je podnijelo tužbu pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu, radi povrata devizne štednje.

222. Predmet broj CH/99/3183, Nadežda DAVIDOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

769. Prijava je podnesena Domu 18. novembra 1999. godine i registrovana istog dana.

770. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 13.228,43 DEM i 6.246,88 USD.

771. Podnosilac prijave navodi da je dio svoje devizne štednje u iznosu od 2.798 DEM iskoristila u procesu privatizacije. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 1. februara 2000. godine, preostalo potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 20.920,96 KM.

772. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

223. Predmet broj CH/99/3184, Sofija POPARA–ZAJOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

773. Prijava je podnesena Domu 18. novembra 1999. godine i registrovana istog dana.

774. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa kod Jugobanke 452,72 CAD, 9.098,19 DEM i 273,40 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 16. septembra 1999. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 10.261,28 KM.

775. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

224. Predmet broj CH/99/3185, Martin RADMAN protiv Bosne i Hercegovine i Fedracije Bosne i Hercegovine

776. Prijava je podnesena Domu 18. novembra 1999. godine i registrovana istog dana.

777. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 1.741,06 DEM, 11.634,20 USD i 126,42 ATS na jednoj i 168,23 USD na drugoj knjižici. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 6. marta 2000. godine, ukupno potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 21.407,77 KM.

778. Podnosilac prijave navodi da je član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine koje ga zastupa pred nadležnim organima u postupcima povrata devizne štednje.

225. Predmet broj CH/99/3188, Pero ČIRKOVIĆ protiv Fedracije Bosne i Hercegovine

779. Prijava je podnesena Domu 18. novembra 1999. godine i registrovana istog dana.

780. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa na jednoj štednoj knjižici 8.500,00 CHF, a na drugoj knjižici 8.802,67 CHF.

781. Podnosilac prijave se obraćao Ombudsmenu Federacije Bosne i Hercegovine, ured u Tuzli. Ombudsman je donio odluku broj: T:1017/99 – II, od 30. avgusta 1999. godine, kojom se podnosilac prijave upućuju da podnese prijavu Domu.

226. Predmet broj CH/99/3189, Paša OSMIĆ protiv Bosne i Hercegovine

782. Prijava je podnesena Domu 18. novembra 1999. godine i registrovana istog dana.

783. Predmet prijave je zahtjev podnosioca prijave za povrat devizne štednje njenog umrlog supruga.

784. Suprug podnosioca prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 69.772,64 DEM i na drugoj knjižici 7.890,88 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 17. maja 2004. godine, ukupno potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 78.897,14 KM.

785. Rješenjem Osnovnog suda u Tuzli broj: 70/92 S.M, od 1. aprila 1992. godine, podnosilac prijave i njeno četvoro djece se proglašavaju nasljednicima iza umrlog A.O, sa dijelom od po 1/5.

786. Podnosilac prijave je podnijela zahtjev za zaštitu imovine Ombudsmenima Federacije Bosne i Hercegovine, ured u Tuzli, koji su po zahtjevu podnosioca prijave donijeli odluku broj:

CH/98/375 i dr.

T:1020/99 – II od 30. avgusta 1999. godine kojom podnosioca prijave upućuju da podnese prijavu Domu.

227. Predmet broj CH/99/3201, Mihajlo ČUČKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

787. Prijava je podnesena Domu 19. novembra i registrovana 20. novembra 1999. godine.

788. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupni iznos njegovih pologa 9.958,3319 DEM.

789. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

228. Predmet broj CH/99/3202, Fatima ISAK protiv Bosne i Hercegovine

790. Prijava je podnesena Domu 19. novembra i registrovana 20. novembra 1999. godine.

791. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa na jednoj štednoj knjižici 1.589,27 DEM, 140,35 CHF i 137,30 USD, na drugoj štednoj knjižici 49.761,55 ITL, 3.591,99 ATS i 77,70 CAD i na trećoj knjižici 27.516,53 DEM i 9.058,83 DEM.

792. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

229. Predmet broj CH/99/3203, Sabaha ISAK protiv Bosne i Hercegovine

793. Prijava je podnesena Domu 19. novembra i registrovana 20. novembra 1999. godine.

794. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa kod Jugobanke na jednom računu 3.873,46 DEM i 31,08 ATS, na drugom računu 11,48 DEM i 2.188,60 USD i na trećem računu 10.816,37 USD, a kod Privredne banke 3.215,62 DEM, 653,57 USD, 31.439,57 ITL, 4.866,51 ATS i 29,68 CAD.

795. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

230. Predmet broj CH/99/3206, Ivan MILANOVSKI protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

796. Prijava je podnesena Domu 22. novembra i registrovana 23. novembra 1999. godine.

797. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 374,02 DEM i 431,42 NLG.

798. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

231. Predmet broj CH/99/3208, Mario JARANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

799. Prijava je podnesena Domu 22. novembra i registrovana 23. novembra 1999. godine.

800. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 1.315,77 DEM.

CH/98/375 i dr.

801. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

232. Predmet broj CH/99/3209, Žana JARANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

802. Prijava je podnesena Domu 22. novembra i registrovana 23. novembra 1999. godine.

803. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 1.705,54 DEM.

804. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

233. Predmet broj CH/99/3210, Marija JARANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

805. Prijava je podnesena Domu 22. novembra i registrovana 23. novembra 1999. godine.

806. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 6.573,96 DEM.

807. M.J, brat podnosioca prijave, je 8. februara 2005. godine obavijestio Komisiju da je podnosilac prijave umrla, te da on želi da nastavi postupak pred Komisijom. U prilogu pisma je dostavio rješenje o nasljeđivanju Osnovnog suda u Jajcu, broj: O.205/92, od 25. marta 1992. godine, kojim se on proglašava zakonskim nasljednikom drugog nasljednog reda, iza smrti podnosioca prijave, s dijelom 1/1.

234. Predmet broj CH/99/3211, Senka VALJEVAC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

808. Prijava je podnesena Domu 22. novembra i registrovana 23. novembra 1999. godine.

809. Podnosilac prijave je maloljetna, zastupana po majci, A.V., na čije ime su polagana sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos pologa podnosioca prijave 1.801,28 DEM.

810. Zastupnik podnosioca prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

235. Predmet broj CH/99/3215, Ivan DUSPARA protiv Bosne i Hercegovine

811. Prijava je podnesena Domu 23. novembra 1999. godine i registrovana istog dana.

812. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 6.790,21 DEM.

813. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

236. Predmet broj CH/99/3220, Sakib VRABAC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

814. Prijava je podnesena Domu 23. novembra i registrovana 24. novembra 1999. godine.

815. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 12.781,81 DEM i 3.550,99 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 8.805,91 KM.

CH/98/375 i dr.

816. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

237. Predmet broj CH/99/3221, Vera DRINOVAC protiv Bosne i Hercegovine

817. Prijava je podnesena Domu 24. novembra 1999. godine i registrovana istog dana.

818. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 4. maja 1999. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 31.086,60 KM.

819. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

238. Predmet broj CH/99/3223, Munira SADIKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

820. Prijava je podnesena Domu 24. novembra 1999. godine i registrovana istog dana.

821. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa na jednoj knjižici 1.117,08 DEM, 3.713,80 ITL, 1.369,77 ATS i 47,92 USD, na drugoj knjižici 17,56 CAD, 60,54 USD, 961,91 ATS i 2.528,75 DEM i na trećoj knjižici 6.660,43 DEM.

822. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

239. Predmet broj CH/99/3228, Hamed VELAGIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

823. Prijava je podnesena Domu 24. novembra 1999. godine i registrovana istog dana.

824. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 18. februara 2005. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 26.252,86 KM.

825. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

240. Predmet broj CH/99/3233, Drago JARANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

826. Prijava je podnesena Domu 26. novembra 1999. godine i registrovana istog dana.

827. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 2.560,87 DEM.

828. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

241. Predmet broj CH/99/3239, Ljubica JARANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

829. Prijava je podnesena Domu 29. novembra i registrovana 30. novembra 1999. godine.

830. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 3.526,85 DEM.

831. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

242. Predmet broj CH/99/3240, Petar PETRONIO protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

832. Prijava je podnesena Domu 29. novembra i registrovana 30. novembra 1999. godine.

833. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 14.530,61 DEM.

834. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 21. oktobra 1999. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 14.056,9 KM.

835. Podnosilac prijave navodi da se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

243. Predmet broj CH/99/3242, Novak POTPARA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

836. Prijava je podnesena Domu 29. novembra i registrovana 30. novembra 1999. godine.

837. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 29.797,50 DEM.

838. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

244. Predmet broj CH/99/3243, Sida FINCI-PAPO protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

839. Prijava je podnesena Domu 29. novembra i registrovana 30. novembra 1999. godine.

840. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 29.676,17 DEM.

841. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

245. Predmet broj CH/99/3244, Iso PAPO protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

842. Prijava je podnesena Domu 29. novembra i registrovana 30. novembra 1999. godine.

843. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 5.203,70 DEM.

844. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

246. Predmet broj CH/99/3247, Ismet ALIČKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

845. Prijava je podnesena Domu 29. novembra i registrovana 30. novembra 1999. godine.

846. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 8. 629,99 DEM i 877,91 USD. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 16. septembra 1999. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 10.160,53 KM. Podnosilac prijave navodi da je njegova devizna štednja konvertirana u KM bez njegovog znanja i saglasnosti i da je pretvorena u certifikate.

CH/98/375 i dr.

847. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

247. Predmet broj CH/99/3251, Savka TEŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

848. Prijava je podnesena Domu 30. novembra i registrovana 1. decembra 1999. godine.

849. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 1.612,78 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 25. aprila 1999. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 1.624,60 KM.

850. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

248. Predmet broj CH/99/3253, Ostoja NINIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

851. Prijava je podnesena Domu 30. novembra i registrovana 1. decembra 1999. godine.

852. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 3.973,03 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 4.019,44 KM.

853. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

249. Predmet broj CH/99/3255, Kenan POROBIĆ protiv Bosne i Hercegovine

854. Prijava je podnesena Domu 30. novembra i registrovana 1. decembra 1999. godine.

855. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 616,12 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 4. maja 1999. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 601,54 KM.

856. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

250. Predmet broj CH/99/3260, Kadro ATIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

857. Prijava je podnesena Domu 30. novembra i registrovana 1. decembra 1999. godine.

858. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 6.173,9 DEM i 108,56 (u kopiji devizne knjižice nije označena valuta).

859. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

251. Predmet broj CH/99/3264, Ramiza LJUBOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

860. Prijava je podnesena Domu 1. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

CH/98/375 i dr.

861. Podnosilac je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i kod Jugobanke Sarajevo. Iznos njenih pologa kod Privredne banke je 8.524,17 USD, a kod Jugobanke 3.319,15 USD. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 4. maja 1999. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje prema Privrednoj banci Sarajevo iznosi 14.181,07 KM a prema Jugobanci 5.644,80 KM.

862. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

252. Predmet broj CH/99/3265, Ibrahim KORO protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

863. Prijava je podnesena Domu 1. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

864. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 4.409,14 DEM.

865. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

253. Predmet broj CH/99/3266, Samija KORO protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

866. Prijava je podnesena Domu 1. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

867. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 5.013,7 DEM.

868. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

254. Predmet broj CH/99/3267, Obrad RADLOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

869. Prijava je podnesena Domu 1. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

870. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke na jednoj knjižici 255,88 CAD, 34,25 ATS, 106,19 USD, 34,07 DEM i 3,46 ŠFRS dok na druge dvije nije jasno vidljiv. Iznos pologa kod Privredne banke je 3,86 USD i 9,46 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 10. februara 2005. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 2.700,17 KM.

871. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

255. Predmet broj CH/99/3271, Seadeta JANJIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

872. Prijava je podnesena Domu 2. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

873. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa na tri knjižice 7.689,16 DEM, 23.332,56 DEM i 19.938,11 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 11. marta 2004. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 33.118,11 KM.

874. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

256. Predmet broj CH/99/3272, Vera ŠUNJIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

875. Prijava je podnesena Domu 2. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

876. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 201.210,77 DEM i 13.952,11 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 26. februara 2004. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 206.717,17 KM.

877. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

257. Predmet broj CH/99/3275, Jakub MAHMUTOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

878. Prijava je podnesena Domu 2. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

879. Podnosilac prijave navodi da je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 31. avgusta 2004. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 58.181,66 KM.

880. Podnosilac prijave navodi da je pokrenuo postupak "pred domaćim sudom".

258. Predmet broj CH/99/3276, Ferida VRAŽALICA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

881. Prijava je podnesena Domu 3. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

882. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 10.160,85 DEM.

883. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

259. Predmet broj CH/99/3277, Sabahudin VRAŽALICA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

884. Prijava je podnesena Domu 3. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

885. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 9.983,44 USD.

886. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

260. Predmet broj CH/99/3281, Salih ALIREJSOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

887. Prijava je podnesena 3. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

888. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 4.525,9034 DEM.

889. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

261. Predmet broj CH/99/3282, Reuf BEĆIROVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

890. Prijava je podnesena 3. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

891. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 7.147,2825 DEM.

892. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

262. Predmet broj CH/99/3285, Fevzija BEĆIROVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

893. Prijava je podnesena 3. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

894. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 980,8047 DEM.

895. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje

263. Predmet broj CH/99/3292, Ž.Š. protiv Federacije Bosne i Hercegovine

896. Prijava je podnesena 3. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

897. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 22.718,42 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 18. novembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 23.173,77 KM.

898. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

264. Predmet broj CH/99/3298 Muhamed ATIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

899. Prijava je podnesena 6. decembra i registrovana 7. decembra 1999. godine.

900. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i kod Tuzlanske banke. Čini se da je ukupan iznos pologa kod Privredne banke 8.630,19 DEM, a kod Tuzlanske banke 902,75 DEM.

901. Podnosilac prijave navodi da mu je 21. jula 1994. godine Privredna banka odobrila isplatu 50 DEM zbog bolesti, ali da poslije toga više nije mogao podići svoj novac.

902. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje

265. Predmet broj CH/99/3307, Spomenka ALIREJSOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

903. Prijava je podnesena 8. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

904. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Jugobanka je 26. marta 1998. godine izdala izvod sa deviznog štednog računa podnosioca prijave na ukupan iznos od 2.941,9843 DEM, tako što je iznose izražene u USD

CH/98/375 i dr.

konvertovala u DEM. Podnosilac prijave se žali da je banka izvršila konverziju USD u DEM po nepovoljnom kursu zbog čega je u izvodu evidentiran znatno niži iznos njene devizne uštede.

905. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 1. maja 1999. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu devizne štednje iznosi 2.980,31 KM.

906. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje

266. Predmet broj CH/99/3308, Enver ALIREJSOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

907. Prijava je podnesena 8. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

908. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Jugobanka je 26. marta 1998. godine izdala izvod sa deviznog štednog računa podnosioca prijave na ukupan iznos od 7.178,3359 DEM, tako što je iznose izražene u USD i CHF konvertovala u DEM. Podnosilac prijave se žali da je znatno oštećen konverzijom USD i CHF u DEM jer je izvršena po nepovoljnom kursu.

909. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 1. maja 1999. godine potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne uštede iznosi 7.262,28 KM.

910. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

267. Predmet broj CH/99/3311, Kornelija ĐUMIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

911. Prijava je podnesena 8. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

912. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 13.063,00 DEM i 1.000 USD na VISA čekovima. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 16. septembra 1999. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 13.166,33 KM.

913. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje

268. Predmet broj CH/99/3312, Milan LATINOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

914. Prijava je podnesena 8. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

915. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 10.299,636 DEM i na drugoj knjižici 801,89 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 4. maja 1999. godine potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 11.242,56 KM.

916. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

269. Predmet broj CH/99/3313, Erna LATINOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

917. Prijava je podnesena 8. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

918. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 742,0448 DEM na jednoj i 4.672,9323 DEM na drugoj knjižici. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 4. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 5.461,91 KM.

919. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje

270. Predmet broj CH/99/3315, Marko RODIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

920. Prijava je podnesena 8. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

921. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 3.486,08 DEM, 1.256,10 USD, 123,93 GBP i 15,41 CHF.

922. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

271. Predmet broj CH/99/3318, Džemal DAUTOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

923. Prijava je podnesena 8. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

924. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda od 29. aprila 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 21.294,69 KM.

925. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

272. Predmet broj CH/99/3319, Mitar PETKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

926. Prijava je podnesena 8. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

927. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo i kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa kod Privredne banke 1.799,23 DEM, a kod Jugobanke 4.047,66 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 19. septembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 5.892,60 KM.

928. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

273. Predmet broj CH/99/3320, Snežana PETKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

929. Prijava je podnesena 8. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

930. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo i kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa kod Privredne banke 3.706,08 DEM, a kod Jugobanke 1.542,87 DEM, 219,78 CHF i 113,66 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 1. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 5.720,80 KM.

931. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

274. Predmet broj CH/99/3321, Milka PETKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

932. Prijava je podnesena 8. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

933. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 1.612,42 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 17. septembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 1.628,01 KM.

934. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje

275. Predmet broj CH/99/3323, Zlatko LANGOF protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

935. Prijava je podnesena 9. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

936. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 23.235,91 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 16. septembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 23.452,09 KM.

937. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

276. Predmet broj CH/99/3324, Goran ŠOŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine

938. Prijava je podnesena 9. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

939. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 5.020,8083 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 16. septembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 5.110,73 KM.

940. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

277. Predmet broj CH/99/3326, Bencion PINTO protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

941. Prijava je podnesena 9. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

942. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo i kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa kod Privredne banke 58.865,14 DEM, a kod Jugobanke 3.101,6207 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 62.852,99 KM.

943. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

278. Predmet broj CH/99/3328, Medin ĆUDIĆ protiv Bosne i Hercegovine

944. Prijava je podnesena 9. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

945. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 28.948,15 DEM.

CH/98/375 i dr.

946. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

279. Predmet broj CH/99/3334, Bogomir BARBALIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

947. Prijava je podnesena 10. decembra i registrovana 11. decembra 1999. godine.

948. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 10.696,3082 DEM.

949. Podnosilac prijave navodi da je putem Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine pokrenuo postupak za povrat stare devizne štednje.

280. Predmet broj CH/99/3335, Idriz ZAHIROVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

950. Prijava je podnesena 2. decembra i registrovana 15. decembra 1999. godine.

951. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 32.219,90 DEM i na drugoj 4.518,01 DEM.

952. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

281. Predmet broj CH/99/3337, Koviljka PETKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

953. Prijava je podnesena 13. decembra i registrovana 15. decembra 1999. godine.

954. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 1.314,67 DEM i 65,55 CHF. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 17. septembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 1.397,89 KM.

955. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje

282. Predmet broj CH/99/3338, Milenko PETKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

956. Prijava je podnesena 13. decembra i registrovana 15. decembra 1999. godine.

957. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 13.122,04 DEM i 587,92 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 17. septembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 14.198,00 KM.

958. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

283. Predmet broj CH/99/3340, Ferid MEHANOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

959. Prijava je podnesena 13. decembra i registrovana 15. decembra 1999. godine.

960. Podnosilac prijave je polagao sredstva u YU dinarima na deviznu štednu knjižicu kod Poštanske štedionice Tuzla. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 40.346,20 YU dinara.

CH/98/375 i dr.

961. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

284. Predmet broj CH/99/3344, D.P. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

962. Prijava je podnesena 13. decembra i registrovana 15. decembra 1999. godine.

963. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa na jednoj knjižici 44.197,9134 DEM i na drugoj 6,369,3111 DEM.

964. Podnosilac prijave navodi da je dio svoje devizne štednje iskoristila u procesu privatizacije za otkup stana, tako da je preostali dio devizne štednje u iznosu od 14.855,69 DEM ostao neiskorišten.

965. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 19. novembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 14.855,69 KM.

966. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

285. Predmet broj CH/99/3347, Sead TUZLIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

967. Prijava je podnesena 14. decembra i registrovana 15. decembra 1999. godine.

968. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovog pologa 10.945,2994 DEM na jednoj knjižici i na drugoj 1.545,8981 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 26. novembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 12.664,11 KM.

969. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

286. Predmet broj CH/99/3348, Razija KOSOVAC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

970. Prijava je podnesena Domu 14. decembra i registrovana 15. decembra 1999. godine.

971. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 2.988,62 DEM, 2.450,22 FRF, 32,17 CHF, 26,90 ATS i 55,81 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 3.842,03 KM.

972. Podnosilac prijave navodi da je kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine podnijela tužbu Evropskom sudu za zaštitu ljudskih prava u Strazburu.

287. Predmet broj CH/99/3349, Rijad KOSOVAC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

973. Prijava je podnesena Domu 14. decembra i registrovana 15. decembra 1999. godine.

974. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 2.588,62 DEM, 2.450,22 FRF, 32,17 CHF,

CH/98/375 i dr.

26,90 ATS i 55,81 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 3.442,03 KM.

975. Podnosilac prijave navodi da je kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine podnio tužbu Evropskom sudu za zaštitu ljudskih prava u Strazburu.

288. Predmet broj CH/99/3350, Ivica KORDIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

976. Prijava je podnesena Domu 14. decembra i registrovana 15. decembra 1999. godine.

977. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 3.847,02 DEM, 0,44 FRF, 17,19 ITL, 201,55 CHF, i 2.068,03 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 7.539,92 KM.

978. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

289. Predmet broj CH/99/3351, Vida Marija KORDIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

979. Prijava je podnesena Domu 14. decembra i registrovana 15. decembra 1999. godine.

980. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 13.276,84 DEM, 36.664,31 ITL, i 345,46 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 13.997,99 KM.

981. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

290. Predmet broj CH/99/3358, Marko ŠKORIĆ protiv Bosne i Hercegovine

982. Prijava je podnesena Domu 15. decembra i registrovana 16. decembra 1999. godine.

983. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 4.630,51 USD, a na drugoj 8.265,63 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 29. avgusta 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 21.461,4 KM.

984. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

291. Predmet broj CH/99/3364, Mediha KALEM protiv Bosne i Hercegovine

985. Prijava je podnesena Domu 16. decembra i registrovana 17. decembra 1999. godine.

986. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 21.482,48 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 11. maja 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 21.772,71 KM.

987. Podnosilac prijave navodi da je kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine podnijela tužbu Evropskom sudu za zaštitu ljudskih prava u Strazburu.

292. Predmet broj CH/99/3377, Žarko DAMJANAC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

988. Prijava je podnesena Domu 21. decembra 1999. godine i registrovana istog dana.

989. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 5.800 DEM i 1.540,83 CHF.

990. Podnosilac prijave navodi da je kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine podnio tužbu Evropskom sudu za zaštitu ljudskih prava u Strazburu.

293. Predmet broj CH/99/3379, Anto STJEPIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

991. Prijava je podnesena Domu 21. decembra 1999. godine i registrovana istog dana.

992. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 485.180,59 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 15. maja 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 485.180,6 KM.

993. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

294. Predmet broj CH/99/3380, Mika SOFIJANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

994. Prijava je podnesena Domu 21. decembra 1999. godine i registrovana istog dana.

995. Predmet prijave je zahtjev podnosioca prijave za povrat devizne štednje njenog umrlog supruga S.S.

996. S.S. je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 9.627,77 DEM.

997. Rješenjem Osnovnog suda I u Sarajevu broj: 0:970/95, od 21. novembra 1995. godine, podnosilac prijave i njena kćerka S.S. se proglašavaju nasljednicima prvog nasljednog reda, iza smrti S.S, sa nasljedničkim dijelom od po 1/2.

998. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 4.851,05 KM.

999. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

295. Predmet broj CH/99/3381, Ante LOZANČIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

1000. Prijava je podnesena Domu 22. decembra 1999. godine i registrovana istog dana.

1001. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 4.735, 77 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 7.915,92 KM.

1002. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

296. Predmet broj CH/99/3382, Matilda FINCI protiv Bosne i Hercegovine

1003. Prijava je podnesena Domu 22. decembra 1999. godine i registrovana istog dana.

1004. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 3.599,59 DEM, 6.381,59 ATS, 78,83 DKR, 5.725,63 FRF, 5.429,25 SKR, 1.471,50 CHF, 141,69 GBP i 1.975,95 USD.

1005. Podnosilac prijave navodi da je kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine podnijela tužbu Evropskom sudu za zaštitu ljudskih prava u Strazburu.

297. Predmet broj CH/99/3383, Erna ESTER-FINCI protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

1006. Prijava je podnesena Domu 22. decembra 1999. godine i registrovana istog dana.

1007. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 18.049,72 DEM, 4.072,93 SFRS, 18.134,38 ATS, 1.436,56 SKR, 384.289,68 LIT i 2.668,18 USD.

1008. M.F, kćerka podnosioca prijave, je 9. februara 2005. godine obavijestila Komisiju da je podnosilac prijave umrla, te da ona kao njena zakonska nasljednica želi da nastavi postupak pred Komisijom. U prilogu pisma je dostavila rješenje o nasljeđivanju Općinskog suda u Sarajevu broj: O-2090/04, od 16. juna 2004. godine, kojim se ona proglašava zakonskom nasljednicom prvog nasljednog reda, iza smrti podnosioca prijave, sa dijelom 1/2.

1009. Podnosilac prijave je bila član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine.

298. Predmet broj CH/99/3386, Anka ŽIGIĆ protiv Bosne i Hercegovine

1010. Prijava je podnesena Domu 22. decembra 1999. godine i registrovana istog dana.

1011. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 30,22 DEM i 8.674,46 USD.

1012. Podnosilac prijave navodi da je kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine podnijela tužbu Evropskom sudu za zaštitu ljudskih prava u Strazburu.

299. Predmet broj CH/99/3400, Huskić HUSO protiv Bosne i Hercegovine

1013. Prijava je podnesena Domu 22. decembra 1999. godine i registrovana istog dana.

1014. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 5.244,40 CHF. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 1. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 8.865,89 KM.

1015. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

300. Predmet broj CH/99/3421, M.M. protiv Federacije Bosne i Hercegovine

1016. Prijava je podnesena Domu 27. decembra i registrovana 28. decembra 1999. godine.

1017. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 4.302,07 DEM. Prema izvodu sa

Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 4.339,16 KM.

1018. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

301. Predmet broj CH/99/3422, A.M. protiv Federacije Bosne i Hercegovine

1019. Prijava je podnesena Domu 27. decembra i registrovana 28. decembra 1999. godine.

1020. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 4.598,88 DEM i 417,27 ATS. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 4.579,33 KM.

1021. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

302. Predmet broj CH/99/3424, Mustafa AHMETBAŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine

1022. Prijava je podnesena Domu 27. decembra i registrovana 28. decembra 1999. godine.

1023. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 1.000 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 13. decembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 1.664,26 KM.

1024. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

303. Predmet broj CH/99/3428, Bahrudin BIJEDIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

1025. Prijava je podnesena Domu 28. decembra i registrovana 30. decembra 1999. godine.

1026. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 21.501,68 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 9. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 34.977,70 KM.

1027. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

304. Predmet broj CH/99/3432, Zdenka MIŠKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

1028. Prijava je podnesena Domu 29. decembra i registrovana 30. decembra 1999. godine.

1029. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 13.751,75 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 15. marta 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 13.855 KM.

1030. Podnosilac prijave navodi da je kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine podnijela tužbu Evropskom sudu za zaštitu ljudskih prava u Strazburu.

305. Predmet broj CH/99/3434, Vera VERBIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

1031. Prijava je podnesena Domu 29. decembra i registrovana 30. decembra 1999. godine.

1032. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 2. 339,46 DEM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 12. februara 1998. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 2.676,47 KM.

1033. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

306. Predmet broj CH/99/3435, Branislav VERBIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

1034. Prijava je podnesena Domu 29. decembra i registrovana 30. decembra 1999. godine.

1035. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 9.332,01 DEM, na drugoj 1.347,08 DEM i na trećoj knjižici 2.545,81 DEM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 10. februara 1998. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 14.448,27 KM.

1036. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

307. Predmet broj CH/99/3436, Perica JANJIĆ protiv Bosne i Hercegovine

1037. Prijava je podnesena Domu 29. decembra i registrovana 30. decembra 1999. godine.

1038. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 15.353,69 DEM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 14. marta 1998. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 15.634,16 KM.

1039. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

308. Predmet broj CH/99/3439, Maja FULANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

1040. Prijava je podnesena Domu 29. decembra i registrovana 30. decembra 1999. godine.

1041. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa na jednoj knjižici 3.738,52 DEM, a na drugoj 3.185,40 DEM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 7.014,8 KM.

1042. Podnosilac prijave navodi da je kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine podnijela tužbu Evropskom sudu za zaštitu ljudskih prava u Strazburu.

309. Predmet broj CH/99/3442, Stjepan IVAKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

1043. Prijava je podnesena Domu 29. decembra i registrovana 30. decembra 1999. godine.

1044. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa bio 47.162,26 DEM.

CH/98/375 i dr.

1045. Podnosilac prijave je 10. februara 2005. godine dostavio pismo Komisiji sa dodatnim informacijama. Navodi da je dio svoje devizne štednje u iznosu od 11,218,00 KM iskoristio u procesu privatizacije za otkup stana.

1046. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 24. novembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 36.298,77 KM.

1047. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

310. Predmet broj CH/99/3447, Milorad M. BAŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine

1048. Prijava je podnesena Domu 29. decembra i registrovana 30. decembra 1999. godine.

1049. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 17.702,18 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 4. februara 1998. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 17.702,18 KM.

1050. Podnosilac prijave navodi da je kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine podnio tužbu Evropskom sudu za zaštitu ljudskih prava u Strazburu.

311. Predmet broj CH/99/3448, Husein JESENKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

1051. Prijava je podnesena Domu 30. decembra 1999. godine i registrovana istog dana.

1052. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 1.308,5864 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 13. marta 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 1.325,97 KM.

1053. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

B. Usmeni i pismeni nalaz i mišljenje vještaka prof. dr. Dragoljuba Stojanova, iz odluke *Poropat i drugi*.

1054. S obzirom na značaj u rješavanju predmeta, Komisija ponavlja stav Dragoljuba Stojanova, profesora na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, u predmetu *Poropat i drugi*. Profesor dr. Stojanov je u periodu od 1993. do 1994. godine bio član Vlade Republike Bosne i Hercegovine, a u periodu od 1996. do 1997. godine i član Vlade Federacije Bosne i Hercegovine. U vrijeme donošenja odluke *Poropat i drugi*, Dom je imenovao prof. dr. Stojanova za vještaka, koji je podnio 8. oktobra 1999. godine pismeno mišljenje. Na javnoj raspravi od 7. decembra 1999. godine, prof. dr. Stojanov je saslušan u svojstvu vještaka.

(a) Pismeno mišljenje

1055. Gosp. Stojanov je potvrdio da je interes naroda u SFRJ da ulažu novac na devizne štedne račune – za koji je vlada nudila garancije – bio potican stalnim padom vrijednosti dinara. Vlada je pokušala da stabilizira državnu ekonomiju i tokom godina – posebno 1991. godine – pravo raspolaganja tom ušteđevinom bilo je znatno ograničeno i limitirano na male iznose. Međutim, štednja nije u potpunosti zamrznuta. Od 1990. godine bilo je moguće ulagati i raspolagati sa takozvanom “novom” deviznom štednjom bez ograničenja.

1056. Komercijalne banke u jugoslovenskim republikama deponovale su svoje devize kod Narodne banke Jugoslavije na dobrovoljnoj bazi i po osnovu ugovora. Za uzvrat su im davani

beskamatni krediti u dinarima koje su oni onda mogli, uz kamatu, pozajmljivati svojim klijentima. Kamate ostvarene na taj način bile su svakako veće od profita koje bi banke mogle ostvariti da su deponovale devize na račune u inostranstvu. Banke su koristile svoje dinarske kredite na teritoriji odgovarajućih republika uz direktno znanje i uključenost narodne banke republike, koja je *de facto* obezbjeđivala kredite iz svoje kvote deviza kod Narodne banke Jugoslavije. Ovo deponovanje deviza kod Narodne banke bilo je inače samo *pro forma* ili knjigovodstvena transakcija. Tako je veliki dio deviza ostao kod komercijalnih banaka. Gosp. Stojanov nije znao šta se desilo sa tim novcem nakon što je Republika Bosna i Hercegovina postala nezavisna.

1057. Gosp. Stojanov je bio mišljenja da komercijalne banke u Federaciji imaju obaveze prema privatnim licima koja su uložila novac na stare devizne štedne račune. Osim toga, usvajanjem zakona koji se odnose na ovu štednju Republika Bosna i Hercegovina, Bosna i Hercegovina i Federacija Bosne i Hercegovine su također preuzele obaveze prema štedišama. Međutim, s obzirom na iznos neisplaćene stare devizne štednje – koji iznosi oko 1,8 milijardi KM (konvertibilnih maraka) u bankama Federacije – ni Federacija Bosne i Hercegovine, niti Država Bosna i Hercegovina nemaju ekonomski potencijal da isplate staru štednju štedišama. Takođe, zbog nedostatka sredstava i postojanja drugih obaveza, banke bi bankrotirale ako bi bile obavezne da isplate staru štednju. Unatoč tome, bilo bi nemoguće stornirati zahtjeve ulagača pošto bi nepovjerenje u bankarski sistem, koje bi rezultiralo, imalo ozbiljne posljedice na ukupnu domaću privredu.

1058. Međutim, rješenje koje je odabrano za stare devizne štedne račune, odnosno njihovo pretvaranje u certifikate koji bi se koristili u postupku privatizacije, postavlja nekoliko problema: time se sigurna štednja, koja je uživala povjerenje javnosti, pretvara u oblike imovine – prvo certifikate, a onda možda dionice preduzeća - čija je vrijednost nesigurna, a građani se tako prisiljavaju da postanu investitori, bez obzira da li to žele ili ne. Isto tako, ljudi bez stanarskog prava neće moći kupiti stan po sadašnjim pravilima. Dalje, oni koji su u položaju da kupe stan certifikatima neće uživati popust koji se daje onima koji plaćaju gotovinom. Ovo pokazuje da se certifikati ne tretiraju kao jednaka sredstva plaćanja u odnosu na gotovinski novac. Ograničena dvogodišnja vrijednost certifikata postavlja novi problem. S obzirom na ove i druge poteškoće i razočaravajuće rezultate sličnih programa u drugim državama u tranziciji – na primjer u Sloveniji, gdje jednostavno ne postoji nikakvo tržište na kom se certifikati mogu investirati – gosp. Stojanov smatra da je vjerovatno da imao certifikata neće biti u stanju da realizuju njihovu nominalnu vrijednost. Mnogi ljudi će prije prodati svoje certifikate na sekundarnom tržištu po krajnje smanjenoj cijeni.

1059. Gosp. Stojanov je zaključio da bi bilo mnogo bolje usvojiti kombinovane metode rješavanja problema deviznih štednih računa. On je sugerisao da bi svaki štediša trebao imati pravo da pretvori, po svojoj slobodnoj volji, dio svoje ušteđevine u privatizacijske certifikate. Ostatak bi trebao biti zadržan u svom starom obliku, tj. na starim računima, i mogao bi biti pokriven javnim dugom Federacije Bosne i Hercegovine. Nadalje, napominjući da u Federaciji postoji oko 470.000 štediša čiji su pojedinačni devizni ulozi 200 KM ili manje, te da ukupan iznos ovih depozita odgovara sumi od 25 miliona KM, on smatra da bi ovu "malu" štednju Federacija trebala isplatiti ulagačima. S obzirom na konvertibilnost, trebalo bi prihvatiti plaćanje u KM. Po mišljenju gosp. Stojanova, ove metode bi pomogle da se povрати povjerenje u bankarski sistem i javne institucije.

(b) Dokazi dati na javnoj raspravi

1060. U Kantonalnom sudu u Sarajevu je 7. decembra 1999. godine održana dodatna javna rasprava u predmetima *Poropat i drugi*, na kojoj je svoj nalaz i mišljenje dao i prof. dr. Stojanov. Tom prilikom, prof. dr. Stojanov je ustvrdio da se pitanje deviznih štednih računa mora rješavati zajedno sa pitanjima koja se odnose na restituciju društvene imovine, vanjski dug Bosne i Hercegovine i ekonomski razvoj zemlje. Ovako usklađeno djelovanje je neophodno pošto rješenje izabrano za jedan od problema može uticati na druge.

1061. On je dalje naveo da rizik da banke bankrotiraju ne bi bio jedini problem ako bi one morale isplatiti novac deviznim štedišama. Ako bi se isplate morale izvršiti u devizama, to bi moglo izazvati značajnu nesolventnost, a moglo bi narušiti i funkcionisanje Valutnog odbora u Bosni i Hercegovini. U svakom slučaju, dalje je teško procijeniti do koje će mjere svoja potraživanja pojedinačne štediše moći realizovati kod banaka u stečajnom postupku. Završni računi banaka često bilježe nominalnu vrijednost sredstava i potraživanja prema preduzećima. Ne može se predvidjeti da li bi se takva potraživanja banaka kod dužnika mogla realizovati i šta bi se moglo dobiti prodajom imovine banke.

1062. Gosp. Stojanov je izrazio znatnu bojazan kad je u pitanju izabrani obrazac privatizacije. Iskustva drugih zemalja u tranziciji i mišljenja brojnih stručnjaka ukazuju da će tranzicija u Bosni i Hercegovini biti težak, dugoročan proces. Problematična politička situacija u zemlji i opći poslijeratni uslovi će takođe vjerovatno odložiti i komplikovati taj proces. Dalje, vrijednost privatizacijskih certifikata i raspoložive imovine u postupku privatizacije zavisi, u velikoj mjeri, od ekonomskog razvoja zemlje. Razne institucije i eksperti daju kontradiktorna predviđanja u tom pogledu. Dok Svjetska banka predviđa porast stope ukupnog društvenog prihoda od 14 posto u 2000. i 2001. godini, druge procjene predviđaju spori rast, ili čak pad ukupnog društvenog prihoda. Drugi faktor, koji utiče na vrijednost certifikata i imovine, je povjerenje javnosti. Činjenica da se certifikati prodaju na sekundarnom tržištu po veoma niskim cijenama pokazuje da ljudi ne vjeruju u taj sistem. Iz ovih razloga veoma je teško predvidjeti tržišnu vrijednost imovine koja se sada nudi ili koja će se nuditi u postupku privatizacije. U vezi sa izjavom drugog svjedoka u postupku Poropat i drugi, nominalna vrijednost ove imovine iznosi 26 milijardi DEM, a gosp. Stojanov je naglasio da ne treba miješati nominalnu i stvarnu vrijednost. Stvarna vrijednost, tj. tržišna vrijednost, će se otkriti tek u postupku privatizacije.

IV. RELEVANTNE ZAKONSKE ODREDBE

1063. Zbog rastuće nestašice deviznih sredstava i drugih ekonomskih problema u bivšoj SFRJ, podizanje novca sa starih deviznih štednih računa je bilo strogo ograničeno zakonima koji su doneseni tokom 1980-tih i početkom 1990-tih godina. Poslije oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini, bilo je pokušaja da se kroz legislativu privatizacije riješi nedostupnost stare devizne štednje. Međutim, nakon što su pokušaji ostvarenja potraživanja po osnovu stare devizne štednje u procesu privatizacije ostali uglavnom bezuspješni, Federacija Bosne i Hercegovine je usvojila novi zakon na osnovu kojeg stara devizna štednja postaje dio unutrašnjeg duga Federacije Bosne i Hercegovine.

A. Zakoni Republike Bosne i Hercegovine i Bosne i Hercegovine

1064. Dana 11. aprila 1992. godine, nakon sticanja nezavisnosti Republike Bosne i Hercegovine, usvojena je **Uredba sa zakonskom snagom o deviznom poslovanju** iz 1992. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 2/92). Relevantnim odredbama ove Uredbe predviđeno je sljedeće:

Član 9, u relevantnom dijelu, glasi:

3. Za devize na deviznim računima i deviznim štednim ulozima jamči Republika.

1065. Uredba iz 1992. godine je kasnije zamijenjena **Uredbom sa zakonskom snagom o deviznom poslovanju** iz 1994. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 10/94; kasnije usvojena kao zakon, "Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 13/94).

Sljedeće odredbe Uredbe iz 1994. godine su relevantne:

Član 3:

Devize se mogu koristiti samo za plaćanje prema inozemstvu osim ako ovom uredbom nije drugačije određeno.

Član 12:

Domaća i strana fizička lica mogu devize držati na računu kod banke i slobodno ih koristiti.

Član 44:

Devizne rezerve čine potraživanja na računima u inostranstvu, efektivni strani novac i vrijednosni papiri izdati u inozemstvu [deponovani] kod Narodne banke [Bosne i Hercegovine] i [ovlaštenih] banaka.

1066. **Odluka o ciljevima i zadacima monetarno kreditne politike**, objavljena je 9. aprila 1995. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 11/95). Tačka 12. Odluke glasi:

Deponovana devizna štednja građana trajno će se riješiti donošenjem zakona o javnom dugu Republike do kraja prvog polugodišta 1995. godine.

1067. Ova Odluka je kasnije izmijenjena i dopunjena sa stupanjem na snagu 2. juna 1995. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 19/95). Izmijenjena i dopunjena tačka 12. predviđa da treba donijeti zakon o javnom dugu prije kraja septembra 1995. godine. Dalje se dodaje da, do donošenja tog zakona, Narodna banka Bosne i Hercegovine može, uz saglasnost Ministarstva finansija, isplaćivati deviznu štednju u odgovarajućem iznosu u dinarima pripadnicima Armije Republike Bosne i Hercegovine za pokrivanje troškova njihovog liječenja i liječenja članova njihovih porodica.

1068. **Odluka o ciljevima i zadacima devizne politike** donijeta je 10. aprila 1996. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 13/96). Potvrđujući uglavnom Odluku iz 1995. godine, tačka 7. Odluke iz 1996. godine predviđala je bez posebnog određivanja datuma sljedeće:

Devizna štednja građana deponovana kod bivše Narodne banke Jugoslavije zajedno sa kamatama na ovu štednju, rješavaće se donošenjem zakona o javnom dugu Bosne i Hercegovine, ili na drugi način u sklopu ukupne konsolidacije duga Bosne i Hercegovine zajedno sa međunarodnom zajednicom.

1069. Visoki predstavnik u Bosni i Hercegovini donio je 22. jula 1998. godine **Okvirni zakon o privatizaciji preduzeća i banaka u Bosni i Hercegovini**. On je stupio na snagu sljedećeg dana kao privremeni zakon ("Službeni list Bosne i Hercegovine", broj 14/98). Konačno, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ga je usvojila 19. jula 1999. godine ("Službeni list Bosne i Hercegovine", broj 12/99).

B. Odluka o ratifikaciji sporazuma o pitanjima sukcesije Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ("Službeni glasnik BiH", br. 10/01)

1070. U sporazumu o sukcesiji SFRJ, Aneks C, u relevantnom dijelu, predviđa sljedeće:

Član 2, stav 3.

[...]

Ostala finansijska dugovanja (SFRJ) uključuju:

(a) jamstva SFRJ ili njene narodne banke Jugoslavije za štednju u čvrstoj valuti položenu kod komercijalnih banaka ili njihovih filijala u bilo kojoj državi sljednici prije datuma kojeg je ona proglasila neovisnost;

[...]

Član 7.

Jamstva bivše SFRJ ili njene NBJ za štednju čvrste valute položenu kod komercijalne banke ili neke od njenih filijala u bilo kojoj državi sljednici prije datuma kada je ta država proglasila neovisnost predmet se pregovara bez odlaganja, vodeći naročito računa o potrebi zaštite štednje čvrste valute pojedinaca. Ovi pregovori će se odvijati pod pokroviteljstvom Banke za međunarodna poravnanja.

C. Zakoni Federacije Bosne i Hercegovine o privatizaciji i izmjene i dopune

1071. Osnovne pravne odredbe kojima se omogućava prenos stare devizne štednje na Jedinstveni račun građana radi korištenja u procesu privatizacije sadržane su u članovima 3, 7, 11. i 18. **Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije** (u daljnjem tekstu: Zakon o potraživanjima građana), koji je stupio na snagu 28. novembra 1997. godine, a počeo se primjenjivati 27. februara 1998. godine, sa izmjenama i dopunama od 5. marta 1999. godine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 27/97 i 8/99). Ti članovi su propisivali:

Član 3:

Lice koje ima deviznu štednju u bankama ili poslovnim jedinicama sa sjedištem na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine iznad 100 KM, a bilo je državljanin bivše Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine i na dan 31. marta 1991. godine imalo prebivalište na teritoriji koja sada pripada Federaciji Bosne i Hercegovine stiče potraživanja prema Federaciji sa stanjem na dan 31. marta 1992. godine.

Realizacija potraživanja građana koji su na dan 31. marta 1991. godine imali državljanstvo bivše Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine, a koji nemaju prebivalište na teritoriji Federacije, kao i drugih lica, koja imaju devizna potraživanja u bankama na teritoriji Federacije, u smislu ovog zakona, uredit će se posebnim propisom.

Licima iz stava 1. ovog člana s deviznom štednjom do 100 DEM banke će na njihov zahtjev isplatiti iznos štednje.

Potraživanja iz stava 3. ovog člana su isplativa nakon isteka perioda od tri mjeseca od dana primjene ovog Zakona.

Član 7:

Potraživanja iz člana 3. ovog zakona banka prenosi na Jedinostveni račun štediše.

Način prenosa potraživanja građana ... čiji se računi vode u bankama kod kojih su organizacione jedinice na teritoriji Federacije prestale s radom, uredit će se posebnim propisom Federalnog ministarstva finansija.

Član 11:

Otvaranje Jedinostvenih računa vrši se po službenoj dužnosti na osnovu Jedinostvenog matičnog broja građana-nosilaca potraživanja iz ovog zakona.

Jedinostveni račun predstavlja certifikat građanina.

Član 18:

Potraživanja sa Jedinostvenog računa mogu se koristiti u postupku privatizacije u roku od dvije godine od dana izdavanja izvoda sa Jedinostvenog računa, a nakon upisa potraživanja po pojedinim vrstama.

Istekom roka iz stava 1. ovog člana, potraživanja na Jedinostvenom računu se gase.

1072. Nakon odluke Doma u predmetu *Poropat i drugi* u junu 2000. godine, Federacija je donijela razne izmjene i dopune ovih odredbi.

1073. **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u procesu privatizacije** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 45/00) stupio je na snagu 2. novembra 2000. godine. Ovim Zakonom član 18. je izmijenjen i dopunjen na taj način da je nosiocu stanarskog prava iz člana 8a.¹ Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo omogućeno da može koristiti svoja potraživanja sa Jedinostvenog računa građana u roku od tri mjeseca od dana ovjere potpisa na ugovoru o kupovini pred nadležnim sudom. Izmjenama i dopunama je dodat treći stav u članu 18, koji predviđa:

Izuzetno od odredbe st. 1. i 2. ovog člana nosioci stanarskog prava iz člana 8a. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/97, 11/98, 22/99 i 7/00) mogu koristiti potraživanja sa Jedinostvenog računa u roku od tri mjeseca od dana ovjere potpisa na kupoprodajnom ugovoru kod nadležnog suda.

1074. Dodatne izmjene i dopune stava 1. člana 18. su stupile na snagu 8. februara 2002. godine. Tim izmjenama i dopunama opći rok za korištenje certifikata izmijenjen je sa dvije godine na četiri godine, tako da cijeli član, sa izmjenama i dopunama, glasi:

---

¹ Navedenim članom 8a. je regulisana kupovina napuštenih stanova od strane nosilaca stanarskih prava.

Član 18.

Potraživanja sa Jedinostvenih računa građana mogu se upotrijebiti u procesu privatizacije u roku od četiri godine od dana izdavanja izvoda sa Jedinostvenog računa građana, nakon registracije svakog pojedinog potraživanja.

Po isteku roka navedenog u stavu 1. ovog člana, potraživanja sa Jedinostvenih računa se gase.

Izuzetno od odredbi stavova 1. i 2. ovog člana, nosioci stanarskog prava iz člana 8a. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 27/97, 11/98, 22/99 i 7/00) mogu koristiti potraživanja sa Jedinostvenog računa u roku od tri mjeseca od dana ovjere potpisa sa kupoprodajnim ugovorom kod nadležnog suda.

1075. Pored ovih izmjena Zakona o potraživanjima građana, Federacija je donijela dodatne izmjene i dopune procesa privatizacije kako bi ublažila položaj vlasnika stare devizne štednje. **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji preduzeća** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 45/00) je stupio na snagu 2. novembra 2000. godine. Ovim Zakonom je izmijenjen i dopunjen član 28. kako bi se certifikati po osnovu stare devizne štednje izjednačili sa gotovinom. Starom verzijom je propisano:

Prodaja iz člana 26.² ovog zakona vrši se uz obavezno plaćanje u novcu najmanje 35 posto ugovorene prodajne cijene.

Za svaki iznos plaćen u novcu preko 35% može se odobriti popust od 8%.

Novom verzijom je propisano:

Prodaja iz člana 26. ovog zakona vrši se uz obavezno plaćanje u novcu ili certifikatima iz temelja stare devizne štednje najmanje 35 posto ugovorene prodajne cijene.

Za svaki iznos plaćen u novcu ili certifikatom po osnovu stare devizne štednje preko 35% može se odobriti popust od 8%.

1076. **Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji preduzeća** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 61/01) izmijenjen je član 27. stav 1. Starom verzijom je propisano:

Mala privatizacija u smislu člana 26. ovog zakona provodi se javnom prodajom, koju je preduzeće dužno pripremiti i prijaviti nadležnoj agenciji (za privatizaciju) u roku od 12 mjeseci od dana početka primjene ovog zakona.

Novom verzijom je propisano:

Mala privatizacija u smislu člana 26. ovog zakona provodi se javnom prodajom, koju je preduzeće dužno pripremiti i prijaviti nadležnoj agenciji (za privatizaciju) u roku koji odredi Agencija Federacije, i u roku važenja potraživanja građana iz Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije (certifikati itd).

1077. **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo** stupio je na snagu 8. januara 2002. godine (nakon datuma odluke Ustavnog suda Federacije). Novi član 24. tog zakona je izjednačio certifikate iz osnova stare devizne štednje sa novcem. Starom verzijom je propisano:

---

² Navedenim članom 26. regulisana je prodaja preduzeća u procesu male privatizacije.

Plaćanje otkupne cijene stana vrši se jednim od platežnih sredstava i to:

a) gotovinom

b) certifikatima na temelju tražbine građana, a koji su utvrđeni posebnim propisima

Kada se plaćanje vrši novcem cijena stana se umanjuje za 20% utvrđene otkupne cijene.

Novom verzijom je propisano:

Plaćanje otkupne cijene stana vrši se jednim od platežnih sredstava i to:

a) novcem

b) certifikatima na temelju tražbine građana, a koji su utvrđeni posebnim propisima.

Kada se plaćanje vrši novcem ili certifikatom iz osnova stare devizne štednje cijena stana se umanjuje za 20% utvrđene otkupne cijene.

1078. U pismu Domu za ljudska prava od 8. decembra 2000. godine, u vezi sa implementacijom odluke *Poropat i drugi*, Federacija navodi da ona, "preko nadležnih Ministarstava i agencija, vodi aktivnosti informisanja građana o važnosti posjeta bankama kako bi dali Jedinostveni matični broj s ciljem da omoguće prenos svoje stare devizne štednje na Jedinostveni račun građana i izdavanje certifikata kojim bi im omogućila da učestvuju u procesu privatizacije koji je u postupku jer nema drugog načina na koji bi građani Bosne i Hercegovine – imaoi stare devizne štednje, realizovali svoja potraživanja po tom osnovu na bilo koji drugi način osim putem procesa privatizacije."

1079. Federacija Bosne i Hercegovine je **Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o potraživanju građana** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 57/03) izmijenila član 7. koji je glasio:

Potraživanja iz člana 3. ovog zakona banka prenosi na Jedinostveni račun štediše.

Novom verzijom je propisano:

Potraživanja iz člana 3. ovog zakona banka, na zahtjev štediše koji se podnosi u roku do šest mjeseci od dana usvajanja ovog zakona, prenosi na Jedinostveni račun štediše.

Također, izmijenjen je i član 11. koji je glasio:

Otvaranje Jedinostvenih računa vrši se po službenoj dužnosti na osnovu matičnog broja građana-nosilaca potraživanja iz ovog zakona.

Novom verzijom je propisano:

Otvaranje Jedinostvenih računa vrši se po službenoj dužnosti na osnovu matičnog broja građana-nosilaca potraživanja iz ovog zakona, a otvaranje Jedinostvenog računa po osnovu stare devizne štednje vrši se na zahtjev štediše.

1080. Također, došlo je do izmjene i člana 18. koji se odnosio na rok upotrebe certifikata u procesu privatizacije, u smislu da je rok od 4 godine produžen na 6 godina, tako da član 18. sa izmjenama sada glasi:

Potraživanja sa Jedinštenog računa mogu se koristiti u postupku privatizacije u roku od šest godina od dana izdavanja izvoda sa Jedinštenog računa, a nakon upisa potraživanja po pojedinim vrstama.

1081. Član 20. Zakona o potraživanju građana je dopunjen sa dva nova stava 20a. i 20b. koji regulišu neiskorištena potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje koja su prenijeta na Jedinštveni račun, kao i sredstva koja su štediše utrošili u privatizacijske investicione fondove. Član 20. je glasio:

Direktor Agencije za privatizaciju u Federaciji Bosne i Hercegovine će u roku od 30 dana od stupanja na snagu ovog zakona donijeti Uputstvo o evidenciji i realizaciji potraživanja sa Jedinštenog računa.

Novi stavovi su:

20a. Agencija za privatizaciju u Federaciji BiH će neiskorištena potraživanja po osnovu stare devizne štednje koja su prenijeta na Jedinštveni račun vratiti na račun imaoaca u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva štediše.

20b. Štediše koje su izvršile prijenos potraživanja iz osnova stare devizne štednje u privatizacijske investicione fondove, koja žele povratiti na svoje Jedinštvene račune, mogu podnijeti zahtjev privatizacijskim investicionim fondovima za povrat potraživanja u roku do šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

1082. Federacija Bosne i Hercegovine je usvojila nove izmjene i dopune Zakona o potraživanju objavljene u "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", broj 20/04, tako da je član 5. dopunjen sa novim članom 5a. koji glasi:

Član 5a. Izuzetno od člana 5. ovog Zakona potraživanje po osnovu stare devizne štednje postaje unutrašnji dug Federacije Bosne i Hercegovine koji se izmiruje u skladu sa posebnim zakonom, osim ako lice koje ima potraživanje na osnovu stare devizne štednje ne da izjavu da se ta potraživanja koriste za namjene iz člana 18. ovog Zakona.

Izjava iz stava 1. ovog člana je neopoziva i podnosi se Federalnom ministarstvu finansija u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

1083. Također, izmijenjen je i član 18. koji je regulisao način korištenja sertifikata, i sada glasi:

Potraživanja sa Jedinštenog računa mogu se koristiti u procesu privatizacije:

- za kupovinu dionica preduzeća, imovine preduzeća i druge imovine koja se bude prodavala u procesu privatizacije do 30. juna 2006. godine, pod uvjetom da učešće pojedinačne ponude ne prelazi 10% od ukupne kupovne cijene;

- za kupovinu stanova na kojima postoji stanarsko pravo do 30. juna 2007. godine u visini do 100% od ukupne cijene.

Istekom rokova iz stava 1. ovog člana potraživanja na Jedinštenom računu se gase.

Izuzetno od odredbe stava 2. ovog člana rok za kupovinu stanova na kojima postoji stanarsko pravo može se mijenjati zavisno od donošenja i promjena propisa o restituciji.

1084. Posljednjim izmjenama i dopunama Zakona o potraživanju obuhvaćen je i član 20. koji sada glasi:

Agencija za privatizaciju u Federaciji Bosne i Hercegovine dostavit će Federalnom ministarstvu finansija bazu podataka o stanju neiskorištenih potraživanja po osnovu stare devizne štednje na Jedinstvenom računu u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Član 20b. koji je davao štedišama koji su uložili svoja sredstva u PIF-ove mogućnost da traže povrat uloženih sredstava se novim zakonom briše.

1085. Parlament Federacije Bosne i Hercegovine je 20. novembra 2004. godine usvojio **Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 64/04), koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

Ovim Zakonom utvrđuju se unutrašnje obaveze Federacije Bosne i Hercegovine prema fizičkim i pravnim licima, nastale na osnovu: neisplaćenih invalidnina, neisplaćenih penzija, neisplaćenih naknada prema dobavljačima za robe, materijale i usluge, obaveze nastale na osnovu neisplaćenih plaća i dodataka, te ostale obaveze (u daljnjem tekstu: unutrašnji dug), odnosno način pojedinačne verifikacije utvrđenih potraživanja, kao i način njihovog izmirenja.

Član 2.

Ovim Zakonom utvrđuje se sveobuhvatno izmirenje unutrašnjeg duga na način koji osigurava i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija).

Unutrašnji dug Federacije procjenjuje se u iznosu od 1.858,9 miliona KM. Ova procjena isključuje iznos obaveza za staru deviznu štednju, s obzirom na to da će se oni utvrditi u postupku verifikacije.

Obaveze unutrašnjeg duga iz stava 1. ovog člana izmiruju se isplatom u gotovini, putem izdavanja obveznica (u daljnjem tekstu: obveznice) i otpisivanjem, prema odredbama ovog Zakona.

Izmirenje svih kategorija unutrašnjeg duga, uključujući i staru deviznu štednju, neće prelaziti iznos od 10% GDP za 2003. godinu i to u neto sadašnjoj vrijednosti za sve planirane isplate svih kategorija unutrašnjeg duga.

Član 3.

Unutrašnji dug Federacije iznosi 1.858,9 miliona KM, isključujući iznos obaveze za staru deviznu štednju koji će se utvrditi u postupku verifikacije, a čine ga:

- opće obaveze u iznosu od 947,9 miliona KM,
- obaveze na osnovu kredita komercijalnih banaka u iznosu od 11 miliona KM,
- obaveze za staru deviznu štednju u iznosu koji će se utvrditi prema verifikaciji obaveza na način propisan u članu 12. ovog Zakona.

Član 9.

Federacija preuzima obaveze na osnovu stare devizne štednje ostvarene u najnižim poslovnim jedinicama banaka (ekspozitura i/ili agencija) na teritoriji Federacije. Ukoliko banka nema poslovnih jedinica onda se smatra da je sjedište banke najniža poslovna jedinica.

CH/98/375 i dr.

Obaveze na osnovu stare devizne štednje, definirane stavom 1. ovog člana, ne obuhvataju obaveze na osnovu stare devizne štednje deponovane u Ljubljanskoj banci i Invest banci, s obzirom na to da će se one rješavati u procesu sukcesije imovine bivše SFRJ.

Obaveze na osnovu stare devizne štednje iz člana 3. ovog Zakona Federacija će izmiriti isplatom u gotovini i izdavanjem obveznica.

Kamate na staru deviznu štednju od 01. januara 1992. godine otpisuju se.

Član 10.

Kad se izvrši verifikovanje potraživanja za staru deviznu štednju, na način predviđen članom 12. ovog Zakona, Vlada Federacije će posebnim propisom utvrditi metod i visinu isplate u gotovini za staru deviznu štednju svakom fizičkom licu, nosiocu stare devizne štednje, do iznosa propisanog u članu 2. ovog Zakona.

Član 11.

Gotovinske isplate za staru deviznu štednju iz člana 10. ovog Zakona izvršit će se iz budžeta Federacije u periodu od četiri godine počevši od fiskalne godine kada se završi postupak verifikovanja stare devizne štednje.

Član 12.

Verifikovanje svih potraživanja za staru deviznu štednju vršit će se na osnovu baze podataka koja je ustanovljena Zakonom o utvrđivanju i ostvarivanju potraživanja građana u postupku privatizacije ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 32/01, 57/03, 20/04) i drugim propisima donesenim na osnovu zakona i baza podataka koje posjeduju banke.

Proces verifikacije potraživanja za staru deviznu štednju završit će se u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Federalni ministar finansija donijet će podzakonske akte o verifikaciji svih potraživanja za staru deviznu štednju u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Član 13.

Za obaveze za staru deviznu štednju koje ne budu izmirene isplatom u gotovini, u skladu sa čl. 9. i 10. ovog Zakona, izdat će se obveznice do iznosa koji je potreban za izmirenje kumulativnih potraživanja.

Član 14.

Kad se izvrši verifikovanje potraživanja za staru deviznu štednju na način predviđen članom 12. ovog Zakona, Vlada Federacije će posebnim propisom utvrditi model izdavanja obveznica propisujući rok dospijanja obveznica, visinu kamate na obveznice i dužinu grace perioda, a do iznosa koji se utvrdi kao glavnica u procesu verifikovanja potraživanja na osnovu stare devizne štednje do iznosa propisanog u članu 2. ovog Zakona.

Kako bi osigurala dodatna finansijska sredstva nosiocima obveznica iz člana 13. ovog Zakona, Vlada Federacije, u svojstvu dioničara a prema važećim propisima, svojom Odlukom rasporedit će do 15% dividende iz privrednih društava sa državnim kapitalom kako bi otkupljivala javne obveznice putem ponude po tržišnoj

cijeni, isplaćujući ih kako je predviđeno godišnjim budžetom, počevši od obveznica sa najnižom nominalnom vrijednosti i progresivno krenuvši ka obveznicama sa višom nominalnom vrijednosti.

Član 15.

Vlada Federacije će tri posto iznosa koji se ostvari od prodaje preduzeća JP „BH Telecom“, JP „Elektroprivrede BiH“ d.d., JP „Elektroprivrede HZHB“ d.d. i „Hrvatske telekomunikacije“ d.o.o. Mostar uplatiti na poseban račun.

Sredstva ostvarena na posebnom računu iz stava 1. ovog člana koristit će se u svrhu prijevremenog otkupa obveznica na osnovu stare devizne štednje po tržišnoj cijeni i to uključujući prioritet u isplati - otkupu obveznica vlasnika stare devizne štednje i to ponudom otkupljenja obveznica sa najnižom nominalnom vrijednosti, a potom obveznica sa višom nominalnom vrijednosti.

Federalni ministar finansija donijet će podzakonske akte o načinu raspolaganja sredstvima deponovanim na računu iz prethodnog stava, odnosno o modalitetima isplate vlasnika obveznica, shodno ostvarenju sredstava iz ovog člana.

Član 21.

Obveznice za izmirenje obaveza za staru deviznu štednju i ratnih potraživanja su vrijednosni papiri koje izdaje u cijelosti ili djelimično Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu: vrijednosni papiri BiH) u ime Federacije, ili Federacija (u daljnjem tekstu: vrijednosni papiri Federacije) prema posebnom propisu.

Obveznice izdate za izmirenje obaveza za staru deviznu štednju i ratna potraživanja su utržive i prenosive i izdaju se i vode samo u elektronskoj formi.

Svi uvjeti vezani za obveznice utvrđuju se odlukom Vlade Federacije i posebnim propisom.

Za predračun obaveza na osnovu stare devizne štednje i ratnih potraživanja u KM koristi se srednji zvanični kurs Centralne banke Bosne i Hercegovine koji važi na dan donošenja odluke Vlade Federacije o emisiji obveznica u smislu ovog Zakona.

Obveznice izdate za izmirenje obaveza iz stava 2. ovog člana predstavljaju unutrašnji dug Federacije u skladu sa posebnim propisom.

Federalno ministarstvo finansija upravljat će računima sa kojih se sredstva koja su položena mogu podizati u svrhu isplate obveznice.

Član 22.

Obveznice Federacije ne podliježu propisima i odobrenju Komisije za vrijednosne papire Federacije Bosne i Hercegovine.

Član 24.

Federacija garantuje za obveznice izdate u skladu sa odredbama ovog Zakona za izmirenje unutrašnjeg duga.

Član 26.

Vlada Federacije će u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijeti podzakonske akte za utvrđivanje prioriteta među kategorijama obaveza za

izmirenje potraživanja u skladu sa stavom 2. člana 7., članom 8. i članom 11. ovog Zakona.

D. Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine

1086. Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine je 8. januara 2001. godine utvrdio da članovi 3, 7, 11. i 18. Zakona o potraživanjima građana nisu u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine. Ustanovio je da su ti članovi u suprotnosti sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i time u suprotnosti sa članom II.A.2(1)(k) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine i Amandmanom 5. Navedeni Sud, u svojoj odluci, nije pomenuo prethodne izmjene i dopune zakona od 2. novembra 2000. godine. Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine nije naredio nikakve posebne izmjene i dopune ili na neki drugi način propisao prelazne odredbe po kojima bi relevantni članovi trebali biti primijenjeni.

1087. Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, u relevantnom dijelu, glasi:

Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine članom II A. 2. (1)(k) i Amandmanom V utvrđeno je da će Federacija osigurati primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda utvrđenih u dokumentima navedenim u Aneksu ovog ustava [...].

Utvrđujući ustavnost članova 3., 7., 11. i 18. Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u procesu privatizacije sa navedenim ustavnim odredbama i članom 1. stav 1. Protokola br. 1 uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, Sud je utvrdio da odredbe članova 3., 7., 11. i 18. Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije nisu u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

1088. Odluka Ustavnog suda Federacije objavljena je 9. marta 2001. godine u "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", broj 7/01.

1089. Članom 12(b) dijela IV(c) Ustava Federacije predviđa se da ako Ustavni sud Federacije *utvrdi da zakon, usvojeni ili predloženi zakon ili drugi propis Federacije ili bilo kojeg kantona ili općine nije u skladu sa ovim Ustavom, taj zakon ili drugi propis neće se primjenjivati, odnosno stupiti na snagu, osim ukoliko se izmijeni na način koji propiše Sud ili ukoliko Sud ne utvrdi prijelazna rješenja, koja ne mogu biti na snazi duže od šest mjeseci.*

1090. Federacija Bosne i Hercegovine je 14. maja 2001. godine podnijela apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine protiv presude Ustavnog suda Federacije, zavedenu kao *U 57/01*. Ustavni sud Bosne i Hercegovine je, na svojoj sjednici od 20. decembra 2003. godine, rješenjem odbacio apelaciju iz formalnih razloga.

V. ŽALBENI NAVODI

1091. Podnosioci prijava se generalno žale da je povrijeđeno njihovo pravo na mirno uživanje imovine, zagantovano članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Jedan dio podnosilaca prijava se, također, žali da je povrijeđeno njihovo pravo na pravičnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, zagantovano članom 6. Evropske konvencije. Nekoliko podnosilaca prijava navode povrede raznih članova Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima.

1092. Svi podnosioci prijava traže punu isplatu cjelokupne devizne štednje, a mnogi posebno traže isplatu kamata. Također traže kompenzaciju za duševne patnje, troškove postupka pred domaćim sudovima i Domom, te ostale troškove. Neki od podnosilaca prijava traže od Doma da naredi donošenje zakona po kojem će stara devizna štednja biti proglašena neotuđivom privatnom imovinom bez ikakvih ograničenja.

VI. PODNESCI STRANA

A. Bosna i Hercegovina

1. U pogledu činjenica

1093. Tužena strana navodi da je, nakon dobijanja samostalnosti, odmah počela sa pravnim regulisanjem u oblasti deviznog poslovanja. To je učinjeno iz razloga što su sva devizna sredstva, među kojima je bila i devizna štednja građana, činila ukupne rezerve bivše SFRJ. Zna se da je stanje deviznih rezervi bivše SFRJ na dan 31. decembar 1990. godine iznosilo 13 milijardi USD, a na dan 31. decembar 1991. godine oko 1,5 milijardi USD. Iz ovoga proizilazi da je bivša SFRJ putem Narodne banke Jugoslavije, gdje je vršeno deponovanje svih deviznih rezervi bivše SFRJ, svjesno sklonila sve devize i na taj način onemogućila bivše republike, među kojima je bila i Bosna i Hercegovina, da raspoložu sa deviznim rezervama koje su sa njenog područja bile deponovane kod Narodne banke Jugoslavije.

1094. Tužena strana ističe da, u skladu sa gore navedenim, Bosna i Hercegovina do sada ni na koji način nije preuzela garanciju za deviznu štednju građana koja je deponovana kod bivše Narodne banke Jugoslavije, niti postoji njena obaveza da tu štednju isplaćuje građanima.

2. U pogledu prihvatljivosti

1095. Tužena strana navodi da, s obzirom da podnosioci prijava nisu uopće koristili domaća pravna sredstva koja su im stajala na raspolaganju, nisu ispunjeni uslovi za prihvatljivost prijava i razmatranje merituma spora od strane uvažene Komisije do okončanja tih postupaka pred domaćim organima uprave i pravosuđa po raspoloživim pravnim lijekovima saglasno odredbama člana 26. Evropske konvencije i člana 8. stav 2a. Aneksa 6. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

1096. Tužena strana ističe da iz prijava proizilazi da je ljudsko pravo podnosilaca prijava povrijeđeno u mjesecu junu 1992. godine i da je ta navodna povreda trajala čitav rat, a da su prijave podnesene više godina poslije rata. Naime, Dom/Komisija može razmatrati predmete, između ostalog, samo nakon što su iscrpljena domaća pravna sredstva i ako je zahtjev podnesen u roku od šest mjeseci od dana donošenja konačne odluke.

1097. Tužena strana smatra da Komisija, u svim predmetima gdje građani potražuju isplatu stare devizne štednje mora donijeti identičnu odluku (da imaju, ili nemaju pravo na naplatu stare devizne štednje) po kojoj bi bilo utvrđeno da li Bosna i Hercegovina preuzima garancije na staru deviznu štednju od bivše SFRJ.

1098. Tužena strana predlaže Komisiji da, iz gore navedenih razloga, prijave odbaci kao neprihvatljive.

3. U pogledu merituma

1099. Tužena strana traži od Komisije, ukoliko ocijeni da za sada nisu ispunjeni uslovi za odbacivanje prijave, da se sačeka sa odlučivanjem o prihvatljivosti prijave do konačnog ishoda u navedenim postupcima koji se trebaju pokrenuti pred domaćim nadležnim sudovima.

1100. Tužena strana navodi da je, prema njenim saznanjima do kojih se došlo u konsultacijama sa Vijećem ministara Bosne i Hercegovine, Uredom visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu i dr, trenutno našla najcjelishodnija rješenja ovog problema. U takvoj situaciji, a u punoj saradnji sa Uredom Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, Država Bosna i Hercegovina je kao jedino moguće rješenje iznašla soluciju da kroz proces privatizacije državne imovine omogući deviznim štedišama obeštećenja kroz otkup te imovine kako devizne štediše ne bi ostale bez ikakve naknade. U tom cilju, Država Bosna i Hercegovina-Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, u saradnji sa Uredom visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, priprema paket zakona o privatizaciji državne imovine kako na nivou države, tako i na nivou entiteta Bosne i Hercegovine.

1101. Tužena strana ističe da nisu povrijeđena ljudska prava podnosilaca prijave kroz soluciju koja im se nudi predviđenim zakonskim rješenjima kao načinom punog obeštećenja, a u smislu koja su im zagarantovana Evropskom konvencijom.

1102. Tužena strana predlaže Komisiji, ukoliko ne odbaci prijave kao neprihvatljive, da odbije prijave u meritumu spora u odnosu na tuženu stranu, Bosnu i Hercegovinu, kao i da se odbiju zahtjevi podnosilaca prijave za kompenzaciju i naknadu troškova postupka.

B. Federacija Bosne i Hercegovine

1. U pogledu činjenica

1103. Tužena strana ističe činjenicu, da je od dana podnošenja prijave Domu/Komisiji, preduzela regulativne mjere s ciljem da spriječi kolaps platnog sistema javnog duga i bankovnog sistema, a u svrhu zaštite vlasnika sredstava na deviznim štednim knjižicama. Naime, nakon pravosnažne presude Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: U-10/00 od 8. januara 2001. godine, tužena strana je donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije (u daljnjem tekstu: Zakon o realizaciji potraživanja) objavljen u "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 45/00 od 25. oktobra 2000. godine; broj: 54/00 od 26. decembra 2000. godine; broj: 32/01 od 24. jula 2001. godine; broj: 27/02 od 28. juna.2002. godine; broj: 57/03 od 21. novembra .2003. godine i broj: 44/04 od 21. avgusta 2004. godine, kojim su uređena pitanja utvrđivanja i ostvarivanja potraživanja u postupku privatizacije. Zakonom su definirane vrste potraživanja građana prema Federaciji Bosne i Hercegovine, načini evidentiranja i postupka ostvarivanja ovih potraživanja u postupku privatizacije. Zakonom su definirane vrste potraživanja te između ostalog i potraživanja na osnovu stare devizne štednje.

1104. Naime, u međuvremenu, tužena strana, konkretno Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na sjednici od 15. decembra 2003. godine, donijela je Odluku o usvajanju strateškog plana za izmirenje unutrašnjih potraživanja prema Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine ", broj: 63/03 od 16. decembra 2003. godine – u daljnjem tekstu: Odluka). Odlukom je utvrđeno da unutrašnja potraživanja prema Federaciji Bosne i Hercegovine ukupno iznose 3.263,4 miliona KM, a obuhvataju između ostalog i obaveze za staru deviznu štednju u iznosu od 1.110 miliona KM, te da će se način isplate i dinamika isplate i izvor finansiranja neisplaćenih potraživanja prema Federaciji Bosne i Hercegovine, regulirati posebnim zakonima. Tako je članom 4. Odluke određen način izmirenja obaveza prema kojem Vlada Federacije Bosne i Hercegovine planira gotovinsku isplatu vlasnicima stare devizne štednje u

iznosu od 105 miliona KM, izdavanje obveznica sa nominalnom vrijednošću u iznosu od 1.005 miliona KM, sa rokom dospjeća od 20 godina, 10 godina, grace perioda i kamatom od 0,5%, koja će imati neto sadašnju vrijednost u iznosu od 452 miliona KM.

1105. Nadalje, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine je donio Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 66/2004 od 27. novembra 2004. godine), koji je stupio na snagu narednog dana od dana objavljivanja. Ovim zakonom utvrđuje se sveobuhvatno izmirenje unutarnjeg duga na način koji osigurava i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine (član 2. Zakona o utvrđivanju). Unutarnji dug Federacije Bosne i Hercegovine prema članu 3. navedenog zakona, između ostalog čine i obavezu za staru deviznu štednju u iznosu koji će biti utvrđen po verificiranju obaveza. Obaveze po osnovu stare devizne štednje definisane članom 3. Zakona o utvrđivanju, Federacija Bosne i Hercegovine će izmiriti isplatom u gotovini i izdavanjem obveznica.

Proces verificiranja tražbina za staru deviznu štednju okončat će se u roku od devet mjeseci od stupanja na snagu ovog Zakona.

Federalni ministar finansija donijeće podzakonske akte o verificiranju svih tražbina za staru deviznu štednju u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Kako bi osigurala dodatna finansijska sredstva nositeljima obveznica iz članka 13. ovog Zakona, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine u svojstvu dioničara, a sukladno važećim propisima, svojom će Odlukom rasporediti do 15% dividende iz gospodarskih društava s državnim kapitalom kako bi otkupljivala javne obveznice putem ponude po tržišnoj cijeni, isplaćujući ih kako je predviđeno godišnjim proračunom, počevši od obveznica s najnižom nominalnom vrijednošću i progresivno krenuši s obveznicama s višom nominalnom vrijednošću.

1106. Dakle, slijedom navedenih činjenica, tužena strana ističe da je, primjenom odredbi Zakona o realizaciji potraživanja i Zakona o izmirenju obaveza, utvrđena unutarnja obaveza Federacije Bosne i Hercegovine prema fizičkim licima i pravnim licima, kao i način njihovog izmirenja. Naime, izradom podzakonskog akta će biti izvršene verifikacije svih potraživanja za staru deviznu štednju, pa tako i potraživanja za staru deviznu štednju podnosilaca prijava.

2. U pogledu prihvatljivosti

1107. Tužena strana smatra nespornim da je putem navedene legislative i propisa dat jasan okvir kojim su stare devizne štediša dobile konkretne pouzdane informacije u vezi sa budućim tretmanom njihove stare devizne štednje, na način koji uzima u obzir opće interese, i istovremeno ne predstavlja pretjeran pojedinačan teret na podnosiocima prijava.

1108. Naime, tužena strana opravdano sumnja, a imajući u vidu vremenski period od dana podnošenja prijave do danas, da su pojedini podnosioci prijava, *uložili svoju deviznu štednju putem certifikata*, tako što su ih prodali. S tim u vezi, tužena strana podsjeća Komisiju na njenu Odluku o brisanju u predmetu broj: CH/99/2211 *Olga Terpin* protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine od 9. februara 2004. godine.

1109. U prilog naprijed navedenom, tužena strana ističe činjenicu da podnosioci prijava od dana podnošenja prijave Domu/Komisiji, odnosno od dana pravosnažnosti presude Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: U-10/00, nisu dostavili nove informacije – dokumentaciju: da li su pokušali da podignu svoju staru deviznu štednju – zatražili pomoć kod domaćeg suda.

1110. Dakle, u ovakvoj konstelaciji preduzetih radnji, odnosno radnji koje će preduzeti tužena strana, unutarnji dug Federacije Bosne i Hercegovine, kojim se obaveze za staru deviznu štednju u

iznosu koji će biti utvrđen po verificiranju obaveza, na način propisan u članu 12. Zakona o izmirenju obaveza, a u vezi sa odredbom stava 1. tačka 3. člana 3. Zakona o izmirenju obaveza, izmirit će se isplatom u gotovini, odnosno za obaveze za staru deviznu štednju koje ne budu izmirene u gotovini i sukladno čl. 9. i 10. Zakona o izmirenju obaveza, izdat će se obveznice do iznosa koji je potreban za izmirenje kumulativnih tražbina (član 13. Zakona o izmirenju obaveza). Kad su u pitanju obveznice za izdavanje obaveza za staru deviznu štednju, tužena strana podsjeća Komisiju na poglavlje III – Obveznice – odredbe članova od 21. do 25. Zakona o izmirenju obaveza – kojim je između ostalog utvrđen način – metod – uvjeti izmirenja obaveza za staru deviznu štednju, u vidu obveznica, za koje Federacija Bosne i Hercegovine jamči sukladno odredbama ovog Zakona za izmirenje obaveza.

1111. Slijedom izloženog, tužena strana smatra da su se stekli uslovi da Komisija, primjenom odredbi člana VIII Sporazuma, prijave u rubriciranim predmetima proglasi neprihvatljivim, prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u pogledu tužene strane Federacije Bosne i Hercegovine.

1112. Slijedom navedenoga, tužena strana predlaže Komisiji da prijave podnosilaca odbaci, primjenom člana VIII(3)(b) Sporazuma, jer je predmetna stvar već riješena, na način i u skladu sa naredbama iz ranijih odluka Doma koje se tiču pitanja "stare" devizne štednje, kao i sa Odlukom Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine.

3. U pogledu merituma

1113. Nesporno je da potraživanja podnosilaca prijava po osnovu njihove devizne štednje predstavljaju imovinu u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

1114. U skladu sa stavom 2. člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, s obzirom na ekonomske poteškoće Federacije i banaka, a da bi se spriječio kolaps bankovnog sistema, tužena strana je zakonom regulisala korištenje potraživanja građana po osnovu njihove devizne štednje. Prema ranijim zakonskim rješenjima, nije bila postignuta pravična ravnoteža između općeg interesa i imovinskih prava imalaca stare devizne štednje, a što je utvrđeno odlukama Doma za ljudska prava.

1115. Tužena strana ne osporava da potraživanja podnosilaca prijava prema bankama lociranim na području Federacije Bosne i Hercegovine po osnovu njihove devizne štednje predstavljaju *imovinu* u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Međutim tužena strana podsjeća Komisiju da član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju uključuje i tri posebna pravila, na osnovu kojih Država ima pravo da se miješa u pravo na imovinu u skladu sa javnim interesom.

1116. Dakle, tužena strana je našla, u okviru svoje slobode odlučivanja, odgovarajući način i postigla traženu *pravičnu ravnotežu* interesa. Naime, u trenutnoj fazi, podnosioci prijava ili druge devizne štediša, imaju mogućnost da ostvare svoja imovinska prava u određenim iznosima za staru deviznu štednju na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, s obzirom da su potraživanja po osnovu stare devizne štednje postala unutrašnji dug Federacije Bosne i Hercegovine, koji se izmiruje u skladu sa posebnim zakonom, osim ako lica – podnosioci prijava koji imaju potraživanja na osnovu stare devizne štednje nisu dali izjavu da se ta potraživanja koriste za namjene iz člana 18. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u procesu privatizacije. Tužena strana navodi da će, na osnovu utvrđenog metoda i visine, isplatiti u gotovini, odnosno ukoliko se obaveze za staru deviznu štednju, koje ne budu izmirene isplatom u gotovini, u skladu utvrđenim modelom, rokom, visinom, izdati obveznice do iznosa koji je potreban za izmirenje kumulativnih tražbina.

1117. S obzirom na gore navedeno, tužena strana smatra da je u vezi stare devizne štednje podnosilaca prijava, Federacija Bosne i Hercegovine opravdala uplitanje u prava podnosilaca prijava, jer je kontrola korištenja imovine *u skladu sa općim interesom* i ima osnova u Zakonu. U

prilog naprijed navedenom je i činjenica da će se konkretnim programom sukcesije i unutarnjeg duga, stara devizna štednja riješiti uspostavljanjem *pravične ravnoteže* između zahtjeva općeg interesa zajednice i zahtjeva zaštite osnovnih prava podnosilaca prijave, te istim je otklonjena neizvjesnost u pogledu statusa deviznih potraživanja koja nisu registrovana na Jedinственном računu građana i potraživanja koja su registrovana, ali nisu upotrijebljena u procesu privatizacije.

1118. Pored naprijed navedenog, tužena strana obavještava Komisiju, da je Parlament Federacije Bosne i Hercegovine dana 31. decembra 2004. godine donio Zakon o izvršenju proračuna Federacije Bosne i Hercegovine za 2005. godinu ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 78/04), kojim su uređeni: *način izvršenja Proračuna Federacije Bosne i Hercegovine za 2005. godinu (u daljem tekstu: Proračun), upravljanja prihodima i izdacima Proračuna, te pravo i obaveze korisnika proračunskih sredstava*. Opći dio Proračuna sastoji se od bilance prihoda i izdataka te računa finansiranja, a posebni dio sadrži detaljan raspored izdataka po proračunu korisnika i vrsti izdataka.

1119. Tako je Federalno ministarstvo finansija, u računu finansiranja, iskazalo zaduženja i otplate dugova *stare devizne štednje – isplate pojedincima*, sve u cilju uravnoteženja salda bilance prihoda i rashoda Proračuna.

1120. Tužena strana, konkretno Federalno ministarstvo finansija, kao budžetski korisnik, je utvrdilo sredstva u Razdijelu 16 Proračuna, pozicija – Tekući Transferi; za *staru deviznu štednju – isplata pojedincima 61420*: proračuni za 2004. godinu u iznosu 6.050.000 KM – Proračuni za 2005. godinu u iznosu od 8.000.000 KM.

1121. Dakle, odgovarajućim izmjenama i dopunama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u procesu privatizacije i donošenjem Zakona o utvrđivanju, tužena strana je stvorila pravnu sigurnost u pogledu stare devizne štednje, tim više što je Zakonom o izvršenju proračuna Federacije Bosne i Hercegovine za 2005. godinu, planirala određena sredstva za *staru deviznu štednju – isplata pojedincima*, što je Sporazum o sukcesiji stupio na snagu 2. juna 2004. godine, iz kojih neupitno proizilazi da se *stara devizna štednja* rješava putem unutrašnjeg duga Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno sredstvima sukcesije.

1122. Imajući u vidu naprijed navedeno, tužena strana smatra da nije prekršila prava podnosilaca prijave na mirno uživanje imovine po članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

1123. Izneseni argumenti potvrđuju stav tužene strane da ne postoje uvjeti za prihvatljivost prijave, te tužena strana predlaže Komisiji da prijave podnosilaca proglasi neprihvatljivim, iz razloga iznesenih u ovim pismenim zapažanjima o prihvatljivosti, odnosno da primjenom odredbi člana VIII Sporazuma donese odluke o odbijanju žalbi podnosilaca prijave kao očito neutemeljenih.

C. Mišljenje *amicus curiae* – Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini

1124. Udruženje za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini stoji na stanovištu da su svi problemi i evidentna i flagrantna kršenja ljudskih prava u vezi sa *starom deviznom štednjom*, položenom u bankama sa sjedištem u Bosni i Hercegovini ili filijalama banaka sa sjedištem u drugim republikama na teritoriji Bosne i Hercegovine prije 31. decembra 1990. godine, proistekla iz razloga što Bosna i Hercegovina, kao pravni sljednik Republike Bosne i Hercegovine i kao jedna od pravnih sljednica SFRJ, nije poduzela potrebne radnje kojima bi zaštitila prava građanskih lica – imaoce deviznih računa i deviznih štednih uloga kod banaka odnosno filijala na dan 31. decembra 1990. godine. Štaviše, donošenjem relevantnih zakona stvorila je pravnu nesigurnost za devizne štediše u pogledu ostvarivanja prava na imovinu.

1125. Republika Bosna i Hercegovina je činom izlaska iz SFRJ, prihvatanjem Ustava Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine i zakona Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine i donošenjem Uredbe sa zakonskom snagom o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona, koji se u Bosni i Hercegovini primjenjuju kao republički zakoni ("Službeni list Republike

Bosne i Hercegovine“, broj 2/92), znala da preuzima i dio obaveza i odgovornosti za deviznu štednju građana za koju je garancije dala SFRJ, pa je ovom pitanju morala posvetiti posebnu pažnju jer su je ustavne odredbe iz člana 39. Ustava Republike Bosne i Hercegovine, kojim se građanima zajamčuje pravo svojine i člana 85, kojim se zajamčuje pravo građanina da bude obaviješten, na to obavezivale.

1126. Republika Bosna i Hercegovina je donijela Uredbu sa zakonskom snagom o deviznom poslovanju (“Službeni list Republike Bosne i Hercegovine“, broj 2/92), kojom je stavila van snage savezni Zakon o deviznom poslovanju (“Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije“, broj 66/85 i 82/90). U članu 144. navedene Uredbe, Republika je utvrdila da će se pitanje dijela stare devizne štednje, u dijelu koji se odnosi na redeponovanu štednju kod Narodne banke Jugoslavije, urediti posebnim propisom. Članom 9. iste Uredbe, preuzela je jemstvo za devize građana koje su se nalazile u posjedu banaka i na računima u inostranstvu ovlaštene banke za poslove sa inostranstvom čije je sjedište bilo u Bosni i Hercegovini.

1127. Ako Republika Bosna i Hercegovina nije mogla obezbijediti pravo raspolaganja deviznom štednjom redeponovanom kod Narodne banke Jugoslavije, propustila je donijeti zakon kojim utvrđuje deviznu štednju građana u posjedu banaka na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine i način raspolaganja ovim deviznim sredstvima građana uz zaštitu prava građana sa teritorija koje nisu bile pod njenom kontrolom.

1128. Propuštajući da donese ovakav zakon, Bosna i Hercegovina je ostavila na volju bankama da same odlučuju o ovoj imovini građana. Banke su samovoljno odbile isplaćivati štednju i kamatu po deviznoj štednji. Jedino su visoki političari i funkcioneri uspjeli dobiti svoja sredstva nazad.

1129. Potpisivanjem Okvirnog mirovnog sporazuma, Bosna i Hercegovina je preuzela ustavnu obavezu da osigura najviši standard ljudskih prava, pa time da osigura i pravo raspolaganja deviznim štedišama deviznom štednjom (Ustav Bosne i Hercegovine, član II/3.k), kao i pravo na pravično suđenje II/3.e). Treba imati na umu da je Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini, sa svojim aneksima, obezbijedio Bosni i Hercegovini pravni milje da ispuni ovu obavezu.

1130. Odluka Bosne i Hercegovine o ciljevima i zadacima devizne politike u 1996. godini (“Službeni list Republike Bosne i Hercegovine“, broj 33/94), u tački 7, propisuje da Bosna i Hercegovina preuzima obavezu da će staru deviznu štednju deponovanu kod Narodne banke Jugoslavije, zajedno sa kamatom na štednju, rješavati donošenjem zakona o javnom dugu Bosne i Hercegovine ili na drugi način, u sklopu ukupne konsolidacije duga Bosne i Hercegovine zajedno sa međunarodnom zajednicom.

1131. Odgovornost Bosne i Hercegovine sastoji se u tome što nakon donošenja ove odluke (“Službeni list Republike Bosne i Hercegovine“, broj 13/96) nije poduzela daljnje operativne korake u realizaciji odluke o zaštiti prava štediša i interesa države, a morala je to učiniti.

1132. Bosna i Hercegovina je odgovorna i za donošenje Okvirnog zakona o privatizaciji preduzeća i banaka u Bosni i Hercegovini (“Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj 14/98), kojim je dala izričito pravo entitetima da privatiziraju preduzeća i banke smještene na njihovom teritoriju koje nisu u privatnom vlasništvu.

1133. Nadalje, Udruženje za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini smatra da su sudski organi propustili da zaštite građane tako što nisu donosili ili izvršavali pravomoćne presude u pogledu devizne štednje, čime su prekršili član 6. Evropske konvencije.

1134. Odgovornost Bosne i Hercegovine je i u tome što se oglušila na stavove Doma za ljudska prava, koji je, svojom Odlukom u predmetima *Poropat i drugi*, od 10. maja 2000. godine, ukazao na ozbiljna kršenja ljudskih prava proisteklih iz odbijanja odgovornosti Bosne i Hercegovine. Osim

toga, Udruženje smatra da u pogledu devizne štednje, Država nije napravila niti jedan pozitivan pomak od donošenja relevantnih odluka Doma.

1135. Činjenica je da je Bosna i Hercegovina ostala pasivna i po pitanju pregovora o preuzimanju obaveza po jemstvu SFRJ za staru deviznu štednju, koji se vode pod pokroviteljstvom Banke za međunarodna poravnanja (Anex C Sporazuma o sukcesiji, član 7. stav 1). Bosna i Hercegovina je imala obavezu za pokretanje ovog pitanja putem Visokog predstavnika i Vijeća za implementaciju mira, čije su članice i 5 sljednica SFRJ.

1136. Stupanjem na snagu Sporazuma po pitanju sukcesije, Bosna i Hercegovina i entiteti imaju obaveze po pitanju stare devizne štednje u iznosima u kojima banke nosioci obaveza po deviznoj štednji utvrde da su Bosna i Hercegovina i entiteti koristili devizna sredstva za svoje potrebe.

1137. Donešeni zakoni (Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Bosne i Hercegovine; Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske; Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine; Zakon o unutrašnjem dugu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine) su prema Sporazumu o sukcesiji ništavni, a po Ustavu Bosne i Hercegovine su neustavni sa aspekta kršenja ljudskih prava. Obaveza po staroj deviznoj štednji svodi se isključivo na ugovoreni odnos banke, koja je pravni sljednik banke na dan 31. decembra 1991. godine, i štetište te po zakonu o obligacijama ne može se prenijeti na trećeg bez pristanka povjerioca – štetište u konkretnom slučaju.

1138. Umjesto trošenja silnih novaca i sati u daljim zakonskim i podzakonskim manipulacijama deviznom štednjom, entiteti su dužni dati naloge bankama da aktiviraju stavke po deviznoj štednji isknjižene u pasivnu podbilancu, tj. da ih vrate u aktivu i počnu vraćati štetištama novac. Država i entiteti će vratiti onaj dio sredstava devizne štednje koji su povukli, ili koristili, za vlastite potrebe.

1139. Za potraživanja devizne štednje položene kod Narodne banke Jugoslavije sa pravom reotkupa, banke moraju pokrenuti sudske postupke protiv 5 država sljednica, budući da nije postignut dogovor pred Bankom za međunarodna poravnanja.

1140. Odgovornost Bosne i Hercegovine i entiteta postoji u odnosu na donošenje zakonskih mjera kojima će se stare devizne štetište zaštititi od eventualnih zloupotreba od strane banaka. Naime, politike i način isplate devizne štednje od strane banaka moraju biti jasne, transparentne i u funkciji nediskriminacije štetišta.

1141. Donešeni entitetski zakoni kojima se devizna štednja pretvara u javni dug, ne omogućavaju deviznim štetištama procesne garancije u smislu člana 6. Evropske konvencije.

1142. U mišljenju je istaknut stav da Država nema javni interes u pogledu opravdanosti miješanja u pravo na imovinu vlasnika stare devizne štednje. U tom smislu, navodi se da Država ne raspolaže podacima o svojoj imovini, te da je miješanje u ovo pravo neopravdano pošto Država ne vodi savjesno proces privatizacije. Na taj način, Država gubi veliki dio sredstava, koja bi pomogla u rješavanju problema stare devizne štednje.

1143. Budući da se radi o kršenju ljudskih prava građana Bosne i Hercegovine, a isključivo u interesu organiziranog kriminala koji dolazi iz redova međunarodne zajednice i domaćih političkih oligarhija, *amici curiae* je mišljenja da bi Komisija trebala:

- obavijestiti i pozvati članove Predsjedništva Bosne i Hercegovine da podnesu Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine zahtjev za preispitivanje ustavnosti zakona koji se odnose na privatizaciju banaka i preduzeća, zakona o javnom dugu i zakona o zabrani izvršenja sudskih presuda;
- zatražiti i izricanje mjere zabrane dalje privatizacije preduzeća i banaka dok se ne utvrdi i usvoji program konsolidacije i vraćanja *ino* duga koji su preuzeli entiteti i

pitanje isplate stare devizne štednje građanima u Bosni i Hercegovini uključujući i izbjegla lica;

- sugerisati Predsjedništvu Bosne i Hercegovine da traže hitno sazivanje sjednice Vijeća za implementaciju mira s ciljem dobivanja stručne i političke podrške u zaštiti prava građana Bosne i Hercegovine.

D. Mišljenje *amicus curiae* – Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu

1144. Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, u svom mišljenju od 1. aprila 2005. godine, smatra da treba odustati od stavova Doma, izraženih u odlukama *Poropat i drugi* i *Đurković i drugi*, iz razloga što je Država prenijela tu nadležnost na entitete i Brčko Distrikt. Time je Država iskoristila svoju diskrecionu moć. Štaviše, Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu smatra da je nerealno očekivati da podržavne jedinice mogu imati iste standarde za isplatu stare devizne štednje, jer se, uključujući privatizaciju, nalaze u različitim pozicijama.

1145. U pogledu obaveza entiteta i Brčko Distrikta, Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu je, uz upućivanje na podatke Međunarodnog monetarnog fonda, dao statistički pregled obaveza Države po pitanju unutarnjeg duga i pojedinih njegovih elemenata. Time je Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu ukazivao na ozbiljnost situacije.

1146. U pogledu procesnih prava, naglašeno je da se *pravo pristupa sudu* u smislu člana 6. Evropske konvencije može ograničiti u javnom interesu, što bi bilo opravdano u slučajevima *stare devizne štednje*. U tom smislu, ukazano je na određenu praksu Evropskog suda za ljudska prava (presuda *National & Provincial Building Society et al. protiv Velike Britanije*, od 23. oktobra 1997. godine, broj 117/1996/736/933-935, stav 105). Osim toga, naglašeno je da se podzakonski propisi tek trebaju donijeti, tako da je ocjena zakona preuranjena.

1147. Na kraju je istaknuto da postojeći zakonski okvir predstavlja proporcionalan odnos između prava pojedinca i interesa Države, pri čemu Država uživa široko polje procjene.

VII. MIŠLJENJE KOMISIJE

A. Prihvatljivost

1148. Komisija podsjeća da su prijave podnesene Domu u skladu sa Sporazumom. S obzirom da Dom o njima nije odlučio do 31. decembra 2003. godine, Komisija je, u skladu sa članom 2. Sporazuma iz septembra 2003. godine i članom 3. Sporazuma iz 2005. godine, sada nadležna da odlučuje o ovim prijavama. Pri tome, Komisija će uzimati u obzir kriterije za prihvatljivost prijave sadržane u članu VIII(2) i (3) Sporazuma. Komisija, također, zapaža da se Pravila procedure kojima se uređuje njeno postupanje ne razlikuju, u dijelu koji je relevantan za predmete podnosilaca prijava, od Pravila procedure Doma, izuzev u pogledu sastava Komisije.

1. Nadležnost *ratione personae*

1149. Općenito, Komisija podsjeća da se njena nadležnost, prema članu II(2) Sporazuma, proteže na navodne ili očigledne povrede ljudskih prava gdje je takvu povredu navodno ili očigledno počinila jedna ili više strana u Sporazumu. Imajući na umu kompleksnost pravnih i ustavnih aranžmana Bosne i Hercegovine, Komisija smatra da bi bilo nerazumno očekivati od podnosilaca prijava da su u stanju u svim okolnostima tačno imenovati tuženu stranu. Iz ovog razloga, Dom je uvijek smatrao da nije ograničen izborom tužene strane podnosioca prijave. Dom je, u nekoliko prilika, ispitao prijave u vezi sa tuženom stranom onako kako je to odredio sam Dom (vidi, npr., *Poropat i drugi*, tačke, *loc. cit.*, 132-33).

1150. S obzirom na gore navedeno, Komisija će razmotriti sve ove prijave i protiv Bosne i Hercegovine i protiv Federacije Bosne i Hercegovine.

(a) Odgovornost Bosne i Hercegovine

1151. Komisija će razmotriti da li je i u kojoj mjeri rješavanje pitanja relevantnih za predmetne prijave odgovornost svake od tuženih strana.

1152. Komisija podsjeća da, prema članu I Ustava, Bosna i Hercegovina nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država i tako nasljeđuje status bivše Republike Bosne i Hercegovine. U tom svojstvu, Bosna i Hercegovina uzima učešće u pregovorima koji se tiču sukcesije imovine SFRJ. Međutim, ne može se smatrati da samo taj status stvara odgovornost za bivše unutrašnje obaveze SFRJ, uključujući i onu koja proizilazi iz deponovanja deviza u Narodnoj banci Jugoslavije i garancija koje je SFRJ dala u vezi sa štednjom. Ipak, Republika Bosna i Hercegovina je usvojila zakone i propise u vezi sa deviznom štednjom (vidi CH/97/48, *loc. cit.*, tačke 88-91 gore). Član 9. Uredbe iz 1992. godine predviđao je da Republika daje garanciju za deviznu štednju, a član 12. Uredbe iz 1994. godine glasi da građani mogu koristiti svoju štednju slobodno. Imajući u vidu da je članom 144. Uredbe iz 1992. godine određeno da isplate devizne štednje građana uložene kod Narodne banke Jugoslavije treba odrediti posebnim propisom, Dom je zaključio da je ustanovljeno da se izričita garancija i obećanje da se štednja može slobodno koristiti nisu odnosili na staru deviznu štednju nego samo na nove štedne uloge koje su građani počeli ulagati u vrijeme kada je usvojena zakonska regulativa Republike. Ipak, ostavljajući rješavanje stare devizne štednje za poseban propis, Republika je implicitno priznala odgovornost za ovu štednju. Odluke iz 1995. i 1996. godine ne samo da su pojačale ovo implicitno priznanje, već je jasno navedeno da će se pitanje stare štednje rješavati usvajanjem državnog zakona o javnom dugu ili na neki drugi način u okviru ukupne konsolidacije javnog duga države (*Poropat i drugi*, tačka 142. ff, *Todorović i drugi*, tačka 96, *Đurković i drugi*, tačka 202. ff). Iz ovoga je jasno vidljiv kontinuitet obaveze Države od perioda raspada bivše SFRJ, pa sve do 14. decembra 1995. godine, kada su Sporazum i Ustav Bosne i Hercegovine stupili na snagu.

1153. Komisija, prije svega, napominje da je Aneksom II/2 Ustava Bosne i Hercegovine propisan kontinuitet pravnih propisa, prema kojem *[s]vi zakoni, propisi i sudski poslovници, koji su na snazi na teritoriji Bosne i Hercegovine u trenutku kada Ustav stupa na snagu, ostaće na snazi u onoj*

mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa Ustavom dok drugačije ne odredi nadležni organ vlasti Bosne i Hercegovine. Na taj način su svi normativni akti, koji su navedeni u prethodnoj tački ove Odluke, ostali na snazi. Nakon toga datuma, Država je prema novom Ustavu dobila nove obaveze, koje su se primjenjivale/se primjenjuju na pitanje imovinskih prava u smislu člana 1. Protkola broj 1 uz Evropsku konvenciju. U alineji 4. Preambule Ustava, koja ima normativni karakter, u skladu sa III. djelimičnom odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u predmetu 5/98 (od 30. juna i 1. jula 2000. godine, tač. 17. ff), propisano je da je država obavezna da *podstakn[e] opšte blagostanje i ekonomski razvoj kroz zaštitu privatnog vlasništva i unapređenje tržišne privrede.* Članom 1/4 Ustava Bosne i Hercegovine, stipulisana je, između ostalog, sloboda kretanja kapitala širom Bosne i Hercegovine, dok je članom II/1, *Bosna i Hercegovina i oba entiteta [obavezna] osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda. U tu svrhu postoji Komisija za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, kao što je predviđeno u Aneksu 6 Opšteg okvirnog sporazuma.* Osim toga, članom II/6. Ustava Bosne i Hercegovine, *Bosna i Hercegovina, i svi sudovi, ustanove, organi vlasti, te organi kojima posredno rukovode entiteti ili koji djeluju unutar entiteta podvrgnuti su, odnosno primjenjuju ljudska prava i osnovne slobode na koje je ukazano u stavu 2. Konačno, [p]rava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima.* Na kraju, Komisija napominje da je Država, u skladu sa članom III/1(d) Ustava Bosne i Hercegovine, direktno odgovorna za monetarnu politiku. Štaviše, član VII. Ustava označava Centralnu banku Bosne i Hercegovine kao jedini nadležni organ za monetarnu politiku u cijeloj zemlji. Tačno je da Centralnoj banci nije dato ovlaštenje da reguliše rad banaka uopšte, ili posebno deviznu štednju. Međutim, isplata štednje sa predmetnih bankovnih računa ima reperkusije na protok deviza i tako utiče na monetarnu politiku za koju je Centralna banka, kao državna institucija, odgovorna.

1154. Iz ovih odredbi jasno proizilazi da je pravo na imovinu, kao jedno od fundamentalnih prava modernog demokratskog društva, obaveza Države. Država se ne može osloboditi garantovanja poštivanja ovog prava činjenicom da je, na primjer, prenijela regulisanje i implementaciju ovih oblasti na entitetske institucije. U tom smislu, Komisija napominje da je Dom, u svojoj Odluci CH/97/48 (*loc. cit.*, tačka 93) zapazio da je Okvirni zakon o privatizaciji preduzeća i banaka, koji priznaje pravo entitetima da privatiziraju imovinu preduzeća i banaka na njihovoj teritoriji koja nije u privatnom vlasništvu i predviđa da će entiteti usvojiti zakone u tom smislu pokrivajući sredstva i obaveze tako ustanovljene, usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine 19. jula 1999. godine, nakon što je Visoki predstavnik, 22. jula 1998. godine, donio privremeni zakon. Po mišljenju Doma, činjenica da je Parlamentarna skupština usvojila ovaj Zakon - koji se indirektno tiče i stare devizne štednje - je indikacija o nadležnosti Države da reguliše ove stvari, bar u formulisanju općih principa koje treba primijeniti. Komisija smatra da, i danas, činjenica da je Federacija Bosne i Hercegovine usvojila Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine, ne može osloboditi Državu obaveze da se ovo pitanje ne riješi, barem principijelno, na državnom nivou i u skladu sa članom 1. Protkola broj 1 uz Evropsku konvenciju, za koji je Država direktno odgovorna.

1155. Time Komisija odbija prigovore tužene strane, Bosne i Hercegovine, da Država nije *preuzela garanciju za deviznu štednju građana koja je deponovana kod bivše Narodne banke Jugoslavije, niti postoji njena obaveza da tu štednju isplaćuje građanima.* Komisija napominje da je pitanje deponovanja novca kod bivše Narodne banke Jugoslavije faktičko pitanje, koje je Bosna i Hercegovina trebala uzeti u obzir kada je zakonski, znači, formalno preuzimala obaveze u pogledu devizne štednje. S druge strane, Država (ni Republika Bosna i Hercegovina, niti Bosna i Hercegovina) nije nikada garantovala štedne uloge imovinom i sredstvima Narodne banke Republike Bosne i Hercegovine (vidi dio Odluke vis á vis zakonodavstva Države). Iz tog razloga, likvidacija Narodne banke Republike Bosne i Hercegovine (Odluka Narodne banke Republike Bosne i Hercegovine u likvidaciji, broj 01-111/03, od 26. juna 2003. godine), i javni poziv kreditorima po osnovu potraživanja (vidi, na primjer, Obavijest o likvidaciji Narodne banke Bosne i Hercegovine, "Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 39/98), ne može uticati na poziciju vlasnika stare devizne štednje, bez obzira što se imovina ove države imovine mogla separatisati i likvidirati

1156. Komisija zaključuje da Bosna i Hercegovina ostaje odgovorna za pronalaženje zajedničkog rješenja za problem starih bankovnih računa, te smatra da su prijave prihvatljive *ratione personae* protiv Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

1157. Što se tiče sudskih postupaka koje su pokrenuli neki od podnosilaca prijava i navoda o nemogućnosti drugih da pristupe sudu, Komisija zapaža da se to isključivo tiče sudstva Federacije Bosne i Hercegovine. Komisija, zbog toga, nalazi da su prijave neprihvatljive protiv Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 6. Evropske konvencije.

(b) Odgovornost Federacije Bosne i Hercegovine

1158. Federacija Bosne i Hercegovine tvrdi da se ne može smatrati odgovornom za moguće povrede u ovim predmetima.

1159. Komisija podsjeća da je sve zakone primjenjive na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, koji se bave bankarstvom, potraživanjima građana, privatizacijom i unutrašnjim dugom, donijela Federacija Bosne i Hercegovine i da su svi organi određeni za implementaciju zakona institucije Federacije Bosne i Hercegovine. Nadalje, žalbe podnosilaca prijava i drugih tužilaca u vezi sa deviznom štednjom su ispitali sudovi koji su nadležni samo na teritoriji Federacije. Federacija Bosne i Hercegovine je odgovorna u ovim predmetima za regulatorne mjere, odluku Ustavnog suda Federacije i druge postupke koje je preduzela u dijelu u kome su oni uticali na položaj podnosilaca prijava u odnosu na banke, a posebno, u odnosu na štedne uloge u bankama.

1160. Komisija zaključuje da je nadležna *ratione personae* da razmatra predmetne prijave u odnosu na Federaciju Bosne i Hercegovine.

2. Stvar već riješena

1161. Federacija Bosne i Hercegovine također tvrdi da predmetne prijave treba odbaciti na osnovu toga što je Dom već riješio stvar u odluci *Poropat i drugi, Todorović i drugi i Đurković i drugi* naknadnim izvršenjem tih odluka od strane Federacije putem postojećih izmjena i dopuna zakona, te mogućih budućih radnji.

1162. Međutim, podnosioci prijava ne misle da je stvar riješena. Komisija smatra da usvajanje novog Zakona o unutrašnjim obavezama i dalje ostavlja otvorenim mnoga pitanja, propisujući da će se model i visina isplata regulisati naknadno posebnim propisom. Naročito, Komisija zapaža da su novim zakonskim rješenjima propisana određena ograničenja koja se tiču iznosa u kome će se vršiti gotovinske isplate, a koji bi trebao da podrži fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine. Prema tome, podnosioci prijava i dalje ne mogu da dobiju isplatu sa svojih računa, niti je trenutno u potpunosti izvjesno na koji način i do koje visine će to biti moguće. Dakle, uplitanje se nastavlja, a stvar nije riješena.

1163. Ukratko, Komisija dalje smatra da trenutni status zakona koji utiče na staru deviznu štednju pokreće pitanja koja još nisu riješena. Komisija, zbog toga, neće odbiti predmetne prijave po članu VIII(3)(b) Sporazuma.

3. Res iudicata

1164. Federacija Bosne i Hercegovine tvrdi da je Komisija, u skladu sa članom VIII(2)(b), spriječena da ispita ove predmete zbog toga što su oni u suštini isti kao stvar koju je Dom već ispitaio. Federacija posebno tvrdi da odluke Doma po istom pitanju u predmetu *Poropat i drugi, Todorović i drugi i Đurković i drugi* sprječavaju razmatranje ovih prijava.

1165. Komisija podsjeća da princip *res iudicata* predviđa da je konačna presuda koju donese nadležni sud o meritumu predmeta konačna u odnosu na prava uključenih strana i predstavlja

apsolutnu zabranu kasnijih postupaka koji se tiču istog potraživanja. Taj princip je izražen u članu VIII(2)(b) Sporazuma kojim je propisano da Dom *neće razmatrati prijavu koja je u suštini ista kao i stvar koju je Dom već ispitaio, ili je već podnesena na drugi postupak međunarodne istrage ili rješavanja*. Međutim, nijedan od ovih podnosilaca prijava nije uključen u odluke Doma u predmetima *Poropat i drugi, Todorović i drugi i Đurković i drugi*; dakle, princip *res iudicata* se ne može odnositi na njih.

1166. Član VIII(2)(b) Sporazuma nije primjenjiv u ovom slučaju kako bi se Komisiji uskratila ovlaštenja da razmatra prijave bez obzira na slične ranije prijave pred Domom.

4. Očigledno neosnovane

1167. Federacija tvrdi da ove prijave treba odbaciti kao očigledno neosnovane.

1168. Federacija ne navodi nikakve dokaze za ovaj argument i Komisija smatra da ove prijave pokreću legitimna pitanja spojiva sa Sporazumom i u okviru njene nadležnosti. Prema tome, Komisija odbacuje prijedlog da se prijave moraju odbaciti kao očigledno neosnovane prema članu VIII(2)(c).

5. Iscrpljivanje domaćih pravnih lijekova i pravilo 6 mjeseci

1169. U skladu sa članom VIII(2)(a), Komisija će razmotriti da li postoje efikasni pravni lijekovi i, ako je tako, da li su podnosioci prijava dokazali da su ih iscrpili, te da li su podnosioci prijava dokazali da su prijave podnesene u roku od šest mjeseci od dana kada je donesena konačna odluka. Komisija podsjeća da pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova zahtijeva da podnosioci prijava dođu do konačne odluke. Konačna odluka predstavlja odgovor na zadnji pravni lijek, koji je djelotvoran i adekvatan da ispita nižestepenu odluku kako u činjeničnom tako i u pravnom pogledu. Odluka kojom je djelotvoran pravni lijek odbačen zato što apelanti nisu ispoštovali formalne zahtjeve pravnog lijeka (rok, plaćanje taksi, forma ili ispunjenje zakonskih uvjeta i sl), ne može se smatrati konačnom. S druge strane, korištenje nedjelotvornog pravnog lijeka ne prekida rok od 6 mjeseci za podnošenje prijave Komisiji.

1170. Bosna i Hercegovina tvrdi da podnosioci prijava nisu iscrpili domaće pravne lijekove, jer nisu iskoristili sva raspoloživa pravna sredstva pred domaćim sudovima. Takva sredstva uključuju određene redovne i vanredne pravne lijekove predviđene Zakonom o parničnom postupku. Bosna i Hercegovina je, nadalje, navela da je *u svojoj dosadašnjoj praksi Evropska komisija prihvatila predmete u kojima nisu bila iskorištena sva raspoloživa efikasna sredstva, samo u dva slučaja*, smatrajući time da je ovakav pristup izrazito rijedak. Navodi da *samo sumnja u uspjeh u domaćem postupku podnosice prijava ne oslobađa obaveze da iscrpe domaća pravna sredstva*.

1171. Komisija, na prvom mjestu, napominje da pri primjeni principa iscrpljivanja pravnih lijekova nije potrebno uzimati u obzir kvantitet odluka Evropske komisije za ljudska prava u pogledu određene problematike (čak i da nema niti jednog predmeta u relevantnom smislu), već je potrebno ispitivati u svakom pojedinom slučaju da li je pravni lijek djelotvoran, ili ne prema relevantnim zakonima države.

1172. Na pojedinca se ne može staviti pretjerani teret u otkrivanju koji je najefikasniji put kojim bi se došlo do ostvarivanja svojih prava (Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 18/00*, od 10. maja 2002. godine, tačka 40, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 30/02). Djelotvornost pravnog lijeka se ne ogleda samo u činjenici da je on pravno i formalno predviđen, već i da je u praksi djelotvoran. Osnovna ljudska prava, koja štiti Evropska konvencija i Ustav Bosne i Hercegovine, moraju biti stvarna i djelotvorna kako u zakonu tako i u praksi, a ne iluzorna i teoretska. Pravni lijekovi koji su predviđeni za zaštitu prava moraju biti fizički dostupni, ne smiju biti ometani aktima, propustima, odlaganjima ili nemarom vlasti, te moraju biti u stanju štiti predmetna prava (Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 36/02*, od 30. januara 2004. godine, tačka 25, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 9/04).

1173. U vezi s tim, Komisija podsjeća da je u Bosni i Hercegovini već etablirana praksa da se podnosioci prijava mogu obratiti direktno Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine ili Domu, danas Komisiji, u slučaju kada nema djelotvornih pravnih lijekova u vezi sa određenim ustavnim pravom, odnosno pravom iz Sporazuma. Tako je u svim slučajevima nerazumnog trajanja postupka zaključeno da u Bosni i Hercegovini ne postoji pravni lijek protiv tvrdnje da je u određenom slučaju povrijeđeno pravo na odlučivanje u razumnom roku. Iz toga razloga, apelanti, tj. podnosioci prijava nisu se morali obratiti niti jednom domaćem organu, već direktno Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine ili Domu, tj. Komisiji, i tvrditi povredu citiranog prava (vidi, nedavno usvojene predmete Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *AP 769/04*, od 30. novembra 2004. godine, tačka 23, sa uputom na daljnju praksu Evropskog suda za ljudska prava). Nadalje, Dom je jasno naveo da činjenica da postupak još traje neće spriječiti Dom da ispita žalbene navode podnosioca prijave u vezi sa dužinom postupka (Odluka o prihvatljivosti i meritumu, *CH/99/1972, M.T. protiv Republike Srpske*, od 3. jula 2003. godine, tačka 27). Isti slučaj je bio sa pravom pristupa sudu, gdje je zaključeno da Bosna i Hercegovina i njene podržavne teritorijalne cjeline nisu predvidjeli pravni lijek protiv povrede prava pristupa sudu (vidi, na primjer, Odluku o prihvatljivosti i meritumu Komisije, *Dmitar Arula protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, od 8. i 9. marta 2005. godine, tačka 55; Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 19/00* od 4. maja 2001. godine, tačka 12. ff, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 27/01).

1174. Komisija navodi da je prva indicija nedjelotvornog pravnog sistema u pogledu isplate stare devizne štednje činjenica da Bosna i Hercegovina ni dan danas nije počela da isplaćuje deviznu štednju. Osim toga, podsjeća da su neki od podnosilaca prijava pokrenuli domaće sudske postupke kako bi im se isplatila gotovina sa njihovih računa. Nijedan od podnosilaca prijava nije do sada u tome uspio. Osim toga, Komisija uzima u obzir da su brojni postupci u toku i nakon više od pet godina. Konačno, sama zakonska rješenja ne dozvoljavaju trenutno da se pravomoćne presude iz oblasti ove problematike izvršavaju, jer su predviđeni drugi modaliteti isplate stare devizne štednje.

1175. S obzirom na gore navedeno, Komisija smatra da ne postoje efikasni pravni lijekovi koji su dostupni podnosiocima prijava, a koje bi trebali iscrpiti. U ovim okolnostima, Komisija nije spriječena da razmatra prijave.

1176. Bosna i Hercegovina tvrdi da su prijave neprihvatljive prema članu VIII(2)(a) Sporazuma, jer nisu podnesene u roku od šest mjeseci od dana donošenja bilo koje konačne odluke u predmetima podnosilaca prijava. Međutim, sadržaj svake od navedenih povreda je nastavljena situacija, a rok od šest mjeseci se ne može primijeniti sve dok se situacija ne okonča, a što ovdje nije slučaj. Treba napomenuti da je zahtjev za isplatom pravni zahtjev koji se formalno, ali i faktički, proteže od samog početka nemogućnosti isplate štedišama njihove devizne štednje. Prema tome, iako je situacija nastala prije 14. decembra 1995. godine, pravna situacija je nepromijenjena i do danas, kada je Sporazum, bez daljnjeg, na snazi. Radi se, znači, o klasičnom slučaju tvrdnje kontinuirane povrede (vidi, između ostalih, odluke o prihvatljivosti i meritumu Doma, *CH/99/1900 i 1901, D.S. i N.S. protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, od 6. marta 2002. godine, tačka 49; Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 23/00*, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 10/01).

1177. Komisija, zbog toga, zaključuje da prijave nisu neprihvatljive prema članu VIII(2)(a).

(c) Ostalo

1178. U skladu sa pravilom 50. stavom 2b. Pravila procedure Komisije, Komisija briše dio prijave, u predmetu broj CH/98/1300, *Vera KRSTIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, u vezi sa deviznim štednim knjižicama kod Jugobanke, koje glase na ime B.K, jer uprkos izričitom traženju Komisije, podnosilac prijave nije dostavila punomoć, kojom je B.K. ovlašćuje na zastupanje u vezi devizne štednje pred Komisijom.

1179. U skladu sa pravilom 50. stavom 2b. Pravila procedure Komisije, Komisija briše dio prijave, u predmetu broj CH/99/2208, *Božidar LAKIČEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, u vezi sa položenim sredstvima kod Privredne banke. Naime, uprkos izričitom traženju, podnosilac prijave nije dostavio kopiju knjižica, čime bi potkrijepio svoje navode. Osim toga, podnosilac prijave nije naveo razloge nedostavljanja knjižice.

1180. U skladu sa pravilom 50. stavom 2b. Pravila procedure Komisije, Komisija briše dio prijave broj CH/98/470, *Ubavka ĆOROVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, za svoja potraživanja u iznosu od 2.735,65 KM i prijave br. CH/98/421, *Milorad SAVIČIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/99/3027, *Marela ĆELIKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/99/3176, *Vedat PAŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine* i CH/99/3177, *Nejra PAŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine*. Naime, uprkos izričitom traženju, podnosioci prijava nisu dostavili kopiju štednjih knjižica, čime bi potkrijepili svoje navode. Osim toga, podnosioci prijava nisu naveli razloge nedostavljanja knjižice.

1181. U skladu sa pravilom 50. stavom 2b. Pravila procedure Komisije, Komisija briše dio prijave, u predmetu broj CH/99/2552, *Pašan MEHMEDINOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, koji se odnosi na štedne pologe kćerki podnosioca prijave, jer, uprkos izričitom traženju Komisije, nije dostavio kopiju punomoći kojom ga ovi članovi porodice ovlašćuju za zastupanje pred Komisijom.

1182. U skladu sa pravilom 50. stavom 2e. Pravila procedure Komisije, Komisija briše prijave br. CH/98/484, *Draginja SAVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/99/3007, *T.E.S. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine* i CH/99/3043, *Blažo ĆIPOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, jer podnosioci prijava ne posjeduju više deviznu štednju, zbog čega više nije opravdano da se nastavi postupak pred Komisijom. Naime, Komisija smatra da se ovi podnosioci prijava ne mogu smatrati više „žrtvama“ navodnih povreda ljudskih prava i sloboda.

8. Zaključak u pogledu prihvatljivosti

1183. Pošto nije utvrđen bilo koji osnov za proglašavanje prijava neprihvatljivim, Komisija proglašava sve prijave prihvatljivim prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u pogledu Bosne i Hercegovine, i u cijelosti prihvatljive u pogledu Federacije Bosne i Hercegovine.

1184. Komisija, u skladu sa pravilom 50. stavom 2b. Pravila procedure Komisije, briše dio prijava u predmetima br. CH/98/470, *Ubavka ĆOROVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/98/1300, *Vera KRSTIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/99/2208, *Božidar LAKIČEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/99/2552, *Pašan MEHMEDINOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*. Komisija, u skladu sa pravilom 50. stavom 2b. Pravila procedure Komisije, briše prijave br. CH/98/421, *Milorad SAVIČIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/99/3027, *Marela ĆELIKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/99/3176, *Vedat PAŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine* i CH/99/3177, *Nejra PAŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine*.

1185. U skladu sa pravilom 50. stavom 2e. Pravila procedure Komisije, Komisija briše prijave br. CH/98/484, *Draginja SAVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/99/3007, *T.E.S. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine* i CH/99/3043, *Blažo ĆIPOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, jer podnosioci prijava ne posjeduju više deviznu štednju.

B. Meritum

1186. Po članu XI Sporazuma Dom će potom razmotriti pitanje da li gore utvrđene činjenice otkrivaju da su tužene strane prekršile svoje obaveze prema Sporazumu. Prema članu I Sporazuma, strane su obavezne da *obezbijede svim licima pod svojom nadležnošću najviši stepen*

međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda, uključujući prava i slobode predviđene Evropskom konvencijom i njenim Protokolima.

B.1. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju

1187. Podnosioci prijava se žale da je povrijeđeno njihovo pravo na imovinu prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Ova odredba glasi:

Svako fizičko i pravno lice ima pravo uživati u svojoj imovini. Niko ne može biti lišen imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ne utiču ni na koji način na pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi se regulisalo korištenje imovine u skladu sa općim interesima ili da bi se obezbijedila naplata poreza ili drugih dadžbina i kazni.

1188. Podnosioci prijava se žale da su njihova prava povrijeđena odbijanjem banaka, tj. tuženih strana, da im isplate deviznu štednju, i konverzijom te štednje u certifikate za privatizaciju, bez njihovog znanja i saglasnosti. Dalje, podnosioci prijava tvrde da radnjama koje je preduzela Federacija nije uspostavljena pravična ravnoteža između javnog i privatnog interesa, a rezultat toga je nastavljena povreda njihovih prava na imovinu.

1189. Tužene strane navode da su postupci u pogledu stare devizne štednje bili opravdani i da nije došlo do povrede ljudskih prava. Bosna i Hercegovina se pozvala na saradnju sa Uredom Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, te navela da Država priprema paket zakona o privatizaciji državne imovine, čija je vrijednost znatno veća od duga po staroj deviznoj štednji građana. Bosna i Hercegovina je navela da trenutna zakonska rješenja ne vrijeđaju pravo podnosilaca prijava na imovinu. Federacija Bosne i Hercegovine navodi da je nesporno da se radi o imovini podnosilaca prijava, ali da je ovo pitanje zakonski regulisano u skladu sa pravom na imovinu. Ističe, da je postignuta pravična ravnoteža između interesa Države i podnosilaca prijava, te da je otklonjena buduća nesigurnost u pogledu devizne štednje.

1190. Prema jurisprudenciji Evropskog suda za ljudska prava, član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju obuhvata tri različita pravila. Prvo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stava i koje je opće prirode, izražava princip mirnog uživanja u imovini. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stava, pokriva lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uvjetima. Treći, sadržan u drugom stavu, dozvoljava da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, da kontrolišu korištenje imovine u skladu sa općim interesom, sprovođenjem onih zakona koje smatraju potrebnim za tu svrhu (vidi Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 3/99*, od 17. marta 2000. godine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 21/00).

1191. Uzimajući u obzir gornju tačku ove Odluke, slijedi da Komisija mora odgovoriti na tri pitanja. Prvo, da li se prava u vezi sa starom deviznom štednjom mogu smatrati *imovinom* u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju? Drugo, ako se smatraju imovinom, da li se postojećom zakonskom regulativom ili nedostatkom regulative Bosna i Hercegovina, tj. Federacija Bosne i Hercegovine miješa u ta prava tako da uključuje zaštitu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju? Treće, ako je član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju uključen, da li je miješanje opravdano prema tom članu?

B.1.a. Da li se radi o imovini podnosilaca prijava?

1192. Prema ustanovljenoj praksi riječ imovina uključuje širok obim imovinskih interesa koje treba štiti (vidi presudu bivše Evropske komisije za ljudska prava, *Wiggins protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, aplikacija broj 7456/76, Odluke i izvještaji (OI) 13, st. 40-46 (1978)), a koji predstavljaju ekonomsku vrijednost. Koncept imovine ima autonomno značenje, a dokazivanje utvrđenog ekonomskog interesa može biti dovoljno ako se ustanovi pravo zaštićeno Evropskom konvencijom, pri čemu pitanje da li su imovinski interesi priznati kao zakonsko pravo u domaćem pravnom sistemu nije od značaja (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Tre Traktörer Aktibolag protiv Švedske*, iz 1984. godine, serija A, broj 159, stav 53).

1193. Dom je u svojoj ranijoj praksi, u nekoliko prilika, ustanovio da stara devizna štednja predstavlja imovinu u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Dom je utvrdio da, bez obzira na finansijsku situaciju banaka i opću ekonomsku situaciju u Državi i Federaciji Bosne i Hercegovine, te ograničenja u podizanju stare devizne štednje ili *de facto* blokiranje te štednje, novac koji je deponovan na računima podnosilaca prijava predstavlja ekonomsku vrijednost. Potraživanja podnosilaca prijava kod banaka po osnovu njihove devizne štednje tako predstavljaju *vlasništvo* u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju (vidi odluku *Poropat i drugi, loc. cit.*, tačka 161). Konačno, tužene strane u postupku nisu negirale ovu činjenicu. Štaviše, Federacije Bosne i Hercegovine je afirmativno potvrdila ovaj navod podnosilaca prijava.

B.1.b. Navodne povrede od strane Bosne i Hercegovine

B.1.b.1. Da li se Bosna i Hercegovina nastavila miješati u pravo na imovinu podnosilaca prijava?

1194. Komisija, prije svega, napominje da je u predmetu *Poropat i dr* (*loc. cit.*, tač. 164. ff), Dom jasno utvrdio da se Bosna i Hercegovina miješala u pravo na imovinu podnosilaca prijava zbog činjenice da je propustila da *osigura štedišama stare devizne štednje njihovo pravo na mirno uživanje njihovog vlasništva. Ovo znači uplitanje u to pravo*. Preko tri godine kasnije, u odluci *Đurković i dr.* (*loc. cit.*, tačka 269. ff), Dom je potvrdio miješanje Bosne i Hercegovine u isto pravo podnosilaca prijave.

1195. Od ove odluke, koja je uručena 7. novembra 2003. godine, Država nije donijela niti jedan pravni akt kojim bi regulisala ovo pitanje. S druge strane, isplata stare devizne štednje nije izvršena u bilo kojem smislu. Iz ovog razloga, Komisija smatra da je Bosna i Hercegovina nastavila da se miješa u pravo podnosilaca prijava, zbog čega je neophodno da se ispita opravdanje ovakvog *propuštanja* Države da reguliše pitanje stare devizne štednje.

B.1.b.2. Da li je miješanje opravdano?

1196. Prije stupanja na snagu Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Država je bila zakonodavno aktivna u pogledu stare devizne štednje. Naime, Republika Bosna i Hercegovina je usvojila zakone i propise u vezi sa deviznom štednjom (vidi CH/97/48, *loc. cit.*, tač. 88-91; tačka 1064. ff ove Odluke). Član 9. stav 3. Uredbe iz 1992. godine predviđao je da Republika daje garanciju za deviznu štednju, a član 12. Uredbe iz 1994. godine stipulisao je da građani mogu koristiti svoju štednju slobodno. Imajući u vidu da je članom 144. Uredbe iz 1992. godine određeno da isplate devizne štednje građana uložene kod Narodne banke Jugoslavije treba odrediti posebnim propisom, Komisija smatra da je ustanovljeno da se izričita garancija i obećanje da se štednja može slobodno koristiti nisu odnosili na staru deviznu štednju nego samo na nove štedne uloge koje su građani počeli ulagati u vrijeme kada je usvojena zakonska regulativa Republike. Ipak, ostavljajući rješavanje stare devizne štednje za poseban propis, Republika je implicitno priznala odgovornost za ovu štednju. Odlukom od 9. aprila 1995. godine, ne samo da je pojačano ovo implicitno priznanje, već je jasno navedeno da će se pitanje stare štednje rješavati usvajanjem državnog zakona o javnom dugu Republike.

1197. Iako je Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini stupio na snagu nakon datuma koji su navedeni u prethodnoj tački, Komisija ponavlja da, prema članu I Ustava Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država i tako nasljeđuje status bivše Republike Bosne i Hercegovine. Komisija se, nadalje, poziva na Aneks II/2 Ustava Bosne i Hercegovine, kojim je propisan kontinuitet pravnih propisa, prema kojem *[s]vi zakoni, propisi i sudski poslovnici, koji su na snazi na teritoriji Bosne i Hercegovine u trenutku kada Ustav stupi na snagu, ostaće na snazi u onoj mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa Ustavom dok drugačije ne odredi nadležni organ vlasti Bosne i Hercegovine. In conclusio, svi opći akti, koji su usvojeni do stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, ostaju na snazi u punom kapacitetu, sve dok drugačije ne odredi nadležni organ vlasti Bosne i Hercegovine. Time su i obaveze, koje je imala Republika Bosna i Hercegovina, a koje su opisane u prehodnoj tački, prešle na Državu, bez ikakvih ograničenja. Drugim riječima, jasno je vidljiv kontinuitet obaveze Države od perioda raspada bivše SFRJ pa sve do 14. decembra 1995. godine, kada je Sporazum i Ustav Bosne i Hercegovine stupio na snagu. U tom svojstvu, Bosna i Hercegovina uzima učešće u pregovorima koji se tiču sukcesije imovine SFRJ.*

1198. Nakon stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, Država je dobila nove obaveze koje se odnose na pitanja imovinskih prava u smislu člana 1. Protkola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Prije svega, Komisija napominje da tumačenje nadležnosti Države i njenih teritorijalnih cjelina treba biti, prije svega, u okviru jezičkog značenja ustavnih odredbi, a na način da se najdjelotvornije ostvari cilj koji je propisan – u konkretnom slučaju, pravo na imovinu. U alineji 4. Preambule Ustava, koja ima normativni karakter, u skladu sa odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine III. djelimičnu odluku u predmetu 5/98 (od 30. juna i 1. jula 2000. godine, tač. 17. ff), propisano je da je država obavezna da *podstakn[fe] opšte blagostanje i ekonomski razvoj kroz zaštitu privatnog vlasništva i unapređenje tržišne privrede*. Članom I/4 Ustava Bosne i Hercegovine, stipulisana je, između ostalog, sloboda kretanja kapitala širom Bosne i Hercegovine i garantovanje jedinstvenog tržišta, dok je članom III/1, *Bosna i Hercegovina i oba entiteta [obavezna] osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda*. Osim toga, članom II/6. Ustava Bosne i Hercegovine, *Bosna i Hercegovina, i svi sudovi, ustanove, organi vlasti, te organi kojima posredno rukovode entiteti ili koji djeluju unutar entiteta podvrgnuti su, odnosno primjenjuju ljudska prava i osnovne slobode na koje je ukazano u stavu 2. Konačno, [p]rava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima*. Na kraju, Komisija napominje da je Država, u skladu sa članom III/1(d) Ustava Bosne i Hercegovine, direktno odgovorna za monetarnu politiku. Štaviše, član VII. Ustava označava Centralnu banku Bosne i Hercegovine kao jedini nadležni organ za monetarnu politiku u cijeloj zemlji. Tačno je da Centralnoj banci nije dato ovlaštenje da reguliše rad banaka uopšte ili posebno deviznu štednju. Međutim, isplata štednje sa predmetnih bankovnih računa ima reperkusije na protok deviza i tako utiče na monetarnu politiku za koju je Centralna banka, kao državna institucija, odgovorna.

1199. S druge strane, u pogledu problema devizne štednje, Država je nastavila sa zakonodavnim aktivnostima nakon stupanja na snagu Sporazuma i Ustava Bosne i Hercegovine. Tako je Odlukom od 10. aprila 1996. godine potvrđena Odluka od 9. aprila 1995. godine, a kojom je propisano da *[d]evizna štednja građana deponovana kod bivše Narodne banke Jugoslavije zajedno sa kamatama na ovu štednju, rješavaće se donošenjem zakona o javnom dugu Bosne i Hercegovine ili na drugi način u sklopu ukupne konsolidacije duga Bosne i Hercegovine zajedno sa međunarodnom zajednicom*. Država je 22. jula 1998. godine, odnosno 19. jula 1999. godine, usvojila Okvirni zakon o privatizaciji banaka i preduzeća, koji je samo formulisao određene opće principe u privatizaciji. Uprkos ovoj zakonodavnoj aktivnosti, a u skladu sa ustavnim obavezama Države, Dom je, u svojoj odluci o deviznoj štednji građana, CH/97/48 (*loc. cit.*, tač. 164. ff), zaključio da je Država odgovorna za povredu člana 1. Protkola broj 1 uz Evropsku konvenciju, jer je propustila da preduzme određenu radnju i tako ostavila *štediše u situaciji u kojoj nije bilo pravne osnove po kojoj su oni mogli tražiti isplatu svoje štednje, bilo direktno od banaka ili indirektno od Države kroz plaćanje javnog duga*. Ovakva situacija je nastavljena sve do oktobra 2003. godine,

kada je Dom, u svojoj zadnjoj odluci CH/98/377 i dr. (*loc. cit.*, tačka 204) u vezi sa štednim ulozima građana, zaključio:

[...] da Bosna i Hercegovina ostaje odgovorna za nalaz zajedničkog rješenja za problem starih bankovih računa. Bosna i Hercegovina je uključena u državne pregovore u vezi sa pitanjima kao što su odgovornosti banaka iz inostranstva (kao što su Ljubljanska banka i Unionbanka, bivša Jugobanka), prava ekonomske sukcesije, i druga pitanja koja utiču na imaoce deviznih štednih računa, uključujući i podnosiocima ovih prijava. Dom, radi toga, nalazi da su te prijave prihvatljive protiv Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju.

1200. Od 22. jula 1998. godine, odnosno 19. jula 1999. godine, zakonodavno stanje na terenu se nije mijenjalo. Država nije donosila nikakve zakone u vezi sa unutarnjim dugom ili štednjom građana. Jedini zakon, koji je regulisao pitanje *državnog* duga, je Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 44/04), iz kojeg očigledno proizilazi da Bosna i Hercegovina, tj. Država, ne podrazumijeva štednju građana kao svoj dug, već dug entiteta. Drugim riječima, sva aktivnost u pogledu *stare devizne štednje* građana prenesena je na entitete i Distrikt Brčko, koji su pitanje stare devizne štednje regulisali kroz relevantne zakone o unutarnjem dugu. Na ovaj način, jasno je da se Država *de facto* i *de jure* odrekla obaveza koje su proizilazile iz legislative donesene od 1992-1999. godine, uključujući i obaveze iz Ustava Bosne i Hercegovine i Sporazuma.

1201. Što se tiče samih obaveza Države, koje proizilaze iz legislative donesene od 1992-1999. godine, Država nije donijela niti jedan akt, kojim bi stavila van snage postojeću legislativu, a kojom je, u to vrijeme, direktno preuzela obaveze po osnovu stare devizne štednje. Problem bi mogao biti riješen primjenom principa *lex posterior derogat lex priori*, čime bi entiteti i Distrikt Brčko mogli preuzeti obavezu samostalnog garantovanja imovinskih prava po osnovu stare devizne štednje. Međutim, u ovom slučaju ne radi se samo o obavezi koja proizilazi iz *državnih* pozitivno-pravnih propisa, koji su derogirani donošenjem novih zakona, a koji regulišu istu materiju. Stara devizna štednja, nakon 14. decembra 1995. godine, predstavlja konstituisano imovinsko pravo u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, člana II/2/k) Ustava Bosne i Hercegovine, tj. člana 1. tačka 11. Sporazuma. Znači, radi se o pravima, koja su, s jedne strane, jasno definisana obavezama Države, a s druge strane, o pravima koja ne mogu biti derogirana i na niži teritorijalni nivo, na način na koji je to učinjeno. Iz navedenih razloga, potpuna derogacija bi mogla biti moguća da pravna pozicija podnosioca prijave nije zaštićena Sporazumom i Ustavom Bosne i Hercegovine. Drugim riječima, Država se ne može osloboditi garantovanja poštivanja ovog prava njegovim prenosom, u smislu regulisanja i implementacije, na entitetske institucije, bez da obezbijedi dovoljno garanta za adekvatno rješavanje ovog pitanja na nižem nivou u skladu sa, između ostalog, standardima iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

1202. Zašto je bitno da Država načelno reguliše pitanje stare devizne štednje? Komisija primjećuje da je Federacija Bosne i Hercegovine regulisala pitanje stare devizne štednje Zakonom o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine. Tim Zakonom, članom 2, *utvrđuje se sveobuhvatno izmirenje unutrašnjeg duga na način koji osigurava i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine*. Republika Srpska je pitanje devizne štednje regulisala u Zakonu o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 63/04). U članu 2. je navedeno da *[i]zmirenje unutrašnjeg duga vrši se u skladu sa odredbama ovog zakona na način koji obezbjeđuje i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Republike Srpske*. Konačno, Distrikt Brčko je sopstvenim Zakonom o podmirenju obaveza po osnovu stare devizne štednje ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", broj 27/04) regulisao pitanje isplate devizne štednje u gotovom novcu i obavezama, vodeći računa o makroekonomskoj stabilnosti Distrikta. Prema procjenama podržavnih zakonodavaca, ukupan dug na ime stare devizne štednje u Distriktu Brčko iznosi 94 miliona konvertibilnih maraka, u Republici Srpskoj 774 miliona konvertibilnih maraka, dok se u Federaciji ukupan unutarnji dug procjenjuje na 1.858,9 miliona konvertibilnih maraka, od čega sigurno veliki dio otpada na staru deviznu štednju. Komisija je svjesna da je

pitanje unutarnjeg duga veliko opterećenje za entitete. Njihova solventnost je interes Države, jer od toga direktno zavisi i moć Države, njena makroekonomska stabilnost. Država, s druge strane, ima obavezu da poštuje i brani princip državnog suvereniteta, što podrazumijeva i finansijsku samostalnost prema vani, ali i prema unutra. Odbrana suvereniteta Države (od čega zavisi i faktička moć prava na imovinu u konkretnim slučajevima) je takva obaveza, da Ustav Bosne i Hercegovine predviđa ne samo preduzimanje mjera u okviru datih joj nadležnosti, nego i sve ostale mjere, bez obzira čija je to konkretno nadležnost u Državi (član III/5.a) Ustava Bosne i Hercegovine. Drugim riječima, Država, u cilju odbrane forme i vrste svog političkog postojanja, može i mora preduzeti sve potrebne mjere. Prema tome, Država mora obezbijediti bezbjedno funkcionisanje svih nadležnih teritorijalnih cjelina u smislu budućih, uređenih dijelova finansijske privrede, koji će biti izloženi i u budućnosti velikim problemima i rizicima (na primjer, najava rješavanja problema restitucije). To se može postići samo na način da Država, zakonskim aktom, utvrdi principe za sve podržavne teritorijalne cjeline, a koji bi bili rezultat ekonomske analize makroekonomske stabilnosti Države u kontekstu postojećeg problema.

1203. U vezi s tim, član III/1(d) Ustava Bosne i Hercegovine nadležno obavezuje Državu na polju monetarne politike. Štaviše, član VII. Ustava označava Centralnu banku Bosne i Hercegovine kao jedini nadležni organ za monetarnu politiku u cijeloj zemlji. Tačno je da Centralnoj banci nije dato ovlaštenje da reguliše rad banaka uopšte ili posebno deviznu štednju. Međutim, isplata štednje sa predmetnih bankovnih računa ide danas ne preko banaka, već direktno iz entitetskih budžeta, što ima reperkusije na protok novca i deviza i tako utiče na monetarnu politiku za koju je Centralna banka, kao državna institucija, odgovorna. Prema tome, bankovni sistem, osim Centralne banke Bosne i Hercegovine, nema ulogu u pitanju stare devizne štednje.

1204. Član I/4. Ustava Bosne i Hercegovine obavezuje Državu da reguliše pitanje jedinstvenog tržišta u Bosni i Hercegovini, u koje spada, između ostalog, promet kapitala. Jedinstveno tržište i liberalizacija tržišta kapitala obuhvata isključenje svakog ograničenja, tj. ne samo diskriminirajućih mjera, nego i svih drugih mjera, koje bez obzira što nemaju diskriminirajući karakter opterećuju određene grupe više nego druge. Za Komisiju je neprihvatljivo da isto pitanje, za koje je Država odgovorna, i koje je bilo na isti način tretirano sve do donošenja entitetskih zakona o regulisanju ovog problema, uključujući Distrikt Brčko, postane regulisano na sasvim nejednak način. Tako, na primjer, Federacija Bosne i Hercegovine predviđa isplaćivanje, *inter alia*, u novcu u periodu od četiri godine (član 11. Zakona), dok dospjeće obveznica još nije regulisano. Republika Srpska je predvidjela druge modalitete novčane isplate (član 15. Zakona), dok obveznice imaju rok dospjeća 30 godina (član 16. stav 1. tačka 1). Distrikt Brčko predvidio je rok od tri godine za novčanu isplatu (član 2. stav 1. Zakona), dok obveznice imaju rok dospjeća 25 godina (člana 2. stav 2a. Zakona). Nejednako tretiranje je posljedica derogacije problema sa Države na podržavne teritorijalne cjeline. Na taj način, različito zakonsko tretiranje će, pored zakona slobodnog tržišta, bitno i direktno uticati na tržište obveznicama u Bosni i Hercegovini, kao jedinstvenom tržišnom prostoru. S druge strane, stara devizna štednja je bila, i principijelno ostala, državni problem. U vezi s tim, Komisija napominje da je država obavezna poštovati opći princip jednakosti u pravima, kako to propisuje Ustav Bosne i Hercegovine, i to ne samo naspram ustavnih prava, već svih prava koja su propisana zakonom. Pravo na jednakost je ustavno pravo i odnosi se na sva zakonska prava. Nijedan zakonodavac ne može biti oslobođen te obaveze. Komisija uvažava stav Države da je rješavanje ovog problema na podržavnom nivou optimalno rješenje. Međutim, Država mora dati garancije da su različita zakonska rješenja na podržavnim nivoima neophodne mjere radi zaštite funkcionisanja finansijske privrede, monetarnog sistema, itd. Drugim riječima, Komisija uvažava stav Države da je opća ravnoteža u privredi veoma važan cilj Države. Međutim, različite mjere i različito tretiranje, koji utiču na jedinstveno tržište kapitala, su dozvoljeni ukoliko ispunjavaju pretpostavke principa proporcionalnosti (vidi presudu Suda za pravdu, predmet C-423/98, *Alfredo Albore*, Zbirka 2000, str. I-5965).

1205. Država, dozvolivši da podržavne cjeline preuzmu operacionalizaciju i odgovornost za isplatu stare devizne štednje, nije dala niti jednu garanciju da će isplata, kako u novcu tako i u formi obveznica, biti realizovana. Komisija smatra da je neophodno da Država da određene garancije u tom smislu. Naime, po teoriji identiteta strana, Republike Bosne i Hercegovine i Bosne i

Hercegovine, a koja jasno proizilazi iz člana I Ustava Bosne i Hercegovine, prema kojem Bosna i Hercegovina nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država i tako nasljeđuje status bivše Republike Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina ima poziciju dužnika. Ne bi bilo u skladu sa principom pravne države, da se Država, kao dužnik, oslobodi u potpunosti svoje obaveze tako što bi se, preko svoje moći nadležnosti derogacije, oslobodila davanja garancija za ispunjenje obaveza u koje je ušla. Iz toga razloga, Komisija ne može prihvatiti garanciju koju daju entiteti, a pogotovo ne garanciju obezbjeđenja novca putem privatizacije javnih preduzeća, uzimajući u obzir dosadašnje rezultate iste. Konačno, davanje garancije bi omogućilo da se jača osjećaj postojanja principa kontinuiteta u smislu člana I Ustava Bosne i Hercegovine i dobre vjere u njega. Naime, podnosioci prijava, kao vjerovnici, u trenutku sklapanja pravnog posla sa državnim bankama, nisu bili opterećeni rizikom da će isplata njihove devizne štednje kad-tad propasti ili postati neutuživa. Stoga, Komisija smatra da je Država odgovorna da se ojača taj osjećaj dobre vjere u kontinuitet pravnog sistema postojanja.

1206. Zbog svega navedenog, Komisija smatra da Država mora na određeni način regulisati navedenu problematiku, od čega će direktno zavisiti i uspjeh predviđenog modaliteta isplate stare devizne štednje. Komisija smatra da Država nije obavezna u potpunosti regulisati ova pitanja. Ipak, načelno regulisanje ovih pitanja, a prije svega, pitanje davanja garancije za isplatu od strane određene relevantne međunarodne institucije kapitala, ujednačavanje standarda na teritoriji cijele Države, vodeći računa o ostvarivanju jedinstvenog tržišta u Bosni i Hercegovini i makroekonomskoj stabilnosti Države, će voditi ka tome da pravo na imovinu ne bude ugroženo u budućem periodu, tj. da zakonska regulativa ispunji standarde koji su nametnuti pozitivnom obavezom za Državu, a koja proizilazi iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Komisija napominje da je zakonodavac najkompetentniji, uzimajući u obzir praktična stanovišta, da odluči koja su to pitanja na terenu, koja se načelno moraju uzeti u obzir.

1207. S obzirom da Država, Bosna i Hercegovina, nije donijela određeni okvirni zakon, kojim bi načelno regulisala ova pitanja, Komisija smatra da je Bosna i Hercegovina propustila da djelotvorno zaštiti pravo na imovinu podnosilaca prijava, čime je povrijedila svoje pozitivne obaveze koje proizilaze iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

B.1.c. Navodne povrede od strane Federacije Bosne i Hercegovine

1208. Pri razmatranju merituma ovih predmeta u odnosu na Federaciju Bosne i Hercegovine, Komisija mora odlučiti da li, u svjetlu najnovijih zakonskih promjena, koje su nastupile nakon odluke *Đurković i drugi*, pravna situacija u Federaciji u vezi sa starom deviznom štednjom nastavlja kršiti član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

1209. Komisija, prije svega, ponavlja da se u predmetnim slučajevima radi o imovini podosilaca prijava. Prema tome, Komisija mora utvrditi da li se postojećom zakonskom regulativom Federacija Bosne i Hercegovine miješa u ta prava tako da uključuje zaštitu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju? Osim toga, Komisija mora ispitati, ako se radi o miješanju u to pravo, da li je miješanje opravdano prema tom članu?

B.1.c.1. Da li se radi o miješanju Federacije Bosne i Hercegovine u pravo na imovinu podnosilaca prijava i, ako je odgovor afirmativan, da li se ono sastoji u kontroli ili lišenju prava na imovinu?

1210. Prema stanju spisa, a uzimajući u obzir postojeću zakonsku regulativu, zahtjev podnosilaca prijava odnosi se na isplatu iznosa stare devizne štednje, uključujući pripadajuće kamate. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine predviđa poseban modalitet isplate stare devizne štednje, dok je članom 9. stavom 4. predviđeno da se kamate od 1. januara 1992. godine otpisuju.

1211. U odluci *Đurković i drugi* (*loc. cit.*, tačka 244. ff), Dom je naveo:

U odlukama Poropat i drugi i Todorović i drugi, Dom je utvrdio da je došlo do uplitanja u prava podnositelaca prijava po članu 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju na osnovu zakona koji su oslobodili banke njihovih ugovornih obaveza prema podnosiocima prijava i da je podnosiocima prijava onemogućeno da podignu svoj novac. (Poropat i drugi, tačke 170-77; Todorović i drugi, tačke 130-33). Praktično, ista situacija je ostala do danas. Dom zapaža da, u skladu sa izmjenama i dopunama, ne postoje odredbe u Zakonu o potraživanjima građana po osnovu kojih je građanin slobodan da raspolaže svojom štednjom na bilo koji drugi način osim da je pretvori u privatizacijske certifikate. Zakoni, kako su izmijenjeni i dopunjeni, nastavljaju da propisuju obavezni prenos devizne štednje iz banaka na Jedinstveni račun građana. Podnosioci prijava, a vjerovatno i druge štediša, nisu mogli i još uvijek ne mogu podignuti novac sa svojih računa. Dakle, uplitanje ustanovljeno u odluci Poropat i drugi se nastavlja barem de facto, iako de jure relevantni zakoni nisu više na snazi.

246. Uplitanje je pogoršano nemogućnošću podnositelaca prijava da dobiju obeštećenje na sudovima (vidi tačku 27 gore).

1212. Komisija navodi da se od vremena donošenja ovih zaključaka situacija utoliko promijenila što je na snazi novi zakonski okvir, koji reguliše pitanje stare devizne štednje. Međutim, vlasnici stare devizne štednje još uvijek nisu dobili isplatu svoje stare devizne štednje. Novi Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine ne predviđa isplatu stare devizne štednje, iako bi *normalna* situacija kod štednih uloga bila, ispunjenje ugovornih obaveza po ugovoru o štednji u skladu sa pojedinačnim ugovorima ili važećim zakonskim normama. Umjesto toga, novi Zakon je otpisao kamatu od 1. januara 1992. godine, a isplatu stare devizne štednje predvidio u sasvim drugom modalitetu – kao dio unutarnjeg duga Federacije Bosne i Hercegovine. Konačno, Komisija uviđa da izvršenje pravosnažnih presuda, donesenih u vezi stare devizne štednje još nije počelo.

1213. Na osnovu izloženog, Komisija zaključuje da je Federacija Bosne i Hercegovine nastavila sa uplitanjem u imovinska prava pojedinih štediša, uključujući i konkretne podnosiocima prijava.

1214. Za Komisiju ostaje da preispita kakva je priroda ovog miješanja u pravo na imovinu. S jedne strane, Komisija primjećuje da nikada nije bilo *de iure* lišenja ovog imovinskog prava (vidi, na primjer, CH/97/48 i dr, *loc. cit.*, tačka 78 – mišljenje OHR-a, kao *amicus curiae*; zakonsku regulativu Republike Bosne i Hercegovine i Bosne i Hercegovine, tačku 88. ff iste Odluke). Međutim, Evropski sud za ljudska prava je u svojoj dugogodišnjoj praksi naglasio da *de facto* lišenje imovine ne pretpostavlja, tj. ne uslovljava bilo koji formalni akt lišenja imovine. Ono obuhvata državne mjere, koje zbog svojih teških reperkusija na pravo na imovinu, imaju istu posljedicu kao i formalni akt lišenja imovine (na primjer, eksproprijacija). Jurisprudencija, pri tome, stavlja akcent na pitanje da li postoji bilo kakva korist od *preostalog* prava na imovinu nakon takvih državnih mjera. U razgraničenju prema *kontroli korištenja prava na imovinu* (stav 2. člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju), postavlja se pitanje da li postoji opravdana vjera u mogućnost daljnjeg korištenja prava na imovinu, bez miješanja države u bilo kojoj formi (vidi, na primjer, presude Evropskog suda za ljudska prava, *Sporrong i Lönnroth protiv Švedske*, od 23. septembra 1982. godine, Serija A, broj 52, st. 70-73; *Allan Jacobson protiv Švedske*, od 25. oktobra 1989. godine, Serija A, broj 163, stav 54; *Fredin protiv Švedske*, od 18. februara 1991. godine, Serija A, broj 192, stav 46. i 52. ff, itd).

1215. Gledajući retrospektivno konkretnu situaciju oko stare devizne štednje, Komisija bi mogla zaključiti da se radi o *de facto* lišenju imovine. Naime, dugogodišnja nemogućnost da vlasnici stare devizne štednje dođu do realizacije svoga prava na imovinu, s jedne strane, a propali pokušaji Države da donese i implementira određene zakone, s druge strane, vode ka ovakvom zaključku (uporedi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Papmichalopoulos protiv Grčke*, od 24. juna 1993. godine, Serija A, broj 260-B, tač. 43-45). Ipak, u svjetlu novih zakonskih rješenja, Komisija smatra da se može opravdano očekivati da Federacija Bosne i Hercegovine isplati deviznu štednju

u okvirima predviđenog modaliteta. Iz toga razloga, Komisija smatra da ovaj slučaj, nakon donošenja novog Zakona, pokreće pitanje *kontrole* prava na imovinu u smislu stava 2. člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

1216. Na ovaj zaključak ne utiče ni činjenica da Zakon različito tretira pitanje kamata od pitanja glavnice. Naime, Zakon ne lišava podnosiocice prijava glavnice, već predviđa određene modalitete njene isplate. Komisija zaključuje da zakonski *modus operandi* u vezi glavnice jasno pokreće pitanje kontrole prava na imovinu. Kamate, s druge strane, iako mogu biti predmet pojedinačnog utuženja, te uprkos činjenici da kamate dospijevaju i zastarjevaju sa posebnim rokovima, one se moraju principijelno posmatrati kao sporedni zahtjev u odnosu na zahtjev za isplatu glavnice, te zajedno čine cjelinu (čl. 372, 399. ff, 1045. Zakona o obligacionim odnosima). Komisija je svjesna da se radi o periodu od 1. januara 1992. godine. Prema tome, lišavanje prava na kamatu, za period duži od 12 godina, sigurno predstavlja značajno ograničenje navedenog prava. Ipak, u svjetlu rečenog, Komisija će tretirati ovo pitanje zajedno sa pravom na glavnice kao pitanje miješanja u pravo na imovinu od strane Federacije Bosne i Hercegovine u smislu njegove kontrole – član 1. stav 2. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Komisija napominje da ovaj zaključak nema suštinskog uticaja na konačni ishod predmeta.

B.1.c.2. Da li je miješanje opravdano?

1217. Kao što je navedeno, prema jurisprudenciji Evropskog suda za ljudska prava, član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju obuhvata tri različita pravila. Prvo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stava i koje je generalne prirode, izražava princip mirnog uživanja u imovini. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stava, pokriva lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uslovima. Treće, sadržano u drugom stavu, dozvoljava da države potpisnice imaju pravo, među ostalim, da kontrolišu korištenje imovine u skladu sa općim interesom, sprovođenjem takvih zakona koje smatraju potrebnim za tu svrhu (vidi, *inter alia*, presude Evropskog suda za ljudska prava, *Sporrong i Lönnroth protiv Švedske*, od 23. septembra 1982. godine, Serija A, broj 52, stav 61 i *Scollo protiv Italije*, od 28. septembra 1995. godine, Serija A, broj 315-C, stav 26. sa daljnjim uputama). Svako miješanje u pravo prema drugom ili trećem pravilu mora biti predviđeno zakonom, mora služiti legitimnom cilju, mora uspostavljati pravičnu ravnotežu između prava nosioca prava i javnog i općeg interesa. Drugim riječima, opravdano miješanje se ne može nametnuti samo zakonskom odredbom koja ispunjava uslove vladavine prava i služi legitimnom cilju u javnom interesu, nego mora, također, održati razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti. Miješanje u pravo ne smije ići dalje od potrebnog da bi se postigao legitiman cilj, a nosioci imovinskih prava se ne smiju podvrgavati proizvoljnom tretmanu i od njih se ne smije tražiti da snose prevelik teret u ostvarivanju legitimnog cilja (vidi Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, U 83/03, od 22. septembra 2004. godine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 60/04, tačka 49).

B.2.c.2.a. Miješanje predviđeno zakonom?

1218. Miješanje je zakonito samo ako je zakon koji je osnova miješanja (a) dostupan građanima, (b) toliko precizan da omogućava građanima da odrede svoje postupke, (c) u skladu sa principom pravne države, što znači da sloboda odlučivanja koja je zakonom data izvršnoj vlasti ne smije biti neograničena, tj. zakon mora obezbijediti građanima adekvatnu zaštitu protiv proizvoljnog miješanja (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Sunday Times*, od 26. aprila 1979. godine, Serija A, broj 30, stav 49; vidi, također, presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Malone*, od 2. augusta 1984. godine, Serija A, broj 82, st. 67. i 68). Sud je istakao da su u mnogim zakonima neizbježno upotrijebljeni termini koji su, u većem ili manjem opsegu, dvosmisleni ili neodređeni i čija je interpretacija i primjena pitanje prakse (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Silver i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, od 25. marta 1983, serija A, broj 18, stav 89).

1219. Komisija ne sumnja da Zakon vezan za ovaj predmet ispunjava standarde u smislu Evropske konvencije (vidi Odluku o prihvatljivosti i meritumu Doma, *M.P. i ostali*, CH/02/8202, stavovi 144 i dalje).

B.1.c.2.b. Miješanje u javnom interesu

1220. Podnosioci prijava, iako nisu *explicite* naveli, smatraju da je miješanje, tj. kontrola njihovog prava na imovinu, neproporcionalno. Udruženje za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini, u svojstvu *amicus curiae*, smatra da Država nema interes, niti ga je navela u svojim aktima. Osim toga, ovo Udruženje smatra da se Federacija Bosne i Hercegovine, nesavjesnim ponašanjem prema vlastitoj imovini, ne može pozivati na javni interes. Federacija Bosne i Hercegovine, u svom odgovoru, navodi da je donošenje ovakvih zakonskih rješenja neophodno da se spriječi kolaps bankovnog sistema, te da je Entitet morao voditi računa o makroekonomskoj stabilnosti i fiskalnoj održivosti Entiteta.

1221. Komisija smatra da su ciljevi postojećih zakonskih rješenja opravdani – sprječavanje kolapsa bankovnog sistema, makroekonomska stabilnost i fiskalna održivost Entiteta. Komisija smatra da su ovi interesi postojali i bili opravdani i ranije, kada je Dom dao, u tom smislu, afirmativno mišljenje (vidi CH/97/48, *loc. cit.*, tačka 180, CH/98/377, *loc. cit.*, tačka 249). Komisija zaključuje da je ovaj interes ostao aktuelan i danas.

B.1.c.2.c. Uspostavljanje pravične ravnoteže između prava nosioca prava i javnog interesa (proporcionalnost)

1222. U odlukama *Poropat i drugi, Todorović i drugi i Đurković i drugi*, Dom je utvrdio da je došlo do uplitanja u prava podnosioca prijava po članu 1. Protokola br. 1 uz Evropsku konvenciju na osnovu zakona koji su oslobodili banke njihovih ugovornih obaveza prema podnosiocima prijava i da je podnosiocima prijava onemogućeno da podignu svoj novac (*Poropat i drugi, loc. cit.*, tač. 170-77; *Todorović i drugi, loc. cit.*, tač. 130-133). Dom je, nadalje, našao da propisanim zakonskim mjerama nije uspostavljena *pravična ravnoteža* između općeg interesa i zaštite prava na imovinu podnosioca prijava i da one tako spadaju van slobode odlučivanja Federacije (*Poropat i drugi, loc. cit.*, tačka 192). Dom je u svojim odlukama istakao nekoliko nedostataka procesa privatizacije, koji su se odnosili na ograničeno važenje certifikata, jednak tretman gotovine i certifikata i sl. Dom je ustanovio da su ovo pitanja koja je Federacija morala riješiti izmjenom i dopunom programa privatizacije. Dom je smatrao da je Federacija trebala da nađe, u okviru svoje slobode odlučivanja, odgovarajuće načine da postigne traženu *pravičnu ravnotežu* interesa (*Poropat i drugi, loc. cit.*, tačka 204).

1223. Komisija priznaje da je od 2000. godine do 2003. godine Federacija izmijenila i dopunila različite odredbe Zakona o potraživanjima građana pokušavajući da nađe rješenje za pitanje nedostataka procesa privatizacije i da izvrši odluku Doma u predmetu *Poropat i drugi*. Međutim, odlukom Ustavnog suda Federacije dalja efikasnost ovih zakona dovedena je u pitanje, s obzirom da je ovom odlukom utvrđeno da ključne odredbe Zakona o potraživanjima građana nisu u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

1224. Tužena strana, Federacija Bosne i Hercegovine, istakla je da prijašnja zakonska regulativa nije uspostavljala pravičnu ravnotežu. Međutim, Komisija zapaža da je Federacija Bosne i Hercegovine usvojila novi Zakon o unutrašnjem dugu, kojim je preuzela obaveze po osnovu stare devizne štednje ostvarene u najnižim poslovnim jedinicama banaka na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, kao dio svog unutrašnjeg duga. Zakonom je izričito propisano da će se metod i visina isplata u gotovini vršiti na način koji osigurava i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine. Tužena strana je navela da nova zakonska rješenja uspostavljaju u potpunosti princip proporcionalnosti kontrole prava na imovinu.

1225. Komisija priznaje napore Federacije Bosne i Hercegovine da, u pokušajima da izvrši ranije naredbe Doma, nastoji da Zakonom o unutrašnjem dugu iznađu rješenja prihvatljiva za podnosioca prijava, odnosno, da nastoji postići pravičnu ravnotežu između općeg interesa i pojedinačnog tereta podnosioca prijava. Međutim, Komisija zapaža da nova zakonska rješenja predstavljaju samo okvir na osnovu kojeg treba utvrditi jasan model isplata devizne štednje podnosioca prijava. Prema tome, u svjetlu novih zakonskih promjena, koje su nastupile nakon odluke *Đurković i drugi*,

postojeći zakonski okvir još uvijek ne daje jasnu i dovoljno izvjesnu pravnu situaciju u pogledu konačnog rješenja problema, što dovodi do miješanja u prava podnositelaca prijave od strane Federacije Bosne i Hercegovine.

1226. Komisija je došla do ovog zaključaka iz sljedećih razloga:

1227. Prvo pitanje, koje se nameće u ovom kontekstu, jeste pitanje verifikacije iznosa stare devizne štednje. Drugim riječima, radi se o verifikaciji *građanskog prava*. Zakon je predvidio da [v]erifikovanje svih potraživanja za staru deviznu štednju vršit će se na osnovu baze podataka koja je ustanovljena Zakonom o utvrđivanju i ostvarivanju potraživanja građana u postupku privatizacije ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 32/01, 57/03, 20/04) i drugim propisima donesenim na osnovu zakona i baza podataka koje posjeduju banke. Komisija napominje da od postupka verifikacije direktno zavisi postojanje ili nepostojanje prava na imovinu.

1228. Svaki vlasnik stare devizne štednje mora imati obezbijeđeno pravo da aktivno učestvuje u tom postupku. U tom smislu, Zakon mora jasno predvidjeti koje tijelo će vršiti verifikaciju. Ono ne mora biti sudsko tijelo. Verifikacija se može vršiti i od strane upravnih organa. Međutim, u tom slučaju, postupak verifikacije mora, barem u jednoj instanci, imati karakter sudskog postupka pred *tribunalom*, u smislu člana 6. Evropske konvencije. To, dalje, znači da verifikacija mora biti okončana, u slučaju spora oko faktičkih ili pravnih pitanja, pred nezavisnim i nepristranim tijelom, koje bi dalo konačno mišljenje u smislu postojanja ili nepostojanja, visine i drugih važnih pitanja oko stare devizne štednje. Tu spada i pitanje konverzije deviza (vidi predmete CH/99/3307, Spomenka ALIREJSOVIĆ, CH/99/3308, Enver ALIREJSOVIĆ). Pored toga, *tribunal* ne smije biti vezan utvrđenim činjenicama upravnog organa, već mora imati mogućnost da sam preispita činjenice relevantne za svaki pojedini slučaju (u pogledu obaveze sudske zaštite u vezi sa starom deviznom štednjom i nadležnostima takvog tijela vidi *mutatis mutandis* Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, U 19/00 od 4. maja 2001. godine, tačka 23, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 27/01; predmete Evropskog suda za ljudska prava, *Iatridis protiv Grčke*, od 25. marta 1999. godine, stav 58, Izvještaji o presudama i odlukama 1999-II; *Hentrich protiv Francuske*, od 22. septembra 1994. godine, Serija A, broj 296-A, stav 42; u pogledu karaktera *tribunala*, pojmu nezavisnosti i nepristrasnosti, vidi Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, U 47/03, od 15. juna 2004. godine, tačka 23, sa daljnjim uputama na praksu Evropskog suda za ljudska prava). U vezi sa institucionalnom zaštitom u postupku verifikacije, Komisija preporučuje, u cilju zaštite djelotvornog sudskog sistema, da se formira posebno tijelo na nivou Entiteta, koje bi ispunjavalo kriterije navedene u ovoj tački Odluke, a kako se redovni sudovi ne bi opterećivali sa eventualnim problemima mnogobrojnih imaoaca stare devizne štednje.

1229. Drugo pitanje se odnosi na procesna prava u postupku verifikacije. Komisija je, prije svega, zabrinuta, a što je u svom mišljenju *amicus curiae*, Udruženje za zaštitu štediša u Bosni i Hercegovini, također, istakao, za eventualne probleme oko utvrđivanja stare devizne štednje. Kao što je već istaknuto u prethodnim odlukama Doma (vidi, na primjer, CH/97/48, *loc. cit.*, tač. 171. ff), ali i primijećeno u radu na aktuelnim predmetima, mnogi imaoци stare devizne štednje nemaju evidenciju iste na Jedinostvenom računu građana. S druge strane, turbulentnim promjenama u bankovnom sistemu, podaci o imaoциma stare devizne štednje mogu biti nedostupni. Ovo, štaviše, zbog činjenice da su komercijalne banke, u principu, oslobođene izmirenja duga po osnovu stare devizne štednje, čime se kod njih gubi osjećaj odgovornosti prema obavezi čuvanja podataka. Konačno, ne smije se zanemariti činjenica da su mnogim vlasnicima stare devizne štednje nestale, izgorile ili na drugi način uništene štedne knjižice, kao osnovni dokument i *ugovor* u obligaciono-pravnom smislu. Zbog toga, Entitet, s jedne strane, mora jasno predvidjeti pozitivnu obavezu banaka u tom smislu, a pravo pristupa informacijama imalaca stare devizne štednje, s druge strane. Komisija napominje da se radi o posebno osjetljivoj grupi građana, u velikom broju, penzionerima lošeg imovnog stanja, koji se u postupku verifikacije ne smiju dodatno opteretiti administrativnim troškovima. Osim toga, ratna događanja u Bosni i Hercegovini doveli su do toga da je veliki broj građana napustio domicilni entitet ili, štaviše, Državu. Iz toga razloga, veoma je važan medijski istup nedležnih u Entitetu, transparentnost i reduciranje troškova na minimum kod postupka verifikacije. Što se tiče samih procesnih prava, za Komisiju nije sporno da *verifikaciono*

tijelo predvidi *ex officio* postupak verifikacije, čak i bez procesnog učešća imao ca devizne štednje. Međutim, ono mora promptno obavijestiti vlasnika devizne štednje o rezultatu verifikacije, kako bi se vlasnik stare devizne štednje mogao aktivno uključiti u odbranu svojih imovinskih prava pred *tribunalom* u smislu ranijih tačaka ove Odluke. Samo na taj način, neće doći do povrede prava na djelotvoran pristup sudu u smislu člana 6. Evropske konvencije (u tom smislu vidi presudu Evropskog suda u predmetu *Airey protiv Irske* od 9. oktobra 1979. godine, serija A, broj 32, stav 25; Odluku o prihvatljivosti i meritumu Komisije, CH/98/240, od 8. februara 2005. godine, tačka 113. ff).

1230. Komisija smatra da je institucionalna i procesno-pravna pitanja u smislu prethodnih tačaka ove Odluke, moguće riješiti podzakonskim aktima iz člana 12. stav 3. Zakona. Međutim, Komisija smatra da je Federacija Bosne i Hercegovine, prekoračivanjem roka iz člana 12. stava 3. Zakona, već prekršila princip zakonitosti, kao element inherentan članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Na taj način, opravdano se stvara osjećaj pravne nesigurnosti kod podnosilaca prijave, jer on ima svoju pozadinu u dugogodišnjem nerješavanju ovog problema.

1231. Komisija pozdravlja zakonsku obavezu tužene strane da verifikaciju izvrši u roku od 9 mjeseci od dana donošenja Zakona, što je, u svjetlu cjelokupne situacije, a posebno broja imalaca stare devizne štednje, opravdan rok.

1232. Na kraju, a u vezi sa pravima nosilaca prava na staroj deviznoj štednji, kojima su nadležni sudovi utvrdili pravosnažno njihova prava, Komisija napominje da je Entitet u obavezi da izvrši sve takve presude. Ovo je imperativ vladavine prava, u smislu člana I/2 Ustava Bosne i Hercegovine. Ovaj princip ima prednost nad činjenicom da su pojedini sudovi odbili da procesuiraju određene zahtjeve imalaca prava na staroj deviznoj štednji, čime se stvorio različit tretman kod iste grupe nosilaca prava. U tom smislu, Komisija podržava stav Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u svom predmetu (odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 21/02*, od 26. marta 2004. godine, tač. 40, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 18/04; *AP 288/04*, od 17. decembra 2004. godine, tačka 27. ff).

1233. Treće pitanje se odnosi na otpis kamata od 1. januara 1992. godine (člana 9. stav 4. Zakona) i na modalitet isplate stare devizne štednje. Komisija je već navela da je dio unutarnjeg duga, koji se odnosi na staru deviznu štednju, veliko opterećenje za Državu i njene teritorijalne cjeline. Komisija ponavlja da je u tom smislu opravdan javni interes Države.

1234. Evropski sud za ljudska prava je ustanovio da domaće vlasti uživaju široko polje procjene prilikom donošenja odluka koje su vezane za lišavanje imovinskih prava pojedinaca zbog neposrednog poznavanja društva i njegovih potreba. Odluka da se oduzme imovina često uključuje razmatranje političkih, ekonomskih i socijalnih pitanja o kojima će se mišljenja u okviru demokratskog društva bitno razlikovati. Stoga će se presuda domaćih vlasti poštivati, osim ako je očigledno bez opravdanog osnova (vidi Odluku o prihvatljivosti i meritumu Doma, CH/98/1311 i CH/01/8542, *Kurtišaj i M.K. protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, od 2. septembra 2002. godine, tačka 87; vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *James i drugi*, od 21. februara 1986. godine, Serija A, broj 98, stav 46). U predmetu *Lithgow i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (presuda od 8. jula 1986. godine, Serija A, broj 102, stav 122), koja se tiče nacionalizovanja imovine, Sud je izjavio:

Odluka da se usvoji zakon o nacionalizaciji će obično uključiti razmatranje raznih pitanja o kojima se mišljenja u demokratskom društvu mogu, što je i razumljivo, široko razlikovati. Zbog toga, što one direktno poznaju svoje društvo i njegove potrebe i resurse, domaće vlasti su u principu u boljem položaju od međunarodnog sudije da procijene koje mjere su odgovarajuće u toj oblasti i prema tome sloboda procjene koju oni imaju treba biti široka.

1235. Pri tome će pomoći i stav Evropskog suda za ljudska prava, u njegovoj odluci *Lithgow i dr. protiv Velike Britanije* (od 8. jula 1986. godine, Serija A, broj 102, st. 121. f), u kojoj je naglasio da

oduzimanje imovine uz naknadu, koja ne predstavlja tržišnu vrijednost, u principu, ne predstavlja proporcionalno miješanje u pravo na imovinu nosioca prava. Međutim, pravo na imovinu iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju ne garantuje pravo na punu kompenzaciju u svim okolnostima, s obzirom da legitimni ciljevi javnog interesa, koji služe da se izvrši određena ekonomska reforma ili ostvari veća socijalna pravda, mogu imati takav značaj da opravdavaju davanje manjeg iznosa od tržišne vrijednosti. Štaviše, Evropski sud za ljudska prava je naglasio da nije nedozvoljeno, pri lišavanju imovine nosilaca prava, da se ne naknadi izgubljena dobit ili nerealizirana mogućnost upotrebe – *ususfructus* (vidi Odluku o dopustivosti bivše Evropske komisije za ljudska prava, *X. protiv Austrije*, od 13. decembra 1979. godine, aplikacija broj 7978/7, Odluke i izvještaji (OI), broj 18, tačka 3, str. 47). U citiranoj odluci je nadalje navedeno da se izgubljena korist ili dobit može naknaditi samo ako je, *lišenje* imovine direktan uzrok tome. Konačno, Komisija smatra da se ne može primijeniti isti pristup u rješavanju problema *kontrola i lišenja* prava na imovinu, koji pogađa jednu veliku skupinu ljudi, a zakonodavac predviđa globalnu soluciju, od situacije kada se država miješa u individualni slučaj. Komisija, zbog toga, smatra da je na Državi mnogo veća obaveza naknade pune vrijednosti lišenog prava na imovinu ili naknade zbog miješanja u imovinu u individualnim slučajevima, nego kada se radi o generalnom rješavanju slučajeva. Ovakve stavove Komisija podržava iz razloga što je imovina socijalna kategorija i ne može se, u pravno-filozofskom smislu, separatno, apstraktno posmatrati, već ona mora podlijegati društvenim zakonima, koji će, s jedne strane, odražavati interese pojedinca, a s druge strane, interese društvene zajednice. Upravo zbog veze društva i imovine, od pojedinca, kao vlasnika imovinskog prava, očekuje se, već od trenutka sticanja imovinskog prava, da prihvati određenu mjeru *žrtvovanja*, ako je potrebno. Samo preko ove granice, postoji obaveza za državu da se naknadi vrijednost lišene imovine, tj. *kontrola* imovine. Gdje leži ova granica, zavisi od obrazloženja iz prethodnih tačaka ove Odluke.

1236. Polazeći od gore navedenog, Komisija uvažava ekspertne napore Države, da riješi problem stare devizne štednje na najdjelotvorniji način. Komisija napominje da su pravo na imovinu, pravna sigurnost i pravna jasnoća principi na kojima se mora temeljiti pravni sistem Bosne i Hercegovine u rješavanju postojećeg problema unutaršnjeg duga, tj. stare devizne štednje. Samo na taj način se može postići pravni mir u budućnosti Države. Komisija je svjesna da se problem stare devizne štednje mora rješavati u svjetlu cjelokupne situacije u kojoj se Država nalazi. Država ne može apstraktno posmatrati ovaj problem, ne uzimajući u obzir sistem i hijerarhiju vrijednosti koje je stvorio Ustav Bosne i Hercegovine. Pri tome, Komisija posebnu pažnju polaže na princip socijalne države (Preambula Ustava Bosne i Hercegovine).

1237. Bosna i Hercegovina je doživjela katastrofu i razaranja, politički i privredni krah. Jedna od posljedica ovih događaja je, sigurno, neriješeno pitanje unutaršnjih obaveza Države. Bivša Republika Bosna i Hercegovina, uprkos svome kontinuitetu prema Ustavu Bosne i Hercegovine, doživjela je određenu vrstu privrednog i finansijskog sloma. Obzirom da država, kao pravno lice, ne može doživjeti formalni bankrot i nesolventnost, niti je moguće na nju primijeniti opće stečajno pravo, država mora predvidjeti druge mjere, kako bi gradila buduću, siguran privredni i finansijski sistem. Pri tome je zakonodavac *prirodni* organ za zakonodavstvo, koji ima zadatak da zakonski obradi pitanje aktive i pasive države, vodeći računa o budućnosti.

1238. Pri stvaranju buduće države, zakonodavac mora voditi računa o cjelokupnoj budućoj državnoj politici i finansijskoj privredi, što je velika razlika u poređenju sa stečajnim postupkom privatnog pravnog lica. Prema tome, u tom postupku ne radi se o *obračunu* sa prošlošću, već o stvaranju osnova za budućnost. Sanacija države i stvaranje zdravog sistema je osnova uređenog razvoja socijalnog i političkog života.

1239. Pri tome, zakonodavac nije obavezan niti ima zadatak da uspostavi određeni odnos između ispunjenja starih obaveza i ispunjenja tekućih obaveza, niti da suprostavi ove vrijednosti. Prema tome, pri *sanaciji* države, ne postoji obaveza zakonodavca da uspostavi pravno-obavezujuću skalu obaveza. Ona ne postoji uprkos činjenici da su određene obaveze nastale ranije, a druge obaveze tek nastaju. Isto tako, država, pri stvaranju novog poretka, ne mora da ima obavezu ispunjavanja

novonastalih obaveza u onoj mjeri u kojoj to dozvoljavaju stare obaveze. Ovo važi posebno u situaciji kada se država, zbog kolateralne štete, obnavlja u svakom svom aspektu.

1240. Komisija napominje da šteta, koju su imao stare devizne štednje pretrpili, nije jedina koja postoji. Od početka 1990-tih, a zbog ukupnih događanja u Bosni i Hercegovini, stradali su mnogi životi, zdravlje i sloboda ljudi, druga materijalna dobra, radna mjesta, profesionalni napredak ljudi, itd. U tom smislu govore i statistički podaci koje je prezentirao Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, a koji su odraz ukupnih događanja u Državi. Prema njima, Bosna i Hercegovina ima zajednički procijenjeni dug koji premašuje sumu od 9,2 milijardi konvertibilnih maraka, od čega 4,8 milijardi otpada na obaveze nastale prije 31. decembra 2005. godine. Procijenjeno je da spoljni i unutrašnji dug iznosi u decembru 2003. godine 75% bruto godišnjeg proizvoda, što je razlog za tešku ekonomsku krizu Države (str. 2. mišljenja). Prema tome, zakonodavac, pri pomirenju svih interesa, mora voditi računa da država ima zadatak stvarati prosperitetnu državu, a ne samo popravljati uništeno i ispravljati nepravdu. Drugim riječima, u vanrednim okolnostima, država mora pomiriti prošlost i budućnost u granicama mogućeg. Prema tome, država se odgovarajućim mjerama ne nastavlja miješati u pravo, jer to nije dozvoljeno, nego preduzima mjere, kojima se usmjerava razvoj već učinjenog miješanja u pravo (uporedi odluke Saveznog ustavnog suda Savezne Republike Njemačke nakon raspada nacionalsocijalističkog sistema *Državni bankrot* (Staatsbankrott), (BVerGE 15, 126, od 23. maja 1962. godine) i spajanja Savezne Republike i Demokratske Republike Njemačke, *Zemaljska reforma* (Bodenreform), (BVerfGE 84, 90, od 23. aprila 1991. godine; vidi i presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Wittek protiv Savezne Republike Njemačke*, od 12. decembra 2002. godine, stav 50. ff).

1241. Naravno, država se mora pridržavati principa zabrane proizvoljnosti i prava na jednakost. Pri tome, moraju se forsirati određene vrijednosti, kao što je vjera u bankarski sistem. Bankarski sistem je toliko važan da je čak i Savezna Republika Njemačka priznala sve štedne uloge koji su bili ulagani u banke za vrijeme *Njemačkog Rajha*, uprkos činjenici da je ovaj nacionalsocijalistički sistem u potpunosti propao (čl. 10-30 Zakona o općim ratnim štetama, "Službeni glasnik" I, str. 1747, od 1. januara 1958. godine). Osim toga, Komisija smatra da isplata stare devizne štednje ima svoju socijalnu ulogu u podizanju općeg blagostanja građanstva. Konačno, realizacija isplate stare devizne štednje jačala bi vjeru u slovo zakona, pravnu državu i jednakost pred zakonom. Pravna sigurnost, koja proizilazi iz principa vladavine prava, nadopunjuje princip proporcionalnosti u vezi sa miješanjem države u pravo na imovinu. Komisija upućuje na jedan primjer Ustavnog suda Češke Republike (Odluka broj IV.US 215/94, od 8. juna 1995. godine), u pogledu zahtjeva za restitucijom slovačkog državljanina u Češkoj. Naime, pravno valjan zahtjev za restitucijom za vrijeme postojanja jedne države, postao je zakonski irelevantan disolucijom Čehoslovačke i tumačenjem istih zakona na novi način u novoj državi. Ustavni sud Češke Republike je, u svojoj odluci, pozivajući se na navedene principe pravne države i vjere u jednakost, naveo:

[...] Ustavni sud polazi od činjenice da je svrha kompletne restitucije da se olakšaju posljedice određenih imovinskih nepravdi, koje su se desile za vrijeme relevantnog perioda. Iako je zakonodavac bio svjestan da je nerealno pokušati da se izliječe sve nepravde, tako da je neophodno biti zadovoljan samo sa ispravljanjem nekih od njih, ovi akti [restitucije] ne mogu biti tumačeni dogmatski i neustavno, tako da u pogledu određenih ljudi stvaraju nove nepravde.

1242. U konkretnim slučajevima, Komisija zapaža da je, u skladu sa novim Zakonom, Federacija Bosne i Hercegovine preuzela obaveze na osnovu stare devizne štednje, te da je predvidjela da ove obaveze izmiri isplatom u gotovini i izdavanjem obveznica nakon verifikacije potraživanja. Komisija, prije svega, uočava da je kamata otpisana za period od 1. januara 1992. godine. U odnosu na gotovinske isplate propisano je da će Vlada Federacije posebnim propisom utvrditi metod i visinu isplate i to do iznosa koji bi trebao osigurati i podržati makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine, što znači da ni u kom slučaju, još uvijek, nije izvjestan ni način, ni visina budućih gotovinskih isplata (član 10, u vezi sa članom 2. Zakona). Također, u odnosu na gotovinske isplate predviđeno je da će se isplate izvršiti iz budžeta Federacije Bosne i Hercegovine u periodu od četiri godine počevši od fiskalne godine kada se

završi postupak verifikovanja stare devizne štednje (član 11). S druge strane, u pogledu obaveza koje ne budu izmirene isplatom u gotovini, predviđeno je da će se izdavati obveznice do iznosa koji je potreban za izmirenje kumulativnih potraživanja. Svi uvjeti za obveznice, također, tek treba da se utvrde posebnim propisom Vlade Federacije (član 21. stav 3), a naročito u vezi roka dospijea obveznica, visine kamate na obveznice i dužine *grace* perioda.

1243. Što se tiče kamata, novi Zakon ih je otpisao, i to za period od 1. januara 1992. godine. Komisija smatra da je ovakav pristup razuman, objektivan i opravdan. Naime, kamata se mora shvatiti i razmatrati u predmetnim slučajevima, upravo, u duhu ovog instituta. Kamata je vrsta naknade onome koji je dao kapital na raspolaganje – naknada za upotrebu. Uzimajući u obzir da nije u potpunosti jasno u kojoj mjeri i na koji način je Država raspolagala deviznim sredstvima (Poropat i dr, *loc. cit.*, stav 58, *amici curiae* mišljenje Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini, strana 25, stav 2), a zbog činjenice da postoji snažan javni interes i potreba da se Država ne optereti u budućnosti, Komisija smatra da je otpis kamata opravdan. Ovaj otpis je opravdan čak i pod pretpostavkom da su komercijalne banke raspolagale sa jednim dijelom deviznih sredstava, jer bi, u današnjim okolnostima, reaktiviranje pasive kod banaka sigurno vodilo ka narušavanju bankarskog sistema, što nije interes Bosne i Hercegovine. Konačno, Evropski sud za ljudska prava naglasio je da Država ima šire polje procjene da li je naknada za izgubljenu dobit potrebna i opravdana, nego je to slučaj sa osnovnim imovinskim zahtjevom – u konkretnim slučajevima, glavnicom (presuda *X. protiv Austrije*, *loc. cit.*). Ovo iz razloga što se izgubljena dobit mora naknaditi samo ako je miješanje u pravo na imovinu direktan uzrok gubitku te dobiti, prema tome, podliježe mnogo strožim kriterijima. Prevedeno na konkretne slučajeve, Komisija zaključuje da razlog gubitku kamate nije neopravdano neisplačivanje stare devizne štednje, već događaji koji su se desili u Bosni i Hercegovini nakon 1992. godine. Nadležnost Komisije u ovakvim slučajevima bila bi da ocijeni da li je došlo do proizvoljnosti Države u lišenju ovoga prava, što u konkretnim slučajevima Komisija ne može da potvrdi (uporedi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *James i dr. protiv Velike Britanije*, od 21. februara 1986. godine, Serija A, broj 98, st. 46. i 54).

1244. Što se tiče modaliteta isplate, Komisija smatra da novo zakonsko rješenje, nije opravdano iz više razloga. Naime, novi Zakon nije još uvijek sasvim izvjesno propisao model i obim izmirenja obaveza prema podnosiocima prijava, i to na način, na koji bi podnosioci prijava mogli, s jedne strane, ostvariti svoja imovinska prava, a s druge strane, izdefinisati svoju imovinsko-pravnu poziciju za budućnost. To se odnosi, prije svega, na obveznice. Zakon mora sadržavati osnovna načela u vezi sa uvjetima, pod kojima će obveznica biti izdata. Naime, ovi uvjeti, a prije svega, vrijeme dospjeca, su okosnica miješanja u pravo na imovinu. Iz toga razloga, neopravdano je derogirati definisanje ovog prava izvršnoj vlasti. Izvršna vlast nema taj demokratski supstrat, niti nadležnost donositi demokratske zakone, kao što ima zakonodavac. Komisija ponavlja da je miješanje u pravo na imovinu, u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, moguće samo na osnovu zakona. Zato svaki zakon, koji iskorištava pravo, dato, *inter alia*, u stavu 2. člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, mora sadržavati barem načelna i okvirna rješenja, koja upravni organi mogu, podzakonskim aktima, razrađivati unutar jasno definisanih granica zakona. U protivnom, rješenja nisu donesena u smislu vladavine prava, jer se upravnim organima dozvoljava da predviđaju granice miješanja u imovinska prava, umjesto da izaberu najbezbolniju varijantu unutar datih zakonskih granica. Takvi zakoni ne ispunjavaju standard i kriterij *predvidivosti*, zbog čega nisu u skladu sa pravom na imovinu. Čak i kada bi se pretpostavljalo da je ta granica *makroekonomska stabilnost* Federacije Bosne i Hercegovine (član 2. stav 1. Zakona), ovaj pojam, sa tačke gledišta jednog prosječnog građanina, je pravno nedefinisan pojam i otvara mogućnost zloupotrebe od strane izvršne vlasti. S druge strane, upotreba ovako nejasnih pojmova je dozvoljena pod uslovom da je omogućena sudska kontrola, koja bi dala konačnu riječ u pogledu toga da li je u individualnom slučaju izvršni organ pravilno subsumirao činjenično stanje pod pravno nejasan pojam. U konkretnim slučajevima, postojeći Zakon daje mogućnost ne da se takav pojam primjenjuje na individualne slučajeve, već da se na osnovu njega rješava globalna situacija, što je van kontrole suda u pojedinčanim slučajevima (u tom smislu vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Kruslin protiv Francuske*, od 24. aprila 1990. godine, Serija A, broj 176-A, stav 24. f).

1245. S druge strane, Komisija preventivno ukazuje da bi rok za dospjeće obveznica preko 15 godina bio neopravdan iz sljedećih razloga. Cilj isplate stare devizne štednje je omogućavanje njihovim vlasnicima, u opravdanim granicama moći Države, da raspoložu svojom imovinom po ovom osnovu. Vlasnici devizne štednje su, po podacima iz podnesenih prijava, ali i po navodima *amicus curiae*, Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini (str. 30), većinom starija populacija, slabe ekonomske moći i socijalno ugrožena kategorija stanovništva. Iz ovih razloga, vlasnici stare devizne štednje će biti, većinom, iz socio-ekonomskih razloga i starosne dobi, prisiljeni trgovati sa obveznicama. Velika ponuda, a predug rok dospjeća, uticati će da njihova realna vrijednost bude znatno manja od nominalne vrijednosti. Na taj način, ne bi se postigao cilj izdavanja obveznica – isplata uložene vrijednosti, dok bi puna vrijednost, po dospjeću obveznica, prešla na ekonomski jaču populaciju, što nije cilj Zakona. Komisija smatra da je maksimalan rok do 15 godina opravdan, te da čuva, s jedne strane, interes države da se ne optereti budžet u prevelikom iznosu, a s druge strane, da omogući vlasnicima obveznica po osnovu stare devizne štednje da im vrijednost ne padne ispod razumne granice. Komisija napominje da će 4-godišnja isplata stare devizne štednje u gotovom novcu, u granicama predviđenim članom 2. Zakona, pomoći da se prebrode socio-ekonomske poteškoće u kriznom i inicijalnom periodu. Ovo štaviše zbog činjenice da je 70% deviznih štediša u posjedu knjižice koja glasi na iznos ispod 1000 konvertibilnih maraka, tj. 470.000 štediša čiji su pojedinačni devizni ulozi 200 konvertibilnih maraka ili manje (mišljenje Ureda Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, str. 9, tačka 13; mišljenje eksperta, prof. dr. Dragoljuba Stojanova u Odluci Poropat i drugi, tačka 1054. ove Odluke).

1246. Na kraju Komisija upozorava da Zakon mora predvidjeti pravičnu kamatu na obveznice. U trenutku dospjeća istih, obveznice moraju imati vrijednost koja bi oslikavala realnu vrijednost uložene deviza, uključujući prosječnu inflacionu stopu (član 14. stav 1. Zakona). Komisija, u tom smislu, ukazuje na praksu Evropskog suda za ljudska prava, koji je u predmetu *Küçük protiv Turske* (od 10. jula 2001. godine, stav 25) naglasio da država-članica vrijeđa član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u slučaju da duži period ne ispunjava svoje imovinske obaveze, dok vrijednost istih, zbog uticaja inflacije, opada.

1247. Iz svega nevedenog, Komisija smatra da je Federacija Bosne i Hercegovine, neproporcionalnim, nepotpunim zakononskim rješenjima nastavila da se miješa u pravo podnosioca prijava na njihovu imovinu. Time je tužena strana, Federacija Bosne i Hercegovine, propustila pozitivne obaveze koje proističu iz principa zakonitosti, kao inherentnog elementa članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

B.2. Član 6. Evropske konvencije

1248. Komisiji ostaje još da ispita da li je podnosiocima prijava povrijeđeno pravo na pravično suđenje u smislu člana 6. Evropske konvencije. Član 6. stav 1. Evropske konvencije glasi:

Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom.

1249. Komisija smatra da predmetne prijave pokreću pitanje prava na pravično suđenje u smislu prava na pristup sudu iz člana 6. Evropske konvencije. Naime, podnosioci prijava se žale da se ne mogu obratiti niti jednoj instituciji, koja bi zaštitila njihova prava na imovinu. S druge strane, neki podnosioci prijava, kako iz ove Odluke, tako i iz ranijih odluka, se žale da ne mogu da izvrše pravomoćne odluke u vezi sa starom deviznom štednjom. Prema tome, Komisija zaključuje da postoje dvije vrste problema – s jedne strane nemogućnost institucionalne zaštite usljed uskraćivanja prava na *pristup sudu*, a, s druge strane, nemogućnost izvršenja pravosnažnih presuda u vezi sa starom deviznom štednjom.

1250. Komisija je u svojoj nedavno usvojenoj praksi još jednom ukazala na značaj prava pristupa sudu (vidi Odluku o prihvatljivosti i meritumu, CH/99/1888, od 8. i 9. marta 2005. godine, tačka 77). U tom smislu, Komisija je navela:

Nema sumnje, što je potvrđeno dugogodišnjom praksom sudskih organa u BiH, da je pravo pristupa sudu element inherentan pravu iskazanom u članu 6. stavu 1. Evropske konvencije (vidi odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, U 3/99, od 17. marta 2000. godine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 21/00). Pravo na pristup sudu iz člana 6. stava 1. Evropske konvencije podrazumijeva, prije svega, široke proceduralne garancije i zahtjev za hitni i javni postupak (neobjavljena odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, U 107/03, od 19. novembra 2004. godine, tač. 7. i 21). Pravo pristupa sudu ne znači samo formalni pristup sudu, već efikasan pristup sudu. Da bi nadležni organ bio efikasan, on mora obavljati svoju funkciju na zakonit i djelotvoran način. Obaveza obezbjeđivanja efikasnog prava na pristup nadležnim organima spada u kategoriju dužnosti, tj. pozitivne obaveze države (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, Airey protiv Irske, od 9. oktobra 1979. godine, Serija A, broj 32, stav 25).

1251. U dijelu o prihvatljivosti prijava (vidi tačku 1169. ff), Komisija je zaključila da podnosioci prijava, većinom, nisu iscrpljivali pravne lijekove, što nije ni potrebno jer Entitet, kao nadležan u tom smislu, nije predvidio djelotvoran pravni sistem. Samim tim, Komisija smatra da podnosioci prijava, uprkos činjenici da stara devizna štednja nije isplaćivana, kao ugovorna obaveza, nisu imali nikakvu institucionalnu zaštitu niti mogućnost da se obrate bilo kojem sudu ili drugom organu. Ovakvo stanje traje još od samog početka problema, znatno ranije nego je Sporazum stupio na snagu. Situacija se nije promijenila do danas, uprkos odlukama Doma (prije svega, *Poropat i dr, loc. cit.* tač. 152-156; *Đurković i dr, loc. cit.* tač. 220-222), u kojima je *explizite* navedeno da u pravnom sistemu Bosne i Hercegovine ne postoji djelotvorni pravni lijekovi, te je nađeno flagrantno kršenje prava na imovinu vlasnika stare devizne štednje. Tužena strana nije nikada ispoštovala oduke Doma u vezi s tim. Konačno, Komisija primjećuje da tek donošenjem najnovijeg zakona o regulisanju problema unutrašnjeg duga, vlasnici stare devizne štednje imaju formalno-pravno (tj., zakonsko) ograničenje prava *pristupa sudu*. Do tada, niti jedan akt nije ograničavao ovo pravo, što je Ured Visokog predstavnika, štaviše, izričito naveo u svom mišljenju, izraženom kao *amicus curiae*, u Odluci Poropat i drugi (tačka 79). Međutim, Komisija napominje da su prijave podnijete u toku 1998. i 1999. godine, znači, 6-7 godina prije stupanja na snagu navedenog zakona, te da cijelo vrijeme postoji *de facto* frustracija podnosilaca prijava oko prava *pristupa sudu*. Ova činjenica se ne može zanemariti. Konačno, uzimajući u obzir zaključke ove Odluke u vezi prava na imovinu, gdje je nađena povreda, Komisija smatra da pravo pristupa sudu još uvijek nije opravdano i izbalansirano. Iz ovih razloga, Komisija ne može prihvatiti uputu na presudu Evropskog suda za ljudska prava u predmetu *National & Privincial Building Society et al. protiv Velike Britanije*, od 23. oktobra 1997. godine. Naime, u ovom predmetu se radilo o *izbalansiranom* ograničenju prava *pristupa sudu* u vezi povrata poreza. S druge strane, Komisija naglašava da država ima veće diskreciono pravo u pogledu javnih obaveza (bez obzira što se one u konkretnom slučaju definišu kao imovina u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju), nego je to slučaj sa čistim privatno-pravnim imovinskim pozicijama, kao što je pravo na uložena devizna sredstva. U oblasti javnog prava, kontrola se svodi na zabranu arbitrarnosti, te je dovoljno da javna obaveza bude zasnovana na zakonu i da ne bude proizvoljna (vidi, na primjer, Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, U 27/01 od 28. septembra 2001. godine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 8/02). Samim tim, u oblasti javnog prava je mogućnost ograničenja prava na *pristup sudu* veća nego u čistim obligaciono-pravnim odnosima (ugovor o štednji).

1252. Na ovakav zaključak ne može uticati ni činjenica da određena lica imaju pravosnažne presude, jer se, s jedne strane, radi o izuzecima, a, s druge strane, o činjenici da niti jedna odluka nikada nije izvršena (vidi *Poropat i dr, loc. cit.* tač. 155, 156, 195). Komisija je, u svojoj nedavnoj jurisprudenciji (vidi Odluku o prihvatljivosti i meritumu, CH/03/14913, od 8. i 9. marta 2005. godine, tač. 38. i 39), navela:

Izvršenje presude, koju donese bilo koji sud, mora biti posmatrano kao integralni dio „suđenja“ u smislu člana 6. Evropske konvencije (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva, od 7. maja 1974. godine, Serija A, broj 18, st. 34-36). To će biti slučaj ako ne postoji izvršenje u razumnom zakonskom roku ili ako neopravdanost neizvršenja povlači ponovnu povredu tog građanskog prava. Komisija podržava i stav Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u vezi sa ovim problemom, koji je naveo da u slučaju neizvršenja bilo kojeg pravosnažno utvrđenog građanskog prava, to pravo ima karakter iluzornog prava (op.cit, AP-288/03, tačka 27). Naime, ako se pravosnažno utvrdi građansko pravo, a nadležni organ neće da ga izvrši, pravo na pravičan postupak u postupku utvrđivanja građanskog prava bi postalo bespredmetno i bez adekvatnog dejstva. Na taj način, negira se pravo na pristup sudu. Nema sumnje, što je potvrđeno dugogodišnjom praksom sudskih organa u Bosni i Hercegovini, da je pravo pristupa sudu element inherentan pravu iskazanom u članu 6. stavu 1. Evropske konvencije (vidi odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, U 3/99, od 17. marta 2000. godine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 21/00). Pravo na pristup sudu iz člana 6. stava 1. Evropske konvencije podrazumijeva, prije svega, široke proceduralne garancije i zahtjev za hitni i javni postupak (neobjavljena odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, U 107/03, od 19. novembra 2004. godine, tač. 7. i 21). Pravo pristupa sudu ne znači samo formalni pristup sudu, već efikasan pristup sudu. Da bi nadležni organ bio efikasan, on mora obavljati svoju funkciju na zakonit i djelotvoran način. Obaveza obezbjeđivanja efikasnog prava na pristup nadležnim organima spada u kategoriju dužnosti, tj. pozitivne obaveze države (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, Airey protiv Irske, od 9. oktobra 1979. godine, Serija A, broj 32, stav 25). Ipak, pravo pristupa sudu traje sve dok se ne realizira utvrđeno građansko pravo. U protivnom, djelotvoran postupak prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza bi bio iluzoran, ako u naknadnom, izvršnom postupku, to građansko pravo ne može zaživjeti.

Komisija, također, podsjeća i na niz odluka Doma, koje se tiču nepoštivanja odluka sudova u Bosni i Hercegovini. Na primjer, u odluci CH/96/17, Blentić protiv Republike Srpske (vidi Odluku o prihvatljivosti i meritumu Doma za ljudska prava, od 5. novembra 1997. godine, tačka 35) Dom je našao povredu prava na pravično suđenje zato "što je policija bila pasivna usprkos svojoj obavezi da pomogne u izvršenju sudske odluke". Također, Komisija podsjeća i na praksu Ombudsmana za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu (u daljnjem tekstu: Ombudsman za ljudska prava), u sličnim predmetima. Tako, u predmetu B. D. protiv Federacije Bosne i Hercegovine (vidi predmet (B) 746/97, Izvještaji od 24. marta 1999. godine) Ombudsman za ljudska prava našao je povredu člana 6. Evropske konvencije zbog činjenice da "vlasti nisu, više od dvije godine, izvršile presudu i nalog za izvršenje koje je izdao Osnovni sud u Tuzli u korist podnosioca prijave". Također, u predmetu A. O. protiv Republike Srpske (vidi predmet broj (B) 60/96, Izvještaji od 13. aprila 1999. godine) Ombudsman za ljudska prava našao je povredu člana 6. stav 1. Evropske konvencije u "propustu Osnovnog suda iz Banja Luke da izvrši konačnu i obavezujuću odluku, koju je donijela Komisija osnovana prema Aneksu 7 u korist podnosioca žalbe". Iz navedenog je vidljivo da postoji izgrađena praksa u pogledu toga da neizvršavanje pravosnažnih sudskih odluka predstavlja povredu prava na pravično suđenje.

1253. U vezi sa citiranom Odlukom, Komisija primjećuje da je podnosilac prijave, u predmetu broj CH/99/2733, *Enver KUDIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, došao do pravosnažne presude Osnovnog suda, broj P-289/92 od 3. decembra 1993. godine, koja nikada nije izvršena.

1254. Komisija napominje da do donošenja Zakona o privremenom odlaganju od izvršenja potraživanja na osnovu izvršnih odluka na teret budžeta Federacije Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Federacije Bosne i Hercegovine", broj 9/04, od 16. februara 2004. godine) nije

postojala pravna osnova koja bi zabranila izvršenje pravosnažnih presuda po osnovu stare devizne štednje u Bosni i Hercegovini. Član 2, stav 1, alineja 1. ovog Zakona propisuje privremeno odlaganje izvršenja potraživanja nastalih na osnovu izvršnih dokumenata, donesenih u upravnom i sudskom postupku, a koja se odnose na staru deviznu štednju. Član 3. stav 5. Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine je propisao da *na izvršne akte koji su uređeni Zakonom o privremenom odlaganju od izvršenja potraživanja na osnovu izvršnih odluka na teret budžeta Federacije Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Federacije Bosne i Hercegovine", broj 9/04), primjenjuju se odredbe ovog Zakona.* Obzirom na zaključke Komisije u vezi sa pravom na imovinu podnosilaca prijava iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, Komisija smatra da je neopravdano privremeno odlaganje izvršenja potraživanja nastalih na osnovu pravosnažnih izvršnih presuda. Komisija, iz ovog razloga, napominje da sve dok se pitanje stare devizne štednje ne uredi na način saglasan sa standardima iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, odlaganje izvršenja pravosnažnih presuda neće biti opravdano.

1255. Iz svega navedenog, Komisija zaključuje da je došlo do povrede prava podnosilaca prijava prema članu 6. stavu 1. Evropske konvencije, za što je odgovorna tužena strana, Federacija Bosne i Hercegovine. Tužena strana nije obezbijedila podnosiocima prijava pravo pristupa sudu i nema opravdan razlog za neizvršenje pravosnažnih presuda u vezi sa starom deviznom štednjom.

B.3. Zaključak o meritumu

1256. Komisija zaključuje da su Bosna i Hercegovina i Federacija Bosne i Hercegovine povrijedile pravo podnosilaca prijava na imovinu koje štiti član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

1257. Komisija zaključuje da je Federacija Bosne i Hercegovine povrijedila prava podnosilaca prijava na pravično suđenje, u smislu prava pristupa sudu, koje štiti član 6. Evropske konvencije.

VIII. PRAVNI LIJEKOVI

1258. Prema članu XI(1)(b) Sporazuma, a u vezi sa pravilom 58. stavom 1(b) Pravila procedure Komisije, Komisija mora razmotriti pitanje o koracima koje Bosna i Hercegovina i Federacija Bosne i Hercegovine mora preduzeti da ispravi kršenja Sporazuma koja je Komisija utvrdila, uključujući naredbe da sa kršenjima prestane i od njih odustane.

1259. U pogledu Bosne i Hercegovine, neophodno je da Država, po hitnom postupku, a najkasnije u roku od 6 mjeseci od dana prijema ove Odluke, donese okvirni zakon ili drugi zakonski okvir, koji bi, u skladu sa obrazloženjem i zaključcima ove Odluke, principijelno riješio postojeći problem u vezi sa starom deviznom štednjom na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine. U vezi s tim, Komisija nalaže Bosni i Hercegovini da odmah, a najkasnije u roku od dva mjeseca, od dana prijema ove Odluke, formira ekspertni tim, u saradnji sa entitetima i Distriktom Brčko, koji će, najkasnije u roku 2 mjeseca od dana formiranja tima, u skladu sa parlamentarnom procedurom, predložiti nacrt okvirnog zakona ili drugog zakonskog okvira.

1260. U pogledu Federacije Bosne i Hercegovine, Komisija smatra da je neophodno da naredi tuženoj strani da u roku od 6 mjeseci od dana prijema ove Odluke izmijeni i dopuni postojeći Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine u skladu sa obrazloženjem i zaključcima ove Odluke. Izmjene i dopune odnose se, prije svega, na propisivanje pozitivnih obaveza banaka u vezi sa podacima, pristupom informacijama vlasnika stare devizne štednje, institucionalnom i procesno-pravnom zaštitom vlasnika stare devizne štednje, i drugim pitanjima u vezi sa modalitetom isplate devizne štednje, a u vezi sa obrazloženjem iz ove odluke.

1261. Federaciji Bosne i Hercegovine se nalaže da po hitnom postupku, u roku od 3 mjeseca od dana prijema ove Odluke, donese podzakonske akte o verifikaciji, vodeći računa o budućim zakonskim rješenjima.

CH/98/375 i dr.

1262. Federaciji Bosne i Hercegovine se nalaže da javno istupi u medijima i na odgovarajući način, transparentno i jasno, ukaže na prava i obaveze vlasnika stare devizne štednje.

1263. Federaciji Bosne i Hercegovine se nalaže da izvrši verifikaciju potraživanja podnosioca prijave u zakonom predviđenom roku, poštujući institucionalnu i procesno-pravnu zaštitu u postupku verifikacije potraživanja.

1264. Federaciji Bosne i Hercegovine se nalaže da ispoštuje zakonske rokove u vezi sa čl. 10. i 11. Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine, vodeći računa o datom roku iz prethodne tačke ove Odluke.

1265. U slučaju nepoštivanja rokova, datih u prethodnim tačkama ove Odluke, Federaciji Bosne i Hercegovine se nalaže da od 1. marta 2006. godine, podnosiocima prijave isplaćuje iznos od 100 (sto) konvertibilnih maraka mjesečno, ili puni iznos njene ili njegove stare devizne štednje (za iznose ispod 100 konvertibilnih maraka), sve do ispunjenja obaveza iz zaključaka ove Odluke.

1266. Komisija nalaže da se u predmetu broj CH/99/2733, Enver KUDIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine, u roku od dva mjeseca od dana prijema ove Odluke, izvrši presuda Osnovnog suda, broj P-289/92. od 3. decembra 1993. godine.

1267. Komisija smatra da bi bilo opravdano da naloži Federaciji Bosne i Hercegovine da svakom podnosiocu prijave, na ime nematerijalne štete i eventualnih procesnih troškova, isplati paušalni iznos od po 500 (petstotina) konvertibilnih maraka u roku od tri mjeseca od dana prijema ove Odluke.

IX. ZAKLJUČAK

1268. Iz ovih razloga, Komisija odlučuje,

1. jednoglasno, da prijave proglasi prihvatljivim protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine u dijelu koji se odnosi na navodne povrede ljudskih prava nakon 14. decembra 1995. godine u vezi sa pravom na imovinu iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju;

2. jednoglasno, da prijave proglasi prihvatljivim protiv Federacije Bosne i Hercegovine u dijelu koji se odnosi na navodne povrede ljudskih prava nakon 14. decembra 1995. godine u vezi sa pravom na pravično suđenje iz člana 6. Evropske konvencije;

3. jednoglasno, da briše dio prijave, u predmetu broj *CH/98/1300, Vera KRSTIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, u vezi sa deviznim štednim knjižicama kod Jugobanke, koje glase na ime B.K, jer podnosilac prijave nije dostavila punomoć, kojom je B.K. ovlašćuje za zastupanje u vezi devizne štednje pred Komisijom;

4. jednoglasno, da briše dio prijave, u predmetu broj *CH/99/2208, Božidar LAKIČEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, u vezi sa navodima podnosioca prijave koji se odnose na položena sredstva kod Privredne banke, i u predmetu broj *CH/98/470, Ubavka ĆOROVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, u vezi svojih potraživanja u iznosu od 2.735,65 KM, jer podnosioci prijave nisu dostavili kopiju knjižica, čime bi potkrijepili svoje navode, kao i prijave br. *CH/98/421, Milorad SAVIČIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, *CH/99/3027, Marela ĆELIKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, *CH/99/3176, Vedat PAŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine* i *CH/99/3177, Nejra PAŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine*, jer podnosioci prijave nisu dostavili kopiju knjižica;

5. jednoglasno, da briše dio prijave, u predmetu broj *CH/99/2552, Pašan MEHMEDINOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, koji se odnosi na štedne pologe kćerki podnosioca prijave, jer podnosilac prijave nije dostavio kopiju punomoći kojom ga ovi

članovi porodice ovlašćuju za zastupanje pred Domom/Komisijom;

6. jednoglasno, da briše prijave, u predmetima br. *CH/98/484, Draginja Savić protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine, CH/99/3007, T.E.S. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine* i *CH/99/3043, Blažo ČIPOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, jer podnosioci prijave ne posjeduju više staru deviznu štednju;

7. jednoglasno, da je Bosna i Hercegovina prekršila prava podnosioca prijave na mirno uživanje imovine po članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, ne preduzevši odgovarajuće radnje u vezi sa njihovom starom deviznom štednjom kako bi osigurala prava podnosioca prijave zagarantovana tom odredbom, čime je Bosna i Hercegovina prekršila član I Sporazuma;

8. jednoglasno, da je Federacija Bosne i Hercegovine prekršila prava podnosioca prijave na mirno uživanje imovine po članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, ne preduzevši odgovarajuće radnje u vezi sa njihovom starom deviznom štednjom, čime je stavila pojedinačan i prevelik teret na podnosioca prijave, čime je Federacija Bosne i Hercegovine prekršila član I Sporazuma;

9. jednoglasno, da je Federacija Bosne i Hercegovine prekršila pravo podnosioca prijave na pravično suđenje iz člana 6. Evropske konvencije, čime je Bosna i Hercegovina prekršila član I Sporazuma;;

10. jednoglasno, da naredi Bosni i Hercegovini da odmah, a najkasnije u roku od dva mjeseca, od dana prijema ove Odluke, formira ekspertni tim, u saradnji sa entitetima i Distriktom Brčko, koji će, najkasnije u roku 2 mjeseca od dana formiranja tima, u skladu sa parlamentarnom procedurom, predložiti nacrt okvirnog zakona ili drugog zakonskog okvira;

11. jednoglasno, da naredi Bosni i Hercegovini da po hitnom postupku, a najkasnije u roku od 6 mjeseci od dana prijema ove Odluke, donese okvirni zakon ili drugi zakonski okvir, koji bi, u skladu sa obrazloženjem i zaključcima ove Odluke, principijelno riješio postojeći problem u vezi sa starom deviznom štednjom na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine;

12. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da po hitnom postupku, u roku od 3 mjeseca od dana prijema ove Odluke, donese podzakonske akte o verifikaciji iznosa stare devizne štednje, vodeći računa o budućim zakonskim rješenjima;

13. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da izvrši verifikaciju potraživanja podnosioca prijave u zakonom predviđenom roku, poštujući institucionalnu i procesno-pravnu zaštitu u postupku verifikacije potraživanja;

14. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da ispoštuje zakonske rokove u vezi sa čl. 10. i 11. Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine, vodeći računa o datom roku iz zaključka broj 13. ove Odluke;

15. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine, u slučaju nepoštivanja rokova, datih u prethodnim zaključcima ove Odluke, da od 1. marta 2006. godine, podnosiocima prijave isplaćuje iznos od 100 (sto) konvertibilnih maraka mjesečno, ili puni iznos njene ili njegove stare devizne štednje (za iznose ispod 100 konvertibilnih maraka), sve do ispunjenja obaveza iz zaključaka ove Odluke;

16. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da javno istupi u medijima i na odgovarajući način, transparentno i jasno, ukaže na prava i obaveze vlasnika stare devizne štednje;

17. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine, da, u vezi predmeta broj CH/99/2733, Enver KUDIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine, u roku od dva mjeseca od dana

CH/98/375 i dr.

prijema ove Odluke, izvrši presuda Osnovnog suda, broj P-289/92 od 3. decembra 1993. godine;

18. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da isplati svim podnosiocima prijava paušalni iznos od 500 (petstotina) konvertibilnih maraka na ime nematerijalne štete i eventualnih troškova postupka pred nadležnim institucijama, uključujući Dom/Komisiju, zbog povrede prava na pravično suđenje i prava na imovinu, najkasnije u roku od tri mjeseca od dana prijema ove Odluke;

19. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da podnosiocima prijava isplati zateznu godišnju kamatu od 10 (deset) posto na iznose koji su im dosuđeni u zaključcima br. 15, 17. i 18, ili svaki njihov neisplaćeni dio od dana isteka roka određenog za takvu isplatu do dana pune isplate svih iznosa podnosiocima prijava u skladu sa tim zaključcima; i

20. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine i Bosni i Hercegovini da izvijesti Komisiju, svaka tri mjeseca od dana prijema ove Odluke, pa sve do izvršenja zaključaka ove Odluke, o koracima preduzetim u sprovođenju gore spomenutih naredbi.

(potpisao)
Nedim Ademović
Arhivar Komisije

(potpisao)
Miodrag Pajić
Predsjednik Komisije

ODLUKA O PRIHVATLJIVOSTI I MERITUMU

Predmet broj CH/98/375 i dr.

Đorđe BESAROVIĆ i drugi

protiv

BOSNE I HERCEGOVINE

i

FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Komisija za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, na zasjedanju Velikog vijeća od 6. aprila 2005. godine, sa sljedećim prisutnim članovima:

Gosp. Miodrag PAJIĆ, predsjednik
Gosp. Mehmed DEKOVIĆ, potpredsjednik
Gosp. Želimir JUKA, član
Gđa Hatidža HADŽIOSMANOVIĆ, član
Gosp. Jovo ROSIĆ, član

Gosp. Nedim ADEMOVIĆ, arhivar

Razmotrivši gore spomenute prijave podnesene Domu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu (u daljnjem tekstu: Dom) u skladu sa članom VIII(1) Sporazuma o ljudskim pravima (u daljnjem tekstu: Sporazum) sadržanom u Aneksu 6 uz Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini;

Konstatujući da je Dom prestao postojati 31. decembra 2003. godine i da je Komisija za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Komisija) dobila mandat prema sporazumima u skladu sa članom XIV Aneksa 6 uz Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini koji su zaključeni u septembru 2003. i januaru 2005. godijne (u daljnjem tekstu: Sporazum iz 2005. godine) da odlučuje o predmetima podnesenim Domu do 31. decembra 2003. godine;

Usvaja sljedeću odluku u skladu sa članom VIII(2)(d) Sporazuma, čl. 3. i 8. Sporazuma iz 2005. godine, kao i pravilom 21. stav 1(a) u vezi sa pravilom 53. Pravila procedure Komisije:

I. UVOD

1. Podnosioci prijava su građani Bosne i Hercegovine. Prije raspada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (u daljnjem tekstu: SFRJ), ulagali su devize kod bivših komercijalnih banaka u toj zemlji. Zbog rastuće nestašice deviza i drugih ekonomskih problema isplata sredstava sa ovih "starih" deviznih štednih računa progresivno je ograničavana po zakonima koji su stupili na snagu tokom 1980-tih i početkom 1990-tih.

2. Neposredno pred početak, kao i u toku oružanih sukoba u Bosni i Hercegovini, podnosioci prijava uglavnom nisu bili u mogućnosti da podižu novac sa svojih štednih računa. Također, svi njihovi pokušaji da podignu novac u poslijeratnom periodu bili su odbijeni bez obrazloženja ili uz pozivanje na zakone koje su usvojile SFRJ, Republika Bosna i Hercegovina i kasnije Federacija Bosne i Hercegovine.

3. Neki od podnosilaca prijava pokrenuli su sudske postupke, kako bi ostvarili svoja potraživanja po osnovu stare devizne štednje, međutim, niti jedan sudski postupak nije rezultirao ostvarenjem potraživanja, tako da su ti postupci do danas ostali bez rezultata.

4. U skladu sa zakonima, koje je Federacija Bosne i Hercegovine usvojila u toku 1997. i 1998. godine, a posebno Zakonom o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u procesu privatizacije (u daljnjem tekstu: Zakon o potraživanjima građana), potraživanja po osnovu stare devizne štednje trebala su biti riješena u procesu privatizacije imovine u društvenom i državnom vlasništvu. Prema Zakonu o potraživanjima građana, stanja devizne štednje su trebala biti evidentirana na "Jedinstvenom računu građana" koji je vodio Federalni zavod za platni promet. Umjesto isplate štednje, taj Zavod je izdavao certifikate u odgovarajućem iznosu. Prema relevantnim zakonskim odredbama, ovi certifikati su se mogli koristiti u procesu privatizacije za kupovinu stanova, poslovnih prostora u državnom vlasništvu, dionica preduzeća ili drugih sredstava. Ova procedura je sačinjena kako bi se riješila potraživanja građana i na taj način zaštitio sistem isplate javnog duga i spriječio kolaps bankovnog sistema.

5. Dom je 9. juna 2000. godine uručio svoju Odluku o prihvatljivosti i meritumu u predmetu *CH/97/48 i dr., Poropat i drugi protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, koja se tiče zahtjeva podnosilaca prijava za ostvarenje potraživanja po osnovu stare devizne štednje. Dom je odlučio da su Bosna i Hercegovina i Federacija Bosne i Hercegovine prekršile prava podnosilaca prijava na mirno uživanje imovine prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Dom je naredio, *inter alia*, da Federacija Bosne i Hercegovine treba "izmijeniti i dopuniti program privatizacije tako da postigne pravičnu ravnotežu između općeg interesa i zaštite imovinskih prava podnosilaca prijava kao imalaca stare devizne štednje".

6. Od 2. novembra 2000. do 8. februara 2002. godine, Federacija je dopunila razne odredbe Zakona o potraživanjima građana u pokušaju da izvrši naredbu Doma iz odluke *Poropat i drugi*.

7. Međutim, Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine je 8. januara 2001. godine donio odluku kojom se utvrđuje da ključne odredbe Zakona o potraživanjima građana nisu u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine. Na taj način, efikasnost i daljnja primjena ovog Zakona su dovedeni u pitanje.

8. Dom je 11. oktobra 2002. godine uručio odluku o prihvatljivosti i meritumu u predmetu broj *CH/97/104 i dr., Todorović i drugi protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine* (u daljnjem tekstu: odluka *Todorović i drugi*). U ovoj odluci, Dom je odlučio, *inter alia*, da stanje pravne nesigurnosti koje proističe iz odluke Ustavnog suda Federacije, te činjenica da Federacija nastavlja da primjenjuje zakone koji su proglašeni neustavnima, nepostojanje odgovarajućih izmjena tih zakona, te nedostupnost obeštećenja na domaćim sudovima, sve zajedno, predstavlja nesrazmjerno uplitanje u imovinska prava podnosilaca prijava, čime Federacija Bosne i

Hercegovine krši prava podnosioca prijava na mirno uživanje imovine u skladu s članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Dom je utvrdio da je i Bosna i Hercegovina prekršila član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju po osnovu opće angažovanosti i odgovornosti Države za staru deviznu štednju, te njenog nepreduzimanja odgovarajućih radnji s tim u vezi. Dom je naredio, *inter alia*, da Federacija Bosne i Hercegovine, u roku od šest mjeseci od dana donošenja odluke, donese relevantne i obavezujuće zakone i propise kojima se jasno reguliše problem stare devizne štednje na način koji je u skladu sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

9. Dom je 4. jula 2003. godine uručio odluku o daljnjim pravnim lijekovima u predmetu broj CH/97/48 i drugi, *Poropat i drugi*, uključujući sve podnosioca prijava iz prethodnih odluka *Poropat i drugi* i *Todorović i drugi*. Dom je zaključio da ni Bosna i Hercegovina, niti Federacija Bosne i Hercegovine, nisu preduzele nikakve relevantne korake za izvršenje odluka Doma, čime su nastavile s kršenjem prava podnosioca prijava prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Dom je, zbog toga, smatrao odgovarajućim da naredi daljnje pravne lijekove, uključujući, *inter alia*, isplatu novca svakom od podnosioca prijava. Dom je, između ostalog, naredio da se u roku od jednog mjeseca od datuma uručjenja odluke, svakom konkretnom podnosiocu prijave isplati iznos od 2.000 konvertibilnih maraka (u daljnjem tekstu: KM), ili puni iznos njene/njegove stare devizne štednje, u zavisnosti od toga koji je iznos manji, te da će teret ovih isplata snositi tužene strane podjednako.

10. Dom je 7. novembra 2003. godine uručio Odluku u prihvatljivosti i meritumu u predmetu broj CH/98/377 i dr., *Đurković i drugi protiv Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske*. U ovoj Odluci, Dom je zaključio, *inter alia*, da situacija u Federaciji Bosne i Hercegovine u pogledu stare devizne štednje, uzeta u cjelini, stavlja pojedinačan i pretjeran teret na mnoge štediške, uključujući i podnosioca prijava. Dom je priznao napore Federacije da uspostavi "pravičnu ravnotežu" raznim izmjenama i dopunama važećih zakona koje su uslijedile nakon usvojenih odluka Doma. Međutim, zaključuje se da kakav god da je bio mogući uticaj tih izmjena, odlukom Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, njihova efikasnost je dovedena u pitanje. Dom je utvrdio da stvoreno stanje pravne neizvjesnosti – nastavljena primjena zakona u svjetlu odluke Ustavnog suda Federacije, nedostatak blagovremenih odgovarajućih izmjena tih zakona i očigledna nemogućnost obraćanja domaćim sudovima – stvara neproporcionalno uplitanje u imovinska prava podnosioca prijava. U pogledu odgovornosti Bosne i Hercegovine, Dom je ostao na stanovištu da je Država generalno odgovorna za pitanja u vezi sa starom deviznom štednjom.

11. Na tragu novih rješenja, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine je 20. novembra 2004. godine usvojio Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 64/04), (u daljnjem tekstu: Zakon o izmirenju obaveza). Novim zakonom Federacija Bosne i Hercegovine je utvrdila da će se sveobuhvatno izmirenje unutrašnjeg duga prema fizičkim i pravnim licima izvršiti na način koji osigurava i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine. Utvrđeno je da se unutrašnji dug, između ostalog, odnosi i na obaveze po osnovu stare devizne štednje ostvarene do najnižih poslovnih jedinica banaka na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, u iznosu koji se utvrđuje prema verifikaciji obaveza na način propisan istim Zakonom. Međutim, u odnosu na obaveze po osnovu stare devizne štednje deponovane u Ljubljanskoj banci i Invest banci, Zakon o izmirenju obaveza je izričito propisao da će se iste rješavati u procesu sukcesije imovine bivše SFRJ.

12. Predmetne prijave se odnose na zahtjeve podnosioca prijava da ostvare svoja potraživanja po osnovu stare devizne štednje, deponovane isključivo u bankama Bosne i Hercegovine i njihovim poslovnim jedinicama na teritoriji današnje Federacije Bosne i Hercegovine. Čini se da su, na podlozi zakonske regulative iz 1997. i 1998. godine, banke prebacile staru deviznu štednju ovih podnosioca prijava na Jedinstvene račune građana u Federalnom zavodu za platni promet (u daljnjem tekstu: Zavod), osim u određenim predmetima gdje podnosioci prijave izričito navode da njihova devizna štednja nije evidentirana na Jedinstvenom računu građana.

13. Prijave pokreću pitanja u vezi sa pravom podnosioca prijava na mirno uživanje imovine po članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i pravom na pravičnu raspravu u razumnom roku po članu 6. Evropske konvencije.

II. POSTUPAK PRED DOMOM/KOMISIJOM

14. S obzirom na sličnost između činjenica u predmetima i žalbenih navoda podnosioca prijava, Komisija je odlučila da prijave br. CH/98/375, CH/98/376, CH/98/380, CH/98/391, CH/98/393, CH/98/397, CH/98/398, CH/98/399, CH/98/409, CH/98/412, CH/98/421, CH/98/423, CH/98/425, CH/98/432, CH/98/434, CH/98/436, CH/98/437, CH/98/442, CH/98/434, CH/98/445, CH/98/452, CH/98/458, CH/98/468, CH/98/470, CH/98/475, CH/98/476, CH/98/478, CH/98/484, CH/98/495, CH/98/497, CH/98/501, CH/98/502, CH/98/508, CH/98/510, CH/98/525, CH/98/528, CH/98/529, CH/98/541, CH/98/564, CH/98/569, CH/98/570, CH/98/577, CH/98/580, CH/98/581, CH/98/590, CH/98/592, CH/98/596, CH/98/601, CH/98/602, CH/98/606, CH/98/607, CH/98/608, CH/98/610, CH/98/612, CH/98/613, CH/98/614, CH/98/616, CH/98/623, CH/98/624, CH/98/625, CH/98/631, CH/98/662, CH/98/673, CH/98/716, CH/98/718, CH/98/831, CH/98/868, CH/98/898, CH/98/1081, CH/98/1082, CH/98/1083, CH/98/1088, CH/98/1091, CH/98/1093, CH/98/1094, CH/98/1096, CH/98/1099, CH/98/1300, CH/98/1301, CH/99/1571, CH/99/1758, CH/99/1769, CH/99/2033, CH/99/2038, CH/99/2052, CH/99/2059, CH/99/2061, CH/99/2071, CH/99/2089, CH/99/2105, CH/99/2134, CH/99/2135, CH/99/2162, CH/99/2165, CH/99/2173, CH/99/2189, CH/99/2190, CH/99/2205, CH/99/2206, CH/99/2208, CH/99/2209, CH/99/2210, CH/99/2212, CH/99/2214, CH/99/2216, CH/99/2217, CH/99/2225, CH/99/2273, CH/99/2275, CH/99/2276, CH/99/2286, CH/99/2288, CH/99/2514, CH/99/2533, CH/99/2534, CH/99/2541, CH/99/2551, CH/99/2552, CH/99/2606, CH/99/2630, CH/99/2631, CH/99/2632, CH/99/2642, CH/99/2663, CH/99/2664, CH/99/2678, CH/99/2679, CH/99/2680, CH/99/2681, CH/99/2686, CH/99/2690, CH/99/2691, CH/99/2733, CH/99/2749, CH/99/2750, CH/99/2755, CH/99/2756, CH/99/2768, CH/99/2769, CH/99/2770, CH/99/2773, CH/99/2785, CH/99/2794, CH/99/2802, CH/99/2804, CH/99/2837, CH/99/2843, CH/99/2846, CH/99/2847, CH/99/2848, CH/99/2851, CH/99/2858, CH/99/2860, CH/99/2861, CH/99/2864, CH/99/2866, CH/99/2875, CH/99/2883, CH/99/2886, CH/99/2890, CH/99/2892, CH/99/2893, CH/99/2894, CH/99/2901, CH/99/2904, CH/99/2905, CH/99/2906, CH/99/2908, CH/99/2918, CH/99/2922, CH/99/2923, CH/99/2939, CH/99/2944, CH/99/2945, CH/99/2946, CH/99/2956, CH/99/2962, CH/99/2966, CH/99/2967, CH/99/2969, CH/99/2976, CH/99/2979, CH/99/2983, CH/99/2992, CH/99/3001, CH/99/3006, CH/99/3007, CH/99/3008, CH/99/3011, CH/99/3018, CH/99/3020, CH/99/3027, CH/99/3037, CH/99/3043, CH/99/3045, CH/99/3057, CH/99/3063, CH/99/3066, CH/99/3068, CH/99/3074, CH/99/3076, CH/99/3082, CH/99/3085, CH/99/3086, CH/99/3089, CH/99/3096, CH/99/3098, CH/99/3114, CH/99/3117, CH/99/3118, CH/99/3122, CH/99/3135, CH/99/3137, CH/99/3138, CH/99/3140, CH/99/3146, CH/99/3157, CH/99/3158, CH/99/3159, CH/99/3167, CH/99/3176, CH/99/3177, CH/99/3178, CH/99/3180, CH/99/3182, CH/99/3183, CH/99/3184, CH/99/3185, CH/99/3188, CH/99/3189, CH/99/3201, CH/99/3202, CH/99/3203, CH/99/3206, CH/99/3208, CH/99/3209, CH/99/3210, CH/99/3211, CH/99/3215, CH/99/3220, CH/99/3221, CH/99/3223, CH/99/3228, CH/99/3233, CH/99/3239, CH/99/3240, CH/99/3242, CH/99/3243, CH/99/3244, CH/99/3247, CH/99/3251, CH/99/3253, CH/99/3255, CH/99/3260, CH/99/3264, CH/99/3265, CH/99/3266, CH/99/3267, CH/99/3271, CH/99/3272, CH/99/3275, CH/99/3276, CH/99/3277, CH/99/3281, CH/99/3282, CH/99/3285, CH/99/3292, CH/99/3298, CH/99/3307, CH/99/3308, CH/99/3311, CH/99/3312, CH/99/3313, CH/99/3315, CH/99/3318, CH/99/3319, CH/99/3320, CH/99/3321, CH/99/3323, CH/99/3324, CH/99/3326, CH/99/3328, CH/99/3334, CH/99/3335, CH/99/3337, CH/99/3338, CH/99/3340, CH/99/3344, CH/99/3347, CH/99/3348, CH/99/3349, CH/99/3350, CH/99/3351, CH/99/3358, CH/99/3364, CH/99/3377, CH/99/3379, CH/99/3380, CH/99/3381, CH/99/3382, CH/99/3383, CH/99/3386, CH/99/3400, CH/99/3421, CH/99/3422, CH/99/3424, CH/99/3428, CH/99/3432, CH/99/3434, CH/99/3435, CH/99/3436, CH/99/3439, CH/99/3442, CH/99/3447 i CH/99/3448 spoji u skladu s pravilom 33. Pravila procedure Komisije istoga dana kada je usvojila ovu odluku.

CH/98/375 i dr.

15. Prijave su podnesene Domu u periodu od 23. februara 1998. do 30. decembra 1999. godine.

16. Dom je 30. maja i 12. decembra 2003. godine prosljedio tuženim stranama, Bosni i Hercegovini i Federaciji Bosne i Hercegovine, dvije grupe predmetnih prijava radi dostavljanja pismenih zapažanja o prihvatljivosti i meritumu prema članu 6. Evropske konvencije i članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

17. Tužena strana, Bosna i Hercegovina, je 13. juna 2003. godine dostavila Domu svoja pismena zapažanja. Federacija Bosne i Hercegovine je svoja pismena zapažanja dostavila Domu/Komisiji 30. jula 2003. i 13. februara 2004. godine i dodatne informacije 12. decembra 2003. i 8. decembra 2004. godine.

18. Dom/Komisija su podnosiocima prijava prosljedili zapažanja o prihvatljivosti i meritumu tuženih strana na pismena zapažanja.

19. Komisija je 27. januara 2005. godine prosljedila tuženim stranama, Bosni i Hercegovini i Federaciji Bosne i Hercegovine, preostali dio predmetnih prijava, radi dostavljanja pismenih zapažanja o prihvatljivosti i meritumu prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

20. Komisija je 24. februara 2005. godine zaprimila pismena zapažanja tužene strane, Bosne i Hercegovine, i 25. februara 2005. godine je zaprimila pismena zapažanja Federacije Bosne i Hercegovine.

21. Komisija je podnosiocima prijava prosljedila zapažanja o prihvatljivosti i meritumu tuženih strana do dana donošenja ove Odluke.

22. Komisija je pismenim dopisom od 18. februara 2005. godine pozvala Ured visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu da u postupku rješavanja predmeta devizne štednje pred Komisijom učestvuje u svojstvu *amicus curiae*. Komisija nije primila mišljenje Ureda visokog predstavnika 1. aprila 2005. godine.

23. Komisija je pismenim dopisom od 24. februara 2005. godine pozvala zastupnika Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini, da u postupku rješavanja predmeta devizne štednje pred Komisijom, učestvuje u svojstvu *amicus curiae*.

24. Komisija je 14. marta 2005. godine primila mišljenje Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini.

25. Mišljenje Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini je prosljeđeno tuženim stranama 23. i 25. marta 2005. godine.

III. ČINJENICE

A. Činjenice u pojedinačnim predmetima

1. Predmet broj CH/98/375, Đorđe BESAROVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

26. Prijava je podnesena Domu 23. februara i registrovana 10. aprila 1998. godine.

27. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Podnosilac prijave je 20. avgusta 2003. godine obavijestio Dom da je na sekundarnom tržištu prodao 10.000 KM stare devizne štednje, te da ukupan iznos njegovog potraživanja kod Jugobanke iznosi 53.686,84 KM, sto potvrđuje i izvod sa Jedinostvenog računa građana Zavoda, od 4. aprila 2002. godine.

CH/98/375 i dr.

28. Podnosilac prijave je obavijestio Komisiju 11. februara 2005. godine da nije raspolagao sa preostalim dijelom deviznih sredstava.

29. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

2. Predmet broj CH/98/376, Muhamed GACKIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

30. Prijava je podnesena Domu 24. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

31. Podnosilac prijave je polagao sredstva na štednoj knjižici kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovog pologa 69.618,96 DEM.

32. Podnosilac prijave je 13. februara 2005. godine obavijestio Komisiju da je opunomoćio gđu Amilu Omersoftić da zastupa njegova prava preko Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini kod Suda Bosne i Hercegovine i Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu.

3. Predmet broj CH/98/380, Marko BAŠKARADA protiv Federacije Bosne i Hercegovine

33. Prijava je podnesena Domu 25. februara i registrovana 10. aprila 1998. godine.

34. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 8.019,88 USD.

35. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

36. Svojim dopisom od 3. marta 2005. godine, podnosioca prijave je obavijestio Komisiju da je iznos od 2.112 KM utrošio. Prema Izvodu sa jedinstvenog računa građana od 11. januara 2000. godine, čini se da je iznos njegove devizne štednje 11.408,11 KM.

4. Predmet broj CH/98/391, Nedžib ĐOZO protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

37. Prijava je podnesena Domu 26. februara i registrovana 10. aprila 1998. godine.

38. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 101.809,2 DEM, 8.365,27 USD i 1.099,23 LTG .

39. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

5. Predmet broj CH/98/393, Mehmed DALIPAGIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

40. Prijava je podnesena Domu 27. februara i registrovana 10. aprila 1998. godine.

41. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 22.058,88 DEM, 119,78 USD i 1.396,37 ATS.

42. Podnosilac prijave je obavijestio Dom 6. novembra 2003. godine da je dio stare devizne štednje u iznosu od 655,60 DEM iskoristio u procesu privatizacije za otkup stana. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 14. oktobra 1999. godine preostala potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznose 21.825,33 KM.

43. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

6. Predmet broj CH/98/397, Milena BOŠKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

44. Prijava je podnesena Domu 3. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

45. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 13.333,32 KM.

46. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

7. Predmet broj CH/98/398, Osman SAMARDŽIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

47. Prijava je podnesena Domu 4. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

48. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 2.696,48 ATS, 5.782,11 DEM i 15.441,39 CHF.

49. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

8. Predmet broj CH/98/399, Rahima ZILDŽIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

50. Prijava je podnesena Domu 4. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

51. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa na jednoj štednoj knjižici 1.912,61 ATS, 4.560,99 CHF, 662,61 NLG, 53,87 CAD, 13.654,35 FRF i 97,44 DEM, a na drugoj štednoj knjižici 160,86 CHF i 9.612,83 DEM.

52. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

9. Predmet broj CH/98/409, Derviš SUBAŠIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

53. Prijava je podnesena Domu 5. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

54. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 1.071,79 DEM i 3.578,41 USD.

55. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

10. Predmet broj CH/98/412, Nikola VOJKIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

56. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 7.002,81 ATS, 2.862,19 DEM i 2.546,98 CHF. Prema kopiji izvoda sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 21. aprila 2001. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 6.766,75 KM.

57. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje

11. Predmet broj CH/98/421, Milorad SAVIČIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

58. Prijava je podnesena Domu 6. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

CH/98/375 i dr.

59. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Podnosilac prijave nije dostavio kopiju štedne knjižice.

60. Podnosilac prijave je 10. februara 2005. godine dostavio pismo Komisiji sa dodatnim informacijama. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 9. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 16.599,97 KM. Podnosilac prijave nije dostavio kopiju štedne knjižice.

61. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

12. Predmet broj CH/98/423, Halim BIČAKČIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

62. Prijava je podnesena Domu 9. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

63. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Prema kopiji izvoda sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 20. marta 2003. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 82.815,41 KM.

64. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

13. Predmet broj CH/98/425, Ahmet ALIKADIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

65. Prijava je podnesena Domu 10. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 34.729, 15 DEM, 727,6 FRF i 5.645,42 USD.

66. Podnosilac prijave je 13. februara 2005. godine obavijestio Komisiju da je kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine, opunomoćio gđu Amilu Omersoftić, koja je pokrenula postupke pred Sudom Bosne i Hercegovine i Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu.

14. Predmet broj CH/98/432, Behija MANDIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

67. Prijava je podnesena Domu 11. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

68. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos pologa 17.192,52 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 2. maja 1999. godine, ukupna potraživanja po osnovu stare devizne štednje podnosioca prijave iznose 28.724,77 KM.

69. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

15. Predmet broj CH/98/434, Nadžija MAGLAJLIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

70. Prijava je podnesena Domu 11. marta 1998. i registrovana 10. aprila 1998. godine.

71. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo.

72. Podnosilac prijave je obavijestila Komisiju 18. februara 2005. godine da je polagala devizna sredstva kod Jugobanke Sarajevo. Iznos njenih pologa, prema kopiji štedne knjižice kod Jugobanke je bio 113.163,40 DEM, 24.499,16 CHF i 27.718,42 USD. Prema kopiji izvoda sa Jedinstvenog računa građana kod Zavoda od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 183.930,68 KM. Podnosilac prijave je u svom pismu obavijestila Komisiju da nije raspolagala sa sredstvima stare devizne štednje te da se nije obraćala domaćim ni međunarodnim institucijama.

16. Predmet broj CH/98/436, Nadira ĐURĐEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

73. Prijava je podnesena Domu 11. marta 1998. i registovana 10. aprila 1998. godine.

74. Podnosilac prijave je polagala sredstva na stare devizne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa kod Privredne banke, prema kopiji štedne knjižice na dan 5. februar 1998. godine, bio 22.720,34 DEM i 434.916,32 ITL.

75. Podnosilac prijave je obavijestila Komisiju 21. februara 2005. godine da je dio svoje stare devizne štednje, u iznosu od 3.581 KM, iskoristila u otkup stana. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana kod Zavoda od 23. decembra 1999. godine ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 22.221.57 KM. Podnosilac prijave je u svom pismu navela da su njena potraživanja kod Privredne banke Sarajevo 22.221,65 KM.

76. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

17. Predmet broj CH/98/437, Fadila MUŠINOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

77. Prijava je podnesena Domu 11. marta 1998. i registrovana 10. aprila 1998. godine.

78. Podnosilac prijave je polagala sredstva na staroj deviznoj knjižici kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa kod Privredne banke, prema kopiji štedne knjižice na dan 29. januar 1992. godine, bio 10.100,67 DEM.

79. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

18. Predmet broj CH/98/442, A.Dž. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

80. Prijava je podnesena Domu 13. marta 1998. i registrovana 10. aprila 1998. godine.

81. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa kod Privredne banke, prema kopiji štedne knjižice na dan 24. oktobar 1996. godine, bio 1.619,61 USD.

82. Podnosilac prijave je obavijestio Komisiju 16. februara 2005. godine da nije raspolagao sa sredstvima stare devizne štednje, te da nije pretvarao svoja sredstva u certifikate.

83. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

19. Predmet broj CH/98/445, Husein HADŽISMAILOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

84. Prijava je podnesena Domu 17. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

CH/98/375 i dr.

85. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa kod Privredne banke 10.538,87 USD, a kod Jugobanke 28.324,88 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 9. novembra 2001. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 45.241,72 KM.

86. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

20. Predmet broj CH/98/452, Nada PERKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

87. Prijava je podnesena Domu 19. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

88. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 16.188 DEM.

89. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

21. Predmet broj CH/98/458, Milada PANDŽO protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

90. Prijava je podnesena Domu 19. marta i registrovana 13. aprila 1998. godine.

91. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 13.571,98 DEM i 49,70 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 23. septembra 2004. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 13.912,71 KM.

92. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

22. Predmet broj CH/98/468, Draženka ČANKOVIĆ-JANKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

93. Prijava je podnesena Domu 24. marta i registrovana 13. aprila 1998. godine.

94. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 2.329,15 DEM.

95. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

23. Predmet broj CH/98/470, Ubavka ĆOROVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

96. Prijava je podnesena Domu 25. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

97. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo, u iznosu od 2.735,65 KM. Podnosilac prijave, međutim, nije dostavila kopiju devizne štedne knjižice.

98. Podnosilac prijave je 15. februara 2005. godine dostavila Komisiji dodatne informacije. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 4. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 2.735,65 KM. Podnosilac prijave, u dostavljenim materijalima, nije dostavila kopiju devizne štedne knjižice. Podnosilac

CH/98/375 i dr.

prijave navodi da je njena majka Draginja Savić (veza predmet broj: CH/98/484) prenijela cijeli iznos svoje devizne štednje na račun podnosioca prijave (9.445,37 DEM). U prilogu dostavlja kopiju izvoda sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 15. maja 2000. godine, u kome je evidentirano njeno ukupno potraživanje po osnovu stare devizne štednje u iznosu od 11.982,89 KM.

99. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

24. Predmet broj CH/98/475, Zdravka VUKASOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

100. Prijava je podnesena Domu 26. marta i registrovana 13. aprila 1998. godine.

101. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa kod Privredne banke 2.573,90 DEM, a kod Jugobanke 609,87 DEM, 998,46 USD i 81,30 FRF.

102. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

25. Predmet broj CH/98/476, Kemal ALIĆEHAJIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

103. Prijava je podnesena Domu 27. marta i registrovana 13. aprila 1998. godine.

104. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke na jednoj knjižici 45.482,41 DEM, na drugoj knjižici 67.710,73 DEM, te na trećoj 16.785,77 DEM. Čini se da je iznos pologa kod Privredne banke na jednoj knjižici 20.882,56 USD i 15.799,02 DEM, a na drugoj knjižici kod iste banke 442,35 DEM i 5783,88 USD. Prema kopiji izvoda sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 8. aprila 2000. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 193.049,71 KM.

105. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

26. Predmet broj CH/98/478, Smail ĆEMALOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

106. Prijava je podnesena Domu 27. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

107. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 2.987,95 DEM.

108. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

27. Predmet broj CH/98/484, Draginja Savić protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

109. Prijava je podnesena Domu 30. marta 1998. i registrovana 11. aprila 1998. godine.

110. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa bio 9.445,37 DEM.

111. Podnositeljica prijave navodi da je udruženje deviznih štediša, čiji je ona član, podnijelo tužbu Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine. Međutim, kako navodi, njihovim zahtjevima nije udovoljeno.

112. Komisija je 8. februara 2005. godine poslala pismo podnositeljici prijave, tražeći od nje informacije vezane za staru deviznu štenju. U svom pismu Komisiji od 15. februara 2005. godine, podnositeljica prijave je obavjestila da je izvršila prenos svoje cjelokupne devizne štednje na račun svoje kćerke U.Č, čiji se predmet vodi kod Komisije pod brojem CH/98/470.

28. Predmet broj CH/98/495, N. M. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

113. Prijava je podnesena Domu 2. aprila i registrovana 12. maja 1998. godine.

114. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 57.771,61 DEM i 12.274,17 USD. Podnosilac prijave navodi da je cjelokupan iznos svoje devizne štednje pretvorio u certifikate.

115. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

29. Predmet broj CH/98/497, Mihajlo LOJPUR protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

116. Prijava je podnesena Domu 2. aprila i registrovana 12. maja 1998. godine.

117. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa, na jednoj knjižici, 75.655,92 DEM, a na drugoj knjižici 5.416,82 DEM.

118. Podnosilac prijave je naknadno naveo da ima i drugu štednu knjižicu u Jugobanci, sa ukupnim pologom od 5.416, 82 DEM, međutim, na izričito traženje Komisije nije dostavio kopiju iste. Podnosilac prijave navodi da iznos svoje devizne štednje nije pretvorio u certifikate.

119. Podnosilac prijave se obraćao Kantonalnom sudu u Sarajevu. Pismenim dopisom broj: R-57/98 od 25. marta 1998. godine, Kantonalni sud je obavijestio podnosioca prijave da je Union Banka d.d. Sarajevo pravni sljednik Jugobanke d.d. Sarajevo na području Federacije Bosne i Hercegovine, te da odgovara cjelokupnom svojom imovinom samo za obaveze stvorene na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine.

120. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

30. Predmet broj CH/98/501, M.Š. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

121. Prijava je podnesena Domu 3. aprila i registrovana 12. maja 1998. godine.

122. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 17.624,870 AUS i 87.543,34 DEM, a kod Privredne banke 36.209,35 DEM.

123. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

31. Predmet broj CH/98/502, S.Š. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

124. Prijava je podnesena Domu 3. aprila i registrovana 12. maja 1998. godine.

125. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa kod Privredne banke bio 24.079,61 DEM.

126. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

32. Predmet broj CH/98/508, I.Č. protiv Federacije Bosne i Hercegovine

127. Prijava je podnesena Domu 8. aprila i registrovana 12. maja 1998. godine.

128. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 13.087, 84 DEM.

129. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

33. Predmet broj CH/98/510, Nada POPOVIĆ Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

130. Prijava je podnesena Domu 8. aprila i registrovana 12. maja 1998. godine.

131. Podnosilac prijave postavlja zahtjev za povrat svoje stare devizne štednje i štednje svoga umrlog supruga, ostvarene kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njihovih pologa 24.764,67 KM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 11. novembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 24.764,67 KM.

132. Podnosilac prijave se nije obraćala domaćim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje. Podnosilac prijave je zajedno sa grupom štediša podnijela tužbu Evropskom sudu za ljudska prava u Strazburu.

34. Predmet broj CH/98/525, Dušan VIDOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

133. Prijava je podnesena Domu 13. aprila i registrovana 12. maja 1998. godine.

134. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 50.199,40 DEM. Izvodom sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 10. februara 2005. godine je evidentirano da je podnosilac prijave iskoristio svoju staru deviznu štednju u iznosu od 6.374 KM u procesu privatizacije za otkup stana, tako da je preostali iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje 43.852,40 KM.

135. Podnosilac prijave je 11. februara 2005. godine obavijestio Komisiju da je iskoristio dio svojih deviznih sredstava u procesu privatizacije, te da ostaje pri zahtjevu za povrat preostalog dijela devizne štednje.

136. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

35. Predmet broj CH/98/528, N.D. protiv Bosne i Hercegovine

137. Prijava je podnesena Domu 13. aprila i registrovana 12. maja 1998. godine.

138. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 3.762,31 DEM i 1.310,07 USD.

139. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

36. Predmet broj CH/98/529, B.D. protiv Bosne i Hercegovine

140. Prijava je podnesena Domu 13. aprila i registrovana 13. maja 1998. godine.

141. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 885,94 DEM.

142. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

37. Predmet broj CH/98/541, Davor MIKA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

143. Prijava je podnesena Domu 17. aprila i registrovana 13. maja 1998. godine.

144. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 67.269,38 DM, 1.713,85 USD i 35.22 USD, a na drugoj knjižici 2.820,24 DM i 8,72 USD. Prema kopiji izvoda sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 14. februara 2005. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 73.560 KM.

145. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

38. Predmet broj CH/98/564, Jela BJELJAC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

146. Prijava je podnesena Domu 22. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

147. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 3.013,80 DEM i 218,49 ATS.

148. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

39. Predmet broj CH/98/569, Velija HADŽOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

149. Prijava je podnesena Domu 22. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

150. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 50,00 DEM i 10,00 CHF, a na drugoj knjižici 28.267,00 DEM, 217,30 USD, 1504,43 ATS, 1000,52 FRF, 17.690,04 CHF i 429,95 SKR.

151. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

40. Predmet broj CH/98/570, Hasan HADŽOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

152. Prijava je podnesena Domu 22. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

153. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 7.252,25 DEM, i 189,16 USD.

154. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

41. Predmet broj CH/98/577, Kojo JOVANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

155. Prijava je podnesena Domu 23. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

156. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke 644,08 DEM, 350,92 ATS i 8,05 USD, a kod Jugobanke 6.992,89 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 11 februara 2002. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne je 7.839,08 KM.

157. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

42. Predmet broj CH/98/580, Mirko JOVANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

158. Prijava je podnesena Domu 23. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

159. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 11.499,90 DEM i 368,40 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 5. januara 2001. godine, potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje nisu evidentirana na ovom računu.

160. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

43. Predmet broj CH/98/581, Munira ĆATIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

161. Prijava je podnesena Domu 23. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

162. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 216,18 DEM, 427,92 USD i 88.180,98 DM. U izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 14. februara 2005. godine, nije evidentirano potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje.

163. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

44. Predmet broj CH/98/590, Slavko MIJIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

164. Prijava je podnesena Domu 24. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

165. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo, filijale u Sarajevu i Konjicu. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa kod filijale u Sarajevu 66,48 USD i 10.305,54 DEM, te kod filijale u Konjicu 1.997,31 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 20. januara 2001. godine ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 12.492,75 KM.

166. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

45. Predmet broj CH/98/592, Husnija OSMANKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

167. Prijava je podnesena Domu 24. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

168. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa na prvom računu kod Privredne banke bio 5.434,58 DEM, 2.024,67 USD, 7,14 HFL, 13,94 ATS i 5.377,56 ŠFRS, a na na drugom računu 266,99 DEM. Kod Jugobanke 13.927,5907 DEM i 23.401,1337 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. novembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 52.874,74 KM.

169. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

46. Predmet br CH/98/596, Ivan VRLJIČAK protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

170. Prijava je podnesena Domu 24. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

171. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 1.600,00 USD.

172. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

47. Predmet broj CH/98/601, J.O.R. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

173. Prijava je podnesena Domu 24. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

174. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini da je ukupan iznos njenih pologa 40.186,26 DEM.

175. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

48. Predmet broj CH/98/602, Gabrijel PETRIC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

176. Prijava je podnesena Domu 24. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

177. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Iznos njegovih pologa na jednoj knjižici je 20.000,00 DEM i 20.000,00 SFRS, a na drugoj knjižici 148,83 DEM i 11.239,24 SFRS. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 10. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 55.334,00 KM.

178. Podnosilac prijave navodi da je Udruženje za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini podnijelo tužbu Evropskom sudu za ljudska prava u Strazburu i Sudu Bosne i Hercegovine. Također, navodi da je kao član Udruženja potpisao punomoć Udruženju, zastupniku gđi Amili Omersoftić, te se na taj način priključio kolektivnoj tužbi štediša.

49. Predmet broj CH/98/606, Dragoslav RAŠEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

179. Prijava je podnesena Domu 27. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

CH/98/375 i dr.

180. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 4.779,72 DEM i 14,70 USD.

181. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

50. Predmet broj CH/98/607, Mićo VRLJIČAK protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

182. Prijava je podnesena Domu 27. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

183. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 1.839,40 USD.

184. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

51. Predmet broj CH/98/608, Fahira HASANBEGOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

185. Prijava je podnesena Domu 27. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

186. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 4.159 DEM i 1382,70 USD.

187. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

52. Predmet broj CH/98/610, Omer AGANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

188. Prijava je podnesena Domu 27. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

189. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke 33.911,6 DEM, a kod Jugobanke 24.142,4155 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 10. februara 2005. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 58.484,42 KM.

190. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

53. Predmet broj CH/98/612, Nebojša LOJPUR protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

191. Prijava je podnesena Domu 28. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

192. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 10.274,38 DEM i 106,24 NLG, a na drugoj knjižici 16.678,06 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 5. juna 2000. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 27.046 KM.

193. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

54. Predmet broj CH/98/613, Vera LOJPUR protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

194. Prijava je podnesena Domu 28. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

195. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa na jednoj knjižici 13.904,95 DEM, na drugoj 1.014,70 USD i 11.000 CHF, te na trećoj 9.196,90 DEM, 4.973,05 USD i 751,74 CHF. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 11. februara 2005. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 46.514,53 KM.

196. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

55. Predmet broj CH/98/614, Meho VELEDAR protiv Federacije Bosne i Hercegovine

197. Prijava je podnesena Domu 28. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

198. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 12.191,3225 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 6. novembra 2001. godine ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 12.410 KM

199. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

200. Supruga podnosioca prijave je 8. marta 2005. godine obavijestila Komisiju da je podnosilac prijave umro, te da ona želi da nastavi postupak pred Komisijom. U prilogu svog pisma ona je dostavila rješenje o nasljeđivanju Općinskog suda II Sarajevo, broj 0-2180/01, od 10. septembra 2001. godine kojim se ona proglašava zakonskim nasljednikom I nasljednog reda, sa dijelom 1/1.

56. Predmet broj CH/98/616, Šefko ODOBAŠIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

201. Prijava je podnesena Domu 28. aprila i registrovana 15. maja 1998. godine.

202. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 12.843,43 DEM.

203. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

57. Predmet broj CH/98/623, Šakir HENDA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

204. Prijava je podnesena Domu 4. maja i registrovana 15. maja 1998. godine.

205. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 6.533,3309 DEM.

206. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

58. Predmet broj CH/98/624, Semra HENDA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

207. Prijava je podnesena Domu 4. maja i registrovana 15. maja 1998. godine.

CH/98/375 i dr.

208. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 17.647,2228 DEM.

209. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

59. Predmet broj CH/98/625, N.K. protiv Federacije Bosne i Hercegovine

210. Prijava je podnesena Domu 4. maja i registrovana 15. maja 1998. godine.

211. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke 42.034,96 DEM i 172,10 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 11. oktobra 1999. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 42.143,99 KM.

212. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

213. Podnosilac prijave je 15. februara 2005. godine poslao dopis Komisiji u kom navodi da se učlanio u Udruženje za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini.

60. Predmet broj CH/98/631, Č.Š. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

214. Prijava je podnesena Domu 7. maja i registrovana 15. maja 1998. godine.

215. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 24.457,51 DEM na jednoj knjižici i 4278,92 DEM na drugoj knjižici. Iznos pologa kod Privredne banke je 20.095,44 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 10. februara 2005. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 47.624,26 KM.

216. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

61. Predmet broj CH/98/662, N.T. protiv Bosne i Hercegovine

217. Prijava je podnesena Domu 26. maja i registrovana 9. juna 1998. godine.

218. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 26.825,5043 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 4. maja 1999. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 27.117,71 KM.

219. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

62. Predmet broj CH/98/673, Murat SUDIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

220. Prijava je podnesena Domu 3. juna i registrovana 9. juna 1998. godine.

221. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 1.755,25 DEM.

222. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

63. Predmet broj CH/98/716, Azim PIRIJA protiv Bosne i Hercegovine

223. Prijava je podnesena Domu 24. juna 1998. godine i registrovana istog dana.

224. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 24.266,35 DEM.

225. Podnosilac prijave je 8. aprila 1997. godine Općinskom sudu I Sarajevo podnio tužbu protiv Unionbanke Sarajevo. Općinski sud I je 13. marta 1998. godine donio presudu broj P-1270/97 kojom se tužbeni zahtjev podnosioca prijave odbija kao neosnovan. Podnosilac prijave nije naveo da li je koristio pravne lijekove protiv prvostepene presude.

64. Predmet broj CH/98/718, Nihad MEHMEDALIĆ protiv Bosne i Hercegovine

226. Prijava je podnesena Domu 25. juna i registrovana 25. juna 1998. godine.

227. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 6.209,56 DEM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 18. novembra 2004. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 6.255,37 KM.

228. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

65. Predmet broj CH/98/831, Fikret ZAHIDIĆ-KORUGIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

229. Prijava je podnesena Domu 3. avgusta 1998. godine i registrovana istog dana. Podnosilac prijave je podnio zahtjev za povrat stare devizne štednje koju je njegova supruga ulagala kod Privredne banke Sarajevo, s tim da je na deviznoj knjižici podnosilac prijave označen kao ovlašteno lice. Čini se da je iznos pologa 4.999,85 DEM.

230. Podnosilac prijave i njegova supruga su Općinskom sudu u Tešnju podnijeli tužbu protiv Privredne banke Sarajevo. Općinski sud je 9. februara 2005. godine donio rješenje broj, P-47/01 kojim se tužitelji pozivaju da dopune i uredе tužbu. Međutim, čini se da podnosilac prijave i njegova supruga nisu postupili po pozivu suda. Podnosilac prijave se, također, obraćao Ministarstvu socijalne politike, raseljenih lica i izbjeglica Federacije Bosne i Hercegovine i Komisiji za zaštitu ljudskih prava Predsjedništva Bosne i Hercegovine. U oba slučaja je dobio negativan odgovor. U oba slučaja je njegov zahtjev odbijen zbog nenadležnosti.

231. Supruga podnosioca prijave je 15. februara 2005. godine obavijestila Komisiju da je podnosilac prijave umro, te da ona želi nastaviti postupak pred Komisijom.

66. Predmet broj CH/98/868, Ale BEĆIRBEGOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

232. Prijava je podnesena Domu 13. avgusta 1998. godine i registrovana istog dana.

233. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 31.406,6703 DEM; na drugoj 208,2794 DEM; te na trećoj knjižici 600,5462 DEM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 8. januara 2005. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 32.787,10 KM.

234. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

67. Predmet broj CH/98/898, Šefik BUHIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

235. Prijava je podnesena Domu 24. avgusta 1998. godine. i registrovana istog dana.

236. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne Banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 193 DEM.

237. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

68. Predmet broj CH/98/1081, Alija ČONGO protiv Bosne i Hercegovine

238. Prijava je podnesena Ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u 1998. godini. Ured Ombudsmena je prosljedio prijavu Domu 19. novembra, a prijava je registrovana 24. novembra 1998. godine.

239. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 16.759,23 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 11. februara 2005. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 16.981,78 KM.

240. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

69. Predmet broj CH/98/1082, Petar SAMARDŽIĆ protiv Bosne i Hercegovine

241. Prijava je podnesena Ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u 1998. godini. Ured Ombudsmena je prosljedio prijavu Domu 19. novembra, a prijava je registrovana 24. novembra 1998. godine.

242. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Dio devizne štednje podnosilac prijave je iskoristio u procesu privatizacije za otkup stana, tako da se čini da je iznos njegovih preostalih pologa kod Jugobanke 13.616,10 DEM.

243. Podnosilac prijave se nije obraćao drugim domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje

70. Predmet broj CH/98/1083, J.Đ. protiv Federacije Bosne i Hercegovine

244. Prijava je podnesena Ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u 1998. godini. Ured Ombudsmena je prosljedio prijavu Domu 19. novembra, a prijava je registrovana 24. novembra 1998. godine.

245. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 28.516,86 DEM.

246. Podnosilac prijave se nije obraćao drugim domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

71. Predmet broj CH/98/1088, Ibrahim KOVAČEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

247. Prijava je podnesena Ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u 1998. godini. Ured Ombudsmena je prosljedio prijavu Domu 19. novembra, a prijava je registrovana 24. novembra 1998. godine.

248. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 19.832,5921 DEM, a na drugoj knjižici 298,48 DEM.

249. Podnosilac prijave se nije obraćao drugim domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

72. Predmet broj CH/98/1091, Trpimir JELIČIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

250. Prijava je podnesena Ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u 1998. godini. Ured Ombudsmena je prosljedio prijavu Domu 19. novembra, a prijava je registrovana 24. novembra 1998. godine.

251. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 1768,64 DEM.

252. Podnosilac prijave se nije obraćao drugim domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

73. Predmet broj CH/98/1093, L.J.I. protiv Federacije Bosne i Hercegovine

253. Prijava je podnesena Ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u 1998. godini. Ured Ombudsmena je prosljedio prijavu Domu 19. novembra, a prijava je registrovana 24. novembra 1998. godine.

254. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa bio 15.579,55 DEM na jednoj knjižici i 9.395,00 DEM na drugoj knjižici.

255. Podnosilac prijave je jedan dio svoje stare devizne štednje iskoristila u procesu privatizacije za otkup stana. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa Zavoda, od 5. maja 1999. godine, preostalo potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 9.566,01 KM.

256. Podnosilac prijave se nije obraćala drugim domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

74. Predmet broj CH/98/1094, Halim VEJO protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

257. Prijava je podnesena Ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u 1998. godini. Ured Ombudsmena je prosljedio prijavu Domu 19. novembra, a prijava je registrovana 24. novembra 1998. godine.

258. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 10.718,93 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa Zavoda, od 5. januara 2004. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 17.868,87 KM.

259. Pismom od 14. februara 2005. godine podnosilac prijave je obavijestio Komisiju da se 21. juna 2004. godine obratio Federalnoj agenciji za privatizaciju radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

75. Predmet broj CH/98/1096, Munira ALIŠAN protiv Federacije Bosne i Hercegovine

260. Prijava je podnesena Ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u 1998. godini. Ured Ombudsmena je prosljedio prijavu Domu 19. novembra, a prijava je registrovana 24. novembra 1998. godine.

261. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 21.000 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana, ukupan iznos potraživanja po osnovu stare devizne štednje iznosi 21.404,87 KM.

262. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

76. Predmet broj CH/98/1099, Miroslav i Milica MARKANOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

263. Prijava je podnesena Ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u 1998. godini. Ured Ombudsmena je prosljedio prijavu Domu 19. novembra, a prijava je registrovana 24. novembra 1998. godine.

264. Podnosilac prijave i njegova supruga su polagali sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos pologa podnosioca prijave 40.607,19 DEM, a iznos pologa njegove supruge 6.196,47 DEM.

265. Pismom od 15. januara 2004. godine podnosilac, Komisija je obavještana da podnosilac prijave i njegova supruga nisu koristili staru deviznu štednju.

266. Podnosilac prijave, niti njegova supruga, nisu se obraćali domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

77. Predmet broj CH/98/1300, Vera KRSTIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

267. Prijava je podnesena Ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u 1998. godini. Ured Ombudsmena je prosljedio prijavu Domu 16. novembra 1998. godine, koja je registrovana istog dana.

268. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa na jednoj knjižici 7.088,4985 DEM, a na drugoj knjižici 12.207,7042 DEM.

269. Podnosilac prijave je, također, dostavila fotokopiju tri devizne štedne knjižice kod Jugobanke, koja glasi na ime B.K. Međutim, nije dostavila punomoć, kojom je B.K. ovlašćuje za zastupanje u vezi devizne štednje pred Komisijom.

270. Komisija je 8. februara 2005. godine poslala pismo podnositeljici prijave tražeći od nje da u roku od sedam dana dostavi dodatne informacije u predmetu i punomoć kojom je B.K. ovlašćuje za zastupanje pred Komisijom. Komisiji je vraćena poštanska dostavnica, potpisana 15. februara 2005. godine, iz koje proizilazi da je podnosilac prijave primila pismo Komisije, na koje nije odgovorila.

271. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

78. Predmet broj CH/98/1301, V.P. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

272. Prijava je podnesena Ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u 1998. godini. Ured Ombudsmena je prosljedio prijavu Domu 19. novembra, a prijava je registrovana 24. novembra 1998. godine.

273. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 51,13 DEM i

CH/98/375 i dr.

5.886,68 CHF, dok je iznos njegovih pologa kod Privredne banke 4.289,23 DEM i 1.233,36 USD. Podnosilac prijave je, prema uplatnici od 14. oktobra 2000. godine, uložio 9.439,50 KM u Privatizacijsko-investicioni fond BIG-Investiciona grupa d.d. Sarajevo.

274. Podnosilac prijave, također, postavlja zahtjev za povrat devizne štednje njegove supruge M.P, ostvarene kod Jugobanke. Čini se da je ukupan iznos pologa M.P. u Jugobanci 1014,40 CHF i 8,600 DEM.

275. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

79. Predmet broj CH/99/1571, Haris OMERSOFTIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

276. Prijava je podnesena Domu 15. februara i registrovana 17. februara 1999. godine.

277. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 22. maja 2001. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 63.323,74 KM. Komisija uočava da podnosilac prijave ima još jednu prijavu kod Komisije, broj CH/98/424, koja se odnosi na položena devizna sredstva kod Ljubljanske banke. Iz toga razloga, sredstva sa izvoda sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 22. maja 2001. godine, su znatno veća nego je utvrđeni iznos devizne štednje kod Jugobanke Sarajevo.

278. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

80. Predmet broj CH/99/1758, Rešad IBRAHIMSPAHIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

279. Prijava je podnesena Domu 23. marta i registrovana 25. marta 1999. godine.

280. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 2.831,16 USD. Međutim, podnosilac prijave navodi da je ukupan iznos njegovih pologa 3.146,60 USD i da je banka prilikom prenosa sredstava na Jedinstveni račun građana, protivno njegovoj volji, konvertovala USD u DEM, po nepovoljnom kursu. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 1. maja 1999. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 4.711.38 KM.

281. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

81. Predmet broj CH/99/1769, Jusuf NIŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

282. Prijava je podnesena Domu 22. marta i registrovana 25. marta 1999. godine.

283. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednju kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 73.002,87 DEM, 4.490,49 CHF i 9.077,70 USD.

284. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

82. Predmet broj CH/98/2033, Ivanka KRNOJELAC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

285. Prijava je podnesena Domu 8. aprila 1999. godine i registrovana istog dana.

CH/98/375 i dr.

286. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 10.191,29 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 22. marta 2005. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 10.386,28 KM.

287. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

83. Predmet broj CH/98/2038, Omer SRNA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

288. Prijava je podnesena Domu 13. aprila 1999. godine i registrovana istog dana.

289. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 38.094,74 DEM.

290. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

84. Predmet broj CH/98/2052, Milovan ĐORDAN protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

291. Prijava je podnesena Domu 15. aprila 1999. godine i registrovana istog dana.

292. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 16.579,45 DEM.

293. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

85. Predmet broj CH/98/2059, Marija STANOKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

294. Prijava je podnesena Domu 19. aprila 1999. godine i registrovana istog dana.

295. Podnosilac prijave postavlja zahtjev za povrat svoje stare devizne štednje ostvarene kod Jugobanke Sarajevo, kao i devizne štednje svog umrlog supruga, ostvarene kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos pologa podnosioca prijave 3.101,67 DEM na jednoj knjižici i 6.715,97 DEM na drugoj knjižici, a iznos pologa njenog umrlog supruga je 72.249,76 DEM.

296. Rješenjem Općinskog suda I Sarajevo broj O-945/99, od 9. novembra 1999. godine, podnosilac prijave se iza smrti svoga supruga, proglašava zakonskom nasljednicom I nasljednog reda, sa dijelom 1/2.

297. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

86. Predmet broj CH/99/2061, Josip KNEŽEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

298. Prijava je podnesena Domu 19. aprila 1999. godine i registrovana istog dana.

299. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo.

CH/98/375 i dr.

300. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 5.937,22 USD, 26.354,53 DEM i 13,37 CHF, a kod Privredne banke iznos pologa je 279,88 USD.

301. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje

87. Predmet broj CH/99/2071, Dara SEKULIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

302. Prijava je podnesena Domu 20. aprila i registrovana 26. aprila 1999. godine.

303. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 3.399,1300 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 20. marta 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 3.399,13 KM.

304. Podnosilac prijave je 3. avgusta 2004. godine Federalnoj agenciji za privatizaciju podnijela zahtjev za rješavanje potraživanja stare devizne štednje.

88. Predmet broj CH/99/2089, Dragan SALIHBEGOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

305. Prijava je podnesena Domu 23. aprila i registrovana 26. aprila 1999. godine.

306. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke. Čini se da je iznos njegovih pologa 580,98 DEM.

307. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

89. Predmet broj CH/99/2105, Živana PERIŠIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

308. Prijava je podnesena Domu 26. aprila 1999. godine i registrovana istog dana.

309. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo i kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa kod Privredne banke 2.531,21 DEM, a kod Jugobanke 146,2842 DEM.

310. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

90. Predmet broj CH/99/2134, Alija HAMZIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

311. Prijava je podnesena Domu 6. maja i registrovana 10. maja 1999. godine.

312. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo.

313. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa kod Jugobanke na jednoj knjižici 2.655,31 DEM i 18.722,49 USD, a na drugoj 4.263,19 DEM i 22.286,46 USD, a kod Privredne banke 2.397,72 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 78.877,48 KM.

314. Čini se da se podnosilac prijave nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

91. Predmet broj CH/99/2135, Saliha HAMZIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

315. Prijava je podnesena Domu 6. maja i registrovana 10. maja 1999. godine.

316. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa na jednoj knjižici 11.439,81 DEM, a na drugoj 13.420,78 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 11. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 25.050,89 KM.

317. Čini se da se podnosilac prijave nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

92. Predmet broj CH/99/2162, B.C. protiv Bosne i Hercegovine

318. Prijava je podnesena Domu 12. maja i registrovana 13. maja 1999. godine.

319. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 32.997,92 DEM.

320. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

93. Predmet broj CH/99/2165, D.Z. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

321. Prijava je podnesena Domu 12. maja i registrovana 13. maja 1999. godine.

322. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa kod Privredne banke 29.831,80 DEM, a kod Jugobanke 19.618,49 DEM i 10.146,65 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 7. decembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 53.801,00 KM.

323. Podnosilac prijave je 21. februara 2005. godine obavijestila Komisiju da je dio stare devizne štednje iskoristila u procesu privatizacije za otkup stana, međutim, nije navela tačan iznos koji je iskoristila.

324. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

94. Predmet broj CH/99/2173, Ismet POLUTAK protiv Bosne i Hercegovine

325. Prijava je podnesena Domu 14. maja i registrovana 19. maja 1999. godine.

326. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovog pologa 29.153,12 DEM.

327. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

95. Predmet broj CH/99/2189, Hamdo SOKOLOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

328. Prijava je podnesena Domu 18. maja i registrovana 24. maja 1999. godine.

329. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovog pologa 32.052,05 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 5. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 32.289,73 KM.

330. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

96. Predmet broj CH/99/2190, Sajma ZEBIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

331. Prijava je podnesena Domu 18. maja i registrovana 24. maja 1999. godine.

332. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 11.881,72 DEM.

333. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

97. Predmet broj CH/99/2205, Vera BAMBURAĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

334. Prijava je podnesena Domu 20. maja i registrovana 27. maja 1999. godine.

335. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa na jednoj knjižici 19.522,83 DEM, a na drugoj 65,81 ATS, 125,75 DEM, 2.312,52 ITL, 37,39 NLG, 22,02 CHF, 431,39 GBP i 95,97 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 20.079,06 KM.

336. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

98. Predmet broj CH/99/2206, Marija STANIVUK protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

337. Prijava je podnesena Domu 20. maja i registrovana 27. maja 1999. godine.

338. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenog pologa 1.683,78 DEM.

339. Podnosilac prijave je 21. jula 1997. godine podnijela tužbu Općinskom sudu I u Sarajevu protiv Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Central Profit banke d.d. Sarajevo, radi povrata devizne štednje. Nema dokaza da je taj sud odlučio po tužbi.

99. Predmet broj CH/99/2208, Božidar LAKIČEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

340. Prijava je podnesena Domu 20. maja i registrovana 27. maja 1999. godine.

341. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 11.185,49 DEM.

342. Zastupnik podnosioca prijave je 15. februara 2005. godine dostavio Komisiji pismo u kojem navodi da je podnosilac prijave polagao sredstva i kod Privredne banke, ali da će štednu knjižicu dostaviti naknadno, što nije učinio do dana usvajanja ove odluke. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 9. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 12.091,63 KM.

343. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

100. Predmet broj CH/99/2209, Milenka FARKAŠ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

344. Prijava je podnesena Domu 20. maja i registrovana 27. maja 1999. godine.

345. Podnosilac prijave postavlja zahtjev za povrat svoje stare devizne štednje kod Privredne banke Sarajevo koju su ona i njena djeca I.F. i B.F. naslijedili iza smrti njenog supruga F.Z.

346. Rješenjem Osnovnog suda I u Sarajevu, broj O-1653/96, od 8. jula 1996. godine, podnosilac prijave i njena djeca I.F. i B.F. proglašavaju se za nasljednike I nasljednog reda iza umrlog F.Z, sa dijelom od po 1/3, što za svakog od njih iznosi po 6.620,24 DEM.

347. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 10. februara 2005. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 19.860,52 KM.

348. Podnosilac prijave je podnijela tužbu Općinskom sudu I u Sarajevu protiv Central Profit Banke d.d. Sarajevo, ali je istu povukla. Općinski sud I u Sarajevu je donio rješenje, broj P-1515/99, od 24. jula 2000. godine, kojim se tužba podnosioca prijave smatra povučenom.

101. Predmet broj CH/99/2210, Jasna MEMIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

349. Prijava je podnesena Domu 20. maja i registrovana 27. maja 1999. godine.

350. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 964,14 LIT, 126,34 ATS, 1.697,94 DEM, 89,36 CHF, 283,11 FRF, 3.035,12 USD.

351. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

102. Predmet broj CH/99/2212, Subha ISANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

352. Prijava je podnesena Domu 20. maja i registrovana 27. maja 1999. godine.

353. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 21.709,43 DEM i 528,65 USD.

354. Zastupnik podnosioca prijave je 15. februara 2005. godine obavijestila Komisiju da je podnosilac prijave umrla 7. avgusta 2002. godine, te da je njena kćerka A.Č. naslijedila potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje u ukupnom iznosu od 21.709,43 KM. Navodi da A.Č. želi nastaviti postupak pred Komisijom. U prilogu je dostavila rješenje Općinskog suda I u Sarajevu, broj O-1594/02, od 4. novembra 2002. godine kojim se A.Č. proglašava zakonskom nasljednicom podnosioca prijave I nasljednog reda, sa dijelom 1/1.

355. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

103. Predmet broj CH/99/2214, Dragomir DOPUĐA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

356. Prijava je podnesena Domu 20. maja i registrovana 27. maja 1998. godine.

CH/98/375 i dr.

357. Podnosilac prijave postavlja zahtjev za povrat svoje stare devizne štednje koju je ulagao kod Privredne banke i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 43.387,21 DEM.

358. Također, podnosilac prijave postavlja zahtjev za povrat devizne štednje koju je naslijedio iza smrti V.V, u iznosu od 30.616,48 USD, uložene kod Jugobanke Sarajevo.

359. Rješenjem o nasljeđivanju Osnovnog suda I br. O. 893/95, od 8. novembra 1995. godine, podnosilac prijave se proglašava nasljednikom prvog nasljednog reda, umrle V.V, sa dijelom 1/1.

360. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 10. februara 2005. godine, ukupna potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznose 92.399,57 KM.

361. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

104. Predmet broj CH/99/2216, Mirjana STIJAČIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

362. Prijava je podnesena Domu 20. maja i registrovana 27. maja 1999. godine.

363. Podnosilac prijave postavlja zahtjev za povrat svoje stare devizne štednje koju je ulagala kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da su iznosi njenih pologa kod Jugobanke 897,00 USA, 22.224,12 DEM, 40.439,50 DEM, 111,18 USA i 249,55 BFRS.

364. Također, podnosilac prijave postavlja zahtjev za povrat devizne štednje koju je naslijedila iza smrti svog supruga, u iznosu od 40.439,50 DEM, uložene kod Jugobanke Sarajevo.

365. Rješenjem o nasljeđivanju Osnovnog suda u Sarajevu br. O-729/86, od 24. juna 1986. godine, podnosilac prijave se proglašava zakonskom nasljednicom svog umrlog supruga, sa dijelom 1/1.

366. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 65.254,02 KM.

367. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

105. Predmet broj CH/99/2217, Ljerka VILENICA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

368. Prijava je podnesena Domu 20. maja i registrovana 27. maja 1999. godine.

369. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da su iznosi njenih pologa kod Jugobanke 8.620,74 DEM, 10.138,53 ATS i 364,16 (valuta nije vidljiva iz priložene knjižice). Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupna potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznose 10.844,58 KM.

370. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

106. Predmet broj CH/99/2225, Džemal POVLAKIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

371. Prijava je podnesena Domu 24. maja i registrovana 27. maja 1999. godine.

CH/98/375 i dr.

372. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke na jednoj knjižici 19.854,92 DEM i na drugoj knjižici 25.720,32 DEM, a kod Jugobanke 39.623,54 DEM i na drugoj knjižici 1.498,42 DEM. Prema izvodu sa Jedinственог računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 88.289,23 KM.

373. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

107. Predmet broj CH/99/2273, Ljeposava TODORVIĆ - VUKAŠINOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

374. Prijava je podnesena Domu 20. maja i registrovana 27. maja 1999. godine.

375. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 6.679,7 DEM.

376. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

108. Predmet broj CH/99/2275, Milena VUKŠA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

377. Prijava je podnesena Domu 1. juna i registrovana 4. juna 1999. godine.

378. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenog pologa 3.486,48 DEM.

379. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

109. Predmet broj CH/99/2276, Mira VUKŠA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

380. Prijava je podnesena Domu 1. juna i registrovana 4. juna 1999. godine.

381. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 3.835,04 DEM.

382. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

110. Predmet broj CH/99/2286, Mara KELAVA-STOLIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

383. Prijava je podnesena Domu 4. juna i registrovana 9. juna 1999. godine.

384. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 9.884,88 DEM.

385. Podnosilac prijave je 22. februara 2005. godine dostavila Komisiji dodatne informacije. Navodi da je dio svoje stare devizne štednje u iznosu od 1.083,29 DEM iskoristila u procesu privatizacije za otkup stana, a da je iza smrti muža naslijedila njegova potraživanja po osnovu stare devizne štednje u iznosu od 9.023,36 DEM, Prema izvodu sa Jedinственог računa građana Zavoda, od 30. juna 2000. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 17.824,95 KM.

386. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

111. Predmet broj CH/99/2288, Lj.M. protiv Bosne i Hercegovine

387. Prijava je podnesena Domu 4. juna godine i registrovana 9. juna 1999. godine.

388. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 17.582,51 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 17.582,51 KM.

389. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

112. Predmet broj CH/99/2514, Gvozden GRUJIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

390. Prijava je podnesena Domu 10. juna i registrovana 15. juna 1999. godine.

391. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa kod Jugobanke 33,937,78 ATS i 6.036,13 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 2. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 11.027,82 KM

392. Podnosilac prijave je 8. februara 2005. godine dostavio pismo Komisiji u kojem navodi da se kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini priključio kolektivnoj tužbi pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu, te da je potpisao punomoć zastupniku Udruženja gđi Amili Omersoftić.

113. Predmet broj CH/99/2533, Hasan MERKEZ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

393. Prijava je podnesena Domu 14. juna i registrovana 17. juna 1999. godine.

394. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 4. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 104.088,08 KM.

395. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

114. Predmet broj CH/99/2534, Julijana BRADARIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

396. Prijava je podnesena Domu 14. juna i registrovana 17. juna 1999. godine.

397. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Podnosilac prijave navodi da je njen polog 500,00 DEM i 2,04 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 2. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 651,24 KM.

398. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

115. Predmet broj CH/99/2541, Katica i Borislav PRALJAK protiv Federacije Bosne i Hercegovine

399. Prijava je podnesene Domu 16. juna i registrovana 17. juna 1999. godine.

400. Podnosioci prijava su polagali sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njihovog pologa 6.775,80 DEM i 6.567,60 DEM. Prema izvodima sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 9. februara 2005. godine, ukupna potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznose 6.654,82 KM (B.P) i 6.865,79 KM (K.P.).

401. Podnosioci prijava se nisu obraćali ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

116. Predmet broj CH/99/2551, Petar SIMOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

402. Prijava je podnesena Domu 17. juna i registrovana 22. juna 1999. godine.

403. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 10.317,12 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 2. februara 1999. godine, ukupna potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznose 10.501,05 KM.

404. Podnosilac prijave se 24. maja 2004. godine obratio Federalnoj agenciji za privatizaciju u Sarajevu sa zahtjevom za povrat stare devizne štednje, međutim, nije dobio odgovor po zahtjevu.

405. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

117. Predmet broj CH/99/2552, Pašan MEHMEDINOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

406. Prijava je podnesena Domu 17. juna i registrovana 22. juna 1999. godine.

407. Podnosilac prijave je sa svojom suprugom i djecom polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Tuzlanske banke. Čini se da su iznosi pologa podnosioca prijave 465,48 KM, njegove supruge 1.350 DEM, jedne kćerke 429,62 USD i 13.155,86 DEM, te druge kćerke 2.619,42 DEM, 2.192,39 USD, 6.585,57 DEM, 168,66 CHF, 976,86 AUD i 1.850,00 DEM. Uprkos zahtjevu Komisije, podnosilac prijave nije dostavio kopiju punomoći kojom ga ostali članovi porodice ovlašćuju za zastupanje pred Komisijom.

408. Podnosilac prijave je 10. februara 2005. godine dostavio pismo Komisiji u kojem navodi da je njegova supruga preminula, ali da je prije svoje smrti uspjela podići gore navedeni iznos stare devizne štednje. Također navodi da je dio svoje stare devizne štednje u iznosu od 261,53 KM iskoristio u procesu privatizacije za otkup stana. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 13. marta 2003. godine, ukupna potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznose 203,95 KM.

409. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

118. Predmet broj CH/99/2606, Hermina GRABOVAC protiv Bosne i Hercegovine

410. Prijava je podnesena Domu 23. juna i registrovana 25. juna 1999. godine.

411. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 9.056,56 DEM i 72,19 USD.

412. Podnosilac prijave je 9. februara 2005. godine dostavila pismo Komisiji u kojem navodi da je preko Udruženja građana stare devizne štednje pokrenula postupak pred Sudom Bosne i Hercegovine i Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu.

119. Predmet broj CH/99/2630, Ana DUGONJIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

413. Prijava je podnesena Domu 28. juna i registrovana 30. juna 1999. godine.

414. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 40.008,61 CHF. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 30. juna 2000. godine, ukupna potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznose 44.421,84 KM.

415. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

120. Predmet broj CH/99/2631, Anto DUGONJIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

416. Prijava je podnesena Domu 28. juna i registrovana 30. juna 1999. godine.

417. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovog pologa 3.629,03 CHF. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 28. avgusta 2000. godine, ukupna potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznose 4.029,34 KM.

418. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

121. Predmet broj CH/99/2632, Momčilo BRATIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

419. Prijava je podnesena Domu 28. juna i registrovana 30. juna 1999. godine.

420. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 15.568,46 DEM i 5.500,88 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 16. novembra 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 21.069,35 KM.

421. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

122. Predmet broj CH/99/2642, Božidar CURAVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

422. Prijava je podnesena Domu 30. juna i registrovana 6. jula 1999. godine.

423. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 20.455,25 DEM, 95.517,87 DEM i 55.789,20 USD.

424. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

123. Predmet broj CH/99/2663, Sadik HUSOMANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

425. Prijava je podnesena Domu 8. jula godine i registrovana 9. jula 1999. godine.

CH/98/375 i dr.

426. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 425.772,78 FRF, 4.996,60 DEM i 305,02 USD.

427. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

124. Predmet broj CH/99/2664, Jelica HUSOMANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

428. Prijava je podnesena Domu 8. jula i registrovana 9. jula 1999. godine.

429. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 30.231,83 DEM, 23.480,52 FRF i 1.469,53 USD.

430. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

125. Predmet broj CH/99/2678, Ibrahim BORAČIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

431. Prijava je podnesena Domu 12. jula i registrovana 14. jula 1999. godine.

432. Podnosilac prijave je tražio od Doma da izda naredbu za privremenu mjeru kojom će se zabraniti privatizacija banaka do isplate duga starim deviznim štedišama. Predsjednica Doma je 15. jula 1999. godine odlučila da ne izda naredbu za traženu privremenu mjeru.

433. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 6.000 DEM na jednoj knjižici i 127,86 DEM na drugoj knjižici. Iznos njegovih pologa kod Privredne banke je 54.239,88 DEM.

434. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

126. Predmet broj CH/99/2679, Nazif ZAJKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

435. Prijava je podnesena Domu 12. jula i registrovana 14. jula 1999. godine.

436. Podnosilac prijave je tražio od Doma da izda naredbu za privremenu mjeru kojom će se zabraniti privatizacija banaka do isplate duga starim deviznim štedišama. Predsjednica Doma je 15. jula 1999. godine odlučila da ne izda naredbu za traženu privremenu mjeru.

437. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 4.501,47 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 4.536,30 KM.

438. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

127. Predmet broj CH/99/2680, Bahra ŠUVALIJA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

439. Prijava je podnesena Domu 12. jula i registrovana 14. jula 1999. godine.

440. Podnosilac prijave je tražio od Doma da izda naredbu za privremenu mjeru kojom će se zabraniti privatizacija banaka do isplate duga starim deviznim štedišama. Predsjednica Doma je 15. jula 1999. godine odlučila da ne izda naredbu za traženu privremenu mjeru.

441. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 11,51 DEM i 2.231,83 DEM.

442. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

128. Predmet broj CH/99/2681, Ismet ŠUVALIJA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

443. Prijava je podnesena Domu 12. jula i registrovana 14. jula 1999. godine.

444. Podnosilac prijave je tražio od Doma da izda naredbu za privremenu mjeru kojom će se zabraniti privatizacija banaka do isplate duga starim deviznim štedišama. Predsjednica Doma je 15. jula 1999. godine odlučila da ne izda naredbu za traženu privremenu mjeru.

445. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 10.057,84 DEM, a kod Privredne banke 2.231,83 DEM.

446. Zastupnik podnosioca prijave je 15. februara 2005. godine obavijestio Komisiju da su supruga i sin podnosioca prijave, svoja potraživanja po osnovu stare devizne štednje prebacili na račun podnosioca prijave. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 19.913,96 KM.

447. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

129. Predmet broj CH/99/2686, Mirjana MARTIĆ protiv Bosne i Hercegovine

448. Prijava je podnesena Domu 12. jula i registrovana 26. jula 1999. godine.

449. Podnosilac prijave postavlja zahtjev za povrat devizne štednje koju je naslijedila iza smrti svog supruga S.M. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke 2.434,80 DEM.

450. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 30. novembra 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 2.434,80 KM.

451. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

130. Predmet broj CH/99/2690, Mato BOŠNJAK protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

452. Prijava je podnesena Domu 13. jula i registrovana 26. jula 1999. godine.

453. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 3.263,62 USD i 722,44 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 5. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 6.157,45 KM.

454. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

131. Predmet broj CH/99/2691, Sanja BOŠNJAK protiv Bosne i Hercegovine

455. Prijava je podnesena Domu 13. jula i registrovana 26. jula 1999. godine.

456. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 2.138,69 DEM. Prema izvodu sa Jedinostvenog računa građana Zavoda, od 5. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 2.154,47 KM.

457. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

132. Predmet broj CH/99/2733, Enver KUDIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

458. Prijava je podnesena Domu 27. jula i registrovana 2. avgusta 1999. godine.

459. Podnosilac prijave navodi da je zajedno sa suprugom M.K. polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i Jugobanke Sarajevo. Čini se da su iznosi njihovih pologa kod Privredne banke 54.469,42 DEM, 19.257,25 CHF, 81,12 FRF, 60.120,49 ATS, 185,61 CAN, 231,86 USD, 163,39 NLG i 22.217,60 LIT, a kod Jugobanke 192.451,32 DEM, 71.518,70 ATS, 1.879,60 NLG, 1.404,65 USD i 1.628,93 CHF. Podnosilac prijave se, također, žali da je njegov sin E.D. polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 7.450,42 DEM.

460. Podnosilac prijave je 13. aprila 1992. godine podnio tužbu protiv Privredne banke Sarajevo, Glavna filijala Bihać pred Osnovnim sudom u Bihaću, radi isplate devizne štednje. Osnovni sud je donio presudu, broj P-289/92. od 3. decembra 1993. godine, kojom se tužbeni zahtjev podnosioca prijave usvaja. Navedena presuda postala je pravosnažna 12. juna 1994. godine.

461. Podnosilac prijave je 30. decembra 1996. godine podnio prijedlog za izvršenje pravosnažne presude od 3. decembra 1993. godine. Osnovni sud je donio rješenje, broj 19/1997 od 9. aprila 1997. godine, kojim je određeno predloženo izvršenje.

462. Općinski sud u Bihaću je, odlučujući po prigovoru dužnika protiv navedenog rješenja, donio rješenje, broj I-19/97 od 12. januara 1998. godine, kojim se dužnik upućuje da protiv povjerioca pokrene parnicu radi proglašenja da je izvršenje određeno rješenjem od 9. aprila 1997. godine nedopušteno.

463. Privredna banka je 20. januara 1998. godine podnijela tužbu Općinskom sudu protiv podnosioca prijave, radi proglašenja izvršenja nedopuštenim. Općinski sud je donio presudu, broj P-90/98 od 1. aprila 1998. godine, kojom se izvršenje određeno rješenjem od 9. aprila 1997. godine proglašava nedopuštenim.

464. Nezadovoljan navedenom presudom, podnosilac prijave je 22. juna 1998. godine podnio žalbu na navedenu presudu. Kantonalni sud u Bihaću (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) je donio rješenje, broj GŽ:206/98 od 9. novembra 1998. godine, kojim je uvažio žalbu, ukinuo prvostepenu presudu, te predmet vratio prvostepenom sudu na ponovni postupak.

465. Općinski sud je u ponovnom postupku donio presudu, broj P-70/99 od 2. juna 1999. godine, kojom je izvršenje određeno rješenjem od 9. aprila 1997. godine proglašeno nedopuštenim. Podnosilac prijave je podnio žalbu na navedenu presudu. Kantonalni sud je donio presudu, broj GŽ-172/01 od 12. septembra 2001. godine, kojom je uvažio žalbu i preinačio pobijanu presudu, tako da je tužbeni zahtjev tužitelja Privredne banke odbio kao neosnovan.

466. Privredna banka je izjavila reviziju protiv presude Kantonalnog suda od 12. septembra 2001. godine. Po izjavljenoj reviziji Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine je donio presudu, broj Rev-90/02 od 13. aprila 2004. godine, kojom je odbio reviziju.

467. Podnosilac prijave je 10. septembra 2002. godine Općinskom sudu podnio prijedlog za određivanje privremene mjere radi osiguranja svog novčanog potraživanja prema dužniku Privrednoj banci. Općinski sud je donio rješenje, broj I-3491/02 od 3. februara 2003. godine, kojim je usvojen prijedlog podnosioca prijave i određena privremena mjera zabranom dužniku bilo kakvog otuđenja ili opterećenja nekretnina u vlasništvu dužnika i to poslovnog prostora površine 261 m², u prizemlju objekta upisanog u zk.ul.br. 3762 k.o. Bihać.

468. Podnosilac prijave je 16. aprila 1992. godine podnio tužbu Osnovnom sudu protiv Union banke d.d. Sarajevo (u daljnjem tekstu: Union banka), radi isplate devizne štednje. Osnovni sud je donio presudu, broj P.295/92, od 15. aprila 1994. godine, kojom je tužbeni zahtjev podnosioca prijave usvojen.

469. Union banka je 28. oktobra 1996. godine podnijela žalbu na navedenu presudu. Kantonalni sud je donio presudu, broj GŽ:37/97 od 19. septembra 1997. godine, kojom je žalba odbijena kao neosnovana i potvrđena prostepena presuda.

470. Podnosilac prijave je 3. novembra 1997. godine podnio prijedlog za izvršenje pravosnažne presude od 15. aprila 1994. godine. Osnovni sud je donio rješenje, broj I-91/1997 od 24. februara 1998. godine, kojim je određeno predloženo izvršenje.

471. Union banka je 4. marta 1998. godine podnijela prijedlog za odlaganje izvršenja, jer je u toku postupak po izjavljenoj reviziji na presudu Kantonalnog suda od 19. septembra 1997. godine. Općinski sud je donio rješenje, broj I:91/97 od 12. novembra 1998. godine, kojim se prijedlog Union banke za odlaganje izvršenja odbija.

472. Union banka je 20. novembra 1998. godine podnijela žalbu na rješenje od 12. novembra 1998. godine. Kantonalni sud je donio rješenje, broj GŽ-1/99 od 23. februara 1999. godine, kojim je odbijena žalba i potvrđeno prvostepeno rješenje.

473. Po izjavljenoj reviziji, Vrhovni sud je donio presudu, broj Rev. 2/99, od 25. februara 1999. godine, kojom je revizija uvažena i nižestepene presude preinačene, tako da je tužbeni zahtjev podnosioca prijave odbijen.

474. Komisija je, 3. februara 2005. godine, podnosiocu prijave poslala preporučeno pismo tražeći da dostavi dodatne podatke u vezi sa potraživanjem stare devizne štednje. U pismu, koje je primljeno u Komisiju 22. februara 2005. godine, podnosilac prijave je naveo da je stanje njegove devizne štednje isto, kao i u vrijeme podnošenja prijave, te da nijedan dio svoje stare devizne štednje nije pretvorio u certifikate u procesu privatizacije, niti prodao na sekundarnom tržištu. On je, dalje, naveo da nije pokrenuo postupak pred Evropskim sudom za ljudska prava, radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

133. Predmet broj CH/99/2749, Spasinka GRBIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

475. Prijava je podnesena Domu 4. avgusta i registrovana 5. avgusta 1999. godine.

476. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 17.614,39 DEM na jednoj knjižici i 1.617,30 DEM na drugoj knjižici.

477. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

134. Predmet broj CH/99/2750, Trifko BOLJANOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine i Bosne i Hercegovine

478. Prijava je podnesena Domu 5. avgusta 1999. godine i registrovana istog dana.

479. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 43,61 USD, 297,04, LIT, 8,78 FF, 3,68 LSTG, 250,58S CH, 5.574,66 DEM.

480. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

135. Predmeti br. CH/99/2755 i CH/99/2756, Ahmed ČUTURIĆ i Marica ČUTURIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

481. Prijave su podnesene Domu 6. avgusta 1999. godine i registrovane istog dana.

482. Podnosioci prijave su polagali sredstva na tri devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njihovih pologa na jednoj knjižici 26.236,12 AUD i 45,4 YU dinara, na drugoj knjižici 167,9 GBP i 13.343,58 USD, te na trećoj knjižici 12.803,04 DEM.

483. Podnosioci prijave se nisu obraćali ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

136. Predmet broj CH/99/2768, Mira NADAŽDIN protiv Federacije Bosne i Hercegovine

484. Prijava je podnesena Domu 16. avgusta i registrovana 19. avgusta 1999. godine.

485. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 686,49 USD i 14.942,77 DEM na jednoj knjižici, te 2.424,75 USD i 6.408,49 DEM, 1.194,63 FRF na drugoj knjižici. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 15. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 27.205,54 KM.

486. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

137. Predmet broj CH/99/2769, Milivoje NADAŽDIN protiv Federacije Bosne i Hercegovine

487. Prijava je podnesena Domu 16. avgusta i registrovana 20. avgusta 1999. godine.

488. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 1.498,84 DEM, 1.125,49 CHF, 7,39 USD na jednoj knjižici, 3.104,51 ATS, 2.741,58 LIT, 1.954,66 CHF, 40.125,32 DEM na drugoj knjižici.

489. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

138. Predmet broj CH/99/2770, Danilo NADAŽDIN protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

490. Prijava je podnesena Domu 16. avgusta i registrovana 20. avgusta 1999. godine.

491. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 9.058,31 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 31. marta 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 9.125,14 KM.

CH/98/375 i dr.

492. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

139. Predmet broj CH/99/2773, Dušan MILIDRAGVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

493. Prijava je podnesena Domu 16. avgusta i registrovana 20. avgusta 1999. godine.

494. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 69.313,96 DEM na jednoj knjižici i 18,924,40 ATS, 749,80 DEM i 1.079,23 USD na drugoj knjižici, a kod Privredne banke 14.444,67 DEM na jednoj knjižici i 681,80 ATS, 29.471,91 DEM, 396,05 USD na drugoj knjižici.

495. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

140. Predmet broj CH/99/2785, Vasva AGANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

496. Prijava je podnesena Domu 17. avgusta i registrovana 20. avgusta 1999. godine.

497. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa kod Jugobanke 18.700,58 DEM, 20.382,11 ATS, 1.902,99 HFL, 99,46 ŠFRS, 927 ŠKR, a kod Privredne banke 4.017,09 DEM, 3.603,84 SEK, 1.027,45 USD.

498. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

141. Predmet broj CH/99/2794, Momčilo SAVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

499. Prijava je podnesena Domu 24. avgusta i registrovana 25. avgusta 1999. godine.

500. Podnosilac prijave je tražio od Doma da izda naredbu za privremenu mjeru kojom će se zabraniti prenos njegovih štednih uloga na certifikate. Dom je 8. septembra 1999. godine odlučio da ne izda naredbu za traženu privremenu mjeru.

501. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo, filijale u Sarajevu i Tomislavgradu. Čini se da je iznos njegovih pologa 3.874,45 DEM na jednoj knjižici i 4.000 DEM na drugoj knjižici.

502. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

142. Predmet broj CH/99/2802, Ljerka TODORVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

503. Prijava je podnesena Domu 25. avgusta i registrovana 26. avgusta 1999. godine.

504. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 1.056,8581 DEM na jednoj knjižici, 9.643,3520 DEM na drugoj knjižici.

505. Podnosilac prijave je 7. februara 2005. godine dostavila pismo Komisiji sa dodatnim informacijama. Podnosilac prijave navodi da je dio svoje devizne štednje u iznosu od 4.198,59 KM iskoristila u procesu privatizacije za otkup stana. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana

CH/98/375 i dr.

Zavoda, od 20. novembra 2002. godine, preostali iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 6.601,31 KM.

506. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

143. Predmet broj CH/99/2804, Ana DIVKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

507. Prijava je podnesena Domu 26. avgusta i registrovana 27. avgusta 1999. godine.

508. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 12.564,11 DEM na jednoj knjižici i 192.351,45 DEM na drugoj knjižici.

509. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

144. Predmet broj CH/99/2837, Ilinka PRICA protiv Bosne i Hercegovine

510. Prijava je podnesena Domu 6. septembra i registrovana 13. septembra 1999. godine.

511. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 7.991,12 DEM, 118,10 CHF, 1.239,70 LIT, 729,42 FRF. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 5. marta 2002. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 8.146,40 KM.

512. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

145. Predmet broj CH/99/2843, Nuraga SULJAGIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

513. Prijava je podnesena Domu 8. septembra i registrovana 13. septembra 1999. godine.

514. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 227,22 USD i 7.160,94 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 1. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 7.660,98 KM.

515. Podnosilac prijave je 4. septembra 1999. godine podnio tužbu Općinskom sudu u Tuzli protiv Tuzlanske banke d.d. Tuzla, države Bosne i Hercegovine, Vijeća ministara i Federacije Bosne i Hercegovine, Federalnog ministarstva finansija, radi isplate deviznog štednog uloga. Općinski sud u Tuzli je 29. oktobra 2002. godine donio rješenje broj P. 1455/99 kojim je postupak prekinut u ovoj pravnoj stvari.

516. Podnosilac prijave je 28. novembra 2002. godine podnio žalbu Kantonalnom sudu u Tuzli protiv rješenja Općinskog suda. Kantonalni sud je 7. avgusta 2003. godine donio rješenje broj: GŽ. 272/03, kojim se žalba uvažava, prvostepeno rješenje ukida i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovni postupak.

146. Predmeti br. CH/99/2846, CH/99/2847 i CH/99/2848, Zlata NUHBEGOVIĆ, Amra NUHBEGOVIĆ i Leila LOPEZ NUHBEGOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

517. Prijave su podnesene Domu 9. septembra i registrovane 13. septembra 1999. godine.

518. Podnosioci prijave postavljaju zahtjev za povrat devizne štednje koju su naslijedile iza smrti svog supruga i oca H.N.

519. H.N. je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Privredna banka je 14. marta 1996. godine na štednoj knjižici stavila zabilježbu o prenosu deviznih sredstava iza smrti H.N. u korist tri podnosioca prijave, a na osnovu pravosnažnog rješenja o nasljeđivanju, broj O-530/94, od 26. decembra 1994. godine. Prenosom sredstava na osnovu navedenog rješenja, podnosioci prijave su stekle potraživanje po osnovu stare devizne štednje u iznosu od po 139.716,5 DEM.

520. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 2. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave Zlate Nuhbegović po osnovu stare devizne štednje je 139.716,50 KM.

521. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 2. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave Amre Nuhbegović po osnovu stare devizne štednje je 154.256,77 KM.

522. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 15. februara 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave Leile Lopez Nuhbegović po osnovu stare devizne štednje je 143.351 KM.

523. Podnosioci prijave se nisu obraćale ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

147. Predmet broj CH/99/2851, Osman SULJAGIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

524. Prijava je podnesena Domu 9. septembra i registrovana 13. septembra 1999. godine.

525. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i Tuzla. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke Sarajevo na jednoj knjižici 73.657,11 DEM, na drugoj knjižici 8.425,31 DEM, a kod Privredne banke Tuzla 5.116,96 DEM. Prema izvodu sa jedinstvenog računa građana od 7. februara 2005. godine, podnosilac prijave nije prebacivao deviznu štednju na jedinstveni račun.

526. Podnosilac prijave se obraćao Ombudsmenu Bosne i Hercegovine, Ured u Tuzli, radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

148. Predmet broj CH/99/2858, Muhamed JAŠAREVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

527. Prijava je podnesena Domu 13. septembra i registrovana 21. septembra 1999. godine.

528. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 34.232,37 DEM.

529. Podnosilac prijave se obraćao Ombudsmenu Bosne i Hercegovine, ured u Tuzli radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

149. Predmet broj CH/99/2860, Mensur ADEMOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

530. Prijava je podnesena Domu 13. septembra i registrovana 21. septembra 1999. godine.

531. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 364,93 USD i 13.539,27 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 16. maja 2001. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 14.247,65 KM.

532. Podnosilac prijave se obraćao Ombudsmenu Bosne i Hercegovine, ured u Tuzli radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

150. Predmet broj CH/99/2861, Bajazit JAŠAREVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

533. Prijava je podnesena Domu 13. septembra i registrovana 21. septembra 1999. godine.

534. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 700,05 DEM na jednoj knjižici i 14.887,37 DEM na drugoj knjižici. Prema izvodu sa Jedinostvenog računa građana Zavoda, od 27. marta 2001. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 15.790,12 KM, s tim što potražuje dodatni iznos od 34.615,16 KM, što ukupno iznosi 50.405,28 KM (veza: predmet CH/99/2858)..

535. Podnosilac prijave se obraćao Ombudsmenu Bosne i Hercegovine, ured u Tuzli radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

151. Predmet broj CH/99/2864, Zlatko CRNKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

536. Prijava je podnesena Domu 13. septembra i registrovana 21. septembra 1999. godine.

537. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 1.599,90 DEM. Prema izvodu sa Jedinostvenog računa građana Zavoda, od 10. marta 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 1.619,62 KM.

538. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

152. Predmet broj CH/99/2866, M.M. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

539. Prijava je podnesena Domu 13. septembra i registrovana 21. septembra 1999. godine.

540. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 227,58 USD, 1,39 GBP, 40,01 NLG i 364,40 DEM.

541. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

153. Predmet broj CH/99/2875, Toma AMIDŽIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

542. Prijava je podnesena Domu 16. septembra i registrovana 21. septembra 1999. godine.

543. Podnosilac prijave postavlja zahtjev za povrat stare devizne štednje koju su on i njegova supruga polagali kod Privredne banke Sarajevo i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos pologa podnosioca prijave kod Privredne banke 29.689,04 CHF, 36,04 DEM i 1.031,65 CHF, a kod Jugobanke 35.348,55 DEM i 3.276,73 DEM.

544. Prema izvodu sa Jedinostvenog računa građana Zavoda, od 17. septembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 34.501,76 KM. Prema izvodu sa Jedinostvenog računa građana Zavoda, od 30. aprila 1999. godine, ukupan iznos potraživanja supruge podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 1.115,01 KM.

545. U svojoj prijavi podnosilac prijave navodi da se obraćao Ombudsmanu Bosne i Hercegovine radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

154. Predmet broj CH/99/2883, Šefik NUHBEGOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

546. Prijava je podnesena Domu 17. septembra i registrovana 21. septembra 1999. godine.

547. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 16.841,0123 DEM i 1.110,16 DEM.

548. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

155. Predmet broj CH/99/2886, Draško ŠOŠIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

549. Prijava je podnesena Domu 20. septembra i registrovana 21. septembra 1999. godine.

550. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa kod Jugobanke 5.656,5679 DEM i 30.744,6874 DEM, a kod Privredne banke 44.464,95 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 26. decembra 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 70.277,45 KM.

551. Supruga podnosioca prijave je 7. februara 2005. godine obavijestila Komisiju da je njen suprug preminuo, te da je rješenjem o nasljeđivanju Općinskog suda I Sarajevo, broj O-1245/2000 od 18. jula 2000. godine, ona proglašena za zakonskog nasljednika drugog nasljednog reda, sa dijelom 1/1.

552. Supruga podnosioca prijave navodi da je pokrenula postupak pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu, radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje, ali da nije dobila nikakav odgovor.

156. Predmet broj CH/99/2890, Zdravko VOBORNIK protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

553. Prijava je podnesena Domu 21. septembra i registrovana 27. septembra 1999. godine.

554. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa bio 25.216,9559 DEM.

555. Podnosilac prijave je 10. februara 2005. godine dostavio Komisiji dodatne informacije. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje podnosioca prijave je 13,6 KM. Međutim, podnosilac prijave navodi da u izvodu od 7. februara 2005. godine nije evidentiran ukupan iznos njegovog potraživanja po osnovu stare devizne štednje.

556. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

157. Predmet broj CH/99/2892, Živko RAPAIC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

557. Prijava je podnesena Domu 21. septembra i registrovana 27. septembra 1999. godine.

558. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 10.714,4748 DEM.

CH/98/375 i dr.

559. Podnosilac prijave navodi da je Udruženju za zaštitu štediša dao ovlaštenje za zastupanje pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje. Podnosilac prijave je, također, naveo da je 18. avgusta 2004. godine Službi za zajedničke poslove organa i tijela Federacije Bosne i Hercegovine podnio zahtjev za prenos stare devizne štednje sa certifikata na deviznu knjižicu.

158. Predmet broj CH/99/2893, Mladen KORAĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

560. Prijava je podnesena Domu 21. septembra i registrovana 27. septembra 1999. godine.

561. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 2.178,52 DEM i 78,29 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 6. januara 2001. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 2.324,84 KM.

562. Podnosilac prijave je naveo da je 18. avgusta 2004. godine Kantonalnoj agenciji za privatizaciju Sarajevo podnio zahtjev za povrat stare devizne štednje sa Jedinstvenog računa građana na devizne štedne knjižice.

159. Predmet broj CH/99/2894, Mustafa SULJAGIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

563. Prijava je podnesena Domu 22. septembra i registrovana 27. septembra 1999. godine.

564. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 264.611,043 DEM.

565. U svojoj prijavi podnosilac prijave je naveo da se radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje obraćao Komisiji za zaštitu ljudskih prava, Predsjedništva Bosne i Hercegovine, Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, te Ombudsmenu Federacije Bosne i Hercegovine. Komisija za zaštitu ljudskih prava i Ustavni sud su svojim dopisima od 25. februara i 16. aprila 1998. obavijestili podnosioca prijave da nisu nadležni da odlučuju o njegovom zahtjevu.

566. Podnosilac prijave dalje navodi da je 8. jula 1999. godine Privrednoj banci Sarajevo podnio pismeni zahtjev za isplatu stare devizne štednje. Privredna banka Sarajevo je 15. jula 1999. godine obavijestila podnosioca prijave da je u skladu sa Uputstvom o realizaciji potraživanja građana sa Jedinstvenog računa („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 1/98), podatke o deviznoj štednji građana sa stanjem na dan 31. marta 1992, godine dostavila Zavodu kako bi sredstva devizne štednje bila unesena na Jedinstveni račun građana.

567. Federacija Bosne i Hercegovine je dopisom od 23. novembra 2004. godine obavijestila Komisiju da se podnosilac prijave obratio Evropskom sudu za ljudska prava u Strazburu radi ostvarenja svog zahtjeva za isplatu stare devizne štednje.

568. Podnosilac prijave navodi da je podnio tužbu Evropskom sudu za ljudska prava u Strazburu radi ostvarenja zahtjeva za isplatu stare devizne štednje.

160. Predmet broj CH/99/2901, Sead DURAKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

569. Prijava je podnesena Domu 23. septembra i registrovana 27. septembra 1999. godine.

570. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo, filijala Sarajevo i filijala Mostar. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 1.666,17 DEM i 11.429,73 DEM.

571. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

161. Predmet broj CH/99/2904, Alija TANČICA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

572. Prijava je podnesena Domu 23. septembra i registrovana 27. septembra 1999. godine.

573. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 1.966,52 DEM.

574. Supruga podnosioca prijave je 22. februara 2005. godine obavijestila Komisiju da je njen suprug umro, te da je ona rješenjem o nasljeđivanju Općinskog suda u Sarajevu, broj O-567/04 od 24. avgusta 2004. godine, proglašena za zakonskog nasljednika prvog nasljednog reda, sa dijelom 1/1.

575. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

162. Predmet broj CH/99/2905, Milan MIHOLJČIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

576. Prijava je podnesena Domu 23. septembra i registrovana 27. septembra 1999. godine.

577. Podnosilac prijave je polagao devizna sredstva na štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 11.745,83 KM. Prema Izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 21. oktobra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 11.487 KM.

578. Supruga podnosioca prijave je 8. februara 2005. godine obavijestila Komisiju da je njen suprug umro, te da je ona rješenjem o nasljeđivanju Općinskog suda Sarajevo, broj O-521/04, od 26. maja 2004. godine, proglašena zakonskom nasljednicom prvog nasljednog reda, sa dijelom 1/1.

579. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

163. Predmet broj CH/99/2906, Branka MIHOLJČIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

580. Prijava je podnesena Domu 23. septembra i registrovana 27. septembra 1999. godine.

581. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 7.597,7082 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 13. maja 2004. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 7.692,04 KM.

582. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

164. Predmet broj CH/99/2908, S.E. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

583. Prijava je podnesena Domu 23. septembra i registrovana 27. septembra 1999. godine.

584. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 4.237,28 DEM.

CH/98/375 i dr.

585. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

165. Predmet broj CH/99/2918, Fadil HODŽIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

586. Prijava je podnesena Domu 27. septembra 1999. godine i registrovana istog dana.

587. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 14.418,43 DEM i 2.020,5908 DEM. Prema Izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 16. septembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 16.574,34 KM.

588. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

166. Predmet broj CH/99/2922, Jovan MARKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

589. Prijava je podnesena Domu 27. septembra i registrovana 28. septembra 1999. godine.

590. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 3.046,8 DEM i 1.806,07 CHFR.

591. Podnosilac prijave je naveo da je preko Udruženja deviznih štediša, Sarajevo pokrenuo postupak (ne navodi pred kojim organom) radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje, te da je postupak u toku.

167. Predmet broj CH/99/2923, Mladen LAPTOŠEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

592. Prijava je podnesena Domu 27. septembra i registrovana 28. septembra 1999. godine.

593. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 3.591,34 DEM, 399,85 USD, 1.049,99 CHFR i 518,11 ATS.

594. Podnosilac prijave je naveo da je preko Udruženja deviznih štediša, Sarajevo pokrenuo postupak (ne navodi pred kojim organom) radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje, te da je postupak u toku.

168. Predmet broj CH/99/2939, Vela VELJIĆ protiv Bosne i Hercegovine

595. Prijava je podnesena Domu 29. septembra i registrovana 30. septembra 1999. godine.

596. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 20,06 CHFR, 566,59 DEM i 856,48 USD.

597. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

169. Predmet broj CH/99/2944, Bogdan GALIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

598. Prijava je podnesena Domu 30. septembra i registrovana 4. oktobra 1999. godine.

599. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke 1.000,19 DEM, a kod Jugobanke 13.275,2921 DEM i 12,549,8999 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog

CH/98/375 i dr.

računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 27.238,64 KM.

600. Podnosilac prijave navodi da je 20. maja 2004. godine Federalnoj agenciji za privatizaciju podnio zahtjev za vraćanje devizne štednje u matične banke.

170. Predmet broj CH/99/2945, Slavojka GALIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

601. Prijava je podnesena Domu 30. septembra i registrovana 4. oktobra 1999. godine.

602. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 3.318,97 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 8. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 3.358,83 KM.

603. Podnosilac prijave navodi da je 20. maja 2004. godine Federalnoj agenciji za privatizaciju podnijela zahtjev za vraćanje devizne štednje u matičnu banku.

171. Predmet broj CH/99/2946, Svjetlana GALIĆ-ŠOLA protiv Federacije Bosne i Hercegovine

604. Prijava je podnesena Domu 30. septembra i registrovana 4. oktobra 1999. godine.

605. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 652,5181 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 8. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 667,26 KM.

606. Podnosilac prijave je navodi da je 20. maja 2004. godine Federalnoj agenciji za privatizaciju podnijela zahtjev za vraćanje devizne štednje u matičnu banku.

172. Predmet broj CH/99/2956, Erna MIJIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

607. Prijava je podnesena 4. oktobra 1999. godine i registrovana istog dana.

608. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 3.973,40 DEM i 266,48 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 9. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 4.282,98 KM.

609. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

173. Predmet broj CH/99/2962, Ivica KATALINIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

610. Prijava je podnesena Domu 4. oktobra 1999. godine i registrovana istog dana.

611. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 1.171,56 DEM, 5.826,9 DEM, 1.060,86 USD, 46,68 USD, 8.451,83 ITL i 3,61 FRF. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 27. decembra 2001. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 8.975,94 KM.

612. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

174. Predmet broj CH/99/2966, Ljiljana VUKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

613. Prijava je podnesena 5. oktobra 1999. godine i registrovana istog dana.

614. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke u Sarajevu. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 809,64 DEM.

615. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

175. Predmet broj CH/99/2967, Marica ĐURKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

616. Prijava je podnesena Domu 5. oktobra 1999. godine i registrovana istog dana.

617. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 578,29 CAD, 2,37 USD i 54,24 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 9. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 877,53 KM.

618. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

176. Predmet broj CH/99/2969, Mugdim MESIHOVIĆ. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

619. Prijava je podnesena Domu 5. oktobra 1999. godine i registrovana istog dana.

620. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 8.063,578 DEM i 11.249,8499 DEM.

621. U svojoj prijavi podnosilac prijave je naveo da se obraćao Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine i Ombudsmenu Federacije Bosne i Hercegovine radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

622. Ustavni sud Bosne i Hercegovine je 2. februara 2005. godine obavijestio Komisiju da ni u upisniku, ni u bazi podataka suda nije registrovana apelacija podnosioca prijave u vezi stare devizne štednje.

177. Predmet broj CH/99/2976, Toni ŽAGOVEC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

623. Prijava je podnesena Domu 6. oktobra 1999. godine i registrovana istog dana.

624. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 4.193,20 DEM i 15,68 USD na jednoj štednoj knjižici, i na drugoj štednoj knjižici 119,37 DEM i 784,39 USD.

625. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

178. Predmet broj CH/99/2979, Kasim ĆATIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

626. Prijava je podnesena Domu 6. oktobra 1999. godine i registrovana istog dana.

627. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupni iznos njegovog pologa 11.142,86 DEM.

CH/98/375 i dr.

628. E. i K. Ćatić su 11. februara 2005. godine obavijestili Komisiju da je podnosilac prijave umro, te da oni, kao njegovi nasljednici žele da nastave postupak pred Komisijom. U prilogu pisma su dostavili i rješenje o nasljeđivanju Općinskog suda u Sarajevu broj:0-1788/04, od 7. septembra 2004. godine, kojim se oni proglašaju zakonskim nasljednicima I nasljednog reda, sa dijelom od po 1/2.

629. Podnosilac prijave nije se obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

179. Predmet broj CH/99/2983, Zaim OMEROVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

630. Prijava je podnesena Domu 7. oktobra i registrovana 8. oktobra 1999. godine.

631. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 67.106,96 DEM.

632. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

180. Predmet broj CH/99/2992, Ivan PRIMORAC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

633. Prijava je podnesena Domu 8. oktobra i registrovana 12. oktobra 1999. godine.

634. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 15.363,07 DEM.

635. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

181. Predmet broj CH/99/3001, Marija TOMAŽIN protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

636. Prijava je podnesena Domu 12. oktobra i registrovana 15. oktobra 1999. godine.

637. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 471.204,32 LIT i 1.699.10 DEM.

638. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

182. Predmet broj CH/99/3006, M.K. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

639. Prijava je podnesena Domu 13. oktobra 1999. godine i registrovana 15. oktobra 1999. godine.

640. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke u Sarajevu. Čini se da je iznos njenog pologa na jednoj deviznoj knjižici 505,84 DEM, a na drugoj 31,56 USD. Podnosilac prijave je, također, imala pravo raspolaganja na deviznim štednim knjižicama S.K (veza: predmet broj CH/99/3008) i T.E.S. (veza: predmet broj CH/99/3007). Iznos pologa na deviznoj štednoj knjižici S.K. je 1.064,24 DEM, 316,84 USD i 497,07 CHF, a na deviznoj štednoj knjižici T.E.S. je 19.498,32 DEM. Prema Izvodu sa jedinstvenog računa građana, od 1. avgusta 2001. godine, iznos stare devizne štednje podnosioca prijave bio je 12.355,17 KM. Podnosilac prijave navodi da je iznos na jedinstvenom računu građana nastao prenosom 10.332,77 DEM sa devizne štedne knjižice T.E.S. i 2.022,40 DEM sa devizne štedne knjižice S.K.

641. Podnosilac prijave je u pismu od 8. februara 2005. godine obavijestila Komisiju da staru deviznu štednju koja joj je pretvorena u certifikate nije uložila u procesu privatizacije.

642. Podnosilac prijave u svom pismu Komisiji navodi da se obraćala Agenciji za Privatizaciju Federacije Bosne i Hercegovine, sa zahtjevom da se sredstva stare devizne štednje vrate sa jedinstvenog računa na devizne štedne knjižice i da do danas nije dobila nikakvo obavještenje.

183. Predmet broj CH/99/3007, T.E.S. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

643. Prijava je podnesena Domu 13. oktobra 1999. godine i registrovana 15. oktobra 1999. godine.

644. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke u Sarajevu. Čini se da je ukupni iznos njenog pologa kod Jugobanke 1.420,6437 DEM i 19.388,6651 DEM.

645. Iz prijave se čini da se podnosilac prijave nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

646. Komisiji je 8. februara 2005. godine dostavljeno pismo M.K (veza poredmet: CH/99/3006), kćerke podnositeljice prijave, u kome navodi da je jedan dio stare devizne štednje iskorišten u procesu privatizacije za kupovinu stana, a ostatak pologa u iznosu od 10.332,77 DEM prenesen je na jedinstveni račun M.K, tako da više nema potraživanja po osnovu stare devizne štednje.

184. Predmet broj CH/99/3008, S.K. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

647. Prijava je podnesena Domu 13. oktobra 1999. godine i registrovana 15. oktobra 1999. godine.

648. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke u Sarajevu. Prema priloženoj fotokopiji štedne knjižice, čini se da je na prvom računu, iznos sredstava stare devizne štednje bio 437,59 CHF. Prema dokumentu Union banke od 10. februara 1998. godine, iznos sredstava stare devizne štednje na drugom računu bio je 1.986,63 DEM. Prema izvodu sa jedinstvenog računa građana od 3. maja 1999. godine, iznos sredstava devizne štednje podnosioca prijave bio je 2.022.40 KM. U svom pismu Komisiji, podnosilac prijave naveo da je 1. avgusta 2001. godine iznos od 2.022,40 KM prenesen na jedinstveni račun njegove supruge M.K (veza: predmet broj CH/99/3006), i da njegova preostala potraživanja po osnovu stare devizne štednje iznose 437,59 CHF.

649. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

185. Predmet broj CH/99/3011, Srećko KLARIĆ protiv Bosne i Hercegovine

650. Prijava je podnesena Domu 13. oktobra i registrovana 15. oktobra 1999. godine.

651. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 26.474,0812 DEM.

652. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

186. Predmet broj CH/99/3018, Dobrila PAŠTAR protiv Bosne i Hercegovine

653. Prijava je podnesena Domu 18. oktobra i registrovana 19. oktobra 1999. godine.

CH/98/375 i dr.

654. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 4.214,3189 DEM.

655. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

187. Predmet broj CH/99/3020, Mehmed PREVLJAK protiv Bosne i Hercegovine

656. Prijava je podnesena Domu 18. oktobra i registrovana 20. oktobra 1999. godine.

657. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 264,18 USD i 17.274,47 DEM, a kod Privredne banke 300,54 DEM i 6.634,29 DEM.

658. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

188. Predmet broj CH/99/3027, Marela ČELIKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

659. Prijava je podnesena Domu 20. oktobra 1999. godine i registrovana istog dana.

660. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 2. februara 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 15.170,53 KM. Podnosilac prijave nije dostavila kopiju štednje knjižice.

661. Podnosilac prijave se 5. aprila 1999. godine obraćala Agenciji za privatizaciju Federacije Bosne i Hercegovine radi poništenja verifikacije devizne štednje koju je izvršila u banci. Agencija za privatizaciju Federacije Bosne i Hercegovine je 12. aprila 1999. godine odbila zahtjev podnosioca prijave uz obrazloženje da je verifikaciju izvršila slobodnom voljom i dala saglasnost da se štednja prenese na Jedinstveni račun građana kod Zavoda.

662. Uprkos izričitom traženju Komisije od 3. februara 2005. godine, podnosilac prijave nije dostavila kopiju štedne knjižice.

189. Predmet broj CH/99/3037, Sulejman HADŽIAHMETOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

663. Prijava je podnesena Domu 21. oktobra i registrovana 25. oktobra 1999. godine.

664. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 17.941,1285 DEM.

665. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

190. Predmet broj CH/99/3043, Blažo ČIPOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

666. Prijava je podnesena Domu 22. oktobra i registrovana 25. oktobra 1999. godine.

667. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 160,68 USD i 7.271,42 DEM.

668. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

669. Dopisom od 8. februara 2005. godine, podnosilac prijave je obavijestio Komisiju da je sva svoja potraživanja po osnovu stare devizne štednje prebacio na drugog nosioca stare devizne štednje, što je potvrđeno Izvodom sa jedinstvenog računa građana od 23. septembra 2003. godine.

191. Predmet broj CH/99/3045, Halima ĆIPOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

670. Prijava je podnesena Domu 22. oktobra i registrovana 25. oktobra 1999. godine.

671. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 3.079,94 DEM.

672. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

192. Predmet broj CH/99/3057, Desanka MILETIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

673. Prijava je podnesena Domu 25. oktobra i registrovana 26. oktobra 1999. godine.

674. Podnosilac prijave postavlja zahtjev za povrat devizne štednje njenog umrlog supruga.

675. Suprug podnosioca prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa kod Privredne banke 8.381,71 DEM, a kod Jugobanke 21.398.9879 DEM i 17.056,4524 DEM.

676. Rješenjem o nasljeđivanju Općinskog suda I u Sarajevu broj 0-609/82, od 4. juna 1982. godine, podnosilac prijave se proglašava zakonskim nasljednikom drugog nasljednog reda, sa dijelom 1/1.

677. Podnosilac prijave je 8. februara 2005. godine obavijestila Komisiju da je dio stare devizne štednju u iznosu od 1.401,87 KM iskoristila u procesu privatizacije za otkup stana, tako da je preostali iznos njenog potraživanja 46.050,15 KM.

678. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

193. Predmet broj CH/99/3063, Hajrudin INSANIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

679. Prijava je podnesena Domu 26. oktobra i registrovana 27. oktobra 1999. godine.

680. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke 4.887,45 DEM.

681. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

194. Predmet broj CH/99/3066, Mirjana OVČINA protiv Federacije Bosne i Hercegovine

682. Prijava je podnesena Domu 26. oktobra i registrovana 27. oktobra 1999. godine.

683. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa kod Privredne banke 10.188,66 DEM, a kod Jugobanke 2668,18 USD, 4.072,93 CHF i 18.134,38 ATS. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 4. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 26.348,17 KM.

CH/98/375 i dr.

684. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

195. Predmet broj CH/99/3068, Munevera KAPIDŽIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

685. Prijava je podnesena Domu 27. oktobra i registrovana 28. oktobra 1999. godine.

686. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenog pologa 110.632,06 DEM.

687. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

196. Predmet broj CH/99/3074, Nada MIJATOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

688. Prijava je podnesena Domu 28. oktobra 1999. godine i registrovana istog dana.

689. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa na jednoj knjižici 367,46 DEM i na drugoj knjižici 2.168,35 DEM.

690. Podnosilac prijave se obraćala Agenciji za privatizaciju Federacije Bosne i Hercegovine sa zahtjevom za povrat stare devizne štednje.

197. Predmet broj CH/99/3076, Dušan SAVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

691. Prijava je podnesena Domu 28. oktobra i registrovana 28. oktobra 1999. godine.

692. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 14.862,69 DEM.

693. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

198. Predmet broj CH/99/3082, Radovan SIMIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

694. Prijava je podnesena Domu 29. oktobra i registrovana 1. novembra 1999. godine.

695. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 3.912 USD.

696. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

199. Predmet broj CH/99/3085, Salko MAHMUZIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

697. Prijava je podnesena Domu 29. oktobra i registrovana 1. novembra 1999. godine.

698. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugoslovenske izvozno kreditne banke, poslovna jedinica Tuzla. Čini se da je iznos njegovih pologa 3.216,79 DEM.

699. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

200. Predmet broj CH/99/3086, Vidosava LAZIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

700. Prijava je podnesena Domu 1. novembra i registrovana 2. novembra 1999. godine.

701. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 2.595,41 DEM.

702. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

201. Predmet broj CH/99/3089, Hajrija KAPO protiv Bosne i Hercegovine

703. Prijava je podnesena Domu 1. novembra i registrovana 2. novembra 1999. godine.

704. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 25.485,79 DEM.

705. Podnosilac prijave navodi da je član Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini, te da se pridružila kolektivnoj tužbi Udruženja pred Sudom za ljudska prava u Strazburu i Sudom Bosne i Hercegovine.

202. Predmet broj CH/99/3096, Emina ŠEHOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

706. Prijava je podnesena Domu 2. novembra i registrovana 3. novembra 1999. godine.

707. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 2.108,52 KM.

708. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

203. Predmet broj CH/99/3098, Osman DŽEMALIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

709. Prijava je podnesena Domu 2. novembra i registrovana 3. novembra 1999. godine.

710. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 27.712,3 DEM.

711. Podnosilac prijave navodi da je član Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini, te da se pridružio kolektivnoj tužbi Udruženja pred Sudom za ljudska prava u Strazburu i Sudom Bosne i Hercegovine.

204. Predmet broj CH/99/3114, Veselinka KOVAČEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

712. Prijava je podnesena Domu 5. novembra i registrovana 8. novembra 1999. godine.

713. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 16.677,65 DEM i 219.288 DEM.

714. J.K, kćerka podnosioca prijave, je 8. februara 2005. godine obavijestila Komisiju da je njena majka umrla, te da ona kao nasljednica želi nastaviti postupak pred Komisijom. U prilogu pisma je dostavila rješenje o nasljeđivanju Općinskog suda u Sarajevu, broj O-5076/04 od 14. decembra 2004. godine, kojim se ona proglašava zakonskom nasljednicom prvog nasljednog reda

CH/98/375 i dr.

iza smrti podnosioca prijave, sa dijelom 1/2. Kćerka podnosioca prijave je dostavila kopiju navedenog rješenja o nasljeđivanju i izvod iz matične knjige umrlih.

715. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

205. Predmet broj CH/99/3117, Marija TRUMIĆ–KISIĆ protiv Bosne i Hercegovine

716. Prijava je podnesena Domu 5. novembra i registrovana 8. novembra 1999. godine.

717. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 82,20 ATS, 18,56 ITL, 11,63 CHF, 6,82 BEL, 4.208,20 DEM, 0,39 GBP i 132,08 USD.

718. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

206. Predmet broj CH/99/3118, Čedomir KISIĆ protiv Bosne i Hercegovine

719. Prijava je podnesena Domu 5. novembra i registrovana 8. novembra 1999. godine.

720. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 239,78 FRF, 131,71 CHF i 312,76 DEM.

721. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

207. Predmet broj CH/99/3122, Mladen BOJANIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

722. Prijava je podnesena Domu 5. novembra i registrovana 8. novembra 1999. godine.

723. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 7.270,52 DEM.

724. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

208. Predmet broj CH/99/3135, Helena ŠIMŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

725. Prijava je podnesena Domu 8. novembra i registrovana 9. novembra 1999. godine.

726. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa kod Jugobanke 107,57 DEM i 355.249,18 ITL, a kod Privredne banke 4.260,34 DEM, 1.201,04 USD i 28.426,89 ATS. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda od 9. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 10.948,28 KM.

727. Podnosilac prijave je član Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini, te se pridružila kolektivnoj tužbi pred Evropskim sudom za ljudska prava.

209. Predmet broj CH/99/3137, Refija HAJDAR protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

728. Prijava je podnesena Domu 9. novembra i registrovana 11. novembra 1999. godine.

CH/98/375 i dr.

729. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 21.811,92 DEM. Po izvodu sa jedinstvenog računa građana Federacije Bosne i Hercegovine od 2. maja 1999. godine, iznos sredstava stare devizne štednje podnosioca prijave je 22.067,12 KM.

730. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

210. Predmet broj CH/99/3138, Servet KORKUT protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

731. Prijava je podnesena Domu 9. novembra i registrovana 11. novembra 1999. godine.

732. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 2.083,34 DM na jednoj knjižici, na drugoj knjižici 9.073,51 CHF, te na trećoj knjižici 6.896,94 DM, 2.436,02 USD i 805,62 CHF.

733. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

211. Predmet broj CH/99/3140, Milojka MUČIBABIĆ protiv Bosne i Hercegovine

734. Prijava je podnesena Domu 9. novembra i registrovana 11. novembra 1999. godine.

735. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa kod Privredne banke 1.600 DEM.

736. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

212. Predmet broj CH/99/3146, Krunoslav MAJER protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

737. Prijava je podnesena Domu 10. novembra i registrovana 11. novembra 1999. godine.

738. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 2.029 DEM, 203,55 USD i 3.553,65 CHF.

739. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje. Po izvodu sa jedinstvenog računa građana Federacije Bosne i Hercegovine od 12. oktobra 1999. godine, iznos sredstava stare devizne štednje podnosioca prijave je 6.398,86 KM.

213. Predmet broj CH/99/3157, Ivona ŠOŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine

740. Prijava je podnesena Domu 11. novembra i registrovana 12. novembra 1999. godine.

741. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 4. 591,77 DEM, 618,33 USD i 1.722,93 ATS. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 5.956,52 KM.

742. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

214. Predmet broj CH/99/3158, Senka ŠOŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine

743. Prijava je podnesena Domu 11. novembra i registrovana 12. novembra 1999. godine.

744. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 560,30 DEM, 107,10 USD i 4,61 ATS i 24.959,15 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 16. septembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 26.156,61 KM.

745. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

215. Predmet broj CH/99/3159, Ivan ŠOŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine

746. Prijava je podnesena Domu 11. novembra i registrovana 12. novembra 1999. godine.

747. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 8.342,17 DEM, 280,70 USD i 50,15 ATS. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 8.877,91 KM.

748. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

216. Predmet broj CH/99/3167, Ilija ĆORIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

749. Prijava je podnesena Domu 12. novembra 1999. godine i registrovana istog dana.

750. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 1.915 DM i 4.673,46 USD.

751. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

217. Predmet broj CH/99/3176, Vedat PAŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine

752. Prijava je podnesena Domu 16. novembra i registrovana 17. novembra 1999. godine.

753. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Podnosilac prijave nije dostavio kopiju štedne knjižice. Prema izvodu sa računa Zavoda, čini se da je iznos njegovih pologa 12.453,48 DEM.

754. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

755. Uprkos izričitom traženju Komisije od 3. februara 2005. godine, podnosilac prijave nije dostavio kopiju štednje knjižice.

218. Predmet broj CH/99/3177, Nejra PAŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine

756. Prijava je podnesena Domu 16. novembra i registrovana 17. novembra 1999. godine.

757. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Podnosilac prijave nije dostavila kopiju štedne knjižice. Prema izvodu sa računa Zavoda, čini se da je iznos njenih pologa 2.311,55 DEM.

758. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

CH/98/375 i dr.

759. Uprkos izričitom traženju Komisije od 3. februara 2005. godine, podnosilac prijave nije dostavila kopiju štednje knjižice.

219. Predmet broj CH/99/3178, Enver HAVERIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

760. Prijava je podnesena Domu 16. novembra i registrovana 17. novembra 1999. godine.

761. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Prema izvodu sa Jedinствenog računa građana Zavoda, od 4. aprila 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 59.393,73 KM.

762. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

220. Predmet broj CH/99/3180, Bogdan BOŽOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

763. Prijava je podnesena Domu 17. novembra i registrovana 18. novembra 1999. godine.

764. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 7.803,52 DM, 1.740,08 USD, 127,80 CHF i 226,86 LSTG. Prema izvodu sa Jedinствenog računa građana Zavoda, od 5. marta 1998. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 11.448,57 KM.

765. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

221. Predmet broj CH/99/3182, Dženana KORJENIĆ protiv Bosne i Hercegovine

766. Prijava je podnesena Domu 18. novembra i registrovana 18. novembra 1999. godine.

767. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 6.875,86 DEM i 954,96 USD. Prema izvodu sa Jedinствenog računa građana Zavoda, od 29. decembra 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 8.515,35 KM.

768. Podnosilac prijave navodi da je član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine koje je podnijelo tužbu pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu, radi povrata devizne štednje.

222. Predmet broj CH/99/3183, Nadežda DAVIDOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

769. Prijava je podnesena Domu 18. novembra 1999. godine i registrovana istog dana.

770. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 13.228,43 DEM i 6.246,88 USD.

771. Podnosilac prijave navodi da je dio svoje devizne štednje u iznosu od 2.798 DEM iskoristila u procesu privatizacije. Prema izvodu sa Jedinствenog računa građana Zavoda, od 1. februara 2000. godine, preostalo potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 20.920,96 KM.

772. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

223. Predmet broj CH/99/3184, Sofija POPARA–ZAJOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

773. Prijava je podnesena Domu 18. novembra 1999. godine i registrovana istog dana.

774. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa kod Jugobanke 452,72 CAD, 9.098,19 DEM i 273,40 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 16. septembra 1999. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 10.261,28 KM.

775. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

224. Predmet broj CH/99/3185, Martin RADMAN protiv Bosne i Hercegovine i Fedracije Bosne i Hercegovine

776. Prijava je podnesena Domu 18. novembra 1999. godine i registrovana istog dana.

777. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 1.741,06 DEM, 11.634,20 USD i 126,42 ATS na jednoj i 168,23 USD na drugoj knjižici. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 6. marta 2000. godine, ukupno potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 21.407,77 KM.

778. Podnosilac prijave navodi da je član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine koje ga zastupa pred nadležnim organima u postupcima povrata devizne štednje.

225. Predmet broj CH/99/3188, Pero ČIRKOVIĆ protiv Fedracije Bosne i Hercegovine

779. Prijava je podnesena Domu 18. novembra 1999. godine i registrovana istog dana.

780. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa na jednoj štednoj knjižici 8.500,00 CHF, a na drugoj knjižici 8.802,67 CHF.

781. Podnosilac prijave se obraćao Ombudsmenu Federacije Bosne i Hercegovine, ured u Tuzli. Ombudsman je donio odluku broj: T:1017/99 – II, od 30. avgusta 1999. godine, kojom se podnosilac prijave upućuju da podnese prijavu Domu.

226. Predmet broj CH/99/3189, Paša OSMIĆ protiv Bosne i Hercegovine

782. Prijava je podnesena Domu 18. novembra 1999. godine i registrovana istog dana.

783. Predmet prijave je zahtjev podnosioca prijave za povrat devizne štednje njenog umrlog supruga.

784. Suprug podnosioca prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 69.772,64 DEM i na drugoj knjižici 7.890,88 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 17. maja 2004. godine, ukupno potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 78.897,14 KM.

785. Rješenjem Osnovnog suda u Tuzli broj: 70/92 S.M, od 1. aprila 1992. godine, podnosilac prijave i njeno četvoro djece se proglašavaju nasljednicima iza umrlog A.O, sa dijelom od po 1/5.

786. Podnosilac prijave je podnijela zahtjev za zaštitu imovine Ombudsmenima Federacije Bosne i Hercegovine, ured u Tuzli, koji su po zahtjevu podnosioca prijave donijeli odluku broj:

CH/98/375 i dr.

T:1020/99 – II od 30. avgusta 1999. godine kojom podnosioca prijave upućuju da podnese prijavu Domu.

227. Predmet broj CH/99/3201, Mihajlo ČUČKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

787. Prijava je podnesena Domu 19. novembra i registrovana 20. novembra 1999. godine.

788. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupni iznos njegovih pologa 9.958,3319 DEM.

789. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

228. Predmet broj CH/99/3202, Fatima ISAK protiv Bosne i Hercegovine

790. Prijava je podnesena Domu 19. novembra i registrovana 20. novembra 1999. godine.

791. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa na jednoj štednoj knjižici 1.589,27 DEM, 140,35 CHF i 137,30 USD, na drugoj štednoj knjižici 49.761,55 ITL, 3.591,99 ATS i 77,70 CAD i na trećoj knjižici 27.516,53 DEM i 9.058,83 DEM.

792. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

229. Predmet broj CH/99/3203, Sabaha ISAK protiv Bosne i Hercegovine

793. Prijava je podnesena Domu 19. novembra i registrovana 20. novembra 1999. godine.

794. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa kod Jugobanke na jednom računu 3.873,46 DEM i 31,08 ATS, na drugom računu 11,48 DEM i 2.188,60 USD i na trećem računu 10.816,37 USD, a kod Privredne banke 3.215,62 DEM, 653,57 USD, 31.439,57 ITL, 4.866,51 ATS i 29,68 CAD.

795. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

230. Predmet broj CH/99/3206, Ivan MILANOVSKI protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

796. Prijava je podnesena Domu 22. novembra i registrovana 23. novembra 1999. godine.

797. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 374,02 DEM i 431,42 NLG.

798. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

231. Predmet broj CH/99/3208, Mario JARANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

799. Prijava je podnesena Domu 22. novembra i registrovana 23. novembra 1999. godine.

800. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 1.315,77 DEM.

CH/98/375 i dr.

801. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

232. Predmet broj CH/99/3209, Žana JARANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

802. Prijava je podnesena Domu 22. novembra i registrovana 23. novembra 1999. godine.

803. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 1.705,54 DEM.

804. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

233. Predmet broj CH/99/3210, Marija JARANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

805. Prijava je podnesena Domu 22. novembra i registrovana 23. novembra 1999. godine.

806. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 6.573,96 DEM.

807. M.J, brat podnosioca prijave, je 8. februara 2005. godine obavijestio Komisiju da je podnosilac prijave umrla, te da on želi da nastavi postupak pred Komisijom. U prilogu pisma je dostavio rješenje o nasljeđivanju Osnovnog suda u Jajcu, broj: O.205/92, od 25. marta 1992. godine, kojim se on proglašava zakonskim nasljednikom drugog nasljednog reda, iza smrti podnosioca prijave, s dijelom 1/1.

234. Predmet broj CH/99/3211, Senka VALJEVAC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

808. Prijava je podnesena Domu 22. novembra i registrovana 23. novembra 1999. godine.

809. Podnosilac prijave je maloljetna, zastupana po majci, A.V., na čije ime su polagana sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos pologa podnosioca prijave 1.801,28 DEM.

810. Zastupnik podnosioca prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

235. Predmet broj CH/99/3215, Ivan DUSPARA protiv Bosne i Hercegovine

811. Prijava je podnesena Domu 23. novembra 1999. godine i registrovana istog dana.

812. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 6.790,21 DEM.

813. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

236. Predmet broj CH/99/3220, Sakib VRABAC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

814. Prijava je podnesena Domu 23. novembra i registrovana 24. novembra 1999. godine.

815. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 12.781,81 DEM i 3.550,99 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 8.805,91 KM.

816. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

237. Predmet broj CH/99/3221, Vera DRINOVAC protiv Bosne i Hercegovine

817. Prijava je podnesena Domu 24. novembra 1999. godine i registrovana istog dana.

818. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 4. maja 1999. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 31.086,60 KM.

819. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

238. Predmet broj CH/99/3223, Munira SADIKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

820. Prijava je podnesena Domu 24. novembra 1999. godine i registrovana istog dana.

821. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa na jednoj knjižici 1.117,08 DEM, 3.713,80 ITL, 1.369,77 ATS i 47,92 USD, na drugoj knjižici 17,56 CAD, 60,54 USD, 961,91 ATS i 2.528,75 DEM i na trećoj knjižici 6.660,43 DEM.

822. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

239. Predmet broj CH/99/3228, Hamed VELAGIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

823. Prijava je podnesena Domu 24. novembra 1999. godine i registrovana istog dana.

824. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 18. februara 2005. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 26.252,86 KM.

825. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

240. Predmet broj CH/99/3233, Drago JARANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

826. Prijava je podnesena Domu 26. novembra 1999. godine i registrovana istog dana.

827. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 2.560,87 DEM.

828. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

241. Predmet broj CH/99/3239, Ljubica JARANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

829. Prijava je podnesena Domu 29. novembra i registrovana 30. novembra 1999. godine.

830. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 3.526,85 DEM.

831. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

242. Predmet broj CH/99/3240, Petar PETRONIO protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

832. Prijava je podnesena Domu 29. novembra i registrovana 30. novembra 1999. godine.

833. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 14.530,61 DEM.

834. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 21. oktobra 1999. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 14.056,9 KM.

835. Podnosilac prijave navodi da se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

243. Predmet broj CH/99/3242, Novak POTPARA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

836. Prijava je podnesena Domu 29. novembra i registrovana 30. novembra 1999. godine.

837. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 29.797,50 DEM.

838. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

244. Predmet broj CH/99/3243, Sida FINCI-PAPO protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

839. Prijava je podnesena Domu 29. novembra i registrovana 30. novembra 1999. godine.

840. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 29.676,17 DEM.

841. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

245. Predmet broj CH/99/3244, Iso PAPO protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

842. Prijava je podnesena Domu 29. novembra i registrovana 30. novembra 1999. godine.

843. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 5.203,70 DEM.

844. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

246. Predmet broj CH/99/3247, Ismet ALIČKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

845. Prijava je podnesena Domu 29. novembra i registrovana 30. novembra 1999. godine.

846. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 8. 629,99 DEM i 877,91 USD. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 16. septembra 1999. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 10.160,53 KM. Podnosilac prijave navodi da je njegova devizna štednja konvertirana u KM bez njegovog znanja i saglasnosti i da je pretvorena u certifikate.

CH/98/375 i dr.

847. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

247. Predmet broj CH/99/3251, Savka TEŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

848. Prijava je podnesena Domu 30. novembra i registrovana 1. decembra 1999. godine.

849. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 1.612,78 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 25. aprila 1999. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 1.624,60 KM.

850. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

248. Predmet broj CH/99/3253, Ostoja NINIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

851. Prijava je podnesena Domu 30. novembra i registrovana 1. decembra 1999. godine.

852. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 3.973,03 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 4.019,44 KM.

853. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

249. Predmet broj CH/99/3255, Kenan POROBIĆ protiv Bosne i Hercegovine

854. Prijava je podnesena Domu 30. novembra i registrovana 1. decembra 1999. godine.

855. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 616,12 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 4. maja 1999. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 601,54 KM.

856. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

250. Predmet broj CH/99/3260, Kadro ATIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

857. Prijava je podnesena Domu 30. novembra i registrovana 1. decembra 1999. godine.

858. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 6.173,9 DEM i 108,56 (u kopiji devizne knjižice nije označena valuta).

859. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

251. Predmet broj CH/99/3264, Ramiza LJUBOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

860. Prijava je podnesena Domu 1. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

CH/98/375 i dr.

861. Podnosilac je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i kod Jugobanke Sarajevo. Iznos njenih pologa kod Privredne banke je 8.524,17 USD, a kod Jugobanke 3.319,15 USD. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 4. maja 1999. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje prema Privrednoj banci Sarajevo iznosi 14.181,07 KM a prema Jugobanci 5.644,80 KM.

862. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

252. Predmet broj CH/99/3265, Ibrahim KORO protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

863. Prijava je podnesena Domu 1. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

864. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 4.409,14 DEM.

865. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

253. Predmet broj CH/99/3266, Samija KORO protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

866. Prijava je podnesena Domu 1. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

867. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 5.013,7 DEM.

868. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

254. Predmet broj CH/99/3267, Obrad RADLOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

869. Prijava je podnesena Domu 1. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

870. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke na jednoj knjižici 255,88 CAD, 34,25 ATS, 106,19 USD, 34,07 DEM i 3,46 ŠFRS dok na druge dvije nije jasno vidljiv. Iznos pologa kod Privredne banke je 3,86 USD i 9,46 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 10. februara 2005. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 2.700,17 KM.

871. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

255. Predmet broj CH/99/3271, Seadeta JANJIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

872. Prijava je podnesena Domu 2. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

873. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa na tri knjižice 7.689,16 DEM, 23.332,56 DEM i 19.938,11 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 11. marta 2004. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 33.118,11 KM.

874. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

256. Predmet broj CH/99/3272, Vera ŠUNJIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

875. Prijava je podnesena Domu 2. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

876. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 201.210,77 DEM i 13.952,11 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 26. februara 2004. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 206.717,17 KM.

877. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

257. Predmet broj CH/99/3275, Jakub MAHMUTOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

878. Prijava je podnesena Domu 2. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

879. Podnosilac prijave navodi da je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 31. avgusta 2004. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 58.181,66 KM.

880. Podnosilac prijave navodi da je pokrenuo postupak "pred domaćim sudom".

258. Predmet broj CH/99/3276, Ferida VRAŽALICA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

881. Prijava je podnesena Domu 3. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

882. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 10.160,85 DEM.

883. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

259. Predmet broj CH/99/3277, Sabahudin VRAŽALICA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

884. Prijava je podnesena Domu 3. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

885. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 9.983,44 USD.

886. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

260. Predmet broj CH/99/3281, Salih ALIREJSOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

887. Prijava je podnesena 3. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

888. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 4.525,9034 DEM.

889. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

261. Predmet broj CH/99/3282, Reuf BEĆIROVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

890. Prijava je podnesena 3. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

891. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 7.147,2825 DEM.

892. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

262. Predmet broj CH/99/3285, Fevzija BEĆIROVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

893. Prijava je podnesena 3. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

894. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 980,8047 DEM.

895. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje

263. Predmet broj CH/99/3292, Ž.Š. protiv Federacije Bosne i Hercegovine

896. Prijava je podnesena 3. decembra i registrovana 6. decembra 1999. godine.

897. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 22.718,42 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 18. novembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 23.173,77 KM.

898. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

264. Predmet broj CH/99/3298 Muhamed ATIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

899. Prijava je podnesena 6. decembra i registrovana 7. decembra 1999. godine.

900. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i kod Tuzlanske banke. Čini se da je ukupan iznos pologa kod Privredne banke 8.630,19 DEM, a kod Tuzlanske banke 902,75 DEM.

901. Podnosilac prijave navodi da mu je 21. jula 1994. godine Privredna banka odobrila isplatu 50 DEM zbog bolesti, ali da poslije toga više nije mogao podići svoj novac.

902. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje

265. Predmet broj CH/99/3307, Spomenka ALIREJSOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

903. Prijava je podnesena 8. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

904. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Jugobanka je 26. marta 1998. godine izdala izvod sa deviznog štednog računa podnosioca prijave na ukupan iznos od 2.941,9843 DEM, tako što je iznose izražene u USD

CH/98/375 i dr.

konvertovala u DEM. Podnosilac prijave se žali da je banka izvršila konverziju USD u DEM po nepovoljnom kursu zbog čega je u izvodu evidentiran znatno niži iznos njene devizne uštedevine.

905. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 1. maja 1999. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu devizne štednje iznosi 2.980,31 KM.

906. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje

266. Predmet broj CH/99/3308, Enver ALIREJSOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

907. Prijava je podnesena 8. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

908. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Jugobanka je 26. marta 1998. godine izdala izvod sa deviznog štednog računa podnosioca prijave na ukupan iznos od 7.178,3359 DEM, tako što je iznose izražene u USD i CHF konvertovala u DEM. Podnosilac prijave se žali da je znatno oštećen konverzijom USD i CHF u DEM jer je izvršena po nepovoljnom kursu.

909. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 1. maja 1999. godine potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne uštedevine iznosi 7.262,28 KM.

910. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

267. Predmet broj CH/99/3311, Kornelija ĐUMIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

911. Prijava je podnesena 8. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

912. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 13.063,00 DEM i 1.000 USD na VISA čekovima. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 16. septembra 1999. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 13.166,33 KM.

913. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje

268. Predmet broj CH/99/3312, Milan LATINOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

914. Prijava je podnesena 8. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

915. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 10.299,636 DEM i na drugoj knjižici 801,89 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 4. maja 1999. godine potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 11.242,56 KM.

916. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

269. Predmet broj CH/99/3313, Erna LATINOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

917. Prijava je podnesena 8. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

CH/98/375 i dr.

918. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 742,0448 DEM na jednoj i 4.672,9323 DEM na drugoj knjižici. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 4. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 5.461,91 KM.

919. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje

270. Predmet broj CH/99/3315, Marko RODIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

920. Prijava je podnesena 8. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

921. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 3.486,08 DEM, 1.256,10 USD, 123,93 GBP i 15,41 CHF.

922. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

271. Predmet broj CH/99/3318, Džemal DAUTOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

923. Prijava je podnesena 8. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

924. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda od 29. aprila 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 21.294,69 KM.

925. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

272. Predmet broj CH/99/3319, Mitar PETKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

926. Prijava je podnesena 8. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

927. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo i kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa kod Privredne banke 1.799,23 DEM, a kod Jugobanke 4.047,66 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 19. septembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 5.892,60 KM.

928. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

273. Predmet broj CH/99/3320, Snežana PETKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

929. Prijava je podnesena 8. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

930. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo i kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa kod Privredne banke 3.706,08 DEM, a kod Jugobanke 1.542,87 DEM, 219,78 CHF i 113,66 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 1. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 5.720,80 KM.

931. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

274. Predmet broj CH/99/3321, Milka PETKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

932. Prijava je podnesena 8. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

933. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 1.612,42 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 17. septembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 1.628,01 KM.

934. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje

275. Predmet broj CH/99/3323, Zlatko LANGOF protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

935. Prijava je podnesena 9. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

936. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 23.235,91 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 16. septembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 23.452,09 KM.

937. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

276. Predmet broj CH/99/3324, Goran ŠOŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine

938. Prijava je podnesena 9. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

939. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 5.020,8083 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 16. septembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 5.110,73 KM.

940. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

277. Predmet broj CH/99/3326, Bencion PINTO protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

941. Prijava je podnesena 9. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

942. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo i kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa kod Privredne banke 58.865,14 DEM, a kod Jugobanke 3.101,6207 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 62.852,99 KM.

943. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

278. Predmet broj CH/99/3328, Medin ĆUDIĆ protiv Bosne i Hercegovine

944. Prijava je podnesena 9. decembra i registrovana 10. decembra 1999. godine.

945. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 28.948,15 DEM.

CH/98/375 i dr.

946. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

279. Predmet broj CH/99/3334, Bogomir BARBALIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

947. Prijava je podnesena 10. decembra i registrovana 11. decembra 1999. godine.

948. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 10.696,3082 DEM.

949. Podnosilac prijave navodi da je putem Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine pokrenuo postupak za povrat stare devizne štednje.

280. Predmet broj CH/99/3335, Idriz ZAHIROVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

950. Prijava je podnesena 2. decembra i registrovana 15. decembra 1999. godine.

951. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 32.219,90 DEM i na drugoj 4.518,01 DEM.

952. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

281. Predmet broj CH/99/3337, Koviljka PETKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

953. Prijava je podnesena 13. decembra i registrovana 15. decembra 1999. godine.

954. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 1.314,67 DEM i 65,55 CHF. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 17. septembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 1.397,89 KM.

955. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje

282. Predmet broj CH/99/3338, Milenko PETKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

956. Prijava je podnesena 13. decembra i registrovana 15. decembra 1999. godine.

957. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 13.122,04 DEM i 587,92 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 17. septembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 14.198,00 KM.

958. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

283. Predmet broj CH/99/3340, Ferid MEHANOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

959. Prijava je podnesena 13. decembra i registrovana 15. decembra 1999. godine.

960. Podnosilac prijave je polagao sredstva u YU dinarima na deviznu štednu knjižicu kod Poštanske štedionice Tuzla. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 40.346,20 YU dinara.

CH/98/375 i dr.

961. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

284. Predmet broj CH/99/3344, D.P. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

962. Prijava je podnesena 13. decembra i registrovana 15. decembra 1999. godine.

963. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa na jednoj knjižici 44.197,9134 DEM i na drugoj 6,369,3111 DEM.

964. Podnosilac prijave navodi da je dio svoje devizne štednje iskoristila u procesu privatizacije za otkup stana, tako da je preostali dio devizne štednje u iznosu od 14.855,69 DEM ostao neiskorišten.

965. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 19. novembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 14.855,69 KM.

966. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

285. Predmet broj CH/99/3347, Sead TUZLIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

967. Prijava je podnesena 14. decembra i registrovana 15. decembra 1999. godine.

968. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovog pologa 10.945,2994 DEM na jednoj knjižici i na drugoj 1.545,8981 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 26. novembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 12.664,11 KM.

969. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

286. Predmet broj CH/99/3348, Razija KOSOVAC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

970. Prijava je podnesena Domu 14. decembra i registrovana 15. decembra 1999. godine.

971. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 2.988,62 DEM, 2.450,22 FRF, 32,17 CHF, 26,90 ATS i 55,81 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 3.842,03 KM.

972. Podnosilac prijave navodi da je kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine podnijela tužbu Evropskom sudu za zaštitu ljudskih prava u Strazburu.

287. Predmet broj CH/99/3349, Rijad KOSOVAC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

973. Prijava je podnesena Domu 14. decembra i registrovana 15. decembra 1999. godine.

974. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 2.588,62 DEM, 2.450,22 FRF, 32,17 CHF,

CH/98/375 i dr.

26,90 ATS i 55,81 USD. Prema izvodu sa Jedinственог računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 3.442,03 KM.

975. Podnosilac prijave navodi da je kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine podnio tužbu Evropskom sudu za zaštitu ljudskih prava u Strazburu.

288. Predmet broj CH/99/3350, Ivica KORDIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

976. Prijava je podnesena Domu 14. decembra i registrovana 15. decembra 1999. godine.

977. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 3.847,02 DEM, 0,44 FRF, 17,19 ITL, 201,55 CHF, i 2.068,03 USD. Prema izvodu sa Jedinственог računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 7.539,92 KM.

978. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

289. Predmet broj CH/99/3351, Vida Marija KORDIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

979. Prijava je podnesena Domu 14. decembra i registrovana 15. decembra 1999. godine.

980. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 13.276,84 DEM, 36.664,31 ITL, i 345,46 USD. Prema izvodu sa Jedinственог računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 13.997,99 KM.

981. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

290. Predmet broj CH/99/3358, Marko ŠKORIĆ protiv Bosne i Hercegovine

982. Prijava je podnesena Domu 15. decembra i registrovana 16. decembra 1999. godine.

983. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 4.630,51 USD, a na drugoj 8.265,63 USD. Prema izvodu sa Jedinственог računa građana Zavoda, od 29. avgusta 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 21.461,4 KM.

984. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

291. Predmet broj CH/99/3364, Mediha KALEM protiv Bosne i Hercegovine

985. Prijava je podnesena Domu 16. decembra i registrovana 17. decembra 1999. godine.

986. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 21.482,48 DEM. Prema izvodu sa Jedinственог računa građana Zavoda, od 11. maja 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 21.772,71 KM.

987. Podnosilac prijave navodi da je kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine podnijela tužbu Evropskom sudu za zaštitu ljudskih prava u Strazburu.

292. Predmet broj CH/99/3377, Žarko DAMJANAC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

988. Prijava je podnesena Domu 21. decembra 1999. godine i registrovana istog dana.

989. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 5.800 DEM i 1.540,83 CHF.

990. Podnosilac prijave navodi da je kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine podnio tužbu Evropskom sudu za zaštitu ljudskih prava u Strazburu.

293. Predmet broj CH/99/3379, Anto STJEPIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

991. Prijava je podnesena Domu 21. decembra 1999. godine i registrovana istog dana.

992. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 485.180,59 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 15. maja 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 485.180,6 KM.

993. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

294. Predmet broj CH/99/3380, Mika SOFIJANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

994. Prijava je podnesena Domu 21. decembra 1999. godine i registrovana istog dana.

995. Predmet prijave je zahtjev podnosioca prijave za povrat devizne štednje njenog umrlog supruga S.S.

996. S.S. je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 9.627,77 DEM.

997. Rješenjem Osnovnog suda I u Sarajevu broj: 0:970/95, od 21. novembra 1995. godine, podnosilac prijave i njena kćerka S.S. se proglašavaju nasljednicima prvog nasljednog reda, iza smrti S.S, sa nasljedničkim dijelom od po 1/2.

998. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 4.851,05 KM.

999. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

295. Predmet broj CH/99/3381, Ante LOZANČIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

1000. Prijava je podnesena Domu 22. decembra 1999. godine i registrovana istog dana.

1001. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 4.735, 77 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 7. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 7.915,92 KM.

1002. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

296. Predmet broj CH/99/3382, Matilda FINCI protiv Bosne i Hercegovine

1003. Prijava je podnesena Domu 22. decembra 1999. godine i registrovana istog dana.

1004. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 3.599,59 DEM, 6.381,59 ATS, 78,83 DKR, 5.725,63 FRF, 5.429,25 SKR, 1.471,50 CHF, 141,69 GBP i 1.975,95 USD.

1005. Podnosilac prijave navodi da je kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine podnijela tužbu Evropskom sudu za zaštitu ljudskih prava u Strazburu.

297. Predmet broj CH/99/3383, Erna ESTER-FINCI protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

1006. Prijava je podnesena Domu 22. decembra 1999. godine i registrovana istog dana.

1007. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 18.049,72 DEM, 4.072,93 SFRS, 18.134,38 ATS, 1.436,56 SKR, 384.289,68 LIT i 2.668,18 USD.

1008. M.F, kćerka podnosioca prijave, je 9. februara 2005. godine obavijestila Komisiju da je podnosilac prijave umrla, te da ona kao njena zakonska nasljednica želi da nastavi postupak pred Komisijom. U prilogu pisma je dostavila rješenje o nasljeđivanju Općinskog suda u Sarajevu broj: O-2090/04, od 16. juna 2004. godine, kojim se ona proglašava zakonskom nasljednicom prvog nasljednog reda, iza smrti podnosioca prijave, sa dijelom 1/2.

1009. Podnosilac prijave je bila član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine.

298. Predmet broj CH/99/3386, Anka ŽIGIĆ protiv Bosne i Hercegovine

1010. Prijava je podnesena Domu 22. decembra 1999. godine i registrovana istog dana.

1011. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 30,22 DEM i 8.674,46 USD.

1012. Podnosilac prijave navodi da je kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine podnijela tužbu Evropskom sudu za zaštitu ljudskih prava u Strazburu.

299. Predmet broj CH/99/3400, Huskić HUSO protiv Bosne i Hercegovine

1013. Prijava je podnesena Domu 22. decembra 1999. godine i registrovana istog dana.

1014. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 5.244,40 CHF. Prema izvodu sa Jedinostvenog računa građana Zavoda, od 1. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 8.865,89 KM.

1015. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

300. Predmet broj CH/99/3421, M.M. protiv Federacije Bosne i Hercegovine

1016. Prijava je podnesena Domu 27. decembra i registrovana 28. decembra 1999. godine.

1017. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 4.302,07 DEM. Prema izvodu sa

Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 4.339,16 KM.

1018. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

301. Predmet broj CH/99/3422, A.M. protiv Federacije Bosne i Hercegovine

1019. Prijava je podnesena Domu 27. decembra i registrovana 28. decembra 1999. godine.

1020. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 4.598,88 DEM i 417,27 ATS. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 4.579,33 KM.

1021. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

302. Predmet broj CH/99/3424, Mustafa AHMETBAŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine

1022. Prijava je podnesena Domu 27. decembra i registrovana 28. decembra 1999. godine.

1023. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 1.000 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 13. decembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 1.664,26 KM.

1024. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

303. Predmet broj CH/99/3428, Bahrudin BIJEDIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

1025. Prijava je podnesena Domu 28. decembra i registrovana 30. decembra 1999. godine.

1026. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 21.501,68 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 9. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 34.977,70 KM.

1027. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

304. Predmet broj CH/99/3432, Zdenka MIŠKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

1028. Prijava je podnesena Domu 29. decembra i registrovana 30. decembra 1999. godine.

1029. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 13.751,75 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 15. marta 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 13.855 KM.

1030. Podnosilac prijave navodi da je kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine podnijela tužbu Evropskom sudu za zaštitu ljudskih prava u Strazburu.

305. Predmet broj CH/99/3434, Vera VERBIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

1031. Prijava je podnesena Domu 29. decembra i registrovana 30. decembra 1999. godine.

1032. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 2. 339,46 DEM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 12. februara 1998. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 2.676,47 KM.

1033. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

306. Predmet broj CH/99/3435, Branislav VERBIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

1034. Prijava je podnesena Domu 29. decembra i registrovana 30. decembra 1999. godine.

1035. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 9.332,01 DEM, na drugoj 1.347,08 DEM i na trećoj knjižici 2.545,81 DEM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 10. februara 1998. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 14.448,27 KM.

1036. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

307. Predmet broj CH/99/3436, Perica JANJIĆ protiv Bosne i Hercegovine

1037. Prijava je podnesena Domu 29. decembra i registrovana 30. decembra 1999. godine.

1038. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 15.353,69 DEM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 14. marta 1998. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 15.634,16 KM.

1039. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

308. Predmet broj CH/99/3439, Maja FULANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

1040. Prijava je podnesena Domu 29. decembra i registrovana 30. decembra 1999. godine.

1041. Podnosilac prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa na jednoj knjižici 3.738,52 DEM, a na drugoj 3.185,40 DEM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 7.014,8 KM.

1042. Podnosilac prijave navodi da je kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine podnijela tužbu Evropskom sudu za zaštitu ljudskih prava u Strazburu.

309. Predmet broj CH/99/3442, Stjepan IVAKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

1043. Prijava je podnesena Domu 29. decembra i registrovana 30. decembra 1999. godine.

1044. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa bio 47.162,26 DEM.

CH/98/375 i dr.

1045. Podnosilac prijave je 10. februara 2005. godine dostavio pismo Komisiji sa dodatnim informacijama. Navodi da je dio svoje devizne štednje u iznosu od 11,218,00 KM iskoristio u procesu privatizacije za otkup stana.

1046. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 24. novembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 36.298,77 KM.

1047. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

310. Predmet broj CH/99/3447, Milorad M. BAŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine

1048. Prijava je podnesena Domu 29. decembra i registrovana 30. decembra 1999. godine.

1049. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 17.702,18 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 4. februara 1998. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 17.702,18 KM.

1050. Podnosilac prijave navodi da je kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine podnio tužbu Evropskom sudu za zaštitu ljudskih prava u Strazburu.

311. Predmet broj CH/99/3448, Husein JESENKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

1051. Prijava je podnesena Domu 30. decembra 1999. godine i registrovana istog dana.

1052. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 1.308,5864 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 13. marta 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 1.325,97 KM.

1053. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

B. Usmeni i pismeni nalaz i mišljenje vještaka prof. dr. Dragoljuba Stojanova, iz odluke *Poropat i drugi*.

1054. S obzirom na značaj u rješavanju predmeta, Komisija ponavlja stav Dragoljuba Stojanova, profesora na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, u predmetu *Poropat i drugi*. Profesor dr. Stojanov je u periodu od 1993. do 1994. godine bio član Vlade Republike Bosne i Hercegovine, a u periodu od 1996. do 1997. godine i član Vlade Federacije Bosne i Hercegovine. U vrijeme donošenja odluke *Poropat i drugi*, Dom je imenovao prof. dr. Stojanova za vještaka, koji je podnio 8. oktobra 1999. godine pismeno mišljenje. Na javnoj raspravi od 7. decembra 1999. godine, prof. dr. Stojanov je saslušan u svojstvu vještaka.

(a) Pismeno mišljenje

1055. Gosp. Stojanov je potvrdio da je interes naroda u SFRJ da ulažu novac na devizne štedne račune – za koji je vlada nudila garancije – bio potican stalnim padom vrijednosti dinara. Vlada je pokušala da stabilizira državnu ekonomiju i tokom godina – posebno 1991. godine – pravo raspolaganja tom ušteđevinom bilo je znatno ograničeno i limitirano na male iznose. Međutim, štednja nije u potpunosti zamrznuta. Od 1990. godine bilo je moguće ulagati i raspolagati sa takozvanom “novom” deviznom štednjom bez ograničenja.

1056. Komercijalne banke u jugoslovenskim republikama deponovale su svoje devize kod Narodne banke Jugoslavije na dobrovoljnoj bazi i po osnovu ugovora. Za uzvrat su im davani

beskamatni krediti u dinarima koje su oni onda mogli, uz kamatu, pozajmljivati svojim klijentima. Kamate ostvarene na taj način bile su svakako veće od profita koje bi banke mogle ostvariti da su deponovale devize na račune u inostranstvu. Banke su koristile svoje dinarske kredite na teritoriji odgovarajućih republika uz direktno znanje i uključenost narodne banke republike, koja je *de facto* obezbjeđivala kredite iz svoje kvote deviza kod Narodne banke Jugoslavije. Ovo deponovanje deviza kod Narodne banke bilo je inače samo *pro forma* ili knjigovodstvena transakcija. Tako je veliki dio deviza ostao kod komercijalnih banaka. Gosp. Stojanov nije znao šta se desilo sa tim novcem nakon što je Republika Bosna i Hercegovina postala nezavisna.

1057. Gosp. Stojanov je bio mišljenja da komercijalne banke u Federaciji imaju obaveze prema privatnim licima koja su uložila novac na stare devizne štedne račune. Osim toga, usvajanjem zakona koji se odnose na ovu štednju Republika Bosna i Hercegovina, Bosna i Hercegovina i Federacija Bosne i Hercegovine su također preuzele obaveze prema štedišama. Međutim, s obzirom na iznos neisplaćene stare devizne štednje – koji iznosi oko 1,8 milijardi KM (konvertibilnih maraka) u bankama Federacije – ni Federacija Bosne i Hercegovine, niti Država Bosna i Hercegovina nemaju ekonomski potencijal da isplate staru štednju štedišama. Takođe, zbog nedostatka sredstava i postojanja drugih obaveza, banke bi bankrotirale ako bi bile obavezne da isplate staru štednju. Unatoč tome, bilo bi nemoguće stornirati zahtjeve ulagača pošto bi nepovjerenje u bankarski sistem, koje bi rezultiralo, imalo ozbiljne posljedice na ukupnu domaću privredu.

1058. Međutim, rješenje koje je odabrano za stare devizne štedne račune, odnosno njihovo pretvaranje u certifikate koji bi se koristili u postupku privatizacije, postavlja nekoliko problema: time se sigurna štednja, koja je uživala povjerenje javnosti, pretvara u oblike imovine – prvo certifikate, a onda možda dionice preduzeća - čija je vrijednost nesigurna, a građani se tako prisiljavaju da postanu investitori, bez obzira da li to žele ili ne. Isto tako, ljudi bez stanarskog prava neće moći kupiti stan po sadašnjim pravilima. Dalje, oni koji su u položaju da kupe stan certifikatima neće uživati popust koji se daje onima koji plaćaju gotovinom. Ovo pokazuje da se certifikati ne tretiraju kao jednaka sredstva plaćanja u odnosu na gotovinski novac. Ograničena dvogodišnja vrijednost certifikata postavlja novi problem. S obzirom na ove i druge poteškoće i razočaravajuće rezultate sličnih programa u drugim državama u tranziciji – na primjer u Sloveniji, gdje jednostavno ne postoji nikakvo tržište na kom se certifikati mogu investirati – gosp. Stojanov smatra da je vjerovatno da imao certifikata neće biti u stanju da realizuju njihovu nominalnu vrijednost. Mnogi ljudi će prije prodati svoje certifikate na sekundarnom tržištu po krajnje smanjenoj cijeni.

1059. Gosp. Stojanov je zaključio da bi bilo mnogo bolje usvojiti kombinovane metode rješavanja problema deviznih štednih računa. On je sugerisao da bi svaki štediša trebao imati pravo da pretvori, po svojoj slobodnoj volji, dio svoje ušteđevine u privatizacijske certifikate. Ostatak bi trebao biti zadržan u svom starom obliku, tj. na starim računima, i mogao bi biti pokriven javnim dugom Federacije Bosne i Hercegovine. Nadalje, napominjući da u Federaciji postoji oko 470.000 štediša čiji su pojedinačni devizni ulozu 200 KM ili manje, te da ukupan iznos ovih depozita odgovara sumi od 25 miliona KM, on smatra da bi ovu "malu" štednju Federacija trebala isplatiti ulagačima. S obzirom na konvertibilnost, trebalo bi prihvatiti plaćanje u KM. Po mišljenju gosp. Stojanova, ove metode bi pomogle da se povрати povjerenje u bankarski sistem i javne institucije.

(b) Dokazi dati na javnoj raspravi

1060. U Kantonalnom sudu u Sarajevu je 7. decembra 1999. godine održana dodatna javna rasprava u predmetima *Poropat i drugi*, na kojoj je svoj nalaz i mišljenje dao i prof. dr. Stojanov. Tom prilikom, prof. dr. Stojanov je ustvrdio da se pitanje deviznih štednih računa mora rješavati zajedno sa pitanjima koja se odnose na restituciju društvene imovine, vanjski dug Bosne i Hercegovine i ekonomski razvoj zemlje. Ovako usklađeno djelovanje je neophodno pošto rješenje izabrano za jedan od problema može uticati na druge.

1061. On je dalje naveo da rizik da banke bankrotiraju ne bi bio jedini problem ako bi one morale isplatiti novac deviznim štedišama. Ako bi se isplate morale izvršiti u devizama, to bi moglo izazvati značajnu nesolventnost, a moglo bi narušiti i funkcionisanje Valutnog odbora u Bosni i Hercegovini. U svakom slučaju, dalje je teško procijeniti do koje će mjere svoja potraživanja pojedinačne štediše moći realizovati kod banaka u stečajnom postupku. Završni računi banaka često bilježe nominalnu vrijednost sredstava i potraživanja prema preduzećima. Ne može se predvidjeti da li bi se takva potraživanja banaka kod dužnika mogla realizovati i šta bi se moglo dobiti prodajom imovine banke.

1062. Gosp. Stojanov je izrazio znatnu bojazan kad je u pitanju izabrani obrazac privatizacije. Iskustva drugih zemalja u tranziciji i mišljenja brojnih stručnjaka ukazuju da će tranzicija u Bosni i Hercegovini biti težak, dugoročan proces. Problematična politička situacija u zemlji i opći poslijeratni uslovi će takođe vjerovatno odložiti i komplikovati taj proces. Dalje, vrijednost privatizacijskih certifikata i raspoložive imovine u postupku privatizacije zavisi, u velikoj mjeri, od ekonomskog razvoja zemlje. Razne institucije i eksperti daju kontradiktorna predviđanja u tom pogledu. Dok Svjetska banka predviđa porast stope ukupnog društvenog prihoda od 14 posto u 2000. i 2001. godini, druge procjene predviđaju spori rast, ili čak pad ukupnog društvenog prihoda. Drugi faktor, koji utiče na vrijednost certifikata i imovine, je povjerenje javnosti. Činjenica da se certifikati prodaju na sekundarnom tržištu po veoma niskim cijenama pokazuje da ljudi ne vjeruju u taj sistem. Iz ovih razloga veoma je teško predvidjeti tržišnu vrijednost imovine koja se sada nudi ili koja će se nuditi u postupku privatizacije. U vezi sa izjavom drugog svjedoka u postupku Poropat i drugi, nominalna vrijednost ove imovine iznosi 26 milijardi DEM, a gosp. Stojanov je naglasio da ne treba miješati nominalnu i stvarnu vrijednost. Stvarna vrijednost, tj. tržišna vrijednost, će se otkriti tek u postupku privatizacije.

IV. RELEVANTNE ZAKONSKE ODREDBE

1063. Zbog rastuće nestašice deviznih sredstava i drugih ekonomskih problema u bivšoj SFRJ, podizanje novca sa starih deviznih štednih računa je bilo strogo ograničeno zakonima koji su doneseni tokom 1980-tih i početkom 1990-tih godina. Poslije oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini, bilo je pokušaja da se kroz legislativu privatizacije riješi nedostupnost stare devizne štednje. Međutim, nakon što su pokušaji ostvarenja potraživanja po osnovu stare devizne štednje u procesu privatizacije ostali uglavnom bezuspješni, Federacija Bosne i Hercegovine je usvojila novi zakon na osnovu kojeg stara devizna štednja postaje dio unutrašnjeg duga Federacije Bosne i Hercegovine.

A. Zakoni Republike Bosne i Hercegovine i Bosne i Hercegovine

1064. Dana 11. aprila 1992. godine, nakon sticanja nezavisnosti Republike Bosne i Hercegovine, usvojena je **Uredba sa zakonskom snagom o deviznom poslovanju** iz 1992. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 2/92). Relevantnim odredbama ove Uredbe predviđeno je sljedeće:

Član 9, u relevantnom dijelu, glasi:

3. Za devize na deviznim računima i deviznim štednim ulozima jamči Republika.

1065. Uredba iz 1992. godine je kasnije zamijenjena **Uredbom sa zakonskom snagom o deviznom poslovanju** iz 1994. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 10/94; kasnije usvojena kao zakon, "Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 13/94).

Sljedeće odredbe Uredbe iz 1994. godine su relevantne:

Član 3:

Devize se mogu koristiti samo za plaćanje prema inozemstvu osim ako ovom uredbom nije drugačije određeno.

Član 12:

Domaća i strana fizička lica mogu devize držati na računu kod banke i slobodno ih koristiti.

Član 44:

Devizne rezerve čine potraživanja na računima u inostranstvu, efektivni strani novac i vrijednosni papiri izdati u inozemstvu [deponovani] kod Narodne banke [Bosne i Hercegovine] i [ovlaštenih] banaka.

1066. **Odluka o ciljevima i zadacima monetarno kreditne politike**, objavljena je 9. aprila 1995. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 11/95). Tačka 12. Odluke glasi:

Deponovana devizna štednja građana trajno će se riješiti donošenjem zakona o javnom dugu Republike do kraja prvog polugodišta 1995. godine.

1067. Ova Odluka je kasnije izmijenjena i dopunjena sa stupanjem na snagu 2. juna 1995. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 19/95). Izmijenjena i dopunjena tačka 12. predviđa da treba donijeti zakon o javnom dugu prije kraja septembra 1995. godine. Dalje se dodaje da, do donošenja tog zakona, Narodna banka Bosne i Hercegovine može, uz saglasnost Ministarstva finansija, isplaćivati deviznu štednju u odgovarajućem iznosu u dinarima pripadnicima Armije Republike Bosne i Hercegovine za pokrivanje troškova njihovog liječenja i liječenja članova njihovih porodica.

1068. **Odluka o ciljevima i zadacima devizne politike** donijeta je 10. aprila 1996. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 13/96). Potvrđujući uglavnom Odluku iz 1995. godine, tačka 7. Odluke iz 1996. godine predviđala je bez posebnog određivanja datuma sljedeće:

Devizna štednja građana deponovana kod bivše Narodne banke Jugoslavije zajedno sa kamatama na ovu štednju, rješavaće se donošenjem zakona o javnom dugu Bosne i Hercegovine, ili na drugi način u sklopu ukupne konsolidacije duga Bosne i Hercegovine zajedno sa međunarodnom zajednicom.

1069. Visoki predstavnik u Bosni i Hercegovini donio je 22. jula 1998. godine **Okvirni zakon o privatizaciji preduzeća i banaka u Bosni i Hercegovini**. On je stupio na snagu sljedećeg dana kao privremeni zakon ("Službeni list Bosne i Hercegovine", broj 14/98). Konačno, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ga je usvojila 19. jula 1999. godine ("Službeni list Bosne i Hercegovine", broj 12/99).

B. Odluka o ratifikaciji sporazuma o pitanjima sukcesije Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ("Službeni glasnik BiH", br. 10/01)

1070. U sporazumu o sukcesiji SFRJ, Aneks C, u relevantnom dijelu, predviđa sljedeće:

Član 2, stav 3.

[...]

Ostala finansijska dugovanja (SFRJ) uključuju:

(a) jamstva SFRJ ili njene narodne banke Jugoslavije za štednju u čvrstoj valuti položenu kod komercijalnih banaka ili njihovih filijala u bilo kojoj državi sljednici prije datuma kojeg je ona proglasila neovisnost;

[...]

Član 7.

Jamstva bivše SFRJ ili njene NBJ za štednju čvrste valute položenu kod komercijalne banke ili neke od njenih filijala u bilo kojoj državi sljednici prije datuma kada je ta država proglasila neovisnost predmet se pregovara bez odlaganja, vodeći naročito računa o potrebi zaštite štednje čvrste valute pojedinaca. Ovi pregovori će se odvijati pod pokroviteljstvom Banke za međunarodna poravnanja.

C. Zakoni Federacije Bosne i Hercegovine o privatizaciji i izmjene i dopune

1071. Osnovne pravne odredbe kojima se omogućava prenos stare devizne štednje na Jedinstveni račun građana radi korištenja u procesu privatizacije sadržane su u članovima 3, 7, 11. i 18. **Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije** (u daljnjem tekstu: Zakon o potraživanjima građana), koji je stupio na snagu 28. novembra 1997. godine, a počeo se primjenjivati 27. februara 1998. godine, sa izmjenama i dopunama od 5. marta 1999. godine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 27/97 i 8/99). Ti članovi su propisivali:

Član 3:

Lice koje ima deviznu štednju u bankama ili poslovnim jedinicama sa sjedištem na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine iznad 100 KM, a bilo je državljanin bivše Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine i na dan 31. marta 1991. godine imalo prebivalište na teritoriji koja sada pripada Federaciji Bosne i Hercegovine stiče potraživanja prema Federaciji sa stanjem na dan 31. marta 1992. godine.

Realizacija potraživanja građana koji su na dan 31. marta 1991. godine imali državljanstvo bivše Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine, a koji nemaju prebivalište na teritoriji Federacije, kao i drugih lica, koja imaju devizna potraživanja u bankama na teritoriji Federacije, u smislu ovog zakona, uredit će se posebnim propisom.

Licima iz stava 1. ovog člana s deviznom štednjom do 100 DEM banke će na njihov zahtjev isplatiti iznos štednje.

Potraživanja iz stava 3. ovog člana su isplativa nakon isteka perioda od tri mjeseca od dana primjene ovog Zakona.

Član 7:

Potraživanja iz člana 3. ovog zakona banka prenosi na Jedinostveni račun štediše.

Način prenosa potraživanja građana ... čiji se računi vode u bankama kod kojih su organizacione jedinice na teritoriji Federacije prestale s radom, uredit će se posebnim propisom Federalnog ministarstva finansija.

Član 11:

Otvaranje Jedinostvenih računa vrši se po službenoj dužnosti na osnovu Jedinostvenog matičnog broja građana-nosilaca potraživanja iz ovog zakona.

Jedinostveni račun predstavlja certifikat građanina.

Član 18:

Potraživanja sa Jedinostvenog računa mogu se koristiti u postupku privatizacije u roku od dvije godine od dana izdavanja izvoda sa Jedinostvenog računa, a nakon upisa potraživanja po pojedinim vrstama.

Istekom roka iz stava 1. ovog člana, potraživanja na Jedinostvenom računu se gase.

1072. Nakon odluke Doma u predmetu *Poropat i drugi* u junu 2000. godine, Federacija je donijela razne izmjene i dopune ovih odredbi.

1073. **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u procesu privatizacije** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 45/00) stupio je na snagu 2. novembra 2000. godine. Ovim Zakonom član 18. je izmijenjen i dopunjen na taj način da je nosiocu stanarskog prava iz člana 8a.¹ Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo omogućeno da može koristiti svoja potraživanja sa Jedinostvenog računa građana u roku od tri mjeseca od dana ovjere potpisa na ugovoru o kupovini pred nadležnim sudom. Izmjenama i dopunama je dodat treći stav u članu 18, koji predviđa:

Izuzetno od odredbe st. 1. i 2. ovog člana nosioci stanarskog prava iz člana 8a. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/97, 11/98, 22/99 i 7/00) mogu koristiti potraživanja sa Jedinostvenog računa u roku od tri mjeseca od dana ovjere potpisa na kupoprodajnom ugovoru kod nadležnog suda.

1074. Dodatne izmjene i dopune stava 1. člana 18. su stupile na snagu 8. februara 2002. godine. Tim izmjenama i dopunama opći rok za korištenje certifikata izmijenjen je sa dvije godine na četiri godine, tako da cijeli član, sa izmjenama i dopunama, glasi:

---

¹ Navedenim članom 8a. je regulisana kupovina napuštenih stanova od strane nosilaca stanarskih prava.

Član 18.

Potraživanja sa Jedinostvenih računa građana mogu se upotrijebiti u procesu privatizacije u roku od četiri godine od dana izdavanja izvoda sa Jedinostvenog računa građana, nakon registracije svakog pojedinog potraživanja.

Po isteku roka navedenog u stavu 1. ovog člana, potraživanja sa Jedinostvenih računa se gase.

Izuzetno od odredbi stavova 1. i 2. ovog člana, nosioci stanarskog prava iz člana 8a. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 27/97, 11/98, 22/99 i 7/00) mogu koristiti potraživanja sa Jedinostvenog računa u roku od tri mjeseca od dana ovjere potpisa sa kupoprodajnim ugovorom kod nadležnog suda.

1075. Pored ovih izmjena Zakona o potraživanjima građana, Federacija je donijela dodatne izmjene i dopune procesa privatizacije kako bi ublažila položaj vlasnika stare devizne štednje. **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji preduzeća** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 45/00) je stupio na snagu 2. novembra 2000. godine. Ovim Zakonom je izmijenjen i dopunjen član 28. kako bi se certifikati po osnovu stare devizne štednje izjednačili sa gotovinom. Starom verzijom je propisano:

Prodaja iz člana 26.² ovog zakona vrši se uz obavezno plaćanje u novcu najmanje 35 posto ugovorene prodajne cijene.

Za svaki iznos plaćen u novcu preko 35% može se odobriti popust od 8%.

Novom verzijom je propisano:

Prodaja iz člana 26. ovog zakona vrši se uz obavezno plaćanje u novcu ili certifikatima iz temelja stare devizne štednje najmanje 35 posto ugovorene prodajne cijene.

Za svaki iznos plaćen u novcu ili certifikatom po osnovu stare devizne štednje preko 35% može se odobriti popust od 8%.

1076. **Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji preduzeća** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 61/01) izmijenjen je član 27. stav 1. Starom verzijom je propisano:

Mala privatizacija u smislu člana 26. ovog zakona provodi se javnom prodajom, koju je preduzeće dužno pripremiti i prijaviti nadležnoj agenciji (za privatizaciju) u roku od 12 mjeseci od dana početka primjene ovog zakona.

Novom verzijom je propisano:

Mala privatizacija u smislu člana 26. ovog zakona provodi se javnom prodajom, koju je preduzeće dužno pripremiti i prijaviti nadležnoj agenciji (za privatizaciju) u roku koji odredi Agencija Federacije, i u roku važenja potraživanja građana iz Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije (certifikati itd).

1077. **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo** stupio je na snagu 8. januara 2002. godine (nakon datuma odluke Ustavnog suda Federacije). Novi član 24. tog zakona je izjednačio certifikate iz osnova stare devizne štednje sa novcem. Starom verzijom je propisano:

---

² Navedenim članom 26. regulisana je prodaja preduzeća u procesu male privatizacije.

Plaćanje otkupne cijene stana vrši se jednim od platežnih sredstava i to:

a) gotovinom

b) certifikatima na temelju tražbine građana, a koji su utvrđeni posebnim propisima

Kada se plaćanje vrši novcem cijena stana se umanjuje za 20% utvrđene otkupne cijene.

Novom verzijom je propisano:

Plaćanje otkupne cijene stana vrši se jednim od platežnih sredstava i to:

a) novcem

b) certifikatima na temelju tražbine građana, a koji su utvrđeni posebnim propisima.

Kada se plaćanje vrši novcem ili certifikatom iz osnova stare devizne štednje cijena stana se umanjuje za 20% utvrđene otkupne cijene.

1078. U pismu Domu za ljudska prava od 8. decembra 2000. godine, u vezi sa implementacijom odluke *Poropat i drugi*, Federacija navodi da ona, "preko nadležnih Ministarstava i agencija, vodi aktivnosti informisanja građana o važnosti posjeta bankama kako bi dali Jedinostveni matični broj s ciljem da omoguće prenos svoje stare devizne štednje na Jedinostveni račun građana i izdavanje certifikata kojim bi im omogućila da učestvuju u procesu privatizacije koji je u postupku jer nema drugog načina na koji bi građani Bosne i Hercegovine – imaoci stare devizne štednje, realizovali svoja potraživanja po tom osnovu na bilo koji drugi način osim putem procesa privatizacije."

1079. Federacija Bosne i Hercegovine je **Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o potraživanju građana** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 57/03) izmijenila član 7. koji je glasio:

Potraživanja iz člana 3. ovog zakona banka prenosi na Jedinostveni račun štediše.

Novom verzijom je propisano:

Potraživanja iz člana 3. ovog zakona banka, na zahtjev štediše koji se podnosi u roku do šest mjeseci od dana usvajanja ovog zakona, prenosi na Jedinostveni račun štediše.

Također, izmijenjen je i član 11. koji je glasio:

Otvaranje Jedinostvenih računa vrši se po službenoj dužnosti na osnovu matičnog broja građana-nosilaca potraživanja iz ovog zakona.

Novom verzijom je propisano:

Otvaranje Jedinostvenih računa vrši se po službenoj dužnosti na osnovu matičnog broja građana-nosilaca potraživanja iz ovog zakona, a otvaranje Jedinostvenog računa po osnovu stare devizne štednje vrši se na zahtjev štediše.

1080. Također, došlo je do izmjene i člana 18. koji se odnosio na rok upotrebe certifikata u procesu privatizacije, u smislu da je rok od 4 godine produžen na 6 godina, tako da član 18. sa izmjenama sada glasi:

Potraživanja sa Jedinštenog računa mogu se koristiti u postupku privatizacije u roku od šest godina od dana izdavanja izvoda sa Jedinštenog računa, a nakon upisa potraživanja po pojedinim vrstama.

1081. Član 20. Zakona o potraživanju građana je dopunjen sa dva nova stava 20a. i 20b. koji regulišu neiskorištena potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje koja su prenijeta na Jedinštveni račun, kao i sredstva koja su štediše utrošili u privatizacijske investicione fondove. Član 20. je glasio:

Direktor Agencije za privatizaciju u Federaciji Bosne i Hercegovine će u roku od 30 dana od stupanja na snagu ovog zakona donijeti Uputstvo o evidenciji i realizaciji potraživanja sa Jedinštenog računa.

Novi stavovi su:

20a. Agencija za privatizaciju u Federaciji BiH će neiskorištena potraživanja po osnovu stare devizne štednje koja su prenijeta na Jedinštveni račun vratiti na račun imaoaca u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva štediše.

20b. Štediše koje su izvršile prijenos potraživanja iz osnova stare devizne štednje u privatizacijske investicione fondove, koja žele povratiti na svoje Jedinštvene račune, mogu podnijeti zahtjev privatizacijskim investicionim fondovima za povrat potraživanja u roku do šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

1082. Federacija Bosne i Hercegovine je usvojila nove izmjene i dopune Zakona o potraživanju objavljene u "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", broj 20/04, tako da je član 5. dopunjen sa novim članom 5a. koji glasi:

Član 5a. Izuzetno od člana 5. ovog Zakona potraživanje po osnovu stare devizne štednje postaje unutrašnji dug Federacije Bosne i Hercegovine koji se izmiruje u skladu sa posebnim zakonom, osim ako lice koje ima potraživanje na osnovu stare devizne štednje ne da izjavu da se ta potraživanja koriste za namjene iz člana 18. ovog Zakona.

Izjava iz stava 1. ovog člana je neopoziva i podnosi se Federalnom ministarstvu finansija u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

1083. Također, izmijenjen je i član 18. koji je regulisao način korištenja sertifikata, i sada glasi:

Potraživanja sa Jedinštenog računa mogu se koristiti u procesu privatizacije:

- za kupovinu dionica preduzeća, imovine preduzeća i druge imovine koja se bude prodavala u procesu privatizacije do 30. juna 2006. godine, pod uvjetom da učešće pojedinačne ponude ne prelazi 10% od ukupne kupovne cijene;

- za kupovinu stanova na kojima postoji stanarsko pravo do 30. juna 2007. godine u visini do 100% od ukupne cijene.

Istekom rokova iz stava 1. ovog člana potraživanja na Jedinštenom računu se gase.

Izuzetno od odredbe stava 2. ovog člana rok za kupovinu stanova na kojima postoji stanarsko pravo može se mijenjati zavisno od donošenja i promjena propisa o restituciji.

1084. Posljednjim izmjenama i dopunama Zakona o potraživanju obuhvaćen je i član 20. koji sada glasi:

Agencija za privatizaciju u Federaciji Bosne i Hercegovine dostavit će Federalnom ministarstvu finansija bazu podataka o stanju neiskorištenih potraživanja po osnovu stare devizne štednje na Jedinstvenom računu u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Član 20b. koji je davao štedišama koji su uložili svoja sredstva u PIF-ove mogućnost da traže povrat uloženih sredstava se novim zakonom briše.

1085. Parlament Federacije Bosne i Hercegovine je 20. novembra 2004. godine usvojio **Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 64/04), koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

Ovim Zakonom utvrđuju se unutrašnje obaveze Federacije Bosne i Hercegovine prema fizičkim i pravnim licima, nastale na osnovu: neisplaćenih invalidnina, neisplaćenih penzija, neisplaćenih naknada prema dobavljačima za robe, materijale i usluge, obaveze nastale na osnovu neisplaćenih plaća i dodataka, te ostale obaveze (u daljnjem tekstu: unutrašnji dug), odnosno način pojedinačne verifikacije utvrđenih potraživanja, kao i način njihovog izmirenja.

Član 2.

Ovim Zakonom utvrđuje se sveobuhvatno izmirenje unutrašnjeg duga na način koji osigurava i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija).

Unutrašnji dug Federacije procjenjuje se u iznosu od 1.858,9 miliona KM. Ova procjena isključuje iznos obaveza za staru deviznu štednju, s obzirom na to da će se oni utvrditi u postupku verifikacije.

Obaveze unutrašnjeg duga iz stava 1. ovog člana izmiruju se isplatom u gotovini, putem izdavanja obveznica (u daljnjem tekstu: obveznice) i otpisivanjem, prema odredbama ovog Zakona.

Izmirenje svih kategorija unutrašnjeg duga, uključujući i staru deviznu štednju, neće prelaziti iznos od 10% GDP za 2003. godinu i to u neto sadašnjoj vrijednosti za sve planirane isplate svih kategorija unutrašnjeg duga.

Član 3.

Unutrašnji dug Federacije iznosi 1.858,9 miliona KM, isključujući iznos obaveze za staru deviznu štednju koji će se utvrditi u postupku verifikacije, a čine ga:

- opće obaveze u iznosu od 947,9 miliona KM,
- obaveze na osnovu kredita komercijalnih banaka u iznosu od 11 miliona KM,
- obaveze za staru deviznu štednju u iznosu koji će se utvrditi prema verifikaciji obaveza na način propisan u članu 12. ovog Zakona.

Član 9.

Federacija preuzima obaveze na osnovu stare devizne štednje ostvarene u najnižim poslovnim jedinicama banaka (ekspozitura i/ili agencija) na teritoriji Federacije. Ukoliko banka nema poslovnih jedinica onda se smatra da je sjedište banke najniža poslovna jedinica.

CH/98/375 i dr.

Obaveze na osnovu stare devizne štednje, definirane stavom 1. ovog člana, ne obuhvataju obaveze na osnovu stare devizne štednje deponovane u Ljubljanskoj banci i Invest banci, s obzirom na to da će se one rješavati u procesu sukcesije imovine bivše SFRJ.

Obaveze na osnovu stare devizne štednje iz člana 3. ovog Zakona Federacija će izmiriti isplatom u gotovini i izdavanjem obveznica.

Kamate na staru deviznu štednju od 01. januara 1992. godine otpisuju se.

Član 10.

Kad se izvrši verifikovanje potraživanja za staru deviznu štednju, na način predviđen članom 12. ovog Zakona, Vlada Federacije će posebnim propisom utvrditi metod i visinu isplate u gotovini za staru deviznu štednju svakom fizičkom licu, nosiocu stare devizne štednje, do iznosa propisanog u članu 2. ovog Zakona.

Član 11.

Gotovinske isplate za staru deviznu štednju iz člana 10. ovog Zakona izvršit će se iz budžeta Federacije u periodu od četiri godine počevši od fiskalne godine kada se završi postupak verifikovanja stare devizne štednje.

Član 12.

Verifikovanje svih potraživanja za staru deviznu štednju vršit će se na osnovu baze podataka koja je ustanovljena Zakonom o utvrđivanju i ostvarivanju potraživanja građana u postupku privatizacije ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 32/01, 57/03, 20/04) i drugim propisima donesenim na osnovu zakona i baza podataka koje posjeduju banke.

Proces verifikacije potraživanja za staru deviznu štednju završit će se u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Federalni ministar finansija donijet će podzakonske akte o verifikaciji svih potraživanja za staru deviznu štednju u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Član 13.

Za obaveze za staru deviznu štednju koje ne budu izmirene isplatom u gotovini, u skladu sa čl. 9. i 10. ovog Zakona, izdat će se obveznice do iznosa koji je potreban za izmirenje kumulativnih potraživanja.

Član 14.

Kad se izvrši verifikovanje potraživanja za staru deviznu štednju na način predviđen članom 12. ovog Zakona, Vlada Federacije će posebnim propisom utvrditi model izdavanja obveznica propisujući rok dospijanja obveznica, visinu kamate na obveznice i dužinu grace perioda, a do iznosa koji se utvrdi kao glavnica u procesu verifikovanja potraživanja na osnovu stare devizne štednje do iznosa propisanog u članu 2. ovog Zakona.

Kako bi osigurala dodatna finansijska sredstva nosiocima obveznica iz člana 13. ovog Zakona, Vlada Federacije, u svojstvu dioničara a prema važećim propisima, svojom Odlukom rasporedit će do 15% dividende iz privrednih društava sa državnim kapitalom kako bi otkupljivala javne obveznice putem ponude po tržišnoj

cijeni, isplaćujući ih kako je predviđeno godišnjim budžetom, počevši od obveznica sa najnižom nominalnom vrijednosti i progresivno krenuvši ka obveznicama sa višom nominalnom vrijednosti.

Član 15.

Vlada Federacije će tri posto iznosa koji se ostvari od prodaje preduzeća JP „BH Telecom“, JP „Elektroprivrede BiH“ d.d., JP „Elektroprivrede HZHB“ d.d. i „Hrvatske telekomunikacije“ d.o.o. Mostar uplatiti na poseban račun.

Sredstva ostvarena na posebnom računu iz stava 1. ovog člana koristit će se u svrhu prijevremenog otkupa obveznica na osnovu stare devizne štednje po tržišnoj cijeni i to uključujući prioritet u isplati - otkupu obveznica vlasnika stare devizne štednje i to ponudom otkupljenja obveznica sa najnižom nominalnom vrijednosti, a potom obveznica sa višom nominalnom vrijednosti.

Federalni ministar finansija donijet će podzakonske akte o načinu raspolaganja sredstvima deponovanim na računu iz prethodnog stava, odnosno o modalitetima isplate vlasnika obveznica, shodno ostvarenju sredstava iz ovog člana.

Član 21.

Obveznice za izmirenje obaveza za staru deviznu štednju i ratnih potraživanja su vrijednosni papiri koje izdaje u cijelosti ili djelimično Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu: vrijednosni papiri BiH) u ime Federacije, ili Federacija (u daljnjem tekstu: vrijednosni papiri Federacije) prema posebnom propisu.

Obveznice izdate za izmirenje obaveza za staru deviznu štednju i ratna potraživanja su utržive i prenosive i izdaju se i vode samo u elektronskoj formi.

Svi uvjeti vezani za obveznice utvrđuju se odlukom Vlade Federacije i posebnim propisom.

Za predračun obaveza na osnovu stare devizne štednje i ratnih potraživanja u KM koristi se srednji zvanični kurs Centralne banke Bosne i Hercegovine koji važi na dan donošenja odluke Vlade Federacije o emisiji obveznica u smislu ovog Zakona.

Obveznice izdate za izmirenje obaveza iz stava 2. ovog člana predstavljaju unutrašnji dug Federacije u skladu sa posebnim propisom.

Federalno ministarstvo finansija upravljat će računima sa kojih se sredstva koja su položena mogu podizati u svrhu isplate obveznice.

Član 22.

Obveznice Federacije ne podliježu propisima i odobrenju Komisije za vrijednosne papire Federacije Bosne i Hercegovine.

Član 24.

Federacija garantuje za obveznice izdate u skladu sa odredbama ovog Zakona za izmirenje unutrašnjeg duga.

Član 26.

Vlada Federacije će u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijeti podzakonske akte za utvrđivanje prioriteta među kategorijama obaveza za

izmirenje potraživanja u skladu sa stavom 2. člana 7., članom 8. i članom 11. ovog Zakona.

D. Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine

1086. Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine je 8. januara 2001. godine utvrdio da članovi 3, 7, 11. i 18. Zakona o potraživanjima građana nisu u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine. Ustanovio je da su ti članovi u suprotnosti sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i time u suprotnosti sa članom II.A.2(1)(k) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine i Amandmanom 5. Navedeni Sud, u svojoj odluci, nije pomenuo prethodne izmjene i dopune zakona od 2. novembra 2000. godine. Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine nije naredio nikakve posebne izmjene i dopune ili na neki drugi način propisao prelazne odredbe po kojima bi relevantni članovi trebali biti primijenjeni.

1087. Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, u relevantnom dijelu, glasi:

Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine članom II A. 2. (1)(k) i Amandmanom V utvrđeno je da će Federacija osigurati primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda utvrđenih u dokumentima navedenim u Aneksu ovog ustava [...].

Utvrđujući ustavnost članova 3., 7., 11. i 18. Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u procesu privatizacije sa navedenim ustavnim odredbama i članom 1. stav 1. Protokola br. 1 uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, Sud je utvrdio da odredbe članova 3., 7., 11. i 18. Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije nisu u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

1088. Odluka Ustavnog suda Federacije objavljena je 9. marta 2001. godine u "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", broj 7/01.

1089. Članom 12(b) dijela IV(c) Ustava Federacije predviđa se da ako Ustavni sud Federacije *utvrdi da zakon, usvojeni ili predloženi zakon ili drugi propis Federacije ili bilo kojeg kantona ili općine nije u skladu sa ovim Ustavom, taj zakon ili drugi propis neće se primjenjivati, odnosno stupiti na snagu, osim ukoliko se izmijeni na način koji propiše Sud ili ukoliko Sud ne utvrdi prijelazna rješenja, koja ne mogu biti na snazi duže od šest mjeseci.*

1090. Federacija Bosne i Hercegovine je 14. maja 2001. godine podnijela apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine protiv presude Ustavnog suda Federacije, zavedenu kao *U 57/01*. Ustavni sud Bosne i Hercegovine je, na svojoj sjednici od 20. decembra 2003. godine, rješenjem odbacio apelaciju iz formalnih razloga.

V. ŽALBENI NAVODI

1091. Podnosioci prijava se generalno žale da je povrijeđeno njihovo pravo na mirno uživanje imovine, zagantovano članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Jedan dio podnosilaca prijava se, također, žali da je povrijeđeno njihovo pravo na pravičnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, zagantovano članom 6. Evropske konvencije. Nekoliko podnosilaca prijava navode povrede raznih članova Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima.

1092. Svi podnosioci prijava traže punu isplatu cjelokupne devizne štednje, a mnogi posebno traže isplatu kamata. Također traže kompenzaciju za duševne patnje, troškove postupka pred domaćim sudovima i Domom, te ostale troškove. Neki od podnosilaca prijava traže od Doma da naredi donošenje zakona po kojem će stara devizna štednja biti proglašena neotuđivom privatnom imovinom bez ikakvih ograničenja.

VI. PODNESCI STRANA

A. Bosna i Hercegovina

1. U pogledu činjenica

1093. Tužena strana navodi da je, nakon dobijanja samostalnosti, odmah počela sa pravnim regulisanjem u oblasti deviznog poslovanja. To je učinjeno iz razloga što su sva devizna sredstva, među kojima je bila i devizna štednja građana, činila ukupne rezerve bivše SFRJ. Zna se da je stanje deviznih rezervi bivše SFRJ na dan 31. decembar 1990. godine iznosilo 13 milijardi USD, a na dan 31. decembar 1991. godine oko 1,5 milijardi USD. Iz ovoga proizilazi da je bivša SFRJ putem Narodne banke Jugoslavije, gdje je vršeno deponovanje svih deviznih rezervi bivše SFRJ, svjesno sklonila sve devize i na taj način onemogućila bivše republike, među kojima je bila i Bosna i Hercegovina, da raspoložu sa deviznim rezervama koje su sa njenog područja bile deponovane kod Narodne banke Jugoslavije.

1094. Tužena strana ističe da, u skladu sa gore navedenim, Bosna i Hercegovina do sada ni na koji način nije preuzela garanciju za deviznu štednju građana koja je deponovana kod bivše Narodne banke Jugoslavije, niti postoji njena obaveza da tu štednju isplaćuje građanima.

2. U pogledu prihvatljivosti

1095. Tužena strana navodi da, s obzirom da podnosioci prijava nisu uopće koristili domaća pravna sredstva koja su im stajala na raspolaganju, nisu ispunjeni uslovi za prihvatljivost prijava i razmatranje merituma spora od strane uvažene Komisije do okončanja tih postupaka pred domaćim organima uprave i pravosuđa po raspoloživim pravnim lijekovima saglasno odredbama člana 26. Evropske konvencije i člana 8. stav 2a. Aneksa 6. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

1096. Tužena strana ističe da iz prijava proizilazi da je ljudsko pravo podnosilaca prijava povrijeđeno u mjesecu junu 1992. godine i da je ta navodna povreda trajala čitav rat, a da su prijave podnesene više godina poslije rata. Naime, Dom/Komisija može razmatrati predmete, između ostalog, samo nakon što su iscrpljena domaća pravna sredstva i ako je zahtjev podnesen u roku od šest mjeseci od dana donošenja konačne odluke.

1097. Tužena strana smatra da Komisija, u svim predmetima gdje građani potražuju isplatu stare devizne štednje mora donijeti identičnu odluku (da imaju, ili nemaju pravo na naplatu stare devizne štednje) po kojoj bi bilo utvrđeno da li Bosna i Hercegovina preuzima garancije na staru deviznu štednju od bivše SFRJ.

1098. Tužena strana predlaže Komisiji da, iz gore navedenih razloga, prijave odbaci kao neprihvatljive.

3. U pogledu merituma

1099. Tužena strana traži od Komisije, ukoliko ocijeni da za sada nisu ispunjeni uslovi za odbacivanje prijave, da se sačeka sa odlučivanjem o prihvatljivosti prijave do konačnog ishoda u navedenim postupcima koji se trebaju pokrenuti pred domaćim nadležnim sudovima.

1100. Tužena strana navodi da je, prema njenim saznanjima do kojih se došlo u konsultacijama sa Vijećem ministara Bosne i Hercegovine, Uredom visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu i dr, trenutno našla najcjelishodnija rješenja ovog problema. U takvoj situaciji, a u punoj saradnji sa Uredom Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, Država Bosna i Hercegovina je kao jedino moguće rješenje iznašla soluciju da kroz proces privatizacije državne imovine omogući deviznim štedišama obeštećenja kroz otkup te imovine kako devizne štediše ne bi ostale bez ikakve naknade. U tom cilju, Država Bosna i Hercegovina-Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, u saradnji sa Uredom visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, priprema paket zakona o privatizaciji državne imovine kako na nivou države, tako i na nivou entiteta Bosne i Hercegovine.

1101. Tužena strana ističe da nisu povrijeđena ljudska prava podnosilaca prijave kroz soluciju koja im se nudi predviđenim zakonskim rješenjima kao načinom punog obeštećenja, a u smislu koja su im zagarantovana Evropskom konvencijom.

1102. Tužena strana predlaže Komisiji, ukoliko ne odbaci prijave kao neprihvatljive, da odbije prijave u meritumu spora u odnosu na tuženu stranu, Bosnu i Hercegovinu, kao i da se odbiju zahtjevi podnosilaca prijave za kompenzaciju i naknadu troškova postupka.

B. Federacija Bosne i Hercegovine

1. U pogledu činjenica

1103. Tužena strana ističe činjenicu, da je od dana podnošenja prijave Domu/Komisiji, preduzela regulativne mjere s ciljem da spriječi kolaps platnog sistema javnog duga i bankovnog sistema, a u svrhu zaštite vlasnika sredstava na deviznim štednim knjižicama. Naime, nakon pravosnažne presude Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: U-10/00 od 8. januara 2001. godine, tužena strana je donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije (u daljnjem tekstu: Zakon o realizaciji potraživanja) objavljen u "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 45/00 od 25. oktobra 2000. godine; broj: 54/00 od 26. decembra 2000. godine; broj: 32/01 od 24. jula 2001. godine; broj: 27/02 od 28. juna.2002. godine; broj: 57/03 od 21. novembra .2003. godine i broj: 44/04 od 21. avgusta 2004. godine, kojim su uređena pitanja utvrđivanja i ostvarivanja potraživanja u postupku privatizacije. Zakonom su definirane vrste potraživanja građana prema Federaciji Bosne i Hercegovine, načini evidentiranja i postupka ostvarivanja ovih potraživanja u postupku privatizacije. Zakonom su definirane vrste potraživanja te između ostalog i potraživanja na osnovu stare devizne štednje.

1104. Naime, u međuvremenu, tužena strana, konkretno Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na sjednici od 15. decembra 2003. godine, donijela je Odluku o usvajanju strateškog plana za izmirenje unutrašnjih potraživanja prema Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine ", broj: 63/03 od 16. decembra 2003. godine – u daljnjem tekstu: Odluka). Odlukom je utvrđeno da unutrašnja potraživanja prema Federaciji Bosne i Hercegovine ukupno iznose 3.263,4 miliona KM, a obuhvataju između ostalog i obaveze za staru deviznu štednju u iznosu od 1.110 miliona KM, te da će se način isplate i dinamika isplate i izvor finansiranja neisplaćenih potraživanja prema Federaciji Bosne i Hercegovine, regulirati posebnim zakonima. Tako je članom 4. Odluke određen način izmirenja obaveza prema kojem Vlada Federacije Bosne i Hercegovine planira gotovinsku isplatu vlasnicima stare devizne štednje u

iznosu od 105 miliona KM, izdavanje obveznica sa nominalnom vrijednošću u iznosu od 1.005 miliona KM, sa rokom dospjeća od 20 godina, 10 godina, grace perioda i kamatom od 0,5%, koja će imati neto sadašnju vrijednost u iznosu od 452 miliona KM.

1105. Nadalje, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine je donio Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 66/2004 od 27. novembra 2004. godine), koji je stupio na snagu narednog dana od dana objavljivanja. Ovim zakonom utvrđuje se sveobuhvatno izmirenje unutarnjeg duga na način koji osigurava i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine (član 2. Zakona o utvrđivanju). Unutarnji dug Federacije Bosne i Hercegovine prema članu 3. navedenog zakona, između ostalog čine i obavezu za staru deviznu štednju u iznosu koji će biti utvrđen po verificiranju obaveza. Obaveze po osnovu stare devizne štednje definisane članom 3. Zakona o utvrđivanju, Federacija Bosne i Hercegovine će izmiriti isplatom u gotovini i izdavanjem obveznica.

Proces verificiranja tražbina za staru deviznu štednju okončat će se u roku od devet mjeseci od stupanja na snagu ovog Zakona.

Federalni ministar finansija donijeće podzakonske akte o verificiranju svih tražbina za staru deviznu štednju u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Kako bi osigurala dodatna finansijska sredstva nositeljima obveznica iz članka 13. ovog Zakona, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine u svojstvu dioničara, a sukladno važećim propisima, svojom će Odlukom rasporediti do 15% dividende iz gospodarskih društava s državnim kapitalom kako bi otkupljivala javne obveznice putem ponude po tržišnoj cijeni, isplaćujući ih kako je predviđeno godišnjim proračunom, počevši od obveznica s najnižom nominalnom vrijednošću i progresivno krenuši s obveznicama s višom nominalnom vrijednošću.

1106. Dakle, slijedom navedenih činjenica, tužena strana ističe da je, primjenom odredbi Zakona o realizaciji potraživanja i Zakona o izmirenju obaveza, utvrđena unutarnja obaveza Federacije Bosne i Hercegovine prema fizičkim licima i pravnim licima, kao i način njihovog izmirenja. Naime, izradom podzakonskog akta će biti izvršene verifikacije svih potraživanja za staru deviznu štednju, pa tako i potraživanja za staru deviznu štednju podnosilaca prijava.

2. U pogledu prihvatljivosti

1107. Tužena strana smatra nespornim da je putem navedene legislative i propisa dat jasan okvir kojim su stare devizne štediša dobile konkretne pouzdane informacije u vezi sa budućim tretmanom njihove stare devizne štednje, na način koji uzima u obzir opće interese, i istovremeno ne predstavlja pretjeran pojedinačan teret na podnosiocima prijava.

1108. Naime, tužena strana opravdano sumnja, a imajući u vidu vremenski period od dana podnošenja prijave do danas, da su pojedini podnosioci prijava, *uložili svoju deviznu štednju putem certifikata*, tako što su ih prodali. S tim u vezi, tužena strana podsjeća Komisiju na njenu Odluku o brisanju u predmetu broj: CH/99/2211 *Olga Terpin* protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine od 9. februara 2004. godine.

1109. U prilog naprijed navedenom, tužena strana ističe činjenicu da podnosioci prijava od dana podnošenja prijave Domu/Komisiji, odnosno od dana pravosnažnosti presude Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: U-10/00, nisu dostavili nove informacije – dokumentaciju: da li su pokušali da podignu svoju staru deviznu štednju – zatražili pomoć kod domaćeg suda.

1110. Dakle, u ovakvoj konstelaciji preduzetih radnji, odnosno radnji koje će preduzeti tužena strana, unutarnji dug Federacije Bosne i Hercegovine, kojim se obaveze za staru deviznu štednju u

iznosu koji će biti utvrđen po verificiranju obaveza, na način propisan u članu 12. Zakona o izmirenju obaveza, a u vezi sa odredbom stava 1. tačka 3. člana 3. Zakona o izmirenju obaveza, izmirit će se isplatom u gotovini, odnosno za obaveze za staru deviznu štednju koje ne budu izmirene u gotovini i sukladno čl. 9. i 10. Zakona o izmirenju obaveza, izdat će se obveznice do iznosa koji je potreban za izmirenje kumulativnih tražbina (član 13. Zakona o izmirenju obaveza). Kad su u pitanju obveznice za izdavanje obaveza za staru deviznu štednju, tužena strana podsjeća Komisiju na poglavlje III – Obveznice – odredbe članova od 21. do 25. Zakona o izmirenju obaveza – kojim je između ostalog utvrđen način – metod – uvjeti izmirenja obaveza za staru deviznu štednju, u vidu obveznica, za koje Federacija Bosne i Hercegovine jamči sukladno odredbama ovog Zakona za izmirenje obaveza.

1111. Slijedom izloženog, tužena strana smatra da su se stekli uslovi da Komisija, primjenom odredbi člana VIII Sporazuma, prijave u rubriciranim predmetima proglasi neprihvatljivim, prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u pogledu tužene strane Federacije Bosne i Hercegovine.

1112. Slijedom navedenoga, tužena strana predlaže Komisiji da prijave podnosilaca odbaci, primjenom člana VIII(3)(b) Sporazuma, jer je predmetna stvar već riješena, na način i u skladu sa naredbama iz ranijih odluka Doma koje se tiču pitanja "stare" devizne štednje, kao i sa Odlukom Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine.

3. U pogledu merituma

1113. Nesporno je da potraživanja podnosilaca prijava po osnovu njihove devizne štednje predstavljaju imovinu u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

1114. U skladu sa stavom 2. člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, s obzirom na ekonomske poteškoće Federacije i banaka, a da bi se spriječio kolaps bankovnog sistema, tužena strana je zakonom regulisala korištenje potraživanja građana po osnovu njihove devizne štednje. Prema ranijim zakonskim rješenjima, nije bila postignuta pravična ravnoteža između općeg interesa i imovinskih prava imalaca stare devizne štednje, a što je utvrđeno odlukama Doma za ljudska prava.

1115. Tužena strana ne osporava da potraživanja podnosilaca prijava prema bankama lociranim na području Federacije Bosne i Hercegovine po osnovu njihove devizne štednje predstavljaju *imovinu* u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Međutim tužena strana podsjeća Komisiju da član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju uključuje i tri posebna pravila, na osnovu kojih Država ima pravo da se miješa u pravo na imovinu u skladu sa javnim interesom.

1116. Dakle, tužena strana je našla, u okviru svoje slobode odlučivanja, odgovarajući način i postigla traženu *pravičnu ravnotežu* interesa. Naime, u trenutnoj fazi, podnosioci prijava ili druge devizne štediša, imaju mogućnost da ostvare svoja imovinska prava u određenim iznosima za staru deviznu štednju na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, s obzirom da su potraživanja po osnovu stare devizne štednje postala unutrašnji dug Federacije Bosne i Hercegovine, koji se izmiruje u skladu sa posebnim zakonom, osim ako lica – podnosioci prijava koji imaju potraživanja na osnovu stare devizne štednje nisu dali izjavu da se ta potraživanja koriste za namjene iz člana 18. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u procesu privatizacije. Tužena strana navodi da će, na osnovu utvrđenog metoda i visine, isplatiti u gotovini, odnosno ukoliko se obaveze za staru deviznu štednju, koje ne budu izmirene isplatom u gotovini, u skladu utvrđenim modelom, rokom, visinom, izdati obveznice do iznosa koji je potreban za izmirenje kumulativnih tražbina.

1117. S obzirom na gore navedeno, tužena strana smatra da je u vezi stare devizne štednje podnosilaca prijava, Federacija Bosne i Hercegovine opravdala uplitanje u prava podnosilaca prijava, jer je kontrola korištenja imovine *u skladu sa općim interesom* i ima osnova u Zakonu. U

prilog naprijed navedenom je i činjenica da će se konkretnim programom sukcesije i unutarnjeg duga, stara devizna štednja riješiti uspostavljanjem *pravične ravnoteže* između zahtjeva općeg interesa zajednice i zahtjeva zaštite osnovnih prava podnosilaca prijave, te istim je otklonjena neizvjesnost u pogledu statusa deviznih potraživanja koja nisu registrovana na Jedinственном računu građana i potraživanja koja su registrovana, ali nisu upotrijebljena u procesu privatizacije.

1118. Pored naprijed navedenog, tužena strana obavještava Komisiju, da je Parlament Federacije Bosne i Hercegovine dana 31. decembra 2004. godine donio Zakon o izvršenju proračuna Federacije Bosne i Hercegovine za 2005. godinu ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 78/04), kojim su uređeni: *način izvršenja Proračuna Federacije Bosne i Hercegovine za 2005. godinu (u daljem tekstu: Proračun), upravljanja prihodima i izdacima Proračuna, te pravo i obaveze korisnika proračunskih sredstava*. Opći dio Proračuna sastoji se od bilance prihoda i izdataka te računa finansiranja, a posebni dio sadrži detaljan raspored izdataka po proračunu korisnika i vrsti izdataka.

1119. Tako je Federalno ministarstvo finansija, u računu finansiranja, iskazalo zaduženja i otplate dugova *stare devizne štednje – isplate pojedincima*, sve u cilju uravnoteženja salda bilance prihoda i rashoda Proračuna.

1120. Tužena strana, konkretno Federalno ministarstvo finansija, kao budžetski korisnik, je utvrdilo sredstva u Razdijelu 16 Proračuna, pozicija – Tekući Transferi; za *staru deviznu štednju – isplata pojedincima 61420*: proračuni za 2004. godinu u iznosu 6.050.000 KM – Proračuni za 2005. godinu u iznosu od 8.000.000 KM.

1121. Dakle, odgovarajućim izmjenama i dopunama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u procesu privatizacije i donošenjem Zakona o utvrđivanju, tužena strana je stvorila pravnu sigurnost u pogledu stare devizne štednje, tim više što je Zakonom o izvršenju proračuna Federacije Bosne i Hercegovine za 2005. godinu, planirala određena sredstva za *staru deviznu štednju – isplata pojedincima*, što je Sporazum o sukcesiji stupio na snagu 2. juna 2004. godine, iz kojih neupitno proizilazi da se *stara devizna štednja* rješava putem unutrašnjeg duga Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno sredstvima sukcesije.

1122. Imajući u vidu naprijed navedeno, tužena strana smatra da nije prekršila prava podnosilaca prijave na mirno uživanje imovine po članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

1123. Izneseni argumenti potvrđuju stav tužene strane da ne postoje uvjeti za prihvatljivost prijave, te tužena strana predlaže Komisiji da prijave podnosilaca proglasi neprihvatljivim, iz razloga iznesenih u ovim pismenim zapažanjima o prihvatljivosti, odnosno da primjenom odredbi člana VIII Sporazuma donese odluke o odbijanju žalbi podnosilaca prijave kao očito neutemeljenih.

C. Mišljenje *amicus curiae* – Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini

1124. Udruženje za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini stoji na stanovištu da su svi problemi i evidentna i flagrantna kršenje ljudskih prava u vezi sa *starom deviznom štednjom*, položenom u bankama sa sjedištem u Bosni i Hercegovini ili filijalama banaka sa sjedištem u drugim republikama na teritoriji Bosne i Hercegovine prije 31. decembra 1990. godine, proistekla iz razloga što Bosna i Hercegovina, kao pravni sljednik Republike Bosne i Hercegovine i kao jedna od pravnih sljednica SFRJ, nije poduzela potrebne radnje kojima bi zaštitila prava građanskih lica – imaoce deviznih računa i deviznih štednih uloga kod banaka odnosno filijala na dan 31. decembra 1990. godine. Štaviše, donošenjem relevantnih zakona stvorila je pravnu nesigurnost za devizne štediše u pogledu ostvarivanja prava na imovinu.

1125. Republika Bosna i Hercegovina je činom izlaska iz SFRJ, prihvatanjem Ustava Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine i zakona Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine i donošenjem Uredbe sa zakonskom snagom o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona, koji se u Bosni i Hercegovini primjenjuju kao republički zakoni ("Službeni list Republike

Bosne i Hercegovine“, broj 2/92), znala da preuzima i dio obaveza i odgovornosti za deviznu štednju građana za koju je garancije dala SFRJ, pa je ovom pitanju morala posvetiti posebnu pažnju jer su je ustavne odredbe iz člana 39. Ustava Republike Bosne i Hercegovine, kojim se građanima zajamčuje pravo svojine i člana 85, kojim se zajamčuje pravo građanina da bude obaviješten, na to obavezivale.

1126. Republika Bosna i Hercegovina je donijela Uredbu sa zakonskom snagom o deviznom poslovanju (“Službeni list Republike Bosne i Hercegovine“, broj 2/92), kojom je stavila van snage savezni Zakon o deviznom poslovanju (“Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije“, broj 66/85 i 82/90). U članu 144. navedene Uredbe, Republika je utvrdila da će se pitanje dijela stare devizne štednje, u dijelu koji se odnosi na redeponovanu štednju kod Narodne banke Jugoslavije, urediti posebnim propisom. Članom 9. iste Uredbe, preuzela je jemstvo za devize građana koje su se nalazile u posjedu banaka i na računima u inostranstvu ovlaštene banke za poslove sa inostranstvom čije je sjedište bilo u Bosni i Hercegovini.

1127. Ako Republika Bosna i Hercegovina nije mogla obezbijediti pravo raspolaganja deviznom štednjom redeponovanom kod Narodne banke Jugoslavije, propustila je donijeti zakon kojim utvrđuje deviznu štednju građana u posjedu banaka na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine i način raspolaganja ovim deviznim sredstvima građana uz zaštitu prava građana sa teritorija koje nisu bile pod njenom kontrolom.

1128. Propuštajući da donese ovakav zakon, Bosna i Hercegovina je ostavila na volju bankama da same odlučuju o ovoj imovini građana. Banke su samovoljno odbile isplaćivati štednju i kamatu po deviznoj štednji. Jedino su visoki političari i funkcioneri uspjeli dobiti svoja sredstva nazad.

1129. Potpisivanjem Okvirnog mirovnog sporazuma, Bosna i Hercegovina je preuzela ustavnu obavezu da osigura najviši standard ljudskih prava, pa time da osigura i pravo raspolaganja deviznim štedišama deviznom štednjom (Ustav Bosne i Hercegovine, član II/3.k), kao i pravo na pravično suđenje II/3.e). Treba imati na umu da je Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini, sa svojim aneksima, obezbijedio Bosni i Hercegovini pravni milje da ispuni ovu obavezu.

1130. Odluka Bosne i Hercegovine o ciljevima i zadacima devizne politike u 1996. godini (“Službeni list Republike Bosne i Hercegovine“, broj 33/94), u tački 7, propisuje da Bosna i Hercegovina preuzima obavezu da će staru deviznu štednju deponovanu kod Narodne banke Jugoslavije, zajedno sa kamatom na štednju, rješavati donošenjem zakona o javnom dugu Bosne i Hercegovine ili na drugi način, u sklopu ukupne konsolidacije duga Bosne i Hercegovine zajedno sa međunarodnom zajednicom.

1131. Odgovornost Bosne i Hercegovine sastoji se u tome što nakon donošenja ove odluke (“Službeni list Republike Bosne i Hercegovine“, broj 13/96) nije poduzela daljnje operativne korake u realizaciji odluke o zaštiti prava štediša i interesa države, a morala je to učiniti.

1132. Bosna i Hercegovina je odgovorna i za donošenje Okvirnog zakona o privatizaciji preduzeća i banaka u Bosni i Hercegovini (“Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj 14/98), kojim je dala izričito pravo entitetima da privatiziraju preduzeća i banke smještene na njihovom teritoriju koje nisu u privatnom vlasništvu.

1133. Nadalje, Udruženje za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini smatra da su sudski organi propustili da zaštite građane tako što nisu donosili ili izvršavali pravomoćne presude u pogledu devizne štednje, čime su prekršili član 6. Evropske konvencije.

1134. Odgovornost Bosne i Hercegovine je i u tome što se oglašila na stavove Doma za ljudska prava, koji je, svojom Odlukom u predmetima *Poropat i drugi*, od 10. maja 2000. godine, ukazao na ozbiljna kršenja ljudskih prava proisteklih iz odbijanja odgovornosti Bosne i Hercegovine. Osim

toga, Udruženje smatra da u pogledu devizne štednje, Država nije napravila niti jedan pozitivan pomak od donošenja relevantnih odluka Doma.

1135. Činjenica je da je Bosna i Hercegovina ostala pasivna i po pitanju pregovora o preuzimanju obaveza po jemstvu SFRJ za staru deviznu štednju, koji se vode pod pokroviteljstvom Banke za međunarodna poravnanja (Anex C Sporazuma o sukcesiji, član 7. stav 1). Bosna i Hercegovina je imala obavezu za pokretanje ovog pitanja putem Visokog predstavnika i Vijeća za implementaciju mira, čije su članice i 5 sljednica SFRJ.

1136. Stupanjem na snagu Sporazuma po pitanju sukcesije, Bosna i Hercegovina i entiteti imaju obaveze po pitanju stare devizne štednje u iznosima u kojima banke nosioci obaveza po deviznoj štednji utvrde da su Bosna i Hercegovina i entiteti koristili devizna sredstva za svoje potrebe.

1137. Donešeni zakoni (Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Bosne i Hercegovine; Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske; Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine; Zakon o unutrašnjem dugu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine) su prema Sporazumu o sukcesiji ništavni, a po Ustavu Bosne i Hercegovine su neustavni sa aspekta kršenja ljudskih prava. Obaveza po staroj deviznoj štednji svodi se isključivo na ugovoreni odnos banke, koja je pravni sljednik banke na dan 31. decembra 1991. godine, i štetište te po zakonu o obligacijama ne može se prenijeti na trećeg bez pristanka povjerioca – štetište u konkretnom slučaju.

1138. Umjesto trošenja silnih novaca i sati u daljim zakonskim i podzakonskim manipulacijama deviznom štednjom, entiteti su dužni dati naloge bankama da aktiviraju stavke po deviznoj štednji isknjižene u pasivnu podbilancu, tj. da ih vrate u aktivu i počnu vraćati štetištama novac. Država i entiteti će vratiti onaj dio sredstava devizne štednje koji su povukli, ili koristili, za vlastite potrebe.

1139. Za potraživanja devizne štednje položene kod Narodne banke Jugoslavije sa pravom reotkupa, banke moraju pokrenuti sudske postupke protiv 5 država sljednica, budući da nije postignut dogovor pred Bankom za međunarodna poravnanja.

1140. Odgovornost Bosne i Hercegovine i entiteta postoji u odnosu na donošenje zakonskih mjera kojima će se stare devizne štetište zaštititi od eventualnih zloupotreba od strane banaka. Naime, politike i način isplate devizne štednje od strane banaka moraju biti jasne, transparentne i u funkciji nediskriminacije štetišta.

1141. Donešeni entitetski zakoni kojima se devizna štednja pretvara u javni dug, ne omogućavaju deviznim štetištama procesne garancije u smislu člana 6. Evropske konvencije.

1142. U mišljenju je istaknut stav da Država nema javni interes u pogledu opravdanosti miješanja u pravo na imovinu vlasnika stare devizne štednje. U tom smislu, navodi se da Država ne raspolaže podacima o svojoj imovini, te da je miješanje u ovo pravo neopravdano pošto Država ne vodi savjesno proces privatizacije. Na taj način, Država gubi veliki dio sredstava, koja bi pomogla u rješavanju problema stare devizne štednje.

1143. Budući da se radi o kršenju ljudskih prava građana Bosne i Hercegovine, a isključivo u interesu organiziranog kriminala koji dolazi iz redova međunarodne zajednice i domaćih političkih oligarhija, *amici curiae* je mišljenja da bi Komisija trebala:

- obavijestiti i pozvati članove Predsjedništva Bosne i Hercegovine da podnesu Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine zahtjev za preispitivanje ustavnosti zakona koji se odnose na privatizaciju banaka i preduzeća, zakona o javnom dugu i zakona o zabrani izvršenja sudskih presuda;
- zatražiti i izricanje mjere zabrane dalje privatizacije preduzeća i banaka dok se ne utvrdi i usvoji program konsolidacije i vraćanja *ino* duga koji su preuzeli entiteti i

pitanje isplate stare devizne štednje građanima u Bosni i Hercegovini uključujući i izbjegla lica;

- sugerisati Predsjedništvu Bosne i Hercegovine da traže hitno sazivanje sjednice Vijeća za implementaciju mira s ciljem dobivanja stručne i političke podrške u zaštiti prava građana Bosne i Hercegovine.

D. Mišljenje *amicus curiae* – Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu

1144. Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, u svom mišljenju od 1. aprila 2005. godine, smatra da treba odustati od stavova Doma, izraženih u odlukama *Poropat i drugi* i *Đurković i drugi*, iz razloga što je Država prenijela tu nadležnost na entitete i Brčko Distrikt. Time je Država iskoristila svoju diskrecionu moć. Štaviše, Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu smatra da je nerealno očekivati da podržavne jedinice mogu imati iste standarde za isplatu stare devizne štednje, jer se, uključujući privatizaciju, nalaze u različitim pozicijama.

1145. U pogledu obaveza entiteta i Brčko Distrikta, Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu je, uz upućivanje na podatke Međunarodnog monetarnog fonda, dao statistički pregled obaveza Države po pitanju unutarnjeg duga i pojedinih njegovih elemenata. Time je Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu ukazivao na ozbiljnost situacije.

1146. U pogledu procesnih prava, naglašeno je da se *pravo pristupa sudu* u smislu člana 6. Evropske konvencije može ograničiti u javnom interesu, što bi bilo opravdano u slučajevima *stare devizne štednje*. U tom smislu, ukazano je na određenu praksu Evropskog suda za ljudska prava (presuda *National & Provincial Building Society et al. protiv Velike Britanije*, od 23. oktobra 1997. godine, broj 117/1996/736/933-935, stav 105). Osim toga, naglašeno je da se podzakonski propisi tek trebaju donijeti, tako da je ocjena zakona preuranjena.

1147. Na kraju je istaknuto da postojeći zakonski okvir predstavlja proporcionalan odnos između prava pojedinca i interesa Države, pri čemu Država uživa široko polje procjene.

VII. MIŠLJENJE KOMISIJE

A. Prihvatljivost

1148. Komisija podsjeća da su prijave podnesene Domu u skladu sa Sporazumom. S obzirom da Dom o njima nije odlučio do 31. decembra 2003. godine, Komisija je, u skladu sa članom 2. Sporazuma iz septembra 2003. godine i članom 3. Sporazuma iz 2005. godine, sada nadležna da odlučuje o ovim prijavama. Pri tome, Komisija će uzimati u obzir kriterije za prihvatljivost prijave sadržane u članu VIII(2) i (3) Sporazuma. Komisija, također, zapaža da se Pravila procedure kojima se uređuje njeno postupanje ne razlikuju, u dijelu koji je relevantan za predmete podnosilaca prijava, od Pravila procedure Doma, izuzev u pogledu sastava Komisije.

1. Nadležnost *ratione personae*

1149. Općenito, Komisija podsjeća da se njena nadležnost, prema članu II(2) Sporazuma, proteže na navodne ili očigledne povrede ljudskih prava gdje je takvu povredu navodno ili očigledno počinila jedna ili više strana u Sporazumu. Imajući na umu kompleksnost pravnih i ustavnih aranžmana Bosne i Hercegovine, Komisija smatra da bi bilo nerazumno očekivati od podnosilaca prijava da su u stanju u svim okolnostima tačno imenovati tuženu stranu. Iz ovog razloga, Dom je uvijek smatrao da nije ograničen izborom tužene strane podnosioca prijave. Dom je, u nekoliko prilika, ispitao prijave u vezi sa tuženom stranom onako kako je to odredio sam Dom (vidi, npr., *Poropat i drugi*, tačke, *loc. cit.*, 132-33).

1150. S obzirom na gore navedeno, Komisija će razmotriti sve ove prijave i protiv Bosne i Hercegovine i protiv Federacije Bosne i Hercegovine.

(a) Odgovornost Bosne i Hercegovine

1151. Komisija će razmotriti da li je i u kojoj mjeri rješavanje pitanja relevantnih za predmetne prijave odgovornost svake od tuženih strana.

1152. Komisija podsjeća da, prema članu I Ustava, Bosna i Hercegovina nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država i tako nasljeđuje status bivše Republike Bosne i Hercegovine. U tom svojstvu, Bosna i Hercegovina uzima učešće u pregovorima koji se tiču sukcesije imovine SFRJ. Međutim, ne može se smatrati da samo taj status stvara odgovornost za bivše unutrašnje obaveze SFRJ, uključujući i onu koja proizilazi iz deponovanja deviza u Narodnoj banci Jugoslavije i garancija koje je SFRJ dala u vezi sa štednjom. Ipak, Republika Bosna i Hercegovina je usvojila zakone i propise u vezi sa deviznom štednjom (vidi CH/97/48, *loc. cit.*, tačke 88-91 gore). Član 9. Uredbe iz 1992. godine predviđao je da Republika daje garanciju za deviznu štednju, a član 12. Uredbe iz 1994. godine glasi da građani mogu koristiti svoju štednju slobodno. Imajući u vidu da je članom 144. Uredbe iz 1992. godine određeno da isplate devizne štednje građana uložene kod Narodne banke Jugoslavije treba odrediti posebnim propisom, Dom je zaključio da je ustanovljeno da se izričita garancija i obećanje da se štednja može slobodno koristiti nisu odnosili na staru deviznu štednju nego samo na nove štedne uloge koje su građani počeli ulagati u vrijeme kada je usvojena zakonska regulativa Republike. Ipak, ostavljajući rješavanje stare devizne štednje za poseban propis, Republika je implicitno priznala odgovornost za ovu štednju. Odluke iz 1995. i 1996. godine ne samo da su pojačale ovo implicitno priznanje, već je jasno navedeno da će se pitanje stare štednje rješavati usvajanjem državnog zakona o javnom dugu ili na neki drugi način u okviru ukupne konsolidacije javnog duga države (*Poropat i drugi*, tačka 142. ff, *Todorović i drugi*, tačka 96, *Đurković i drugi*, tačka 202. ff). Iz ovoga je jasno vidljiv kontinuitet obaveze Države od perioda raspada bivše SFRJ, pa sve do 14. decembra 1995. godine, kada su Sporazum i Ustav Bosne i Hercegovine stupili na snagu.

1153. Komisija, prije svega, napominje da je Aneksom II/2 Ustava Bosne i Hercegovine propisan kontinuitet pravnih propisa, prema kojem *[s]vi zakoni, propisi i sudski poslovници, koji su na snazi na teritoriji Bosne i Hercegovine u trenutku kada Ustav stupa na snagu, ostaće na snazi u onoj*

mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa Ustavom dok drugačije ne odredi nadležni organ vlasti Bosne i Hercegovine. Na taj način su svi normativni akti, koji su navedeni u prethodnoj tački ove Odluke, ostali na snazi. Nakon toga datuma, Država je prema novom Ustavu dobila nove obaveze, koje su se primjenjivale/se primjenjuju na pitanje imovinskih prava u smislu člana 1. Protkola broj 1 uz Evropsku konvenciju. U alineji 4. Preambule Ustava, koja ima normativni karakter, u skladu sa III. djelimičnom odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u predmetu 5/98 (od 30. juna i 1. jula 2000. godine, tač. 17. ff), propisano je da je država obavezna da *podstakn[e] opšte blagostanje i ekonomski razvoj kroz zaštitu privatnog vlasništva i unapređenje tržišne privrede.* Članom 1/4 Ustava Bosne i Hercegovine, stipulisana je, između ostalog, sloboda kretanja kapitala širom Bosne i Hercegovine, dok je članom II/1, *Bosna i Hercegovina i oba entiteta [obavezna] osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda. U tu svrhu postoji Komisija za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, kao što je predviđeno u Aneksu 6 Opšteg okvirnog sporazuma.* Osim toga, članom II/6. Ustava Bosne i Hercegovine, *Bosna i Hercegovina, i svi sudovi, ustanove, organi vlasti, te organi kojima posredno rukovode entiteti ili koji djeluju unutar entiteta podvrgnuti su, odnosno primjenjuju ljudska prava i osnovne slobode na koje je ukazano u stavu 2. Konačno, [p]rava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima.* Na kraju, Komisija napominje da je Država, u skladu sa članom III/1(d) Ustava Bosne i Hercegovine, direktno odgovorna za monetarnu politiku. Štaviše, član VII. Ustava označava Centralnu banku Bosne i Hercegovine kao jedini nadležni organ za monetarnu politiku u cijeloj zemlji. Tačno je da Centralnoj banci nije dato ovlaštenje da reguliše rad banaka uopšte, ili posebno deviznu štednju. Međutim, isplata štednje sa predmetnih bankovnih računa ima reperkusije na protok deviza i tako utiče na monetarnu politiku za koju je Centralna banka, kao državna institucija, odgovorna.

1154. Iz ovih odredbi jasno proizilazi da je pravo na imovinu, kao jedno od fundamentalnih prava modernog demokratskog društva, obaveza Države. Država se ne može osloboditi garantovanja poštivanja ovog prava činjenicom da je, na primjer, prenijela regulisanje i implementaciju ovih oblasti na entitetske institucije. U tom smislu, Komisija napominje da je Dom, u svojoj Odluci CH/97/48 (*loc. cit.*, tačka 93) zapazio da je Okvirni zakon o privatizaciji preduzeća i banaka, koji priznaje pravo entitetima da privatiziraju imovinu preduzeća i banaka na njihovoj teritoriji koja nije u privatnom vlasništvu i predviđa da će entiteti usvojiti zakone u tom smislu pokrivajući sredstva i obaveze tako ustanovljene, usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine 19. jula 1999. godine, nakon što je Visoki predstavnik, 22. jula 1998. godine, donio privremeni zakon. Po mišljenju Doma, činjenica da je Parlamentarna skupština usvojila ovaj Zakon - koji se indirektno tiče i stare devizne štednje - je indikacija o nadležnosti Države da reguliše ove stvari, bar u formulisanju općih principa koje treba primijeniti. Komisija smatra da, i danas, činjenica da je Federacija Bosne i Hercegovine usvojila Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine, ne može osloboditi Državu obaveze da se ovo pitanje ne riješi, barem principijelno, na državnom nivou i u skladu sa članom 1. Protkola broj 1 uz Evropsku konvenciju, za koji je Država direktno odgovorna.

1155. Time Komisija odbija prigovore tužene strane, Bosne i Hercegovine, da Država nije *preuzela garanciju za deviznu štednju građana koja je deponovana kod bivše Narodne banke Jugoslavije, niti postoji njena obaveza da tu štednju isplaćuje građanima.* Komisija napominje da je pitanje deponovanja novca kod bivše Narodne banke Jugoslavije faktičko pitanje, koje je Bosna i Hercegovina trebala uzeti u obzir kada je zakonski, znači, formalno preuzimala obaveze u pogledu devizne štednje. S druge strane, Država (ni Republika Bosna i Hercegovina, niti Bosna i Hercegovina) nije nikada garantovala štedne uloge imovinom i sredstvima Narodne banke Republike Bosne i Hercegovine (vidi dio Odluke vis á vis zakonodavstva Države). Iz tog razloga, likvidacija Narodne banke Republike Bosne i Hercegovine (Odluka Narodne banke Republike Bosne i Hercegovine u likvidaciji, broj 01-111/03, od 26. juna 2003. godine), i javni poziv kreditorima po osnovu potraživanja (vidi, na primjer, Obavijest o likvidaciji Narodne banke Bosne i Hercegovine, "Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 39/98), ne može uticati na poziciju vlasnika stare devizne štednje, bez obzira što se imovina ove države imovine mogla separatisati i likvidirati

1156. Komisija zaključuje da Bosna i Hercegovina ostaje odgovorna za pronalaženje zajedničkog rješenja za problem starih bankovnih računa, te smatra da su prijave prihvatljive *ratione personae* protiv Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

1157. Što se tiče sudskih postupaka koje su pokrenuli neki od podnosilaca prijava i navoda o nemogućnosti drugih da pristupe sudu, Komisija zapaža da se to isključivo tiče sudstva Federacije Bosne i Hercegovine. Komisija, zbog toga, nalazi da su prijave neprihvatljive protiv Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 6. Evropske konvencije.

(b) Odgovornost Federacije Bosne i Hercegovine

1158. Federacija Bosne i Hercegovine tvrdi da se ne može smatrati odgovornom za moguće povrede u ovim predmetima.

1159. Komisija podsjeća da je sve zakone primjenjive na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, koji se bave bankarstvom, potraživanjima građana, privatizacijom i unutrašnjim dugom, donijela Federacija Bosne i Hercegovine i da su svi organi određeni za implementaciju zakona institucije Federacije Bosne i Hercegovine. Nadalje, žalbe podnosilaca prijava i drugih tužilaca u vezi sa deviznom štednjom su ispitali sudovi koji su nadležni samo na teritoriji Federacije. Federacija Bosne i Hercegovine je odgovorna u ovim predmetima za regulatorne mjere, odluku Ustavnog suda Federacije i druge postupke koje je preduzela u dijelu u kome su oni uticali na položaj podnosilaca prijava u odnosu na banke, a posebno, u odnosu na štedne uloge u bankama.

1160. Komisija zaključuje da je nadležna *ratione personae* da razmatra predmetne prijave u odnosu na Federaciju Bosne i Hercegovine.

2. Stvar već riješena

1161. Federacija Bosne i Hercegovine također tvrdi da predmetne prijave treba odbaciti na osnovu toga što je Dom već riješio stvar u odluci *Poropat i drugi, Todorović i drugi i Đurković i drugi* naknadnim izvršenjem tih odluka od strane Federacije putem postojećih izmjena i dopuna zakona, te mogućih budućih radnji.

1162. Međutim, podnosioci prijava ne misle da je stvar riješena. Komisija smatra da usvajanje novog Zakona o unutrašnjim obavezama i dalje ostavlja otvorenim mnoga pitanja, propisujući da će se model i visina isplata regulisati naknadno posebnim propisom. Naročito, Komisija zapaža da su novim zakonskim rješenjima propisana određena ograničenja koja se tiču iznosa u kome će se vršiti gotovinske isplate, a koji bi trebao da podrži fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine. Prema tome, podnosioci prijava i dalje ne mogu da dobiju isplatu sa svojih računa, niti je trenutno u potpunosti izvjesno na koji način i do koje visine će to biti moguće. Dakle, uplitanje se nastavlja, a stvar nije riješena.

1163. Ukratko, Komisija dalje smatra da trenutni status zakona koji utiče na staru deviznu štednju pokreće pitanja koja još nisu riješena. Komisija, zbog toga, neće odbiti predmetne prijave po članu VIII(3)(b) Sporazuma.

3. Res iudicata

1164. Federacija Bosne i Hercegovine tvrdi da je Komisija, u skladu sa članom VIII(2)(b), spriječena da ispita ove predmete zbog toga što su oni u suštini isti kao stvar koju je Dom već ispitaio. Federacija posebno tvrdi da odluke Doma po istom pitanju u predmetu *Poropat i drugi, Todorović i drugi i Đurković i drugi* sprječavaju razmatranje ovih prijava.

1165. Komisija podsjeća da princip *res iudicata* predviđa da je konačna presuda koju donese nadležni sud o meritumu predmeta konačna u odnosu na prava uključenih strana i predstavlja

apsolutnu zabranu kasnijih postupaka koji se tiču istog potraživanja. Taj princip je izražen u članu VIII(2)(b) Sporazuma kojim je propisano da Dom *neće razmatrati prijavu koja je u suštini ista kao i stvar koju je Dom već ispitaio, ili je već podnesena na drugi postupak međunarodne istrage ili rješavanja*. Međutim, nijedan od ovih podnosilaca prijava nije uključen u odluke Doma u predmetima *Poropat i drugi, Todorović i drugi i Đurković i drugi*; dakle, princip *res iudicata* se ne može odnositi na njih.

1166. Član VIII(2)(b) Sporazuma nije primjenjiv u ovom slučaju kako bi se Komisiji uskratila ovlaštenja da razmatra prijave bez obzira na slične ranije prijave pred Domom.

4. Očigledno neosnovane

1167. Federacija tvrdi da ove prijave treba odbaciti kao očigledno neosnovane.

1168. Federacija ne navodi nikakve dokaze za ovaj argument i Komisija smatra da ove prijave pokreću legitimna pitanja spojiva sa Sporazumom i u okviru njene nadležnosti. Prema tome, Komisija odbacuje prijedlog da se prijave moraju odbaciti kao očigledno neosnovane prema članu VIII(2)(c).

5. Iscrpljivanje domaćih pravnih lijekova i pravilo 6 mjeseci

1169. U skladu sa članom VIII(2)(a), Komisija će razmotriti da li postoje efikasni pravni lijekovi i, ako je tako, da li su podnosioci prijava dokazali da su ih iscrpili, te da li su podnosioci prijava dokazali da su prijave podnesene u roku od šest mjeseci od dana kada je donesena konačna odluka. Komisija podsjeća da pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova zahtijeva da podnosioci prijava dođu do konačne odluke. Konačna odluka predstavlja odgovor na zadnji pravni lijek, koji je djelotvoran i adekvatan da ispita nižestepenu odluku kako u činjeničnom tako i u pravnom pogledu. Odluka kojom je djelotvoran pravni lijek odbačen zato što apelanti nisu ispoštovali formalne zahtjeve pravnog lijeka (rok, plaćanje taksi, forma ili ispunjenje zakonskih uvjeta i sl), ne može se smatrati konačnom. S druge strane, korištenje nedjelotvornog pravnog lijeka ne prekida rok od 6 mjeseci za podnošenje prijave Komisiji.

1170. Bosna i Hercegovina tvrdi da podnosioci prijava nisu iscrpili domaće pravne lijekove, jer nisu iskoristili sva raspoloživa pravna sredstva pred domaćim sudovima. Takva sredstva uključuju određene redovne i vanredne pravne lijekove predviđene Zakonom o parničnom postupku. Bosna i Hercegovina je, nadalje, navela da je *u svojoj dosadašnjoj praksi Evropska komisija prihvatila predmete u kojima nisu bila iskorištena sva raspoloživa efikasna sredstva, samo u dva slučaja*, smatrajući time da je ovakav pristup izrazito rijedak. Navodi da *samo sumnja u uspjeh u domaćem postupku podnosice prijava ne oslobađa obaveze da iscrpe domaća pravna sredstva*.

1171. Komisija, na prvom mjestu, napominje da pri primjeni principa iscrpljivanja pravnih lijekova nije potrebno uzimati u obzir kvantitet odluka Evropske komisije za ljudska prava u pogledu određene problematike (čak i da nema niti jednog predmeta u relevantnom smislu), već je potrebno ispitivati u svakom pojedinom slučaju da li je pravni lijek djelotvoran, ili ne prema relevantnim zakonima države.

1172. Na pojedinca se ne može staviti pretjerani teret u otkrivanju koji je najefikasniji put kojim bi se došlo do ostvarivanja svojih prava (Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 18/00*, od 10. maja 2002. godine, tačka 40, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 30/02). Djelotvornost pravnog lijeka se ne ogleda samo u činjenici da je on pravno i formalno predviđen, već i da je u praksi djelotvoran. Osnovna ljudska prava, koja štiti Evropska konvencija i Ustav Bosne i Hercegovine, moraju biti stvarna i djelotvorna kako u zakonu tako i u praksi, a ne iluzorna i teoretska. Pravni lijekovi koji su predviđeni za zaštitu prava moraju biti fizički dostupni, ne smiju biti ometani aktima, propustima, odlaganjima ili nemarom vlasti, te moraju biti u stanju štititi predmetna prava (Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 36/02*, od 30. januara 2004. godine, tačka 25, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 9/04).

1173. U vezi s tim, Komisija podsjeća da je u Bosni i Hercegovini već etablirana praksa da se podnosioci prijave mogu obratiti direktno Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine ili Domu, danas Komisiji, u slučaju kada nema djelotvornih pravnih lijekova u vezi sa određenim ustavnim pravom, odnosno pravom iz Sporazuma. Tako je u svim slučajevima nerazumnog trajanja postupka zaključeno da u Bosni i Hercegovini ne postoji pravni lijek protiv tvrdnje da je u određenom slučaju povrijeđeno pravo na odlučivanje u razumnom roku. Iz toga razloga, apelanti, tj. podnosioci prijave nisu se morali obratiti niti jednom domaćem organu, već direktno Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine ili Domu, tj. Komisiji, i tvrditi povredu citiranog prava (vidi, nedavno usvojene predmete Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *AP 769/04*, od 30. novembra 2004. godine, tačka 23, sa uputom na daljnju praksu Evropskog suda za ljudska prava). Nadalje, Dom je jasno naveo da činjenica da postupak još traje neće spriječiti Dom da ispita žalbene navode podnosioca prijave u vezi sa dužinom postupka (Odluka o prihvatljivosti i meritumu, CH/99/1972, *M.T. protiv Republike Srpske*, od 3. jula 2003. godine, tačka 27). Isti slučaj je bio sa pravom pristupa sudu, gdje je zaključeno da Bosna i Hercegovina i njene podržavne teritorijalne cjeline nisu predvidjeli pravni lijek protiv povrede prava pristupa sudu (vidi, na primjer, Odluku o prihvatljivosti i meritumu Komisije, *Dmitar Arula protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, od 8. i 9. marta 2005. godine, tačka 55; Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 19/00* od 4. maja 2001. godine, tačka 12. ff, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 27/01).

1174. Komisija navodi da je prva indicija nedjelotvornog pravnog sistema u pogledu isplate stare devizne štednje činjenica da Bosna i Hercegovina ni dan danas nije počela da isplaćuje deviznu štednju. Osim toga, podsjeća da su neki od podnosilaca prijave pokrenuli domaće sudske postupke kako bi im se isplatila gotovina sa njihovih računa. Nijedan od podnosilaca prijave nije do sada u tome uspio. Osim toga, Komisija uzima u obzir da su brojni postupci u toku i nakon više od pet godina. Konačno, sama zakonska rješenja ne dozvoljavaju trenutno da se pravomoćne presude iz oblasti ove problematike izvršavaju, jer su predviđeni drugi modaliteti isplate stare devizne štednje.

1175. S obzirom na gore navedeno, Komisija smatra da ne postoje efikasni pravni lijekovi koji su dostupni podnosiocima prijave, a koje bi trebali iscrpiti. U ovim okolnostima, Komisija nije spriječena da razmatra prijave.

1176. Bosna i Hercegovina tvrdi da su prijave neprihvatljive prema članu VIII(2)(a) Sporazuma, jer nisu podnesene u roku od šest mjeseci od dana donošenja bilo koje konačne odluke u predmetima podnosilaca prijave. Međutim, sadržaj svake od navedenih povreda je nastavljena situacija, a rok od šest mjeseci se ne može primijeniti sve dok se situacija ne okonča, a što ovdje nije slučaj. Treba napomenuti da je zahtjev za isplatom pravni zahtjev koji se formalno, ali i faktički, proteže od samog početka nemogućnosti isplate štedišama njihove devizne štednje. Prema tome, iako je situacija nastala prije 14. decembra 1995. godine, pravna situacija je nepromijenjena i do danas, kada je Sporazum, bez daljnjeg, na snazi. Radi se, znači, o klasičnom slučaju tvrdnje kontinuirane povrede (vidi, između ostalih, odluke o prihvatljivosti i meritumu Doma, CH/99/1900 i 1901, *D.S. i N.S. protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, od 6. marta 2002. godine, tačka 49; Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 23/00*, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 10/01).

1177. Komisija, zbog toga, zaključuje da prijave nisu neprihvatljive prema članu VIII(2)(a).

(c) Ostalo

1178. U skladu sa pravilom 50. stavom 2b. Pravila procedure Komisije, Komisija briše dio prijave, u predmetu broj CH/98/1300, *Vera KRSTIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, u vezi sa deviznim štednim knjižicama kod Jugobanke, koje glase na ime B.K, jer uprkos izričitom traženju Komisije, podnosilac prijave nije dostavila punomoć, kojom je B.K. ovlašćuje na zastupanje u vezi devizne štednje pred Komisijom.

1179. U skladu sa pravilom 50. stavom 2b. Pravila procedure Komisije, Komisija briše dio prijave, u predmetu broj CH/99/2208, *Božidar LAKIČEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, u vezi sa položenim sredstvima kod Privredne banke. Naime, uprkos izričitom traženju, podnosilac prijave nije dostavio kopiju knjižica, čime bi potkrijepio svoje navode. Osim toga, podnosilac prijave nije naveo razloge nedostavljanja knjižice.

1180. U skladu sa pravilom 50. stavom 2b. Pravila procedure Komisije, Komisija briše dio prijave broj CH/98/470, *Ubavka ĆOROVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, za svoja potraživanja u iznosu od 2.735,65 KM i prijave br. CH/98/421, *Milorad SAVIČIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/99/3027, *Marela ĆELIKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/99/3176, *Vedat PAŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine* i CH/99/3177, *Nejra PAŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine*. Naime, uprkos izričitom traženju, podnosioci prijava nisu dostavili kopiju štednjih knjižica, čime bi potkrijepili svoje navode. Osim toga, podnosioci prijava nisu naveli razloge nedostavljanja knjižice.

1181. U skladu sa pravilom 50. stavom 2b. Pravila procedure Komisije, Komisija briše dio prijave, u predmetu broj CH/99/2552, *Pašan MEHMEDINOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, koji se odnosi na štedne pologe kćerki podnosioca prijave, jer, uprkos izričitom traženju Komisije, nije dostavio kopiju punomoći kojom ga ovi članovi porodice ovlašćuju za zastupanje pred Komisijom.

1182. U skladu sa pravilom 50. stavom 2e. Pravila procedure Komisije, Komisija briše prijave br. CH/98/484, *Draginja SAVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/99/3007, *T.E.S. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine* i CH/99/3043, *Blažo ĆIPOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, jer podnosioci prijava ne posjeduju više deviznu štednju, zbog čega više nije opravdano da se nastavi postupak pred Komisijom. Naime, Komisija smatra da se ovi podnosioci prijava ne mogu smatrati više „žrtvama“ navodnih povreda ljudskih prava i sloboda.

8. Zaključak u pogledu prihvatljivosti

1183. Pošto nije utvrđen bilo koji osnov za proglašavanje prijava neprihvatljivim, Komisija proglašava sve prijave prihvatljivim prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u pogledu Bosne i Hercegovine, i u cijelosti prihvatljive u pogledu Federacije Bosne i Hercegovine.

1184. Komisija, u skladu sa pravilom 50. stavom 2b. Pravila procedure Komisije, briše dio prijava u predmetima br. CH/98/470, *Ubavka ĆOROVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/98/1300, *Vera KRSTIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/99/2208, *Božidar LAKIČEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/99/2552, *Pašan MEHMEDINOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*. Komisija, u skladu sa pravilom 50. stavom 2b. Pravila procedure Komisije, briše prijave br. CH/98/421, *Milorad SAVIČIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/99/3027, *Marela ĆELIKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/99/3176, *Vedat PAŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine* i CH/99/3177, *Nejra PAŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine*.

1185. U skladu sa pravilom 50. stavom 2e. Pravila procedure Komisije, Komisija briše prijave br. CH/98/484, *Draginja SAVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/99/3007, *T.E.S. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine* i CH/99/3043, *Blažo ĆIPOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, jer podnosioci prijava ne posjeduju više deviznu štednju.

B. Meritum

1186. Po članu XI Sporazuma Dom će potom razmotriti pitanje da li gore utvrđene činjenice otkrivaju da su tužene strane prekršile svoje obaveze prema Sporazumu. Prema članu I Sporazuma, strane su obavezne da *obezbijede svim licima pod svojom nadležnošću najviši stepen*

međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda, uključujući prava i slobode predviđene Evropskom konvencijom i njenim Protokolima.

B.1. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju

1187. Podnosioci prijava se žale da je povrijeđeno njihovo pravo na imovinu prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Ova odredba glasi:

Svako fizičko i pravno lice ima pravo uživati u svojoj imovini. Niko ne može biti lišen imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ne utiču ni na koji način na pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi se regulisalo korištenje imovine u skladu sa općim interesima ili da bi se obezbijedila naplata poreza ili drugih dadžbina i kazni.

1188. Podnosioci prijava se žale da su njihova prava povrijeđena odbijanjem banaka, tj. tuženih strana, da im isplate deviznu štednju, i konverzijom te štednje u certifikate za privatizaciju, bez njihovog znanja i saglasnosti. Dalje, podnosioci prijava tvrde da radnjama koje je preduzela Federacija nije uspostavljena pravična ravnoteža između javnog i privatnog interesa, a rezultat toga je nastavljen povreda njihovih prava na imovinu.

1189. Tužene strane navode da su postupci u pogledu stare devizne štednje bili opravdani i da nije došlo do povrede ljudskih prava. Bosna i Hercegovina se pozvala na saradnju sa Uredom Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, te navela da Država priprema paket zakona o privatizaciji državne imovine, čija je vrijednost znatno veća od duga po staroj deviznoj štednji građana. Bosna i Hercegovina je navela da trenutna zakonska rješenja ne vrijeđaju pravo podnosilaca prijava na imovinu. Federacija Bosne i Hercegovine navodi da je nesporno da se radi o imovini podnosilaca prijava, ali da je ovo pitanje zakonski regulisano u skladu sa pravom na imovinu. Ističe, da je postignuta pravična ravnoteža između interesa Države i podnosilaca prijava, te da je otklonjena buduća nesigurnost u pogledu devizne štednje.

1190. Prema jurisprudenciji Evropskog suda za ljudska prava, član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju obuhvata tri različita pravila. Prvo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stava i koje je opće prirode, izražava princip mirnog uživanja u imovini. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stava, pokriva lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uvjetima. Treći, sadržan u drugom stavu, dozvoljava da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, da kontrolišu korištenje imovine u skladu sa općim interesom, sprovođenjem onih zakona koje smatraju potrebnim za tu svrhu (vidi Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 3/99*, od 17. marta 2000. godine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 21/00).

1191. Uzimajući u obzir gornju tačku ove Odluke, slijedi da Komisija mora odgovoriti na tri pitanja. Prvo, da li se prava u vezi sa starom deviznom štednjom mogu smatrati *imovinom* u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju? Drugo, ako se smatraju imovinom, da li se postojećom zakonskom regulativom ili nedostatkom regulative Bosna i Hercegovina, tj. Federacija Bosne i Hercegovine miješa u ta prava tako da uključuje zaštitu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju? Treće, ako je član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju uključen, da li je miješanje opravdano prema tom članu?

B.1.a. Da li se radi o imovini podnosilaca prijava?

1192. Prema ustanovljenoj praksi riječ imovina uključuje širok obim imovinskih interesa koje treba štiti (vidi presudu bivše Evropske komisije za ljudska prava, *Wiggins protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, aplikacija broj 7456/76, Odluke i izvještaji (OI) 13, st. 40-46 (1978)), a koji predstavljaju ekonomsku vrijednost. Koncept imovine ima autonomno značenje, a dokazivanje utvrđenog ekonomskog interesa može biti dovoljno ako se ustanovi pravo zaštićeno Evropskom konvencijom, pri čemu pitanje da li su imovinski interesi priznati kao zakonsko pravo u domaćem pravnom sistemu nije od značaja (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Tre Traktörer Aktibolag protiv Švedske*, iz 1984. godine, serija A, broj 159, stav 53).

1193. Dom je u svojoj ranijoj praksi, u nekoliko prilika, ustanovio da stara devizna štednja predstavlja imovinu u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Dom je utvrdio da, bez obzira na finansijsku situaciju banaka i opću ekonomsku situaciju u Državi i Federaciji Bosne i Hercegovine, te ograničenja u podizanju stare devizne štednje ili *de facto* blokiranje te štednje, novac koji je deponovan na računima podnosilaca prijava predstavlja ekonomsku vrijednost. Potraživanja podnosilaca prijava kod banaka po osnovu njihove devizne štednje tako predstavljaju *vlasništvo* u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju (vidi odluku *Poropat i drugi, loc. cit.*, tačka 161). Konačno, tužene strane u postupku nisu negirale ovu činjenicu. Štaviše, Federacije Bosne i Hercegovine je afirmativno potvrdila ovaj navod podnosilaca prijava.

B.1.b. Navodne povrede od strane Bosne i Hercegovine

B.1.b.1. Da li se Bosna i Hercegovina nastavila miješati u pravo na imovinu podnosilaca prijava?

1194. Komisija, prije svega, napominje da je u predmetu *Poropat i dr* (*loc. cit.*, tač. 164. ff), Dom jasno utvrdio da se Bosna i Hercegovina miješala u pravo na imovinu podnosilaca prijava zbog činjenice da je propustila da *osigura štedišama stare devizne štednje njihovo pravo na mirno uživanje njihovog vlasništva. Ovo znači uplitanje u to pravo*. Preko tri godine kasnije, u odluci *Đurković i dr.* (*loc. cit.*, tačka 269. ff), Dom je potvrdio miješanje Bosne i Hercegovine u isto pravo podnosilaca prijave.

1195. Od ove odluke, koja je uručena 7. novembra 2003. godine, Država nije donijela niti jedan pravni akt kojim bi regulisala ovo pitanje. S druge strane, isplata stare devizne štednje nije izvršena u bilo kojem smislu. Iz ovog razloga, Komisija smatra da je Bosna i Hercegovina nastavila da se miješa u pravo podnosilaca prijava, zbog čega je neophodno da se ispita opravdanje ovakvog *propuštanja* Države da reguliše pitanje stare devizne štednje.

B.1.b.2. Da li je miješanje opravdano?

1196. Prije stupanja na snagu Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Država je bila zakonodavno aktivna u pogledu stare devizne štednje. Naime, Republika Bosna i Hercegovina je usvojila zakone i propise u vezi sa deviznom štednjom (vidi CH/97/48, *loc. cit.*, tač. 88-91; tačka 1064. ff ove Odluke). Član 9. stav 3. Uredbe iz 1992. godine predviđao je da Republika daje garanciju za deviznu štednju, a član 12. Uredbe iz 1994. godine stipulisao je da građani mogu koristiti svoju štednju slobodno. Imajući u vidu da je članom 144. Uredbe iz 1992. godine određeno da isplate devizne štednje građana uložene kod Narodne banke Jugoslavije treba odrediti posebnim propisom, Komisija smatra da je ustanovljeno da se izričita garancija i obećanje da se štednja može slobodno koristiti nisu odnosili na staru deviznu štednju nego samo na nove štedne uloge koje su građani počeli ulagati u vrijeme kada je usvojena zakonska regulativa Republike. Ipak, ostavljajući rješavanje stare devizne štednje za poseban propis, Republika je implicitno priznala odgovornost za ovu štednju. Odlukom od 9. aprila 1995. godine, ne samo da je pojačano ovo implicitno priznanje, već je jasno navedeno da će se pitanje stare štednje rješavati usvajanjem državnog zakona o javnom dugu Republike.

1197. Iako je Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini stupio na snagu nakon datuma koji su navedeni u prethodnoj tački, Komisija ponavlja da, prema članu I Ustava Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država i tako nasljeđuje status bivše Republike Bosne i Hercegovine. Komisija se, nadalje, poziva na Aneks II/2 Ustava Bosne i Hercegovine, kojim je propisan kontinuitet pravnih propisa, prema kojem *[s]vi zakoni, propisi i sudski poslovnici, koji su na snazi na teritoriji Bosne i Hercegovine u trenutku kada Ustav stupi na snagu, ostaće na snazi u onoj mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa Ustavom dok drugačije ne odredi nadležni organ vlasti Bosne i Hercegovine. In conclusio, svi opći akti, koji su usvojeni do stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, ostaju na snazi u punom kapacitetu, sve dok drugačije ne odredi nadležni organ vlasti Bosne i Hercegovine. Time su i obaveze, koje je imala Republika Bosna i Hercegovina, a koje su opisane u prehodnoj tački, prešle na Državu, bez ikakvih ograničenja. Drugim riječima, jasno je vidljiv kontinuitet obaveze Države od perioda raspada bivše SFRJ pa sve do 14. decembra 1995. godine, kada je Sporazum i Ustav Bosne i Hercegovine stupio na snagu. U tom svojstvu, Bosna i Hercegovina uzima učešće u pregovorima koji se tiču sukcesije imovine SFRJ.*

1198. Nakon stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, Država je dobila nove obaveze koje se odnose na pitanja imovinskih prava u smislu člana 1. Protkola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Prije svega, Komisija napominje da tumačenje nadležnosti Države i njenih teritorijalnih cjelina treba biti, prije svega, u okviru jezičkog značenja ustavnih odredbi, a na način da se najdjelotvornije ostvari cilj koji je propisan – u konkretnom slučaju, pravo na imovinu. U alineji 4. Preambule Ustava, koja ima normativni karakter, u skladu sa odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine III. djelimičnu odluku u predmetu 5/98 (od 30. juna i 1. jula 2000. godine, tač. 17. ff), propisano je da je država obavezna da *podstakn[fe] opšte blagostanje i ekonomski razvoj kroz zaštitu privatnog vlasništva i unapređenje tržišne privrede*. Članom I/4 Ustava Bosne i Hercegovine, stipulisana je, između ostalog, sloboda kretanja kapitala širom Bosne i Hercegovine i garantovanje jedinstvenog tržišta, dok je članom III/1, *Bosna i Hercegovina i oba entiteta [obavezna] osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda*. Osim toga, članom II/6. Ustava Bosne i Hercegovine, *Bosna i Hercegovina, i svi sudovi, ustanove, organi vlasti, te organi kojima posredno rukovode entiteti ili koji djeluju unutar entiteta podvrgnuti su, odnosno primjenjuju ljudska prava i osnovne slobode na koje je ukazano u stavu 2. Konačno, [p]rava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima*. Na kraju, Komisija napominje da je Država, u skladu sa članom III/1(d) Ustava Bosne i Hercegovine, direktno odgovorna za monetarnu politiku. Štaviše, član VII. Ustava označava Centralnu banku Bosne i Hercegovine kao jedini nadležni organ za monetarnu politiku u cijeloj zemlji. Tačno je da Centralnoj banci nije dato ovlaštenje da reguliše rad banaka uopšte ili posebno deviznu štednju. Međutim, isplata štednje sa predmetnih bankovnih računa ima reperkusije na protok deviza i tako utiče na monetarnu politiku za koju je Centralna banka, kao državna institucija, odgovorna.

1199. S druge strane, u pogledu problema devizne štednje, Država je nastavila sa zakonodavnim aktivnostima nakon stupanja na snagu Sporazuma i Ustava Bosne i Hercegovine. Tako je Odlukom od 10. aprila 1996. godine potvrđena Odluka od 9. aprila 1995. godine, a kojom je propisano da *[d]evizna štednja građana deponovana kod bivše Narodne banke Jugoslavije zajedno sa kamatama na ovu štednju, rješavaće se donošenjem zakona o javnom dugu Bosne i Hercegovine ili na drugi način u sklopu ukupne konsolidacije duga Bosne i Hercegovine zajedno sa međunarodnom zajednicom*. Država je 22. jula 1998. godine, odnosno 19. jula 1999. godine, usvojila Okvirni zakon o privatizaciji banaka i preduzeća, koji je samo formulisao određene opće principe u privatizaciji. Uprkos ovoj zakonodavnoj aktivnosti, a u skladu sa ustavnim obavezama Države, Dom je, u svojoj odluci o deviznoj štednji građana, CH/97/48 (*loc. cit.*, tač. 164. ff), zaključio da je Država odgovorna za povredu člana 1. Protkola broj 1 uz Evropsku konvenciju, jer je propustila da preduzme određenu radnju i tako ostavila *štediše u situaciji u kojoj nije bilo pravne osnove po kojoj su oni mogli tražiti isplatu svoje štednje, bilo direktno od banaka ili indirektno od Države kroz plaćanje javnog duga*. Ovakva situacija je nastavljena sve do oktobra 2003. godine,

kada je Dom, u svojoj zadnjoj odluci CH/98/377 i dr. (*loc. cit.*, tačka 204) u vezi sa štednim ulozima građana, zaključio:

[...] da Bosna i Hercegovina ostaje odgovorna za nalaz zajedničkog rješenja za problem starih bankovih računa. Bosna i Hercegovina je uključena u državne pregovore u vezi sa pitanjima kao što su odgovornosti banaka iz inostranstva (kao što su Ljubljanska banka i Unionbanka, bivša Jugobanka), prava ekonomske sukcesije, i druga pitanja koja utiču na imaoce deviznih štednih računa, uključujući i podnosiocima ovih prijava. Dom, radi toga, nalazi da su te prijave prihvatljive protiv Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju.

1200. Od 22. jula 1998. godine, odnosno 19. jula 1999. godine, zakonodavno stanje na terenu se nije mijenjalo. Država nije donosila nikakve zakone u vezi sa unutarnjim dugom ili štednjom građana. Jedini zakon, koji je regulisao pitanje *državnog* duga, je Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 44/04), iz kojeg očigledno proizilazi da Bosna i Hercegovina, tj. Država, ne podrazumijeva štednju građana kao svoj dug, već dug entiteta. Drugim riječima, sva aktivnost u pogledu *stare devizne štednje* građana prenesena je na entitete i Distrikt Brčko, koji su pitanje stare devizne štednje regulisali kroz relevantne zakone o unutarnjem dugu. Na ovaj način, jasno je da se Država *de facto* i *de jure* odrekla obaveza koje su proizilazile iz legislative donesene od 1992-1999. godine, uključujući i obaveze iz Ustava Bosne i Hercegovine i Sporazuma.

1201. Što se tiče samih obaveza Države, koje proizilaze iz legislative donesene od 1992-1999. godine, Država nije donijela niti jedan akt, kojim bi stavila van snage postojeću legislativu, a kojom je, u to vrijeme, direktno preuzela obaveze po osnovu stare devizne štednje. Problem bi mogao biti riješen primjenom principa *lex posterior derogat lex priori*, čime bi entiteti i Distrikt Brčko mogli preuzeti obavezu samostalnog garantovanja imovinskih prava po osnovu stare devizne štednje. Međutim, u ovom slučaju ne radi se samo o obavezi koja proizilazi iz *državnih* pozitivno-pravnih propisa, koji su derogirani donošenjem novih zakona, a koji regulišu istu materiju. Stara devizna štednja, nakon 14. decembra 1995. godine, predstavlja konstituisano imovinsko pravo u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, člana II/2/k) Ustava Bosne i Hercegovine, tj. člana 1. tačka 11. Sporazuma. Znači, radi se o pravima, koja su, s jedne strane, jasno definisana obavezama Države, a s druge strane, o pravima koja ne mogu biti derogirana i na niži teritorijalni nivo, na način na koji je to učinjeno. Iz navedenih razloga, potpuna derogacija bi mogla biti moguća da pravna pozicija podnosioca prijave nije zaštićena Sporazumom i Ustavom Bosne i Hercegovine. Drugim riječima, Država se ne može osloboditi garantovanja poštivanja ovog prava njegovim prenosom, u smislu regulisanja i implementacije, na entitetske institucije, bez da obezbijedi dovoljno garanta za adekvatno rješavanje ovog pitanja na nižem nivou u skladu sa, između ostalog, standardima iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

1202. Zašto je bitno da Država načelno reguliše pitanje stare devizne štednje? Komisija primjećuje da je Federacija Bosne i Hercegovine regulisala pitanje stare devizne štednje Zakonom o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine. Tim Zakonom, članom 2, *utvrđuje se sveobuhvatno izmirenje unutrašnjeg duga na način koji osigurava i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine*. Republika Srpska je pitanje devizne štednje regulisala u Zakonu o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 63/04). U članu 2. je navedeno da *[i]zmirenje unutrašnjeg duga vrši se u skladu sa odredbama ovog zakona na način koji obezbjeđuje i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Republike Srpske*. Konačno, Distrikt Brčko je sopstvenim Zakonom o podmirenju obaveza po osnovu stare devizne štednje ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", broj 27/04) regulisao pitanje isplate devizne štednje u gotovom novcu i obavezama, vodeći računa o makroekonomskoj stabilnosti Distrikta. Prema procjenama podržavnih zakonodavaca, ukupan dug na ime stare devizne štednje u Distriktu Brčko iznosi 94 miliona konvertibilnih maraka, u Republici Srpskoj 774 miliona konvertibilnih maraka, dok se u Federaciji ukupan unutarnji dug procjenjuje na 1.858,9 miliona konvertibilnih maraka, od čega sigurno veliki dio otpada na staru deviznu štednju. Komisija je svjesna da je

pitanje unutarnjeg duga veliko opterećenje za entitete. Njihova solventnost je interes Države, jer od toga direktno zavisi i moć Države, njena makroekonomska stabilnost. Država, s druge strane, ima obavezu da poštuje i brani princip državnog suvereniteta, što podrazumijeva i finansijsku samostalnost prema vani, ali i prema unutra. Odbrana suvereniteta Države (od čega zavisi i faktička moć prava na imovinu u konkretnim slučajevima) je takva obaveza, da Ustav Bosne i Hercegovine predviđa ne samo preduzimanje mjera u okviru datih joj nadležnosti, nego i sve ostale mjere, bez obzira čija je to konkretno nadležnost u Državi (član III/5.a) Ustava Bosne i Hercegovine. Drugim riječima, Država, u cilju odbrane forme i vrste svog političkog postojanja, može i mora preduzeti sve potrebne mjere. Prema tome, Država mora obezbijediti bezbjedno funkcionisanje svih nadležnih teritorijalnih cjelina u smislu budućih, uređenih dijelova finansijske privrede, koji će biti izloženi i u budućnosti velikim problemima i rizicima (na primjer, najava rješavanja problema restitucije). To se može postići samo na način da Država, zakonskim aktom, utvrdi principe za sve podržavne teritorijalne cjeline, a koji bi bili rezultat ekonomske analize makroekonomske stabilnosti Države u kontekstu postojećeg problema.

1203. U vezi s tim, član III/1(d) Ustava Bosne i Hercegovine nadležno obavezuje Državu na polju monetarne politike. Štaviše, član VII. Ustava označava Centralnu banku Bosne i Hercegovine kao jedini nadležni organ za monetarnu politiku u cijeloj zemlji. Tačno je da Centralnoj banci nije dato ovlaštenje da reguliše rad banaka uopšte ili posebno deviznu štednju. Međutim, isplata štednje sa predmetnih bankovnih računa ide danas ne preko banaka, već direktno iz entitetskih budžeta, što ima reperkusije na protok novca i deviza i tako utiče na monetarnu politiku za koju je Centralna banka, kao državna institucija, odgovorna. Prema tome, bankovni sistem, osim Centralne banke Bosne i Hercegovine, nema ulogu u pitanju stare devizne štednje.

1204. Član I/4. Ustava Bosne i Hercegovine obavezuje Državu da reguliše pitanje jedinstvenog tržišta u Bosni i Hercegovini, u koje spada, između ostalog, promet kapitala. Jedinstveno tržište i liberalizacija tržišta kapitala obuhvata isključenje svakog ograničenja, tj. ne samo diskriminirajućih mjera, nego i svih drugih mjera, koje bez obzira što nemaju diskriminirajući karakter opterećuju određene grupe više nego druge. Za Komisiju je neprihvatljivo da isto pitanje, za koje je Država odgovorna, i koje je bilo na isti način tretirano sve do donošenja entitetskih zakona o regulisanju ovog problema, uključujući Distrikt Brčko, postane regulisano na sasvim nejednak način. Tako, na primjer, Federacija Bosne i Hercegovine predviđa isplaćivanje, *inter alia*, u novcu u periodu od četiri godine (član 11. Zakona), dok dospjeće obveznica još nije regulisano. Republika Srpska je predvidjela druge modalitete novčane isplate (član 15. Zakona), dok obveznice imaju rok dospjeća 30 godina (član 16. stav 1. tačka 1). Distrikt Brčko predvidio je rok od tri godine za novčanu isplatu (član 2. stav 1. Zakona), dok obveznice imaju rok dospjeća 25 godina (člana 2. stav 2a. Zakona). Nejednako tretiranje je posljedica derogacije problema sa Države na podržavne teritorijalne cjeline. Na taj način, različito zakonsko tretiranje će, pored zakona slobodnog tržišta, bitno i direktno uticati na tržište obveznicama u Bosni i Hercegovini, kao jedinstvenom tržišnom prostoru. S druge strane, stara devizna štednja je bila, i principijelno ostala, državni problem. U vezi s tim, Komisija napominje da je država obavezna poštovati opći princip jednakosti u pravima, kako to propisuje Ustav Bosne i Hercegovine, i to ne samo naspram ustavnih prava, već svih prava koja su propisana zakonom. Pravo na jednakost je ustavno pravo i odnosi se na sva zakonska prava. Nijedan zakonodavac ne može biti oslobođen te obaveze. Komisija uvažava stav Države da je rješavanje ovog problema na podržavnom nivou optimalno rješenje. Međutim, Država mora dati garancije da su različita zakonska rješenja na podržavnim nivoima neophodne mjere radi zaštite funkcionisanja finansijske privrede, monetarnog sistema, itd. Drugim riječima, Komisija uvažava stav Države da je opća ravnoteža u privredi veoma važan cilj Države. Međutim, različite mjere i različito tretiranje, koji utiču na jedinstveno tržište kapitala, su dozvoljeni ukoliko ispunjavaju pretpostavke principa proporcionalnosti (vidi presudu Suda za pravdu, predmet C-423/98, *Alfredo Albore*, Zbirka 2000, str. I-5965).

1205. Država, dozvolivši da podržavne cjeline preuzmu operacionalizaciju i odgovornost za isplatu stare devizne štednje, nije dala niti jednu garanciju da će isplata, kako u novcu tako i u formi obveznica, biti realizovana. Komisija smatra da je neophodno da Država da određene garancije u tom smislu. Naime, po teoriji identiteta strana, Republike Bosne i Hercegovine i Bosne i

Hercegovine, a koja jasno proizilazi iz člana I Ustava Bosne i Hercegovine, prema kojem Bosna i Hercegovina nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država i tako nasljeđuje status bivše Republike Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina ima poziciju dužnika. Ne bi bilo u skladu sa principom pravne države, da se Država, kao dužnik, oslobodi u potpunosti svoje obaveze tako što bi se, preko svoje moći nadležnosti derogacije, oslobodila davanja garancija za ispunjenje obaveza u koje je ušla. Iz toga razloga, Komisija ne može prihvatiti garanciju koju daju entiteti, a pogotovo ne garanciju obezbjeđenja novca putem privatizacije javnih preduzeća, uzimajući u obzir dosadašnje rezultate iste. Konačno, davanje garancije bi omogućilo da se jača osjećaj postojanja principa kontinuiteta u smislu člana I Ustava Bosne i Hercegovine i dobre vjere u njega. Naime, podnosioci prijava, kao vjerovnici, u trenutku sklapanja pravnog posla sa državnim bankama, nisu bili opterećeni rizikom da će isplata njihove devizne štednje kad-tad propasti ili postati neutuživa. Stoga, Komisija smatra da je Država odgovorna da se ojača taj osjećaj dobre vjere u kontinuitet pravnog sistema postojanja.

1206. Zbog svega navedenog, Komisija smatra da Država mora na određeni način regulisati navedenu problematiku, od čega će direktno zavisiti i uspjeh predviđenog modaliteta isplate stare devizne štednje. Komisija smatra da Država nije obavezna u potpunosti regulisati ova pitanja. Ipak, načelno regulisanje ovih pitanja, a prije svega, pitanje davanja garancije za isplatu od strane određene relevantne međunarodne institucije kapitala, ujednačavanje standarda na teritoriji cijele Države, vodeći računa o ostvarivanju jedinstvenog tržišta u Bosni i Hercegovini i makroekonomskoj stabilnosti Države, će voditi ka tome da pravo na imovinu ne bude ugroženo u budućem periodu, tj. da zakonska regulativa ispunji standarde koji su nametnuti pozitivnom obavezom za Državu, a koja proizilazi iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Komisija napominje da je zakonodavac najkompetentniji, uzimajući u obzir praktična stanovišta, da odluči koja su to pitanja na terenu, koja se načelno moraju uzeti u obzir.

1207. S obzirom da Država, Bosna i Hercegovina, nije donijela određeni okvirni zakon, kojim bi načelno regulisala ova pitanja, Komisija smatra da je Bosna i Hercegovina propustila da djelotvorno zaštiti pravo na imovinu podnosilaca prijava, čime je povrijedila svoje pozitivne obaveze koje proizilaze iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

B.1.c. Navodne povrede od strane Federacije Bosne i Hercegovine

1208. Pri razmatranju merituma ovih predmeta u odnosu na Federaciju Bosne i Hercegovine, Komisija mora odlučiti da li, u svjetlu najnovijih zakonskih promjena, koje su nastupile nakon odluke *Đurković i drugi*, pravna situacija u Federaciji u vezi sa starom deviznom štednjom nastavlja kršiti član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

1209. Komisija, prije svega, ponavlja da se u predmetnim slučajevima radi o imovini podosilaca prijava. Prema tome, Komisija mora utvrditi da li se postojećom zakonskom regulativom Federacija Bosne i Hercegovine miješa u ta prava tako da uključuje zaštitu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju? Osim toga, Komisija mora ispitati, ako se radi o miješanju u to pravo, da li je miješanje opravdano prema tom članu?

B.1.c.1. Da li se radi o miješanju Federacije Bosne i Hercegovine u pravo na imovinu podnosilaca prijava i, ako je odgovor afirmativan, da li se ono sastoji u kontroli ili lišenju prava na imovinu?

1210. Prema stanju spisa, a uzimajući u obzir postojeću zakonsku regulativu, zahtjev podnosilaca prijava odnosi se na isplatu iznosa stare devizne štednje, uključujući pripadajuće kamate. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine predviđa poseban modalitet isplate stare devizne štednje, dok je članom 9. stavom 4. predviđeno da se kamate od 1. januara 1992. godine otpisuju.

1211. U odluci *Đurković i drugi* (*loc. cit.*, tačka 244. ff), Dom je naveo:

U odlukama Poropat i drugi i Todorović i drugi, Dom je utvrdio da je došlo do uplitanja u prava podnosilaca prijava po članu 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju na osnovu zakona koji su oslobodili banke njihovih ugovornih obaveza prema podnosiocima prijava i da je podnosiocima prijava onemogućeno da podignu svoj novac. (Poropat i drugi, tačke 170-77; Todorović i drugi, tačke 130-33). Praktično, ista situacija je ostala do danas. Dom zapaža da, u skladu sa izmjenama i dopunama, ne postoje odredbe u Zakonu o potraživanjima građana po osnovu kojih je građanin slobodan da raspolaže svojom štednjom na bilo koji drugi način osim da je pretvori u privatizacijske certifikate. Zakoni, kako su izmijenjeni i dopunjeni, nastavljaju da propisuju obavezni prenos devizne štednje iz banaka na Jedinstveni račun građana. Podnosioci prijava, a vjerovatno i druge štediša, nisu mogli i još uvijek ne mogu podignuti novac sa svojih računa. Dakle, uplitanje ustanovljeno u odluci Poropat i drugi se nastavlja barem de facto, iako de jure relevantni zakoni nisu više na snazi.

246. Uplitanje je pogoršano nemogućnošću podnosilaca prijava da dobiju obeštećenje na sudovima (vidi tačku 27 gore).

1212. Komisija navodi da se od vremena donošenja ovih zaključaka situacija utoliko promijenila što je na snazi novi zakonski okvir, koji reguliše pitanje stare devizne štednje. Međutim, vlasnici stare devizne štednje još uvijek nisu dobili isplatu svoje stare devizne štednje. Novi Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine ne predviđa isplatu stare devizne štednje, iako bi *normalna* situacija kod štednih uloga bila, ispunjenje ugovornih obaveza po ugovoru o štednji u skladu sa pojedinačnim ugovorima ili važećim zakonskim normama. Umjesto toga, novi Zakon je otpisao kamatu od 1. januara 1992. godine, a isplatu stare devizne štednje predvidio u sasvim drugom modalitetu – kao dio unutarnjeg duga Federacije Bosne i Hercegovine. Konačno, Komisija uviđa da izvršenje pravosnažnih presuda, donesenih u vezi stare devizne štednje još nije počelo.

1213. Na osnovu izloženog, Komisija zaključuje da je Federacija Bosne i Hercegovine nastavila sa uplitanjem u imovinska prava pojedinih štediša, uključujući i konkretne podnosiocima prijava.

1214. Za Komisiju ostaje da preispita kakva je priroda ovog miješanja u pravo na imovinu. S jedne strane, Komisija primjećuje da nikada nije bilo *de iure* lišenja ovog imovinskog prava (vidi, na primjer, CH/97/48 i dr, *loc. cit.*, tačka 78 – mišljenje OHR-a, kao *amicus curiae*; zakonsku regulativu Republike Bosne i Hercegovine i Bosne i Hercegovine, tačku 88. ff iste Odluke). Međutim, Evropski sud za ljudska prava je u svojoj dugogodišnjoj praksi naglasio da *de facto* lišenje imovine ne pretpostavlja, tj. ne uslovljava bilo koji formalni akt lišenja imovine. Ono obuhvata državne mjere, koje zbog svojih teških reperkusija na pravo na imovinu, imaju istu posljednicu kao i formalni akt lišenja imovine (na primjer, eksproprijacija). Jurisprudencija, pri tome, stavlja akcent na pitanje da li postoji bilo kakva korist od *preostalog* prava na imovinu nakon takvih državnih mjera. U razgraničenju prema *kontroli korištenja prava na imovinu* (stav 2. člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju), postavlja se pitanje da li postoji opravdana vjera u mogućnost daljnjeg korištenja prava na imovinu, bez miješanja države u bilo kojoj formi (vidi, na primjer, presude Evropskog suda za ljudska prava, *Sporrong i Lönnroth protiv Švedske*, od 23. septembra 1982. godine, Serija A, broj 52, st. 70-73; *Allan Jacobson protiv Švedske*, od 25. oktobra 1989. godine, Serija A, broj 163, stav 54; *Fredin protiv Švedske*, od 18. februara 1991. godine, Serija A, broj 192, stav 46. i 52. ff, itd).

1215. Gledajući retrospektivno konkretnu situaciju oko stare devizne štednje, Komisija bi mogla zaključiti da se radi o *de facto* lišenju imovine. Naime, dugogodišnja nemogućnost da vlasnici stare devizne štednje dođu do realizacije svoga prava na imovinu, s jedne strane, a propali pokušaji Države da donese i implementira određene zakone, s druge strane, vode ka ovakvom zaključku (uporedi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Papmichalopoulos protiv Grčke*, od 24. juna 1993. godine, Serija A, broj 260-B, tač. 43-45). Ipak, u svjetlu novih zakonskih rješenja, Komisija smatra da se može opravdano očekivati da Federacija Bosne i Hercegovine isplati deviznu štednju

u okvirima predviđenog modaliteta. Iz toga razloga, Komisija smatra da ovaj slučaj, nakon donošenja novog Zakona, pokreće pitanje *kontrole* prava na imovinu u smislu stava 2. člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

1216. Na ovaj zaključak ne utiče ni činjenica da Zakon različito tretira pitanje kamata od pitanja glavnice. Naime, Zakon ne lišava podnosiocima prijava glavnice, već predviđa određene modalitete njene isplate. Komisija zaključuje da zakonski *modus operandi* u vezi glavnice jasno pokreće pitanje kontrole prava na imovinu. Kamate, s druge strane, iako mogu biti predmet pojedinačnog utuženja, te uprkos činjenici da kamate dospijevaju i zastarjevaju sa posebnim rokovima, one se moraju principijelno posmatrati kao sporedni zahtjev u odnosu na zahtjev za isplatu glavnice, te zajedno čine cjelinu (čl. 372, 399. ff, 1045. Zakona o obligacionim odnosima). Komisija je svjesna da se radi o periodu od 1. januara 1992. godine. Prema tome, lišavanje prava na kamatu, za period duži od 12 godina, sigurno predstavlja značajno ograničenje navedenog prava. Ipak, u svjetlu rečenog, Komisija će tretirati ovo pitanje zajedno sa pravom na glavnice kao pitanje miješanja u pravo na imovinu od strane Federacije Bosne i Hercegovine u smislu njegove kontrole – član 1. stav 2. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Komisija napominje da ovaj zaključak nema suštinskog uticaja na konačni ishod predmeta.

B.1.c.2. Da li je miješanje opravdano?

1217. Kao što je navedeno, prema jurisprudenciji Evropskog suda za ljudska prava, član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju obuhvata tri različita pravila. Prvo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stava i koje je generalne prirode, izražava princip mirnog uživanja u imovini. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stava, pokriva lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uslovima. Treće, sadržano u drugom stavu, dozvoljava da države potpisnice imaju pravo, među ostalim, da kontrolišu korištenje imovine u skladu sa općim interesom, sprovođenjem takvih zakona koje smatraju potrebnim za tu svrhu (vidi, *inter alia*, presude Evropskog suda za ljudska prava, *Sporrong i Lönnroth protiv Švedske*, od 23. septembra 1982. godine, Serija A, broj 52, stav 61 i *Scollo protiv Italije*, od 28. septembra 1995. godine, Serija A, broj 315-C, stav 26. sa daljnjim uputama). Svako miješanje u pravo prema drugom ili trećem pravilu mora biti predviđeno zakonom, mora služiti legitimnom cilju, mora uspostavljati pravičnu ravnotežu između prava nosioca prava i javnog i općeg interesa. Drugim riječima, opravdano miješanje se ne može nametnuti samo zakonskom odredbom koja ispunjava uslove vladavine prava i služi legitimnom cilju u javnom interesu, nego mora, također, održati razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti. Miješanje u pravo ne smije ići dalje od potrebnog da bi se postigao legitiman cilj, a nosioci imovinskih prava se ne smiju podvrgavati proizvoljnom tretmanu i od njih se ne smije tražiti da snose prevelik teret u ostvarivanju legitimnog cilja (vidi Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, U 83/03, od 22. septembra 2004. godine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 60/04, tačka 49).

B.2.c.2.a. Miješanje predviđeno zakonom?

1218. Miješanje je zakonito samo ako je zakon koji je osnova miješanja (a) dostupan građanima, (b) toliko precizan da omogućava građanima da odrede svoje postupke, (c) u skladu sa principom pravne države, što znači da sloboda odlučivanja koja je zakonom data izvršnoj vlasti ne smije biti neograničena, tj. zakon mora obezbijediti građanima adekvatnu zaštitu protiv proizvoljnog miješanja (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Sunday Times*, od 26. aprila 1979. godine, Serija A, broj 30, stav 49; vidi, također, presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Malone*, od 2. augusta 1984. godine, Serija A, broj 82, st. 67. i 68). Sud je istakao da su u mnogim zakonima neizbježno upotrijebljeni termini koji su, u većem ili manjem opsegu, dvosmisleni ili neodređeni i čija je interpretacija i primjena pitanje prakse (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Silver i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, od 25. marta 1983, serija A, broj 18, stav 89).

1219. Komisija ne sumnja da Zakon vezan za ovaj predmet ispunjava standarde u smislu Evropske konvencije (vidi Odluku o prihvatljivosti i meritumu Doma, *M.P. i ostali*, CH/02/8202, stavovi 144 i dalje).

B.1.c.2.b. Miješanje u javnom interesu

1220. Podnosioci prijava, iako nisu *explicite* naveli, smatraju da je miješanje, tj. kontrola njihovog prava na imovinu, neproporcionalno. Udruženje za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini, u svojstvu *amicus curiae*, smatra da Država nema interes, niti ga je navela u svojim aktima. Osim toga, ovo Udruženje smatra da se Federacija Bosne i Hercegovine, nesavjesnim ponašanjem prema vlastitoj imovini, ne može pozivati na javni interes. Federacija Bosne i Hercegovine, u svom odgovoru, navodi da je donošenje ovakvih zakonskih rješenja neophodno da se spriječi kolaps bankovnog sistema, te da je Entitet morao voditi računa o makroekonomskoj stabilnosti i fiskalnoj održivosti Entiteta.

1221. Komisija smatra da su ciljevi postojećih zakonskih rješenja opravdani – sprječavanje kolapsa bankovnog sistema, makroekonomska stabilnost i fiskalna održivost Entiteta. Komisija smatra da su ovi interesi postojali i bili opravdani i ranije, kada je Dom dao, u tom smislu, afirmativno mišljenje (vidi CH/97/48, *loc. cit.*, tačka 180, CH/98/377, *loc. cit.*, tačka 249). Komisija zaključuje da je ovaj interes ostao aktuelan i danas.

B.1.c.2.c. Uspostavljanje pravične ravnoteže između prava nosioca prava i javnog interesa (proporcionalnost)

1222. U odlukama *Poropat i drugi*, *Todorović i drugi* i *Đurković i drugi*, Dom je utvrdio da je došlo do uplitanja u prava podnosioca prijava po članu 1. Protokola br. 1 uz Evropsku konvenciju na osnovu zakona koji su oslobodili banke njihovih ugovornih obaveza prema podnosiocima prijava i da je podnosiocima prijava onemogućeno da podignu svoj novac (*Poropat i drugi*, *loc. cit.*, tač. 170-77; *Todorović i drugi*, *loc. cit.*, tač. 130-133). Dom je, nadalje, našao da propisanim zakonskim mjerama nije uspostavljena *pravična ravnoteža* između općeg interesa i zaštite prava na imovinu podnosioca prijava i da one tako spadaju van slobode odlučivanja Federacije (*Poropat i drugi*, *loc. cit.*, tačka 192). Dom je u svojim odlukama istakao nekoliko nedostataka procesa privatizacije, koji su se odnosili na ograničeno važenje certifikata, jednak tretman gotovine i certifikata i sl. Dom je ustanovio da su ovo pitanja koja je Federacija morala riješiti izmjenom i dopunom programa privatizacije. Dom je smatrao da je Federacija trebala da nađe, u okviru svoje slobode odlučivanja, odgovarajuće načine da postigne traženu *pravičnu ravnotežu* interesa (*Poropat i drugi*, *loc. cit.*, tačka 204).

1223. Komisija priznaje da je od 2000. godine do 2003. godine Federacija izmijenila i dopunila različite odredbe Zakona o potraživanjima građana pokušavajući da nađe rješenje za pitanje nedostataka procesa privatizacije i da izvrši odluku Doma u predmetu *Poropat i drugi*. Međutim, odlukom Ustavnog suda Federacije dalja efikasnost ovih zakona dovedena je u pitanje, s obzirom da je ovom odlukom utvrđeno da ključne odredbe Zakona o potraživanjima građana nisu u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

1224. Tužena strana, Federacija Bosne i Hercegovine, istakla je da prijašnja zakonska regulativa nije uspostavljala pravičnu ravnotežu. Međutim, Komisija zapaža da je Federacija Bosne i Hercegovine usvojila novi Zakon o unutrašnjem dugu, kojim je preuzela obaveze po osnovu stare devizne štednje ostvarene u najnižim poslovnim jedinicama banaka na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, kao dio svog unutrašnjeg duga. Zakonom je izričito propisano da će se metod i visina isplata u gotovini vršiti na način koji osigurava i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine. Tužena strana je navela da nova zakonska rješenja uspostavljaju u potpunosti princip proporcionalnosti kontrole prava na imovinu.

1225. Komisija priznaje napore Federacije Bosne i Hercegovine da, u pokušajima da izvrši ranije naredbe Doma, nastoji da Zakonom o unutrašnjem dugu iznađu rješenja prihvatljiva za podnosioca prijava, odnosno, da nastoji postići pravičnu ravnotežu između općeg interesa i pojedinačnog tereta podnosioca prijava. Međutim, Komisija zapaža da nova zakonska rješenja predstavljaju samo okvir na osnovu kojeg treba utvrditi jasan model isplata devizne štednje podnosioca prijava. Prema tome, u svjetlu novih zakonskih promjena, koje su nastupile nakon odluke *Đurković i drugi*,

postojeći zakonski okvir još uvijek ne daje jasnu i dovoljno izvjesnu pravnu situaciju u pogledu konačnog rješenja problema, što dovodi do miješanja u prava podnosioca prijave od strane Federacije Bosne i Hercegovine.

1226. Komisija je došla do ovog zaključaka iz sljedećih razloga:

1227. Prvo pitanje, koje se nameće u ovom kontekstu, jeste pitanje verifikacije iznosa stare devizne štednje. Drugim riječima, radi se o verifikaciji *građanskog prava*. Zakon je predvidio da [v]erifikovanje svih potraživanja za staru deviznu štednju vršit će se na osnovu baze podataka koja je ustanovljena Zakonom o utvrđivanju i ostvarivanju potraživanja građana u postupku privatizacije ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 32/01, 57/03, 20/04) i drugim propisima donesenim na osnovu zakona i baza podataka koje posjeduju banke. Komisija napominje da od postupka verifikacije direktno zavisi postojanje ili nepostojanje prava na imovinu.

1228. Svaki vlasnik stare devizne štednje mora imati obezbijeđeno pravo da aktivno učestvuje u tom postupku. U tom smislu, Zakon mora jasno predvidjeti koje tijelo će vršiti verifikaciju. Ono ne mora biti sudsko tijelo. Verifikacija se može vršiti i od strane upravnih organa. Međutim, u tom slučaju, postupak verifikacije mora, barem u jednoj instanci, imati karakter sudskog postupka pred *tribunalom*, u smislu člana 6. Evropske konvencije. To, dalje, znači da verifikacija mora biti okončana, u slučaju spora oko faktičkih ili pravnih pitanja, pred nezavisnim i nepristranim tijelom, koje bi dalo konačno mišljenje u smislu postojanja ili nepostojanja, visine i drugih važnih pitanja oko stare devizne štednje. Tu spada i pitanje konverzije deviza (vidi predmete CH/99/3307, Spomenka ALIREJSOVIĆ, CH/99/3308, Enver ALIREJSOVIĆ). Pored toga, *tribunal* ne smije biti vezan utvrđenim činjenicama upravnog organa, već mora imati mogućnost da sam preispita činjenice relevantne za svaki pojedini slučaju (u pogledu obaveze sudske zaštite u vezi sa starom deviznom štednjom i nadležnostima takvog tijela vidi *mutatis mutandis* Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, U 19/00 od 4. maja 2001. godine, tačka 23, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 27/01; predmete Evropskog suda za ljudska prava, *Iatridis protiv Grčke*, od 25. marta 1999. godine, stav 58, Izvještaji o presudama i odlukama 1999-II; *Hentrich protiv Francuske*, od 22. septembra 1994. godine, Serija A, broj 296-A, stav 42; u pogledu karaktera *tribunala*, pojmu nezavisnosti i nepristrasnosti, vidi Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, U 47/03, od 15. juna 2004. godine, tačka 23, sa daljnjim uputama na praksu Evropskog suda za ljudska prava). U vezi sa institucionalnom zaštitom u postupku verifikacije, Komisija preporučuje, u cilju zaštite djelotvornog sudskog sistema, da se formira posebno tijelo na nivou Entiteta, koje bi ispunjavalo kriterije navedene u ovoj tački Odluke, a kako se redovni sudovi ne bi opterećivali sa eventualnim problemima mnogobrojnih imaoaca stare devizne štednje.

1229. Drugo pitanje se odnosi na procesna prava u postupku verifikacije. Komisija je, prije svega, zabrinuta, a što je u svom mišljenju *amicus curiae*, Udruženje za zaštitu štediša u Bosni i Hercegovini, također, istakao, za eventualne probleme oko utvrđivanja stare devizne štednje. Kao što je već istaknuto u prethodnim odlukama Doma (vidi, na primjer, CH/97/48, *loc. cit.*, tač. 171. ff), ali i primijećeno u radu na aktuelnim predmetima, mnogi imaoци stare devizne štednje nemaju evidenciju iste na Jedinostvenom računu građana. S druge strane, turbulentnim promjenama u bankovnom sistemu, podaci o imaoциma stare devizne štednje mogu biti nedostupni. Ovo, štaviše, zbog činjenice da su komercijalne banke, u principu, oslobođene izmirenja duga po osnovu stare devizne štednje, čime se kod njih gubi osjećaj odgovornosti prema obavezi čuvanja podataka. Konačno, ne smije se zanemariti činjenica da su mnogim vlasnicima stare devizne štednje nestale, izgorile ili na drugi način uništene štedne knjižice, kao osnovni dokument i *ugovor* u obligaciono-pravnom smislu. Zbog toga, Entitet, s jedne strane, mora jasno predvidjeti pozitivnu obavezu banaka u tom smislu, a pravo pristupa informacijama imalaca stare devizne štednje, s druge strane. Komisija napominje da se radi o posebno osjetljivoj grupi građana, u velikom broju, penzionerima lošeg imovnog stanja, koji se u postupku verifikacije ne smiju dodatno opteretiti administrativnim troškovima. Osim toga, ratna događanja u Bosni i Hercegovini doveli su do toga da je veliki broj građana napustio domicilni entitet ili, štaviše, Državu. Iz toga razloga, veoma je važan medijski istup nedležnih u Entitetu, transparentnost i reduciranje troškova na minimum kod postupka verifikacije. Što se tiče samih procesnih prava, za Komisiju nije sporno da *verifikaciono*

tijelo predvidi *ex officio* postupak verifikacije, čak i bez procesnog učešća imao ca devizne štednje. Međutim, ono mora promptno obavijestiti vlasnika devizne štednje o rezultatu verifikacije, kako bi se vlasnik stare devizne štednje mogao aktivno uključiti u odbranu svojih imovinskih prava pred *tribunalom* u smislu ranijih tačaka ove Odluke. Samo na taj način, neće doći do povrede prava na djelotvoran pristup sudu u smislu člana 6. Evropske konvencije (u tom smislu vidi presudu Evropskog suda u predmetu *Airey protiv Irske* od 9. oktobra 1979. godine, serija A, broj 32, stav 25; Odluku o prihvatljivosti i meritumu Komisije, CH/98/240, od 8. februara 2005. godine, tačka 113. ff).

1230. Komisija smatra da je institucionalna i procesno-pravna pitanja u smislu prethodnih tačaka ove Odluke, moguće riješiti podzakonskim aktima iz člana 12. stav 3. Zakona. Međutim, Komisija smatra da je Federacija Bosne i Hercegovine, prekoračivanjem roka iz člana 12. stava 3. Zakona, već prekršila princip zakonitosti, kao element inherentan članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Na taj način, opravdano se stvara osjećaj pravne nesigurnosti kod podnosilaca prijave, jer on ima svoju pozadinu u dugogodišnjem nerješavanju ovog problema.

1231. Komisija pozdravlja zakonsku obavezu tužene strane da verifikaciju izvrši u roku od 9 mjeseci od dana donošenja Zakona, što je, u svjetlu cjelokupne situacije, a posebno broja imalaca stare devizne štednje, opravdan rok.

1232. Na kraju, a u vezi sa pravima nosilaca prava na staroj deviznoj štednji, kojima su nadležni sudovi utvrdili pravosnažno njihova prava, Komisija napominje da je Entitet u obavezi da izvrši sve takve presude. Ovo je imperativ vladavine prava, u smislu člana I/2 Ustava Bosne i Hercegovine. Ovaj princip ima prednost nad činjenicom da su pojedini sudovi odbili da procesuiraju određene zahtjeve imalaca prava na staroj deviznoj štednji, čime se stvorio različit tretman kod iste grupe nosilaca prava. U tom smislu, Komisija podržava stav Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u svom predmetu (odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 21/02*, od 26. marta 2004. godine, tač. 40, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 18/04; *AP 288/04*, od 17. decembra 2004. godine, tačka 27. ff).

1233. Treće pitanje se odnosi na otpis kamata od 1. januara 1992. godine (člana 9. stav 4. Zakona) i na modalitet isplate stare devizne štednje. Komisija je već navela da je dio unutarnjeg duga, koji se odnosi na staru deviznu štednju, veliko opterećenje za Državu i njene teritorijalne cjeline. Komisija ponavlja da je u tom smislu opravdan javni interes Države.

1234. Evropski sud za ljudska prava je ustanovio da domaće vlasti uživaju široko polje procjene prilikom donošenja odluka koje su vezane za lišavanje imovinskih prava pojedinaca zbog neposrednog poznavanja društva i njegovih potreba. Odluka da se oduzme imovina često uključuje razmatranje političkih, ekonomskih i socijalnih pitanja o kojima će se mišljenja u okviru demokratskog društva bitno razlikovati. Stoga će se presuda domaćih vlasti poštivati, osim ako je očigledno bez opravdanog osnova (vidi Odluku o prihvatljivosti i meritumu Doma, CH/98/1311 i CH/01/8542, *Kurtišaj i M.K. protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, od 2. septembra 2002. godine, tačka 87; vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *James i drugi*, od 21. februara 1986. godine, Serija A, broj 98, stav 46). U predmetu *Lithgow i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (presuda od 8. jula 1986. godine, Serija A, broj 102, stav 122), koja se tiče nacionalizovanja imovine, Sud je izjavio:

Odluka da se usvoji zakon o nacionalizaciji će obično uključiti razmatranje raznih pitanja o kojima se mišljenja u demokratskom društvu mogu, što je i razumljivo, široko razlikovati. Zbog toga, što one direktno poznaju svoje društvo i njegove potrebe i resurse, domaće vlasti su u principu u boljem položaju od međunarodnog sudije da procijene koje mjere su odgovarajuće u toj oblasti i prema tome sloboda procjene koju oni imaju treba biti široka.

1235. Pri tome će pomoći i stav Evropskog suda za ljudska prava, u njegovoj odluci *Lithgow i dr. protiv Velike Britanije* (od 8. jula 1986. godine, Serija A, broj 102, st. 121. f), u kojoj je naglasio da

oduzimanje imovine uz naknadu, koja ne predstavlja tržišnu vrijednost, u principu, ne predstavlja proporcionalno miješanje u pravo na imovinu nosioca prava. Međutim, pravo na imovinu iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju ne garantuje pravo na punu kompenzaciju u svim okolnostima, s obzirom da legitimni ciljevi javnog interesa, koji služe da se izvrši određena ekonomska reforma ili ostvari veća socijalna pravda, mogu imati takav značaj da opravdavaju davanje manjeg iznosa od tržišne vrijednosti. Štaviše, Evropski sud za ljudska prava je naglasio da nije nedozvoljeno, pri lišavanju imovine nosilaca prava, da se ne naknadi izgubljena dobit ili nerealizirana mogućnost upotrebe – *ususfructus* (vidi Odluku o dopustivosti bivše Evropske komisije za ljudska prava, *X. protiv Austrije*, od 13. decembra 1979. godine, aplikacija broj 7978/7, Odluke i izvještaji (OI), broj 18, tačka 3, str. 47). U citiranoj odluci je nadalje navedeno da se izgubljena korist ili dobit može naknaditi samo ako je, *lišenje* imovine direktan uzrok tome. Konačno, Komisija smatra da se ne može primijeniti isti pristup u rješavanju problema *kontrola i lišenja* prava na imovinu, koji pogađa jednu veliku skupinu ljudi, a zakonodavac predviđa globalnu soluciju, od situacije kada se država miješa u individualni slučaj. Komisija, zbog toga, smatra da je na Državi mnogo veća obaveza naknade pune vrijednosti lišenog prava na imovinu ili naknade zbog miješanja u imovinu u individualnim slučajevima, nego kada se radi o generalnom rješavanju slučajeva. Ovakve stavove Komisija podržava iz razloga što je imovina socijalna kategorija i ne može se, u pravno-filozofskom smislu, separatno, apstraktno posmatrati, već ona mora podlijegati društvenim zakonima, koji će, s jedne strane, odražavati interese pojedinca, a s druge strane, interese društvene zajednice. Upravo zbog veze društva i imovine, od pojedinca, kao vlasnika imovinskog prava, očekuje se, već od trenutka sticanja imovinskog prava, da prihvati određenu mjeru *žrtvovanja*, ako je potrebno. Samo preko ove granice, postoji obaveza za državu da se naknadi vrijednost lišene imovine, tj. *kontrola* imovine. Gdje leži ova granica, zavisi od obrazloženja iz prethodnih tačaka ove Odluke.

1236. Polazeći od gore navedenog, Komisija uvažava ekspertne napore Države, da riješi problem stare devizne štednje na najdjelotvorniji način. Komisija napominje da su pravo na imovinu, pravna sigurnost i pravna jasnoća principi na kojima se mora temeljiti pravni sistem Bosne i Hercegovine u rješavanju postojećeg problema unutaršnjeg duga, tj. stare devizne štednje. Samo na taj način se može postići pravni mir u budućnosti Države. Komisija je svjesna da se problem stare devizne štednje mora rješavati u svjetlu cjelokupne situacije u kojoj se Država nalazi. Država ne može apstraktno posmatrati ovaj problem, ne uzimajući u obzir sistem i hijerarhiju vrijednosti koje je stvorio Ustav Bosne i Hercegovine. Pri tome, Komisija posebnu pažnju polaže na princip socijalne države (Preambula Ustava Bosne i Hercegovine).

1237. Bosna i Hercegovina je doživjela katastrofu i razaranja, politički i privredni krah. Jedna od posljedica ovih događaja je, sigurno, neriješeno pitanje unutaršnjih obaveza Države. Bivša Republika Bosna i Hercegovina, uprkos svome kontinuitetu prema Ustavu Bosne i Hercegovine, doživjela je određenu vrstu privrednog i finansijskog sloma. Obzirom da država, kao pravno lice, ne može doživjeti formalni bankrot i nesolventnost, niti je moguće na nju primijeniti opće stečajno pravo, država mora predvidjeti druge mjere, kako bi gradila buduću, siguran privredni i finansijski sistem. Pri tome je zakonodavac *prirodni* organ za zakonodavstvo, koji ima zadatak da zakonski obradi pitanje aktive i pasive države, vodeći računa o budućnosti.

1238. Pri stvaranju buduće države, zakonodavac mora voditi računa o cjelokupnoj budućoj državnoj politici i finansijskoj privredi, što je velika razlika u poređenju sa stečajnim postupkom privatnog pravnog lica. Prema tome, u tom postupku ne radi se o *obračunu* sa prošlošću, već o stvaranju osnova za budućnost. Sanacija države i stvaranje zdravog sistema je osnova uređenog razvoja socijalnog i političkog života.

1239. Pri tome, zakonodavac nije obavezan niti ima zadatak da uspostavi određeni odnos između ispunjenja starih obaveza i ispunjenja tekućih obaveza, niti da suprostavi ove vrijednosti. Prema tome, pri *sanaciji* države, ne postoji obaveza zakonodavca da uspostavi pravno-obavezujuću skalu obaveza. Ona ne postoji uprkos činjenici da su određene obaveze nastale ranije, a druge obaveze tek nastaju. Isto tako, država, pri stvaranju novog poretka, ne mora da ima obavezu ispunjavanja

novonastalih obaveza u onoj mjeri u kojoj to dozvoljavaju stare obaveze. Ovo važi posebno u situaciji kada se država, zbog kolateralne štete, obnavlja u svakom svom aspektu.

1240. Komisija napominje da šteta, koju su imaoi stare devizne štednje pretrpili, nije jedina koja postoji. Od početka 1990-tih, a zbog ukupnih događanja u Bosni i Hercegovini, stradali su mnogi životi, zdravlje i sloboda ljudi, druga materijalna dobra, radna mjesta, profesionalni napredak ljudi, itd. U tom smislu govore i statistički podaci koje je prezentirao Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, a koji su odraz ukupnih događanja u Državi. Prema njima, Bosna i Hercegovina ima zajednički procijenjeni dug koji premašuje sumu od 9,2 milijardi konvertibilnih maraka, od čega 4,8 milijardi otpada na obaveze nastale prije 31. decembra 2005. godine. Procijenjeno je da spoljni i unutrašnji dug iznosi u decembru 2003. godine 75% bruto godišnjeg proizvoda, što je razlog za tešku ekonomsku krizu Države (str. 2. mišljenja). Prema tome, zakonodavac, pri pomirenju svih interesa, mora voditi računa da država ima zadatak stvarati prosperitetnu državu, a ne samo popravljati uništeno i ispravljati nepravdu. Drugim riječima, u vanrednim okolnostima, država mora pomiriti prošlost i budućnost u granicama mogućeg. Prema tome, država se odgovarajućim mjerama ne nastavlja miješati u pravo, jer to nije dozvoljeno, nego preduzima mjere, kojima se usmjerava razvoj već učinjenog miješanja u pravo (uporedi odluke Saveznog ustavnog suda Savezne Republike Njemačke nakon raspada nacionalsocijalističkog sistema *Državni bankrot* (Staatsbankrott), (BVerGE 15, 126, od 23. maja 1962. godine) i spajanja Savezne Republike i Demokratske Republike Njemačke, *Zemaljska reforma* (Bodenreform), (BVerfGE 84, 90, od 23. aprila 1991. godine; vidi i presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Wittek protiv Savezne Republike Njemačke*, od 12. decembra 2002. godine, stav 50. ff).

1241. Naravno, država se mora pridržavati principa zabrane proizvoljnosti i prava na jednakost. Pri tome, moraju se forsirati određene vrijednosti, kao što je vjera u bankarski sistem. Bankarski sistem je toliko važan da je čak i Savezna Republika Njemačka priznala sve štedne uloge koji su bili ulagani u banke za vrijeme *Njemačkog Rajha*, uprkos činjenici da je ovaj nacionalsocijalistički sistem u potpunosti propao (čl. 10-30 Zakona o općim ratnim štetama, "Službeni glasnik" I, str. 1747, od 1. januara 1958. godine). Osim toga, Komisija smatra da isplata stare devizne štednje ima svoju socijalnu ulogu u podizanju općeg blagostanja građanstva. Konačno, realizacija isplate stare devizne štednje jačala bi vjeru u slovo zakona, pravnu državu i jednakost pred zakonom. Pravna sigurnost, koja proizilazi iz principa vladavine prava, nadopunjuje princip proporcionalnosti u vezi sa miješanjem države u pravo na imovinu. Komisija upućuje na jedan primjer Ustavnog suda Češke Republike (Odluka broj IV.US 215/94, od 8. juna 1995. godine), u pogledu zahtjeva za restitucijom slovačkog državljanina u Češkoj. Naime, pravno valjan zahtjev za restitucijom za vrijeme postojanja jedne države, postao je zakonski irelevantan disolucijom Čehoslovačke i tumačenjem istih zakona na novi način u novoj državi. Ustavni sud Češke Republike je, u svojoj odluci, pozivajući se na navedene principe pravne države i vjere u jednakost, naveo:

[...] Ustavni sud polazi od činjenice da je svrha kompletne restitucije da se olakšaju posljedice određenih imovinskih nepravdi, koje su se desile za vrijeme relevantnog perioda. Iako je zakonodavac bio svjestan da je nerealno pokušati da se izliječe sve nepravde, tako da je neophodno biti zadovoljan samo sa ispravljanjem nekih od njih, ovi akti [restitucije] ne mogu biti tumačeni dogmatski i neustavno, tako da u pogledu određenih ljudi stvaraju nove nepravde.

1242. U konkretnim slučajevima, Komisija zapaža da je, u skladu sa novim Zakonom, Federacija Bosne i Hercegovine preuzela obaveze na osnovu stare devizne štednje, te da je predvidjela da ove obaveze izmiri isplatom u gotovini i izdavanjem obveznica nakon verifikacije potraživanja. Komisija, prije svega, uočava da je kamata otpisana za period od 1. januara 1992. godine. U odnosu na gotovinske isplate propisano je da će Vlada Federacije posebnim propisom utvrditi metod i visinu isplate i to do iznosa koji bi trebao osigurati i podržati makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine, što znači da ni u kom slučaju, još uvijek, nije izvjestan ni način, ni visina budućih gotovinskih isplata (član 10, u vezi sa članom 2. Zakona). Također, u odnosu na gotovinske isplate predviđeno je da će se isplate izvršiti iz budžeta Federacije Bosne i Hercegovine u periodu od četiri godine počevši od fiskalne godine kada se

završi postupak verifikovanja stare devizne štednje (član 11). S druge strane, u pogledu obaveza koje ne budu izmirene isplatom u gotovini, predviđeno je da će se izdavati obveznice do iznosa koji je potreban za izmirenje kumulativnih potraživanja. Svi uvjeti za obveznice, također, tek treba da se utvrde posebnim propisom Vlade Federacije (član 21. stav 3), a naročito u vezi roka dospijea obveznica, visine kamate na obveznice i dužine *grace* perioda.

1243. Što se tiče kamata, novi Zakon ih je otpisao, i to za period od 1. januara 1992. godine. Komisija smatra da je ovakav pristup razuman, objektivan i opravdan. Naime, kamata se mora shvatiti i razmatrati u predmetnim slučajevima, upravo, u duhu ovog instituta. Kamata je vrsta naknade onome koji je dao kapital na raspolaganje – naknada za upotrebu. Uzimajući u obzir da nije u potpunosti jasno u kojoj mjeri i na koji način je Država raspolagala deviznim sredstvima (Poropat i dr, *loc. cit.*, stav 58, *amici curiae* mišljenje Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini, strana 25, stav 2), a zbog činjenice da postoji snažan javni interes i potreba da se Država ne optereti u budućnosti, Komisija smatra da je otpis kamata opravdan. Ovaj otpis je opravdan čak i pod pretpostavkom da su komercijalne banke raspolagale sa jednim dijelom deviznih sredstava, jer bi, u današnjim okolnostima, reaktiviranje pasive kod banaka sigurno vodilo ka narušavanju bankarskog sistema, što nije interes Bosne i Hercegovine. Konačno, Evropski sud za ljudska prava naglasio je da Država ima šire polje procjene da li je naknada za izgubljenu dobit potrebna i opravdana, nego je to slučaj sa osnovnim imovinskim zahtjevom – u konkretnim slučajevima, glavnicom (presuda *X. protiv Austrije*, *loc. cit.*). Ovo iz razloga što se izgubljena dobit mora naknaditi samo ako je miješanje u pravo na imovinu direktan uzrok gubitku te dobiti, prema tome, podliježe mnogo strožim kriterijima. Prevedeno na konkretne slučajeve, Komisija zaključuje da razlog gubitku kamate nije neopravdano neisplaćivanje stare devizne štednje, već događaji koji su se desili u Bosni i Hercegovini nakon 1992. godine. Nadležnost Komisije u ovakvim slučajevima bila bi da ocijeni da li je došlo do proizvoljnosti Države u lišenju ovoga prava, što u konkretnim slučajevima Komisija ne može da potvrdi (uporedi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *James i dr. protiv Velike Britanije*, od 21. februara 1986. godine, Serija A, broj 98, st. 46. i 54).

1244. Što se tiče modaliteta isplate, Komisija smatra da novo zakonsko rješenje, nije opravdano iz više razloga. Naime, novi Zakon nije još uvijek sasvim izvjesno propisao model i obim izmirenja obaveza prema podnosiocima prijava, i to na način, na koji bi podnosioci prijava mogli, s jedne strane, ostvariti svoja imovinska prava, a s druge strane, izdefinisati svoju imovinsko-pravnu poziciju za budućnost. To se odnosi, prije svega, na obveznice. Zakon mora sadržavati osnovna načela u vezi sa uvjetima, pod kojima će obveznica biti izdata. Naime, ovi uvjeti, a prije svega, vrijeme dospjega, su okosnica miješanja u pravo na imovinu. Iz toga razloga, neopravdano je derogirati definisanje ovog prava izvršnoj vlasti. Izvršna vlast nema taj demokratski supstrat, niti nadležnost donositi demokratske zakone, kao što ima zakonodavac. Komisija ponavlja da je miješanje u pravo na imovinu, u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, moguće samo na osnovu zakona. Zato svaki zakon, koji iskorištava pravo, dato, *inter alia*, u stavu 2. člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, mora sadržavati barem načelna i okvirna rješenja, koja upravni organi mogu, podzakonskim aktima, razrađivati unutar jasno definisanih granica zakona. U protivnom, rješenja nisu donesena u smislu vladavine prava, jer se upravnim organima dozvoljava da predviđaju granice miješanja u imovinska prava, umjesto da izaberu najbezbolniju varijantu unutar datih zakonskih granica. Takvi zakoni ne ispunjavaju standard i kriterij *predvidivosti*, zbog čega nisu u skladu sa pravom na imovinu. Čak i kada bi se pretpostavljalo da je ta granica *makroekonomska stabilnost* Federacije Bosne i Hercegovine (član 2. stav 1. Zakona), ovaj pojam, sa tačke gledišta jednog prosječnog građanina, je pravno nedefinisan pojam i otvara mogućnost zloupotrebe od strane izvršne vlasti. S druge strane, upotreba ovako nejasnih pojmova je dozvoljena pod uslovom da je omogućena sudska kontrola, koja bi dala konačnu riječ u pogledu toga da li je u individualnom slučaju izvršni organ pravilno subsumirao činjenično stanje pod pravno nejasan pojam. U konkretnim slučajevima, postojeći Zakon daje mogućnost ne da se takav pojam primjenjuje na individualne slučajeve, već da se na osnovu njega rješava globalna situacija, što je van kontrole suda u pojedinčanim slučajevima (u tom smislu vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Kruslin protiv Francuske*, od 24. aprila 1990. godine, Serija A, broj 176-A, stav 24. f).

1245. S druge strane, Komisija preventivno ukazuje da bi rok za dospjeće obveznica preko 15 godina bio neopravdan iz sljedećih razloga. Cilj isplate stare devizne štednje je omogućavanje njihovim vlasnicima, u opravdanim granicama moći Države, da raspoložu svojom imovinom po ovom osnovu. Vlasnici devizne štednje su, po podacima iz podnesenih prijava, ali i po navodima *amicus curiae*, Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini (str. 30), većinom starija populacija, slabe ekonomske moći i socijalno ugrožena kategorija stanovništva. Iz ovih razloga, vlasnici stare devizne štednje će biti, većinom, iz socio-ekonomskih razloga i starosne dobi, prisiljeni trgovati sa obveznicama. Velika ponuda, a predug rok dospjeća, uticati će da njihova realna vrijednost bude znatno manja od nominalne vrijednosti. Na taj način, ne bi se postigao cilj izdavanja obveznica – isplata uložene vrijednosti, dok bi puna vrijednost, po dospjeću obveznica, prešla na ekonomski jaču populaciju, što nije cilj Zakona. Komisija smatra da je maksimalan rok do 15 godina opravdan, te da čuva, s jedne strane, interes države da se ne optereti budžet u prevelikom iznosu, a s druge strane, da omogući vlasnicima obveznica po osnovu stare devizne štednje da im vrijednost ne padne ispod razumne granice. Komisija napominje da će 4-godišnja isplata stare devizne štednje u gotovom novcu, u granicama predviđenim članom 2. Zakona, pomoći da se prebrode socio-ekonomske poteškoće u kriznom i inicijalnom periodu. Ovo štaviše zbog činjenice da je 70% deviznih štediša u posjedu knjižice koja glasi na iznos ispod 1000 konvertibilnih maraka, tj. 470.000 štediša čiji su pojedinačni devizni ulozi 200 konvertibilnih maraka ili manje (mišljenje Ureda Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, str. 9, tačka 13; mišljenje eksperta, prof. dr. Dragoljuba Stojanova u Odluci Poropat i drugi, tačka 1054. ove Odluke).

1246. Na kraju Komisija upozorava da Zakon mora predvidjeti pravičnu kamatu na obveznice. U trenutku dospjeća istih, obveznice moraju imati vrijednost koja bi oslikavala realnu vrijednost uloženi deviza, uključujući prosječnu inflacionu stopu (član 14. stav 1. Zakona). Komisija, u tom smislu, ukazuje na praksu Evropskog suda za ljudska prava, koji je u predmetu *Küçük protiv Turske* (od 10. jula 2001. godine, stav 25) naglasio da država-članica vrijeđa član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u slučaju da duži period ne ispunjava svoje imovinske obaveze, dok vrijednost istih, zbog uticaja inflacije, opada.

1247. Iz svega nevedenog, Komisija smatra da je Federacija Bosne i Hercegovine, neproporcionalnim, nepotpunim zakononskim rješenjima nastavila da se miješa u pravo podnosioca prijave na njihovu imovinu. Time je tužena strana, Federacija Bosne i Hercegovine, propustila pozitivne obaveze koje proističu iz principa zakonitosti, kao inherentnog elementa članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

B.2. Član 6. Evropske konvencije

1248. Komisiji ostaje još da ispita da li je podnosiocima prijave povrijeđeno pravo na pravično suđenje u smislu člana 6. Evropske konvencije. Član 6. stav 1. Evropske konvencije glasi:

Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom.

1249. Komisija smatra da predmetne prijave pokreću pitanje prava na pravično suđenje u smislu prava na pristup sudu iz člana 6. Evropske konvencije. Naime, podnosioci prijave se žale da se ne mogu obratiti niti jednoj instituciji, koja bi zaštitila njihova prava na imovinu. S druge strane, neki podnosioci prijave, kako iz ove Odluke, tako i iz ranijih odluka, se žale da ne mogu da izvrše pravomoćne odluke u vezi sa starom deviznom štednjom. Prema tome, Komisija zaključuje da postoje dvije vrste problema – s jedne strane nemogućnost institucionalne zaštite usljed uskraćivanja prava na *pristup sudu*, a, s druge strane, nemogućnost izvršenja pravosnažnih presuda u vezi sa starom deviznom štednjom.

1250. Komisija je u svojoj nedavno usvojenoj praksi još jednom ukazala na značaj prava pristupa sudu (vidi Odluku o prihvatljivosti i meritumu, CH/99/1888, od 8. i 9. marta 2005. godine, tačka 77). U tom smislu, Komisija je navela:

Nema sumnje, što je potvrđeno dugogodišnjom praksom sudskih organa u BiH, da je pravo pristupa sudu element inherentan pravu iskazanom u članu 6. stavu 1. Evropske konvencije (vidi odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, U 3/99, od 17. marta 2000. godine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 21/00). Pravo na pristup sudu iz člana 6. stava 1. Evropske konvencije podrazumijeva, prije svega, široke proceduralne garancije i zahtjev za hitni i javni postupak (neobjavljena odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, U 107/03, od 19. novembra 2004. godine, tač. 7. i 21). Pravo pristupa sudu ne znači samo formalni pristup sudu, već efikasan pristup sudu. Da bi nadležni organ bio efikasan, on mora obavljati svoju funkciju na zakonit i djelotvoran način. Obaveza obezbjeđivanja efikasnog prava na pristup nadležnim organima spada u kategoriju dužnosti, tj. pozitivne obaveze države (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, Airey protiv Irske, od 9. oktobra 1979. godine, Serija A, broj 32, stav 25).

1251. U dijelu o prihvatljivosti prijava (vidi tačku 1169. ff), Komisija je zaključila da podnosioci prijava, većinom, nisu iscrpljivali pravne lijekove, što nije ni potrebno jer Entitet, kao nadležan u tom smislu, nije predvidio djelotvoran pravni sistem. Samim tim, Komisija smatra da podnosioci prijava, uprkos činjenici da stara devizna štednja nije isplaćivana, kao ugovorna obaveza, nisu imali nikakvu institucionalnu zaštitu niti mogućnost da se obrate bilo kojem sudu ili drugom organu. Ovakvo stanje traje još od samog početka problema, znatno ranije nego je Sporazum stupio na snagu. Situacija se nije promijenila do danas, uprkos odlukama Doma (prije svega, *Poropat i dr, loc. cit.* tač 152-156; *Đurković i dr, loc. cit.* tač. 220-222), u kojima je *explizite* navedeno da u pravnom sistemu Bosne i Hercegovine ne postoji djelotvorni pravni lijekovi, te je nađeno flagrantno kršenje prava na imovinu vlasnika stare devizne štednje. Tužena strana nije nikada ispoštovala oduke Doma u vezi s tim. Konačno, Komisija primjećuje da tek donošenjem najnovijeg zakona o regulisanju problema unutrašnjeg duga, vlasnici stare devizne štednje imaju formalno-pravno (tj., zakonsko) ograničenje prava *pristupa sudu*. Do tada, niti jedan akt nije ograničavao ovo pravo, što je Ured Visokog predstavnika, štaviše, izričito naveo u svom mišljenju, izraženom kao *amicus curiae*, u Odluci Poropat i drugi (tačka 79). Međutim, Komisija napominje da su prijave podnijete u toku 1998. i 1999. godine, znači, 6-7 godina prije stupanja na snagu navedenog zakona, te da cijelo vrijeme postoji *de facto* frustracija podnosilaca prijava oko prava *pristupa sudu*. Ova činjenica se ne može zanemariti. Konačno, uzimajući u obzir zaključke ove Odluke u vezi prava na imovinu, gdje je nađena povreda, Komisija smatra da pravo pristupa sudu još uvijek nije opravdano i izbalansirano. Iz ovih razloga, Komisija ne može prihvatiti uputu na presudu Evropskog suda za ljudska prava u predmetu *National & Privincial Building Society et al. protiv Velike Britanije*, od 23. oktobra 1997. godine. Naime, u ovom predmetu se radilo o *izbalansiranom* ograničenju prava *pristupa sudu* u vezi povrata poreza. S druge strane, Komisija naglašava da država ima veće diskreciono pravo u pogledu javnih obaveza (bez obzira što se one u konkretnom slučaju definišu kao imovina u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju), nego je to slučaj sa čistim privatno-pravnim imovinskim pozicijama, kao što je pravo na uložena devizna sredstva. U oblasti javnog prava, kontrola se svodi na zabranu arbitrarnosti, te je dovoljno da javna obaveza bude zasnovana na zakonu i da ne bude proizvoljna (vidi, na primjer, Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, U 27/01 od 28. septembra 2001. godine, "Službeni gasnik Bosne i Hercegovine", broj 8/02). Samim tim, u oblasti javnog prava je mogućnost ograničenja prava na *pristup sudu* veća nego u čistim obligaciono-pravnim odnosima (ugovor o štednji).

1252. Na ovakav zaključak ne može uticati ni činjenica da određena lica imaju pravosnažne presude, jer se, s jedne strane, radi o izuzecima, a, s druge strane, o činjenici da niti jedna odluka nikada nije izvršena (vidi *Poropat i dr, loc. cit.* tač. 155, 156, 195). Komisija je, u svojoj nedavnoj jurisprudenciji (vidi Odluku o prihvatljivosti i meritumu, CH/03/14913, od 8. i 9. marta 2005. godine, tač. 38. i 39), navela:

Izvršenje presude, koju donese bilo koji sud, mora biti posmatrano kao integralni dio „suđenja“ u smislu člana 6. Evropske konvencije (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva, od 7. maja 1974. godine, Serija A, broj 18, st. 34-36). To će biti slučaj ako ne postoji izvršenje u razumnom zakonskom roku ili ako neopravdanost neizvršenja povlači ponovnu povredu tog građanskog prava. Komisija podržava i stav Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u vezi sa ovim problemom, koji je naveo da u slučaju neizvršenja bilo kojeg pravosnažno utvrđenog građanskog prava, to pravo ima karakter iluzornog prava (op.cit, AP-288/03, tačka 27). Naime, ako se pravosnažno utvrdi građansko pravo, a nadležni organ neće da ga izvrši, pravo na pravičan postupak u postupku utvrđivanja građanskog prava bi postalo bespredmetno i bez adekvatnog dejstva. Na taj način, negira se pravo na pristup sudu. Nema sumnje, što je potvrđeno dugogodišnjom praksom sudskih organa u Bosni i Hercegovini, da je pravo pristupa sudu element inherentan pravu iskazanom u članu 6. stavu 1. Evropske konvencije (vidi odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, U 3/99, od 17. marta 2000. godine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 21/00). Pravo na pristup sudu iz člana 6. stava 1. Evropske konvencije podrazumijeva, prije svega, široke proceduralne garancije i zahtjev za hitni i javni postupak (neobjavljena odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, U 107/03, od 19. novembra 2004. godine, tač. 7. i 21). Pravo pristupa sudu ne znači samo formalni pristup sudu, već efikasan pristup sudu. Da bi nadležni organ bio efikasan, on mora obavljati svoju funkciju na zakonit i djelotvoran način. Obaveza obezbjeđivanja efikasnog prava na pristup nadležnim organima spada u kategoriju dužnosti, tj. pozitivne obaveze države (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, Airey protiv Irske, od 9. oktobra 1979. godine, Serija A, broj 32, stav 25). Ipak, pravo pristupa sudu traje sve dok se ne realizira utvrđeno građansko pravo. U protivnom, djelotvoran postupak prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza bi bio iluzoran, ako u naknadnom, izvršnom postupku, to građansko pravo ne može zaživjeti.

Komisija, također, podsjeća i na niz odluka Doma, koje se tiču nepoštivanja odluka sudova u Bosni i Hercegovini. Na primjer, u odluci CH/96/17, Blentić protiv Republike Srpske (vidi Odluku o prihvatljivosti i meritumu Doma za ljudska prava, od 5. novembra 1997. godine, tačka 35) Dom je našao povredu prava na pravično suđenje zato "što je policija bila pasivna usprkos svojoj obavezi da pomogne u izvršenju sudske odluke". Također, Komisija podsjeća i na praksu Ombudsmana za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu (u daljnjem tekstu: Ombudsman za ljudska prava), u sličnim predmetima. Tako, u predmetu B. D. protiv Federacije Bosne i Hercegovine (vidi predmet (B) 746/97, Izvještaji od 24. marta 1999. godine) Ombudsman za ljudska prava našao je povredu člana 6. Evropske konvencije zbog činjenice da "vlasti nisu, više od dvije godine, izvršile presudu i nalog za izvršenje koje je izdao Osnovni sud u Tuzli u korist podnosioca prijave". Također, u predmetu A. O. protiv Republike Srpske (vidi predmet broj (B) 60/96, Izvještaji od 13. aprila 1999. godine) Ombudsman za ljudska prava našao je povredu člana 6. stav 1. Evropske konvencije u "propustu Osnovnog suda iz Banja Luke da izvrši konačnu i obavezujuću odluku, koju je donijela Komisija osnovana prema Aneksu 7 u korist podnosioca žalbe". Iz navedenog je vidljivo da postoji izgrađena praksa u pogledu toga da neizvršavanje pravosnažnih sudskih odluka predstavlja povredu prava na pravično suđenje.

1253. U vezi sa citiranom Odlukom, Komisija primjećuje da je podnosilac prijave, u predmetu broj CH/99/2733, *Enver KUDIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, došao do pravosnažne presude Osnovnog suda, broj P-289/92 od 3. decembra 1993. godine, koja nikada nije izvršena.

1254. Komisija napominje da do donošenja Zakona o privremenom odlaganju od izvršenja potraživanja na osnovu izvršnih odluka na teret budžeta Federacije Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Federacije Bosne i Hercegovine", broj 9/04, od 16. februara 2004. godine) nije

postojala pravna osnova koja bi zabranila izvršenje pravosnažnih presuda po osnovu stare devizne štednje u Bosni i Hercegovini. Član 2, stav 1, alineja 1. ovog Zakona propisuje privremeno odlaganje izvršenja potraživanja nastalih na osnovu izvršnih dokumenata, donesenih u upravnom i sudskom postupku, a koja se odnose na staru deviznu štednju. Član 3. stav 5. Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine je propisao da *na izvršne akte koji su uređeni Zakonom o privremenom odlaganju od izvršenja potraživanja na osnovu izvršnih odluka na teret budžeta Federacije Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Federacije Bosne i Hercegovine", broj 9/04), primjenjuju se odredbe ovog Zakona.* Obzirom na zaključke Komisije u vezi sa pravom na imovinu podnosilaca prijava iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, Komisija smatra da je neopravdano privremeno odlaganje izvršenja potraživanja nastalih na osnovu pravosnažnih izvršnih presuda. Komisija, iz ovog razloga, napominje da sve dok se pitanje stare devizne štednje ne uredi na način saglasan sa standardima iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, odlaganje izvršenja pravosnažnih presuda neće biti opravdano.

1255. Iz svega navedenog, Komisija zaključuje da je došlo do povrede prava podnosilaca prijava prema članu 6. stavu 1. Evropske konvencije, za što je odgovorna tužena strana, Federacija Bosne i Hercegovine. Tužena strana nije obezbijedila podnosiocima prijava pravo pristupa sudu i nema opravdan razlog za neizvršenje pravosnažnih presuda u vezi sa starom deviznom štednjom.

B.3. Zaključak o meritumu

1256. Komisija zaključuje da su Bosna i Hercegovina i Federacija Bosne i Hercegovine povrijedile pravo podnosilaca prijava na imovinu koje štiti član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

1257. Komisija zaključuje da je Federacija Bosne i Hercegovine povrijedila prava podnosilaca prijava na pravično suđenje, u smislu prava pristupa sudu, koje štiti član 6. Evropske konvencije.

VIII. PRAVNI LIJEKOVI

1258. Prema članu XI(1)(b) Sporazuma, a u vezi sa pravilom 58. stavom 1(b) Pravila procedure Komisije, Komisija mora razmotriti pitanje o koracima koje Bosna i Hercegovina i Federacija Bosne i Hercegovine mora preduzeti da ispravi kršenja Sporazuma koja je Komisija utvrdila, uključujući naredbe da sa kršenjima prestane i od njih odustane.

1259. U pogledu Bosne i Hercegovine, neophodno je da Država, po hitnom postupku, a najkasnije u roku od 6 mjeseci od dana prijema ove Odluke, donese okvirni zakon ili drugi zakonski okvir, koji bi, u skladu sa obrazloženjem i zaključcima ove Odluke, principijelno riješio postojeći problem u vezi sa starom deviznom štednjom na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine. U vezi s tim, Komisija nalaže Bosni i Hercegovini da odmah, a najkasnije u roku od dva mjeseca, od dana prijema ove Odluke, formira ekspertni tim, u saradnji sa entitetima i Distriktom Brčko, koji će, najkasnije u roku 2 mjeseca od dana formiranja tima, u skladu sa parlamentarnom procedurom, predložiti nacrt okvirnog zakona ili drugog zakonskog okvira.

1260. U pogledu Federacije Bosne i Hercegovine, Komisija smatra da je neophodno da naredi tuženoj strani da u roku od 6 mjeseci od dana prijema ove Odluke izmijeni i dopuni postojeći Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine u skladu sa obrazloženjem i zaključcima ove Odluke. Izmjene i dopune odnose se, prije svega, na propisivanje pozitivnih obaveza banaka u vezi sa podacima, pristupom informacijama vlasnika stare devizne štednje, institucionalnom i procesno-pravnom zaštitom vlasnika stare devizne štednje, i drugim pitanjima u vezi sa modalitetom isplate devizne štednje, a u vezi sa obrazloženjem iz ove odluke.

1261. Federaciji Bosne i Hercegovine se nalaže da po hitnom postupku, u roku od 3 mjeseca od dana prijema ove Odluke, donese podzakonske akte o verifikaciji, vodeći računa o budućim zakonskim rješenjima.

1262. Federaciji Bosne i Hercegovine se nalaže da javno istupi u medijima i na odgovarajući način, transparentno i jasno, ukaže na prava i obaveze vlasnika stare devizne štednje.

1263. Federaciji Bosne i Hercegovine se nalaže da izvrši verifikaciju potraživanja podnosioca prijave u zakonom predviđenom roku, poštujući institucionalnu i procesno-pravnu zaštitu u postupku verifikacije potraživanja.

1264. Federaciji Bosne i Hercegovine se nalaže da ispoštuje zakonske rokove u vezi sa čl. 10. i 11. Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine, vodeći računa o datom roku iz prethodne tačke ove Odluke.

1265. U slučaju nepoštivanja rokova, datih u prethodnim tačkama ove Odluke, Federaciji Bosne i Hercegovine se nalaže da od 1. marta 2006. godine, podnosiocima prijave isplaćuje iznos od 100 (sto) konvertibilnih maraka mjesečno, ili puni iznos njene ili njegove stare devizne štednje (za iznose ispod 100 konvertibilnih maraka), sve do ispunjenja obaveza iz zaključaka ove Odluke.

1266. Komisija nalaže da se u predmetu broj CH/99/2733, Enver KUDIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine, u roku od dva mjeseca od dana prijema ove Odluke, izvrši presuda Osnovnog suda, broj P-289/92. od 3. decembra 1993. godine.

1267. Komisija smatra da bi bilo opravdano da naloži Federaciji Bosne i Hercegovine da svakom podnosiocu prijave, na ime nematerijalne štete i eventualnih procesnih troškova, isplati paušalni iznos od po 500 (petstotina) konvertibilnih maraka u roku od tri mjeseca od dana prijema ove Odluke.

IX. ZAKLJUČAK

1268. Iz ovih razloga, Komisija odlučuje,

1. jednoglasno, da prijave proglasi prihvatljivim protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine u dijelu koji se odnosi na navodne povrede ljudskih prava nakon 14. decembra 1995. godine u vezi sa pravom na imovinu iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju;

2. jednoglasno, da prijave proglasi prihvatljivim protiv Federacije Bosne i Hercegovine u dijelu koji se odnosi na navodne povrede ljudskih prava nakon 14. decembra 1995. godine u vezi sa pravom na pravično suđenje iz člana 6. Evropske konvencije;

3. jednoglasno, da briše dio prijave, u predmetu broj *CH/98/1300, Vera KRSTIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, u vezi sa deviznim štednim knjižicama kod Jugobanke, koje glase na ime B.K, jer podnosilac prijave nije dostavila punomoć, kojom je B.K. ovlašćuje za zastupanje u vezi devizne štednje pred Komisijom;

4. jednoglasno, da briše dio prijave, u predmetu broj *CH/99/2208, Božidar LAKIČEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, u vezi sa navodima podnosioca prijave koji se odnose na položena sredstva kod Privredne banke, i u predmetu broj *CH/98/470, Ubavka ĆOROVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, u vezi svojih potraživanja u iznosu od 2.735,65 KM, jer podnosioci prijave nisu dostavili kopiju knjižica, čime bi potkrijepili svoje navode, kao i prijave br. *CH/98/421, Milorad SAVIČIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, *CH/99/3027, Marela ĆELIKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, *CH/99/3176, Vedat PAŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine* i *CH/99/3177, Nejra PAŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine*, jer podnosioci prijave nisu dostavili kopiju knjižica;

5. jednoglasno, da briše dio prijave, u predmetu broj *CH/99/2552, Pašan MEHMEDINOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, koji se odnosi na štedne pologe kćerki podnosioca prijave, jer podnosilac prijave nije dostavio kopiju punomoći kojom ga ovi

članovi porodice ovlašćuju za zastupanje pred Domom/Komisijom;

6. jednoglasno, da briše prijave, u predmetima br. *CH/98/484, Draginja Savić protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine, CH/99/3007, T.E.S. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine* i *CH/99/3043, Blažo ČIPOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, jer podnosioci prijave ne posjeduju više staru deviznu štednju;

7. jednoglasno, da je Bosna i Hercegovina prekršila prava podnosioca prijave na mirno uživanje imovine po članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, ne preduzevši odgovarajuće radnje u vezi sa njihovom starom deviznom štednjom kako bi osigurala prava podnosioca prijave zagarantovana tom odredbom, čime je Bosna i Hercegovina prekršila član I Sporazuma;

8. jednoglasno, da je Federacija Bosne i Hercegovine prekršila prava podnosioca prijave na mirno uživanje imovine po članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, ne preduzevši odgovarajuće radnje u vezi sa njihovom starom deviznom štednjom, čime je stavila pojedinačan i prevelik teret na podnosioca prijave, čime je Federacija Bosne i Hercegovine prekršila član I Sporazuma;

9. jednoglasno, da je Federacija Bosne i Hercegovine prekršila pravo podnosioca prijave na pravično suđenje iz člana 6. Evropske konvencije, čime je Bosna i Hercegovina prekršila član I Sporazuma;;

10. jednoglasno, da naredi Bosni i Hercegovini da odmah, a najkasnije u roku od dva mjeseca, od dana prijema ove Odluke, formira ekspertni tim, u saradnji sa entitetima i Distriktom Brčko, koji će, najkasnije u roku 2 mjeseca od dana formiranja tima, u skladu sa parlamentarnom procedurom, predložiti nacrt okvirnog zakona ili drugog zakonskog okvira;

11. jednoglasno, da naredi Bosni i Hercegovini da po hitnom postupku, a najkasnije u roku od 6 mjeseci od dana prijema ove Odluke, donese okvirni zakon ili drugi zakonski okvir, koji bi, u skladu sa obrazloženjem i zaključcima ove Odluke, principijelno riješio postojeći problem u vezi sa starom deviznom štednjom na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine;

12. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da po hitnom postupku, u roku od 3 mjeseca od dana prijema ove Odluke, donese podzakonske akte o verifikaciji iznosa stare devizne štednje, vodeći računa o budućim zakonskim rješenjima;

13. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da izvrši verifikaciju potraživanja podnosioca prijave u zakonom predviđenom roku, poštujući institucionalnu i procesno-pravnu zaštitu u postupku verifikacije potraživanja;

14. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da ispoštuje zakonske rokove u vezi sa čl. 10. i 11. Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine, vodeći računa o datom roku iz zaključka broj 13. ove Odluke;

15. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine, u slučaju nepoštivanja rokova, datih u prethodnim zaključcima ove Odluke, da od 1. marta 2006. godine, podnosiocima prijave isplaćuje iznos od 100 (sto) konvertibilnih maraka mjesečno, ili puni iznos njene ili njegove stare devizne štednje (za iznose ispod 100 konvertibilnih maraka), sve do ispunjenja obaveza iz zaključaka ove Odluke;

16. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da javno istupi u medijima i na odgovarajući način, transparentno i jasno, ukaže na prava i obaveze vlasnika stare devizne štednje;

17. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine, da, u vezi predmeta broj CH/99/2733, Enver KUDIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine, u roku od dva mjeseca od dana

CH/98/375 i dr.

prijema ove Odluke, izvrši presuda Osnovnog suda, broj P-289/92 od 3. decembra 1993. godine;

18. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da isplati svim podnosiocima prijava paušalni iznos od 500 (petstotina) konvertibilnih maraka na ime nematerijalne štete i eventualnih troškova postupka pred nadležnim institucijama, uključujući Dom/Komisiju, zbog povrede prava na pravično suđenje i prava na imovinu, najkasnije u roku od tri mjeseca od dana prijema ove Odluke;

19. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da podnosiocima prijava isplati zateznu godišnju kamatu od 10 (deset) posto na iznose koji su im dosuđeni u zaključcima br. 15, 17. i 18, ili svaki njihov neisplaćeni dio od dana isteka roka određenog za takvu isplatu do dana pune isplate svih iznosa podnosiocima prijava u skladu sa tim zaključcima; i

20. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine i Bosni i Hercegovini da izvijesti Komisiju, svaka tri mjeseca od dana prijema ove Odluke, pa sve do izvršenja zaključaka ove Odluke, o koracima preduzetim u sprovođenju gore spomenutih naredbi.

(potpisao)
Nedim Ademović
Arhivar Komisije

(potpisao)
Miodrag Pajić
Predsjednik Komisije

DECISION ON ADMISSIBILITY AND MERITS

(Delivered on 7 November 2003)

Cases no. CH/98/377, CH/98/410, CH/98/416, CH/98/417, CH/98/418,
CH/98/422, CH/98/427, CH/98/428, CH/98/429, CH/98/431, CH/98/435,
CH/98/446, CH/98/447, CH/98/448, CH/98/449, CH/98/472, CH/98/473,
CH/98/498, CH/98/584, CH/98/585, CH/98/622, CH/98/626, CH/98/784,
CH/98/785, CH/98/1084, CH/98/1092, CH/98/1305, CH/99/1729,
CH/99/2025, CH/99/2207, CH/99/2215, CH/99/2682, CH/99/2998,
CH/00/4801, CH/00/4832, CH/00/5105, and CH/01/7301

Nenad ĐURKOVIĆ, Avdo HONDO, S.G., M.G., M.G.,
B.L., O.I., M.M., Salko HADŽIMURATOVIĆ, B.T., K.T.,
J.Z., Hamid LJUBOVIĆ, E.M., Fehim ZVIZDIĆ, D.L., B.S.,
Sead NUHBEGOVIĆ, F.S., V.S., Mirza KAHVIĆ, Ivan ŠIMUNOVIĆ, E.D.,
B.D., Dragan PREČANICA, R.S., Dragomir VUKAŠINOVIĆ, F.H.,
M.J., Milena JOVANOVIĆ, Milana VUJISIĆ, Meho ŠUVALIJA, Branko TOŠOVIĆ,
Fehima KASALO, Vera JIROTA, E.S., and Meho KASIĆ

against

BOSNIA AND HERZEGOVINA
and
THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
and
THE REPUBLIKA SRPSKA

The Human Rights Chamber for Bosnia and Herzegovina, sitting in plenary session on 8 October 2003 with the following members present:

Ms. Michèle PICARD, President
Mr. Mato TADIĆ, Vice-President
Mr. Dietrich RAUSCHNING
Mr. Hasan BALIĆ
Mr. Rona AYBAY
Mr. Želimir JUKA
Mr. Jakob MÖLLER
Mr. Mehmed DEKOVIĆ
Mr. Giovanni GRASSO
Mr. Miodrag PAJIĆ
Mr. Manfred NOWAK
Mr. Vitomir POPOVIĆ
Mr. Viktor MASENKO-MAVI
Mr. Andrew GROTRIAN

Mr. Ulrich GARMS, Registrar
Ms. Olga KAPIĆ, Deputy Registrar
Ms. Antonia De MEO, Deputy Registrar

Having considered the aforementioned applications introduced pursuant to Article VIII(1) of the Human Rights Agreement (“the Agreement”) set out in Annex 6 to the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina;

Adopts the following decision pursuant to Article VIII(2) of the Agreement and Rules 52, 57, and 58 of its Rules of Procedure:

I. INTRODUCTION

1. The applicants are citizens of Bosnia and Herzegovina. Before the dissolution of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia (SFRY), they deposited foreign currency with commercial banks in that country. Because of a growing shortage of such currency and other economic problems, the withdrawal of money from these “old” foreign currency savings accounts was progressively restricted by legislation enacted during the 1980s and early 1990s.
2. Following the armed conflict in Bosnia and Herzegovina, the applicants’ requests to withdraw money from their foreign currency savings accounts were all rejected, either without stated reasons or with reference to legislation enacted by the SFRY, the Republic of Bosnia and Herzegovina, or the Federation of Bosnia and Herzegovina.
3. Some of the applicants initiated court proceedings to obtain access to their foreign currency savings, but these actions have all been unsuccessful so far. Although at least one applicant has obtained favourable court judgements, none has ultimately succeeded in obtaining money from the banks.
4. According to legislation enacted by the Federation of Bosnia and Herzegovina in 1997 and 1998, in particular the Law on Determination and Settlement of Citizen’s Claims in the Privatisation Process (hereinafter “the Citizens’ Claims Law”), claims based on the old foreign currency savings accounts were to be resolved in the process of privatisation of socially and publicly owned property. Under the Citizens’ Claims Law, the balances of foreign currency savings were to be recorded in a “Unique Citizen’s Account” maintained by the Federal Payment Bureau. Instead of paying out the savings, the Bureau issued certificates in a commensurate amount. According to the relevant legal provisions, these certificates can be used in the privatisation process to purchase apartments, municipal business premises, shares of enterprises, or other assets. This procedure was designed to settle Citizen’s Claims in a way that would protect the public debt payment system and the banking system from collapse.

5. On 9 June 2000, the Chamber delivered its Decision on Admissibility and Merits in CH/97/48 et al., *Poropat and Others v. Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina*, involving similarly situated applicants. The Chamber decided that, with regard to frozen foreign currency savings accounts, Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina had violated the applicants' rights to peaceful enjoyment of their possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the European Convention on Human Rights ("the Convention"). The Chamber ordered, *inter alia*, that the Federation of Bosnia and Herzegovina should "amend the privatisation program so as to achieve a fair balance between the general interest and the protection of the property rights of the applicants as holders of old foreign currency savings accounts."
6. Between 2 November 2000 and 8 February 2002, the Federation amended various provisions of the Citizens' Claims Law in an effort to comply with the Chamber's order in *Poropat and Others*.
7. During that period, on 8 January 2001, the Constitutional Court of the Federation of Bosnia and Herzegovina determined that Articles 3, 7, 11, and 18 of the Citizens' Claims Law — provisions essential to the scheme of conversion of old foreign currency savings into certificates — were not in accordance with the Constitution of the Federation of Bosnia and Herzegovina. This decision was published in the Official Gazette of the Federation on 9 March 2001.
8. On 11 October 2002, the Chamber delivered its Decision on Admissibility and Merits in CH/97/104 et al., *Todorović and Others against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina*, also involving similarly situated applicants (case no. CH/97/104 et al., *Todorović and Others*, decision on admissibility and merits delivered 11 October 2002) (hereinafter "*Todorović and Others*"). In *Todorović and Others*, the Chamber decided, *inter alia*, that the state of legal uncertainty resulting from the Federation Constitutional Court's decision, the Federation's continued application of laws that had been declared unconstitutional, the lack of responsive amendments to those laws, and the unavailability of relief in the domestic courts, taken together, created a disproportionate interference with the applicants' property rights and therefore constituted a violation by the Federation of Bosnia and Herzegovina of the applicants' rights to peaceful enjoyment of their possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. The Chamber also found a violation of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention by Bosnia and Herzegovina, based on the state's general involvement in and responsibility for old foreign currency savings accounts and its failure to take adequate action in this respect. The Chamber ordered, *inter alia*, that, within six months of the date of the decision, the Federation of Bosnia and Herzegovina should enact relevant and binding laws and regulations that clearly address the old foreign currency savings problem in a manner compatible with Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.
9. On 4 July 2003, the Chamber Delivered a Decision on Further Remedies in CH/97/48 et al., *Poropat and Others against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina*, involving all applicants from the prior *Poropat and Others* and *Todorović and Others* decisions. The Chamber concluded that neither Bosnia and Herzegovina nor the Federation of Bosnia and Herzegovina had taken any relevant steps to comply with the *Todorović and Others* decision and therefore continued to violate the applicants' rights under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. The Chamber therefore found it appropriate to order further remedies, including, *inter alia*, payment of money to each of the applicants.
10. It appears that the banks have transferred the present applicants' old foreign currency savings to the Unique Citizen's Accounts at the Payment Bureau.
11. The applications raise issues in regard to the applicants' rights to peaceful enjoyment of their possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention and their right to a fair hearing within a reasonable time under Article 6 of the Convention.

II. PROCEEDINGS BEFORE THE CHAMBER

12. The applicants submitted their applications between 25 February 1998 and 19 March 2001. Their applications were registered between 10 April 1998 and 19 March 2001. Two of the applications (case nos. CH/98/1084 and CH/98/1092) were referred to the Chamber by the Human Rights Ombudsperson for Bosnia and Herzegovina on 16 November 1998. The applicant "S.G." serves as the representative for 28 of the present applicants, including himself.¹

13. On 18 January 2002, the applicants sought provisional measures including, *inter alia*, an order stopping the privatisation of Unionbanka and Ljubljanska Banka, an order annulling the privatisation of Central Profit Banka, an order to liquidate banks that can not meet their liabilities to the applicants, and an order to the respondent Parties to use privatisation proceeds and succession funds to settle the applicants' claims. On 5 February 2002, the Chamber rejected these requests for provisional measures.

14. On 20 February 2003, the Chamber decided to transmit the present applications to Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina for their observations on the admissibility and merits under Article 6 of the Convention and Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. On 21 April 2003, the Federation submitted its written observations regarding these cases. These observations were transmitted to the applicants on 25 April 2003.

15. Several individual applicants submitted written responses to the Federation's observations. On 27 February 2003, the Chamber received responsive written observations from the applicant in case no. CH/98/377, Nenad Đurković. On 28 February 2003, the Chamber received responsive written observations from the applicant in case no. CH/98/1092, R.S.. On 4 March 2003, the Chamber received responsive written observations from the applicant in case nos. CH/98/422 and CH/98/447, B.L. and Hamid Ljubović. On 20 March 2003, the Chamber received joint responsive written observations from the applicants in 28 cases, through their representative, S.G.. On 20 March 2003, the Chamber also received responsive written observations from the applicant in case no. CH/98/449, Fehim Zvizdić. On 30 April 2003, the Chamber received responsive written observations from the applicant in case no. CH/98/447, Hamid Ljubović. On 5 May 2003, the Chamber received additional responsive written observations from the applicant in case no. CH/98/449, Fehim Zvizdić. On 7 May 2003, the Chamber received responsive written observations from the applicant in case no. CH/98/498, Sead Nuhbegović. On 14 May 2003, the Chamber received additional responsive written observations from the applicant in case no. CH/98/422, B.L. On 15 May 2003, the Chamber received responsive written observations from the applicant in case no. CH/98/1092, R.S. Each of these submissions was subsequently transmitted to Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina.

16. On 15 May 2003, the Chamber received additional written observations from the Federation of Bosnia and Herzegovina in cases no. CH/98/449 (Fehim Zvizdić), CH/98/1305 (Dragomir Vukašinović), and CH/99/2215 (Milana Vujisić). These observations were transmitted to the applicants on 27 May 2003.

17. On 16 May 2003, the Chamber received a written submission from the applicant S.G. on behalf of twenty-eight of the present applicants. This submission was prepared in response to the observations submitted by the Federation of Bosnia and Herzegovina on 21 April 2003. It was transmitted to Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina on 27 May 2003.

18. On 3 June 2003, the Chamber received additional observations from the applicant in case no. CH/98/449, Fehim Zvizdić. This submission was transmitted to the Federation of Bosnia and Herzegovina on 9 June 2003.

---

¹ Case nos. CH/98/410, CH/98/416, CH/98/417, CH/98/418, CH/98/427, CH/98/428, CH/98/429, CH/98/431, CH/98/435, CH/98/446, CH/98/448, CH/98/472, CH/98/473, CH/98/498, CH/98/584, CH/98/585, CH/98/622, CH/98/626, CH/98/784, CH/98/785, CH/98/1305, CH/99/1729, CH/99/2025, CH/99/2998, CH/00/4801, CH/00/4832, CH/00/5105, and CH/01/7301.

19. The Chamber received observations from Bosnia and Herzegovina on 13 June 2003. These observations were transmitted to the applicants on 21 July 2003.

20. On 17 June 2003 and 8 July 2003, the Chamber received additional written observations from the applicants in case nos. CH/99/2207, CH/99/2215, and CH/99/2682. These observations were transmitted to the Federation on 14 July 2003. Also on 8 July 2003, the Chamber received additional written observations from the 28 applicants represented by S.G. These observations were signed by F.S., the applicant in case no. CH/98/784, and were transmitted to the respondent Parties on 14 July 2003.

21. On 12 August 2003, the Chamber received written observations from 28 of the present applicants, through their representative, S.G., in response to the 13 June 2003 observations of Bosnia and Herzegovina. These responsive observations were transmitted to Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina on 14 August 2003.

22. The Chamber deliberated on the admissibility and merits of the applications on 6 September 2003 and decided to request additional information from some of the applicants.

23. On 22 September 2003, the Chamber wrote to the applicants in cases CH/98/410, CH/98/429, CH/98/431, CH/98/435, CH/98/472, CH/98/473, CH/99/2998, and CH/01/7301, requesting additional information concerning their old foreign currency savings accounts. On 30 September 2003, the Chamber received a response from these applicants, through their representative S.G.

24. The Chamber again considered the applications on 8 October 2003. On that date, it decided to join the applications and adopted the present decision.

III. FACTS

A. Facts common to all cases

25. The applicants are citizens of Bosnia and Herzegovina. Before the dissolution of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia (SFRY), they deposited foreign currency with commercial banks in that country. Each of them opened old foreign currency savings accounts with bank branches located in what is today the Federation of Bosnia and Herzegovina.

26. Because of a growing shortage of such currency and other economic problems, the withdrawal of money from these "old" foreign currency savings accounts was progressively restricted by legislation enacted during the 1980s and early 1990s. Following the armed conflict in Bosnia and Herzegovina, the applicants have been unable to obtain money from their accounts.

27. Some of the applicants initiated court proceedings to obtain access to their foreign currency savings, but these actions have all been unsuccessful so far. Although at least one applicant has obtained favourable court judgements, none has ultimately succeeded in obtaining money from the banks.

28. None of the present applicants appears to have used certificates from his or her old foreign currency savings in the privatisation process.

B. Facts of the individual cases

1. Case no. CH/98/377, Nenad Đurković against Bosnia and Herzegovina

29. The application was submitted to the Chamber on 25 February 1998 and registered on 10 April 1998.

30. The applicant deposited funds in foreign currency savings books in Ljubljanska Banka, Branch Office Sarajevo. For two of these currency savings books, only copies of the first pages were submitted to the Chamber, but the applicant alleges that the amounts on those currency savings books were DEM 5,671,11 and DEM 16,482.35. These amounts were confirmed by a judgement of the First Instance Court I in Sarajevo on 23 October 1995 (see paragraph 31 below). For a third currency savings book, the applicant states that the amounts on deposit were DEM 388.16 and CAD 365.69. Only evidence of the CAD 365.69 has been submitted to the Chamber.

31. On 3 May 1995 the applicant filed a lawsuit before the First Instance Court I in Sarajevo against Ljubljanska Banka. The court issued a judgement on 23 October 1995, recognizing his savings but refusing his request to be paid. The court reasoned that there was no legal basis for payment, citing the Law on Foreign Transactions of the Republic of Bosnia and Herzegovina (OG RBiH no. 10/94, 13/94), a decision of the Governor of the Bosnia and Herzegovina National Bank, and the Decision on Amendments to the Decision on Aims and Objectives of the Foreign Exchange Policy (OG RBiH no. 11/95, 19/95).

2. Case no. CH/98/410, Avdo Hondo against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

32. The application was submitted to the Chamber on 5 March 1998 and registered on 10 April 1998.

33. The applicant deposited funds in foreign currency savings books in Jugobanka (now Unionbanka), Ljubljanska Banka, and Privredna Banka (now Central Profit Banka) in Sarajevo. The total amount of his savings in Unionbanka is DEM 8,913.23, USD 11,601.21, and CHF 575.57. The total amount of his savings in Ljubljanska Banka is DEM 59.45, USD 92.45, and CHF 10.87. The total amount of his savings in Central Profit Banka is USD 67.17.

34. The applicant filed suit before the Municipal Court I in Sarajevo in 1998. The applicant alleges that the court has been silent and has not scheduled a single hearing in his case. It appears that the applicant initiated domestic court proceedings on 28 April 1998, but no hearing has been held in his case.

3. Case no. CH/98/416, S.G. against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

35. The application was submitted to the Chamber on 5 March 1998 and registered on 10 April 1998. The applicant serves as representative for 28 of the present applicants, including himself.

36. The applicant deposited funds in his foreign currency savings book at Jugobanka Sarajevo (now Unionbanka) until the end of 1991. At the end of 1991, the total amount of his savings was USD 9497.00, SCH 1030.00, and DEM 3423.00.

37. On 28 April 1998, the applicant filed a lawsuit in the Municipal Court I Sarajevo, requesting payment of all his old foreign currency savings, along with a provisional measure. The Municipal Court I Sarajevo refused his requests by its judgement of 26 November 1998. In its reasoning, the court stated that the bank could not be a respondent party because the proceeding was governed by the Law on Determination and Realisation of Citizens' Claims in the Privatisation Process (see paragraph 154 below).

38. On 20 January 1999, the applicant appealed against the judgement of the Municipal Court I. On 20 July 1999, the Cantonal Court in Sarajevo issued a procedural decision declaring the first instance court judgement null and void. The court held that the first instance court erred in finding that the bank was no longer responsible for old foreign currency savings, and it returned the case to the Municipal Court I for further proceedings.

39. On 10 April 2000, the Municipal Court I in Sarajevo issued a judgement, again refusing the applicant's request on the ground that the 1996 Decision on Aims and Objectives of the Foreign

Exchange Policy (OG RBiH no. 13/96) provided that the issue of old foreign currency savings would be resolved in consultation with the international community through a law on public debt or some other method. The court further referred to the Law on Foreign Transactions and concluded that the bank could not be a respondent party because the State had taken over responsibility for citizens' old foreign currency savings. The applicant appealed once again. On 23 October 2000, the Cantonal Court in Sarajevo refused the applicant's appeal and confirmed the first instance court's judgement.

40. The applicant sought review in the Supreme Court of the Federation of Bosnia and Herzegovina. On 14 May 2003, the Supreme Court issued a judgement refusing the appeal as ill-founded and confirming the first instance verdict and reasoning.

4. Case no. CH/98/417, M.G. against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

41. The application was submitted to the Chamber on 5 March 1998 and registered on 10 April 1998.

42. Between 4 November 1983 and 3 February 1992, the applicant deposited funds in her foreign currency savings book in the Jugobanka (now Unionbanka) in Sarajevo. On 3 February 1992, the amount of her currency funds was DEM 354.00.

43. The applicant filed a lawsuit before the Municipal Court I in Sarajevo. She alleges that the Court has been silent and has not scheduled any hearing in her case.

5. Case no. CH/98/418, M.G. against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

44. The application was submitted to the Chamber on 6 March 1998 and registered on 10 April 1998.

45. Between 9 September 1989 and 4 February 1992, the applicant deposited funds in foreign currency savings books in Jugobanka (now Unionbanka) and Privredna Banka (now Central Profit Banka) in Sarajevo. On 4 February 1992, the amount of her old foreign currency savings was USD 514.56 in Jugobanka and CHF 8565,08 in Central Profit Banka.

46. In 1998, the applicant filed suit in the Municipal Court I in Sarajevo. On 5 May 1999, she received an invitation for a hearing from Municipal Court I in Sarajevo to be held on 29 June 1999. That hearing was postponed indefinitely because the judge was on leave. The applicant alleges the Court remained silent after that and has not scheduled a new hearing in her case.

6. Case no. CH/98/422, B.L. against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

47. The application was submitted to the Chamber on 10 March 1998 and registered on 10 April 1998.

48. The applicant deposited funds in foreign currency savings books in Jugobanka (now Unionbanka) and Privredna Banka (now Central Profit Banka) in Sarajevo. The applicant states that the balance of the first account, as of the end of 1992, were USD 44,465.73, and that this amount was forcibly transferred to a Unique Citizen's Account at the Payment Bureau on 20 April 1998. The applicant states that the balance of the second account was USD 152,199.10, which was held in a long-term deposit account at 12 percent interest. According to the applicant, he had no alternative but to transfer these funds to a Unique Citizen's Account at the Payment Bureau on 28 April 1998.

49. The applicant resides in Canada under a permanent residence visa. He has not addressed any domestic or international institutions to resolve his claim.

7. Case no. CH/98/427, O.I. against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

50. The application was submitted to the Chamber on 10 March 1998 and registered on 10 April 1998.

51. The applicant deposited funds in two foreign currency savings books in Jugobanka (now Unionbanka) in Sarajevo. He deposited funds in the first account from 17 May 1991 until 27 May 1993; the total amount on deposit in that account on 27 May 1993 was USD 55,167.83. He deposited funds in the second account from 17 May 1991 until 17 April 1992; the total amount on deposit in that account on 17 April 1992 was DEM 44.98.

52. On 28 April 1998, the applicant filed a lawsuit against Unionbanka, the National Bank of Bosnia and Herzegovina, the Federation of Bosnia and Herzegovina, Bosnia and Herzegovina, the National Bank of Yugoslavia, and the State of Yugoslavia before the Municipal Court I in Sarajevo. On 17 October 2000, the court issued a judgement refusing the applicant's complaint against the first four defendants and suspending the procedures with regard to the other two. With regard to the first four defendants, the court reasoned that the 1996 Decision on Aims and Objectives of the Foreign Exchange Policy provided that the issue of old foreign currency savings would be resolved in consultation with the international community through a law on public debt or some other method. The court further referred to the Law on Foreign Transactions and concluded that the bank could not be a respondent party because the State had taken over responsibility for citizens' old foreign currency savings. With regard to the other two defendants, the court suspended the proceedings because diplomatic relations with then-Yugoslavia had been suspended and the court therefore could not address the lawsuit to those defendants. The applicant sought revision ("revizija") before the Supreme Court on 12 December 2001, but there has apparently been no resolution of this proceeding.

8. Case no. CH/98/428, M.M. against the Federation of Bosnia and Herzegovina

53. The application was submitted to the Chamber on 10 March 1998 and registered on 10 April 1998.

54. Between 1989 and 1992, the applicant deposited funds in foreign currency savings books in Jugobanka (now Unionbanka) and Privredna Banka (now Central Profit Banka) in Sarajevo. At the end of 1992, the amounts on deposit in Jugobanka were DEM 12,935.71, FRF 2321.65, ACH 710.12, and USD 211.51. His savings in Central Profit Banka were USD 5908.32.

55. The applicant has not addressed any domestic or international institutions to resolve his old foreign currency savings claim.

9. Case no. CH/98/429, Salko HADŽIMURATOVIĆ against the Federation of Bosnia and Herzegovina

56. The application was submitted to the Chamber on 10 March 1998 and registered on 10 April 1998.

57. The applicant deposited funds in a foreign currency savings book in Jugobanka (now Unionbanka) in Sarajevo. The total amount of his savings is DEM 13,385.72 and USD 16,900.49.

58. The applicant has not addressed any domestic or international institutions to resolve his old foreign currency savings claim.

10. Case no. CH/98/431, B.T. against the Federation of Bosnia and Herzegovina

59. The application was submitted to the Chamber on 11 March 1998 and registered on 10 April 1998.

60. The applicant deposited funds in foreign currency savings books in Jugobanka (now Unionbanka) and Privredna Banka (now Central Profit Banka) Sarajevo. The total amount of his savings in Unionbanka is USD 8952.81, and the total amount of his savings in Central Profit Banka is USD 186.48.

61. It appears that the applicant initiated domestic court proceedings on 28 April 1998, but no hearing has been held in her case.

11. Case no. CH/98/435, K.T. against the Federation of Bosnia and Herzegovina

62. The application was submitted to the Chamber on 11 March 1998 and registered on 10 April 1998.

63. The applicant deposited funds in foreign currency savings books in Jugobanka (now Unionbanka), Privredna Banka (now Central Profit Banka), and Investbanka Beograd (now Depozitna Banka), all in Sarajevo. The total amount of the savings on deposit in Unionbanka is USD 37,298.32. The total amount of the savings on deposit in Central Profit Banka is USD 3,409.99. The total amount of the savings on deposit in Depozitna Banka is DEM 36,409.65.

64. It appears that the applicant initiated domestic court proceedings on 28 April 1998, but no hearing has been held in his case.

12. Case no. CH/98/446, J.Z. against the Federation of Bosnia and Herzegovina

65. The application was submitted to the Chamber on 17 March 1998 and registered on 10 April 1998.

66. The applicant deposited funds in foreign currency savings books from 1980 until 1994 in Privredna Banka (now Central Profit Banka) in Sarajevo. The total amount on deposit at the end of 1994 was USD 21,149.25.

67. The applicant has not addressed any domestic or international institutions to resolve his old foreign currency savings claim.

13. Case no. CH/98/447, Hamid LJUBOVIĆ against the Federation of Bosnia and Herzegovina

68. The application was submitted to the Chamber on 17 March 1998 and registered on 10 April 1998.

69. The applicant deposited funds in a foreign currency savings book in Jugobanka (now Unionbanka) in Sarajevo. The total amount of his savings, at the end of 1992, was USD 4174.36.

70. The applicant states that on 22 April 1991, he filed a written request to Unionbanka for payment of his old foreign currency savings, but he has received no reply.

71. On 27 January 1992, the applicant filed a lawsuit in the First Instance Court I in Sarajevo. On 16 March 1992, the court issued a judgement (no. P:364/92) in his favour and ordered Jugobanka to pay the applicant his foreign currency savings plus interest. On 31 March 1992, Jugobanka filed an appeal against this judgement, and the second instance court, on 28 September 1994, issued a procedural decision declaring the first instance court judgement null and void on the basis of violations of the Law on Civil Procedure, and returning the case to the First Instance Court I for further proceedings. The First Instance Court I in Sarajevo issued a judgement on 3 October 1995, refusing the applicant's request based on the Law on Foreign Exchange Transactions (OG RBiH no. 10/94).

The applicant appealed against this judgement, and on 5 July 1996 the second instance Court issued a procedural decision declaring the first instance court judgement null and void and again returning the case to the First Instance Court I for further proceedings, citing violations of procedural rules. The Municipal Court I in Sarajevo issued another judgement on 18 February 1998, again refusing the applicant's request with reference to the Law on Foreign Exchange Transactions. The applicant filed another appeal against this judgement. On 8 January 1999, the Cantonal Court in Sarajevo refused the applicant's appeal and confirmed the first instance Court judgement. The Cantonal Court reasoned that the appeal was ill-founded because Article 71 paragraph 3 of the Law on Foreign Exchange Transactions restricts such payments to limited circumstances, of which the applicant provided no proof.

14. Case no. CH/98/448, E.M. against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

72. The application was submitted to the Chamber on 17 March 1998 and registered on 10 April 1998.

73. Between 13 April 1982 and 6 March 1992, the applicant deposited foreign currency in three accounts in the Jugobanka (now Unionbanka) in Sarajevo. At the end of 1992, the amounts of his foreign currency savings in Jugobanka were DEM 370.28 and USD 3066.39.

74. The applicant has not addressed any domestic or international institutions to resolve his old foreign currency savings claim.

15. Case no. CH/98/449, Fehim ZVIZDIĆ against the Federation of Bosnia and Herzegovina

75. The application was submitted to the Chamber on 17 March 1998 and registered on 10 April 1998.

76. The applicant deposited funds in a foreign currency savings book in Privredna Banka (now Central Profit Banka) in Sarajevo from 7 December 1990 until 31 December 1991. The total amount of his savings at the end of 1991 was DEM 28,200.81. He also deposited funds in two foreign currency savings books in Jugobanka (now Unionbanka). On the first account, the total amount of his savings on 31 December 1991 was DEM 32,087.74. On the second account, the total amount of his savings on 31 December 1991 was DEM 23,255.58.

77. According to the Federation, the assets held by the applicant in Unionbanka were transferred to a Unique Citizen's Account at the Payment Bureau at the applicant's request on 4 March 1998. According to a Payment Bureau voucher dated 2 May 1999, the total amount of old foreign currency savings transferred was KM 84,519.13.

78. According to the applicant, he did not willingly allow his savings to be transferred to the Unique Citizen's Account. He states that he received the voucher on 24 May 1999 and filed objections to it on 27 May 1999, stating that he neither recognized nor accepted the voucher.

79. On 18 March 1998, the applicant filed a lawsuit before the Municipal Court II in Sarajevo. The Municipal Court II in Sarajevo issued a procedural decision (no. P-604/98) in the applicant's case on 25 September 1998, which decision became final on 12 October 1998. The procedural decision states that the court is absolutely incompetent, on procedural grounds, to decide the claim. The applicant did not file an appeal against this procedural decision before the Cantonal Court.

80. The applicant states that he did not file an appeal because he felt the judge was politically motivated and would never rule in his favour.

16. Case no. CH/98/472, D.L. against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

81. The application was submitted to the Chamber on 25 March 1998 and registered on 13 April 1998.

82. The applicant deposited funds in foreign currency savings books in Privredna Banka (now Central Profit Banka) in Sarajevo and Investbanka Beograd, Branch Office Sarajevo (now Depozitna Banka Sarajevo). The amount of her deposits in Central Profit Banka appear to be USD 4,663.72, and the total amount of her deposits in Depozitna Banka appear to be USD 2,460.78, DEM 398.53, and CHF 2,580.52.

83. The applicant has not addressed any domestic or international institutions to resolve her old foreign currency savings claim.

17. Case no. CH/98/473, B.S. against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

84. The application was submitted to the Chamber on 25 March 1998 and registered on 13 April 1998.

85. The applicant deposited funds in foreign currency savings books in Jugobanka (now Unionbanka), Privredna Banka (now Central Profit Banka), and Ljubljanska Banka in Sarajevo. The total amount of her deposits in Unionbanka is DEM 1,219.27 and GBP 20.72. The total amount of her deposits in Central Profit Banka is DEM 164.73, CHF 1,076.23, and USD 43,611.33. The total amount of her savings in Ljubljanska Banka is ATS 986.90, DEM 7,625.17, GBP 38.72, USD 14.05, and ITL 1,139.00.

86. The applicant has not addressed any domestic or international institutions to resolve her old foreign currency savings claim.

18. Case no. CH/98/498, Sead NUHBEGOVIĆ against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

87. The application was submitted to the Chamber on 3 April 1998 and registered on 12 May 1998.

88. The applicant deposited funds in a foreign currency savings book in Privredna Banka (now Central Profit Banka) in Sarajevo from 23 November 1988 until 2 June 1991. The total amount on deposit at the end of 1991 was USD 1555.73. The applicant states that he also had DEM 1625.18, but he has not submitted any evidence demonstrating the existence of these savings to the Chamber. In his written observations dated 5 May 2003, the applicant states that he had total savings of DEM 1650.00 and USD 1650.00.

89. The applicant has not addressed any domestic or international institutions to resolve his old foreign currency savings claim.

90. The applicant states that he would accept, after calculation of simple interest, shares of companies such as Elektroprivreda, Energopetrol, Fabrika Duhana Sarajevo, BH Telekom, Bosnalijek, or Klas in exchange for his old foreign currency savings.

19. Case no. CH/98/584, F.S. against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

91. The application was submitted to the Chamber on 24 April 1998 and registered on 15 May 1998.

CH/98/377et al.

92. The applicant deposited funds in a foreign currency savings book in Privredna Banka (now Central Profit Banka) in Sarajevo from 26 January 1990 until 2 February 1998. The total amount of his old foreign currency savings at the end of 1998 was USD 6926.91.

93. The applicant initiated a lawsuit before the Municipal Court I in Sarajevo on 1 June 2002. It appears that no hearings have been held in the case.

20. Case no. CH/98/585, V.S. against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

94. The application was submitted to the Chamber on 24 April 1998 and registered on 15 May 1998.

95. The applicant deposited funds in a foreign currency savings book in Privredna Banka (now Central Profit Banka) in Sarajevo from 19 August 1983 until 2 February 1998. The total amount on deposit at the end of 1998 was DEM 111,612.33.

96. The applicant initiated a lawsuit before the Municipal Court I in Sarajevo on 1 June 2002. It appears that no hearings have been held in the case.

21. Case no. CH/98/622, Mirza KAHVIĆ against the Federation of Bosnia and Herzegovina

97. The application was submitted to the Chamber on 30 April 1998 and registered on 15 May 1998.

98. The applicant deposited funds in a foreign currency savings book in the Jugobanka (now Unionbanka) in Sarajevo. On 28 February 1995, the amount of his savings was USD 43.279,82.

99. The applicant has not addressed any domestic or international institutions to resolve his old foreign currency savings claim.

22. Case no. CH/98/626, Ivan ŠIMUNOVIĆ against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

100. The application was submitted to the Chamber on 5 May 1998 and registered on 15 May 1998.

101. The applicant deposited funds in a foreign currency savings book in Privredna Banka (now Central Profit Banka) in Sarajevo from 1988 until 2 October 1992. The total amount of his savings at the end of 1992 was USD 467.07. He also deposited funds into three accounts at Jugobanka (now Unionbanka) from 1979 until 1992. In the first account, the total savings as of 31 December 1992 was USD 392.36, ITL 9,033.10, and DEM 244.81. In the second account, the total savings as of 31 December 1992 was USD 710.13 and DEM 447.03. In the third account, the total savings as of 31 December 1992 was USD 5,830.08 and DEM 11,958.62. The applicant also deposited funds in foreign currency savings books at Ljubljanska Banka, Branch Office Sarajevo. The total savings were USD 129.75 and DEM 5.04.

102. The applicant has not addressed any domestic or international institutions to resolve his old foreign currency savings claim.

23. Case no. CH/98/784, E.D. against Bosnia and Herzegovina, the Federation of Bosnia and Herzegovina, and the Republika Srpska

103. The application was submitted to the Chamber on 20 July 1998 and registered on the same day.

104. The applicant deposited funds in foreign currency savings books in Privredna Banka (now Central Profit Banka). The total amounts, from the savings books, appear to be USD 10,562.43, USD 1277.64, and DEM 1277.64. He also deposited funds in Jugobanka (now Unionbanka), and a Unionbanka document dated 28 April 1998 shows the total amount of these deposits transferred to his Unique Citizen's Account as DEM 2,361.87.

105. The applicant has not addressed any domestic or international institutions to resolve his old foreign currency savings claim.

24. Case no. CH/98/785, B.D. against Bosnia and Herzegovina, the Federation of Bosnia and Herzegovina, and the Republika Srpska

106. The application was submitted to the Chamber on 20 July 1998 and registered on 20 July 1998.

107. The applicant deposited funds in a foreign currency savings book at Privredna Banka (now Central Profit Banka). The total amount of her savings as of 18 March 1992 was USD 3937.23. She alleges that she also deposited funds in Jugobanka (now Unionbanka), but no evidence of these deposits has been submitted to the Chamber.

108. The applicant has not addressed any domestic or international institutions to resolve her old foreign currency savings claim.

25. Case no. CH/98/1084, Dragan PREČANICA against Bosnia and Herzegovina

109. The application was introduced on 4 July 1996 before the Human Rights Ombudsperson for Bosnia and Herzegovina. On 16 November 1998, the Ombudsperson referred the case to the Chamber.

110. The applicant deposited funds in foreign currency savings accounts in Jugobanka (now Unionbanka) and in Ljubljanska Banka, Branch Office Sarajevo. It appears from court judgements that the amounts on deposit in Ljubljanska Banka were DEM 2667.42, USD 760.03, and FRF 203.94. It further appears from these court judgements that the amounts on deposit in Jugobanka were FRF 181.43 and USD 806.30.

111. In 1991, the applicant filed a lawsuit against Ljubljanska Banka before the First Instance Court I in Sarajevo. On 30 December 1991, the court issued a judgement in his favour and ordered Ljubljanska Banka to pay the applicant his entire savings plus interest, based on the Law on Obligations and the Law on Foreign Exchange Transactions. In 1992, the applicant filed a lawsuit against Jugobanka in the First Instance Court I Sarajevo. On 17 March 1992, the First Instance Court I in Sarajevo issued a judgement in his favour, based on section 332 of the Law on Civil Procedure, because the respondent party's representative did not come to the hearing. The court ordered the respondent party, Jugobanka, to pay the applicant his entire savings plus interest. The applicant sought enforcement of the 17 March 1992 judgement before the First Instance Court I in Sarajevo, but the date of this action cannot be determined from the documents. In 1994 and 1995, the applicant pressed criminal charges against various court officials for corruption and failure to enforce valid judgements. In 1996, the applicant filed another lawsuit before the First Instance Court I, but the identity of the respondent party or the result of the suit cannot be determined from the documents in the case file. On 7 January 1998, the applicant filed another lawsuit before the Municipal Court I in Sarajevo against the Presidency of Bosnia and Herzegovina because they had done nothing to solve the problem of his old foreign currency savings. On 4 February 1998, the court invited the applicant to correct certain procedural defects in his lawsuit, but the applicant failed to do so by the 17 March 1998 deadline. The Municipal Court I in Sarajevo subsequently issued a procedural decision rejecting his lawsuit as out of order. The applicant appealed against this decision. On 23 June 1998, the Cantonal Court in Sarajevo issued a procedural decision, confirming the procedural decision issued by the Municipal Court I in Sarajevo. The court referred to the procedural mistakes made by the applicant and confirmed the procedural decision without considering the merits of the case. Throughout the course of these court proceedings, the applicant

also submitted requests to various organs of Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina to help him recoup his old foreign currency savings.

26. Case no. CH/98/1092, R.S. against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

112. The application was introduced on 11 April 1997 before the Human Rights Ombudsperson for Bosnia and Herzegovina. On 16 November 1998, the Ombudsperson for Bosnia and Herzegovina referred the case to the Chamber.

113. The applicant deposited funds in foreign currency savings books in the Ljubljanska Banka, Branch Office Sarajevo. The total amounts on deposit as of 12 February 1992 were USD 169.14, DEM 19,690.90, CHF 115.63, and ACH 776.83.

114. On 13 February 1992, the applicant filed a lawsuit before the First Instance Court II in Sarajevo. The applicant alleges that the court has been silent and has not scheduled any hearing in his case.

27. Case no. CH/98/1305, Dragomir VUKAŠINOVIĆ against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

115. The application was submitted to the Chamber on 24 November 1998 and registered on 30 November 1998.

116. The applicant deposited funds in foreign currency savings books at Jugobanka (now Unionbanka) in Sarajevo. The total savings on his accounts in that bank were USD 9330.12 and DEM 27,046.45.

117. The Federation points out that the applicant's foreign currency savings book (no. 12-42-62623-8) bears a 4 September 1992 seal of Jugobanka d.d. Beograd, which is a seal from another state. This stamp refers only to one withdrawal of funds from the account taken from a Belgrade branch of Jugobanka.

118. The applicant has not addressed any domestic or international institutions to resolve his old foreign currency savings claim.

28. Case no. CH/99/1729, F.H. against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

119. The application was submitted to the Chamber on 16 March 1999 and registered on the same day.

120. The applicant deposited funds in foreign currency savings books in Privredna Banka (now Central Profit Banka). The total amount on deposit as of 7 August 1996 was USD 1167.43.

121. The applicant has not addressed any domestic or international institutions to resolve his old foreign currency savings claim.

29. Case no. CH/99/2025, M.J. against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

122. The application was submitted to the Chamber on 7 April 1999 and registered on the same day.

123. The applicant deposited funds in foreign currency savings books in Jugobanka (now Unionbanka). On 31 March 1992, the total amounts on deposit in his accounts were USD 11,340.06, DEM 3188.81, and ACH 119.73.

124. The applicant has not addressed any domestic or international institutions to resolve his old foreign currency savings claim.

30. Case no. CH/99/2207, Milena JOVANOVIĆ against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

125. The application was submitted to the Chamber on 20 May 1999 and registered on 27 May 1999.

126. The applicant deposited funds on her foreign currency savings books in Privredna Banka (now Central Profit Banka). The total amounts on deposit as of 6 February 1992 were USD 759.63, SCH 593.54, and ACH 1.271.86, and DEM 2978.88.

127. The applicant has not addressed any domestic or international institutions to resolve her old foreign currency savings claim.

31. Case no. CH/99/2215, Milana VUJISIĆ against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

128. The application was submitted to the Chamber on 20 May 1999 and registered on 27 May 1999.

129. The applicant deposited funds in foreign currency savings books at Ljubljanska Banka, Branch Office Sarajevo. The total amount on deposit as of 24 January 1992 was DEM 27,153.42.

130. The Federation reports that, on 24 April 1998, the applicant addressed Ljubljanska Banka d.d. Sarajevo requesting that her foreign currency savings in account number 740-72710-53681/20 be transferred to a Unique Citizen's Account with the Payment Bureau.

131. The applicant states in her application that she submitted a suit to Municipal Court I in Sarajevo and that, after further proceedings, she submitted a revision ("revizija") to the Supreme Court of the Federation of Bosnia and Herzegovina. She further states that the Supreme Court refused her requests. She did not, however, submit any copies of these judgements to the Chamber.

32. Case no. CH/99/2682, Meho ŠUVALIJA against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

132. The application was submitted to the Chamber on 12 July 1999 and registered on 14 July 1999.

133. The applicant deposited funds in foreign currency savings books in Privredna Banka (now Central Profit Banka). The total amount on deposit as of 25 February 1992 was DEM 5374.68.

134. The applicant states in his application that he filed a lawsuit before the Municipal Court I in Sarajevo and that, after further proceedings, he submitted a revision ("revizija") to the Supreme Court of the Federation of Bosnia and Herzegovina. According to the applicant, the Supreme Court has refused his requests. He did not, however, submit copies of those judgements to the Chamber.

33. Case no. CH/99/2998, Branko TOŠOVIĆ against the Federation of Bosnia and Herzegovina

135. The application was submitted to the Chamber on 11 October 1999 and registered on 12 October 1999.

136. The applicant deposited funds in a foreign currency savings books in Privredna Banka (now Central Profit Banka) and Jugobanka Sarajevo (now Unionbanka). The total amount of his savings in Central Profit Banka is USD 29,584.47, and the total amount of his savings in Unionbanka is USD 13,333.11.

137. The applicant has not addressed any domestic or international institutions to resolve his old foreign currency savings claim.

34. Case no. CH/00/4801, Fehima KASALO against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

138. The application was submitted to the Chamber on 5 May 2000 and registered on the same day.

139. The applicant deposited funds in foreign currency savings books in Privredna Banka (now Central Profit Banka). The total amounts on deposit as of 21 January 1992 were USD 2894.42 and DEM 104.99 DM. The applicant alleges that she also deposited funds in Ljubljanska Banka, Branch Office Sarajevo, and that the total amounts on deposit in that bank as of 9 January 1992 were USD 2071.31 and DEM 104.99.

140. The applicant has not addressed any domestic or international institutions to resolve her old foreign currency savings claim.

35. Case no. CH/00/4832, Vera JIROTA against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

141. The application was submitted to the Chamber on 9 May 2000 and registered on 11 May 2000.

142. The applicant deposited funds in foreign currency savings books in Privredna Banka (now Central Profit Banka). The total amount on deposit as of 6 March 1992 was USD 25,357.17. She alleged that she also deposited funds in Ljubljanska Banka, Branch Office Sarajevo, and that the total amounts on deposit in that bank as of 24 February 1997 were ACH 12,653.12, DEM 8174.35, USD 4004.18, CHF 5.75, SEK 541.17, NLG 0.39, and ITL 6.00.

143. The applicant has not addressed any domestic or international institutions to resolve her old foreign currency savings claim.

36. Case no. CH/00/5105, E.S. against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina

144. The application was submitted to the Chamber on 14 June 2000 and registered on the same day.

145. The applicant deposited funds in a foreign currency savings book at Privredna Banka (now Central Profit Banka). The total amount on deposit as of 23 December 1996 was DEM 1944.61.

146. The applicant has not addressed any domestic or international institutions to resolve his old foreign currency savings claim.

37. Case no. CH/01/7301, Meho KAŠIĆ against Bosnia and Herzegovina

147. The application was submitted to the Chamber on 19 March 2001 and registered on the same day.

148. The applicant deposited funds in foreign currency savings books at Privredna Banka (now Central Profit Banka) and in Ljubljanska Banka, Branch Office Sarajevo. The amount of his savings in Ljubljanska Banka is DEM 16,509.95 and CHF 300.00. The amount of his savings in Central Profit Banka is unknown.

149. The applicant has not addressed any domestic or international institutions to resolve his old foreign currency savings claim.

IV. RELEVANT LEGAL PROVISIONS

A. Background

150. Because of a growing shortage of such currency and other economic problems in the former Socialist Federal Republic of Yugoslavia (SFRY), the withdrawal of money from “old” foreign currency savings accounts was progressively restricted by legislation enacted during the 1980s and early 1990s. Following the armed conflict in Bosnia and Herzegovina, attempts were made to address the unavailability of these old foreign currency savings through privatisation legislation.

B. Legislation of the Republic of Bosnia and Herzegovina

151. The 1994 Decree with Force of Law on Foreign Exchange Transactions (OG RBiH no 10/94; later enacted as law, OG RBiH no. 13/94) provides in relevant part as follows:

Article 3:

“Foreign exchange [including foreign currency] may be used only for payments towards foreign countries unless determined otherwise by this Decree.”

Article 12:

“Domestic and foreign natural persons may hold foreign exchange in accounts with banks and use them freely....”

Article 44

“The foreign exchange reserves consist of claims on accounts in foreign countries and of foreign currency and securities issued in foreign countries ... [deposited] with the National Bank [of Bosnia and Herzegovina] and [authorised] banks.”

The law also provided that the National Bank of Bosnia and Herzegovina should regulate the conduct of foreign exchange transactions (Article 19) and external payments (i.e. payments for exported and imported goods) (Article 25).

152. A Decision on Aims and Objectives of the Foreign Exchange Policy was issued on 10 April 1996 (OG RBiH no. 13/96). Paragraph 7 of this Decision stipulated, without specifying a date, that:

“Foreign currency savings of individuals deposited with the former National Bank of Yugoslavia, together with interest on these savings, shall be resolved by the enactment of a law on the public debt of Bosnia and Herzegovina and in consultation with the international community.”

C. Decision on Ratification of Socialist Federal Republic of Yugoslavia Succession Agreement (OG BiH 10/01)

153. The SFRY Succession Agreement, Annex C, provides, in relevant part:

Article 2

* * *

“(3) Other financial liabilities [of the SFRY] include:

“(a) guarantees by the SFRY or its National Bank of Yugoslavia of hard currency savings deposited in a commercial bank and any of its branches in any successor State before the date on which it proclaimed independence;”

* * *

Article 7

“Guarantees by the SFRY or its NBY of hard currency savings deposited in a commercial bank and any of its branches in any successor State before the date on which it proclaimed independence shall be negotiated without delay taking into account in particular the necessity of protecting the hard currency savings of individuals. This negotiation shall take place under the auspices of the Bank for International Settlements.”

D. The Federation of Bosnia and Herzegovina privatisation laws and amendments

154. The basic legal provisions enabling the transfer of old foreign currency savings to the Unique Citizen's Account for use in the privatisation process appear in Articles 3, 7, 11, and 18 of the Law on Determination and Realisation of Citizens' Claims in the Privatisation Process (the "Citizens' Claims Law"), which entered into force on 28 November 1997, began to apply on 27 February 1998, and was amended on 5 March 1999 (Official Gazette of the Federation of Bosnia and Herzegovina – hereinafter "OG FBiH" - nos. 27/97 and 8/99). These articles provided as follows:

Article 3:

“1. A person who has foreign currency savings in banks or bank business units located on the territory of the Federation of Bosnia and Herzegovina in an amount exceeding 100 KM, who was a citizen of the former Socialist Republic of Bosnia and Herzegovina and who, on 31 March 1991, was permanently residing in territory which is now in the Federation of Bosnia and Herzegovina acquires a claim against the Federation equal to the balance of his or her savings on 31 March 1992.

“2. The settlement of the claims of those individuals who were citizens of the former Socialist Republic of Bosnia and Herzegovina on 31 March 1991, but who are not permanently residing in the territory of the Federation, as well as other persons' claims against banks located on the territory of the Federation, shall be determined by a separate regulation in accordance with this law.

“3. Persons referred to in paragraph 1 of this Article whose foreign currency savings do not exceed 100 DEM will, upon their request, be reimbursed the amount of these savings by the bank.

“4. The claims referred to in paragraph 3 of this Article are payable after the expiration of a period of three months from the date of application of this Law.”

Article 7:

“1. Claims specified in Article 3 of this Law are transferred by the bank to the unique account of the depositor.

“2. The manner of transfer of claims ... of those individuals who have their accounts in banks whose organisational units on the territory of the Federation have ceased to operate will be determined by a separate regulation passed by the Federal Ministry of Finance.”

Article 11:

“1. The opening of a unique account is done ex officio on the basis of the JMBG ('jedinstveni matični broj građanina', the personal identification number) of the holder of a claim under this law.

“2. The individual's certificate shall correspond to the respective unique account.”

Article 18:

“1. The claims registered in the unique account can be used in the privatisation process for a period of two years from the date of issuance of the unique account statement, and following the registration of a claim according to the specific categories.

“2. Upon the expiration of the period in paragraph 1 of this Article, the claims in the unique account are extinguished.”

155. Following the Chamber’s decision in *Poropat and Others* in June 2000, the Federation enacted various amendments to these provisions.

156. On 2 November 2000, the Law Amending the Law on Determination and Realisation of Citizens’ Claims in the Privatisation Process (OG FBiH no. 45/2000) entered into force. By this law, Article 18 was amended to provide that the occupancy right holder from Article 8a² of the Law on Sales of Apartments with An Occupancy Right can use their claims from the Unique Citizen’s Account within three months from the date of the certifying signature on the purchase contract before the competent court. The amendment added a third paragraph to Article 18:

“3. As an exception to the provision in paragraphs 1 and 2 of this Article, the occupancy right holders referred to in Article 8a of the Law on Sale of Apartments with Occupancy Right (Official Gazette of the Federation BiH, Nos. 27/97, 11/98, 22/99, and 7/00) may use the claims from the Unique Citizen’s Account within three months since the date of verification of the signature on the contract of purchase at the competent court.”

157. A further amendment to paragraph 1 of Article 18 entered into force on 8 February 2002. That amendment changed the general time limit for use of certificates from two years to four years, such that the entire Article, as amended, reads as follows:

“1. The claims registered in the Unique Citizen’s Account can be used in the privatisation process for a period of *four years* from the date of issuance of the unique account statement, following the registration of each particular claim.

“2. Upon the expiration of the period in paragraph 1 of this Article, the claims in the unique account are extinguished.

“3. As an exception to the provision in paragraphs 1 and 2 of this Article, the occupancy right holders referred to in Article 8a of the Law on Sale of Apartments with Occupancy Right (Official Gazette of the Federation BiH, Nos. 27/97, 11/98, 22/99, and 7/00) may use the claims from the Unique Citizen’s Account within three months since the date of verification of the signature on the contract of purchase at the competent court.”

(Emphasis added.)

158. In addition to these changes to the Citizens’ Claims Law, the Federation has enacted additional amendments to the privatisation process to lessen the plight of holders of old foreign currency savings. On 2 November 2000, the Law Amending the Law on Privatisation of Companies (OG FBiH no. 45/2000) entered into force. This law amended Article 28 to place certificates based on old foreign currency savings on equal footing with cash. The old version of Article 28 provided:

“1. The sale referred to in Article 26³ of this law is realised with an obligatory payment in cash of at least 35 per cent of the agreed sale price.

“2. For any amount paid in cash in excess of 35 per cent of the sale price, a discount of 8 per cent may be given.”

The new version provides as follows:

“1. The sale referred to in Article 26 of this law is realised with an obligatory payment in cash *or certificates based upon old foreign currency savings* of at least 35 per cent of the agreed sale price.

“2. For any amount paid in cash *or certificates based upon old foreign currency savings* in excess of 35 per cent of the sale price, a discount of 8 per cent may be given.”

² The referenced Article 8a governs the purchase of abandoned apartments by occupancy right holders.

³ The referenced Article 26 regulates the sale of companies in the small-scale privatisation process.

(Emphases added.)

159. The Law Amending the Law on Privatisation of Companies (OG FBiH no. 61/01) amends Article 27(1). The old version provided:

“The small-scale privatisation in the sense of Article 26 of this Law is conducted through a public sale which the enterprise is obliged to prepare and register with the competent agency within twelve months from the date of entry into force of this law.”

The new version provides as follows:

“The small-scale privatisation in the sense of Article 26 of this Law is conducted through a public sale which the enterprise is obliged to prepare and register with the competent agency *within the time limit determined by the Agency of the Federation, and also within the time limit for citizens’ claims as set forth the Law on Determination and Settlement of Citizens’ Claims in the Privatisation Process (vouchers, etc.).*”

(Emphasis added.)

160. The Law Amending the Law on Sales of Apartments with Existing Occupancy Right entered into force on 8 January 2002 (after the date of the Federation Constitutional Court decision). The new Article 24 of this Law equates certificates based on old foreign currency savings with cash. The old version provided:

“Payment of the purchase price of the apartment shall be done by one of the means of payment, as follows:

- (a) cash;
- (b) certificates based on citizens’ claims, regulated by special regulations.

In case of payment in cash, the price of an apartment shall be reduced by 20% of the determined purchase price.”

The new version provides:

“Payment of the purchase price of the apartment shall be done by one of the means of payment, as follows:

- (a) cash;
- (b) certificates based on citizens’ claims, regulated by special regulations.

In case of payment in cash *or by vouchers based on old foreign currency savings*, the price of an apartment shall be reduced by 20% of the determined purchase price.”

(Emphasis added.)

161. The Federation stated in a letter to the Human Rights Chamber dated 8 December 2000, regarding its implementation of the *Poropat and Others* decision, that it,

“through competent Ministries and agencies, leads activities to inform citizens on the importance of visiting banks to give their unique personal number in order to enable the transfer of their old foreign currency savings to the unique account and the issuance of certificates to enable them to participate in the privatisation process which is in process, because there is no way for citizens of Bosnia and Herzegovina— old foreign currency savings owners—to realise their claims on those grounds in any way but the privatisation process.”

E. The Decision of the Constitutional Court of the Federation of Bosnia and Herzegovina

162. On 8 January 2001, the Constitutional Court of the Federation of Bosnia and Herzegovina determined that Articles 3, 7, 11, and 18 of the Citizens’ Claims Law were not in accordance with the

Constitution of the Federation of Bosnia and Herzegovina. The court found that these articles were in violation of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention and therefore contravened Article II.A.2(1)(k) of the Constitution of the Federation of Bosnia and Herzegovina, as well as Amendment 5 thereto. The Court, in its decision, did not mention the previous amendments to the laws of 2 November 2000. The Court did not order any specific amendments to the law or otherwise provide for transitional arrangements under which the relevant articles should be applied.

163. The Constitutional Court's decision states:

"The Constitution of the Federation of Bosnia and Herzegovina in its Article II.A.2.(1)(k) and the Amendment V thereof establish that the Federation shall ensure the application of the highest level of internationally recognized rights and freedoms set forth in the documents listed in the Annex of this Constitution....

"Deciding on the constitutionality of Articles 3, 7, 11, and 18 of the Law on Determination and Realisation of Citizen's Claims in the Privatisation Process with regard to the mentioned constitutional provisions and Article 1 paragraph 1 of the Protocol No. 1 to the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, the Court established that the provisions of Articles 3, 7, 11, and 18 are not in accordance with the Constitution of the Federation of Bosnia and Herzegovina."

164. The Federation Constitutional Court's decision was published in the Official Gazette of the Federation of Bosnia and Herzegovina, number 7, on 9 March 2001.

165. Article 12(b) of part IV(c) of the Federation Constitution provides that if the Federation Constitutional Court

"determines that a law or regulation or proposed law or regulation of the Federation or of any Canton or of any municipality is not in accord with this Constitution, such law or proposed law shall not remain or enter into force, except if altered in such a manner as specified by the Court or unless the Court specifies some transitional arrangements which may not extend to a period in excess of six months."

166. The Federation of Bosnia and Herzegovina filed an appeal to the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina on 14 May 2001, challenging the decision of the Federation Constitutional Court. On appeal, the Federation argues, *inter alia*: (1) That the Federation Constitutional Court should not have decided the matter because the Chamber had earlier issued a final and binding decision on the same subject; and (2) That the decision of the Federation Constitutional Court contains no reasoning explaining why the subject provisions are unconstitutional.

167. The Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina has not yet issued a decision in this case.

168. Article 75 of the Rules of Procedure of the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina provides:

"The Court may, until the final decision has been made, fully or partially suspend the execution of decisions, laws (acts), or individual acts (temporary measures), if their execution may have detrimental consequences that cannot be overcome.

"The Court shall revoke an interim measure when it has ascertained that reasons for which it was taken have ceased to exist."

169. The Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina has not suspended the execution of the decision of the Federation Constitutional Court.

170. Article 384 of the Constitution of the former SFRY provided that:

"If the Constitutional Court of Yugoslavia establishes that the federal, republic, or autonomous law is not harmonized with the Constitution of the SFRY, or that a republic or autonomous law

is contrary to the federal law, the Constitutional Court of Yugoslavia shall establish this by its decision that shall be delivered to the competent assembly.

“The competent assembly shall be obliged to harmonize, within six months from the date of delivery of the decision of the Constitutional Court of Yugoslavia, the law with the Constitution of the SFRY or to remove contradictions between the republic or autonomous law and the federal law.

“Upon the claim of the competent assembly, the Constitutional Court of Yugoslavia may extend the time limit for harmonization of the law for not longer than six months.

“If within the ordered time limit the competent assembly does not harmonize the law with the Constitution of the SFRY, or does not remove the contradictions between the republic or autonomous law and the federal law, the provisions of the law that are not harmonized with the Constitution of the SFRY, that is the provisions of the republic or autonomous law that are in contradiction with the federal law, shall no longer be in force and the Constitutional Court of Yugoslavia shall establish this by its decision.”

171. Article 386 of the Constitution of the former SFRY provided that:

“Laws that have been ruled out ... shall not be applied to relations created before the date of publication of the decision of the Constitutional Court of Yugoslavia if they have not been validly solved by that date.”

172. Procedures similar to those of the former SFRY were followed in the Socialist Republic of Bosnia and Herzegovina. See, e.g., Decision no. 137/86 of 9 November 1989 (Official Gazette of the Socialist Republic of Bosnia and Herzegovina – hereinafter “OG SRBiH” - no. 4/90), in which the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina, on the basis of Article 395, paragraph 4 of the Constitution of the Socialist Republic of Bosnia and Herzegovina, declared that a law ceased to be in force after the Assembly allowed the time limit for harmonisation to expire.

173. In response to the decision of the Federation Constitutional Court, the Federation has indicated that, following a proposal of the Federal Ministry of Finance, it intended to amend only two of the four articles found unconstitutional. Despite this limited pronouncement, two and one-half years after the decision of the Constitutional Court, no responsive legislative changes have yet been finalised.

V. COMPLAINTS

174. The applicants generally complain that their right to peaceful enjoyment of their possessions, as guaranteed by Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, has been violated. Numerous applicants also complain that their right to a fair hearing within a reasonable time before an independent and impartial tribunal, as guaranteed by Article 6 of the Convention, has been violated. A few applicants assert violations of various articles of the Universal Declaration of Human Rights.

175. All of the present applicants seek full payment of their total foreign currency savings, and many specifically seek payment of interest. They also seek compensation for mental suffering, costs of proceedings before domestic courts and the Chamber, and other expenses. Some of the applicants ask the Chamber to order passage of legislation under which old foreign currency savings are declared unqualified private property without any limitation.

VI. SUBMISSIONS OF THE PARTIES

A. Bosnia and Herzegovina

1. As to the facts

176. Bosnia and Herzegovina asserts that the problem of old foreign currency savings exists in all countries of the former SFRY and that no state has resolved the problem in an adequate manner. Further, no country has guaranteed payment of old foreign currency savings to citizens.

177. Bosnia and Herzegovina concedes that, after achieving independence, it did regulate the issue of old foreign currency savings.

178. Bosnia and Herzegovina asserts that all old foreign currency savings were deposited on the account of the SFRY at National Bank of Yugoslavia. According to Bosnia and Herzegovina, these deposits totalled USD 13 billion on 31 December 1990 and shrank to USD 1.5 billion on 31 December 1991. Bosnia and Herzegovina asserts that these foreign currency reserves were hidden from the former republics, including Bosnia and Herzegovina.

2. As to admissibility

179. Bosnia and Herzegovina asserts that the Chamber should declare the applications inadmissible *ratione personae* insofar as they are directed against it. According to Bosnia and Herzegovina, competence for these matters lies exclusively with the Entities. Further, Bosnia and Herzegovina asserts that it did not block payment on the accounts and did not take over any guarantees to pay old foreign currency savings to citizens. Further, the Chamber cannot consider cases involving savings relating to banks outside the territory of Bosnia and Herzegovina. Bosnia and Herzegovina asserts that the old foreign currency savings problem should be solved as a succession issue.

180. Bosnia and Herzegovina further argues that the applications should be declared inadmissible for failure to exhaust domestic remedies. According to Bosnia and Herzegovina, the applicants have not used all legal means available to them in the domestic courts. Such means include a number of ordinary and extraordinary remedies as provided for in the Law on Civil Procedure. Bosnia and Herzegovina asserts that, through these available remedies, the applicants could realise the same relief they request in their applications before the Chamber.

181. Bosnia and Herzegovina further asserts that the applications should be declared inadmissible for failure to comply with the six-month rule.

182. Bosnia and Herzegovina further argues that the Chamber should declare the applications inadmissible *ratione temporis* because any human rights violations occurred before the entry into force of the Agreement.

183. Bosnia and Herzegovina argues that, following Article VIII(2)(d) of Annex 6, the Chamber may not address these applications because depositors in Ljubljanska Banka have already initiated a dispute before the European Court of Human Rights, and that case is substantially the same as the present applications.

3. As to the merits

184. Bosnia and Herzegovina argues that the Chamber should await a final decision of the domestic courts before deciding on the merits of these applications. Alternatively, the possibility exists to solve the old foreign currency savings problems through public debt legislation or the privatisation process, through which citizens could be fully compensated. In the circumstances, Bosnia and Herzegovina argues that its actions with regard to old foreign currency savings have been justified and there has been no violation of human rights.

B. The Federation of Bosnia and Herzegovina

1. As to the facts

185. The Federation concedes that the present applicants are all holders of old foreign currency savings accounts. According to the Federation, these accounts were held at Central Profit Banka

(Privredna Banka), Unionbanka (Jugobanka), Ljubljanska Banka d.d. Sarajevo (Ljubljanska Banka), and Deposit Banka (InvestBanka). Each case involves bank branch offices located within the territory of the Federation of Bosnia and Herzegovina.

186. The Federation reports that two of the applicants — Fehim Zvizdić (case no. CH/98/449) and Milana Vujisić (case no. CH/99/2215) — personally requested that their foreign currency savings be transferred to a Unique Citizen's Account (see paragraphs 77 and 130 above).

187. The Federation further reports that the foreign currency savings book of Dragomir Vukašinić (case no. CH/98/1303) bears a 4 September 1992 stamp from Jugobanka Beograd for one of his transactions.

2. As to admissibility

188. The Federation of Bosnia and Herzegovina objects to the admissibility of the present applications.

189. The Federation asserts that the subject matter has already been resolved by the Chamber's decisions in *Poropat and Others* and *Todorović and Others*, and the Federation's subsequent compliance with those decisions. According to the Federation, payments for proceeding expenses were made to the applicants and the Chamber's order in *Poropat and Others* regarding the privatisation programme has been partially met by amendments to the laws. The Federation further asserts that the Chamber's orders in *Todorović and Others* have been complied with in large part, and that the Federal Ministry of Finance has initiated the process of amending the laws that were declared unconstitutional by the Federation Constitutional Court. According to the Federation, a draft law was adopted by the House of Peoples of the Federation Parliament on 23 July 2002, but has yet to be considered by the House of Representatives due to the changes in government following the 2002 elections. When this new law is adopted, the Federation claims, it will have complied fully with the Chamber's orders in *Poropat and Others* and *Todorović and Others*. The Federation further reports that a state-level commission for frozen foreign currency savings was appointed on 16 April 2003 during the session of the Council of Ministers. The reported task of this commission is to address the governments of the Republic of Slovenia and Serbia and Montenegro to resolve issues related to frozen foreign currency savings at Ljubljanska Banka d.d. Ljubljana and Investbanka d.d. Belgrade. Finally, the Federation claims that it has already taken certain steps and will take future actions to ensure that all outstanding liabilities based on old foreign currency savings will become public debt of the state, to be paid with simple minimal interest over the next ten to fifteen years. For all these reasons, the Federation feels the applications should be dismissed pursuant to Article VIII(3)(b) of the Agreement as matters that have already been resolved.

190. For the same reasons, the Federation argues that the applications are inadmissible under Article VIII(2)(b) of the Agreement because they raise identical questions that the Chamber has already decided in its previous decisions, an apparent *res judicata* argument that the Federation characterises as a *ratione materiae* objection.

191. The Federation also appears to argue that the applications are manifestly ill-founded and should be dismissed pursuant to Article VIII(2)(c), without providing specific reasoning to support this conclusion.

192. The Federation further asserts that the issue of "frozen" old foreign currency savings accounts can only be resolved at the state level, apparently arguing that the applications are therefore inadmissible *ratione personae*.

193. The Federation argues that two of the cases — Fehim Zvizdić (case no. CH/98/449) and Milana Vujisić (case no. CH/99/2215) — should be struck out pursuant to Article VIII(3)(b) of the Agreement because the applicants personally requested that their foreign currency savings be transferred to a Unique Citizen's Account (see paragraphs 77 and 130 above) and the matter has therefore been resolved.

194. The Federation further argues that the case of Dragomir Vukašinić (case no. CH/98/1303) should be dismissed for lack of legal standing because one transaction in his foreign currency savings book bears the stamp of a bank branch outside of Bosnia and Herzegovina.

3. As to the merits

195. The Federation makes no arguments regarding the merits of these applications in its written observations.

C. The Applicants

1. As to admissibility

196. The applicants argue that the Federation's arguments against admissibility of the applications are all groundless. They believe, despite the Federation's arguments, that the problem has not been resolved.

2. As to the merits

197. The applicants assert ongoing violations of their property rights. They consider that, with regard to old foreign currency savings, the respondent Parties have not acted honourably and the privatisation laws were an attempt to cheat citizens out of their savings, and that these laws should be abolished. They assert that the respondent Parties have done everything to delay providing relief to old foreign currency savers, including failing to comply with the relevant decisions of the Federation Constitutional Court and the Human Rights Chamber. They believe the respondent Parties intend to delay and obstruct implementation of the Chamber's decisions while waiting for the expiration of the Chamber's mandate. They view the Federation's promise of a systemwide solution as an attempt to buy more time, and they favour individual relief instead. They believe the problem should be resolved through public debt, as has been done in other countries of the former SFRY, and that the reimbursement period should not exceed five years. They assert that the extended ten- to fifteen-year payback period proposed by the Federation is unacceptable due to the advanced age of many old foreign currency savers. They further propose the use of succession funds, privatisation proceeds, and international loans to reimburse old foreign currency savers.

198. The applicants further assert that the court cases that have been pursued have taken extraordinary and unreasonable lengths of time and that these delays have been due to obstruction by the courts and the respondent Parties. They generally believe it is not possible for old foreign currency savings depositors to obtain relief in the domestic courts.

VII. OPINION OF THE CHAMBER

A. Admissibility

199. Before examining the merits of the applications, the Chamber shall decide whether to accept them, taking into account the admissibility criteria set out in Article VIII(2) of the Agreement. Under Article VIII(2)(a), the Chamber shall consider whether effective remedies exist and, if so, whether the applicants have demonstrated that they have been exhausted, and whether the applicants have demonstrated that the application was filed within six months from the date on which a final decision was taken. According to Article VIII(2)(b), it shall not address any application that is substantially the same as a matter which has already been examined by the Chamber. Under Article VIII(2)(c), the Chamber shall dismiss any application which it considers incompatible with the Agreement. Under Article VIII(3)(b) of the Agreement, the Chamber may reject or strike out an application on the ground that the matter has been resolved.

1. Competence *ratione personae*

200. As a general matter, the Chamber recalls that its jurisdiction under Article II(2) of the Agreement extends to alleged or apparent human rights violations where such a violation is alleged or appears to have been committed by one or several of the Parties to the Agreement. Having regard to the complexity of the legal and constitutional arrangements of Bosnia and Herzegovina, the Chamber considers that it would be unreasonable to expect applicants to be able in all circumstances to

address the correct respondent Party. For this reason, the Chamber has consistently held that it is not restricted by the applicant's choice of respondent Party. It has, on several occasions, examined applications in regard to a respondent Party designated by the Chamber itself (see, e.g., *Poropat and Others*, paragraphs 132-33).

201. Having regard to the above, the Chamber will consider all of the present applications against both Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina.

(a) Responsibility of Bosnia and Herzegovina

202. The Chamber will consider whether and to what extent the regulation of matters relevant to the present applications falls within the responsibility of each respondent party.

203. The Chamber recalls that in *Poropat and Others* and *Todorović and Others*, it concluded that it was competent *ratione personae* to consider the applications in regard to Bosnia and Herzegovina in regard to Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention on the grounds that the Republic of Bosnia and Herzegovina had adopted laws and regulations addressing the issue of foreign currency savings and thereby implicitly recognised its responsibility for those savings (*Poropat and Others*, paragraph 142, *Todorović and Others*, paragraph 96).

204. The Chamber considers that Bosnia and Herzegovina remains responsible for finding an overall solution to the frozen bank accounts problem. Bosnia and Herzegovina is involved in state-level negotiations regarding the responsibilities of foreign-based banks (like Ljubljanska Banka and Unionbanka, the former Jugobanka), economic succession rights, and other matters that affect old foreign currency savings account holders, including the present applicants. The Chamber thus finds that these applications are admissible against Bosnia and Herzegovina in regard to Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

205. As to the court proceedings initiated by some of the applicants, and the allegations of lack of access to court by others, the Chamber notes that these exclusively concern the judiciary of the Federation. The Chamber therefore finds the applications inadmissible against Bosnia and Herzegovina in regard to Article 6 of the Convention.

(b) Responsibility of the Federation of Bosnia and Herzegovina

206. The Federation claims that it cannot be held responsible for possible violations in the present cases.

207. The Chamber recalls that the laws governing banking, Citizen's Claims, and privatisation applicable in the territory of the Federation of Bosnia and Herzegovina have all been enacted by the Federation, and the authorities designated to implement the legislation are all institutions of the Federation. Further, the applicants' and other plaintiffs' legal actions in regard to foreign currency savings accounts have been examined by courts with jurisdiction only in the territory of the Federation. The Federation of Bosnia and Herzegovina is responsible in the present cases for regulatory measures, the decision of the Federation Constitutional Court, and other actions taken in so far as they have affected the applicants' position in regard to the banks and, in particular, to the savings deposited with the banks.

208. The Chamber concludes that it is competent *ratione personae* to consider the present applications in regard to the Federation of Bosnia and Herzegovina.

(c) Responsibility of the Republika Srpska

209. The applicants in case nos. CH/98/784 (E.D) and CH/98/785 (B.D.) list the Republika Srpska as a respondent Party.

210. The Chamber notes, however, that the applicants have claims against banks located on the territory of the Federation. They have not alleged that the Republika Srpska has violated any of their

rights, nor can the Chamber, of its own motion, find that any events relating to their applications involve the responsibility of the Republika Srpska.

211. The Chamber therefore decides to declare these applications inadmissible so far as directed against the Republika Srpska.

2. Matter already resolved

212. The Federation of Bosnia and Herzegovina also asserts that the present applications should be rejected on the grounds that the subject matter has already been resolved by the Chamber's decisions in *Poropat and Others* and *Todorović and Others* and the Federation's subsequent compliance with those decisions through existing amendments to its laws and prospective future actions.

213. The applicants, however, do not feel that the matter has been resolved. And the Chamber notes that, following the amendments, there are still no provisions in the Citizens' Claims Law indicating that an individual is free to dispose of his or her savings in any other way than to have them converted into privatisation certificates. The laws, as amended, continue to provide for the compulsory transfer of foreign currency savings from the bank to the Unique Citizen's Account. The applicants remain unable to obtain payment from their accounts. Thus, the interference remains, and the matter has not been resolved.

214. In sum, the Chamber further considers that the current state of the law affecting old foreign currency savings, following the decision of the Federation Constitutional Court, raises issues that have not yet been resolved. The Chamber therefore will not reject the present applications under Article VIII(3)(b) of the Agreement.

3. Res Judicata

215. The Federation of Bosnia and Herzegovina claims that, under Article VIII(2)(b), the Chamber is prevented from examining the present cases because they are substantially the same as a matter which has already been examined by the Chamber. Specifically, the Federation asserts that the Chamber's decisions regarding the same issues in *Poropat and Others* and *Todorović and Others* preclude consideration of the present applications.

216. The Chamber recalls that the principle of *res judicata* provides that a final judgement rendered by a court of competent jurisdiction on the merits of a case is conclusive as to the rights of those parties involved and constitutes an absolute bar to a subsequent action involving the same claim. This principle is reflected in Article VIII(2)(b) of the Agreement, which provides that the Chamber "shall not address any application which is substantially the same as a matter which has already been examined by the Chamber or has already been submitted to another procedure of international investigation or settlement." The Chamber's decisions in *Poropat and Others* and *Todorović and Others*, however, did not involve any of the present applicants; thus, the principle of *res judicata* could not attach to them.

217. Article VIII(2)(b) of the Agreement does not apply in this case to divest the Chamber of its power to consider these applications, regardless of the similar previous applications before the Chamber.

4. Manifestly ill-founded

218. The Federation argues that the present applications should be dismissed as manifestly ill-founded.

219. The Federation provides no support for this argument, and the Chamber considers that the present applications raise legitimate issues compatible with the Agreement and within the Chamber's competence. Accordingly, the Chamber rejects the suggestion that they must be dismissed as manifestly ill-founded pursuant to Article VIII(2)(c).

5. Exhaustion of domestic remedies

220. Bosnia and Herzegovina asserts that domestic remedies have not been exhausted by the applicants because they have not used all legal means available to them in the domestic courts. Such means include a number of ordinary and extraordinary remedies provided for in the Law on Civil Procedure.

221. The Chamber recalls that twelve of the present applicants have initiated domestic court proceedings in attempts to have cash disbursed from their savings accounts. None of them has so far been successful. The Chamber further takes into account that numerous proceedings remain pending after periods of more than five years.

222. Having regard to the above, the Chamber considers that there are no effective remedies available to the applicants that they should be required to exhaust. In these circumstances, the Chamber is not precluded from considering the applications.

6. Six-months rule

223. Bosnia and Herzegovina argues that the applications are inadmissible under Article VIII(2)(a) of the Agreement because they were not lodged within six months after the date of any final decision in the applicants' cases. Each of the alleged violations, however, consists of a continuing situation, the six-month limit can have no application until the situation comes to an end, which it has not. The Chamber therefore concludes that the applications are not inadmissible under Article VIII(2)(a).

7. Lis alibi pendens

224. Bosnia and Herzegovina claims that the Chamber is prevented from examining the present cases on account of an identical application pending before the European Court of Human Rights.

225. The Chamber recalls that Article 35, paragraph 2(b) of the Convention — on which Article VIII(2)(b) is modelled — prevents the European Court of Human Rights from dealing with a petition that is substantially the same as a matter that has already been submitted to another procedure of international investigation or settlement. The European Commission on Human Rights — which, before the reform of the Convention system on 1 November 1998, examined the admissibility of applications under the identical Article 27, paragraph 1(b) — applied the concept of “substantially same application” in a very restrictive manner and found itself prevented from dealing with a petition only if, *inter alia*, the applicant in the other international procedure was identical to the one that had introduced the petition to the Commission (*Poropat and Others*, paragraph 149).

226. The Chamber notes that, whatever issue is the subject matter of the application lodged with the European Court, neither the applicants nor the respondent Parties in the present cases are identical to those involved in that application.

227. It follows that it has not been shown that an application identical to or substantially the same as the present cases is pending before another international body. This objection is accordingly rejected.

8. Conclusion as to admissibility

228. In case nos. CH/98/784 (E.D.) and CH/98/785 (B.D.), the Chamber declares the applications inadmissible insofar as they are directed against the Republika Srpska.

229. As no other ground for declaring the cases inadmissible has been established, the Chamber declares all of the applications admissible under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention in respect of Bosnia and Herzegovina and in their entirety in respect of the Federation of Bosnia and Herzegovina.

B. Merits

230. Under Article XI of the Agreement, the Chamber will next address the question of whether the facts established above disclose any breaches by the respondent Parties of their obligations under the Agreement. Under Article I of the Agreement, the Parties are obliged to “secure to all persons within their jurisdiction the highest level of internationally recognised human rights and fundamental freedoms”, including the rights and freedoms provided for by the Convention and its Protocols.

1. Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention

231. The applicants complain that their property rights under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention have been violated. This provision reads as follows:

“Every natural or legal person is entitled to the peaceful enjoyment of his possessions. No one shall be deprived of his possessions except in the public interest and subject to the conditions provided for by law and by the general principles of international law.

“The preceding provisions shall not, however, in any way impair the right of a State to enforce such laws as it deems necessary to control the use of property in accordance with the general interest or to secure the payment of taxes or other contributions or penalties.”

232. The applicants assert that their rights have been violated by the banks’ refusal to disburse the foreign currency savings and the conversion of those savings into privatisation certificates. Further, they assert that the actions taken by the Federation fail to establish a fair balance between public and private interests, and the result is a continuing violation of their property rights.

233. Bosnia and Herzegovina asserts that its actions with regard to old foreign currency savings have been justified and there has been no violation of human rights. The Federation of Bosnia and Herzegovina has made no arguments regarding the merits of these applications in its written observations.

(a) The existence of “possessions” under Article 1 of Protocol No. 1

234. The Chamber first finds, as it did in *Poropat and Others* and *Todorović and Others*, that the applicants’ claims against the banks based on their foreign currency savings constitute “possessions” within the meaning of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention (*Poropat and Others*, paragraph 161; *Todorović and Others*, paragraph 121). It must therefore be determined whether the applicants’ right to peacefully enjoy these possessions has been violated.

(b) General considerations

235. The Chamber recalls that, as stated in the *Poropat and Others* decision (quoting the case law of the European Court of Human Rights), Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention comprises three distinct rules:

“the first rule, set out in the first sentence of the first paragraph, is of a general nature and enunciates the principle of the peaceful enjoyment of property; the second rule, contained in the second sentence of the first paragraph, covers deprivation of possessions and subjects it to certain conditions; the third rule, stated in the second paragraph, recognises that the Contracting States are entitled, amongst other things, to control the use of property in accordance with the general interest.... The three rules are not, however, ‘distinct’ in the sense of being unconnected. The second and third rules are concerned with particular instances of interference with the right to peaceful enjoyment of property and should therefore be construed in the light of the general principle enunciated in the first rule.”

James and Others v. the United Kingdom (judgement of 21 February 1986, Series A no. 98, paragraph 37).

236. It must be determined in each case whether a “fair balance” has been struck between the demands of the general interest of the community and the requirements of the protection of the individuals’ fundamental rights. Thus, there must be a reasonable relationship of proportionality between the means employed and the aim sought to be realised. The requisite balance will not be

found if the persons concerned have had to bear an individual and excessive burden. The Chamber recalls that the foreign currency savings accounts raise complex issues of great economic importance and therefore, as the Chamber found in *Poropat and Others* and *Todorović and Others*, the respondent Parties enjoy a wide margin of appreciation in dealing with these matters (*Poropat and Others*, paragraph 163, *Todorović and Others*, paragraph 123).

(c) Alleged violation by the Federation of Bosnia and Herzegovina

237. In considering the merits of these cases against the Federation of Bosnia and Herzegovina, the Chamber must decide whether, in light of developments since its decisions in *Poropat and Others* and *Todorović and Others*, the legal situation in the Federation regarding old foreign currency savings continues to constitute a violation of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

238. In the *Poropat and Others* decision, the Chamber stated: “While not overlooking the general interest involved, including the need to regulate the settlement of these savings in the context of economic difficulties of the Federation and the Banks, the Chamber finds that the measures do not strike a ‘fair balance’ between that interest and the protection of the applicants’ property rights and that they, thus, fall outside the Federation’s margin of appreciation.” (*Poropat and Others*, paragraph 192). The Chamber pointed out several shortcomings of the privatisation program:

- a. The limited two-year validity of the privatisation certificates;
- b. The unequal treatment afforded cash and certificates;
- c. The uncertainty regarding the future status of foreign currency savings claims that have not been registered in the Unique Citizen’s Account and the claims that have been so registered but are not used in the privatisation process.

(*Poropat and Others*, paragraphs 186-87, 190).

239. The Chamber found that these issues had to be solved by the Federation in amending its privatisation program. The Chamber considered that it was for the Federation to find, within its margin of appreciation, the appropriate means to achieve the required “fair balance” of interests (*Poropat and Others*, paragraph 204).

240. The Chamber recognises that, between 2 November 2000 and 8 February 2002, the Federation amended various provisions of the Citizens’ Claims Law in an effort to address the shortcomings of the privatisation programme and comply with the Chamber’s order in *Poropat and Others*. The Federation government and legislature have taken appreciable steps toward implementation of the Chamber’s decision.

241. The Chamber notes, however, that the intervening decision of the Federation Constitutional Court has called the continuing efficacy of these laws into question. By its decision of 8 January 2001, that Court determined that key provisions of the Citizens’ Claims Law were not in accordance with the Constitution of the Federation of Bosnia and Herzegovina.

242. No curative legislative amendments have been enacted, and no other concrete actions have been taken to resolve the old foreign currency savings situation since the decision of the Federation Constitutional Court.

243. Despite the pronouncement of the Federation Constitutional Court, the relevant provisions of the Citizens’ Claims Law continue to be applied in the Federation. This is apparent from the fact that the applicants’ situations have not changed following the Constitutional Court decision.

(i) Whether the Federation continues to interfere with the applicants' rights

244. In determining whether the Federation of Bosnia and Herzegovina has interfered with the applicants' rights under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, the crucial question is whether the current state of the law and practice regarding the applicants' old foreign currency savings accounts adequately secures those rights. The Chamber will have regard to the current state of the privatisation programme in practice and whether the applicants or other depositors of foreign currency savings have succeeded in their attempts to realise their property rights in those funds.

245. In *Poropat and Others* and *Todorović and Others*, the Chamber found interference with the applicants' rights under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention based on legislation that relieved the banks of their contractual obligations toward the applicants and made it impossible for the applicants to withdraw their money. (*Poropat and Others*, paragraphs 170-77; *Todorović and Others*, paragraphs 130-33). As a practical matter, the same situation obtains today. The Chamber notes that, following the amendments, there are still no provisions in the Citizens' Claims Law indicating that an individual is free to dispose of his or her savings in any other way than to have them converted into privatisation certificates. The laws, as amended, continue to provide for the compulsory transfer of foreign currency savings from the bank to the Unique Citizen's Account. The applicants, and presumably other depositors, have been, and continue to be, unable to have money disbursed from their accounts. Thus, the interference found in *Poropat and Others* continues, at least *de facto*, even though *de jure* the relevant legislation is no longer in force.

246. The interference is exacerbated by the applicants' inability to obtain relief in the courts (see paragraph 27 above).

247. Having regard to the above, the Chamber concludes that the privatisation programme, with its restrictions on foreign currency savings, as currently administered by the Federation of Bosnia and Herzegovina, continues to interfere with the property rights of individual savers, including the present applicants.

(ii) Whether the interference has been justified

248. The Chamber will next consider whether the interference created by the prevailing legal situation has been justified under the second paragraph of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. The Chamber notes, in this regard, that the Federation continues to apply the relevant legislation establishing control of the use of the applicants' property. Control of use of property must be "in accordance with the general interest" and have some basis in law. Moreover, it must be determined whether a "fair balance" has been struck between the demands of the general interest of the community and the requirements of the protection of the individual's fundamental rights.

(α) Purpose of the interference

249. The Chamber concludes, without question, that the legislative measures taken by the Federation have been pursued in accordance with the general interest. In this regard, the Chamber notes the economic difficulties of the Federation and the banking system. It is clearly in the general interest to attempt to administer citizens' property claims in a manner designed to protect the banking system from collapse.

(β) Lawfulness of the interference

250. The Chamber observes that the legal basis for the interference in question, if there is one, must be found in the provisions of the Citizens' Claims Law and the related privatisation laws.

251. The Chamber notes first that the Federation Constitutional Court has declared Articles 3, 7, 11, and 18 of the Citizens' Claims Law—the provisions essential to the scheme of conversion of old foreign currency savings into certificates—unconstitutional. Thus, the laws on which the Federation's

control of use of the applicants' property is based are *de jure* no longer in force, but *de facto* continue to be applied.

252. There is ample authority in domestic law and court procedural rules to support the conclusion that, following the decision of the Federation Constitutional Court, Articles 3, 7, 11, and 18 of the Citizens' Claims Law are no longer in effect. Article 12(b) of part IV(c) of the Federation Constitution provides that any law deemed not in accordance with the Constitution shall not remain in force "unless the Court specifies some transitional arrangements which may not extend to a period in excess of six months." The Federation Constitutional Court, in its decision, does not specify any transitional arrangements regarding its decision on the Citizens' Claims Law. Under the circumstances, the law should have been deprived of its effect *ex nunc*—from the moment of the Court's decision.

253. The Chamber notes that, on 14 May 2001, the Federation government appealed against the decision of the Federation Constitutional Court to the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina. Article 75 of the Rules of Procedure of The Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina provides that this higher court may suspend the execution of temporary measures, laws, and decisions, such as the decision of the Federation Constitutional Court. The Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina has not, however, suspended execution of the Federation Constitutional Court's decision. It follows that the decision of the Federation Constitutional Court is still in force, and the relevant provisions of the Citizens' Claims Law are not.

254. The Chamber has also considered whether the historical practice in the former Constitutional Court of Yugoslavia could support the Federation's assertion that the provisions declared unconstitutional are still in force. Article 384 of the Constitution of the former SFRY provided that, if a law was declared inconsistent with the Constitution, the legislature would be allowed six months (with opportunity for extension) to amend the provision and harmonise it with the Constitution. Only after the expiration of the amendment time limit, and following a second decision of the Constitutional Court, would the existing law be deprived of its effect. Similar laws and practice applied to the Constitutional Court of the Socialist Republic of Bosnia and Herzegovina (see paragraph 172, *supra*). There is no apparent legal basis, however, for applying this former SFRY practice to the current situation.

255. If, as the plain text of Article 12(b) of the Federation Constitution suggests, the relevant provisions of the Citizens' Claims Law ceased to be in effect from the time of the Federation Constitutional Court's decision, then the ongoing interference with the applicants' property rights is without basis in law and cannot be justified.

256. If, on the other hand, as the respondent Party appears to argue, the relevant provisions of the Citizens' Claims Law continued in effect after the Federation Constitutional Court's decision, other relevant factors undermine the lawfulness of the interference. First, even if one assumes *arguendo* that the Federation Constitutional Court silently intended to allow for transitional arrangements, the six-month time limit placed on those arrangements by Article 12(b) of part IV(c) of the Federation Constitution has long since expired.⁴ Moreover, the Federation has indicated that, following the proposal of the Federal Ministry of Finance, it intends to amend only two of the four articles of the Citizens' Claims Law found unconstitutional. In any case, more than two and one-half years after the decision of the Federation Constitutional Court, no responsive legislative changes have been enacted.

257. Having regard to the above, the Chamber will consider whether the interference strikes a fair balance between the general interest and the applicants' private property rights.

---

⁴ The applicable time limits under the practice of the former SFRY would also have expired, even if an extension had been granted.

(γ) Proportionality of the interference

258. As was pointed out by the European Court of Human Rights in the *James and Others v. the United Kingdom* judgement, the second paragraph of Article 1 of Protocol No. 1 has to be construed in the light of the general principle set out in the first sentence of this Article. This sentence has been interpreted by the Court as including the requirement that a measure of interference should strike a “fair balance” between the demands of the general interest of the community and the requirements of the protection of the individual’s fundamental rights.

259. The Chamber recognises the Federation’s amendments to various relevant laws since the decision and order in *Poropat and Others*. The Federation amended the Law on Privatisation of Companies and the Law on Sales of Apartments with Existing Occupancy Right to ensure the equal treatment of certificates and cash. The Federation also amended the Citizens’ Claims Law to extend the time limit for using certificates to purchase apartments. It also extended the time limit for using certificates generally from two to four years.

260. The Chamber further takes notice of the activities in which the Federation states it is presently engaged, specifically its promised prospective legislative actions and the establishment of a commission to resolve issues related to certain foreign banks. To date, however, none of these steps has yielded concrete results that impact upon the proportionality of the interference.

261. The Chamber notes again that, taken together, the decision of the Federation Constitutional Court, the lack of responsive legislative action, and the continued application of the Citizens’ Claims Law have led to a state of legal confusion with regard to the applicants’ old foreign currency savings accounts. There is no justification for the current uncertainty, which leaves the applicants’ claims to their property in a state of oblivion and neglect. Meanwhile, as the privatisation process moves forward without clarification of the law, the potential consequences of the applicants’ insistence on their property rights become more severe.

262. The inaction following the Federation Constitutional Court’s decision has created a protracted state of legal uncertainty and confusion that cannot provide a legal basis for the continuing interference with the applicants’ property rights. The failure to address the issue serves no legitimate public purpose, and it does not fall within the Federation’s considerable margin of appreciation, no matter how compelling the public interest involved may be.

263. Even in the absence of the Federation Constitutional Court judgement, however, an unacceptable atmosphere of legal uncertainty would exist. Based on the provisions of the Citizen’s Claims Law and other Federation authorities, the Chamber concluded in *Poropat and Others* (paragraphs 171-177) that the transfer of old foreign currency savings to certificates in the privatisation process was mandatory, and that the banks relied upon Federation legislation in refusing to pay out the savings in question. Thus, the privatisation process was the only means for old foreign currency savings account holders to utilise their savings. Indeed, the Federation informed the Chamber that “there is no way for citizens of Bosnia and Herzegovina—old foreign currency savings owners—to realise their claims on those grounds in any way but the privatisation process” (see paragraph 161 above).

264. In subsequent submissions to the Chamber, however, both Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina have argued that the old foreign currency savings problem can only be resolved through succession and the public debt, contrary to the early statements limiting any solution to the privatisation process. Similarly inconsistent statements emerge from the decisions of the domestic courts, some of which rely upon foreign exchange legislation, some on privatisation legislation, and others on a future solution through public debt (see, e.g., paragraphs 37-39 and 52 above). Such inconsistent and irreconcilable representations can only engender public confusion. As a result of receiving mixed messages from the media, many old foreign currency savings holders may not even know whether their savings have been automatically transferred to their Unique Citizen’s Account or not (and whether their claims have thereby expired, or are about to expire) or whether compensation for their old foreign currency savings will be offered through a public debt scheme.

265. For those applicants whose savings were in fact transferred to their Unique Citizen's Account pursuant to the 1997 Citizen's Claims Law (e.g., case nos. CH/98/449 and CH/99/2215), the situation is particularly acute. They have been placed in the untenable position of being time-pressured by law to utilise their life savings in the privatisation process, including selling them for less than five percent of their nominal value on the secondary market, or suffer the consequences, while they have been simultaneously exposed to statements by public officials that old foreign currency savings liabilities will be resolved through public debt or succession funds.

266. Here again, the conduct of the Federation has led to a state of legal and public confusion for which there is no justification.

267. Having regard to the above circumstances, the Chamber considers that the situation in the Federation of Bosnia and Herzegovina in respect of the old foreign currency savings, taken as a whole, places an individual and excessive burden on many depositors, including the current applicants. The Chamber recognises the Federation's efforts to strike a "fair balance" through amendments to the applicable laws. Those efforts, however, compose only part of the picture. Whatever the potential impact of those amendments, their efficacy has been called into question by the decision of the Federation Constitutional Court. The Chamber finds that the resulting state of legal uncertainty — the continued application of the laws contrary to the Federation Constitutional Court's decision, the lack of any timely responsive amendment to those laws, and the apparent unavailability of relief in the domestic courts — creates a disproportionate interference with the applicants' property rights.

268. In conclusion, there has been a violation by the Federation of Bosnia and Herzegovina of the applicants' rights to peaceful enjoyment of their possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

(d) Alleged violation by Bosnia and Herzegovina

269. The Chamber considers, as it did in *Poropat and Others* and *Todorović and Others*, that Bosnia and Herzegovina remains generally responsible for issues related to old foreign currency savings accounts, and that the state's earlier failure to take adequate action left foreign currency savings holders with no legal basis to claim reimbursement of their savings (see *Poropat and Others*, paragraphs 164-69; *Todorović and Others*, paragraphs 153-54). Following the same reasoning, Bosnia and Herzegovina bears responsibility for the violations of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention alleged in the present cases. And, although not directly involved in the actions that have created the current state of legal uncertainty, Bosnia and Herzegovina remains involved in state-level negotiations regarding matters that may affect the applicants, such as the responsibilities of foreign-based banks (like Ljubljanska Banka and Unionbanka) and economic succession rights generally.

270. Like the Federation, Bosnia and Herzegovina, through its statements and inactivity, has contributed to the legal uncertainty surrounding this issue. Although the Succession Agreement has not entered into force and succession negotiations have not yielded any results, public statements that the old foreign currency savings problem will be resolved through public debt or succession funds have undoubtedly produced some public confusion. Meanwhile, the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina has failed, for two and one-half years, to issue a decision on the appeal of the Federation Constitutional Court's judgement.

271. Accordingly, as it did in *Poropat and Others* and *Todorović and Others*, the Chamber finds that there has been a violation by Bosnia and Herzegovina of the applicants' right to peaceful enjoyment of their possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

2. Article 6 of the Convention

272. In light of the reasons for finding the violations of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention above, the Chamber finds that it is not necessary to consider the present applications under Article 6 of the Convention. This finding also applies to the application of Dragan Prečanica (case no. CH/98/1084), whose requests for enforcement of his court judgements preceded the entry into force of the Agreement.

VIII. REMEDIES

273. Under Article XI(1)(b) of the Agreement, the Chamber shall address the question of what steps are to be taken by the respondent Party to remedy breaches of its obligations under the Agreement. In this respect, the Chamber may consider issuing orders to cease and desist, awarding monetary relief (for pecuniary and non-pecuniary injuries), and prescribing provisional measures.

274. All the applicants claim compensation for the full amount of their old foreign currency savings. They also variously seek interest, reimbursement of expenses of proceedings before the domestic courts and the Chamber, and compensation for mental suffering in the amount of KM 1000.00 per applicant for ill-treatment by the banks and the respondent Parties. Numerous applicants request the Chamber to order a legislative remedy that will provide them with full property rights in their old foreign currency savings.

275. In the circumstances, the Chamber finds it appropriate to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to establish within six months, through appropriate legislation or regulations, a clear legal framework by which old foreign currency savings holders are provided concrete and reliable information regarding the prospective treatment of their old foreign currency savings, in a manner that takes into account the general interest without placing an excessive individual burden on the applicants.

276. The Chamber will also order the respondent Parties to pay each of these applicants — except Dragan Prečanica (case no. CH/98/1084), whose remedy shall be governed by paragraph 280 below — within one month of the date of delivery of this decision, 2000 KM or the full balance of his or her old foreign currency savings, whichever is less, the cost to be borne equally between the respondent Parties. The amounts of these payments shall be deducted from any future recovery of old foreign currency savings to which the applicants may become entitled.

277. The Chamber clarifies that it does not make this Order on the basis of an assumption that, under the Convention, 2000 KM is an adequate amount to be paid to the applicants. The adequate payment may be more or less than this amount.

278. As the Chamber has explained in *Poropat and Others* and *Todorović and Others*, what the applicants are entitled to under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention is a clear legal framework that takes into account the general interest without placing an excessive individual burden on the applicants. The applicants have the right to know, from the respondent Parties, whether the use of certificates in the privatisation process is the only way they can obtain something of value for their old foreign currency savings. The applicants are entitled, under the Convention, to know whether Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina intend to respect statements made by officials and even in legislation and court judgements that the issue of old foreign currency savings will be addressed through the public debt of the respondent Parties. If so, the applicants are entitled to know what percentage of their savings they can expect to recoup and within what time frame.

279. The respondent Parties have failed, over the last seven and one-half years, to provide a clear answer to these questions and they have also failed to act upon the decisions of the Chamber and of the Federation Constitutional Court. Under the circumstances, the Chamber finds it appropriate to order the respondent Parties to finally provide a clear legislative solution and — as an equitable remedy — to pay the present applicants the sums determined above.

280. The Chamber further orders the Federation of Bosnia and Herzegovina to take all necessary steps to ensure the enforcement of the applicant Dragan Prečanica's judgements ordered by the First Instance Court I in Sarajevo (see paragraph 111 above), no later than one month from the date of delivery of this decision, i.e. by 7 December 2003. Should the Federation not ensure enforcement of the judgements by that date, the Chamber finds it appropriate to order the Federation to pay the amounts that its authorities should have forced Ljubljanska Banka and Jugobanka to pay to the applicant, along with any and all interest accrued on those amounts, no later than 7 January 2004.

B. Costs of Proceedings

281. The Chamber further orders the respondent Parties to pay the applicants compensation for the expenses of the proceedings before the Chamber in the amount of 200 KM for each applicant, this cost to be borne equally between the respondent Parties.

282. The Chamber further orders the respondent Parties to pay the applicants simple interest at a rate of 10 (ten) per cent per annum on the sums to be paid under paragraphs 276, 280, and 281 or on any unpaid portion thereof from the expiry of the period set for such payments until the date of final settlement of all sums due to the applicants under those paragraphs.

283. Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina shall report to the Human Rights Commission within the Constitutional Court on the steps taken to comply with the above orders within six months from the date of delivery of this decision.

IX. CONCLUSIONS

284. For the above reasons, the Chamber decides:

1. unanimously, to declare the applications admissible against Bosnia and Herzegovina with regard to Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention;
2. unanimously, to declare the applications inadmissible against Bosnia and Herzegovina with regard to Article 6 of the Convention;
3. unanimously, to declare applications CH/98/784 and CH/98/785 inadmissible in their entirety against the Republika Srpska;
4. unanimously, to declare the applications admissible in their entirety against the Federation of Bosnia and Herzegovina;
5. unanimously, that the Federation of Bosnia and Herzegovina has violated all the applicants' rights to peaceful enjoyment of their possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the European Convention on Human Rights by placing an individual and excessive burden on the applicants with regard to their old foreign currency savings, the Federation of Bosnia and Herzegovina thereby being in breach of Article I of the Human Rights Agreement;
6. by 12 votes to 2, that Bosnia and Herzegovina has violated all the applicants' rights to peaceful enjoyment of their possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention by failing to take adequate action in regard to the old foreign currency savings to secure the applicants' rights under that provision, Bosnia and Herzegovina thereby being in breach of Article I of the Agreement;
7. unanimously, that it is not necessary to consider the applications under Article 6 of the European Convention on Human Rights;
8. unanimously, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to establish within six months, i.e. by 7 May 2004, through appropriate legislation or regulations, a clear legal framework by which old foreign currency savings holders are provided concrete and reliable information regarding the prospective treatment of their old foreign currency savings, in a manner that takes into account the general interest without placing an excessive individual burden on the applicants;
9. by 11 votes to 3, to order Bosnia and Herzegovina to pay each of these applicants — except Dragan Prečanica (case no. CH/98/1084) — by 7 December 2003, 1000 KM or one-half of the full balance of his or her old foreign currency savings, whichever is less;

10. by 13 votes to 1, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to pay each of these applicants — except Dragan Prečanica (case no. CH/98/1084) — by 7 December 2003, 1000 KM or one-half of the full balance of his or her old foreign currency savings, whichever is less;

11. unanimously, in case no. CH/98/1084, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to take all necessary steps to ensure the enforcement of Mr. Prečanica's judgements as ordered by the First Instance Court in Sarajevo on 30 December 1991 and 17 March 1992, not later than 7 December 2003; and, should the Federation not ensure enforcement of the judgements by that date, the Chamber orders the Federation to pay the amounts that its authorities should have forced Ljubljanska Banka and Jugobanka to pay to the applicant, along with any and all interest accrued on those amounts, no later than 7 January 2004;

12. by 12 votes to 2, to order Bosnia and Herzegovina to pay each applicant 100 KM for the expenses of proceedings before the Chamber, not later than 7 December 2003;

13. unanimously, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to pay each applicant 100 KM for the expenses of proceedings before the Chamber, not later than 7 December 2003;

14. unanimously, to order the respondent Parties to pay the applicants simple interest at a rate of 10 (ten) per cent per annum on the amounts due from them on the sums awarded in conclusions nos. 9 through 13 or any unpaid portion thereof from the expiry of the periods set for such payments until the date of final settlement of all sums due to the applicants under those conclusions; and

15. unanimously, to order Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina to report to the Human Rights Commission within the Constitutional Court by 7 May 2004 on the steps taken to comply with the above orders.

(signed)
Ulrich GARMS
Registrar of the Chamber

(signed)
Michèle PICARD
President of the Chamber

DECISION ON ADMISSIBILITY AND MERITS
(delivered on 10 December 1999)

Case no. CH/98/394

Ivo JURIĆ

against

THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

The Human Rights Chamber for Bosnia and Herzegovina, sitting as the Second Panel on 3 November 1999 with the following members present:

Mr. Giovanni GRASSO, President
Mr. Viktor MASENKO-MAVI, Vice-President
Mr. Jakob MÖLLER
Mr. Mehmed DEKOVIĆ
Mr. Manfred NOWAK

Mr. Anders MÅNSSON, Registrar
Ms. Olga KAPIĆ, Deputy Registrar

Having considered the admissibility and merits of the aforementioned application introduced pursuant to Article VIII(1) of the Human Rights Agreement ("the Agreement") set out in Annex 6 to the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina;

Adopts the following decision pursuant to Articles VIII(2) and XI of the Agreement and Rules 52, 57 and 58 of the Chamber's Rules of Procedure:

I. INTRODUCTION

1. The applicant lived until March 1993 in an apartment in Tuzla, Bosnia and Herzegovina, over which he held an occupancy right. In March 1993 he left his apartment for a business trip abroad from which he did not return within the month allotted in his travel permission. In November 1993 the apartment was temporarily allocated to the D. family. It was declared abandoned in November 1996. At the end of the hostilities, the applicant initiated proceedings before the competent administrative and judicial authorities to regain possession of his apartment. After about two years of proceedings and several negative decisions, the applicant's occupancy right was eventually confirmed on 4 July 1998 by a decision under the 1998 Law on the Cessation of the Application of the Law on Abandoned Apartments. However, this decision has not been enforced up to date.

2. This case involves issues under Article 8 of the European Convention on Human Rights and under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

II. PROCEEDINGS BEFORE THE CHAMBER

3. The application was submitted to the Chamber on 3 March 1998 and was registered on the same day. The applicant is represented by Ms. Vesna Šehić, a lawyer practising in Tuzla.

4. Upon request of the Chamber, the applicant submitted further information and documents on 22 February 1999.

5. On 17 June 1999 the Chamber invited the Federation of Bosnia and Herzegovina to submit observations in writing on the admissibility and merits of the case. The Federation submitted its observations on 17 August 1999.

6. In accordance with the Chamber's order for the proceedings, the applicant was afforded the possibility of replying to the respondent Party's observations and, in that connection, to claim compensation. On 30 September 1999 the Chamber received the applicant's reply, which did not contain any claim for compensation.

7. On 3 November 1999 the Chamber deliberated on the admissibility and merits of the case and adopted the present decision.

III. ESTABLISHMENT OF THE FACTS

A. The particular facts of the case

8. The facts of the case, as they appear from the application, the respondent Party's submissions and the documents in the case-file, are in essence not in dispute and may be summarised as follows.

9. The applicant holds the occupancy right over an apartment located at Radojke Lakić Street No. 5 in Tuzla. On 21 March 1993 he left Tuzla for a business trip to Austria and Germany having obtained the approval of the Croat Defence Council ("HVO") in Tuzla. The travel approvals issued by the HVO authorised him to travel to Austria and Germany from 16 March to 15 April 1993 in order to collect financial aid. The applicant did not return to Tuzla before 1996.

10. On 5 November 1993 the Department for Housing and Public Affairs of Local Communities of the Municipality Tuzla ("the Department for Housing") allocated the apartment for temporary use to the D. family.

11. On 12 November 1996 the Department for Housing issued a procedural decision declaring the apartment abandoned under the 1994 Law on Abandoned Apartments (see paragraphs 17-21 below) and terminating the applicant's occupancy right. On the same day the Department for

Housing issued another procedural decision denying the applicant's request to resume occupancy of the above apartment as ill-founded.

12. On 11 June 1997 the Ministry of Urbanism, Environmental Planning and Protection of Environment of the Canton Tuzla ("the Ministry") denied the applicant's appeal against the above procedural decisions as ill-founded. The Ministry explained that the applicant had been sent abroad for a mission from 16 March 1993 to 15 April 1993 and that there were no letters of approval in the case-file for this trip, which the applicant was obliged to obtain - and actually had obtained (see paragraph 9 above).

13. On 26 September 1997 the applicant instituted an administrative dispute before the Cantonal Court in Tuzla against the above procedural decision of the Ministry.

14. On 26 December 1997 the Cantonal Court issued a decision denying the above complaint against the procedural decision of the Ministry as ill-founded.

15. On 4 July 1998 the Department for Housing eventually confirmed the applicant's occupancy right by a decision under the Law on the Cessation of the Application of the Law on Abandoned Apartments (see paragraphs 22-28 below), which had entered into force on 4 April 1998. The applicant initiated proceedings for the enforcement of the decision on 9 October 1998.

16. According to a letter of the applicant's lawyer of 27 September 1999, there have not been any developments in the enforcement proceedings.

B. Relevant legislation

1. The Law on Abandoned Apartments

17. The Law on Abandoned Apartments ("the old law"), originally issued on 15 June 1992 as a decree with force of law, was adopted as law on 1 June 1994. It was amended on several occasions (Official Gazette of the Republic of Bosnia and Herzegovina – hereinafter "OG RBiH" – nos. 6/92, 8/92, 16/92, 13/94, 36/94, 9/95 and 33/95). It governed the re-allocation of occupancy rights over socially-owned apartments that had been abandoned.

18. According to the old law, an occupancy right expired if the holder of the right and the members of his or her household had abandoned the apartment after 30 April 1991 (Article 1). An apartment was considered abandoned if, even temporarily, it was not used by the occupancy right holder or members of the household (Article 2). There were, however, certain exceptions to this definition. For example, an apartment was not to be considered abandoned if the occupancy right holder or members of the household had left for a private or business journey within the country or abroad for any of the following reasons: 1) to act as a representative of a state authority, company, institution or other organisation or association at the request or with the approval of the competent state authority; 2) to receive medical treatment in accordance with conditions approved by a medical institution; or 3) to join the armed forces of the Republic of Bosnia and Herzegovina (Article 3 paragraph 4).

19. Proceedings aimed at having an apartment declared abandoned could be initiated by a state authority, a holder of an allocation right (i.e. a juridical person authorised to grant permission to use an apartment), a political or a social organisation, an association of citizens or a housing board. Except for certain exceptions not relevant to the present application, the competent municipal housing authority was to decide on a request to this end within seven days and could also *ex officio* declare an apartment abandoned (Article 4). Failing a decision within this time-limit, it was to be made by the Ministry for Urban Planning, Housing and Environment. Interested parties could challenge a decision by the municipal organ before the same ministry but an appeal had no suspensive effect (Article 5).

20. An apartment declared abandoned could be allocated for temporary use to "an active participant in the fight against the aggressor of the Republic of Bosnia and Herzegovina" or to a person who had lost his or her apartment due to hostilities (Article 7). Such temporary use could last

up to one year after the date of the cessation of the imminent threat of war. A temporary user was obliged to vacate the apartment at the end of that period and to place it at the disposal of the authority that had allocated it (Article 8).

21. The occupancy right holder was to be regarded as having abandoned the apartment permanently if he or she failed to resume using it either within seven days (if he or she had been staying within the territory of the Republic of Bosnia and Herzegovina) or within fifteen days (if he or she had been staying outside that territory) from the publication of the Decision on the Cessation of the State of War (OG RBiH no. 50/95, published on 22 December 1995). The resultant loss of the occupancy right was to be recorded in a decision by the competent authority (Article 10 compared to Article 3 paragraph 3).

2. The Law on the Cessation of the Application of the Law on Abandoned Apartments

22. The old law was repealed by the Law on the Cessation of the Application of the Law on Abandoned Apartments (“the new law”) which entered into force on 4 April 1998 and has been amended on several occasions thereafter (Official Gazette of the Federation of Bosnia and Herzegovina – hereinafter “OG FBiH” – nos. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99 and 43/99).

23. According to the new law, no further decisions declaring apartments abandoned are to be taken (Article 1). All administrative, judicial and other decisions terminating occupancy rights based on regulations issued under the old law are invalid. Nevertheless, decisions establishing a right of temporary occupancy shall remain effective until revoked in accordance with the new law. Until 14 April 1999, also all decisions which had created a new occupancy right pursuant to regulations issued under the old law were valid unless revoked. However, on that date, the High Representative decided that any occupancy right or contract on use made between 1 April 1992 and 7 February 1998 is cancelled. A person occupying an apartment on the basis of a cancelled occupancy right or decision on temporary occupancy is to be considered as a temporary user (Article 2). Also contracts and decisions made after 7 February 1998 on the use of apartments declared abandoned are invalid. Any person using an apartment on the basis of such a contract or decision is considered to be occupying the apartment without any legal basis (Article 16).

24. The occupancy right holder of an apartment declared abandoned has a right to return to the apartment in accordance with Annex 7 of the General Framework Agreement (Article 3 paragraphs 1 and 2). Persons using the apartment without any legal basis shall be evicted immediately or at the latest within 15 days (Article 3 paragraph 3). A temporary user who has alternative accommodation is to vacate the apartment within 15 days of the date of delivery (before 1 July 1999 within 90 days of the date of issuance) of the decision on repossession (Article 3 paragraph 4). A temporary user without alternative accommodation is given a longer period of time (at least 90 days) within which to vacate the apartment. In exceptional circumstances, this deadline may be extended for up to one year if the municipality or the allocation right holder responsible for providing alternative accommodation submits detailed documentation regarding its efforts to secure such accommodation to the cantonal administrative authority for housing affairs and that authority finds that there is a documented absence of available housing, as agreed upon with the Office of the High Representative. In such a case, the occupancy right holder must be notified of the decision to extend the deadline and the basis therefor 30 days before the original deadline expires (Article 3 paragraph 5 compared with Article 7 paragraphs 2 and 3).

25. With a few exceptions not relevant to the present application, the time-limit for an occupancy right holder to file a claim for repossession expired 15 months after the entry into force of the new law, i.e. on 4 July 1999 (Article 5 paragraph 1). If no claim was submitted within that time-limit, the occupancy right is cancelled (Article 5 paragraph 3).

26. Upon receipt of a claim for repossession, the competent authority, normally the municipal administrative authority for housing affairs, had 30 days to issue a decision (Article 6) containing the following parts (Article 7 paragraph 1):

1. a confirmation that the claimant is the occupancy right holder;
2. a permit for the occupancy right holder to repossess the apartment, if there was a

- temporary user in the apartment or if it was vacant or occupied without a legal basis;
- 3. a termination of the right of temporary use, if there was a temporary user in the apartment;
- 4. a time-limit during which a temporary user or another person occupying the apartment should vacate it; and
- 5. a finding as to whether the temporary user was entitled to accommodation in accordance with the Law on Taking Over the Law on Housing Relations.

27. Following a decision on repossession, the occupancy right holder is to be reinstated into his apartment not earlier than 90 days, unless a shorter deadline applies, and no later than one year from the submission of the repossession claim (Article 7 paragraphs 2 and 3). Appeals against such a decision could be lodged by the occupancy right holder, the person occupying the apartment and the allocation right holder and should be submitted to the cantonal ministry for housing affairs within 15 days from the date of receipt of the decision. However, an appeal has no suspensive effect (Article 8).

28. If the person occupying the apartment refuses to comply with an order to vacate it, the competent administrative body shall forcibly evict him or her at the request of the occupancy right holder (Article 11). If the occupancy right holder, without good cause, fails to reoccupy the apartment within certain time-limits, his or her occupancy right may be terminated in accordance with the procedures established under the new law and its amendments (Article 12).

3. The Law on Administrative Proceedings

29. Under Article 275 of the Law on Administrative Proceedings (OG FBiH no. 2/98) the competent administrative organ has to issue a decision to execute an administrative decision within 30 days upon receipt of a request to this effect. Article 216 paragraph 3 provides for an appeal to the administrative appellate body if a decision is not issued within this time limit (appeal against "silence of the administration").

4. The Law on Administrative Disputes

30. Article 1 of the Law on Administrative Disputes (OG FBiH no. 2/98) provides that the courts shall decide in administrative disputes on the lawfulness of second instance administrative acts concerning rights and obligations of citizens and legal persons.

31. Article 22 paragraph 3 provides that an administrative dispute may be instituted also if the administrative second instance organ fails to render a decision within the prescribed time limit, whether the appeal to it was against a decision or against the first instance organ's silence.

IV. COMPLAINT

32. The applicant complains that his rights guaranteed by Article 8 of the Convention and Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention have been violated.

V. SUBMISSIONS OF THE PARTIES

1. The respondent Party

33. As to the admissibility of the case, the Federation states that the applicant has not yet exhausted the available domestic remedies. It points out that, as provided by Article 216 paragraph 3 of the Law on Administrative Proceedings (see above paragraph 29), the applicant could have appealed against the failure of the Department for Housing to act upon his request for execution of the procedural decision recognising his occupancy right over the apartment. The respondent Party further submits that, under Article 22 paragraph 3 of the Law on Administrative Disputes (see above paragraph 31), the applicant could have initiated court proceedings against the inactivity of the administration upon his request for execution.

34. The Federation also argues that the application should be declared inadmissible on the

ground that it was not submitted within six months of the final decision in the applicant's case, as provided by Article VIII(3)(a) of the Agreement.

35. As for the merits, the Federation argues that the procedural decision of 4 July 1998 demonstrates that it fully recognises the applicant's right to his home. It adds that the fact that the applicant was not enabled to actually regain possession of his apartment does not contradict the respondent Party's commitment to take all necessary steps to enable him to do so, and to the return of refugees and internally displaced persons in general.

36. With regard to Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, the respondent Party submits that the applicant abandoned his possessions on his own motion. Therefore, it is argued that the interference with the applicant's possessions was justified, given the need to provide alternative accommodation to a temporary occupant, who could no longer inhabit his dwelling due to the hostilities.

2. The applicant

37. The applicant maintains his complaint. As to the exhaustion of domestic remedies, he argues that he has received a decision in his favour in the administrative procedure and that his complaint before the Chamber refers to the respondent Party's failure to enforce this decision. The applicant submits that the Federation authorities systematically fail to reinstate pre-war occupancy right holders into their apartments and that, as a consequence, the remedies referred to by the respondent Party are not effective.

VI. OPINION OF THE CHAMBER

A. Admissibility

38. Before considering the merits of this case the Chamber must decide whether to accept it, taking into account the admissibility criteria set out in Article VIII(2) of the Agreement.

39. According to Article VIII(2)(a) of the Agreement, the Chamber must consider whether effective remedies exist and whether the applicant has demonstrated that they have been exhausted. In the *Blentić* case (case no. CH/96/17, decision on admissibility and merits delivered on 3 December 1997, paragraphs 19-21, Decisions on Admissibility and Merits 1996–1997, with further references) the Chamber considered this admissibility criterion in the light of the corresponding requirement to exhaust domestic remedies in Article 26 of the Convention (presently Article 35 of the Convention, as amended by Protocol No. 11 to the Convention). The European Court of Human Rights has found that such remedies must be sufficiently certain not only in theory but in practice, failing which they will lack the requisite accessibility and effectiveness. The Court has, moreover, considered that in applying the rule on exhaustion it is necessary to take realistic account not only of the existence of formal remedies in the legal system of the Contracting Party concerned but also of the general legal and political context in which they operate as well as of the personal circumstances of the applicants.

40. In the present case the Federation objects to the admissibility of the application on the ground that the domestic remedies provided by the Law on Administrative Proceedings and by the Law on Administrative Disputes have not been exhausted. Whilst these laws afford remedies which might in principle qualify as effective ones within the meaning of Article VIII(2)(a) of the Agreement in so far as the applicant is seeking to return to his apartment and faced with the authorities' inaction, the Chamber must ascertain whether, in the case now before it, these remedies can also be considered effective in practice.

41. The Chamber first notes that the applicant indeed initiated proceedings under the new law with a view to being reinstated into his apartment. However, as far as the Chamber is aware, the resultant decision confirming his occupancy right and ordering the temporary occupant to vacate the apartment within 90 days has not been executed despite the applicant's enforcement request which has been pending since October 1998. Nor has the respondent Party shown the documented

existence of any exceptional circumstances within the meaning of Article 7 paragraph 3 of the new law which have warranted an extension of the temporary occupant's deadline for vacating the apartment. At any rate, it has not been shown that the applicant was notified within the time-limit stipulated in Article 7 paragraph 3 of any decision to that end.

42. In these particular circumstances the Chamber is satisfied that the applicant could not be required to exhaust, for the purposes of Article VIII(2)(a) of the Agreement, any further remedy provided by domestic law.

43. The Federation also objects to the admissibility on the ground that the application was not filed within six months from the date of the final decision in the applicant's case. The Chamber notes that the application was lodged on 3 March 1998, little more than three months after the decision of the Cantonal Court of 26 December 1997, which at that time was the last domestic decision taken in the applicant's case. This objection against the admissibility of the application is therefore ill-founded.

44. As no other ground for declaring the case inadmissible has been established, the Chamber declares the application admissible.

B. Merits

45. Under Article XI of the Agreement the Chamber must next address the question whether the facts established above disclose a breach by the respondent Party of its obligations under the Agreement. Under Article I of the Agreement the Parties are obliged to "secure to all persons within their jurisdiction the highest level of internationally recognised human rights and fundamental freedoms", including the rights and freedoms provided for in the Convention.

1. Article 8 of the Convention

46. Article 8 of the Convention reads, as far as relevant, as follows:

"1. Every one has the right to respect for... his home...

2. There shall be no interference by a public authority with the exercise of this right except such as is in accordance with the law and is necessary in a democratic society in the interests of national security, public safety or the economic well-being of the country, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, or for the protection of the rights and freedoms of others."

47. It is the Federation's assertion that it was necessary in the public interest to declare the apartment abandoned and to allocate it temporarily to another person, whose dwelling had been badly damaged during the war.

48. The Chamber notes that at the end of the hostilities the applicant was prevented from returning to his pre-war apartment as it had been temporarily allocated to the D. family. On 12 November 1996 the apartment was also declared abandoned. As from 1996 the applicant repeatedly contested these decisions but was unable to obtain any decision in his favour. In these circumstances the Chamber cannot but find that after 14 December 1995 up to the entry into force of the new law the authorities, by applying the old law, continued to consider the applicant's apartment abandoned, thereby refusing to allow him to return to it.

49. The Chamber has already found that the links which an applicant facing similar difficulties retained to his dwelling sufficed for this to be considered his "home" for the purposes of Article 8 paragraph 1 of the Convention (see, *inter alia*, the decisions in case no. CH/97/46, *Kevešević*, decision on the merits delivered on 10 September 1998, paragraphs 39-42, Decisions and Reports 1998, and case no. CH/97/58, *Onić*, decision on admissibility and merits delivered on 12 February 1999, paragraph 48, Decisions January-July 1999, with ample reference to the jurisprudence of the European Court of Human Rights). The Chamber furthermore considers that there has been an ongoing interference with the present applicant's right to respect for his home.

50. In order to determine whether this interference has been justified under the terms of paragraph 2 of Article 8, the Chamber must examine whether it was “in accordance with the law”, served a legitimate aim and was “necessary in a democratic society” (see the aforementioned *Kevešević* decision, paragraphs 47-58). There will be a violation of Article 8 if any one of these conditions is not satisfied.

51. The Chamber has already found that the provisions of the old law, as applied also in the present case, failed to meet the standards of “law” as this expression is to be understood for the purposes of Article 8 of the Convention (see the *Kevešević* decision, paragraphs 50-58). Accordingly, this provision was violated already by virtue of the authorities’ effective refusal after 14 December 1995 to allow the applicant to return to his apartment.

52. In so far as the present case relates to the application of the new law, the Chamber recalls its above findings relating to the admissibility of the case (see paragraph 41). It is true that the applicant received a decision pursuant to the new law, confirming his occupancy right. The current occupants of his apartment were ordered to vacate the apartment within 90 days but were considered entitled to alternative accommodation. In spite of the applicant’s enforcement request pursuant to Article 11 of the new law the decision in the applicant’s favour has not been executed. As the Chamber has already noted, it has not been shown that the applicant was notified, at least 30 days before the end of the current occupants’ 90-day period for vacating the apartment, of any documented exceptional circumstances warranting an extension of the latter time-limit. It follows that, in addition to the violation of Article 8 of the Convention due to the fact that the application of the old law was not “in accordance with the law”, there is an ongoing violation of the same provision as the procedure under the new law has not been “in accordance with the law” either (see case no. CH/97/42, *Eraković*, decision on admissibility and merits delivered on 15 January 1999, paragraph 51, Decisions January-July 1999). On this point the Chamber would add that under Article 3 paragraph 9 of the new law it is explicitly stipulated that a failure of, for example, the cantonal authorities to meet their obligations under Article 3 shall not hamper the possibility of an occupancy right holder (such as the applicant) to reclaim an apartment.

53. Accordingly, the Chamber concludes that Article 8 of the Convention has been violated, given both the refusal under the old law to allow the applicant to return to his apartment and the failure after the entry into force of the new law to execute the decision of 4 July 1998 effectively entitling him to return to that dwelling.

2. Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention

54. The applicant complains that his right to peaceful enjoyment of his possessions has been and continues to be violated as a result of the decision declaring his apartment abandoned and, following the procedural decision of 4 July 1998, of the effective prevention of his return into the apartment. Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention provides as follows:

“Every natural or legal person is entitled to the peaceful enjoyment of his possessions. No one shall be deprived of his possessions except in the public interest and subject to the conditions provided for by law and by the general principles of international law.

The preceding provisions shall not, however, in any way impair the right of a State to enforce such laws as it deems necessary to control the use of property in accordance with the general interest or to secure the payment of taxes or other contributions or penalties.”

55. The Federation argues that there has been no violation of Article 1 of Protocol No. 1, as the temporary allocation of the applicant’s apartment to the D. family was necessary in the public interest so as to solve an urgent housing problem.

56. In previous cases, the Chamber has already found that an occupancy right can indeed be regarded as a “possession”, it being a valuable asset giving the holder the right, subject to the conditions prescribed by the law, to occupy an apartment indefinitely (see case no. CH/96/28, *M.J.*, decision on admissibility and merits delivered on 3 December 1997, paragraph 32, Decisions on

Admissibility and Merits 1996–1997, and the aforementioned *Kevešević* decision, paragraph 73). In those cases the Chamber recalled, *inter alia*, that the European Court of Human Rights has given a wide interpretation to the concept of “possessions”, holding that this notion covers a wide variety of rights and interests with an economic value (see, e.g., Eur.Court HR, *Van Marle v. the Netherlands* judgment of 26 June 1986, Series A no. 101, page 13, paragraph 41; and *Pressos Compania Naviera S.A. v. Belgium* judgment of 20 November 1995, Series A no. 332, page 21, paragraph 31).

57. The Chamber has further found that a decision declaring abandoned an apartment over which someone enjoyed an occupancy right and the allocation thereof to another person amounted to a *de facto* expropriation. The Chamber has also established that the rule contained in the second sentence of the first paragraph of Article 1 of Protocol No. 1, subjecting the deprivation of possessions to certain conditions, applies to such a *de facto* expropriation (see the above-mentioned *Kevešević* decision, paragraphs 73 to 78).

58. The Chamber has finally found that, as the old law does not meet the standards of a “law” in a democratic society, this deprivation was not “subject to the conditions provided for by law” and thereby in violation of Article 1 of Protocol No. 1 (see paragraph 51 above and the above-mentioned *Kevešević* decision, paragraph 80). The Chamber finds no reason to differ in the present case. Accordingly, this provision was violated already by virtue of the authorities’ effective refusal after 14 December 1995 up to 4 July 1998 to recognise the applicant’s occupancy right and to allow him to return to his apartment.

59. The applicant’s grievance under this provision extends to the failure of the authorities to enforce the decision entitling him to return to his apartment. The Chamber has already noted (in paragraphs 41 and 51 above) that this non-enforcement is not in compliance with the new law. In addition to the violation stemming from the refusal to allow the applicant to return to his apartment for want of recognition of his occupancy right, there has thus been a continuing violation of his right to the peaceful enjoyment of his possessions within the meaning of Article 1 of Protocol No. 1 in so far as the procedure under the new law has not been “subject to the conditions provided for by law” either (cf. the aforementioned *Eraković* decision, paragraph 60).

60. Accordingly, the Chamber concludes that Article 1 of Protocol No. 1 has been violated, given both the refusal under the old law to allow the applicant to return to his apartment and the failure after entry into force of the new law to enforce the decision of 4 July 1998 effectively entitling him to return to that dwelling.

VII. REMEDIES

61. Under Article XI paragraph 1 (b) of the Agreement the Chamber must address the question what steps shall be taken by the respondent Party to remedy the established breaches of the Agreement. In this connection the Chamber shall consider issuing orders to cease and desist, monetary relief (including pecuniary and non-pecuniary injuries) as well as provisional measures.

62. The Chamber recalls that in accordance with its order for the proceedings in this case the applicant was afforded the possibility of claiming compensation within the time limit fixed for any reply to observations submitted by a respondent Party. The applicant has not lodged any such claim, nor has he specified any other remedy he requests the Chamber to order.

63. The Chamber considers it appropriate to order the Federation to take all necessary steps to enable the applicant, whose occupancy right has already been confirmed under the new law, to return to his apartment swiftly, and in any case not later than one month after the present decision becomes final and binding in accordance with Rule 66 of the Chamber’s Rules of Procedure.

VIII. CONCLUSIONS

64. For the above reasons, the Chamber decides,

1. unanimously, to declare the application admissible;
2. unanimously, that the refusal to allow the applicant to return to his apartment and the failure to enforce the decision of 4 July 1998 confirming his occupancy right constitute a violation by the Federation of Bosnia and Herzegovina of his right to respect for his home within the meaning of Article 8 of the European Convention on Human Rights, the Federation thereby being in breach of Article I of the Human Rights Agreement;
3. unanimously, that the refusal to allow the applicant to return to his apartment and the failure to enforce the decision of 4 July 1998 confirming his occupancy right also constitute a violation by the Federation of Bosnia and Herzegovina of his right to peaceful enjoyment of his possessions within the meaning of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, the Federation thereby being in breach of Article I of the Agreement;
4. unanimously, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to take all necessary steps to enable the applicant to return to his apartment swiftly, and in any case not later than one month after the present decision becomes final and binding in accordance with Rule 66 of the Chamber's Rules of Procedure; and
5. unanimously, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to report to it, within three months from the date on which the present decision becomes final and binding in accordance with Rule 66 of the Chamber's Rules of Procedure, on the steps taken by it to comply with the above order.

(signed)
Anders MÅNSSON
Registrar of the Chamber

(signed)
Giovanni GRASSO
President of the Second Panel

ODLUKA O PRIHVATLJIVOSTI I MERITUMU

Predmet broj CH/98/406 i 97 drugih¹

Hasan ĆESIĆ i 97 drugih podnosilaca prijava

protiv

BOSNE I HERCEGOVINE

i

FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Komisija za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, na zasjedanju Velikog vijeća od 7. septembra 2005. godine, sa sljedećim prisutnim članovima:

Gosp. Miodrag PAJIĆ, predsjednik
Gosp. Mehmed DEKOVIĆ, potpredsjednik
Gosp. Želimir JUKA, član
Gđa Hatidža HADŽIOSMANOVIĆ, član
Gosp. Jovo ROSIĆ, član

Gosp. Nedim ADEMOVIĆ, arhivar

Razmotrivši gore spomenutu prijavu podnesenu Domu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu (u daljnjem tekstu: Dom) u skladu sa članom VIII(1) Sporazuma o ljudskim pravima (u daljnjem tekstu: Sporazum) sadržanom u Aneksu 6 uz Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini;

Konstatujući da je Dom prestao postojati 31. decembra 2003. godine i da je Komisija za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Komisija) dobila mandat prema sporazumima u skladu sa članom XIV Aneksa 6 uz Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini koji su zaključeni u septembru 2003. i januaru 2005. godine (u daljnjem tekstu: Sporazum iz 2005. godine) da odlučuje o predmetima podnesenim Domu do 31. decembra 2003. godine;

Usvaja sljedeću odluku u skladu sa članom VIII(2)(d) Sporazuma, čl. 3. i 8. Sporazuma iz 2005. godine, pravilom 50. stavom 1(h), kao i pravilom 21. stavom 1(a) u vezi sa pravilom 53. Pravila procedure Komisije:

---

¹ Cjelokupna lista sa brojevima predmeta i imenima podnosilaca prijava, koji su obuhvaćeni ovom Odlukom, priložena je u Aneksu na ovu Odluku.

I. UVOD

1. Podnosioci prijava su građani Bosne i Hercegovine. Prije raspada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (u daljnjem tekstu: SFRJ), ulagali su devize kod bivših komercijalnih banaka u toj zemlji. Zbog rastuće nestašice deviza i drugih ekonomskih problema isplata sredstava sa ovih "starih" deviznih štednih računa progresivno je ograničavana po zakonima koji su stupili na snagu početkom 1990-tih.
2. Neposredno pred početak, kao i u toku oružanih sukoba u Bosni i Hercegovini, podnosioci prijava uglavnom nisu bili u mogućnosti da podižu novac sa svojih štednih računa. Također, svi njihovi pokušaji da podignu novac u poslijeratnom periodu bili su odbijeni bez obrazloženja ili uz pozivanje na zakone koje su usvojile SFRJ, Republika Bosna i Hercegovina i kasnije Federacija Bosne i Hercegovine.
3. Neki od podnosilaca prijava pokrenuli su postupke pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu, kako bi ostvarili svoja potraživanja po osnovu stare devizne štednje, međutim, do danas ti postupci nisu okončani.
4. U skladu sa zakonima, koje je Federacija Bosne i Hercegovine usvojila u toku 1997. i 1998. godine, a posebno Zakonom o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u procesu privatizacije (u daljnjem tekstu: Zakon o potraživanjima građana), potraživanja po osnovu stare devizne štednje trebala su biti riješena u procesu privatizacije imovine u društvenom i državnom vlasništvu. Prema Zakonu o potraživanjima građana, stanja devizne štednje su trebala biti evidentirana na "Jedinstvenom računu građana" koji je vodio Federalni zavod za platni promet. Umjesto isplate štednje, taj Zavod je izdavao certifikate u odgovarajućem iznosu. Prema relevantnim zakonskim odredbama, ovi certifikati su se mogli koristiti u procesu privatizacije za kupovinu stanova, poslovnih prostora u državnom vlasništvu, dionica preduzeća ili drugih sredstava. Ova procedura je sačinjena kako bi se riješila potraživanja građana i na taj način zaštitio sistem isplate javnog duga i spriječio kolaps bankovnog sistema.
5. Dom je 9. juna 2000. godine uručio svoju Odluku o prihvatljivosti i meritumu u predmetu *CH/97/48 i dr, Poropat i drugi protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, koja se odnosi na zahtjeve podnosilaca prijava za ostvarenje potraživanja po osnovu stare devizne štednje. Dom je odlučio da su Bosna i Hercegovina i Federacija Bosne i Hercegovine prekršile prava podnosilaca prijava na mirno uživanje imovine prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Dom je naredio, *inter alia*, da Federacija Bosne i Hercegovine treba "izmijeniti i dopuniti program privatizacije tako da postigne pravičnu ravnotežu između općeg interesa i zaštite imovinskih prava podnosilaca prijava kao imalaca stare devizne štednje".
6. Od 2. novembra 2000. do 8. februara 2002. godine, Federacija je dopunila razne odredbe Zakona o potraživanjima građana u pokušaju da izvrši naredbu Doma iz odluke *Poropat i drugi*.
7. Međutim, Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine je 8. januara 2001. godine donio odluku kojom se utvrđuje da ključne odredbe Zakona o potraživanjima građana nisu u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine. Na taj način, efikasnost i daljnja primjena ovog Zakona su dovedeni u pitanje.
8. Dom je 11. oktobra 2002. godine uručio odluku o prihvatljivosti i meritumu u predmetu broj *CH/97/104 i dr, Todorović i drugi protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine* (u daljnjem tekstu: odluka *Todorović i drugi*). U ovoj odluci, Dom je odlučio, *inter alia*, da stanje pravne nesigurnosti koje proističe iz odluke Ustavnog suda Federacije, te činjenica da Federacija nastavlja da primjenjuje zakone koji su proglašeni neustavnima, nepostojanje odgovarajućih izmjena tih zakona, te nedostupnost obeštećenja na domaćim sudovima, sve zajedno, predstavlja nesrazmjerno uplitanje u imovinska prava podnosilaca prijava, čime Federacija Bosne i

Hercegovine krši prava podnosioca prijava na mirno uživanje imovine u skladu s članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Dom je utvrdio da je i Bosna i Hercegovina prekršila član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju po osnovu opće angažovanosti i odgovornosti Države za staru deviznu štednju, te njenog nepreduzimanja odgovarajućih radnji s tim u vezi. Dom je naredio, *inter alia*, da Federacija Bosne i Hercegovine, u roku od šest mjeseci od dana donošenja odluke, donese relevantne i obavezujuće zakone i propise kojima se jasno reguliše problem stare devizne štednje na način koji je u skladu sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

9. Dom je 4. jula 2003. godine uručio odluku o daljnjim pravnim lijekovima u predmetu broj *CH/97/48 i dr, Poropat i drugi*, uključujući sve podnosioca prijava iz prethodnih odluka *Poropat i drugi* i *Todorović i drugi*. Dom je zaključio da ni Bosna i Hercegovina, niti Federacija Bosne i Hercegovine, nisu preduzele nikakve relevantne korake za izvršenje odluka Doma, čime su nastavile s kršenjem prava podnosioca prijava prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Dom je, zbog toga, smatrao odgovarajućim da naredi daljnje pravne lijekove, uključujući, *inter alia*, isplatu novca svakom od podnosioca prijava. Dom je, između ostalog, naredio da se u roku od jednog mjeseca od datuma uručjenja odluke, svakom konkretnom podnosiocu prijave isplati iznos od 2.000 konvertibilnih maraka (u daljnjem tekstu: KM), ili puni iznos njene/njegove stare devizne štednje, u zavisnosti od toga koji je iznos manji, te da će teret ovih isplata snositi tužene strane podjednako.

10. Dom je 7. novembra 2003. godine uručio Odluku u prihvatljivosti i meritumu u predmetu broj *CH/98/377 i dr, Đurković i drugi protiv Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske*. U ovoj Odluci, Dom je zaključio, *inter alia*, da situacija u Federaciji Bosne i Hercegovine u pogledu stare devizne štednje, uzeta u cjelini, stavlja pojedinačan i pretjeran teret na mnoge štediše, uključujući i podnosioca prijava. Dom je priznao napore Federacije da uspostavi "pravičnu ravnotežu" raznim izmjenama i dopunama važećih zakona koje su uslijedile nakon usvojenih odluka Doma. Međutim, zaključuje se da kakav god da je bio mogući uticaj tih izmjena, odlukom Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, njihova efikasnost je dovedena u pitanje. Dom je utvrdio da stvoreno stanje pravne neizvjesnosti – nastavljena primjena zakona u svjetlu odluke Ustavnog suda Federacije, nedostatak blagovremenih odgovarajućih izmjena tih zakona i očigledna nemogućnost obraćanja domaćim sudovima – stvara neproporcionalno uplitanje u imovinska prava podnosioca prijava. U pogledu odgovornosti Bosne i Hercegovine, Dom je ostao na stanovištu da je Država generalno odgovorna za pitanja u vezi sa starom deviznom štednjom.

11. Na tragu novih rješenja, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine je 20. novembra 2004. godine usvojio Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 64/04), (u daljnjem tekstu: Zakon o izmirenju obaveza). Novim zakonom Federacija Bosne i Hercegovine je utvrdila da će se sveobuhvatno izmirenje unutrašnjeg duga prema fizičkim i pravnim licima izvršiti na način koji osigurava i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine. Utvrđeno je da se unutrašnji dug, između ostalog, odnosi i na obaveze po osnovu stare devizne štednje ostvarene do najnižih poslovnih jedinica banaka na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, u iznosu koji se utvrđuje prema verifikaciji obaveza na način propisan istim Zakonom. Međutim, u odnosu na obaveze po osnovu stare devizne štednje deponovane u Ljubljanskoj banci i Invest banci, Zakon o izmirenju obaveza je izričito propisao da će se iste rješavati u procesu sukcesije imovine bivše SFRJ.

12. Predmetne prijave se odnose na zahtjeve podnosioca prijava da ostvare svoja potraživanja po osnovu stare devizne štednje, deponovane isključivo u bankama Bosne i Hercegovine i njihovim poslovnim jedinicama na teritoriji današnje Federacije Bosne i Hercegovine. Čini se da su, na podlozi zakonske regulative iz 1997. i 1998. godine, banke prebacile staru deviznu štednju ovih podnosioca prijava na Jedinstvene račune građana u Federalnom zavodu za platni promet (u daljnjem tekstu: Zavod), osim u određenim predmetima gdje podnosioci prijave izričito navode da njihova devizna štednja nije evidentirana na Jedinstvenom računu građana.

CH/98/406 i 97 drugih

13. Prijave pokreću pitanja u vezi sa pravom podnosioca prijava na mirno uživanje imovine po članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i pravom na pravičnu raspravu u razumnom roku po članu 6. Evropske konvencije.

II. ČINJENICE U PREDMETU

A. Činjenice u pojedinačnim predmetima

1. Predmet broj CH/98/406, Hasan ĆESIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

14. Prijava je podnesena Domu 5. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

15. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa kod Jugobanke 50.692,09 DEM, a kod Privredne banke 46.326,08 DEM.

16. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

2. Predmet broj CH/98/443, Vera MUTAVELIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

17. Prijava je podnesena Domu 16. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

18. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 5.454,10 DEM.

19. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

3. Predmet broj CH/98/444, Mehmed MUTAVELIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

20. Prijava je podnesena Domu 16. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

21. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 17.457,38 DEM.

22. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

4. Predmet broj CH/98/471, Milenko ĆOROVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

23. Prijava je podnesena Domu 16. marta i registrovana 10. aprila 1998. godine.

24. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 8.887, 26 DEM, 217,19 USD i 7.338,86 CHF.

25. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

5. Predmet broj CH/00/3526, Josip PROHASKA protiv Federacije Bosne i Hercegovine

26. Prijava je podnesena Domu 18. januara i registrovana 20. januara 2000. godine.

27. Podnosilac prijave je polagao sredstava na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 5.303,00 USD.

CH/98/406 i 97 drugih

28. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

6. Predmet broj CH/00/3536, Bojana ĆOSOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

29. Prijava je podnesena Domu 20. januara 2000. godine i registrovana je istog dana.

30. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 1.035,12 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 13. juna 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 1.042,75 KM.

31. Podnositeljica prijave se kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine, obraćala Sudu za ljudska prava u Strazburu i Sudu Bosne i Hercegovine radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

7. Predmet broj CH/00/3537, Maja ĆOSOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

32. Prijava je podnesena Domu 20. januara 2000. godine i registrovana je istog dana.

33. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 1.554,65 DEM, 90,03 FRF, 171.05 AUD i 87,57 GBP. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 14. juna 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 2.089,85 KM.

34. Podnositeljica prijave se kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine, obraćala Sudu za ljudska prava u Strazburu i Sudu Bosne i Hercegovine radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

8. Predmet broj CH/00/3538, Hamid ĆOSOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

35. Prijava je podnesena Domu 20. januara 2000. godine i registrovana je istog dana.

36. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 82,34 GBP, 15.457,75 DEM i 442, 53 USD. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 13. juna 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 16.548,53 KM.

37. Podnositeljica prijave se kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine, obraćala Sudu za ljudska prava u Strazburu i Sudu Bosne i Hercegovine radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

9. Predmet broj CH/00/3547, Mustafa MAŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

38. Prijava je podnesena Domu 20. januara 2000. godine i registrovana je istog dana.

39. Podnosilac prijave je polagao sredstava na devizne štedne knjižice kod Osnovne banke Tuzla. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 6.615,48 DEM, a na drugoj 135,09 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 2. decembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 6.805,39 KM.

40. Podnosilac prijave je 18. januara 2000. godine podnio prigovor na prenos sredstava stare devizne štednje na Jedinственi račun građana Tuzlanskoj banci d.d. Tuzla.

10. Predmet broj CH/00/4251, Gordana KRZNARIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

41. Prijava je podnesena Domu 6. marta i registrovana je 9. marta 2000. godine.

42. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 493,2658 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 20. aprila 2001. godine, ukupan iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 500,01 KM.

43. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

11. Predmet broj CH/00/4252, Zvonimir KRZNARIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

44. Prijava je podnesena Domu 6. marta i registrovana je 9. marta 2000. godine.

45. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 27.974,4295 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. januara 2001. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 28.332,9 KM.

46. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

12. Predmet broj CH/00/4286, Memnuna HALIMIĆ protiv Bosne i Hercegovine

47. Prijava je podnesena Domu 9. marta i registrovana je 10. marta 2000. godine.

48. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 12.080,7874 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 29. avgusta 2002. godine, ukupan iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 12.178,5 KM.

49. Podnositeljica prijave je 25. maja 2004. godine Agenciji za privatizaciju Federacije Bosne i Hercegovine podnijela zahtjev za povrat stare devizne štednje.

13. Predmet broj CH/00/4291, Berislava KOSIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

50. Prijava je podnesena Domu 9. marta i registrovana je 10. marta 2000. godine.

51. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 1.699,41 USD i 3.317,93 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 5.927,51 KM.

52. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

14. Predmet broj CH/00/4292, Suada KIRLIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

53. Prijava je podnesena Domu 9. marta i registrovana je 10. marta 2000. godine.

CH/98/406 i 97 drugih

54. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 4.251,7012 DEM, 321,265 DEM, 3.696,3063 DEM i 356,2425 DEM.

55. Podnositeljica prijave je na osnovu rješenja o nasljeđivanju Općinskog suda u Sarajevu, broj O-4/04-B od 24. februara 2004. godine, kao nasljednica iza umrlog oca (veza predmet CH/00/4297) naslijedila novčana sredstva sa devizne štedne knjižice Jugobanke Sarajevo, kao zakonski nasljednik prvog nasljednog reda sa dijelom 1/1.

56. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda od 20. maja 2004. godine, ukupan iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 13.775,70 KM.

57. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

15. Predmet broj CH/00/4297, Mehmed JORDAMOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

58. Prijava je podnesena Domu 10. marta 2000. godine i registrovana je istoga dana.

59. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 1.596,2848 DEM, 9.081,55 DEM i 1,789,35 DEM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 22. februara 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 5.102,38 KM.

60. Kćerka podnosioca prijave, S.K. (veza predmet broj CH/00/4292) je 24. juna 2005. godine dostavila pismo Komisiji, u kojem navodi da je podnosilac prijave umro. Prema rješenju o nasljeđivanju Općinskog suda u Sarajevu, broj O-4/04-B od 24. februara 2004. godine, kćerka podnosioca prijave je, kao zakonska nasljednica prvog nasljednog reda, naslijedila njegova novčana sredstva na deviznoj štednoj knjižici Jugobanke Sarajevo, u ukupnom iznosu od 5.102,38 KM, sa dijelom 1/1.

61. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

16. Predmet broj CH/00/4298, Ibrahim SIPOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

62. Prijava je podnesena Domu 10. marta 2000. godine i registrovana je istoga dana.

63. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 26.500 DEM i 153,80 DEM.

64. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

17. Predmet broj CH/00/4299, Mehmed ŠETA protiv Bosne i Hercegovine

65. Prijava je podnesena Domu 10. marta 2000. godine i registrovana je istoga dana.

66. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 18.689,13 DEM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 18.827 KM.

67. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

18. Predmet broj CH/00/4300, Ferida ŠETA protiv Bosne i Hercegovine

68. Prijava je podnesena Domu 10. marta 2000. godine i registrovana je istoga dana.

69. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 1.415,38 DEM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 1.429,99 KM.

70. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

19. Predmet broj CH/00/4323, Rozika JANKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

71. Prijava je podnesena Domu 14. marta i registrovana 15. marta 2000. godine.

72. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 822, 07 DEM.

73. Podnosilac prijave nije se obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

20. Predmet broj CH/00/4324, Ranko BALORDA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

74. Prijava je podnesena Domu 14. marta i registrovana 15. marta 2000. godine.

75. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 134.805,54 DEM i 72.061,06 DEM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 2. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja po osnovu stare devizne štednje je 209.604,76 KM.

76. Podnosilac prijave nije se obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

21. Predmet broj CH/00/4335, Nevenka ŠIMUNIĆ protiv Bosne i Hercegovine

77. Prijava je podnesena Domu 15. marta i registrovana 16. marta 2000. godine.

78. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 3.976,61 DEM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 14. marta 2000. godine, ukupan iznos potraživanja po osnovu stare devizne štednje je 4.010,39 KM.

79. Podnosilac prijave nije se obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

22. Predmet broj CH/00/4339, M.K. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

80. Prijava je podnesena Domu 15. marta i registrovana 16. marta 2000. godine.

81. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 98.576,08 DEM, 295,27 LSTG 164,12 USD, 76,03 DEM i 532,28 CHF. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 21. januara 2000. godine, ukupan iznos potraživanja po osnovu stare devizne štednje je 8.381,14 KM.

CH/98/406 i 97 drugih

82. Podnosilac prijave nije se obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

23. Predmet broj CH/00/4343, Ismet RUDIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

83. Prijava je podnesena Domu 15. marta i registrovana 16. marta 2000. godine.

84. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa na jednoj knjižici 1.603,47 AUD, 414,74 CAD, 146,27 SEK, 65,54 CHF, 49,58 GBP, 256,10 USD i 382,11 EUR; na drugoj knjižici 7.964,92 AUD i 1.615,61 EUR, te na trećoj knjižici 36.493,20 AUD.

85. Podnosilac prijave nije se obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

24. Predmet broj CH/00/4345, Zehra TERZIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

86. Prijava je podnesena Domu 15. marta i registrovana 16. marta 2000. godine.

87. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 2.472,73 DEM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 20. juna 2005. godine, ukupan iznos potraživanja po osnovu stare devizne štednje je 2.498,30 KM.

88. Podnosilac prijave nije se obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

25. Predmet broj CH/00/4640, Azra KRSTOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine (vidi predmet pod rednim brojem 26)

26. Predmet broj CH/00/4641, Borivoj KRSTOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i predmet broj CH/00/4640, Azra KRSTOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

89. Prijave su podnesene 12. aprila i registrovane 13. aprila 2000. godine.

90. Podnosilac prijave Borivoj Krstović je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Jubbanke d.d. Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 38,98 DEM, 72.955,02 ITL, 1.858,88 FRF i 1.213,44 USD. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 1. oktobra 1999. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 2.712,84 KM.

91. Podnositeljica prijave Azra Krstović je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo, Osnovna banka Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 3.006,57 USD i 116,42 DEM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 18. januara 2001. godine, ukupno potraživanje podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 5.118,72 KM.

92. G.K, sin Azre i Borivoja Krstović, obavijestio je Komisiju pismom od 5. jula 2005. godine, da je on nasljednik iza svojih umrlih roditelja. Prema rješenju o nasljeđivanju Općinskog suda II Sarajevo broj: O-694/01, od 10. aprila 2001. godine, podnositeljica prijave Azra Krstović i G.K. su nasljednici sa dijelom 1/2 novčanih potraživanja podnosioca prijave Borivoja Krstovića po osnovu stare devizne štednje u iznosu od 2.712,84 KM, a po osnovu izvoda sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 2. augusta 2000. godine.

CH/98/406 i 97 drugih

93. Prema rješenju o nasljeđivanju Općinskog suda Sarajevo broj O: 33/04, od 3. februara 2004. godine, G.K. je nasljednik novčanih potraživanja podnositeljice prijave Azre Krstović po osnovu devizne knjižice Privredne banke Sarajevo broj 10100-620-16 15-10-01-091933-7 u iznosu od 5.052,90 DEM i novčanih potraživanja po osnovu stare devizne štednje u iznosu od 2.712,84 KM, po osnovu izvoda sa Jedinственог računa građana Zavoda, od 2. augusta 2000. godine, a po osnovu rješenju o nasljeđivanju Općinskog suda II Sarajevo broj: O-694/01, od 10. aprila 2001. godine, iza umrlog Borivoja Krstovića sa dijelom 1/2.

94. G.K. je obavijestio Komisiju da želi nastaviti postupak pred Komisijom u pogledu potraživanja stare devizne štednje svojih umrlih roditelja Azre i Borivoja Krstovića.

95. G.K. je obavijestio Komisiju da se podnosioci prijave nisu obraćali ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

27. Predmet broj CH/00/4646, Mihajlo MITROVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

96. Prijava je podnesena 13. aprila i registrovana 17. aprila 2000. godine.

97. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Jubbanka d.d. Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 2.287,87 ATS, 40,26 CAD, 83,22 FRF, 3.476,76 DEM, 4.117,82 ITL, 3.486,80 SEK, 222,00 CHF i 13,39 USD.

98. Podnosilac prijave, u pismu od 24. juna 2005. godine, navodi da nije lično pokretao postupak pred "Evropskim sudovima", a da je podnešena kolektivna tužba Udruženja deviznih štediša. Komisija nema informacija da li je podnosilac prijave član Udruženja deviznih štediša.

28. Predmet broj CH/00/4652, Safet NIZIĆ protiv Bosne i Hercegovine

99. Prijava je podnesena 13. aprila i registrovana 17. aprila 2000. godine.

100. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo, Osnovna banka Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 6.000,00 DEM.

101. Podnosilac prijave nije se obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

29. Predmet broj CH/00/4686, Z.A. protiv Bosne i Hercegovine

102. Prijava je podnesena 18. aprila 2000. godine i registrovana istog dana.

103. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Jubbanka d.d. Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 634,75 DEM i na drugoj knjižici 6.952,29 DEM. Prema izvodu sa Jedinственог računa građana Zavoda, od 1. decembra 1999. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 7.643,01 KM.

104. Zastupnica podnosioca prijave, pismom od 12. augusta 2005. godine, obavijestila je Komisiju da je podnosilac prijave utrošio 1097,00 DEM iz stare devizne štednje za otkup stana, i dostavila izvod sa Jedinственог računa građana Zavoda od 29. marta 2002. godine, prema kojem ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 6.546,01 KM.

105. Podnosilac prijave nije se obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

30. Predmet broj CH/00/4688, Fahrudin SALIHAGIĆ protiv Bosne i Hercegovine

106. Prijava je podnesena 18. aprila 2000. godine i registrovana istog dana.

107. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo, Osnovna banka Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 13.129,49 DEM.

108. Podnosilac prijave nije se obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

31. Predmet broj CH/00/4693, Mato MILOŠ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

109. Prijava je podnesena 19. aprila 2000. godine i registrovana istog dana.

110. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Jubbanka d.d. Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 288,32 DEM, 860,01 CHF i 2.965,67 USD.

111. Podnosilac prijave nije se obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

32. Predmet broj CH/00/4695, Šakira MUHAMEDBEGOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

112. Prijava je podnesena 19. aprila 2000. godine i registrovana istog dana.

113. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo, Osnovna banka Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa na jednoj knjižici 2.340,12 DEM, 2.414,08 USD i 0,60 USD, a na drugoj knjižici 1.716,36 DEM, 58.343,50 LIT, 2.944,60 USD i 74,13 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 27. juna 2005. godine, ukupno potraživanje podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 6.901,70 KM.

114. Podnositeljica prijave je 27. juna 2005. godine dostavila izvještaj o zaduženju Zavoda od 19. juna 2001. godine, kojim je knjiženo na teret računa podnositeljice prijave prenos potraživanja po osnovu stare devizne štednje u iznosu od 6.304 KM u korist računa A.M. Komisiji se čini da je time umanjen njen iznos stare devizne štednje za 6.304 KM.

115. Podnositeljica prijave nije se obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

33. Predmet broj CH/00/4725, Olga FINCI protiv Bosne i Hercegovine

116. Prijava je podnesena Domu 25. aprila i registrovana 26. aprila 2000. godine.

117. Podnositeljica prijave polagala je sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 27.409,62 DEM, 22.018,75 ATS, 17,37 BEF, 5.544,35 CHF i 1.218,93 USD. Prema kopiji izvoda sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 38.956,24 KM.

118. Podnositeljica prijave se kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine, obraćala Sudu za ljudska prava u Strazburu i Sudu Bosne i Hercegovine radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

34. Predmet broj CH/00/4750, Kata ZOVKO protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

119. Prijava je podnesena Domu 26. aprila i registrovana 27. aprila 2000. godine.

120. Podnositeljica prijave polagala je sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 2.903,33 DEM. Prema kopiji izvoda sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 17. septembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 2.941,76 KM.

121. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

35. Predmet broj CH/00/4751, Slavko FLEGER protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

122. Prijava je podnesena Domu 26. aprila i registrovana 27. aprila 2000. godine.

123. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 7.786,72 DEM. Prema kopiji izvoda sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 4. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 7.848,99 KM.

124. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

36. Predmet broj CH/00/4753, Zdravko ŽLOF protiv Bosne i Hercegovine

125. Prijava je podnesena Domu 26. aprila i registrovana 27. aprila 2000. godine.

126. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa na jednoj knjižici 7,53 DEM i 670,31 USD, a na drugoj knjižici 179,34 DEM, 1,75 GBP i 23, 94 USD.

127. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

37. Predmet broj CH/00/4755, S.V. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

128. Prijava je podnesena Domu 26. aprila i registrovana 27. aprila 2000. godine.

129. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 4.853,86 DEM i 77,63 USD. Prema kopiji izvoda sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 4. jula 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 5.018,81 KM.

130. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

38. Predmet broj CH/00/4756, Krunoslava JURKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

131. Prijava je podnesena Domu 26. aprila i registrovana 27. aprila 2000. godine.

132. Suprug podnositeljice prijave, Z.J. polagao je sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 4.340,84 DEM. Podnositeljica

CH/98/406 i 97 drugih

prijave, rješenjem o nasljeđivanju Osnovnog suda II u Sarajevu, broj: O-30/96 od 27. februara 1996. godine, određena je nasljednikom iz prvog nasljednog reda iza umrlog supruga, na zaostavštini koju čine devizna novčana sredstva u iznosu od 4.340,84 DEM, sa dijelom 1/1. Prema kopiji izvoda sa Jedinственог računa građana Zavoda, od 2. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 4.393,43 KM.

133. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

39. Predmet broj CH/00/4764, Marica HINIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

134. Prijava je podnesena Domu 27. aprila i registrovana 28. aprila 2000. godine.

135. Podnositeljica prijave polagala je sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 3.151,90 DEM, 419,42 FRF, 2.375,87 SEK, 503,23 CHF i 550, 71 USD. Prema kopiji izvoda sa Jedinственог računa građana Zavoda, od 2. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 5.445,71 KM.

136. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

40. Predmet broj CH/00/4792, F.Š. protiv Bosne i Hercegovine

137. Prijava je podnesena Domu 4. maja 2000. godine i registrovana je istoga dana.

138. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo, poslovna jedinica Mostar. Čini se da je iznos njegovog pologa 16.152,96 DEM. Prema kopiji izvoda sa Jedinственог računa građana Zavoda, od 1. decembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 16.336,47 KM.

139. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

41. Predmet broj CH/00/4816, Emira HADŽIDEDIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

140. Prijava je podnesena Domu 8. maja i registrovana 9. maja 2000. godine.

141. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 102.865,95 DEM. Podnositeljica prijave je dostavila Komisiji i devizne štedne knjižice svoga umrlog supruga. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke Sarajevo 6.568,62 DEM, te kod Jugobanke 8.219,06 DEM. Prema rješenju o nasljeđivanju Općinskog suda I u Sarajevu, broj 0-935/98 od 22. decembra 1998. godine, podnositeljica prijave je nasljednik prvog nasljednog reda, sa dijelom 1/1, novčanih sredstava stare devizne štednje svoga supruga. Prema kopiji izvoda sa Jedinственог računa građana Zavoda, od 12. jula 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 65.014,34 KM.

142. Podnositeljica prijave navodi u svom dopisu Komisiji, od 13. jula 2005. godine da je dio svoje devizne štednje kod Privredne banke u iznosu od 46.000 DEM prenijela na svoju kćerku H.E.

143. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

42. Predmet broj CH/00/4827, Janja BLAŽEVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

144. Prijava je podnesena Domu 9. maja i registrovana 11. maja 2000. godine.

145. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo, filijala Tešanj. Čini se da je iznos njenog pologa 25.997,64 DEM. Prema kopiji izvoda sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 3. marta 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 26.190,47 KM.

146. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

43. Predmet broj CH/00/4828, Valentina BOJOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

147. Prijava je podnesena Domu 9. maja i registrovana 11. maja 2000. godine.

148. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 13.165,63 DEM. Prema kopiji izvoda sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 13.263,86 KM.

149. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

44. Predmet broj CH/00/4829, Šemsa LOPO protiv Bosne i Hercegovine

150. Prijava je podnesena Domu 9. maja i registrovana 11. maja 2000. godine.

151. Majka podnositeljice prijave, R.D. je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo, filijala Kakanj. Čini se da je iznos njenog pologa 669,73 DEM. Prema rješenju o nasljeđivanju Općinskog suda u Kakanju, broj 0-54/98 od 27. aprila 1998. godine, podnositeljica prijave je nasljednik prvog nasljednog reda, sa dijelom 1/1, novčanih sredstava stare devizne štednje svoje majke.

152. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

45. Predmet broj CH/00/4830, Danica LOPIČIĆ protiv Bosne i Hercegovine

153. Prijava je podnesena Domu 9. maja i registrovana 11. maja 2000. godine.

154. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 3.581,81 DEM. Prema kopiji izvoda sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 4. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 3581,81 KM.

155. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

46. Predmet broj CH/00/4836, Momčilo GUZINA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

156. Prijava je podnesena Domu 10. maja i registrovana 11. maja 2000. godine.

157. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa kod Jugobanke 13.391,62 DEM, a kod Privredne banke 4.252,04 DEM. Prema kopiji izvoda sa Jedinственog računa građana

CH/98/406 i 97 drugih

Zavoda, od 11. novembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 10.771,10 KM.

158. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

47. Predmet broj CH/00/4837, Božo IVKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

159. Prijava je podnesena Domu 10. maja i registrovana 11. maja 2000. godine.

160. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 4.925,70 DEM. Prema kopiji izvoda sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 23. februara 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 4.991,11 KM.

161. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

48. Predmet broj CH/00/4841, Tomislav MIHALJ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

162. Prijava je podnesena Domu 10. maja i registrovana 11. maja 2000. godine.

163. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 667,32 DEM. Prema kopiji izvoda sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 2. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 676,18 KM. U svom dopisu od 12. augusta 2005. godine, podnosilac prijave proširio je svoju prijavu i na deviznu štednju u Ljubljanskoj banci, u iznosu od 269,42 DEM i 497,93 US\$.

164. Podnosilac prijave je nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

49. Predmet broj CH/00/5149, Radojka MIHIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine i CH/00/5150, Savka RUŽIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

165. Prijave su podnesene Domu 20. juna, a registrovane 21. juna 2000. godine.

166. Podnosilac prijave Savka Ružić je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 17.439,24 DEM. Jedinstvenim računom građana Zavoda, od 29. maja 2000. godine, evidentirano je da je Savka Ružić prenijela svoje potraživanje po osnovu stare devizne štednje na podnosioca prijave CH/00/5149, Radojku Mihić.

167. Podnosilac prijave Radojka Mihić se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

50. Predmet broj CH/00/5150, Savka RUŽIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine (vidi redni broj predmeta 49)

51. Predmet broj CH/00/5154, Ana ZEČEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

168. Prijava je podnesena Domu 20. juna i registrovana 21. juna 2000. godine.

CH/98/406 i 97 drugih

169. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo (ekspozitura Travnik). Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 597,93 DEM i 612,35 CHF.

170. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

52. Predmet broj CH/00/5156, Ljubomir ZEČEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

171. Prijava je podnesena Domu 20. juna i registrovana 21. juna 2000. godine.

172. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke, na jednom računu 1.206,80 DEM, 2.629,21 CHF i 1.739,67 USD, a na drugom 43,06 DEM, 1.051,20 USD i 59,28 CHF, a kod Privredne banke, na jednom računu 36,10 DEM, 1.201,75 ŠFRS i 2.406,61 USD, a na drugom 3.923,44 DEM.

173. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

53. Predmet broj CH/00/5157, Bajro IMAMOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

174. Prijava je podnesena Domu 20. juna i registrovana 21. juna 2000. godine.

175. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 2.620,15 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa Zavoda, od 3. maja 1999. godine, iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 4.135,46 KM.

176. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

54. Predmet broj CH/00/5158, Zajim ČEHAJIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

177. Prijava je podnesena Domu 20. juna i registrovana 21. juna 2000. godine.

178. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa, na jednom računu 74.500,00 DEM, a na drugom 6.416,39 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa Zavoda, od 1. maja 1999. godine, iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 82.424,79 KM.

179. Podnosilac prijave navodi da se kao član Udruženja deviznih štediša Bosne i Hercegovine pridružio kolektivnoj tužbi pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

55. Predmet broj CH/00/5161, Hasan ZAHIROVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

180. Prijava je podnesena Domu 20. juna i registrovana 21. juna 2000. godine.

181. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 5.727,86 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa Zavoda, od 1. juna 1999. godine, iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 5.770,11 KM.

CH/98/406 i 97 drugih

182. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

56. Predmet broj CH/00/5162, Olga LEVI protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

183. Prijava je podnesena Domu 20. juna i registrovana 21. juna 2000. godine.

184. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa, na jednom računu 14.784,5773 DEM, a na drugom 15.068,1613 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa Zavoda, od 3. maja 1999. godine, iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 29.852,74 KM.

185. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

57. Predmet broj CH/00/5171, Vladimir LJUBURA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

186. Prijava je podnesena Domu 21. juna i registrovana 22. juna 2000. godine.

187. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa, na jednom računu 3.548,55 DEM, a na drugom 1.212,56 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa Zavoda, od 4. maja 1999. godine, iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 4.814,03 KM.

188. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

58. Predmet broj CH/00/5173, Vladimir TRAVNER protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

189. Prijava je podnesena Domu 21. juna i registrovana 22. juna 2000. godine.

190. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 30.440,2721 DEM.

191. Podnosilac prijave je obavijestio Komisiju 2. avgusta 2005. godine da je dio stare devizne štednje u iznosu od 14.916,15 KM iskoristio u procesu privatizacije za kupovinu stana. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 24. maja 2000. godine preostala potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznose 15.921,95 KM

192. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

59. Predmet broj CH/00/5176, Albert FINCI protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

193. Prijava je podnesena Domu 21. juna i registrovana 22. juna 2000. godine.

194. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 31.604,66 DEM, 17.027,66 USD, 44.407,62 ATS, 89.611,71 ITL i 12.174,74 CHF. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 21. decembra 2001. godine, iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 75.091,65 KM.

CH/98/406 i 97 drugih

195. Supruga podnosioca prijave S.F. je 1. februara 2002. godine obavijestila Dom da je podnosilac prijave umro 19. avgusta 2001. godine, te je dostavila rješenje Općinskog suda I u Sarajevu broj: O - 1863/01 od 13. decembra 2001. godine kojim se S.F. proglašava zakonskim nasljednikom drugog nasljednog reda sa dijelom 1/1 nad imovinom podnosioca prijave.

196. S.F. je 16. avgusta 2005. godine obavijestila Komisiju da nije raspolagala sa sredstvima stare devizne štednje, te da je član Udruženja za zaštitu starih deviznih štediša Bosne i Hercegovine.

60. Predmet broj CH/00/5256, Zlata KOVAČEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

197. Prijava je podnesena Domu 28. juna 2000. godine i registrovana istog dana.

198. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 19.523,14 DEM.

199. Podnosilac prijave navodi da se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

61. Predmet broj CH/00/5257, Muhamed HANDŽIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

200. Prijava je podnesena Domu 28. juna 2000. godine i registrovana istog dana.

201. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 2.335,29 DEM, 1.005,07 ASCH, 14.073 ATS i 1.465,15 USD.

202. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

203. Podnosilac prijave navodi da se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

62. Predmet broj CH/00/5271, Ante BAGIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

204. Prijava je podnesena Domu 29. juna 2000. godine i registrovana istog dana.

205. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 1.766,67 USD i 10.951,02 DEM.

206. Podnosilac prijave navodi da se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

63. Predmet broj CH/00/5272, Ljubica BORAS protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

207. Prijava je podnesena Domu 29. juna 2000. godine i registrovana istog dana.

208. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 22.063,78 DEM.

209. Podnosilac prijave je obavijestila Komisiju da nije raspolagala sa sredstvima stare devizne štednje. Podnosilac prijave je, također, obavijestila Komisiju da je podnijela apelaciju Ustavnom

CH/98/406 i 97 drugih

sudu Bosne i Hercegovine radi isplate stare devizne štednje. Ustavni sud je 28. juna 2005. godine donio odluku o dopustivosti kojom je odbacio apelaciju podnosioca prijave kao nedopuštenu.

210. NB. Iz odluke Ustavnog suda vidljivo je da je Ustavni sud u svojoj odluci obuhvatio i apelacije Ante Bagića (veza predmet pred Komisijom CH/00/5271), Vahida Bahtića (veza predmet pred Komisijom CH/99/1759), Veljka Radonjića (veza predmet pred Komisijom CH/00/4380), Mileta Radonjića (veza predmet CH/00/4381), Darinke Radonjić (veza predmet CH/00/4379).

64. Predmet broj CH/00/5282, Branko ĐURIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

211. Prijava je podnesena Domu 30. juna 2000. godine i registrovana istog dana.

212. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 29.937,21 DEM

213. Podnosilac prijave se kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine, obraćao Sudu za ljudska prava u Strazburu i Sudu Bosne i Hercegovine radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

65. Predmet broj CH/00/5294, Mirko RADIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

214. Prijava je podnesena Domu 3. jula i registrovana 5. jula 2000. godine.

215. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke, prema kopiji izvoda Union banke od 15. aprila 1998. godine, bio 16.053,33 DEM, a kod Privredne banke, prema kopiji devizne štedne knjižice, bio 398,8 DEM.

216. Podnosilac prijave navodi da se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

66. Predmet broj CH/00/5295, Saša RADIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

217. Prijava je podnesena Domu 3. jula i registrovana 5. jula 2000. godine.

218. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 311,6 DEM i 4.390,75 ATS.

219. Podnosilac prijave navodi da se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

67. Predmet broj CH/00/5296, Nada RADIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

220. Prijava je podnesena Domu 3. jula i registrovana 5. jula 2000. godine.

221. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 10.163,96 DEM.

222. Podnositeljica prijave navodi da se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

68. Predmet broj CH/00/5298, Zdenko LEŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

223. Prijava je podnesena Domu 3. jula i registrovana 5. jula 2000. godine.

CH/98/406 i 97 drugih

224. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa kod Jugobanke 7.585,06 USD i 1.577,33 DEM, a kod Privredne banke 4.957,69 DEM.

225. Podnosilac prijave navodi da se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

69. Predmet broj CH/00/5320, Dragoljub ĐUGUMOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

226. Prijava je podnesena Domu 5. jula i registrovana 10. jula 2000. godine.

227. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 8.153,44 DEM i 87,57 USD.

228. Podnosilac prijave se kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine, obraćao Sudu za ljudska prava u Strazburu i Sudu Bosne i Hercegovine radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

70. Predmet broj CH/00/5850, Osmo SAFIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

229. Prijava je podnesena Domu 3. oktobra 2000. godine i registrovana istog dana.

230. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 516,50 DEM.

231. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi potraživanja stare devizne štednje.

71. Predmet broj CH/00/5852, Džemal SAFIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

232. Prijava je podnesena Domu 3. oktobra 2000. godine i registrovana istog dana.

233. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 6.556,47 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine iznos pologa podnosioca prijave je 6.556,47 KM.

234. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi potraživanja stare devizne štednje.

72. Predmet broj CH/00/5856, Branko ADŽIĆ protiv Bosne i Hercegovine

235. Prijava je podnesena Domu 4. oktobra 2000. godine i registrovana istog dana.

236. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovh pologa 254,2 DEM, 27.783,48 AUD. Prema izvodu Union banke ukupan iznos pologa devizne štednje je 35.186,70 DEM.

237. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi potraživanja stare devizne štednje.

73. Predmet broj CH/00/5857, Petar PAVELIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

238. Prijava je podnesena Domu 4. oktobra 2000. godine i registrovana istog dana.

CH/98/406 i 97 drugih

239. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovh pologa 10.940,35 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 15. maja 2001. godine ukupan iznos devizne štednje je 11.136,93 KM.

240. Podnosilac prijave se kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine, obraćao Sudu za ljudska prava u Strazburu i Sudu Bosne i Hercegovine radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

74. Predmet broj CH/00/5859, Marija DADIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

241. Prijava je podnesena Domu 4. oktobra 2000. godine i registrovana istog dana.

242. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 6.897,52 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 30. septembra 1999. godine iznos potraživanja stare devizne štednje podnositeljice prijave je 7.018,48 KM.

243. Podnositeljica prijave ima pravo raspolaganja na deviznoj štednoj knjižici svog supruga S.D. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 10,66 DEM i 298,05 FRF.

244. Podnositeljica prijave se nije obraćala domaćim niti međunarodnim institucijama radi potraživanja stare devizne štednje.

75. Predmet broj CH/00/5860, Radojka POPOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

245. Prijava je podnesena Domu 4. oktobra 2000. godine i registrovana istog dana.

246. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 3.339,10 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda od 25. septembra 2000. godine ukupan iznos stare devizne štednje podnositeljice prijave je 3.404,65 KM.

247. Podnositeljica prijave se nije obraćala domaćim niti međunarodnim institucijama radi potraživanja stare devizne štednje.

76. Predmet broj CH/00/5866, Josif MIJAT protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

248. Prijava je podnesena Domu 5. oktobra 2000. godine i registrovana istog dana.

249. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 4.377,24 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 11. septembra 2000. godine iznos pologa podnosioca prijave je 4.422 KM.

250. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi potraživanja stare devizne štednje.

77. Predmet broj CH/00/5871, Jela TOMIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

251. Prijava je podnesena Domu 5. oktobra 2000. godine i registrovana istog dana.

252. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa kod Jugobanke 327.110,84

CH/98/406 i 97 drugih

ATS na jednoj knjižici, na drugoj knjižici 64.891,30 ATS. Iznos pologa kod Privredne banke je 43.209,21 ATS.

253. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi potraživanja stare devizne štednje.

78. Predmet broj CH/00/5872, Marica IRION protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

254. Prijava je podnesena Domu 5. oktobra 2000. godine i registrovana istog dana.

255. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 48.327,55 ATS.

256. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi potraživanja stare devizne štednje.

79. Predmet broj CH/00/5873, Marijan TOMIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

257. Prijava je podnesena Domu 5. oktobra 2000. godine i registrovana istog dana.

258. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 42.795,45 ATS.

259. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi potraživanja stare devizne štednje.

80. Predmet broj CH/00/5892, Radmila KOVAČEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

260. Prijava je podnesena 10. oktobra 2000. godine i registrovana istog dana.

261. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke u Sarajevu. Čini se da je iznos njenih pologa 9.417,97 DEM i 0,87 DEM.

262. Podnositeljica prijave je, takođe, dostavila devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo, a koje glase na ime N.K. Čini se da je iznos pologa N.K. na jednoj štednoj knjižici kod Jugobanke 4.226,78 USD, a na drugoj 2.490,69 DEM, te kod Privredne banke 533,45 DEM, 12.963,87 DEM, 0,11 USD i 18,87 DEM. Međutim, i pored izričitog traženja Komisije, podnositeljica prijave nije dostavila kopiju punomoći, kojom je N.K. ovlašćuje na zastupanje, ili eventualno rješenje o nasljeđivanju, ukoliko se radi o umrloj osobi.

263. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

81. Predmet broj CH/00/5941, Džemal KORO protiv Federacije Bosne i Hercegovine

264. Prijava je podnesena Domu 18. oktobra 2000. godine i registrovana je istog dana.

265. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 22.528,60 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 23. februara 2005. godine, ukupan iznos potraživanja po osnovu stare devizne štednje je 22.932,23 KM.

266. Podnosilac prijave nije se obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

82. Predmet broj CH/00/6531, Marica FILIPOVIĆ-DŽAMBO protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

267. Prijava je podnesena 4. decembra i registrovana 5. decembra 2000. godine.

268. Podnositeljica prijave je polagala devizna sredstva na štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 8.025,29 DEM.

269. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

83. Predmet broj CH/00/6541, Miroslav ROMIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

270. Prijava je podnesena 5. decembra 2000. godine i registrovana istog dana.

271. Podnosilac prijave je polagao devizna sredstva na štednim knjižicama kod Privredne banke Sarajevo, filijale Sarajevo i Mostar, i kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke 669,16 DEM i 604,87 FRF, a kod Jugobanke 50 DEM.

272. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

84. Predmet broj CH/00/6544, Selman PRAŠEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

273. Prijava je podnesena 5. decembra 2000. godine i registrovana istog dana.

274. Podnosilac prijave je bio radnik GP "Bosna", na privremenom radu u Libiji. Njegovi lični dohoci su uplaćivani preko devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos pologa 1.783,31 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 2. decembra 2004. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 1.783,48 KM.

275. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

85. Predmet broj CH/00/6545, Merka JUSUFOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

276. Prijava je podnesena 5. decembra 2000. godine i registrovana istog dana.

277. Podnositeljica prijave je bila radnik GP "Bosna", na privremenom radu u Libiji. Njeni lični dohoci su uplaćivani preko devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos pologa 5.297,9 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 3. novembra 2000. godine, ukupno potraživanje podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 5.362,56 KM.

278. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

86. Predmet broj CH/01/6665, Hamed HALJKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

279. Prijava je podnesena 3. januara i registrovana 5. januara 2001. godine.

280. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 1.724 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa

CH/98/406 i 97 drugih

građana Zavoda, od 2. maja 1999. godine, iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 1.739,1 KM.

281. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

87. Predmet broj CH/01/6666, Fazlija TUNOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

282. Prijava je podnesena 3. januara i registrovana 5. januara 2001. godine.

283. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 4.394,93 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 16. septembra 1999. godine, iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 4.431,38 KM.

284. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

88. Predmet broj CH/01/6667, Danilo VIDAKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

285. Prijava je podnesena 3. januara i registrovana 5. januara 2001. godine.

286. Podnosilac prijave je polagao devizna sredstva na štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 27.875,85 DEM i na drugoj 2.351,83 DEM.

287. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

89. Predmet broj CH/01/6668, Milka VIDAKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

288. Prijava je podnesena 3. januara i registrovana 5. januara 2001. godine.

289. Podnositeljica prijave potražuje deviznu štednju koju je njena kćerka D.V. polagala na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Na deviznoj knjižici se nalazi ovjerena i potpisana stalna punomoć kojom D.V. ovlašćuje podnositeljicu prijave na korištenje i raspolaganje njenom deviznom štednjom. Čini se da je iznos njenih pologa 3.591,34 DEM.

290. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

90. Predmet broj CH/01/6683, Desimir BIJELJANIN protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

291. Prijava je podnesena 4. januara i registrovana 5. januara 2001. godine.

292. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke 8.018,6 DEM, a kod Jugobanke 800 DEM i 200,96 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 15. maja 2000. godine, iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 9.168,99 KM.

293. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

91. Predmet broj CH/01/6684, Lela BANOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

294. Prijava je podnesena 4. januara i registrovana 5. januara 2001. godine.

295. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 4.784,07 DEM. Prema izvodu sa Jedinostvenog računa građana Zavoda, od 18. marta 2003. godine, iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 4.819,36 KM.

296. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje

92. Predmet broj CH/01/6685, Nedeljko SPAIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

297. Prijava je podnesena 4. januara i registrovana 5. januara 2001. godine.

298. Podnosilac prijave je polagao sredstva na četiri devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da su iznosi njegovih pologa 13.957,09 DEM, 2.443,36 DEM, 1.147,7781 DEM i 1.085,59 DEM.

299. Pismom od 11. jula 2005. godine, podnosilac prijave je tražio od Komisije povrat devizne štednje koju su članovi njegove porodice polagali kod Jugobanke Sarajevo, Ljubljanske banke d.d. Ljubljana i Investbanke d.d. Beograd.

300. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

93. Predmet broj CH/01/6689, Ljubica MARKOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

301. Prijava je podnesena 4. januara i registrovana 5. januara 2001. godine.

302. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa kod Privredne banke 1.458,68 DEM, a kod Jugobanke 18.650,35 DEM i 2.297,53 CHF.

303. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

94. Predmet broj CH/01/6693, Živko LADAN protiv Federacije Bosne i Hercegovine

304. Prijava je podnesena 4. januara i registrovana 5. januara 2001. godine.

305. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 10.750,44 DEM.

306. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

95. Predmet broj CH/01/6730, Vjekoslav GERC protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

307. Prijava je podnesena 11. januara 2001. godine i registrovana istog dana.

308. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 64.476,15 DEM. Prema izvodu sa Jedinostvenog

CH/98/406 i 97 drugih

računa građana Zavoda, od 16. septembra 1999. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 65.050 KM.

309. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

96. Predmet broj CH/01/6741, Ante BEBIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

310. Prijava je podnesena 16. januara 2001. godine i registrovana istog dana.

311. Podnosilac prijave je polagao sredstva na dvije devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 32.547,14 DEM, a na drugoj 8.994 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 31. augusta 2000. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 42.148 KM.

312. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

97. Predmet broj CH/01/6743, Mirjana ŠERBIĆ-LIKIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

313. Prijava je podnesena 16. januara 2001. godine i registrovana istog dana.

314. Podnositeljica prijave je polagala devizna sredstva na štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa kod Privredne banke 2.326,43 KM, a kod Jugobanke 4.432,95 DEM, 1.068,02 USD, 3.452,7 FRF i 108,07 GBP. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 19. septembra 2000. godine, potraživanje podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 9.566,66 KM.

315. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

98. Predmet broj CH/01/8615, Borislav PEJANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

316. Prijava je podnesena Domu 24. decembra 2001. godine i registrovana je istoga dana.

317. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 1.100,59 DEM i 2.518,91 USD. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 12. augusta 2005. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 0,00.

318. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne

B. Usmeni i pisani nalaz i mišljenje vještaka prof. dr. Dragoljuba Stojanova, iz odluke Poropat i drugi.

319. S obzirom na značaj u rješavanju predmeta, Komisija ponavlja stav Dragoljuba Stojanova, profesora na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, u predmetu *Poropat i drugi*.

(a) Pisano mišljenje

320. Gosp. Stojanov je potvrdio da je interes naroda u SFRJ, da ulažu novac na devizne štedne račune za koji je vlada nudila garancije, bio potican stalnim padom vrijednosti dinara. Vlada je pokušala da stabilizira državnu ekonomiju i tokom godina, posebno 1991. godine, pravo

raspolaganja tom ušteđevinom bilo je znatno ograničeno i limitirano na male iznose. Međutim, štednja nije u potpunosti zamrznuta. Od 1990. godine bilo je moguće ulagati i raspolagati sa takozvanom "novom" deviznom štednjom bez ograničenja.

321. Komercijalne banke u jugoslovenskim republikama deponovale su svoje devize kod Narodne banke Jugoslavije na dobrovoljnoj bazi i po osnovu ugovora, koje je bilo inače samo *pro forma* ili knjigovodstvena transakcija, tako da je veliki dio deviza ostao kod komercijalnih banaka. Gosp. Stojanov nije znao šta se desilo sa tim novcem nakon što je Republika Bosna i Hercegovina postala nezavisna.

322. Gosp. Stojanov je bio mišljenja da komercijalne banke u Federaciji imaju obaveze prema privatnim licima koja su uložila novac na stare devizne štedne račune. Osim toga, usvajanjem zakona koji se odnose na ovu štednju, Republika Bosna i Hercegovina, Bosna i Hercegovina i Federacija Bosne i Hercegovine su, također, preuzele obaveze prema štedišama. Međutim, s obzirom na iznos neisplaćene stare devizne štednje – koji iznosi oko 1,8 milijardi KM (konvertibilnih maraka) u bankama Federacije – ni Federacija Bosne i Hercegovine, niti Država Bosna i Hercegovina nemaju ekonomski potencijal da isplate staru štednju štedišama.

323. Međutim, rješenje koje je odabrano za stare devizne štedne račune, odnosno njihovo pretvaranje u certifikate koji bi se koristili u postupku privatizacije, postavlja nekoliko problema: time se sigurna štednja, koja je uživala povjerenje javnosti, pretvara u oblike imovine – prvo certifikate, a onda možda dionice preduzeća - čija je vrijednost nesigurna. Isto tako, ljudi bez stanarskog prava neće moći kupiti stan po sadašnjim pravilima, a oni koji su u položaju da kupe stan certifikatima, neće uživati popust koji se daje onima koji plaćaju gotovinom. Ovo pokazuje da se certifikati ne tretiraju kao jednaka sredstva plaćanja u odnosu na gotovinski novac. Ograničena dvogodišnja vrijednost certifikata postavlja novi problem.

324. Gosp. Stojanov je zaključio da bi bilo mnogo bolje usvojiti kombinovane metode rješavanja problema deviznih štednih računa. On je sugerisao da bi svaki štediša trebao imati pravo da pretvori, po svojoj slobodnoj volji, dio svoje ušteđevine u privatizacijske certifikate. Ostatak bi trebao biti zadržan u svom starom obliku, tj. na starim računima, i mogao bi biti pokriven javnim dugom Federacije Bosne i Hercegovine. Nadalje, napominjući da u Federaciji postoji oko 470.000 štediša čiji su pojedinačni devizni ulozi 200 KM ili manje, te da ukupan iznos ovih depozita odgovara sumi od 25 miliona KM, on smatra da bi ovu "malu" štednju Federacija trebala isplatiti ulagačima. S obzirom na konvertibilnost, trebalo bi prihvatiti plaćanje u KM.

(b) Dokazi dati na javnoj raspravi

325. Prof. dr. Stojanov je utvrdio da se pitanje deviznih štednih računa mora rješavati zajedno sa pitanjima koja se odnose na restituciju društvene imovine, vanjski dug Bosne i Hercegovine i ekonomski razvoj zemlje. Ovako usklađeno djelovanje je neophodno pošto rješenje izabrano za jedan od problema može uticati na druge.

326. On je dalje naveo da rizik da banke bankrotiraju ne bi bio jedini problem ako bi one morale isplatiti novac deviznim štedišama. Ako bi se isplate morale izvršiti u devizama, to bi moglo izazvati značajnu nesolventnost, a moglo bi narušiti i funkcionisanje Valutnog odbora u Bosni i Hercegovini. U svakom slučaju, dalje je teško procijeniti do koje će mjere svoja potraživanja pojedinačne štediše moći realizovati kod banaka u stečajnom postupku.

III. POSTUPAK PRED DOMOM/KOMISIJOM

327. S obzirom na sličnost između činjenica u predmetima i žalbenih navoda podnosilaca prijave, Komisija je odlučila da prijave br. CH/98/406, CH/98/443, CH/98/444, CH/98/471, CH/00/3526, CH/00/3536, CH/00/3537, CH/00/3538, CH/00/3547, CH/00/4251, CH/00/4252, CH/00/4286, CH/00/4291, CH/00/4292, CH/00/4297, CH/00/4298, CH/00/4299, CH/00/4300,

CH/98/406 i 97 drugih

CH/00/4323, CH/00/4324, CH/00/4335, CH/00/4339, CH/00/4343, CH/00/4345, CH/00/4640, CH/00/4641, CH/00/4646, CH/00/4652, CH/00/4686, CH/00/4688, CH/00/4693, CH/00/4695, CH/00/4725, CH/00/4750, CH/00/4751, CH/00/4753, CH/00/4755, CH/00/4756, CH/00/4764, CH/00/4792, CH/00/4816, CH/00/4827, CH/00/4828, CH/00/4829, CH/00/4830, CH/00/4836, CH/00/4837, CH/00/4841, CH/00/5149, CH/00/5150, CH/00/5154, CH/00/5156, CH/00/5157, CH/00/5158, CH/00/5161, CH/00/5162, CH/00/5171, CH/00/5173, CH/00/5176, CH/00/5256, CH/00/5257, CH/00/5271, CH/00/5272, CH/00/5282, CH/00/5294, CH/00/5295, CH/00/5296, CH/00/5298, CH/00/5320, CH/00/5850, CH/00/5852, CH/00/5856, CH/00/5857, CH/00/5859, CH/00/5860, CH/00/5866, CH/00/5871, CH/00/5872, CH/00/5873, CH/00/5892, CH/00/5941, CH/00/6531, CH/00/6541, CH/00/6544, CH/00/6545, CH/00/6665, CH/00/6666, CH/00/6667, CH/00/6668, CH/00/6683, CH/00/6684, CH/00/6685, CH/00/6689, CH/00/6693, CH/00/6730, CH/00/6741, CH/00/6743, CH/00/8615, spoji u skladu s pravilom 33. Pravila procedure Komisije istoga dana kada je usvojila ovu odluku.

328. Prijave su podnesene u periodu od 5. marta 1998. do 24. decembra 2001. godine.

329. Komisija je, u periodu od 12. decembra 2003. godine do 5. avgusta 2005. godine, prosljedila tuženim stranama, Bosni i Hercegovini i Federaciji Bosne i Hercegovine, prijave podnosilaca radi dostavljanja pisanih zapažanja o prihvatljivosti i meritumu prema članu 6. Evropske konvencije i članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

330. Komisija je 10. avgusta 2005. godine, u predmetima broj: CH/00/3536, Bojana Ćosović, CH/00/3537, Maja Ćosović i CH/00/3538, Hamid Ćosović, prosljedila pisma podnosilaca prijava sa dodatnom dokumentacijom tuženoj strani.

331. Komisija je, u periodu od 13. februara 2004. do 25. avgusta 2005. godine, zaprimila pisana zapažanja o prihvatljivosti i meritumu tužene strane Federacije Bosne i Hercegovine za ostale predmetne prijave. Bosna i Hercegovina nije dostavila svoja pisana zapažanja o prihvatljivosti i meritumu do dana donošenja ove Odluke.

332. Komisija je podnosiocima prijava prosljedila pisana zapažanja o prihvatljivosti i meritumu tužene strane do dana donošenja ove Odluke.

333. Komisija je, 18. avgusta 2005. godine, u pojedinim predmetima zaprimila dodatne informacije tužene strane Federacije Bosne i Hercegovine.

334. Za predmete br. CH/00/4251 i CH/00/4252, tužene strane nisu dostavile pisana zapažanja o prihvatljivosti i meritumu do dana donošenja ove Odluke. Za predmete CH/00/4251 i CH/00/4252, tužena strana, Federacija Bosne i Hercegovine, dostavila je pisana zapažanja 25. avgusta 2005. godine, koja su prosljeđena podnosiocima prijava 31. avgusta 2005. godine.

335. Komisija je dopisom od 18. februara 2005. godine pozvala Ured visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu (u daljnjem tekstu: Ured Visokog predstavnika) da u postupku rješavanja predmeta devizne štednje pred Komisijom učestvuje u svojstvu *amicus curiae*. Ured Visokog predstavnika je 1. aprila 2005. godine dostavio svoje mišljenje.

336. Komisija je dopisom od 24. februara 2005. godine pozvala zastupnika Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini, da u postupku rješavanja predmeta devizne štednje pred Komisijom, učestvuje u svojstvu *amicus curiae*.

337. Komisija je 14. marta 2005. godine primila mišljenje Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini.

338. Mišljenje Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini je prosljeđeno tuženim stranama 23. i 25. marta 2005. godine.

IV. RELEVANTNE ZAKONSKE ODREDBE

339. Zbog rastuće nestašice deviznih sredstava i drugih ekonomskih problema u bivšoj SFRJ, podizanje novca sa starih deviznih štednih računa je bilo strogo ograničeno zakonima koji su doneseni početkom 1990-tih godina. Poslije oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini, bilo je pokušaja da se kroz legislativu privatizacije riješi nedostupnost stare devizne štednje. Međutim, nakon što su pokušaji ostvarenja potraživanja po osnovu stare devizne štednje u procesu privatizacije ostali uglavnom bezuspješni, Federacija Bosne i Hercegovine je usvojila novi zakon na osnovu kojeg stara devizna štednja postaje dio unutrašnjeg duga Federacije Bosne i Hercegovine.

A. Zakoni Republike Bosne i Hercegovine i Bosne i Hercegovine

340. Dana 11. aprila 1992. godine, nakon sticanja nezavisnosti Republike Bosne i Hercegovine, usvojena je **Uredba sa zakonskom snagom o deviznom poslovanju** iz 1992. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 2/92). Relevantnim odredbama ove Uredbe predviđeno je sljedeće:

Član 9, u relevantnom dijelu, glasi:

Za devize na deviznim računima i deviznim štednim ulozima jamči Republika.

341. Uredba iz 1992. godine je kasnije zamijenjena **Uredbom sa zakonskom snagom o deviznom poslovanju** iz 1994. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 10/94; kasnije usvojena kao zakon, "Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 13/94).

Sljedeće odredbe Uredbe iz 1994. godine su relevantne:

Član 3:

Devize se mogu koristiti samo za plaćanje prema inozemstvu osim ako ovom uredbom nije drugačije određeno.

Član 12:

Domaća i strana fizička lica mogu devize držati na računu kod banke i slobodno ih koristiti.

Član 44:

Devizne rezerve čine potraživanja na računima u inostranstvu, efektivni strani novac i vrijednosni papiri izdati u inozemstvu [deponovani] kod Narodne banke [Bosne i Hercegovine] i [ovlaštenih] banaka.

342. **Odluka o ciljevima i zadacima monetarno kreditne politike**, objavljena je 9. aprila 1995. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 11/95). Tačka 12. Odluke glasi:

Deponovana devizna štednja građana trajno će se riješiti donošenjem zakona o javnom dugu Republike do kraja prvog polugodišta 1995. godine.

343. Ova Odluka je kasnije izmijenjena i dopunjena sa stupanjem na snagu 2. juna 1995. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 19/95). Izmijenjena i dopunjena tačka 12. predviđa da treba donijeti zakon o javnom dugu prije kraja septembra 1995. godine. Dalje se dodaje da, do donošenja tog zakona, Narodna banka Bosne i Hercegovine može, uz saglasnost Ministarstva finansija, isplaćivati deviznu štednju u odgovarajućem iznosu u dinarima pripadnicima

CH/98/406 i 97 drugih

Armije Republike Bosne i Hercegovine za pokrivanje troškova njihovog liječenja i liječenja članova njihovih porodica.

344. **Odluka o ciljevima i zadacima devizne politike** donijeta je 10. aprila 1996. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 13/96). Potvrđujući uglavnom Odluku iz 1995. godine, tačka 7. Odluke iz 1996. godine predviđala je bez posebnog određivanja datuma sljedeće:

Devizna štednja građana deponovana kod bivše Narodne banke Jugoslavije zajedno sa kamatama na ovu štednju, rješavaće se donošenjem zakona o javnom dugu Bosne i Hercegovine, ili na drugi način u sklopu ukupne konsolidacije duga Bosne i Hercegovine zajedno sa međunarodnom zajednicom.

345. Visoki predstavnik u Bosni i Hercegovini donio je 22. jula 1998. godine **Okvirni zakon o privatizaciji preduzeća i banaka u Bosni i Hercegovini**. On je stupio na snagu sljedećeg dana kao privremeni zakon ("Službeni list Bosne i Hercegovine", broj 14/98). Konačno, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ga je usvojila 19. jula 1999. godine ("Službeni list Bosne i Hercegovine", broj 12/99).

B. Odluka o ratifikaciji sporazuma o pitanjima sukcesije Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 10/01)

346. U sporazumu o sukcesiji SFRJ, Aneks C, u relevantnom dijelu, predviđa sljedeće:

Član 2, stav 3.

[...]

Ostala finansijska dugovanja (SFRJ) uključuju:

(a) jamstva SFRJ ili njene narodne banke Jugoslavije za štednju u čvrstoj valuti položenu kod komercijalnih banaka ili njihovih filijala u bilo kojoj državi sljednici prije datuma kojeg je ona proglasila neovisnost;

[...].

Član 7.

Jamstva bivše SFRJ ili njene NBJ za štednju čvrste valute položenu kod komercijalne banke ili neke od njenih filijala u bilo kojoj državi sljednici prije datuma kada je ta država proglasila neovisnost predmet se pregovara bez odlaganja, vodeći naročito računa o potrebi zaštite štednje čvrste valute pojedinaca. Ovi pregovori će se odvijati pod pokroviteljstvom Banke za međunarodna poravnanja.

C. Zakoni Federacije Bosne i Hercegovine o privatizaciji i izmjene i dopune

347. Osnovne pravne odredbe kojima se omogućava prenos stare devizne štednje na Jedinstveni račun građana radi korištenja u procesu privatizacije sadržane su u članovima 3, 7, 11. i 18. **Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije** (u daljnjem tekstu: Zakon o potraživanjima građana), koji je stupio na snagu 28. novembra 1997. godine, a počeo se primjenjivati 27. februara 1998. godine, sa izmjenama i dopunama od 5. marta 1999. godine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 27/97 i 8/99). Ti članovi su propisivali:

Član 3:

Lice koje ima deviznu štednju u bankama ili poslovnim jedinicama sa sjedištem na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine iznad 100 KM, a bilo je državljanin bivše Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine i na dan 31. marta 1991. godine imalo prebivalište na teritoriji koja sada pripada Federaciji Bosne i Hercegovine stiče potraživanja prema Federaciji sa stanjem na dan 31. marta 1992. godine.

Realizacija potraživanja građana koji su na dan 31. marta 1991. godine imali državljanstvo bivše Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine, a koji nemaju prebivalište na teritoriji Federacije, kao i drugih lica, koja imaju devizna potraživanja u bankama na teritoriji Federacije, u smislu ovog zakona, uredit će se posebnim propisom.

Licima iz stava 1. ovog člana s deviznom štednjom do 100 DEM banke će na njihov zahtjev isplatiti iznos štednje.

Potraživanja iz stava 3. ovog člana su isplativa nakon isteka perioda od tri mjeseca od dana primjene ovog Zakona.

Član 7:

Potraživanja iz člana 3. ovog zakona banka prenosi na Jedinstveni račun štediše.

Način prenosa potraživanja građana ... čiji se računi vode u bankama kod kojih su organizacione jedinice na teritoriji Federacije prestale s radom, uredit će se posebnim propisom Federalnog ministarstva finansija.

Član 11:

Otvaranje Jedinstvenih računa vrši se po službenoj dužnosti na osnovu Jedinstvenog matičnog broja građana-nosilaca potraživanja iz ovog zakona.

Jedinstveni račun predstavlja certifikat građanina.

Član 18:

Potraživanja sa Jedinstvenog računa mogu se koristiti u postupku privatizacije u roku od dvije godine od dana izdavanja izvoda sa Jedinstvenog računa, a nakon upisa potraživanja po pojedinim vrstama.

Istekom roka iz stava 1. ovog člana, potraživanja na Jedinstvenom računu se gase.

348. Nakon odluke Doma u predmetu *Poropat i drugi* u junu 2000. godine, Federacija je donijela razne izmjene i dopune ovih odredbi.

349. **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u procesu privatizacije** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 45/00) stupio je na snagu 2. novembra 2000. godine. Ovim Zakonom član 18. je izmijenjen i dopunjen na taj način da je nosiocu stanarskog prava iz člana 8a.² Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo omogućeno da može koristiti svoja potraživanja sa Jedinstvenog računa građana u roku od tri mjeseca od dana ovjere potpisa na ugovoru o kupovini pred nadležnim sudom. Izmjenama i dopunama je dodat treći stav u članu 18, koji predviđa:

---

² Navedenim članom 8a. je regulisana kupovina napuštenih stanova od strane nosilaca stanarskih prava.

CH/98/406 i 97 drugih

Izuzetno od odredbe st. 1. i 2. ovog člana nosioci stanarskog prava iz člana 8a. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/97, 11/98, 22/99 i 7/00) mogu koristiti potraživanja sa Jedinstvenog računa u roku od tri mjeseca od dana ovjere potpisa na kupoprodajnom ugovoru kod nadležnog suda.

350. Dodatne izmjene i dopune stava 1. člana 18. su stupile na snagu 8. februara 2002. godine. Tim izmjenama i dopunama opći rok za korištenje certifikata izmijenjen je sa dvije godine na četiri godine, tako da cijeli član, sa izmjenama i dopunama, glasi:

Član 18.

Potraživanja sa Jedinstvenih računa građana mogu se upotrijebiti u procesu privatizacije u roku od četiri godine od dana izdavanja izvoda sa Jedinstvenog računa građana, nakon registracije svakog pojedinog potraživanja.

Po isteku roka navedenog u stavu 1. ovog člana, potraživanja sa Jedinstvenih računa se gase.

Izuzetno od odredbi stavova 1. i 2. ovog člana, nosioci stanarskog prava iz člana 8a. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 27/97, 11/98, 22/99 i 7/00) mogu koristiti potraživanja sa Jedinstvenog računa u roku od tri mjeseca od dana ovjere potpisa sa kupoprodajnim ugovorom kod nadležnog suda.

351. Pored ovih izmjena Zakona o potraživanjima građana, Federacija je donijela dodatne izmjene i dopune procesa privatizacije kako bi ublažila položaj vlasnika stare devizne štednje. **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji preduzeća** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 45/00) je stupio na snagu 2. novembra 2000. godine. Ovim Zakonom je izmijenjen i dopunjen član 28. kako bi se certifikati po osnovu stare devizne štednje izjednačili sa gotovinom. Starom verzijom je propisano:

Prodaja iz člana 26.² ovog zakona vrši se uz obavezno plaćanje u novcu najmanje 35 posto ugovorene prodajne cijene.

Za svaki iznos plaćen u novcu preko 35% može se odobriti popust od 8%.

Novom verzijom je propisano:

Prodaja iz člana 26. ovog zakona vrši se uz obavezno plaćanje u novcu ili certifikatima iz temelja stare devizne štednje najmanje 35 posto ugovorene prodajne cijene.

Za svaki iznos plaćen u novcu ili certifikatom po osnovu stare devizne štednje preko 35% može se odobriti popust od 8%.

352. **Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji preduzeća** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 61/01) izmijenjen je član 27. stav 1. Starom verzijom je propisano:

Mala privatizacija u smislu člana 26. ovog zakona provodi se javnom prodajom, koju je preduzeće dužno pripremiti i prijaviti nadležnoj agenciji (za privatizaciju) u roku od 12 mjeseci od dana početka primjene ovog zakona.

---

³ Navedenim članom 26. regulisana je prodaja preduzeća u procesu male privatizacije.

Novom verzijom je propisano:

Mala privatizacija u smislu člana 26. ovog zakona provodi se javnom prodajom, koju je preduzeće dužno pripremiti i prijaviti nadležnoj agenciji (za privatizaciju) u roku koji odredi Agencija Federacije, i u roku važenja potraživanja građana iz Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije (certifikati itd).

353. **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo** stupio je na snagu 8. januara 2002. godine (nakon datuma odluke Ustavnog suda Federacije). Novi član 24. tog zakona je izjednačio certifikate iz osnova stare devizne štednje sa novcem. Starom verzijom je propisano:

Plaćanje otkupne cijene stana vrši se jednim od platežnih sredstava i to:

a) gotovinom

b) certifikatima na temelju tražbine građana, a koji su utvrđeni posebnim propisima

Kada se plaćanje vrši novcem cijena stana se umanjuje za 20% utvrđene otkupne cijene.

Novom verzijom je propisano:

Plaćanje otkupne cijene stana vrši se jednim od platežnih sredstava i to:

a) novcem

b) certifikatima na temelju tražbine građana, a koji su utvrđeni posebnim propisima.

Kada se plaćanje vrši novcem ili certifikatom iz osnova stare devizne štednje cijena stana se umanjuje za 20% utvrđene otkupne cijene.

354. U pismu Domu za ljudska prava od 8. decembra 2000. godine, u vezi sa implementacijom odluke *Poropat i drugi*, Federacija navodi da ona, "preko nadležnih Ministarstava i agencija, vodi aktivnosti informisanja građana o važnosti posjeta bankama kako bi dali Jedinštveni matični broj s ciljem da omoguće prenos svoje stare devizne štednje na Jedinštveni račun građana i izdavanje certifikata kojim bi im omogućila da učestvuju u procesu privatizacije koji je u postupku jer nema drugog načina na koji bi građani Bosne i Hercegovine – imaoi stare devizne štednje, realizovali svoja potraživanja po tom osnovu na bilo koji drugi način osim putem procesa privatizacije."

355. Federacija Bosne i Hercegovine je **Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o potraživanju građana** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 57/03) izmijenila član 7. koji je glasio:

Potraživanja iz člana 3. ovog zakona banka prenosi na Jedinštveni račun štediša.

Novom verzijom je propisano:

Potraživanja iz člana 3. ovog zakona banka, na zahtjev štediša koji se podnosi u roku do šest mjeseci od dana usvajanja ovog zakona, prenosi na Jedinštveni račun štediša.

Također, izmijenjen je i član 11. koji je glasio:

Otvaranje Jedinostvenih računa vrši se po službenoj dužnosti na osnovu matičnog broja građana-nosilaca potraživanja iz ovog zakona.

Novom verzijom je propisano:

Otvaranje Jedinostvenih računa vrši se po službenoj dužnosti na osnovu matičnog broja građana-nosilaca potraživanja iz ovog zakona, a otvaranje Jedinostvenog računa po osnovu stare devizne štednje vrši se na zahtjev štediše.

356. Također, došlo je do izmjene i člana 18. koji se odnosio na rok upotrebe certifikata u procesu privatizacije, u smislu da je rok od 4 godine produžen na 6 godina, tako da član 18. sa izmjenama sada glasi:

Potraživanja sa Jedinostvenog računa mogu se koristiti u postupku privatizacije u roku od šest godina od dana izdavanja izvoda sa Jedinostvenog računa, a nakon upisa potraživanja po pojedinim vrstama.

357. Član 20. Zakona o potraživanju građana je dopunjen sa dva nova stava 20a. i 20b. koji regulišu neiskorištena potraživanja podnosilaca prijave po osnovu stare devizne štednje koja su prenijeta na Jedinostveni račun, kao i sredstva koja su štediše utrošili u privatizacijske investicione fondove. Član 20. je glasio:

Direktor Agencije za privatizaciju u Federaciji Bosne i Hercegovine će u roku od 30 dana od stupanja na snagu ovog zakona donijeti Uputstvo o evidenciji i realizaciji potraživanja sa Jedinostvenog računa.

Novi stavovi su:

20a. Agencija za privatizaciju u Federaciji BiH će neiskorištena potraživanja po osnovu stare devizne štednje koja su prenijeta na Jedinostveni račun vratiti na račun imaoca u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva štediše.

20b. Štediše koje su izvršile prienos potraživanja iz osnova stare devizne štednje u privatizacijske investicione fondove, koja žele povratiti na svoje Jedinostvene račune, mogu podnijeti zahtjev privatizacijskim investicionim fondovima za povrat potraživanja u roku do šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

358. Federacija Bosne i Hercegovine je usvojila nove izmjene i dopune Zakona o potraživanju objavljene u "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", broj 20/04, tako da je član 5. dopunjen sa novim članom 5a. koji glasi:

Član 5a. Izuzetno od člana 5. ovog Zakona potraživanje po osnovu stare devizne štednje postaje unutrašnji dug Federacije Bosne i Hercegovine koji se izmiruje u skladu sa posebnim zakonom, osim ako lice koje ima potraživanje na osnovu stare devizne štednje ne da izjavu da se ta potraživanja koriste za namjene iz člana 18. ovog Zakona.

Izjava iz stava 1. ovog člana je neopoziva i podnosi se Federalnom ministarstvu finansija u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

359. Također, izmijenjen je i član 18. koji je regulisao način korištenja certifikata, i sada glasi:

Potraživanja sa Jedinostvenog računa mogu se koristiti u procesu privatizacije:

CH/98/406 i 97 drugih

- za kupovinu dionica preduzeća, imovine preduzeća i druge imovine koja se bude prodavala u procesu privatizacije do 30. juna 2006. godine, pod uvjetom da učešće pojedinačne ponude ne prelazi 10% od ukupne kupovne cijene;

- za kupovinu stanova na kojima postoji stanarsko pravo do 30. juna 2007. godine u visini do 100% od ukupne cijene.

Istekom rokova iz stava 1. ovog člana potraživanja na Jedinstvenom računu se gase.

Izuzetno od odredbe stava 2. ovog člana rok za kupovinu stanova na kojima postoji stanarsko pravo može se mijenjati zavisno od donošenja i promjena propisa o restituciji.

360. Posljednjim izmjenama i dopunama Zakona o potraživanju obuhvaćen je i član 20. koji sada glasi:

Agencija za privatizaciju u Federaciji Bosne i Hercegovine dostavit će Federalnom ministarstvu finansija bazu podataka o stanju neiskorištenih potraživanja po osnovu stare devizne štednje na Jedinstvenom računu u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Član 20b. koji je davao štedišama koji su uložili svoja sredstva u PIF-ove mogućnost da traže povrat uložениh sredstava se novim zakonom briše.

361. Parlament Federacije Bosne i Hercegovine je 20. novembra 2004. godine usvojio **Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 66/04), koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

Ovim Zakonom utvrđuju se unutrašnje obaveze Federacije Bosne i Hercegovine prema fizičkim i pravnim licima, nastale na osnovu: neisplaćenih invalidnina, neisplaćenih penzija, neisplaćenih naknada prema dobavljačima za robe, materijale i usluge, obaveze nastale na osnovu neisplaćenih plaća i dodataka, te ostale obaveze (u daljnjem tekstu: unutrašnji dug), odnosno način pojedinačne verifikacije utvrđenih potraživanja, kao i način njihovog izmirenja.

Član 2.

Ovim Zakonom utvrđuje se sveobuhvatno izmirenje unutrašnjeg duga na način koji osigurava i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija).

Unutrašnji dug Federacije procjenjuje se u iznosu od 1.858,9 miliona KM. Ova procjena isključuje iznos obaveza za staru deviznu štednju, s obzirom na to da će se oni utvrditi u postupku verifikacije.

Obaveze unutrašnjeg duga iz stava 1. ovog člana izmiruju se isplatom u gotovini, putem izdavanja obveznica (u daljnjem tekstu: obveznice) i otpisivanjem, prema odredbama ovog Zakona.

Izmirenje svih kategorija unutrašnjeg duga, uključujući i staru deviznu štednju, neće prelaziti iznos od 10% GDP za 2003. godinu i to u neto sadašnjoj vrijednosti za sve planirane isplate svih kategorija unutrašnjeg duga.

Član 3.

Unutrašnji dug Federacije iznosi 1.858,9 miliona KM, isključujući iznos obaveze za staru deviznu štednju koji će se utvrditi u postupku verifikacije, a čine ga:

- opće obaveze u iznosu od 947,9 miliona KM,
- obaveze na osnovu kredita komercijalnih banaka u iznosu od 11 miliona KM,
- obaveze za staru deviznu štednju u iznosu koji će se utvrditi prema verifikaciji obaveza na način propisan u članu 12. ovog Zakona.

Član 9.

Federacija preuzima obaveze na osnovu stare devizne štednje ostvarene u najnižim poslovnim jedinicama banaka (ekspozitura i/ili agencija) na teritoriji Federacije. Ukoliko banka nema poslovnih jedinica onda se smatra da je sjedište banke najniža poslovna jedinica.

Obaveze na osnovu stare devizne štednje, definirane stavom 1. ovog člana, ne obuhvataju obaveze na osnovu stare devizne štednje deponovane u Ljubljanskoj banci i Invest banci, s obzirom na to da će se one rješavati u procesu sukcesije imovine bivše SFRJ.

Obaveze na osnovu stare devizne štednje iz člana 3. ovog Zakona Federacija će izmiriti isplatom u gotovini i izdavanjem obveznica.

Kamate na staru deviznu štednju od 01. januara 1992. godine otpisuju se.

Član 10.

Kad se izvrši verifikovanje potraživanja za staru deviznu štednju, na način predviđen članom 12. ovog Zakona, Vlada Federacije će posebnim propisom utvrditi metod i visinu isplate u gotovini za staru deviznu štednju svakom fizičkom licu, nosiocu stare devizne štednje, do iznosa propisanog u članu 2. ovog Zakona.

Član 11.

Gotovinske isplate za staru deviznu štednju iz člana 10. ovog Zakona izvršit će se iz budžeta Federacije u periodu od četiri godine počevši od fiskalne godine kada se završi postupak verifikovanja stare devizne štednje.

Član 12.

Verifikovanje svih potraživanja za staru deviznu štednju vršit će se na osnovu baze podataka koja je ustanovljena Zakonom o utvrđivanju i ostvarivanju potraživanja građana u postupku privatizacije ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 32/01, 57/03, 20/04) i drugim propisima donesenim na osnovu zakona i baza podataka koje posjeduju banke.

Proces verifikacije potraživanja za staru deviznu štednju završit će se u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Federalni ministar finansija donijet će podzakonske akte o verifikaciji svih potraživanja za staru deviznu štednju u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Član 13.

Za obaveze za staru deviznu štednju koje ne budu izmirene isplatom u gotovini, u skladu sa čl. 9. i 10. ovog Zakona, izdat će se obveznice do iznosa koji je potreban za izmirenje kumulativnih potraživanja.

Član 14.

Kad se izvrši verifikovanje potraživanja za staru deviznu štednju na način predviđen članom 12. ovog Zakona, Vlada Federacije će posebnim propisom utvrditi model izdavanja obveznica propisujući rok dospijeca obveznica, visinu kamate na obveznice i dužinu grace perioda, a do iznosa koji se utvrdi kao glavnica u procesu verifikovanja potraživanja na osnovu stare devizne štednje do iznosa propisanog u članu 2. ovog Zakona.

Kako bi osigurala dodatna finansijska sredstva nosiocima obveznica iz člana 13. ovog Zakona, Vlada Federacije, u svojstvu dioničara a prema važećim propisima, svojom Odlukom rasporedit će do 15% dividende iz privrednih društava sa državnim kapitalom kako bi otkupljivala javne obveznice putem ponude po tržišnoj cijeni, isplaćujući ih kako je predviđeno godišnjim budžetom, počevši od obveznica sa najnižom nominalnom vrijednosti i progresivno krenuvši ka obveznicama sa višom nominalnom vrijednosti.

Član 15.

Vlada Federacije će tri posto iznosa koji se ostvari od prodaje preduzeća JP „BH Telecom“, JP „Elektroprivrede BiH“ d.d., JP „Elektroprivrede HZHB“ d.d. i „Hrvatske telekomunikacije“ d.o.o. Mostar uplatiti na poseban račun.

Sredstva ostvarena na posebnom računu iz stava 1. ovog člana koristit će se u svrhu prijevremenog otkupa obveznica na osnovu stare devizne štednje po tržišnoj cijeni i to uključujući prioritet u isplati - otkupu obveznica vlasnika stare devizne štednje i to ponudom otkupljenja obveznica sa najnižom nominalnom vrijednosti, a potom obveznica sa višom nominalnom vrijednosti.

Federalni ministar finansija donijet će podzakonske akte o načinu raspolaganja sredstvima deponovanim na računu iz prethodnog stava, odnosno o modalitetima isplate vlasnika obveznica, shodno ostvarenju sredstava iz ovog člana.

Član 21.

Obveznice za izmirenje obaveza za staru deviznu štednju i ratnih potraživanja su vrijednosni papiri koje izdaje u cijelosti ili djelimično Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu: vrijednosni papiri BiH) u ime Federacije, ili Federacija (u daljnjem tekstu: vrijednosni papiri Federacije) prema posebnom propisu.

Obveznice izdate za izmirenje obaveza za staru deviznu štednju i ratna potraživanja su utržive i prenosive i izdaju se i vode samo u elektronskoj formi.

Svi uvjeti vezani za obveznice utvrđuju se odlukom Vlade Federacije i posebnim propisom.

Za predračun obaveza na osnovu stare devizne štednje i ratnih potraživanja u KM koristi se srednji zvanični kurs Centralne banke Bosne i Hercegovine koji važi na dan donošenja odluke Vlade Federacije o emisiji obveznica u smislu ovog Zakona.

Obveznice izdate za izmirenje obaveza iz stava 2. ovog člana predstavljaju unutrašnji dug Federacije u skladu sa posebnim propisom.

Federalno ministarstvo finansija upravljat će računima sa kojih se sredstva koja su položena mogu podizati u svrhu isplate obveznice.

Član 22.

Obveznice Federacije ne podliježu propisima i odobrenju Komisije za vrijednosne papire Federacije Bosne i Hercegovine.

Član 24.

Federacija garantuje za obveznice izdate u skladu sa odredbama ovog Zakona za izmirenje unutrašnjeg duga.

Član 26.

Vlada Federacije će u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijeti podzakonske akte za utvrđivanje prioriteta među kategorijama obaveza za izmirenje potraživanja u skladu sa stavom 2. člana 7., članom 8. i članom 11. ovog Zakona.

362. Postupajući u skladu sa Zakonom o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine iz prethodnog člana ove Odluke, Federalni ministar finansija je donio slijedeće podzakonske akte ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 33/05 od 13. juna 2005. godine):

- Pravilnik o postupku verificiranja potraživanja za staru deviznu štednju na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Pravilnik);
- Uputstvo o obliku i sadržaju obavijesti o neizvršenom verificiranju potraživanja na osnovu stare devizne štednje;
- Uputstvo o obliku i sadržaju zahtjeva za registrovanje potraživanja na osnovu stare devizne štednje;
- Uputstvo o obliku i sadržaju potvrde o izvršenom verificiranju potraživanja na osnovu stare devizne štednje i
- Uputstvo o obliku i sadržaju izvještaja o izvršenom verificiranju potraživanja na osnovu stare devizne štednje.

363. Parlament Federacije Bosne i Hercegovine je 29. jula 2005. godine donio **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 49/05 od 8. augusta 2005. godine) kojim je izmijenjen član 12. stav 2. koji je glasilo:

Proces verifikacije potraživanja za staru deviznu štednju završit će se u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Novom verzijom je propisano:

Proces verifikacije potraživanja za staru deviznu štednju počeo će 12. septembra 2005. godine i trajat će do 31. decembra 2005. godine.

Iza stava 2. dodaje se novi stav 3. koji glasi:

Izuzetno za vlasnike stare devizne štednje, ili njihove opunomoćnike koji su izjavili žalbu na doneseni dokument kojim se potvrđuje/ne potvrđuje da je izvršeno verifikovanje potraživanja stare devizne štednje, proces verifikovanja se produžava do dana okončanja postupka po izjavljanoj žalbi.

Dosadašnji stav 3. postaje stav 4. (vidi tačku 359. ove Odluke).

D. Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine

364. Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine je 8. januara 2001. godine utvrdio da članovi 3, 7, 11. i 18. Zakona o potraživanjima građana nisu u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine. Ustanovio je da su ti članovi u suprotnosti sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i time u suprotnosti sa članom II.A.2(1)(k) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine i Amandmanom 5. Navedeni Sud, u svojoj odluci, nije pomenuo prethodne izmjene i dopune zakona od 2. novembra 2000. godine. Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine nije naredio nikakve posebne izmjene i dopune ili na neki drugi način propisao prelazne odredbe po kojima bi relevantni članovi trebali biti primijenjeni.

365. Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, u relevantnom dijelu, glasi:

Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine članom II A. 2. (1)(k) i Amandmanom V utvrđeno je da će Federacija osigurati primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda utvrđenih u dokumentima navedenim u Aneksu ovog ustava [...].

Utvrđujući ustavnost članova 3., 7., 11. i 18. Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u procesu privatizacije sa navedenim ustavnim odredbama i članom 1. stav 1. Protokola br. 1 uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, Sud je utvrdio da odredbe članova 3., 7., 11. i 18. Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije nisu u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

366. Odluka Ustavnog suda Federacije objavljena je 9. marta 2001. godine u "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", broj 7/01.

367. Članom 12(b) dijela IV(c) Ustava Federacije predviđa se da ako Ustavni sud Federacije "utvrdi da zakon, usvojeni ili predloženi zakon ili drugi propis Federacije ili bilo kojeg kantona ili općine nije u skladu sa ovim Ustavom, taj zakon ili drugi propis neće se primjenjivati, odnosno stupiti na snagu, osim ukoliko se izmijeni na način koji propiše Sud ili ukoliko Sud ne utvrdi prijelazna rješenja, koja ne mogu biti na snazi duže od šest mjeseci".

368. Federacija Bosne i Hercegovine je 14. maja 2001. godine podnijela apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine protiv presude Ustavnog suda Federacije, zavedenu kao *U 57/01*. Ustavni sud Bosne i Hercegovine je, na svojoj sjednici od 20. decembra 2003. godine, rješenjem odbacio apelaciju iz formalnih razloga.

V. ŽALBENI NAVODI

369. Podnosioci prijava se generalno žale da je povrijeđeno njihovo pravo na mirno uživanje imovine, zagarantovano članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Jedan dio podnosilaca prijava se, također, žali da je povrijeđeno njihovo pravo na pravičnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, zagarantovano članom 6. Evropske

konvencije. Nekoliko podnosilaca prijava navode povrede raznih članova Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima.

370. Svi podnosioci prijava traže punu isplatu cjelokupne devizne štednje, a mnogi posebno traže isplatu kamata. Također, traže kompenzaciju za duševne patnje, troškove postupka pred domaćim sudovima i Domom, te ostale troškove. Neki od podnosilaca prijava traže od Doma da naredi donošenje zakona po kojem će stara devizna štednja biti proglašena neotuđivom privatnom imovinom bez ikakvih ograničenja.

VI. ODGOVOR TUŽENE STRANE

A. Federacija Bosne i Hercegovine

1. U pogledu činjenica

371. Tužena strana ističe činjenicu, da je od dana podnošenja prijava Domu/Komisiji, preduzela regulativne mjere s ciljem da spriječi kolaps platnog sistema javnog duga i bankovnog sistema, a u svrhu zaštite vlasnika sredstava na deviznim štednim knjižicama. Naime, nakon pravosnažne presude Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: U-10/00 od 8. januara 2001. godine, tužena strana je donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije (u daljnjem tekstu: Zakon o realizaciji potraživanja, objavljen u "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", br. 45/00, 54/00, 32/01, 27/02, 57/03 i 44/04), kojim su uređena pitanja utvrđivanja i ostvarivanja potraživanja u postupku privatizacije. Zakonom su definirane vrste potraživanja građana prema Federaciji Bosne i Hercegovine, načini evidentiranja i postupka ostvarivanja ovih potraživanja u postupku privatizacije. Zakonom su definirane vrste potraživanja te između ostalog i potraživanja na osnovu stare devizne štednje.

372. U međuvremenu, tužena strana, konkretno Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na sjednici od 15. decembra 2003. godine, donijela je Odluku o usvajanju strateškog plana za izmirenje unutrašnjih potraživanja prema Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 63/03 – u daljnjem tekstu: Odluka). Odlukom je utvrđeno da unutrašnja potraživanja prema Federaciji Bosne i Hercegovine ukupno iznose 3.263,4 miliona KM, a obuhvataju između ostalog i obaveze za staru deviznu štednju u iznosu od 1.110 miliona KM, te da će se način isplate i dinamika isplate i izvor finansiranja neisplaćenih potraživanja prema Federaciji Bosne i Hercegovine, regulirati posebnim zakonima. Tako je članom 4. Odluke određen način izmirenja obaveza prema kojem Vlada Federacije Bosne i Hercegovine planira gotovinsku isplatu vlasnicima stare devizne štednje u iznosu od 105 miliona KM, izdavanje obveznica sa nominalnom vrijednošću u iznosu od 1.005 miliona KM, sa rokom dospijeca od 20 godina, 10 godina, grace perioda i kamatom od 0,5%, koja će imati neto sadašnju vrijednost u iznosu od 452 miliona KM.

373. Nadalje, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine je donio Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 66/04, od 27. novembra 2004. godine) i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 49/05, od 8. augusta 2005. godine) koji su stupili na snagu narednog dana od dana objavljivanja. Ovim zakonima se utvrđuje sveobuhvatno izmirenje unutarnjeg duga na način koji osigurava i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine (član 2. Zakona o utvrđivanju). Unutarnji dug Federacije Bosne i Hercegovine prema članu 3. navedenog zakona, između ostalog čine i obaveze za staru deviznu štednju u iznosu koji će biti utvrđen po verificiranju obaveza. Obaveze po osnovu stare devizne štednje definisane članom 3. Zakona o utvrđivanju, Federacija Bosne i Hercegovine će izmiriti isplatom u gotovini i izdavanjem obveznica. Proces verifikacije potraživanja za staru deviznu štednju počeo će 12. septembra 2005. godine i trajati će do 31.

decembra 2005. godine. Vlasnik stare devizne štednje ima pravo na žalbu na dokument kojim se potvrđuje/ne potvrđuje da je izvršeno verifikovanje potraživanja stare devizne štednje. U smislu gore navedenih odredaba Zakona o utvrđivanju, Federalni ministar finansija je donio: Pravilnik o postupku verifikiranja potraživanja za staru deviznu štednju na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Pravilnik); Uputstvo o obliku i sadržaju obavijesti o neizvršenom verifikiranju potraživanja na osnovu stare devizne štednje; Uputstvo o obliku i sadržaju zahtjeva za registrovanje potraživanja na osnovu stare devizne štednje; Uputstvo o obliku i sadržaju potvrde o izvršenom verifikiranju potraživanja na osnovu stare devizne štednje i Uputstvo o obliku i sadržaju izvještaja o izvršenom verifikiranju potraživanja na osnovu stare devizne štednje ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 33/05).

374. Dakle, slijedom navedenih činjenica, tužena strana ističe da je, primjenom odredbi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potraživanjima građana, Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza i Pravilnika, utvrđena unutrašnja obaveza Federacije Bosne i Hercegovine prema fizičkim licima i pravnim licima, kao i način njihovog izmirenja. Naime, izradom podzakonskog akta će biti izvršene verifikacije svih potraživanja za staru deviznu štednju, pa tako i potraživanja za staru deviznu štednju podnosilaca prijava.

2. U pogledu prihvatljivosti

375. Tužena strana smatra nespornim da je putem navedene legislative i propisa dat jasan okvir kojim su stare devizne štediše dobile konkretne pouzdane informacije u vezi sa budućim tretmanom njihove stare devizne štednje, na način koji uzima u obzir opće interese, i istovremeno ne predstavlja pretjeran pojedinačan teret na podnosiocima prijava.

376. Naime, tužena strana opravdano sumnja, a imajući u vidu vremenski period od dana podnošenja prijave do danas, da su pojedini podnosioci prijava "uložili svoju deviznu štednju putem certifikata", tako što su ih prodali. S tim u vezi, tužena strana podsjeća Komisiju na njenu Odluku o brisanju u predmetu broj: *CH/99/2211, Olga Terpin protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine* od 9. februara 2004. godine.

377. U prilog naprijed navedenom, tužena strana ističe činjenicu da podnosioci prijava od dana podnošenja prijava Domu/Komisiji, odnosno od dana pravosnažnosti presude Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: U-10/00, nisu dostavili nove informacije – dokumentaciju: da li su pokušali da podignu svoju staru deviznu štednju – zatražili pomoć kod domaćeg suda.

378. Dakle, u ovakvoj konstelaciji preduzetih radnji, odnosno radnji koje će preduzeti tužena strana, unutrašnji dug Federacije Bosne i Hercegovine, kojim se obaveze za staru deviznu štednju u iznosu koji će biti utvrđen po verifikiranju obaveza, na način propisan u članu 12. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izmirenju obaveza, a u vezi sa odredbom stava 1. tačka 3. člana 3. Zakona o izmirenju obaveza, izmirit će se isplatom u gotovini, odnosno za obaveze za staru deviznu štednju koje ne budu izmirene u gotovini i sukladno čl. 9. i 10. Zakona o izmirenju obaveza, izdat će se obveznice do iznosa koji je potreban za izmirenje kumulativnih tražbina (član 13. Zakona o izmirenju obaveza). Kad su u pitanju obveznice za izdavanje obaveza za staru deviznu štednju, tužena strana podsjeća Komisiju na poglavlje III – Obveznice – odredbe članova od 21. do 25. Zakona o izmirenju obaveza – kojim je između ostalog utvrđen način – metod – uvjeti izmirenja obaveza za staru deviznu štednju, u vidu obveznica, za koje Federacija Bosne i Hercegovine jamči sukladno odredbama ovog Zakona za izmirenje obaveza.

379. Slijedom izloženog, tužena strana smatra da su se stekli uslovi da Komisija, primjenom odredbi člana VIII Sporazuma, prijave u rubriciranim predmetima proglasi neprihvatljivim, prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u pogledu tužene strane Federacije Bosne i Hercegovine.

380. Slijedom navedenoga, tužena strana predlaže Komisiji da prijave podnosilaca odbaci, primjenom člana VIII(3)(b) Sporazuma, jer je predmetna stvar već riješena, na način i u skladu sa

naredbama iz ranijih odluka Doma koje se tiču pitanja "stare" devizne štednje, kao i sa Odlukom Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine.

3. U pogledu merituma

381. Nesporno je da potraživanja podnosioca prijava po osnovu njihove devizne štednje predstavljaju imovinu u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

382. U skladu sa stavom 2. člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, s obzirom na ekonomske poteškoće Federacije i banaka, a da bi se spriječio kolaps bankovnog sistema, tužena strana je zakonom regulisala korištenje potraživanja građana po osnovu njihove devizne štednje. Prema ranijim zakonskim rješenjima, nije bila postignuta pravična ravnoteža između općeg interesa i imovinskih prava imalaca stare devizne štednje, a što je utvrđeno odlukama Doma za ljudska prava.

383. Tužena strana ne osporava da potraživanja podnosioca prijava prema bankama lociranim na području Federacije Bosne i Hercegovine po osnovu njihove devizne štednje predstavljaju *imovinu* u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Međutim tužena strana podsjeća Komisiju da član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju uključuje i tri posebna pravila, na osnovu kojih Država ima pravo da se miješa u pravo na imovinu u skladu sa javnim interesom.

384. Dakle, tužena strana je našla, u okviru svoje slobode odlučivanja, odgovarajući način i postigla traženu *pravičnu ravnotežu* interesa. Naime, u trenutnoj fazi, podnosioci prijava ili druge devizne štediša, imaju mogućnost da ostvare svoja imovinska prava u određenim iznosima za staru deviznu štednju na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, s obzirom da su potraživanja po osnovu stare devizne štednje postala unutrašnji dug Federacije Bosne i Hercegovine, koji se izmiruje u skladu sa posebnim zakonom, osim ako lica – podnosioci prijava koji imaju potraživanja na osnovu stare devizne štednje nisu dali izjavu da se ta potraživanja koriste za namjene iz člana 18. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u procesu privatizacije. Tužena strana navodi da će, na osnovu utvrđenog metoda i visine, isplatiti u gotovini, odnosno ukoliko se obaveze za staru deviznu štednju, koje ne budu izmirene isplatom u gotovini, u skladu utvrđenim modelom, rokom, visinom, izdati obveznice do iznosa koji je potreban za izmirenje kumulativnih tražbina.

385. S obzirom na gore navedeno, tužena strana smatra da je u vezi sa starom deviznom štednjom podnosioca prijava, Federacija Bosne i Hercegovine opravdala uplitanje u prava podnosioca prijava, jer je kontrola korištenja imovine "u skladu sa općim interesom" i ima osnova u Zakonu. U prilog naprijed navedenom je i činjenica da će se konkretnim programom sukcesije i unutarnjeg duga, stara devizna štednja riješiti uspostavljanjem "pravične ravnoteže" između zahtjeva općeg interesa zajednice i zahtjeva zaštite osnovnih prava podnosioca prijava, te je istim otklonjena neizvjesnost u pogledu statusa deviznih potraživanja koja nisu registrovana na Jedinstvenom računu građana i potraživanja koja su registrovana, ali nisu upotrijebljena u procesu privatizacije.

386. Pored naprijed navedenog, tužena strana obavještava Komisiju, da je Parlament Federacije Bosne i Hercegovine dana 31. decembra 2004. godine donio Zakon o izvršenju proračuna Federacije Bosne i Hercegovine za 2005. godinu ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 78/04), kojim su uređeni: "način izvršenja Proračuna Federacije Bosne i Hercegovine za 2005. godinu (u daljem tekstu: Proračun), upravljanja prihodima i izdacima Proračuna, te pravo i obaveze korisnika proračunskih sredstava". Opći dio Proračuna sastoji se od bilance prihoda i izdataka te računa finansiranja, a posebni dio sadrži detaljan raspored izdataka po proračunu korisnika i vrsti izdataka.

387. Tako je Federalno ministarstvo finansija, u računu finansiranja, iskazalo zaduženja i otplate dugova "stare devizne štednje – isplate pojedincima", sve u cilju uravnoteženja salda bilance prihoda i rashoda Proračuna.

388. Tužena strana, konkretno Federalno ministarstvo finansija, kao budžetski korisnik, je utvrdilo sredstva u Razdijelu 16 Proračuna, pozicija – Tekući Transferi; za "staru deviznu štednju – isplata pojedincima 61420": proračuni za 2004. godinu u iznosu 6.050.000 KM – Proračuni za 2005. godinu u iznosu od 8.000.000 KM.

389. Dakle, odgovarajućim izmjenama i dopunama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u procesu privatizacije i donošenjem Zakona o utvrđivanju, tužena strana je stvorila pravnu sigurnost u pogledu stare devizne štednje, tim više što je Zakonom o izvršenju proračuna Federacije Bosne i Hercegovine za 2005. godinu, planirala određena sredstva za staru deviznu štednju – isplata pojedincima, što je Sporazum o sukcesiji stupio na snagu 2. juna 2004. godine, iz kojih neupitno proizilazi da se stara devizna štednja rješava putem unutrašnjeg duga Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno sredstvima sukcesije.

390. Imajući u vidu naprijed navedeno, tužena strana smatra da nije prekršila prava podnosilaca prijava na mirno uživanje imovine po članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

391. Izneseni argumenti potvrđuju stav tužene strane da ne postoje uvjeti za prihvatljivost prijava, te tužena strana predlaže Komisiji da prijave podnosilaca proglasi neprihvatljivim, iz razloga iznesenih u ovim pisanim zapažanjima o prihvatljivosti, odnosno da primjenom odredbi člana VIII Sporazuma donese odluke o odbijanju žalbi podnosilaca prijava kao očito neutemeljenih.

B. Mišljenje *amicus curiae* – Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini

392. Udruženje za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini stoji na stanovištu da su svi problemi i evidentna i flagrantna kršenja ljudskih prava u vezi sa "starom deviznom štednjom", položenom u bankama sa sjedištem u Bosni i Hercegovini ili filijalama banaka sa sjedištem u drugim republikama na teritoriji Bosne i Hercegovine prije 31. decembra 1990. godine, proistekla iz razloga što Bosna i Hercegovina, kao pravni sljednik Republike Bosne i Hercegovine i kao jedna od pravnih sljednica SFRJ, nije poduzela potrebne radnje kojima bi zaštitila prava građanskih lica – imaoce deviznih računa i deviznih štednih uloga kod banaka odnosno filijala na dan 31. decembra 1990. godine. Štaviše, donošenjem relevantnih zakona stvorila je pravnu nesigurnost za devizne štediše u pogledu ostvarivanja prava na imovinu.

393. Republika Bosna i Hercegovina je činom izlaska iz SFRJ, prihvatanjem Ustava Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine i zakona Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine i donošenjem Uredbe sa zakonskom snagom o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona, koji se u Bosni i Hercegovini primjenjuju kao republički zakoni ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 2/92), znala da preuzima i dio obaveza i odgovornosti za deviznu štednju građana za koju je garancije dala SFRJ, pa je ovom pitanju morala posvetiti posebnu pažnju jer su je ustavne odredbe iz člana 39. Ustava Republike Bosne i Hercegovine, kojim se građanima zajamčuje pravo svojine i člana 85, kojim se zajamčuje pravo građanina da bude obaviješten, na to obavezivale.

394. Republika Bosna i Hercegovina je donijela Uredbu sa zakonskom snagom o deviznom poslovanju ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 2/92), kojom je stavila van snage savezni Zakon o deviznom poslovanju ("Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije", br. 66/85 i 82/90). U članu 144. navedene Uredbe, Republika je utvrdila da će se pitanje dijela stare devizne štednje, u dijelu koji se odnosi na redeponovanu štednju kod Narodne banke Jugoslavije, urediti posebnim propisom. Članom 9. iste Uredbe, preuzela je jemstvo za devize građana koje su se nalazile u posjedu banaka i na računima u inostranstvu ovlaštene banke za poslove sa inostranstvom čije je sjedište bilo u Bosni i Hercegovini.

395. Ako Republika Bosna i Hercegovina nije mogla obezbijediti pravo raspolaganja deviznom štednjom redeponovanom kod Narodne banke Jugoslavije, propustila je donijeti zakon kojim utvrđuje deviznu štednju građana u posjedu banaka na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine i način raspolaganja ovim deviznim sredstvima građana uz zaštitu prava građana sa teritorija koje nisu bile pod njenom kontrolom.

396. Propuštajući da donese ovakav zakon, Bosna i Hercegovina je ostavila na volju bankama da same odlučuju o ovoj imovini građana. Banke su samovoljno odbile isplaćivati štednju i kamatu po deviznoj štednji. Jedino su visoki političari i funkcioneri uspjeli dobiti svoja sredstva nazad.

397. Potpisivanjem Okvirnog mirovnog sporazuma, Bosna i Hercegovina je preuzela ustavnu obavezu da osigura najviši standard ljudskih prava, pa time da osigura i pravo raspolaganja deviznim štedišama deviznom štednjom (Ustav Bosne i Hercegovine, član II/3.k), kao i pravo na pravično suđenje II/3.e). Treba imati na umu da je Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini, sa svojim aneksima, obezbijedio Bosni i Hercegovini pravni milje da ispuni ovu obavezu.

398. Odluka Bosne i Hercegovine o ciljevima i zadacima devizne politike u 1996. godini ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 33/94), u tački 7, propisuje da Bosna i Hercegovina preuzima obavezu da će staru deviznu štednju deponovanu kod Narodne banke Jugoslavije, zajedno sa kamatom na štednju, rješavati donošenjem zakona o javnom dugu Bosne i Hercegovine ili na drugi način, u sklopu ukupne konsolidacije duga Bosne i Hercegovine zajedno sa međunarodnom zajednicom.

399. Odgovornost Bosne i Hercegovine sastoji se u tome što nakon donošenja ove Odluke ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 13/96) nije poduzela daljnje operativne korake u realizaciji odluke o zaštiti prava štediša i interesa države, a morala je to učiniti.

400. Bosna i Hercegovina je odgovorna i za donošenje Okvirnog zakona o privatizaciji preduzeća i banaka u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 14/98), kojim je dala izričito pravo entitetima da privatiziraju preduzeća i banke smještene na njihovom teritoriju koje nisu u privatnom vlasništvu.

401. Nadalje, Udruženje za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini smatra da su sudski organi propustili da zaštite građane tako što nisu donosili ili izvršavali pravomoćne presude u pogledu devizne štednje, čime su prekršili član 6. Evropske konvencije.

402. Odgovornost Bosne i Hercegovine je i u tome što se oglašila na stavove Doma za ljudska prava, koji je, svojom Odlukom u predmetima *Poropat i drugi*, od 10. maja 2000. godine, ukazao na ozbiljna kršenja ljudskih prava proisteklih iz odbijanja odgovornosti Bosne i Hercegovine. Osim toga, Udruženje smatra da u pogledu devizne štednje, Država nije napravila niti jedan pozitivan pomak od donošenja relevantnih odluka Doma.

403. Činjenica je da je Bosna i Hercegovina ostala pasivna i po pitanju pregovora o preuzimanju obaveza po jemstvu SFRJ za staru deviznu štednju, koji se vode pod pokroviteljstvom Banke za međunarodna poravnanja (Anex C Sporazuma o sukcesiji, član 7. stav 1). Bosna i Hercegovina je imala obavezu za pokretanje ovog pitanja putem Visokog predstavnika i Vijeća za implementaciju mira, čije su članice i 5 sljednica SFRJ.

404. Stupanjem na snagu Sporazuma po pitanju sukcesije, Bosna i Hercegovina i entiteti imaju obaveze po pitanju stare devizne štednje u iznosima u kojima banke nosioci obaveza po deviznoj štednji utvrde da su Bosna i Hercegovina i entiteti koristili devizna sredstva za svoje potrebe.

405. Donešeni zakoni (Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Bosne i Hercegovine; Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske; Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine; Zakon o

unutrašnjem dugu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine) su prema Sporazumu o sukcesiji ništavni, a po Ustavu Bosne i Hercegovine su neustavni sa aspekta kršenja ljudskih prava. Obaveza po staroj deviznoj štednji svodi se isključivo na ugovoreni odnos banke, koja je pravni sljednik banke na dan 31. decembra 1991. godine, i štediše te po zakonu o obligacijama ne može se prenijeti na trećeg bez pristanka povjerioca – štediše u konkretnom slučaju.

406. Umjesto trošenja silnih novaca i sati u daljim zakonskim i podzakonskim manipulacijama deviznom štednjom, entiteti su dužni dati naloge bankama da aktiviraju stavke po deviznoj štednji isknižene u pasivnu podbilancu, tj. da ih vrate u aktivu i počnu vraćati štedišama novac. Država i entiteti će vratiti onaj dio sredstava devizne štednje koji su povukli, ili koristili, za vlastite potrebe.

407. Za potraživanja devizne štednje položene kod Narodne banke Jugoslavije sa pravom reotkupa, banke moraju pokrenuti sudske postupke protiv 5 država sljednica, budući da nije postignut dogovor pred Bankom za međunarodna poravnjenja.

408. Odgovornost Bosne i Hercegovine i entiteta postoji u odnosu na donošenje zakonskih mjera kojima će se stare devizne štediše zaštititi od eventualnih zloupotreba od strane banaka. Naime, politike i način isplate devizne štednje od strane banaka moraju biti jasne, transparentne i u funkciji nediskriminacije štediša.

409. Donešeni entitetski zakoni kojima se devizna štednja pretvara u javni dug, ne omogućavaju deviznim štedišama procesne garancije u smislu člana 6. Evropske konvencije.

410. U mišljenju je istaknut stav da Država nema javni interes u pogledu opravdanosti miješanja u pravo na imovinu vlasnika stare devizne štednje. U tom smislu, navodi se da Država ne raspolaže podacima o svojoj imovini, te da je miješanje u ovo pravo neopravdano pošto Država ne vodi savjesno proces privatizacije. Na taj način, Država gubi veliki dio sredstava, koja bi pomogla u rješavanju problema stare devizne štednje.

411. Budući da se radi o kršenju ljudskih prava građana Bosne i Hercegovine, a isključivo u interesu organiziranog kriminala koji dolazi iz redova međunarodne zajednice i domaćih političkih oligarhija, *amicus curiae* je mišljenja da bi Komisija trebala:

- obavijestiti i pozvati članove Predsjedništva Bosne i Hercegovine da podnesu Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine zahtjev za preispitivanje ustavnosti zakona koji se odnose na privatizaciju banaka i preduzeća, zakona o javnom dugu i zakona o zabrani izvršenja sudskih presuda;

- zatražiti i izricanje mjere zabrane dalje privatizacije preduzeća i banaka dok se ne utvrdi i usvoji program konsolidacije i vraćanja ino duga koji su preuzeli entiteti i pitanje isplate stare devizne štednje građanima u Bosni i Hercegovini uključujući i izbjegla lica;

- sugerisati Predsjedništvu Bosne i Hercegovine da traže hitno sazivanje sjednice Vijeća za implementaciju mira s ciljem dobivanja stručne i političke podrške u zaštiti prava građana Bosne i Hercegovine.

C. Mišljenje *amicus curiae* – Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu

412. Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, u svom mišljenju od 1. aprila 2005. godine, smatra da treba odustati od stavova Doma, izraženih u odlukama *Poropat i drugi* i *Đurković i drugi*, iz razloga što je Država prenijela tu nadležnost na entitete i Brčko Distrikt. Time je Država iskoristila svoju diskrecionu moć. Štaviše, Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu smatra da je nerealno očekivati da entiteti i Brčko Distrikt mogu imati iste standarde za isplatu stare devizne štednje, jer se, uključujući privatizaciju, nalaze u različitim pozicijama.

413. U pogledu obaveza entiteta i Brčko Distrikta, Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu je, uz upućivanje na podatke Međunarodnog monetarnog fonda, dao statistički pregled obaveza Države po pitanju unutarnjeg duga i pojedinih njegovih elemenata. Time je Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu ukazivao na ozbiljnost situacije.

414. U pogledu procesnih prava, naglašeno je da se pravo pristupa sudu u smislu člana 6. Evropske konvencije može ograničiti u javnom interesu, što bi bilo opravdano u slučajevima stare devizne štednje. U tom smislu, ukazano je na određenu praksu Evropskog suda za ljudska prava (presuda *National & Provincial Building Society et al. protiv Velike Britanije*, od 23. oktobra 1997. godine, broj 117/1996/736/933-935, stav 105). Osim toga, naglašeno je da se podzakonski propisi tek trebaju donijeti, tako da je ocjena zakona preuranjena.

415. Na kraju je istaknuto da postojeći zakonski okvir predstavlja proporcionalan odnos između prava pojedinca i interesa Države, pri čemu Država uživa široko polje procjene.

VII. MIŠLJENJE KOMISIJE

A. Prihvatljivost

416. Komisija podsjeća da su prijave podnesene Domu u skladu sa Sporazumom. S obzirom da Dom o njima nije odlučio do 31. decembra 2003. godine, Komisija je, u skladu sa članom 2. Sporazuma iz septembra 2003. godine i članom 3. Sporazuma iz 2005. godine, nadležna da odlučuje o ovim prijavama. Pri tome, Komisija će uzimati kriterije za prihvatljivost prijave sadržane u članu VIII(2) Sporazuma. Komisija, također, zapaža da se Pravila procedure kojima se uređuje njeno postupanje ne razlikuju, u dijelu koji je relevantan za predmete podnosilaca prijave, od Pravila procedure Doma, izuzev u pogledu sastava Komisije.

1. Nadležnost *ratione personae*

417. Općenito, Komisija podsjeća da se njena nadležnost, prema članu II(2) Sporazuma, proteže na navodne ili očigledne povrede ljudskih prava gdje je takvu povredu navodno ili očigledno počinila jedna ili više strana u Sporazumu. Imajući na umu kompleksnost pravnih i ustavnih aranžmana Bosne i Hercegovine, Komisija smatra da bi bilo nerazumno očekivati od podnosilaca prijave da su u stanju u svim okolnostima tačno imenovati tuženu stranu. Iz ovog razloga, Dom je uvijek smatrao da nije ograničen izborom tužene strane podnosioca prijave. Dom je, u nekoliko prilika, ispitao prijave u vezi sa tuženom stranom onako kako je to odredio sam Dom (vidi, na primjer, *Poropat i drugi*, tačke, loc. cit, 132-33).

418. S obzirom na gore navedeno, Komisija će razmotriti sve ove prijave i protiv Bosne i Hercegovine i protiv Federacije Bosne i Hercegovine.

(a) Odgovornost Bosne i Hercegovine

419. Komisija će razmotriti da li je i u kojoj mjeri rješavanje pitanja relevantnih za predmetne prijave odgovornost svake od tuženih strana.

420. Komisija podsjeća da, prema članu I Ustava, Bosna i Hercegovina nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država i tako nasljeđuje status bivše Republike Bosne i Hercegovine. U tom svojstvu, Bosna i Hercegovina uzima učešće u pregovorima koji se tiču sukcesije imovine SFRJ. Međutim, ne može se smatrati da samo taj status stvara odgovornost za bivše unutrašnje obaveze SFRJ, uključujući i onu koja proizilazi iz deponovanja deviza u Narodnoj banci Jugoslavije i garancija koje je SFRJ dala u vezi sa štednjom. Ipak, Republika Bosna i Hercegovina je usvojila zakone i propise u vezi sa deviznom štednjom (vidi CH/97/48, loc. cit, tač. 88-91 gore). Član 9. Uredbe iz 1992. godine predviđao je da Republika daje garanciju za deviznu štednju, a član 12. Uredbe iz 1994. godine glasi da građani mogu koristiti svoju štednju slobodno.

Imajući u vidu da je članom 144. Uredbe iz 1992. godine određeno da isplate devizne štednje građana uložene kod Narodne banke Jugoslavije treba odrediti posebnim propisom, Dom je zaključio da je ustanovljeno da se izričita garancija i obećanje da se štednja može slobodno koristiti nisu odnosili na staru deviznu štednju nego samo na nove štedne uloge koje su građani počeli ulagati u vrijeme kada je usvojena zakonska regulativa Republike. Ipak, ostavljajući rješavanje stare devizne štednje za poseban propis, Republika je implicitno priznala odgovornost za ovu štednju. Odluke iz 1995. i 1996. godine ne samo da su pojačale ovo implicitno priznanje, već je jasno navedeno da će se pitanje stare štednje rješavati usvajanjem državnog zakona o javnom dugu ili na neki drugi način u okviru ukupne konsolidacije javnog duga države (*Poropat i drugi*, tačka 142. *et sequ.*, *Todorović i drugi*, tačka 96, *Đurković i drugi*, tačka 202. *et sequ.*). Iz ovoga je jasno vidljiv kontinuitet obaveze Države od perioda raspada bivše SFRJ, pa sve do 14. decembra 1995. godine, kada su Sporazum i Ustav Bosne i Hercegovine stupili na snagu.

421. Komisija, prije svega, napominje da je Aneksom II/2 Ustava Bosne i Hercegovine propisan kontinuitet pravnih propisa, prema kojem “[s]vi zakoni, propisi i sudski poslovnici, koji su na snazi na teritoriji Bosne i Hercegovine u trenutku kada Ustav stupa na snagu, ostaće na snazi u onoj mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa Ustavom dok drugačije ne odredi nadležni organ vlasti Bosne i Hercegovine“. Na taj način su svi normativni akti, koji su navedeni u prethodnoj tački ove Odluke, ostali na snazi. Nakon toga datuma, Država je prema novom Ustavu dobila nove obaveze, koje su se primjenjivale/se primjenjuju na pitanje imovinskih prava u smislu člana 1. Protkola broj 1 uz Evropsku konvenciju. U alineji 4. Preambule Ustava, koja ima normativni karakter, u skladu sa III. djelimičnom odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u predmetu *U 5/98* (od 30. juna i 1. jula 2000. godine, tač. 17. *et sequ.*), propisano je da je država obavezna da “podstakn[e] opšte blagostanje i ekonomski razvoj kroz zaštitu privatnog vlasništva i unapređenje tržišne privrede“. Članom I/4 Ustava Bosne i Hercegovine, stipulisana je, između ostalog, sloboda kretanja kapitala širom Bosne i Hercegovine, dok je članom II/1, “Bosna i Hercegovina i oba entiteta [obavezna] osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda. U tu svrhu postoji Komisija za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, kao što je predviđeno u Aneksu 6 Opšteg okvirnog sporazuma“. Osim toga, članom II/6. Ustava Bosne i Hercegovine, “Bosna i Hercegovina, i svi sudovi, ustanove, organi vlasti, te organi kojima posredno rukovode entiteti ili koji djeluju unutar entiteta podvrgnuti su, odnosno primjenjuju ljudska prava i osnovne slobode na koje je ukazano u stavu 2“. Konačno, “[p]rava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima“. Na kraju, Komisija napominje da je Država, u skladu sa članom III/1(d) Ustava Bosne i Hercegovine, direktno odgovorna za monetarnu politiku. Štaviše, član VII. Ustava označava Centralnu banku Bosne i Hercegovine kao jedini nadležni organ za monetarnu politiku u cijeloj zemlji. Tačno je da Centralnoj banci nije dato ovlaštenje da reguliše rad banaka uopšte, ili posebno deviznu štednju. Međutim, isplata štednje sa predmetnih bankovnih računa ima reperkusije na protok deviza i tako utiče na monetarnu politiku za koju je Centralna banka, kao državna institucija, odgovorna.

422. Iz ovih odredbi jasno proizilazi da je pravo na imovinu, kao jedno od fundamentalnih prava modernog demokratskog društva, obaveza Države. Država se ne može osloboditi garantovanja poštivanja ovog prava činjenicom da je, na primjer, prenijela regulisanje i implementaciju ovih oblasti na entitetske institucije. U tom smislu, Komisija napominje da je Dom, u svojoj Odluci CH/97/48 (*loc. cit.*, tačka 93) zapazio da je Okvirni zakon o privatizaciji preduzeća i banaka, koji priznaje pravo entitetima da privatiziraju imovinu preduzeća i banaka na njihovoj teritoriji koja nije u privatnom vlasništvu i predviđa da će entiteti usvojiti zakone u tom smislu pokrivajući sredstva i obaveze tako ustanovljene, usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine 19. jula 1999. godine, nakon što je Visoki predstavnik, 22. jula 1998. godine, donio privremeni zakon. Po mišljenju Doma, činjenica da je Parlamentarna skupština usvojila ovaj Zakon - koji se indirektno tiče i stare devizne štednje – je indikacija o nadležnosti Države da reguliše ove stvari, bar u formulisanju općih principa koje treba primijeniti. Komisija smatra da, i danas, činjenica da je Federacija Bosne i Hercegovine usvojila Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine, ne može osloboditi Državu obaveze da se ovo pitanje

ne riješi, barem principijelno, na državnom nivou i u skladu sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, za koji je Država direktno odgovorna.

423. Time Komisija odbija prigovore tužene strane, Bosne i Hercegovine, da Država nije "preuzela garanciju za deviznu štednju građana koja je deponovana kod bivše Narodne banke Jugoslavije, niti postoji njena obaveza da tu štednju isplaćuje građanima". Komisija napominje da je pitanje deponovanja novca kod bivše Narodne banke Jugoslavije faktičko pitanje, koje je Bosna i Hercegovina trebala uzeti u obzir kada je zakonski, znači, formalno preuzimala obaveze u pogledu devizne štednje. S druge strane, Država (ni Republika Bosna i Hercegovina, niti Bosna i Hercegovina) nije nikada garantovala štedne uloge imovinom i sredstvima Narodne banke Republike Bosne i Hercegovine (vidi dio Odluke vis á vis zakonodavstva Države). Iz tog razloga, likvidacija Narodne banke Republike Bosne i Hercegovine (Odluka Narodne banke Republike Bosne i Hercegovine u likvidaciji, broj 01-111/03, od 26. juna 2003. godine), i javni poziv kreditorima po osnovu potraživanja (vidi, na primjer, Obavijest o likvidaciji Narodne banke Bosne i Hercegovine, "Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 39/98), ne može uticati na poziciju vlasnika stare devizne štednje, bez obzira što se ova državna imovina mogla separatisati i likvidirati.

424. Komisija zaključuje da Bosna i Hercegovina ostaje odgovorna za pronalaženje zajedičkog rješenja za problem starih bankovnih računa, te smatra da su prijave prihvatljive *ratione personae* protiv Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

425. Što se tiče sudskih postupaka koje su pokrenuli neki od podnosilaca prijava i navoda o nemogućnosti drugih da pristupe sudu, Komisija zapaža da se to isključivo tiče sudstva Federacije Bosne i Hercegovine. Komisija, zbog toga, nalazi da su prijave neprihvatljive protiv Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 6. Evropske konvencije.

(b) Odgovornost Federacije Bosne i Hercegovine

426. Federacija Bosne i Hercegovine tvrdi da se ne može smatrati odgovornom za moguće povrede u ovim predmetima.

427. Komisija podsjeća da je sve zakone primjenjive na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, koji se bave bankarstvom, potraživanjima građana, privatizacijom i unutrašnjim dugom, donijela Federacija Bosne i Hercegovine i da su svi organi određeni za implementaciju zakona institucije Federacije Bosne i Hercegovine. Nadalje, žalbe podnosilaca prijava i drugih tužilaca u vezi sa deviznom štednjom su ispitali sudovi koji su nadležni samo na teritoriji Federacije. Federacija Bosne i Hercegovine je odgovorna u ovim predmetima za regulatorne mjere, odluku Ustavnog suda Federacije i druge postupke koje je preduzela u dijelu u kome su oni uticali na položaj podnosilaca prijava u odnosu na banke, a posebno, u odnosu na štedne uloge u bankama.

428. Komisija zaključuje da je nadležna *ratione personae* da razmatra predmetne prijave u odnosu na Federaciju Bosne i Hercegovine.

2. Stvar već riješena

429. Federacija Bosne i Hercegovine također tvrdi da predmetne prijave treba odbaciti na osnovu toga što je Dom već riješio stvar u odluci *Poropat i drugi, Todorović i drugi i Đurković i drugi* naknadnim izvršenjem tih odluka od strane Federacije putem postojećih izmjena i dopuna zakona, te mogućih budućih radnji.

430. Međutim, podnosioci prijava ne misle da je stvar riješena. Komisija smatra da usvajanje novog Zakona o unutrašnjim obavezama i dalje ostavlja otvorenim mnoga pitanja, propisujući da će se model i visina isplata regulisati naknadno posebnim propisom. Naročito, Komisija zapaža da su novim zakonskim rješenjima propisana određena ograničenja koja se tiču iznosa u kome će se

vršiti gotovinske isplate, a koji bi trebao da podrži fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine. Prema tome, podnosioci prijava i dalje ne mogu da dobiju isplatu sa svojih računa, niti je trenutno u potpunosti izvjesno na koji način i do koje visine će to biti moguće. Dakle, uplitanje se nastavlja, a stvar nije riješena.

431. Ukratko, Komisija dalje smatra da trenutni status zakona koji utiče na staru deviznu štednju pokreće pitanja koja još nisu riješena. Komisija, zbog toga, neće odbiti predmetne prijave po članu VIII(3)(b) Sporazuma.

3. *Res iudicata*

432. Federacija Bosne i Hercegovine tvrdi da je Komisija, u skladu sa članom VIII(2)(b), spriječena da ispita ove predmete zbog toga što su oni u suštini isti kao stvar koju je Dom već ispitaio. Federacija posebno tvrdi da odluke Doma po istom pitanju u predmetu *Poropat i drugi, Todorović i drugi i Đurković i drugi* sprječavaju razmatranje ovih prijava.

433. Komisija podsjeća da princip *res iudicata* predviđa da je konačna presuda koju donese nadležni sud o meritumu predmeta konačna u odnosu na prava uključenih strana i predstavlja apsolutnu zabranu kasnijih postupaka koji se tiču istog potraživanja. Taj princip je izražen u članu VIII(2)(b) Sporazuma kojim je propisano da Dom *neće razmatrati prijavu koja je u suštini ista kao i stvar koju je Dom već ispitaio, ili je već podnesena na drugi postupak međunarodne istrage ili rješavanja*. Međutim, nijedan od ovih podnosilaca prijava nije uključen u odluke Doma u predmetima *Poropat i drugi, Todorović i drugi i Đurković i drugi*; dakle, princip *res iudicata* se ne može odnositi na njih.

434. Član VIII(2)(b) Sporazuma nije primjenjiv u ovom slučaju kako bi se Komisiji uskratila ovlaštenja da razmatra prijave bez obzira na slične ranije prijave pred Domom.

4. Očigledno neosnovane

435. Federacija Bosne i Hercegovine tvrdi da ove prijave treba odbaciti kao očigledno neosnovane.

436. Federacija Bosne i Hercegovine ne navodi nikakve dokaze za ovaj argument te Komisija smatra da ove prijave pokreću legitimna pitanja spojiva sa Sporazumom i u okviru njene nadležnosti. Prema tome, Komisija odbacuje prijedlog da se prijave moraju odbaciti kao očigledno neosnovane prema članu VIII(2)(c).

5. Iscrpljivanje domaćih pravnih lijekova i pravilo 6 mjeseci

437. U skladu sa članom VIII(2)(a), Komisija će razmotriti da li postoje efikasni pravni lijekovi i, ako je tako, da li su podnosioci prijava dokazali da su ih iscrpili, te da li su podnosioci prijava dokazali da su prijave podnesene u roku od šest mjeseci od dana kada je donesena konačna odluka. Komisija podsjeća da pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova zahtijeva da podnosioci prijava dođu do konačne odluke. Konačna odluka predstavlja odgovor na zadnji pravni lijek, koji je djelotvoran i adekvatan da ispita nižestepenu odluku kako u činjeničnom tako i u pravnom pogledu. Odluka kojom je djelotvoran pravni lijek odbačen zato što apelanti nisu ispoštovali formalne zahtjeve pravnog lijeka (rok, plaćanje taksi, forma ili ispunjenje zakonskih uvjeta i sl), ne može se smatrati konačnom. S druge strane, korištenje nedjelotvornog pravnog lijeka ne prekida rok od 6 mjeseci za podnošenje prijave Komisiji.

438. Komisija, na prvom mjestu, napominje da pri primjeni principa iscrpljivanja pravnih lijekova nije potrebno uzimati u obzir kvantitet odluka Evropske komisije za ljudska prava u pogledu određene problematike (čak i da nema niti jednog predmeta u relevantnom smislu), već je potrebno ispitivati u svakom pojedinom slučaju da li je pravni lijek djelotvoran ili ne, prema relevantnim zakonima države.

439. Na pojedinca se ne može staviti pretjerani teret u otkrivanju koji je najefikasniji put kojim bi se došlo do ostvarivanja svojih prava (Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 18/00*, od 10. maja 2002. godine, tačka 40, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 30/02). Djelotvornost pravnog lijeka se ne ogleda samo u činjenici da je on pravno i formalno predviđen, već i da je u praksi djelotvoran. Osnovna ljudska prava, koja štiti Evropska konvencija i Ustav Bosne i Hercegovine, moraju biti stvarna i djelotvorna kako u zakonu tako i u praksi, a ne iluzorna i teoretska. Pravni lijekovi koji su predviđeni za zaštitu prava moraju biti fizički dostupni, ne smiju biti ometani aktima, propustima, odlaganjima ili nemarom vlasti, te moraju biti u stanju štititi predmetna prava (Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 36/02*, od 30. januara 2004. godine, tačka 25, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 9/04).

440. U vezi s tim, Komisija podsjeća da je u Bosni i Hercegovini već etablirana praksa da se podnosioci prijava mogu obratiti direktno Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine ili Domu, u slučaju kada nema djelotvornih pravnih lijekova u vezi sa određenim ustavnim pravom, odnosno pravom iz Sporazuma. Tako je u svim slučajevima nerazumnog trajanja postupka zaključeno da u Bosni i Hercegovini ne postoji odgovarajući pravni lijek. Iz toga razloga, apelanti, tj. podnosioci prijava nisu se morali obratiti niti jednom domaćem organu, već direktno Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine ili Domu, tj. Komisiji, i tvrditi povredu citiranog prava (vidi, nedavno usvojene predmete Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *AP 769/04*, od 30. novembra 2004. godine, tačka 23, sa uputom na daljnju praksu Evropskog suda za ljudska prava). Nadalje, Dom je jasno naveo da činjenica da postupak još traje neće spriječiti Dom da ispita žalbene navode podnosioca prijave u vezi sa dužinom postupka (Odluka o prihvatljivosti i meritumu, *CH/99/1972, M.T. protiv Republike Srpske*, od 3. jula 2003. godine, tačka 27). Isti slučaj je bio sa pravom pristupa sudu, gdje je zaključeno da Bosna i Hercegovina i njeni entiteti i Brčko Distrikt nisu predvidjeli pravni lijek protiv povrede prava pristupa sudu (vidi, na primjer, Odluku o prihvatljivosti i meritumu Komisije, *Dmitar Arula protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, od 8. i 9. marta 2005. godine, tačka 55; Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 19/00* od 4. maja 2001. godine, tačka 12. *et sequ.*, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 27/01).

441. Komisija navodi da je prva indicija nedjelotvornog pravnog sistema u pogledu isplate stare devizne štednje činjenica da Bosna i Hercegovina do danas nije počela da isplaćuje staru deviznu štednju. Osim toga, podsjeća da su neki od podnosilaca prijava pokrenuli domaće sudske postupke kako bi im se isplatila gotovina sa njihovih računa. Nijedan od podnosilaca prijava nije do sada u tome uspio. Osim toga, Komisija uzima u obzir da su brojni postupci u toku i nakon više od pet godina od njihovog pokretanja. Konačno, sama zakonska rješenja ne dozvoljavaju trenutno da se pravomoćne presude iz oblasti ove problematike izvršavaju, jer su predviđeni drugi modaliteti isplate stare devizne štednje.

442. S obzirom na gore navedeno, Komisija smatra da ne postoje efikasni pravni lijekovi koji su dostupni podnosiocima prijava, a koje bi trebali iscrpiti. U ovim okolnostima, Komisija cijeni da je opravdano razmatrati prijave.

443. Komisija, zbog toga, zaključuje da prijave nisu neprihvatljive prema članu VIII(2)(a).

6. Ostalo

444. U skladu sa pravilom 50. stavom 2e. Pravila procedure Komisije, Komisija u cijelosti briše prijavu, *CH/00/4297, Mehmed Jordamović protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, jer je podnosilac prijave umro, a njegovu deviznu štednju je naslijedila podnositeljica prijave *CH/00/4292, Suada Kirlić protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, zbog čega više nije opravdano da se nastavi postupak pred Komisijom u odnosu na umrlog podnosioca prijave. Naslijeđena devizna štednja razmatrat će se kao dio prijave podnosioca koji ju je naslijedio.

445. U skladu sa pravilom 50. stavom 2e. Pravila procedure Komisije, Komisija briše dio prijave u predmetu broj *CH/00/4686, Z. A. protiv Bosne i Hercegovine*, u vezi sa dijelom položenih

sredstava kod Jugobanke Jubbanke d.d. Sarajevo u iznosu od 1.097 DEM. Naime, podnosilac prijave obavijestio je Komisiju da je iskoristio dio svoje štednje u navedenom iznosu u procesu privatizacije za otkup svog stana, zbog čega više nije opravdano da se u tom dijelu nastavi postupak pred Komisijom.

446. U skladu sa pravilom 50. stavom 2e. Pravila procedure Komisije, Komisija briše dio prijave u predmetu broj *CH/00/4695, Šakira Muhamedbegović protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, u vezi sa dijelom položenih sredstava kod Privredne banke Sarajevo u iznosu od 6.304 KM. Naime, podnosilac prijave obavijestila je Komisiju da je dio svoje štednje u navedenom iznosu prenijela u korist računa A.M, zbog čega više nije opravdano da se u tom dijelu nastavi postupak pred Komisijom.

447. U skladu sa pravilom 50. stavom 2e. Pravila procedure Komisije, Komisija briše dio prijave u predmetu broj *CH/00/4816, Emira Hadžidedić protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, u vezi sa dijelom položenih sredstava kod Privredne banke Sarajevo i kod Jugobanke Sarajevo u iznosu od 46.000 DEM. Naime, podnosilac prijave obavijestila je Komisiju da je dio svoje štednje u navedenom iznosu prenijela u korist svoje ćerke H.E, zbog čega više nije opravdano da se u tom dijelu nastavi postupak pred Komisijom.

448. U skladu sa pravilom 50. stavom 2e. Pravila procedure Komisije, Komisija briše prijavu u predmetu broj *CH/00/5150, Savka Ružić protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, jer podnositeljica prijave više ne posjeduje deviznu štednju, zbog čega više nije opravdano da se nastavi postupak pred Komisijom. Naime, podnositeljica prijave je prenijela svoje potraživanje po osnovu stare devizne štednje na podnositeljicu prijave CH/00/5149, Radojku Mihić. Komisija smatra da se ova podnositeljica prijave više ne može smatrati "žrtvom" navodnih povreda ljudskih prava i sloboda

449. U skladu sa pravilom 50. stavom 2e. Pravila procedure Komisije, Komisija briše dio prijave u predmetu broj *CH/00/5173, Vladimir Travner protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, u vezi sa dijelom položenih sredstava kod Jugobanke Sarajevo u iznosu od 14.916,15 KM. Naime, podnosilac prijave je obavijestio Komisiju da je iskoristio dio svoje štednje u navedenom iznosu u procesu privatizacije za otkup svog stana, zbog čega više nije opravdano da se u tom dijelu nastavi postupak pred Komisijom.

450. U skladu sa pravilom 50. stavom 2b. Pravila procedure Komisije, Komisija briše dio prijave u predmetu broj *CH/00/5892, Radmila Kovačević protiv Bosne i Hercegovine*, u vezi sa položenim sredstavima kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo, koje glase na ime N.K, jer uprkos izričitom traženju Komisije, podnosilac prijave nije dostavila punomoć, kojom je N.K. ovlašćuje na zastupanje u vezi sa deviznom štednjom pred Komisijom.

451. U skladu sa pravilom 50. stavom 1f. Pravila procedure, Komisija zaključuje da nije nadležna *ratione temporis* da razmatra dio prijava broj *CH/00/6685, Nedeljko Spaić protiv Federacije Bosne i Hercegovine* i broj *CH/00/4841, Tomislav Mihalj protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*. Naime, podnosilac prijave Nedeljko Spaić je 11. jula 2005. godine tražio od Komisije povrat devizne štednje koju su članovi njegove porodice polagali kod Jugobanke Sarajevo, Ljubljanske banke d.d. Ljubljana i Investbanke d.d. Beograd. Podnosilac prijave Tomislav Mihalj je, u svom dopisu od 12. augusta 2005. godine tražio povrat devizne štednje uložene kod Ljubljanske banke. Komisija zapaža da su ovi zahtjevi podneseni Komisiji po prvi put nakon 31. decembra 2003. godine, a prema članu 3. Sporazuma i pravilu 44. Pravila procedure Komisije, Komisija može odlučivati samo o "predmetima" odnosno "prijavama" podnesenim Domu do 31. decembra 2003. godine. Komisija smatra da se ovi izrazi ne odnose samo na potpuno nove prijave, nego i na nove zahtjeve od strane podnosioca prijave koji se ne odnose na stvar iznesenu u već ranije podnesenoj prijavi. Novi zahtjevi, koje su postavili podnosioci prijave, spadaju u tu kategoriju. Slijedi da su zahtjevi nespojivi sa odredbama mandata Komisije predviđenog Sporazumom iz 2005. godine. Komisija, zbog toga, odlučuje da ove zahtjeve proglasi neprihvatljivim *ratione temporis*.

A.1. Zaključak u pogledu prihvatljivosti

452. Pošto nije utvrđen bilo koji osnov za proglašavanje prijave neprihvatljivim, Komisija proglašava sve prijave prihvatljivim prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u odnosu na Bosnu i Hercegovinu, i u cijelosti prihvatljivim u pogledu Federacije Bosne i Hercegovine.

453. U skladu sa pravilom 50. stavom 2e. Pravila procedure Komisije, Komisija briše u cijelosti prijavu CH/00/4297, *Mehmed Jordamović protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, jer nije opravdano nastaviti sa razmatranjem prijave.

454. U skladu sa pravilom 50. stavom 2e. Pravila procedure Komisije, Komisija briše dio prijava, CH/00/4686, *Z. A. protiv Bosne i Hercegovine*, CH/00/4695, *Šakira Muhamedbegović protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/00/4816, *Emira Hadžidedić protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/00/5150, *Savka Ružić protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/00/5173, *Vladimir Travner protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, jer nije opravdano nastaviti sa razmatranjem prijava.

483. U skladu sa pravilom 50. stavom 2b. Pravila procedure Komisije, Komisija briše dio prijave, CH/00/5892, *Radmila Kovačević protiv Bosne i Hercegovine*.

455. U skladu sa pravilom 50. stavom 1f. svojih Pravila procedure, Komisija zaključuje da nije nadležna *ratione temporis* da razmatra dio prijava broj CH/00/6685, *Nedeljko Spaić protiv Federacije Bosne i Hercegovine* i broj CH/00/4841, *Tomislav Mihalj protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*.

B. Meritum

456. Po članu XI Sporazuma Dom će potom razmotriti pitanje da li gore utvrđene činjenice otkrivaju da su tužene strane prekršile svoje obaveze prema Sporazumu. Prema članu I Sporazuma, strane su obavezne da "obezbijede svim licima pod svojom nadležnošću najviši stepen međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda", uključujući prava i slobode predviđene Evropskom konvencijom i njenim Protokolima.

B.1. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju

457. Podnosioci prijava se žale da je povrijeđeno njihovo pravo na imovinu prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Ova odredba glasi:

Svako fizičko i pravno lice ima pravo uživati u svojoj imovini. Niko ne može biti lišen imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ne utiču ni na koji način na pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi se regulisalo korištenje imovine u skladu sa općim interesima ili da bi se obezbijedila naplata poreza ili drugih dadžbina i kazni.

458. Podnosioci prijava se žale da su njihova prava povrijeđena odbijanjem banaka, tj. tuženih strana, da im isplate deviznu štednju, i konverzijom te štednje u certifikate za privatizaciju, bez njihovog znanja i saglasnosti. Dalje, podnosioci prijava tvrde da radnjama koje je preduzela Federacija nije uspostavljena pravična ravnoteža između javnog i privatnog interesa, a rezultat toga je nastavljen povreda njihovih prava na imovinu.

459. Tužene strane navode da su postupci u pogledu stare devizne štednje bili opravdani i da nije došlo do povrede ljudskih prava. Bosna i Hercegovina se pozvala na saradnju sa Uredom Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, te navela da Država priprema paket zakona o privatizaciji državne imovine, čija je vrijednost znatno veća od duga po staroj deviznoj štednji građana. Bosna i Hercegovina je navela da trenutna zakonska rješenja ne vrijeđaju pravo podnosilaca prijava na imovinu. Federacija Bosne i Hercegovine navodi da je nesporno da se radi o imovini podnosilaca prijava, ali da je ovo pitanje zakonski regulisano u skladu sa pravom na imovinu. Ističe, da je postignuta pravična ravnoteža između interesa Države i podnosilaca prijava, te da je otklonjena buduća nesigurnost u pogledu devizne štednje.

460. Prema jurisprudenciji Evropskog suda za ljudska prava, član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju obuhvata tri različita pravila. Prvo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stava i koje je opće prirode, izražava princip mirnog uživanja u imovini. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stava, pokriva lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uvjetima. Treće, sadržano u drugom stavu, dozvoljava da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, da kontrolišu korištenje imovine u skladu sa općim interesom, sprovođenjem onih zakona koje smatraju potrebnim u tu svrhu (vidi Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 3/99*, od 17. marta 2000. godine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 21/00).

461. Uzimajući u obzir gornju tačku ove Odluke, slijedi da Komisija mora odgovoriti na tri pitanja. Prvo, da li se prava u vezi sa starom deviznom štednjom mogu smatrati *imovinom* u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju? Drugo, ako se smatraju imovinom, da li se postojećom zakonskom regulativom ili nedostatkom regulative Bosna i Hercegovina, tj. Federacija Bosne i Hercegovine miješa u ta prava tako da uključuje zaštitu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju? Treće, ako je član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju uključen, da li je miješanje opravdano prema tom članu?

B.1.a. Da li se radi o imovini podnosilaca prijava?

462. Prema ustanovljenoj praksi riječ imovina uključuje širok obim imovinskih interesa koje treba štiti (vidi presudu bivše Evropske komisije za ljudska prava, *Wiggins protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, aplikacija broj 7456/76, Odluke i izvještaji (OI) 13, st. 40-46 (1978)), a koji predstavljaju ekonomsku vrijednost. Koncept imovine ima autonomno značenje, a dokazivanje utvrđenog ekonomskog interesa može biti dovoljno ako se ustanovi pravo zaštićeno Evropskom konvencijom, pri čemu pitanje da li su imovinski interesi priznati kao zakonsko pravo u domaćem pravnom sistemu nije od značaja (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Tre Traktörer Aktibolag protiv Švedske*, iz 1984. godine, serija A, broj 159, stav 53).

463. Dom je u svojoj ranijoj praksi, u nekoliko predmeta, ustanovio da stara devizna štednja predstavlja imovinu u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Dom je utvrdio da, bez obzira na finansijsku situaciju banaka i opću ekonomsku situaciju u Državi i Federaciji Bosne i Hercegovine, te ograničenja u podizanju stare devizne štednje ili *de facto* blokiranje te štednje, novac koji je deponovan na računima podnosilaca prijava predstavlja ekonomsku vrijednost. Potraživanja podnosilaca prijava kod banaka po osnovu njihove devizne štednje tako predstavljaju *vlasništvo* u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju (vidi odluku *Poropat i drugi, loc. cit.*, tačka 161). Konačno, tužene strane u postupku nisu negirale ovu činjenicu. Štaviše, Federacija Bosne i Hercegovine je afirmativno potvrdila ovaj navod podnosilaca prijava.

B.1.b. Navodne povrede od strane Bosne i Hercegovine

B.1.b.1. Da li se Bosna i Hercegovina nastavila miješati u pravo na imovinu podnosilaca prijava?

464. Komisija, prije svega, napominje da je u predmetu *Poropat i dr* (*loc. cit.*, tač. 164. *et sequ.*), Dom jasno utvrdio da se Bosna i Hercegovina miješala u pravo na imovinu podnosilaca prijava zbog činjenice da je propustila da "osigura štedišama stare devizne štednje njihovo pravo na mirno

uživanje njihovog vlasništva. Ovo znači uplitanje u to pravo“. Preko tri godine kasnije, u odluci *Đurković i drugi* (*loc. cit.*, tačka 269. *et sequ.*), Dom je potvrdio miješanje Bosne i Hercegovine u isto pravo podnosilaca prijava.

465. Od ove odluke, koja je uručena 7. novembra 2003. godine, Država nije donijela niti jedan pravni akt kojim bi regulisala ovo pitanje. S druge strane, isplata stare devizne štednje nije izvršena u bilo kojem smislu. Iz ovog razloga, Komisija smatra da je Bosna i Hercegovina nastavila da se miješa u pravo podnosilaca prijava, zbog čega je neophodno da se ispita opravdanje ovakvog “propuštanja“ Države da reguliše pitanje stare devizne štednje.

B.1.b.2. Da li je miješanje opravdano?

466. Prije stupanja na snagu Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Država je bila zakonodavno aktivna u pogledu stare devizne štednje. Naime, Republika Bosna i Hercegovina je usvojila zakone i propise u vezi sa deviznom štednjom (vidi CH/97/48, *loc. cit.*, tač. 88-91; tačka 456. *et sequ.* ove Odluke). Član 9. stav 3. Uredbe iz 1992. godine predviđao je da Republika daje garanciju za deviznu štednju, a član 12. Uredbe iz 1994. godine stipulisao je da građani mogu koristiti svoju štednju slobodno. Imajući u vidu da je članom 144. Uredbe iz 1992. godine određeno da isplate devizne štednje građana uložene kod Narodne banke Jugoslavije treba odrediti posebnim propisom, Komisija smatra da je ustanovljeno da se izričita garancija i obećanje da se štednja može slobodno koristiti nisu odnosili na staru deviznu štednju nego samo na nove štedne uloge koje su građani počeli ulagati u vrijeme kada je usvojena zakonska regulativa Republike. Ipak, ostavljajući rješavanje stare devizne štednje za poseban propis, Republika je implicitno priznala odgovornost za ovu štednju. Odlukom od 9. aprila 1995. godine, ne samo da je pojačano ovo implicitno priznanje, već je jasno navedeno da će se pitanje stare štednje rješavati usvajanjem državnog zakona o javnom dugu Republike.

467. Iako je Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini stupio na snagu nakon datuma koji su navedeni u prethodnoj tački, Komisija ponavlja da, prema članu I Ustava Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država i tako nasljeđuje status bivše Republike Bosne i Hercegovine. Komisija se, nadalje, poziva na Aneks II/2 Ustava Bosne i Hercegovine, kojim je propisan kontinuitet pravnih propisa, prema kojem “[s]vi zakoni, propisi i sudski poslovnici, koji su na snazi na teritoriji Bosne i Hercegovine u trenutku kada Ustav stupi na snagu, ostaće na snazi u onoj mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa Ustavom dok drugačije ne odredi nadležni organ vlasti Bosne i Hercegovine“. *In conclusio*, svi opći akti, koji su usvojeni do stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, ostaju na snazi u punom kapacitetu, sve dok drugačije ne odredi nadležni organ vlasti Bosne i Hercegovine. Time su i obaveze, koje je imala Republika Bosna i Hercegovina, a koje su opisane u prehodnoj tački, prešle na Državu, bez ikakvih ograničenja. Drugim riječima, jasno je vidljiv kontinuitet obaveze Države od perioda raspada bivše SFRJ pa sve do 14. decembra 1995. godine, kada je Sporazum i Ustav Bosne i Hercegovine stupio na snagu. U tom svojstvu, Bosna i Hercegovina uzima učešće u pregovorima koji se tiču sukcesije imovine SFRJ.

468. Nakon stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, Država je dobila nove obaveze koje se odnose na pitanja imovinskih prava u smislu člana 1. Protkola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Prije svega, Komisija napominje da tumačenje nadležnosti Države i njenih teritorijalnih cjelina treba biti, prije svega, u okviru jezičkog značenja ustavnih odredbi, a na način da se najdjelotvornije ostvari cilj koji je propisan – u konkretnom slučaju, pravo na imovinu. U alineji 4. Preambule Ustava, koja ima normativni karakter, u skladu sa III. djelimičnom odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u predmetu *U 5/98* (od 30. juna i 1. jula 2000. godine, tač. 17. *et sequ.*), propisano je da je država obavezna da “podstakn[e] opšte blagostanje i ekonomski razvoj kroz zaštitu privatnog vlasništva i unapređenje tržišne privrede“. Članom I/4 Ustava Bosne i Hercegovine, stipulisana je, između ostalog, sloboda kretanja kapitala širom Bosne i Hercegovine i garantovanje jedinstvenog tržišta, dok je članom II/1, “Bosna i Hercegovina i oba entiteta [obavezna] osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda“. Osim toga, članom II/6. Ustava Bosne i Hercegovine, “Bosna i Hercegovina, i svi sudovi, ustanove,

organi vlasti, te organi kojima posredno rukovode entiteti ili koji djeluju unutar entiteta podvrgnuti su, odnosno primjenjuju ljudska prava i osnovne slobode na koje je ukazano u stavu 2". Konačno, "[p]rava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima". Na kraju, Komisija napominje da je Država, u skladu sa članom III/1(d) Ustava Bosne i Hercegovine, direktno odgovorna za monetarnu politiku. Štaviše, član VII. Ustava označava Centralnu banku Bosne i Hercegovine kao jedini nadležni organ za monetarnu politiku u cijeloj zemlji. Tačno je da Centralnoj banci nije dato ovlaštenje da reguliše rad banaka uopšte ili posebno deviznu štednju. Međutim, isplata štednje sa predmetnih bankovnih računa ima reperkusije na protok deviza i tako utiče na monetarnu politiku za koju je Centralna banka, kao državna institucija, odgovorna.

469. S druge strane, u pogledu problema devizne štednje, Država je nastavila sa zakonodavnim aktivnostima nakon stupanja na snagu Sporazuma i Ustava Bosne i Hercegovine. Tako je Odlukom od 10. aprila 1996. godine potvrđena Odluka od 9. aprila 1995. godine, a kojom je propisano da "[d]evizna štednja građana deponovana kod bivše Narodne banke Jugoslavije zajedno sa kamatama na ovu štednju, rješavaće se donošenjem zakona o javnom dugu Bosne i Hercegovine ili na drugi način u sklopu ukupne konsolidacije duga Bosne i Hercegovine zajedno sa međunarodnom zajednicom". Država je 22. jula 1998. godine, odnosno 19. jula 1999. godine, usvojila Okvirni zakon o privatizaciji banaka i preduzeća, koji je samo formulisao određene opće principe u privatizaciji. Uprkos ovoj zakonodavnoj aktivnosti, a u skladu sa ustavnim obavezama Države, Dom je, u svojoj odluci o deviznoj štednji građana, CH/97/48 (*loc. cit.*, tač. 164.*et sequ.*), zaključio da je Država odgovorna za povredu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, jer je propustila da preduzme određenu radnju i tako ostavila "štediše u situaciji u kojoj nije bilo pravne osnove po kojoj su oni mogli tražiti isplatu svoje štednje, bilo direktno od banaka ili indirektno od Države kroz plaćanje javnog duga". Ovakva situacija je nastavljena sve do oktobra 2003. godine, kada je Dom, u svojoj zadnjoj odluci CH/98/377 i dr. (*loc. cit.*, tačka 204) u vezi sa štednim ulozima građana, zaključio:

[...] da Bosna i Hercegovina ostaje odgovorna za nalaz zajedničkog rješenja za problem starih bankovnih računa. Bosna i Hercegovina je uključena u državne pregovore u vezi sa pitanjima kao što su odgovornosti banaka iz inostranstva (kao što su Ljubljanska banka i Unionbanka, bivša Jugobanka), prava ekonomske sukcesije, i druga pitanja koja utiču na imaoce deviznih štednih računa, uključujući i podnosiocima ovih prijava. Dom, radi toga, nalazi da su te prijave prihvatljive protiv Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju.

470. Od 22. jula 1998. godine, odnosno 19. jula 1999. godine, zakonodavno stanje na terenu se nije mijenjalo. Država nije donosila nikakve zakone u vezi sa unutaršnjim dugom ili štednjom građana. Jedini zakon, koji je regulisao pitanje "državnog" duga, je Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutaršnjeg duga Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 44/04), iz kojeg očigledno proizilazi da Bosna i Hercegovina, tj. Država, ne podrazumijeva štednju građana kao svoj dug, već dug entiteta. Drugim riječima, sva aktivnost u pogledu "stare devizne štednje" građana prenesena je na entitete i Distrikt Brčko, koji su pitanje stare devizne štednje regulisali kroz relevantne zakone o unutaršnjem dugu. Na ovaj način, jasno je da se Država *de facto* i *de jure* odrekla obaveza koje su proizilazile iz legislative donesene od 1992-1999. godine, uključujući i obaveze iz Ustava Bosne i Hercegovine i Sporazuma.

471. Što se tiče samih obaveza Države, koje proizilaze iz legislative donesene od 1992-1999. godine, Država nije donijela niti jedan akt, kojim bi stavila van snage postojeću legislativu, a kojom je, u to vrijeme, direktno preuzela obaveze po osnovu stare devizne štednje. Problem bi mogao biti riješen primjenom principa *lex posterior derogat lex priori*, čime bi entiteti i Distrikt Brčko mogli preuzeti obavezu samostalnog garantovanja imovinskih prava po osnovu stare devizne štednje. Međutim, u ovom slučaju ne radi se samo o obavezi koja proizilazi iz "državnih" pozitivno-pravnih propisa, koji su derogirani donošenjem novih zakona, a koji regulišu istu materiju. Stara devizna štednja, nakon 14. decembra 1995. godine, predstavlja konstituisano imovinsko pravo u smislu

člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, člana II/2/k) Ustava Bosne i Hercegovine, tj. člana 1. tačka 11. Sporazuma. Znači, radi se o pravima, koja su, s jedne strane, jasno definisana obaveza Države, a s druge strane, o pravima koja ne mogu biti derogirana i na niži teritorijalni nivo, na način na koji je to učinjeno. Iz navedenih razloga, potpuna derogacija bi mogla biti moguća da pravna pozicija podnosioca prijava nije zaštićena Sporazumom i Ustavom Bosne i Hercegovine. Drugim riječima, Država se ne može osloboditi garantovanja poštivanja ovog prava njegovim prenosom, u smislu regulisanja i implementacije, na entitetske institucije, bez da obezbijedi dovoljno garanta za adekvatno rješavanje ovog pitanja na nižem nivou u skladu sa, između ostalog, standardima iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

472. Zašto je bitno da Država načelno reguliše pitanje stare devizne štednje? Komisija primjećuje da je Federacija Bosne i Hercegovine regulisala pitanje stare devizne štednje Zakonom o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine i Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine. Tim Zakonom, članom 2, "utvrđuje se sveobuhvatno izmirenje unutrašnjeg duga na način koji osigurava i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine". Republika Srpska je pitanje devizne štednje regulisala u Zakonu o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 63/04). U članu 2. je navedeno da "[i]zmirenje unutrašnjeg duga vrši se u skladu sa odredbama ovog zakona na način koji obezbjeđuje i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Republike Srpske". Konačno, Distrikt Brčko je sopstvenim Zakonom o podmirenju obaveza po osnovu stare devizne štednje ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", broj 27/04) regulisao pitanje isplate devizne štednje u gotovom novcu i obavezama, vodeći računa o makroekonomskoj stabilnosti Distrikta. Prema procjenama zakonodavaca entiteta i Brčko Distrikta, ukupan dug na ime stare devizne štednje u Distriktu Brčko iznosi 94 miliona konvertibilnih maraka, u Republici Srpskoj 774 miliona konvertibilnih maraka, dok se u Federaciji ukupan unutarnji dug procjenjuje na 1.858,9 miliona konvertibilnih maraka, od čega sigurno veliki dio otpada na staru deviznu štednju. Komisija je svjesna da je pitanje unutarnjeg duga veliko opterećenje za entitete. Njihova solventnost je interes Države, jer od toga direktno zavisi i moć Države, njena makroekonomska stabilnost. Država, s druge strane, ima obavezu da poštuje i brani princip državnog suvereniteta, što podrazumijeva i finansijsku samostalnost prema vani, ali i prema unutra. Odbrana suvereniteta Države (od čega zavisi i faktička moć prava na imovinu u konkretnim slučajevima) je takva obaveza, da Ustav Bosne i Hercegovine predviđa ne samo preduzimanje mjera u okviru datih joj nadležnosti, nego i sve ostale mjere, bez obzira čija je to konkretno nadležnost u Državi (član III/5.a) Ustava Bosne i Hercegovine). Drugim riječima, Država, u cilju odbrane forme i vrste svog političkog postojanja, može i mora preduzeti sve potrebne mjere. Prema tome, Država mora obezbijediti bezbjedno funkcionisanje svih nadležnih teritorijalnih cjelina u smislu budućih, uređenih dijelova finansijske privrede, koji će biti izloženi i u budućnosti velikim problemima i rizicima (na primjer, najava rješavanja problema restitucije). To se može postići samo na način da Država, zakonskim aktom, utvrdi principe za sve entitete i Brčko Distrikt, a koji bi bili rezultat ekonomske analize makroekonomske stabilnosti Države u kontekstu postojećeg problema.

473. U vezi s tim, član III/1(d) Ustava Bosne i Hercegovine nadležno obavezuje Državu na polju monetarne politike. Štaviše, član VII. Ustava označava Centralnu banku Bosne i Hercegovine kao jedini nadležni organ za monetarnu politiku u cijeloj zemlji. Tačno je da Centralnoj banci nije dato ovlaštenje da reguliše rad banaka uopšte ili posebno deviznu štednju. Međutim, isplata štednje sa predmetnih bankovnih računa ide danas ne preko banaka, već direktno iz entitetskih budžeta, što ima reperkusije na protok novca i deviza i tako utiče na monetarnu politiku za koju je Centralna banka, kao državna institucija, odgovorna. Prema tome, bankovni sistem, osim Centralne banke Bosne i Hercegovine, nema ulogu u pitanju stare devizne štednje.

474. Član I/4. Ustava Bosne i Hercegovine obavezuje Državu da reguliše pitanje jedinstvenog tržišta u Bosni i Hercegovini, u koje spada, između ostalog, promet kapitala. Jedinstveno tržište i liberalizacija tržišta kapitala obuhvata isključenje svakog ograničenja, tj. ne samo diskriminirajućih mjera, nego i svih drugih mjera, koje bez obzira što nemaju diskriminirajući karakter opterećuju

određene grupe više nego druge. Za Komisiju je neprihvatljivo da isto pitanje, za koje je Država odgovorna, i koje je bilo na isti način tretirano sve do donošenja entitetskih zakona o regulisanju ovog problema, uključujući Distrikt Brčko, postane regulisano na sasvim nejednak način. Tako, na primjer, Federacija Bosne i Hercegovine predviđa isplaćivanje, *inter alia*, u novcu u periodu od četiri godine (član 11. Zakona), dok dospjeće obveznica još nije regulisano. Republika Srpska je predvidjela druge modalitete novčane isplate (član 15. Zakona), dok obveznice imaju rok dospjeća 30 godina (član 16. stav 1. tačka 1). Distrikt Brčko predvidio je rok od tri godine za novčanu isplatu (član 2. stav 1. Zakona), dok obveznice imaju rok dospjeća 25 godina (člana 2. stav 2a. Zakona). Nejednako tretiranje je posljedica derogacije problema sa Države na entitete i Brčko Distrikt. Na taj način, različito zakonsko tretiranje će, pored zakona slobodnog tržišta, bitno i direktno uticati na tržište obveznicama u Bosni i Hercegovini, kao jedinstvenom tržišnom prostoru. S druge strane, stara devizna štednja je bila, i principijelno ostala, državni problem. U vezi s tim, Komisija napominje da je država obavezna poštovati opći princip jednakosti u pravima, kako to propisuje Ustav Bosne i Hercegovine, i to ne samo naspram ustavnih prava, već svih prava koja su propisana zakonom. Pravo na jednakost je ustavno pravo i odnosi se na sva zakonska prava. Nijedan zakonodavac ne može biti oslobođen te obaveze. Komisija uvažava stav Države da je rješavanje ovog problema na nivou entiteta i Brčko Distrikta optimalno rješenje. Međutim, Država mora dati garancije da su različita zakonska rješenja na nivoima entiteta i Brčko Distrikta neophodne mjere radi zaštite funkcionisanja finansijske privrede, monetarnog sistema, itd. Drugim riječima, Komisija uvažava stav Države da je opća ravnoteža u privredi veoma važan cilj Države. Međutim, različite mjere i različito tretiranje, koji utiču na jedinstveno tržište kapitala, su dozvoljeni ukoliko ispunjavaju pretpostavke principa proporcionalnosti (vidi presudu Suda za pravdu, predmet C-423/98, *Alfredo Albore*, Zbirka 2000, str. I-5965).

475. Država, dozvolivši da entiteti i Brčko Distrikt preuzmu operacionalizaciju i odgovornost za isplatu stare devizne štednje, nije dala niti jednu garanciju da će isplata, kako u novcu tako i u formi obveznica, biti realizovana. Komisija smatra da je neophodno da Država da određene garancije u tom smislu. Naime, po teoriji identiteta strana, Republike Bosne i Hercegovine i Bosne i Hercegovine, a koja jasno proizilazi iz člana I Ustava Bosne i Hercegovine, prema kojem Bosna i Hercegovina nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država i tako nasljeđuje status bivše Republike Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina ima poziciju dužnika. Ne bi bilo u skladu sa principom pravne države, da se Država, kao dužnik, oslobodi u potpunosti svoje obaveze tako što bi se, preko svoje moći nadležnosti derogacije, oslobodila davanja garancija za ispunjenje obaveza u koje je ušla. Iz toga razloga, Komisija ne može prihvatiti garanciju koju daju entiteti, a pogotovo ne garanciju obezbjeđenja novca putem privatizacije javnih preduzeća, uzimajući u obzir dosadašnje rezultate iste. Konačno, davanje garancije bi omogućilo da se jača osjećaj postojanja principa kontinuiteta u smislu člana I Ustava Bosne i Hercegovine i dobre vjere u njega. Naime, podnosioci prijava, kao vjerovnici, u trenutku sklapanja pravnog posla sa državnim bankama, nisu bili opterećeni rizikom da će isplata njihove devizne štednje kad-tad propasti ili postati neutuživa. Stoga, Komisija smatra da je Država odgovorna da se ojača taj osjećaj dobre vjere u kontinuitet pravnog sistema postojanja.

476. Zbog svega navedenog, Komisija smatra da Država mora na određeni način regulisati navedenu problematiku, od čega će direktno zavisiti i uspjeh predviđenog modaliteta isplate stare devizne štednje. Komisija smatra da Država nije obavezna u potpunosti regulisati ova pitanja. Ipak, načelno regulisanje ovih pitanja, a prije svega, pitanje davanja garancije za isplatu od strane određene relevantne međunarodne institucije kapitala, ujednačavanje standarda na teritoriji cijele Države, vodeći računa o ostvarivanju jedinstvenog tržišta u Bosni i Hercegovini i makroekonomskoj stabilnosti Države, će voditi ka tome da pravo na imovinu ne bude ugroženo u budućem periodu, tj. da zakonska regulativa ispunji standarde koji su nametnuti pozitivnom obavezom za Državu, a koja proizilazi iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Komisija napominje da je zakonodavac najkompetentniji, uzimajući u obzir praktična stanovišta, da odluči koja su to pitanja na terenu, koja se načelno moraju uzeti u obzir.

477. S obzirom da Država, Bosna i Hercegovina, nije donijela određeni okvirni zakon, kojim bi načelno regulisala ova pitanja, Komisija smatra da je Bosna i Hercegovina propustila da

djelotvorno zaštititi pravo na imovinu podnosilaca prijava, čime je povrijedila svoje pozitivne obaveze koje proizilaze iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

B.1.c. Navodne povrede od strane Federacije Bosne i Hercegovine

478. Pri razmatranju merituma ovih predmeta u odnosu na Federaciju Bosne i Hercegovine, Komisija mora odlučiti da li, u svjetlu najnovijih zakonskih promjena, koje su nastupile nakon odluke *Đurković i drugi*, pravna situacija u Federaciji u vezi sa starom deviznom štednjom nastavlja kršiti član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

479. Komisija, prije svega, ponavlja da se u predmetnim slučajevima radi o imovini podnosilaca prijava. Prema tome, Komisija mora utvrditi da li se postojećom zakonskom regulativom Federacija Bosne i Hercegovine miješa u ta prava tako da uključuje zaštitu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju? Osim toga, Komisija mora ispitati, ako se radi o miješanju u to pravo, da li je miješanje opravdano prema tom članu?

B.1.c.1. Da li se radi o miješanju Federacije Bosne i Hercegovine u pravo na imovinu podnosilaca prijava i, ako je odgovor afirmativan, da li se ono sastoji u kontroli ili lišenju prava na imovinu?

480. Prema stanju spisa, a uzimajući u obzir postojeću zakonsku regulativu, zahtjev podnosilaca prijava odnosi se na isplatu iznosa stare devizne štednje, uključujući pripadajuće kamate. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine predviđa poseban modalitet isplate stare devizne štednje, dok je članom 9. stavom 4. predviđeno da se kamate od 1. januara 1992. godine otpisuju.

481. U odluci *Đurković i drugi* (*loc. cit.*, tačka 244. *et sequ*), Dom je naveo:

U odlukama *Poropat i drugi* i *Todorović i drugi*, Dom je utvrdio da je došlo do uplitanja u prava podnosilaca prijava po članu 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju na osnovu zakona koji su oslobodili banke njihovih ugovornih obaveza prema podnosiocima prijava i da je podnosiocima prijava onemogućeno da podignu svoj novac. (*Poropat i drugi*, tačke 170-77; *Todorović i drugi*, tačke 130-33). Praktično, ista situacija je ostala do danas. Dom zapaža da, u skladu sa izmjenama i dopunama, ne postoje odredbe u Zakonu o potraživanjima građana po osnovu kojih je građanin slobodan da raspoláže svojom štednjom na bilo koji drugi način osim da je pretvori u privatizacijske certifikate. Zakoni, kako su izmijenjeni i dopunjeni, nastavljaju da propisuju obavezni prenos devizne štednje iz banaka na Jedinствeni račun građana. Podnosioci prijava, a vjerovatno i druge štediša, nisu mogli i još uvijek ne mogu podignuti novac sa svojih računa. Dakle, uplitanje ustanovljeno u odluci *Poropat i drugi* se nastavlja barem *de facto*, iako *de jure* relevantni zakoni nisu više na snazi.

246. Uplitanje je pogoršano nemogućnošću podnosilaca prijava da dobiju obeštećenje na sudovima (vidi tačku 27 gore).

482. Komisija navodi da se od vremena donošenja ovih zaključaka situacija utoliko promijenila što je na snazi novi zakonski okvir, koji reguliše pitanje stare devizne štednje. Međutim, vlasnici stare devizne štednje još uvijek nisu dobili isplatu svoje stare devizne štednje. Novi Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine ne predviđa isplatu stare devizne štednje, iako bi "normalna" situacija kod štednih uloga bila, ispunjenje ugovornih obaveza po ugovoru o štednji u skladu sa pojedinačnim ugovorima ili važećim zakonskim normama. Umjesto toga, novi Zakon je otpisao kamatu od 1. januara 1992. godine, a isplatu stare devizne štednje predvidio u sasvim drugom modalitetu – kao dio unutarnjeg duga

Federacije Bosne i Hercegovine. Konačno, Komisija uviđa da izvršenje pravosnažnih presuda, donesenih u vezi stare devizne štednje još nije počelo.

483. Na osnovu izloženog, Komisija zaključuje da je Federacija Bosne i Hercegovine nastavila sa uplitanjem u imovinska prava pojedinih štediša, uključujući i konkretne podnosiocce prijava.

484. Za Komisiju ostaje da preispita kakva je priroda ovog miješanja u pravo na imovinu. S jedne strane, Komisija primjećuje da nikada nije bilo *de iure* lišenja ovog imovinskog prava (vidi, na primjer, CH/97/48 i dr, *loc. cit.*, tačka 78 – mišljenje OHR-a, kao *amicus curiae*, zakonsku regulativu Republike Bosne i Hercegovine i Bosne i Hercegovine, tačku 88. *et sequ.* iste Odluke). Međutim, Evropski sud za ljudska prava je u svojoj dugogodišnjoj praksi naglasio da *de facto* lišenje imovine ne pretpostavlja, tj. ne uslovljava bilo koji formalni akt lišenja imovine. Ono obuhvata državne mjere, koje zbog svojih teških reperkusija na pravo na imovinu, imaju istu posljedicu kao i formalni akt lišenja imovine (na primjer, eksproprijacija). Jurisprudencija, pri tome, stavlja akcent na pitanje da li postoji bilo kakva korist od *preostalog* prava na imovinu nakon takvih državnih mjera. U razgraničenju prema "kontroli korištenja prava na imovinu" (stav 2. člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju), postavlja se pitanje da li postoji opravdana vjera u mogućnost daljnjeg korištenja prava na imovinu, bez miješanja države u bilo kojoj formi (vidi, na primjer, presude Evropskog suda za ljudska prava, *Sporrong i Lönnroth protiv Švedske*, od 23. septembra 1982. godine, Serija A, broj 52, st. 70-73; *Allan Jacobson protiv Švedske*, od 25. oktobra 1989. godine, Serija A, broj 163, stav 54; *Fredin protiv Švedske*, od 18. februara 1991. godine, Serija A, broj 192, stav 46. i 52. *et sequ.* itd).

485. Gledajući retrospektivno konkretnu situaciju oko stare devizne štednje, Komisija bi mogla zaključiti da se radi o *de facto* lišenju imovine. Naime, dugogodišnja nemogućnost da vlasnici stare devizne štednje dođu do realizacije svoga prava na imovinu, s jedne strane, a propali pokušaji Države da donese i implementira određene zakone, s druge strane, vode ka ovakvom zaključku (uporedi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Papmichalopoulos protiv Grčke*, od 24. juna 1993. godine, Serija A, broj 260-B, tač. 43-45). Ipak, u svjetlu novih zakonskih rješenja, Komisija smatra da se može opravdano očekivati da Federacija Bosne i Hercegovine isplati deviznu štednju u okvirima predviđenog modaliteta. Iz toga razloga, Komisija smatra da ovaj slučaj, nakon donošenja novog Zakona, pokreće pitanje "kontrole" prava na imovinu u smislu stava 2. člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

486. Na ovaj zaključak ne utiče ni činjenica da Zakon različito tretira pitanje kamata od pitanja glavnice. Naime, Zakon ne lišava podnosiocce prijava glavnice, već predviđa određene modalitete njene isplate. Komisija zaključuje da zakonski *modus operandi* u vezi glavnice jasno pokreće pitanje kontrole prava na imovinu. Kamate, s druge strane, iako mogu biti predmet pojedinačnog utuženja, te uprkos činjenici da kamate dospijevaju i zastarjevaju sa posebnim rokovima, one se moraju principijelno posmatrati kao sporedni zahtjev u odnosu na zahtjev za isplatu glavnice, te zajedno čine cjelinu (čl. 372, 399. *et sequ.*, 1045. Zakona o obligacionim odnosima). Komisija je svjesna da se radi o periodu od 1. januara 1992. godine. Prema tome, lišavanje prava na kamatu, za period duži od 12 godina, sigurno predstavlja značajno ograničenje navedenog prava. Ipak, u svjetlu rečenog, Komisija će tretirati ovo pitanje zajedno sa pravom na glavnicu kao pitanje miješanja u pravo na imovinu od strane Federacije Bosne i Hercegovine u smislu njegove kontrole – član 1. stav 2. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Komisija napominje da ovaj zaključak nema suštinskog uticaja na konačni ishod predmeta.

B.1.c.2. Da li je miješanje opravdano?

487. Kao što je navedeno, prema jurisprudenciji Evropskog suda za ljudska prava, član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju obuhvata tri različita pravila. Prvo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stava i koje je generalne prirode, izražava princip mirnog uživanja u imovini. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stava, pokriva lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uslovima. Treće, sadržano u drugom stavu, dozvoljava da države potpisnice imaju pravo, među ostalim, da kontrolišu korištenje imovine u skladu sa općim interesom, sprovođenjem takvih zakona koje

smatraju potrebnim u tu svrhu (vidi, *inter alia*, presude Evropskog suda za ljudska prava, *Sporrong i Lönnroth protiv Švedske*, od 23. septembra 1982. godine, Serija A, broj 52, stav 61. i *Scollo protiv Italije*, od 28. septembra 1995. godine, Serija A, broj 315-C, stav 26. sa daljnjim uputama). Svako miješanje u pravo prema drugom ili trećem pravilu mora biti predviđeno zakonom, mora služiti legitimnom cilju, mora uspostavljati pravičnu ravnotežu između prava nosioca prava i javnog i općeg interesa. Drugim riječima, opravdano miješanje se ne može nametnuti samo zakonskom odredbom koja ispunjava uslove vladavine prava i služi legitimnom cilju u javnom interesu, nego mora, također, održati razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti. Miješanje u pravo ne smije ići dalje od potrebnog da bi se postigao legitiman cilj, a nosioci imovinskih prava se ne smiju podvrgavati proizvoljnom tretmanu i od njih se ne smije tražiti da snose prevelik teret u ostvarivanju legitimnog cilja (vidi Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 83/03*, od 22. septembra 2004. godine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 60/04, tačka 49).

B.2.c.2.a. Miješanje predviđeno zakonom?

488. Miješanje je zakonito samo ako je zakon koji je osnova miješanja (a) dostupan građanima, (b) toliko precizan da omogućava građanima da odrede svoje postupke, (c) u skladu sa principom pravne države, što znači da sloboda odlučivanja koja je zakonom data izvršnoj vlasti ne smije biti neograničena, tj. zakon mora obezbijediti građanima adekvatnu zaštitu protiv proizvoljnog miješanja (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Sunday Times*, od 26. aprila 1979. godine, Serija A, broj 30, stav 49; vidi, također, presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Malone*, od 2. augusta 1984. godine, Serija A, broj 82, st. 67. i 68). Sud je istakao da su u mnogim zakonima neizbježno upotrijebljeni termini koji su, u većem ili manjem opsegu, dvosmisleni ili neodređeni i čija je interpretacija i primjena pitanje prakse (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Silver i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, od 25. marta 1983, serija A, broj 18, stav 89).

489. Komisija ne sumnja da Zakon vezan za ovaj predmet ispunjava standarde u smislu Evropske konvencije (vidi Odluku o prihvatljivosti i meritumu Doma, *M.P. i drugi*, CH/02/8202, stavovi 144 i dalje).

B.1.c.2.b. Miješanje u javnom interesu

490. Podnosioci prijava, iako nisu *explicite* naveli, smatraju da je miješanje, tj. kontrola njihovog prava na imovinu, neproporcionalno. Udruženje za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini, u svojstvu *amicus curiae*, smatra da Država nema interes, niti ga je navela u svojim aktima. Osim toga, ovo Udruženje smatra da se Federacija Bosne i Hercegovine, nesavjesnim ponašanjem prema vlastitoj imovini, ne može pozivati na javni interes. Federacija Bosne i Hercegovine, u svom odgovoru, navodi da je donošenje ovakvih zakonskih rješenja neophodno da se spriječi kolaps bankovnog sistema, te da je Entitet morao voditi računa o makroekonomskoj stabilnosti i fiskalnoj održivosti Entiteta.

491. Komisija smatra da su ciljevi postojećih zakonskih rješenja opravdani – sprječavanje kolapsa bankovnog sistema, makroekonomska stabilnost i fiskalna održivost Entiteta. Komisija smatra da su ovi interesi postojali i bili opravdani i ranije, kada je Dom dao, u tom smislu, afirmativno mišljenje (vidi CH/97/48, *loc. cit.*, tačka 180, CH/98/377, *loc. cit.*, tačka 249). Komisija zaključuje da je ovaj interes ostao aktuelan i danas.

B.1.c.2.c. Uspostavljanje pravične ravnoteže između prava nosioca prava i javnog interesa (proporcionalnost)

492. U odlukama *Poropat i drugi*, *Todorović i drugi* i *Đurković i drugi*, Dom je utvrdio da je došlo do uplitanja u prava podnosilaca prijava po članu 1. Protokola br. 1 uz Evropsku konvenciju na osnovu zakona koji su oslobodili banke njihovih ugovornih obaveza prema podnosiocima prijava i da je podnosiocima prijava onemogućeno da podignu svoj novac (*Poropat i drugi*, *loc. cit.*, tač. 170-77; *Todorović i drugi*, *loc. cit.*, tač. 130-133). Dom je, nadalje, našao da propisanim zakonskim

mjerama nije uspostavljena "pravična ravnoteža" između općeg interesa i zaštite prava na imovinu podnosilaca prijava i da one tako spadaju van slobode odlučivanja Federacije (*Poropat i drugi, loc. cit.*, tačka 192). Dom je u svojim odlukama istakao nekoliko nedostataka procesa privatizacije, koji su se odnosili na ograničeno važenje certifikata, jednak tretman gotovine i certifikata i sl. Dom je ustanovio da su ovo pitanja koja je Federacija morala riješiti izmjenom i dopunom programa privatizacije. Dom je smatrao da je Federacija trebala da nađe, u okviru svoje slobode odlučivanja, odgovarajuće načine da postigne traženu "pravičnu ravnotežu" interesa (*Poropat i drugi, loc. cit.*, tačka 204).

493. Komisija priznaje da je od 2000. do 2003. godine Federacija izmijenila i dopunila različite odredbe Zakona o potraživanjima građana pokušavajući da nađe rješenje za pitanje nedostataka procesa privatizacije i da izvrši odluku Doma u predmetu *Poropat i drugi*. Međutim, odlukom Ustavnog suda Federacije dalja efikasnost ovih zakona dovedena je u pitanje, s obzirom da je ovom odlukom utvrđeno da ključne odredbe Zakona o potraživanjima građana nisu u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

494. Tužena strana, Federacija Bosne i Hercegovine, istakla je da prijašnja zakonska regulativa nije uspostavljala pravičnu ravnotežu. Međutim, Komisija zapaža da je Federacija Bosne i Hercegovine usvojila novi Zakon o unutrašnjem dugu, kojim je preuzela obaveze po osnovu stare devizne štednje ostvarene u najnižim poslovnim jedinicama banaka na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, kao dio svog unutrašnjeg duga. Zakonom je izričito propisano da će se metod i visina isplata u gotovini vršiti na način koji osigurava i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine. Tužena strana je navela da nova zakonska rješenja uspostavljaju u potpunosti princip proporcionalnosti kontrole prava na imovinu.

495. Komisija priznaje napore Federacije Bosne i Hercegovine da, u pokušajima da izvrši ranije naredbe Doma, nastoji da Zakonom o unutrašnjem dugu iznađe rješenja prihvatljiva za podnosiocima prijava, odnosno, da nastoji postići pravičnu ravnotežu između općeg interesa i pojedinačnog tereta podnosilaca prijava. Međutim, Komisija zapaža da nova zakonska rješenja predstavljaju samo okvir na osnovu kojeg treba utvrditi jasan model isplata devizne štednje podnosilaca prijava. Prema tome, u svjetlu novih zakonskih promjena, koje su nastupile nakon odluke *Đurković i drugi*, postojeći zakonski okvir još uvijek ne daje jasnu i dovoljno izvjesnu pravnu situaciju u pogledu konačnog rješenja problema, što dovodi do miješanja u prava podnosilaca prijava od strane Federacije Bosne i Hercegovine.

496. Komisija je došla do ovog zaključaka iz sljedećih razloga:

497. Prvo pitanje, koje se nameće u ovom kontekstu, jeste pitanje verifikacije iznosa stare devizne štednje. Drugim riječima, radi se o verifikaciji "građanskog prava". Zakon je predvidio da "[v]erifikovanje svih potraživanja za staru deviznu štednju vršit će se na osnovu baze podataka koja je ustanovljena Zakonom o utvrđivanju i ostvarivanju potraživanja građana u postupku privatizacije ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 32/01, 57/03, 20/04) i drugim propisima donesenim na osnovu zakona i baza podataka koje posjeduju banke". Komisija napominje da od postupka verifikacije direktno zavisi postojanje ili nepostojanje prava na imovinu.

498. Svaki vlasnik stare devizne štednje mora imati obezbijeđeno pravo da aktivno učestvuje u tom postupku. U tom smislu, Zakon mora jasno predvidjeti koje tijelo će vršiti verifikaciju. Ono ne mora biti sudsko tijelo. Verifikacija se može vršiti i od strane upravnih organa. Međutim, u tom slučaju, postupak verifikacije mora, barem u jednoj instanci, imati karakter sudskog postupka pred "tribunalom", u smislu člana 6. Evropske konvencije. To, dalje, znači da verifikacija mora biti okončana, u slučaju spora oko faktičkih ili pravnih pitanja, pred nezavisnim i nepristranim tijelom, koje bi dalo konačno mišljenje u smislu postojanja ili nepostojanja, visine i drugih važnih pitanja oko stare devizne štednje. Tu spada i pitanje konverzije deviza. Pored toga, "tribunal" ne smije biti vezan utvrđenim činjenicama upravnog organa, već mora imati mogućnost da sam preispita činjenice relevantne za svaki pojedini slučaj (u pogledu obaveze sudske zaštite u vezi sa starom deviznom štednjom i nadležnostima takvog tijela vidi *mutatis mutandis* Odluku Ustavnog suda

Bosne i Hercegovine, *U 19/00* od 4. maja 2001. godine, tačka 23, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 27/01; predmete Evropskog suda za ljudska prava, *Iatridis protiv Grčke*, od 25. marta 1999. godine, stav 58, Izveštaji o presudama i odlukama 1999-II; *Hentrich protiv Francuske*, od 22. septembra 1994. godine, Serija A, broj 296-A, stav 42; u pogledu karaktera "tribunala", pojmu nezavisnosti i nepristrasnosti, vidi Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 47/03*, od 15. juna 2004. godine, tačka 23, sa daljnjim uputama na praksu Evropskog suda za ljudska prava). U vezi sa institucionalnom zaštitom u postupku verifikacije, Komisija preporučuje, u cilju zaštite djelotvornog sudskog sistema, da se formira posebno tijelo na nivou Entiteta, koje bi ispunjavalo kriterije navedene u ovoj tački Odluke, a kako se redovni sudovi ne bi opterećivali eventualnim problemima mnogobrojnih imalaca stare devizne štednje.

499. Drugo pitanje se odnosi na procesna prava u postupku verifikacije. Komisija je, prije svega, zabrinuta, a što je u svom mišljenju *amicus curiae*, Udruženje za zaštitu štediša u Bosni i Hercegovini, također istakao, za eventualne probleme oko utvrđivanja stare devizne štednje. Kao što je već istaknuto u prethodnim odlukama Doma (vidi, na primjer, *CH/97/48*, *loc. cit.*, tač. 171. *et sequ*), ali i primijećeno u radu na aktuelnim predmetima, mnogi imaooci stare devizne štednje nemaju evidenciju iste na Jedinstvenom računu građana. S druge strane, turbulentnim promjenama u bankovnom sistemu, podaci o imaoocima stare devizne štednje mogu biti nedostupni. Ovo, štaviše, zbog činjenice da su komercijalne banke, u principu, oslobođene izmirenja duga po osnovu stare devizne štednje, čime se kod njih gubi osjećaj odgovornosti prema obavezi čuvanja podataka. Konačno, ne smije se zanemariti činjenica da su mnogim vlasnicima stare devizne štednje nestale, izgorile ili na drugi način uništene štedne knjižice, kao osnovni dokument i "ugovor" u obligaciono-pravnom smislu. Zbog toga, Entitet, s jedne strane, mora jasno predvidjeti pozitivnu obavezu banaka u tom smislu, a pravo pristupa informacijama imalaca stare devizne štednje, s druge strane. Komisija napominje da se radi o posebno osjetljivoj grupi građana, u velikom broju, penzionerima lošeg imovnog stanja, koji se u postupku verifikacije ne smiju dodatno opteretiti administrativnim troškovima. Osim toga, ratna događanja u Bosni i Hercegovini dovela su do toga da je veliki broj građana napustio domicilni entitet ili, štaviše, Državu. Iz toga razloga, veoma je važan medijski istup nadležnih u Entitetu, transparentnost i reduciranje troškova na minimum kod postupka verifikacije. Što se tiče samih procesnih prava, za Komisiju nije sporno da "verifikaciono tijelo" predvidi *ex off*o postupak verifikacije, čak i bez procesnog učešća imaooca devizne štednje. Međutim, ono mora promptno obavijestiti vlasnika devizne štednje o rezultatu verifikacije, kako bi se vlasnik stare devizne štednje mogao aktivno uključiti u odbranu svojih imovinskih prava pred "tribunalom" u smislu ranijih tačaka ove Odluke. Samo na taj način, neće doći do povrede prava na djelotvoran pristup sudu u smislu člana 6. Evropske konvencije (u tom smislu vidi presudu Evropskog suda u predmetu *Airey protiv Irske* od 9. oktobra 1979. godine, serija A, broj 32, stav 25; Odluku o prihvatljivosti i meritumu Komisije, *CH/98/240*, od 8. februara 2005. godine, tačka 113. *et sequ*).

500. Komisija smatra da je institucionalna i procesno-pravna pitanja u smislu prethodnih tačaka ove Odluke, moguće riješiti podzakonskim aktima iz člana 12. stav 3. Zakona (Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona izmijenjen je član 12. a dosadašnji stav 3. postaje stav 4.) (vidi tačke 362. i 363. ove Odluke). Federalni ministar finansija je, na osnovu člana 12, stava 3. Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine, u maju 2005. godine, donio (1) Pravilnik o postupku verifikacije potraživanja za staru deviznu štednju na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Pravilnik o verifikaciji), (2) Uputstvo o obliku i sadržaju obavijesti o neizvršenom verifikiranju potraživanja na osnovu stare devizne štednje, (3) Uputstvo o obliku i sadržaju zahtjeva za registrovanje potraživanja na osnovu stare devizne štednje, (4) Uputstvo o obliku i sadržaju potvrde o izvršenom verifikiranju potraživanja na osnovu stare devizne štednje i (5) Uputstvo o obliku i sadržaju izvještaja o izvršenom verifikiranju potraživanja na osnovu stare devizne štednje ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 33, od 13. juna 2005. godine).

501. Prema Pravilniku o verifikaciji (koji je stupio na snagu 14. juna 2005. godine), banke na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine (pobrojane u članu 5. Pravilnika o verifikaciji) dužne su svoju bazu podataka provjeriti i učiniti je dostupnom za verifikaciju, sa posljednjim stanjem salda i

posebnim iskazom upisane kamate, koja se odnosi na period poslije 31. decembra 1991. godine u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu Pravilnika o verifikaciji, i te podatke dostaviti u Federalno ministarstvo finansija. U slučaju da banke nisu u mogućnosti utvrditi pojedinačnu visinu potraživanja zbog nepostojanja dokumentacije ili drugih objektivnih razloga, dostaviti će Federalnom ministarstvu finansija podatke o ukupnom iznosu potraživanja za koje ne postoje pojedinačni podaci ili za koje podaci nisu usaglašeni, te će Federalno ministarstvo finansija u tim slučajevima dati posebne upute o načinu verifikacije potraživanja u roku od 30 dana od dana dobivanja tih podataka (znači, 60 dana od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika). Vlasnici stare devizne štednje su obavezni popuniti "registracioni zahtjev" za staru deviznu štednju i predati ga u najnižu organizacionu jedinicu Agencije za finansijske, informatičke i posredničke usluge d.d. Sarajevo i Agencije za pružanje finansijskih, informatičkih i posredničkih usluga d.d. Mostar (u daljnjem tekstu: Agencija), u mjestu svog prebivališta ili boravišta, ili mjestu koje je najbliže mjestu njihovog prebivališta ili boravišta, u cilju popune i predaje Registracionog zahtjeva za staru deviznu štednju (u daljnjem tekstu: Zahtjev). Zahtjev se predaje na propisanom obrascu koji je sastavni dio ovog pravilnika, a najkasnije do 28. augusta 2005. godine! Agencija će zaprimiti popunjene Registracione zahtjeve za staru deviznu štednju, sa odgovarajućom dokumentacijom, uspostaviti bazu podataka, koja se sastoji od podataka dostavljenih od strane Agencije za privatizaciju u Federaciji Bosne i Hercegovine, uporediti ih, te izvršiti poništenje i povrat deviznih štednih knjižica, uz izdavanje potvrde o verifikovanom potraživanju koja predstavlja zvanični dokument za izmirenje obaveza iz osnova stare devizne štednje i konačno stanje potraživanja, preračunato u konvertibilne marke, u skladu sa Zakonom o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine. Agencija će izvršiti i neophodnu obradu podataka i sastaviti izvještaj o izvršenoj verifikaciji potraživanja iz osnova stare devizne štednje po svakom obrađenom zahtjevu. Federalno ministarstvo finansija vršiti će nadzor nad svim aktivnostima u procesu verifikacije stare devizne štednje, a po okončanju procesa verifikacije potraživanja, Agencija će prenijeti verifikovanu/konačnu bazu podataka imalaca stare devizne štednje Federalnom ministarstvu finansija.

502. Međutim, uprkos naporima Vlade da donese ove akte i ispoštuje zakonske obaveze, Komisija ima dvije primjedbe u vezi sa podzakonskim aktima u kontekstu predmetnih slučajeva. S jedne strane, Komisija zapaža da Vlada nije uzela u obzir preporuku Komisije da formira jedno tijelo u smislu "tribunala" iz člana 6. Evropske konvencije, koje bi, u slučaju spora oko potvrde o izvršenom verifikiranju potraživanja, omogućilo imalacima stare devizne štednje da preispitaju potvrdu u materijalno-pravnom smislu u skladu sa standardima pravičnog postupka (uporedi obrazloženje iz tačke 498. ove Odluke i tačke 1229. Odluke o prihvatljivosti i meritumu, *CH/98/375 i dr, Đorđe Besarović i drugi protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, od 6. aprila 2005. godine). S druge strane, Komisija zapaža da je, prema Zakonu o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine, koji je stupio na snagu 28. novembra 2004. godine, federalni ministar finansija trebao donijeti podzakonske akte o verifikaciji svih potraživanja za staru deviznu štednju u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona. Podzakonske akte navedene u tački 500. ove Odluke, Federalno ministarstvo finansija donijelo je u maju 2005. godine, a objavljeni su u "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine" od 13. juna 2005. godine, dakle gotovo četiri mjeseca nakon predviđenog roka. Prema Pravilniku o verifikaciji, vlasnici stare devizne štednje su obavezni popuniti i predati registracioni zahtjev za staru deviznu štednju Agenciji, a najkasnije do 28. augusta 2005. godine, dok je prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine, predviđen rok 31. decembar 2005. godine. Ovakvo pravno stanje opravdano izaziva konfuziju kod imalaca prava u vezi njihovih obaveza. Konačno, Komisija naglašava da ovoj rok, na cijeloj teritoriji mora biti jedinstven, jer je to jedan od ključnih elemenata da bi se prava na deviznu štednju tretirala jedinstveno na državnom nivou. Prema tome, tužena strana, pored usaglašavanja svih akata u pogledu rokova, mora, s jedne strane, započeti verifikaciju, a, s druge strane, prilagoditi svoja zakonska rješenja državnom zakonu, koji će biti donesen.

503. S druge strane, Komisija uviđa pozitivan pomak u pogledu javnog istupa nadležnih organa, s obzirom da su nadležni entiteti i Brčko Distrikt, u toku jula 2005. godina, putem medija, ukazali

nosiocima stare devizne štednje na njihova prava i obaveze u postupku verifikacije. Komisija smatra da se obaveza informisanja mora nastaviti u narednom periodu, sve dok se problem stare devizne štednje ne okonča, a najranije, do ispunjenja svih obaveza tuženih strana iz Odluke Komisije u predmetu *Besarović i drugi*. Komisija ovaj zaključak smatra pozitivnom obavezom, koja proizilazi iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evopsku konvenciju.

504. Na kraju, a u vezi sa pravima nosilaca prava na staroj deviznoj štednji, kojima su nadležni sudovi utvrdili pravosnažno njihova prava, Komisija napominje da je Entitet u obavezi da izvrši sve takve presude. Ovo je imperativ vladavine prava, u smislu člana 1/2 Ustava Bosne i Hercegovine. Ovaj princip ima prednost nad činjenicom da su pojedini sudovi odbili da procesuiraju određene zahtjeve imalaca prava na staroj deviznoj štednji, čime se stvorio različit tretman kod iste grupe nosilaca prava. U tom smislu, Komisija podržava stav Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u svom predmetu (odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 21/02*, od 26. marta 2004. godine, tač. 40, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 18/04; *AP 288/04*, od 17. decembra 2004. godine, tačka 27. *et sequ*).

505. Treće pitanje se odnosi na otpis kamata od 1. januara 1992. godine (član 9. stav 4. Zakona) i na modalitet isplate stare devizne štednje. Komisija je već navela da je dio unutarnjeg duga, koji se odnosi na staru deviznu štednju, veliko opterećenje za Državu i njene teritorijalne cjeline. Komisija ponavlja da je u tom smislu opravdan javni interes Države.

506. Evropski sud za ljudska prava je ustanovio da domaće vlasti uživaju široko polje procjene prilikom donošenja odluka koje su vezane za lišavanje imovinskih prava pojedinaca zbog neposrednog poznavanja društva i njegovih potreba. Odluka da se oduzme imovina često uključuje razmatranje političkih, ekonomskih i socijalnih pitanja o kojima će se mišljenja u okviru demokratskog društva bitno razlikovati. Stoga će se presuda domaćih vlasti poštivati, osim ako je očigledno bez opravdanog osnova (vidi Odluku o prihvatljivosti i meritumu Doma, *CH/98/1311 i CH/01/8542, Kurtišaj i M.K. protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, od 2. septembra 2002. godine, tačka 87; vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *James i drugi*, od 21. februara 1986. godine, Serija A, broj 98, stav 46). U predmetu *Lithgow i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (presuda od 8. jula 1986. godine, Serija A, broj 102, stav 122), koja se tiče nacionalizovanja imovine, Sud je izjavio:

Odluka da se usvoji zakon o nacionalizaciji će obično uključiti razmatranje raznih pitanja o kojima će se mišljenja u demokratskom društvu mogu, što je i razumljivo, široko razlikovati. Zbog toga, što one direktno poznaju svoje društvo i njegove potrebe i resurse, domaće vlasti su u principu u boljem položaju od međunarodnog sudije da procijene koje mjere su odgovarajuće u toj oblasti i prema tome sloboda procjene koju oni imaju treba biti široka.

507. Pri tome će pomoći i stav Evropskog suda za ljudska prava, u njegovoj odluci *Lithgow i drugi protiv Velike Britanije* (od 8. jula 1986. godine, Serija A, broj 102, st. 121. f), u kojoj je naglasio da oduzimanje imovine uz naknadu, koja ne predstavlja tržišnu vrijednost, u principu, ne predstavlja proporcionalno miješanje u pravo na imovinu nosioca prava. Međutim, pravo na imovinu iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju ne garantuje pravo na punu kompenzaciju u svim okolnostima, s obzirom da legitimni ciljevi javnog interesa, koji služe da se izvrši određena ekonomska reforma ili ostvari veća socijalna pravda, mogu imati takav značaj da opravdavaju davanje manjeg iznosa od tržišne vrijednosti. Štaviše, Evropski sud za ljudska prava je naglasio da nije nedozvoljeno, pri lišavanju imovine nosilaca prava, da se ne naknadi izgubljena dobit ili nerealizirana mogućnost upotrebe – *ususfructus* (vidi Odluku o dopustivosti bivše Evropske komisije za ljudska prava, *X. protiv Austrije*, od 13. decembra 1979. godine, aplikacija broj 7978/7, Odluke i izvještaji (OI), broj 18, tačka 3, str. 47). U citiranoj odluci je nadalje navedeno da se izgubljena korist ili dobit može naknaditi samo ako je, "lišenje" imovine direktan uzrok tome. Konačno, Komisija smatra da se ne može primijeniti isti pristup u rješavanju problema "kontrole i lišenja" prava na imovinu, koji pogađa jednu veliku skupinu ljudi, a zakonodavac predviđa globalnu soluciju, od situacije kada se država miješa u individualni slučaj. Komisija, zbog toga, smatra da je

na Državi mnogo veća obaveza naknade pune vrijednosti lišenog prava na imovinu ili naknade zbog miješanja u imovinu u individualnim slučajevima, nego kada se radi o generalnom rješavanju slučajeva. Ovakve stavove Komisija podržava iz razloga što je imovina socijalna kategorija i ne može se, u pravno-filozofskom smislu, separatno, apstraktno posmatrati, već ona mora podlijegati društvenim zakonima, koji će, s jedne strane, odražavati interese pojedinca, a s druge strane, interese društvene zajednice. Upravo zbog veze društva i imovine, od pojedinca, kao vlasnika imovinskog prava, očekuje se, već od trenutka sticanja imovinskog prava, da prihvati određenu mjeru "žrtvovanja", ako je potrebno. Samo preko ove granice, postoji obaveza za državu da se naknadi vrijednost lišene imovine, tj. "kontrole" imovine. Gdje leži ova granica, zavisi od obrazloženja iz prethodnih tačaka ove Odluke.

508. Polazeći od gore navedenog, Komisija uvažava ekspertne napore Države, da riješi problem stare devizne štednje na najdjelotvorniji način. Komisija napominje da su pravo na imovinu, pravna sigurnost i pravna jasnoća principi na kojima se mora temeljiti pravni sistem Bosne i Hercegovine u rješavanju postojećeg problema unutaršnjeg duga, tj. stare devizne štednje. Samo na taj način se može postići pravni mir u budućnosti Države. Komisija je svjesna da se problem stare devizne štednje mora rješavati u svjetlu cjelokupne situacije u kojoj se Država nalazi. Država ne može apstraktno posmatrati ovaj problem, ne uzimajući u obzir sistem i hijerarhiju vrijednosti koje je stvorio Ustav Bosne i Hercegovine. Pri tome, Komisija posebnu pažnju polaže na princip socijalne države (Preambula Ustava Bosne i Hercegovine).

509. Bosna i Hercegovina je doživjela katastrofu i razaranja, politički i privredni krah. Jedna od posljedica ovih događaja je, sigurno, neriješeno pitanje unutaršnjih obaveza Države. Bivša Republika Bosna i Hercegovina, uprkos svome kontinuitetu prema Ustavu Bosne i Hercegovine, doživjela je određenu vrstu privrednog i finansijskog sloma. S obzirom da država, kao pravno lice, ne može doživjeti formalni bankrot i nesolventnost, niti je moguće na nju primijeniti opće stečajno pravo, država mora predvidjeti druge mjere, kako bi gradila buduću, siguran privredni i finansijski sistem. Pri tome je zakonodavac "prirodni" organ za zakonodavstvo, koji ima zadatak da zakonski obradi pitanje aktive i pasive države, vodeći računa o budućnosti.

510. Pri stvaranju buduće države, zakonodavac mora voditi računa o cjelokupnoj budućoj državnoj politici i finansijskoj privredi, što je velika razlika u poređenju sa stečajnim postupkom privatnog pravnog lica. Prema tome, u tom postupku ne radi se o "obračunu" sa prošlošću, već o stvaranju osnova za budućnost. Sanacija države i stvaranje zdravog sistema je osnova uređenog razvoja socijalnog i političkog života.

511. Pri tome, zakonodavac nije obavezan niti ima zadatak da uspostavi određeni odnos između ispunjenja starih obaveza i ispunjenja tekućih obaveza, niti da suprostavi ove vrijednosti. Prema tome, pri "sanaciji" države, ne postoji obaveza zakonodavca da uspostavi pravno-obavezujuću skalu obaveza. Ona ne postoji uprkos činjenici da su određene obaveze nastale ranije, a druge obaveze tek nastaju. Isto tako, država, pri stvaranju novog poretka, ne mora da ima obavezu ispunjavanja "novonastalih" obaveza u onoj mjeri u kojoj to dozvoljavaju stare obaveze. Ovo važi posebno u situaciji kada se država, zbog kolateralne štete, obnavlja u svakom svom aspektu.

512. Komisija napominje da "šteta", koju su imao stare devizne štednje pretrpili, nije jedina koja postoji. Od početka 1990-tih, a zbog ukupnih događanja u Bosni i Hercegovini, stradali su mnogi životi, zdravlje i sloboda ljudi, druga materijalna dobra, radna mjesta, profesionalni napredak ljudi, itd. U tom smislu govore i statistički podaci koje je prezentirao Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, a koji su odraz ukupnih događanja u Državi. Prema njima, Bosna i Hercegovina ima zajednički procijenjeni dug koji premašuje sumu od 9,2 milijardi konvertibilnih maraka, od čega 4,8 milijardi otpada na obaveze nastale prije 31. decembra 2002. godine. Procijenjeno je da spoljni i unutrašnji dug u decembru 2003. godine iznosi 75% bruto godišnjeg proizvoda, što je razlog za tešku ekonomsku krizu Države (str. 2. mišljenja). Prema tome, zakonodavac, pri pomirenju svih interesa, mora voditi računa da država ima zadatak stvarati prosperitetnu državu, a ne samo popravljati uništeno i ispravljati nepravdu. Drugim riječima, u vanrednim okolnostima, država mora pomiriti prošlost i budućnost u granicama mogućeg. Prema

tome, država se odgovarajućim mjerama ne nastavlja miješati u pravo, jer to nije dozvoljeno, nego preduzima mjere, kojima se usmjerava razvoj već učinjenog miješanja u pravo (uporedi odluke Saveznog ustavnog suda Savezne Republike Njemačke nakon raspada nacionalsocijalističkog sistema *Državni bankrot* (Staatsbankrott), (BVerGE 15, 126, od 23. maja 1962. godine) i spajanja Savezne Republike i Demokratske Republike Njemačke, *Zemaljska reforma* (Bodenreform), (BVerfGE 84, 90, od 23. aprila 1991. godine; vidi i presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Wittek protiv Savezne Republike Njemačke*, od 12. decembra 2002. godine, stav 50. *et sequi*).

513. Naravno, država se mora pridržavati principa zabrane proizvoljnosti i prava na jednakost. Pri tome, moraju se forsirati određene vrijednosti, kao što je vjera u bankarski sistem. Bankarski sistem je toliko važan da je čak i Savezna Republika Njemačka priznala sve štedne uloge koji su bili ulagani u banke za vrijeme "Njemačkog Rajha", uprkos činjenici da je ovaj nacionalsocijalistički sistem u potpunosti propao (čl. 10-30. Zakona o općim ratnim štetama, "Službeni glasnik" I, str. 1747, od 1. januara 1958. godine). Osim toga, Komisija smatra da isplata stare devizne štednje ima svoju socijalnu ulogu u podizanju općeg blagostanja građanstva. Konačno, realizacija isplate stare devizne štednje jačala bi vjeru u slovo zakona, pravnu državu i jednakost pred zakonom. Pravna sigurnost, koja proizilazi iz principa vladavine prava, nadopunjuje princip proporcionalnosti u vezi sa miješanjem države u pravo na imovinu. Komisija upućuje na jedan primjer Ustavnog suda Češke Republike (Odluka broj IV.US 215/94, od 8. juna 1995. godine), u pogledu zahtjeva za restitucijom slovačkog državljanina u Češkoj. Naime, pravno valjan zahtjev za restitucijom za vrijeme postojanja jedne države, postao je zakonski irelevantan disolucijom Čehoslovačke i tumačenjem istih zakona na novi način u novoj državi. Ustavni sud Češke Republike je, u svojoj odluci, pozivajući se na navedene principe pravne države i vjere u jednakost, naveo:

[...] Ustavni sud polazi od činjenice da je svrha kompletne restitucije da se olakšaju posljedice određenih imovinskih nepravdi, koje su se desile za vrijeme relevantnog perioda. Iako je zakonodavac bio svjestan da je nerealno pokušati da se izliječe sve nepravde, tako da je neophodno biti zadovoljan samo sa ispravljanjem nekih od njih, ovi akti [restitucije] ne mogu biti tumačeni dogmatski i neustavno, tako da u pogledu određenih ljudi stvaraju nove nepravde.

514. U konkretnim slučajevima, Komisija zapaža da je, u skladu sa novim Zakonom, Federacija Bosne i Hercegovine preuzela obaveze na osnovu stare devizne štednje, te da je predvidjela da ove obaveze izmiri isplatom u gotovini i izdavanjem obveznica nakon verifikacije potraživanja. Komisija, prije svega, uočava da je kamata otpisana za period od 1. januara 1992. godine. U odnosu na gotovinske isplate propisano je da će Vlada Federacije posebnim propisom utvrditi metod i visinu isplate i to do iznosa koji bi trebao osigurati i podržati makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine, što znači da ni u kom slučaju, još uvijek, nije izvjestan ni način, ni visina budućih gotovinskih isplata (član 10, u vezi sa članom 2. Zakona). Također, u odnosu na gotovinske isplate predviđeno je da će se isplate izvršiti iz budžeta Federacije Bosne i Hercegovine u periodu od četiri godine počevši od fiskalne godine kada se završi postupak verifikovanja stare devizne štednje (član 11). S druge strane, u pogledu obaveza koje ne budu izmirene isplatom u gotovini, predviđeno je da će se izdavati obveznice do iznosa koji je potreban za izmirenje kumulativnih potraživanja. Svi uvjeti za obveznice, također, tek treba da se utvrde posebnim propisom Vlade Federacije (član 21. stav 3), a naročito u vezi roka dospjeća obveznica, visine kamate na obveznice i dužine *grace* perioda.

515. Što se tiče kamata, novi Zakon ih je otpisao, i to za period od 1. januara 1992. godine. Komisija smatra da je ovakav pristup razuman, objektiv i opravdan. Naime, kamata se mora shvatiti i razmatrati u predmetnim slučajevima, upravo, u duhu ovog instituta. Kamata je vrsta naknade onome koji je dao kapital na raspolaganje – naknada za upotrebu. Uzimajući u obzir da nije u potpunosti jasno u kojoj mjeri i na koji način je Država raspolagala deviznim sredstvima (*Poropat i drugi, loc. cit, stav 58, amici curiae* mišljenje Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini, strana 25, stav 2), a zbog činjenice da postoji snažan javni interes i potreba da se Država ne optereti u budućnosti, Komisija smatra da je otpis kamata opravdan. Ovaj otpis je opravdan čak i pod pretpostavkom da su komercijalne banke raspolagale sa jednim dijelom

deviznih sredstava, jer bi, u današnjim okolnostima, reaktiviranje pasive kod banaka sigurno vodilo ka narušavanju bankarskog sistema, što nije interes Bosne i Hercegovine. Konačno, Evropski sud za ljudska prava naglasio je da Država ima šire polje procjene da li je naknada za izgubljenu dobit potrebna i opravdana, nego je to slučaj sa osnovnim imovinskim zahtjevom – u konkretnim slučajevima, glavnicom (presuda *X. protiv Austrije, loc. cit.*). Ovo iz razloga što se izgubljena dobit mora naknaditi samo ako je miješanje u pravo na imovinu direktan uzrok gubitku te dobiti, prema tome, podliježe mnogo strožim kriterijima. Prevedeno na konkretne slučajeve, Komisija zaključuje da razlog gubitku kamate nije neopravdano neisplaćivanje stare devizne štednje, već događaji koji su se desili u Bosni i Hercegovini nakon 1992. godine. Nadležnost Komisije u ovakvim slučajevima bila bi da ocijeni da li je došlo do proizvoljnosti Države u lišenju ovoga prava, što u konkretnim slučajevima Komisija ne može da potvrdi (uporedi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *James i dr. protiv Velike Britanije*, od 21. februara 1986. godine, Serija A, broj 98, st. 46. i 54).

516. Što se tiče modaliteta isplate, Komisija smatra da novo zakonsko rješenje, nije opravdano iz više razloga. Naime, novi Zakon nije još uvijek sasvim izvjesno propisao model i obim izmirenja obaveza prema podnosiocima prijava, i to na način, na koji bi podnosioci prijava mogli, s jedne strane, ostvariti svoja imovinska prava, a s druge strane, izdefinisati svoju imovinsko-pravnu poziciju za budućnost. To se odnosi, prije svega, na obveznice. Zakon mora sadržavati osnovna načela u vezi sa uvjetima, pod kojima će obveznica biti izdata. Naime, ovi uvjeti, a prije svega, vrijeme dospjeća, su okosnica miješanja u pravo na imovinu. Iz toga razloga, neopravdano je derogirati definisanje ovog prava izvršnoj vlasti. Izvršna vlast nema taj demokratski supstrat, niti nadležnost donositi demokratske zakone, kao što ima zakonodavac. Komisija ponavlja da je miješanje u pravo na imovinu, u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, moguće samo na osnovu zakona. Zato svaki zakon, koji iskorištava pravo, dato, *inter alia*, u stavu 2. člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, mora sadržavati barem načelna i okvirna rješenja, koja upravni organi mogu, podzakonskim aktima, razrađivati unutar jasno definisanih granica zakona. U protivnom, rješenja nisu donesena u smislu vladavine prava, jer se upravnim organima dozvoljava da predviđaju granice miješanja u imovinska prava, umjesto da izaberu najbezbolniju varijantu unutar datih zakonskih granica. Takvi zakoni ne ispunjavaju standard i kriterij "predvidivosti", zbog čega nisu u skladu sa pravom na imovinu. Čak i kada bi se pretpostavljalo da je ta granica "makroekonomska stabilnost" Federacije Bosne i Hercegovine (član 2. stav 1. Zakona), ovaj pojam, sa tačke gledišta jednog prosječnog građanina, je pravno nedefinisan pojam i otvara mogućnost zloupotrebe od strane izvršne vlasti. S druge strane, upotreba ovako nejasnih pojmova je dozvoljena pod uslovom da je omogućena sudska kontrola, koja bi dala konačnu riječ u pogledu toga da li je u individualnom slučaju izvršni organ pravilno supsumirao činjenično stanje pod pravno nejasan pojam. U konkretnim slučajevima, postojeći Zakon daje mogućnost ne da se takav pojam primjenjuje na individualne slučajeve, već da se na osnovu njega rješava globalna situacija, što je van kontrole suda u pojedinačnim slučajevima (u tom smislu vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Kruslin protiv Francuske*, od 24. aprila 1990. godine, Serija A, broj 176-A, stav 24. f).

517. S druge strane, Komisija preventivno ukazuje da bi rok za dospjeće obveznica preko 15 godina bio neopravdan iz sljedećih razloga. Cilj isplate stare devizne štednje je omogućavanje njihovim vlasnicima, u opravdanim granicama moći Države, da raspoložu svojom imovinom po ovom osnovu. Vlasnici devizne štednje su, po podacima iz podnesenih prijava, ali i po navodima *amicus curiae*, Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini (str. 30), većinom starija populacija, slabe ekonomske moći i socijalno ugrožena kategorija stanovništva. Iz ovih razloga, vlasnici stare devizne štednje će biti, većinom, iz socio-ekonomskih razloga i starosne dobi, prisiljeni trgovati sa obveznicama. Velika ponuda, a predug rok dospjeća, uticati će da njihova realna vrijednost bude znatno manja od nominalne vrijednosti. Na taj način, ne bi se postigao cilj izdavanja obveznica – isplata uložene vrijednosti, dok bi puna vrijednost, po dospjeću obveznica, prešla na ekonomski jaču populaciju, što nije cilj Zakona. Komisija smatra da je maksimalan rok do 15 godina opravdan, te da čuva, s jedne strane, interes države da se ne optereti budžet u prevelikom iznosu, a s druge strane, da omogući vlasnicima obveznica po osnovu stare devizne štednje da im vrijednost ne padne ispod razumne granice. Komisija napominje da će 4-godišnja isplata stare devizne štednje u gotovom novcu, u granicama predviđenim članom 2. Zakona, pomoći da se prebrode socio-ekonomske poteškoće u kriznom i

inicijalnom periodu. Ovo štaviše zbog činjenice da je 70% deviznih štediša u posjedu knjižice koja glasi na iznos ispod 1000 konvertibilnih maraka, tj. 470.000 štediša čiji su pojedinačni devizni uložci 200 konvertibilnih maraka ili manje (mišljenje Ureda Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, str. 9, tačka 13; mišljenje eksperta, prof. dr. Dragoljuba Stojanova u Odluci *Poropat i drugi*, tačka 319. ove Odluke).

518. Na kraju Komisija upozorava da Zakon mora predvidjeti pravičnu kamatu na obveznice. U trenutku dospjeća istih, obveznice moraju imati vrijednost koja bi oslikavala realnu vrijednost uloženi deviza, uključujući prosječnu inflacionu stopu (član 14. stav 1. Zakona). Komisija, u tom smislu, ukazuje na praksu Evropskog suda za ljudska prava, koji je u predmetu *Küçük protiv Turske* (od 10. jula 2001. godine, stav 25) naglasio da država-članica povređuje član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u slučaju da kroz duži period ne ispunjava svoje imovinske obaveze, dok vrijednost istih, zbog uticaja inflacije, opada.

519. Iz svega navedenog, Komisija smatra da je Federacija Bosne i Hercegovine, neproporcionalnim, nepotpunim zakonskim rješenjima nastavila da se miješa u pravo podnosilaca prijave na njihovu imovinu. Time je tužena strana, Federacija Bosne i Hercegovine, propustila pozitivne obaveze koje proističu iz principa zakonitosti, kao elementa inherentnog članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

B.2. Član 6. Evropske konvencije

520. Komisiji ostaje još da ispita da li je podnosiocima prijave povrijeđeno pravo na pravično suđenje u smislu člana 6. Evropske konvencije. Član 6. stav 1. Evropske konvencije glasi:

Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom.

521. Komisija smatra da predmetne prijave pokreću pitanje prava na pravično suđenje u smislu prava na pristup sudu iz člana 6. Evropske konvencije. Naime, podnosioci prijave se žale da se ne mogu obratiti niti jednoj instituciji, koja bi zaštitila njihova prava na imovinu. S druge strane, neki podnosioci prijave, iz ranijih odluka, se žale da ne mogu da izvrše pravomoćne odluke u vezi sa starom deviznom štednjom. Prema tome, Komisija zaključuje da postoje dvije vrste problema – s jedne strane nemogućnost institucionalne zaštite usljed uskraćivanja prava na "pristup sudu", a, s druge strane, nemogućnost izvršenja pravosnažnih presuda u vezi sa starom deviznom štednjom.

522. Komisija je u svojoj nedavno usvojenoj praksi još jednom ukazala na značaj prava pristupa sudu (vidi Odluku o prihvatljivosti i meritumu, *CH/99/1888*, od 8. i 9. marta 2005. godine, tačka 77). U tom smislu, Komisija je navela:

Nema sumnje, što je potvrđeno dugogodišnjom praksom sudskih organa u BiH, da je pravo pristupa sudu element inherentan pravu iskazanom u članu 6. stavu 1. Evropske konvencije (vidi odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, U 3/99, od 17. marta 2000. godine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 21/00). Pravo na pristup sudu iz člana 6. stava 1. Evropske konvencije podrazumijeva, prije svega, široke proceduralne garancije i zahtjev za hitni i javni postupak (neobjavljena odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, U 107/03, od 19. novembra 2004. godine, tač. 7. i 21). Pravo pristupa sudu ne znači samo formalni pristup sudu, već efikasan pristup sudu. Da bi nadležni organ bio efikasan, on mora obavljati svoju funkciju na zakonit i djelotvoran način. Obaveza obezbjeđivanja efikasnog prava na pristup nadležnim organima spada u kategoriju dužnosti, tj. pozitivne obaveze države (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Airey protiv Irske*, od 9. oktobra 1979. godine, Serija A, broj 32, stav 25).

523. U dijelu o prihvatljivosti prijava (vidi tačku 437. *et sequi*), Komisija je zaključila da podnosioci prijava, većinom, nisu iscrpljivali pravne lijekove, što nije ni potrebno jer Entitet, kao nadležan u tom smislu, nije predvidio djelotvoran pravni sistem. Samim tim, Komisija smatra da podnosioci prijava, uprkos činjenici da stara devizna štednja nije isplaćivana, kao ugovorna obaveza, nisu imali nikakvu institucionalnu zaštitu niti mogućnost da se obrate bilo kojem sudu ili drugom organu. Ovakvo stanje traje još od samog početka problema, znatno ranije nego je Sporazum stupio na snagu. Situacija se nije promijenila do danas, uprkos odlukama Doma (prije svega, *Poropat i drugi, loc. cit.* tač. 152-156; *Đurković i drugi, loc. cit.* tač. 220-222), u kojima je *explizite* navedeno da u pravnom sistemu Bosne i Hercegovine ne postoje djelotvorni pravni lijekovi, te je nađeno flagrantno kršenje prava na imovinu vlasnika stare devizne štednje. Tužena strana nije nikada ispoštovala oduke Doma u vezi s tim. Konačno, Komisija primjećuje da tek donošenjem najnovijeg zakona o regulisanju problema unutrašnjeg duga, vlasnici stare devizne štednje imaju formalno-pravno (tj, zakonsko) ograničenje prava "pristupa sudu". Do tada, niti jedan akt nije ograničavao ovo pravo, što je Ured Visokog predstavnika, štaviše, izričito naveo u svom mišljenju, izraženom kao *amicus curiae*, u Odluci *Poropat i drugi* (tačka 79). Međutim, Komisija napominje da su prijave podnijete u periodu od 1999. do 2003. godine, znači prije stupanja na snagu navedenog zakona, te da cijelo vrijeme postoji *de facto* frustracija podnosilaca prijava oko prava "pristupa sudu". Ova činjenica se ne može zanemariti. Konačno, uzimajući u obzir zaključke ove Odluke u vezi sa pravom na imovinu, gdje je nađena povreda, Komisija smatra da pravo pristupa sudu još uvijek nije opravdano i izbalansirano. Iz ovih razloga, Komisija ne može prihvatiti uputu na presudu Evropskog suda za ljudska prava u predmetu *National & Provincial Building Society et al. protiv Velike Britanije*, od 23. oktobra 1997. godine. Naime, u ovom predmetu se radilo o "izbalansiranom" ograničenju prava "pristupa sudu" u vezi sa povratom poreza. S druge strane, Komisija naglašava da država ima veće diskreciono pravo u pogledu javnih obaveza (bez obzira što se one u konkretnom slučaju definišu kao imovina u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju), nego je to slučaj sa čistim privatno-pravnim imovinskim pozicijama, kao što je pravo na uložena devizna sredstva. U oblasti javnog prava, kontrola se svodi na zabranu arbitrarnosti, te je dovoljno da javna obaveza bude zasnovana na zakonu i da ne bude proizvoljna (vidi, na primjer, Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 27/01* od 28. septembra 2001. godine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 8/02). Samim tim, u oblasti javnog prava je mogućnost ograničenja prava na "pristup sudu" veća nego u čistim obligaciono-pravnim odnosima (ugovor o štednji).

524. Iz svega navedenog, Komisija zaključuje da je došlo do povrede prava podnosilaca prijava prema članu 6. stavu 1. Evropske konvencije, za što je odgovorna tužena strana, Federacija Bosne i Hercegovine. Tužena strana nije obezbijedila podnosiocima prijava pravo pristupa sudu i nema opravdan razlog za neizvršenje pravosnažnih presuda u vezi sa starom deviznom štednjom.

B.3. Zaključak o meritumu

525. Komisija zaključuje da su Bosna i Hercegovina i Federacija Bosne i Hercegovine povrijedile prava podnosilaca prijava na imovinu koje štiti član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

526. Komisija zaključuje da je Federacija Bosne i Hercegovine povrijedila prava podnosilaca prijava na pravično suđenje, u smislu prava pristupa sudu, koje štiti član 6. Evropske konvencije.

VIII. PRAVNI LIJEKOVI

527. Prema članu XI(1)(b) Sporazuma, a u vezi sa pravilom 58. stavom 1(b) Pravila procedure Komisije, Komisija mora razmotriti pitanje o koracima koje Bosna i Hercegovina i Federacija Bosne i Hercegovine mora preduzeti da ispravi kršenja Sporazuma koja je Komisija utvrdila, uključujući naredbe da sa kršenjima prestane i od njih odustane.

528. Pri utvrđivanju pravnih lijekova, Komisija će uzeti u obzir pravne lijekove koje je izrekla u svojoj sličnoj odluci, *CH/98/375 i dr, Đorđe Besarović drugi protiv Bosne i Hercegovine i Federacije*

Bosne i Hercegovine, od 6. aprila 2005. godine. Naime, ova Odluka mora biti u skladu sa prethodno donesenim pravnim lijekovima, kako bi Komisija ispoštovala princip vladavine prava, iz kojeg proizilazi princip pravne sigurnosti. U pogledu Bosne i Hercegovine, neophodno je da Država, po hitnom postupku, a najkasnije do 28. oktobra 2005. godine, donese okvirni zakon ili drugi zakonski okvir, koji bi, u skladu sa obrazloženjem i zaključcima ove Odluke, principijelno riješio postojeći problem u vezi sa starom deviznom štednjom na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine.

529. U pogledu Federacije Bosne i Hercegovine, a u vezi sa verifikacijom potraživanja, Komisija je skrenula pažnju da su pravni akti, koji su trenutno na snazi, u suprotnosti jedan s drugim, što opravdano izaziva konfuziju kod podnosilaca prijava u vezi sa definisanjem njihovih obaveza. S druge strane, kako u ranijim odlukama, tako i u ovoj Odluci, tužena strana je kršila zakonske obaveze u vezi verifikacije devizne štednje (vidi tač. 500. i dalje). Konačno, Komisija napominje da će ovi zakonski rokovi biti predviđeni državnim zakonom, jer je Komisija zauzela stav da se rokovi moraju propisati na jedinstven način, na cijeloj teritoriji Države. Iz navedenih razloga, Federaciji Bosne i Hercegovine se nalaže da usaglasi svoje pravne akte, započne verifikaciju potraživanja podnosilaca prijava u zakonom predviđenom roku (do 31. decembra 2005. godine), ali da izvrši izmjene i dopune zakonskih rokova, ako državnim zakonom budu predviđeni drugi rokovi, poštujući institucionalnu i procesno-pravnu zaštitu u postupku verifikacije potraživanja, kao i svih drugih zakonskih rješenja.

530. Federaciji Bosne i Hercegovine se nalaže da ispoštuje zakonske rokove u vezi sa čl. 10. i 11. Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine, vodeći računa o datom roku iz prethodne tačke ove Odluke.

531. Federaciji Bosne i Hercegovine se nalaže, sve do ispunjenja svih naloženih obaveza iz zaključaka ove Odluke, da javno istupa u medijima i na odgovarajući način, transparentno i jasno, ukazuje na prava i obaveze vlasnika stare devizne štednje.

532. U slučaju nepoštivanja rokova, datih u prethodnim tačkama ove Odluke, Federaciji Bosne i Hercegovine se nalaže da od 1. marta 2006. godine, podnosiocima prijava isplaćuje iznos od 100 (sto) konvertibilnih maraka mjesečno, ili puni iznos njene ili njegove stare devizne štednje (za iznose ispod 100 konvertibilnih maraka), sve do ispunjenja obaveza iz zaključaka ove Odluke.

533. Komisija smatra da bi bilo opravdano da naloži Federaciji Bosne i Hercegovine da isplati svim podnosiocima prijava iznos od po 500 konvertibilnih maraka (KM) ili puni iznos njene/njegove stare devizne štednje, u zavisnosti od toga koji je iznos manji, zbog povrede prava na pravično suđenje i prava na imovinu, najkasnije u roku od tri mjeseca od dana prijema ove Odluke.

534. Komisija, na kraju, napominje da u skladu sa pravilom broj 62. Pravila procedure Komisije, odluke Komisije konačne su i obavezne i dužno ih je poštovati svako fizičko i pravno lice. Svi organi vlasti tuženih strana u smislu Sporazuma, dužni su, u okviru svojih nadležnosti utvrđenih ustavom i zakonom, provoditi odluke Komisije. U datim rokovima, tužena strana, koja je obavezna da izvrši odluku Komisije, dužna je dostaviti obavijest o preduzetim mjerama u cilju izvršenja odluke Komisije, kako je to naznačeno u odluci. U slučaju nepostupanja, odnosno kašnjenja u izvršenju ili obavještenju Komisiji o preduzetim mjerama, Komisija donosi rješenje kojim se utvrđuje da odluka Komisije nije izvršena. Ovo rješenje dostavlja se nadležnom tužiocu i nadležnom agentu tužene strane. Komisija ističe da neizvršenje odluka Komisije, u skladu sa članom 239. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, predstavlja krivično djelo.

IX. ZAKLJUČAK

535. Iz ovih razloga, Komisija odlučuje,

1. jednoglasno, da prijave proglašava prihvatljivim protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne

CH/98/406 i 97 drugih

i Hercegovine u dijelu koji se odnosi na navodne povrede ljudskih prava nakon 14. decembra 1995. godine u vezi sa pravom na imovinu iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju;

2. jednoglasno, da prijave proglasi prihvatljivim protiv Federacije Bosne i Hercegovine u dijelu koji se odnosi na navodne povrede ljudskih prava nakon 14. decembra 1995. godine u vezi sa pravom na pravično suđenje iz člana 6. stava 1. Evropske konvencije;

3. jednoglasno, da u cijelosti briše prijavu *CH/00/4297, Mehmed Jordamović protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, jer je podnosilac prijave umro;

4. jednoglasno, da briše dio prijave, u predmetu broj *CH/00/4686, Z. A. protiv Bosne i Hercegovine*, u vezi sa dijelom položenih sredstava kod Jugobanke Jubbanka d.d. Sarajevo u iznosu od 1.097 DEM i *CH/00/5173, Vladimir Travner protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, u vezi sa dijelom položenih sredstava kod Jugobanke Sarajevo u iznosu od 14.916,15 KM. Naime, podnosioci prijava su obavijestili Komisiju da su iskoristili taj dio svoje štednje u navedenim iznosima u procesu privatizacije za otkup svojih stanova;

5. jednoglasno, da briše dio prijave, u predmetu broj *CH/00/4695, Šakira Muhamedbegović protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, u vezi sa dijelom položenih sredstava kod Privredne banke Sarajevo u iznosu od 6.304 KM. Naime, podnositeljica prijave je obavijestila Komisiju da je dio svoje štednje u navedenom iznosu prenijela u korist računa A. M.

6. jednoglasno, da briše dio prijave, u predmetu broj *CH/00/4816, Emira Hadžidedić protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, u vezi sa dijelom položenih sredstava kod Privredne banke Sarajevo u iznosu od 46.000 DEM. Naime, podnositeljica prijave je obavijestila Komisiju da je dio svoje štednje u navedenom iznosu prenijela u korist računa ćerke H. E.

7. jednoglasno, da u cijelosti briše prijavu *CH/00/5150, Savka Ružić protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, jer je podnositeljica prijave prenijela svoju deviznu štednju na podnositeljicu prijave *CH/00/5149, Radojku Mihić protiv Federacije Bosne i Hercegovine*;

8. jednoglasno, da briše dio prijave, *CH/00/5892, Radmila Kovačević protiv Bosne i Hercegovine*, u dijelu koji se odnosi na sredstva polagana na ime njenog supruga kod Jugobanke Sarajevo, na jednom računu u iznosu od 4.226,78 USD, a na drugom 2.490,69 DEM i kod Privredne banke Sarajevo u iznosu od 533,45 DEM, 12.963,87 DEM, 0,11 USD i 18,87 DEM, jer podnositeljica prijave nije dostavila kopiju punomoći kojom je N. K. ovlašćuje na zastupanje pred Komisijom, ili eventualno rješenje o nasljeđivanju, ukoliko se radi o umrloj osobi; da briše dio prijava broj *CH/00/6685, Nedeljko Spaić protiv Federacije Bosne i Hercegovine* i broj *CH/00/4841, Tomislav Mihalj protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine* u dijelu koji se odnosi na povrat devizne štednje koju su članovi porodice podnosioca prijave polagali kod Jugobanke Sarajevo, Ljubljanske banke d.d. Ljubljana i Investbanke d.d. Beograd (*CH/00/6685*), tj. kod Ljubljanske banke d.d. Ljubljana (*CH/00/4841*), iz razloga nenadležnosti Komisije *ratione temporis*;

9. jednoglasno, da je Bosna i Hercegovina prekršila prava podnosioca prijave na mirno uživanje imovine po članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, ne preduzevši odgovarajuće radnje u vezi sa njihovom starom deviznom štednjom kako bi osigurala prava podnosioca prijave zagwarantovana tom odredbom, čime je Bosna i Hercegovina prekršila član I Sporazuma;

10. jednoglasno, da je Federacija Bosne i Hercegovine prekršila prava podnosioca prijave na mirno uživanje imovine po članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, ne preduzevši odgovarajuće radnje u vezi sa njihovom starom deviznom štednjom, čime je stavila pojedinačan i prevelik teret na podnosioca prijave, čime je Federacija Bosne i Hercegovine prekršila član I Sporazuma;

11. jednoglasno, da je Federacija Bosne i Hercegovine prekršila pravo podnosioca prijave na

pravično suđenje iz člana 6. stava 1. Evropske konvencije, čime je Bosna i Hercegovina prekršila član I Sporazuma;

12. jednoglasno, da naredi Bosni i Hercegovini da po hitnom postupku, a najkasnije do 28. oktobra 2005. godine, donese okvirni zakon ili drugi zakonski okvir, koji bi, u skladu sa obrazloženjem i zaključcima ove Odluke, principijelno riješio postojeći problem u vezi sa starom deviznom štednjom na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine;

13. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da, u roku od mjesec dana izvrši usaglašavanje svih općih akata u vezi sa rokovima za verifikaciju; započne verifikaciju potraživanja podnosilaca prijava u zakonom predviđenom roku poštujući institucionalnu i procesno-pravnu zaštitu u postupku verifikacije potraživanja; izvrši izmjene i dopune svih općih pravnih akata u skladu sa zakonskim rješenjima iz državnog zakona (vidi prethodni zaključak),

14. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da ispoštuje zakonske rokove u vezi sa čl. 10. i 11. Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine, vodeći računa o datom roku iz zaključka broj 12. ove Odluke;

15. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine, u slučaju nepoštivanja rokova, datih u prethodnim zaključcima ove Odluke, da od 1. marta 2006. godine, podnosiocima prijava isplaćuje iznos od 100 (sto) konvertibilnih maraka mjesečno, ili puni iznos njene ili njegove stare devizne štednje (za iznose ispod 100 konvertibilnih maraka), sve do ispunjenja obaveza iz zaključaka ove Odluke;

16. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da, sve do ispunjenja svih naloženih obaveza iz zaključaka ove Odluke, javno istupa u medijima i na odgovarajući način, transparentno i jasno, ukazuje na prava i obaveze vlasnika stare devizne štednje;

17. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da isplati svim podnosiocima prijava iznos od po 500 konvertibilnih maraka (KM) ili puni iznos njene/njegove stare devizne štednje, u zavisnosti od toga koji je iznos manji, najkasnije u roku od tri mjeseca od dana prijema ove Odluke;

18. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da podnosiocima prijava isplati zateznu godišnju kamatu od 10 (deset) posto na iznose koji su im dosuđeni u zaključcima br. 15 i 17, ili svaki njihov neisplaćeni dio od dana isteka roka određenog za takvu isplatu do dana pune isplate svih iznosa podnosiocima prijava u skladu sa tim zaključcima;

19. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine i Bosni i Hercegovini da izvijesti Komisiju, svaki mjesec od dana prijema ove Odluke, pa sve do izvršenja zaključaka ove Odluke, o koracima preduzetim u sprovođenju gore spomenutih naredbi; i

20. jednoglasno, da Komisija zadržava pravo da donese odluku o daljnjim pravnim lijekovima.

(potpisao)
Nedim Ademović
Arhivar Komisije

(potpisao)
Miodrag Pajić
Predsjednik Komisije

DECISION ON ADMISSIBILITY AND MERITS
(Delivered on 10 October 2003)

Cases no. CH/98/420, CH/00/5893, CH/02/9315, and CH/02/9852

Azra KUGIĆ, Đulan IVAZOVIĆ, Drago RADOVANOVIĆ, and M.M.

against

BOSNIA AND HERZEGOVINA
and
THE REPUBLIKA SRPSKA

The Human Rights Chamber for Bosnia and Herzegovina, sitting in plenary session on 4 September 2003 with the following members present:

Ms. Michèle PICARD, President
Mr. Mato TADIĆ, Vice-President
Mr. Dietrich RAUSCHNING
Mr. Hasan BALIĆ
Mr. Rona AYBAY
Mr. Želimir JUKA
Mr. Jakob MÖLLER
Mr. Mehmed DEKOVIĆ
Mr. Giovanni GRASSO
Mr. Miodrag PAJIĆ
Mr. Manfred NOWAK
Mr. Vitomir POPOVIĆ
Mr. Viktor MASENKO-MAVI
Mr. Andrew GROTRIAN

Mr. Ulrich GARMS, Registrar
Ms. Olga KAPIĆ, Deputy Registrar
Ms. Antonia De Meo, Deputy Registrar

Having considered the aforementioned applications introduced pursuant to Article VIII(1) of the Human Rights Agreement ("the Agreement") set out in Annex 6 to the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina;

Adopts the following decision pursuant to Articles VIII and XI of the Agreement and Rules 34, 52, 57, and 58 of its Rules of Procedure:

I. INTRODUCTION

1. The applicants are citizens of Bosnia and Herzegovina. Before the dissolution of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia (SFRY), they deposited foreign currency with commercial banks in that country. Because of a growing shortage of such currency and other economic problems, the withdrawal of money from these “old” foreign currency savings accounts was progressively restricted by legislation enacted during the 1980s and early 1990s. Before and during the armed conflict in Bosnia and Herzegovina, the applicants were largely unable to withdraw money from their accounts.

2. Following the dissolution of the SFRY, branch offices of banks were registered as new banks in the territory where they were located. In the case of Bosnia and Herzegovina, the Republika Srpska enacted numerous laws by which it established its own banking system, independent of the rest of the country. Newly-registered banks in the territory of the Republika Srpska apparently undertook all the rights and obligations of their predecessors (the former branch offices), in accordance with relevant legislation.

3. The applicants are all holders of old foreign currency savings accounts in bank branches located within the Republika Srpska.¹

4. In accordance with various Republika Srpska legislative acts and government decisions, withdrawals of old foreign currency savings remained effectively frozen following the armed conflict in Bosnia and Herzegovina. Pursuant to privatisation legislation, in particular the Law on Privatisation of State Capital in Enterprises (Official Gazette of the Republika Srpska – hereinafter “OG RS” - no. 24/98) and the Law on Opening Balance Sheets in the Process of Privatisation of State Capital in Banks (OG RS nos. 24/98, 70/01), liability for citizens’ old foreign currency savings was transferred from the banks to the Republika Srpska government, and claims based on those savings were to be resolved in the process of privatisation of socially and publicly owned property. Under this system, citizens may convert their old foreign currency savings into privatisation coupons which may be used to purchase shares of state-owned companies. Alternatively, old foreign currency savings may be converted into certificates which may be used to purchase state-owned apartments. This system has been designed to settle old foreign currency savings claims while protecting the banks and the general Republika Srpska economy from bankruptcy. Participation by old foreign currency savings holders is purely voluntary.

5. Only one of the applicants has participated in the privatisation process by using one portion of her old foreign currency savings to purchase a state-owned apartment and selling another portion as privatisation coupons on the “secondary market”. The applicants generally desire to have access to their old foreign currency savings as cash, but their attempts to get money from their accounts have been unsuccessful. Some are in difficult financial situations and report that they need money from their old foreign currency savings to meet daily living expenses.

6. The applications raise issues in regard to the applicants’ right to peaceful enjoyment of their possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the European Convention on Human Rights (the “Convention”), as well as discrimination in the enjoyment of that right; their right to a fair hearing within a reasonable time under Article 6 paragraph 1 of the Convention; and their right to an effective remedy under Article 13 of the Convention.

II. PROCEEDINGS BEFORE THE CHAMBER

7. The Chamber first considered two of the present cases on 6 September 2002.² At that time, the Chamber decided to transmit those applications, along with other similar applications, to the

---

¹ Although the branch offices are in the Republika Srpska, many of the banks involved had their main offices in the Federation of Bosnia and Herzegovina. Claims regarding accounts in branch offices located in the Republika Srpska cannot be made in the Federation of Bosnia and Herzegovina (see, e.g., Law on Determination and Settlement of Citizens’ Claims in the Privatisation Process, Official Gazette of the Federation of Bosnia and Herzegovina – hereinafter “OG FBiH” - nos. 27/97, 8/99).

² Cases no. CH/98/420 (Azra Kugić) and CH/02/9315 (Drago Radovanović).

Republika Srpska and to Bosnia and Herzegovina for their written observations on the admissibility and merits. The Chamber also decided to reject the request for provisional measures in case no. CH/02/9315 (Drago Radovanović).

8. On 30 September 2002, the Chamber transmitted the present applications, among others, to the Republika Srpska and Bosnia and Herzegovina for their observations in relation to Articles 6 and 13 of the Convention and Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

9. On 27 November 2002, the Chamber received written observations from the Republika Srpska. The Chamber transmitted the observations of the Republika Srpska to the applicants on 10 December 2002. On 26 December 2002, the Chamber received written responsive observations from the applicant in case no. CH/00/5893 (Đulan Ivazović), and on 30 December 2002, the Chamber received written responsive observations from the applicant in case no. CH/02/9315 (Drago Radovanović). The Chamber transmitted these observations to the Republika Srpska on 15 January 2003.

10. No written observations have been received from Bosnia and Herzegovina to date.

11. On 8 February 2003, the Chamber again considered the cases and decided to hold a public hearing.

12. On 7 March 2003, the Chamber again considered the cases and decided to engage Professor Dr. Dragoljub Stojanov of the University of Sarajevo as an expert witness. The Chamber subsequently provided Professor Stojanov with a list of detailed questions on economic aspects of the old foreign currency savings account problem in the Republika Srpska.

13. On 3 April 2003, the Chamber again considered the cases and decided to hold the public hearing in June 2003. The Chamber further decided to invite the Office of the High Representative (OHR) to participate as *amicus curiae* in these cases.

14. By its letter of 8 April 2003, the Chamber invited OHR to participate as *amicus curiae* and presented OHR with specific questions on legal and economic issues. By its letter of 16 April 2003, OHR agreed to fulfil the Chamber's request.

15. On 10 April 2003, the Chamber sent requests for additional information to the applicants. The Chamber subsequently received responses from the applicants on 18 April 2003, 23 April 2003, and 28 April 2003 in cases CH/02/9852 (M.M.), CH/00/5893 (Đulan Ivazović), and CH/02/9315 (Drago Radovanović), respectively.

16. On 5 May 2003, Professor Stojanov completed his written expert report and subsequently delivered it to the Chamber. The Chamber transmitted this report to the Republika Srpska on 16 May 2003, and to the applicants and Bosnia and Herzegovina on 19 May 2003.

17. On 8 May 2003, the Chamber again considered the cases and decided to hold the public hearing on 4 June 2003 and to summon witnesses.

18. On 9 May 2003, the Chamber sent a request for additional information to the respondent Parties.

19. On 14 May 2003, OHR submitted a written *amicus curiae* report to the Chamber. The Chamber transmitted this document to the applicants and respondent Parties on 23 May 2003. On 21 May 2003, the Chamber invited the OHR to participate in the public hearing. By its letter of 29 May 2003, OHR informed the Chamber that it would not participate in the public hearing.

20. On 4 June 2003, the Chamber held a public hearing in the Cantonal Court in Sarajevo. The applicants in cases no. CH/98/420 (Azra Kugić) and CH/02/9315 (Drago Radovanović) were personally present. The applicant in case no. CH/00/5893 (Đulan Ivazović), who died since the filing of his application, was represented by his son, Mr. Ermin Ivazović. The applicant in case no. CH/02/9852 (M.M.) was represented by her daughter, Ms. Jasna Hrustanović. Bosnia and

Herzegovina was represented by two of its agents, Mr. Jusuf Halilagić and Ms. Gordana Milovanović. The Republika Srpska was represented by its agent, Mr. Milan Dupor, who was assisted by Ms. Miroslava Simić, Head of the Department of Administration and Debt of the Republika Srpska Ministry of Finance; and Ms. Snježana Rudić, Head of the Department of Financial Markets of the Republika Srpska Ministry of Finance. The Chamber heard as witnesses Ms. Slobodanka Milašinović, a lawyer with the Republika Srpska Directorate for Privatisation; Mr. Svetozar Nišić, President of the Association of Republika Srpska Citizens with Old Foreign Currency Savings Accounts; Mr. Dragutin Đurić, legal representative of the Association of Republika Srpska Citizens with Old Foreign Currency Savings Accounts; and the expert witness, Professor Dragoljub Stojanov of the University of Sarajevo.

21. On 4 June 2003, following the public hearing, the Chamber deliberated on the cases and decided to request additional information from the parties. The Chamber again considered the cases on 8 June 2003.

22. On 2 July 2003, the Chamber requested additional information from the applicant in case no. CH/98/420 (Azra Kugić). On 7 July 2003, the Chamber received responsive information from Ms. Kugić. On 8 July 2003, the Chamber transmitted this information to the Republika Srpska.

23. On 16 July 2003, the Chamber transmitted the application in case no. CH/00/5893 (Đulan Ivazović) to the Republika Srpska in relation to possible discrimination in the enjoyment of the right to peaceful enjoyment of possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. The Chamber also requested additional information from the Republika Srpska regarding the applicants' citizenship. On 11 August 2003, the Chamber received a reply from the Republika Srpska, stating that it could not objectively satisfy the request for information.

24. The Chamber again considered the cases on 4 September 2003 and adopted the present decision. Considering the similarities between the facts of the cases and the complaints of the applicants, the Chamber decided to join the present applications in accordance with Rule 34 of the Chamber's Rules of Procedure on the same day it adopted the present decision.

III. FACTS

25. The applicants are all holders of old foreign currency savings accounts in bank branches located within the Republika Srpska. In each case, the applicant has been unable to access the funds in his or her old foreign currency savings.

A. The facts of the individual cases

1. Case no. CH/98/420, Azra Kugić

26. The application was submitted to the Chamber on 6 March 1998 and registered on 10 April 1998.

27. The applicant was born in Prijedor and formerly worked as a nurse in Libya, where she earned foreign currency. Beginning on 6 November 1986, she deposited funds to her foreign currency savings book in Jugobanka Sarajevo, Gradiška Branch Office.

28. The applicant states that she tried to withdraw foreign currency funds from her savings book in the Gradiška Branch Office in 1990, but she was informed orally that payment of foreign currency was suspended. She states that, after many efforts and pleas, with an explanation that her father had died, she succeeded in withdrawing 1,000.00 United States Dollars (USD). According to a copy of an excerpt from her foreign currency savings book, the applicant also withdrew USD 306.96 on 29 May 1992.

29. On 12 December 1997, the applicant addressed the Unionbanka d.d. Sarajevo (the legal successor of Jugobanka in the Federation of Bosnia and Herzegovina), claiming payment of her foreign currency savings and outstanding interest, but the bank would not accept her claim. She

alleges that Unionbanka answered her orally that her money is in the Kristal Banka in Banja Luka (the legal successor of Jugobanka in the Republika Srpska).

30. Ms. Kugić sold a portion of her old foreign currency savings on the secondary market. In the transaction, executed on 24 October 2002, she exchanged USD 10,002.92 (approximately 20,000.00 Convertible Marks (*Konvertibilnih Maraka*, KM)) for KM 9,600.00. She reports that she entered into this transaction out of necessity and received 46 percent of the face value of this portion of her savings.

31. Ms. Kugić also used a portion of her old foreign currency savings to purchase an apartment for her mother and herself. In this transaction, which took place on 26 November 2002, she used USD 1,633.39 of her savings to cover a portion of the purchase price.

32. Ms. Kugić currently has USD 14,483.92 remaining on her savings deposit books.

33. The applicant sought relief in the domestic courts. On 26 November 2002, the First Instance Court in Gradiška issued a judgement (no. P-161/02) ordering Kristal Banka AD Banja Luka to pay Ms. Kugić the full remainder of her old foreign currency savings (USD 14,483.92), with interest beginning 1 July 1998, along with KM 80.00 for costs of proceedings. The court based its decision on Articles 1035 and 1036 of the Law on Obligations. Kristal Banka AD Banja Luka appealed against this decision to the District Court in Banja Luka on 25 December 2002 (case no. 02-6-1158/02), but the case was not transferred from the First Instance Court to the District Court in Banja Luka until 28 May 2003. No decision has yet been taken by the Banja Luka District Court.

34. The applicant has made contradictory statements as to whether she is a citizen of the Republika Srpska. The Republika Srpska has informed the Chamber that it cannot objectively state whether the applicant is a citizen of the Republika Srpska for purposes of participation in the privatisation program.

35. The applicant states that her financial situation is extremely difficult and that she does not have sufficient funds for living.

2. Case No. CH/00/5893, Đulan Ivazović

36. The application was submitted to the Chamber on 10 October 2000 and registered on the same day.

37. Đulan Ivazović had been employed as a woodcutter in Germany, and he deposited funds in two foreign currency savings accounts in the Sokolac branch office of Privredna Banka d.d. Sarajevo from 11 February 1980 until 20 March 1991. The account balances were 20,006.60 *Deutsche Marks* (DEM) and DEM 10,050.09, respectively, for a total amount of DM 30,056.69.

38. The original applicant, Đulan Ivazović, died and his son, Ermin Ivazović, is continuing the proceedings as the applicant before the Chamber. He resides in Sarajevo.

39. The applicant states that neither he nor his father were citizens of the Republika Srpska. The Republika Srpska has informed the Chamber that it cannot objectively state whether the applicant or his father are citizens of the Republika Srpska for purposes of participation in the privatisation program. The applicant does not hold an occupancy right over an apartment in the Republika Srpska, and he would not be interested in purchasing an apartment in the Republika Srpska, even if the law allowed for it. He states that he wants his money back in cash, not coupons or certificates, and he has not converted his money into coupons or certificates in the privatisation process.

40. The applicant has not addressed any domestic or international institutions to realise his claims.

3. Case No. CH/02/9315, Drago Radovanović

41. Beginning in 1977, the applicant deposited funds in his foreign currency savings book at Privredna Banka Sarajevo, Branch Office Bijeljina. The applicant deposited funds into three old foreign currency savings accounts from 4 October 1977 until 13 August 1998, from 30 June 1981 until 13 August 1998, and from 18 July 1989 until 13 August 1998. The applicant also states that his wife saved money from 15 April 1986 until 13 August 1998. The total amount of his savings is approximately 150,000.00 Swiss Francs (CHF), which the applicant characterises as his and his wife's life savings.

42. The applicant lives and works in Lausanne, Switzerland; he states that he is also a citizen of the Republika Srpska. The Republika Srpska has informed the Chamber that it cannot objectively state whether the applicant is a citizen of the Republika Srpska for purposes of participation in the privatisation program.

43. The applicant states that he expected to get his money back after the cessation of the armed conflict in Bosnia and Herzegovina. He has not succeeded, however, in submitting a request for the return of his money because the PBS Bijeljina no longer exists, and the new Semberska Banka in Bijeljina has refused to accept his request. His requests for reinstatement of his old foreign currency savings account have all been rejected.

44. For the purpose of securing the return of his old foreign currency savings, the applicant has addressed numerous domestic and international institutions and individuals: the United Nations High Commission for Refugees (UNHCR) in Banja Luka, the Human Rights Helsinki Committee for Bosnia and Herzegovina, the Bijeljina Municipality Assembly, the Federation of Bosnia and Herzegovina Ministry of Finance, the Republika Srpska Ministry of Finance, and numerous individual politicians. The applicant states that he has not addressed the domestic courts.

45. By letters dated 3 October 2001 and 7 January 2002, the Federation of Bosnia and Herzegovina Ministry of Finance replied to the applicant's letters regarding his frozen old foreign currency savings. In its letter of 3 October 2001, the Federation Ministry of Finance informed the applicant that, in both Entities, regulations regarding the resolution of the frozen bank accounts problem are being developed, with respect to the location of the banks in which citizens' old foreign currency savings have been deposited. The Ministry instructed the applicant to address the Ministry of Finance of the Republika Srpska. By its letter of 7 January 2002, the Federation Ministry informed the applicant that under Article 3 of the Law on Determination and Realisation of Citizens' Claims in the Privatisation Process (OG FBiH nos. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00 and 32/01), persons who held old foreign currency savings in the territory of the Federation of Bosnia and Herzegovina are entitled to a claim against the Federation based on the account's status on 31 March 1992. The letter states that, because the Privredna Banka Sarajevo Branch Office in Bijeljina is located in the Republika Srpska, the applicant cannot realise his claims in the Federation of Bosnia and Herzegovina. According to regulations in force, the Federation is not required to make a record of old foreign currency savings of banks and branch offices located in the territory of the Republika Srpska. The letter further states that laws are being prepared at the Bosnia and Herzegovina state level such that citizens' claims arising from old foreign currency savings would be taken over as public debt of the State, and that the applicant can stay informed of any developments through the media.

46. In its letter of 16 January 2002, the Republika Srpska Ministry of Finance replied to the applicant's request for payment of his old foreign currency savings. The Ministry informed the applicant that old foreign currency savings, according to current regulations, can be used to buy state capital in companies or to buy state-owned apartments, up to 60 percent of the value of the apartment. Further, for such purposes, old foreign currency savings may be transferred to other persons of the applicant's choice. The Ministry points out that payment of old foreign currency savings in cash is not possible before the enactment of a new law, and preparation of this law at the state level is in progress. The letter also states that issuance of the Law on Purchase of Business Premises and Garages is in progress, and the possibility of purchasing such property with old foreign currency savings is foreseen up to the full value of the property concerned.

47. The applicant states that he cannot meaningfully participate in the privatisation process because he lives outside Bosnia and Herzegovina. Although he once explored the possibility of purchasing shares in a certain company, he has not converted his money into coupons in the

privatisation process. And he does not hold an occupancy right over an apartment in the Republika Srpska.

48. The applicant states that he has received numerous telephone calls, both in Switzerland and in the Republika Srpska, from persons offering to purchase his old foreign currency savings at 50 to 55 percent of their nominal value.

4. Case No. CH/02/9852, M.M.

49. The application was submitted to the Chamber on 4 April 2002 and registered on the same day. During the public hearing, the applicant was represented by her daughter, Ms. Jasna Hrustanović.

50. The applicant, a resident of Banja Luka, is 82 years old and inherited her savings from her late husband, who died in 1994. She was displaced from Banja Luka in 1995 and returned in 1996. The funds in question had been deposited in foreign currency savings books in the Banja Luka branch office of Privredna Banka d.d. Sarajevo from 21 June 1989 until 30 June 1998; and in the Banja Luka branch office of Jugobanka Sarajevo (now Unionbanka Sarajevo) from 28 December 1974 until 17 September 1992. The exact amounts are not stated.

51. The applicant has not addressed any domestic or international institutions to realise her claims.

52. The applicant has not participated in the privatisation process. She stated, however, that her savings in Jugobanka were automatically converted into certificates and that she hopes to have the money returned to her bank account. She holds an occupancy right over her apartment in Banja Luka and would like to purchase it.

B. Oral and written evidence by experts and witnesses

1. Mr. Dragoljub Stojanov, expert

53. Mr. Stojanov is Professor at the Faculty of Economic Sciences of the University of Sarajevo. Appointed as an expert by the Chamber, he submitted a written opinion dated 5 May 2003 and was heard at the public hearing on 4 June 2003.

a. Written opinion

54. Professor Stojanov stated that the Republika Srpska took on the issue of old foreign currency savings as the legal successor of the SFRY and the Socialist Republic of Bosnia and Herzegovina ("SRBiH"). The Republika Srpska has defined old foreign currency savings as the foreign currency savings deposits of citizens recorded in the balance statements of banks on the Republika Srpska territory on 31 December 1991, along with interest calculated through 30 June 1998. On that date, the total amount of old foreign currency savings was KM 1,444,658,746.00, and liability for this amount was transferred from the banks to the Ministry of Finance of the Republika Srpska pursuant to the Law on Opening Balance Sheets in the Process of Privatisation of State Capital in Banks (see paragraph 107 below). According to Professor Stojanov, the purpose of this liability transfer was the "cleaning" of the banks to facilitate their privatisation.

55. Regarding possible solutions to the old foreign currency savings issue, Professor Stojanov pointed out that the Republika Srpska, the Federation of Bosnia and Herzegovina, and the state of Bosnia and Herzegovina lack the economic potential to pay out the old foreign currency savings deposits, and this solution would likely cause rapid depreciation of the KM, a result prohibited by the International Monetary Fund. Alternatively, there had been some discussion of converting old foreign currency savings liabilities into public debt through the issuance of bonds, but the Republika Srpska chose instead to attempt to solve the problem through the privatisation process.

56. In the privatisation process, citizens' old foreign currency savings claims are recorded on a Unique Citizen's Account and can be transferred to: (1) coupons valid for partial payment for

apartments for which an occupancy right exists; or (2) certificates valid for purchases in the privatisation of state-owned enterprises. Old foreign currency savings holders therefore may choose to convert their savings partly or fully into privatisation coupons or certificates or hold them in their current form in hopes of future realisation of cash payment. According to Professor Stojanov, low expectations of future cash payment stimulate the conversion of old foreign currency savings into privatisation coupons or certificates.

57. With regard to the purchase of apartments, the use of old foreign currency savings transformed into certificates is limited to 60 percent of the purchase price. Further, the program provides for a 30 percent discount when apartments are purchased with cash, but no discount is given when certificates are used. According to Professor Stojanov, treating old foreign currency savings as the equivalent of cash in the privatisation of apartments would stimulate greater old foreign currency savings investment in this process.

58. With regard to the purchase of shares of state-owned companies in the privatisation process, the Republika Srpska's plan is to sell state-owned capital for cash and old foreign currency savings coupons. As of 11 April 2003, 432 of 1622 subjects of privatisation had been sold, and the total privatisation program income was KM 150,550,377.85. Of this, KM 123,999,246.85 came from old foreign currency savings. This sum represents approximately nine percent of the total old foreign currency savings on record as of 30 June 1998.

59. The deadline for use of coupons based on old foreign currency savings is two years (but see paragraph 105 below, showing amendments to the relevant law). If the coupons are not used within this period, they expire and their value cannot be returned to the holder's old foreign currency savings account. Further, the privatisation procedure requires that a deposit of between three and eight percent of the privatised capital's value be paid in cash (not coupons). The time limit and cash deposit requirements place privatisation coupon holders in an inferior position to persons holding cash.

60. According to Professor Stojanov, the prosperous economic conditions necessary to establish widespread demand for shares of enterprises are not likely to arise anytime in the next five years in the Republika Srpska. The largest subjects of privatisation will be the electricity, oil, and telecom enterprises, which will probably not be prepared for privatisation for several years. Due to their size, the privatisation of these enterprises will have to be carried out according to international community requirements and through strategic partnerships, which might limit the ability of individual old foreign currency savings holders to participate.

61. Professor Stojanov reported that a secondary market exists in which holders of old foreign currency savings can transfer them to privatisation coupons and sell those coupons at approximately 50 percent of their nominal value, a rate that is likely to drop in the future. This constitutes further evidence of the inequality of coupons with cash.

62. Due to prevailing economic circumstances, there is not great optimism regarding the amount of old foreign currency savings claims that can be resolved in the privatisation process. Professor Stojanov projects that old foreign currency savings holders might avail themselves of an additional KM 500 million in state-owned capital through investment of old foreign currency savings. This would leave approximately half of all old foreign currency savings unused in the privatisation process.

63. In Professor Stojanov's opinion, a combined approach including privatisation coupons and public debt would be optimal for Bosnia and Herzegovina and the Republika Srpska. The International Monetary Fund, however, does not currently permit Bosnia and Herzegovina or the Entities to incur additional public debt.

b. Evidence given at public hearing

64. Professor Stojanov expressed the opinion that, under Republika Srpska statutes, old foreign currency savings claims against the banks had been fully replaced by claims against the Republika Srpska.

65. Under Article 20 of the Law on Privatisation of State Capital in Enterprises (see paragraph 105 below), the old foreign currency savings claims of persons who are not citizens of the Republika Srpska are to be governed by separate regulations and compensated from the Restitution Fund. According to Professor Stojanov, the Republika Srpska Restitution Fund has to date been ineffective and is not likely to offer a realistic possibility of paying these claims in cash.

66. Regarding the provision of Republika Srpska law limiting old foreign currency savings holders' participation in the privatisation process to citizens of the Republika Srpska, Professor Stojanov expressed his opinion that this provision is discriminatory, illogical, and damaging to the privatisation process and economy of Bosnia and Herzegovina.

67. During the public hearing, Professor Stojanov supported allowing old foreign currency savings to offset utility bills as a small step toward resolving old foreign currency savings holders' claims. He stated that old foreign currency savings should be placed on equal footing with cash throughout the privatisation process. He further stated that it would be more logical for Bosnia and Herzegovina and the Entities to give higher priority to old foreign currency savings claims than to restitution.

68. Given the prevailing poor economic situation, slow business growth, and the restrictions imposed by the international community, he stated that it was not likely that sufficient funds would exist to pay out old foreign currency savings accounts in the coming decade. In these circumstances, he stated his opinion that old foreign currency savings holders in difficult economic conditions might be better off obtaining cash now instead of enduring the high risk of waiting for a better solution.

2. Ms. Slobodanka Milašinović, Lawyer, Republika Srpska Directorate for Privatisation

69. Ms. Milašinović described the Republika Srpska privatisation process as comprising four parts: (1) privatisation of state capital in companies, (2) privatisation of state capital in banks; (3) privatisation of state-owned apartments; and (4) privatisation of business premises and garages. As of 30 June 1998, the total value of state capital to be privatised was KM 8.6 billion. She stated that the privatisation of business premises and garages had not yet begun, but that, in general, the privatisation process is in its final phase, with the largest portion of state capital having already been privatised. The value of remaining non-privatised state capital is approximately KM 2.7 billion, and the value of remaining non-privatised state-owned apartments is approximately KM 125 million. The approximate value of business premises and garages expected to be privatised is KM 100 million.

70. Participation in the privatisation process is purely voluntary. In the privatisation of state capital in companies, accepted means of payment include vouchers allocated to citizens according to law, coupons based upon old foreign currency savings, and cash. Coupons based on old foreign currency savings have the same value as cash in this process, but a cash deposit ranging between three and ten percent of the purchase price is required. It is possible for several persons to conclude a contract and participate jointly in the privatisation process.

71. State capital in companies is offered for sale as follows: (1) 100 percent of companies valued less than KM 300,000.00; (2) 30 percent of mid-level companies; and (3) 65 percent of companies of strategic importance. In this latter category, Ms. Milašinović stated that the privatisation programs for Republika Srpska Telekom, Elektroprivreda, and the railway system had not yet begun.

72. Ms. Milašinović stated that conversion of old foreign currency savings into privatisation coupons is limited to persons who were citizens of the Republika Srpska on 23 July 1998. In accordance with law, old foreign currency savings claims of non-citizens are to be regulated by a special act and compensated through the Restitution Fund. No such act has yet been passed; although a Law on Restitution was enacted, its operation was suspended. Ms. Milašinović stated that the Directorate for Privatisation has no data regarding the number or percentage of old foreign currency savings holders who are not citizens of the Republika Srpska.

73. Ms. Milašinović further stated that, according to law, the privatisation coupons must be used within two years of the date of their conversion from old foreign currency savings. She noted, however, that persons typically do not perform the conversion until they have made concrete plans for

participation in the privatisation process, such as the signing of a purchase contract. Therefore, in her opinion, the likelihood of coupons expiring is low.

74. Regarding the secondary market for privatisation coupons, Ms. Milašinović stated that such a market exists, that there are agencies performing mediation services, and that the current sale price fluctuates around 40 to 60 percent of the coupons' nominal value. The Directorate for Privatisation does not advise individuals regarding such sales.

75. In the privatisation of state-owned apartments, occupancy right holders have the right to purchase an apartment. Accepted means of payment are certificates based upon old foreign currency savings (limited to 60 percent of the purchase price) and cash. Ms. Milašinović stated her legal opinion that the citizenship requirement of Article 20 of the Law on Privatisation of State Capital in Companies applies only to sales of shares in companies and not to sales of state-owned apartments, which are regulated by a special law. She further stated her opinion that Article 20 is not discriminatory.

76. As of 11 May 2003, the amount of old foreign currency savings utilised in the privatisation process was approximately KM 124 million. Thus, approximately four percent of the total completed privatisation has been realised from old foreign currency savings.

3. Mr. Svetozar Nišić, President, Association of Republika Srpska Citizens with Old Foreign Currency Savings Accounts

77. Mr. Nišić stated that his organisation has more than 500 old foreign currency savings holders as members. He is not aware of any of them having purchased part of any company or business premise in the privatisation process. He stated that it was possible that some had used old foreign currency savings to purchase state-owned apartments. He further stated that participation in the privatisation process by many old foreign currency savings holders was not possible, due to the cash deposit requirement and other factors, and that many were forced by necessity to sell privatisation coupons at 40 to 50 percent of their value.

4. Mr. Dragutin Đurić, Lawyer, Legal Representative for the Association of Republika Srpska Citizens with Old Foreign Currency Savings Accounts

78. Mr. Đurić stated that the Association had filed many lawsuits for its old foreign currency savings holder members against the banks. Many of the lawsuits remain pending, and approximately ten percent of them had been decided in the member's favour. He stated that all judgements had been upheld by the higher instance courts and that some had also been upheld by the Supreme Court on review. None of the judgements in favour of old foreign currency savers appears to have been paid, however, and enforcement is not possible. He further stated that he had initiated proceedings before the Republika Srpska Constitutional Court to have the Law Postponing the Enforcement of Court Decisions Chargeable to the Budgetary Funds of the Republika Srpska Pertaining to Disbursement of Compensation for Pecuniary and Non-Pecuniary Damages Sustained Due to the War Hostilities as Well as Disbursement of Old Foreign Currency Savings Deposits (hereinafter the "Law on Postponement"; see paragraph 104 below) declared invalid under the Republika Srpska Constitution.

79. Mr. Đurić further stated that he had proposed to the Republika Srpska government to allow old foreign currency savings holders, who are otherwise unable to pay, to have electricity, water, and other utility bills deducted from their old foreign currency savings accounts. He stated that he has not received a response to that proposal.

80. Mr. Đurić stated that the Association had assisted some members in purchasing state-owned apartments through the privatisation process, but that such cases involved only ten percent of the Association's members. He further stated that participation in the privatisation of state capital in companies is allowed to old foreign currency savings holders by law, but as a practical matter they are excluded due to the cash deposit requirement. He stated that he has no information that any member of the Association had purchased any shares in state-owned companies in the privatisation process. Many members had received telephone calls, however, inviting them to sell their old foreign

currency savings for 40 to 50 percent of their value. He stated that such sales occur daily because people need the money to buy medicine and food.

C. *Amicus curiae* submission of the Office of the High Representative

81. On 14 May 2003, the OHR, acting as *amicus curiae* through its Department of Legal Affairs, provided the Chamber with a written report discussing various legal and economic aspects of the Republika Srpska old foreign currency savings claims.

82. According to the OHR, following the dissolution of the SFRY, branch offices of banks were registered as new banks in the territory where they were located. In the case of Bosnia and Herzegovina, the Republika Srpska enacted numerous laws by which it established its own banking system, independent of the rest of the country. Newly-registered banks in the territory of the Republika Srpska apparently undertook all the rights and obligations of their predecessors (the former branch offices), in accordance with relevant legislation.

83. According to OHR, the Framework Law on Privatisation of Enterprises and Banks in Bosnia and Herzegovina (hereinafter the "Framework Law"; see paragraph 99 below) clearly established the Entities' liability for claims against banks physically located on their territory. Further, the Republika Srpska Law on Opening Balance Sheets in the Process of Privatisation of the State Capital in Banks transferred each bank's old foreign currency savings claims to the Ministry of Finance, upon approval of that bank's privatisation program. According to OHR, this constitutes recognition by the Republika Srpska that it has taken on these liabilities. OHR states that old foreign currency savings claims against the Republika Srpska substitute for the claims against the banks.

84. OHR states that the Law on Postponement contains no provision of substantial law, but merely defines procedures postponing the execution of court decisions. According to OHR, individuals may still bring old foreign currency savings cases before Republika Srpska courts, since the Republika Srpska has never adopted legislation prohibiting such legal actions. Any remedy would be illusory, however, because the judgement could not be enforced.

85. Regarding the potential liability of Bosnia and Herzegovina in old foreign currency savings cases, OHR states that a 1992 Decree by the Republic of Bosnia and Herzegovina addressing the issue of old foreign currency savings is not applicable to the Republika Srpska, since it had established its own independent banking system. An obligation on Bosnia and Herzegovina exists, however, under Article III(1)(d) of the Constitution, which assigns responsibility for monetary policy to the State.

86. Regarding the privatisation program, OHR reports that conversion of old foreign currency savings into privatisation coupons is entirely voluntary. One drawback is that individuals with small amounts of savings may not be able to afford items offered in the privatisation process, and therefore might not be reasonably expected to participate.

87. Coupons based on old foreign currency savings, if used in the privatisation process, have the same value as the underlying savings. If traded on the secondary market, however, their actual value is approximately 40 percent of their nominal value. Coupons can be used toward the purchase of small- and medium-sized enterprises (i.e., enterprises valued at less than KM 300,000.00), and certificates can be used for up to 60 percent of the price of a state-owned apartment.

88. Various risks attend the conversion of old foreign currency savings into coupons. One risk is that the coupons will expire; the conversion cannot be undone, and after expiration of the two-year deadline, the coupons are cancelled and the underlying old foreign currency savings irrevocably lost. There are also risks in the investments, and the safest investment is in the privatisation of apartments.

89. As of April 2003, approximately 50 percent of small- and medium-sized enterprises had been privatised, and 57 percent of state-owned apartments had been privatised. The privatisation of business premises and garages had not yet begun, but this process offers another opportunity for investment of old foreign currency savings.

90. According to OHR, the amount of old foreign currency savings in the Republika Srpska is approximately KM 1.7 billion—equal to half of the Republika Srpska’s gross domestic product and more than one and one-half times the Republika Srpska’s annual budget. Of this amount, approximately KM 200 million had thus far been converted to coupons or certificates.

D. Other evidence obtained by the Chamber

1. Information from the Republika Srpska Directorate for Privatisation

91. The official web site of the Republika Srpska Directorate for Privatisation (the “Directorate”) (www.rsprivatizacija.com, accessed 26 February 2003) stated the following:

“Privatisation is the transformation of state capital into private property through a procedure established by law. It is an integral part of economic recovery of the Republika Srpska and the creation of a free market economy. Privatisation is also a means for the RS to settle liabilities toward its citizens. RS citizens will receive the right to a part of state property, and *holders of frozen foreign currency savings will have a chance to use their savings to purchase shares of enterprises undergoing privatisation.*”

(emphasis added). According to the Directorate, up to 30 percent of state capital in enterprises to be privatised will go for cash sale and coupons based on frozen foreign currency savings.

92. The Directorate’s on-line “What is Privatisation” guide addressed foreign currency savings in a separate section:

“What About FROZEN FOREIGN CURRENCY SAVINGS?”

“The new RS privatisation process also offers an opportunity to resolve claims for those with old frozen foreign currency savings. If you are a citizen of the Republika Srpska and have old foreign currency savings in a bank that is headquartered in the territory of the RS, you can receive a *coupon* for a part, or total, of the saving’s original value (your choice). The value of the coupon will be expressed in KM. You can use the coupon to purchase shares of enterprises that are being privatised. You can also sell it, give it away, or transfer it to legal heirs.

“Another option is to receive *certificates* in the future for the purchase of apartments and other state property that is currently not being privatised. You also may hold on to your frozen foreign currency savings with the possibility that other arrangements will be developed for compensation.”

(emphasis in original).

2. The World Bank

93. According to a press release from the World Bank dated 5 February 2003, the privatisation process in the Republika Srpska is somewhat more advanced than that in the Federation of Bosnia and Herzegovina. The Republika Srpska government has provided all necessary ratifications at the governmental and parliamentary levels and is presenting no obstacles to the use of funds from the World Bank's Privatisation Technical Assistance Project.

94. Second and third groups of companies are now being prepared for privatisation. The next group will likely include five mining companies, and the third will likely include companies from the metal industry plus the Banja Luka airport. In addition, Telecom Srpske has accepted a 30 million European Union loan for assistance in the privatisation of that company, scheduled to be completed by the end of 2004. The Republika Srpska has also made some progress in developing the regulatory framework for private participation in the water sector and public utilities.

IV. RELEVANT LEGAL PROVISIONS

A. Republic of Bosnia and Herzegovina

95. Article 9 of the Decree with Force of Law on Foreign Exchange Transactions (Official Gazette of the Republic of Bosnia and Herzegovina – hereinafter "OG RbiH" – no. 2/92) provides, in relevant part:

"The foreign currency on foreign currency savings accounts and foreign currency savings deposits is guaranteed by the Republic."

96. A Decision on Aims and Objectives of the Monetary Credit Policy, promulgated on 9 April 1995 (OG RBiH no. 11/95), provides, in relevant part:

"Foreign currency savings of individuals deposited with the National Bank of Yugoslavia shall be permanently resolved by the enactment of a law on the public debt of the Republic by the end of the first half of the year 1995."

97. Article 7 of the Decision on Objectives and Tasks of Crediting and Monetary Policy (OG RbiH no. 13/96) states:

"The matter of the foreign currency savings of citizens deposited with the former NBY, along with the interest accumulated on such savings, shall be resolved through the enactment of the law on public debt of Bosnia and Herzegovina or in another way, within the framework of the overall consolidation of debt of Bosnia and Herzegovina together with the international community."

B. Bosnia and Herzegovina

98. The Constitution of Bosnia and Herzegovina, set out in Annex 4 to the General Framework Agreement, provide, in so far as relevant to the present applications, the following:

Article I – Bosnia and Herzegovina:

"1. Continuation. The Republic of Bosnia and Herzegovina, the official name of which shall henceforth be 'Bosnia and Herzegovina', shall continue its legal existence under international law as a state ...

..."

Article III – Responsibilities of and Relations Between the Institutions of Bosnia and Herzegovina and the Entities:

"1. Responsibilities of the Institutions of Bosnia and Herzegovina. The following matters are the responsibility of the institutions of Bosnia and Herzegovina:

...

(d) Monetary policy as provided in Article VII.

...

3. Law and Responsibilities of the Entities and the Institutions.

(a) All governmental functions and powers not expressly assigned in this Constitution to the institutions of Bosnia and Herzegovina shall be those of the Entities.

..."

Article VII – Central Bank:

"There shall be a Central Bank of Bosnia and Herzegovina, which shall be the sole authority for issuing currency and for monetary policy throughout Bosnia and Herzegovina.

..."

99. On 22 July 1998 the High Representative in Bosnia and Herzegovina issued the Framework Law on Privatisation of Enterprises and Banks in Bosnia and Herzegovina. It entered into force the following day on an interim basis (Official Gazette of Bosnia and Herzegovina – hereinafter "OG BiH" – no. 14/98). It was finally adopted by the Parliamentary Assembly of Bosnia and Herzegovina on 19 July 1999 (OG BiH no. 12/99). The relevant provisions state:

Article 1:

"For the purpose of this Law:

"BH natural persons means citizens of [Bosnia and Herzegovina], irrespective of their place of residence.

...

"Citizens Claims means the right to compensation as part of the privatisation process in recognition of obligations as defined by Entity legislation.

..."

Article 2 paragraph 1:

"In accordance with the [General Framework Agreement], this Law expressly recognises the right of the Entities to privatise non-privately owned enterprises and banks located on their territory. ..."

Article 3:

"1. The Entity parliaments shall adopt legislation, which is non-discriminatory, ensures maximum transparency and public accountability in the privatisation process and is in conformity with [the General Framework Agreement].

"2. The laws of the privatising Entity will cover only those assets and related liabilities located on its territory.

"3. The laws of the Entities shall regulate on a non-discriminatory basis which BH or foreign natural and legal persons have the right to acquire shares and property in the privatisation process in accordance with Article 3.1 of this Law.

"4. Criteria by which BH natural persons are entitled to Citizens Claims shall be based on the laws adopted by the Entities.

Such laws shall include BH natural persons who were citizens of the former Socialist Republic of [Bosnia and Herzegovina] and permanent residents on 31 March 1991 on the territory now falling within the privatising Entity. This includes refugees and displaced persons in accordance with Annex 7 to the [General Framework Agreement] as well as legal successors of dead and missing entitled persons.”

Article 4 paragraph 2:

“Claims against enterprises and banks to be privatised shall be deemed as a liability of the privatising Entity.”

C. The Republika Srpska

1. The Law on Foreign Currency Transactions

100. The Law on Foreign Currency Transaction in the Republika Srpska (OG RS no. 15/96) provides as follows:

Article 62

The authorised bank shall be obliged to perform account and pay interest in foreign currency or, upon the request of local or foreign natural person, in new dinars on the basis of foreign currency deposited on the foreign currency account or booklet.

Article 63

Domestic or foreign natural persons may withdraw currency from their foreign currency deposits or booklet.

Domestic or foreign natural persons may sell their claims on the basis of foreign currency deposited on their foreign currency deposit or booklet to a domestic or foreign natural or legal person through the authorised bank.

2. The Law Amending the Law on Foreign Currency Transactions

101. The Law Amending the Law on Foreign Currency Transactions in the Republika Srpska (OG RS no. 10/97) provides as follows:

Article 6.

After Article 137 the new Article 137a shall be inserted which shall read as follows:

Article 137a.

Provisions of Articles 62 and 63 of the Law shall not apply to the foreign currency savings owned by citizens deposited at business banks of the Republika Srpska before 6 April 1992.

The manner of payment and compensation of citizens, owners of the old foreign currency savings shall be regulated by a special law.

3. Decision on Suspension of Payment of “Frozen” Bank Accounts

102. The decision of the Government of the Republika Srpska, dated 3 May 1996 (OG RS no. 10/96), provided as follows:

Article 1.

“The payments of the “old” currency savings deposits (both principal and interest) shall temporarily be suspended.”

Article 2.

"All judicial procedural decisions on enforcement made pursuant to the final and binding judgements concerning the payments of the "old" currency savings deposits may not be enforced until the enactment of legislation from Article 1 of this decision."

Article 3.

"The Ministry for Finance, Ministry of Justice and Administration and the People's Bank will prepare the legislation from Article 1 of this decision, once the conditions are met for such action."

Article 4.

"This decision shall enter into force on the day of its enactment, and will be publicised in the "Republika Srpska Official Gazette"."

103. The Constitutional Court of the Republika Srpska, in decision nos. U-36/96 and 49/96, dated 30 March 1999 (OG RS no. 22/99), ruled that the Decision on Suspension of Payment of "Frozen" Bank Accounts was not compatible with the Constitution of the Republika Srpska. The court ruled that the decision by the executive branch unconstitutionally infringed judicial power.

4. The Law Postponing the Enforcement of Court Decisions Chargeable to the Budgetary Funds of the Republika Srpska Pertaining to Disbursement of Compensation for Pecuniary and Non-Pecuniary Damages Sustained Due to the War Hostilities as Well as Disbursement of Old Foreign Currency Savings Deposits (hereinafter "Law on Postponement") (OG RS nos. 25/02, 20/03)

104. The Law on Postponement provides as follows:

Article 1.

"This law postpones the enforcement of court decisions chargeable to the budgetary funds of the Republika Srpska pertaining to disbursement of compensation for pecuniary and non-pecuniary damages sustained due to the war hostilities as well as disbursement of old foreign currency savings deposits, ... issued until the day this law came into force."

Article 2.

"The pecuniary and non-pecuniary damages sustained due to the war hostilities include the damages sustained due to the war hostilities in the Republika Srpska in the period 20 May 1992 through 19 June 1996."

"The old foreign currency savings include savings deposits of natural and legal persons at the banks having headquarters within the territory of the Republika Srpska that were on deposit in those banks as of 31 December 1991."

...

Article 3.

"This law shall be applied until the issuance of a law that will regulate the manner of meeting the obligations incurred on the basis of court decisions referred to in Article 1 of this law."

Article 4.

"This law also pertains to court decisions referred to in Article 1 of this law issued during the course of the moratorium in terms of the provision referred to in Article 3 of this law."

Article 5.

"This law enters into force on the eighth day from the date of its publishing in the "Official Gazette of the Republika Srpska."

5. The Law on Privatisation of State Capital in Enterprises

105. The Law on Privatisation of State Capital in Enterprises (OG RS nos. 24/98, 62/02, and 38/03) provides, in relevant part, as follows:

I - General provisions

Article 1.

“This Law regulates the terms and procedures of sale and transfer of the state capital in the enterprises in Republika Srpska to domestic and foreign individuals and legal entities (hereinafter referred to as privatisation).

“State capital within the meaning of this law is capital owned by the State in enterprises (hereinafter referred to as state capital).”

Article 2.

“The main principles of privatisation are public participation in privatisation with the equal rights of all the participants and right of participants in privatisation to make a choice with regard to investment of cash or vouchers into different enterprises.”

* * *

Article 7.

“State capital in enterprises of strategic importance, including electric power production and distribution, railway, telecommunications, water supply, mining, forestry, public media, gambling, arms, military equipment industry and the other strategic enterprises determined by the Republika Srpska Government shall be privatised under this Law through specific privatisation programs approved by the Government, and in cases of unsuccessful tender, by sale based on special decisions of the Government.

“The privatisation of enterprises involved in electricity production and distribution, rail traffic, telecommunications, and the oil industry shall be performed with the prior consent of the National Assembly.”

* * *

Article 9.

“State owned apartments, state capital in banks, other financial institutions, insurance companies, agricultural co-operatives, as well as other state property that is not subject to privatisation under this Law will be privatised in compliance with separate legislation.”

* * *

II - Privatisation authorities

Article 11.

“The Directorate is the authority in charge of privatisation.

“The Directorate is subordinated in its activities to the Government.”

Article 12.

“The Directorate performs the functions of seller of the state capital.”

III - Buyers in course of privatisation

Article 13.

“Domestic and foreign individuals and legal entities can be buyers in course of privatisation.”

* * *

IV - Means of payment in course of privatisation

Article 15.

"The means of payment in course of privatisation are as follows: Vouchers granted to the citizens based on this Law; Vouchers granted to the veterans, families of killed and missing in action soldiers and disabled veterans for the time period from August 17, 1990 until demobilisation in accordance with the Law on Rights of Soldiers, Disabled Veterans and Families of Killed and Missing in Action Soldiers ("Official Gazette of Republika Srpska" nos. 16/96 and 46/90) and to the persons who were under working obligation; Coupons issued in compensation for claims for frozen foreign currency accounts based on regulations approved by the Government; Cash."

V - Eligibility for vouchers

Article 16.

"Any person, who is a citizen of Republika Srpska, is entitled to vouchers."

Article 17.

"Veterans, families of killed and missing in action soldiers, disabled veterans and persons who were under working obligation are entitled to vouchers in addition to the vouchers granted to those entitled to them based on the provisions of the Article 16 of this Law.

"Criteria for distribution of additional number of vouchers from Paragraph 1 of this Article will be proposed by the Government and determined by the RS National Parliament."

Article 18.

"Number of vouchers granted based on Articles 16 and 17 of this Law is defined by the resolution of the Government."

Article 19.

"A person that has foreign currency savings in the bank with the domicile within the territory of the Republika Srpska and who is a citizen of Republika Srpska on the day this Law comes into force, is entitled to as follows: Coupons to buy shares based on the provisions of this Law; Certificates for privatisation of apartments and other state property that is not subject to privatisation based on this Law. An individual that is provided an opportunity to collect coupons in compliance with the provisions of this Article, can collect coupons for the total amount of his/her savings or, at his/her discretion, for any part of the savings. Number and value of coupons available for individuals referred to in Paragraph 1 of this Article is determined by the balance at the frozen foreign currency account on the day of registration of their rights."

Article 20.

"The realisation of the claims related to the foreign currency savings referred to in Article 19 of those who are not citizens of Republika Srpska will be governed by a separate regulation and compensated through the Restitution Fund."

Article 21.

"The claims for lost foreign currency savings are converted into DM according to the exchange rate on the day of realisation of the rights."

Article 22.

"Number of vouchers, as well as value of coupons, is recorded in electronic format at the Unique Privatisation Account of a citizen at the institution which conducts payment operations

of Republika Srpska (hereinafter referred to as institution for payment operations) according to the place of residence of the person. Vouchers and coupons can be transferred through inheritance, gift, sale or other way of disposal, in accordance with regulations defining their distribution and utilisation.”

Article 23.

“The individuals granted vouchers and coupons based on the provisions of this Law will be promptly notified by the institution for payment operations about the balance of vouchers and coupons, as well as about the changes at their Unique Privatisation Account.”

Article 24.

“Vouchers can only be used to purchase shares at the voucher offer.”

Article 25.

“Vouchers may be used until the end of the voucher offer, and unused vouchers shall not be valid after that.

“Coupons based on old foreign currency savings may be used during the privatisation process of state capital under this Law.”

* * * *

Prior to amendments of 15 October 2002, Article 25 of the law provided as follows:

Article 25.

“Vouchers and coupons can be used in the privatisation process for the duration of the time period of 2 years from their depositing into the Unique Privatisation Account.

“Upon the expiration of the time period defined in the Paragraph 1 of this Article, unused vouchers are extinguished. One can not regain the right over the relevant portion of the foreign currency savings, which was converted into coupons.”

6. The Law on Privatisation of State Capital in Banks

106. The Law on Privatisation of State Capital in Banks (OG RS nos. 24/98, 5/99, 18/99, and 70/01) provides, in relevant part, as follows:

1. GENERAL PROVISIONS

Article 1.

“This law regulates the conditions and procedure of sale and transfer of the state-owned capital in banks to become property of domestic and foreign natural and legal persons (hereinafter: the privatisation).”

* * * *

7. The Law on Opening Balance Sheets in the Process of Privatisation of State Capital in Banks.

107. The Law on Opening Balance Sheets in the Process of Privatisation of State Capital in Banks (OG RS nos. 24/98 and 70/01) provides, in relevant part, as follows:

Article 1.

“This Law shall regulate conditions and procedures in the process of privatization of state capital in banks (hereinafter: the opening balance sheet) in accordance with the Law on Privatization of State Capital in Banks (hereinafter: the Law on Privatization).”

Article 2.

"The value of the state capital in banks shall be determined by the opening balance sheet.

"Any bank having at least 50% of state capital shown in the bank balance sheet capital structure shall produce an opening balance sheet.

"The opening balance sheet shall be produced based on the bank data as of June 30, 1998.

"The bank opening balance sheet figures regarding values of the bank property, receivables, payables, and capital shall be produced by applying procedures determined by this Law to the existing bank balance sheet as of June 30, 1998, based on the bookkeeping value.

"The bookkeeping value from par. 2 of this Article shall be understood as the value calculated on the basis of accounting regulations and standards valid on the day of their being applied."

* * *

2. THE PROCEDURE OF PRODUCING A BANK OPENING BALANCE SHEET

Article 6.

"The bank's passive sub-balance shall show the following values:

* * *

3. Payables against citizens foreign currency savings as of December 31, 1991; ...."

* * *

Article 8.

"Payables against citizens' foreign currency savings from Article 6 item 3 of this Law, shall be taken out of the bank's books debiting receivables against deposited foreign currency citizens savings, i.e. placements on this basis."

* * *

Article 20.

"Objects, rights, capital and payables shown in the bank's passive sub-balance from Article 6 of this Law, shall be transferred to the Ministry upon the approval of the privatization program."

* * *

Article 24.

"Within 15 days upon the effective date of this Law, based on the Agency proposal, the Government shall prescribe the methodology which shall be applied in producing opening balance sheets."

Article 25.

"This Law shall come into force on the eighth day after its publication in the "Official Gazette of Republika Srpska"."

8. The Law on Citizenship of Republika Srpska

108. The Law on Citizenship of Republika Srpska (OG RS nos. 35/99, 17/00) provides, in pertinent part, as follows:

II - Acquisition of citizenship of Republika Srpska

* * *

Article 5.

“Citizenship of Republika Srpska is acquired:

1. by descent
2. by birth on the territory of Republika Srpska
3. by adoption
4. by naturalization
5. by international agreements.”

* * *

III - Loss of citizenship of Republika Srpska

* * *

Article 18.

“Citizenship of Republika Srpska is lost:

1. by operation of law
2. by release
3. by renunciation
4. by withdrawal
5. by international agreements.”

* * *

Article 20.

“Citizenship of Republika Srpska is lost by the voluntary acquisition of another citizenship, unless a bilateral agreement between BiH and that State, approved by the Parliamentary Assembly of BiH in accordance with Article IV (4)(d) of the Constitution of BiH, provides otherwise.”

Article 21.

“Citizenship of Republika Srpska is lost by a child if, following full adoption, he or she acquires the citizenship of another State or of the Federation of Bosnia and Herzegovina.”

V. Change of Entity citizenship

Article 31.

“A citizen of the Federation of Bosnia and Herzegovina with permanent residence in the territory of Republika Srpska acquires the citizenship of Republika Srpska, if he or she so wishes, provided the change of the residence has occurred after the Law on Citizenship of Bosnia and Herzegovina entered into force.

“Whenever a citizen of Republika Srpska acquires the citizenship of the Federation of Bosnia and Herzegovina, he or she will lose the citizenship of Republika Srpska, provided that the acquisition of the citizenship of the Federation of Bosnia and Herzegovina has taken place after the Law on Citizenship of Bosnia and Herzegovina entered into force.

“The competent authorities of Republika Srpska will inform the competent authorities of the Federation of Bosnia and Herzegovina about the acquisition and loss of citizenship in accordance with the previous paragraphs of this article.”

* * *

VIII. Transitional and Final Provisions

Article 39.

“Citizens of Republika Srpska, in accordance with this Law are:

“1. All persons who in accordance with Article 1.(7).(c) of the Constitution of Bosnia and Herzegovina are citizens of Bosnia and Herzegovina and who:

- on April 6, 1992 were permanently resident in the territory that now belongs to Republika Srpska, unless they on 1 January 1998 were permanently resident in the Federation of Bosnia and Herzegovina.
- on April 6, 1992 were permanently resident in the territory that now belongs to the Federation of Bosnia and Herzegovina, but afterwards left that territory and their permanent residence on 1 January, 1998 was in Republika Srpska.

“2. All persons who in accordance with Article 1.(7).(c) of the Constitution of Bosnia and Herzegovina are citizens of Bosnia and Herzegovina and who on 1 January 1998 were resident abroad, if they before 6 April 1992 were permanently resident in the territory which now belongs to Republika Srpska, unless they have taken up permanent residence in or have opted for the Citizenship of the Federation of Bosnia and Herzegovina. The conditions and procedures for changing Entity citizenship by option are regulated by agreement between the Entities. The provisions of this agreement constitute an integral part of this Law. The right of option may only be exercised within 9 months after the conclusion of the aforementioned inter-Entity agreement. Such agreement shall be subject to verification by the National Assembly of Republika Srpska.”

9. Law on the Privatisation of State-Owned Apartments

109. Article 33 of the Republika Srpska Law on the Privatisation of State-Owned Apartments (OG RS nos. 11/00, 18/01, 35/01, 16/02, and 47/02) allows for the purchase of apartments with old foreign currency savings, up to a maximum of 60 percent of the purchase price of the apartment:

“A buyer may purchase an apartment using his foreign currency savings or the foreign currency savings of his spouse, which have been deposited with banks in the Republika Srpska, up to 60 percent of the established purchase price of the apartment.”

V. COMPLAINTS

110. The applicants complain that their right to peaceful enjoyment of their possessions, as guaranteed by Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, and their right to a fair hearing within a reasonable time before an independent and impartial tribunal, as guaranteed by Article 6 paragraph 1 of the Convention, have been violated.

111. The Chamber has also transmitted the application in case no. CH/00/5893 (Đulan Ivazović) to the Republika Srpska in relation to possible discrimination in the enjoyment of the right to peaceful enjoyment of possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

VI. SUBMISSIONS OF THE PARTIES

A. Bosnia and Herzegovina

112. Bosnia and Herzegovina submitted no written observations in this case; its arguments discussed herein were all expressed orally during the public hearing.

1. As to admissibility

113. Bosnia and Herzegovina asserts that, with regard to its own position as respondent Party, the applications should be declared inadmissible *ratione temporis*.

2. As to the merits

114. Bosnia and Herzegovina asserts that any substantive obligations toward the applicants relate exclusively to the Republika Srpska. In this regard, Bosnia and Herzegovina urges the Chamber to follow its similar holding in case no. CH/97/48 et al., *Poropat and Others*, decision on admissibility and merits delivered 9 June 2000, Decisions January-June 2000, and to find that it bears no responsibility towards the present applicants.

115. During the public hearing, the Agent for Bosnia and Herzegovina stated his opinion that the Republika Srpska's limitation of its privatisation process to Republika Srpska citizens denied rights to old foreign currency savings holders who had been displaced from the Republika Srpska, and therefore was not in accordance with Bosnia and Herzegovina's Framework Law on Privatisation of Enterprises and Banks in Bosnia and Herzegovina.

B. The Republika Srpska

1. As to the facts

116. The Republika Srpska does not dispute the facts stated in the applications. It states that payment of old foreign currency savings has merely been postponed until the promulgation of a law defining the revenue source and manner of settlement of these liabilities.

117. The Republika Srpska advised the Chamber that it could not objectively determine whether the applicants were citizens of the Republika Srpska on 23 July 1998, the operative date of the Law on Privatisation of State Capital in Enterprises. It asks the Chamber to rely on the applicants' statements on this question.

2. As to admissibility

118. The Republika Srpska argues that those applicants who have not initiated cases in the domestic courts have failed to exhaust domestic remedies as required by Article VIII(2)(a) of the Agreement. Further, the Republika Srpska asserts that those who did file domestic court cases failed to submit their applications to the Chamber within six months of the issuance of a decision. For these reasons, the Republika Srpska considers all of the applications inadmissible under Article VIII(2)(a).

3. As to the merits

119. The Republika Srpska does not contest the right of citizens to "old foreign currency savings", but states that payment has been postponed until enactment of a law which shall define the sources of revenue to be used and the manner of settlement of these liabilities.

120. According to the Republika Srpska, the old foreign currency savings issue is regulated by the Law on Opening Balance Sheets in the Process of Privatisation of State Capital in Banks (OG RS 70/01), the Law on Privatisation of State Capital in Banks (OG RS no. 24/98) (see paragraph 106), the Law on Privatisation of State Institutions (OG RS nos. 11/01, 18/01), the Law on Privatisation of State Capital in Enterprises (OG RS no. 24/98, 62/02, and 38/03), the Law Amending the Law on Foreign Currency Transactions (OG RS no. 10/97), and the Law on Postponement (OG RS no. 25/02 and 20/03).

121. According to the Republika Srpska, pursuant to this legislative scheme, the liabilities of banks in Republika Srpska territory based on old foreign currency savings have been transferred to the Republika Srpska. Specifically, the banks' old foreign currency savings obligations have been

transferred to the Republika Srpska Ministry of Finance. During the public hearing, however, the Republika Srpska's Agent stated that he did not necessarily accept the legal interpretation that claims against the banks had been fully replaced by claims against the Republika Srpska.

122. According to the Republika Srpska, Article 33 of the Law on the Privatisation of State-Owned Apartments (OG RS nos. 11/00 and 18/01) allows for the purchase of apartments with old foreign currency savings, up to a maximum of 60 percent of the purchase price of the apartment. During the public hearing, the Agent for the Republika Srpska stated his legal opinion that the citizenship requirement of Article 20 of the Law on Privatisation of State Capital in Enterprises applies only to sales of shares in companies and not to sales of state-owned apartments. The Republika Srpska's position is that the purchase of apartments is specifically regulated by the Law on Privatisation of State-Owned Apartments.

123. According to the Republika Srpska, Article 19 of the Law on Privatisation of State Capital in Enterprises (OG RS no. 24/98) provides for the purchase of company shares with old foreign currency savings.

124. According to the Republika Srpska, the Law Amending the Law on Foreign Currency Transactions (OG RS no. 10/97) forbids the payment of old foreign currency savings until the promulgation of a special law to regulate this issue.

125. Finally, according to the Republika Srpska, The Law on Postponement (OG RS no. 25/02) also forbids the payment of old foreign currency savings until the enactment of a new law governing such payment.

126. The Republika Srpska states that it operates under restrictions imposed by certain international institutions that are working to manage the Republika Srpska's overall economic situation, including the International Monetary Fund, the World Bank, and the European Union. According to the Republika Srpska, the position of these institutions is that the payment of old foreign currency savings cannot proceed until a strategy on reconciliation of old liabilities is developed, along with regulations governing the payment of old foreign currency savings liabilities to citizens throughout Bosnia and Herzegovina. The Republika Srpska cites numerous limitations placed upon it by these international institutions.

127. The Republika Srpska states that it does not contest the right of the applicants to their old foreign currency savings, but that payment of those savings has merely been postponed until the promulgation of a law defining the revenue source and manner of settlement of these liabilities. The Republika Srpska budget will not designate funds to be used for this purpose until the enactment of a law defining the sources of revenue to be used and the manner of settlement of these liabilities.

128. With regard to case no. CH/00/5893 (Đulan Ivazović), the Republika Srpska asserts that there has been no discrimination, and there is no differential treatment of similarly situated persons in the privatisation process.

C. The Applicants

1. As to admissibility

129. The applicants submit that responsibility for the alleged violations of their rights can be attached to both the Republika Srpska and Bosnia and Herzegovina based on the responsibility they have taken for old foreign currency savings and monetary policy, respectively, through relevant legislation they have enacted.

130. The applicants claim that, because it is legally impossible for them to obtain enforcement of a court judgement in their favour, no effective domestic remedies exist in their cases.

2. As to the merits

131. The applicants claim that the refusal to disburse their old foreign currency savings violates their property rights. They argue that, as a practical matter, the Republika Srpska privatisation process is not available to them, due to cash participation requirements and other factors. They assert that the privatisation process fails to strike a fair balance between private and public interests. They also point out personal difficulties arising from their inability to access their savings.

132. The applicants assert that their inability to obtain enforceable judgements in the domestic courts violates their right to access to court.

VII. OPINION OF THE CHAMBER

A. Admissibility

133. Before examining the merits of the applications, the Chamber shall decide whether to accept them, taking into account the admissibility criteria set out in Article VIII(2) of the Agreement. The Chamber will first address the question whether the Chamber is competent, *ratione temporis*, to consider the case. Further, under Article VIII(2)(a), the Chamber shall consider whether effective remedies exist and, if so, whether the applicants have demonstrated that they have been exhausted, and whether the application was filed within six months from the date on which a final decision was taken.

1. Competence *ratione temporis*

134. Bosnia and Herzegovina asserted, in the public hearing, that the present applications should not be considered against it because they are inadmissible *ratione temporis*. The Chamber recalls that, in accordance with generally accepted principles of international law, it cannot decide whether events occurring before the entry into force of the Agreement on 14 December 1995 involve violations of human rights (see, e.g., case no. CH/96/1, *Matanović*, decision on the merits delivered on 6 August 1997, paragraph 32, Decisions on Admissibility and Merits 1996-1997). The Chamber notes, however, that the violations alleged here are of an ongoing nature, and the applicants have been denied access to their old foreign currency savings during the period following the entry into force of the Agreement. The Chamber is thus competent *ratione temporis* to examine whether any act, or failure to act, by either respondent Party after 14 December 1995 constitutes a violation of the applicants' rights. Accordingly, the Chamber rejects the claim that the applications are inadmissible *ratione temporis*.

2. Exhaustion of effective domestic remedies

135. The Republika Srpska argues that the applicants have not exhausted effective domestic remedies. In this regard, the Chamber notes the provisions of the Republika Srpska Law on Postponement (see paragraph 104 above), presently in force, which prohibit the enforcement of any court judgement involving disbursement of old foreign currency savings deposits. As *amicus curiae* OHR has noted, this legislation renders any remedy illusory. Thus, regardless of whether the present applicants have initiated or exhausted domestic court proceedings, the Chamber considers that no effective remedies exist that they should be required to exhaust. In these circumstances, the Chamber is not precluded from examining the applications.

3. Six-months rule in case no. CH/98/420 (Azra Kugić)

136. The Republika Srpska further argues that, with regard to the one applicant who filed domestic court proceedings, the application is inadmissible under Article VIII(2)(a) of the Agreement because it was not lodged within six months after the date of any final decision in the applicant's case. The applicant filed her application with the Chamber prior to initiating domestic court proceedings, which remain pending, and which the Chamber has already decided need not be exhausted (see paragraph 134 above). Further, because the alleged violation consists of a continuing situation, the six-month

limit can have no application until the situation comes to an end, which it has not. The Chamber therefore concludes that the application is not inadmissible under Article VIII(2)(a).

4. Conclusion as to admissibility

137. As no other ground for declaring the cases inadmissible has been established, the Chamber declares the applications admissible in respect of both respondent Parties. The Chamber notes, however, that case no. CH/00/5893 (Đulan Ivazović) was only transmitted to the Republika Srpska with regard to discrimination and therefore will not be considered against Bosnia and Herzegovina in that respect.

B. Merits

1. Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention

138. The applicants complain that their property rights under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention have been violated. This provision reads as follows:

“Every natural or legal person is entitled to the peaceful enjoyment of his possessions. No one shall be deprived of his possessions except in the public interest and subject to the conditions provided for by law and by the general principles of international law.

“The preceding provisions shall not, however, in any way impair the right of a State to enforce such laws as it deems necessary to control the use of property in accordance with the general interest or to secure the payment of taxes or other contributions or penalties.”

139. The applicants assert that their rights have been violated by the banks’ refusal to disburse their old foreign currency savings. They assert that they have deposited cash on their bank accounts, and that any solution different from paying out to them in cash the amount deposited violates their right to property. They accept that the Republika Srpska is in a difficult financial situation, but they submit that the current legal framework allows some individuals to enrich themselves at the expense of the public instead of striking a fair and reasonable balance between the public interest and their property rights.

140. The Republika Srpska asserts that it has in fact balanced the private and public interests fairly through its privatisation process. It asserts that the overall economic situation and restrictions imposed by the international community render its actions necessary to protect the Republika Srpska banking system and overall economy from collapse, and to protect the applicants’ property rights.

141. Bosnia and Herzegovina argues that it bears no responsibility for the applicants’ claims, and that these obligations relate exclusively to the Republika Srpska.

a. The existence of “possessions” under Article 1 of Protocol No. 1

142. The Chamber first finds, as it did in *Poropat and Others* and *Todorović and Others*³, that the applicants’ claims against the banks based on their foreign currency savings constitute “possessions” within the meaning of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, a point the respondent Parties appear to concede. It must therefore be determined whether the applicants’ right to peacefully enjoy these possessions has been violated.

b. General considerations

143. The Chamber recalls that, as stated in the *Poropat and Others* decision (quoting the case law of the European Court of Human Rights), Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention comprises three distinct rules:

---

³ Case no. CH/97/104 *et al.*, *Todorović and Others*, decision on admissibility and merits delivered 11 October 2002, Decisions July-December 2002.

“the first rule, set out in the first sentence of the first paragraph, is of a general nature and enunciates the principle of the peaceful enjoyment of property; the second rule, contained in the second sentence of the first paragraph, covers deprivation of possessions and subjects it to certain conditions; the third rule, stated in the second paragraph, recognises that the Contracting States are entitled, amongst other things, to control the use of property in accordance with the general interest.... The three rules are not, however, 'distinct' in the sense of being unconnected. The second and third rules are concerned with particular instances of interference with the right to peaceful enjoyment of property and should therefore be construed in the light of the general principle enunciated in the first rule.”

James and Others v. the United Kingdom (judgement of 21 February 1986, Series A no. 98, paragraph 37).

144. It must be determined in each case whether a “fair balance” has been struck between the demands of the general interest of the community and the requirements of the protection of the individuals’ fundamental rights. Thus, there must be a reasonable relationship of proportionality between the means employed and the aim sought to be realised. The requisite balance will not be found if the persons concerned have had to bear an individual and excessive burden. The Chamber recalls that the old foreign currency savings accounts raise complex issues of great economic importance and therefore, as the Chamber found in *Poropat and Others*, the respondent Parties enjoy a wide margin of appreciation in dealing with these matters (see the above-mentioned *Poropat and Others* decision paragraph 163).

c. Alleged violation by the Republika Srpska

145. In considering the merits of these cases against the Republika Srpska, the Chamber must decide whether the prevailing situation in the Republika Srpska regarding old foreign currency savings constitutes a violation of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

(1) Whether the Republika Srpska has interfered with the applicants’ rights

146. In determining whether the Republika Srpska has interfered with the applicants’ rights under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, the crucial question is whether the situation as regards their right to withdraw money from their accounts has been changed by legislation enacted or other measures taken by the Republika Srpska. It is clear that the applicants are unable to withdraw or otherwise obtain money from their old foreign currency savings due to the application of Republika Srpska laws, most notably the Law Amending the Law on Foreign Currency Transactions (prohibiting payment of old foreign currency savings, see paragraph 101 above) and the Law on Opening Balance Sheets in the Process of Privatisation of State Capital in Banks (transferring liability for old foreign currency savings from the banks to the Republika Srpska Ministry of Finance, see paragraph 107 above). There is no question that these measures have severely restricted the applicants’ right to peaceful enjoyment of their property.

147. The interference is exacerbated by the applicants’ inability to obtain relief in the courts. The Law on Postponement (prohibiting enforcement of court decisions allowing disbursement of old foreign currency savings; see paragraph 104 above) presents the ultimate obstacle to the applicants’ ability to obtain money from their accounts.

148. The Chamber notes that some opportunity to use old foreign currency savings exists through voluntary participation in the privatisation process. Old foreign currency savers can purchase shares of state-owned enterprises or business premises, purchase state-owned apartments (up to 60 percent of the purchase price), or sell privatisation coupons on the secondary market. There are no legal provisions, however, that allow an individual to dispose of his or her savings in any other way than to convert them into privatisation coupons or certificates. Only through conversion can an old foreign currency savings holder obtain something in the privatisation process or sell his or her old foreign currency savings on the secondary market.

149. Having regard to the above, the Chamber concludes that the measures contained in the legislation enacted by the Republika Srpska have interfered with the property rights of individual old foreign currency savings holders, including the present applicants.

(2) Whether the interference has been justified

150. The Chamber will next consider whether the interference created by the prevailing situation has been justified under the second paragraph of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. The Chamber notes, in this regard, that the Republika Srpska applies the relevant legislation establishing control of the use of the applicants' property. Control of use of property must be "in accordance with the general interest" and have some basis in law. It must be determined whether a "fair balance" has been struck between the demands of the general interest of the community and the requirements of the protection of the individual's fundamental rights.

(a) Legal basis for the interference

151. The Chamber considers that the primary restrictions on the applicants' access to their old foreign currency savings lie in the Law Amending the Law on Foreign Currency Transactions and the Law on Opening Balance Sheets in the Process of Privatisation of State Capital in Banks. Article 137a of the Law Amending the Law on Foreign Currency Transactions appears to have been intended to extinguish the banks' contractual obligations toward old foreign currency savings holders, and this conclusion is confirmed by Articles 6, 8, and 20 of the Law on Opening Balance Sheets. The Law on Postponement also interferes with the applicants' property rights. Having considered this legislation, the Chamber concludes that the interference with the applicants' property rights is therefore in accordance with domestic law.

(b) Purpose of the interference

152. The Chamber further concludes that the legislative measures taken by the Republika Srpska have been pursued in accordance with the general interest. In this regard, the Chamber notes the economic difficulties of the Republika Srpska and its banking system. Specifically, the Chamber notes the statement of OHR that the amount of old foreign currency savings in the Republika Srpska is approximately KM 1.7 billion — equal to half of the Republika Srpska's gross domestic product and more than one and one-half times the Republika Srpska's annual budget. And, as Professor Stojanov stated, payment of old foreign currency savings would rapidly depreciate the value of the KM, and international actors will not allow this or the creation of public debt to solve the problem. In these circumstances, it appears reasonable for the Republika Srpska to attempt to resolve the old foreign currency savings problem through its privatisation program.

153. It is clearly in the general interest to attempt to administer citizens' property claims in a manner designed to protect the economy and banking system from collapse. Thus, the Chamber concludes that the interference created by the relevant Republika Srpska legislation serves a beneficial purpose.

(c) Proportionality of the interference

154. As was pointed out by the European Court of Human Rights in the *James and Others v. the United Kingdom* judgement, the second paragraph of Article 1 of Protocol No. 1 has to be construed in the light of the general principle set out in the first sentence of this Article. This sentence has been interpreted by the Court as including the requirement that a measure of interference should strike a "fair balance" between the demands of the general interest of the community and the requirements of the protection of the individual's fundamental rights.

155. The applicants submit that the laws fail to strike a fair balance between general and private interests. They assert that they have suffered hardships from not being able to obtain money from their old foreign currency savings.

156. The Republika Srpska asserts that the settlement of the foreign currency savings through the privatisation process strikes a fair balance between the general interest and the interests of the

individual savers. While recognising the existence of the claims, the Republika Srpska asserts that time and careful macroeconomic planning are required to achieve a solution.

157. The Chamber again recognises the Republika Srpska's wide margin of appreciation in determining what is in the general interest in a matter as complex as the present one, involving the settlement of more than KM 1.4 billion in private bank savings and the large-scale privatisation of socially-owned property. Still, the measures taken by the Republika Srpska must have a reasonable foundation and not impose an excessive burden on individual savers.

158. In the privatisation process, citizens' old foreign currency savings claims are recorded on a Unique Citizen's Account and can be transferred to: (1) certificates valid for partial payment for apartments for which an occupancy right exists; or (2) coupons valid for purchases in the privatisation of state-owned enterprises or business premises. Participation is purely voluntary. Old foreign currency savings holders might choose to partly or fully convert their savings to take advantage of these privatisation opportunities or to sell their coupons in the secondary market. Alternatively, they have the option of holding them in their current form in hopes of future realisation of cash payment.

159. The Chamber notes several positive aspects of the Republika Srpska privatisation process as it relates to old foreign currency savers. First, the program is voluntary and therefore offers savers a choice in the manner of dealing with their accounts. Second, there appears to be little risk related to the two-year expiration period for Coupons (see also paragraph 105 above, showing amendments to the relevant law). As Ms. Milašinović of the Republika Srpska Directorate for Privatisation explained, investors in the privatisation process typically execute a purchase contract before going through with the actual conversion of savings into coupons, thus minimising the risk that coupons will expire. Finally, savers may also choose to convert their savings to sell privatisation coupons on the secondary market, which, considering the overall economic situation in Bosnia and Herzegovina, offers a reasonable rate of return. While the Republika Srpska Directorate for Privatisation does not get involved in sales of privatisation coupons on the secondary market, such sales are clearly not illegal and are conducted openly in the Republika Srpska. As Professor Stojanov, OHR, and Ms. Milašinović have stated, the current value of privatisation coupons on the secondary market is approximately 40 to 60 percent of their nominal value, a figure consistent with the applicants' experience. Professor Stojanov opined, however, that this rate is likely to drop. Nonetheless, he noted that the Republika Srpska's privatisation process has been structured such that massive devaluation of privatisation coupons has not yet occurred, and he stated that the secondary market may provide the best option for some citizens to obtain some level of return on their old foreign currency savings.

160. At the same time, the Chamber notes that certain categories of old foreign currency savers might find it difficult to participate in the privatisation process. Persons with small levels of savings might not have sufficient assets to invest on their own, particularly as the process moves forward towards privatisation of larger businesses. Although Ms. Milašinović stated that persons can contract to participate jointly, the process appears to be more accessible to those with larger savings. Further, old foreign currency savings holders who lack sufficient funds to satisfy the cash deposit requirement (ranging between three and ten percent of the total purchase price) may find themselves excluded *de facto* from the privatisation process. Both the President and Legal Representative of the Association of Republika Srpska Citizens with Old Foreign Currency Savings Accounts stated that this was a serious hindrance to their members' participation in the process. Further, the privatisation of state-owned apartments is only open to those holding an occupancy right over such an apartment, a requirement that will exclude many savers from that option. Finally, Articles 19 and 20 of the Law on Privatisation of State Capital in Enterprises exclude persons who are not citizens of the Republika Srpska from participating in the privatisation process. The Republika Srpska Directorate for Privatisation was unable to state how many persons are affected by this, but it appears that such persons are fully excluded. Although the Republika Srpska contends that they may participate in the privatisation of state-owned apartments, this conclusion is not supported by the statutory language; and, in any case, non-citizens as a group are less likely to hold an occupancy right over an apartment in the Republika Srpska, as Entity citizenship is linked to the place of residence.

161. Having regard to the above, the Chamber will consider the individual circumstances of each applicant.

(i) Case no. CH/98/420 (Azra Kugić)

162. The Chamber notes that Ms. Kugić has twice participated in the Republika Srpska privatisation process by purchasing an apartment and by selling coupons in the secondary market. On 26 November 2002, she used USD 1,633.39 of her savings to cover a portion of the purchase price of an apartment for her mother and herself. Before that, on 24 October 2002, she exchanged USD 10,002.92 for coupons that she sold on the secondary market for KM 9600. The Chamber considers that, through these actions, Ms. Kugić has been able to realise some property rights in a portion of her old foreign currency savings, and the rest of those savings remain in her account. The Chamber acknowledges that the amount received in the secondary market is significantly lower than the nominal value of the coupons. Given the prevailing economic situation in Bosnia and Herzegovina, however, the Chamber considers that the actions of the Republika Srpska in respect of old foreign currency savings have struck a fair balance between the general interest and the protection of this applicant's individual rights.

163. Having regard to the above, the Chamber concludes that the Republika Srpska has not violated the applicant's right to peaceful enjoyment of her possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

(ii) Case no. CH/00/5893 (Đulan Ivazović)

164. The Chamber notes that, according to Ermin Ivazović, neither he nor his father have been citizens of the Republika Srpska. The Republika Srpska has provided no information on the citizenship question and asks the Chamber to accept the representations of the applicants in this regard. Accordingly, the Chamber concludes that the applicant is not a citizen of the Republika Srpska. As such, following Articles 19 and 20 of the Law on Privatisation of State Capital in Enterprises, he is not entitled to coupons and is therefore currently excluded from participating in the privatisation process. Nor does he hold an occupancy right over an apartment in the Republika Srpska, so he is *de facto* excluded from the privatisation of state-owned apartments.⁴

165. Although under Article 20 of the Law on Privatisation of State Capital in Enterprises, the old foreign currency savings claims of persons who are not citizens of the Republika Srpska are to be governed by separate regulations and compensated from the Restitution Fund, no such separate regulations or Law on Restitution are currently in place, nor are they likely to be enacted anytime soon. In these circumstances, the applicant presently has no possibility of realising any rights in his old foreign currency savings.

166. Having regard to the above, the Chamber considers that the actions of the Republika Srpska in respect of old foreign currency savings fail to strike a fair balance between the general interest and the protection of the applicant's individual rights. The Chamber therefore concludes that the Republika Srpska has violated the applicant's right to peaceful enjoyment of his possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

---

⁴ There is some question as to whether *de jure* a non-citizen can obtain certificates to use toward the purchase of a state-owned apartment over which he has an occupancy right. Although this is prohibited by the plain language of Article 19, Ms. Milašinović and the Republika Srpska's Agent both testified that, with regard to apartment sales, this provision is pre-empted by the more specific Law on Privatisation of State-Owned Apartments, which does not limit the process to citizens. The state of the law on this particular issue is unclear at best.

(iii) Case no. CH/02/9315 (Drago Radovanović)

167. The Chamber notes that, although the applicant has not converted any of his old foreign currency savings to coupons, he has apparently explored the possibility of investing in companies in the Republika Srpska. Given the size of the applicant's savings, it appears that such participation in the privatisation process is an option available to him. The applicant has also received numerous offers to sell his old foreign currency savings at 50 to 55 percent of their nominal value. The Chamber again acknowledges that the rate of return in the secondary market is significantly lower than the nominal value of the savings. Nonetheless, this and other options are available to Mr. Radovanović. Given the prevailing economic situation in Bosnia and Herzegovina, the Chamber considers that the actions of the Republika Srpska in respect of old foreign currency savings have struck a fair balance between the general interest and the protection of the applicant's individual rights.

168. Having regard to the above, the Chamber concludes that the Republika Srpska has not violated the applicant's right to peaceful enjoyment of her possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

(iv) Case no. CH/02/9852 (M.M.)

169. The Chamber notes that it has no information regarding the amount of the applicant's old foreign currency savings. The Chamber also has no information regarding any actions the applicant has taken to realise her rights through participation in the privatisation process, although it is stated that some of her savings were transferred into certificates. The applicant does hold an occupancy right over a Republika Srpska apartment that she would like to purchase, and the privatisation program would allow her to use old foreign currency savings for up to 60 percent of such a purchase. Having no further information regarding the applicant's situation, the Chamber cannot say that the actions of the Republika Srpska in respect of old foreign currency savings fail to strike a fair balance between the general interest and the protection of the applicant's individual rights.

170. Having regard to the above, the Chamber concludes that the Republika Srpska has not violated the applicant's right to peaceful enjoyment of her possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

d. Alleged violation by Bosnia and Herzegovina**(1) Whether Bosnia and Herzegovina has interfered with the applicants' rights**

171. The Chamber considers, as it did in *Poropat and Others*, that Bosnia and Herzegovina remains generally responsible for issues related to old foreign currency savings accounts. Bosnia and Herzegovina, between 1992 and 1996, adopted special legislation providing that the issue of old foreign currency savings was to be addressed by special regulation. The 1995 and 1996 Decisions (see paragraphs 96 and 97 above), which were applicable as the law of Bosnia and Herzegovina, more specifically stated that the issue was to be resolved within the overall consolidation of the public debt of the state. This legislation implicitly recognised the responsibility of Bosnia and Herzegovina for these savings.

172. The Chamber considers, as it did in *Poropat and Others*, that Bosnia and Herzegovina remains generally responsible for issues related to old foreign currency savings accounts, and that the state's earlier failure to take adequate action left foreign currency savings holders with no legal basis to claim reimbursement of their savings (see the above-mentioned *Poropat and Others* decision, paragraphs 164-69). Following the same reasoning, Bosnia and Herzegovina bears responsibility for the violations of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention alleged in the present cases. And, although not directly involved in the actions that have created the interference, Bosnia and Herzegovina remains involved in state-level negotiations regarding matters that may affect the applicants, such as the responsibilities of foreign-based banks (like Ljubljanska Banka and Unionbanka) and economic succession rights generally.

173. As a Party to the Agreement, Bosnia and Herzegovina is under a positive obligation to “secure” human rights, including the right to peaceful enjoyment of possessions. In determining to what extent Bosnia and Herzegovina holds such a positive obligation in the present cases, the Chamber considers its implicit recognition of responsibility for old foreign currency savings as well as the factual situation regarding the savings in question. Following the entry into force of the Agreement and the 1995 and 1996 Decisions, citizens continued to be unable to withdraw their old foreign currency savings. Bosnia and Herzegovina failed to take adequate action and left the depositors in a situation where there was no legal basis by which they could obtain reimbursement of their savings, either directly from the banks or indirectly from Bosnia and Herzegovina through payments on the public debt.

174. In these circumstances, the Chamber considers that, by failing to take adequate action, Bosnia and Herzegovina has interfered with old foreign currency savings holders’ rights to peaceful enjoyment of their possessions.

(2) Whether the interference has been justified

(a) Case nos. CH/98/420 (Azra Kugić), CH/02/9315 (Drago Radovanović), and CH/02/9852 (M.M.)

175. The Chamber has found that Bosnia and Herzegovina failed to take adequate action. Nonetheless, having also found that the system in the Republika Srpska strikes a fair balance between the general and private interests of these three applicants, the Chamber concludes that Bosnia and Herzegovina’s failure to take specific action regarding Republika Srpska old foreign currency savings cannot be regarded as a failure to secure the applicants’ rights in these three cases.

176. Having regard to the above, the Chamber finds that there has been no violation by Bosnia and Herzegovina of the applicants’ right to peaceful enjoyment of their possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

(b) Case no. CH/00/5893 (Đulan Ivazović)

177. The Chamber has already found a violation by the Republika Srpska of the applicant’s right to peaceful enjoyment of his property under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention (see paragraph 165 above), and the Chamber recalls that Bosnia and Herzegovina is also under an obligation to secure the applicant’s rights. During the public hearing, Bosnia and Herzegovina’s Agent took the position that the limitations against non-citizens contained in the Republika Srpska law are not in accordance with the Framework Law because they operate to deny rights to persons displaced from the Republika Srpska. Clearly, the Republika Srpska has enacted a privatisation system whereby the property rights of certain citizens of Bosnia and Herzegovina are not secured. In these circumstances, Bosnia and Herzegovina’s obligation to secure the applicant’s rights is implicated, and its failure to take adequate action provides no justification for the interference with the applicant’s property rights.

178. Having regard to the above, the Chamber concludes that there has been a violation by Bosnia and Herzegovina of the applicant’s right to peaceful enjoyment of his possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

2. Discrimination by the Republika Srpska with regard to Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention in case no. CH/00/5893 (Đulan Ivazović)

179. Under Article II of the Agreement, the Chamber has jurisdiction to consider (a) alleged or apparent violations of human rights as provided in the Convention and its Protocols and (b) alleged or apparent discrimination arising in the enjoyment of the rights and freedoms provided for in the sixteen international agreements (including the Convention itself) listed in the Appendix to the Agreement on any ground such as sex, race, colour, language, religion, political or other opinion, national or social

origin, association with a national minority, property, birth, or other status. The Chamber has repeatedly held that the prohibition of discrimination is a central objective of the General Framework Agreement to which it must attach particular importance.

(a) Impugned acts and omissions

180. Acts and omissions possibly implicating the responsibility of the Republika Srpska under the Agreement include generally the enactment of laws restricting the applicant's access to his old foreign currency savings (see paragraph 146 above) and, more specifically, Articles 19 and 20 of the Law on Privatisation of State Enterprises, which excludes the applicant from participating in the privatisation process because he is not a citizen of the Republika Srpska.

181. These acts affect the applicant's enjoyment of his property rights guaranteed by Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. The Chamber will therefore examine whether the Republika Srpska has secured protection of these rights without discrimination.

(b) Differential treatment and possible justification

182. The Chamber must first determine whether the applicant was treated differently from others in the same or similar situations. Any differential treatment is to be deemed discriminatory if it has no reasonable and objective justification, that is, if it does not pursue a legitimate aim or if there is no reasonable relationship or proportionality between the means employed and the aim sought to be realised. The burden is on the respondent Party to justify otherwise prohibited differential treatment based on grounds explicitly enumerated in Article II(2)(b) of the Agreement (see case no. CH/99/2696, *Brkić*, decision on admissibility and merits of 8 October 2001, paragraph 71, Decisions July-December 2001).

183. The original applicant, who is deceased, is represented by his son, Ermin Ivazović, in the proceedings before the Chamber. Neither the original applicant nor his son have ever been citizens of the Republika Srpska. Thus, pursuant to Articles 19 and 20 of the Law on Privatisation of State Enterprises, they are currently excluded from participation in the Republika Srpska privatisation process. The law stipulates that the claims of non-citizens are to be governed by separate legislation and reimbursed through the Restitution Fund. Such legislation has not been enacted, however, and the expert witness, Professor Stojanov, testified that the Restitution Fund is in a bad condition and will not likely contain enough assets to allow compensation of old foreign currency savers within the next five or ten years.

184. Presently, the applicant, as a non-citizen, cannot obtain coupons to buy shares of items sold in the privatisation process or to sell on the secondary market. Nor does he hold an occupancy right over an apartment in the Republika Srpska that he could purchase, even if this were allowed by law, as the Republika Srpska claims (see footnote 4 and accompanying text above).

185. It is clear, however, that Republika Srpska citizens holding old foreign currency savings do not bear the restrictions placed upon non-citizens and may freely participate in the offerings of the privatisation program or secondary market.

186. The Republika Srpska argues that it is illogical and unfair that it should have to undertake liabilities for the old foreign currency savings of non-citizens. It clearly has, however, through its legislative enactments, taken over the obligations for those savings. No provision in the relevant laws states that non-citizen's old foreign currency savings were excluded, for example, from the operation of the Law on Opening Balance Sheets in the Process of Privatisation of State Capital in Banks, transferring liability for those funds to the Ministry of Finance. As a consequence, non-citizens have as little access to their old foreign currency savings in the Republika Srpska as citizens.

187. The Republika Srpska further argues that Articles 15 and 19 of the Law on Privatisation of State Capital in Enterprises define a coupon as a "claim of a Republika Srpska citizen", and it asserts that a non-citizen could not hold such a claim. This interpretation is simply not supported by the text of the law. The only reference to Republika Srpska citizenship in Article 15, which lists acceptable means of payment in the privatisation process, relates to vouchers; the listing of coupons

for old foreign currency savings contains no reference to citizenship. Article 20 of the same law makes it clear that non-citizens can indeed have claims against the Republika Srpska by its reference to “claims related to the foreign currency savings ... of those who are not citizens of Republika Srpska...” Article 19, the provision at issue here, limits the entitlement of coupons to Republika Srpska citizens, but it says nothing about the limitation of “claims” to citizens, as the Republika Srpska claims.

188. The Republika Srpska further argued during the public hearing that the citizen requirement prevents persons from participating in privatisation programs of both the Republika Srpska and the Federation of Bosnia and Herzegovina. In the context of old foreign currency savings, however, this argument cannot hold. First, there is no legal possibility for the applicant to use his old foreign currency savings in the Federation privatisation process; they are held in a Republika Srpska bank, and jurisdiction over these funds, under both Republika Srpska and Federation law, lies exclusively with the Republika Srpska. Second, there is no possibility for the applicant to utilise his old foreign currency savings more than one time; once depleted, in the manner of the applicant’s choosing, they will be gone. There is no mechanism by which, if allowed, he could use them once in the Republika Srpska and then use them again in the Federation of Bosnia and Herzegovina. This danger the Republika Srpska claims to guard against could not conceivably occur.

189. Simply put, the Republika Srpska assumed responsibility for banks operating within its territory, and later for the old foreign currency savings deposits in those banks, and it is the responsibility of the Republika Srpska to secure savers’ rights to these deposits without discrimination. The system, as it stands, unnecessarily places non-citizens who hold the same property rights to their savings in an unequal position to realise those rights. There is no evidence in the record by which the Chamber can conclude that the differential treatment of non-citizen old foreign currency savers is justified.

190. The Chamber therefore concludes that the applicant has been discriminated against in the enjoyment of his property rights guaranteed by Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, the Republika Srpska thereby being in violation of its obligations under Article I of the Agreement to secure all persons within its jurisdiction, without discrimination on any ground, the rights guaranteed by the Convention.

191. Having found discrimination on the grounds of citizenship, the Chamber notes that the expert witness, Professor Stojanov, also expressed his opinion that Articles 19 and 20 of the Republika Srpska Law on Privatisation of State Enterprises are discriminatory, illogical, and damaging to the privatisation process and economy of Bosnia and Herzegovina. Further, Bosnia and Herzegovina’s Agent took the position that the limitations against non-citizens contained in these provisions are not in accordance with Bosnia and Herzegovina’s Framework Law because they operate to deny rights to persons displaced from the Republika Srpska. Indeed, the Framework law, in Article 3, requires that Entity privatisation laws and regulations be non-discriminatory.

192. The present applicant and his father do not appear to have been displaced persons. The Chamber notes, however, that Article 19 of the Law on Privatisation of State Enterprises holds great potential for discrimination against displaced persons, as they are the ones most likely to have lost (or never gained) Republika Srpska citizenship. The problem is particularly troubling where, as here, the disparate treatment carries with it a connotation of potential discrimination on ethnic grounds (see case no. CH/02/8923 *et al.*, *Kličković et al.*, Decision on Admissibility and Merits delivered 10 January 2003, paragraph 89). Under Article 39 of the Republika Srpska Law on Citizenship, persons who had been residents of the territory now belonging to Republika Srpska but who permanently resided on the territory of the Federation of Bosnia and Herzegovina on 1 January 1998 are not citizens of the Republika Srpska. The likelihood that the majority of persons affected by this provision are of non-Serb ethnic origin is high. Under present privatisation laws, *de facto* ethnic discrimination with regard to their property rights in old foreign currency savings may be the result.

3. Article 6 of the Convention

193. The Chamber finds that it is not necessary to separately examine the applications under Article 6 of the Convention.

4. Article 13 of the Convention

194. The Chamber finds that it is not necessary to separately examine the applications under Article 13 of the Convention.

5. Conclusion on the Merits

195. For the foregoing reasons, the Chamber concludes that there has been no violation of the applicants' rights under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention in case nos. CH/98/420, CH/02/9315, and CH/02/9852 by the respondent Parties. In case no. CH/00/5983 (Đulan Ivazović), the Chamber concludes that there has been a violation of the applicant's right under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention by Bosnia and Herzegovina and the Republika Srpska, and that the Republika Srpska has discriminated against the applicant in the enjoyment of his right to peaceful enjoyment of his possessions as guaranteed by Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

VIII. REMEDIES

196. Under Article XI(1)(b) of the Agreement, the Chamber shall address the question of what steps are to be taken by the respondent Party to remedy breaches of its obligations under the Agreement. In this respect, the Chamber may consider issuing orders to cease and desist, awarding monetary relief (for pecuniary and non-pecuniary injuries), and prescribing provisional measures.

197. The Chamber has found that, in case no. CH/00/5893 (Đulan Ivazović), the Republika Srpska and Bosnia and Herzegovina have violated the applicant's right to peaceful enjoyment of his property under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, and that the Republika Srpska has discriminated against him in the enjoyment of his property rights under Article 1 of Protocol No. 1.

198. The applicant, like the other applicants, claims compensation for the full amount of his old foreign currency savings.

199. The Chamber finds it appropriate to order the Republika Srpska to take all necessary legislative and administrative actions, within six months from the date of delivery of this decision, to ensure that the applicant in case no. CH/00/5893, as a non-citizen of the Republika Srpska, is no longer discriminated against in his enjoyment of the rights guaranteed by Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. In particular, the Republika Srpska shall ensure that the applicant enjoys the same rights and options as the other applicants, who are citizens of the Republika Srpska, with regard to his old foreign currency savings.

200. The Chamber reserves the right to order additional remedies in this case after six months have passed from the date of delivery of this decision, should it consider such course of action warranted in light of the steps taken by the Republika Srpska to give effect to this decision.

201. The Republika Srpska shall report to the Chamber on the steps taken to comply with the above orders within six months from the date of delivery of this decision.

IX. CONCLUSIONS

202. For the above reasons, the Chamber decides:

1. unanimously, to declare the applications admissible in their entirety against Bosnia and Herzegovina;

2. unanimously, to declare the applications admissible in their entirety against the Republika Srpska;
3. unanimously, that, in cases CH/98/420 (Azra Kugić), CH/02/9315 (Drago Radovanović), and CH/02/9852 (M.M.), the Republika Srpska has not violated the applicants' rights to peaceful enjoyment of their possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention;
4. unanimously, that, in case no. CH/00/5893 (Đulan Ivazović), the Republika Srpska has violated the applicant's right to peaceful enjoyment of his possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, the Republika Srpska thereby being in violation of Article I of the Agreement;
5. unanimously, that, in cases CH/98/420 (Azra Kugić), CH/02/9315 (Drago Radovanović), and CH/02/9852 (M.M.), Bosnia and Herzegovina has not violated the applicants' rights to peaceful enjoyment of their possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention;
6. by 11 votes to 3, that, in case no. CH/00/5893 (Đulan Ivazović), Bosnia and Herzegovina has violated the applicant's right to peaceful enjoyment of his possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, Bosnia and Herzegovina thereby being in violation of Article I of the Agreement;
7. unanimously, that, in case no. CH/00/5893 (Đulan Ivazović), the Republika Srpska has discriminated against the applicant with regard to the enjoyment of his right to peaceful enjoyment of his property as guaranteed by Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, in conjunction with Article II(2)(b) of the Agreement, the Republika Srpska thereby being in violation of Article I of the Agreement;
8. unanimously, that it is not necessary to separately consider the cases under Article 6 of the Convention;
9. unanimously, that it is not necessary to separately consider the cases under Article 13 of the Convention;
10. unanimously, in case no. CH/00/5893 (Đulan Ivazović), to order the Republika Srpska to take all necessary legislative and administrative actions, within six months from the date of delivery of this decision, *i.e.* 10 April 2004, to ensure that the applicant, as a non-citizen of the Republika Srpska, is no longer discriminated against in his enjoyment of the rights guaranteed by Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention; In particular, the Chamber orders the Republika Srpska to ensure that the applicant enjoys the same rights and options as the other applicants, who are citizens of the Republika Srpska, with regard to his old foreign currency savings;
11. unanimously, to reserve the right to order additional remedies in this case after six months have passed from the date of delivery of this decision, should it consider such course of action warranted in light of the steps taken by the Republika Srpska to give effect to this decision; and
12. unanimously, to order the Republika Srpska to report to the Chamber on the steps taken to comply with the above orders within six months from the date of delivery of this decision.

(signed)
Ulrich GARMS
Registrar of the Chamber

(signed)
Michèle PICARD
President of the Chamber

ODLUKA O PRIHVATLJIVOSTI I MERITUMU

Predmeti br. CH/98/451, CH/98/464, CH/99/2274, CH/00/4103, CH/00/4747, CH/00/5332, CH/00/5473, CH/00/6102, CH/00/6633, CH/00/6653, CH/01/6871, CH/01/6872, CH/01/7105, CH/03/13473, CH/03/13492, CH/03/13493 i CH/03/14415

Ismet MUSIĆ, Munira MUSIĆ, Lidija POLFEROV-LUČIĆ, Idriz OSMANAGIĆ, Slavojka HADŽIAHMETOVIĆ, Ešref TURKUŠIĆ, Hamza IVAZOVIĆ, Živko TODORIĆ, Avdo SLIJEPEVIĆ, Mehmedalija ČAVČIĆ, Branko VASKOVIĆ, Danica MIČIĆ, Boško TOPIĆ, Ibro DELIĆ, Pero RIKANOVIĆ, Vinka RIKANOVIĆ i Momčilo ČURIĆ

protiv

BOSNE I HERCEGOVINE

FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

i

REPUBLIKE SRPSKE

Komisija za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, na zasjedanju Velikog vijeća od 8. februara 2006. godine, sa sljedećim prisutnim članovima:

Gosp. Miodrag PAJIĆ, predsjednik
Gosp. Mehmed DEKOVIĆ, potpredsjednik
Gosp. Želimir JUKA, član
Gosp. Mato TADIĆ, član
Gosp. Miodrag SIMOVIĆ, član

Gosp. Nedim ADEMOVIĆ, arhivar

Razmotrivši gore spomenute prijave podnesene Domu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu (u daljnjem tekstu: Dom) u skladu sa članom VIII(1) Sporazuma o ljudskim pravima (u daljnjem tekstu: Sporazum) sadržanom u Aneksu 6 uz Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini;

Konstatujući da je Dom prestao postojati 31. decembra 2003. godine i da je Komisija za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Komisija) dobila mandat prema sporazumima u skladu sa članom XIV Aneksa 6 uz Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini koji su zaključeni u septembru 2003. i januaru 2005. godine (u daljnjem tekstu: Sporazum iz 2005. godine) da odlučuje o predmetima podnesenim Domu do 31. decembra 2003. godine;

Usvaja sljedeću odluku u skladu sa članom VIII(2)(d) Sporazuma, čl. 3. i 8. Sporazuma iz 2005. godine, kao i pravilom 21. stavom 1(a) u vezi sa pravilom 53. Pravila procedure Komisije:

I. UVOD

1. Podnosioci prijava su građani Bosne i Hercegovine. Prije raspada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (u daljnjem tekstu: SFRJ), ulagali su devize kod bivših komercijalnih banaka sa sjedištem u Republici Bosni i Hercegovini. Zbog rastuće nestašice deviza i drugih ekonomskih problema isplata sredstava sa ovih "starih" deviznih štednih računa progresivno je ograničavana po zakonima koji su stupili na snagu početkom 1990-tih.

2. Neposredno pred početak, kao i u toku oružanih sukoba u Bosni i Hercegovini, podnosioci prijava uglavnom nisu bili u mogućnosti da podižu novac sa svojih štednih računa. Također, svi njihovi pokušaji da podignu novac u poslijeratnom periodu bili su odbijeni bez obrazloženja ili uz pozivanje na zakone koje su usvojile bivša SFRJ, Republika Bosna i Hercegovina i kasnije Republika Srpska.

3. Nakon raspada SFRJ, filijale banaka su se registrovale kao nove banke na teritoriji na kojoj su se nalazile. U slučaju Bosne i Hercegovine, Republika Srpska je donijela brojne zakone kojima je ustanovila vlastiti bankarski sistem, nezavisan od ostatka zemlje. Nove registrovane banke na teritoriji Republike Srpske su očigledno preuzele sva prava i obaveze svojih prethodnika (ranijih filijala), u skladu sa relevantnim zakonodavstvom.

4. U skladu sa raznim zakonodavnim aktima Republike Srpske i odlukama Vlade, podizanje stare devizne štednje je ostalo efektivno zamrznuto i nakon oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini. Odlukom o obustavljanju isplate stare devizne štednje ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 10/96), koju je Vlada Republike Srpske donijela 3. maja 1996. godine, privremeno je obustavljena isplata stare devizne štednje. Navedenom odlukom je određeno da se ne mogu izvršavati sudska rješenja donesna na osnovu pravosnažnih presuda, a koja se odnose na isplatu iz osnova stare devizne štednje, do donošenja propisa kojima će se ova isplata regulisati. Ministarstvo finansija Republike Srpske, Ministarstvo pravosuđa i uprave Republike Srpske i Narodna banka Republike Srpske će pripremiti navedene propise, kada se za to steknu uslovi.

5. Međutim, Ustavni sud Republike Srpske je 30. marta 1999. godine donio odluke kojima je utvrdio da Odluka o obustavljanju isplate stare devizne štednje nije u saglasnosti sa Ustavom Republike Srpske. Ustavni sud Republike Srpske je utvrdio da su odlukom, koju je donijela izvršna vlast, neustavno prekršene sudske ovlasti.

6. Zakonom o deviznom poslovanju Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 15/96 i 10/97) propisano je da je ovlaštena banka dužna da po osnovu deviza položenih na devizni račun i deviznu štednu knjižicu izvrši obračun i isplatu kamata u devizama, ili na zahtjev domaćeg i stranog fizičkog lica, u novim dinarima. Utvrđeno je da domaća i strana fizička lica mogu sa svog deviznog računa ili devizne knjižice podizati efektivni strani novac, te da mogu prodati svoja potraživanja po osnovu stare devizne štednje domaćem pravnom ili fizičkom licu preko ovlaštene banke. Narodna skupština Republike Srpske je 23. aprila 1997. godine usvojila Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o deviznom poslovanju, kojim je određeno da se odredbe Zakona o deviznom poslovanju, koje se odnose na isplatu devizne štednje, neće primjenjivati na deviznu štednju građana položenu kod poslovnih banaka Republike Srpske do 6. aprila 1992. godine. Način isplate i obeštećenja građana po osnovu stare devizne štednje regulisat će se posebnim zakonom.

7. Zakonom o odlaganju od izvršenja sudskih odluka na teret sredstava budžeta Republike Srpske po osnovu isplate naknade materijalne i nematerijalne štete nastale usljed ratnih dejstava i po osnovu isplate stare devizne štednje ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 25/02 i 51/03), propisano je, *inter alia*, da se ne mogu izvršavati sudske odluke na teret sredstava budžeta Republike Srpske po osnovu stare devizne štednje, do donošenja propisa kojima će se ova isplata regulisati.

8. U skladu sa zakonima o privatizaciji, posebno Zakonom o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 24/98, 62/02, 38/03 i 54/05), te Zakonom o početnom bilansu stanja u postupku privatizacije državnog kapitala u bankama ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 24/98 i 70/01), obaveza stare devizne štednje građana je sa banaka prenesena na Vladu Republike Srpske, a potraživanja po osnovu ove štednje su se trebala riješiti u postupku privatizacije državne imovine. Po ovom sistemu, građani mogu svoju staru deviznu štednju pretvoriti u privatizacijske kupone, koji se mogu koristiti za kupovinu akcija u državnim preduzećima. Takođe, stara devizna štednja se može pretvoriti u vaučere, koji se mogu koristiti za otkup državnih stanova. Sistem je napravljen u cilju rješavanja potraživanja stare devizne štednje uz zaštitu banaka i opće ekonomije Republike Srpske od bankrota. Učešće imalaca stare devizne štednje u postupku privatizacije je čisto dobrovoljno.

9. Dom je 10. oktobra 2003. godine uručio svoju Odluku o prihvatljivosti i meritumu u predmetima br. CH/98/420, CH/00/5893, CH/02/9315 i CH/02/9852, Azra Kugić, Đulan Ivazović, Drago Radovanović i M.M. protiv Bosne i Hercegovine i Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Azra Kugić i drugi), koja se odnosi na zahtjeve podnosilaca prijave za ostvarenje potraživanja po osnovu stare devizne štednje. Dom je odlučio u predmetima br. CH/98/420, CH/02/9315 i CH/02/9852 da Bosna i Hercegovina i Republika Srpska nisu prekršile prava podnosilaca prijave na mirno uživanje imovine prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). U pomenutim predmetima Dom je utvrdio da je radnjama Republike Srpske u pogledu stare devizne štednje uspostavljena pravična ravnoteža između općeg interesa i zaštite individualnih prava podnosilaca prijave, jer je podnosiocima prijave omogućeno da u postupku privatizacije iskoriste dio svoje devizne štednje (otkup državnih stanova putem vaučera, kupovina akcija u državnim preduzećima putem privatizacijskih kupona, prodaja privatizacijskih kupona na sekundarnom tržištu), te da na taj način ostvare neka svoja imovinska prava u vezi sa potraživanjem stare devizne štednje. S obzirom na navedeni zaključak, Dom je utvrdio da se propust Bosne i Hercegovine da preduzme posebnu radnju u vezi sa deviznom štednjom Republike Srpske, ne može smatrati propustom da se osiguraju prava podnosilaca prijave u navedena tri predmeta. U odnosu na predmet broj CH/00/5893, Dom je utvrdio da je Republika Srpska povrijedila pravo podnosioca prijave na mirno uživanje imovine prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, jer nije donijela nijedan "poseban propis niti zakon o restituciji kojim bi regulisala potraživanja stare devizne štednje za lica koja nisu državljani Republike Srpske". Dom je, u odnosu na navedeni predmet, također, zaključio da je i Bosna i Hercegovina povrijedila pravo podnosioca prijave na mirno uživanje imovine prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, zbog propusta da poduzme adekvatne radnje kako bi osigurala pravo na imovinu podnosioca prijave. Nadalje, Dom je u pomenutoj odluci utvrdio da je Republika Srpska, uspostavljanjem sistema privatizacije, kojim je građane koji nisu državljani Republike Srpske, a koji imaju ista imovinska prava na svoje štedne uloge, stavila u nejednak položaj u ostvarivanju tih prava, diskriminirala podnosioca prijave u predmetu broj CH/00/5893, u uživanju njegovih imovinskih prava zagwarantovanih članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

10. Nakon toga, Narodna skupština Republike Srpske je na sjednici održanoj 28. i 29. novembra i 3. decembra 2003. godine usvojila Zakon o privremenom odlaganju od izvršenja potraživanja iz budžeta Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 110/03; u daljnjem tekstu: Zakon o privremenom odlaganju od izvršenja), kojim je određeno da se privremeno odlaže od izvršenja izmirenje potraživanja iz budžeta Republike Srpske po osnovu unutrašnjeg javnog duga. Članom 3. navedenog Zakona utvrđeno je da će se privremeno odlaganje primjenjivati do donošenja posebnih zakona, kojima će se regulisati način izmirenja potraživanja iz budžeta Republike Srpske po osnovu unutrašnjeg duga, a najkasnije do 30. juna 2004. godine. Stavom 2. pomenutog člana je predviđeno da se potraživanja po osnovu stare devizne štednje mogu koristiti u procesu privatizacije državnog kapitala, privatizacije državnih stanova i privatizacije poslovnih zgrada, poslovnih prostorija i garaža, do donošenja odgovarajućeg zakona, a najkasnije do 30. juna 2004. godine. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o privremenom odlaganju od izvršenja potraživanja iz budžeta Republike Srpske, koji je usvojen 29. juna 2004. godine ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 63/04), član 3. je izmijenjen, tako da

je rok za donošenje posebnih propisa kojima će se regulisati način izmirenja potraživanja iz budžeta Republike Srpske po osnovu unutrašnjeg duga, odnosno rok za korištenje potraživanja po osnovu stare devizne štednje u procesu privatizacije, produžen do 31. decembra 2004. godine.

11. Narodna skupština Republike Srpske je 29. juna 2004. godine usvojila Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 63/04; u daljnjem tekstu: Zakon o izmirenju unutrašnjeg duga). Ovim zakonom Republika Srpska je utvrdila da će se izmirenje unutrašnjeg duga vršiti na način koji obezbjeđuje i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Republike Srpske. Utvrđeno je da se unutrašnji dug, između ostalog, odnosi i na obaveze po osnovu stare devizne štednje deponovane kod banaka na teritoriji Republike Srpske do 31. decembra 1991. godine, u iznosu od 774,9 miliona konvertibilnih maraka (u daljnjem tekstu: KM). Međutim, u odnosu na obaveze po osnovu stare devizne štednje deponovane u filijalama Ljubljanske banke d.d Ljubljana i Investbanke Beograd na teritoriji Republike Srpske, Zakon o izmirenju unutrašnjeg duga je izričito propisao da će se iste rješavati u procesu sukcesije imovine bivše SFRJ.

12. Vlada Republike Srpske je na sjednici od 7. jula 2005. godine donijela Uredbu o uslovima, postupku i rokovima verifikacije stare devizne štednje (u daljnjem tekstu: Uredba o verifikaciji stare devizne štednje). Član 1. navedene Uredbe predviđa da se Uredbom utvrđuju bliži uslovi, postupak i rokovi pojedinačne verifikacije stare devizne štednje građana, deponovane u filijalama banaka na teritoriji Republike Srpske, radi utvrđivanja ukupnog i pojedinačnog iznosa unutrašnjeg duga Republike Srpske po osnovu stare devizne štednje i izmirenja obaveza u skladu sa Zakonom o izmirenju unutrašnjeg duga. Nadalje, članom 3. je predviđeno da verifikaciju stare devizne štednje obavlja Agencija za posredničke, informatičke i finansijske usluge a.d. Banja Luka (u daljnjem tekstu: APIF).

13. Ministarstvo finansija Republike Srpske je, 12. jula 2005. godine, putem medija objavilo poziv za verifikaciju stare devizne štednje deponovane do 31. decembra 1991. godine u filijalama banaka na teritoriji Republike Srpske, radi utvrđivanja ukupnog i pojedinačnog iznosa unutrašnjeg duga Republike Srpske po osnovu stare devizne štednje i izmirenja istog, u skladu sa Zakonom o o izmirenju unutrašnjeg duga i Uredbom o verifikaciji stare devizne štednje. U navedenom pozivu je utvrđeno da se verifikacija stare devizne štednje vrši u svim poslovnim prostorijama APIF-a, u periodu od 10. augusta do 10. novembra 2005. godine.

14. Predmetne prijave se odnose na zahtjeve podnosilaca prijava da ostvare svoja potraživanja po osnovu stare devizne štednje, deponovane kod banaka sa sjedištem u bivšoj Republici Bosni i Hercegovini i kod banaka koje su imale sjedište u drugim republikama bivše SFRJ, sa najnižim poslovnim jedinicama na teritoriji današnje Republike Srpske.

15. Prijave pokreću pitanja u vezi sa pravom podnosilaca prijava na mirno uživanje imovine po članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i pravom na pravičnu raspravu u smislu prava na pristup sudu iz člana 6. stava 1. Evropske konvencije.

II. ČINJENICE U PREDMETU

A. Činjenice u pojedinačnim predmetima

1. Predmet broj CH/98/451, Ismet MUSIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Republike Srpske

16. Prijava je podnesena Domu 19. marta i registrovana je 10. aprila 1998. godine.

17. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo, Osnovna banka Foča. Čini se da je iznos njegovog pologa kod Privredne banke na jednoj štednoj knjižici bio 1.218.434 ATS, a na drugoj štednoj knjižici 8.528,64 DEM.

CH/98/451 i dr.

18. Podnosilac prijave navodi da nije raspolagao sa sredstvima stare devizne štednje, te se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama u vezi sa potraživanjem stare devizne štednje.

2. Predmet broj CH/98/464, Munira MUSIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Republike Srpske

19. Prijava je podnesena Domu 23. marta i registrovana je 13. aprila 1998. godine.

20. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo, Osnovna banka Foča. Čini se da je iznos njenog pologa kod Privredne banke bio 3.328,61 ATS.

21. Podnositeljica prijave je 18. novembra 2005. godine obavijestila Komisiju da nije raspolagala sa sredstvima stare devizne štednje, te da se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama u vezi sa potraživanjem stare devizne štednje. Također, ona je dostavila i kopiju devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo na iznos od 2.000 ATS.

3. Predmet broj CH/99/2274, Lidija POLFEROV - LUČIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

22. Prijava je podnesena Domu 1. juna i registrovana je 4. juna 1999. godine.

23. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo, poslovnica Bileća. Čini se da je iznos njenih pologa 4.424,51 DEM i 55.712,42 DEM.

24. Podnositeljica prijave je podnijela tužbu Općinskom sudu I u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) radi isplate stare devizne štednje. Općinski sud je 9. oktobra 2001. godine donio presudu, broj P – 1531/00, kojom se tužbeni zahtjev podnositeljice prijave odbija. Komisija nema informacija da li je podnositeljica prijave izjavila žalbu na navedenu presudu Općinskog suda.

4. Predmet broj CH/00/4103, Idriz OSMANAGIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

25. Prijava je podnesena Domu 15. februara i registrovana je 17. februara 2000. godine.

26. Podnosilac prijave je polagao novčana sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo, ekspozitura Višegrad. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 46.027,13 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, iznos potraživanja podnosioca prijave je 46.480,66 KM.

27. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim niti međunarodnim institucijama u vezi sa potraživanjem stare devizne štednje.

5. Predmet broj CH/00/4747, Slavojka HADŽIAHMETOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

28. Prijava je podnesena Domu 26. aprila i registrovana je 27. aprila 2000. godine.

29. Podnositeljica prijave je polagala novčana sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Foča, ekspozitura Foča. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 12.987,49 DEM.

30. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim niti međunarodnim institucijama u vezi sa potraživanjem stare devizne štednje.

6. Predmet broj CH/00/5332, Ešref TURKUŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Republike Srpske

31. Prijava je podnesena Domu 7. jula 2000. godine i registrovana je istog dana.
32. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo, Osnovna banka Bijeljina. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke bio 137,30 DEM i 53,45 USD.
33. Podnosilac prijave navodi da nije raspolagao sa sredstvima stare devizne štednje, te se nije obraćao ni domaćim niti međunarodnim institucijama u vezi sa potraživanjem stare devizne štednje.

7. Predmet broj CH/00/5473, Hamza IVAZOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Republike Srpske

34. Prijava je podnesena Domu 28. jula i registrovana 31. jula 2000. godine.
35. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo, Osnovna banka Sokolac. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke bio na jednoj štednoj knjižici 7.442,98 DEM, a na drugoj štednoj knjižici 107.535,47 DEM.
36. Podnosilac prijave navodi da nije raspolagao sa sredstvima stare devizne štednje, te se nije obraćao ni domaćim niti međunarodnim institucijama u vezi sa potraživanjem stare devizne štednje.

8. Predmet broj CH/00/6102, Živko TODORIĆ protiv Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske

37. Prijava je podnesena 21. augusta i registrovana 8. septembra 2000. godine.
38. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo, filijala u Doboju, ekspozitura u Derventi. Čini se da je iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 348.993,86 EUR, a na drugoj knjižici 26.725,24 EUR.
39. Podnosilac prijave nije se obraćao ni domaćim niti međunarodnim institucijama u vezi sa potraživanjem stare devizne štednje.

9. Predmet broj CH/00/6633, Avdo SLIJEPEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Republike Srpske

40. Prijava je podnesena Domu 20. decembra i registrovana je 22. decembra 2000. godine.
41. Podnosilac prijave je polagao novčana sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo, filijala Banja Luka i Banjalučke banke d.d. Banja Luka, poslovna jedinica Banja Luka. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke, na jednom računu 15,80 DEM, 1.583,77 USD, na drugom računu 12.707,00 DEM, na trećem računu 257,50 DEM, 67,66 ATS i 787,63 ITL, a kod Banjalučke banke 678,59 DEM i 215,00 USD.
42. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim niti međunarodnim institucijama u vezi sa potraživanjem stare devizne štednje.

10. Predmet broj CH/00/6653, Mehmedalija ČAVČIĆ protiv Bosne i Hercegovine

43. Prijava je podnesena Domu 22. decembra 2000. godine i registrovana je istog dana.

CH/98/451 i dr.

44. Podnosilac prijave je polagao novčana sredstva na devizne štedne račune kod Privredne banke Sarajevo, ekspozitura Rogatica. Čini se da je iznos njegovih pologa na jednom računu 7.927,07 DEM, a na drugom računu 1.091,91 DEM.

45. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim niti međunarodnim institucijama u vezi sa potraživanjem stare devizne štednje.

11. Predmet broj CH/01/6871, Branko VASKOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

46. Prijava je podnesena 16. februara 2001. godine i registrovana je istog dana.

47. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Jubbanke d.d. Sarajevo, ekspozitura Ilidža (kasnije u knjižici označena kao Jugobanka d.d. Banja Luka, ekspozitura Ilidža). Čini se da je iznos njegovih pologa 1.219,75 DEM, 4.269,44 CHF, 1,23 USD i 64,60 DIN.

48. Podnosilac prijave nije se obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama u vezi sa rješavanjem potraživanja njegove stare devizne štednje

12. Predmet broj CH/01/6872, Danica MIČIĆ protiv Bosne i Hercegovine

49. Prijava je podnesena 16. februara 2001. godine i registrovana istog dana.

50. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo, ekspozitura Ilidža. Čini se da je iznos njenih pologa 3.222,59 DEM i 13,01 USD.

51. Podnositeljica prijave nije se obraćala ni domaćim niti međunarodnim institucijama u vezi sa potraživanjem stare devizne štednje. Podnositeljica prijave, u pismu od 12. decembra 2005. godine, navodi da je "u toku privatizacije dobila vaučere, tako da nema deviznu štednju na jedinstvenom računu".

13. Predmet broj CH/01/7105, Boško TOPIĆ protiv Republike Srpske

52. Prijava je podnesena 8. marta 2001. godine i registrovana je istog dana.

53. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredene banke Sarajevo, glavna filijala Prijedor, poslovna jedinica Kozarska Dubica. Čini se da je ukupan iznos njegovog pologa 691.178,12 FRF.

54. Podnosilac prijave je 13. septembra 2000. godine podnio tužbu Osnovnom sudu u Kozarskoj Dubici (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) protiv "Prijedorske banke" AD Prijedor, filijala Kozarska Dubica (koja je pravni sljednik Privredene banke Sarajevo, glavna filijala Prijedor, poslovna jedinica Kozarska Dubica) radi isplate devizne štednje.

55. Osnovni sud je donio presudu, broj P-246/00 od 23. oktobra 2000. godine, kojom je "Prijedorska banka" AD Prijedor, filijala Kozarska Dubica obavezana da podnosiocu prijave isplati devizni štedni ulog u iznosu od 691.178,12 FRF sa zakonskom zateznom kamatom, počev od dana podnošenja tužbe, pa do isplate, kao i da mu nadoknadi troškove postupka u iznosu od 3.250 KM, sve u roku od 15 dana pod prijetnjom prinudnog izvršenja. Navedena presuda je postala pravosnažna 16. novembra 2000. godine.

56. Podnosilac prijave je 1. decembra 2000. godine Osnovnom sudu podnio prijedlog za izvršenje presude od 23. oktobra 2000. godine. Rješenjem Osnovnog suda, broj Ip102/2000 od 5. decembra 2000. godine, određeno je predloženo izvršenje.

57. Nakon toga, odlučujući po prigovoru dužnika, "Prijedorske banke" AD Prijedor, filijala Kozarska Dubica, podnesenom na rješenje o izvršenju od 5. decembra 2000. godine, Osnovni sud

CH/98/451 i dr.

je donio rješenje, broj Ip102/00 od 12. januara 2001. godine, kojim je usvojio prigovor dužnika, obustavio izvršenje u pravnoj stvari podnosioca prijave, te je stavio van snage osporavano rješenje o izvršenju. U obrazloženju pomenutog rješenja Osnovni sud je naveo da je prigovor dužnika osnovan u skladu sa odlukom Vlade Republike Srpske o obustavljanju isplate stare devizne štednje, broj 02-393/96 od 3. maja 1996. godine.

58. Podnosilac prijave je uz svoju prijavu dostavio kopiju odluke Ustavnog suda Republike Srpske, broj U-36/96 i 49/96 od 30. marta 1999. godine, kojom se utvrđuje da pomenuta odluka Vlade Republike Srpske nije u saglasnosti sa Ustavom Republike Srpske

14. Predmet broj CH/03/13473, Ibro DELIĆ protiv Bosne i Hercegovine

59. Prijava je podnesena 10. aprila 2003. godine i registrovana je istog dana.

60. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo, ekspozitura Foča. Podnosilac prijave je dostavio karticu navedene banke sa brojem deviznog računa.

61. Podnosilac prijave, u pismu od 19. decembra 2005. godine, navodi da je tražio potvrdu od banke, ali nije udovoljeno njegovom zahtjevu. Podnosilac prijave je od banke dobio samo komad papira na kojem je rukom napisan iznos od 14.420,59 USD i datum 30. juna 1998. godine. Podnosilac prijave u istom pismu navodi da je aktuelno stanje na njegovom žiro računu početkom 1992. godine bilo 13.000 USD.

62. Tužena strana Republika Srpska, uprkos izričitom traženju Komisije, u zapažanjima o prihvatljivosti i meritumu od 6. januara 2006. godine, nije se izjasnila na navode podnosioca prijave da mu pravni sljednik Jugobanke Sarajevo, ekspozitura Foča, nije izdao potvrdu, niti je dostavila potvrdu banke o iznosu stare devizne štednje za podnosioca prijave.

63. Podnosilac prijave nije se obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama u vezi sa rješavanjem potraživanja njegove stare devizne štednje

15. Predmet broj CH/03/13492, Pero RIKANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

64. Prijava je podnesena 14. aprila 2003. godine i registrovana istog dana.

65. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo, Osnovna banka Tuzla, filijala Lopare. Čini se da je iznos njegovih pologa 30.024,40 CHF.

66. Podnosilac prijave nije se obraćao ni domaćim niti međunarodnim institucijama u vezi sa potraživanjem stare devizne štednje.

16. Predmet broj CH/03/13493, Vinka RIKANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

67. Prijava je podnesena 14. aprila 2003. godine i registrovana istog dana.

68. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Tuzlanske banke d.d. Tuzla, filijala Lopare. Čini se da je iznos njenih pologa 25.893,24 CHF.

69. Podnositeljica prijave nije se obraćala ni domaćim niti međunarodnim institucijama u vezi sa potraživanjem stare devizne štednje.

17. Predmet broj CH/03/14415, Momčilo ĆURIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Republike Srpske

70. Prijava je podnesena Domu 16. jula 2003. godine i registrovana je istog dana.

CH/98/451 i dr.

71. Podnosilac prijave je polagao devizna sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo, filijala Trebinje. Čini se da je iznos njegovih potraživanja 712,31 DEM na jednoj partiji i 9.776,76 DEM na drugoj partiji.

72. Komisija je dopisom od 1. novembra 2005. godine tražila od podnosioca prijave da dostavi dodatne informacije u vezi sa predmetnom prijavom. Međutim, sin podnosioca prijave, D.Ć. obavijestio je Komisiju 21. novembra 2005. godine da je podnosilac prijave umro. Prema rješenju o nasljeđivanju Općinskog suda Sarajevo, broj O:2697/05 od 18. novembra 2005. godine utvrđeno je da je novčana potraživanja na osnovu stare devizne štednje kod Privredne banke Sarajevo filijala Trebinje naslijedio kao zakonski nasljednik iz prvog nasljednog reda, sin podnosioca prijave Darko Ćurić sa dijelom 1/1.

73. Podnosilac prijave se nije obraćao domaćim niti međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

III. POSTUPAK PRED DOMOM/KOMISIJOM

74. S obzirom na sličnost između činjenica u predmetima i žalbenih navoda podnosioca prijave, Komisija je odlučila da prijave br. CH/98/451, CH/98/464, CH/99/2274, CH/00/4103, CH/00/4747, CH/00/5332, CH/00/5473, CH/00/6102, CH/00/6633, CH/00/6653, CH/01/6871, CH/01/6872, CH/01/7105, CH/03/13473, CH/03/13492, CH/03/13493 i CH/03/14415 spoji u skladu s pravilom 33. Pravila procedure Komisije.

75. Prijave su podnesene u periodu od 19. marta 1998. godine do 16. jula 2003. godine.

76. Prijave podnosioca prosljeđene su u periodu od 30. septembra 2002. do 16. decembra 2005. godine tuženim stranama, Bosni i Hercegovini i Republici Srpskoj, radi dostavljanja pisanih zapažanja o prihvatljivosti i meritumu prema članu 6. Evropske konvencije i članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Prijave u predmetima br. CH/01/6872, *Danica Mičić protiv Bosne i Hercegovine* i CH/03/13473, *Ibro Delić protiv Bosne i Hercegovine* prosljeđene su tuženoj strani Federaciji Bosne i Hercegovine 5. decembra 2005. godine.

77. Dom/Komisija je, u periodu od 27. novembra 2002. do 19. decembra 2005. godine, zaprimila pisana zapažanja o prihvatljivosti i meritumu tužene strane Republike Srpske, koja su prosljeđena podnosiocima prijave.

78. Komisija, do dana usvajanja ove Odluke, nije zaprimila pisana zapažanja o prihvatljivosti i meritumu tužene strane Bosne i Hercegovine.

79. Komisija je dopisom od 18. februara 2005. godine pozvala Ured visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu (u daljnjem tekstu: Ured Visokog predstavnika) da u postupku rješavanja predmeta devizne štednje pred Komisijom učestvuje u svojstvu *amicus curiae*. Ured Visokog predstavnika je 1. aprila 2005. godine dostavio svoje mišljenje.

80. Komisija je dopisom od 24. februara 2005. godine pozvala zastupnika Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini, da u postupku rješavanja predmeta devizne štednje pred Komisijom, učestvuje u svojstvu *amicus curiae*.

81. Komisija je 14. marta 2005. godine primila mišljenje Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini.

82. Mišljenje Ureda Visokog predstavnika i mišljenje Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini su prosljeđena tuženim stranama, Bosni i Hercegovini i Republici Srpskoj.

IV. RELEVANTNE ZAKONSKE ODREDBE

83. Zbog rastuće nestašice deviznih sredstava i drugih ekonomskih problema u bivšoj SFRJ, podizanje novca sa starih deviznih štednih računa je bilo strogo ograničeno zakonima koji su doneseni početkom 1990-tih godina. Poslije oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini, bilo je pokušaja da se kroz legislativu privatizacije riješi nedostupnost stare devizne štednje. Međutim, nakon što su pokušaji ostvarenja potraživanja po osnovu stare devizne štednje u procesu privatizacije ostali uglavnom bezuspješni, Republika Srpska je usvojila novi zakon na osnovu kojeg stara devizna štednja postaje dio unutrašnjeg duga Republike Srpske.

A. Zakoni Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije

84. **Zakon o deviznom poslovanju** ("Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije", br. 66/85 i 71/86)

Član 14. propisuje:

Građani i građanska pravna lica mogu devize držati na deviznom računu ili deviznom štednom ulogu kod ovlaštene banke i koristiti za plaćanje u inostranstvu, u skladu sa odredbama ovog zakona.

[...]

Za devize na deviznim računima i deviznim štednim ulozima jamči Federacija.

85. **Zakon o osnovama bankarskog i kreditnog sistema** ("Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije", br. 70/85, 9/86, 34/86, 72/86 i 65/87)

Član 183. propisuje:

[...]

Za štedne uloge u stranoj valuti i depozite na deviznim štednim računima građana i stranih fizičkih lica jamči Federacija.

86. **Zakon o bankama i drugim finansijskim organizacijama** ("Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije", br. 10/89, 40/89, 87/89, 18/90, 72/90 i 79/90)

Član 14. propisuje:

Banka je pravno lice [...].

Statutom banke može se prenijeti u nadležnost dijelovima banke da u pravnom prometu sa trećim licima obavljaju određene poslove

87. **Odluka o načinu na koji ovlaštene banke izvršavaju naloge za plaćanje domaćih fizičkih lica devizama s njihovih deviznih računa i deviznih štednih uloga** ("Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije", broj 28/91). Tačka 2. Odluke glasi:

Ovlaštene banke koje od dana stupanja na snagu ove odluke odobre devize deviznom štednom ulogu građana, dužne su da građanima obezbijede podizanje tih deviza s njihovih štednih uloga ili izvršavaju njihove naloge za plaćanje uvoza najkasnije u roku od sedam dana od dana kada su devize odobrene njihovom deviznom štednom ulogu, ako je građanin podnio uredan nalog za plaćanje, odnosno nalog za podizanje deviza sa njihovog deviznog štednog uloga.

CH/98/451 i dr.

88. **Odluka o načinu vođenja deviznog računa i deviznog štednog uloga domaćeg i stranog fizičkog lica** ("Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije", br. 6/91, 28/91, 34/91 i 36/91). Ovom odlukom je određeno da ovlaštene banke izvršavaju naloge za plaćanje domaćih fizičkih lica na teret deviza koje su položene na njihove devizne račune. Iznosi naloga i rokovi za isplatu su nekoliko puta mijenjani Odlukama o izmjenama i dopunama Odluke o načinu vođenja deviznog računa i deviznog štednog uloga domaćeg i stranog fizičkog lica. U posljednjim izmjenama, koje su stupile na snagu 18. maja 1991. godine, tačkom 2. utvrđeni su sljedeći rokovi i iznosi:

do 500 njemačkih maraka-u roku od 15 dana za prvo plaćanje sa deviznog računa, a u roku od 30 dana za svako naredno plaćanje;

do 1.000 njemačkih maraka-u roku od 30 dana za prvo plaćanje sa deviznog računa, a u roku od 45 dana za svako naredno plaćanje;

do 3.000 njemačkih maraka-u roku od 90 dana;

do 8.000 njemačkih maraka-u roku od 180 dana.

89. **Zakon o parničnom postupku SFRJ** ("Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije", br. 4/77, 36/77, 36/80, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 i 35/91)

Član 59. propisuje:

Za suđenje u sporovima protiv pravnog lica koje ima poslovnu jedinicu van svog sjedišta, ako spor proizilazi iz pravnog odnosa te jedinice, pored suda opšte mjesne nadležnosti, nadležan je i sud na čijem području se nalazi ta poslovna jedinica.

B. Zakoni Republike Bosne i Hercegovine i Bosne i Hercegovine

90. Dana 11. aprila 1992. godine, nakon sticanja nezavisnosti Republike Bosne i Hercegovine, usvojena je **Uredba sa zakonskom snagom o deviznom poslovanju** iz 1992. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 2/92). Relevantnim odredbama ove Uredbe predviđeno je sljedeće:

Član 9, u relevantnom dijelu, glasi:

Za devize na deviznim računima i deviznim štednim ulozima jamči Republika.

91. Uredba iz 1992. godine je kasnije zamijenjena **Uredbom sa zakonskom snagom o deviznom poslovanju** iz 1994. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 10/94; kasnije usvojena kao zakon, "Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 13/94).

Sljedeće odredbe Uredbe iz 1994. godine su relevantne:

Član 3.

Devize se mogu koristiti samo za plaćanje prema inozemstvu osim ako ovom uredbom nije drugačije određeno.

Član 12.

Domaća i strana fizička lica mogu devize držati na računu kod banke i slobodno ih koristiti.

Član 44.

Devizne rezerve čine potraživanja na računima u inostranstvu, efektivni strani novac i vrijednosni papiri izdati u inozemstvu [deponovani] kod Narodne banke [Bosne i Hercegovine] i [ovlaštenih] banaka.

92. **Odluka o ciljevima i zadacima monetarno kreditne politike**, objavljena je 9. aprila 1995. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 11/95). Tačka 12. Odluke glasi:

Deponovana devizna štednja građana trajno će se riješiti donošenjem zakona o javnom dugu Republike do kraja prvog polugodišta 1995. godine.

93. Ova Odluka je kasnije izmijenjena i dopunjena sa stupanjem na snagu 2. juna 1995. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 19/95). Izmijenjena i dopunjena tačka 12. predviđa da treba donijeti zakon o javnom dugu prije kraja septembra 1995. godine. Dalje se dodaje da, do donošenja tog zakona, Narodna banka Bosne i Hercegovine može, uz saglasnost Ministarstva finansija, isplaćivati deviznu štednju u odgovarajućem iznosu u dinarima pripadnicima Armije Republike Bosne i Hercegovine za pokrivanje troškova njihovog liječenja i liječenja članova njihovih porodica.

94. **Odluka o ciljevima i zadacima devizne politike** donijeta je 10. aprila 1996. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 13/96). Potvrđujući uglavnom Odluku iz 1995. godine, tačka 7. Odluke iz 1996. godine predviđala je bez posebnog određivanja datuma sljedeće:

Devizna štednja građana deponovana kod bivše Narodne banke Jugoslavije zajedno sa kamatama na ovu štednju, rješavaće se donošenjem zakona o javnom dugu Bosne i Hercegovine, ili na drugi način u sklopu ukupne konsolidacije duga Bosne i Hercegovine zajedno sa međunarodnom zajednicom.

95. Visoki predstavnik u Bosni i Hercegovini donio je 22. jula 1998. godine **Okvirni zakon o privatizaciji preduzeća i banaka u Bosni i Hercegovini**. Ovaj Zakon je stupio na snagu sljedećeg dana kao privremeni zakon ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 14/98). Konačno, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ga je usvojila 19. jula 1999. godine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 12/99).

96. **Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 44/04)

Član 1.

Ovim se zakonom uređuje način i postupak utvrđivanja i izmirivanja neizmirenog unutrašnjeg duga Bosne i Hercegovine prema budžetskim korisnicima do 31. decembra 2002. godine, isključujući obaveze na temelju izvršnih odluka (u daljnjem tekstu: unutrašnji dug).

C. Odluka o ratifikaciji sporazuma o pitanjima sukcesije Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 10/01).

97. U sporazumu o sukcesiji SFRJ, Aneks C, u relevantnom dijelu, predviđa sljedeće:

Član 2, stav 3.

[...]

Ostala finansijska dugovanja (SFRJ) uključuju:

CH/98/451 i dr.

(a) jamstva SFRJ ili njene narodne banke Jugoslavije za štednju u čvrstoj valuti položenu kod komercijalnih banaka ili njihovih filijala u bilo kojoj državi sljednici prije datuma kojeg je ona proglasila neovisnost;

[...].

Član 7.

Jamstva bivše SFRJ ili njene NBJ za štednju čvrste valute položenu kod komercijalne banke ili neke od njenih filijala u bilo kojoj državi sljednici prije datuma kada je ta država proglasila neovisnost predmet se pregovara bez odlaganja, vodeći naročito računa o potrebi zaštite štednje čvrste valute pojedinaca. Ovi pregovori će se odvijati pod pokroviteljstvom Banke za međunarodna poravnanja.

D. Zakoni Republike Srpske

98. **Zakon o deviznom poslovanju Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 15/96 i 10/97) predviđa sljedeće:

Član 62.

Ovlaštena banka dužna je da po osnovu deviza položenih na devizni račun i deviznu štednu knjižicu izvrši obračun i isplati kamatu u devizama ili, na zahtjev domaćeg i stranog fizičkog lica, u novim dinarima.

Član 63.

Domaća i strana fizička lica mogu sa svog deviznog računa ili devizne štedne knjižice podizati efektivni strani novac.

Domaća i strana fizička lica mogu svoja potraživanja po osnovu držanja na deviznom računu ili deviznoj štednoj knjižici prodati domaćem pravnom ili fizičkom licu preko ovlaštene banke.

Članom 6. Zakona o izmjenama i dopunama zakona o deviznom poslovanju, koji je usvojen 23. aprila 1997. godine, predviđeno je da se iza člana 137. dodaje novi član 137a. koji glasi:

Odredbe člana 62. i 63. Zakona neće se primjenjivati na deviznu štednju građana položenu kod poslovnih banaka Republike Srpske do 6. aprila 1992. godine.

Način isplate i obeštećenja građana-štediša po osnovu stare devizne štednje, regulisaće se posebnim zakonom.

Narodna skupština Republike Srpske je na sjednici, održanoj 5. i 6. novembra 2003. godine, usvojila novi **Zakon o deviznom poslovanju** ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 96/03). Članom 64. navedenog zakona je propisano:

Način isplate obaveza prema građanima po osnovu stare devizne štednje, koju su građani položili na devizne račune i devizne štedne knjižice kod banaka, a koje se prenose na Republiku po Zakonu o početnom bilansu stanja u postupku privatizacije državnog kapitala u bankama, regulisaće se posebnim zakonom.

99. **Odluka Vlade Republike Srpske o obustavljanju isplate stare devizne štednje**, od 3. maja 1996. godine ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 10/96). Ovom odlukom predviđeno je sljedeće:

Član 1.

Privremeno se obustavlja isplata "stare" devizne štednje (glavnice i kamate).

Član 2.

Sva sudska rešenja o izvršenju koja su donesena na osnovu pravosnažnih presuda, a odnose se na isplate iz osnova "stare" devizne štednje, ne mogu se izvršavati do donošenja propisa iz člana 1. ove odluke.

Član 3.

Ministarstvo finansija, Ministarstvo pravosuđa i uprave i Narodna banka će pripremiti propise iz člana 1. ove odluke kada se za to steknu uslovi.

Član 4.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u "Službenom glasniku Republike Srpske".

100. Ustavni sud Republike Srpske je, odlukama br. U-36/96 i 49/96 od 30. marta 1999. godine ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 22/99) utvrdio da Odluka o obustavljanju isplate "stare" devizne štednje nije u saglasnosti sa Ustavom Republike Srpske. Sud je presudio da su odlukom, koju je donijela izvršna vlast, neustavno prekršene sudske ovlasti.

101. **Zakon o odlaganju od izvršenja sudskih odluka na teret sredstava budžeta Republike Srpske po osnovu isplate naknade materijalne i nematerijalne štete nastale usljed ratnih dejstava i po osnovu isplate stare devizne štednje** ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 25/02 i 51/03)

Član 1.

Ovim zakonom se odlaže izvršenje sudskih odluka na teret sredstava budžeta Republike Srpske po osnovu isplate naknade materijalne i nematerijalne štete nastale usljed ratnih dejstava i po osnovu isplate stare devizne štednje, kao i ostalih sudskih odluka, vansudskih poravnanja i drugih upravnih akata po osnovu potraživanja iz perioda ratnih dejstava, a donesenih do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 2.

Pod materijalnom i nematerijalnom štetom nastalom usljed ratnih dejstava podrazumijeva se šteta nastala usljed ratnih dejstava u Republici Srpskoj u periodu između 20. maja 1992. godine do 19. juna 1996. godine.

Pod starom deviznom štednjom podrazumijevaju se štedni ulogi fizičkih i pravnih lica kod banaka sa sjedištem na teritoriji Republike Srpske zatečeni na dan 31. decembra 1991. godine.

[...].

Član 3.

Ovaj zakon će se primjenjivati do donošenja zakona kojim će se regulisati način izmirenja obaveza nastalih po osnovu sudskih odluka iz člana 1. ovog zakona.

Član 4.

Ovaj zakon odnosi se i na odluke iz člana 1. ovog zakona donijete za vrijeme trajanja moratorijuma u smislu odredbe člana 3. ovog zakona.

Član 5.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srpske".

102. **Zakon o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima** ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 24/98, 62/02, 38/03 i 54/05)

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se uslovi i postupak za prodaju i prenošenje državnog kapitala u preduzećima Republike Srpske, u svojini domaćih i stranih fizičkih i pravnih lica (u daljem tekstu: privatizacija).

Pod državnim kapitalom u smislu ovog zakona podrazumijeva se kapital u državnoj svojini u preduzećima (u daljem tekstu: državni kapital).

Član 2.

Osnovni principi privatizacije su javno učešće pod jednakim uslovima za sve učesnike i pravo učesnika na izbor određenih preduzeća u koja će investirati vaučere, kupone i novac.

Član 7.

U preduzećima od strateškog značaja iz oblasti proizvodnje i distribucije električne energije, željezničkog saobraćaja, telekomunikacija, vodosnabdijevanja, rudarstva i šumarstva, javnih medija, igara na sreću, proizvodnje oružja, vojne opreme, naftne industrije, državni kapital privatizuje se u skladu sa ovim zakonom, na osnovu posebnih privatizacionih programa koje odobrava i o kojima konačno odlučuje Vlada, a na osnovu pribavljene konsultacije u Narodnoj skupštini Republike Srpske i na osnovu principa slobodnog tržišta.

Član 12.

Privatizaciju provodi Direkcija.

Direkcija za svoj rad odgovara Vladi.

Član 14.

Kupci u postupku privatizacije mogu biti domaća i strana fizička i pravna lica.

[...].

Član 16.

Sredstva plaćanja u postupku privatizacije su:

[...]

- kuponi izdati kao kompenzacija za potraživanja po osnovu stare devizne štednje u skladu sa propisima koje donosi Vlada;

[...].

Član 17.

Lice koje je državljanin Republike Srpske ima pravo na vaučere.

Član 20.

Lice koje ima staru deviznu štednju u banci sa sjedištem na teritoriji Republike Srpske i koje je državljanin Republike Srpske na dan stupanja na snagu ovog zakona ima pravo na kupone za kupovinu akcija u skladu sa ovim zakonom.

Fizičko lice koje ima pravo na kupone u skladu sa odredbama ovog člana, može dobiti kupone za dio ili za cjelokupan iznos svoje štednje, o čemu samo odlučuje.

Broj i vrijednost kupona za lice iz stava 1. ovog člana utvrđuje se prema saldu njegovog devizno-štednog uloga na dan evidentiranja prava.

Član 21.

Realizacija potraživanja po osnovu stare devizne štednje iz člana 20. lica koje nije državljanin Republike Srpske, biće regulisana posebnim aktom i kompenzovana putem Fonda za restituciju.

Član 22.

Potraživanja na osnovu stare devizne štednje izražavaju se u KM, prema zvaničnoj valutnoj listi na dan ostvarivanja prava.

Član 23.

Broj vaučera i vrijednost kupona zapisuje se u elektronskom formatu na jedinstvenom privatizacionom računu, u organizaciji koja obavlja platni promet Republike Srpske (u daljem tekstu: organizacija za platni promet), prema prebivalištu lica.

Vaučeri i kuponi se mogu prenositi naslijeđivanjem, prodajom i drugim oblicima raspolaganja, u skladu sa aktom o njihovoj distribuciji i raspolaganju.

Član 24.

Lice koje dobije vaučere i kupone na osnovu ovog zakona biće blagovremeno obaviješteno od strane organizacije za platni promet o bilansu vaučera i kupona, kao i o promjenama na njegovom jedinstvenom privatizacionom računu.

Član 25.

Vaučeri se koriste isključivo za kupovinu akcija u vaučer ponudi.

Član 26.

Vaučeri se mogu iskoristiti do završetka vaučer ponude, a nakon toga, neiskorišteni vaučeri prestaju da važe.

Kuponi po osnovu stare devizne štednje mogu se koristiti dok traje privatizacija.

Pravo na dio stare devizne štednje, za koji su izdati kuponi, ne može se restituisati.

103. **Zakon o privatizaciji državnog kapitala u bankama** ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 24/98, 5/99, 18/99 i 70/01)

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se uslovi i postupak prodaje i prenosa državnog kapitala u bankama u svojini domaćih i stranih fizičkih i pravnih lica (u daljem tekstu: privatizacija).

[...].

104. **Zakon o početnom bilansu stanja u postupku privatizacije državnog kapitala u bankama** ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 24/98 i 70/01)

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se uslovi i postupak izrade početnog bilansa stanja u postupku privatizacije državnog kapitala u bankama (u daljem tekstu: početni bilans stanja) u skladu sa Zakonom o privatizaciji državnog kapitala u bankama (u daljem tekstu: Zakon o privatizaciji).

Član 2.

U početnom bilansu stanja utvrđuje se vrijednost državnog kapitala banke.

Banka u čijem bilansu stanja, u strukturi kapitala državni kapital iznosi najmanje 50%, obavezna je sastaviti početni bilans stanja.

Početni bilans stanja sastavlja se sa stanjem na dan 30. juna 1998. godine.

[...].

Član 6.

U pasivnom podbilansu banke iskazuju se vrijednosti:

[...]

3. obaveze na osnovu devizne štednje građana sa stanjem 31. decembra 1991. godine;

[...].

Član 8.

Stanje obaveza po osnovu devizne štednje građana iz člana 6. tačka 3. ovog zakona, banka isknižava na teret potraživanja po osnovu deponovane devizne štednje građana, odnosno plasmana po ovoj osnovi.

[...].

Član 20.

Stvari, prava, kapital i obaveze iskazane u pasivnom podbilansu banke iz člana 6. ovog zakona, po izvršenju odobrenog programa privatizacije, prenose se na Ministarstvo [finansija Republike Srpske].

[...].

Član 24.

U roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona Vlada će na prijedlog Agencije za bankarstvo Republike Srpske propisati metodologiju za izradu početnog bilansa stanja.

105. **Zakon o privatizaciji stanova u državnom vlasništvu** ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 11/00, 18/01, 35/01, 47/02, 65/03, 3/04, 70/04, 2/05 i 67/05)

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se privatizacije stanova u državnoj svojini.

Privatizacija se vrši otkupom stanova u skladu sa odredbama ovog zakona.

Član 33.

Otkup stana kupac može vršiti sredstvima svoje stare devizne štednje ili stare devizne štednje njegovog bračnog druga koja je položena kod poslovnih banaka Republike Srpske, a najviše do 60 posto utvrđene otkupne cijene stana.

106. **Zakon o privremenom odlaganju od izvršenja potraživanja iz budžeta Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 110/03 i 63/04)

Član 1.

Ovim zakonom privremeno se odlaže od izvršenja izmirenje potraživanja iz budžeta Republike Srpske po osnovu unutrašnjeg javnog duga.

Član 2.

Pod unutrašnjim javnim dugom, podrazumijeva se javni dug budžeta Republike Srpske prema pravnim i fizičkim licima nastao do 31. decembra 2002. godine, i to:

- potraživanja po osnovu stare devizne štednje-štedni ulozi fizičkih i pravnih lica kod najnižih organizacionih jedinica banaka sa sjedištem na teritoriji Republike Srpske, zatečeni na dan 31. decembra 1991. godine,

[...]

- izvršne sudske odluke i druga akta na teret budžeta Republike Srpske.

Član 3.

Privremeno odlaganje na osnovu ovog zakona, primjenjivaće se do donošenja posebnih zakona, kojim će se regulisati način izmirenja potraživanja iz budžeta Republike Srpske po osnovu unutrašnjeg duga, a najkasnije do 31. decembra 2004. godine.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana potraživanja po osnovu stare devizne štednje mogu se, do donošenja odgovarajućeg zakona, a najkasnije do 31. decembra 2004. godine, koristiti u procesu privatizacije državnog kapitala, privatizacije državnih stanova i privatizacije poslovnih zgrada, poslovnih prostorija i garaža.

107. **Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 63/04), usvojen je 29. juna 2004. godine.

Član 1.

Ovim zakonom se uređuje postupak, način i rokovi utvrđivanja i izmirivanja unutrašnjeg duga Republike Srpske (u daljem tekstu: unutrašnji dug) prema fizičkim i pravnim licima, u ukupnom iznosu do 1.761,7 miliona KM.

Član 2.

Izmirenje unutrašnjeg duga vrši se u skladu sa odredbama ovog zakona na način koji obezbjeđuje i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Republike Srpske.

Obaveze po osnovu unutrašnjeg duga iz člana 1. ovog zakona izmiruju se isplatom u gotovini, emisijom obveznica i otpisivanjem, u skladu sa odredbama ovog zakona.

Član 3.

Pod unutrašnjim dugom, u smislu ovog zakona, podrazumijevaju se:

[...]

obaveze po osnovu devizne štednje deponovane kod banaka na teritoriji Republike Srpske do 31. decembra 1991. godine (u daljem tekstu: stara devizna štednja) u iznosu do 774,9 miliona KM.

Član 11.

Pod starom deviznom štednjom podrazumijeva se devizna štednja deponovana u najnižim poslovnim jedinicama banaka (filijalama) na teritoriji Republike Srpske, sa stanjem na dan 31. decembra 1991. godine, umanjena za iznos prenesenih sredstava na jedinstveni privatizacioni račun i jedinstveni račun vlasnika stare devizne štednje i iznos isplaćen do isteka roka za verifikaciju utvrđenog članom 12. ovog zakona, u ukupnom iznosu do 774,9 miliona KM.

Stara devizna štednja, definisana stavom 1. ovog člana ne obuhvata deviznu štednju deponovanu u filijalama Ljubljanske banke i Invest banke, na teritoriji Republike Srpske, koja će se rješavati u procesu sukcesije imovine bivše SFRJ.

Član 12.

Vlada Republike Srpske će u roku do 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti akt kojim će se regulisati bliži uslovi, postupak i rokovi pojedinačne verifikacije obaveza iz člana 11. ovog zakona.

Obaveze po osnovu stare devizne štednje iz člana 11. ovog zakona preračunavaju se u KM po srednjem zvaničnom kursu Centralne banke BiH koji važi na dan 31. avgusta 2004. godine.

Član 13.

Obračunata neisplaćena ili neiskorištena kamata na staru deviznu štednju od 1. januara 1992. godine otpisuje se u cijelosti, a najviše do iznosa stanja devizne štednje na dan verifikacije i ne predstavlja obavezu Republike Srpske.

Obaveze po osnovu stare devizne štednje koje nisu verifikovane u skladu sa odredbama člana 12. ovog zakona otpisuju se i ne predstavljaju obavezu Republike Srpske.

Ukoliko su obaveze verifikovane na način propisan članom 12. ovog zakona veće od iznosa utvrđenog u članu 11. ovog zakona, razlika se otpisuje srazmjernim umanjnjem pojedinačnih obaveza i ne predstavlja obavezu Republike Srpske.

Član 14.

Obaveze definisane članom 11. ovog zakona izmiruju se isplatom u gotovini i emisijom obveznica.

Član 15.

Dio obaveza po osnovu stare devizne štednje u iznosu do 16,0 miliona KM izmiriće se isplatom u gotovini svakom vlasniku stare devizne štednje, do 100 KM, prilikom postupka verifikacije.

Iznos do 100 KM iz prethodnog stava uključuje verifikovana potraživanja po svim štednim računima vlasnika stare devizne štednje.

Prije isplate u gotovini kao što je predviđeno prethodnim stavom ovog člana pojedinačna potraživanja će se verifikovati na način predviđen članom 12. ovog zakona.

Dio obaveza po osnovu stare devizne štednje u iznosu do 39,1 milion KM izmiriće se isplatom u gotovini svakom vlasniku stare devizne štednje do 1.000 KM.

Obaveze po osnovu stare devizne štednje iz stava 4. ovog člana će se izmiriti u periodu od četiri godine, sa početkom u fiskalnoj 2004. godini.

Vlada Republike Srpske će u roku do 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti akt kojim će odrediti dinamiku i visinu gotovinske isplate.

Član 16.

Preostale obaveze po osnovu stare devizne štednje koje nisu isplaćene po članu 15. ovog zakona u iznosu do 719,8 miliona KM, izmiriće se emisijom dugoročnih obveznica pod sljedećim uslovima:

CH/98/451 i dr.

1. sa rokom dospijeća do 30 godina,
2. isplatom u deset jednakih godišnjih rata počev od devete godine prije krajnjeg datuma dospijeća i
3. bez kamate.

Član 17.

Obveznice izdate u svrhu izmirenja unutrašnjih potraživanja prema Republici Srpskoj se ne mogu koristiti u privatizaciji državne imovine. Stara devizna štednja se može i dalje koristiti u procesu privatizacije do dana kada će se ista moći pretvoriti u obveznice, u skladu sa zakonskim propisima koji regulišu privatizaciju državnog kapitala.

Član 22.

U smislu ovog zakona obveznica predstavlja elektronski zapis, izdat od strane Republike Srpske ili u ime Republike Srpske, u cilju izmirenja unutrašnjeg duga, koji je registrovan u elektronskom registru, a sadrži pravo na isplatu na određeni datum po dospijeću zajedno sa kamatom, ako je ovim zakonom predviđena, a koji ne može biti realizovan ili prenesen bez elektronskog zapisa.

Emisija i način izdavanja svake serije obveznica u skladu sa odredbama ovog zakona vrši se posebnom odlukom Vlade Republike Srpske.

Na emisiju i promet obveznica primjenjuju se odredbe Zakona o hartijama od vrijednosti koji važi u Republici Srpskoj.

Obveznice definisane ovim zakonom glase na ime, u konvertibilnim markama su (KM), prenosive su bez ograničenja, u nematerijalnom su obliku i registruju se u Centralnom registru hartija od vrijednosti Banja Luka.

Nominalna vrijednost obveznica emitovanih u skladu sa odredbama ovog zakona iznosi 1 KM.

Iznosi u feninzima dobijeni preračunavanjem se otpisuju.

Obveznice izdate u skladu sa ovim zakonom predstavljaju unutrašnji dug Republike Srpske, odnosno monetarnu obavezu Republike Srpske, izražen u domaćoj valuti, isključujući dug Republike Srpske po osnovu međunarodnih sporazuma, a za koji je zajmoprimac Ministarstvo finansija Republike Srpske, u ime Republike Srpske.

Član 23.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o privremenom odlaganju od izvršenja potraživanja po osnovu izvršnih odluka na teret budžeta Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 110/03) i Zakon o izmjenama Zakona o privremenom odlaganju od izvršenja potraživanja po osnovu izvršnih odluka na teret budžeta Republike Srpske, koji je Narodna skupština Republike Srpske donijela 29. juna 2004. godine.

108. Vlada Republike Srpske je na sjednici od 7. jula 2005. godine donijela **Uredbu o uslovima, postupku i rokovima verifikacije stare devizne štednje**

Član 1.

Ovom uredbom utvrđuju se bliži uslovi, postupak i rokovi pojedinačne verifikacije stare devizne štednje građana, deponovane u filijalama banaka na teritoriji Republike Srpske, radi utvrđivanja ukupnog i pojedinačnog iznosa unutrašnjeg duga Republike Srpske po osnovu stare devizne štednje i izmirenja obaveza u skladu sa Zakonom o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske (u daljem tekstu: Zakon).

Član 2.

Staru deviznu štednju, iz člana 1. ove uredbe, čini devizna štednja deponovana u najnižim poslovnim jedinicama (filijalama) na teritoriji Republike Srpske, sa stanjem na dan 31. decembra 1991. godine, umanjena za iznos prenesenih sredstava na jedinstveni privatizacioni račun i jedinstveni račun vlasnika stare devizne štednje i iznos isplaćen do isteka roka za verifikaciju.

Iznos stare devizne štednje iz stava 1. ovog člana, preračunava se u konvertibilne marke, po srednjem zvaničnom kursu Centralne banke Bosne i Hercegovine, na dan 31. avgusta 2004. godine, i zaokružuje na cijeli broj.

Ako štediša raspolaže sa više štednih uloga, ukupan iznos verifikovane stare devizne štednje dobija se sabiranjem verifikovanih iznosa pojedinačnih štednih uloga.

Član 3.

[...]

Verifikaciju stare devizne štednje, iz člana 2. ove uredbe, obavlja Agencija za posredničke, informatičke i finansijske usluge a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: APIF).

APIF je dužan provjeriti nivo organizacionog dijela banke kod koje je stara devizna štednja bila deponovana i koja se verifikuje.

Član 4.

U postupku verifikacije stare devizne štednje APIF je dužan:

1. donijeti uputstvo o sprovođenju postupka verifikacije u skladu sa ovom uredbom,
2. objaviti poziv za verifikaciju stare devizne štednje u najmanje dva dnevna lista dostupna na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine i to najmanje tri puta do isteka roka za verifikaciju,
3. započeti postupak verifikacije stare devizne štednje 30 dana nakon prvog objavljivanja poziva za verifikaciju, iz tačke 2. ovog stava,
4. izdati potvrdu vlasniku stare devizne štednje o zaprimljenom zahtjevu i priloženoj dokumentaciji za verifikaciju stare devizne štednje,
5. izvršiti verifikaciju stare devizne štednje u skladu sa ovom uredbom,

6. uspostaviti, redovno ažurirati i održavati registar stare devizne štednje, po deviznom štetiđu, uključujući podatke o stanju verifikovane stare devizne štednje nakon izvršenog otpisa kamate, iznosu otpisane kamate, prometu do okončanja postupka verifikacije i drugo,
7. obezbijediti potrebne sigurnosne postupke zaštite registra stare devizne štednje,
8. obezbijediti formiranje posebne baze podataka stare devizne štednje prema: filijalama iz Tabele 1 ove uredbe, filijalama sa teritorije Federacije Bosne i Hercegovine i Distrikta Brčko, utvrđenim zakonskim i drugim rasponima iznosa stare devizne štednje sa brojem štetiđu i drugim pokazateljima prema ukazanoj potrebi,
9. poništiti deviznu knjižicu nakon izvršene verifikacije u skladu sa ovom uredbom,
10. redovno obavještavati Ministarstvo finansija o izvršenoj verifikaciji,
11. čuvati arhivu o izvršenoj verifikaciji stare devizne štednje i
12. obavljati druge poslove u skladu sa ovom uredbom i zaključenim ugovorom sa Ministarstvom finansija.

Član 5.

U skladu sa članom 13. Zakona, APIF vrši otpis neisplaćene ili neiskorištene kamate na staru deviznu štednju obračunate od 1. januara 1992. godine, na sljedeći način:

1. kada je kamata obračunata i pripisana glavnici stare devizne štednje u štednoj knjižici, iznos kamate evidentiran u deviznoj knjižici oduzima se od posljednjeg stanja,
2. kada je kamata obračunata i pripisana glavnici stare devizne štednje, a nije evidentirana u deviznoj knjižici, iznos kamate iz obračuna dobijenog od banke kod koje je stara devizna štednja bila deponovana oduzima se od posljednjeg stanja.

Član 6.

Vlasnik stare devizne štednje dužan je, u roku od 90 dana od dana početka postupka verifikacije, [...] lično ili putem ovlaštenog punomoćnika, predati zahtjev za verifikaciju stare devizne štednje neposredno u poslovnim jedinicama APIF-a u mjestu filijale banke gdje je stara devizna štednja bila deponovana ili u poslovnoj jedinici APIF-a najbližoj mjestu prebivališta vlasnika stare devizne štednje.

Član 7.

Za potrebe verifikacije vlasnik stare devizne štednje dužan je lično ili putem ovlaštenog punomoćnika podnijeti APIF-u sljedeću dokumentaciju:

- zahtjev za verifikaciju stare devizne štednje,
- originalnu deviznu štednu knjižicu vlasnika stare devizne štednje,
- rodni list za maloljetne vlasnike stare devizne štednje,
- punomoć ovjerenu kod nadležnog organa,

- ličnu kartu ili pasoš i kopiju lične karte ili pasoša punomoćnika i
- pravosnažno rješenje o nasljeđivanju, ako je stara devizna štednja stečena nasljeđivanjem.

Zahtjev za verifikaciju stare devizne štednje podnosi se na Obrascu broj 1. koji je priložen uz ovu uredbu i njen je sastavni dio.

Član 8.

Iznos stare devizne štednje verifikovan u skladu sa ovom uredbom APIF evidentira u deviznoj štednoj knjižici i u registru stare devizne štednje nakon usklađivanja stanja devizne štednje na deviznoj knjižici, odnosno računu stare devizne štednje sa stanjem u evidenciji APIF-a preuzetog od poslovnih banaka.

O izvršenoj verifikaciji [...], APIF izdaje deviznom štediši zvanični akt u formi potvrde [...].

Ako devizni štediša raspolaže sa više štednih uloga, potvrda, iz stava 2. ovog člana, izdaje se na ukupan iznos verifikovane stare devizne štednje.

Nakon završetka postupka verifikacije, pojedinačni iznosi stare devizne štednje verifikovani u skladu sa Zakonom i ovom uredbom, umanjuju se za dio obaveza stare devizne štednje koji se izmiruje isplatom u gotovini u skladu sa članom 15. Zakona, evidentira na način iz stava 1. ovog člana i upisuje u potvrdu, iz stava 2. ovog člana.

Član 9.

Poništena devizna štedna knjižica i potvrda, iz člana 8. ove uredbe, služe vlasniku stare devizne štednje kao dokaz da je njegov štedni ulog verifikovan za potrebe ostvarivanja prava, po osnovu stare devizne štednje, u skladu sa Zakonom.

Član 10.

APIF vrši provjeru ispravnosti podataka iz dokumentacije podnesene od strane vlasnika stare devizne štednje, [...], u saradnji sa nadležnim organima.

Ako APIF utvrdi da nedostaje neki od podataka, odnosno dokument na osnovu kojeg se nesumnjivo može utvrditi stanje stare devizne štednje, [...], zatražiće od vlasnika stare devizne štednje ili ovlašćenog punomoćnika da u određenom roku dostavi potrebne podatke, odnosno dokumente.

Ako po isteku roka iz stava 2. ovog člana APIF ne dobije tražene podatke, odnosno dokumente ili ako uz dobijene dokumente nije moguće izvršiti verifikaciju iznosa stare devizne štednje, APIF će donijeti zaključak o odbacivanju zahtjeva za verifikaciju.

Protiv zaključka, iz stava 3. ovog člana, dopuštena je žalba Komisiji za verifikaciju stare devizne štednje (u daljem tekstu: Komisija), kao drugostepenom organu.

Rješavajući u postupku verifikacije stare devizne štednje, APIF i Komisija dužni su postupati po Zakonu o opštem upravnom postupku.

Član 11.

Komisija se sastoji od pet članova, koje imenuje Vlada Republike Srpske od predstavnika Ministarstva finansija, APIF-a, banke kod koje je stara devizna štednja bila deponovana, Ministarstva pravde i Glavne službe za reviziju javnog sektora Republike Srpske.

Administrativno-tehničke poslove za potrebe Komisije obavlja APIF.

Član 12.

Podatke o iznosu stare devizne štednje verifikovane u skladu sa Zakonom i ovom uredbom APIF je dužan dostavljati Ministarstvu finansija Republike Srpske-Sektoru za trezor i upravljanje dugom.

Ministarstvo finansija Republike Srpske – Sektor za trezor i upravljanje dugom dužan je redovno knjigovodstveno evidentirati obaveze Republike Srpske po osnovu verifikovane stare devizne štednje, na osnovu zaprimljenih podataka iz stava 1. ovog člana.

Član 14.

U postupku verifikacije banke su dužne sarađivati sa Ministarstvom finansija, APIF-om i Komisijom.

109. Ministarstvo finansija Republike Srpske je 12. jula 2005. godine, putem medija, objavilo **Poziv za verifikaciju stare devizne štednje**, u skladu sa članom 12. stavom 1. Zakona o izmirenju unutrašnjeg duga i članom 4. Uredbe o verifikaciji stare devizne štednje Vlade Republike Srpske. Tačkom 1. navedenog Poziva predviđeno je:

Pozivaju se vlasnici stare devizne štednje da izvrše verifikaciju stare devizne štednje deponovane do 31.12.1991. godine u filijalama banaka na teritoriji Republike Srpske, radi utvrđivanja ukupnog i pojedinačnih iznosa unutrašnjeg duga Republike Srpske po osnovu stare devizne štednje i izmirenja istog u skladu sa Zakonom o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske.

Tačka 2.

Verifikacija stare devizne štednje vrši se u svim poslovnim prostorijama Agencije za posredničke, informatičke i finansijske usluge a.d. (APIF) u periodu od **10.08.2005. godine do 10.11.2005. godine**.

Tačka 4.

Zahtjev za verifikaciju stare devizne štednje mogu podnijeti i lica koja ne posjeduju originalnu deviznu štednu knjižicu.

[...].

V. ŽALBENI NAVODI

110. Podnosioci prijava se generalno žale da je povrijeđeno njihovo pravo na mirno uživanje imovine, zagarantovano članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Jedan dio podnosilaca prijava se, također, žali da je povrijeđeno njihovo pravo na pristup sudu, zagarantovano članom 6. stavom 1. Evropske konvencije.

111. Svi podnosioci prijava traže punu isplatu cjelokupne devizne štednje, a mnogi posebno traže isplatu kamata. Neki od podnosilaca prijava traže od Doma da naredi donošenje zakona po kojem će stara devizna štednja biti proglašena neotuđivom privatnom imovinom bez ikakvih ograničenja.

VI. ODGOVOR TUŽENIH STRANA

A. Bosna i Hercegovina

112. Tužena strana Bosna i Hercegovina, do dana usvajanja ove Odluke, nije dostavila svoje pisano izjašnjenje o prihvatljivosti i meritumu predmetnih prijava.

B. Republika Srpska

113. U vezi sa činjenicama, tužena strana, Republika Srpska, ne osporava činjenično stanje iz prijava.

114. Po pitanju prihvatljivosti Republika Srpska predlaže da se prijave proglaše neprihvatljivim, zbog neiscrpljivanja pravnih lijekova.

115. U pogledu merituma, tužena strana, Republika Srpska, ne osporava da potraživanja podnosilaca prijava, po osnovu stare devizne štednje, predstavljaju imovinu u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Nadalje, tužena strana ističe da je uplitanje u ovo pravo podnosilaca prijava bilo opravdano, tj. u javnom interesu i u skladu sa zakonom. U tom smislu, tužena strana se pozvala na svoj stav iznijet u odluci *Azra Kugić i drugi (op. cit, tač. 116-128)*. Tužena strana je, također, istakla da je u cilju implementacije navedene odluke Doma, u saradnji sa Državom Bosnom i Hercegovinom, Federacijom Bosne i Hercegovine, Uredom visokog predstavnika, Međunarodnim monetarnim fondom i Svjetskom bankom donijela Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske. Tužena strana je navela da nema "slobodu i pravo" da samoinicijativno rješava pitanje izmirenja obaveza po osnovu unutrašnjeg duga, s obzirom da se ova materija reguliše na nivou Države u koordinaciji oba entiteta. Na osnovu svega navedenog Republika Srpska predlaže da se prijave odbiju i u meritumu, kao neosnovane.

C. Mišljenje *amicus curiae* – Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini

116. Udruženje za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini stoji na stanovištu da su svi problemi i evidentna i flagrantna kršenja ljudskih prava u vezi sa "starom deviznom štednjom", položenom u bankama sa sjedištem u Bosni i Hercegovini ili filijalama banaka sa sjedištem u drugim republikama na teritoriji Bosne i Hercegovine prije 31. decembra 1990. godine, proistekla iz razloga što Bosna i Hercegovina, kao pravni sljednik Republike Bosne i Hercegovine i kao jedna od pravnih sljednica bivše SFRJ, nije poduzela potrebne radnje kojima bi zaštitila prava građanskih lica – imaoce deviznih računa i deviznih štednih uloga kod banaka, odnosno filijala na dan 31. decembra 1990. godine. Štaviše, donošenjem relevantnih zakona stvorila je pravnu nesigurnost za devizne štediše u pogledu ostvarivanja prava na imovinu.

117. Republika Bosna i Hercegovina je činom izlaska iz bivše SFRJ, prihvatanjem Ustava Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine i zakona Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine i donošenjem Uredbe sa zakonskom snagom o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona, koji se u Bosni i Hercegovini primjenjuju kao republički zakoni ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 2/92), znala da preuzima i dio obaveza i odgovornosti za deviznu štednju građana za koju je garancije dala bivša SFRJ, pa je ovom pitanju morala posvetiti posebnu pažnju jer su je ustavne odredbe iz člana 39. Ustava Republike Bosne i Hercegovine, kojim se građanima zajamčuje pravo svojine i člana 85, kojim se zajamčuje pravo građanina da bude obaviješten, na to obavezivale.

118. Republika Bosna i Hercegovina je donijela Uredbu sa zakonskom snagom o deviznom poslovanju ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 2/92), kojom je stavila van snage savezni Zakon o deviznom poslovanju ("Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije", br. 66/85 i 82/90). U članu 144. navedene Uredbe, Republika je utvrdila da će se pitanje dijela stare devizne štednje, u dijelu koji se odnosi na redeponovanu štednju kod Narodne banke Jugoslavije, urediti posebnim propisom. Članom 9. iste Uredbe, preuzela je jemstvo za devize građana koje su se nalazile u posjedu banaka i na računima u inostranstvu ovlaštene banke za poslove sa inostranstvom čije je sjedište bilo u Bosni i Hercegovini.

119. Ako Republika Bosna i Hercegovina nije mogla obezbijediti pravo raspolaganja deviznom štednjom redeponovanom kod Narodne banke Jugoslavije, propustila je donijeti zakon kojim utvrđuje deviznu štednju građana u posjedu banaka na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine i način raspolaganja ovim deviznim sredstvima građana uz zaštitu prava građana sa teritorija koje nisu bile pod njenom kontrolom.

120. Propuštajući da donese ovakav zakon, Bosna i Hercegovina je ostavila na volju bankama da same odlučuju o ovoj imovini građana. Banke su samovoljno odbile isplaćivati štednju i kamatu po deviznoj štednji. Jedino su visoki političari i funkcioneri uspjeli dobiti svoja sredstva nazad.

121. Potpisivanjem Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Bosna i Hercegovina je preuzela ustavnu obavezu da osigura najviši standard ljudskih prava, pa time da osigura i pravo raspolaganja deviznim štedišama deviznom štednjom (Ustav Bosne i Hercegovine, član II/3.k), kao i pravo na pravično suđenje II/3.e). Treba imati na umu da je Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini, sa svojim aneksima, obezbijedio Bosni i Hercegovini pravni milje da ispuni ovu obavezu.

122. Odluka Bosne i Hercegovine o ciljevima i zadacima devizne politike u 1996. godini ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 33/94), u tački 7, propisuje da Bosna i Hercegovina preuzima obavezu da će staru deviznu štednju deponovanu kod Narodne banke Jugoslavije, zajedno sa kamatom na štednju, rješavati donošenjem zakona o javnom dugu Bosne i Hercegovine ili na drugi način, u sklopu ukupne konsolidacije duga Bosne i Hercegovine zajedno sa međunarodnom zajednicom.

123. Odgovornost Bosne i Hercegovine sastoji se u tome što nakon donošenja ove Odluke ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 13/96) nije poduzela daljnje operativne korake u realizaciji odluke o zaštiti prava štediša i interesa države, a morala je to učiniti.

124. Bosna i Hercegovina je odgovorna i za donošenje Okvirnog zakona o privatizaciji preduzeća i banaka u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 14/98), kojim je dala izričito pravo entitetima da privatiziraju preduzeća i banke smještene na njihovom teritoriju koje nisu u privatnom vlasništvu.

125. Nadalje, Udruženje za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini smatra da su sudski organi propustili da zaštite građane tako što nisu donosili ili izvršavali pravomoćne presude u pogledu devizne štednje, čime su prekršili član 6. Evropske konvencije.

126. Odgovornost Bosne i Hercegovine je i u tome što se oglašila na stavove Doma za ljudska prava, koji je, svojom Odlukom u predmetima *Poropat i drugi* (vidi Odluku o prihvatljivosti i meritumu, CH/97/48 i dr, od 10. maja 2000. godine/u daljnjem tekstu: *Poropat i drugi*), koji su se odnosili na istu pravnu problematiku, ukazao na ozbiljna kršenja ljudskih prava proistekla iz odbijanja odgovornosti Bosne i Hercegovine. Osim toga, Udruženje smatra da u pogledu devizne štednje, Država nije napravila niti jedan pozitivan pomak od donošenja relevantnih odluka Doma.

127. Činjenica je da je Bosna i Hercegovina ostala pasivna i po pitanju pregovora o preuzimanju obaveza po jemstvu bivše SFRJ za staru deviznu štednju, koji se vode pod pokroviteljstvom Banke za međunarodna poravnanja (Anex C Sporazuma o sukcesiji, član 7. stav 1). Bosna i Hercegovina

je imala obavezu za pokretanje ovog pitanja putem Visokog predstavnika i Vijeća za implementaciju mira, čije su članice i 5 sljednica bivše SFRJ.

128. Stupanjem na snagu Sporazuma po pitanju sukcesije, Bosna i Hercegovina i entiteti imaju obaveze po pitanju stare devizne štednje u iznosima u kojima banke nosioci obaveza po deviznoj štednji utvrde da su Bosna i Hercegovina i entiteti koristili devizna sredstva za svoje potrebe.

129. Donešeni zakoni (Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Bosne i Hercegovine; Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske; Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine; Zakon o unutrašnjem dugu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine) su prema Sporazumu o sukcesiji ništavni, a po Ustavu Bosne i Hercegovine su neustavni sa aspekta kršenja ljudskih prava. Obaveza po staroj deviznoj štednji svodi se isključivo na ugovoreni odnos banke, koja je pravni sljednik banke na dan 31. decembra 1991. godine, i štediše te po zakonu o obligacijama ne može se prenijeti na trećeg bez pristanka povjerioca – štediše u konkretnom slučaju.

130. Umjesto trošenja silnih novaca i sati u daljim zakonskim i podzakonskim manipulacijama deviznom štednjom, entiteti su dužni dati naloge bankama da aktiviraju stavke po deviznoj štednji isknjižene u pasivnu podbilancu, tj. da ih vrate u aktivu i počnu vraćati štedišama novac. Država i entiteti će vratiti onaj dio sredstava devizne štednje koji su povukli, ili koristili, za vlastite potrebe.

131. Za potraživanja devizne štednje položene kod Narodne banke Jugoslavije sa pravom reotkupa, banke moraju pokrenuti sudske postupke protiv 5 država sljednica, budući da nije postignut dogovor pred Bankom za međunarodna poravnanja.

132. Odgovornost Bosne i Hercegovine i entiteta postoji u odnosu na donošenje zakonskih mjera kojima će se stare devizne štediše zaštititi od eventualnih zloupotreba od strane banaka. Naime, politike i način isplate devizne štednje od strane banaka moraju biti jasne, transparentne i u funkciji nediskriminacije štediša.

133. Donešeni entitetski zakoni kojima se devizna štednja pretvara u javni dug, ne omogućavaju deviznim štedišama procesne garancije u smislu člana 6. Evropske konvencije.

134. U mišljenju je istaknut stav da Država nema javni interes u pogledu opravdanosti miješanja u pravo na imovinu vlasnika stare devizne štednje. U tom smislu, navodi se da Država ne raspolaže podacima o svojoj imovini, te da je miješanje u ovo pravo neopravdano pošto Država ne vodi savjesno proces privatizacije. Na taj način, Država gubi veliki dio sredstava, koja bi pomogla u rješavanju problema stare devizne štednje.

135. Budući da se radi o kršenju ljudskih prava građana Bosne i Hercegovine, a isključivo u interesu organiziranog kriminala koji dolazi iz redova međunarodne zajednice i domaćih političkih oligarhija, *amicus curiae* je mišljenja da bi Komisija trebala:

- obavijestiti i pozvati članove Predsjedništva Bosne i Hercegovine da podnesu Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine zahtjev za preispitivanje ustavnosti zakona koji se odnose na privatizaciju banaka i preduzeća, zakona o javnom dugu i zakona o zabrani izvršenja sudskih presuda;

- zatražiti i izricanje mjere zabrane dalje privatizacije preduzeća i banaka dok se ne utvrdi i usvoji program konsolidacije i vraćanja ino duga koji su preuzeli entiteti i pitanje isplate stare devizne štednje građanima u Bosni i Hercegovini uključujući i izbjegla lica;

- sugerisati Predsjedništvu Bosne i Hercegovine da traže hitno sazivanje sjednice Vijeća za implementaciju mira s ciljem dobivanja stručne i političke podrške u zaštiti prava građana Bosne i Hercegovine.

D. Mišljenje *amicus curiae* – Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu

136. Ured Visokog predstavnika, u svom mišljenju od 1. aprila 2005. godine, smatra da treba odustati od stavova Doma, izraženih u odluci *Poropat i drugi*, iz razloga što je Država prenijela tu nadležnost na entitete i Brčko Distrikt. Time je Država iskoristila svoju diskrecionu moć. Štaviše, Ured Visokog predstavnika smatra da je nerealno očekivati da entiteti i Brčko Distrikt mogu imati iste standarde za isplatu stare devizne štednje, jer se, uključujući privatizaciju, nalaze u različitim pozicijama.

137. U pogledu obaveza entiteta i Brčko Distrikta, Ured Visokog predstavnika je, uz upućivanje na podatke Međunarodnog monetarnog fonda, dao statistički pregled obaveza Države po pitanju unutarnjeg duga i pojedinih njegovih elemenata. Time je Ured Visokog predstavnika ukazivao na ozbiljnost situacije.

138. U pogledu procesnih prava, naglašeno je da se pravo pristupa sudu u smislu člana 6. Evropske konvencije može ograničiti u javnom interesu, što bi bilo opravdano u slučajevima stare devizne štednje. U tom smislu, ukazano je na određenu praksu Evropskog suda za ljudska prava (presuda *National & Provincial Building Society et al. protiv Velike Britanije*, od 23. oktobra 1997. godine, broj 117/1996/736/933-935, stav 105). Osim toga, naglašeno je da se podzakonski propisi tek trebaju donijeti, tako da je ocjena zakona preuranjena.

139. Na kraju je istaknuto da postojeći zakonski okvir predstavlja proporcionalan odnos između prava pojedinca i interesa Države, pri čemu Država uživa široko polje procjene.

VII. MIŠLJENJE KOMISIJE

A. Prihvatljivost

140. Komisija podsjeća da su prijave podnesene Domu u skladu sa Sporazumom. S obzirom da Dom o njima nije odlučio do 31. decembra 2003. godine, Komisija je, u skladu sa članom 2. Sporazuma iz septembra 2003. godine i članom 3. Sporazuma iz 2005. godine, nadležna da odlučuje o ovim prijavama. Pri tome, Komisija će uzimati kriterije za prihvatljivost prijave sadržane u članu VIII(2) Sporazuma. Komisija, također, zapaža da se Pravila procedure kojima se uređuje njeno postupanje ne razlikuju, u dijelu koji je relevantan za predmete podnosilaca prijave, od Pravila procedure Doma, izuzev u pogledu sastava Komisije.

1. Nadležnost *ratione personae*

141. Općenito, Komisija podsjeća da se njena nadležnost, prema članu II(2) Sporazuma, proteže na navodne ili očigledne povrede ljudskih prava gdje je takvu povredu navodno ili očigledno počinila jedna ili više strana u Sporazumu. Imajući na umu kompleksnost pravnih i ustavnih aranžmana Bosne i Hercegovine, Komisija smatra da bi bilo nerazumno očekivati od podnosilaca prijave da su u stanju u svim okolnostima tačno imenovati tuženu stranu. Iz ovog razloga, Dom je uvijek smatrao da nije ograničen izborom tužene strane podnosioca prijave. Dom je, u nekoliko prilika, ispitao prijave u vezi sa tuženom stranom onako kako je to odredio sam Dom (*op. cit, Poropat i drugi*, tač. 132-133).

142. S obzirom na gore navedeno, Komisija će razmotriti sve ove prijave i protiv Bosne i Hercegovine i protiv Republike Srpske.

(a) Odgovornost Bosne i Hercegovine

143. U pogledu odgovornosti Bosne i Hercegovine, Komisija, prije svega, podsjeća da je u svojoj dosadašnjoj praksi već razmatrala ovo pitanje u predmetima sa istim ili sličnim činjeničnim i pravnim supstratom (vidi, na primjer, Odluku o prihvatljivosti i meritumu *Đorđe Besarović i drugi*

CH/98/451 i dr.

protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine; CH/98/375 i dr, od 6. aprila 2005. godine, tačka 1151. i dalje). Tom prilikom, a uzimajući u obzir analizu ustavnih i zakonskih rješenja u vezi sa "starom deviznom štednjom", Komisija je utvrdila da "[...] Bosna i Hercegovina ostaje odgovorna za pronalaženje zajedičkog rješenja za problem starih bankovnih računa, te smatra da su prijave prihvatljive *ratione personae* protiv Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju" (tačka 1156).

144. Što se tiče sudskih postupaka koje su pokrenuli neki od podnosilaca prijava i navoda o nemogućnosti drugih da pristupe sudu, Komisija zapaža da se to isključivo tiče sudstva Republike Srpske. Komisija, zbog toga, nalazi da su prijave neprihvatljive protiv Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 6. Evropske konvencije.

(b) Odgovornost Federacije Bosne i Hercegovine

145. U predmetima br. CH/99/2274, *Lidija Polferov-Lučić protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/00/4103, *Idriz Osmanagić protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/00/4747, *Slavojka Hadžiahmetović protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine* i CH/00/6102, *Živko Todorović protiv Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske*, podnosioci prijava su naveli, kao tuženu stranu, i Federaciju Bosne i Hercegovine. Komisija, međutim, uviđa da ovaj Entitet nema odgovornosti prema "staroj deviznoj štednji" podnosilaca prijava, jer se relevantne banke i njene filijale nalaze na teritoriji Republike Srpske.

146. Komisija zaključuje da nije nadležna *ratione personae* da razmatra predmetne prijave u odnosu na Federaciju Bosne i Hercegovine.

(c) Odgovornost Republike Srpske

147. Republika Srpska tvrdi da se ne može smatrati odgovornom za moguće povrede u ovim predmetima.

148. U pogledu člana 6. Evropske konvencije, Komisija je već zaključila (vidi tačku 144. ove Odluke) da se Republika Srpska ne može osloboditi od odgovornosti *ratione personae* u vezi sa pravom na pristup sudu, jer je institucionalna zaštita garantovana, prije svega, kroz sudski sistem Republike Srpske.

149. Nadalje, u vezi sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, Komisija podsjeća da je sve zakone primjenjive na teritoriji Republike Srpske, koji se bave bankarstvom, potraživanjima građana, privatizacijom i unutrašnjim dugom, donijela Republika Srpska i da su svi organi određeni za implementaciju zakona institucije Republike Srpske. Nadalje, žalbe podnosilaca prijava i drugih tužilaca u vezi sa deviznom štednjom su ispitali sudovi koji su nadležni samo na teritoriji Republike Srpske. Republika Srpska je odgovorna u ovim predmetima za regulatorne mjere i druge postupke koje je preduzela u dijelu u kome su oni uticali na položaj podnosilaca prijava u odnosu na banke, a posebno, u odnosu na štedne uloge u bankama. Osim toga, podnosioci prijava se žale da se ne mogu obratiti niti jednoj instituciji u Entitetu radi zaštite svojih prava.

150. Prema tome, navodi podnosilaca prijave nisu *prima facie* naprihvatljivi.

151. Ipak, Komisija smatra da na odgovornost Republike Srpske utiče odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj *U 14/05* (od 2. decembra 2005. godine). Ovom odlukom naloženo je Bosni i Hercegovini da "[...] u roku od 3 mjeseca od dana objave [te] odluke u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" donese zakon kojim će se regulirati pitanje isplate stare devizne štednje" (Izreka). Odluka je objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", broj 2/06, od 16. januara 2006. godine. S druge strane, Ustavni sud Bosne i Hercegovine je proglasio neustavnim relevantne odredbe Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 63/04), koje se odnose na "staru deviznu štednju".

CH/98/451 i dr.

Uzimajući u obzir ove činjenice, Komisija će u dijelu odluke o meritumu dati konačno mišljenje o odgovornosti Republike Srpske *ratione personae* u vezi sa pravom na imovinu podnosioca prijave.

152. Prema tome, Komisija zaključuje da je nadležna *ratione personae* da razmatra predmetne prijave u odnosu na Republiku Srpsku.

2. *Res iudicata*

153. Republika Srpska tvrdi da je Komisija, u skladu sa članom VIII(2)(b), spriječena da ispita ove predmete zbog toga što su oni u suštini isti kao stvar koju je Dom već ispitaio. Republika Srpska posebno tvrdi da odluke Doma po istom pitanju u predmetu *Azra Kugić i drugi* sprječavaju razmatranje ovih prijava.

154. Komisija podsjeća da princip *res iudicata* predviđa da je konačna presuda koju donese nadležni sud o meritumu predmeta konačna u odnosu na prava uključenih strana i predstavlja apsolutnu zabranu kasnijih postupaka koji se tiču istog potraživanja. Taj princip je izražen u članu VIII(2)(b) Sporazuma kojim je propisano da Dom "neće razmatrati prijavu koja je u suštini ista kao i stvar koju je Dom već ispitaio, ili je već podnesena na drugi postupak međunarodne istrage ili rješavanja". Međutim, nijedan od ovih podnosioca prijave nije uključen u odluke Doma u predmetima *Azra Kugić i drugi*, dakle, princip *res iudicata* se ne može odnositi na njih.

155. Član VIII(2)(b) Sporazuma nije primjenjiv u ovom slučaju kako bi se Komisiji uskratila ovlaštenja da razmatra prijave bez obzira na slične ranije prijave pred Domom.

3. **Iscrpljivanje domaćih pravnih lijekova i pravilo 6 mjeseci**

156. U skladu sa članom VIII(2)(a), Komisija će razmotriti da li postoje efikasni pravni lijekovi i, ako je tako, da li su podnosioci prijave dokazali da su ih iscrpili, te da li su podnosioci prijave dokazali da su prijave podnesene u roku od šest mjeseci od dana kada je donesena konačna odluka. Komisija podsjeća da pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova zahtijeva da podnosioci prijave dođu do konačne odluke. Konačna odluka predstavlja odgovor na zadnji pravni lijek, koji je djelotvoran i adekvatan da ispita nižestepenu odluku kako u činjeničnom tako i u pravnom pogledu. Odluka kojom je djelotvoran pravni lijek odbačen zato što apelanti nisu ispoštovali formalne zahtjeve pravnog lijeka (rok, plaćanje taksi, forma ili ispunjenje zakonskih uvjeta i sl), ne može se smatrati konačnom. S druge strane, korištenje nedjelotvornog pravnog lijeka ne prekida rok od 6 mjeseci za podnošenje prijave Komisiji.

157. Komisija, na prvom mjestu, napominje da pri primjeni principa iscrpljivanja pravnih lijekova nije potrebno uzimati u obzir kvantitet odluka Evropske komisije za ljudska prava u pogledu određene problematike (čak i da nema niti jednog predmeta u relevantnom smislu), već je potrebno ispitivati u svakom pojedinom slučaju da li je pravni lijek djelotvoran ili ne, prema relevantnim zakonima države.

158. Na pojedinca se ne može staviti pretjerani teret u otkrivanju koji je najefikasniji put kojim bi se došlo do ostvarivanja svojih prava (Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 18/00*, od 10. maja 2002. godine, tačka 40, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 30/02). Djelotvornost pravnog lijeka se ne ogleda samo u činjenici da je on pravno i formalno predviđen, već i da je u praksi djelotvoran. Osnovna ljudska prava, koja štiti Evropska konvencija i Ustav Bosne i Hercegovine, moraju biti stvarna i djelotvorna kako u zakonu tako i u praksi, a ne iluzorna i teoretska. Pravni lijekovi koji su predviđeni za zaštitu prava moraju biti fizički dostupni, ne smiju biti ometani aktima, propustima, odlaganjima ili nemarom vlasti, te moraju biti u stanju štiti predmetna prava (Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 36/02*, od 30. januara 2004. godine, tačka 25, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 9/04).

159. U vezi s tim, Komisija podsjeća da je u Bosni i Hercegovini već etablirana praksa da se podnosioci prijave mogu obratiti direktno Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine ili Domu, u slučaju

kada nema djelotvornih pravnih lijekova u vezi sa određenim ustavnim pravom, odnosno pravom iz Sporazuma. Tako je u svim slučajevima nerazumnog trajanja postupka zaključeno da u Bosni i Hercegovini ne postoji odgovarajući pravni lijek. Iz toga razloga, apelanti, tj. podnosioci prijave nisu se morali obratiti niti jednom domaćem organu, već direktno Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine ili Domu, tj. Komisiji, i tvrditi povredu citiranog prava (vidi, nedavno usvojene predmete Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *AP 769/04*, od 30. novembra 2004. godine, tačka 23, sa uputom na daljnju praksu Evropskog suda za ljudska prava). Nadalje, Dom je jasno naveo da činjenica da postupak još traje neće spriječiti Dom da ispita žalbene navode podnosioca prijave u vezi sa dužinom postupka (Odluka o prihvatljivosti i meritumu, *CH/99/1972, M.T. protiv Republike Srpske*, od 3. jula 2003. godine, tačka 27). Isti slučaj je bio sa pravom pristupa sudu, gdje je zaključeno da Bosna i Hercegovina i njeni entiteti i Brčko Distrikt nisu predvidjeli pravni lijek protiv povrede prava pristupa sudu (vidi, na primjer, Odluku o prihvatljivosti i meritumu Komisije, *Dmitar Arula protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, od 8. i 9. marta 2005. godine, tačka 55; Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 19/00* od 4. maja 2001. godine, tačka 12. *et sequ.*, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 27/01).

160. Komisija navodi da je prva indicija nedjelotvornog pravnog sistema u pogledu isplate stare devizne štednje činjenica da Bosna i Hercegovina do danas nije počela da isplaćuje staru deviznu štednju.

161. S obzirom na gore navedeno, Komisija smatra da ne postoje efikasni pravni lijekovi koji su dostupni podnosiocima prijave, a koje bi trebali iscrpiti. U ovim okolnostima, Komisija cijeni da je opravdano razmatrati prijave.

162. Komisija, zbog toga, zaključuje da prijave nisu neprihvatljive prema članu VIII(2)(a).

4. Ostalo

163. U skladu sa pravilom 50. stavom 1f. Pravila procedure Komisije, Komisija zaključuje da nije nadležna *ratione temporis* da razmatra dio prijave u predmetu broj CH/98/464, *Munira Musić protiv Bosne i Hercegovine i Republike Srpske*. Naime, podnositeljica prijave je u svom odgovoru na pismo Komisije, od 19. novembra 2005. godine, dostavila i kopiju devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo na iznos od 2.000 ATS. Komisija zapaža da je ovaj zahtjev podnesen Komisiji po prvi put nakon 31. decembra 2003. godine, a prema članu 3. Sporazuma i pravilu 44. Pravila procedure Komisije, Komisija može odlučivati samo o "predmetima" odnosno "prijavama" podnesenim Domu do 31. decembra 2003. godine. Komisija smatra da se ovi izrazi ne odnose samo na potpuno nove prijave, nego i na nove zahtjeve od strane podnositeljice prijave koji se ne odnose na stvar iznesenu u ranije podnesenoj prijavi. Novi zahtjev, koji je postavila podnositeljica prijave, spada u tu kategoriju. Slijedi da je zahtjev nespojiv sa odredbama mandata Komisije predviđenog Sporazumom iz 2005. godine. Komisija, zbog toga, odlučuje da ovaj zahtjev proglasi neprihvatljivim *ratione temporis*.

164. Osim toga, u skladu sa pravilom 50. stavom 1(b) Pravila procedure Komisije, Komisija proglašava neprihvatljivim dio prijave broj CH/01/6871, *Branko Vasković protiv Bosne i Hercegovine*, koji se odnosi na dinarski plog na deviznoj štednoj knjižici. Naime, Komisija ima nadležnost da razmatra prijavu samo ako je ispoštovan princip iscrpljivanja pravnih lijekova. Pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova zahtijeva da podnosilac prijave dođe do konačne odluke. Konačna odluka predstavlja odgovor na zadnji pravni lijek, koji je djelotvoran i adekvatan da ispita nižestepenu odluku kako u činjeničnom tako i u pravnom pogledu. Pri tome, podnosilac prijave mora imati dispoziciju korištenja pravnog lijeka, bez obzira da li se radi o redovnom ili vandrednom pravnom lijeku. S obzirom da se u konkretnom slučaju radi o "dinarskoj štednji", tj. predmetna "imovina" ne podliježe propisima koji regulišu pitanje "stare devizne štednje" (vidi Odluku o prihvatljivosti i meritumu CH/98/375 i dr. *Besarović i dr. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, od 6. aprila 2005. godine, tačka 1064. i dalje), podnosilac prijave je, prema čl. 171. i 172. Zakona o parničnom postupku ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 42/98), u vezi sa relevantnim odredbama Zakona o obligacionim odnosima, mogao pred

CH/98/451 i dr.

nadležnim sudom podnijeti tužbu za izvršenje ugovornih obaveza ili za utvrđenje svojih potraživanja, dakle, imao je na raspolaganju pravno sredstvo kojim bi izdejstvovao odluku o meritumu svog zahtjeva. Prema tome, Komisija smatra da je prijava podnosioca Branka Vaskovića u dijelu koji se odnosi na dinarski polog još uvijek preuranjena, jer nije iscrpio djelotvorne pravne lijekove, kako se zahtjeva članom VIII(2)(a) Sporazuma. Komisija, zbog toga, odlučuje da prijavu u dijelu koji se odnosi na dinarski polog, proglasi neprihvatljivom.

A.1. Zaključak u pogledu prihvatljivosti

165. Komisija proglašava sve prijave prihvatljivim prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u pogledu Bosne i Hercegovine, i u cijelosti prihvatljivim u pogledu Republike Srpske.

166. U skladu sa pravilom 50. stavom 1h. Pravila procedure Komisije, zaključuje da nije nadležna *ratione personae* da razmatra prijave u predmetima br. CH/99/2274, *Lidija Polferov-Lučić protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/00/4103, *Idriz Osmanagić protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/00/4747, *Slavojka Hadžiahmetović protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine* i CH/00/6102, *Živko Todorović protiv Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike* u odnosu na Federaciju Bosne i Hercegovine.

167. U skladu sa pravilom 50. stavom 1f. Pravila procedure Komisije, Komisija zaključuje da nije nadležna *ratione temporis* da razmatra dio prijave u predmetu broj CH/98/464, *Munira Musić protiv Bosne i Hercegovine i Republike Srpske*, koji se tiče zahtjeva podnesenog nakon 31. decembra 2003. godine.

168. U skladu sa pravilom 50. stavom 1(b) Pravila procedure Komisije, Komisija proglašava neprihvatljivim dio prijave broj CH/01/6871, *Branko Vasković protiv Bosne i Hercegovine*, koji se odnosi na dinarski polog na deviznoj štednoj knjižici.

B. Meritum

169. Prema članu XI Sporazuma, Komisija mora obraditi pitanje da li utvrđene činjenice otkrivaju da je tužena strana prekršila svoje obaveze iz Sporazuma. Kao što je već naglašeno, prema članu I Sporazuma, strane su obavezne "osigurati svim licima pod svojom nadležnošću najviši stepen međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda", uključujući prava i slobode predviđene Evropskom konvencijom i drugim sporazumima nabrojanim u Dodatku Sporazuma.

B.1. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju

170. Podnosioci prijava se žale da je povrijeđeno njihovo pravo na imovinu prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Ova odredba glasi:

Svako fizičko i pravno lice ima pravo uživati u svojoj imovini. Niko ne može biti lišen imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ne utiču ni na koji način na pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi se regulisalo korištenje imovine u skladu sa općim interesima ili da bi se obezbijedila naplata poreza ili drugih dadžbina i kazni.

171. Podnosioci prijava se žale da su njihova prava povrijeđena odbijanjem banaka, tj. tuženih strana, da im isplate deviznu štednju, i konverzijom te štednje u kupone za privatizaciju, bez

njihovog znanja i saglasnosti. Dalje, podnosioci prijava tvrde da radnjama koje je preduzela Republika Srpska nije uspostavljena pravična ravnoteža između javnog i privatnog interesa, a rezultat toga je nastavljena povreda njihovih prava na imovinu.

172. Tužena strana, Republika Srpska, navodi da su postupci u pogledu stare devizne štednje bili opravdani i da nije došlo do povrede ljudskih prava. Republika Srpska navodi da je nesporno da se radi o imovini podnosioca prijava, ali da je ovo pitanje zakonski regulisano u skladu sa pravom na imovinu. Ističe, da je postignuta pravična ravnoteža između interesa Države i podnosioca prijava, te da je otklonjena buduća nesigurnost u pogledu devizne štednje.

173. Prema jurisprudenciji Evropskog suda za ljudska prava, član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju obuhvata tri različita pravila. Prvo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stava i koje je opće prirode, izražava princip mirnog uživanja u imovini. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stava, pokriva lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uvjetima. Treće, sadržano u drugom stavu, dozvoljava da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, da kontrolišu korištenje imovine u skladu sa općim interesom, sprovođenjem onih zakona koje smatraju potrebnim u tu svrhu (vidi Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 3/99*, od 17. marta 2000. godine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 21/00).

174. Uzimajući u obzir gornju tačku ove Odluke, slijedi da Komisija mora odgovoriti na tri pitanja. Prvo, da li se prava u vezi sa starom deviznom štednjom mogu smatrati "imovinom" u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju? Drugo, ako se smatraju imovinom, da li se postojećom zakonskom regulativom ili nedostatkom regulative Bosna i Hercegovina, tj. Federacija Bosne i Hercegovine miješa u ta prava tako da uključuje zaštitu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju? Treće, ako je član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju uključen, da li je miješanje opravdano prema tom članu?

B.1.a. Da li se radi o imovini podnosioca prijava?

175. Prema ustanovljenoj praksi riječ imovina uključuje širok obim imovinskih interesa koje treba štiti (vidi presudu bivše Evropske komisije za ljudska prava, *Wiggins protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, aplikacija broj 7456/76, Odluke i izvještaji (OI) 13, st. 40-46 (1978)), a koji predstavljaju ekonomsku vrijednost. Koncept imovine ima autonomno značenje, a dokazivanje utvrđenog ekonomskog interesa može biti dovoljno ako se ustanovi pravo zaštićeno Evropskom konvencijom, pri čemu pitanje da li su imovinski interesi priznati kao zakonsko pravo u domaćem pravnom sistemu nije od značaja (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Tre Traktörer Aktbolag protiv Švedske*, iz 1984. godine, serija A, broj 159, stav 53).

176. Dom je u svojoj ranijoj praksi, u nekoliko predmeta, ustanovio da stara devizna štednja predstavlja imovinu u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Dom je utvrdio da, bez obzira na finansijsku situaciju banaka i opću ekonomsku situaciju u Državi i Republici Srpskoj, te ograničenja u podizanju stare devizne štednje ili *de facto* blokiranje te štednje, novac koji je deponovan na računima podnosioca prijava predstavlja ekonomsku vrijednost. Potraživanja podnosioca prijava kod banaka po osnovu njihove devizne štednje tako predstavljaju "vlasništvo" u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju (vidi odluku *Azra Kugić i drugi, loc. cit*, tačka 161). Konačno, tužene strane u postupku nisu negirale ovu činjenicu. Štaviše, Republika Srpska je afirmativno odgovorila na ovaj navod podnosioca prijava.

B.1.b. Navodne povrede od strane Bosne i Hercegovine

B.1.b.1. Da li se Bosna i Hercegovina nastavila miješati u pravo na imovinu podnosioca prijava?

177. Komisija, prije svega, napominje da je u predmetu *Poropat i drugi* (op. cit, tačka 164. *et sequ*), Dom jasno utvrdio da se Bosna i Hercegovina miješala u pravo na imovinu podnosioca prijava zbog činjenice da je propustila da "osigura štedišama stare devizne štednje njihovo pravo

na mirno uživanje njihovog vlasništva. Ovo znači uplitanje u to pravo". Preko tri godine kasnije, u odluci *Đurković i dugi (op. cit, tačka 269. et sequ)*, Dom je potvrdio miješanje Bosne i Hercegovine u isto pravo podnosilaca prijava.

178. Od ove odluke, koja je uručena 7. novembra 2003. godine, Država nije donijela niti jedan pravni akt kojim bi regulisala ovo pitanje. S druge strane, isplata stare devizne štednje nije izvršena u bilo kojem smislu. Iz ovog razloga, Komisija smatra da je Bosna i Hercegovina nastavila da se miješa u pravo podnosilaca prijava, zbog čega je neophodno da se ispita opravdanje ovakvog "propuštanja" Države da reguliše pitanje stare devizne štednje.

B.1.b.2. Da li je miješanje opravdano?

179. U svojoj Odluci o prihvatljivosti i meritumu *Đorđe Besarović i drugi (tačka 1196. i dalje)* Komisija je utvrdila da miješanje nije opravdano, prije svega, iz razloga što je Bosna i Hercegovina propustila da načelno reguliše pitanje stare devizne štednje. Zbog toga, Komisija je naglasila (tačka 1206. *et sequ*):

1206. Zbog svega navedenog, Komisija smatra da Država mora na određeni način regulisati navedenu problematiku, od čega će direktno zavisiti i uspjeh predviđenog modaliteta isplate stare devizne štednje. Komisija smatra da Država nije obavezna u potpunosti regulisati ova pitanja. Ipak, načelno regulisanje ovih pitanja, a prije svega, pitanje davanja garancije za isplatu od strane određene relevantne međunarodne institucije kapitala, ujednačavanje standarda na teritoriji cijele Države, vodeći računa o ostvarivanju jedinstvenog tržišta u Bosni i Hercegovini i makroekonomskoj stabilnosti Države, će voditi ka tome da pravo na imovinu ne bude ugroženo u budućem periodu, tj. da zakonska regulativa ispunji standarde koji su nametnuti pozitivnom obavezom za Državu, a koja proizilazi iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Komisija napominje da je zakonodavac najkompetentniji, uzimajući u obzir praktična stanovišta, da odluči koja su to pitanja na terenu, koja se načelno moraju uzeti u obzir.

1207. S obzirom da Država, Bosna i Hercegovina, nije donijela određeni okvirni zakon, kojim bi načelno regulisala ova pitanja, Komisija smatra da je Bosna i Hercegovina propustila da djelotvorno zaštiti pravo na imovinu podnosilaca prijava, čime je povrijedila svoje pozitivne obaveze koje proizilaze iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

180. Zbog ovog propusta, Država je istom odlukom, obavezana da (tačka 1259):

[...] po hitnom postupku, a najkasnije u roku od 6 mjeseci od dana prijema ove Odluke, donese okvirni zakon ili drugi zakonski okvir, koji bi, u skladu sa obrazloženjem i zaključcima ove Odluke, principijelno riješio postojeći problem u vezi sa starom deviznom štednjom na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine. U vezi s tim, Komisija nalaže Bosni i Hercegovini da odmah, a najkasnije u roku od dva mjeseca, od dana prijema ove Odluke, formira ekspertni tim, u saradnji sa entitetima i Distriktom Brčko, koji će, najkasnije u roku 2 mjeseca od dana formiranja tima, u skladu sa parlamentarnom procedurom, predložiti nacrt okvirnog zakona ili drugog zakonskog okvira.

181. Osim toga, treba spomenuti da je Ustavni sud Bosne i Hercegovine, na svojoj sjednici od 2. decembra 2005. godine, u predmetu apstraktne kontrole ustavnosti *U 14/05*, utvrdio da je Država Bosna i Hercegovina "u okviru svojih nadležnosti u smislu člana III.5.a) Ustava Bosne i Hercegovine, a u cilju ispunjenja svojih obaveza iz Aneksa 6. Općeg okvirnog sporazuma, nadležna za donošenje zakonodavnog okvira za rješavanje pitanja stare devizne štednje i to na jedinstven način za sve građane Bosne i Hercegovine. Ta obaveza Bosne i Hercegovine proizilazi i iz njenih isključivih nadležnosti iz člana III/1.e) Ustava Bosne i Hercegovine. Tek po ispunjenju tog

CH/98/451 i dr.

uslova bi entiteti i Brčko Distrikt mogli, u okviru povjerenih ovlasti, regulisati to pitanje u skladu sa principima, prethodno utvrđenim, jedinstvenim zakonodavstvom na nivou Bosne i Hercegovine“ (tačka 56). Ustavni sud Bosne i Hercegovine naložio je Bosni i Hercegovini, tj. “Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine da u roku od 3 mjeseca od dana objave ove odluke u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ donese zakon kojim će se regulisati pitanje isplate stare devizne štednje“ (Izreka).

182. Prema tome, s obzirom da Država, Bosna i Hercegovina, nije donijela određeni okvirni zakon, kojim bi načelno regulisala ova pitanja, te je na taj način lišila imovinu podnosioca prijava zakonske zaštite, Komisija smatra da je Bosna i Hercegovina propustila da djelotvorno zaštititi pravo na imovinu podnosioca prijava, čime je povrijedila svoje pozitivne obaveze koje proizilaze iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

B.1.c. Navodne povrede od strane Republike Srpske

183. Pri razmatranju merituma ovih predmeta u odnosu na Republiku Srpsku, Komisija mora odlučiti da li, u svjetlu najnovijih sudskih odluka, koje su donijete do dana donošenja ove Odluke, pravna situacija u Republici Srpskoj u vezi sa starom deviznom štednjom predstavlja kršenje člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

184. Komisija, prije svega, napominje da je u Odluci o prihvatljivosti i meritumu, *CH/99/1613 i dr, Š.B. i drugi protiv Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine* (u daljnjem tekstu: *Š.B. i drugi*) od 14. decembra 2005. godine, utvrdila da je Republika Srpska, donošenjem “neproporcionalnog zakona“ u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, prekršila ovo pravo podnosioca prijava. Komisija je, zbog toga, naredila tuženoj strani, Republici Srpskoj, da “usaglasila svoja zakonska rješenja sa obrazloženjem iz [te] Odluke i zakonskim okvirom na državnom nivou u cilju uspostavljanja jedinstvenog sistema za rješenje problema “stare devizne štednje“ na teritoriji cijele Države do 1. marta 2006. godine, u skladu sa Odlukom Komisije, broj CH/98/375 i drugi (*Besarović i drugi*)”.

185. Međutim, citiranom odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine (*U 14/05*), Ustavni sud Bosne i Hercegovine je utvrdio da odredbe “Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske (“Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 63/04) koje se odnose na staru deviznu štednju nisu u skladu sa članom III Ustava Bosne i Hercegovine” (Izreka). Ustavni sud Bosne i Hercegovine je, nadalje, ukinuo, u skladu sa članom 63. stavom 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, “u Zakonu o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske (“Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 63/04): član 3. stav 1. tačka 2, član 4. stav 1. tačka 4. u dijelu koji glasi: “isključujući sudske odluke i odluke drugih nadležnih organa po osnovu stare devizne štednje iz člana 3. stav 1. tačka 2. ovog zakona”, član 9. stav 1. tačka 2. u dijelu koji glasi: “isključujući sudske odluke i odluke drugih nadležnih organa po osnovu stare devizne štednje iz člana 3. stava 1. tačke 2. ovog zakona” i čl. 11. do 18.” Ukinute odredbe prestale su da važe narednog dana od dana objave [te] odluke u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ (17. januara 2006. godine).

186. S obzirom na navedeno, Komisija smatra da je dio prijava koji se tiče navoda o povredi prava na imovinu u vezi sa tuženom stranom, Republikom Srpskom, postao opsoletan, jer pravne odredbe više ne egzistiraju. S druge strane, Komisija, ali i Ustavni sud Bosne i Hercegovine su jasno naglasili da je obaveza Države da donese novi zakonski okvir, kojim će se principijelno riješiti pitanje stare devizne štednje.

187. U svjetlu gore razmotrenog, Komisija smatra da više nije opravdano nastaviti s ispitivanjem ovog dijela prijava u smislu člana VIII(3)(c) Sporazuma. Komisija, zbog toga, odlučuje da ovaj dio prijava briše, u skladu sa članom VIII(3)(c) Sporazuma.

B.2. Član 6. Evropske konvencije u vezi sa Republikom Srpskom

188. Komisiji ostaje još da ispita da li je podnosiocima prijava povrijeđeno pravo na pravično suđenje u smislu člana 6. stava 1. Evropske konvencije. Član 6. stav 1. Evropske konvencije glasi:

Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom.

189. Komisija smatra da predmetne prijave pokreću pitanje prava na pravično suđenje u smislu prava na pristup sudu iz člana 6. Evropske konvencije. Naime, podnosioci prijava se žale da se ne mogu obratiti niti jednoj instituciji, koja bi zaštitila njihova prava na imovinu. Prema tome, Komisija zaključuje da podnosioci prijava tvrde nedostatak institucionalne zaštite usljed uskraćivanja prava na "pristup sudu".

190. Komisija je u svojoj nedavno usvojenoj praksi još jednom ukazala na značaj prava pristupa sudu (vidi Odluku o prihvatljivosti i meritumu, *CH/99/1888, Milutin Mišić protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine* od 8. i 9. marta 2005. godine, tačka 77). U tom smislu, Komisija je navela:

Nema sumnje, što je potvrđeno dugogodišnjom praksom sudskih organa u BiH, da je pravo pristupa sudu element inhereentan pravu iskazanom u članu 6. stavu 1. Evropske konvencije (vidi odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 3/99*, od 17. marta 2000. godine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 21/00). Pravo na pristup sudu iz člana 6. stava 1. Evropske konvencije podrazumijeva, prije svega, široke proceduralne garancije i zahtjev za hitni i javni postupak (neobjavljena odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 107/03*, od 19. novembra 2004. godine, tač. 7. i 21). Pravo pristupa sudu ne znači samo formalni pristup sudu, već efikasan pristup sudu. Da bi nadležni organ bio efikasan, on mora obavljati svoju funkciju na zakonit i djelotvoran način. Obaveza obezbjeđivanja efikasnog prava na pristup nadležnim organima spada u kategoriju dužnosti, tj. pozitivne obaveze države (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Airey protiv Irske*, od 9. oktobra 1979. godine, Serija A, broj 32, stav 25).

191. U dijelu o prihvatljivosti prijava (vidi tačku 140. *et sequ*), Komisija je zaključila da podnosioci prijava, većinom, nisu iscrpljivali pravne lijekove, što nije ni potrebno jer Entitet, kao nadležan u tom smislu, nije predvidio djelotvoran pravni sistem. Samim tim, Komisija smatra da podnosioci prijava, uprkos činjenici da stara devizna štednja nije isplaćivana, kao ugovorna obaveza, nisu imali nikakvu institucionalnu zaštitu niti mogućnost da se obrate bilo kojem sudu ili drugom organu. Ovakvo stanje traje još od samog početka problema, znatno ranije nego je Sporazum stupio na snagu. Situacija se nije promijenila do danas, uprkos odlukama Doma (prije svega, *Poropat i drugi, loc. cit.* tač. 152-156; *Đurković i drugi, loc. cit.* tač. 220-222), u kojima je *explicite* navedeno da u pravnom sistemu Bosne i Hercegovine ne postoje djelotvorni pravni lijekovi, te je nađeno flagrantno kršenje prava na imovinu vlasnika stare devizne štednje. Tužena strana nije nikada ispoštovala oduke Doma u vezi s tim. Konačno, Komisija primjećuje da tek donošenjem najnovijeg zakona o regulisanju problema unutrašnjeg duga, vlasnici stare devizne štednje imaju formalno-pravno (tj. zakonsko) ograničenje prava "pristupa sudu". Do tada, niti jedan akt nije ograničavao ovo pravo, što je Ured Visokog predstavnika, štaviše, izričito naveo u svom mišljenju, izraženom kao *amicus curiae*, u Odluci *Poropat i drugi* (tačka 79). Međutim, Komisija napominje da su prijave podnijete u periodu od 1998. do 2003. godine, znači prije stupanja na snagu navedenog zakona, te da cijelo vrijeme postoji *de facto* frustracija podnosilaca prijava oko prava "pristupa sudu". Ova činjenica se ne može zanemariti. Konačno, uzimajući u obzir zaključke ove Odluke u vezi sa pravom na imovinu, gdje je nađena povreda, Komisija smatra da onemogućavanje prava na pristup sudu još uvijek nije opravdano i izbalansirano, a posebno zbog činjenice da su Odlukom

CH/98/451 i dr.

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj *U 14/05*, i citirane odluke stavljene van snage.

192. Čak i rijetki podnosioci prijava, koji su uspjeli u sudskom postupku, kao u predmetu broj CH/01/7105, *Boško Topić protiv Republike Srpske*, iako je podnosilac prijave došao do pravosnažne presude, ona, međutim, nikada nije izvršena. Štaviše, pokrenut je izvršni postupak i donijeto je rješenje o izvršenju Osnovnog suda, broj Ip102/2000 od 5. decembra 2000. godine, koje nikada nije realizovano.

193. Zbog svega navedenog, Komisija zaključuje da je došlo do povrede prava podnosioca prijava prema članu 6. stavu 1. Evropske konvencije, za što je odgovorna tužena strana, Republika Srpska. Tužena strana nije obezbijedila podnosiocima prijava pravo pristupa sudu i nema opravdan razlog za neizvršenje pravosnažnih presuda u vezi sa starom deviznom štednjom.

B.3. Zaključak o meritumu

194. Komisija zaključuje da je Bosna i Hercegovina povrijedila prava podnosioca prijava na imovinu koja štiti član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

195. Komisija zaključuje da je Republika Srpska povrijedila prava podnosioca prijava na pravično suđenje, u smislu prava pristupa sudu, koje štiti član 6. stav 1. Evropske konvencije.

VIII. PRAVNI LIJEKOVI

196. Prema članu XI(1)(b) Sporazuma, a u vezi sa pravilom 58. stavom 1(b) Pravila procedure Komisije, Komisija mora razmotriti pitanje o koracima koje Bosna i Hercegovina i Republika Srpska moraju preduzeti da isprave kršenja Sporazuma koja je Komisija utvrdila, uključujući naredbe da sa kršenjima prestane i od njih odustane.

197. Pri utvrđivanju pravnih lijekova, Komisija će uzeti u obzir pravne lijekove koje je izrekla u citiranoj odluci, *CH/98/375 i dr, Đorđe Besarović i drugi protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, te Odluke *CH/99/1613 i dr, Š.B. i drugi protiv Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine*, ali i svim naknadnim odlukama koje se tiču "stare devizne štednje", Naime, ova Odluka mora biti u skladu sa prethodno donesenim pravnim lijekovima, kako bi Komisija ispoštovala princip vladavine prava, iz kojeg proizilazi princip pravne sigurnosti. Iz istog razloga, Komisija mora ispoštovati i pravne lijekove koji su naređeni odlukama Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, a koji se, također, tiču "stare devizne štednje". Komisija napominje da su odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine konačne i obavezujuće i da ih svako u Bosni i Hercegovini mora poštovati, uključujući Komisiju. S druge strane, odluke Komisije su, također, konačne i obavezujuće i svako u Bosni i Hercegovini mora poštovati te odluke, uključujući Ustavni sud Bosne i Hercegovine. Prema tome, ove dvije institucije su jednakopravne u pogledu pravne snage odluka koje donose (uporedi CH/99/1763, *Slavko Andrić protiv Republike Srpske*, Odluka o prihvatljivosti, od 5. septembra 2005. godine; Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *AP 1206/05*, od 15. juna 2005. godine, tačka 3. i dalje). Nadalje, Komisija naglašava da odluke ove dvije institucije ne mogu biti suprotne jedne drugima, prije svega, zbog činjenice da je pravna osnova odlučivanja ove dvije institucije različita. Naime, Komisija odlučuje na osnovu Sporazuma, a Ustavni sud Bosne i Hercegovine na osnovu Ustava Bosne i Hercegovine.

198. Uzimajući u obzir objašnjenje iz prethodne tačke, u pogledu Bosne i Hercegovine, Komisija će razmotriti da li je potrebno da donosi druge pravne lijekove, pored onih koji su naređeni dosadašnjim odlukama Komisije, te razmotriti uticaj odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine na pitanje pravnih lijekova. Prije svega, u predmetnim slučajevima Komisija je utvrdila odgovornost Bosne i Hercegovine zbog nedonošenja zakona ili sličnog pravnog okvira kojim bi riješila pitanje "stare devizne štednje", čime je Država povrijedila pravo na imovinu podnosioca prijave. S druge strane, s obzirom da su relevantne odredbe Entiteta u vezi sa javnim dugom u dijelu koji se odnosi na "staru deviznu štednju" odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ukinute, pitanje

odgovornosti Republike Srpske u vezi sa pravom na imovinu podnosilaca prijave je postalo opsoletno. Zbog povrede prava na imovinu podnosilaca prijava, Komisija smatra da bi bilo opravdano da naloži Bosni i Hercegovini da isplati svim podnosiocima prijava iznos od po 500 konvertibilnih maraka (KM) ili puni iznos njene/njegove stare devizne štednje, u zavisnosti od toga koji je iznos manji, najkasnije u roku od tri mjeseca od dana prijema ove Odluke. Nadalje, Komisija je već naredila Bosni i Hercegovini donošenje jednog pravnog akta, kojim bi se vratila u legalitet u smislu poštivanja standarda koje nameće Evropska konvencija. Zbog toga, Komisija smatra da ne može narediti druge pravne lijekove za Državu. Komisija naglašava da je rok za donošenje ovog zakona istekao (28. novembra 2005. godine). Ipak, Komisija mora uzeti u obzir činjenicu da je Ustavni sud Bosne i Hercegovine, zbog neustavnog pravnog regulisanja "stare devizne štednje", dao Državi novi rok za zakonsko rješavanje ovog pitanja (tri mjeseca od dana objave odluke *U 14/05* u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine". Iz tog razloga, Komisija smatra da bi bilo opravdano da se rok za donošenje navedenog zakonskog okvira produži za rok koji je Državi dao Ustavni sud Bosne i Hercegovine, kako bi Država mogla ispoštovati kako odluke Komisije, tako i Ustavni sud Bosne i Hercegovine.

199. Ukoliko Država ne donese navedeni zakonski okvir najkasnije do isteka tri mjeseca od dana objave odluke u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" (16. aprila 2006. godine), nalaže se Državi da od prvog dana nakon isteka toga roka, svim podnosiocima prijava isplaćuje iznos od 100 (sto) konvertibilnih maraka mjesečno, ili puni iznos njene ili njegove stare devizne štednje (za iznose ispod 100 konvertibilnih maraka) sve do ispunjenja ovog zaključka.

200. U pogledu Republike Srpske, kao što je već naglašeno, Komisija mora uzeti u obzir činjenicu da je Ustavni sud Bosne i Hercegovine, u svom predmetu *U 14/05*, ukinuo u Zakonu o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 63/04) relevantne odredbe koje se tiču "stare devizne štednje". S obzirom da ovaj Entitet nije više zakonski odgovoran niti postoji entitetska zakonska osnova za regulisanje pitanja "stare devizne štednje", Komisija ne može više podržati zaključak, koji je do sada usvajala, da se "Republici Srpskoj nalaže da od 1. marta 2006. godine, podnosiocima prijava isplaćuje iznos od 100 (sto) konvertibilnih maraka mjesečno, ili puni iznos njene ili njegove stare devizne štednje (za iznose ispod 100 konvertibilnih maraka), sve dok ne ispuni obaveze iz zaključaka Odluke *CH/99/1613 i dr, Š.B. i drugi protiv Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine*. Ova obaveza je prešla na Državu, što je i utvrđeno prethodnim zaključkom, čime podnosioci prijava nisu stavljeni u nepovoljniji položaj.

201. S druge strane, nalaženje povrede prava na pravično suđenje u smislu prava na pristup sudu podnosiocima prijava, koje garantuje član 6. Evropske konvencije, a uzimajući u obzir sve ostale naredene pravne lijekove, Komisija smatra dovoljnom satisfakcijom za podnosiocima prijava. U skladu s tim, Komisija smatra da, u predmetu broj *CH/01/7105, Boško Topić protiv Republike Srpske* nije opravdano da se naloži izvršenje presude Osnovnog suda u Kozarskoj Dubici, broj *P-246/00* od 23. oktobra 2000. godine. Naime, kao što je Komisija više puta naglasila, prvenstveni je zadatak Komisije da pravnim lijekovima uspostavi stanje koje bi, u okolnostima datih slučajeva, bilo konformno sa standardima Evropske konvencije. Konačno, na taj način, ne bi se pravile razlike između podnosilaca prijava i ostalih građana, koji su u sličnoj situaciji, za što postoji u datim okolnostima jak javni interes. Tek u slučaju da oni ne bi bili ispoštovani, Komisija smatra da ima pravo da naredi daljnje pravne lijekove, zbog čega i zadržava takvo pravo.

202. Komisija, na kraju, napominje da u skladu sa pravilom broj 62. Pravila procedure Komisije, odluke Komisije konačne su i obavezne i dužno ih je poštovati svako fizičko i pravno lice. Svi organi vlasti tuženih strana u smislu Sporazuma, dužni su, u okviru svojih nadležnosti utvrđenih ustavom i zakonom, provoditi odluke Komisije. U datim rokovima, tužena strana, koja je obavezna da izvrši odluku Komisije, dužna je dostaviti obavijest o preduzetim mjerama u cilju izvršenja odluke Komisije, kako je to naznačeno u odluci. U slučaju nepostupanja, odnosno kašnjenja u izvršenju ili obavještenju Komisiji o preduzetim mjerama, Komisija donosi rješenje kojim se utvrđuje da odluka Komisije nije izvršena. Ovo rješenje dostavlja se nadležnom tužiocu i

CH/98/451 i dr.

nadležnom agentu tužene strane. Komisija ističe da neizvršenje odluka Komisije, u skladu sa članom 239. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, predstavlja krivično djelo.

IX. ZAKLJUČAK

203. Iz ovih razloga, Komisija odlučuje,

1. jednoglasno, da prijave proglasi neprihvatljivim protiv Bosne i Hercegovine u dijelu koji se odnosi na navodne povrede ljudskih prava nakon 14. decembra 1995. godine u vezi sa pravom na pravično suđenje iz člana 6. stava 1. Evropske konvencije;

2. jednoglasno, da nije nadležna *ratione personae* da razmatra prijave u predmetima br. CH/99/2274, *Lidija Polferov-Lučić protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/00/4103, *Idriz Osmanagić protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/00/4747, *Slavojka Hadžiahmetović protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine* i CH/00/6102, *Živko Todorović protiv Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske*, u odnosu na Federaciju Bosne i Hercegovine;

3. jednoglasno, da proglasi neprihvatljivim dio prijave u predmetu broj CH/98/464, *Munira Musić protiv Bosne i Hercegovine i Republike Srpske*, u dijelu koji se tiče zahtjeva podnesenog nakon 31. decembra 2003. godine, iz razloga nenadležnosti Komisije *ratione temporis*;

4. jednoglasno, da proglasi neprihvatljivim dio prijave u predmetu broj CH/01/6871, *Branko Vasković protiv Bosne i Hercegovine* u dijelu koji se odnosi na dinarski polog, zbog neiscrpljivanja djelotvornih pravnih lijekova;

5. jednoglasno, da više nije opravdano nastaviti sa ispitivanjem prijava protiv Republike Srpske u dijelu koji se odnosi na navodne povrede ljudskih prava nakon 14. decembra 1995. godine u vezi sa pravom na imovinu iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju;

6. jednoglasno, da prijave proglasi prihvatljivim protiv Bosne i Hercegovine u dijelu koji se odnosi na navodne povrede ljudskih prava nakon 14. decembra 1995. godine u vezi sa pravom na imovinu iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju;

7. jednoglasno, da prijave proglasi prihvatljivim protiv Republike Srpske u dijelu koji se odnosi na navodne povrede ljudskih prava nakon 14. decembra 1995. godine u vezi sa pravom na pravično suđenje iz člana 6. stava 1. Evropske konvencije;

8. jednoglasno, da je Bosna i Hercegovina prekršila prava podnosioca prijave na mirno uživanje imovine po članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, ne preduzevši odgovarajuće radnje u vezi sa njihovom starom deviznom štednjom kako bi osigurala prava podnosioca prijave zagarantovana tom odredbom, čime je Bosna i Hercegovina prekršila član I Sporazuma;

9. jednoglasno, da je Republika Srpska prekršila pravo podnosioca prijave na pravično suđenje iz člana 6. stava 1. Evropske konvencije, čime je Republika Srpska prekršila član I Sporazuma;

10. jednoglasno, da produži rok Bosni i Hercegovini za donošenje okvirnog zakona ili drugog zakonskog okvira iz Odluke *Besarović i drugi* (kao i svih naknadnih odluka povodom istog pitanja) najkasnije do isteka tri mjeseca od dana objave odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine *U 14/05* u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", tj. do 16. aprila 2006. godine;

11. jednoglasno, da naredi Bosni i Hercegovini, u slučaju nepoštivanja roka, datog u zaključku broj 10. ove Odluke, da od prvog dana nakon isteka tog roka (17. aprila 2006. godine), podnosiocima prijave isplaćuje iznos od 100 (sto) konvertibilnih maraka mjesečno, ili puni iznos

CH/98/451 i dr.

njene ili njegove stare devizne štednje (za iznose ispod 100 konvertibilnih maraka);

12. jednoglasno, da naredi Bosni i Hercegovini da isplati svim podnosiocima prijava iznos od po 500 konvertibilnih maraka (KM) ili puni iznos njene/njegove stare devizne štednje, u zavisnosti od toga koji je iznos manji, najkasnije u roku od tri mjeseca od dana prijema ove Odluke;

13. jednoglasno, da naredi Bosni i Hercegovini da podnosiocima prijava isplati zateznu godišnju kamatu od 10 (deset) posto na iznose koji su im dosuđeni u zaključcima br. 11. i 12, ili svaki njihov neisplaćeni dio od dana isteka roka određenog za takvu isplatu do dana pune isplate svih iznosa podnosiocima prijava u skladu sa tim zaključcima;

14. jednoglasno, da naredi Bosni i Hercegovini da izvijesti Komisiju, svakog mjeseca od dana prijema ove Odluke, pa sve do izvršenja zaključaka ove Odluke, o koracima preduzetim u sprovođenju gore spomenutih naredbi; i

15. jednoglasno, da Komisija zadržava pravo da donese odluku o daljnjim pravnim lijekovima.

(potpisao)
Nedim Ademović
Arhivar Komisije

(potpisao)
Miodrag Pajić
Predsjednik Komisije

DECISION ON ADMISSIBILITY AND MERITS

Case no. CH/98/457

Milan ANUŠIĆ

against

**BOSNIA AND HERZEGOVINA
and
THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA**

The Human Rights Chamber for Bosnia and Herzegovina, sitting as the First Panel on 10 October 2000 with the following members present:

Ms. Michèle PICARD, President
Mr. Andrew GROTRIAN, Vice-President
Mr. Dietrich RAUSCHNING
Mr. Hasan BALIĆ
Mr. Želimir JUKA
Mr. Miodrag PAJIĆ

Mr. Peter KEMPEES, Registrar
Ms. Olga KAPIĆ, Deputy Registrar

Having considered the aforementioned application introduced pursuant to Article VIII(1) of the Human Rights Agreement ("the Agreement") set out in Annex 6 to the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina;

Adopts the following decision pursuant to Article VIII(2) and XI of the Agreement and Rules 52, 57 and 58 of the Chamber's Rules of Procedure:

I. INTRODUCTION

1. The applicant, a pensioner born in 1921, is a citizen of Bosnia and Herzegovina of Serb origin. On 5 September 1991 the applicant entered into a contract to purchase from the Yugoslav National Army ("JNA") an apartment in Sarajevo over which he held an occupancy right. During the war in Bosnia and Herzegovina the applicant left Sarajevo. Shortly after the cessation of hostilities the applicant returned to Sarajevo, only to discover that his apartment was being occupied by another individual. The applicant seeks to regain possession of his apartment and has been pursuing resolution of his case through the judicial and administrative bodies in Sarajevo.

2. While the applicant does not allege specific violations of human rights, the application raises issues of the right to a fair hearing and the rights to property and to respect for one's home.

II. PROCEEDINGS BEFORE THE CHAMBER

3. The application was received on 6 February 1998 and registered on 12 April 1998. On 18 May 1998 the applicant informed the Chamber that he had withdrawn his case before the Human Rights Ombudsperson for Bosnia and Herzegovina so that he could pursue his case before the Chamber.

4. The applicant submitted amendments to the application on 18 June and 27 August 1998. Also, the applicant has hand-delivered documentation to the Chamber on various occasions.

5. The Chamber considered the case on 10 September 1998 and decided to transmit the case to the respondent Parties. No response was received to this original transmittal, however.

6. On 1 December 1998 the Chamber received the applicant's claim for compensation and further information regarding his case.

7. The Chamber further considered the case on 12 January 2000 and decided to retransmit the case to the respondent Parties as it determined that the original transmittal did not encompass all the relevant issues. Bosnia and Herzegovina submitted its observations on 15 March 2000 and the Federation of Bosnia and Herzegovina on 20 March 2000. The applicant replied to both these submissions on 30 March 2000. Lastly, the Federation of Bosnia and Herzegovina submitted observations on the applicant's compensation claim on 19 May 2000.

8. The Chamber adopted this decision on 10 October 2000.

III. FACTS

A. Particular facts of the case

9. From 1965 the applicant had been living in and held the occupancy right over an apartment located at Kralja Tvrtka 1/II in Sarajevo. In 1967 the applicant completed a contract on use for the apartment. On 5 September 1991 the applicant completed a purchase contract for the apartment which stated that he had paid for the apartment in full through his contributions to the JNA Housing Fund.

10. The applicant alleges that, on 28 June 1992, he was forcibly removed from his apartment by five members of the police and arrested. According to the applicant the police suspected that he might be hiding weapons. He was then detained until his release was successfully negotiated by the International Committee of the Red Cross on 13 July 1992. Fearful of remaining in Sarajevo, the applicant went to the city of Ilidža to live with his son. Since that time the applicant and his family have lived in different locations around the Sarajevo area.

11. After the cessation of hostilities in Bosnia and Herzegovina, the applicant returned to his apartment to discover that it was being occupied by E.B. On 22 April 1996 the applicant requested to the Municipality Centre - Sarajevo, Municipal Secretariat for Physical Planning and Housing Affairs ("the Municipality") that E.B. be evicted and the applicant be allowed to regain possession of his apartment. That body rejected the request on 10 July 1996 stating that it was not competent to take such action. In the decision the applicant was advised to submit his claim to the courts.

12. On 30 July 1996 the applicant initiated proceedings before the Municipal Court I in Sarajevo to establish his title of ownership, to regain his personal property in the apartment and to have E.B. evicted. Over the course of the next two years 14 hearings were scheduled but none were actually held because E.B. failed to appear in each instance. Finally, at the fifteenth scheduled hearing of 23 September 1998, the Court passed a judgment that the applicant's claim to his personal property be rejected and that the proceedings regarding E.B.'s eviction and the determination of whether the applicant owned the apartment be "suspended". It is the applicant's belief that the proceedings were purposefully prolonged in an agreement between E.B. and the judge in charge of the case. On 16 November 1998 the applicant appealed to the Cantonal Court in Sarajevo, asking that the decision of the Municipal Court I be quashed and the case referred back for renewed proceedings.

13. While the judicial proceedings were ongoing, the applicant submitted another claim to the Municipality on 1 June 1998 under the Law on Cessation of Application of the Law on Abandoned Apartments, seeking to regain his apartment. On 17 June 1998 the Municipality communicated the applicant's claim to the Administration within the Ministry for Physical Planning, Housing and Utility Affairs, the competent body for such claims.

14. On 26 October 1998 the Administration issued a conclusion rejecting the applicant's claim. The conclusion stated that there was nothing to show that the apartment was ever declared abandoned. Therefore, the Administration was not competent to decide his request.

15. The applicant appealed this decision on 4 December 1998 to the Cantonal Ministry for Physical Planning, Housing and Utility Affairs. In his appeal he argued that, as the judicial proceedings were suspended and the Administration had declared itself not competent to decide the request, there was no authority who could decide his case.

16. On 13 April 1999 the Cantonal Ministry issued a procedural decision on the applicant's appeal. It found that the conclusion of 26 October 1998 should be annulled and the case returned to the first instance body for renewed proceedings. The decision further stated that in the judgment of 23 September 1998 the Municipal Court I indicated that on 3 December 1992 the apartment was declared temporarily abandoned and reallocated to another user by a procedural decision of the relevant administrative body of the Sarajevo Garrison of the Army of the Republic of Bosnia and Herzegovina, the administrative body within that division of the army. The decision instructed the first instance body to determine more carefully the status of the apartment in making its decision in the renewed proceedings. It is not clear if these proceedings have ever been begun.

17. On 3 August 1999 the applicant submitted a request to the Ministry of Defence of the Federation of Bosnia and Herzegovina that he be registered as the owner of the apartment with the relevant court. It does not as yet appear that there has been a decision in this matter.

18. On 27 October 1999 the applicant received a procedural decision from the Cantonal Court regarding his appeal of the judgment of 23 September 1998. The decision annulled the judgment of the first instance court regarding those parts of the proceedings which had previously been suspended by the Municipal Court I. The Cantonal Court further held that the apartment was not declared abandoned and therefore the courts were able to determine his claim and consequently ordered renewed proceedings before the Municipal Court I.

19. Accordingly, a hearing was scheduled for 12 February 2000 with the Municipal Court I but the opposing party did not appear. The applicant states that before the hearing officially began the presiding judge in the case told him that no decision would be made regarding the case until the applicant could prove that he had purchased the apartment and that the applicant was the owner according to the land registry.

20. When the applicant again went to the relevant housing authority within the Ministry of Defence to be registered as the owner, he was informed that he could not be registered as the owner until he was actually in the apartment. The case has not proceeded from this point.

B. Relevant domestic law

1. Legislation relating to JNA apartments

21. The apartment in question was originally socially owned property over which the JNA had jurisdiction and over which the applicant enjoyed an occupancy right. Socially owned property was considered to belong to society as a whole. Among other things, an occupancy right conferred a right, subject to certain conditions, to occupy an apartment on a permanent basis.

22. Relevant to this case is the Law on Securing Housing for the JNA which came into force on 6 January 1991 (Official Gazette of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia – hereinafter “OG SFRY” - no. 84/90). This law established that JNA apartments could be sold to the members of the JNA (Article 20), having regard to their contributions to the JNA housing fund. It also established the authority so that procedures could be set up to do so (Article 36). In the following years a number of decrees with force of law as well as laws proper were issued by the Government of the Socialist Republic of Bosnia and Herzegovina, the Presidency of the Republic of Bosnia and Herzegovina and the Parliament of the Republic of Bosnia and Herzegovina. The aim of those laws was to regulate issues of socially owned property in general and socially owned property over which the JNA had jurisdiction in particular.

23. These laws included a decree issued on 15 February 1992 (“the 1992 decree”) by the Government of the Socialist Republic of Bosnia and Herzegovina (Official Gazette of the Socialist Republic of Bosnia and Herzegovina – hereinafter “OG SRBiH” – no. 4/92). Article 1(3) of this decree imposed a temporary prohibition on the sale of socially owned apartments, specifically under the means established by the Law on Securing Housing for the JNA. Article 3 of the decree provided that “the contracts on the purchase of apartments or any other legal transactions entered into, i.e. legal documents issued contrary to this decree, are null and void”. Article 4 provided that courts and other state organs should not verify signatures or register titles or take other action which was contrary to the prohibition provided in Article 1. Article 5 stated that the temporary prohibition on sales was valid until the entry into force of a law regulating apartments over which the JNA exercised jurisdiction or, at the longest, for a year following the date of issue of the decree.

24. On 3 February 1995 the Presidency of the Republic of Bosnia and Herzegovina issued a Decree with force of law (OG RBiH no. 5/95) which ordered courts and other state authorities to adjourn proceedings relating to the purchase of apartments and other properties under the Law on Securing Housing for the JNA until new housing legislation had been adopted.

25. On 22 December 1995 the Presidency issued another decree with force of law (OG RBiH no. 50/95) stating that contracts for the sale of apartments and other property concluded on the basis of the Law on Securing Housing for the JNA were retroactively invalid. It was adopted as law by the Assembly of the Republic and promulgated on 18 January 1996 (OG RBiH no. 2/96). This decree also provided that questions connected with annulled real estate purchase contracts would be resolved under a law to be adopted in the future.

26. The Law on the Sale of Apartments with an Occupancy Right came into force on 6 December 1997 and has subsequently been amended (Official Gazette of the Federation of Bosnia and Herzegovina – hereinafter “OG FBiH” – nos. 27/97, 11/98 and 27/99). This law, as amended, does not affect the annulment of the present applicant’s contract. Under Article 39 of this law, an occupancy right holder who contracted to purchase an apartment on the basis of the Law on Securing Housing for the JNA shall be credited the amount which has been previously paid, calculated in German Marks (DEM) at the exchange rates valid on the day of contracting.

2. The Law on Abandoned Apartments

27. The Law on Abandoned Apartments (“the old law”), issued on 15 June 1992 as a decree with force of law, was adopted as law on 1 June 1994 and amended on various occasions (OG RBiH nos. 6/92, 8/92, 16/92, 13/94, 36/94, 9/95 and 33/95). It governed the re-allocation of occupancy rights over socially owned apartments that had been abandoned.

28. According to the old law, an occupancy right expired if the holder of the right and the members of his or her household had abandoned the apartment after 30 April 1991 (Article 1). An apartment was considered abandoned if, even temporarily, it was not used by the occupancy right holder or members of the household (Article 2). There were, however, certain exceptions to this definition. For example, an apartment was not to be considered abandoned if the apartment was destroyed, burnt or in direct jeopardy as a result of war actions (Article 3 paragraph 2).

29. Proceedings aimed at having an apartment declared abandoned could be initiated by a state authority, a holder of an allocation right (i.e. a juridical person authorised to grant permission to use an apartment), a political or a social organisation, an association of citizens or a housing board. Except for certain exceptions not relevant to the present application, the competent municipal housing authority was to decide on a request to this end within seven days and could also *ex officio* declare an apartment abandoned (Article 4). Failing a decision within this time-limit, it was to be made by the Ministry for Urban Planning, Housing and Environment. Interested parties could challenge a decision by the municipal organ before the same ministry but an appeal had no suspensive effect (Article 5).

30. An apartment declared abandoned could be allocated for temporary use to “an active participant in the fight against the aggressor of the Republic of Bosnia and Herzegovina” or to a person who had lost his or her apartment due to hostilities (Article 7). Such temporary use could last up to one year after the date of the cessation of the imminent threat of war. A temporary user was obliged to vacate the apartment at the end of that period and to place it at the disposal of the authority that had allocated it (Article 8).

31. The occupancy right holder was to be regarded as having abandoned the apartment permanently if he or she failed to resume using it either within seven days (if he or she had been staying within the territory of the Republic of Bosnia and Herzegovina) or within fifteen days (if he or she had been staying outside that territory) from the publication of the Decision on the Cessation of the State of War (OG RBiH no. 50/95, published on 22 December 1995). The resultant loss of the occupancy right was to be recorded in a decision by the competent authority (Article 10 compared to Article 3 paragraph 3).

3. The Law on Cessation of the Application of Law on Abandoned Apartments

32. The old law was repealed by the Law on Cessation of Application of the Law on Abandoned Apartments (“the new law”) which entered into force on 4 April 1998 and has been amended on several occasions thereafter (OG FBiH nos. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99 and 43/99).

33. According to the new law, no further decisions declaring apartments abandoned are to be taken (Article 1). All administrative, judicial and other decisions terminating occupancy rights based on regulations issued under the old law are invalid. Nevertheless, decisions establishing a right of temporary occupancy shall remain effective until revoked in accordance with the new law. Until 13 April 1999, also all decisions which had created a new occupancy right pursuant to regulations issued under the old law were valid unless revoked. However, on that date, the High Representative decided that any occupancy right or contract on use made between 1 April 1992 and 7 February 1998 is cancelled. A person occupying an apartment on the basis of a cancelled occupancy right or decision on temporary occupancy is to be considered as a temporary user (Article 2). Also contracts and decisions made after 7 February 1998 on the use of apartments declared abandoned are invalid. Any person using an apartment on the basis of such a contract or decision is considered to be occupying the apartment without any legal basis (Article 16).

34. The occupancy right holder of an apartment declared abandoned has a right to return to the apartment in accordance with Annex 7 of the General Framework Agreement (Article 3 paragraphs 1 and 2). Persons using the apartment without any legal basis shall be evicted immediately or at the latest within 15 days (Article 3 paragraph 3). A temporary user who has alternative accommodation is to vacate the apartment within 15 days of the date of delivery (before 1 July 1999 within 90 days of the date of issuance) of the decision on repossession (Article 3 paragraph 4). A temporary user without alternative accommodation is given a longer period of time (at least 90 days) within which to vacate the apartment. In exceptional circumstances, this deadline may be extended for up to one year if the municipality or the allocation right holder responsible for providing alternative accommodation submits detailed documentation regarding its efforts to secure such accommodation to the cantonal administrative authority for housing affairs and that authority finds that there is a documented absence of available housing, as agreed upon with the Office of the High Representative. In such a case, the occupancy right holder must be notified of the decision to extend the deadline and the basis therefor 30 days before the original deadline expires (Article 3 paragraph 5 compared to Article 7 paragraphs 2 and 3).

35. All claims for repossession shall be presented to the municipal administrative authority competent for housing affairs (Article 4). With a few exceptions not relevant to the present application, the time-limit for an occupancy right holder to file a claim for repossession expired 15 months after the entry into force of the new law, i.e. on 4 July 1999 (Article 5 paragraph 1). If no claim was submitted within that time-limit, the occupancy right is cancelled (Article 5 paragraph 3).

36. Upon receipt of a claim for repossession, the competent authority, normally the municipal administrative authority for housing affairs, had 30 days to issue a decision (Article 6) containing the following parts (Article 7 paragraph 1):

1. a confirmation that the claimant is the occupancy right holder;
2. a permit for the occupancy right holder to repossess the apartment, if there was a temporary user in the apartment or if it was vacant or occupied without a legal basis;
3. a termination of the right of temporary use, if there was a temporary user in the apartment;
4. a time-limit during which a temporary user or another person occupying the apartment should vacate it; and
5. a finding as to whether the temporary user was entitled to accommodation in accordance with the Law on Taking Over the Law on Housing Relations.

37. Following a decision on repossession, the occupancy right holder is to be reinstated into his apartment not earlier than 90 days, unless a shorter deadline applies and no later than one year from the submission of the repossession claim (Article 7 paragraphs 2 and 3). Appeals against such a decision could be lodged by the occupancy right holder, the person occupying the apartment and the allocation right holder and should be submitted to the cantonal ministry responsible for housing affairs within 15 days from the date of receipt of the decision. However, an appeal has no suspensive effect (Article 8).

38. If the person occupying the apartment refuses to comply with an order to vacate it, the competent administrative body shall forcibly evict him or her at the request of the occupancy right holder (Article 11). If the occupancy right holder, without good cause, fails to reoccupy the apartment within certain time-limits, his or her occupancy right may be terminated in accordance with the procedures established under the new law and its amendments (Article 12).

4. The Law on Sale of Apartments with an Occupancy Right

39. Relevant to the current case Article 39a of the Law on Sale of Apartments with an Occupancy Right (OG FBH nos. 27/97 and 11/98) states that a person who entered into a contract to purchase a JNA apartment, who holds the occupancy right over said apartment, and is legally using the apartment shall be registered as that apartment's owner with the competent court by an order of the relevant housing authority within the Federation Ministry of Defence. Article 39c states that Article 39a shall also apply to an occupancy right holder who has "exercised the right to repossess the apartment under the Law on Cessation of Application of the Law on Abandoned Apartments."

40. Article 39d states that if an individual fails to realise their rights to the apartment with the Federation Ministry of Defence, they may initiate proceedings before the competent court.

5. The Law on Administrative Proceedings

41. Under Article 216 paragraph 1 of the Law on Administrative Proceedings (OG FBiH no. 2/98) the competent administrative organ has to issue a decision within 30 days upon receipt of a request to this effect. Article 216 paragraph 3 provides for an appeal to the administrative appellate body if a decision is not issued within this time limit (appeal against “silence of the administration”).

IV. COMPLAINTS

42. The applicant effectively complains that his rights to respect for his home, to peaceful enjoyment of his possessions, and to a fair hearing before an impartial tribunal within a reasonable time has been violated, as protected by Article 8 of the Convention, Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention and by Article 6 paragraph 1 of the European Convention on Human Rights, respectively.

V. SUBMISSIONS BY THE PARTIES

A. Bosnia and Herzegovina

43. Bosnia and Herzegovina firstly argues that the application was improperly completed and that therefore the Chamber should not examine the case.

44. Bosnia and Herzegovina next asserts that the applicant did not exhaust all available legal remedies and therefore the case is inadmissible. It states that the applicant could have pursued an “action to establish” (in relation to a legal right), an ordinary appeal, and extraordinary remedies. Also, the mere doubt that the applicant would not be successful in such appeals does not provide an excuse for failing to pursue them. Further, the applicant was allegedly never deprived of the ability to pursue any such remedies and, if he had, he would have found them effective.

45. As to the merits, Bosnia and Herzegovina asserts that the applicant has made allegations based upon incorrect interpretations of the relevant laws. Further, it asserts that all actions were done in accordance with law and that therefore there are no grounds to find a violation of the Agreement.

46. Bosnia and Herzegovina did not make any observations on the compensation claim.

B. The Federation of Bosnia and Herzegovina

47. The Federation of Bosnia and Herzegovina posits a similar argument with respect to the application’s completeness. It next argues that the application is inadmissible for a failure to exhaust domestic remedies. First, under Article 39(a) of the Law on Sale of Apartments with an Occupancy Right (see paragraph 39 above) the applicant has an opportunity to be registered as the owner of the apartment. The Federation continues to outline various routes the applicant could take in order to realise his rights, including various other regular and extraordinary appeals.

48. With respect to Article 6 of the Convention, the Federation argues that there has been no violation of that provision. First, it states that because the Constitution of the Federation regulates the appointment of judges, this is sufficient to ensure that the applicant has received a fair hearing before and independent and impartial tribunal. Secondly, with respect to having a hearing in a reasonable time, it argues that, given what they assert is the complex nature of the case, the relevant courts of the Federation have been considering the case in a thoughtful and thorough manner, as evidenced by the numerous hearings held, and that any delays are the fault of the applicant.

49. As to Article 8 of the Convention, the Federation begins by conceding that the residence in question is indeed the applicant's "home" in terms of Article 8 and that the protracted period of time during which the applicant has attempted to regain possession of his apartment is indeed an interference with his right to respect for his home. As to whether such interference was "necessary in a democratic society," as allowed for under Article 8 paragraph 2, it argues that it was in order to assist the numerous persons who were displaced during the war in Bosnia and Herzegovina.

50. The Federation next argues that, with the adoption of Articles 39, 39(a) and 39(b) of the Law on Sale of Apartments with an Occupancy Right, that any possible violations of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention have been "eliminated." Because of these provisions and others which afford the applicant means to repossessing his apartment, the Federation has afforded him enough possibilities of correcting his "mistake" of leaving his apartment of his free will during the war.

51. Lastly, with respect to the applicant's compensation claim, the Federation argues that his claim is unsubstantiated, that any damage is not its responsibility, that the claim was submitted out of time, and that, regardless, the amount claimed is too high. Therefore, it submits, the claim should be rejected in its entirety.

C. The applicant

52. In his submissions, the applicant has consistently maintained that the judge's behaviour in the Municipal Court I has shown a pattern of lack of impartiality and because of this the length of his proceedings have been unreasonable. In this connection he argues that his case is not overly complex and therefore the delays are the responsibility of the Federation.

53. With respect to the admissibility of his case, he asserts that he has pursued the relevant remedies available to him and that further pursuit of other remedies, given the state of the proceedings, would only be a legal formality and serve no substantive ends. Also with respect to admissibility of the present claim, he asserts that his application with the Chamber was completed with sufficient clarity and should therefore not be refused.

54. He further asserts that the reasons provided by the Federation as to the interference with his right to respect for his home do not constitute a legitimate aim such as accommodating other people's rights. With respect to possible violations of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, he flatly refuses the Federation's assertion that it was his mistake that he left his apartment as a complete hypocrisy, based on the statement of facts outlined in paragraph 10 above, which the respondent Parties did not refute.

55. As compensation, the applicant claims monetary compensation for the loss of his apartment and movable possessions that were in it (which he has detailed for the Chamber), which, he has been informed, are no longer in the apartment. If he were to regain possession of the apartment before the Chamber renders its decision, however, he asks only for the value of the movable possessions. Further, he asks that he be reinstated to the apartment.

VI. OPINION OF THE CHAMBER

A. Admissibility

56. Before considering the merits of the case the Chamber must decide whether to accept it, taking into account the admissibility criteria set out in its Rules of Procedure and Article VIII(2) of the Agreement. Under Rule 46 of the Chamber's Rules of Procedure, the Chamber may decide not to examine a case if it fails to meet the application submission requirements. Further, according to Article VIII(2)(c), the Chamber shall dismiss any case which it considers incompatible with the Agreement. Lastly, under Article VIII(2)(a), the Chamber must consider whether effective remedies exist and whether the applicants have demonstrated that they have been exhausted.

1. Rule 46 of the Chamber's Rules of Procedure

57. The respondent Parties argue that the Chamber should not examine the application because it fails to meet the requirements regarding the content of an application as set out in Rule 46 of the Chamber's Rules of Procedure. The Chamber finds, however, that the application has been sufficiently completed within the terms of that Rule and therefore rejects the respondent Parties' arguments.

2. Article VIII(2)(c) – Incompatibility with the Agreement

58. The Chamber notes that the applicant's claims are focused on his efforts to regain the apartment since his return to Sarajevo. The efforts have been completely within the judicial and administrative systems of the Federation of Bosnia and Herzegovina. In the applicant's submissions, he has not stated, nor can the Chamber ascertain upon its own examination, how Bosnia and Herzegovina was responsible for the ongoing situation about which the applicant complains. Accordingly, the Chamber decides not to accept the application as directed against Bosnia and Herzegovina, it being incompatible *ratione personae* with the Agreement within the meaning of Article VIII(2)(c) thereof.

3. Article VIII(2)(a) – Exhaustion of effective domestic remedies

59. Given the above findings, it remains to be seen if the application is admissible with respect to the Federation of Bosnia and Herzegovina. In this regard, it is necessary to examine whether the applicant has exhausted effective domestic remedies. Previously, the Chamber has stated in reference to the requirement to exhaust domestic remedies under the former Article 26 (now Article 35(1)) of the Convention (see case no. CH/97/58, *Onić*, decision on admissibility and merits delivered on 12 February 1999, paragraph 38, Decisions January-July 1999):

“The European Court of Human Rights has found that such remedies must be sufficiently certain not only in theory but in practice, failing which they will lack the requisite accessibility and effectiveness. The Court has, moreover, considered that in applying the rule on exhaustion it is necessary to take realistic account not only of the existence of formal remedies in the legal system ... but also of the general legal and political context in which they operate as well as of the personal circumstances of the applicants.”

60. In the present case, the applicant began proceedings in April 1996 when he first filed a claim for repossession of the apartment. As the facts above reflect, the applicant has been a party to innumerable hearings, procedures, complaints and appeals, before the administrative authorities and the courts, in an effort to determine his rights with respect to the apartment.

61. The Federation argues that because there are still appeals pending the applicant has not exhausted effective domestic remedies. The Chamber notes, however, that the applicant has been pursuing his claims for 4 years and 6 months to this point and that he has not yet received a final decision and, from the statements of the applicant which the Federation has not refuted, it would appear that he will not be able to. Accordingly, the courts and authorities of the Federation of Bosnia and Herzegovina have failed in their responsibility to take decisions in the applicant's case.

62. The Chamber also notes the Federation's arguments that recourse may be had to other appeals or extraordinary remedies which may be effective. It does not seem reasonable to the Chamber, however, that the applicant should be required to pursue other remedies when his ongoing judicial proceedings should seemingly be able to solve all the issues in question. Further, as the proceedings have been relatively active, given that hearings have been held recently, the applicant cannot be faulted for attempting to follow his current course of action to completion before proceeding to other available remedies. Therefore, given the factual background of this case, i.e. the failure of the relevant municipal and judicial authorities to bring the applicant's claims to conclusion, the applicant cannot be reasonably required to continue to pursue any other domestic remedy (see case no. CH/97/42, *Eraković*, decision on admissibility and merits delivered on 15 January 1999, paragraph 40, Decisions January-July 1999).

63. Therefore, the Chamber finds that while the pending remedies are possibly effective in theory, they have proved to be wholly ineffective in practice. In these circumstances, the Chamber finds that the applicant cannot be required to continue to pursue them for the purposes of Article VIII(2)(a) of the Agreement. Thus, as there no other arguments for declaring the case inadmissible, the case is to be declared admissible with respect to the Federation of Bosnia and Herzegovina.

B. Merits

1. Article 8 of the Convention

64. The applicant complains of a violation of the right to respect for his home. Article 8 of the Convention provides as follows:

“1. Everyone has the right to respect for his private and family life, his home and his correspondence.

2. There shall be no interference by a public authority with the exercise of this right except such as is in accordance with the law and is necessary in a democratic society in the interests of national security, public safety or the economic well-being of the country, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, or for the protection of the rights and freedoms of others.”

65. The Federation of Bosnia and Herzegovina concedes that the apartment in question is indeed the applicant’s “home” and that his right to respect for it has been interfered with. It maintains, however, that any such interference was necessary in a democratic society and therefore there is no violation of Article 8.

66. The Chamber notes that the applicant lived in the apartment without interruption until June 1992, when he and his family left because of the war in Bosnia and Herzegovina. The Chamber has previously held that persons seeking to regain possession of properties they lost possession of during the war retain sufficient links with those properties for them to be considered their “home” within the meaning of Article 8 of the Convention (see, e.g., case no. CH/98/777, *Pletilić*, decision on admissibility and merits delivered on 8 October 1999, paragraph 74, Decisions August-December 1999). The Chamber therefore considers that the apartment comprises the applicant’s “home” for this purpose.

67. The applicant returned to Sarajevo after the war and began attempts to repossess the apartment in April 1996. He applied to the Municipality of Sarajevo on 22 April 1996 (see paragraph 11) and he initiated court proceedings on 30 July 1996 (see paragraphs 12, 18 and 19). Both proceedings have had no success to date.

68. On 1 June 1998 the applicant submitted a claim to repossess the apartment according to Articles 4, 5 and 6 of the new Law (see paragraphs 13 to 16 above). The applicant holds the occupancy right over the apartment since 1965, and it is still valid. Consequently, he has a right to repossess the apartment according to Articles 3 and 4 of the new Law. The competent authority was obliged to decide within 30 days according to Article 6 of the Law, it had to accept the claim and had to decide positively on repossession of the apartment by the applicant (Article 7). It has not done so to date.

69. Therefore, the applicant has been unable to regain possession of the apartment due to the failure of the competent authority of the respondent Party to deal effectively with his claim for repossessing it under the new Law. The respondent Party is therefore responsible for the interference with the right of the applicant to respect for his home. In order to determine whether this interference has been in accordance with paragraph 2 of Article 8 of the Convention the Chamber must examine whether it was “in accordance with the law”. As stated, the competent authority of the respondent Party violated the new Law by not accepting the claim, by not deciding positively on repossession and by not deciding at all within the time limit of 30 days. Consequently the interference is not in accordance with the law, the respondent Party being in breach of its obligations under Article 8 of the Convention.

70. The Chamber does not find it necessary to consider whether the courts of the respondent Party were obliged to issue a decision on the claim of the applicant in his favour and, whether by not complying with this obligation, violated his rights under Article 8 of the Convention.

2. Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention

71. The applicant complains of a violation of his right to enjoyment of his possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, which reads as follows:

“Every natural or legal person is entitled to the peaceful enjoyment of his possessions. No one shall be deprived of his possessions except in the public interest and subject to the conditions provided for by law and by the general principles of international law.

The preceding provisions shall not, however, in any way impair the right of a State to enforce such laws as it deems necessary to control the use of property in accordance with the general interest or to secure the payment of taxes or other contributions or penalties.”

72. The Federation argues that the Law on Sale of Apartments with an Occupancy Right as recently amended provides sufficient opportunity to the applicant to recover his apartment, and therefore there is no violation of this provision.

73. The Chamber has already decided that the failure of the authorities of the Federation to allow the applicant to regain possession of the apartment constitutes an interference with his right to respect for his home. The Chamber considers that the failure of the authorities to allow the applicant to regain possession of the apartment also constitutes an interference with his right to peaceful enjoyment of his possession. This interference is ongoing as the applicant still does not enjoy possession of the apartment.

74. The Chamber must therefore examine whether this interference can be justified. For this to be the case, it must be in the public interest and subject to conditions provided for by law. This means that the deprivation must have a basis in national law and that the law concerned must be both accessible and sufficiently precise.

75. The Chamber has found, in the context of its examination of the case under Article 8 of the Convention, that the failure of the authorities to enable the applicant to regain possession of the apartment was not in accordance with the law. This is in itself sufficient to justify a finding of a violation of the applicant’s right to peaceful enjoyment of his possessions as guaranteed by Article 1 of Protocol No. 1. Accordingly, the right of the applicant under this provision has been violated and this violation is ongoing.

76. The Chamber has consistently found that the rights under a contract to purchase an apartment concluded with the JNA constitute “possessions” for purposes of Article 1 of Protocol no. 1 to the Convention (see, e.g., cases nos. 96/3, 96/8, and 96/9 *Medan, Bastijanović, and Marković*, decision on the merits of 3 November 1997, paragraphs 32-34, Decisions on Admissibility and Merits March 1996-December 1997). The Chamber notes that in the present case the applicant has concluded such a contract under factual circumstances similar to those obtaining in the case cited and therefore sees no reason to differ from its previous jurisprudence.

77. Accordingly, the Chamber considers the rights of the applicant under his contract of purchase for the apartment in question constitute “possessions” for the purposes of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. One such right is to be registered as the owner of the apartment with the relevant authorities, which, as described above, the applicant has been unable to do.

78. The Chamber considers that the refusal to recognise the right of the applicant to be registered as the owner amounts to an interference with his right to peaceful enjoyment of his possessions, i.e. his rights under his apartment purchase contract. This interference is ongoing, as the applicant is still not registered as the owner of the apartment. Therefore, the Chamber must examine whether this interference can be justified.

79. The Chamber notes that Article 39a of the Law on Sale of Apartments with an Occupancy Right prescribes that the Federation Ministry of Defence must issue an order allowing for the applicant to be registered as the owner under the condition that he is in possession of the apartment over which he holds an occupancy right. In this case, however, the applicant is not in possession of the apartment. Nevertheless, under Article 39c of that law, the Federation Ministry of Defence shall still issue an order to register as the owner of the apartment an individual who has exercised the right to repossess it pursuant to the new Law, regardless of whether such person is actually in possession of the apartment. In this case, the applicant exercised his right under the new Law by applying to the municipality on 1 June 1998 (see paragraph 13 above). The condition under Article 39c of the new Law has therefore been met. The Federation Ministry of Defence has apparently taken the position, however, that it will not issue the relevant order until the applicant is in possession of the apartment, which is contrary to the meaning of Article 39c. Therefore, the Federation Ministry of Defence is responsible for the applicant's inability to be registered as the owner. These actions have not been in accordance with conditions provided for by law.

80. In conclusion, therefore, the actions of the Federation Ministry of Defence Sarajevo have led to the applicant's continuing inability to be registered as the owner of the apartment. Consequently, the Federation of Bosnia and Herzegovina has violated Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

3. Article 6 of the Convention

81. The applicant complains that his case has not been determined within a reasonable time and that the judge in his case has acted partially. Article 6 paragraph 1 of the Convention states, in so far as relevant, as follows:

"In the determination of his civil rights ..., everyone is entitled to a fair and public hearing within a reasonable time by an independent and impartial tribunal established by law. ..."

(a) Impartial tribunal

82. The applicant has argued that the judge in the Municipal Court I in Sarajevo dealing with his case is colluding with E.B., the respondent in the domestic proceedings, to delay the proceedings and accordingly any possible decision. He has not provided any further evidence of this claim beyond his own assertions.

83. The Federation has argued that the Constitution of the Federation of Bosnia and Herzegovina and associated Cantonal Law regarding the appointment and service of judges provides sufficient protections of the right to a hearing before an impartial tribunal.

84. While the Chamber is not necessarily convinced by the Federation's arguments, it cannot find a violation of the right in question based on the evidence before it. Absent greater substantiation, the applicant's assertions lack requisite probative value to be able to find that the judge's actions showed a lack of impartiality.

(b) Hearing within a reasonable time

85. In its findings on admissibility, the Chamber concluded that the proceedings in the applicant's case have been unjustifiably ineffective. It recalls that the applicant initiated proceedings to repossess the apartment before the administrative authorities in April 1996. A decision of those authorities stated that they were not competent to hear the claim and instead sent the applicant to the judicial system, where he submitted his case on 30 June 1996. His case has now remained within the judicial system for over 4 years without being finally concluded despite the applicant's consistent efforts.

86. The reasonableness of the length of proceedings is determined on the basis of the complexity of the case, the conduct of the applicant and the authorities, and the matter at stake for the applicant (see, e.g., case no. CH/97/54, *Mitrović*, decision on admissibility of 10 June 1998, paragraph 10, Decisions and Reports 1998).

87. Obviously, the issues are whether the applicant is the occupancy right holder over the apartment, whether he has the right to be registered as its owner and whether he should have the right to repossess it. While it is evident that the proceedings have been made complex, the Chamber cannot find that the substance of these issues is actually of a complex nature.

88. As to the conduct of the applicant it appears that he has been vigilant in his pursuit of the procedures available to him. He has filed his claims and appeals within the allotted deadlines and consistently been in attendance at the 15 (or more) hearings in his case.

89. The authorities in this case, however, have not met their responsibility to ensure that the proceedings are expedited in a reasonable time. The judicial proceedings have been ongoing for four years and four months. Given the Chamber's finding that the issues before the court are not of a particularly complex nature, the Chamber cannot find a reasonable explanation for the length of the proceedings. Clearly, therefore, the conduct of the authorities is the cause of the protracted delays in concluding the applicant's case.

90. Finally, the Chamber notes that a speedy outcome of the dispute is of particular importance to the applicant, given that the question concerned the repossession and ownership of, and occupancy right over, his apartment.

91. In view of the above, the Chamber finds that Article 6 paragraph 1 of the Convention has been violated in that the proceedings in the applicant's case have not been determined within a reasonable time. This violation is the responsibility of the Federation of Bosnia and Herzegovina.

VII. REMEDIES

92. Under Article XI(1)(b) of the Agreement the Chamber must address the question of what steps shall be taken by the respondent Party to remedy the established breaches of the Agreement. In this connection the Chamber shall consider issuing orders to cease and desist, monetary relief (including pecuniary and non-pecuniary damages) as well as provisional measures.

93. The applicant has requested the Chamber to enable him to be registered as the owner of his apartment, to enter into possession of it, and has also claimed compensation in the amount of 140,000 Convertible Marks (*Konvertibilnih Maraka*; "KM") for the loss of his apartment and the movable property which was in it. In the alternative, if the applicant were to regain possession of the apartment, the applicant claims KM 70,000 for the movable property which he asserts has disappeared.

94. The Federation of Bosnia and Herzegovina has argued that the compensation claim is unsubstantiated, that the applicant has failed to show that it is responsible for any of the alleged damages, that in general the amount claimed is unreasonably high, and that the applicant did not submit the claim within prescribed time-limits. Therefore, it concludes, the claim should be rejected.

95. First, the Chamber recalls that the applicant is not yet in possession of the property in question. The Chamber considers it appropriate, therefore, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to take all necessary steps to enable the applicant, whose occupancy right has been confirmed, to return to his property swiftly, and in any event not later than one month after the present decision becomes final and binding in accordance with Rule 66 of the Chamber's Rules of Procedure. In addition, the Chamber orders the Federation to take all necessary steps to see that the applicant is registered as the owner of the apartment according to the relevant law.

96. With respect to the monetary claims, the Chamber first notes that the applicant has not shown that the loss of his personal property in the house is the responsibility of the Federation. Therefore, any claims related to these items must be rejected.

97. The applicant also generally claims compensation for the loss of the apartment. While the Chamber cannot consider this request as stated because the applicant lost possession of the apartment prior to entry into force of the Agreement, the Chamber considers it appropriate to

compensate him for his continued inability to re-enter the apartment and the failure of Federation authorities to process the applicant's case to conclusion within a reasonable time period and in accordance with law. Accordingly, the Chamber finds that the applicant suffered damage from his treatment by the authorities of the Federation and loss of his home. By its nature, the damage suffered does not lend itself to precise quantification. Following its jurisprudence, however, the Chamber will award the applicant KM 5,000 as compensation with respect to non-pecuniary damage up to and including the date of this decision, to be paid by the Federation of Bosnia and Herzegovina.

VIII. CONCLUSIONS

98. For the above reasons, the Chamber decides,

1. unanimously, to declare the application inadmissible with respect to Bosnia and Herzegovina;
2. unanimously, to declare the application admissible with respect to the Federation of Bosnia and Herzegovina;
3. by 5 votes to 1, that the refusal to allow the applicant to return to his apartment and to process his case to conclusion constitutes a violation of his right to respect for his home within the meaning of Article 8 of the European Convention on Human Rights, the Federation of Bosnia and Herzegovina thereby being in breach of Article I of the Human Rights Agreement;
4. by 5 votes to 1, that the refusal to allow the applicant to return to his apartment and to process his case to conclusion constitutes a violation of his right to peaceful enjoyment of his possessions within the meaning of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, the Federation of Bosnia and Herzegovina thereby being in breach of Article I of the Human Rights Agreement;
5. by 5 votes to 1, that the refusal to register the applicant as the owner of the apartment constitutes a violation of his right to peaceful enjoyment of his possessions within the meaning of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, the Federation of Bosnia and Herzegovina thereby being in breach of Article I of the Agreement;
6. unanimously, that there has been a violation of the applicant's right to a hearing within a reasonable time as guaranteed by Article 6 paragraph 1 of the Convention, the Federation of Bosnia and Herzegovina thereby being in breach of Article I of the Agreement;
7. unanimously, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to take all necessary steps to enable the applicant to return to his property swiftly, and in any event not later than one month after the present decision becomes final and binding in accordance with Rule 66 of the Chamber's Rules of Procedure;
8. unanimously, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to take all necessary steps to register the applicant as the owner of his apartment swiftly, and in any event not later than one month after the present decision becomes final and binding in accordance with Rule 66 of the Chamber's Rules of Procedure;
9. by 5 votes to 1, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to pay the applicant, not later than one month after the present decision becomes final and binding in accordance with Rule 66 of the Chamber's Rules of Procedure, 5,000 Convertible Marks (*Konvertibilnih Maraka*; "KM"), as compensation for non-pecuniary damage;
10. by 5 votes to 1, that simple interest at an annual rate of 4% will be payable over the above sum or any unpaid portion thereof from the deadline mentioned in conclusion 8 above; and

11. unanimously, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to report to the Chamber within two weeks of the expiry of the time-limit referred to in conclusions nos. 7, 8, and 9 on the steps taken by it to give effect to this decision.

(signed)
Peter KEMPEES
Registrar of the Chamber

(signed)
Michèle PICARD
President of the First Panel

DECISION ON ADMISSIBILITY AND MERITS

Case no. CH/98/514

Bogdan PUTNIK

against

THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

The Human Rights Commission within the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina, sitting in plenary session on 7 July 2004 with the following members present:

Mr. Jakob MÖLLER, President
Mr. Miodrag PAJIĆ, Vice-President
Mr. Želimir JUKA
Mr. Mehmed DEKOVIĆ
Mr. Andrew GROTRIAN

Mr. J. David YEAGER, Registrar
Ms. Olga KAPIĆ, Deputy Registrar
Ms. Meagan HRLE, Deputy Registrar

Having considered the aforementioned application introduced to the Human Rights Chamber for Bosnia and Herzegovina pursuant to Article VIII(1) of the Human Rights Agreement ("the Agreement") set out in Annex 6 to the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina;

Noting that the Human Rights Chamber for Bosnia and Herzegovina ("the Chamber") ceased to exist on 31 December 2003 and that the Human Rights Commission within the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina ("the Commission") has been mandated under the Agreement pursuant to Article XIV of Annex 6 to the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina entered into on 22 and 25 September 2003 ("the 2003 Agreement") to decide on cases received by the Chamber through 31 December 2003;

Adopts the following decision pursuant to Article VIII(2) and XI of the Agreement, Articles 5 and 9 of the 2003 Agreement and Rules 50, 54, 56 and 57 of the Commission's Rules of Procedure:

I. INTRODUCTION

1. The application concerns the applicant's attempts to enter into possession of his pre-war apartment located at Odošašina 45 in Sarajevo, which he purchased from the former Yugoslav National Army ("the JNA") Housing Fund (*Vojna Ustanova za upravljanje stambenih fondom JNA--- Beograd, Odeljenje Sarajevo*), according to a purchase contract signed on 11 February 1992. The applicant also seeks to be registered as the owner of the apartment.

2. The application appears to raise issues in connection with Article 8 of the European Convention on Human Rights ("the Convention") and Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

II. PROCEEDINGS BEFORE THE CHAMBER AND THE COMMISSION

3. The application was introduced to the Chamber on 9 April 1998 and registered on 12 May 1998.

4. The Chamber sent a letter to the applicant on 2 September 1998 requesting clarification of the claims set forth in his application, and the applicant replied on 7 October 1998.

5. On 15 April 2003 the Chamber requested the applicant to inform it of any progress before the domestic organs regarding his claims. The applicant responded on 29 April 2003, without submitting any documentation. The Chamber requested that the applicant submit the relevant documentation, which he did on 6 May 2003, 9 July 2003, and 27 October 2003.

6. On 24 March 2004 the application, along with a number of other similar applications, was transmitted to the respondent Party in connection with Article 8 of the Convention, Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, and in regard to discrimination in the enjoyment of both of these rights.

7. On 26 April 2004 the respondent Party submitted its written observations on the admissibility and merits of the application, which were forwarded to the applicant, who submitted his response on 13 May 2004.

8. On 21 and 23 June 2004 the respondent Party, at the request of the Commission, submitted additional information, which was forwarded to the applicant.

9. On 7 July 2004 the Commission deliberated on the admissibility and merits of the application, and it adopted the present decision.

III. ESTABLISHMENT OF THE FACTS

10. The applicant is the pre-war occupancy right holder over an apartment located at Odošašina 45/IV (formerly Krajiška 47) in Sarajevo. The applicant was allocated the apartment on 4 August 1975.

11. On 5 and 7 February 1992, according to the payment slips, the applicant paid the purchase price of the apartment.

12. On 11 February 1992 the applicant concluded a purchase contract with the JNA Housing Fund for the apartment, in accordance with the Law on Securing Housing for the JNA. The purchase price was determined to be 222,950.00 Yugoslav Dinars. It appears that the signatures on the contract were verified before the First Instance Court (*Osnovni sud II*) in Sarajevo, although the verification on the back of the contract has also been marked with the stamp "annulled" by the

First Instance Court. On 12 February 1992, according to the stamp on the back of the contract, the Tax Administration verified that no taxes were due on the transfer of real estate.

13. The applicant and his family left the apartment in April 1992.

14. It appears that the apartment was declared temporarily abandoned on 3 October 1992 and allocated to A.M. on 25 August 1994. On 23 May 1996 the apartment was declared permanently abandoned and allocated to A.M. for her temporary use. The respondent Party states that A.M. presently uses the apartment without a legal basis.

15. The applicant states that he submitted a repossession request for the apartment to the Commission for Real Property Claims of Refugees and Displaced Persons ("the CRPC") on 22 April 1998.

16. On 6 November 1998 the applicant filed a request for repossession of the apartment to the Administration for Housing Affairs of Sarajevo Canton ("the Administration", *Uprava za stambena pitanje Kanton Sarajevo*).

17. On 31 July 2000 the Administration issued a procedural decision rejecting the applicant's request for repossession of the apartment as ill-founded. The applicant submitted an appeal against this decision to the Ministry for Housing Affairs of Sarajevo Canton ("the Ministry", *Ministarstvo stambenih poslova Kanton Sarajevo*).

18. On 19 February 2001 the Ministry issued a procedural decision rejecting the applicant's appeal and confirming the decision of the Administration. The Ministry found that although the applicant claims to be the owner of the apartment, it is clear that he submitted the repossession request in his capacity as the former occupancy right holder. It is also undisputed that the applicant served in the JNA on 30 April 1991, that he was promoted to the position of General of Sanitation Services (*unaprijeđen u čin sanitetskog pukovnika*) on 16 June 1995, and that on 30 April 1991 he was not a citizen of the Republic of Bosnia and Herzegovina. For these reasons, the Ministry found that the applicant could not be considered a refugee in accordance with Article 3a, paragraph 2 of the Law on Cessation and consequently did not have the right to repossess the apartment (see paragraph 39 below). As to the applicant's claim that he had purchased the apartment, the Ministry stated that this was regulated by Article 39e of the Law on Sale of Apartments with an Occupancy Right ("the Law on Sale of Apartments", see paragraph 49 below). The applicant initiated an administrative dispute against this decision before the Cantonal Court in Sarajevo.

19. On 1 April 2002 the Cantonal Court issued a judgement accepting the applicant's appeal, annulling the first and second instance decisions, and returning the case to the first instance organ for renewed proceedings. The Cantonal Court found that the first and second instance organs had not taken into consideration the provisions of the Constitution of Bosnia and Herzegovina, the Convention, and particularly Article 8 and Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. The Cantonal Court instructed the first instance organ to determine if the applicant was in possession of the apartment on 30 April 1991, and further stated: "In making this determination, the first instance organ will also consider whether, in the meantime, the applicant has established a new 'home', that is to say, has he obtained another occupancy right elsewhere, or has he served in a foreign army after 14 December 1995". The Cantonal Court concluded that Article 3a, paragraph 2 of the Law on Cessation posed an interference with the applicant's rights which was justified and proportional, given that the Federal Republic of Yugoslavia was the aggressor in the war in Bosnia and Herzegovina and active military members in the JNA outside of the territory of Bosnia and Herzegovina were participants in the war against Bosnia and Herzegovina. Therefore, the interference is justified in relation to the rights of the users of the apartment, who also deserve protection.

20. On 7 October 2002 the Administration, in the renewed proceedings, issued a procedural decision rejecting the applicant's request for repossession of the apartment as ill-founded pursuant to Article 3a, paragraph 2 of the Law on Cessation because it was determined that the applicant served in a foreign army after 14 December 1995, which was evidenced by the 8 August 2002 decision on retirement issued by the Military Social Insurance Fund in Belgrade (*Fond za socialno osiguranje vojnih osiguranika Beograd*).

21. On 6 November 2002 the applicant submitted an appeal against the 7 October 2002 decision to the Ministry. The applicant asserted that the first instance organ had not followed the instructions set forth in the Cantonal Court 1 April 2002 decision. The applicant recalled that Article 8 of the Convention, Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, and Annex 7 of the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina all provide the legal framework supporting his return to his home. The applicant stated that he considers the apartment he seeks to repossess as his home, and that he lived there until April 1992 with his family.

22. On 24 April 2003 the CRPC issued a decision (*odluka*) in the applicant's case refusing to decide in the matter because the applicant served in a foreign army after 14 December 1995.

23. On 23 May 2003 the Ministry issued a procedural decision (*rješenje*) rejecting the applicant's appeal against the 7 October 2002 decision (see paragraph 21 above). The Ministry stated that the evidence undisputedly shows that the applicant served in a foreign army after 14 December 1995, and therefore he cannot be considered a refugee in accordance with Article 3a, paragraph 2 of the Law on Cessation, and he does not enjoy the right to repossess the apartment. Specifically, the 8 August 2002 decision (*rješenje*) issued by the Military Social Insurance Fund in Belgrade shows that the applicant retired on 31 July 2002 and has the right to a retirement pension as of 1 August 2002. In relation to the applicant's claim that he purchased the apartment, the Ministry stated that Article 39 of the Law on Sale of Apartments provides that persons who entered into purchase contracts with the JNA prior to 6 April 1992 are considered to be occupancy right holders until they are registered as owners in the competent Land Registry books.

24. On 7 July 2003 the applicant initiated an administrative dispute before the Cantonal Court in Sarajevo against the 23 May 2003 decision. The applicant stated that he considers Article 3a of the Law on Cessation to be discriminatory because he has been placed in an unequal position in comparison with other citizens of Bosnia and Herzegovina. He also stated that the Ministry (and the Administration) failed to interpret Article 3a of the Law on Cessation in light of Article 8 of the Convention, and it is clear from the file that he has no other "home" other than this apartment. It appears that these proceedings are still pending

25. On 22 September 2003 the Federation Ministry of Defence (*Federalno ministarstvo odbrane*) sent a letter to the applicant stating that, with regard to his request to be registered as the apartment's owner, he must submit his claim to the municipal office where the property is located; and before the Ministry of Defence will issue such an order, he must be in possession of the apartment in accordance with Article 39a of the Law on Sale of Apartments.

IV. RELEVANT DOMESTIC LEGISLATION

A. Relevant legislation of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia and of the Socialist Republic of Bosnia and Herzegovina

1. Law on Securing Housing for the Yugoslav National Army

26. The applicant purchased the apartment under the Law on Securing Housing for the Yugoslav National Army (Official Gazette of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia ("OG

SFRJ”) no. 84/90). This Law was passed in 1990 and came into force on 6 January 1991. It essentially regulated the housing needs for military and civilian members of the JNA.

27. Article 21 set forth the general manner in which the purchase price of the apartment was to be determined. The price was to be established taking into account the revaluated construction value reduced by the apartment’s depreciation value, the revaluated amount of procurement and communal facilities costs of the construction land, and the revaluated amount of the housing construction contribution that was paid to the JNA Housing Fund. The Federal Secretary was also authorized to prescribe the exact methodology for determining the purchase price.

2. Instructions on the methodology to determine the purchase price for JNA apartments

28. The Instructions on the methodology to determine the purchase price for JNA apartments (“Instructions”, *Upustvo o metodoligiji za utvrđivanje otkupne cene stanova stambenog fonda jugoslovenske narodne armije*) were published in the Military Official Gazette in April 1991 and set forth the manner of calculating the purchase price of apartments that were to be purchased from the JNA Housing Fund.

3. Guidelines for purchasing an apartment from the JNA Housing Fund

29. The Guidelines for purchasing an apartment from the JNA Housing Fund (“the Guidelines”, *Pravilnik o otkupu stanova iz stambenog fonda jugoslovenske narodne armije*) were published in the Military Official Gazette in April 1991 and set forth the procedure to be followed in order to purchase an apartment from the JNA Housing Fund.

4. Law on Taxes on the Transfer of Real Estate and Rights

30. The Law on Taxes on the Transfer of Real Estate and Rights (Official Gazette of the Socialist Republic of Bosnia and Herzegovina (“OG SRBiH” nos. 37/71, 8/72, 37/73, 23/76, 21/77, 6/78, 13/82, and 29/91) was in force at the time the applicant concluded the purchase contract with the JNA. Article 3, paragraph 1, point 18 provided that taxes on the transfer of real estate are not incurred on the purchase of socially owned apartments.

B. Relevant legislation of the Republic of Bosnia and Herzegovina

1. Law on Abandoned Apartments

31. On 15 June 1992 the Presidency of the then Republic of Bosnia and Herzegovina issued a Decree with Force of Law on Abandoned Apartments (Official Gazette of the Republic of Bosnia and Herzegovina nos. 6/92, 8/92, 16/92, 13/94, 36/94, 9/95 and 33/95). The Parliament of the Republic of Bosnia and Herzegovina approved this Decree on 17 June 1994 and renamed the Decree the “Law on Abandoned Apartments”. The Law governed the declaration of abandonment of certain categories of socially owned apartments and their re-allocation.

32. Article 2 set forth that apartments were to be considered abandoned if the pre-war occupancy right holder and his family members left the apartment, even if only temporarily. If the pre-war occupancy right holder failed to resume using the apartment within the applicable time limit laid down in Article 3 (i.e. before 6 January 1996), he or she was regarded as having abandoned the apartment permanently.

33. According to Article 10, as amended, the failure to resume using the apartment within the time limit would result in deprivation of the occupancy right. The resultant loss of the occupancy right was to be recorded in a decision by the competent authority.

2. Law on the Transfer of Real Estate

34. Article 9, paragraph 2 of the Law on the Transfer of Real Estate (OG SRBiH nos. 38/78, 4/89, 29/90 and 22/91; OG RBiH nos. 21/92, 3/93, 17/93, 13/94, 18/94 and 33/94) provided that a contract on the transfer of real estate must be in written form and that the signatures must be verified by the competent court. Paragraph 4, among other things, provides that written contracts on the transfer of real estate that have been completely or substantially performed are valid even if the signatures of the contractual parties were not verified by the competent court.

C. Relevant legislation of the Federation of Bosnia and Herzegovina

1. The Law on Cessation of the Application of the Law on Abandoned Apartments (“Law on Cessation”)

35. The Law on Cessation entered into force on 4 April 1998 and has been amended on numerous occasions (Official Gazette of the Federation of Bosnia and Herzegovina (“OG FBiH”) nos. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 31/01, 56/01, 15/02 and 29/03). The Law on Cessation repealed the former Law on Abandoned Apartments.

36. According to the Law on Cessation, the competent authorities may make no further decisions declaring apartments abandoned (Article 1, paragraph 2). All administrative, judicial and other decisions terminating occupancy rights based on regulations issued under the Law on Abandoned Apartments are null and void (Article 2, paragraph 1).

37. All occupancy rights or contracts on use made between 1 April 1992 and 7 February 1998 were cancelled (Article 2, paragraph 3). A person occupying an apartment on the basis of a cancelled occupancy right or decision on temporary occupancy is to be considered a temporary user (Article 2, paragraph 3).

38. The occupancy right holder of an apartment declared abandoned, or a member of his or her household, has a right to return to the apartment in accordance with Annex 7 of the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina (Article 3, paragraphs 1 and 2).

39. The former Article 3a paragraphs 1 and 2, which were in force between 4 July 1999 and 1 July 2003, provided as follows:

“As an exception to Article 3, paragraphs 1 and 2 of this Law, regarding apartments declared abandoned on the territory of the Federation of Bosnia and Herzegovina, at the disposal of the Federation Ministry of Defence, the occupancy right holder shall not be considered a refugee if on 30 April 1991 s/he was in active service in the SSNO (Federal Secretariat for National Defence) – JNA (i.e. not retired) and was not a citizen of Bosnia and Herzegovina according to the citizenship records, unless s/he had residence approved to him or her in the capacity of a refugee, or other equivalent protective status, in a country outside the former Socialist Federal Republic of Yugoslavia before 14 December 1995.

“A holder of an occupancy right from paragraph 1 of this Article will not be considered a refugee if s/he remained in the active military service of any armed forces outside the territory of Bosnia and Herzegovina after 14 December 1995, or if s/he has acquired another occupancy right outside the territory of Bosnia and Herzegovina.”

40. The present Article 3a, which came into force on 1 July 2003, provides as follows:

“As an exception to Article 3, paragraph 1 and 2 of the Law, regarding apartments declared abandoned on the territory of the Federation of Bosnia and Herzegovina at the disposal of the Federation Ministry of Defence, the occupancy right holder shall not be considered a refugee nor have the right to repossess the apartment if after 19 May 1992, she or he remained in the active service as a military or civilian personnel of any armed forces outside

the territory of Bosnia and Herzegovina, unless she or he had residence approved to him or her in the capacity of a refugee, or other equivalent protective status, in a country outside the former Socialist Federal Republic of Yugoslavia before 14 December 1995.

“A holder of an occupancy right from paragraph 1 of this Article will not be considered a refugee or have the right to repossess the apartment in the Federation of Bosnia and Herzegovina, if she or he has acquired another occupancy right or other equivalent right from the same housing fund of the former JNA or newly-established funds of armed forces of states created on the territory of the former Socialist Federal Republic of Yugoslavia.”

2. The Law on Cessation of the Application of the Law on Temporary Abandoned Real Property Owned by Citizens

41. The repossession of private property is governed by the Law on Cessation of the Application of the Law on Temporary Abandoned Real Property Owned by Citizens (OG FBiH nos. 11/98, 29/98, 27/99, 43/99, 37/01, 56/01, 15/02, and 23/03). Article 5 provides that, for the purposes of this Law, an owner shall be understood to mean a person who, according to the legislation in force, was the owner of the real property at the moment when that property was declared abandoned.

3. The Law on Sale of Apartments with an Occupancy Right (“Law on Sale of Apartments”)

42. Article 27 of the Law on Sale of Apartments (OG FBiH nos. 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 32/01, 61/01 and 15/02) provides that the ownership right to an apartment shall be acquired upon registration of that right in the Land Registry books of the competent court.

43. Article 39 reads, in relevant part:

“The occupancy right holders who previously concluded a contract on purchase of an apartment in accordance with the Law on Securing Housing for JNA ... shall have the amount they paid, expressed in German Marks (“DEM”) according to the applicable exchange rate on the day of purchase, recognised when the new contract on purchase of the apartment is concluded in accordance with this Law.”

44. Articles 39a, 39b, 39c, 39d, and 39e came into force on 5 July 1999, the date of their publication in the Official Gazette of the Federation of Bosnia and Herzegovina, as a result of their imposition by the High Representative of Bosnia and Herzegovina.

45. Article 39a provides:

“If the occupancy right holder of an apartment at the disposal of the Federation Ministry of Defence uses the apartment legally and s/he entered into a legally binding contract on purchase of the apartment with the Federal Secretariat for National Defence (SSNO) before 6 April 1992 in accordance with the Law referred to in Article 39 of this Law, the Federation Ministry of Defence shall issue an order for the registration of the occupancy right holder as the owner of the apartment with the competent court.”

46. Article 39b, in relevant part, provides,

“In the event that the occupancy right holder referred to in Article 39a of this Law did not effect the payment of the total amount of the sale price of the apartment in accordance with the purchase contract, s/he shall pay the remainder of the amount specified in that contract to the Ministry of Defence of the Federation.

....

“The provisions of Articles 39a of this Law and paragraphs 1 and 2 of this Article shall also be applied to contracts on the purchase of apartments concluded before 6 April 1992, in cases where the verification of signatures has not been done before the responsible court.”

47. Article 39c provides:

“The provisions of Articles 39a and 39b shall also be applicable to an occupancy right holder who has exercised the right to repossess the apartment pursuant to the provisions of the Law on Cessation of the Application of the Law on Abandoned Apartments (Official Gazette of the Federation of Bosnia and Herzegovina nos. 11/98 and 18/99).”

48. Article 39d provides:

“A person who does not realise his or her rights with the Ministry of Defence, as provided for in this Law, may initiate proceedings before the competent court.”

49. Article 39e provides:

“The occupancy right holder who is not entitled to the repossession of the apartment or does not submit a claim for the repossession of the apartment in accordance with the provisions of Article 3 and 3a of the Law on Cessation of the Application of the Law on Abandoned Apartments and who entered into a legally binding contract on purchase of the apartment with the former Federal Secretariat for National Defence (SSNO) before 6 April 1992, shall have the right to submit a request to the Federation Ministry of Defence for compensation of the funds paid on that basis, unless it is proved that these funds were acknowledged for purchase of an apartment outside the territory of Bosnia and Herzegovina”

4. Law on Civil Procedure

50. Article 54 of the Law on Civil Procedure (OG FBiH nos. 42/98, 3/99, and 53/03) provides as follows:

“A plaintiff may initiate a lawsuit and request that the court establish the existence or non-existence of some right or legal relationship, and the authenticity or non-authenticity of some document, respectively.

“Such a lawsuit may be initiated when a special regulation provides so, or when the plaintiff has a legal interest that the court establish the existence or non-existence of some right or legal relationship and the authenticity or non-authenticity of some document before the maturity date of the claim for enforcement from the same relationship.

“If the decision in the dispute depends on whether some legal interest, which during the lawsuit became disputable, exists or not, the plaintiff may file, in addition to the existing claim, a complaint requesting that the court establish the existence or non-existence of such relationship, if the court before which the lawsuit is pending is competent for such a complaint.

“Filing the complaint under the provision in paragraph 3 of this Article shall not be deemed modification of the lawsuit.”

V. COMPLAINTS

51. The applicant complains that his right to the peaceful enjoyment of his property, in connection with Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, has been violated. The applicant asserts that Article 3a of the Law on Cessation is discriminatory and that the Law on Sale of Apartments violates his property rights.

VI. SUBMISSIONS OF THE PARTIES

A. The Federation of Bosnia and Herzegovina

52. The respondent Party submitted its observations on the admissibility and merits of the application on 26 April 2004, in a joint submission with other applications related to JNA apartments. With regard to the facts in the present case, the respondent Party states that there is no purchase contract in the applicant's housing file (*stambenaj dokumentaciji*), or other evidence of his having purchased the apartment. The only available evidence is a document (*potrvda*) from the Yugoslav "Garant" Bank (*YU Garant banke a.d.*) showing that a certain sum was paid towards the purchase of the apartment. The respondent Party notes that at the time the applicant alleges he purchased the apartment, the law in force provided that contracts on the transfer of real estate were to be in written form and the signatures verified at the competent court (see paragraph 34 above). Missing elements from the written contract could nullify the contract in its entirety. Exceptionally, if the purchase contract was in written form and executed in substantial part, then the lack of verification of signatures would not invalidate the contract. The respondent Party also notes that the applicant did not request the Federation Ministry of Defence to issue an order that he be registered as the owner of the apartment.

53. With respect to the admissibility of the application, the respondent Party asserts that the applicant's claim is premature. Considering that the main claim is related to the applicant's ownership right, the respondent Party argues that this matter could not be resolved through administrative proceedings, but only through the courts, and in the present case the applicant did not initiate court proceedings to determine the validity of his purchase contract. The respondent Party asserts that the application is therefore inadmissible.

54. As regards the merits of the application in connection with Article 8 of the Convention, the respondent Party states that, because it has been determined that the applicant served in a foreign army after 14 December 1995, the denial of the applicant's right to repossess the apartment is not at odds with the Chamber's decisions in similar cases. The respondent Party concludes that it has not violated the applicant's right to his home. In connection with Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, the respondent Party notes that the applicant uses the term "ownership" for the apartment over which he had an occupancy right. If the applicant considered himself to be the owner, the Law on Cessation of the Application of the Law on Abandoned Real Property Owned by Citizens in the Federation of Bosnia and Herzegovina would be applicable. The respondent Party concludes that it has not violated Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. As to the discrimination claim, the respondent Party states that the applicant did not state on what grounds he has faced discrimination and that he has submitted no evidence in this regard. The respondent Party concludes that the application is inadmissible in its entirety.

55. In its submission of 23 June 2004, the respondent Party highlights that, from its review of the applicant's housing file, there is no evidence of the applicant having concluded a purchase contract. As to the contract submitted by the applicant to the Chamber, the respondent Party notes that this was not submitted together with his application, but rather on 6 May 2003. On the back of the contract, it is evident that the signature verification by the First Instance Court was annulled (*poništena*). Moreover, the applicant has not submitted any evidence of having paid the purchase price.

B. The applicant

56. The applicant maintains his claims in full. The applicant holds that he is the owner of the apartment as evidenced by the contract on purchase of 11 February 1992, which he submitted to the Chamber in 2003. The applicant states that he paid the full purchase price, and he enclosed the payment slips showing this. The applicant also states that he requested the Federation Ministry of Defence to issue the order that he be registered as owner of the apartment, but he received a negative response from the Ministry, and submitted as evidence the letter from the

Ministry of 22 September 2003 (see paragraph 25 above). The applicant also asserts that Article 3a of the Law on Cessation is discriminatory.

VII. OPINION OF THE COMMISSION

A. Admissibility

57. The Commission recalls that the application was introduced to the Human Rights Chamber under the Agreement. As the Chamber had not decided on the application by 31 December 2003, in accordance with Article 5 of the 2003 Agreement, the Commission is now competent to decide on the application. In doing so, the Commission shall apply the admissibility requirements set forth in Article VIII(2) of the Agreement. Moreover, the Commission notes that the Rules of Procedure governing its proceedings do not differ, insofar as relevant for the applicant's case, from those of the Chamber, except for the composition of the Commission.

58. In accordance with Article VIII(2) of the Agreement, "the [Commission] shall decide which applications to accept.... In so doing, the [Commission] shall take into account the following criteria: (a) Whether effective remedies exist, and the applicant has demonstrated that they have been exhausted ...."

59. In its submission of 26 April 2004, the respondent Party asserts that the applicant has not exhausted the domestic remedies available to him with regard to the registration of ownership over the apartment because the applicant has not addressed the court in relation to his ownership claim, a remedy that the Chamber also acknowledged in case no. CH/97/60 *et al.*, *Miholić and others*, decision on admissibility and merits of 9 November 2001, Decisions July-December 2001. Because the applicant's repossession claim was rejected, he must avail himself of civil court proceedings to establish his ownership to the apartment. The respondent Party also notes that he has not even addressed the Federation Ministry of Defence, therefore this claim is inadmissible for non-exhaustion of domestic remedies.

60. The Commission acknowledges that the Law on Civil Procedure provides a remedy to determine whether some right exists or not, or to determine the authenticity of a document. The Commission recalls that previously the Chamber has found Article 54 of the Law on Civil Procedure (or Article 172, under the former Law on Civil Procedure) an effective domestic remedy that must be exhausted in cases where the applicants did not have a purchase contract in their possession, but rather asserted that they were the owners based on the steps taken towards the purchase of the apartment in 1991 and 1992 (see, e.g., case nos. CH/98/1160, CH/98/1177, and CH/98/1264, *Pajagić, Kurozović and M.P.*, decision on admissibility of 9 May 2003). The Commission has also adopted the same approach (see, e.g., case no. CH/99/1921, *Blagojević*, decision on admissibility of 16 January 2004). In such cases, the Commission considers it reasonable to expect that the applicant must bear the burden of initiating a lawsuit to determine the existence of a contractual relationship or of any contractual rights.

61. In the case at hand, the applicant has a purchase contract that appears, in all aspects, to be a valid contract. It has been signed by all the parties, includes the purchase price and terms of payment, and also has the seal of the Tax Administration on the backside noting that no taxes need to be paid. The applicant also submitted copies of payment slips showing that he paid the full purchase price. The Commission recalls that it appears that the First Instance Court annulled the signature verification. According to Article 9 of the Law on the Transfer of Real Estate (see paragraph 34 above), however, the Commission notes that this does not necessarily invalidate the contract. The Commission also recalls that the domestic organs have not asserted that the purchase contract is invalid. In any case, the Commission considers that the burden of initiating proceedings to determine the validity of the contract should fall on the party who wishes to dispute the contract, and not on the contract holder who otherwise has no reason to doubt the validity of the contract he or she possesses.

62. The Commission concludes that, because the applicant possesses a purchase contract which appears on its face to be valid, initiating a lawsuit in accordance with Article 54 of the Law on Civil Procedure is not a domestic remedy that the applicant must exhaust, within the meaning of Article VIII(2)(a) of the Agreement.

63. As no other grounds for declaring the application inadmissible have been raised or appear from the application, the Commission declares the remainder of the application admissible.

B. Merits

64. Under Article XI of the Agreement, the Commission must next address the question of whether the facts established above disclose a breach by the respondent Party of its obligations under the Agreement. Under Article I of the Agreement, the parties are obliged to “secure to all persons within their jurisdiction the highest level of internationally recognised human rights and fundamental freedoms,” including the rights and freedoms provided for in the Convention and the other international agreements listed in the Appendix to the Agreement.

1. As to the alleged violation of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention

65. The applicant alleges a violation of the peaceful enjoyment of his possessions with regard to the use and enjoyment of the apartment over which he was the pre-war occupancy right holder and which he purchased in February 1992.

66. Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention provides as follows:

“Every natural or legal person is entitled to the peaceful enjoyment of his possessions. No one shall be deprived of his possessions except in the public interest and subject to the conditions provided for by law and by the general principles of international law.

“The preceding provisions shall not, however, in any way impair the right of a State to enforce such laws as it deems necessary to control the use of property in accordance with the general interest or to secure the payment of taxes or other contributions or penalties.”

67. Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention thus contains three rules. The first rule enunciates the general principle that one has the protected right to the peaceful enjoyment of one’s property. The second rule covers deprivation of property and subjects it to the requirements of the public interest and conditions laid out in law. The third rule recognises that States are entitled to control the use of property and subjects such control to the general interest and domestic law. It must then be determined in respect of these conditions whether a fair balance has been struck between the demands of the general interest of the community and the requirements of the protection of the individual applicant’s rights, bearing in mind that the last two rules should be construed in light of the general principle (see, e.g., case no. CH/96/17 *Blentić*, decision on admissibility and merits of 5 November 1997, paragraphs 31-32, Decisions on Admissibility and Merits March 1996-December 1997). Thus, there must be a reasonable relationship of proportionality between the means employed and the aim sought to be realised.

68. The Commission must first consider whether the applicant has any rights under the contract that constitute “possessions” for the purposes of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. In this regard, the Commission refers to the Chamber’s decisions in case no. CH/96/3 *et al., Medan and others*, decision on merits of 3 November 1997, Decisions on Admissibility and Merits March 1996-December 1997; and case no. CH/97/60 *et al., Miholić and others*, decision on admissibility and merits of 9 November 2001, Decisions July-December 2001. In the aforementioned cases, the Chamber consistently found that the rights under a contract to purchase an apartment concluded with the JNA, pursuant to the Law on Securing Housing for the JNA, constitute “possessions” for the purposes of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

The Commission notes that in the present case the applicant concluded a contract under factual circumstances similar to those in the cases cited, and therefore, the Commission sees no reason to differ from the previous jurisprudence of the Chamber in this regard.

a. Interference with the applicant's rights

69. The Commission must next determine the nature of the interference, if any, with the applicant's rights flowing from the purchase contract. The Commission notes that the respondent Party states that the applicant has not addressed the Federation Ministry of Defence with a request to be registered as the apartment's owner. In response, the applicant submitted a letter from the Federation Ministry of Defence whereby he was informed that he cannot be registered as the owner of the apartment until he is legally in possession of it as provided for by Article 39a of the Law on Sale of Apartments. The Commission recalls that both Article 39a and Article 39c of the Law on Sale of Apartments prevent persons who are not in possession of their apartment from being registered as its owner in the Land Registry books. In the present case the applicant has been unsuccessful in his attempts to repossess the apartment, and the provisions of the Law on Sale of Apartments therefore prevents him from realizing his contractual rights to the apartment. The Commission therefore concludes that the interference with the applicant's rights flowing from the purchase contract is caused by the Law on Sale of Apartments. The Commission recalls in this regard the position of the respondent Party reflected in the 23 May 2003 decision of the Ministry for Housing Affairs, that buyers of JNA apartments are considered occupancy right holders until they are registered as owners (see paragraph 23 above). In light of this position, the Commission fails to understand the respondent Party's assertion that if the applicant considers himself to be the owner of the apartment, then the Law on Cessation of the Application of the Law on Abandoned Real Property Owned by Citizens would be applicable, not the Law on Cessation of the Application of the Law on Abandoned Apartments. The organs of the respondent Party have repeatedly applied the Law on Cessation of the Application of the Law on Abandoned Apartments in the applicant's case, and to his detriment.

b. Public interest

70. The central issue of this case, and what the Commission must now examine, is whether the continuing interference with the applicant's property rights resulting from the application of the Law of Sale of Apartments can be justified as "in the public interest."

71. When considering whether the taking of property is "in the public interest", it must be determined whether a "fair balance" has been struck between the demands of the general interest of the community and the requirements of the protection of the individuals' fundamental rights. Thus, there must be a reasonable relationship of proportionality between the means employed and the aim to be achieved. The requisite balance will not be found if the persons concerned had to bear "an excessive burden" (see e.g., Eur. Court HR, *Sporrong and Lönnroth v. Sweden*, judgement of 23 September 1982, Series A no. 52, pp. 26-28, paragraphs 70-73).

72. The European Court has acknowledged that, in taking decisions involving the deprivation of property rights of individuals, national authorities enjoy a wide margin of appreciation because of their direct knowledge of their society and its needs. Further, the decision to expropriate property will often involve consideration of political, economic and social issues on which opinions within a democratic society may reasonably differ. Therefore, the judgement of the national authorities will be respected unless it was "manifestly without reasonable foundation" (Eur. Court HR, *James and Others v. United Kingdom*, judgement of 21 February 1986, Series A no. 98, p. 40, paragraph 46).

73. Nevertheless, respondent Parties have not been granted *carte blanche* when deciding upon appropriate measures of their social and economic policies. Those measures are still subject to the scrutiny of the European Court: (a) They must pursue a legitimate aim; and (b) there must be a "reasonable relation of proportionality between the means employed and the aim sought to be realised" (see the above-mentioned *James and others* judgement, p. 34, paragraph 50). The latter

requirement was expressed also by the notion of the “fair balance” that must be struck between the demands of the communal interest and the requirements of the protection of the individual’s fundamental rights. There is no “fair balance” if the person concerned has had to bear “an individual and excessive burden” (see the above-mentioned *Sporrong and Lönnroth* judgement, p. 26, paragraphs 69 and 73).

74. In its submission received on 26 April 2004, the respondent Party does not provide any specific comments on the Law on Sale of Apartments. The Commission recalls that Article 39a of the Law on Sale of Apartments specifies that only a person who concluded a legally binding contract with the JNA prior to 6 April 1992, and who is in possession of the apartment, may obtain the order from the Federation Ministry of Defence to be registered as the owner of the apartment. Article 39c prevents a person who has not repossessed his or her apartment in accordance with the Law on Cessation from obtaining the order to be registered as owner of the apartment. The respondent Party has asserted no legitimate aim for either of these two provisions, or even reasons supporting such an extraordinary requirement for contract holders. The Commission, *proprio motu*, cannot find any reason for conditioning one’s ownership rights upon possession of the property, as provided for in both Articles 39a and 39c of the Law on Sale of Apartments. Lacking any legitimate aim, the Commission therefore must find that the requirement that a contract holder be legally in possession of the apartment before being permitted to register his or her ownership rights, is not “in the public interest”. As such, Articles 39a and 39c of the Law on Sale of Apartments are not compatible with the requirements of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

75. The respondent Party generally submits that the applicant should have initiated civil proceedings to determine the validity of his purchase contract. The Commission recalls that Article 39d of the Law on Sale of Apartments provides that persons who do not realize their rights to the apartment through this Law may initiate court proceedings to do so. The respondent Party, however, did not submit any reasons why contract holders who are in possession of their apartment should have their contract recognized, while contract holders who are not in possession must initiate a civil dispute to have their contract declared legally valid. As discussed above, the Commission accepts that such a requirement is appropriate in cases where the purchase contract was never concluded, or is in some form incomplete or lost, etc. (see, e.g. case no. CH/99/1921 *Blagojević*, decision on admissibility of 16 January 2004). Because the contract was substantially performed, the fact that the signatures on the contract were not verified does not affect the validity of the contract. As there are no apparent flaws in the purchase contract, the Commission considers that requiring the applicant to initiate court proceedings places an excessive burden on the contract holder, and that this burden is not proportional to any legitimate aim. In coming to this conclusion, the Commission also bears in mind that the same burden is not placed on contract holders who are in possession of their apartment. Therefore, the Commission finds that the blanket requirement to initiate court proceedings as set forth in Article 39d of the Law on Sale of Apartments is not “in the public interest”, and as such it is incompatible with the requirements of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

c. Conclusion

76. Having regard to the above, the Commission finds that the provisions set forth in Articles 39a, 39c and 39d of the Law on Sale of Apartments are not in the public interest, and therefore not compatible with Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. The Commission therefore finds a violation of the right to the peaceful enjoyment of the applicant’s possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, the Federation of Bosnia and Herzegovina being responsible for this violation.

2. Alleged violation in connection with Article 8 of the Convention

77. Article 8 of the Convention provides as follows,

- “1. Everyone has the right to respect for his private and family life, his home and his correspondence.
- “2. There shall be no interference by a public authority with the exercise of this right except such as is in accordance with the law and is necessary in a democratic society in the interests of national security, public safety or the economic well-being of the country, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, or for the protection of the rights and freedoms of others.”

78. In light of its finding above of a violation of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, the Commission considers it unnecessary to also examine the application in connection with Article 8 of the Convention or in relation to discrimination in the enjoyment of these rights.

VIII. REMEDIES

79. The Commission has established that the Federation of Bosnia and Herzegovina violated the right of the applicant to the peaceful enjoyment of his possessions flowing from the purchase contract that he concluded with the JNA in 1992 in connection with Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. Under Article XI(1)(b) of the Agreement, the Commission must next address the question of what steps shall be taken by the respondent Party to remedy the established breaches of the Agreement. In this connection the Commission shall consider issuing orders to cease and desist, monetary relief (including pecuniary and non-pecuniary damages), as well as provisional measures.

80. The Commission recalls that the applicant has not submitted a compensation claim.

81. In view of the finding of a violation, the Commission considers it appropriate to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to ensure that the applicant is allowed to repossess the apartment located at Odošašina 45 within three months from the date of receipt of this decision, and to ensure that the applicant is registered as the apartment's owner in the Land Registry books of the competent court within three months from the date of receipt of this decision. The Commission considers that this remedy is sufficient satisfaction for the violation found.

82. The Commission will order the Federation of Bosnia and Herzegovina to submit to it, or its successor institution, a report on the steps taken by it to comply with these orders within four months of the date of receipt of the present decision.

IX. CONCLUSIONS

83. For the above reasons, the Commission decides:

1. unanimously, to declare the application admissible;
2. unanimously, that the right of the applicant to the peaceful enjoyment of his possessions flowing from the purchase contract, within the meaning of Article 1 of Protocol No. 1 to the European Convention on Human Rights, has been violated, the Federation of Bosnia and Herzegovina thereby being in breach of Article I of the Human Rights Agreement;
3. unanimously, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to ensure that the applicant is permitted to repossess the apartment within three months of the date of receipt of this

decision, and to ensure that he is registered as the owner over the apartment at Odobašina 45 in the Land Registry books of the competent court within three months from the date of receipt of this decision;

4. unanimously, that it is not necessary to consider the application with respect to Article 8 of the European Convention on Human Rights or in relation to discrimination in the enjoyment of these rights; and,

5. unanimously, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to submit to the Commission, or its successor institution, a report on the steps taken by it to comply with these orders within four months of the date of receipt of the decision.

(signed)
J. David YEAGER
Registrar of the Commission

(signed)
Jakob MÖLLER
President of the Commission

ODLUKA O PRIHVATLJIVOSTI I MERITUMU

Predmeti br. CH/98/526 i 73 druga¹

L.P. i 73 drugih podnosilaca prijava

protiv

BOSNE I HERCEGOVINE

FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I

REPUBLIKE SPRSKE

Komisija za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, na zasjedanju Velikog vijeća od 3. augusta 2005. godine, sa sljedećim prisutnim članovima:

Gosp. Miodrag PAJIĆ, predsjednik
Gosp. Mehmed DEKOVIĆ, potpredsjednik
Gosp. Želimir JUKA, član
Gosp. Mato TADIĆ, član
Gosp. Miodrag SIMOVIĆ, član

Gosp. Nedim ADEMOVIĆ, arhivar

Razmotrivši gore spomenutu prijavu podnesenu Domu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu (u daljnjem tekstu: Dom) u skladu sa članom VIII(1) Sporazuma o ljudskim pravima (u daljnjem tekstu: Sporazum) sadržanom u Aneksu 6 uz Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini;

Konstatujući da je Dom prestao postojati 31. decembra 2003. godine i da je Komisija za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Komisija) dobila mandat prema sporazumima u skladu sa članom XIV Aneksa 6 uz Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini koji su zaključeni u septembru 2003. i januaru 2005. godine (u daljnjem tekstu: Sporazum iz 2005. godine) da odlučuje o predmetima podnesenim Domu do 31. decembra 2003. godine;

---

¹ Cjelokupna lista sa brojevima predmeta i imenima podnosilaca prijava, koji su obuhvaćeni ovom Odlukom, priložena je u Aneksu na ovu Odluku.

CH/98/526 i 73 druga

Usvaja sljedeću odluku u skladu sa članom VIII(2)(d) Sporazuma, čl. 3. i 8. Sporazuma iz 2005. godine, pravilom 50. stavom 1(h), kao i pravilom 21. stavom 1(a) u vezi sa pravilom 53. Pravila procedure Komisije:

I. UVOD

1. Podnosioci prijava su građani Bosne i Hercegovine. Prije raspada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (u daljnjem tekstu: SFRJ), ulagali su devize kod bivših komercijalnih banaka u toj zemlji. Zbog rastuće nestašice deviza i drugih ekonomskih problema isplata sredstava sa ovih "starih" deviznih štednih računa progresivno je ograničavana po zakonima koji su stupili na snagu početkom 1990-tih.

2. Neposredno pred početak, kao i u toku oružanih sukoba u Bosni i Hercegovini, podnosioci prijava uglavnom nisu bili u mogućnosti da podižu novac sa svojih štednih računa. Također, svi njihovi pokušaji da podignu novac u poslijeratnom periodu bili su odbijeni bez obrazloženja ili uz pozivanje na zakone koje su usvojile SFRJ, Republika Bosna i Hercegovina i kasnije Federacija Bosne i Hercegovine.

3. Neki od podnosilaca prijava pokrenuli su sudske postupke, kako bi ostvarili svoja potraživanja po osnovu stare devizne štednje, međutim, niti jedan sudski postupak nije rezultirao ostvarenjem potraživanja, tako da su ti postupci do danas ostali bez rezultata.

4. Neki od podnosilaca prijava pokrenuli su postupke pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu, kako bi ostvarili svoja potraživanja po osnovu stare devizne štednje, međutim, do danas ti postupci nisu okončani.

5. Neki od podnosilaca prijava su se obraćali i Agenciji za privatizaciju Federacije Bosne i Hercegovine, kako bi ostvarili svoja potraživanja po osnovu stare devizne štednje.

6. U skladu sa zakonima, koje je Federacija Bosne i Hercegovine usvojila u toku 1997. i 1998. godine, a posebno Zakonom o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u procesu privatizacije (u daljnjem tekstu: Zakon o potraživanjima građana), potraživanja po osnovu stare devizne štednje trebala su biti riješena u procesu privatizacije imovine u društvenom i državnom vlasništvu. Prema Zakonu o potraživanjima građana, stanja devizne štednje su trebala biti evidentirana na "Jedinstvenom računu građana" koji je vodio Federalni zavod za platni promet. Umjesto isplate štednje, taj Zavod je izdavao certifikate u odgovarajućem iznosu. Prema relevantnim zakonskim odredbama, ovi certifikati su se mogli koristiti u procesu privatizacije za kupovinu stanova, poslovnih prostora u državnom vlasništvu, dionica preduzeća ili drugih sredstava. Ova procedura je sačinjena kako bi se riješila potraživanja građana i na taj način zaštitio sistem isplate javnog duga i spriječio kolaps bankovnog sistema.

7. Dom je 9. juna 2000. godine uručio svoju Odluku o prihvatljivosti i meritumu u predmetu *CH/97/48 i dr, Poropat i drugi protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, koja se odnosi na zahtjeve podnosilaca prijava za ostvarenje potraživanja po osnovu stare devizne štednje. Dom je odlučio da su Bosna i Hercegovina i Federacija Bosne i Hercegovine prekršile prava podnosilaca prijava na mirno uživanje imovine prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Dom je naredio, *inter alia*, da Federacija Bosne i Hercegovine treba "izmijeniti i dopuniti program privatizacije tako da postigne pravičnu ravnotežu između općeg interesa i zaštite imovinskih prava podnosilaca prijava kao imalaca stare devizne štednje".

8. Od 2. novembra 2000. do 8. februara 2002. godine, Federacija je dopunila razne odredbe Zakona o potraživanjima građana u pokušaju da izvrši naredbu Doma iz odluke *Poropat i drugi*.

9. Međutim, Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine je 8. januara 2001. godine donio odluku kojom se utvrđuje da ključne odredbe Zakona o potraživanjima građana nisu u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine. Na taj način, efikasnost i daljnja primjena ovog Zakona su dovedeni u pitanje.

10. Dom je 11. oktobra 2002. godine uručio odluku o prihvatljivosti i meritumu u predmetu broj *CH/97/104 i dr, Todorović i drugi protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine* (u daljnjem tekstu: odluka *Todorović i drugi*). U ovoj odluci, Dom je odlučio, *inter alia*, da stanje pravne nesigurnosti koje proističe iz odluke Ustavnog suda Federacije, te činjenica da Federacija nastavlja da primjenjuje zakone koji su proglašeni neustavnima, nepostojanje odgovarajućih izmjena tih zakona, te nedostupnost obeštećenja na domaćim sudovima, sve zajedno, predstavlja nesrazmjerno uplitanje u imovinska prava podnosilaca prijava, čime Federacija Bosne i Hercegovine krši prava podnosilaca prijava na mirno uživanje imovine u skladu s članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Dom je utvrdio da je i Bosna i Hercegovina prekršila član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju po osnovu opće angažovanosti i odgovornosti Države za staru deviznu štednju, te njenog nepreduzimanja odgovarajućih radnji s tim u vezi. Dom je naredio, *inter alia*, da Federacija Bosne i Hercegovine, u roku od šest mjeseci od dana donošenja odluke, donese relevantne i obavezujuće zakone i propise kojima se jasno reguliše problem stare devizne štednje na način koji je u skladu sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

11. Dom je 4. jula 2003. godine uručio odluku o daljnjim pravnim lijekovima u predmetu broj *CH/97/48 i dr, Poropat i drugi*, uključujući sve podnosiocima prijava iz prethodnih odluka *Poropat i drugi* i *Todorović i drugi*. Dom je zaključio da ni Bosna i Hercegovina, niti Federacija Bosne i Hercegovine, nisu preduzele nikakve relevantne korake za izvršenje odluka Doma, čime su nastavile s kršenjem prava podnosilaca prijava prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Dom je, zbog toga, smatrao odgovarajućim da naredi daljnje pravne lijekove, uključujući, *inter alia*, isplatu novca svakom od podnosilaca prijava. Dom je, između ostalog, naredio da se u roku od jednog mjeseca od datuma uručivanja odluke, svakom konkretnom podnosiocu prijave isplati iznos od 2.000 konvertibilnih maraka (u daljnjem tekstu: KM), ili puni iznos njene/njegove stare devizne štednje, u zavisnosti od toga koji je iznos manji, te da će teret ovih isplata snositi tužene strane podjednako.

12. Dom je 7. novembra 2003. godine uručio Odluku u prihvatljivosti i meritumu u predmetu broj *CH/98/377 i dr, Đurković i drugi protiv Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske*. U ovoj Odluci, Dom je zaključio, *inter alia*, da situacija u Federaciji Bosne i Hercegovine u pogledu stare devizne štednje, uzeta u cjelini, stavlja pojedinačan i pretjeran teret na mnoge štediše, uključujući i podnosiocima prijava. Dom je priznao napore Federacije da uspostavi "pravičnu ravnotežu" raznim izmjenama i dopunama važećih zakona koje su uslijedile nakon usvojenih odluka Doma. Međutim, zaključuje se da kakav god da je bio mogući uticaj tih izmjena, odlukom Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, njihova efikasnost je dovedena u pitanje. Dom je utvrdio da stvoreno stanje pravne neizvjesnosti – nastavljena primjena zakona u svjetlu odluke Ustavnog suda Federacije, nedostatak blagovremenih odgovarajućih izmjena tih zakona i očigledna nemogućnost obraćanja domaćim sudovima – stvara neproporcionalno uplitanje u imovinska prava podnosilaca prijava. U pogledu odgovornosti Bosne i Hercegovine, Dom je ostao na stanovištu da je Država generalno odgovorna za pitanja u vezi sa starom deviznom štednjom.

13. Na tragu novih rješenja, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine je 20. novembra 2004. godine usvojio Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 64/04), (u daljnjem tekstu: Zakon o izmirenju obaveza). Novim zakonom Federacija Bosne i Hercegovine je utvrdila da će se sveobuhvatno izmirenje unutrašnjeg duga prema fizičkim i pravnim licima izvršiti na način koji osigurava i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine. Utvrđeno je da se unutrašnji dug, između ostalog, odnosi i na obaveze po osnovu stare devizne štednje ostvarene do najnižih poslovnih jedinica banaka na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, u iznosu koji se utvrđuje prema verifikaciji obaveza na način propisan istim Zakonom. Međutim, u odnosu na obaveze po osnovu stare devizne štednje deponovane u Ljubljanskoj banci i Invest banci, Zakon o izmirenju obaveza je izričito propisao da će se iste rješavati u procesu sukcesije imovine bivše SFRJ.

14. Predmetne prijave se odnose na zahtjeve podnosilaca prijava da ostvare svoja potraživanja po osnovu stare devizne štednje, deponovane isključivo u bankama Bosne i Hercegovine i

njihovim poslovnim jedinicama na teritoriji današnje Federacije Bosne i Hercegovine. Čini se da su, na podlozi zakonske regulative iz 1997. i 1998. godine, banke prebacile staru deviznu štednju ovih podnosilaca prijave na Jedinственe račune građana u Federalnom zavodu za platni promet (u daljnjem tekstu: Zavod), osim u određenim predmetima gdje podnosioci prijave izričito navode da njihova devizna štednja nije evidentirana na Jedinственom računu građana.

15. Prijave pokreću pitanja u vezi sa pravom podnosilaca prijave na mirno uživanje imovine po članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i pravom na pravičnu raspravu u razumnom roku po članu 6. Evropske konvencije.

II. ČINJENICE U PREDMETU

A. Činjenice u pojedinačnim predmetima

1. Predmet broj CH/98/526, L.P. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

16. Prijava je podnesena Domu 13. aprila i registrovana 12. maja 1998. godine.

17. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke u Sarajevu. Čini se da je iznos njegovih pologa 9.110,86 DEM.

18. Supruga podnosioca prijave, N.P, je svojim pismom od 24. februara 2005. godine obavijestila Komisiju da je podnosilac prijave preminuo 1998. godine i da je ona naslijedila njegova devizna sredstva u iznosu od 8.841,96 KM. N.P. je 15. juna 2005. godine Komisiji dostavila rješenje o nasljeđivanju Općinskog suda I u Sarajevu, broj: 0-1938/98 od 2. novembra 1998. godine, kojim je N.P. proglašena nasljednikom prvog nasljednog reda novčanih sredstava stare devizne štednje, iza svog umrlog supruga sa nasljednim dijelom 1/1. U prilogu istog pisma N.P. je dostavila i kopije štednih knjižica.

19. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

2. Predmet broj CH/98/1086, M.V. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

20. Prijava je podnesena Domu 19. novembra i registrovana je 24. novembra 1998. godine.

21. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke. Čini se da je iznos njegovih pologa 42.281,94 FRF i 4.258,06 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda od 8. novembra 1999. godine, iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 16.025,37 KM.

22. Podnosilac prijave je naveo u aplikaciji da je preko Udruženja deviznih štediša pokrenuo postupak pred Evropskim sudom u Strazburu radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

3. Predmet broj CH/00/3514, Safeta OMEROVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

23. Prijava je podnesena Domu 17. januara i registrovana 20. januara 2000. godine.

24. Podnositeljica prijave je polagala sredstava na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo-Osnovna banka Tuzla. Čini se da je iznos njenih pologa 9.293,92 DEM.

25. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

4. Predmet broj CH/00/3515, Umihana VEHABOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

26. Prijava je podnesena Domu 17. januara i registrovana 20. januara 2000. godine.
27. Podnositeljica prijave je polagala sredstava na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo-Osnovna banka Tuzla, filijala Lukavac. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 3.609,30 DEM.
28. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

5. Predmet broj CH/00/3521, Olga MAKON protiv Bosne i Hercegovine

29. Prijava je podnesena Domu 17. januara i registrovana 20. januara 2000. godine.
30. Podnositeljica prijave je polagala sredstava na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 1.437,15 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana, od 3. maja 1999. godine, iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 1.450,30 KM.
31. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

6. Predmet broj CH/00/3522, Ivan MAKON protiv Bosne i Hercegovine

32. Prijava je podnesena Domu 17. januara i registrovana 20. januara 2000. godine.
33. Podnosilac prijave je polagao sredstava na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 2.113,17 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana, od 3. maja 1999. godine, iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 2.134, 62 KM.
34. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

7. Predmet broj CH/00/3523, Kata PRIMORAC protiv Federacije Bosne i Hercegovine

35. Prijava je podnesena Domu 18. januara i registrovana 20. januara 2000. godine.
36. Podnositeljica prijave je polagala sredstava na dvije devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa na jednoj knjižici 5.070,46 USD, a na drugoj 3.126,54 USD.
37. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

8. Predmet broj CH/00/4239, Đordije BLAGOJEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

38. Prijava je podnesena Domu 3. marta i registrovana je 6. marta 2000. godine.
39. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini sa da je iznos njegovih pologa 1.436,79 DEM, 986,03 FRF i 1.273,25 USD.
40. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

9. Predmet broj CH/00/4274, Marija FILIPOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

41. Prijava je podnesena Domu 8. marta i registrovana je 9. marta 2000. godine.

42. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 18.619,2476 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 18.767,51 KM.

43. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

10. Predmet broj CH/00/4281, Vladimir DUJMOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

44. Prijava je podnesena Domu 9. marta i registrovana je 10. marta 2000. godine.

45. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 221,04 DEM.

46. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

11. Predmet broj CH/00/4282, Fuad PRNJAVORAC protiv Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske

47. Prijava je podnesena Domu 9. marta i registrovana je 10. marta 2000. godine.

48. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 5.261,3721 DEM.

49. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

12. Predmet broj CH/00/4283, Vahida PRNJAVORAC protiv Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske

50. Prijava je podnesena Domu 9. marta i registrovana je 10. marta 2000. godine.

51. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 4.838,4001 DEM.

52. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

13. Predmet broj CH/00/4284, Gojko ČAPRIĆ protiv Bosne i Hercegovine

53. Prijava je podnesena Domu 9. marta i registrovana je 10. marta 2000. godine.

54. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 1.815,08 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 1.842,14 KM.

55. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

14. Predmet broj CH/00/4285, Nevenka BRKIĆ protiv Bosne i Hercegovine

56. Prijava je podnesena Domu 9. marta i registrovana je 10. marta 2000. godine.

57. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 11.385,4137 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 2. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 11.480,97 KM.

58. Podnositeljica prijave je 25. maja 2005. godine Agenciji za privatizaciju Federacije Bosne i Hercegovine podnijela zahtjev za povrat stare devizne štednje.

15. Predmet broj CH/00/4288, Rifat ARSLANAGIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

59. Prijava je podnesena Domu 9. marta i registrovana je 10. marta 2000. godine.

60. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 1.336,49 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 13. januara 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 1.346,35 KM.

61. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

16. Predmet broj CH/00/4307, Mehmed SALIBAŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine

62. Prijava je podnesena Domu 14. marta i registrovana je 15. marta 2000. godine.

63. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo, filijala Lukavac. Čini se da je iznos njegovog pologa 107.646,43 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 11. augusta 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 119.699,01 KM.

64. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

17. Predmet broj CH/00/4308, Rahmana ŠEMIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

65. Prijava je podnesena Domu 14. marta i registrovana je 15. marta 2000. godine.

66. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 25.000 DEM i 14.679,26 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 20. juna 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 40.005,20 KM.

67. Podnositeljica prijave navodi da se kao član Udruženja deviznih štediša Bosne i Hercegovine pridružila kolektivnoj tužbi pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

18. Predmet broj CH/00/4309, Nedžad ŠEMIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

68. Prijava je podnesena Domu 14. marta i registrovana je 15. marta 2000. godine.

69. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 34.099,66 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 20. juna 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 34.750,00 KM.

70. Podnosilac prijave navodi da se kao član Udruženja deviznih štediša Bosne i Hercegovine pridružio kolektivnoj tužbi pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

19. Predmet broj CH/00/4310, Franjo OSTOJIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

71. Prijava je podnesena Domu 14. marta i registrovana je 15. marta 2000. godine.

72. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 18.966,65 DEM i 1.031,17 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 2. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 20.345,08 KM.

73. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

20. Predmet broj CH/00/4311, Dragan AJDER protiv Bosne i Hercegovine

74. Prijava je podnesena Domu 14. marta i registrovana je 15. marta 2000. godine.

75. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 3.733,51 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 8. novembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 3.761,04 KM.

76. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

21. Predmet broj CH/00/4313, Katarina MILOŠEVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

77. Prijava je podnesena Domu 14. marta i registrovana je 15. marta 2000. godine.

78. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 1.060,57 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 20. januara 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 1.068,39 KM.

79. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

22. Predmet broj CH/00/4315, Kanija SPREČO protiv Federacije Bosne i Hercegovine

80. Prijava je podnesena Domu 14. marta i registrovana je 15. marta 2000. godine.

81. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 12.647,53 DEM.

82. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

23. Predmet broj CH/00/4317, Dušan VELJANČIĆ protiv Bosne i Hercegovine

83. Prijava je podnesena Domu 14. marta i registrovana je 15. marta 2000. godine.

84. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 4.129,54 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 31. oktobra 2002. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 4.196,26 KM.

85. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

24. Predmet broj CH/00/4318, Ljeposava BLAGOJEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

86. Prijava je podnesena Domu 14. marta i registrovana je 15. marta 2000. godine.

87. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 6.229,89 USD i 10.236,94 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 17. juna 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 20.677,13 KM.

88. Podnositeljica prijave nije se obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

25. Predmet broj CH/00/4659, Zagorka JOVANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

89. Prijava je podnesena 14. aprila i registrovana 17. aprila 2000. godine.

90. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo, filijala Travnik. Čini se da je iznos njenih pologa 658,16 DEM i 693,34 CHF. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. aprila 2000. godine, ukupno potraživanje podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 1.441,00 KM.

91. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

26. Predmet broj CH/00/4679, Dunja VERBIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

92. Prijava je podnesena 18. aprila 2000. godine i registrovana istog dana.

93. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke d.d. Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa na jednoj knjižici 135,94 DEM i 567,35 USD, a na drugoj 3.106,58 USD, 85.717,39 ITL i 631,83 FRF. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 27. juna 2005. godine, ukupno potraživanje podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 6.558,09 KM.

94. Podnositeljica prijave, u svom pismu od 30. juna 2005. godine, navodi da se obraćala Federalnoj agenciji za privatizaciju sa zahtjevom za povrat devizne štednje u matičnu banku.

27. Predmet broj CH/00/4681, Ana SLIJEPČEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

95. Prijava je podnesena 18. aprila 2000. godine i registrovana istog dana.

96. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Jubbanka d.d. Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 2.240,85 DEM. Prema izvodu sa Jedinostvenog računa građana Zavoda, od 27. juna 2005. godine, ukupno potraživanje podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 2.281,62 KM.

97. Podnositeljica prijave, u svom pismu od 30. juna 2005. godine, navodi da se obraćala Federalnoj agenciji za privatizaciju sa zahtjevom za povrat devizne štednje u matičnu banku.

28. Predmet broj CH/00/4682, Milica KOSIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

98. Prijava je podnesena 18. aprila i registrovana istog dana.

99. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo, Osnovna banka Sarajevo i Jugobanke Sarajevo (kasnije u knjižici označena kao Jugobanka Jubbanka d.d. Sarajevo). Čini se da je iznos njenih pologa kod Privredne banke Sarajevo, Osnovne banke Sarajevo 870,18 ŠFS i 1.039,44 DEM, a kod Jugobanke Sarajevo 4.505,06 DEM. Prema izvodu sa Jedinostvenog računa građana Zavoda, od 24. marta 2000. godine, ukupno potraživanje podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 6.532,77 KM.

100. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

29. Predmet broj CH/00/4687, Ibrahim MEMIĆ protiv Bosne i Hercegovine

101. Prijava je podnesena 18. aprila 2000. godine i registrovana istog dana.

102. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo (kasnije u knjižici označena kao Jugobanka Jubbanka d.d. Sarajevo). Čini se da je iznos njegovih pologa 10.452,49 DEM, 23,46 USD i 44.717,47 ITL. Prema izvodu sa Jedinostvenog računa građana Zavoda, od 29. juna 2005. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 10.311,24 KM.

103. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

30. Predmet broj CH/00/4728, Hilmića ĆERIMOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

104. Prijava je podnesena Domu 25. aprila i registrovana 26. aprila 2000. godine.

105. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 18.556,67 DEM.

106. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

31. Predmet broj CH/00/4729, Nada MILETIN protiv Bosne i Hercegovine

107. Prijava je podnesena Domu 25. aprila i registrovana 26. aprila 2000. godine.

108. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 116,38 DEM, 84,15 CHF i 179, 30 USD.

109. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

32. Predmet broj CH/00/4731, Milorad ĐURĐEVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

110. Prijava je podnesena Domu 25. aprila i registrovana 26. aprila 2000. godine.

111. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 9.173,05 DEM. Prema kopiji izvoda sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 2. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 13.142,62 KM.

112. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

33. Predmet broj CH/00/4732, Luka PERIŠIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

113. Prijava je podnesena Domu 25. aprila 2000. godine i registrovana 26. aprila 2000. godine.

114. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 2.541, 67 DEM i 500,09 USD. Prema kopiji izvoda sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 3.394,24 KM.

115. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

34. Predmet broj CH/00/4735, Milka SARIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

116. Prijava je podnesena Domu 25. aprila i registrovana 26. aprila 2000. godine.

117. Podnositeljica prijave je ovlašteno lice za raspolaganje sredstvima sa deviznih štednih knjižica njenog sina D.S. kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenog pologa 2.073,37 DEM.

118. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

35. Predmet broj CH/00/4748, Himzo HADŽIAHMETOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

119. Prijava je podnesena Domu 26. aprila i registrovana 27. aprila 2000. godine.

120. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa kod Privredne banke na jednoj knjižici 2.077,27 DEM, a na drugoj knjižici 20.072,81 DEM.

121. Podnosilac prijave je nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

36. Predmet broj CH/00/4796, Ismet KAVARA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

122. Prijava je podnesena Domu 4. maja 2000. godine i registrovana je istog dana.

123. Podnosilac prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 25.658,14 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog

računa građana Zavoda, od 4. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 25.658,14 KM.

124. Podnosilac prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

37. Predmet broj CH/00/4802, Gordana BUBICA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

125. Prijava je podnesena Domu 5. maja 2000. godine i registrovana je istog dana.

126. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos pologa 43.363,31 DEM. Prema izvodu sa Jedininstvenog računa građana Zavoda, od 8. novembra 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 44.168,71 KM.

127. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

38. Predmet broj CH/00/4803, Vlaho BUBICA protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

128. Prijava je podnesena Domu 5. maja 2000. godine i registrovana je istog dana.

129. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos pologa 1.811,23 DEM na jednoj štednoj knjižici; 4.782,23 DEM na drugoj, te 15.530,47 DEM na trećoj štednoj knjižici. Prema izvodu sa Jedininstvenog računa građana Zavoda, od 21. oktobra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 19.877,48 KM.

130. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

39. Predmet broj CH/00/4810, Šefik HASAGIĆ protiv Bosne i Hercegovine

131. Prijava je podnesena Domu 8. maja i registrovana je 9. maja 2000. godine.

132. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Osnovne banke Zenica, ekspozitura Kakanj. Čini se da je iznos pologa 3.388,01 DEM.

133. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

40. Predmet broj CH/00/4825, Mira ŠILIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

134. Prijava je podnesena Domu 9. maja i registrovana je 11. maja 2000. godine.

135. Majka podnositeljice prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo, ekspozitura Ilidža. Čini se da je iznos pologa 8.170,51 DEM.

136. Podnositeljica prijave je, nakon majčine smrti, prema rješenju o nasljeđivanju Općinskog suda I u Sarajevu, broj: 0-1526/98 od 24. septembra 1998. godine, nasljednik prvog nasljednog reda novčanih sredstava stare devizne štednje u inosu od 8.024,49 DEM, sa dijelom 1/3.

137. Podnositeljica prijave je dostavila Komisiji Izvod sa računa kod Jugobanke od 7. juna 1999. godine, koji je samo na njeno ime. Prema navedenom Izvodu iznos pologa je 2.723,51 DEM.

138. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

41. Predmet broj CH/00/4826, Želimir ŠILIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

139. Prijava je podnesena Domu 9. maja i registrovana je 11. maja 2000. godine.

140. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos pologa kod Jugobanke 11.270,95 DEM na jednoj štednoj knjižici; 11.275,03 DEM na drugoj, te 36,70 USD i 283,42 DEM na trećoj štednoj knjižici. Čini se da je iznos pologa kod Privredne banke 3.651,38 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 12. oktobra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 26.566 KM.

141. Sin podnosioca prijave, D.Š. je 12. jula 2005. godine dostavio pismo Komisiji, u kojem navodi da je podnosilac prijave umro. Prema rješenju o nasljeđivanju Općinskog suda I u Sarajevu, broj: 0-1432/05 od 20. maja 2005. godine, sin podnosioca prijave je nasljednik prvog nasljednog reda novčanih sredstava sa deviznih štednih knjižica, sa nasljednim dijelom 1/1.

142. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

42. Predmet broj CH/00/5111, G. V. M. protiv Federacije Bosne i Hercegovine

143. Prijava je podnesena Domu 14. juna 2000. godine i registrovana je istoga dana.

144. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke dd Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa na jednoj štednoj knjižici 5.071,60 DEM, a na drugoj 117,38 DEM i 124,34 HFL. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 11. jula 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosiateljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 5.393,33 KM.

145. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

43. Predmet broj CH/00/5132, Slavojka DOKMANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

146. Prijava je podnesena Domu 16. juna 2000. godine i registrovana je istoga dana.

147. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanka dd Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa kod Jugobanke 11.485,73 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 16. septembra 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosiateljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 11.694,73 KM.

148. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

44. Predmet broj CH/00/5145, Aleksandar RIHTMAN protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

149. Prijava je podnesena Domu 19. juna, a registrovana je 21. juna 2000. godine.

150. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke dd Sarajevo i Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke 6.000 DEM, a kod Jugobanke 480 DEM, 304,59 CHF i 950 USD. Prema izvodu sa Jedinственog računa

CH/98/526 i 73 druga

građana Zavoda, od 2. maja 1999. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 8.442,89 KM.

151. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

45. Predmet broj CH/00/5153, Džemal MESIHOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

152. Prijava je podnesena Domu 19. juna, a registrovana je 20. juna 2000. godine.

153. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke 3.257,69 DEM, 35,05 USD i 68,73 ŠKR. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 30. aprila 1999. godine, čini se da potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje nisu nikada evidentirana.

154. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

46. Predmet broj CH/00/5221, Velislav RIOROVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

155. Prijava je podnesena Domu 22. juna 2000. i registrovana 23. juna 2000. godine.

156. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Prema kopiji izvoda Union banke Sarajevo od 30. jula 1998. godine, čini se da je iznos njegovih pologa kod Jugobanke 11.502,89 DEM. Prema kopiji izvoda sa jedinstvenog računa građana Zavoda od 8. decembra 2000. godine ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je bio 33,39 KM.

157. Podnosilac prijave navodi da se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

47. Predmet broj CH/00/5228, Zdenka HODALJ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

158. Prijava je podnesena Domu 23. juna 2000. godine i registrovana istog dana.

159. Podnositeljica prijave navodi u aplikaciji da je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo u iznosu od 15.386,12 DEM. Podnositeljica prijave navodi u svom pismu od 8. jula 2005. godine, da je od navedenog iznosa devizne štednje 4.000 DEM utrošila za otkup stana. Podnositeljica prijave nije dostavila kopiju devizne štedne knjižice kojom potvrđuje svoje navode da je polagala devizna sredstva na svoje ime.

160. Podnositeljica prijave je rješenjem Općinskog suda II Sarajevo broj: O-189/99 od 9. marta 1999. godine proglašena zakonskom nasljednicom I reda iza umrle E.H, majke podnositeljice prijave. Ovim rješenjem podnositeljici prijave su pripala i devizna sredstva E.H. kod Jugobanke Sarajevo u iznosu od 14.458,52 DEM. Podnositeljica prijave je dostavila Komisiji i kopiju štedne knjižice svoje umrle majke. Prema kopiji izvoda sa jedinstvenog računa građana Zavoda od 2. oktobra 2000. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 30.089,74 KM.

161. Podnositeljica prijave navodi da se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

48. Predmet broj CH/00/5238, Nada GRIBAJČEVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

162. Prijava je podnesena Domu 26. juna 2000. godine i registrovana istog dana.

163. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 53,669 DEM. Podnositeljica prijave navodi u svom pismu od 11. jula 2005. godine da je iznos od 7.349,41 DEM iskoristila za otkup stana.

164. Podnositeljica prijave se kao član Udruženja za zaštitu deviznih štediša Bosne i Hercegovine, obraćala Sudu za ljudska prava u Strazburu i Sudu Bosne i Hercegovine radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

49. Predmet broj CH/00/5242, Petar RADIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

165. Prijava je podnesena Domu 26. juna 2000. godine i registrovana istog dana.

166. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 61.601,65 DEM, 18.234,06 ATS i 6.052,02 CHF.

167. Podnosilac prijave navodi da se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

50. Predmet broj CH/00/5377, Ahmed ČELEBIĆ protiv Bosne i Hercegovine

168. Prijava je podnesena 12. jula 2000. godine i registrovana istog dana.

169. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 6.116,8577. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana Zavoda, od 2. maja 1999. godine, iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 6.196,79 KM.

170. Podnosilac prijave je dopisom od 29. marta 2003. godine tražio od Agencije za privatizaciju Federacije Bosne i Hercegovine prenos devizne štednje sa Jedinственog računa građana na devizni račun kod Union banke Sarajevo. Podnosilac prijave također navodi da je preko Udruženja deviznih štediša, pokrenuo postupak pred Evropskim sudom u Strazburu radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

51. Predmet broj CH/00/5899, Vitomir TOPALOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

171. Prijava je podnesena Domu 11. oktobra i registrovana 13. oktobra 2000. godine.

172. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 7.826, 55 DEM.

173. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

52. Predmet broj CH/00/5953, Dišija BAJRIĆ protiv Bosne i Hercegovine

174. Prijava je podnesena Domu 20. oktobra 2000. godine i registrovana istog dana.

175. Suprug podnositeljice prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo, filijala Konjic. Čini se da je iznos pologa 14.877,05 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa Zavoda, ukupni iznos tog pologa kod Privredne banke je 14.987,39 KM.

176. Podnositeljica prijave je dostavila rješenje o nasljeđivanju Općinskog suda II u Sarajevu, broj: 0-1422/00 od 29. septembra 2000. godine, kojim se proglašava zakonskim nasljednikom prvog reda suprugovih novčanih potraživanja sa nasljednim dijelom 1/1.

177. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

53. Predmet broj CH/00/5956, Ilija KNEZOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

178. Prijava je podnesena Domu 23. oktobra 2000. godine i registrovana istog dana.

179. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo, filijala Grude. Čini se da je iznos njegovog pologa na jednoj štednoj knjižici 502,53 DEM, na drugoj štednoj knjižici 11.675,48 DEM i na trećoj štednoj knjižici 47.274,17 DEM.

180. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

54. Predmet broj CH/00/5958, Marina KNEZOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

181. Prijava je podnesena Domu 23. oktobra 2000. godine i registrovana istog dana.

182. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo, filijala Grude. Čini se da je iznos njenog pologa kod Privredne banke na jednoj štednoj knjižici 36.168,67 DEM, na drugoj štednoj knjižici 25.022,41 DEM.

183. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

55. Predmet broj CH/00/5959, Janja KNEZOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

184. Prijava je podnesena Domu 23. oktobra 2000. godine i registrovana istog dana.

185. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na devizne štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo, filijala Grude. Čini se da je iznos njenog pologa na jednoj štednoj knjižici 21.962,26 DEM, na drugoj štednoj knjižici 1.775,34 DEM.

186. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

56. Predmet broj CH/00/5960, Božo KNEZOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine

187. Prijava je podnesena Domu 23. oktobra 2000. godine i registrovana istog dana.

188. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo, filijala Grude. Čini se da je iznos njegovog pologa kod 602,17 DEM.

189. Iz prijave se čini da se podnosilac prijave nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

57. Predmet broj CH/00/5961, Vjekoslav ANDRUN protiv Bosne i Hercegovine

190. Prijava je podnesena Domu 23. oktobra i registrovana 23. oktobra 2000. godine.

191. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 0,26 CHF, 15,19 ITL, 0,07 GBP, 4,23 BFR, 0,07

CH/98/526 i 73 druga

USD, 1,18 ATS, 4.022,82 DEM. Prema izvodu da Jedinственog računa građana Zavoda, od 2. oktobra 1999. godine, ukupan iznos devizne štednje je 4.052,51 KM.

192. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

58. Predmet broj CH/00/6317, Mladen VUJASINOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

193. Prijava je podnesena Domu 6. novembra 2000. godine i registrovana je istog dana

194. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njegovih pologa 3.252,34 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana, od 4. novembra 2000. godine, iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 3.277,17 KM.

195. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

59. Predmet broj CH/00/6318, Aleksandra VUJASINOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

196. Prijava je podnesena Domu 6. novembra 2000. godine i registrovana je istog dana

197. Podnositeljica prijave je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos njenih pologa 3.428,07 DEM. Prema izvodu sa Jedinственog računa građana, od 18. oktobra 2001. godine, iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje je 3.473,59 KM.

198. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

60. Predmet broj CH/00/6320, Danica PAVLOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

199. Prijava je podnesena Domu 6. novembra 2000. godine i registrovana je istog dana.

200. Podnositeljica prijave je ovlaštena da raspolaže sredstvima svog supruga B.P, položenim na deviznoj štednoj knjižici kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je ukupan iznos pologa B.P. 10.273,64 DEM.

201. Općinski sud II Sarajevo je u ostavinskom postupku iza umrlog B.P. donio rješenje o nasljeđivanju, broj: 0:3316/96, od 24. februara 1998. godine kojim se podnositeljica prijave proglašava nasljednikom prvog nasljednog reda, sa dijelom 1/1.

202. Podnositeljica prijave je jedan dio stare devizne štednje u iznosu od 285 KM iskoristila prilikom otkupa stana, tako da je, prema izvodu sa Jedinственog računa građana, od 13. oktobra 1999. godine, iznos potraživanja podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje 10.074,98 KM.

203. Podnositeljica prijave se 17. juna 2004. godine obraćala Federalnoj agenciji za privatizaciju u vezi potraživanja stare devizne štednje. Takođe, podnositeljica prijave je 23. februara 2005. godine dostavila Komisiji informacije da je potpisala punomoć gđi Amili Omersoftić kao član Udruženja štediša, koje je pokrenulo postupke pred Sudom Bosne i Hercegovine i Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu.

61. Predmet broj CH/00/6397 Petar UDOVČIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

204. Prijava je podnesena 24. novembra i registrovana 2. decembra 2000. godine.

205. Podnosilac prijave je polagao devizna sredstva na štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 4.256,47 KM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 16. septembra 1999. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 4.256,47 KM.

206. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

62. Predmet broj CH/00/6408, Grga PETROVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

207. Prijava je podnesena 28. novembra i registrovana 2. decembra 2000. godine.

208. Podnosilac prijave je polagao devizna sredstva na štednu knjižicu kod Jugoslovenske izvozne i kreditne banke. Čini se da je iznos njegovih pologa 24.057,84 DEM i 16.166,62 CHF. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 1. decembra 2003. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 40.401,09 KM.

209. Podnosilac prijave je preminuo 25. juna 2002. godine. Supruga podnosioca prijave, Z.P. je svojim pismom od 4. jula 2005. godine, obavijestila Komisiju da želi nastaviti postupak pred Komisijom radi ostvarenja potraživanja stare devizne štednje, naslijeđene iza smrti svog supruga. Rješenjem o nasljeđivanju Općinskog suda u Tuzli, broj O.443/2002, od 4. decembra 2003. godine, Z.P, supruga podnosioca prijave, je iza njegove smrti proglašena zakonskom nasljednicom sa dijelom 1/1.

210. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

63. Predmet broj CH/00/6409, Tenzila TURJAČANIN protiv Federacije Bosne i Hercegovine

211. Prijava je podnesena 28. novembra i registrovana 2. decembra 2000. godine.

212. Podnositeljica prijave je polagala devizna sredstva na štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 16.688,59 DEM. Prema izvodu sa Jedinštenog računa građana Zavoda, od 17. septembra 1999. godine, potraživanje podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 16.688,59 KM.

213. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

64. Predmet broj CH/00/6420, G.B. protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

214. Prijava je podnesena 30. novembra i registrovana 2. decembra 2000. godine.

215. Podnosilac prijave je polagao devizna sredstva na štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa 8.000 DEM. Prema izvodu sa jedinstvenog računa građana Zavoda, od 3. maja 1999. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 8.059,02 KM

216. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

65. Predmet broj CH/00/6527, Dušanka RADOŠ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

217. Prijava je podnesena 4. decembra i registrovana 5. decembra 2000. godine.

218. Podnositeljica prijave je polagala devizna sredstva na štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 3.047,33 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 6. januara 2000. godine, potraživanje podnositeljice prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 3.070,29 KM

219. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

66. Predmet broj CH/00/6528, Drago RADOŠ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

220. Prijava je podnesena 4. decembra i registrovana 5. decembra 2000. godine.

221. Podnosilac prijave je polagao devizna sredstva na dvije štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa na jednoj knjižici 526,95 DEM, a na drugoj 116,8 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 6. januara 2000. godine, ukupno potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 647,63 KM.

222. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

67. Predmet broj CH/00/6529, Željka PEJIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

223. Prijava je podnesena 4. decembra i registrovana 5. decembra 2000. godine.

224. Podnositeljica prijave je polagala devizna sredstva na štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njenih pologa 26.470,13 DEM.

225. Podnositeljica prijave se nije obraćala ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

68. Predmet broj CH/00/6530, Stipo PEJIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

226. Prijava je podnesena 30. novembra i registrovana 2. decembra 2000. godine.

227. Podnosilac prijave je polagao devizna sredstva na štedne knjižice kod Privredne banke Sarajevo i Privredne banke Travnik. Čini se da je iznos njegovih pologa kod Privredne banke Sarajevo 360.056,69 DEM, a kod Privredne banke Travnik 95.052,23 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 6. maja 1999. godine, potraživanje podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje iznosi 494.697,21 KM.

228. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

69. Predmet broj CH/01/8464, Božidar POPARA protiv Federacije Bosne i Hercegovine

229. Prijava je podnesena Domu 21. novembra 2001. godine, i registrovana je istog dana.

230. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovih pologa na jednoj deviznoj štednoj knjižici kod Jugobanke 16.680,62 DEM, na drugoj deviznoj štednoj knjižici kod Jugobanke 5.535,24 DEM i 366,24 USD, a na trećoj deviznoj štednoj knjižici kod iste banke 800,52 DEM. Čini se da je iznos njegovog pologa kod Privredne banke Sarajevo je 1.085,35 DEM. Prema izvodu sa Jedininstvenog računa građana Zavoda od 28. aprila. 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 23.410,38 KM.

231. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

70. Predmet broj CH/01/8518, Nail GAZDIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

232. Prijava je podnesena Domu 5. decembra 2001. godine i registrovana je istog dana.

233. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 7,71 DEM.

234. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

71. Predmet broj CH/01/8614, Mišo PEJANOVIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

235. Prijava je podnesena Domu 24. decembra 2001. godine, i registrovana je istog dana.

236. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 21,49 DEM i 2.220,36 USD. Prema izvodu sa Jedininstvenog računa građana Zavoda, od 8. novembra 2000. godine, iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 0,00 KM.

237. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

72. Predmet broj CH/01/8616, Svetozar POPARA protiv Federacije Bosne i Hercegovine

238. Prijava je podnesena Domu 24. decembra 2001. godine i registrovana je istog dana.

239. Podnosilac prijave je polagao sredstva na devizne štedne knjižice kod Jugobanke Sarajevo i Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa na jednoj deviznoj štednoj knjižici kod Jugobanke 9.348,37 DEM, i 318,67 USD, a na drugoj deviznoj štednoj knjižici kod iste banke iznos od 1062,94 DEM. Čini se da je iznos njegovog pologa kod Privredne banke Sarajevo 54,23 DEM i 29,91 USD. Prema izvodu sa Jedininstvenog računa građana Zavoda od 4. aprila. 2001. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 11.409,77 KM.

240. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

73. Predmet broj CH/02/12431, Ibrahim JUSUFBEGOVIĆ protiv Federacije Bosne i Hercegovine

241. Prijava je podnesena Domu 12. novembra 2002. godine i registrovana je istog dana.

242. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa 45.118,26 DEM. Prema izvodu sa Jedininstvenog

računa građana Zavoda od 16. aprila 2001. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 82.617,33 KM.

243. Podnosilac prijave je 1989. godine podnio tužbu Opštinskom sudu I u Sarajevu protiv Privredne banke Sarajevo radi, kako navodi u aplikaciji, nezakonitog i jednostranog odbijanja izvršavanja ugovorene obaveze, shodno odredbama ugovora o oročenju deviznog štednog uloga. Podnosilac prijave, također, navodi u aplikaciji da je sud rješenjem broj P-1530/01 od 24. decembra 2003. godine prekinuo postupak u ovoj pravnoj stvari.

74. Predmet broj CH/03/15082, Ćamil PAJALIĆ protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine

244. Prijava je podnesena Domu 25. decembra, a registrovana je 31. decembra 2003. godine.

245. Podnosilac prijave je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Čini se da je iznos njegovog pologa kod 13.380,83 DEM. Prema izvodu sa Jedinstvenog računa građana Zavoda, od 22. juna 2005. godine, ukupan iznos potraživanja podnosioca prijave po osnovu stare devizne štednje je 12.629,21 KM.

246. Podnosilac prijave se nije obraćao ni domaćim ni međunarodnim institucijama radi rješavanja potraživanja stare devizne štednje.

B. Usmeni i pisani nalaz i mišljenje vještaka prof. dr. Dragoljuba Stojanova, iz odluke *Poropat i drugi*.

247. S obzirom na značaj u rješavanju predmeta, Komisija ponavlja stav Dragoljuba Stojanova, profesora na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, u predmetu *Poropat i drugi*.

(a) Pisano mišljenje

248. Gosp. Stojanov je potvrdio da je interes naroda u SFRJ, da ulažu novac na devizne štedne račune za koji je vlada nudila garancije, bio potican stalnim padom vrijednosti dinara. Vlada je pokušala da stabilizira državnu ekonomiju i tokom godina, posebno 1991. godine, pravo raspolaganja tom ušteđevinom bilo je znatno ograničeno i limitirano na male iznose. Međutim, štednja nije u potpunosti zamrznuta. Od 1990. godine bilo je moguće ulagati i raspolagati sa takozvanom "novom" deviznom štednjom bez ograničenja.

249. Komercijalne banke u jugoslovenskim republikama deponovale su svoje devize kod Narodne banke Jugoslavije na dobrovoljnoj bazi i po osnovu ugovora, koje je bilo inače samo *pro forma* ili knjigovodstvena transakcija, tako da je veliki dio deviza ostao kod komercijalnih banaka. Gosp. Stojanov nije znao šta se desilo sa tim novcem nakon što je Republika Bosna i Hercegovina postala nezavisna.

250. Gosp. Stojanov je bio mišljenja da komercijalne banke u Federaciji imaju obaveze prema privatnim licima koja su uložila novac na stare devizne štedne račune. Osim toga, usvajanjem zakona koji se odnose na ovu štednju, Republika Bosna i Hercegovina, Bosna i Hercegovina i Federacija Bosne i Hercegovine su, također, preuzele obaveze prema štedišama. Međutim, s obzirom na iznos neisplaćene stare devizne štednje – koji iznosi oko 1,8 milijardi KM (konvertibilnih maraka) u bankama Federacije – ni Federacija Bosne i Hercegovine, niti Država Bosna i Hercegovina nemaju ekonomski potencijal da isplate staru štednju štedišama.

251. Međutim, rješenje koje je odabrano za stare devizne štedne račune, odnosno njihovo pretvaranje u certifikate koji bi se koristili u postupku privatizacije, postavlja nekoliko problema: time se sigurna štednja, koja je uživala povjerenje javnosti, pretvara u oblike imovine – prvo certifikate, a onda možda dionice preduzeća - čija je vrijednost nesigurna. Isto tako, ljudi bez stanarskog prava neće moći kupiti stan po sadašnjim pravilima, a oni koji su u položaju da kupe

stan certifikatima, neće uživati popust koji se daje onima koji plaćaju gotovinom. Ovo pokazuje da se certifikati ne tretiraju kao jednaka sredstva plaćanja u odnosu na gotovinski novac. Ograničena dvogodišnja vrijednost certifikata postavlja novi problem.

252. Gosp. Stojanov je zaključio da bi bilo mnogo bolje usvojiti kombinovane metode rješavanja problema deviznih štednih računa. On je sugerisao da bi svaki štediša trebao imati pravo da pretvori, po svojoj slobodnoj volji, dio svoje ušteđevine u privatizacijske certifikate. Ostatak bi trebao biti zadržan u svom starom obliku, tj. na starim računima, i mogao bi biti pokriven javnim dugom Federacije Bosne i Hercegovine. Nadalje, napominjući da u Federaciji postoji oko 470.000 štediša čiji su pojedinačni devizni ulozci 200 KM ili manje, te da ukupan iznos ovih depozita odgovara sumi od 25 miliona KM, on smatra da bi ovu "malu" štednju Federacija trebala isplatiti ulagačima. S obzirom na konvertibilnost, trebalo bi prihvatiti plaćanje u KM.

(b) Dokazi dati na javnoj raspravi

253. Prof. dr. Stojanov je utvrdio da se pitanje deviznih štednih računa mora rješavati zajedno sa pitanjima koja se odnose na restituciju društvene imovine, vanjski dug Bosne i Hercegovine i ekonomski razvoj zemlje. Ovako usklađeno djelovanje je neophodno pošto rješenje izabrano za jedan od problema može uticati na druge.

254. On je dalje naveo da rizik da banke bankrotiraju ne bi bio jedini problem ako bi one morale isplatiti novac deviznim štedišama. Ako bi se isplate morale izvršiti u devizama, to bi moglo izazvati značajnu nesolventnost, a moglo bi narušiti i funkcionisanje Valutnog odbora u Bosni i Hercegovini. U svakom slučaju, dalje je teško procijeniti do koje će mjere svoja potraživanja pojedinačne štediše moći realizovati kod banaka u stečajnom postupku.

III. POSTUPAK PRED DOMOM/KOMISIJOM

255. S obzirom na sličnost između činjenica u predmetima i žalbenih navoda podnosilaca prijave, Komisija je odlučila da prijave br. CH/98/526, CH/99/1086, CH/00/3514, CH/00/3515, CH/00/3521, CH/00/3522, CH/00/3523, CH/00/4239, CH/00/4274, CH/00/4281, CH/00/4282, CH/00/4283, CH/00/4284, CH/00/4285, CH/00/4288, CH/00/4307, CH/00/4308, CH/00/4309, CH/00/4310, CH/00/4311, CH/00/4313, CH/00/4315, CH/00/4317, CH/00/4318, CH/00/4659, CH/00/4679, CH/00/4681, CH/00/4682, CH/00/4687, CH/00/4728, CH/00/4729, CH/00/4731, CH/00/4732, CH/00/4735, CH/00/4748, CH/00/4796, CH/00/4802, CH/00/4803, CH/00/4810, CH/00/4825, CH/00/4826, CH/00/5111, CH/00/5132, CH/00/5145, CH/00/5153, CH/00/5221, CH/00/5228, CH/00/5238, CH/00/5242, CH/00/5377, CH/00/5899, CH/00/5953, CH/00/5956, CH/00/5958, CH/00/5959, CH/00/5960, CH/00/5961, CH/00/6317, CH/00/6318, CH/00/6320, CH/00/6397, CH/00/6408, CH/00/6409, CH/00/6420, CH/00/6527, CH/00/6528, CH/00/6529, CH/00/6530, CH/01/8464, CH/01/8518, CH/01/8614, CH/01/8616, CH/02/12431 i CH/03/15082 spoji u skladu s pravilom 33. Pravila procedure Komisije istoga dana kada je usvojila ovu odluku.

256. Prijave su podnesene u periodu od 13. aprila 1998. do 25. decembra 2003. godine.

257. Komisija je, u periodu od 12. decembra 2003. godine do 8. jula 2005. godine, prosljedila tuženim stranama, Bosni i Hercegovini i Federaciji Bosne i Hercegovine, prijave podnosilaca radi dostavljanja pisanih zapažanja o prihvatljivosti i meritumu prema članu 6. Evropske konvencije i članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

258. Komisija je, u periodu od 13. februara 2004. godine do 26. jula 2005. godine, zaprimila pisana zapažanja o prihvatljivosti i meritumu tužene strane Federacije Bosne i Hercegovine za ostale predmetne prijave. Bosna i Hercegovina nije dostavila svoja pisana zapažanja o prihvatljivosti i meritumu do dana donošenja ove Odluke.

259. Komisija je podnosiocima prijava prosljedila pisana zapažanja o prihvatljivosti i meritumu tuženih strana do dana donošenja ove Odluke.

260. Za predmete br. CH/00/4728, CH/00/4729, CH/00/4731, CH/00/4732, CH/00/4735, CH/00/4748, CH/00/5221, CH/00/5228, CH/00/5238 i CH/00/5242 tužene strane nisu dostavile pisana zapažanja o prihvatljivosti i meritumu do dana donošenja ove Odluke.

261. Komisija je dopisom od 18. februara 2005. godine pozvala Ured visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu (u daljnjem tekstu: Ured Visokog predstavnika) da u postupku rješavanja predmeta devizne štednje pred Komisijom učestvuje u svojstvu *amicus curiae*. Ured Visokog predstavnika je 1. aprila 2005. godine dostavio svoje mišljenje.

262. Komisija je dopisom od 24. februara 2005. godine pozvala zastupnika Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini, da u postupku rješavanja predmeta devizne štednje pred Komisijom, učestvuje u svojstvu *amicus curiae*.

263. Komisija je 14. marta 2005. godine primila mišljenje Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini.

264. Mišljenje Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini je prosljeđeno tuženim stranama 23. i 25. marta 2005. godine.

IV. RELEVANTNE ZAKONSKE ODREDBE

265. Zbog rastuće nestašice deviznih sredstava i drugih ekonomskih problema u bivšoj SFRJ, podizanje novca sa starih deviznih štednih računa je bilo strogo ograničeno zakonima koji su doneseni početkom 1990-tih godina. Poslije oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini, bilo je pokušaja da se kroz legislativu privatizacije riješi nedostupnost stare devizne štednje. Međutim, nakon što su pokušaji ostvarenja potraživanja po osnovu stare devizne štednje u procesu privatizacije ostali uglavnom bezuspješni, Federacija Bosne i Hercegovine je usvojila novi zakon na osnovu kojeg stara devizna štednja postaje dio unutrašnjeg duga Federacije Bosne i Hercegovine.

A. Zakoni Republike Bosne i Hercegovine i Bosne i Hercegovine

266. Dana 11. aprila 1992. godine, nakon sticanja nezavisnosti Republike Bosne i Hercegovine, usvojena je **Uredba sa zakonskom snagom o deviznom poslovanju** iz 1992. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 2/92). Relevantnim odredbama ove Uredbe predviđeno je sljedeće:

Član 9, u relevantnom dijelu, glasi:

Za devize na deviznim računima i deviznim štednim ulozima jamči Republika.

267. Uredba iz 1992. godine je kasnije zamijenjena **Uredbom sa zakonskom snagom o deviznom poslovanju** iz 1994. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 10/94; kasnije usvojena kao zakon, "Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 13/94).

Sljedeće odredbe Uredbe iz 1994. godine su relevantne:

Član 3:

Devize se mogu koristiti samo za plaćanje prema inozemstvu osim ako ovom uredbom nije drugačije određeno.

Član 12:

Domaća i strana fizička lica mogu devize držati na računu kod banke i slobodno ih koristiti.

Član 44:

Devizne rezerve čine potraživanja na računima u inostranstvu, efektivni strani novac i vrijednosni papiri izdati u inozemstvu [deponovani] kod Narodne banke [Bosne i Hercegovine] i [ovlaštenih] banaka.

268. **Odluka o ciljevima i zadacima monetarno kreditne politike**, objavljena je 9. aprila 1995. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 11/95). Tačka 12. Odluke glasi:

Deponovana devizna štednja građana trajno će se riješiti donošenjem zakona o javnom dugu Republike do kraja prvog polugodišta 1995. godine.

269. Ova Odluka je kasnije izmijenjena i dopunjena sa stupanjem na snagu 2. juna 1995. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 19/95). Izmijenjena i dopunjena tačka 12. predviđa da treba donijeti zakon o javnom dugu prije kraja septembra 1995. godine. Dalje se dodaje da, do donošenja tog zakona, Narodna banka Bosne i Hercegovine može, uz saglasnost Ministarstva finansija, isplaćivati deviznu štednju u odgovarajućem iznosu u dinarima pripadnicima Armije Republike Bosne i Hercegovine za pokrivanje troškova njihovog liječenja i liječenja članova njihovih porodica.

270. **Odluka o ciljevima i zadacima devizne politike** donijeta je 10. aprila 1996. godine ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 13/96). Potvrđujući uglavnom Odluku iz 1995. godine, tačka 7. Odluke iz 1996. godine predviđala je bez posebnog određivanja datuma sljedeće:

Devizna štednja građana deponovana kod bivše Narodne banke Jugoslavije zajedno sa kamatama na ovu štednju, rješavaće se donošenjem zakona o javnom dugu Bosne i Hercegovine, ili na drugi način u sklopu ukupne konsolidacije duga Bosne i Hercegovine zajedno sa međunarodnom zajednicom.

271. Visoki predstavnik u Bosni i Hercegovini donio je 22. jula 1998. godine **Okvirni zakon o privatizaciji preduzeća i banaka u Bosni i Hercegovini**. On je stupio na snagu sljedećeg dana kao privremeni zakon ("Službeni list Bosne i Hercegovine", broj 14/98). Konačno, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ga je usvojila 19. jula 1999. godine ("Službeni list Bosne i Hercegovine", broj 12/99).

B. Odluka o ratifikaciji sporazuma o pitanjima sukcesije Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 10/01)

272. U sporazumu o sukcesiji SFRJ, Aneks C, u relevantnom dijelu, predviđa sljedeće:

Član 2, stav 3.

[...]

Ostala finansijska dugovanja (SFRJ) uključuju:

(a) jamstva SFRJ ili njene narodne banke Jugoslavije za štednju u čvrstoj valuti položenu kod komercijalnih banaka ili njihovih filijala u bilo kojoj državi sljednici prije datuma kojeg je ona proglasila neovisnost;

[...].

Član 7.

Jamstva bivše SFRJ ili njene NBJ za štednju čvrste valute položenu kod komercijalne banke ili neke od njenih filijala u bilo kojoj državi sljednici prije datuma kada je ta država proglasila neovisnost predmet se pregovara bez odlaganja, vodeći naročito računa o potrebi zaštite štednje čvrste valute pojedinaca. Ovi pregovori će se odvijati pod pokroviteljstvom Banke za međunarodna poravnanja.

C. Zakoni Federacije Bosne i Hercegovine o privatizaciji i izmjene i dopune

273. Osnovne pravne odredbe kojima se omogućava prenos stare devizne štednje na Jedinstveni račun građana radi korištenja u procesu privatizacije sadržane su u članovima 3, 7, 11. i 18. **Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije** (u daljnjem tekstu: Zakon o potraživanjima građana), koji je stupio na snagu 28. novembra 1997. godine, a počeo se primjenjivati 27. februara 1998. godine, sa izmjenama i dopunama od 5. marta 1999. godine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 27/97 i 8/99). Ti članovi su propisivali:

Član 3:

Lice koje ima deviznu štednju u bankama ili poslovnim jedinicama sa sjedištem na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine iznad 100 KM, a bilo je državljanin bivše Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine i na dan 31. marta 1991. godine imalo prebivalište na teritoriji koja sada pripada Federaciji Bosne i Hercegovine stiče potraživanja prema Federaciji sa stanjem na dan 31. marta 1992. godine.

Realizacija potraživanja građana koji su na dan 31. marta 1991. godine imali državljanstvo bivše Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine, a koji nemaju prebivalište na teritoriji Federacije, kao i drugih lica, koja imaju devizna potraživanja u bankama na teritoriji Federacije, u smislu ovog zakona, uredit će se posebnim propisom.

Licima iz stava 1. ovog člana s deviznom štednjom do 100 DEM banke će na njihov zahtjev isplatiti iznos štednje.

Potraživanja iz stava 3. ovog člana su isplativa nakon isteka perioda od tri mjeseca od dana primjene ovog Zakona.

Član 7:

Potraživanja iz člana 3. ovog zakona banka prenosi na Jedinstveni račun štediše.

Način prenosa potraživanja građana ... čiji se računi vode u bankama kod kojih su organizacione jedinice na teritoriji Federacije prestale s radom, uredit će se posebnim propisom Federalnog ministarstva finansija.

Član 11:

Otvaranje Jedinstvenih računa vrši se po službenoj dužnosti na osnovu Jedinstvenog matičnog broja građana-nosilaca potraživanja iz ovog zakona.

Jedinstveni račun predstavlja certifikat građanina.

Član 18:

Potraživanja sa Jedinštenog računa mogu se koristiti u postupku privatizacije u roku od dvije godine od dana izdavanja izvoda sa Jedinštenog računa, a nakon upisa potraživanja po pojedinim vrstama.

Istekom roka iz stava 1. ovog člana, potraživanja na Jedinštenom računu se gase.

274. Nakon odluke Doma u predmetu *Poropat i drugi* u junu 2000. godine, Federacija je donijela razne izmjene i dopune ovih odredbi.

275. **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u procesu privatizacije** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 45/00) stupio je na snagu 2. novembra 2000. godine. Ovim Zakonom član 18. je izmijenjen i dopunjen na taj način da je nosiocu stanarskog prava iz člana 8a.² Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo omogućeno da može koristiti svoja potraživanja sa Jedinštenog računa građana u roku od tri mjeseca od dana ovjere potpisa na ugovoru o kupovini pred nadležnim sudom. Izmjenama i dopunama je dodat treći stav u članu 18, koji predviđa:

Izuzetno od odredbe st. 1. i 2. ovog člana nosioci stanarskog prava iz člana 8a. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/97, 11/98, 22/99 i 7/00) mogu koristiti potraživanja sa Jedinštenog računa u roku od tri mjeseca od dana ovjere potpisa na kupoprodajnom ugovoru kod nadležnog suda.

276. Dodatne izmjene i dopune stava 1. člana 18. su stupile na snagu 8. februara 2002. godine. Tim izmjenama i dopunama opći rok za korištenje sertifikata izmijenjen je sa dvije godine na četiri godine, tako da cijeli član, sa izmjenama i dopunama, glasi:

Član 18.

Potraživanja sa Jedinštenih računa građana mogu se upotrijebiti u procesu privatizacije u roku od četiri godine od dana izdavanja izvoda sa Jedinštenog računa građana, nakon registracije svakog pojedinog potraživanja.

Po isteku roka navedenog u stavu 1. ovog člana, potraživanja sa Jedinštenih računa se gase.

Izuzetno od odredbi stavova 1. i 2. ovog člana, nosioci stanarskog prava iz člana 8a. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 27/97, 11/98, 22/99 i 7/00) mogu koristiti potraživanja sa Jedinštenog računa u roku od tri mjeseca od dana ovjere potpisa sa kupoprodajnim ugovorom kod nadležnog suda.

277. Pored ovih izmjena Zakona o potraživanjima građana, Federacija je donijela dodatne izmjene i dopune procesa privatizacije kako bi ublažila položaj vlasnika stare devizne štednje. **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji preduzeća** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 45/00) je stupio na snagu 2. novembra 2000. godine. Ovim Zakonom je izmijenjen i dopunjen član 28. kako bi se sertifikati po osnovu stare devizne štednje izjednačili sa gotovinom. Starom verzijom je propisano:

Prodaja iz člana 26.² ovog zakona vrši se uz obavezno plaćanje u novcu najmanje 35 posto ugovorene prodajne cijene.

² Navedenim članom 8a. je regulisana kupovina napuštenih stanova od strane nosilaca stanarskih prava.

³ Navedenim članom 26. regulisana je prodaja preduzeća u procesu male privatizacije.

Za svaki iznos plaćen u novcu preko 35% može se odobriti popust od 8%.

Novom verzijom je propisano:

Prodaja iz člana 26. ovog zakona vrši se uz obavezno plaćanje u novcu ili certifikatima iz temelja stare devizne štednje najmanje 35 posto ugovorene prodajne cijene.

Za svaki iznos plaćen u novcu ili certifikatom po osnovu stare devizne štednje preko 35% može se odobriti popust od 8%.

278. **Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji preduzeća** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 61/01) izmijenjen je član 27. stav 1. Starom verzijom je propisano:

Mala privatizacija u smislu člana 26. ovog zakona provodi se javnom prodajom, koju je preduzeće dužno pripremiti i prijaviti nadležnoj agenciji (za privatizaciju) u roku od 12 mjeseci od dana početka primjene ovog zakona.

Novom verzijom je propisano:

Mala privatizacija u smislu člana 26. ovog zakona provodi se javnom prodajom, koju je preduzeće dužno pripremiti i prijaviti nadležnoj agenciji (za privatizaciju) u roku koji odredi Agencija Federacije, i u roku važenja potraživanja građana iz Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije (certifikati itd).

279. **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo** stupio je na snagu 8. januara 2002. godine (nakon datuma odluke Ustavnog suda Federacije). Novi član 24. tog zakona je izjednačio certifikate iz osnova stare devizne štednje sa novcem. Starom verzijom je propisano:

Plaćanje otkupne cijene stana vrši se jednim od platežnih sredstava i to:

a) gotovinom

b) certifikatima na temelju tražbine građana, a koji su utvrđeni posebnim propisima

Kada se plaćanje vrši novcem cijena stana se umanjuje za 20% utvrđene otkupne cijene.

Novom verzijom je propisano:

Plaćanje otkupne cijene stana vrši se jednim od platežnih sredstava i to:

a) novcem

b) certifikatima na temelju tražbine građana, a koji su utvrđeni posebnim propisima.

Kada se plaćanje vrši novcem ili certifikatom iz osnova stare devizne štednje cijena stana se umanjuje za 20% utvrđene otkupne cijene.

280. U pismu Domu za ljudska prava od 8. decembra 2000. godine, u vezi sa implementacijom odluke *Poropat i drugi*, Federacija navodi da ona, "preko nadležnih Ministarstava i agencija, vodi aktivnosti informisanja građana o važnosti posjeta bankama kako bi dali Jedinствeni matični broj s ciljem da omoguće prenos svoje stare devizne štednje na Jedinствeni račun građana i izdavanje

certifikata kojim bi im omogućila da učestvuju u procesu privatizacije koji je u postupku jer nema drugog načina na koji bi građani Bosne i Hercegovine – imaoi stare devizne štednje, realizovali svoja potraživanja po tom osnovu na bilo koji drugi način osim putem procesa privatizacije.“

281. Federacija Bosne i Hercegovine je **Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o potraživanju građana** (“Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, broj 57/03) izmijenila član 7. koji je glasio:

Potraživanja iz člana 3. ovog zakona banka prenosi na Jedinostveni račun štediše.

Novom verzijom je propisano:

Potraživanja iz člana 3. ovog zakona banka, na zahtjev štediše koji se podnosi u roku do šest mjeseci od dana usvajanja ovog zakona, prenosi na Jedinostveni račun štediše.

Također, izmijenjen je i član 11. koji je glasio:

Otvaranje Jedinostvenih računa vrši se po službenoj dužnosti na osnovu matičnog broja građana-nosilaca potraživanja iz ovog zakona.

Novom verzijom je propisano:

Otvaranje Jedinostvenih računa vrši se po službenoj dužnosti na osnovu matičnog broja građana-nosilaca potraživanja iz ovog zakona, a otvaranje Jedinostvenog računa po osnovu stare devizne štednje vrši se na zahtjev štediše.

282. Također, došlo je do izmjene i člana 18. koji se odnosio na rok upotrebe certifikata u procesu privatizacije, u smislu da je rok od 4 godine produžen na 6 godina, tako da član 18. sa izmjenama sada glasi:

Potraživanja sa Jedinostvenog računa mogu se koristiti u postupku privatizacije u roku od šest godina od dana izdavanja izvoda sa Jedinostvenog računa, a nakon upisa potraživanja po pojedinim vrstama.

283. Član 20. Zakona o potraživanju građana je dopunjen sa dva nova stava 20a. i 20b. koji regulišu neiskorištena potraživanja podnosilaca prijava po osnovu stare devizne štednje koja su prenijeta na Jedinostveni račun, kao i sredstva koja su štediše utrošili u privatizacijske investicione fondove. Član 20. je glasio:

Direktor Agencije za privatizaciju u Federaciji Bosne i Hercegovine će u roku od 30 dana od stupanja na snagu ovog zakona donijeti Uputstvo o evidenciji i realizaciji potraživanja sa Jedinostvenog računa.

Novi stavovi su:

20a. Agencija za privatizaciju u Federaciji BiH će neiskorištena potraživanja po osnovu stare devizne štednje koja su prenijeta na Jedinostveni račun vratiti na račun imaoa u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva štediše.

20b. Štediše koje su izvršile prijenos potraživanja iz osnova stare devizne štednje u privatizacijske investicione fondove, koja žele povratiti na svoje Jedinostvene račune, mogu podnijeti zahtjev privatizacijskim investicionim fondovima za povrat potraživanja u roku do šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

284. Federacija Bosne i Hercegovine je usvojila nove izmjene i dopune Zakona o potraživanju objavljene u "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", broj 20/04, tako da je član 5. dopunjen sa novim članom 5a. koji glasi:

Član 5a. Izuzetno od člana 5. ovog Zakona potraživanje po osnovu stare devizne štednje postaje unutrašnji dug Federacije Bosne i Hercegovine koji se izmiruje u skladu sa posebnim zakonom, osim ako lice koje ima potraživanje na osnovu stare devizne štednje ne da izjavu da se ta potraživanja koriste za namjene iz člana 18. ovog Zakona.

Izjava iz stava 1. ovog člana je neopoziva i podnosi se Federalnom ministarstvu finansija u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

285. Također, izmijenjen je i član 18. koji je regulisao način korištenja sertifikata, i sada glasi:

Potraživanja sa Jedinstvenog računa mogu se koristiti u procesu privatizacije:

- za kupovinu dionica preduzeća, imovine preduzeća i druge imovine koja se bude prodavala u procesu privatizacije do 30. juna 2006. godine, pod uvjetom da učešće pojedinačne ponude ne prelazi 10% od ukupne kupovne cijene;

- za kupovinu stanova na kojima postoji stanarsko pravo do 30. juna 2007. godine u visini do 100% od ukupne cijene.

Istekom rokova iz stava 1. ovog člana potraživanja na Jedinstvenom računu se gase.

Izuzetno od odredbe stava 2. ovog člana rok za kupovinu stanova na kojima postoji stanarsko pravo može se mijenjati zavisno od donošenja i promjena propisa o restituciji.

286. Posljednjim izmjenama i dopunama Zakona o potraživanju obuhvaćen je i član 20. koji sada glasi:

Agencija za privatizaciju u Federaciji Bosne i Hercegovine dostavit će Federalnom ministarstvu finansija bazu podataka o stanju neiskorištenih potraživanja po osnovu stare devizne štednje na Jedinstvenom računu u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Član 20b. koji je davao štedišama koji su uložili svoja sredstva u PIF-ove mogućnost da traže povrat uložених sredstava se novim zakonom briše.

287. Parlament Federacije Bosne i Hercegovine je 20. novembra 2004. godine usvojio **Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 66/04), koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

Ovim Zakonom utvrđuju se unutrašnje obaveze Federacije Bosne i Hercegovine prema fizičkim i pravnim licima, nastale na osnovu: neisplaćenih invalidnina, neisplaćenih penzija, neisplaćenih naknada prema dobavljačima za robe, materijale i usluge, obaveze nastale na osnovu neisplaćenih plaća i dodataka, te ostale obaveze (u daljnjem tekstu: unutrašnji dug), odnosno način pojedinačne verifikacije utvrđenih potraživanja, kao i način njihovog izmirenja.

Član 2.

Ovim Zakonom utvrđuje se sveobuhvatno izmirenje unutrašnjeg duga na način koji osigurava i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija).

Unutrašnji dug Federacije procjenjuje se u iznosu od 1.858,9 miliona KM. Ova procjena isključuje iznos obaveza za staru deviznu štednju, s obzirom na to da će se oni utvrditi u postupku verifikacije.

Obaveze unutrašnjeg duga iz stava 1. ovog člana izmiruju se isplatom u gotovini, putem izdavanja obveznica (u daljnjem tekstu: obveznice) i otpisivanjem, prema odredbama ovog Zakona.

Izmirenje svih kategorija unutrašnjeg duga, uključujući i staru deviznu štednju, neće prelaziti iznos od 10% GDP za 2003. godinu i to u neto sadašnjoj vrijednosti za sve planirane isplate svih kategorija unutrašnjeg duga.

Član 3.

Unutrašnji dug Federacije iznosi 1.858,9 miliona KM, isključujući iznos obaveze za staru deviznu štednju koji će se utvrditi u postupku verifikacije, a čine ga:

- opće obaveze u iznosu od 947,9 miliona KM,
- obaveze na osnovu kredita komercijalnih banaka u iznosu od 11 miliona KM,
- obaveze za staru deviznu štednju u iznosu koji će se utvrditi prema verifikaciji obaveza na način propisan u članu 12. ovog Zakona.

Član 9.

Federacija preuzima obaveze na osnovu stare devizne štednje ostvarene u najnižim poslovnim jedinicama banaka (ekspozitura i/ili agencija) na teritoriji Federacije. Ukoliko banka nema poslovnih jedinica onda se smatra da je sjedište banke najniža poslovna jedinica.

Obaveze na osnovu stare devizne štednje, definirane stavom 1. ovog člana, ne obuhvataju obaveze na osnovu stare devizne štednje deponovane u Ljubljanskoj banci i Invest banci, s obzirom na to da će se one rješavati u procesu sukcesije imovine bivše SFRJ.

Obaveze na osnovu stare devizne štednje iz člana 3. ovog Zakona Federacija će izmiriti isplatom u gotovini i izdavanjem obveznica.

Kamate na staru deviznu štednju od 01. januara 1992. godine otpisuju se.

Član 10.

Kad se izvrši verifikovanje potraživanja za staru deviznu štednju, na način predviđen članom 12. ovog Zakona, Vlada Federacije će posebnim propisom utvrditi metod i visinu isplate u gotovini za staru deviznu štednju svakom fizičkom licu, nosiocu stare devizne štednje, do iznosa propisanog u članu 2. ovog Zakona.

Član 11.

Gotovinske isplate za staru deviznu štednju iz člana 10. ovog Zakona izvršit će se iz budžeta Federacije u periodu od četiri godine počevši od fiskalne godine kada se završi postupak verifikovanja stare devizne štednje.

Član 12.

Verifikovanje svih potraživanja za staru deviznu štednju vršit će se na osnovu baze podataka koja je ustanovljena Zakonom o utvrđivanju i ostvarivanju potraživanja građana u postupku privatizacije ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 32/01, 57/03, 20/04) i drugim propisima donesenim na osnovu zakona i baza podataka koje posjeduju banke.

Proces verifikacije potraživanja za staru deviznu štednju završit će se u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Federalni ministar finansija donijet će podzakonske akte o verifikaciji svih potraživanja za staru deviznu štednju u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Član 13.

Za obaveze za staru deviznu štednju koje ne budu izmirene isplatom u gotovini, u skladu sa čl. 9. i 10. ovog Zakona, izdat će se obveznice do iznosa koji je potreban za izmirenje kumulativnih potraživanja.

Član 14.

Kad se izvrši verifikovanje potraživanja za staru deviznu štednju na način predviđen članom 12. ovog Zakona, Vlada Federacije će posebnim propisom utvrditi model izdavanja obveznica propisujući rok dospijeca obveznica, visinu kamate na obveznice i dužinu grace perioda, a do iznosa koji se utvrdi kao glavica u procesu verifikovanja potraživanja na osnovu stare devizne štednje do iznosa propisanog u članu 2. ovog Zakona.

Kako bi osigurala dodatna finansijska sredstva nosiocima obveznica iz člana 13. ovog Zakona, Vlada Federacije, u svojstvu dioničara a prema važećim propisima, svojom Odlukom rasporedit će do 15% dividende iz privrednih društava sa državnim kapitalom kako bi otkupljivala javne obveznice putem ponude po tržišnoj cijeni, isplaćujući ih kako je predviđeno godišnjim budžetom, počevši od obveznica sa najnižom nominalnom vrijednosti i progresivno krenuvši ka obveznicama sa višom nominalnom vrijednosti.

Član 15.

Vlada Federacije će tri posto iznosa koji se ostvari od prodaje preduzeća JP „BH Telecom“, JP „Elektroprivrede BiH“ d.d., JP „Elektroprivrede HZHB“ d.d. i „Hrvatske telekomunikacije“ d.o.o. Mostar uplatiti na poseban račun.

Sredstva ostvarena na posebnom računu iz stava 1. ovog člana koristit će se u svrhu prijevremenog otkupa obveznica na osnovu stare devizne štednje po tržišnoj cijeni i to uključujući prioritet u isplati - otkupu obveznica vlasnika stare devizne štednje i to ponudom otkupljenja obveznica sa najnižom nominalnom vrijednosti, a potom obveznica sa višom nominalnom vrijednosti.

Federalni ministar finansija donijet će podzakonske akte o načinu raspolaganja sredstvima deponovanim na računu iz prethodnog stava, odnosno o modalitetima isplate vlasnika obveznica, shodno ostvarenju sredstava iz ovog člana.

Član 21.

Obveznice za izmirenje obaveza za staru deviznu štednju i ratnih potraživanja su vrijednosni papiri koje izdaje u cijelosti ili djelimično Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu: vrijednosni papiri BiH) u ime Federacije, ili Federacija (u daljnjem tekstu: vrijednosni papiri Federacije) prema posebnom propisu.

Obveznice izdate za izmirenje obaveza za staru deviznu štednju i ratna potraživanja su utržive i prenosive i izdaju se i vode samo u elektronskoj formi.

Svi uvjeti vezani za obveznice utvrđuju se odlukom Vlade Federacije i posebnim propisom.

Za predračun obaveza na osnovu stare devizne štednje i ratnih potraživanja u KM koristi se srednji zvanični kurs Centralne banke Bosne i Hercegovine koji važi na dan donošenja odluke Vlade Federacije o emisiji obveznica u smislu ovog Zakona.

Obveznice izdate za izmirenje obaveza iz stava 2. ovog člana predstavljaju unutrašnji dug Federacije u skladu sa posebnim propisom.

Federalno ministarstvo finansija upravljat će računima sa kojih se sredstva koja su položena mogu podizati u svrhu isplate obveznice.

Član 22.

Obveznice Federacije ne podliježu propisima i odobrenju Komisije za vrijednosne papire Federacije Bosne i Hercegovine.

Član 24.

Federacija garantuje za obveznice izdate u skladu sa odredbama ovog Zakona za izmirenje unutrašnjeg duga.

Član 26.

Vlada Federacije će u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijeti podzakonske akte za utvrđivanje prioriteta među kategorijama obaveza za izmirenje potraživanja u skladu sa stavom 2. člana 7., članom 8. i članom 11. ovog Zakona.

D. Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine

288. Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine je 8. januara 2001. godine utvrdio da članovi 3, 7, 11. i 18. Zakona o potraživanjima građana nisu u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine. Ustanovio je da su ti članovi u suprotnosti sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i time u suprotnosti sa članom II.A.2(1)(k) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine i Amandmanom 5. Navedeni Sud, u svojoj odluci, nije pomenuo prethodne izmjene i dopune zakona od 2. novembra 2000. godine. Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine nije naredio nikakve posebne izmjene i dopune ili na neki drugi način propisao prelazne odredbe po kojima bi relevantni članovi trebali biti primijenjeni.

289. Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, u relevantnom dijelu, glasi:

Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine članom II A. 2. (1)(k) i Amandmanom V utvrđeno je da će Federacija osigurati primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda utvrđenih u dokumentima navedenim u Aneksu ovog ustava [...].

Utvrđujući ustavnost članova 3., 7., 11. i 18. Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u procesu privatizacije sa navedenim ustavnim odredbama i članom 1. stav 1. Protokola br. 1 uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, Sud je utvrdio da odredbe članova 3., 7., 11. i 18. Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije nisu u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

290. Odluka Ustavnog suda Federacije objavljena je 9. marta 2001. godine u "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", broj 7/01.

291. Članom 12(b) dijela IV(c) Ustava Federacije predviđa se da ako Ustavni sud Federacije utvrdi da zakon, usvojeni ili predloženi zakon ili drugi propis Federacije ili bilo kojeg kantona ili općine nije u skladu sa ovim Ustavom, taj zakon ili drugi propis neće se primjenjivati, odnosno stupiti na snagu, osim ukoliko se izmijeni na način koji propiše Sud ili ukoliko Sud ne utvrdi prijelazna rješenja, koja ne mogu biti na snazi duže od šest mjeseci.

292. Federacija Bosne i Hercegovine je 14. maja 2001. godine podnijela apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine protiv presude Ustavnog suda Federacije, zavedenu kao *U 57/01*. Ustavni sud Bosne i Hercegovine je, na svojoj sjednici od 20. decembra 2003. godine, rješenjem odbacio apelaciju iz formalnih razloga.

V. ŽALBENI NAVODI

293. Podnosioci prijava se generalno žale da je povrijeđeno njihovo pravo na mirno uživanje imovine, zagarantovano članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Jedan dio podnosilaca prijava se, također, žali da je povrijeđeno njihovo pravo na pravičnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, zagarantovano članom 6. Evropske konvencije. Nekoliko podnosilaca prijava navode povrede raznih članova Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima.

294. Svi podnosioci prijava traže punu isplatu cjelokupne devizne štednje, a mnogi posebno traže isplatu kamata. Također, traže kompenzaciju za duševne patnje, troškove postupka pred domaćim sudovima i Domom, te ostale troškove. Neki od podnosilaca prijava traže od Doma da naredi donošenje zakona po kojem će stara devizna štednja biti proglašena neotuđivom privatnom imovinom bez ikakvih ograničenja.

VI. ODGOVOR TUŽENE STRANE

A. Federacija Bosne i Hercegovine

1. U pogledu činjenica

295. Tužena strana ističe činjenicu, da je od dana podnošenja prijava Domu/Komisiji, preduzela regulativne mjere s ciljem da spriječi kolaps platnog sistema javnog duga i bankovnog sistema, a u svrhu zaštite vlasnika sredstava na deviznim štednim knjižicama. Naime, nakon pravosnažne presude Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: U-10/00 od 8. januara 2001. godine, tužena strana je donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije (u daljnjem tekstu: Zakon o realizaciji potraživanja, objavljen u "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", br. 45/00, 54/00, 32/01, 27/02,

57/03 i 44/04), kojim su uređena pitanja utvrđivanja i ostvarivanja potraživanja u postupku privatizacije. Zakonom su definirane vrste potraživanja građana prema Federaciji Bosne i Hercegovine, načini evidentiranja i postupka ostvarivanja ovih potraživanja u postupku privatizacije. Zakonom su definirane vrste potraživanja te između ostalog i potraživanja na osnovu stare devizne štednje.

296. Naime, u međuvremenu, tužena strana, konkretno Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na sjednici od 15. decembra 2003. godine, donijela je Odluku o usvajanju strateškog plana za izmirenje unutrašnjih potraživanja prema Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine ", broj 63/03 – u daljnjem tekstu: Odluka). Odlukom je utvrđeno da unutrašnja potraživanja prema Federaciji Bosne i Hercegovine ukupno iznose 3.263,4 miliona KM, a obuhvataju između ostalog i obaveze za staru deviznu štednju u iznosu od 1.110 miliona KM, te da će se način isplate i dinamika isplate i izvor finansiranja neisplaćenih potraživanja prema Federaciji Bosne i Hercegovine, regulirati posebnim zakonima. Tako je članom 4. Odluke određen način izmirenja obaveza prema kojem Vlada Federacije Bosne i Hercegovine planira gotovinsku isplatu vlasnicima stare devizne štednje u iznosu od 105 miliona KM, izdavanje obveznica sa nominalnom vrijednošću u iznosu od 1.005 miliona KM, sa rokom dospijeća od 20 godina, 10 godina grace perioda i kamatom od 0,5%, koja će imati neto sadašnju vrijednost u iznosu od 452 miliona KM.

297. Nadalje, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine je donio Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 66/04, od 27. novembra 2004. godine), koji je stupio na snagu narednog dana od dana objavljivanja. Ovim zakonom utvrđuje se sveobuhvatno izmirenje unutaršnjeg duga na način koji osigurava i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine (član 2. Zakona o utvrđivanju). Unutarnji dug Federacije Bosne i Hercegovine prema članu 3. navedenog zakona, između ostalog čine i obaveze za staru deviznu štednju u iznosu koji će biti utvrđen po verificiranju obaveza. Obaveze po osnovu stare devizne štednje definisane članom 3. Zakona o utvrđivanju, Federacija Bosne i Hercegovine će izmiriti isplatom u gotovini i izdavanjem obveznica.

Proces verificiranja tražbina za staru deviznu štednju okončat će se u roku od devet mjeseci od stupanja na snagu ovog Zakona.

Federalni ministar finansija donijeće podzakonske akte o verificiranju svih tražbina za staru deviznu štednju u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Kako bi osigurala dodatna finansijska sredstva nositeljima obveznica iz članka 13. ovog Zakona, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine u svojstvu dioničara, a sukladno važećim propisima, svojom će Odlukom rasporediti do 15% dividende iz gospodarskih društava s državnim kapitalom kako bi otkupljivala javne obveznice putem ponude po tržišnoj cijeni, isplaćujući ih kako je predviđeno godišnjim proračunom, počevši od obveznica s najnižom nominalnom vrijednošću i progresivno krenuši s obveznicama s višom nominalnom vrijednošću.

298. Dakle, slijedom navedenih činjenica, tužena strana ističe da je, primjenom odredbi Zakona o realizaciji potraživanja i Zakona o izmirenju obaveza, utvrđena unutrašnja obaveza Federacije Bosne i Hercegovine prema fizičkim licima i pravnim licima, kao i način njihovog izmirenja. Naime, izradom podzakonskog akta će biti izvršene verifikacije svih potraživanja za staru deviznu štednju, pa tako i potraživanja za staru deviznu štednju podnosilaca prijava.

2. U pogledu prihvatljivosti

299. Tužena strana smatra nespornim da je putem navedene legislative i propisa dat jasan okvir kojim su stare devizne štediša dobile konkretne pouzdane informacije u vezi sa budućim

tretmanom njihove stare devizne štednje, na način koji uzima u obzir opće interese, i istovremeno ne predstavlja pretjeran pojedinačan teret na podnosiocima prijave.

300. Naime, tužena strana opravdano sumnja, a imajući u vidu vremenski period od dana podnošenja prijave do danas, da su pojedini podnosioci prijave, *uložili svoju deviznu štednju putem certifikata*, tako što su ih prodali. S tim u vezi, tužena strana podsjeća Komisiju na njenu Odluku o brisanju u predmetu broj *CH/99/2211, Olga Terpin protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine* od 9. februara 2004. godine.

301. U prilog naprijed navedenom, tužena strana ističe činjenicu da podnosioci prijave od dana podnošenja prijave Domu/Komisiji, odnosno od dana pravosnažnosti presude Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: U-10/00, nisu dostavili nove informacije – dokumentaciju: da li su pokušali da podignu svoju staru deviznu štednju – zatražili pomoć kod domaćeg suda.

302. Dakle, u ovakvoj konstelaciji preduzetih radnji, odnosno radnji koje će preduzeti tužena strana, unutarnji dug Federacije Bosne i Hercegovine, kojim se obaveze za staru deviznu štednju u iznosu koji će biti utvrđen po verificiranju obaveza, na način propisan u članu 12. Zakona o izmirenju obaveza, a u vezi sa odredbom stava 1. tačka 3. člana 3. Zakona o izmirenju obaveza, izmirit će se isplatom u gotovini, odnosno za obaveze za staru deviznu štednju koje ne budu izmirene u gotovini i sukladno čl. 9. i 10. Zakona o izmirenju obaveza, izdat će se obveznice do iznosa koji je potreban za izmirenje kumulativnih tražbina (član 13. Zakona o izmirenju obaveza). Kad su u pitanju obveznice za izdavanje obaveza za staru deviznu štednju, tužena strana podsjeća Komisiju na poglavlje III – Obveznice – odredbe članova od 21. do 25. Zakona o izmirenju obaveza – kojim je, između ostalog, utvrđen način – metod – uvjeti izmirenja obaveza za staru deviznu štednju, u vidu obveznica, za koje Federacija Bosne i Hercegovine jamči sukladno odredbama ovog Zakona za izmirenje obaveza.

303. Slijedom izloženog, tužena strana smatra da su se stekli uslovi da Komisija, primjenom odredbi člana VIII Sporazuma, prijave u rubriciranim predmetima proglašuje neprihvatljivim, prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u pogledu tužene strane Federacije Bosne i Hercegovine.

304. Slijedom navedenoga, tužena strana predlaže Komisiji da prijave podnosilaca odbaci, primjenom člana VIII(3)(b) Sporazuma, jer je predmetna stvar već riješena, na način i u skladu sa naredbama iz ranijih odluka Doma koje se tiču pitanja “stare” devizne štednje, kao i sa Odlukom Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine.

3. U pogledu merituma

305. Nesporno je da potraživanja podnosilaca prijave po osnovu njihove devizne štednje predstavljaju imovinu u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

306. U skladu sa stavom 2. člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, s obzirom na ekonomske poteškoće Federacije i banaka, a da bi se spriječio kolaps bankovnog sistema, tužena strana je zakonom regulisala korištenje potraživanja građana po osnovu njihove devizne štednje. Prema ranijim zakonskim rješenjima, nije bila postignuta pravična ravnoteža između općeg interesa i imovinskih prava imalaca stare devizne štednje, a što je utvrđeno odlukama Doma za ljudska prava.

307. Tužena strana ne osporava da potraživanja podnosilaca prijave prema bankama lociranim na području Federacije Bosne i Hercegovine po osnovu njihove devizne štednje predstavljaju *imovinu* u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Međutim tužena strana podsjeća Komisiju da član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju uključuje i tri posebna pravila, na osnovu kojih Država ima pravo da se miješa u pravo na imovinu u skladu sa javnim interesom.

308. Dakle, tužena strana je našla, u okviru svoje slobode odlučivanja, odgovarajući način i postigla traženu *pravičnu ravnotežu* interesa. Naime, u trenutnoj fazi, podnosioci prijava ili druge devizne štediša, imaju mogućnost da ostvare svoja imovinska prava u određenim iznosima za staru deviznu štednju na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, s obzirom da su potraživanja po osnovu stare devizne štednje postala unutrašnji dug Federacije Bosne i Hercegovine, koji se izmiruje u skladu sa posebnim zakonom, osim ako lica – podnosioci prijava koji imaju potraživanja na osnovu stare devizne štednje nisu dali izjavu da se ta potraživanja koriste za namjene iz člana 18. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u procesu privatizacije. Tužena strana navodi da će, na osnovu utvrđenog metoda i visine, isplatiti u gotovini, odnosno ukoliko se obaveze za staru deviznu štednju, koje ne budu izmirene isplatom u gotovini, u skladu utvrđenim modelom, rokom, visinom, izdati obveznice do iznosa koji je potreban za izmirenje kumulativnih tražbina.

309. S obzirom na gore navedeno, tužena strana smatra da je u vezi sa starom deviznom štednjom podnosilaca prijava, Federacija Bosne i Hercegovine opravdala uplitanje u prava podnosilaca prijava, jer je kontrola korištenja imovine *u skladu sa općim interesom* i ima osnova u Zakonu. U prilog naprijed navedenom je i činjenica da će se konkretnim programom sukcesije i unutarnjeg duga, stara devizna štednja riješiti uspostavljanjem *pravične ravnoteže* između zahtjeva općeg interesa zajednice i zahtjeva zaštite osnovnih prava podnosilaca prijava, te je istim otklonjena neizvjesnost u pogledu statusa deviznih potraživanja koja nisu registrovana na Jedinstvenom računu građana i potraživanja koja su registrovana, ali nisu upotrijebljena u procesu privatizacije.

310. Pored naprijed navedenog, tužena strana obavještava Komisiju, da je Parlament Federacije Bosne i Hercegovine dana 31. decembra 2004. godine donio Zakon o izvršenju proračuna Federacije Bosne i Hercegovine za 2005. godinu ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 78/04), kojim su uređeni: *način izvršenja Proračuna Federacije Bosne i Hercegovine za 2005. godinu (u daljem tekstu: Proračun), upravljanja prihodima i izdacima Proračuna, te pravo i obaveze korisnika proračunskih sredstava*. Opći dio Proračuna sastoji se od bilance prihoda i izdataka te računa finansiranja, a posebni dio sadrži detaljan raspored izdataka po proračunu korisnika i vrsti izdataka.

311. Tako je Federalno ministarstvo finansija, u računu finansiranja, iskazalo zaduženja i otplate dugova *stare devizne štednje – isplate pojedincima*, sve u cilju uravnoteženja salda bilance prihoda i rashoda Proračuna.

312. Tužena strana, konkretno Federalno ministarstvo finansija, kao budžetski korisnik, je utvrdilo sredstva u Razdijelu 16 Proračuna, pozicija – Tekući Transferi; za *staru deviznu štednju – isplata pojedincima 61420*: proračuni za 2004. godinu u iznosu 6.050.000 KM – Proračuni za 2005. godinu u iznosu od 8.000.000 KM.

313. Dakle, odgovarajućim izmjenama i dopunama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u procesu privatizacije i donošenjem Zakona o utvrđivanju, tužena strana je stvorila pravnu sigurnost u pogledu stare devizne štednje, tim više što je Zakonom o izvršenju proračuna Federacije Bosne i Hercegovine za 2005. godinu, planirala određena sredstva za staru deviznu štednju – isplata pojedincima, što je Sporazum o sukcesiji stupio na snagu 2. juna 2004. godine, iz kojih neupitno proizilazi da se stara devizna štednja rješava putem unutrašnjeg duga Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno sredstvima sukcesije.

314. Imajući u vidu naprijed navedeno, tužena strana smatra da nije prekršila prava podnosilaca prijava na mirno uživanje imovine po članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

315. Izneseni argumenti potvrđuju stav tužene strane da ne postoje uvjeti za prihvatljivost prijava, te tužena strana predlaže Komisiji da prijave podnosilaca proglaši neprihvatljivim, iz razloga iznesenih u ovim pisanim zapažanjima o prihvatljivosti, odnosno da primjenom odredbi člana VIII Sporazuma donese odluke o odbijanju žalbi podnosilaca prijava kao očito neutemeljenih.

B. Mišljenje *amicus curiae* – Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini

316. Udruženje za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini stoji na stanovištu da su svi problemi i evidentna i flagrantna kršenja ljudskih prava u vezi sa *starom deviznom štednjom*, položenom u bankama sa sjedištem u Bosni i Hercegovini ili filijalama banaka sa sjedištem u drugim republikama na teritoriji Bosne i Hercegovine prije 31. decembra 1990. godine, proistekla iz razloga što Bosna i Hercegovina, kao pravni sljednik Republike Bosne i Hercegovine i kao jedna od pravnih sljednica SFRJ, nije poduzela potrebne radnje kojima bi zaštitila prava građanskih lica – imaoce deviznih računa i deviznih štednih uloga kod banaka odnosno filijala na dan 31. decembra 1990. godine. Štaviše, donošenjem relevantnih zakona stvorila je pravnu nesigurnost za devizne štediše u pogledu ostvarivanja prava na imovinu.

317. Republika Bosna i Hercegovina je činom izlaska iz SFRJ, prihvatanjem Ustava Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine i zakona Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine i donošenjem Uredbe sa zakonskom snagom o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona, koji se u Bosni i Hercegovini primjenjuju kao republički zakoni ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 2/92), znala da preuzima i dio obaveza i odgovornosti za deviznu štednju građana za koju je garancije dala SFRJ, pa je ovom pitanju morala posvetiti posebnu pažnju jer su je ustavne odredbe iz člana 39. Ustava Republike Bosne i Hercegovine, kojim se građanima zajamčuje pravo svojine i člana 85, kojim se zajamčuje pravo građanina da bude obaviješten, na to obavezivale.

318. Republika Bosna i Hercegovina je donijela Uredbu sa zakonskom snagom o deviznom poslovanju ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 2/92), kojom je stavila van snage savezni Zakon o deviznom poslovanju ("Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije", br. 66/85 i 82/90). U članu 144. navedene Uredbe, Republika je utvrdila da će se pitanje dijela stare devizne štednje, u dijelu koji se odnosi na redeponovanu štednju kod Narodne banke Jugoslavije, urediti posebnim propisom. Članom 9. iste Uredbe, preuzela je jemstvo za devize građana koje su se nalazile u posjedu banaka i na računima u inostranstvu ovlaštene banke za poslove sa inostranstvom čije je sjedište bilo u Bosni i Hercegovini.

319. Ako Republika Bosna i Hercegovina nije mogla obezbijediti pravo raspolaganja deviznom štednjom redeponovanom kod Narodne banke Jugoslavije, propustila je donijeti zakon kojim utvrđuje deviznu štednju građana u posjedu banaka na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine i način raspolaganja ovim deviznim sredstvima građana uz zaštitu prava građana sa teritorija koje nisu bile pod njenom kontrolom.

320. Propuštajući da donese ovakav zakon, Bosna i Hercegovina je ostavila na volju bankama da same odlučuju o ovoj imovini građana. Banke su samovoljno odbile isplaćivati štednju i kamatu po deviznoj štednji. Jedino su visoki političari i funkcioneri uspjeli dobiti svoja sredstva nazad.

321. Potpisivanjem Okvirnog mirovnog sporazuma, Bosna i Hercegovina je preuzela ustavnu obavezu da osigura najviši standard ljudskih prava, pa time da osigura i pravo raspolaganja deviznim štedišama deviznom štednjom (Ustav Bosne i Hercegovine, član II/3.k), kao i pravo na pravično suđenje II/3.e). Treba imati na umu da je Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini, sa svojim aneksima, obezbijedio Bosni i Hercegovini pravni milje da ispuni ovu obavezu.

322. Odluka Bosne i Hercegovine o ciljevima i zadacima devizne politike u 1996. godini ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 33/94), u tački 7, propisuje da Bosna i Hercegovina preuzima obavezu da će staru deviznu štednju deponovanu kod Narodne banke Jugoslavije, zajedno sa kamatom na štednju, rješavati donošenjem zakona o javnom dugu Bosne i Hercegovine ili na drugi način, u sklopu ukupne konsolidacije duga Bosne i Hercegovine zajedno sa međunarodnom zajednicom.

323. Odgovornost Bosne i Hercegovine sastoji se u tome što nakon donošenja ove Odluke ("Službeni list Republike Bosne i Hercegovine", broj 13/96) nije poduzela daljnje operativne korake u realizaciji odluke o zaštiti prava štediša i interesa države, a morala je to učiniti.

324. Bosna i Hercegovina je odgovorna i za donošenje Okvirnog zakona o privatizaciji preduzeća i banaka u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 14/98), kojim je dala izričito pravo entitetima da privatiziraju preduzeća i banke smještene na njihovom teritoriju koje nisu u privatnom vlasništvu.

325. Nadalje, Udruženje za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini smatra da su sudski organi propustili da zaštite građane tako što nisu donosili ili izvršavali pravomoćne presude u pogledu devizne štednje, čime su prekršili član 6. Evropske konvencije.

326. Odgovornost Bosne i Hercegovine je i u tome što se oglušila na stavove Doma za ljudska prava, koji je, svojom Odlukom u predmetima *Poropat i drugi*, od 10. maja 2000. godine, ukazao na ozbiljna kršenja ljudskih prava proistekla iz odbijanja odgovornosti Bosne i Hercegovine. Osim toga, Udruženje smatra da u pogledu devizne štednje, Država nije napravila niti jedan pozitivan pomak od donošenja relevantnih odluka Doma.

327. Činjenica je da je Bosna i Hercegovina ostala pasivna i po pitanju pregovora o preuzimanju obaveza po jemstvu SFRJ za staru deviznu štednju, koji se vode pod pokroviteljstvom Banke za međunarodna poravnanja (Anex C Sporazuma o sukcesiji, član 7. stav 1). Bosna i Hercegovina je imala obavezu za pokretanje ovog pitanja putem Visokog predstavnika i Vijeća za implementaciju mira, čije su članice i 5 sljednica SFRJ.

328. Stupanjem na snagu Sporazuma po pitanju sukcesije, Bosna i Hercegovina i entiteti imaju obaveze po pitanju stare devizne štednje u iznosima u kojima banke nosioci obaveza po deviznoj štednji utvrde da su Bosna i Hercegovina i entiteti koristili devizna sredstva za svoje potrebe.

329. Donešeni zakoni (Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Bosne i Hercegovine; Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske; Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine; Zakon o unutrašnjem dugu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine) su prema Sporazumu o sukcesiji ništavni, a po Ustavu Bosne i Hercegovine su neustavni sa aspekta kršenja ljudskih prava. Obaveza po staroj deviznoj štednji svodi se isključivo na ugovoreni odnos banke, koja je pravni sljednik banke na dan 31. decembra 1991. godine, i štediše te po zakonu o obligacijama ne može se prenijeti na trećeg bez pristanka povjerioca – štediše u konkretnom slučaju.

330. Umjesto trošenja silnih novaca i sati u daljim zakonskim i podzakonskim manipulacijama deviznom štednjom, entiteti su dužni dati naloge bankama da aktiviraju stavke po deviznoj štednji isknjižene u pasivnu podbilancu, tj. da ih vrate u aktivu i počnu vraćati štedišama novac. Država i entiteti će vratiti onaj dio sredstava devizne štednje koji su povukli, ili koristili, za vlastite potrebe.

331. Za potraživanja devizne štednje položene kod Narodne banke Jugoslavije sa pravom reotkupa, banke moraju pokrenuti sudske postupke protiv 5 država sljednica, budući da nije postignut dogovor pred Bankom za međunarodna poravnanja.

332. Odgovornost Bosne i Hercegovine i entiteta postoji u odnosu na donošenje zakonskih mjera kojima će se stare devizne štediše zaštititi od eventualnih zloupotreba od strane banaka. Naime, politike i način isplate devizne štednje od strane banaka moraju biti jasne, transparentne i u funkciji nediskriminacije štediša.

333. Donešeni entitetski zakoni kojima se devizna štednja pretvara u javni dug, ne omogućavaju deviznim štedišama procesne garancije u smislu člana 6. Evropske konvencije.

334. U mišljenju je istaknut stav da Država nema javni interes u pogledu opravdanosti miješanja u pravo na imovinu vlasnika stare devizne štednje. U tom smislu, navodi se da Država ne raspolaže podacima o svojoj imovini, te da je miješanje u ovo pravo neopravdano pošto Država ne vodi savjesno proces privatizacije. Na taj način, Država gubi veliki dio sredstava, koja bi pomogla u rješavanju problema stare devizne štednje.

335. Budući da se radi o kršenju ljudskih prava građana Bosne i Hercegovine, a isključivo u interesu organiziranog kriminala koji dolazi iz redova međunarodne zajednice i domaćih političkih oligarhija, *amicus curiae* je mišljenja da bi Komisija trebala:

- obavijestiti i pozvati članove Predsjedništva Bosne i Hercegovine da podnesu Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine zahtjev za preispitivanje ustavnosti zakona koji se odnose na privatizaciju banaka i preduzeća, zakona o javnom dugu i zakona o zabrani izvršenja sudskih presuda;

- zatražiti i izricanje mjere zabrane dalje privatizacije preduzeća i banaka dok se ne utvrdi i usvoji program konsolidacije i vraćanja ino duga koji su preuzeli entiteti i pitanje isplate stare devizne štednje građanima u Bosni i Hercegovini uključujući i izbjegla lica;

- sugerisati Predsjedništvu Bosne i Hercegovine da traže hitno sazivanje sjednice Vijeća za implementaciju mira s ciljem dobivanja stručne i političke podrške u zaštiti prava građana Bosne i Hercegovine.

C. Mišljenje *amicus curiae* – Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu

336. Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, u svom mišljenju od 1. aprila 2005. godine, smatra da treba odustati od stavova Doma, izraženih u odlukama *Poropat i drugi* i *Đurković i drugi*, iz razloga što je Država prenijela tu nadležnost na entitete i Brčko Distrikt. Time je Država iskoristila svoju diskrecionu moć. Štaviše, Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu smatra da je nerealno očekivati da entiteti i Brčko Distrikt mogu imati iste standarde za isplatu stare devizne štednje, jer se, uključujući privatizaciju, nalaze u različitim pozicijama.

337. U pogledu obaveza entiteta i Brčko Distrikta, Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu je, uz upućivanje na podatke Međunarodnog monetarnog fonda, dao statistički pregled obaveza Države po pitanju unutarnjeg duga i pojedinih njegovih elemenata. Time je Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu ukazivao na ozbiljnost situacije.

338. U pogledu procesnih prava, naglašeno je da se pravo pristupa sudu u smislu člana 6. Evropske konvencije može ograničiti u javnom interesu, što bi bilo opravdano u slučajevima stare devizne štednje. U tom smislu, ukazano je na određenu praksu Evropskog suda za ljudska prava (presuda *National & Provincial Building Society et al. protiv Velike Britanije*, od 23. oktobra 1997. godine, broj 117/1996/736/933-935, stav 105). Osim toga, naglašeno je da se podzakonski propisi tek trebaju donijeti, tako da je ocjena zakona preuranjena.

339. Na kraju je istaknuto da postojeći zakonski okvir predstavlja proporcionalan odnos između prava pojedinca i interesa Države, pri čemu Država uživa široko polje procjene.

VII. MIŠLJENJE KOMISIJE

A. Prihvatljivost

340. Komisija podsjeća da su prijave podnesene Domu u skladu sa Sporazumom. S obzirom da Dom o njima nije odlučio do 31. decembra 2003. godine, Komisija je, u skladu sa članom 2. Sporazuma iz septembra 2003. godine i članom 3. Sporazuma iz 2005. godine, nadležna da

odlučuje o ovim prijavama. Pri tome, Komisija će uzimati kriterije za prihvatljivost prijave sadržane u članu VIII(2) Sporazuma. Komisija, također, zapaža da se Pravila procedure kojima se uređuje njeno postupanje ne razlikuju, u dijelu koji je relevantan za predmete podnosilaca prijave, od Pravila procedure Doma, izuzev u pogledu sastava Komisije.

1. Nadležnost *ratione personae*

341. Općenito, Komisija podsjeća da se njena nadležnost, prema članu II(2) Sporazuma, proteže na navodne ili očigledne povrede ljudskih prava gdje je takvu povredu navodno ili očigledno počinila jedna ili više strana u Sporazumu. Imajući na umu kompleksnost pravnih i ustavnih aranžmana Bosne i Hercegovine, Komisija smatra da bi bilo nerazumno očekivati od podnosilaca prijave da su u stanju u svim okolnostima tačno imenovati tuženu stranu. Iz ovog razloga, Dom je uvijek smatrao da nije ograničen izborom tužene strane podnosioca prijave. Dom je, u nekoliko prilika, ispitao prijave u vezi sa tuženom stranom onako kako je to odredio sam Dom (vidi, na primjer, *Poropat i drugi*, tačke, loc. cit, 132-33).

342. S obzirom na gore navedeno, Komisija će razmotriti sve ove prijave i protiv Bosne i Hercegovine i protiv Federacije Bosne i Hercegovine.

(a) Odgovornost Bosne i Hercegovine

343. Komisija će razmotriti da li je i u kojoj mjeri rješavanje pitanja relevantnih za predmetne prijave odgovornost svake od tuženih strana.

344. Komisija podsjeća da, prema članu I Ustava, Bosna i Hercegovina nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država i tako nasljeđuje status bivše Republike Bosne i Hercegovine. U tom svojstvu, Bosna i Hercegovina uzima učešće u pregovorima koji se tiču sukcesije imovine SFRJ. Međutim, ne može se smatrati da samo taj status stvara odgovornost za bivše unutrašnje obaveze SFRJ, uključujući i onu koja proizilazi iz deponovanja deviza u Narodnoj banci Jugoslavije i garancija koje je SFRJ dala u vezi sa štednjom. Ipak, Republika Bosna i Hercegovina je usvojila zakone i propise u vezi sa deviznom štednjom (vidi CH/97/48, loc. cit, tač. 88-91 gore). Član 9. Uredbe iz 1992. godine predviđao je da Republika daje garanciju za deviznu štednju, a član 12. Uredbe iz 1994. godine glasi da građani mogu koristiti svoju štednju slobodno. Imajući u vidu da je članom 144. Uredbe iz 1992. godine određeno da isplate devizne štednje građana uložene kod Narodne banke Jugoslavije treba odrediti posebnim propisom, Dom je zaključio da je ustanovljeno da se izričita garancija i obećanje da se štednja može slobodno koristiti nisu odnosili na staru deviznu štednju nego samo na nove štedne uloge koje su građani počeli ulagati u vrijeme kada je usvojena zakonska regulativa Republike. Ipak, ostavljajući rješavanje stare devizne štednje za poseban propis, Republika je implicitno priznala odgovornost za ovu štednju. Odluke iz 1995. i 1996. godine ne samo da su pojačale ovo implicitno priznanje, već je jasno navedeno da će se pitanje stare štednje rješavati usvajanjem državnog zakona o javnom dugu ili na neki drugi način u okviru ukupne konsolidacije javnog duga države (*Poropat i drugi*, tačka 142. et sequ., *Todorović i drugi*, tačka 96, *Đurković i drugi*, tačka 202. et sequ.). Iz ovoga je jasno vidljiv kontinuitet obaveze Države od perioda raspada bivše SFRJ, pa sve do 14. decembra 1995. godine, kada su Sporazum i Ustav Bosne i Hercegovine stupili na snagu.

345. Komisija, prije svega, napominje da je Aneksom II/2 Ustava Bosne i Hercegovine propisan kontinuitet pravnih propisa, prema kojem *[s]vi zakoni, propisi i sudski poslovници, koji su na snazi na teritoriji Bosne i Hercegovine u trenutku kada Ustav stupi na snagu, ostaće na snazi u onoj mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa Ustavom dok drugačije ne odredi nadležni organ vlasti Bosne i Hercegovine*. Na taj način su svi normativni akti, koji su navedeni u prethodnoj tački ove Odluke, ostali na snazi. Nakon toga datuma, Država je prema novom Ustavu dobila nove obaveze, koje su se primjenjivale/se primjenjuju na pitanje imovinskih prava u smislu člana 1. Protkola broj 1 uz Evropsku konvenciju. U alineji 4. Preambule Ustava, koja ima normativni karakter, u skladu sa III. djelimičnom odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u predmetu *U 5/98* (od 30. juna i 1. jula 2000. godine, tač. 17. et sequ.), propisano je da je država obavezna da *podstakn[e] opšte*

blagostanje i ekonomski razvoj kroz zaštitu privatnog vlasništva i unapređenje tržišne privrede. Članom I/4 Ustava Bosne i Hercegovine, stipulisana je, između ostalog, sloboda kretanja kapitala širom Bosne i Hercegovine, dok je članom II/1, *Bosna i Hercegovina i oba entiteta [obavezna] osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda.* U tu svrhu postoji Komisija za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, kao što je predviđeno u Aneksu 6 Opšteg okvirnog sporazuma. Osim toga, članom II/6. Ustava Bosne i Hercegovine, *Bosna i Hercegovina, i svi sudovi, ustanove, organi vlasti, te organi kojima posredno rukovode entiteti ili koji djeluju unutar entiteta podvrgnuti su, odnosno primjenjuju ljudska prava i osnovne slobode na koje je ukazano u stavu 2. Konačno, [p]rava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima.* Na kraju, Komisija napominje da je Država, u skladu sa članom III/1(d) Ustava Bosne i Hercegovine, direktno odgovorna za monetarnu politiku. Štaviše, član VII. Ustava označava Centralnu banku Bosne i Hercegovine kao jedini nadležni organ za monetarnu politiku u cijeloj zemlji. Tačno je da Centralnoj banci nije dato ovlaštenje da reguliše rad banaka uopšte, ili posebno deviznu štednju. Međutim, isplata štednje sa predmetnih bankovnih računa ima reperkusije na protok deviza i tako utiče na monetarnu politiku za koju je Centralna banka, kao državna institucija, odgovorna.

346. Iz ovih odredbi jasno proizilazi da je pravo na imovinu, kao jedno od fundamentalnih prava modernog demokratskog društva, obaveza Države. Država se ne može osloboditi garantovanja poštivanja ovog prava činjenicom da je, na primjer, prenijela regulisanje i implementaciju ovih oblasti na entitetske institucije. U tom smislu, Komisija napominje da je Dom, u svojoj Odluci CH/97/48 (*loc. cit.*, tačka 93) zapazio da je Okvirni zakon o privatizaciji preduzeća i banaka, koji priznaje pravo entitetima da privatiziraju imovinu preduzeća i banaka na njihovoj teritoriji koja nije u privatnom vlasništvu i predviđa da će entiteti usvojiti zakone u tom smislu pokrivajući sredstva i obaveze tako ustanovljene, usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine 19. jula 1999. godine, nakon što je Visoki predstavnik, 22. jula 1998. godine, donio privremeni zakon. Po mišljenju Doma, činjenica da je Parlamentarna skupština usvojila ovaj Zakon - koji se indirektno tiče i stare devizne štednje – je indikacija o nadležnosti Države da reguliše ove stvari, bar u formulisanju općih principa koje treba primijeniti. Komisija smatra da, i danas, činjenica da je Federacija Bosne i Hercegovine usvojila Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine, ne može osloboditi Državu obaveze da se ovo pitanje ne riješi, barem principijelno, na državnom nivou i u skladu sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, za koji je Država direktno odgovorna.

347. Time Komisija odbija prigovore tužene strane, Bosne i Hercegovine, da Država nije *preuzela garanciju za deviznu štednju građana koja je deponovana kod bivše Narodne banke Jugoslavije, niti postoji njena obaveza da tu štednju isplaćuje građanima.* Komisija napominje da je pitanje deponovanja novca kod bivše Narodne banke Jugoslavije faktičko pitanje, koje je Bosna i Hercegovina trebala uzeti u obzir kada je zakonski, znači, formalno preuzimala obaveze u pogledu devizne štednje. S druge strane, Država (ni Republika Bosna i Hercegovina, niti Bosna i Hercegovina) nije nikada garantovala štedne uloge imovinom i sredstvima Narodne banke Republike Bosne i Hercegovine (vidi dio Odluke vis á vis zakonodavstva Države). Iz tog razloga, likvidacija Narodne banke Republike Bosne i Hercegovine (Odluka Narodne banke Republike Bosne i Hercegovine u likvidaciji, broj 01-111/03, od 26. juna 2003. godine), i javni poziv kreditorima po osnovu potraživanja (vidi, na primjer, Obavijest o likvidaciji Narodne banke Bosne i Hercegovine, "Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 39/98), ne može uticati na poziciju vlasnika stare devizne štednje, bez obzira što se ova državna imovina mogla separatisati i likvidirati.

348. Komisija zaključuje da Bosna i Hercegovina ostaje odgovorna za pronalaženje zajedičkog rješenja za problem starih bankovnih računa, te smatra da su prijave prihvatljive *ratione personae* protiv Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

349. Što se tiče sudskih postupaka koje su pokrenuli neki od podnosilaca prijava i navoda o nemogućnosti drugih da pristupe sudu, Komisija zapaža da se to isključivo tiče sudstva Federacije

Bosne i Hercegovine. Komisija, zbog toga, nalazi da su prijave neprihvatljive protiv Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 6. Evropske konvencije.

(b) Odgovornost Federacije Bosne i Hercegovine

350. Federacija Bosne i Hercegovine tvrdi da se ne može smatrati odgovornom za moguće povrede u ovim predmetima.

351. Komisija podsjeća da je sve zakone primjenjive na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, koji se bave bankarstvom, potraživanjima građana, privatizacijom i unutrašnjim dugom, donijela Federacija Bosne i Hercegovine i da su svi organi određeni za implementaciju zakona institucije Federacije Bosne i Hercegovine. Nadalje, žalbe podnosilaca prijava i drugih tužilaca u vezi sa deviznom štednjom su ispitali sudovi koji su nadležni samo na teritoriji Federacije. Federacija Bosne i Hercegovine je odgovorna u ovim predmetima za regulatorne mjere, odluku Ustavnog suda Federacije i druge postupke koje je preduzela u dijelu u kome su oni uticali na položaj podnosilaca prijava u odnosu na banke, a posebno, u odnosu na štedne uloge u bankama.

352. Komisija zaključuje da je nadležna *ratione personae* da razmatra predmetne prijave u odnosu na Federaciju Bosne i Hercegovine.

(c) Odgovornost Republike Srpske

353. U predmetima br. *CH/00/4282, Fuad Prnjavorac protiv Bosne i Hercegovine Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske* i *CH/00/4283, Vahida Prnjavorac Bosne i Hercegovine Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske*, podnosioci prijava su naveli, kao tuženu stranu, i Republiku Srpsku. Komisija, međutim, uviđa da ovaj Entitet nema odgovornosti prema "staroj deviznoj štednji" podnosilaca prijava, jer se relevantne banke i njene filijale nalaze na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine.

354. Komisija zaključuje da nije nadležna *ratione personae* da razmatra predmetne prijave u odnosu na Republiku Srpsku.

2. Stvar već riješena

355. Federacija Bosne i Hercegovine također tvrdi da predmetne prijave treba odbaciti na osnovu toga što je Dom već riješio stvar u odluci *Poropat i drugi, Todorović i drugi i Đurković i drugi* naknadnim izvršenjem tih odluka od strane Federacije putem postojećih izmjena i dopuna zakona, te mogućih budućih radnji.

356. Međutim, podnosioci prijava ne misle da je stvar riješena. Komisija smatra da usvajanje novog Zakona o unutrašnjim obavezama i dalje ostavlja otvorenim mnoga pitanja, propisujući da će se model i visina isplata regulisati naknadno posebnim propisom. Naročito, Komisija zapaža da su novim zakonskim rješenjima propisana određena ograničenja koja se tiču iznosa u kome će se vršiti gotovinske isplate, a koji bi trebao da podrži fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine. Prema tome, podnosioci prijava i dalje ne mogu da dobiju isplatu sa svojih računa, niti je trenutno u potpunosti izvjesno na koji način i do koje visine će to biti moguće. Dakle, uplitanje se nastavlja, a stvar nije riješena.

357. Ukratko, Komisija dalje smatra da trenutni status zakona koji utiče na staru deviznu štednju pokreće pitanja koja još nisu riješena. Komisija, zbog toga, neće odbiti predmetne prijave po članu VIII(3)(b) Sporazuma.

3. *Res iudicata*

358. Federacija Bosne i Hercegovine tvrdi da je Komisija, u skladu sa članom VIII(2)(b), spriječena da ispita ove predmete zbog toga što su oni u suštini isti kao stvar koju je Dom već ispitaio. Federacija posebno tvrdi da odluke Doma po istom pitanju u predmetu *Poropat i drugi, Todorović i drugi i Đurković i drugi* sprječavaju razmatranje ovih prijava.

359. Komisija podsjeća da princip *res iudicata* predviđa da je konačna presuda koju donese nadležni sud o meritumu predmeta konačna u odnosu na prava uključenih strana i predstavlja apsolutnu zabranu kasnijih postupaka koji se tiču istog potraživanja. Taj princip je izražen u članu VIII(2)(b) Sporazuma kojim je propisano da Dom *neće razmatrati prijavu koja je u suštini ista kao i stvar koju je Dom već ispitaio, ili je već podnesena na drugi postupak međunarodne istrage ili rješavanja*. Međutim, nijedan od ovih podnosilaca prijava nije uključen u odluke Doma u predmetima *Poropat i drugi, Todorović i drugi i Đurković i drugi*; dakle, princip *res iudicata* se ne može odnositi na njih.

360. Član VIII(2)(b) Sporazuma nije primjenjiv u ovom slučaju kako bi se Komisiji uskratila ovlaštenja da razmatra prijave bez obzira na slične ranije prijave pred Domom.

4. Očigledno neosnovane

361. Federacija Bosne i Hercegovine tvrdi da ove prijave treba odbaciti kao očigledno neosnovane.

362. Federacija Bosne i Hercegovine ne navodi nikakve dokaze za ovaj argument te Komisija smatra da ove prijave pokreću legitimna pitanja spojiva sa Sporazumom i u okviru njene nadležnosti. Prema tome, Komisija odbacuje prijedlog da se prijave moraju odbaciti kao očigledno neosnovane prema članu VIII(2)(c).

5. Iscrpljivanje domaćih pravnih lijekova i pravilo 6 mjeseci

363. U skladu sa članom VIII(2)(a), Komisija će razmotriti da li postoje efikasni pravni lijekovi i, ako je tako, da li su podnosioci prijava dokazali da su ih iscrpili, te da li su podnosioci prijava dokazali da su prijave podnesene u roku od šest mjeseci od dana kada je donesena konačna odluka. Komisija podsjeća da pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova zahtijeva da podnosioci prijava dođu do konačne odluke. Konačna odluka predstavlja odgovor na zadnji pravni lijek, koji je djelotvoran i adekvatan da ispita nižestepenu odluku kako u činjeničnom tako i u pravnom pogledu. Odluka kojom je djelotvoran pravni lijek odbačen zato što apelanti nisu ispoštovali formalne zahtjeve pravnog lijeka (rok, plaćanje taksi, forma ili ispunjenje zakonskih uvjeta i sl), ne može se smatrati konačnom. S druge strane, korištenje nedjelotvornog pravnog lijeka ne prekida rok od 6 mjeseci za podnošenje prijave Komisiji.

364. Komisija, na prvom mjestu, napominje da pri primjeni principa iscrpljivanja pravnih lijekova nije potrebno uzimati u obzir kvantitet odluka Evropske komisije za ljudska prava u pogledu određene problematike (čak i da nema niti jednog predmeta u relevantnom smislu), već je potrebno ispitivati u svakom pojedinom slučaju da li je pravni lijek djelotvoran ili ne, prema relevantnim zakonima države.

365. Na pojedinca se ne može staviti pretjerani teret u otkrivanju koji je najefikasniji put kojim bi se došlo do ostvarivanja svojih prava (Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 18/00*, od 10. maja 2002. godine, tačka 40, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 30/02). Djelotvornost pravnog lijeka se ne ogleda samo u činjenici da je on pravno i formalno predviđen, već i da je u praksi djelotvoran. Osnovna ljudska prava, koja štiti Evropska konvencija i Ustav Bosne i Hercegovine, moraju biti stvarna i djelotvorna kako u zakonu tako i u praksi, a ne iluzorna i teoretska. Pravni lijekovi koji su predviđeni za zaštitu prava moraju biti fizički dostupni, ne smiju biti ometani aktima, propustima, odlaganjima ili nemarom vlasti, te moraju biti u stanju štititi predmetna

prava (Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 36/02*, od 30. januara 2004. godine, tačka 25, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 9/04).

366. U vezi s tim, Komisija podsjeća da je u Bosni i Hercegovini već etablirana praksa da se podnosioci prijava mogu obratiti direktno Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine ili Domu, u slučaju kada nema djelotvornih pravnih lijekova u vezi sa određenim ustavnim pravom, odnosno pravom iz Sporazuma. Tako je u svim slučajevima nerazumnog trajanja postupka zaključeno da u Bosni i Hercegovini ne postoji odgovarajući pravni lijek. Iz toga razloga, apelanti, tj. podnosioci prijava nisu se morali obratiti niti jednom domaćem organu, već direktno Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine ili Domu, tj. Komisiji, i tvrditi povredu citiranog prava (vidi, nedavno usvojene predmete Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *AP 769/04*, od 30. novembra 2004. godine, tačka 23, sa uputom na daljnju praksu Evropskog suda za ljudska prava). Nadalje, Dom je jasno naveo da činjenica da postupak još traje neće spriječiti Dom da ispita žalbene navode podnosioca prijave u vezi sa dužinom postupka (Odluka o prihvatljivosti i meritumu, *CH/99/1972, M.T. protiv Republike Srpske*, od 3. jula 2003. godine, tačka 27). Isti slučaj je bio sa pravom pristupa sudu, gdje je zaključeno da Bosna i Hercegovina i njeni entiteti i Brčko Distrikt nisu predvidjeli pravni lijek protiv povrede prava pristupa sudu (vidi, na primjer, Odluku o prihvatljivosti i meritumu Komisije, *Dmitar Arula protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, od od 8. i 9. marta 2005. godine, tačka 55; Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 19/00* od 4. maja 2001. godine, tačka 12. *et sequ.*, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 27/01).

367. Komisija navodi da je prva indicija nedjelotvornog pravnog sistema u pogledu isplate stare devizne štednje činjenica da Bosna i Hercegovina do danas nije počela da isplaćuje staru deviznu štednju. Osim toga, podsjeća da su neki od podnosilaca prijava pokrenuli domaće sudske postupke kako bi im se isplatila gotovina sa njihovih računa. Nijedan od podnosilaca prijava nije do sada u tome uspio. Osim toga, Komisija uzima u obzir da su brojni postupci u toku i nakon više od pet godina od njihovog pokretanja. Konačno, sama zakonska rješenja ne dozvoljavaju trenutno da se pravomoćne presude iz oblasti ove problematike izvršavaju, jer su predviđeni drugi modaliteti isplate stare devizne štednje.

368. S obzirom na gore navedeno, Komisija smatra da ne postoje efikasni pravni lijekovi koji su dostupni podnosiocima prijava, a koje bi trebali iscrpiti. U ovim okolnostima, Komisija cijeni da je opravdano razmatrati prijave.

369. Komisija, zbog toga, zaključuje da prijave nisu neprihvatljive prema članu VIII(2)(a).

6. Ostalo

370. U skladu sa pravilom 50. stavom 2b. Pravila procedure Komisije, Komisija briše dio prijave u predmetu broj *CH/00/5228, Zdenka Hodalj protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, u vezi sa položenim sredstavima kod Jugobanke Sarajevo. Naime, uprkos izričitom traženju, podnositeljica prijave nije dostavila kopiju knjižice, čime bi potkrijepila svoje navode. Osim toga, podnositeljica prijave nije navela razloge nedostavljanja knjižice.

371. U skladu sa pravilom 50. stavom 2e. Pravila procedure Komisije, Komisija briše dio prijave u predmetu broj *CH/00/5238, Nada Gribajčević protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, u vezi sa dijelom položenih sredstava kod Jugobanke Sarajevo u iznosu od 7.349,41 DEM. Naime, podnositeljica prijave obavijestila je Komisiju da je iskoristila dio svoje štednje u navedenom iznosu u procesu privatizacije za otkup svog stana, zbog čega više nije opravdano da se u tom dijelu nastavi postupak pred Komisijom.

372. U skladu sa pravilom 50. stavom 2e. Pravila procedure Komisije, Komisija briše dio prijave u predmetu broj *CH/00/6320, Danica Pavlović protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, u vezi sa dijelom položenih sredstava kod Privredne banke Sarajevo u iznosu od 285 KM. Naime, podnositeljica prijava iskoristila je dio svoje štednje u navedenom iznosu za kupovinu stana, zbog čega više nije opravdano da se u tom dijelu nastavi postupak pred Komisijom.

7. Zaključak u pogledu prihvatljivosti

373. Pošto nije utvrđen bilo koji osnov za proglašavanje prijave neprihvatljivim, Komisija proglašava sve prijave prihvatljivim prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u odnosu na Bosnu i Hercegovinu, i u cijelosti prihvatljivim u pogledu Federacije Bosne i Hercegovine.

374. U skladu sa pravilom 50. stavom 1h. Pravila procedure Komisije, zaključuje da nije nadležna *ratione personae* da razmatra prijave br. CH/00/4282, *Fuad Prnjavorac protiv Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske*, CH/00/4283, *Vahida Prnjavorac protiv Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske* u odnosu na Republiku Srpsku.

375. U skladu sa pravilom 50. stavom 2b. Pravila procedure Komisije, briše dio prijava u predmetu broj CH/00/5228, *Zdenka Hodalj protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*.

376. U skladu sa pravilom 50. stavom 2e. Pravila procedure Komisije, briše dio prijava u predmetima br. CH/00/5238, *Nada Gribajčević protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, CH/00/6320, *Danica Pavlović protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, jer su podnosioci prijave iskoristili dio svoje devizne štednje.

B. Meritum

377. Po članu XI Sporazuma Dom će potom razmotriti pitanje da li gore utvrđene činjenice otkrivaju da su tužene strane prekršile svoje obaveze prema Sporazumu. Prema članu I Sporazuma, strane su obavezne da *obezbijede svim licima pod svojom nadležnošću najviši stepen međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda*, uključujući prava i slobode predviđene Evropskom konvencijom i njenim Protokolima.

B.1. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju

378. Podnosioci prijava se žale da je povrijeđeno njihovo pravo na imovinu prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Ova odredba glasi:

Svako fizičko i pravno lice ima pravo uživati u svojoj imovini. Niko ne može biti lišen imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ne utiču ni na koji način na pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi se regulisalo korištenje imovine u skladu sa općim interesima ili da bi se obezbijedila naplata poreza ili drugih dadžbina i kazni.

379. Podnosioci prijava se žale da su njihova prava povrijeđena odbijanjem banaka, tj. tuženih strana, da im isplate deviznu štednju, i konverzijom te štednje u certifikate za privatizaciju, bez njihovog znanja i saglasnosti. Dalje, podnosioci prijava tvrde da radnjama koje je preduzela Federacija nije uspostavljena pravična ravnoteža između javnog i privatnog interesa, a rezultat toga je nastavljena povreda njihovih prava na imovinu.

380. Tužene strane navode da su postupci u pogledu stare devizne štednje bili opravdani i da nije došlo do povrede ljudskih prava. Bosna i Hercegovina se pozvala na saradnju sa Uredom Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, te navela da Država priprema paket zakona o

privatizaciji državne imovine, čija je vrijednost znatno veća od duga po staroj deviznoj štednji građana. Bosna i Hercegovina je navela da trenutna zakonska rješenja ne vrijeđaju pravo podnosioca prijave na imovinu. Federacija Bosne i Hercegovine navodi da je nesporno da se radi o imovini podnosioca prijave, ali da je ovo pitanje zakonski regulisano u skladu sa pravom na imovinu. Ističe, da je postignuta pravična ravnoteža između interesa Države i podnosioca prijave, te da je otklonjena buduća nesigurnost u pogledu devizne štednje.

381. Prema jurisprudenciji Evropskog suda za ljudska prava, član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju obuhvata tri različita pravila. Prvo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stava i koje je opće prirode, izražava princip mirnog uživanja u imovini. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stava, pokriva lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uvjetima. Treće, sadržano u drugom stavu, dozvoljava da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, da kontrolišu korištenje imovine u skladu sa općim interesom, sprovođenjem onih zakona koje smatraju potrebnim za tu svrhu (vidi Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 3/99*, od 17. marta 2000. godine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 21/00).

382. Uzimajući u obzir gornju tačku ove Odluke, slijedi da Komisija mora odgovoriti na tri pitanja. Prvo, da li se prava u vezi sa starom deviznom štednjom mogu smatrati *imovinom* u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju? Drugo, ako se smatraju imovinom, da li se postojećom zakonskom regulativom ili nedostatkom regulative Bosna i Hercegovina, tj. Federacija Bosne i Hercegovine mijesha u ta prava tako da uključuje zaštitu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju? Treće, ako je član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju uključen, da li je mijeshaње opravdano prema tom članu?

B.1.a. Da li se radi o imovini podnosioca prijave?

383. Prema ustanovljenoj praksi riječ imovina uključuje širok obim imovinskih interesa koje treba štiti (vidi presudu bivše Evropske komisije za ljudska prava, *Wiggins protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, aplikacija broj 7456/76, Odluke i izvještaji (OI) 13, st. 40-46 (1978)), a koji predstavljaju ekonomsku vrijednost. Koncept imovine ima autonomno značenje, a dokazivanje utvrđenog ekonomskog interesa može biti dovoljno ako se ustanovi pravo zaštićeno Evropskom konvencijom, pri čemu pitanje da li su imovinski interesi priznati kao zakonsko pravo u domaćem pravnom sistemu nije od značaja (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Tre Traktörer Aktibolag protiv Švedske*, iz 1984. godine, serija A, broj 159, stav 53).

384. Dom je u svojoj ranijoj praksi, u nekoliko predmeta, ustanovio da stara devizna štednja predstavlja imovinu u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Dom je utvrdio da, bez obzira na finansijsku situaciju banaka i opću ekonomsku situaciju u Državi i Federaciji Bosne i Hercegovine, te ograničenja u podizanju stare devizne štednje ili *de facto* blokiranje te štednje, novac koji je deponovan na računima podnosioca prijave predstavlja ekonomsku vrijednost. Potraživanja podnosioca prijave kod banaka po osnovu njihove devizne štednje tako predstavljaju *vlasništvo* u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju (vidi odluku *Poropat i drugi, loc. cit.*, tačka 161). Konačno, tužene strane u postupku nisu negirale ovu činjenicu. Štaviše, Federacija Bosne i Hercegovine je afirmativno potvrdila ovaj navod podnosioca prijave.

B.1.b. Navodne povrede od strane Bosne i Hercegovine

B.1.b.1. Da li se Bosna i Hercegovina nastavila mijeshati u pravo na imovinu podnosioca prijave?

385. Komisija, prije svega, napominje da je u predmetu *Poropat i dr* (*loc. cit.*, tač. 164. *et sequ.*), Dom jasno utvrdio da se Bosna i Hercegovina mijeshalo u pravo na imovinu podnosioca prijave zbog činjenice da je propustila da *osigura stedišama stare devizne štednje njihovo pravo na mirno uživanje njihovog vlasništva. Ovo znači uplitanje u to pravo.* Preko tri godine kasnije, u odluci *Đurković i drugi* (*loc. cit.*, tačka 269. *et sequ.*), Dom je potvrdio mijeshaње Bosne i Hercegovine u isto pravo podnosioca prijave.

386. Od ove odluke, koja je uručena 7. novembra 2003. godine, Država nije donijela niti jedan pravni akt kojim bi regulisala ovo pitanje. S druge strane, isplata stare devizne štednje nije izvršena u bilo kojem smislu. Iz ovog razloga, Komisija smatra da je Bosna i Hercegovina nastavila da se miješa u pravo podnosioca prijava, zbog čega je neophodno da se ispita opravdanje ovakvog *propuštanja* Države da reguliše pitanje stare devizne štednje.

B.1.b.2. Da li je miješanje opravdano?

387. Prije stupanja na snagu Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Država je bila zakonodavno aktivna u pogledu stare devizne štednje. Naime, Republika Bosna i Hercegovina je usvojila zakone i propise u vezi sa deviznom štednjom (vidi CH/97/48, *loc. cit.*, tač. 88-91; tačka 456. *et sequ.* ove Odluke). Član 9. stav 3. Uredbe iz 1992. godine predviđao je da Republika daje garanciju za deviznu štednju, a član 12. Uredbe iz 1994. godine stipulisao je da građani mogu koristiti svoju štednju slobodno. Imajući u vidu da je članom 144. Uredbe iz 1992. godine određeno da isplate devizne štednje građana uložene kod Narodne banke Jugoslavije treba odrediti posebnim propisom, Komisija smatra da je ustanovljeno da se izričita garancija i obećanje da se štednja može slobodno koristiti nisu odnosili na staru deviznu štednju nego samo na nove štedne uloge koje su građani počeli ulagati u vrijeme kada je usvojena zakonska regulativa Republike. Ipak, ostavljajući rješavanje stare devizne štednje za poseban propis, Republika je implicitno priznala odgovornost za ovu štednju. Odlukom od 9. aprila 1995. godine, ne samo da je pojačano ovo implicitno priznanje, već je jasno navedeno da će se pitanje stare štednje rješavati usvajanjem državnog zakona o javnom dugu Republike.

388. Iako je Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini stupio na snagu nakon datuma koji su navedeni u prethodnoj tački, Komisija ponavlja da, prema članu I Ustava Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država i tako nasljeđuje status bivše Republike Bosne i Hercegovine. Komisija se, nadalje, poziva na Aneks II/2 Ustava Bosne i Hercegovine, kojim je propisan kontinuitet pravnih propisa, prema kojem *[s]vi zakoni, propisi i sudski poslovnici, koji su na snazi na teritoriji Bosne i Hercegovine u trenutku kada Ustav stupi na snagu, ostaće na snazi u onoj mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa Ustavom dok drugačije ne odredi nadležni organ vlasti Bosne i Hercegovine. In conclusio, svi opći akti, koji su usvojeni do stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, ostaju na snazi u punom kapacitetu, sve dok drugačije ne odredi nadležni organ vlasti Bosne i Hercegovine. Time su i obaveze, koje je imala Republika Bosna i Hercegovina, a koje su opisane u prehodnoj tački, prešle na Državu, bez ikakvih ograničenja. Drugim riječima, jasno je vidljiv kontinuitet obaveze Države od perioda raspada bivše SFRJ pa sve do 14. decembra 1995. godine, kada je Sporazum i Ustav Bosne i Hercegovine stupio na snagu. U tom svojstvu, Bosna i Hercegovina uzima učešće u pregovorima koji se tiču sukcesije imovine SFRJ.*

389. Nakon stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, Država je dobila nove obaveze koje se odnose na pitanja imovinskih prava u smislu člana 1. Protkola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Prije svega, Komisija napominje da tumačenje nadležnosti Države i njenih teritorijalnih cjelina treba biti, prije svega, u okviru jezičkog značenja ustavnih odredbi, a na način da se najdjelotvornije ostvari cilj koji je propisan – u konkretnom slučaju, pravo na imovinu. U alineji 4. Preambule Ustava, koja ima normativni karakter, u skladu sa III. djelimičnom odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u predmetu *U 5/98* (od 30. juna i 1. jula 2000. godine, tač. 17. *et sequ.*), propisano je da je država obavezna da *podstakn[e] opšte blagostanje i ekonomski razvoj kroz zaštitu privatnog vlasništva i unapređenje tržišne privrede*. Članom I/4 Ustava Bosne i Hercegovine, stipulisana je, između ostalog, sloboda kretanja kapitala širom Bosne i Hercegovine i garantovanje jedinstvenog tržišta, dok je članom II/1, *Bosna i Hercegovina i oba entiteta [obavezna] osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda*. Osim toga, članom II/6. Ustava Bosne i Hercegovine, *Bosna i Hercegovina, i svi sudovi, ustanove, organi vlasti, te organi kojima posredno rukovode entiteti ili koji djeluju unutar entiteta podvrgnuti su, odnosno primjenjuju ljudska prava i osnovne slobode na koje je ukazano u stavu 2. Konačno, [p]rava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim*

ostalim zakonima. Na kraju, Komisija napominje da je Država, u skladu sa članom III/1(d) Ustava Bosne i Hercegovine, direktno odgovorna za monetarnu politiku. Štaviše, član VII. Ustava označava Centralnu banku Bosne i Hercegovine kao jedini nadležni organ za monetarnu politiku u cijeloj zemlji. Tačno je da Centralnoj banci nije dato ovlaštenje da reguliše rad banaka uopšte ili posebno deviznu štednju. Međutim, isplata štednje sa predmetnih bankovnih računa ima reperkusije na protok deviza i tako utiče na monetarnu politiku za koju je Centralna banka, kao državna institucija, odgovorna.

390. S druge strane, u pogledu problema devizne štednje, Država je nastavila sa zakonodavnim aktivnostima nakon stupanja na snagu Sporazuma i Ustava Bosne i Hercegovine. Tako je Odlukom od 10. aprila 1996. godine potvrđena Odluka od 9. aprila 1995. godine, a kojom je propisano da *[d]evizna štednja građana deponovana kod bivše Narodne banke Jugoslavije zajedno sa kamatama na ovu štednju, rješavaće se donošenjem zakona o javnom dugu Bosne i Hercegovine ili na drugi način u sklopu ukupne konsolidacije duga Bosne i Hercegovine zajedno sa međunarodnom zajednicom*. Država je 22. jula 1998. godine, odnosno 19. jula 1999. godine, usvojila Okvirni zakon o privatizaciji banaka i preduzeća, koji je samo formulisao određene opće principe u privatizaciji. Uprkos ovoj zakonodavnoj aktivnosti, a u skladu sa ustavnim obavezama Države, Dom je, u svojoj odluci o deviznoj štednji građana, CH/97/48 (*loc. cit.*, tač. 164. *et sequ.*), zaključio da je Država odgovorna za povredu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, jer je propustila da preduzme određenu radnju i tako ostavila *štediše u situaciji u kojoj nije bilo pravne osnove po kojoj su oni mogli tražiti isplatu svoje štednje, bilo direktno od banaka ili indirektno od Države kroz plaćanje javnog duga*. Ovakva situacija je nastavljena sve do oktobra 2003. godine, kada je Dom, u svojoj zadnjoj odluci CH/98/377 i dr. (*loc. cit.*, tačka 204) u vezi sa štednim ulozima građana, zaključio:

[...] da Bosna i Hercegovina ostaje odgovorna za nalaz zajedničkog rješenja za problem starih bankovnih računa. Bosna i Hercegovina je uključena u državne pregovore u vezi sa pitanjima kao što su odgovornosti banaka iz inostranstva (kao što su Ljubljanska banka i Unionbanka, bivša Jugobanka), prava ekonomske sukcesije, i druga pitanja koja utiču na imaoce deviznih štednih računa, uključujući i podnosiocima ovih prijava. Dom, radi toga, nalazi da su te prijave prihvatljive protiv Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju.

391. Od 22. jula 1998. godine, odnosno 19. jula 1999. godine, zakonodavno stanje na terenu se nije mijenjalo. Država nije donosila nikakve zakone u vezi sa unutaršnjim dugom ili štednjom građana. Jedini zakon, koji je regulisao pitanje *državnog* duga, je Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutaršnjeg duga Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 44/04), iz kojeg očigledno proizilazi da Bosna i Hercegovina, tj. Država, ne podrazumijeva štednju građana kao svoj dug, već dug entiteta. Drugim riječima, sva aktivnost u pogledu *stare devizne štednje* građana prenesena je na entitete i Distrikt Brčko, koji su pitanje stare devizne štednje regulisali kroz relevantne zakone o unutaršnjem dugu. Na ovaj način, jasno je da se Država *de facto* i *de jure* odrekla obaveza koje su proizilazile iz legislative donesene od 1992-1999. godine, uključujući i obaveze iz Ustava Bosne i Hercegovine i Sporazuma.

392. Što se tiče samih obaveza Države, koje proizilaze iz legislative donesene od 1992-1999. godine, Država nije donijela niti jedan akt, kojim bi stavila van snage postojeću legislativu, a kojom je, u to vrijeme, direktno preuzela obaveze po osnovu stare devizne štednje. Problem bi mogao biti riješen primjenom principa *lex posterior derogat lex priori*, čime bi entiteti i Distrikt Brčko mogli preuzeti obavezu samostalnog garantovanja imovinskih prava po osnovu stare devizne štednje. Međutim, u ovom slučaju ne radi se samo o obavezi koja proizilazi iz *državnih* pozitivno-pravnih propisa, koji su derogirani donošenjem novih zakona, a koji regulišu istu materiju. Stara devizna štednja, nakon 14. decembra 1995. godine, predstavlja konstituisano imovinsko pravo u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, člana II/2/k) Ustava Bosne i Hercegovine, tj. člana 1. tačka 11. Sporazuma. Znači, radi se o pravima, koja su, s jedne strane, jasno definisana obavezama Države, a s druge strane, o pravima koja ne mogu biti derogirana i na niži teritorijalni nivo, na način na koji je to učinjeno. Iz navedenih razloga, potpuna derogacija bi mogla biti moguća da

pravna pozicija podnosioca prijava nije zaštićena Sporazumom i Ustavom Bosne i Hercegovine. Drugim riječima, Država se ne može osloboditi garantovanja poštivanja ovog prava njegovim prenosom, u smislu regulisanja i implementacije, na entitetske institucije, bez da obezbijedi dovoljno garanta za adekvatno rješavanje ovog pitanja na nižem nivou u skladu sa, između ostalog, standardima iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

393. Zašto je bitno da Država načelno reguliše pitanje stare devizne štednje? Komisija primjećuje da je Federacija Bosne i Hercegovine regulisala pitanje stare devizne štednje Zakonom o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine. Tim Zakonom, članom 2, *utvrđuje se sveobuhvatno izmirenje unutrašnjeg duga na način koji osigurava i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine*. Republika Srpska je pitanje devizne štednje regulisala u Zakonu o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 63/04). U članu 2. je navedeno da *[i]zmirenje unutrašnjeg duga vrši se u skladu sa odredbama ovog zakona na način koji obezbjeđuje i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Republike Srpske*. Konačno, Distrikt Brčko je sopstvenim Zakonom o podmirivanju obaveza po osnovu stare devizne štednje ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", broj 27/04) regulisao pitanje isplate devizne štednje u gotovom novcu i obavezama, vodeći računa o makroekonomskoj stabilnosti Distrikta. Prema procjenama zakonodavaca entiteta i Brčko Distrikta, ukupan dug na ime stare devizne štednje u Distriktu Brčko iznosi 94 miliona konvertibilnih maraka, u Republici Srpskoj 774 miliona konvertibilnih maraka, dok se u Federaciji ukupan unutarnji dug procjenjuje na 1.858,9 miliona konvertibilnih maraka, od čega sigurno veliki dio otpada na staru deviznu štednju. Komisija je svjesna da je pitanje unutarnjeg duga veliko opterećenje za entitete. Njihova solventnost je interes Države, jer od toga direktno zavisi i moć Države, njena makroekonomska stabilnost. Država, s druge strane, ima obavezu da poštuje i brani princip državnog suvereniteta, što podrazumijeva i finansijsku samostalnost prema vani, ali i prema unutra. Odbrana suvereniteta Države (od čega zavisi i faktička moć prava na imovinu u konkretnim slučajevima) je takva obaveza, da Ustav Bosne i Hercegovine predviđa ne samo preduzimanje mjera u okviru datih joj nadležnosti, nego i sve ostale mjere, bez obzira čija je to konkretno nadležnost u Državi (član III/5.a) Ustava Bosne i Hercegovine. Drugim riječima, Država, u cilju odbrane forme i vrste svog političkog postojanja, može i mora preduzeti sve potrebne mjere. Prema tome, Država mora obezbijediti bezbjedno funkcionisanje svih nadležnih teritorijalnih cjelina u smislu budućih, uređenih dijelova finansijske privrede, koji će biti izloženi i u budućnosti velikim problemima i rizicima (na primjer, najava rješavanja problema restitucije). To se može postići samo na način da Država, zakonskim aktom, utvrdi principe za sve entitete i Brčko Distrikt, a koji bi bili rezultat ekonomske analize makroekonomske stabilnosti Države u kontekstu postojećeg problema.

394. U vezi s tim, član III/1(d) Ustava Bosne i Hercegovine nadležno obavezuje Državu na polju monetarne politike. Štaviše, član VII. Ustava označava Centralnu banku Bosne i Hercegovine kao jedini nadležni organ za monetarnu politiku u cijeloj zemlji. Tačno je da Centralnoj banci nije dato ovlaštenje da reguliše rad banaka uopšte ili posebno deviznu štednju. Međutim, isplata štednje sa predmetnih bankovnih računa ide danas ne preko banaka, već direktno iz entitetskih budžeta, što ima reperkusije na protok novca i deviza i tako utiče na monetarnu politiku za koju je Centralna banka, kao državna institucija, odgovorna. Prema tome, bankovni sistem, osim Centralne banke Bosne i Hercegovine, nema ulogu u pitanju stare devizne štednje.

395. Član I/4. Ustava Bosne i Hercegovine obavezuje Državu da reguliše pitanje jedinstvenog tržišta u Bosni i Hercegovini, u koje spada, između ostalog, promet kapitala. Jedinstveno tržište i liberalizacija tržišta kapitala obuhvata isključenje svakog ograničenja, tj. ne samo diskriminirajućih mjera, nego i svih drugih mjera, koje bez obzira što nemaju diskriminirajući karakter opterećuju određene grupe više nego druge. Za Komisiju je neprihvatljivo da isto pitanje, za koje je Država odgovorna, i koje je bilo na isti način tretirano sve do donošenja entitetskih zakona o regulisanju ovog problema, uključujući Distrikt Brčko, postane regulisano na sasvim nejednak način. Tako, na primjer, Federacija Bosne i Hercegovine predviđa isplaćivanje, *inter alia*, u novcu u periodu od četiri godine (član 11. Zakona), dok dospjeće obveznica još nije regulisano. Republika Srpska je predvidjela druge modalitete novčane isplate (član 15. Zakona), dok obveznice imaju rok dospjeća

30 godina (član 16. stav 1. tačka 1). Distrikt Brčko predvidio je rok od tri godine za novčanu isplatu (član 2. stav 1. Zakona), dok obveznice imaju rok dospjeća 25 godina (člana 2. stav 2a. Zakona). Nejednako tretiranje je posljedica derogacije problema sa Države na entitete i Brčko Distrikt. Na taj način, različito zakonsko tretiranje će, pored zakona slobodnog tržišta, bitno i direktno uticati na tržište obveznicama u Bosni i Hercegovini, kao jedinstvenom tržišnom prostoru. S druge strane, stara devizna štednja je bila, i principijelno ostala, državni problem. U vezi s tim, Komisija napominje da je država obavezna poštovati opći princip jednakosti u pravima, kako to propisuje Ustav Bosne i Hercegovine, i to ne samo naspram ustavnih prava, već svih prava koja su propisana zakonom. Pravo na jednakost je ustavno pravo i odnosi se na sva zakonska prava. Nijedan zakonodavac ne može biti oslobođen te obaveze. Komisija uvažava stav Države da je rješavanje ovog problema na nivou entiteta i Brčko Distrikta optimalno rješenje. Međutim, Država mora dati garancije da su različita zakonska rješenja na nivoima entiteta i Brčko Distrikta neophodne mjere radi zaštite funkcionisanja finansijske privrede, monetarnog sistema, itd. Drugim riječima, Komisija uvažava stav Države da je opća ravnoteža u privredi veoma važan cilj Države. Međutim, različite mjere i različito tretiranje, koji utiču na jedinstveno tržište kapitala, su dozvoljeni ukoliko ispunjavaju pretpostavke principa proporcionalnosti (vidi presudu Suda za pravdu, predmet C-423/98, *Alfredo Albore*, Zbirka 2000, str. I-5965).

396. Država, dozvolivši da entiteti i Brčko Distrikt preuzmu operacionalizaciju i odgovornost za isplatu stare devizne štednje, nije dala niti jednu garanciju da će isplata, kako u novcu tako i u formi obveznica, biti realizovana. Komisija smatra da je neophodno da Država da određene garancije u tom smislu. Naime, po teoriji identiteta strana, Republike Bosne i Hercegovine i Bosne i Hercegovine, a koja jasno proizilazi iz člana I Ustava Bosne i Hercegovine, prema kojem Bosna i Hercegovina nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država i tako nasljeđuje status bivše Republike Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina ima poziciju dužnika. Ne bi bilo u skladu sa principom pravne države, da se Država, kao dužnik, oslobodi u potpunosti svoje obaveze tako što bi se, preko svoje moći nadležnosti derogacije, oslobodila davanja garancija za ispunjenje obaveza u koje je ušla. Iz toga razloga, Komisija ne može prihvatiti garanciju koju daju entiteti, a pogotovo ne garanciju obezbjeđenja novca putem privatizacije javnih preduzeća, uzimajući u obzir dosadašnje rezultate iste. Konačno, davanje garancije bi omogućilo da se jača osjećaj postojanja principa kontinuiteta u smislu člana I Ustava Bosne i Hercegovine i dobre vjere u njega. Naime, podnosioci prijava, kao vjerovnici, u trenutku sklapanja pravnog posla sa državnim bankama, nisu bili opterećeni rizikom da će isplata njihove devizne štednje kad-tad propasti ili postati neutuživa. Stoga, Komisija smatra da je Država odgovorna da se ojača taj osjećaj dobre vjere u kontinuitet pravnog sistema postojanja.

397. Zbog svega navedenog, Komisija smatra da Država mora na određeni način regulisati navedenu problematiku, od čega će direktno zavisiti i uspjeh predviđenog modaliteta isplate stare devizne štednje. Komisija smatra da Država nije obavezna u potpunosti regulisati ova pitanja. Ipak, načelno regulisanje ovih pitanja, a prije svega, pitanje davanja garancije za isplatu od strane određene relevantne međunarodne institucije kapitala, ujednačavanje standarda na teritoriji cijele Države, vodeći računa o ostvarivanju jedinstvenog tržišta u Bosni i Hercegovini i makroekonomskoj stabilnosti Države, će voditi ka tome da pravo na imovinu ne bude ugroženo u budućem periodu, tj. da zakonska regulativa ispunji standarde koji su nametnuti pozitivnom obavezom za Državu, a koja proizilazi iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Komisija napominje da je zakonodavac najkompetentniji, uzimajući u obzir praktična stanovišta, da odluči koja su to pitanja na terenu, koja se načelno moraju uzeti u obzir.

398. S obzirom da Država, Bosna i Hercegovina, nije donijela određeni okvirni zakon, kojim bi načelno regulisala ova pitanja, Komisija smatra da je Bosna i Hercegovina propustila da djelotvorno zaštititi pravo na imovinu podnosilaca prijava, čime je povrijedila svoje pozitivne obaveze koje proizilaze iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

B.1.c. Navodne povrede od strane Federacije Bosne i Hercegovine

399. Pri razmatranju merituma ovih predmeta u odnosu na Federaciju Bosne i Hercegovine, Komisija mora odlučiti da li, u svjetlu najnovijih zakonskih promjena, koje su nastupile nakon odluke *Đurković i drugi*, pravna situacija u Federaciji u vezi sa starom deviznom štednjom nastavlja kršiti član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

400. Komisija, prije svega, ponavlja da se u predmetnim slučajevima radi o imovini podnosilaca prijava. Prema tome, Komisija mora utvrditi da li se postojećom zakonskom regulativom Federacija Bosne i Hercegovine miješa u ta prava tako da uključuje zaštitu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju? Osim toga, Komisija mora ispitati, ako se radi o miješanju u to pravo, da li je miješanje opravdano prema tom članu?

B.1.c.1. Da li se radi o miješanju Federacije Bosne i Hercegovine u pravo na imovinu podnosilaca prijava i, ako je odgovor afirmativan, da li se ono sastoji u kontroli ili lišenju prava na imovinu?

401. Prema stanju spisa, a uzimajući u obzir postojeću zakonsku regulativu, zahtjev podnosilaca prijava odnosi se na isplatu iznosa stare devizne štednje, uključujući pripadajuće kamate. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine predviđa poseban modalitet isplate stare devizne štednje, dok je članom 9. stavom 4. predviđeno da se kamate od 1. januara 1992. godine otpisuju.

402. U odluci *Đurković i drugi* (*loc. cit.*, tačka 244. *et sequ.*), Dom je naveo:

U odlukama Poropat i drugi i Todorović i drugi, Dom je utvrdio da je došlo do uplitanja u prava podnosilaca prijava po članu 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju na osnovu zakona koji su oslobodili banke njihovih ugovornih obaveza prema podnosiocima prijava i da je podnosiocima prijava onemogućeno da podignu svoj novac. (Poropat i drugi, tačke 170-77; Todorović i drugi, tačke 130-33). Praktično, ista situacija je ostala do danas. Dom zapaža da, u skladu sa izmjenama i dopunama, ne postoje odredbe u Zakonu o potraživanjima građana po osnovu kojih je građanin slobodan da raspoláže svojom štednjom na bilo koji drugi način osim da je pretvori u privatizacijske certifikate. Zakoni, kako su izmijenjeni i dopunjeni, nastavljaju da propisuju obavezni prenos devizne štednje iz banaka na Jedinствeni račun građana. Podnosioci prijava, a vjerovatno i druge štediša, nisu mogli i još uvijek ne mogu podignuti novac sa svojih računa. Dakle, uplitanje ustanovljeno u odluci Poropat i drugi se nastavlja barem de facto, iako de jure relevantni zakoni nisu više na snazi.

246. Uplitanje je pogoršano nemogućnošću podnosilaca prijava da dobiju obeštećenje na sudovima (vidi tačku 243 gore).

403. Komisija navodi da se od vremena donošenja ovih zaključaka situacija utoliko promijenila što je na snazi novi zakonski okvir, koji reguliše pitanje stare devizne štednje. Međutim, vlasnici stare devizne štednje još uvijek nisu dobili isplatu svoje stare devizne štednje. Novi Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine ne predviđa isplatu stare devizne štednje, iako bi *normalna* situacija kod štednih uloga bila, ispunjenje ugovornih obaveza po ugovoru o štednji u skladu sa pojedinačnim ugovorima ili važećim zakonskim normama. Umjesto toga, novi Zakon je otpisao kamatu od 1. januara 1992. godine, a isplatu stare devizne štednje predvidio u sasvim drugom modalitetu – kao dio unutarnjeg duga Federacije Bosne i Hercegovine. Konačno, Komisija uviđa da izvršenje pravosnažnih presuda, donesenih u vezi stare devizne štednje još nije počelo.

404. Na osnovu izloženog, Komisija zaključuje da je Federacija Bosne i Hercegovine nastavila sa uplitanjem u imovinska prava pojedinih štediša, uključujući i konkretne podnosiocima prijava.

405. Za Komisiju ostaje da preispita kakva je priroda ovog miješanja u pravo na imovinu. S jedne strane, Komisija primjećuje da nikada nije bilo *de iure* lišenja ovog imovinskog prava (vidi, na primjer, CH/97/48 i dr. *loc. cit.*, tačka 78 – mišljenje OHR-a, kao *amicus curiae*, zakonsku regulativu Republike Bosne i Hercegovine i Bosne i Hercegovine, tačku 88. *et sequ.* iste Odluke). Međutim, Evropski sud za ljudska prava je u svojoj dugogodišnjoj praksi naglasio da *de facto* lišenje imovine ne pretpostavlja, tj. ne uslovljava bilo koji formalni akt lišenja imovine. Ono obuhvata državne mjere, koje zbog svojih teških reperkusija na pravo na imovinu, imaju istu posljedicu kao i formalni akt lišenja imovine (na primjer, eksproprijacija). Jurisprudencija, pri tome, stavlja akcent na pitanje da li postoji bilo kakva korist od *preostalog* prava na imovinu nakon takvih državnih mjera. U razgraničenju prema *kontroli korištenja prava na imovinu* (stav 2. člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju), postavlja se pitanje da li postoji opravdana vjera u mogućnost daljnjeg korištenja prava na imovinu, bez miješanja države u bilo kojoj formi (vidi, na primjer, presude Evropskog suda za ljudska prava, *Sporrong i Lönnroth protiv Švedske*, od 23. septembra 1982. godine, Serija A, broj 52, st. 70-73; *Allan Jacobson protiv Švedske*, od 25. oktobra 1989. godine, Serija A, broj 163, stav 54; *Fredin protiv Švedske*, od 18. februara 1991. godine, Serija A, broj 192, stav 46. i 52. *et sequ.*, itd).

406. Gledajući retrospektivno konkretnu situaciju oko stare devizne štednje, Komisija bi mogla zaključiti da se radi o *de facto* lišenju imovine. Naime, dugogodišnja nemogućnost da vlasnici stare devizne štednje dođu do realizacije svoga prava na imovinu, s jedne strane, a propali pokušaji Države da donese i implementira određene zakone, s druge strane, vode ka ovakvom zaključku (uporedi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Papmichalopoulos protiv Grčke*, od 24. juna 1993. godine, Serija A, broj 260-B, tač. 43-45). Ipak, u svjetlu novih zakonskih rješenja, Komisija smatra da se može opravdano očekivati da Federacija Bosne i Hercegovine isplati deviznu štednju u okvirima predviđenog modaliteta. Iz toga razloga, Komisija smatra da ovaj slučaj, nakon donošenja novog Zakona, pokreće pitanje *kontrole* prava na imovinu u smislu stava 2. člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

407. Na ovaj zaključak ne utiče ni činjenica da Zakon različito tretira pitanje kamata od pitanja glavnice. Naime, Zakon ne lišava podnosiocem prijava glavnice, već predviđa određene modalitete njene isplate. Komisija zaključuje da zakonski *modus operandi* u vezi glavnice jasno pokreće pitanje kontrole prava na imovinu. Kamate, s druge strane, iako mogu biti predmet pojedinačnog utuženja, te uprkos činjenici da kamate dospijevaju i zastarjevaju sa posebnim rokovima, one se moraju principijelno posmatrati kao sporedni zahtjev u odnosu na zahtjev za isplatu glavnice, te zajedno čine cjelinu (čl. 372, 399. *et sequ.*, 1045. Zakona o obligacionim odnosima). Komisija je svjesna da se radi o periodu od 1. januara 1992. godine. Prema tome, lišavanje prava na kamatu, za period duži od 12 godina, sigurno predstavlja značajno ograničenje navedenog prava. Ipak, u svjetlu rečenog, Komisija će tretirati ovo pitanje zajedno sa pravom na glavicu kao pitanje miješanja u pravo na imovinu od strane Federacije Bosne i Hercegovine u smislu njegove kontrole – član 1. stav 2. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Komisija napominje da ovaj zaključak nema suštinskog uticaja na konačni ishod predmeta.

B.1.c.2. Da li je miješanje opravdano?

408. Kao što je navedeno, prema jurisprudenciji Evropskog suda za ljudska prava, član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju obuhvata tri različita pravila. Prvo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stava i koje je generalne prirode, izražava princip mirnog uživanja u imovini. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stava, pokriva lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uslovima. Treće, sadržano u drugom stavu, dozvoljava da države potpisnice imaju pravo, među ostalim, da kontrolišu korištenje imovine u skladu sa općim interesom, sprovođenjem takvih zakona koje smatraju potrebnim za tu svrhu (vidi, *inter alia*, presude Evropskog suda za ljudska prava, *Sporrong i Lönnroth protiv Švedske*, od 23. septembra 1982. godine, Serija A, broj 52, stav 61 i *Scollo protiv Italije*, od 28. septembra 1995. godine, Serija A, broj 315-C, stav 26. sa daljnjim uputama). Svako miješanje u pravo prema drugom ili trećem pravilu mora biti predviđeno zakonom, mora služiti legitimnom cilju, mora uspostavljati pravičnu ravnotežu između prava nosioca prava i javnog i općeg interesa. Drugim riječima, opravdano miješanje se ne može

nametnuti samo zakonskom odredbom koja ispunjava uslove vladavine prava i služi legitimnom cilju u javnom interesu, nego mora, također, održati razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti. Miješanje u pravo ne smije ići dalje od potrebnog da bi se postigao legitiman cilj, a nosioci imovinskih prava se ne smiju podvrgavati proizvoljnom tretmanu i od njih se ne smije tražiti da snose prevelik teret u ostvarivanju legitimnog cilja (vidi Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 83/03*, od 22. septembra 2004. godine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 60/04, tačka 49).

B.1.c.2.a. Miješanje predviđeno zakonom?

409. Miješanje je zakonito samo ako je zakon koji je osnova miješanja (a) dostupan građanima, (b) toliko precizan da omogućava građanima da odrede svoje postupke, (c) u skladu sa principom pravne države, što znači da sloboda odlučivanja koja je zakonom data izvršnoj vlasti ne smije biti neograničena, tj. zakon mora obezbijediti građanima adekvatnu zaštitu protiv proizvoljnog miješanja (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Sunday Times*, od 26. aprila 1979. godine, Serija A, broj 30, stav 49; vidi, također, presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Malone*, od 2. augusta 1984. godine, Serija A, broj 82, st. 67. i 68). Sud je istakao da su u mnogim zakonima neizbježno upotrijebljeni termini koji su, u većem ili manjem opsegu, dvosmisleni ili neodređeni i čija je interpretacija i primjena pitanje prakse (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Silver i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, od 25. marta 1983, serija A, broj 18, stav 89).

410. Komisija ne sumnja da Zakon vezan za ovaj predmet ispunjava standarde u smislu Evropske konvencije (vidi Odluku o prihvatljivosti i meritumu Doma, *M.P. i drugi*, CH/02/8202, stavovi 144 i dalje).

B.1.c.2.b. Miješanje u javnom interesu

411. Podnosioci prijava, iako nisu *explicite* naveli, smatraju da je miješanje, tj. kontrola njihovog prava na imovinu, neproporcionalno. Udruženje za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini, u svojstvu *amicus curiae*, smatra da Država nema interes, niti ga je navela u svojim aktima. Osim toga, ovo Udruženje smatra da se Federacija Bosne i Hercegovine, nesavjesnim ponašanjem prema vlastitoj imovini, ne može pozivati na javni interes. Federacija Bosne i Hercegovine, u svom odgovoru, navodi da je donošenje ovakvih zakonskih rješenja neophodno da se spriječi kolaps bankovnog sistema, te da je Entitet morao voditi računa o makroekonomskoj stabilnosti i fiskalnoj održivosti Entiteta.

412. Komisija smatra da su ciljevi postojećih zakonskih rješenja opravdani – sprječavanje kolapsa bankovnog sistema, makroekonomska stabilnost i fiskalna održivost Entiteta. Komisija smatra da su ovi interesi postojali i bili opravdani i ranije, kada je Dom dao, u tom smislu, afirmativno mišljenje (vidi CH/97/48, *loc. cit.*, tačka 180, CH/98/377, *loc. cit.*, tačka 249). Komisija zaključuje da je ovaj interes ostao aktuelan i danas.

B.1.c.2.c. Uspostavljanje pravične ravnoteže između prava nosioca prava i javnog interesa (proporcionalnost)

413. U odlukama *Poropat i drugi*, *Todorović i drugi* i *Đurković i drugi*, Dom je utvrdio da je došlo do uplitanja u prava podnosioca prijava po članu 1. Protokola br. 1 uz Evropsku konvenciju na osnovu zakona koji su oslobodili banke njihovih ugovornih obaveza prema podnosiocima prijava i da je podnosiocima prijava onemogućeno da podignu svoj novac (*Poropat i drugi*, *loc. cit.*, tač. 170-77; *Todorović i drugi*, *loc. cit.*, tač. 130-133). Dom je, nadalje, našao da propisanim zakonskim mjerama nije uspostavljena *pravična ravnoteža* između općeg interesa i zaštite prava na imovinu podnosioca prijava i da one tako spadaju van slobode odlučivanja Federacije (*Poropat i drugi*, *loc. cit.*, tačka 192). Dom je u svojim odlukama istakao nekoliko nedostataka procesa privatizacije, koji su se odnosili na ograničeno važenje certifikata, jednak tretman gotovine i certifikata i sl. Dom je ustanovio da su ovo pitanja koja je Federacija morala riješiti izmjenom i dopunom programa privatizacije. Dom je smatrao da je Federacija trebala da nađe, u okviru svoje slobode odlučivanja,

odgovarajuće načine da postigne traženu *pravičnu ravnotežu* interesa (*Poropat i drugi, loc. cit.*, tačka 204).

414. Komisija priznaje da je od 2000. godine do 2003. godine Federacija izmijenila i dopunila različite odredbe Zakona o potraživanjima građana pokušavajući da nađe rješenje za pitanje nedostataka procesa privatizacije i da izvrši odluku Doma u predmetu *Poropat i drugi*. Međutim, odlukom Ustavnog suda Federacije dalja efikasnost ovih zakona dovedena je u pitanje, s obzirom da je ovom odlukom utvrđeno da ključne odredbe Zakona o potraživanjima građana nisu u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

415. Tužena strana, Federacija Bosne i Hercegovine, istakla je da prijašnja zakonska regulativa nije uspostavljala pravičnu ravnotežu. Međutim, Komisija zapaža da je Federacija Bosne i Hercegovine usvojila novi Zakon o unutrašnjem dugu, kojim je preuzela obaveze po osnovu stare devizne štednje ostvarene u najnižim poslovnim jedinicama banaka na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, kao dio svog unutrašnjeg duga. Zakonom je izričito propisano da će se metod i visina isplata u gotovini vršiti na način koji osigurava i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine. Tužena strana je navela da nova zakonska rješenja uspostavljaju u potpunosti princip proporcionalnosti kontrole prava na imovinu.

416. Komisija priznaje napore Federacije Bosne i Hercegovine da, u pokušajima da izvrši ranije naredbe Doma, nastoji da Zakonom o unutrašnjem dugu iznađe rješenja prihvatljiva za podnosiocima prijava, odnosno, da nastoji postići pravičnu ravnotežu između općeg interesa i pojedinačnog tereta podnosilaca prijava. Međutim, Komisija zapaža da nova zakonska rješenja predstavljaju samo okvir na osnovu kojeg treba utvrditi jasan model isplata devizne štednje podnosilaca prijava. Prema tome, u svjetlu novih zakonskih promjena, koje su nastupile nakon odluke *Đurković i drugi*, postojeći zakonski okvir još uvijek ne daje jasnu i dovoljno izvjesnu pravnu situaciju u pogledu konačnog rješenja problema, što dovodi do miješanja u prava podnosilaca prijava od strane Federacije Bosne i Hercegovine.

417. Komisija je došla do ovog zaključaka iz sljedećih razloga:

418. Prvo pitanje, koje se nameće u ovom kontekstu, jeste pitanje verifikacije iznosa stare devizne štednje. Drugim riječima, radi se o verifikaciji *građanskog prava*. Zakon je predvidio da *[v]erifikovanje svih potraživanja za staru deviznu štednju vršit će se na osnovu baze podataka koja je ustanovljena Zakonom o utvrđivanju i ostvarivanju potraživanja građana u postupku privatizacije ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 32/01, 57/03, 20/04) i drugim propisima donesenim na osnovu zakona i baza podataka koje posjeduju banke*. Komisija napominje da od postupka verifikacije direktno zavisi postojanje ili nepostojanje prava na imovinu.

419. Svaki vlasnik stare devizne štednje mora imati obezbijeđeno pravo da aktivno učestvuje u tom postupku. U tom smislu, Zakon mora jasno predvidjeti koje tijelo će vršiti verifikaciju. Ono ne mora biti sudsko tijelo. Verifikacija se može vršiti i od strane upravnih organa. Međutim, u tom slučaju, postupak verifikacije mora, barem u jednoj instanci, imati karakter sudskog postupka pred *tribunalom*, u smislu člana 6. Evropske konvencije. To, dalje, znači da verifikacija mora biti okončana, u slučaju spora oko faktičkih ili pravnih pitanja, pred nezavisnim i nepristranim tijelom, koje bi dalo konačno mišljenje u smislu postojanja ili nepostojanja, visine i drugih važnih pitanja oko stare devizne štednje. Tu spada i pitanje konverzije deviza. Pored toga, *tribunal* ne smije biti vezan utvrđenim činjenicama upravnog organa, već mora imati mogućnost da sam preispita činjenice relevantne za svaki pojedini slučaj (u pogledu obaveze sudske zaštite u vezi sa starom deviznom štednjom i nadležnostima takvog tijela vidi *mutatis mutandis* Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 19/00* od 4. maja 2001. godine, tačka 23, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 27/01; predmete Evropskog suda za ljudska prava, *Iatridis protiv Grčke*, od 25. marta 1999. godine, stav 58, Izvještaji o presudama i odlukama 1999-II; *Hentrich protiv Francuske*, od 22. septembra 1994. godine, Serija A, broj 296-A, stav 42; u pogledu karaktera *tribunala*, pojmu nezavisnosti i nepristrasnosti, vidi Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 47/03*, od 15. juna 2004. godine, tačka 23, sa daljnjim uputama na praksu Evropskog suda za ljudska prava). U

vezi sa institucionalnom zaštitom u postupku verifikacije, Komisija preporučuje, u cilju zaštite djelotvornog sudskog sistema, da se formira posebno tijelo na nivou Entiteta, koje bi ispunjavalo kriterije navedene u ovoj tački Odluke, a kako se redovni sudovi ne bi opterećivali eventualnim problemima mnogobrojnih imalaca stare devizne štednje.

420. Drugo pitanje se odnosi na procesna prava u postupku verifikacije. Komisija je, prije svega, zabrinuta, a što je u svom mišljenju *amicus curiae*, Udruženje za zaštitu štediša u Bosni i Hercegovini, također, istakao, za eventualne probleme oko utvrđivanja stare devizne štednje. Kao što je već istaknuto u prethodnim odlukama Doma (vidi, na primjer, CH/97/48, *loc. cit.*, tač. 171. *et sequ.*), ali i primijećeno u radu na aktuelnim predmetima, mnogi imaooci stare devizne štednje nemaju evidenciju iste na Jedinstvenom računu građana. S druge strane, turbulentnim promjenama u bankovnom sistemu, podaci o imaoocima stare devizne štednje mogu biti nedostupni. Ovo, štaviše, zbog činjenice da su komercijalne banke, u principu, oslobođene izmirenja duga po osnovu stare devizne štednje, čime se kod njih gubi osjećaj odgovornosti prema obavezi čuvanja podataka. Konačno, ne smije se zanemariti činjenica da su mnogim vlasnicima stare devizne štednje nestale, izgorile ili na drugi način uništene štedne knjižice, kao osnovni dokument i *ugovor* u obligaciono-pravnom smislu. Zbog toga, Entitet, s jedne strane, mora jasno predvidjeti pozitivnu obavezu banaka u tom smislu, a pravo pristupa informacijama imalaca stare devizne štednje, s druge strane. Komisija napominje da se radi o posebno osjetljivoj grupi građana, u velikom broju, penzionerima lošeg imovnog stanja, koji se u postupku verifikacije ne smiju dodatno opteretiti administrativnim troškovima. Osim toga, ratna događanja u Bosni i Hercegovini dovela su do toga da je veliki broj građana napustio domicilni entitet ili, štaviše, Državu. Iz toga razloga, veoma je važan medijski istup nadležnih u Entitetu, transparentnost i reduciranje troškova na minimum kod postupka verifikacije. Što se tiče samih procesnih prava, za Komisiju nije sporno da *verifikaciono tijelo* predvidi *ex offio* postupak verifikacije, čak i bez procesnog učešća imaooca devizne štednje. Međutim, ono mora promptno obavijestiti vlasnika devizne štednje o rezultatu verifikacije, kako bi se vlasnik stare devizne štednje mogao aktivno uključiti u odbranu svojih imovinskih prava pred *tribunalom* u smislu ranijih tačaka ove Odluke. Samo na taj način, neće doći do povrede prava na djelotvoran pristup sudu u smislu člana 6. Evropske konvencije (u tom smislu vidi presudu Evropskog suda u predmetu *Airey protiv Irske* od 9. oktobra 1979. godine, serija A, broj 32, stav 25; Odluku o prihvatljivosti i meritumu Komisije, CH/98/240, od 8. februara 2005. godine, tačka 113. *et sequ.*).

421. Komisija smatra da je institucionalna i procesno-pravna pitanja u smislu prethodnih tačaka ove Odluke, moguće riješiti podzakonskim aktima iz člana 12. stav 3. Zakona. Federalni ministar finansija je, na osnovu člana 12, stava 3. Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine, u maju 2005. godine, donio (1) Pravilnik o postupku verifikacije potraživanja za staru deviznu štednju na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Pravilnik o verifikaciji), (2) Uputstvo o obliku i sadržaju obavijesti o neizvršenom verificiranju potraživanja na osnovu stare devizne štednje, (3) Uputstvo o obliku i sadržaju zahtjeva za registrovanje potraživanja na osnovu stare devizne štednje, (4) Uputstvo o obliku i sadržaju potvrde o izvršenom verificiranju potraživanja na osnovu stare devizne štednje i (5) Uputstvo o obliku i sadržaju izvještaja o izvršenom verificiranju potraživanja na osnovu stare devizne štednje ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 33, od 13. juna 2005. godine).

422. Prema Pravilniku o verifikaciji (koji je stupio na snagu 14. juna 2005. godine), banke na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine (pobrojane u članu 5. Pravilnika o verifikaciji) dužne su svoju bazu podataka provjeriti i učiniti je dostupnom za verifikaciju, sa posljednjim stanjem salda i posebnim iskazom upisane kamate, koja se odnosi na period poslije 31. decembra 1991. godine u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu Pravilnika o verifikaciji, i te podatke dostaviti u Federalno ministarstvo finansija. U slučaju da banke nisu u mogućnosti utvrditi pojedinačnu visinu potraživanja zbog nepostojanja dokumentacije ili drugih objektivnih razloga, dostaviti će Federalnom ministarstvu finansija podatke o ukupnom iznosu potraživanja za koje ne postoje pojedinačni podaci ili za koje podaci nisu usaglašeni, te će Federalno ministarstvo finansija u tim slučajevima dati posebne upute o načinu verifikacije potraživanja u roku od 30 dana od dana dobivanja tih podataka (znači, 60 dana od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika). Vlasnici stare

devizne štednje su obavezni popuniti „registracioni zahtjev“ za staru deviznu štednju i predati ga u najnižu organizacionu jedinicu Agencije za finansijske, informatičke i posredničke usluge d.d. Sarajevo i Agencije za pružanje finansijskih, informatičkih i posredničkih usluga d.d. Mostar (u daljnjem tekstu: Agencija), u mjestu svog prebivališta ili boravišta, ili mjestu koje je najbliže mjestu njihovog prebivališta ili boravišta, u roku od 90 dana od dana objave Pravilnika o verifikaciji, a najkasnije do 28. augusta 2005. godine. Agencija će zaprimiti popunjene Registracione zahtjeve za staru deviznu štednju, sa odgovarajućom dokumentacijom, uspostaviti bazu podataka, koja se sastoji od podataka dostavljenih od strane Agencije za privatizaciju u Federaciji Bosne i Hercegovine, uporediti ih, te izvršiti poništenje i povrat deviznih štednih knjižica, uz izdavanje potvrde o verifikovanom potraživanju koja predstavlja zvanični dokument za izmirenje obaveza iz osnova stare devizne štednje i konačno stanje potraživanja, preračunato u konvertibilne marke, u skladu sa Zakonom o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine. Agencija će izvršiti i neophodnu obradu podataka i sastaviti izvještaj o izvršenoj verifikaciji potraživanja iz osnova stare devizne štednje po svakom obrađenom zahtjevu. Federalno ministarstvo finansija vršiti će nadzor nad svim aktivnostima u procesu verifikacije stare devizne štednje, a po okončanju procesa verifikacije potraživanja, Agencija će prenijeti verifikovanu /konačnu bazu podataka imalaca stare devizne štednje Federalnom ministarstvu finansija.

423. Međutim, uprkos naporima Vlade da donese ove akte i ispoštuje zakonske obaveze, Komisija ima dvije primjedbe u vezi sa podzakonskim aktima u kontekstu predmetnih slučajeva. S jedne strane, Komisija zapaža da Vlada nije uzela u obzir preporuku Komisije da formira jedno tijelo u smislu „tribunala“ iz člana 6. Evropske konvencije, koje bi, u slučaju spora oko potvrde o izvršenom verifikiranju potraživanja, omogućilo imalcima stare devizne štednje da preispitaju potvrdu u materijalno-pravnom smislu u skladu sa standardima pravičnog postupka (uporedi obrazloženje iz tačke 418. ove Odluke i tačke 1229. Odluke o prihvatljivosti i meritumu, *CH/98/375 i dr, Đorđe Besarović drugi protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, od 6. aprila 2005. godine). S druge strane, Komisija zapaža da je, prema Zakonu o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine, koji je stupio na snagu 28. novembra 2004. godine, federalni ministar finansija trebao donijeti podzakonske akte o verifikaciji svih potraživanja za staru deviznu štednju u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona. Podzakonske akte navedene u tački 420. ove Odluke, Federalno ministarstvo finansija donijelo je u maju 2005. godine, a objavljeni su u "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine" od 13. juna 2005. godine, dakle gotovo četiri mjeseca nakon predviđenog roka. Prema Pravilniku o verifikaciji, vlasnici stare devizne štednje su obavezni popuniti i predati registracioni zahtjev za staru deviznu štednju Agenciji, u roku od 90 dana od dana objave Pravilnika o verifikaciji, a najkasnije do 28. augusta 2005. godine (što je samo po sebi nelogično, jer datum objave Pravilnika o verifikaciji je 13. juni 2005. godine, te računajući rok od 90 dana od dana objave, to bi značilo da je krajnji datum roka 11. septembar 2005. godine), što je u suprotnosti sa Zakonom o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine, kojim je utvrđeno da će se sam proces verifikacije potraživanja za staru deviznu štednju završiti u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, to jest do 28. augusta 2005. godine, te bi to značilo daljnje probijanje rokova datih Zakonom o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine.

424. S druge strane, Komisija uviđa pozitivan pomak u pogledu javnog istupa nadležnih organa, obzirom da su nadležni entiteti i Brčko Distrikt, u toku jula 2005. godina, putem medija, ukazali nosiocima stare devizne štednje na njihova prava i obaveze u postupku verifikacije. Komisija smatra da se obaveza informisanja mora nastaviti u narednom periodu, sve dok se problem stare devizne štednje ne okonča, a najranije, do ispunjenja svih obaveza tuženih strana iz Odluke Komisije u predmetu *Besarović i drugi*. Komisija ovaj zaključak smatra pozitivnom obavezom, koja proizilazi iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

425. Na kraju, a u vezi sa pravima nosilaca prava na staroj deviznoj štednji, kojima su nadležni sudovi utvrdili pravosnažno njihova prava, Komisija napominje da je Entitet u obavezi da izvrši sve takve presude. Ovo je imperativ vladavine prava, u smislu člana 1/2 Ustava Bosne i Hercegovine. Ovaj princip ima prednost nad činjenicom da su pojedini sudovi odbili da procesuiraju određene

zahtjeve imalaca prava na staroj deviznoj štednji, čime se stvorio različit tretman kod iste grupe nosilaca prava. U tom smislu, Komisija podržava stav Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u svom predmetu (odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 21/02*, od 26. marta 2004. godine, tač. 40, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 18/04; *AP 288/04*, od 17. decembra 2004. godine, tačka 27. *et sequ.*).

426. Treće pitanje se odnosi na otpis kamata od 1. januara 1992. godine (člana 9. stav 4. Zakona) i na modalitet isplate stare devizne štednje. Komisija je već navela da je dio unutarnjeg duga, koji se odnosi na staru deviznu štednju, veliko opterećenje za Državu i njene teritorijalne cjeline. Komisija ponavlja da je u tom smislu opravdan javni interes Države.

427. Evropski sud za ljudska prava je ustanovio da domaće vlasti uživaju široko polje procjene prilikom donošenja odluka koje su vezane za lišavanje imovinskih prava pojedinaca zbog neposrednog poznavanja društva i njegovih potreba. Odluka da se oduzme imovina često uključuje razmatranje političkih, ekonomskih i socijalnih pitanja o kojima će se mišljenja u okviru demokratskog društva bitno razlikovati. Stoga će se presuda domaćih vlasti poštivati, osim ako je očigledno bez opravdanog osnova (vidi Odluku o prihvatljivosti i meritumu Doma, CH/98/1311 i CH/01/8542, *Kurtišaj i M.K. protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, od 2. septembra 2002. godine, tačka 87; vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *James i drugi*, od 21. februara 1986. godine, Serija A, broj 98, stav 46). U predmetu *Lithgow i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (presuda od 8. jula 1986. godine, Serija A, broj 102, stav 122), koja se tiče nacionalizovanja imovine, Sud je izjavio:

Odluka da se usvoji zakon o nacionalizaciji će obično uključiti razmatranje raznih pitanja o kojima se mišljenja u demokratskom društvu mogu, što je i razumljivo, široko razlikovati. Zbog toga, što one direktno poznaju svoje društvo i njegove potrebe i resurse, domaće vlasti su u principu u boljem položaju od međunarodnog sudije da procijene koje mjere su odgovarajuće u toj oblasti i prema tome sloboda procjene koju oni imaju treba biti široka.

428. Pri tome će pomoći i stav Evropskog suda za ljudska prava, u njegovoj odluci *Lithgow i dr. protiv Velike Britanije* (od 8. jula 1986. godine, Serija A, broj 102, st. 121. f), u kojoj je naglasio da oduzimanje imovine uz naknadu, koja ne predstavlja tržišnu vrijednost, u principu, ne predstavlja proporcionalno miješanje u pravo na imovinu nosioca prava. Međutim, pravo na imovinu iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju ne garantuje pravo na punu kompenzaciju u svim okolnostima, s obzirom da legitimni ciljevi javnog interesa, koji služe da se izvrši određena ekonomska reforma ili ostvari veća socijalna pravda, mogu imati takav značaj da opravdavaju davanje manjeg iznosa od tržišne vrijednosti. Štaviše, Evropski sud za ljudska prava je naglasio da nije nedozvoljeno, pri lišavanju imovine nosilaca prava, da se ne naknadi izgubljena dobit ili nerealizirana mogućnost upotrebe – *ususfructus* (vidi Odluku o dopustivosti bivše Evropske komisije za ljudska prava, *X. protiv Austrije*, od 13. decembra 1979. godine, aplikacija broj 7978/7, Odluke i izvještaji (OI), broj 18, tačka 3, str. 47). U citiranoj odluci je nadalje navedeno da se izgubljena korist ili dobit može naknaditi samo ako je, *lišenje* imovine direktan uzrok tome. Konačno, Komisija smatra da se ne može primijeniti isti pristup u rješavanju problema *kontrola i lišenja* prava na imovinu, koji pogađa jednu veliku skupinu ljudi, a zakonodavac predviđa globalnu soluciju, od situacije kada se država miješa u individualni slučaj. Komisija, zbog toga, smatra da je na Državi mnogo veća obaveza naknade pune vrijednosti lišenog prava na imovinu ili naknade zbog miješanja u imovinu u individualnim slučajevima, nego kada se radi o generalnom rješavanju slučajeva. Ovakve stavove Komisija podržava iz razloga što je imovina socijalna kategorija i ne može se, u pravno-filozofskom smislu, separatno, apstraktno posmatrati, već ona mora podlijegati društvenim zakonima, koji će, s jedne strane, odražavati interese pojedinca, a s druge strane, interese društvene zajednice. Upravo zbog veze društva i imovine, od pojedinca, kao vlasnika imovinskog prava, očekuje se, već od trenutka sticanja imovinskog prava, da prihvati određenu mjeru *žrtvovanja*, ako je potrebno. Samo preko ove granice, postoji obaveza za državu da se naknadi vrijednost lišene imovine, tj. *kontrola* imovine. Gdje leži ova granica, zavisi od obrazloženja iz prethodnih tačaka ove Odluke.

429. Polazeći od gore navedenog, Komisija uvažava ekspertne napore Države, da riješi problem stare devizne štednje na najdjelotvorniji način. Komisija napominje da su pravo na imovinu, pravna sigurnost i pravna jasnoća principi na kojima se mora temeljiti pravni sistem Bosne i Hercegovine u rješavanju postojećeg problema unutarnjeg duga, tj. stare devizne štednje. Samo na taj način se može postići pravni mir u budućnosti Države. Komisija je svjesna da se problem stare devizne štednje mora rješavati u svjetlu cjelokupne situacije u kojoj se Država nalazi. Država ne može apstraktno posmatrati ovaj problem, ne uzimajući u obzir sistem i hijerarhiju vrijednosti koje je stvorio Ustav Bosne i Hercegovine. Pri tome, Komisija posebnu pažnju polaže na princip socijalne države (Preambula Ustava Bosne i Hercegovine).

430. Bosna i Hercegovina je doživjela katastrofu i razaranja, politički i privredni krah. Jedna od posljedica ovih događaja je, sigurno, neriješeno pitanje unutarnjih obaveza Države. Bivša Republika Bosna i Hercegovina, uprkos svome kontinuitetu prema Ustavu Bosne i Hercegovine, doživjela je određenu vrstu privrednog i finansijskog sloma. S obzirom da država, kao pravno lice, ne može doživjeti formalni bankrot i nesolventnost, niti je moguće na nju primijeniti opće stečajno pravo, država mora predvidjeti druge mjere, kako bi gradila buduću, siguran privredni i finansijski sistem. Pri tome je zakonodavac *prirodni* organ za zakonodavstvo, koji ima zadatak da zakonski obradi pitanje aktive i pasive države, vodeći računa o budućnosti.

431. Pri stvaranju buduće države, zakonodavac mora voditi računa o cjelokupnoj budućoj državnoj politici i finansijskoj privredi, što je velika razlika u poređenju sa stečajnim postupkom privatnog pravnog lica. Prema tome, u tom postupku ne radi se o *obračunu* sa prošlošću, već o stvaranju osnova za budućnost. Sanacija države i stvaranje zdravog sistema je osnova uređenog razvoja socijalnog i političkog života.

432. Pri tome, zakonodavac nije obavezan niti ima zadatak da uspostavi određeni odnos između ispunjenja starih obaveza i ispunjenja tekućih obaveza, niti da suprostavi ove vrijednosti. Prema tome, pri *sanaciji* države, ne postoji obaveza zakonodavca da uspostavi pravno-obavezujuću skalu obaveza. Ona ne postoji uprkos činjenici da su određene obaveze nastale ranije, a druge obaveze tek nastaju. Isto tako, država, pri stvaranju novog poretka, ne mora da ima obavezu ispunjavanja *novonastalih* obaveza u onoj mjeri u kojoj to dozvoljavaju stare obaveze. Ovo važi posebno u situaciji kada se država, zbog kolateralne štete, obnavlja u svakom svom aspektu.

433. Komisija napominje da *šteta*, koju su imao stare devizne štednje pretrpili, nije jedina koja postoji. Od početka 1990-tih, a zbog ukupnih događanja u Bosni i Hercegovini, stradali su mnogi životi, zdravlje i sloboda ljudi, druga materijalna dobra, radna mjesta, profesionalni napredak ljudi, itd. U tom smislu govore i statistički podaci koje je prezentirao Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, a koji su odraz ukupnih događanja u Državi. Prema njima, Bosna i Hercegovina ima zajednički procijenjeni dug koji premašuje sumu od 9,2 milijardi konvertibilnih maraka, od čega 4,8 milijardi otpada na obaveze nastale prije 31. decembra 2002. godine. Procijenjeno je da spoljni i unutrašnji dug iznosi u decembru 2003. godine 75% bruto godišnjeg proizvoda, što je razlog za tešku ekonomsku krizu Države (str. 2. mišljenja). Prema tome, zakonodavac, pri pomirenju svih interesa, mora voditi računa da država ima zadatak stvarati prosperitetnu državu, a ne samo popravljati uništeno i ispravljati nepravdu. Drugim riječima, u vanrednim okolnostima, država mora pomiriti prošlost i budućnost u granicama mogućeg. Prema tome, država se odgovarajućim mjerama ne nastavlja miješati u pravo, jer to nije dozvoljeno, nego preduzima mjere, kojima se usmjerava razvoj već učinjenog miješanja u pravo (uporedi odluke Saveznog ustavnog suda Savezne Republike Njemačke nakon raspada nacionalsocijalističkog sistema *Državni bankrot* (Staatsbankrott), (BVerGE 15, 126, od 23. maja 1962. godine) i spajanja Savezne Republike i Demokratske Republike Njemačke, *Zemaljska reforma* (Bodenreform), (BVerfGE 84, 90, od 23. aprila 1991. godine; vidi i presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Wittek protiv Savezne Republike Njemačke*, od 12. decembra 2002. godine, stav 50. *et sequ.*).

434. Naravno, država se mora pridržavati principa zabrane proizvoljnosti i prava na jednakost. Pri tome, moraju se forsirati određene vrijednosti, kao što je vjera u bankarski sistem. Bankarski sistem je toliko važan da je čak i Savezna Republika Njemačka priznala sve štedne uloge koji su

bili ulagani u banke za vrijeme *Njemačkog Rajha*, uprkos činjenici da je ovaj nacionalsocijalistički sistem u potpunosti propao (čl. 10-30. Zakona o općim ratnim štetama, "Službeni glasnik" I, str. 1747, od 1. januara 1958. godine). Osim toga, Komisija smatra da isplata stare devizne štednje ima svoju socijalnu ulogu u podizanju općeg blagostanja građanstva. Konačno, realizacija isplate stare devizne štednje jačala bi vjeru u slovo zakona, pravnu državu i jednakost pred zakonom. Pravna sigurnost, koja proizilazi iz principa vladavine prava, nadopunjuje princip proporcionalnosti u vezi sa miješanjem države u pravo na imovinu. Komisija upućuje na jedan primjer Ustavnog suda Češke Republike (Odluka broj IV.US 215/94, od 8. juna 1995. godine), u pogledu zahtjeva za restitucijom slovačkog državljanina u Češkoj. Naime, pravno valjan zahtjev za restitucijom za vrijeme postojanja jedne države, postao je zakonski irelevantan disolucijom Čehoslovačke i tumačenjem istih zakona na novi način u novoj državi. Ustavni sud Češke Republike je, u svojoj odluci, pozivajući se na navedene principe pravne države i vjere u jednakost, naveo:

[...] Ustavni sud polazi od činjenice da je svrha kompletne restitucije da se olakšaju posljedice određenih imovinskih nepravdi, koje su se desile za vrijeme relevantnog perioda. Iako je zakonodavac bio svjestan da je nerealno pokušati da se izliječe sve nepravde, tako da je neophodno biti zadovoljan samo sa ispravljanjem nekih od njih, ovi akti [restitucije] ne mogu biti tumačeni dogmatski i neustavno, tako da u pogledu određenih ljudi stvaraju nove nepravde.

435. U konkretnim slučajevima, Komisija zapaža da je, u skladu sa novim Zakonom, Federacija Bosne i Hercegovine preuzela obaveze na osnovu stare devizne štednje, te da je predvidjela da ove obaveze izmiri isplatom u gotovini i izdavanjem obveznica nakon verifikacije potraživanja. Komisija, prije svega, uočava da je kamata otpisana za period od 1. januara 1992. godine. U odnosu na gotovinske isplate propisano je da će Vlada Federacije posebnim propisom utvrditi metod i visinu isplate i to do iznosa koji bi trebao osigurati i podržati makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine, što znači da ni u kom slučaju, još uvijek, nije izvjestan ni način, ni visina budućih gotovinskih isplata (član 10, u vezi sa članom 2. Zakona). Također, u odnosu na gotovinske isplate predviđeno je da će se isplate izvršiti iz budžeta Federacije Bosne i Hercegovine u periodu od četiri godine počevši od fiskalne godine kada se završi postupak verifikovanja stare devizne štednje (član 11). S druge strane, u pogledu obaveza koje ne budu izmirene isplatom u gotovini, predviđeno je da će se izdavati obveznice do iznosa koji je potreban za izmirenje kumulativnih potraživanja. Svi uvjeti za obveznice, također, tek treba da se utvrde posebnim propisom Vlade Federacije (član 21. stav 3), a naročito u vezi roka dospijuća obveznica, visine kamate na obveznice i dužine *grace* perioda.

436. Što se tiče kamata, novi Zakon ih je otpisao, i to za period od 1. januara 1992. godine. Komisija smatra da je ovakav pristup razuman, objektivan i opravdan. Naime, kamata se mora shvatiti i razmatrati u predmetnim slučajevima, upravo, u duhu ovog instituta. Kamata je vrsta naknade onome koji je dao kapital na raspolaganje – naknada za upotrebu. Uzimajući u obzir da nije u potpunosti jasno u kojoj mjeri i na koji način je Država raspolagala deviznim sredstvima (Poropat i dr, *loc. cit*, stav 58, *amici curiae* mišljenje Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini, strana 25, stav 2), a zbog činjenice da postoji snažan javni interes i potreba da se Država ne optereti u budućnosti, Komisija smatra da je otpis kamata opravdan. Ovaj otpis je opravdan čak i pod pretpostavkom da su komercijalne banke raspolagale sa jednim dijelom deviznih sredstava, jer bi, u današnjim okolnostima, reaktiviranje pasive kod banaka sigurno vodilo ka narušavanju bankarskog sistema, što nije interes Bosne i Hercegovine. Konačno, Evropski sud za ljudska prava naglasio je da Država ima šire polje procjene da li je naknada za izgublenu dobit potrebna i opravdana, nego je to slučaj sa osnovnim imovinskim zahtjevom – u konkretnim slučajevima, glavnicom (presuda *X. protiv Austrije*, *loc. cit*). Ovo iz razloga što se izgubljena dobit mora naknaditi samo ako je miješanje u pravo na imovinu direktan uzrok gubitku te dobiti, prema tome, podliježe mnogo strožim kriterijima. Prevedeno na konkretne slučajeve, Komisija zaključuje da razlog gubitku kamate nije neopravdano neisplaćivanje stare devizne štednje, već događaji koji su se desili u Bosni i Hercegovini nakon 1992. godine. Nadležnost Komisije u ovakvim slučajevima bila bi da ocijeni da li je došlo do proizvoljnosti Države u lišenju ovoga prava, što u konkretnim

slučajevima Komisija ne može da potvrdi (uporedi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *James i dr. protiv Velike Britanije*, od 21. februara 1986. godine, Serija A, broj 98, st. 46. i 54).

437. Što se tiče modaliteta isplate, Komisija smatra da novo zakonsko rješenje, nije opravdano iz više razloga. Naime, novi Zakon nije još uvijek sasvim izvjesno propisao model i obim izmirenja obaveza prema podnosiocima prijava, i to na način, na koji bi podnosioci prijava mogli, s jedne strane, ostvariti svoja imovinska prava, a s druge strane, izdefinisati svoju imovinsko-pravnu poziciju za budućnost. To se odnosi, prije svega, na obveznice. Zakon mora sadržavati osnovna načela u vezi sa uvjetima, pod kojima će obveznica biti izdata. Naime, ovi uvjeti, a prije svega, vrijeme dospjeća, su okosnica miješanja u pravo na imovinu. Iz toga razloga, neopravdano je derogirati definisanje ovog prava izvršnoj vlasti. Izvršna vlast nema taj demokratski supstrat, niti nadležnost donositi demokratske zakone, kao što ima zakonodavac. Komisija ponavlja da je miješanje u pravo na imovinu, u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, moguće samo na osnovu zakona. Zato svaki zakon, koji iskorištava pravo, dato, *inter alia*, u stavu 2. člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, mora sadržavati barem načelna i okvirna rješenja, koja upravni organi mogu, podzakonskim aktima, razrađivati unutar jasno definisanih granica zakona. U protivnom, rješenja nisu donesena u smislu vladavine prava, jer se upravnim organima dozvoljava da predviđaju granice miješanja u imovinska prava, umjesto da izaberu najbezbolniju varijantu unutar datih zakonskih granica. Takvi zakoni ne ispunjavaju standard i kriterij *predvidivosti*, zbog čega nisu u skladu sa pravom na imovinu. Čak i kada bi se pretpostavljalo da je ta granica *makroekonomska stabilnost* Federacije Bosne i Hercegovine (član 2. stav 1. Zakona), ovaj pojam, sa tačke gledišta jednog prosječnog građanina, je pravno nedefinisan pojam i otvara mogućnost zloupotrebe od strane izvršne vlasti. S druge strane, upotreba ovako nejasnih pojmova je dozvoljena pod uslovom da je omogućena sudska kontrola, koja bi dala konačnu riječ u pogledu toga da li je u individualnom slučaju izvršni organ pravilno subsumirao činjenično stanje pod pravno nejasan pojam. U konkretnim slučajevima, postojeći Zakon daje mogućnost ne da se takav pojam primjenjuje na individualne slučajeve, već da se na osnovu njega rješava globalna situacija, što je van kontrole suda u pojedinčanim slučajevima (u tom smislu vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Kruslin protiv Francuske*, od 24. aprila 1990. godine, Serija A, broj 176-A, stav 24. f).

438. S druge strane, Komisija preventivno ukazuje da bi rok za dospjeće obveznica preko 15 godina bio neopravdan iz sljedećih razloga. Cilj isplate stare devizne štednje je omogućavanje njihovim vlasnicima, u opravdanim granicama moći Države, da raspoložu svojom imovinom po ovom osnovu. Vlasnici devizne štednje su, po podacima iz podnesenih prijava, ali i po navodima *amicus curiae*, Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini (str. 30), većinom starija populacija, slabe ekonomske moći i socijalno ugrožena kategorija stanovništva. Iz ovih razloga, vlasnici stare devizne štednje će biti, većinom, iz socio-ekonomskih razloga i starosne dobi, prisiljeni trgovati sa obveznicama. Velika ponuda, a predug rok dospjeća, uticati će da njihova realna vrijednost bude znatno manja od nominalne vrijednosti. Na taj način, ne bi se postigao cilj izdavanja obveznica – isplata uložene vrijednosti, dok bi puna vrijednost, po dospjeću obveznica, prešla na ekonomski jaču populaciju, što nije cilj Zakona. Komisija smatra da je maksimalan rok do 15 godina opravdan, te da čuva, s jedne strane, interes države da se ne optereti budžet u prevelikom iznosu, a s druge strane, da omogući vlasnicima obveznica po osnovu stare devizne štednje da im vrijednost ne padne ispod razumne granice. Komisija napominje da će 4-godišnja isplata stare devizne štednje u gotovom novcu, u granicama predviđenim članom 2. Zakona, pomoći da se prebrode socio-ekonomske poteškoće u kriznom i inicijalnom periodu. Ovo štaviše zbog činjenice da je 70% deviznih štediša u posjedu knjižice koja glasi na iznos ispod 1000 konvertibilnih maraka, tj. 470.000 štediša čiji su pojedinačni devizni uložci 200 konvertibilnih maraka ili manje (mišljenje Ureda Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, str. 9, tačka 13; mišljenje eksperta, prof. dr. Dragoljuba Stojanova u Odluci *Poropat i drugi*, tačka 251. ove Odluke).

439. Na kraju Komisija upozorava da Zakon mora predvidjeti pravičnu kamatu na obveznice. U trenutku dospjeća istih, obveznice moraju imati vrijednost koja bi oslikavala realnu vrijednost uloženi deviza, uključujući prosječnu inflacionu stopu (član 14. stav 1. Zakona). Komisija, u tom smislu, ukazuje na praksu Evropskog suda za ljudska prava, koji je u predmetu *Küçük protiv*

Turske (od 10. jula 2001. godine, stav 25) naglasio da država-članica povređuje član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u slučaju da duži period ne ispunjava svoje imovinske obaveze, dok vrijednost istih, zbog uticaja inflacije, opada.

440. Iz svega navedenog, Komisija smatra da je Federacija Bosne i Hercegovine, neproporcionalnim, nepotpunim zakonskim rješenjima nastavila da se miješa u pravo podnosilaca prijava na njihovu imovinu. Time je tužena strana, Federacija Bosne i Hercegovine, propustila pozitivne obaveze koje proističu iz principa zakonitosti, kao elementa inherentnog članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

B.2. Član 6. Evropske konvencije

441. Komisiji ostaje još da ispita da li je podnosiocima prijava povrijeđeno pravo na pravično suđenje u smislu člana 6. stava 1. Evropske konvencije. Član 6. stav 1. Evropske konvencije glasi:

Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom.

442. Komisija smatra da predmetne prijave pokreću pitanje prava na pravično suđenje u smislu prava na pristup sudu iz člana 6. stava 1. Evropske konvencije. Naime, podnosioci prijava se žale da se ne mogu obratiti niti jednoj instituciji, koja bi zaštitila njihova prava na imovinu. S druge strane, neki podnosioci prijava, iz ranijih odluka, se žale da ne mogu da izvrše pravomoćne odluke u vezi sa starom deviznom štednjom. Prema tome, Komisija zaključuje da postoje dvije vrste problema – s jedne strane nemogućnost institucionalne zaštite usljed uskraćivanja prava na *pristup sudu*, a, s druge strane, nemogućnost izvršenja pravosnažnih presuda u vezi sa starom deviznom štednjom.

443. Komisija je u svojoj nedavno usvojenoj praksi još jednom ukazala na značaj prava pristupa sudu (vidi Odluku o prihvatljivosti i meritumu, CH/99/1888, od 8. i 9. marta 2005. godine, tačka 77). U tom smislu, Komisija je navela:

Nema sumnje, što je potvrđeno dugogodišnjom praksom sudskih organa u BiH, da je pravo pristupa sudu element inherentan pravu iskazanom u članu 6. stavu 1. Evropske konvencije (vidi odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, U 3/99, od 17. marta 2000. godine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 21/00). Pravo na pristup sudu iz člana 6. stava 1. Evropske konvencije podrazumijeva, prije svega, široke proceduralne garancije i zahtjev za hitni i javni postupak (neobjavljena odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, U 107/03, od 19. novembra 2004. godine, tač. 7. i 21). Pravo pristupa sudu ne znači samo formalni pristup sudu, već efikasan pristup sudu. Da bi nadležni organ bio efikasan, on mora obavljati svoju funkciju na zakonit i djelotvoran način. Obaveza obezbjeđivanja efikasnog prava na pristup nadležnim organima spada u kategoriju dužnosti, tj. pozitivne obaveze države (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, Airey protiv Irske, od 9. oktobra 1979. godine, Serija A, broj 32, stav 25).

444. U dijelu o prihvatljivosti prijava (vidi tačku 525. *et sequ.*), Komisija je zaključila da podnosioci prijava, većinom, nisu iscrpljivali pravne lijekove, što nije ni potrebno jer Entitet, kao nadležan u tom smislu, nije predvidio djelotvoran pravni sistem. Samim tim, Komisija smatra da podnosioci prijava, uprkos činjenici da stara devizna štednja nije isplaćivana, kao ugovorna obaveza, nisu imali nikakvu institucionalnu zaštitu niti mogućnost da se obrate bilo kojem sudu ili drugom organu. Ovakvo stanje traje još od samog početka problema, znatno ranije nego je Sporazum stupio na snagu. Situacija se nije promijenila do danas, uprkos odlukama Doma (prije svega, *Poropat i dr, loc. cit.* tač 152-156; *Đurković i dr, loc. cit.* tač. 220-222), u kojima je *explizite* navedeno da u pravnom sistemu Bosne i Hercegovine ne postoje djelotvorni pravni lijekovi, te je

nađeno flagrantno kršenje prava na imovinu vlasnika stare devizne štednje. Tužena strana nije nikada ispoštovala oduke Doma u vezi s tim. Konačno, Komisija primjećuje da tek donošenjem najnovijeg zakona o regulisanju problema unutrašnjeg duga, vlasnici stare devizne štednje imaju formalno-pravno (tj., zakonsko) ograničenje prava *pristupa sudu*. Do tada, niti jedan akt nije ograničavao ovo pravo, što je Ured Visokog predstavnika, štaviše, izričito naveo u svom mišljenju, izraženom kao *amicus curiae*, u Odluci *Poropat i drugi* (tačka 79). Međutim, Komisija napominje da su prijave podnijete u periodu od 1999. do 2003. godine, znači prije stupanja na snagu navedenog zakona, te da cijelo vrijeme postoji *de facto* frustracija podnosilaca prijava oko prava *pristupa sudu*. Ova činjenica se ne može zanemariti. Konačno, uzimajući u obzir zaključke ove Odluke u vezi sa pravom na imovinu, gdje je nađena povreda, Komisija smatra da pravo pristupa sudu još uvijek nije opravdano i izbalansirano. Iz ovih razloga, Komisija ne može prihvatiti uputu na presudu Evropskog suda za ljudska prava u predmetu *National & Privincial Building Society et al. protiv Velike Britanije*, od 23. oktobra 1997. godine. Naime, u ovom predmetu se radilo o *izbalansiranom* ograničenju prava *pristupa sudu* u vezi sa povratom poreza. S druge strane, Komisija naglašava da država ima veće diskreciono pravo u pogledu javnih obaveza (bez obzira što se one u konkretnom slučaju definišu kao imovina u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju), nego je to slučaj sa čistim privatno-pravnim imovinskim pozicijama, kao što je pravo na uložena devizna sredstva. U oblasti javnog prava, kontrola se svodi na zabranu arbitrarnosti, te je dovoljno da javna obaveza bude zasnovana na zakonu i da ne bude proizvoljna (vidi, na primjer, Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, *U 27/01* od 28. septembra 2001. godine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 8/02). Samim tim, u oblasti javnog prava je mogućnost ograničenja prava na *pristup sudu* veća nego u čistim obligaciono-pravnim odnosima (ugovor o štednji).

445. Iz svega navedenog, Komisija zaključuje da je došlo do povrede prava podnosilaca prijava prema članu 6. stavu 1. Evropske konvencije, za što je odgovorna tužena strana, Federacija Bosne i Hercegovine. Tužena strana nije obezbijedila podnosiocima prijava pravo pristupa sudu i nema opravdan razlog za neizvršenje pravosnažnih presuda u vezi sa starom deviznom štednjom.

B.3. Zaključak o meritumu

446. Komisija zaključuje da su Bosna i Hercegovina i Federacija Bosne i Hercegovine povrijedile pravo podnosilaca prijava na imovinu koje štiti član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

447. Komisija zaključuje da je Federacija Bosne i Hercegovine povrijedila prava podnosilaca prijava na pravično suđenje, u smislu prava pristupa sudu, koje štiti član 6. stav 1. Evropske konvencije.

VIII. PRAVNI LIJEKOVI

448. Prema članu XI(1)(b) Sporazuma, a u vezi sa pravilom 58. stavom 1(b) Pravila procedure Komisije, Komisija mora razmotriti pitanje o koracima koje Bosna i Hercegovina i Federacija Bosne i Hercegovine mora preduzeti da ispravi kršenja Sporazuma koja je Komisija utvrdila, uključujući naredbe da sa kršenjima prestane i od njih odustane.

449. Pri utvrđivanju pravnih lijekova, Komisija će uzeti u obzir pravne lijekove koje je izrekla u svojoj sličnoj odluci, *CH/98/375 i dr. Đorđe Besarović drugi protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, od 6. aprila 2005. godine. Naime, ova Odluka mora biti u skladu sa prethodno donesenim pravnim lijekovima, kako bi Komisija ispoštovala princip vladavine prava, iz kojeg proizilazi princip pravne sigurnosti. U pogledu Bosne i Hercegovine, neophodno je da Država, po hitnom postupku, a najkasnije do 28. oktobra 2005. godine, donese okvirni zakon ili drugi zakonski okvir, koji bi, u skladu sa obrazloženjem i zaključcima ove Odluke, principijelno riješio postojeći problem u vezi sa starom deviznom štednjom na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine. U tom smislu, potrebno je da formirani ekspertni tim Bosne i Hercegovine odmah, a

najkasnije do 28. augusta 2005. godine, u saradnji sa entitetima i Brčko Distriktom, u skladu sa parlamentarnom procedurom, predloži nacrt okvirnog zakona ili drugog zakonskog okvira.

450. U pogledu Federacije Bosne i Hercegovine, Komisija smatra da je neophodno da naredi tuženoj strani da do 28. oktobra 2005. godine izmijeni i dopuni postojeći Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine u skladu sa obrazloženjem i zaključcima ove Odluke i Odluke u predmetu *CH/98/375, i dr., Đorđe Besarović i drugi protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, od 6. aprila 2005. godine. Izmjene i dopune odnose se, prije svega, na propisivanje pozitivnih obaveza banaka u vezi sa podacima, pristupom informacijama vlasnika stare devizne štednje, institucionalnom i procesno-pravnom zaštitom vlasnika stare devizne štednje, i drugim pitanjima u vezi sa modalitetom isplate devizne štednje, a u vezi sa obrazloženjem iz ove Odluke.

451. Federaciji Bosne i Hercegovine se nalaže, sve do ispunjenja svih naloženih obaveza iz zaključaka ove Odluke, da javno istupa u medijima i na odgovarajući način, transparentno i jasno, ukazuje na prava i obaveze vlasnika stare devizne štednje.

452. Federaciji Bosne i Hercegovine se nalaže da izvrši verifikaciju potraživanja podnosioca prijave u zakonom predviđenom roku, poštujući institucionalnu i procesno-pravnu zaštitu u postupku verifikacije potraživanja.

453. Federaciji Bosne i Hercegovine se nalaže da ispoštuje zakonske rokove u vezi sa čl. 10. i 11. Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine, vodeći računa o datom roku iz prethodne tačke ove Odluke.

454. U slučaju nepoštivanja rokova, datih u prethodnim tačkama ove Odluke, Federaciji Bosne i Hercegovine se nalaže da od 1. marta 2006. godine, podnosiocima prijave isplaćuje iznos od 100 (sto) konvertibilnih maraka mjesečno, ili puni iznos njene ili njegove stare devizne štednje (za iznose ispod 100 konvertibilnih maraka), sve do ispunjenja obaveza iz zaključaka ove Odluke.

455. Komisija smatra da bi bilo opravdano da naloži Federaciji Bosne i Hercegovine da isplati svim podnosiocima prijave iznos od po 500 konvertibilnih maraka (KM) ili puni iznos njene/njegove stare devizne štednje, u zavisnosti od toga koji je iznos manji, najkasnije u roku od tri mjeseca od dana prijema ove Odluke.

456. Komisija, na kraju, napominje da u skladu sa pravilom broj 62. Pravila procedure Komisije, odluke Komisije konačne su i obavezne i dužno ih je poštovati svako fizičko i pravno lice. Svi organi vlasti tuženih strana u smislu Sporazuma, dužni su, u okviru svojih nadležnosti utvrđenih ustavom i zakonom, provoditi odluke Komisije. U datim rokovima, tužena strana, koja je obavezna da izvrši odluku Komisije, dužna je dostaviti obavijest o preduzetim mjerama u cilju izvršenja odluke Komisije, kako je to naznačeno u odluci. U slučaju nepostupanja, odnosno kašnjenja u izvršenju ili obavještenju Komisiji o preduzetim mjerama, Komisija donosi rješenje kojim se utvrđuje da odluka Komisije nije izvršena. Ovo rješenje dostavlja se nadležnom tužiocu i nadležnom agentu tužene strane. Komisija ističe da neizvršenje odluka Komisije, u skladu sa članom 239. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, predstavlja krivično djelo.

IX. ZAKLJUČAK

457. Iz ovih razloga, Komisija odlučuje,

1. jednoglasno, da prijave proglasi prihvatljivim protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine u dijelu koji se odnosi na navodne povrede ljudskih prava nakon 14. decembra 1995. godine u vezi sa pravom na imovinu iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju;
2. jednoglasno, da prijave proglasi prihvatljivim protiv Federacije Bosne i Hercegovine u dijelu

koji se odnosi na navodne povrede ljudskih prava nakon 14. decembra 1995. godine u vezi sa pravom na pravično suđenje iz člana 6. stava 1. Evropske konvencije;

3. jednoglasno, da nije nadležna *ratione personae* da razmatra prijave br. *CH/00/4282, Fuad Prnjavorac protiv Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, CH/00/4283, Vahida Prnjavorac protiv Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske* u odnosu na Republiku Srpsku;

4. jednoglasno, da briše dio prijave, u predmetu broj *CH/00/5228, Zdenka Hodalj protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, u vezi sa navodima podnositeljice prijave vezano za položena sredstva kod Privredne banke Sarajevo, jer podnositeljica prijave nije dostavila kopiju knjižice, čime bi potkrijepila svoje navode;

5. jednoglasno, da briše dio prijave, u predmetu broj *CH/00/5238, Nada Gribajčević protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, u vezi sa dijelom položenih sredstava kod Jugobanke Sarajevo u iznosu od 7.349,41 DEM. Naime, podnositeljica prijave obavijestila je Komisiju da je iskoristila taj dio svoje štednje u navedenom iznosu u procesu privatizacije za otkup svog stana;

6. jednoglasno, da briše dio prijave, u predmetu broj *CH/00/6320, Danica Pavlović protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, u vezi sa dijelom položenih sredstava kod Jugobanke Sarajevo u iznosu od 285,00 DEM. Naime, podnositeljica prijave iskoristila je taj dio svoje štednje u navedenom iznosu za kupovinu stana;

7. jednoglasno, da je Bosna i Hercegovina prekršila prava podnosilaca prijave na mirno uživanje imovine po članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, ne preduzevši odgovarajuće radnje u vezi sa njihovom starom deviznom štednjom kako bi osigurala prava podnosilaca prijave zagarantovana tom odredbom, čime je Bosna i Hercegovina prekršila član I Sporazuma;

8. jednoglasno, da je Federacija Bosne i Hercegovine prekršila prava podnosilaca prijave na mirno uživanje imovine po članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, ne preduzevši odgovarajuće radnje u vezi sa njihovom starom deviznom štednjom, čime je stavila pojedinačan i prevelik teret na podnosiocima prijave, čime je Federacija Bosne i Hercegovine prekršila član I Sporazuma;

9. jednoglasno, da je Federacija Bosne i Hercegovine prekršila pravo podnosilaca prijave na pravično suđenje iz člana 6. stava 1. Evropske konvencije, čime je Bosna i Hercegovina prekršila član I Sporazuma;

10. jednoglasno, da formirani ekspertni tim Bosne i Hercegovine odmah, a najkasnije do 28. augusta 2005. godine, u saradnji sa entitetima i Brčko Distriktom, u skladu sa parlamentarnom procedurom, predloži nacrt okvirnog zakona ili drugog zakonskog okvira;

11. jednoglasno, da naredi Bosni i Hercegovini da po hitnom postupku, a najkasnije do 28. oktobra 2005. godine, donese okvirni zakon ili drugi zakonski okvir, koji bi, u skladu sa obrazloženjem i zaključcima ove Odluke, principijelno riješio postojeći problem u vezi sa starom deviznom štednjom na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine;

12. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da izvrši verifikaciju potraživanja podnosilaca prijave u zakonom predviđenom roku, poštujući institucionalnu i procesno-pravnu zaštitu u postupku verifikacije potraživanja;

13. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da ispoštuje zakonske rokove u vezi sa čl. 10. i 11. Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine, vodeći računa o datom roku iz zaključka broj 12. ove Odluke;

14. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine, u slučaju nepoštivanja rokova,

datih u prethodnim zaključcima ove Odluke, da od 1. marta 2006. godine, podnosiocima prijava isplaćuje iznos od 100 (sto) konvertibilnih maraka mjesečno, ili puni iznos njene ili njegove stare devizne štednje (za iznose ispod 100 konvertibilnih maraka), sve do ispunjenja obaveza iz zaključaka ove Odluke;

15. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da, sve do ispunjenja svih naloženih obaveza iz zaključaka ove Odluke, javno istupa u medijima i na odgovarajući način, transparentno i jasno, ukazuje na prava i obaveze vlasnika stare devizne štednje;

16. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da isplati svim podnosiocima prijava iznos od po 500 konvertibilnih maraka (KM) ili puni iznos njene/njegove stare devizne štednje, u zavisnosti od toga koji je iznos manji, najkasnije u roku od tri mjeseca od dana prijema ove Odluke;

17. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da podnosiocima prijava isplati zateznu godišnju kamatu od 10 (deset) posto na iznose koji su im dosuđeni u zaključcima br. 14 i 16, ili svaki njihov neisplaćeni dio od dana isteka roka određenog za takvu isplatu do dana pune isplate svih iznosa podnosiocima prijava u skladu sa tim zaključcima;

18. jednoglasno, da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine i Bosni i Hercegovini da izvijesti Komisiju, svaka tri mjeseca od dana prijema ove Odluke, pa sve do izvršenja zaključaka ove Odluke, o koracima preduzetim u sprovođenju gore spomenutih naredbi; i

19. jednoglasno, da Komisija zadržava pravo da donese odluku o daljnjim pravnim lijekovima.

(potpisao)
Nedim Ademović
Arhivar Komisije

(potpisao)
Miodrag Pajić
Predsjednik Komisije

DECISION ON ADMISSIBILITY AND MERITS
(delivered on 22 December 2003)

Case no. CH/98/565

M.K.

against

THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

The Human Rights Chamber for Bosnia and Herzegovina, sitting in Plenary session on 4 December 2003 with the following members present:

Ms. Michèle PICARD, President
Mr. Mato TADIĆ, Vice-President
Mr. Dietrich RAUSCHNING
Mr. Hasan BALIĆ
Mr. Rona AYBAY
Mr. Želimir JUKA
Mr. Mehmed DEKOVIĆ
Mr. Giovanni GRASSO
Mr. Miodrag PAJIĆ
Mr. Manfred NOWAK
Mr. Vitomir POPOVIĆ
Mr. Andrew GROTRIAN

Mr. Ulrich GARMS, Registrar
Ms. Olga KAPIĆ, Deputy Registrar
Ms. Antonia DE MEO, Deputy Registrar

Having considered the aforementioned application introduced pursuant to Article VIII(1) of the Human Rights Agreement ("the Agreement") set out in Annex 6 to the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina;

Adopts the following decision pursuant to Articles VIII(2) and XI of the Agreement and Rules 52, 57, and 58 of the Chamber's Rules of Procedure:

I. INTRODUCTION

1. The applicant is a citizen of Bosnia and Herzegovina of Serb origin. He was employed by the Sarajevo City Development Institute (now the Sarajevo Canton Development Institute) in Sarajevo before the outbreak of the armed conflict.

2. The case raises issues with regard to the discrimination in the enjoyment of the right to work and related rights as guaranteed by Articles 6 and 7 of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights ("ICESCR"). The application also raises issues under Article 6 of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms ("the Convention").

II. PROCEEDINGS BEFORE THE CHAMBER

3. The application was introduced on 22 April 1998.

4. On 23 September 1998, the Chamber sent a letter to the applicant regarding his allegation that he did not initiate any proceedings before the courts because he was afraid of the consequences, given that Mr. Bakir Izetbegović, the son of Mr. Alija Izetbegović, was the Director of the Institute he was working for. He was asked to provide the Chamber with further information why this could have serious consequences for him or with information that consequences had occurred to others in similar circumstances. He was further requested to substantiate his allegation that he has been discriminated against because of his Serb origin in his working relations with the Institute. On 2 February 1999, the Chamber again sent the same letter because the applicant did not respond.

5. The applicant responded on 8 March 1999.

6. On 12 April 2000, the Chamber transmitted the case to the respondent Party for its observations on the admissibility and merits under Article II(2)(b) of the Agreement in conjunction with Articles 6 and 7 of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, as well as under Article 6 of the Convention. On 12 June 2000 the respondent Party sent its observations on admissibility and merits.

7. The respondent Party sent additional information on 13 October 2000, 7 November 2001, 8 February 2002, 30 December 2002, 13 March 2003, 21 April 2003, 22 July 2003, 16 August 2003, 17 September 2003, and 21 October 2003.

8. The applicant sent additional observations on 8 March 1999, 20 July 2000, 29 November 2000, 16 January 2002, 18 December 2002, 26 August 2003, and 16 September 2003.

9. The Chamber, sitting as the First Panel, deliberated on the admissibility and merits of the case on 10 September 1998, 6 April 2000, 5 September 2000, 2 April 2003, 7 October 2003, and 5 November 2003. On the latter date, the First Panel transferred the case to the Plenary Chamber. On 4 December 2003, the Plenary Chamber considered the admissibility and merits of the case and adopted the present decision.

III. FACTS

10. The applicant is a citizen of Bosnia and Herzegovina of Serb origin. Since 1974 he has worked as a mechanical engineer for the Sarajevo City Development Institute ("the Institute"). On 30 April 1992, the applicant left for Bar, in Montenegro, to accompany his spouse for medical treatment, after the director of the institute, Mr. Bakir Izetbegović, orally approved his use of 20 days of his prior year's holidays for that purpose.

11. Due to the hostilities during the armed conflict and the siege of Sarajevo, the applicant could not return to work after his trip to Montenegro. He spoke by phone with the director, who confirmed

that it was not possible to enter the town and told the applicant that he should wait until the situation changed.

12. In Bar, the applicant was registered as a refugee by the Red Cross, and, after the Dayton Agreement was signed, he returned to his apartment in Grbavica in Sarajevo.

13. On 7 July 1992, the Institute issued a procedural decision terminating the applicant's labour relations on 6 July 1992. The reasoning of that decision states that all employees of the Institute were requested to report to work on 6 July 1992 in accordance with the Decree of the Government of the Republic of Bosnia and Herzegovina on Entry into Force of Compulsory Work Order. Because the applicant did not report to work on or before 6 July 1992 and did not justify his absence, the Institute issued the procedural decision. The procedural decision was placed on the bulletin board of the Institute and was not delivered to the applicant.

14. On 23 March 1996, the applicant applied in writing to the Institute to be re-instated to his former position. When he did not obtain an answer, he submitted a second request on 15 June 1998. On 3 July 1998, his request for re-instatement was refused by the Institute on the grounds that "there was no need for workers of his profession".

15. He discovered, however, that another mechanical engineer, a trainee of Bosniak origin, had been employed to replace him. He also learned that his working relations were terminated on 6 July 1992, although he never received a formal termination notice. The applicant claims that, according to his experience in his field, he should have been employed instead of the trainee. The applicant further states that other employees were hired after he had submitted his request for reinstatement, and that he was told that the Institute would employ him when Bosniaks were employed in the Republika Srpska.

16. In his application of 22 April 1998, the applicant states that he did not initiate proceedings before the domestic courts because he was afraid for his and his family's safety, because the director of the Institute is the son of Mr. Alija Izetbegović and because he believed that any court proceedings against the Institute would therefore not be successful. He further added that his wife, who was also dismissed from her pre-war position, initiated court proceedings against her former employer, UPI Holding Sarajevo, and that these court proceedings were still pending.

17. The applicant engaged a lawyer to obtain the procedural decision terminating his labour relations. On 14 April 1999, the applicant's representative was given the requested procedural decision, and on 19 April 1999 the applicant's representative submitted an objection against that decision. When the director of the Institute did not respond within the 30-day time limit, the applicant submitted an action before the court on 27 May 1999, within the additional 15-day time limit allowed by the law.

18. On 12 June 2000, the Institute refused the applicant's request to establish his legal and working status with the Institute.

19. In his action filed 27 May 1999 before the Municipal Court I in Sarajevo, the applicant requested the Court to annul the 7 July 1992 procedural decision terminating his labour relations and to reinstate him into a position commensurate with his educational background and work experience. A hearing scheduled for 11 September 2000 was postponed for an indefinite period to decide on a proposal of the Institute's representative to suspend the proceedings and to transmit the case to the Cantonal Commission for labour relations to be established under the Law Amending the Law on Labour.

20. On 7 November 2000, the Municipal Court I issued a procedural decision on suspending the proceedings. The court established, however, that the original court action had been filed within the time limit prescribed by law. In his 29 November 2000 submission to the Chamber, the applicant stated that his complaint before the Court had nothing to do with being an employee on the waiting list because his civil action sought annulment of the Institute's procedural decision terminating his labour relations. The applicant contends that the Court acted incorrectly when it issued the procedural decision to suspend the proceedings in his case. He cites Article 54 of the Law

Amending the Law on Labour, which provides that, proceedings for protection of employees that were initiated before the entry into force of the Law shall be finalised under regulations applied on the territory of the Federation of Bosnia and Herzegovina before the entry into force of the Law, if those regulations are more favourable for the employee.

21. On 4 December 2000, the applicant appealed to the Cantonal Court in Sarajevo against the 7 November 2000 procedural decision. On 8 November 2001, the Cantonal Court refused the appeal and confirmed the first instance procedural decision.

22. On 26 October 2002, the Cantonal Commission for Implementation of Article 143 of the Law on Labour issued a procedural decision rejecting as ill-founded the applicant's request to establish his legal and working status. The reasoning of this procedural decision states that, for more than one year, the applicant did not provide additional relevant documents and therefore the Commission could not, based on partial documentation, establish without dispute whether the applicant fulfilled the conditions for realisation of his rights under Article 143 of the Law on Labour. The decision also established that the applicant initiated court proceedings against his employer for reinstatement or annulment of the decision on termination of his labour relations in 1992, before the issuance of the Law on Labour. Therefore, the Cantonal Commission decided to return the case to the Municipal Court I in Sarajevo for finalisation of the labour dispute.

23. On 25 February 2003, the Cantonal Commission for Implementation of Article 143 of the Law on Labour returned the applicant's case file to the Municipal Court I in Sarajevo for continuation of the proceedings that had been initiated there. On 13 March 2003, the respondent Party submitted additional information regarding this fact, stating that the Court fully complied with Article 426 of the Law on Civil Procedure. This Article provides that "In proceedings concerning labour relations, the court shall generally have regard to the urgency of such matters, especially in scheduling hearings and setting time limits". In keeping with this law in the applicant's case, the court scheduled a new hearing for 7 April 2003.

24. On 21 April 2003, the respondent Party responded to the Chamber's request for information on "whether someone has replaced the applicant in his former position". The respondent Party stated that "before the war Mr. M.K. was assigned to the position of technical supervision for mechanical installations and devices; the 1 October 2002 book of Internal Organisation of the Development Bureau of Canton Sarajevo prescribes two positions for mechanical engineers – professional assistant for supervision of reconstruction and construction of heating systems and facilities running on gas. These positions are full, and M.S. and E.T., mechanical engineers, are employed in them; these employees did not replace the applicant in his pre-war position, since that position has not been prescribed by the Book on Internal Organisation of the Development Bureau of Canton Sarajevo".

25. On 16 September 2003, the applicant submitted observations stating that "from the information of the respondent Party of 21 April 2003 it can be seen that the Rules of Internal Organisation of the Institute were issued on 1 October 2002, and he submitted his request for reinstatement on 23 March 1996, six years before the new Rules on Internal Organisation were adopted. He further stated that he was employed on 14 July 1975 as a Main Mechanical Engineer for heating of the City of Sarajevo, where he performed the tasks of the Professional Supervisor for Conversion of Boiler Plants into Gas Plants. He further stated that he is capable of performing all the tasks a mechanical engineer is required to do".

26. On 16 September 2003, the Municipal Court I issued a judgement by which the applicant's action was rejected as untimely. The court reasoned that the applicant submitted his first request for reinstatement on 23 March 1996, and that this should be considered as the applicant's objection against the procedural decision of 7 July 1992. Relying on Articles 81 and 83 of the Law on Fundamental Rights in Labour Relations, the court established that the applicant did not initiate court proceedings within the time limit prescribed by the Law, and for this reason it rejected the applicant's action. Having rejected the case on procedural grounds, the Court did not consider the applicant's requests for compensation. On 16 October 2003, the applicant appealed against the first instance judgement.

IV. RELEVANT LEGAL PROVISIONS

A. The Law on Fundamental Rights in Labour Relations

27. The Law on Fundamental Rights in Labour Relations of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia ("SFRY") (Official Gazette of SFRY, nos. 60/89 and 42/90) was taken over as a law of the Republic of Bosnia and Herzegovina (Official Gazette of the Republic of Bosnia and Herzegovina – hereinafter "OG R BiH" - no. 2/92). Article 23 paragraph 2 of the Law provides that:

"A written decision on the realisation of a worker's individual rights, obligations and responsibilities shall be delivered to the worker obligatorily."

Article 75 of the Law provides for the termination of a working relationship. Paragraph 2(3) of that Article reads as follows:

"The working relationship ends without the consent of the employee, ... if he or she stayed away from work for five consecutive days without good cause."

Article 78 of the Law requires that notice of termination of the working relationship be delivered in writing:

"A decision on termination of labor relations and the reasons for its issuance shall be delivered to the employee in writing with instructions on the employee's right to file an appeal against the decision."

Paragraph 1 of Article 81 of the Law gives the employer 30 days to respond to an appeal by the employee:

"Upon the appeal of the employee, the competent body within the organization, i.e. the employer, is obliged to issue a decision within 30 days from the date of submission of the appeal."

Article 83 of the Law sets out the procedures by which a worker can seek protection before the courts:

"(1) A worker who is not satisfied with the final decision of the competent body in the organization, or if that organ fails to issue a decision within 30 days from the day the request or appeal is lodged, has the right to seek protection of his right before competent court within the next 15 days."

B. The Law on Labour Relations

28. The Decree with Force of Law on Labour Relations during the State of War or Immediate Threat of War (OG R BiH no. 21/92 of 23 November 1992) entered into force on the day of its publication. It was later confirmed by the Assembly of the Republic (OG R BiH no. 13/94 of 9 June 1994) and applied as the Law on Labour Relations. It remained in force until 5 November 1999. The Law contained the following relevant provisions:

Article 10

"An employee can be sent on unpaid leave due to his or her inability to come to work in the following cases:

If he or she lives or if his or her working place is on occupied territory or on territory where fighting is taking place.

...

Unpaid leave can last until the termination of the circumstances mentioned above, if the employee demonstrates, within 15 days after the termination of these circumstances, that he

or she was not able to come to work earlier. During the unpaid leave all rights and obligations of the employee under the employment are suspended.”

Article 15

“The employment is terminated, if, while under a compulsory work order, the employee stayed away from work for more than 20 consecutive working days without good cause, or if he or she took the side of the aggressor against the Republic of Bosnia and Herzegovina.”

C. The Law on Labour

29. The Law on Labour (OG FBiH 43/99) entered into force on 5 November 1999. The Law was amended by the Law on Amendments to the Law on Labour (OG FBiH 32/00) with the particular effect that certain new provisions, including Articles 143a, 143b, and 143c, were added and entered into force on 7 September 2000.

30. Article 5 of the Law on Labour provides that:

“(1) A person seeking employment, as well as a person who becomes employed, shall not be discriminated against based on race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, ethnic or social origin, financial situation, birth or any other circumstance, membership or non-membership in a political party, membership or non-membership in a trade union, and physical or mental impairment in respect of recruitment, training, promotion, terms and conditions of employment, cancellation of the labour contract or other issues arising out of labour relations.

“(2) Paragraph 1 of this Article shall not exclude the following differences:

1. which are made in good faith based upon requirements of particular a job;
2. which are made in good faith based on incapability of a person to perform tasks required for a particular job or to undertake training required, provided that the employer or person securing professional training has made reasonable efforts to adjust the job or the training which such person is on, or to provide suitable alternative employment or training, if possible;
3. activities that have as an objective the improvement of the position of persons who are in unfavourable economic, social, educational or physical position.

“(3) In the case of breach of paragraphs 1 and 2 of this Article:

1. Persons whose rights are violated may submit a complaint before the competent court in relation to the infringement of their rights;
2. If the complainant presents obvious evidence of discrimination prohibited by this Article, the defendant is obliged to present evidence that such differential treatment was not made on discriminatory grounds;
3. If the court finds the complaint to be well-founded, it shall make such order as it deems necessary to ensure compliance with this article, including an order for employment, reinstatement, or the provision or restoration of any right arising from the contract of employment.”

31. Article 143 of the Law on Labour provides that:

“(1) An employee who is on the waiting list on the effective date of this law shall retain that status no longer than six months from the effective date of this law (5 May 2000), unless the employer invites the employee to work before the expiry of this deadline.

“(2) An employee who was employed on 31 December 1991 and who, within three months from the effective date of this law (5 February 2000), addressed in written form or directly the employer for the purpose of establishing the legal and working status – and had not accepted employment from another employer during this period, shall also be considered an employee on the waiting list.

“(3) While on the waiting list, the employee shall be entitled to compensation in the amount specified by the employer.

“(4) If a waiting list employee referred to in paragraphs 1 and 2 of this Article is not requested to return to work within the deadline referred to in paragraph 1 of this Article, his or her employment shall be terminated with a right to severance pay which shall be established

according to the average monthly salary paid at the level of the Federation on the date of entry of this Law into force, as published by the Federal Statistics Institute.

“(5) The severance pay referred to in paragraph 4 of this Article shall be paid to the employee for the total length of service (experience) and shall be established on the basis of average salary referred to in paragraph 4 of this Article multiplied with the following coefficients:

Experience	Coefficient
- up to 5 years	1.33
- 5 to 10 years	2.00
- 10 to 20 years	2.66
- more than 20 years	3.00.”

...

(8) If the employee’s employment is terminated in terms of paragraph 4 of this Article, the employer may not employ another employee with the same qualifications or educational background within one year except the person referred to in Paragraphs 1 and 2 of this Article if that person is unemployed.”

32. Article 145 of the Law on Labour provides that:

“Proceedings to exercise and protect the rights of employees, which were instituted before this law has come into effect, shall be completed according to the regulations applicable on the territory of the Federation before the effective date of this law, if this is more favourable for the employees.”

D. The Law on Amendments to the Law on Labour

33. In the Law on Amendments to the Law on Labour, a new Article 143a was added to the Law on Labour as follows:

“(1) An employee believing that his employer violated a right of his arising from paragraph 1 and 2 of Article 143, may within 90 days from the entry into force of the Law on Amendments to Labour Law, introduce a claim to the Cantonal Commission for Implementation of Article 143 of the Law on Labour (hereinafter the “Cantonal Commission”), established by the Cantonal Minister competent for Labour Affairs (hereinafter the “Cantonal Minister”).

“(2) The Federal Commission for Implementation of Article 143 (hereinafter the “Federal Commission”), which is established by the Federal Minister, shall decide on the complaints against the procedural decisions of the Cantonal Commission.

“(3) In the case when the Cantonal Commission is not performing tasks for which it is established, the Federal Commission shall overtake the jurisdiction of the Cantonal Commission.

“(4) If a procedure pertaining to the rights of the employee under paragraph 1 and 2 of the Article 143 has been instituted before a Court, this Court shall refer the case to the Cantonal Commission, and issue a decision on suspension of procedure.”

34. In the Law on Amendments to the Law on Labour, a new Article 143b was added to the Law on Labour as follows:

“(1) Members of the Federal/Cantonal Commission shall be appointed by the Federal/Cantonal Minister on the basis of their professional experience and demonstrated ability for performance of their function.

(2) Members of the Commission have to be independent and objective and may not be elected officials or have any political mandate.

(3) The Federal Ministry or competent organ of the Canton shall bear the expenses of the Federal/Cantonal Commission.”

35. In the Law on Amendments to the Law on Labour, a new Article 143c was added to the Law on Labour as follows:

“The Federal/Cantonal Commission may:

1. hear the employee, employer, and their representatives;
2. summon witnesses and experts;
3. request appropriate authority organs and employers to submit all relevant information.

“Decisions of the Federal/Cantonal Commission shall be:

1. final and subject to the court’s review in accordance with the law;
2. legally based;
3. transmitted to the applicant within 7 days.”

36. The Law on Amendments to the Labour Law further added the following Articles 52, 53, and 54:

“Article 52

“This Law shall not affect contracts and payments done between an employer and his employee in the application of Article 143 of the Law on Labour prior to the date of entry into force of this Law (i.e. 7 September 2000).

“Article 53

“This Law shall not affect final decisions issued by the Court in the period prior to the entry into force of this Law (7 September 2000) in the application of Article 143 of the Law on Labour.

“Article 54

“Procedures of realisation and protection of employees’ rights initiated prior to the entry into force of this Law shall be completed according to the regulations applicable on the territory of the Federation prior to the entry into force of this Law (7 September 2000), if it is more favourable to the employee, with the exception of Article 143 of the Law on Labour.”

37. The Supreme Court of the Federation of Bosnia and Herzegovina, in its decision no. U-388/01, delivered on 12 December 2001, held that the decisions of the Cantonal Commission and Federal Commission do not have the legal nature of administrative acts. In its opinion, the Supreme Court stated that the Commissions are not organs that conduct proceedings under the laws regarding administrative proceedings, but they are *sui generis* bodies unique to the field of labour relations. Therefore, their final decisions are not subject to judicial review under regular administrative dispute procedures, which are limited to review of administrative acts. Extra-judicial remedies cannot be filed against the Commissions’ decisions because they can only be filed against effective judicial decisions. Commission decisions should, however, be subject to review by competent regular courts subject to the laws on civil procedure.

E. The Law on Civil Procedure

38. On 11 November 1998 the Law on Civil Procedure of the Federation of Bosnia and Herzegovina entered into force (OG FBiH no. 42/98 and 3/99). Article 426 of this Law stipulates that, in proceedings concerning labour relations, the court shall generally have regard to the urgency of such matters, especially in scheduling hearings and setting time limits. A new Law on Civil Procedure took effect on 5 November 2003 (OG FBiH 53/03).

V. COMPLAINTS

39. The applicant alleges a violation of his right to a fair hearing under Article 6 of the Convention. He further alleges that he has been discriminated against in the enjoyment of the right to work on the basis of his Serb origin and place of residence.

40. The applicant requests the Chamber to order the respondent Party to reinstate him to his pre-war employment and to compensate him for lost salary, along with contributions for pension and health insurance. He also requests moral damages for suffering in the amount of KM 10,000.

VI. SUBMISSIONS OF THE PARTIES

A. The respondent Party

1. As to admissibility

41. The Federation argues that the Chamber is not competent *ratione temporis* to consider the application because the labour relations of the applicant were terminated on 6 July 1992, before the entry into force of the Agreement.

42. The Federation also argues that the applicant has failed to exhaust effective domestic remedies including, *inter alia*, appeal against a first instance judgement. The Federation further argues that the application runs afoul of the six months rule because the applicant has not received a final decision.

2. As to the merits

43. The Federation argues that the application is ill-founded on the merits. With regard to Articles 6 and 7 of the ICESCR, the Federation asserts that the applicant lost his position solely due to his own behaviour, i.e. failing to report to work on time or to justify his absence.

B. The applicant

44. The applicant asserts: (1) that the court proceedings initiated on 25 May 1999 have been delayed to the end of his life; (2) that his case does not involve Article 143 of the Labour Law; (3) that the Institute needed employees with his work experience; and (4) that the exclusive reason for his dismissal was discrimination.

45. The applicant wrote on 8 March 1999 that, "As the Institute performs expert supervision of many facilities that were devastated during the course of the war and for which reconstruction funds have been granted from international donations, it is not true that there is no need for the Institute to employ people with my background."

VII. OPINION OF THE CHAMBER

A. Admissibility

1. Competence *ratione temporis*

46. The respondent Party contends that the Chamber lacks competence *ratione temporis* to consider the application because the applicant's employment was terminated before the entry into force of the Agreement. The procedural decision terminating the applicant's labour relations was only delivered to him in writing, as required by Article 78 of the Law on Fundamental Rights in Labour Relations, on 14 April 1999. And it appears that the situation the applicant complains of — his employer's failure to hire him back — is of an ongoing nature. Further, the applicant's request for reinstatement was refused on 3 July 1998. The applicant's grievances relate to a situation that took

place after the Agreement entered into force, and the Chamber concludes that it is competent *ratione temporis* to consider the application insofar as it relates to events after 14 December 1995.

2. Requirement to exhaust effective domestic remedies

47. The Federation argues that the applicant has not exhausted effective domestic remedies including, *inter alia*, appeal to a second instance court. The Chamber must consider whether, for the purpose of Article VIII(2)(a) of the Agreement, any “effective remedy” was available to the applicant in respect of his complaints and, if so, whether he has demonstrated that it has been exhausted. It is incumbent on the respondent Party arguing non-exhaustion to show that there was a remedy available to the applicant other than his application based on the Agreement and to satisfy the Chamber that the remedy was an effective one.

48. The Chamber notes that the applicant’s domestic court proceeding has been pending for three and one-half years. The court first sent the case to the Cantonal Commission, even though the central issue in the case — whether or not the applicant was validly dismissed in the first place — was a question that should have been decided before any referral to the Commission. Thus, the applicant lost nearly two years, between 7 November 2000 and 26 October 2002, while court proceedings were suspended and there were no effective remedies for him to pursue to obtain reinstatement. Although the Commission eventually referred his case back to the first instance court, that court, acting in a manner inconsistent with its earlier decision, rejected the case on procedural grounds on 16 September 2003. While the applicant has appealed this decision to the Cantonal Court, the Chamber considers that the length of proceedings in this case — and the fact that in three and one-half years the courts have never addressed the merits of the case — establish that there are no effective remedies that the applicant can be expected to exhaust for the purposes of Article VIII(2)(a) of the Agreement before the domestic courts.

49. The Chamber concludes that there are no effective domestic remedies for the applicant to obtain reinstatement. The application is therefore admissible in its entirety against the Federation of Bosnia and Herzegovina.

B. Merits

1. Discrimination in the enjoyment of the right to work and free choice of employment as guaranteed by Articles 6 and 7 of the ICESCR

50. Under Article II of the Agreement, the Chamber has jurisdiction to consider (a) alleged or apparent violations of human rights as provided in the Convention and its Protocols and (b) alleged or apparent discrimination arising in the enjoyment of the rights and freedoms provided for in the sixteen international agreements listed in the Appendix to the Agreement on any ground such as sex, race, colour, language, religion, political or other opinion, national or social origin, association with a national minority, property, birth, or other status.

51. The Chamber has repeatedly held that the prohibition of discrimination is a central objective of the Dayton Peace Agreement to which the Chamber must attach particular importance. Article II(2)(b) of the Agreement affords the Chamber jurisdiction to consider alleged or apparent discrimination on a wide range of grounds in the enjoyment of any of the rights and freedoms provided for in the international agreements listed in the Appendix to the Agreement, including the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (see case no. CH/01/7351, *Kraljević*, decision on admissibility and merits, delivered on 12 April 2002, paragraph 62).

52. Article 6(1) of the ICESCR, as far as relevant, reads as follows:

“The States Parties to the present Covenant recognise the right to work, which includes the right of everyone to the opportunity to gain his living by work which he freely chooses or accepts, and will take appropriate steps to safeguard this right.”

53. Article 7 of the ICESCR, as far as relevant, reads as follows:

“The States Parties to the present Covenant recognise the right of everyone to the enjoyment of just and favourable conditions of work which ensure, in particular:

“(a) Remuneration which provides all workers, as a minimum, with:

“(i) fair wages and equal remuneration for work of equal value without distinction of any kind, ...

“(ii) a decent living for themselves and their families in accordance with the provisions of the present Covenant, ...”

(a) Impugned acts and omissions

54. Acts and omissions possibly implicating the responsibility of the Federation under the Agreement include the failure to re-employ the applicant after the end of the armed conflict and the hiring of others for a position the applicant previously held.

55. These acts affect the applicant's enjoyment of the rights guaranteed by Articles 6(1) and 7(a)(i) and (ii) of the ICESCR. The Chamber will therefore examine whether the Federation has secured protection of these rights without discrimination.

(b) Differential treatment and possible justification

56. The Chamber must first determine whether the applicant was treated differently from others in the same or similar situations. Any differential treatment is to be deemed discriminatory if it has no reasonable and objective justification, that is, if it does not pursue a legitimate aim or if there is no reasonable relationship or proportionality between the means employed and the aim sought to be realised. The burden is on the respondent Party to justify otherwise prohibited differential treatment based on grounds explicitly enumerated in Article II(2)(b) of the Agreement (see case no. CH/99/2696, *Brkić*, decision on admissibility and merits of 8 October 2001, paragraph 71, Decisions July-December 2001).

57. The applicant asserts that his employment was terminated and he was not re-employed solely because of his Serb origin. The respondent Party does not dispute that the applicant was employed by the Institute, but argues that his employment was lawfully terminated. The Federation claims that the employment was terminated by a procedural decision of 7 July 1992, in accordance with the Decree of the Government of the Republic of Bosnia and Herzegovina on Entry into Force of Compulsory Work Order, because the applicant did not report to work on 6 July 1992 and did not justify his absence.

58. The Chamber notes that, due to the circumstances in Sarajevo at the time, and for reasons known to his employer, it was not possible for the applicant to report to work on 6 July 1992. Nonetheless his labour relations were terminated, and he was later replaced by a “trainee” — presumably an individual of lesser experience — of Bosniak origin. The Federation further admits that two mechanical engineer positions have been filled with less experienced employees of Bosniak origin, but it relies on job title changes for mechanical engineer positions from an October 2002 reorganisation manual to argue that the applicant has not been replaced. The Federation provides no explanation, however, as to why the applicant, an experienced mechanical engineer, was not qualified for these positions. The applicant, meanwhile, was made to wait more than two years with no answer to his 23 March 1996 written request for reinstatement, and has so far been denied reinstatement for more than seven and one-half years. In light of all these considerations, the Chamber finds that the applicant has been subjected to differential treatment in comparison with persons of different ethnic origin. There is no evidence that the applicant's treatment was objectively justified by law either during or after the armed conflict.

59. The Chamber concludes that the applicant has been discriminated against in the enjoyment of his right to work, and to just and favourable conditions of work, as defined in Articles 6 and 7 of the ICESCR, the Federation thereby being in violation of its obligations under Article I of the

Agreement to secure to all persons within its jurisdiction, without discrimination on any ground, the rights guaranteed by the ICESCR.

2. Article 6 of the Convention

60. Article 6 paragraph 1 of the Convention provides, as far as relevant, as follows:

“In the determination of his civil rights and obligations..., everyone is entitled to a fair and public hearing within a reasonable time by an independent and impartial tribunal established by law...”

(a) Length of proceedings

61. The Chamber notes that the applicant initiated court proceedings on 27 May 1999 before the Municipal Court I in Sarajevo. In its procedural decision of 7 November 2000, the court established that the lawsuit had been timely filed, but it suspended the proceedings and referred the case to the Cantonal Commission for proceedings in accordance with Article 143 of the Law on Labour. On 4 December 2000, the applicant appealed to the Cantonal Court in Sarajevo against this procedural decision. On 8 November 2001, the Cantonal Court refused the appeal and affirmed the first instance decision.

62. On 26 October 2002, the Cantonal Commission issued a procedural decision rejecting the applicant’s claim as ill-founded (see paragraph 22 above). The Commission noted, however, that the applicant had initiated a claim for reinstatement before the Municipal Court I in Sarajevo, and the Commission returned the case to that court for finalisation of the labour dispute.

63. Thereafter, on 16 September 2003, the Municipal Court I in Sarajevo issued a judgement rejecting the applicant’s court action as untimely, finding that the applicant had not filed his case within the statutory time limit. This decision was inconsistent with the 7 November 2000 procedural decision of the same court.

64. When assessing the length of proceedings for the purposes of Article 6 paragraph 1 of the Convention, the Chamber must take into account, *inter alia*, the conduct of the applicant and the authorities and the matter at stake for the applicant. The issues in the applicant’s case are whether his working relationship was terminated in accordance with law and whether he should have been reinstated when employment opportunities arose. These are not issues of a particularly complex nature. Further, there is no indication that the length of proceedings can be imputed to the applicant. Nor has the respondent Party provided any explanation from which it would appear that the delays should not be imputed to the judicial authorities of the respondent Party itself.

65. The failure to bring proceedings to a conclusion within a reasonable time is further compounded by the fact that an employee who considers that his working relationship was wrongly terminated and that he should have been reinstated has an important personal interest in a speedy outcome of the dispute and in securing a judicial decision, considering that his very livelihood depends on it. Domestic law requires that matters concerning employment are to be resolved as a matter of urgency.

66. The Chamber notes that the Municipal Court first sent the case to the Cantonal Commission, even though the central issue in the case — whether or not the applicant was validly dismissed in the first place — was a question that should have been decided before any referral to the Commission. Thus, the applicant lost nearly two years, between 7 November 2000 and 26 October 2002, while court proceedings were suspended and there were no effective remedies for him to pursue to obtain reinstatement. Although the Commission eventually referred his case back to the first instance court, that court, acting in a manner inconsistent with its earlier decision, rejected the case on procedural grounds on 16 September 2003. While the applicant has appealed this decision to the Cantonal Court, the Chamber considers that the fact that the proceedings in this case have already extended over three and one-half years without any decision establishes a violation of the applicant’s right to a hearing within a reasonable time under Article 6 paragraph 1 of the Convention.

(b) Conclusion

67. For the foregoing reasons, the Chamber concludes that there has been a violation of the applicant's rights under Article 6 paragraph 1 of the Convention, for which the Federation of Bosnia and Herzegovina is responsible.

3. Conclusion on the merits

68. The Chamber concludes that the applicant's rights as guaranteed under Article 6 of the Convention have been violated and that he has been discriminated against in the enjoyment of his rights under Articles 6(1) and 7(a) of the ICESCR.

VIII. REMEDIES

69. Under Article XI(b) of the Agreement, the Chamber must next address the question of what steps shall be taken by the Federation of Bosnia and Herzegovina to remedy the breaches that it has found.

70. The applicant requests the Chamber to order the respondent Party to reinstate him to his pre-war employment, to compensate him for lost salary, to pay contributions for his pension and health insurance, and to pay him moral damages for suffering in the amount of KM 10,000.

71. The Chamber has found the Federation to be in breach of its obligations under the Agreement by discriminating against the applicant on the basis of national and ethnic origin in the enjoyment of his rights under Articles 6 and 7 of the ICESCR and by failing to secure his rights guaranteed by Article 6 of the Convention. Therefore, the Chamber finds it appropriate to order the applicant's reinstatement to his previous employment and to award the applicant pecuniary and non-pecuniary compensation.

72. The Chamber will order the Federation to undertake immediate steps to ensure that the applicant is no longer discriminated against in his right to work and to just and favourable conditions of work, and that he be offered the possibility of resuming his previous position, or another position appropriate to his skills and training, with a salary commensurate to his previous position.

73. The Chamber will further order the Federation to calculate and pay all benefits, including unpaid contributions to the applicant's pension and health insurance, from 23 June 1996 through the date of his reinstatement, into the appropriate funds for the applicant's benefit, not later than one month after the date of delivery of this decision, i.e., by 22 January 2004.

74. The Chamber will further order the Federation to pay the applicant, by way of compensation for both pecuniary and non-pecuniary damages suffered during the period from 23 June 1996 through 31 December 2003, the sum of 20,000 Convertible Marks (*Konvertibilnih Maraka*, "KM"), not later than one month after the date of delivery of this decision, i.e., by 22 January 2004.

75. The Chamber will further award ten percent interest per annum on the sums referred to in the preceding paragraphs and this paragraph. This interest shall be paid as of the date of the expiry of the one-month period set for the implementation of this decision until the date of settlement in full.

IX. CONCLUSIONS

76. For the above reasons, the Chamber decides,

1. unanimously, to declare the application admissible;
2. by 11 votes to 1, that the applicant has been discriminated against in the enjoyment of his right to work as guaranteed by Articles 6 and 7 of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, in conjunction with Article II2)(b) of the Human Rights Agreement, the Federation of Bosnia and Herzegovina thereby being in violation of Article I of the Agreement;
3. by 11 votes to 1, that the applicant's right to a fair hearing within a reasonable time under Article 6 paragraph 1 of the European Convention on Human Rights has been violated, the Federation of Bosnia and Herzegovina thereby being in violation of Article I of the Agreement;
4. by 11 votes to 1, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to take all necessary steps to ensure that the applicant is immediately, and in any event no later than 22 January 2004, offered the possibility to resume his previous position, or another position appropriate to his skills and training, with a salary commensurate to his previous position;
5. by 11 votes to 1, to order the Federation to calculate and pay all benefits, including unpaid contributions to the applicant's pension and health insurance, from 23 June 1996 through the date of his reinstatement, into the appropriate funds for the applicant's benefit, not later than one month after the date of delivery of this decision, i.e., by 22 January 2004;
6. by 11 votes to 1, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to pay the applicant the amount of 20,000 KM by way of compensation for pecuniary and non-pecuniary damages suffered during the period from 23 June 1996 through 31 December 2003, not later than one month after the date of delivery of this decision, i.e., by 22 January 2004;
7. by 11 votes to 1, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to pay the applicant simple interest at a rate of 10 (ten) percent per annum over the sums stated in conclusion no. 6 or any unpaid portion thereof, as of the date of the expiry of the of the one-month period set for such payments until the date of settlement in full, and
8. unanimously, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to report to the Human Rights Commission within the Constitutional Court, not later than 22 January 2004, on the steps taken to comply with the above orders.

(signed)
Ulrich GARMS
Registrar of the Chamber

(signed)
Michèle PICARD
President of the First Panel

Annex   Dissenting opinion of Mr. Hasan Balić

ANNEX

According to Rule 61 of the Chamber's Rules of Procedure, this Annex contains the dissenting opinion of Mr. Hasan Balić.

DISSENTING OPINION OF MR. HASAN BALIĆ

Why do I consider the application ill-founded and believe that the applicant's request should be rejected as manifestly ill-founded?

As to the facts:

The war in Bosnia and Herzegovina from 1992 to 1995 is to be blamed for everything. It destroyed the economy of the State. According to the Republic/Federation of Bosnia and Herzegovina Public Health Institute Report, 278,000 persons were killed. Out of this there are 140,800 (or 7.3%) fewer Bosniaks, 97,300 (or 7.1%) fewer Serbs, 28,400 (or 3.7%) fewer Croats, and 12,300 (or 3.5%) fewer Yugoslavs and others.¹

Sarajevo is the city that, in the history of war, was held under the longest siege. For this crime, the Hague Tribunal sentenced General Galić to 20 years imprisonment.²

Consequently, jobs were destroyed by the war, and tens of thousands of engineers and other experts, including the applicant, lost their jobs. The applicant left Sarajevo voluntarily and went to the aggressor's country. Assuming that he did not take part in military forces he, *de facto* and *de jure*, was on the aggressor's side. Such a situation implies two parties, the victim and the aggressor. The applicant is not the victim. Actually, he victimised the son of Alija Izetbegović and other citizens of Sarajevo, and not the opposite as concluded by the Chamber.

As to the application of the law:

Article 14 of the Convention prohibits discrimination on any grounds. The applicant discriminated against the victim by abandoning it and refusing to identify himself with it. One should have understanding for the applicant's desire to work. In my opinion, however, the explicit blame for his situation is on him and on the war. Therefore, his application should have been rejected.

(signed)
Hasan Balić

---

¹ See Dr. Hasan Balić, *Bosnian Cataclysm, the case of Foča – Magistat*, (Sarajevo 2002), at 22.

² See ICTY judgement in case no. IT-98-29, *Galić*, 5 December 2003.

DECISION ON ADMISSIBILITY AND MERITS
(delivered on 11 May 2001)

CASE No. CH/98/575

Jasmin ODOBAŠIĆ

against

THE REPUBLIKA SRPSKA

The Human Rights Chamber for Bosnia and Herzegovina, sitting as the First Panel on 8 May 2001, with the following members present:

Ms. Michèle PICARD, President
Mr. Dietrich RAUSCHNING, Vice President
Mr. Hasan BALIĆ
Mr. Želimir JUKA
Mr. Miodrag PAJIĆ
Mr. Andrew GROTRIAN

Mr. Peter KEMPEES, Registrar
Ms. Olga KAPIĆ, Deputy Registrar

Having considered the aforementioned application introduced pursuant to Article VIII(1) of the Human Rights Agreement ("the Agreement") set out in Annex 6 to the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina;

Adopts the following decision pursuant to Article XI of the Agreement and Rule and 52 of the Chamber's Rules of Procedure:

I. INTRODUCTION

1. This case concerns the attempts of the applicant, a citizen of Bosnia and Herzegovina of Bosniak descent, to regain possession of a parcel of land in Prnjavor upon which stands a building he used partly for living space and partly for business purposes. The applicant lived in and possessed these premises until 27 February 1994, when he was forcibly removed by local police. The following day, the Municipal Secretariat for Business, Urban Planning, and Finance of Municipality Prnjavor leased the premises to a private company. Over the course of the next several years, the applicant requested repossession of his property, but various organs of the Prnjavor Municipality did not respond favourably. However, in April 2000 the premises were finally returned to the applicant.

2. The case raises issues under Article 1 of Protocol No. 1 to the European Convention on Human Rights and Article 8 of the Convention.

II. PROCEEDINGS BEFORE THE CHAMBER

3. The application was introduced on 23 April 1998 and registered on 15 May 1998.

4. On 13 July 1999, the Chamber transmitted the case to the respondent Party for its observations, in particular, with respect to Article 8 of the Convention, Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, Article 2 of Protocol 4 to the Convention, and Article II(2)(b) of Annex VI in conjunction with Article 6 of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights.

5. On 13 September 1999, the Chamber received the respondent Party's written observations, and on 18 October 1999, the applicant's reply thereto, in which the applicant restated the request originally made in his application for compensation for pecuniary and non-pecuniary damage. Thereafter, on 20 January 2000, the respondent Party submitted supplemental observations including observations on the applicant's claim for compensation.

6. The Chamber scheduled a public hearing in this case for 5 April 2000, but later the Chamber learned from the OSCE that the applicant had received a decision dated 2 March 2000 from the Republika Srpska, Ministry of Refugees and Displaced Persons, Prnjavor Department, recognising that the applicant had the right to repossess the premises in question. Moreover, by letter dated 27 March 2000, the respondent Party informed the Chamber that the premises would be delivered to the applicant by 1 May 2000. Accordingly, the Chamber postponed the public hearing.

7. Commencing in April 2000, the Chamber attempted to facilitate a friendly settlement in this case. On August 21, 2000, the Chamber relayed a settlement offer proposed by the applicant to the respondent Party, but no settlement has been reached between the parties.

8. On 12 January, 6 February, and 8 May 2001, the Chamber considered the admissibility and merits of the application. On 8 May 2001, it adopted the present decision.

III. ESTABLISHMENT OF THE FACTS

9. The facts of the case as they appear from the submissions of the Parties and the documents in the case file may be summarised as follows. The facts are substantially undisputed.

10. This case concerns a certain parcel of land located in Prnjavor at Avde Tešnjaka no. 1 (now Ulica Branka Radičevića) on which stands a building that the applicant used for housing and business purposes. On 24 February 1982, the applicant received approval from the Municipal Secretariat for Economy and Finances of the Municipality Prnjavor by procedural decision no. 04/9-360-63_82 for construction of a house and business premises building on parcel no. 708/1, new number 373/3, land books excerpt no. 2014 of the Cadaster Municipality Prnjavor. This approval further states that the applicant had a priority right to use the land in question for construction of a building partly for

housing and partly for business. On 12 June 1990, the Municipal Secretariat for Economy and Finances of the Municipality Prnjavor issued procedural decision no. 07-360-194/90, which established that the applicant's construction of the building partly for housing and partly for business purposes was "in proper technical order [and] may be used." The applicant lived in the building along with his seven-member family and conducted his business on the premises.

11. On 27 February 1994, the applicant was forcibly removed from his house in Prnjavor, taken to the local police station, beaten by three policemen, and then released. The police kept the applicant's keys to his business premises. The following day, the Municipal Secretariat for Business, Urban Planning and Finance for the Prnjavor Municipality entered into a contract to lease the applicant's business premises to the private company "Braná" Kremna owned by Ms. Z.M. Under the terms of this lease contract, the lessee, Ms. Z.M., agreed to pay to the lessor, the Prnjavor Municipality represented by the Municipal Secretariat for Business, Urban Planning and Finance, monthly rent in the amount of 300 DEM to use the business premises located at Ulica Branka Radičevića in Prnjavor. Nothing in the case file indicates that the Prnjavor Municipality ever declared the applicant's premises abandoned, either before or after it leased the premises to Ms. Z.M.

12. The applicant alleges that at the end of May 1994, he requested return of his premises. Following this request, members from his family were beaten by the police and expelled from Prnjavor. After the signing of the Dayton Agreement, the applicant tried to enter his business premises, but a tenant (about whom the Chamber has received no further information) was in possession of them. The Chamber presumes from the information in its case file that this tenant possessed the premises pursuant to an arrangement with the company "Braná" Kremna or Ms. Z.M., the lessee of the premises under the lease agreement with the Prnjavor Municipality, as described in paragraph 11 above. In December 1997, the applicant requested the return of his business premises from the Municipal Assembly of Prnjavor, but, according to the applicant, the President of the Executive Board refused this request.

13. The applicant alleges that he did not apply to domestic courts because he feared additional battery by local authorities.

14. On 9 June 1997, the applicant submitted request no. 2023092 for repossession of his property to the Annex 7 Commission for Real Property Claims of Displaced Persons and Refugees (hereinafter "CRPC"). On 24 October 2000 (after he regained possession of his apartment, see paragraph 16 below), the applicant received a decision in his favour from CRPC confirming that he was the *bona fide* possessor of his premises and that he has the right to enter into possession of his premises in accordance with the applicable law.

15. On 1 February 1999, the applicant submitted request no. 05-050-33-369/99 for repossession of his premises to the Ministry for Refugees and Displaced Persons of the Republika Srpska, Prnjavor Department. On 2 March 2000, the applicant received a favourable procedural decision (no. 05-050-33-369-1/00) in response to his request. This decision states that "the abandoned business premises located in Prnjavor at Avde Tešnjaka no. 1 (now Branka Radičevića Street) ... shall be returned into possession of the owner Odošić (Mustafe) Jasmin." The decision further establishes "that the applicant is the owner of the requested real estates—business premises; that the applicant was a good possessor of the requested real estates—business premises on 30 April 1991; that the mentioned business premises were at the disposal of the Public Company for Administration and Maintenance of business premises of the Republika Srpska, Prnjavor."

16. On 26 May 2000, the applicant wrote to the Chamber and confirmed that on 20 April 2000, he regained possession of his property. However, the applicant alleges that the temporary occupant ruined his possessions and property.

IV. RELEVANT LEGAL PROVISIONS

A. Decree on the Accommodation of Refugees and Other Persons

17. The Decree on the Accommodation of Refugees and Other Persons in the Territory of the Republika Srpska (Official Gazette of the Republika Srpska – hereinafter “OG RS” – no. 27/93) entered into force on 1 January 1994. The provisions relevant to this decision remained in force until 1 October 1995, when that decree was superseded by the Decree on Accommodation of Refugees (OG RS, no. 19/95). As set forth in Article I, this Degree regulated “the criteria and the method of allocating for temporary use, abandoned accommodation objects, business and other premises... .”

18. According to Articles 8 and 12, the competent municipal body shall grant temporary use of accommodation and business premises for the following properties: “vacated apartments (privately or socially-owned) for which it has been found out that they have been temporarily or permanently vacated by their occupants and members of their households,” “houses vacated by their owners, i.e., users,” “summer cottages not occupied by their owners or users,” and “business premises where business activities have not been carried out for more than 30 days.” The allocation of these properties must be conducted in accordance with priorities established in Article 11 of the Decree. The Decree further requires the municipal body to provide certain record keeping on allocated property, including a register of objects and monthly reports (see Articles 12-20).

B. Law on Use of Abandoned Property

19. The Law on Use of Abandoned Property (OG RS, nos. 3/96, 8/96, 21/96) (“the 1996 law”) was adopted by the National Assembly of the Republika Srpska on 27 February 1996. It established a legal framework for the administration of abandoned property. Accordingly, it defined what forms of property were considered abandoned and set out the categories of persons to whom abandoned property may be allocated. The provisions of the 1996 law, insofar as they are relevant to the present case, are summarised below.

20. Article 2 defines “abandoned property” as real and personal property which has been abandoned by its owners or persons holding use rights and which is entered in the register of abandoned property. Various types of property may be considered abandoned real property, including residential houses, apartments (both privately and socially owned), and “other business and housing premises”.

21. Article 3 states that abandoned property is to be temporarily protected and managed by the Republika Srpska. To this end, the Ministry is obliged, in Article 4, to establish commissions to carry out this task. These commissions, pursuant to Article 6, issue decisions on the allocation of abandoned property. Article 7 provides that the preparation of registers of abandoned property is to be carried out by the appropriate administrative bodies in each municipality.

22. Article 11 states that refugees and displaced persons given the use of abandoned property are “ensured” that owners of houses and economic facilities have abandoned or are not using the property and that no business has been conducted on business premises for over 30 days. Moreover, Article 15 provides that “abandoned flats, houses and other abandoned housing facilities shall be allocated exclusively to refugees and displaced persons and persons without accommodation as a result of war activities...”. However, the use of abandoned business premises is regulated under a separate law, according to Article 18.

23. Articles 39-42 set out the terms upon which an owner of abandoned property may seek to regain possession of it. Article 39 states as follows: “The owner of abandoned property, in the event of permanent return, may claim the right to return of his property, or the right to a fair reimbursement within the context of a settlement between the Republika Srpska, the Federation of Bosnia and Herzegovina and the Republic of Croatia.”

24. Article 40 provides in pertinent part that if the owner of abandoned property seeks return of his property pursuant to Article 39 and the person to whom the property has been allocated has his

own property in the Federation of Bosnia and Herzegovina or the Republic of Croatia, then the property shall be returned to the owner within 30 days from the day the owner returns to his property or at the latest 60 days if compensation is due to the temporary user for reconstruction.

C. Law on Cessation of Application of the Law on Use of Abandoned Property

25. The Law on Cessation of Application of the Law on Use of Abandoned Property of 11 December 1998 (Official Gazette of the Republika Srpska, nos. 38/98, 41/98, 12/99, 31/99), as amended by the High Representative Decision of 27 October 1999 (hereinafter “the 1998 law”), establishes a detailed framework for persons to regain possession of property considered to be abandoned. The 1998 law entered into force on 19 December 1998 and supersedes the 1996 law. According to Article 1, it applies to “all real property, including privately-owned business premises, privately-owned houses and privately-owned apartments, and apartments with occupancy right which were vacated since 30 April 1991, whether or not the real property or apartment was declared abandoned: provided that the owner, possessor or user lost possession of the real property or the occupancy right holder lost possession of the apartment before 19 December 1998.”

26. Under Article 2 of the 1998 law, “any occupancy right or contract on use made between 1 April 1992 and 19 December 1998 is cancelled.” Article 3 gives the owner, possessor or user of real property who abandoned such property the right to repossess it and enjoy it on the same terms as he or she did before 30 April 1991 or the date it become abandoned. Article 4 states that the terms “owner”, “possessor” or “user” shall mean the persons who had such status under the applicable legislation at the time the property concerned became abandoned or when such persons first lost possession of the property, in the event that the property was not declared abandoned.

27. The owner, possessor or user of property subject to the 1998 law may file a claim at any time for repossession of his abandoned property pursuant to Article 7. Article 8 of the 1998 law clarifies that such “a claim for repossession of real property, including privately-owned business premises, privately-owned houses and privately-owned apartments, including any real property which is or was at any time used partly or wholly for business purposes” may be filed with the Ministry of Refugees and Displaced Persons in the municipality where the property is located. Pursuant to Article 9, the competent body of the Ministry of Refugees and Displaced Persons “shall” issue a decision on a claim for repossession of real property within 30 days from receipt of the claim. Moreover, Article 10 provides that proceedings for the repossession of property shall, unless otherwise specified, be carried out in accordance with the Law on General Administrative Proceedings and treated as an expedited procedure. However, unless otherwise provided in the 1998 law, Article 11 states that the claimant may not request a date for return of possession of the property earlier than 90 days after the claimant submitted his application.

V. COMPLAINTS

28. The applicant complains of deprivation of his private property rights and, indirectly, discrimination based on his ethnic origin. More specifically, he alleges an ongoing violation of Article 1 of Protocol 1 to the Convention, Article 8 of the Convention, and Article 2 of Protocol 4 to the Convention. He seeks repossession of his house and business premises. He further seeks compensation for pecuniary and non-pecuniary damage.

VI. SUBMISSIONS OF THE PARTIES

29. In its observations on the admissibility and merits of the application, the Republika Srpska primarily argues that the application is inadmissible. The respondent Party alleges that the applicant did not exhaust domestic legal remedies because he could have sought enforcement of his rights under the Law on Civil Proceedings before competent courts in the Republika Srpska. Moreover, the respondent Party notes that since the competence of the Chamber *ratione temporis* applies only to consideration of human rights violations occurring after 14 December 1995, the Chamber should not consider the applicant’s allegations of events occurring in February 1994. The respondent Party

further contends, in its reply to the applicant's claim for compensation, that because the applicant filed a claim for repossession with the Commission for Real Property Claims, the Chamber should reject the application as concerning the same subject matter pending before another competent international human rights body or a Commission established under the Annexes to the General Framework Agreement. Lastly, the respondent Party argues that the applicant's claim for compensation is ill-founded.

30. With respect to the merits, the respondent Party concedes that the human rights of the applicant were violated. The respondent Party states in its observations of 13 September 1999: "From the application, especially from the part that relates to the statement of facts, it appears that the human rights of the applicant were violated on 27 and 28 February 1994 and that the mentioned violations lasted all throughout the war, and that the application was submitted [to the Chamber] on 23 April 1998, which means almost two and a half years after the cessation of the war, ..."

31. The applicant maintains his complaint. He points out that he requested repossession of his property through various organs of the Republika Srpska, as described more fully above. Further, he alleges a continuing violation of his property rights because, as of the time of his application and initial submissions to the Chamber, he had not gained repossession of his property.

VII. OPINION OF THE CHAMBER

A. Admissibility

32. Before considering the merits of the case the Chamber must decide whether to accept it, taking into account the admissibility criteria set out in Article VIII(2) of the Agreement. According to Article VIII(2)(a), the Chamber must consider whether effective remedies exist and whether the applicant has demonstrated that they have been exhausted.

1. Exhaustion of domestic remedies

33. In the *Onić* case (case no. CH/97/58, decision on admissibility and merits, delivered on 12 February 1999, paragraph 38, Decisions January-July 1999), the Chamber held that the domestic remedies available to an applicant "must be sufficiently certain not only in theory but in practice, failing which they will lack the requisite accessibility and effectiveness. ...[M]oreover, ... in applying the rule on exhaustion it is necessary to take realistic account not only of the existence of formal remedies in the legal system ... concerned but also of the general legal and political context in which they operate as well as of the personal circumstances of the applicants."

34. The Republika Srpska has argued that in this case the applicant should have sought enforcement of his rights under the Law on Civil Proceedings before competent courts in the Republika Srpska. However, the Supreme Court of the Republika Srpska has previously stated that matters concerning abandoned property are within the sole competence of the Ministry for Refugees and Displaced Persons, and such issues could only be decided in administrative proceedings and not by the courts.

35. Consequently, having recourse to the courts does not appear to be an effective remedy, as the Chamber has previously held (*see, e.g.,* cases nos. CH/98/659 *et al., Pletilić and others*, Decision on Admissibility and Merits, delivered on 10 September 1999, paragraphs 151–152, Decisions August-December 1999).

36. The Chamber notes that on 1 February 1999, the applicant properly applied to the Ministry for Refugees and Displaced Persons in Prnjavor under the 1998 law to regain possession of his house and business premises. One year after the date when the Ministry should have issued its decision, the applicant received a favourable decision. Thus, the applicant did utilize proper domestic remedies to try to regain possession of his house and business premises. The applicant cannot be held responsible for the failure of the Ministry to adhere to the time limits for issuing decisions set by

the applicable law. The Chamber finds, under the circumstances, that the requirements of Article VIII(2)(a) of the Agreement have been met.

2. *Lis alibi pendens*

37. The Chamber notes that the respondent Party argues that the applicant filed a claim for repossession with the Commission for Real Property Claims of Displaced Persons and Refugees established by Annex 7 to the Agreement (CRPC), and as a result, the Chamber should not address the application. Article VIII(2)(d) of the Agreement provides that the “Chamber may reject or defer further consideration if the application concerns a matter currently pending before any other international human rights body responsible for the adjudication of application or the decision of cases, or any other Commission established by the Annexes to the General Framework Agreement.”

38. In this case, the applicant finally obtained repossession of his house and business premises on 20 April 2000 following a favourable decision on 2 March 2000 from the Ministry for Refugees and Displaced Persons in Prnjavor. He did later, on 24 October 2000, also receive a decision in his favour from CRPC, after he had already repossessed his premises. Accordingly, the Chamber finds it consistent with the objective of human rights to declare the application admissible and issue a decision without further delay.

B. Merits

39. Under Article XI of the Agreement, the Chamber must next address the question whether the facts established above disclose a breach by the respondent Party of its obligations under the Agreement. Under Article I of the Agreement, the Parties are obliged to “secure to all persons within their jurisdiction the highest level of internationally recognised human rights and fundamental freedoms”, including the rights and freedoms provided for in the Convention and the other treaties listed in the Appendix to the Agreement.

40. Under Article II(2) of the Agreement, the Chamber has competence to consider a) alleged or apparent violations of human rights as provided in the Convention and its Protocols, and b) alleged or apparent discrimination arising in the enjoyment of the rights and freedoms provided for in the 16 international agreements listed in the Appendix to the Agreement (including the Convention), where such a violation is alleged to or appears to have been committed by the Parties, including by any organ or official of the Parties, Cantons, or Municipalities or any individual acting under the authority of such an official or organ.

1. Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention

41. Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention provides as follows:

“Every natural or legal person is entitled to the peaceful enjoyment of his possessions. No one shall be deprived of his possessions except in the public interest and subject to the conditions provided for by law and by the general principles of international law.

“The preceding provisions shall not, however, in any way impair the right of a State to enforce such laws as it deems necessary to control the use of property in accordance with the general interest or to secure the payment of taxes or other contributions or penalties.”

42. The applicant alleges that his rights guaranteed by this provision have been violated. Other than arguing that the application is inadmissible, the respondent Party did not submit any observations under this provision, although, as quoted above, the respondent Party did state in general that the applicant’s human rights appeared to have been violated.

43. The Chamber notes that the applicant is the owner of the building in question which he used for housing and business purposes. Accordingly, the Chamber considers that the applicant’s rights in respect of the building in question constitute his “possession” for the purposes of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

44. Since the Prnjavor Municipality evicted the applicant from his premises and leased the premises to a private company prior to the entry into force of the Agreement, the Chamber has no competence *ratione temporis* to examine these events. However, after the Dayton Agreement became effective on 14 December 1995, the applicant repeatedly tried to regain possession of his property. In December 1997 he appealed, unsuccessfully, to the Municipal Assembly of Prnjavor. In February 1999 he initiated administrative proceedings in Prnjavor seeking repossession, and finally, he obtained a favourable decision from the Ministry for Refugees and Displaced Persons on 2 March 2000. The applicant regained possession of his premises on 20 April 2000. However, according to the lease contract of 28 February 1994, until the applicant regained possession, rent was payable to the Prnjavor Municipality on the applicant's premises in the amount of 300 DEM per month.

45. The Chamber considers that the allocation and lease of the premises by the Prnjavor Municipality to the private company on 28 February 1994 without any legal finding that the premises were abandoned and the failure of the authorities of the Republika Srpska to allow the applicant to regain possession of his property constitute an "interference" with his right to peaceful enjoyment of his possession. This interference was ongoing after the entry into force of the Dayton Agreement and until 2 March 2000, when the applicant finally obtained a decision returning possession of his property to him.

46. The Chamber must therefore examine whether this interference can be justified. For this to be the case, it must be in the public interest and subject to conditions provided for by law.

47. The respondent Party does not dispute that the applicant is the rightful owner of the premises in question. In fact, in the decision issued by the Ministry for Refugees and Displaced Persons in Prnjavor on 2 March 2000, the Ministry confirms that the applicant is the owner of the premises and was a good possessor of the premises on 30 April 1991. Nonetheless, the Prnjavor Municipality forcibly removed the applicant from his premises and leased the premises to a private company in exchange for monthly rent. According to the material in the case file, the property cannot be considered "abandoned property" under the 1996 law or the 1998 law. As a result, the lease agreement under which the private company occupied the property and the Municipality's continuing control over the property after the Dayton Agreement entered into force and until 2 March 2000 were not "subject to conditions provided for by law".

48. In addition, the Ministry did not issue its decision on the applicant's request for repossession in a timely manner. Under Article 9 of the 1998 law, the Ministry shall issue a decision on a claim for repossession of real property within 30 days from receipt of the claim. The applicant filed his claim for repossession with the Ministry on 1 February 1999, but the Ministry did not issue its decision on that claim until 2 March 2000. This was one year after the time limit for issuing such decision expired on 2 March 1999 under the 1998 law. Accordingly, the Ministry failed to act "subject to conditions provided for by law", which resulted in the applicant being deprived of his premises for one year longer than mandated by law.

49. Since the respondent Party's interference with the applicant's right to enjoyment of his possessions was not subject to conditions provided for by law, it is not necessary for the Chamber to examine whether it was in the public interest.

50. In conclusion, the Chamber finds the respondent Party has violated the applicant's right to peaceful enjoyment of his possessions as guaranteed by Article 1 of Protocol 1 to the Convention.

2. Article 8 of the Convention

51. Article 8 provides as follows:

“1. Everyone has the right to respect for his private and family life, his home and his correspondence.

“2. There shall be no interference by a public authority with the exercise of this right except such as is in accordance with the law and is necessary in a democratic society in the interests of national security, public safety or the economic well-being of the country, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, or for the protection of the rights and freedoms of others.”

52. The applicant claims his property rights guaranteed by Article 8 of the Convention have been violated. Apart from its observations on admissibility of the application, the respondent Party submitted no observations under this provision.

53. The Chamber notes that the applicant and his family lived in the house and worked in the business premises until February 1994, when the applicant was forcibly removed. The Chamber has previously held that persons seeking to regain possession of properties they lost possession of during the war retain sufficient links with those properties for them to be considered their “home” within the meaning of Article 8 of the Convention (*see, e.g., case no. CH/98/777, Pletilić, decision on admissibility and merits, delivered on 8 October 1999, paragraph 74, Decisions August-December 1999*). The Chamber therefore considers the part of the building used by the applicant for living space as his “home” for this purpose.

54. Since the Prnjavor Municipality evicted the applicant from his premises and leased the premises to a private company prior to the entry into force of the Agreement, the Chamber has no competence *ratione temporis* to examine these events. However, as explained above, after the Dayton Agreement became effective, the occupation of his premises continued even though the property cannot be considered to have been abandoned under either the 1996 or 1998 laws. Moreover, the applicant repeatedly tried to regain possession of his property. Finally, on 2 March 2000, he obtained a favourable decision from the Ministry and was granted the right to repossess his property.

55. The Chamber considers that the acquiescence of the authorities of the respondent Party in the allocation and lease of the property to a third party and the failure of the authorities of the respondent Party to allow the applicant to regain possession of his property constitute an “interference” with his right to respect for his private and family life and his home. This interference was ongoing after the entry into force of the Dayton Agreement and until 2 March 2000, when the applicant finally obtained a decision returning possession of his property to him.

56. The Chamber must therefore examine whether this interference has been in accordance with paragraph 2 of Article 8 of the Convention. For an interference to be justified under the terms of paragraph 2 of Article 8 of the Convention, the interference must be “in accordance with the law”, serve “a legitimate aim” enumerated in the paragraph, and be “necessary in a democratic society” for the furtherance of that aim. If any one of these conditions is not satisfied, then there is a violation of Article 8 (*Kevešević, case no. CH/97/46, decision on admissibility and merits of 10 September 1998, Decisions and Reports 1998, pp. 214-216*).

57. The Chamber has found, in the context of its examination of the case under Article 1 of Protocol 1 to the Convention, that the actions of the authorities of the Republika Srpska in acquiescing to the allocation and leasing of the applicant’s property to the private company without legal basis and failing to permit the applicant to regain possession of his property in a timely manner were not subject to conditions provided for by law. This is in itself sufficient to justify a finding that the interference with the applicant’s right to respect for his private and family life and his home as guaranteed by Article 8 of the Convention is not “in accordance with the law” either.

58. Accordingly, there has been a violation of the right of the applicant to respect for his private and family life and his home as guaranteed by Article 8 of the Convention.

VIII. REMEDIES

59. Under Article XI(1)(b) of the Agreement, the Chamber must address the question of what steps shall be taken by the respondent Party to remedy the established breaches of the Agreement.

60. The Chamber notes that the applicant was granted the right to repossess his property on 2 March 2000, and he in fact regained possession of his property on 20 April 2000.

61. The applicant submitted a claim for compensation for pecuniary damage in the amount of 300 KM per month since December 1995 and non-pecuniary damage in an unspecified amount. In its observations on this claim, the respondent Party argued only that the claim was ill-founded.

62. For the illegal use of his business premises since December 1995, the applicant seeks damages in the amount of 300 KM per month accruing since December 1995 through April 2000 when he finally obtained repossession of his premises. According to the lease agreement between the Prnjavor Municipality and the private company, this amount is equal to the rent payable on the applicant's property. The Chamber finds it appropriate to award the applicant 15.600 KM, which represents 300 KM per month commencing on 1 January 1996 through 30 April 2000. In addition, the Chamber finds it appropriate to award the applicant the sum of 3120 KM, which represents interest on the rent payable under the lease for this time period.

63. With respect to the applicant's claim for non-pecuniary damages, the Chamber finds it appropriate to award the applicant 2000 KM in respect of the suffering he experienced while he attempted to regain possession of his home.

64. Additionally, the Chamber awards simple interest at an annual rate of 10% on the sums awarded to be paid to the applicant in paragraphs 62 and 63 above. Interest shall be paid as of one month from the date on which this decision becomes final and binding in accordance with Rule 66 of the Chamber's Rules of Procedure on each sums awarded or any unpaid portion thereof until the date of settlement in full.

IX. CONCLUSION

65. For these reasons, the Chamber decides as follows:

- a) by 5 votes to 1, to declare the application admissible;
- b) by 5 votes to 1, that there has been a violation of the applicant's right to peaceful enjoyment of his possessions within the meaning of Article 1 of Protocol 1 to the Convention, the Republika Srpska thereby being in breach of Article 1 of the Agreement;
- c) by 5 votes to 1, that there has been a violation of the applicant's right to respect for his home within the meaning of Article 8 of the Convention, the Republika Srpska thereby being in breach of Article 1 of the Agreement;
- d) by 5 votes to 1, to order the Republika Srpska to pay to the applicant, as soon as this decision becomes final and binding in accordance with Rule 66 of the Chamber's Rules of Procedure, the sum of 18.720 KM (Convertible Marks) in compensation for pecuniary damage for illegal use of his property;
- e) by 5 votes to 1, to order the Republika Srpska to pay to the applicant, as soon as this decision becomes final and binding in accordance with Rule 66 of the Chamber's Rules of

Procedure, the sum of 2000 KM in compensation for non-pecuniary damage for illegal use of his home;

- f) unanimously, to dismiss the remainder of the applicant's claims for relief;
- g) by 5 votes to 1, to order the Republika Srpska to pay to the applicant simple interest at an annual rate of 10% (ten per cent) over the sums awarded or any unpaid portion thereof from the date set for payment until the date of settlement in full; and
- h) unanimously, to order the Republika Srpska to report to the Chamber within one month from the date on which this decision becomes final and binding in accordance with Rule 66 of the Chamber's Rules of Procedure on the steps taken by it to comply with the above orders.

(signed)
Peter KEMPEES
Registrar of the Chamber

(signed)
Michèle PICARD
President of the First Panel

DECISION ON ADMISSIBILITY AND MERITS
(delivered on 8 November 2002)

Case no. CH/98/603

R.T.

against

BOSNIA AND HERZEGOVINA
and
THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

The Human Rights Chamber for Bosnia and Herzegovina, sitting as the First Panel on 4 November 2002 with the following members present:

Ms. Michèle PICARD, President
Mr. Rona AYBAY, Vice-President
Mr. Dietrich RAUSCHNING
Mr. Hasan BALIĆ
Mr. Želimir JUKA
Mr. Miodrag PAJIĆ
Mr. Andrew GROTRIAN

Mr. Ulrich GARMS, Registrar
Ms. Olga KAPIĆ, Deputy Registrar

Having considered the aforementioned application introduced pursuant to Article VIII(1) of the Human Rights Agreement ("the Agreement") set out in Annex 6 to the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina;

Adopts the following decision pursuant to Articles VIII(2) and XI of the Agreement and Rules 52, 57 and 58 of the Chamber's Rules of Procedure:

I. INTRODUCTION

1. The applicant's child was killed by shell fragments from a hand grenade accidentally activated by a soldier of the 3rd Corps of the Army of the Republic of Bosnia and Herzegovina in 1993. In 1996, the applicant initiated a civil proceeding before the First Instance Court of Zenica (now the Municipal Court in Zenica) for compensation for pecuniary and non-pecuniary damages. However, as of today no compensation has been paid and proceedings are still ongoing.

2. The application raises issues under Article 6 (right to a fair hearing in a reasonable time) of the European Convention on Human Rights (the "Convention") and Article 1 of Protocol No. 1 (right to peaceful enjoyment of possessions) to the Convention.

II. PROCEEDINGS BEFORE THE CHAMBER

3. The application was submitted to the Chamber on 27 April 1998 and registered on 15 May 1998.

4. On 21 September 1998, the Chamber transmitted the application to the respondent Parties, Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina, for their observations under Article 6 of the Convention and Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

5. On 6 October 1998, Bosnia and Herzegovina submitted its written observations. On 29 September 1999 the Chamber sent a letter by registered mail to the applicant asking for new information in the case. The applicant replied to the respondent Party's observations on 16 October 2000.

6. On 27 February 2002, the applicant requested the Chamber to consider the case as a matter of urgency and to schedule a public hearing.

7. On 12 August 2002, the Federation of Bosnia and Herzegovina submitted its observations. It also made submissions to the Chamber on 22 October 2001 and 7 November 2001 concerning the stage of the proceedings before the domestic courts.

8. The Chamber deliberated on the admissibility and merits of the application on 5 July, 5 September, 7 October and 4 November 2002. On 4 November 2002, the Chamber adopted the present decision on admissibility and merits.

III. FACTS

9. On 19 August 1993, the applicant's child was killed by shell fragments from a hand grenade accidentally activated by a soldier of the 3rd Corps of the Army of the Republic of Bosnia and Herzegovina¹.

10. On 30 April 1996, the applicant and others (her husband and daughter) initiated a civil proceeding before the First Instance Court of Zenica against the State of Bosnia and Herzegovina—the 3rd Corps of the Army of Bosnia and Herzegovina for compensation for pecuniary and non-pecuniary damages.

11. On 18 February 1997, the First Instance Court issued its decision in which it ordered "the State of the Republic of Bosnia and Herzegovina – the 3rd Corps of the Army of Bosnia and

---

¹ During the armed conflict there was an Army of Bosnia and Herzegovina, however, since the entry into force of the Constitution of Bosnia and Herzegovina (Annex 4 of the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina), defence is within the competence of the Entities; therefore there is no Army of Bosnia and Herzegovina but an Army of the Federation and of the Republika Srpska.

Herzegovina, represented by the military attorney of the Federation of Bosnia and Herzegovina” to pay the following compensation to the applicant²:

a) Compensation for non-pecuniary damages:

For suffering caused to the relatives of the victim by the death of their loved one. The applicant and her husband were awarded 1,300 *Deutsche Marks* (“DEM”) each, and the applicant’s daughter was awarded 1,100 DEM. The payments could be made in the equivalent amounts in Dinars, plus legal interest commencing from the day of the decision.

b) Compensation for pecuniary damages:

- 483 DEM for funeral expenses and 1,284 DEM for the tombstone. The payments could be made in the equivalent amounts in Dinars, plus legal interest commencing from 20 August 1994 until the day of payment.
- 1,000 DEM for usual expenses related to the death, including expenses realised within the first seven days after the death in the amount of 600 DEM, plus legal interest commencing from 28 August 1993 until the day of payment; within the first forty days after the death in the amount of 200 DEM, plus legal interest commencing from 1 October 1993 until the day of payment; and within the first 6 months after the death in the amount of 200 DEM, plus legal interest commencing from 1 March 1993 until the day of payment.

12. On 1 April 1997, the military attorney of the Federation of Bosnia and Herzegovina appealed against the decision of 18 February 1997 relating to the amount of compensation awarded for non-pecuniary damages.

13. On 19 May 1997, the applicant, in accordance with the Law on Execution Procedure, Article 1 paragraphs 1 and 2, submitted a request for execution of the parts of the decision of 18 February 1997 that were not subject to the appeal of 1 April 1997 and were therefore “valid” and effective (*i.e.*, the parts relating to compensation for pecuniary damages and court expenses). On 21 May 1997, the First Instance Court issued a decision on execution of these parts of the decision. On 12 June 1997, the decision on execution was transferred to the Payment Bureau in Zenica for enforcement.

14. On 17 June 1997, the military attorney of the Federation of Bosnia and Herzegovina filed an objection with the First Instance Court against the decision on execution, pointing out that the 3rd Corps, as an unit of the Army of the Republic of Bosnia and Herzegovina, is not a proper defendant in the court proceedings. However, the objection was submitted after the legal deadline. On 14 July 1997, the military attorney further submitted a proposal to restore the case to the previous status (*i.e.*, to return the case to the state it was in prior to missing the deadline for submitting the objection, see paragraph 31 below). On the same date, the military attorney supplemented its objection of 17 June 1997, adding that in the court’s decision the legal interest amounts were not well defined and as such could not be executed.

15. On 15 July 1997, the Municipal Court in Zenica issued a decision accepting both the Ministry of Defense’s proposal to restore the case to the previous status and the objection of 17 June 1997.

16. On 21 July 1997, the military attorney submitted a supplement to the appeal of 1 April 1997 concerning the legal interest on the compensation awarded for pecuniary damages.

17. On 23 July 1997, the Zenica Cantonal Court partially accepted the appeal of 1 April 1997. It accepted the appeal against the decision of 18 February 1997 and it cancelled the part relating to the compensation for non-pecuniary damages. However, it did not accept the appeal against the part of the decision relating to the compensation for pecuniary damages (as included in the supplement of 21 July 1997); the Court held that this part of the decision became “valid” and effective on 25 March 1997. The Court reasoned that the applicant’s request for non-pecuniary damages was inappropriate because it was expressed in a foreign currency in contravention to Article 1 of the Law on Currency, which provides that the only legal currency for such payments within the territory of

² Note that in February 1997, the currency in Bosnia and Herzegovina was the Dinar.

Bosnia and Herzegovina is the "Dinar". The case was thus returned to the First Instance Court for a retrial of the relevant part of the decision.

18. On 24 September 1997, the Zenica Municipal Court refused the defendant's objection of 17 June 1997 because it was contrary to Article 50 of the Law on Execution Procedure, and it held that the decision on execution of 21 May 1997 was valid in its entirety. The defendant appealed this decision to the Cantonal Court.

19. On 14 January 1998, the Cantonal Court dismissed the appeal and confirmed the Municipal Court's decision of 24 September 1997. The Cantonal Court stated that although the 3rd Corps and the Army of Bosnia and Herzegovina have no legal capacity as debtors or to participate in court proceedings, the State of Bosnia and Herzegovina as a legal subject can be held responsible as a debtor and as a proper defendant in the case.

20. On 26 February 1998, the Municipal Court ordered the Payment Bureau, branch office in Sarajevo, to execute the decision on execution of 21 May 1997.

21. On 31 March 1998, the defendant submitted to the Municipal Court a request for renewal of the proceedings resulting in the decision of 18 February 1997, because new facts had appeared that were not taken into account and because there were irregularities in the proceedings. On the same day, it requested that the Court postpone execution of the payment of legal interest, pending the outcome of the renewed proceedings, because irreparable harm could occur by paying the extremely high amount requested (188,527 DEM). On 9 April 1998, the Municipal Court postponed the execution pending the outcome of the renewed proceedings, but it did not suspend the payment of the main debt amounting to 2,768.40 DEM. The applicant appealed this decision.

22. On 19 June 1998, the Cantonal Court, pursuant to Article 63 paragraph 1 point 1 of the Law on Execution Procedure, refused the applicant's appeal and confirmed the Municipal Court's decision of 9 April 1998.

23. On 26 October 1999, the Municipal Court allowed the renewal of the proceedings and annulled its decision of 18 February 1997 in relation to non-pecuniary damages. It reasoned that the defendant would suffer enormous damages if the execution procedure was realized because the amount due in legal interest was extremely high (188,527 DEM) as compared to the main debt of 2,768.00 DEM. It also stated that since the basis of the interest was not well defined in foreign or local currency, it was not possible clearly to estimate the amount due. The applicant appealed this decision.

24. On 10 May 2000, the Cantonal Court accepted the applicant's appeal, annulled the decision of 26 October 1999, and returned the case to the first instance court. The Court held that the conditions for the renewal of the proceedings were not met since the alleged new facts regarding the award of legal interest could not be considered as new facts for the purpose of renewal of the proceedings under Article 421 of the Code of Civil Procedure. On 3 November 2000, the Municipal Court decided not to allow the renewal of the proceedings.

25. On 11 December 2000, the defendant appealed, requesting the Cantonal Court to cancel the decision of 3 November 2000 and to return the case to the first instance court.

26. On 30 May 2001, the Cantonal Court accepted the appeal and annulled the decision of 3 November 2000. It returned the case to the First Instance Court with an instruction to reconsider whether the defendant – the State of Bosnia and Herzegovina, the Army of Bosnia and Herzegovina, or the 3rd Corps – had legal capacity to participate in the court proceedings as of 18 February 1997.

27. On 13 September 2001, the Municipal Court again decided not to allow the renewal of the proceedings, and it held that the defendant was indeed a proper party to the case. The Court quoted the submission of the military attorney saying that:

"the second instance court precisely instructed that it was necessary to establish whether the Republic of Bosnia and Herzegovina had the capacity of legal person on the date of issuance

of the first instance judgment. The Defendant's representative states that is not the case, as the Dayton Constitution in its Article I provides that the Republic of Bosnia and Herzegovina, whose official name now is Bosnia and Herzegovina, would continue with its legal existence under that name. It is generally known that the Dayton Agreement entered into force at the end of 1995. Besides, the Army of the Republic of Bosnia and Herzegovina, in the sense of armed formation, did not exist on that date under that name, as the Law on Armed Forces of the FBiH entered into force on the date of 29 August 1996. This Law provides in its Article 36 that the Armed Forces of the Federation consist *inter alia* of the Army of the Federation. Article 27 of this same Law provides that the Federal Ministry of Defence is only a body of the Federation. Further, the Defendant's representative emphasises that the Republic Military Attorney's Office has never existed under that name as it is stated in the aforementioned judgment because in the Law on the Federal Attorney's Office it is provided that the Federation is represented by the Federal Attorney's Office and only in the Amendments to the provisions of the Law on the Federal Attorney's Office amended in 1998 it is provided that the Federal Ministry of Defence and the Army of the Federation are represented by a relevant organisational unit. Taking into consideration the aforementioned it is evident that in this legal matter only the Federation of Bosnia and Herzegovina could be a Defendant as only it, as such, has the legal standing to be sued."

The Court added that:

"Firstly, based on the letters of the attorney for representation at hearings in this legal matter attached by the Defendant, the Court finds that the Defendant accepted completely its standing to be sued, which means that the Defendant is correctly determined. This also comes from the second instance decision number Gž-362/97 of the date of 14 January 1998, which undoubtedly confirms the existence of the Defendant. Besides, based on quotations of the Defendant's representative, who emphasised at the hearing some provisions of the Constitution and Law, it is evident that the Defendant is correctly determined and that the organs determined by the Defendant are *ex lege* legal successors."

The defendant appealed this decision.

28. On 6 May 2002, the Cantonal Court refused the appeal and confirmed the First Instance Court's decision.

IV. RELEVANT LEGAL PROVISIONS

A. Code of Civil Procedure of the Federation of Bosnia and Herzegovina

29. Article 10 of the Code of Civil Procedure of the Federation of Bosnia and Herzegovina (Official Gazette of the Federation of Bosnia and Herzegovina no. 42/98) provides: "The Court shall conduct the procedure without any unnecessary delay, causing as few expenses as possible and preventing any abuse of the rights of the parties in the proceedings."

30. Provisions regarding renewal of proceedings or retrial are contained in Chapter XXVI – Extraordinary Legal Remedies. A trial that has been duly completed by a court decision may be repeated on the proposal of a party if, *inter alia*:

- a) a person ineligible to act as a party in civil proceedings has appeared in the role of the defendant to the trial (Article 391.3) and this fact was not stated in the previous trial or stated without achieving success (Article 392); or
- b) the party learns about new facts, or finds or obtains the possibility of using new evidence which might have caused a decision more favorable to that party if those facts or evidence had been presented in the previous proceedings (Article 391.10), but only if the party was, without its own fault, unable to present the circumstances in question before the previous trial was concluded by a final and binding judgment (Article 392).

The proposal for retrial must be submitted within 30 days after the day the decision was served on the plaintiff (Article 393.3). If it is not submitted within the deadline of 30 days, then it shall be dismissed (Article 395). The request for a retrial shall always be submitted to the court that issued the first instance judgment (Article 394).

31. As to restoration of the previous status, Article 106 provides that if a party misses the deadline set for making motions, and because of that, loses the right to make a motion, the court shall, on the proposal of that party, allow it to conduct such action at some later time (restoration of the previous status), provided it assesses that there are justifiable reasons for the omission. When the restoration of the previous status is allowed, the case is returned to the state it was in before the omission, and all decisions made by the court because of the omission shall be vacated. The proposal for restoration of the previous status normally does not affect the course of the proceedings. However, the court may decide to temporarily interrupt the proceedings until reaching a final decision on the proposal (Article 109).

B. Law on Obligations of the Republic of Bosnia and Herzegovina

32. The relevant provisions of the Law on Obligations of the Republic of Bosnia and Herzegovina (Official Gazette of the Republic of Bosnia and Herzegovina nos. 2/92 and 13/93) state as follows:

Article 193: “(1) A person who causes someone’s death is obliged to provide compensation for the regular expenses of his/her funeral.”

Article 201: “(1) In the event of the death of a person, the court may award to the members of his/her close family (spouse, children and parents) a just cash compensation for their mental suffering.”

V. COMPLAINTS

33. The applicant alleges that her right to a fair hearing as guaranteed by Article 6 of the Convention has been violated. Additionally, she alleges a violation of her right to peaceful enjoyment of possessions as protected by Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

VI. SUBMISSIONS OF THE PARTIES

A. Bosnia and Herzegovina

34. In its observations, Bosnia and Herzegovina notes that the applicant directed her application against Bosnia and Herzegovina as the respondent Party. However, the applicant complains about the proceedings pending before the Municipal and Cantonal Courts in Zenica. As these Courts are courts of the Entity and not of the State, Bosnia and Herzegovina cannot be the appropriate respondent Party; therefore, the application should be declared inadmissible *ratione personae* as against Bosnia and Herzegovina.

B. The Federation of Bosnia and Herzegovina

35. In its observations of 12 August 2002, the Federation of Bosnia and Herzegovina suggests that the Chamber declare the application inadmissible in part in accordance with Article VIII(2)(a) of the Agreement because the applicant has not exhausted effective domestic remedies.

36. The Federation of Bosnia and Herzegovina argues that the proceedings before the Municipal Court in Zenica related to compensation for non-pecuniary damages are still pending. Therefore, it suggests that the Chamber follow its previous practice as stated in *M.G. v. the Republika Srpska*, “not to accept the application in accordance with Article VIII(2)(a) of the Agreement since court proceedings are still pending before the national authorities. The Chamber has no reason to doubt that these proceedings are anything other than “effective”, within the meaning of the Agreement and

the applicant has not demonstrated that she has exhausted the effective domestic remedies available to her” (case no. CH/98/709, decision on admissibility of 9 September 1999, paragraphs 18 and 19, Decisions August–December 1999).

37. The Federation of Bosnia and Herzegovina points out that the judgment of the First Instance Court in Zenica of 18 February 1997 is partly valid and effective in the present case and should be considered the final decision in the sense of Article VIII(2) of the Agreement. Article 16 of the Law on Execution Proceeding provides that the court shall decide about execution on the basis of the enforceable document, which in the present case is the partly valid judgment of the First Instance Court in Zenica of 18 February 1997. Therefore, the Federation of Bosnia and Herzegovina argues that the six-month rule should apply to this part of the judgment. As the application was submitted to the Chamber on 27 April 1998, one year and one month after the judgement of 18 February 1997 became valid and effective, the conditions have been met for the Chamber to declare the application inadmissible in accordance with Article VIII(2)(a) of the Agreement.

38. If the Chamber does not declare the application inadmissible, then the Federation of Bosnia and Herzegovina submits that the application should be considered manifestly ill-founded. With respect to Article 6 of the Convention, the Federation of Bosnia and Herzegovina argues that the domestic courts have complied with the requirement of a fair and public hearing before an independent and impartial tribunal established by law. Regarding the length of the proceedings, the respondent Party contends that the case is very complex because the dispute arose from several legal matters, with an aim to obtain compensation for pecuniary and non-pecuniary damages, requiring a large number of relevant facts to be gathered. Moreover, the length of the proceedings was not influenced by the conduct of the respondent Party, but rather, the conduct of the applicant contributed to the length of the proceedings. The Federation of Bosnia and Herzegovina argues that the applicant's right to payment of the main debt has not been contested and could have been executed a long time ago but “the applicant by her insistence to receive the payment of “the interest” contributed to the fact that she has not been paid”. Taking these facts into consideration, the Federation of Bosnia and Herzegovina concludes that the requirement of reasonable time within the meaning of Article 6(1) of the Convention has not been violated.

39. As to the alleged violation of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, the Federation of Bosnia and Herzegovina submits that the applicant's right to property has not been violated by its organs since no court decision has denied the applicant's right to compensation for either pecuniary or non-pecuniary damages. It is indisputable that the applicant is entitled to the payment for compensation in the amount of 2,768.40 DEM and 180 DEM under the partly valid judgment of the First Instance Court in Zenica of 18 February 1997. The issue of payment of the legal interest was decided by the procedural decision of the Municipal Court in Zenica of 13 September 2001, which became valid and effective on 6 May 2002. In addition, the respondent Party notes that the Municipal Court in Zenica has scheduled a hearing to determine the applicant's compensation for non-pecuniary damages for 13 August 2002.

C. The applicant

40. The applicant maintains her complaints. She emphasises that this case involves obstruction of her rights as it was transferred back and forth between the Municipal and Cantonal Courts numerous times.

VII. OPINION OF THE CHAMBER

A. Admissibility

41. Before considering the merits of the case, the Chamber must decide whether to accept it, taking into account the admissibility criteria set out in Article VIII(2) of the Agreement. In accordance with Article VIII(2)(a) of the Agreement, “the Chamber shall take into account ... whether effective remedies exist, and the applicant has demonstrated that they have been exhausted and that the application has been filed with the Commission within six months from such date on which the final

decision was taken.” Article VIII(2)(c) states that the Chamber shall dismiss any application, which it considers incompatible with the Agreement, manifestly ill-founded, or an abuse of the right of petition.

1. Compatibility *ratione personae* as against Bosnia and Herzegovina of the complaint under Article 6 of the Convention

42. The applicant directs her application against Bosnia and Herzegovina and the Federation of Bosnia and Herzegovina. The Chamber notes that the applicant has not provided any indication that Bosnia and Herzegovina is in any way responsible for the proceedings complained of before the Zenica Municipal and Cantonal Courts, nor can the Chamber on its own motion find any such evidence. The fact that Bosnia and Herzegovina is one of the defendants in these proceedings cannot involve its responsibility under Article 6 of the Convention. The complaint of unreasonable length of proceedings is therefore incompatible *ratione personae* with the Agreement insofar as it is directed against Bosnia and Herzegovina.

2. Exhaustion of domestic remedies

43. The respondent Party objects to the admissibility of the application also on the ground that the applicant has not exhausted the domestic remedies available to her on the basis that the proceedings before the Municipal Court in Zenica related to compensation for non-pecuniary damages are still pending. It accordingly suggests that the Chamber follow its previous practice as stated in *M.G. v. the Republika Srpska*, “not to accept the application in accordance with Article VIII(2)(c) of the Agreement since court proceedings are still pending before the national authorities. The Chamber has no reason to doubt that these proceedings are anything other than “effective”, within the meaning of the Agreement and the applicant has not demonstrated that she has exhausted the effective domestic remedies available to her” (case no. CH/98/709, decision on admissibility of 9 September 1999, paragraphs 18 and 19, Decisions August—December 1999).

44. The Chamber notes, however, that the applicant’s complaint in this case is exactly that the court proceedings pending before the national authorities have by now lasted for such a time as to violate the requirement of fair hearing within reasonable time. The applicant initiated these civil proceedings in 1996, and she has obtained judgments in her favour, which have remained unenforced. The Chamber notes that it is true that it is still open to the applicant to make further attempts to enforce the judgement in her favour. However, she has already made repeated attempts to remedy her situation and they have been unsuccessful. The applicant has thus had “normal recourse” to domestic remedies and it has proved to be ineffective in practice. The respondent Party has not sought to claim that there is any remedy available to the applicant against the failure of the domestic courts to issue a final decision upon her proceedings and to obtain its enforcement, and the Chamber for its part is not aware of any such remedy. Accordingly, the Chamber does not consider that there is any effective remedy available to the applicant which she should be required to exhaust. The fact that the proceedings are still pending does not preclude the Chamber from examining on the merits whether their duration to date has been unreasonably long in violation of Article 6 of the Convention (see case no. CH/00/4295, *Osmanagić*, decision on admissibility and merits of 5 March 2002, paragraphs 40-41). The Chamber therefore decides that the application is not inadmissible under Article VIII(2)(a) in respect of the requirement to exhaust domestic remedies.

3. Six-months rule

45. The respondent Party claims that the application is inadmissible in respect to the six-months rule, as it was filed on 24 April 1998, more than one year after the decision of the First Instance Court of 18 February 1997 had become partly valid and effective.

46. The Chamber notes that the purpose of the six-months rule is not to create an empty formal requirement. On the contrary, the rule is designed to ensure a certain degree of legal certainty and to ensure that cases raising issues under the Convention are examined within a reasonable time. It further points out that where the alleged violation consists of a continuing situation, the six-month limit has no application unless and until that situation comes to an end. This is the case of the

present applicant, who is complaining of the fact that she is unable to obtain from the Federation judiciary a “final decision” and its enforcement. The Chamber therefore decides that the application is not inadmissible under the six months rule in Article VIII(2)(a) of the Agreement.

4. Conclusion as to admissibility

47. The Chamber finds that no other ground for declaring the case inadmissible has been established. Accordingly, the Chamber declares the application admissible in relation to Article 6 of the Convention and Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention insofar as it is directed against the Federation of Bosnia and Herzegovina. The Chamber declares the remainder of the application inadmissible.

B. Merits

48. Under Article XI of the Agreement the Chamber must next address the question of whether the facts established above disclose a breach by the respondent Party of its obligations under the Agreement. Under Article I of the Agreement the parties are obliged to “secure to all persons within their jurisdiction the highest level of internationally recognised human rights and fundamental freedoms”, including the rights and freedoms provided for in the Convention.

49. The applicant complains about the length of her civil proceedings before the Municipal Court and the Cantonal Court.

50. Paragraph 1 of Article 6 of the Convention, insofar as is relevant, reads as follows:

“In the determination of his civil rights and obligations ..., everyone is entitled to a fair and public hearing within a reasonable time by an independent and impartial tribunal established by law....”

51. The first step in establishing the length of the proceedings is to determine the period of time to be considered. On 30 April 1996 the applicant initiated civil proceedings before the First Instance Court in Zenica requesting compensation for the death of her child. Approximately one year later, on 18 February 1997, the Court issued a decision awarding compensation to the applicant. However, since then the applicant has not been able to obtain the awarded compensation because the proceedings were still ongoing until May 2002. The defendant submitted appeals and objections, as well as requests for retrial and for restoring the case to the previous status. The Chamber recalls that the European Court of Human Rights (“European Court”) has held that Article 6 applies also to enforcement proceedings. The European Court has held that the enforcement proceedings constitute a second stage, which should be considered in assessing the duration of proceedings under Article 6 paragraph 1. (see Eur. Court HR, *Martins Moreira v. Portugal*, judgment of 26 October 1988 Series A no. 143; Eur. Court HR, *Silva Pontes v. Portugal*, judgment of 23 April 1994 Series A No. 286 A). Therefore, in the present case the proceedings have already lasted more than 6 years and are still pending.

52. The reasonableness of the length of proceedings is to be assessed having regard to the criteria laid down by the Chamber, namely the complexity of the case, the conduct of the applicant and of the relevant authorities, and other circumstances of the case (see, e.g., case no. CH/97/54, *Mitrović*, decision on admissibility of 10 June 1998, paragraph 10, Decisions and Reports 1998, with references to corresponding case-law of the European Court of Human Rights).

53. The Chamber notes that the ongoing issues in the underlying case are related, *inter alia*, to the defendant as indicated by the applicant as a proper party to the case; and to the proper currency of the compensation awards and the applicable legal interest on those awards. The Chamber notes that the alleged mistake made by the First Instance Court in defining the interest to be paid on the main compensation award has been subject to several procedural objections and was the main issue at stake for the past four years. Further, the Chamber also notes that for more than five years after the first judgment in the applicant’s favor the courts were apparently unable to correctly decide on the issue of the eligibility of the defendant as a party to the case. This matter appears to have been

finally settled by the Cantonal Court on 6 May 2002. To sum up, the factual and legal questions raised by the case do not appear to the Chamber to be so complex as to require over six years of proceedings. Moreover, the excessive procedural delays have not been justified by the Federation of Bosnia and Herzegovina.

54. The Federation suggests in its observations that the applicant's conduct contributed to or even caused the length of the proceedings because she insisted on payment of the full amount adjudged to her, instead of accepting the principal and renouncing to pursue enforcement for the interest accrued in her favor (see paragraph 38 above). The Chamber finds that the applicant's justified insistence on payment of all the sums awarded to her can in no way shift the responsibility for the excessive length of the judicial proceedings from the Federation authorities to the applicant.

55. The Chamber further notes that the decision of the First instance Court of 18 February 1997 was "final, binding and enforceable" in relation to the compensation for pecuniary damages. Nevertheless the applicant has not been able to receive compensation on that part since then mainly because of the dispute as to who was the defendant or enforcee, issue that was only decided on 13 September 2001.

56. The European Court of Human Rights has held, where a decision of a tribunal is within its scope, Article 6 applies also to the enforcement proceedings (Eur. Court HR, *Scollo v. Italy*, judgment of 29 September 1995, Series A no. 315C; Eur. Court HR, *Hornsby v. Greece*, judgment of 19 March 1997, Reports of Judgments and Decisions 1997-II, pp.510-511). In the *Hornsby* case the European Court found that Article 6 embodies the right to a court and stated that:

“..that right would be rendered illusory if a Contracting States domestic legal system allowed a final binding judicial decision to remain inoperative to the detriment of one party. It would be inconceivable that Article 6 should prescribe in detail procedural guarantees afforded to litigants without protecting the implementation of judicial decisions, to construe Article 6 as being concerned exclusively with access to a court and the conduct of proceedings would be likely to lead to situations incompatible with the principle of the rule of law which the Contracting States undertook to respect when they ratified the Convention. Execution of a judgement given by any court must therefore be regarded as an integral part of the trial for the purposes of Article 6; moreover the Court has already accepted this principle in cases concerning the length of proceedings.” (*id.* paragraph 40 of the Judgement).

57. In the *Scollo* case the Court found that prolonged delay in the enforcement of a judgment entitling the applicant to possession of an apartment had involved a breach of Article 6 of the Convention, because the inertia of the competent administrative authorities engaged the responsibility of the State (*Scollo* at paragraphs 44 -45). In the *Hornsby* case it found that, by failing over a period of five years to take the necessary measures to comply with a judicial decision, the relevant authorities had deprived the provisions of Article 6(1) of the Convention of all useful effect and that there was therefore a breach of Article 6 (paragraph 45 of the *Hornsby* Judgement). In the Chamber's opinion the situation is similar in the present case. The inertia of the competent authorities in not taking the necessary steps to enforce the court decision and compensate the applicant involves the responsibility of the respondent Party.

58. The Chamber therefore finds that the Federation of Bosnia and Herzegovina violated the right of the applicant protected by Article 6 paragraph 1 of the Convention to a fair hearing within a reasonable time in the determination of a civil right.

59. The applicant also complains that her rights under Article 1 of Protocol No. 1 have been violated. However, taking into consideration its conclusion in relation to Article 6 of the Convention, the Chamber decides it is not necessary separately to examine the application under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

VIII. REMEDIES

60. Under Article XI(1)(b) of the Agreement, the Chamber must address the question of what steps shall be taken by the respondent Party to remedy established breaches of the Agreement. In this regard the Chamber shall consider issuing orders to cease and desist, monetary relief, as well as provisional measures.

61. The Chamber recalls that in her application, the applicant only requested compensation for pecuniary damages, as established by the First Instance Court in Zenica. The Chamber further notes that it has found a violation of the applicant's rights as guaranteed by Article 6 paragraph 1 of the Convention. Therefore, it considers it appropriate to order the respondent Party to pay to the applicant compensation for pecuniary damages and interest, as awarded by the First Instance Court in its decision of 18 February 1997 (as described in paragraph 11 above), within one month from the date on which this decision becomes final and binding in accordance with Rule 66 of the Chamber's Rules of Procedure.

IX. CONCLUSIONS

62. For the above reasons, the Chamber decides:

1. unanimously, that the application is admissible against the Federation of Bosnia and Herzegovina with respect to the complaint under Article 6 of the Convention;

2. unanimously, that the application is admissible against the Federation of Bosnia and Herzegovina with respect to the complaint under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention;

3. unanimously, that the application is inadmissible against Bosnia and Herzegovina;

4. unanimously, that the Federation of Bosnia and Herzegovina has violated the right of the applicant to a fair hearing within a reasonable time and the right to have decisions of courts enforced as guaranteed by paragraph 1 of Article 6 of the European Convention on Human Rights, the Federation of Bosnia and Herzegovina thereby being in breach of Article I of the Human Rights Agreement;

5. unanimously, that, taking into consideration its conclusion in relation to Article 6 of the Convention, it is not necessary separately to examine the application under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention;

6. unanimously, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to pay to the applicant compensation for pecuniary damages and interest as awarded by the First Instance Court in Zenica, judgment no. P-593/96 of 18 February 1997, within 1 month from the date on which this decision becomes final and binding in accordance with Rule 66 of the Chamber's Rules of Procedure; and

7. unanimously, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to report to the Chamber on the steps taken by it to comply with these orders within 3 months from the date on which this decision becomes final and binding in accordance with Rule 66 of the Chamber's Rules of Procedure.

(signed)
Ulrich GARMS
Registrar of the Chamber

(signed)
Michèle PICARD
President of the First Panel

DECISION ON ADMISSIBILITY AND MERITS
(delivered on 9 March 2001)

Case no. CH/98/617

Pavle LONČAR

against

THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

The Human Rights Chamber for Bosnia and Herzegovina, sitting in plenary session on 7 March 2001 with the following members present:

Ms. Michèle PICARD, President
Mr. Giovanni GRASSO, Vice-President
Mr. Dietrich RAUSCHNING
Mr. Hasan BALIĆ
Mr. Rona AYBAY
Mr. Želimir JUKA
Mr. Jakob MÖLLER
Mr. Mehmed DEKOVIĆ
Mr. Manfred NOWAK
Mr. Miodrag PAJIĆ
Mr. Vitomir POPOVIĆ
Mr. Viktor MASENKO-MAVI
Mr. Andrew GROTRIAN
Mr. Mato TADIĆ

Mr. Peter KEMPEES, Registrar
Ms. Olga KAPIĆ, Deputy Registrar

Having considered the aforementioned application introduced pursuant to Article VIII(1) of the Human Rights Agreement ("the Agreement") set out in Annex 6 to the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina;

Adopts the following decision pursuant to Articles VIII(2) and XI of the Agreement and Rules 52, 57 and 58 of the Chamber's Rules of Procedure:

I. INTRODUCTION

1. The applicant, a citizen of Bosnia and Herzegovina of Serb origin, previously worked in the Frankfurt (Germany) office of "Unioninvest Holdings d.d." a company registered in the Federation of Bosnia and Herzegovina. He was dismissed in 1993. In 1996 he initiated proceedings before the courts of the Federation against his dismissal. These proceedings are still pending.
2. The case raises issues primarily under the guarantee of a right to a fair trial within a reasonable time, contained in Article 6 of the European Convention on Human Rights.

II. PROCEEDINGS BEFORE THE CHAMBER

3. The application was introduced on 29 April 1998 and registered on 15 May 1998.
4. On 15 October 1998 the Chamber, sitting as the First Panel, adopted its decision on the admissibility of the case, which was dispatched on 18 January 1999. The First Panel declared the application inadmissible, noting that the dismissal of the applicant took place before 14 December 1995. It concluded that the application was therefore outside the Chamber's competence *ratione temporis*, pursuant to Article VIII(2)(c) of the Agreement.
5. On 22 February 1999 the applicant submitted a request for a review of the decision. In pursuance of Rule 64(1) of the Chamber's Rules of Procedure, the request was considered by the Second Panel, which on 8 May 2000 recommended to the plenary Chamber that the request be accepted. The plenary Chamber considered the request and the Second Panel's recommendation on 12 May 2000. It decided to accept the request for review, to revoke the decision of the First Panel of 15 October 1998 declaring the case inadmissible, and to restore the application to the Chamber's list of cases for further consideration.
6. The case was transmitted to the Federation of Bosnia and Herzegovina for its observations on its admissibility and merits, which were received on 16 June 2000. The applicant's reply to these observations, which included a claim for compensation, was received on 4 July 2000. The observations of the Federation on the applicant's claim for compensation were received on 28 July 2000.
7. On 2 November 2000 the applicant made a further written submission to the Chamber, which was sent to the Federation for information.
8. The Chamber considered the admissibility and merits of the application on 6 September 2000 and on 7 March 2001. On the latter date it adopted the present decision.

III. ESTABLISHMENT OF THE FACTS

A. The particular facts of the case

9. The applicant is a citizen of Bosnia and Herzegovina of Serb origin. He was an employee of the firm Unioninvest and started to work as the branch director of its Frankfurt office in 1991. On 3 December 1993, the applicant received a fax from the General Director of Unioninvest in Sarajevo dismissing him for the reason that he had been causing "negative effects" on the economic development of the firm. An appeal against this decision was allowed to the competent court in Sarajevo within 15 days from delivery. As it was difficult in those days to send a letter to Sarajevo, the applicant attempted to send a fax through the Frankfurt office of Unioninvest, requesting the appeal to be transferred to the competent court in Sarajevo. The Frankfurt office refused to send the appeal of the applicant with the explanation that this was his "private matter".
10. On 13 September 1995 the labour court in Frankfurt rejected the applicant's claim that his dismissal be declared unlawful, stating that it was not competent *ratione loci* to decide on the matter.

11. On 9 March 1996, after having returned to Sarajevo, the applicant requested Unioninvest to send him another copy of the decision terminating his employment. He never received an answer. On 12 June 1996 the applicant initiated proceedings against Unioninvest before the competent court in Sarajevo, requesting that the decision of 3 December 1993 be annulled and Unioninvest be ordered to re-employ him. The proceedings before the Municipal Court in Sarajevo are still pending. The applicant stated that 19 hearings have been held in his case, but that they have been repeatedly postponed, due to the failure of Unioninvest to co-operate with the court. Examples of this include the repeated failure of the representative of Unioninvest to attend the court hearings, and also its failure to provide a copy of its corporate statute, despite being requested to do so by the court. The applicant states that the court has remained passive in the face of this behaviour.

B. Relevant legal provisions

12. Article 434 of the Law on Civil Proceedings (Official Gazette of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia no. 4/77) states that in disputes concerning employment, the Court shall pay special attention to the need to solve such disputes as a matter of urgency. The new Law on Civil Proceedings, in force in the Federation since 11 November 1998, contains the same provision in Article 426 (Official Gazette of the Federation of Bosnia and Herzegovina no. 42/98).

IV. COMPLAINTS

13. The applicant complains of his dismissal by Unioninvest in 1993, claiming that it was motivated by discriminatory reasons, due to the fact that he is of Serb origin. He also complains of the conduct of the proceedings before the Municipal Court I in Sarajevo, claiming that the court has delayed them unreasonably.

V. SUBMISSIONS OF THE PARTIES

A. The respondent Party

14. The Federation submitted its observations on the admissibility and merits of the case on 16 June 2000.

1. Admissibility

15. It first claims that the applicant did not properly complete the Chamber's application form and that therefore the Chamber should refuse to accept the application on this ground.

16. The Federation also claims that the Chamber is not competent to consider the case *ratione temporis*. This is because the applicant's employment was terminated on 3 December 1993, before the entry into force of the Agreement. It also points out that it cannot be held responsible for the actions of Unioninvest, and therefore the application is also inadmissible *ratione personae*.

17. On the question of the exhaustion of domestic remedies, the Federation claims that the application is inadmissible on the ground that the applicant has not exhausted the domestic remedies available to him. It states that the proceedings he initiated before the Court of First Instance I in Sarajevo are still pending and that as a result his application to the Chamber is premature.

2. Merits

18. On the merits of the case, the Federation claims that there has been no violation of any of the rights of the applicant as guaranteed by the Convention. It claims that the general manner of organisation of the court system in the Federation, in particular the manner of appointment and terms of service of judges, is in accordance with the requirements of Article 6 of the Convention.

Concerning the length of the proceedings before the Federation courts, the agent of the Federation states that this has not been unreasonable and that the applicant is himself to blame for any delay. The agent stated that the applicant did not initiate proceedings before the Municipal Court I until 13 June 1996, two and a half years after the decision of Unioninvest terminating his employment. The agent also pointed out that the Municipal Court I transmitted his complaint to the defendant within two and a half months of receiving it. In addition, on 2 May 1998 the applicant's representative submitted new information concerning his claim, which contributed to the length of the proceedings, as it necessitated the taking of further evidence.

19. The Federation also states that criminal proceedings were instituted against the applicant arising out of his conduct while employed with Unioninvest, and that he was granted an amnesty in respect of these proceedings on 14 December 1999. The Federation claims that this fact caused further complications in the proceedings.

20. In conclusion, the Federation suggests to the Chamber to declare the case inadmissible for non-exhaustion of domestic remedies and as outside the competence of the Chamber *ratione temporis*, or in the alternative, to declare it inadmissible as manifestly ill-founded.

B. The applicant

21. The applicant maintains his complaint. He claims that the delay in the proceedings before the Municipal Court I is due to the improper behaviour of Unioninvest and that the court has tolerated that behaviour. He claims that the case before the Municipal Court I is not complex, but is actually a straightforward one. He refers, by way of example, to the fact that the proceedings were delayed due to the failure of Unioninvest to comply with a request of the court to submit its corporate statute, claiming that it had been destroyed in a fire. He also states that the criminal proceedings against him were unfounded. He claims that he has initiated proceedings against the amnesty decision of 14 December 1999, as he was never convicted of the crime and therefore cannot be granted an amnesty in respect of it.

VI. OPINION OF THE CHAMBER

A. Admissibility

22. Before considering the merits of this case the Chamber must decide whether to accept it, taking into account the admissibility criteria set out in Article VIII(2) of the Agreement.

23. The applicant complains of his dismissal by Unioninvest in 1993 and also of the conduct of the court proceedings he initiated on 12 June 1996 against that decision before the First Instance Court I in Sarajevo.

24. Concerning the objection of the Federation that the Chamber should refuse to accept the application as the applicant did not fully complete the application form, the Chamber notes that the application submitted by the applicant contained sufficient information to enable the Chamber to understand the nature and substance of the complaint. While it is of course desirable that applicants to the Chamber fully complete the standard application form provided to them, the omission of certain details is not of itself sufficient reason to refuse to accept an application. The Chamber will not therefore refuse to accept the application on this ground.

1. The complaint regarding the applicant's dismissal

25. The Federation objects that the Chamber is not competent *ratione temporis* to consider the claim regarding the applicant's dismissal, as it occurred prior to 14 December 1995, the date of entry into force of the Agreement.

26. The applicant has not submitted any arguments specifically on the question of the admissibility of this part of his complaint.

27. The Chamber held in *Matanović* (CH/96/1, decision on admissibility and merits delivered on 6 August 1997, Decisions on Admissibility and Merits March 1996 – December 1997) that, in accordance with the generally accepted principles of international law, the Agreement cannot be applied retroactively. It follows that the Chamber cannot examine whether the dismissal of the applicant on 3 December 1993 gave rise to any violations of his human rights.

2. The complaint regarding the length of the court proceedings

28. According to Article VIII(2)(a) of the Agreement, the Chamber must consider whether effective remedies exist and whether the applicant has demonstrated that they have been exhausted.

29. In the present case the Federation objects to the admissibility of the application on the ground that the applicant has not exhausted the domestic remedies available to him.

30. As noted above, the applicant initiated proceedings before the first-instance court in Sarajevo against his dismissal. These proceedings are still pending. The Federation has not sought to claim that there is any remedy available to the applicant against the failure of the court to decide upon his proceedings and the Chamber for its part is not aware of any such remedy. Accordingly, the Chamber does not consider that there is any effective remedy available to the applicant which he should be required to exhaust.

31. Consequently, the complaint concerning the applicant's dismissal is to be declared inadmissible as incompatible with the Agreement *ratione temporis* and the complaint concerning the length of the applicant's proceedings is to be declared admissible.

B. Merits

32. Under Article XI of the Agreement the Chamber must next address the question whether the facts established above disclose a breach by the respondent Party of its obligations under the Agreement. Under Article I of the Agreement the parties are obliged to "secure to all persons within their jurisdiction the highest level of internationally recognised human rights and fundamental freedoms", including the rights and freedoms provided for in the Convention.

Article 6 of the Convention

33. Although the applicant did not specifically allege a violation of his rights as guaranteed by Article 6 of the Convention, he complained in general of the conduct of the proceedings before the First Instance Court I, later the Municipal Court I in Sarajevo. Accordingly, the Chamber raised it *proprio motu* when transmitting the case to the Federation for observations on its admissibility and merits. Article 6 of the Convention, insofar as relevant, provides as follows:

"In the determination of his civil rights and obligations..., everyone is entitled to a fair and public hearing within a reasonable time ..."

34. The Federation's arguments in respect of this provision are set out at paragraphs 18 - 19 above.

35. The Chamber must first consider whether the dismissal of the applicant concerns a "civil right" within the meaning of Article 6 of the Convention. The Chamber notes that it has already held that matters such as those at issue in the present case concern "civil rights" (see, e.g. *Zahirović*, decision on admissibility and merits delivered on 8 July 1999, paragraph 135, Decisions January-July 1999). Article 6 is therefore applicable to the present case.

36. As the Chamber has previously noted, the applicant initiated proceedings before the Municipal Court I on 12 June 1996. These proceedings are still pending. The Chamber must now examine whether this length of time can be considered "reasonable" within the meaning of Article 6 paragraph 1 of the Convention.

37. The Chamber has previously held on a number of occasions that the factors to be taken into account in determining whether the length of civil proceedings has been reasonable or not are as follows: the complexity of the case, the conduct of the applicant and the conduct of the national authorities (see, e.g. case no. CH/98/1171, *Čuturić*, decision on admissibility and merits delivered on 8 October 1999, paragraph 32, Decisions and Reports August-December 1999).

(a) The complexity of the case

38. The Federation claimed that the proceedings were complicated by the fact that there were related criminal proceedings against the applicant (see paragraph 19 above).

39. The Chamber does not consider that such proceedings complicate the proceedings initiated by the applicant, as these relate to a different issue. Moreover, these criminal proceedings were terminated in December 1999, one year and five months ago. That being so the fact that criminal proceedings were previously initiated against the applicant cannot in any case be relied on as justification for the length of time taken by the proceedings since then.

40. According to the information available to the Chamber, the case essentially concerns a dispute over whether the termination of the applicant's employment with Unioninvest was legitimate. It would not appear to raise questions of any considerable factual or legal complexity. The Chamber therefore finds that the case is not a complicated one.

(b) The conduct of the applicant

41. The Federation claimed that the applicant himself contributed to the delay in the proceedings by not instituting proceedings until 1996 and also by lodging a revised claim for compensation during those proceedings.

42. The Chamber notes that the time-period to be taken into account in determining whether the length of the proceedings was reasonable or not starts from the date those proceedings were initiated. Therefore the question of whether the applicant delayed initiating his proceedings is not of relevance for the purposes of determining whether the proceedings before the courts of the Federation have lasted for an unreasonable time.

43. Concerning the claim of the Federation that the applicant contributed to the delay by lodging a revised claim for material compensation on 2 May 1998, the Chamber does consider that this claim may have necessitated the taking of additional evidence. However, the Chamber does not consider that this additional claim is such as to warrant a delay of the nature as has occurred in the present case. In addition, the Federation has not sought to explain what additional evidence the court required and has not sought to explain the steps actually taken to obtain such evidence. The Federation has thus not shown to the Chamber's satisfaction that the applicant's actions actually caused such delay. Moreover, while the Chamber is prepared to accept, as a hypothesis, that the additional request made by the applicant may have lengthened the proceedings to some extent, the additional delay in the proceedings does not appear such that a significant portion of the responsibility for the length of the proceedings should be imputed to the applicant.

(c) the conduct of the national authorities

44. The Chamber notes that, according to the latest information provided to it, there have been 19 hearings held by the court in the applicant's proceedings, but that they have not yet been concluded. The Federation has not put forward any evidence seeking to refute the claims of the applicant concerning the apparent indulgence the court has shown to the conduct of Unioninvest (see paragraph 11 above).

45. Therefore, the apparent reason for this delay is the failure of Unioninvest fully to cooperate with the court. The Chamber considers that the court did not act properly in allowing Unioninvest to act in such a manner. The Chamber considered a similar issue in case no. CH/98/1171 *Čuturić*, (decision on admissibility and merits delivered on 8 October 1999, Decisions August – December

1999). In that case, at paragraph 35, it held that a court faced with apparent non-cooperation by a party to proceedings before it should consider the use of coercive powers at its disposal to obtain such cooperation.

46. The Chamber considers that the conduct of the court has been unreasonable as it has tolerated the lack of cooperation by Unioninvest in the applicant's proceedings.

47. The Chamber also notes, as it did in *Čturić*, that employment disputes are required, under the relevant national law (see paragraph 12 above), to be treated with priority.

48. In conclusion, the Chamber finds that the length of time the applicant's proceedings have been pending before the court is unreasonable and that the applicant's right to a fair trial within a reasonable time, as guaranteed by paragraph 1 of Article 6 of the Convention, has been violated as a result.

VII. REMEDIES

49. Under Article XI(1)(b) of the Agreement the Chamber must address the question of what steps shall be taken by the respondent Party to remedy the established breaches of the Agreement. In this connection the Chamber shall consider issuing orders to cease and desist, monetary relief as well as provisional measures. The Chamber is not necessarily bound by the claims of the applicant.

50. In the present case, the Chamber finds it appropriate to order the respondent Party to take all necessary steps to ensure that the applicant's case currently pending before the Municipal Court I in Sarajevo brought to a conclusion as a matter of urgency, and if possible no later than 31 July 2001.

51. The Chamber notes that the applicant claims the sum of 246,000 Convertible Marks (*Konvertibilnih Maraka*, "KM") in respect of financial loss and expenses that he has incurred due to his dismissal by Unioninvest together with interest. These claims relate to expenses he allegedly incurred in renting office space in Germany, as well as lost salaries. The Federation suggests to the Chamber to reject this claim in its entirety, as in its submission it is not responsible for the damage the applicant allegedly suffered and that in any event the claim is totally unsubstantiated.

52. In view of the finding in paragraph 27 above, namely that the applicant's claim in respect of his right to work is inadmissible, the Chamber cannot consider any claims in respect of lost income or other expenses allegedly incurred as a result of his dismissal.

53. However, the Chamber has found the Federation in breach of its obligations under the Agreement with respect to the applicant's right to a fair hearing within a reasonable time. As a result, the applicant has suffered some non-pecuniary damage stemming from the absence of a final decision regarding his employment status. The Chamber accepts that living with such uncertainty for over four years has caused the applicant emotional distress. Therefore, the Chamber considers that the finding of a violation would not of itself provide just and sufficient satisfaction. Deciding on an equitable basis, it awards the applicant 1,000 KM in this respect.

54. In its decision on the claim for compensation of 16 March 1998 in the *Damjanović* case (CH/96/30, Decisions and Reports 1998), the Chamber ordered the payment of simple interest at an annual rate of 4% on compensation for damage paid after the expiry of the time-limit set for that purpose. The award compensation for damage was expressed in German currency and 4% was the legal rate of default interest in Germany at that time. The Chamber considers that it should now award such interest at an annual rate of 10%, which more closely reflects economic reality in Bosnia and Herzegovina. Interest at that rate should be paid as of the date of expiry of the period set in paragraph 50 on the sum awarded in paragraph 53.

VIII. CONCLUSION

55. For the above reasons, the Chamber decides,

1. unanimously, to declare admissible the part of the application relating to the length of the domestic proceedings in the applicant's labour dispute;
2. unanimously, to declare inadmissible the remainder of the application;
3. unanimously, that there has been a violation of the applicant's right to a fair hearing within a reasonable time under Article 6 paragraph 1 of the European Convention on Human Rights, the Federation thereby being in breach of Article 1 of the Agreement;
4. by 13 votes to 1, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina, through its authorities, to take all necessary steps to ensure that the Municipal Court I in Sarajevo decides on the applicant's claim as a matter of urgency, and if possible no later than 31 July 2001;
5. unanimously, to reject the applicant's claim for pecuniary damages;
6. unanimously, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to pay to the applicant, not later than 31 July 2001, 1,000 Convertible Marks ("*Konvertibilnih Maraka*") by way of compensation for non-pecuniary damage;
7. unanimously, to order that simple interest at an annual rate of 10 per cent will be payable on the sum awarded in conclusion 6 above after the expiry of the period set in this conclusion for the payment of such sums; and
8. unanimously, to order the Federation to report to it no later than 31 July 2001 on the steps taken by it to comply with the above orders.

(signed)
Peter KEMPEES
Registrar of the Chamber

(signed)
Michèle PICARD
President of the Chamber

Annex   Partly dissenting opinion of Mr. Mehmed Deković

ANNEX

In accordance with Rule 61 of the Chamber's Rules of Procedure, this Annex contains the partly dissenting opinion of Mr. Mehmed Deković.

PARTLY DISSENTING OPINION OF MR. MEHMED DEKOVIĆ

In the Conclusion under paragraph 4 of the Decision in the case no. CH/98/167 of the applicant Pavle Lončar v. the Federation of Bosnia and Herzegovina, the Chamber decided by 13 votes to 1 to order the Federation of Bosnia and Herzegovina, through its authorities, to take all necessary steps to ensure that the Municipal Court I in Sarajevo decides on the applicant's claim as a matter of urgency, and in any event no later than 31 July 2001.

I voted against the conclusion in paragraph 4 for the following reasons:

First of all I consider the conclusion in question to be contradictory as a result of the manner in which it is drafted. Namely, the Chamber has ordered the Federation of Bosnia and Herzegovina to take all necessary steps to ensure that the regular Court decides on the applicant's claim (most probably this refers to the complaint) "as a matter of urgency", and after that comes the "request" of the Chamber to finish the case "in any event no later than 31 July 2001". It is completely clear that the second part of the conclusion in question contributes to the loss of value of its first part, the intention of which is to terminate the proceedings before the regular Court "as a matter of urgency", as I proposed during the session of the Chamber. My proposal to order the Federation, through its authorities, to take all necessary steps to ensure that the proceedings relating to the applicant's complaint before the regular Court be terminated as a matter of urgency after the issuance of the Chamber's decision I considered an appropriate one in that it would not further prolong the proceedings before the regular Court, as is done by the conclusion in question. My position is supported by the fact that the regular Court has held as many as 19 hearings. Besides, the time-limit described in the disputed conclusion would give the idea that the length of proceedings before the regular court up to this moment was not reasonable which is contrary to Article 6 paragraph 1 of the European Convention for the reasons stated in paragraphs 38 – 48 of the Decision. Finally, I think that in drafting the disputed conclusion it should have been taken into account that under Article 426 of the Law on Civil Proceedings (OG F BiH no. 42/98) "in civil proceedings, and especially when deciding on hearings and time-limits, the Court shall always take into account the need to bring labour disputes to an urgent conclusion". Accordingly, the Chamber's order in the decision under conclusion 4 should have been drafted in such a way that it follows from it that the clear and clear-cut position that the proceedings before the regular Court should be finalized "as a matter of urgency", and not in such a way as to enable the termination of those proceedings to be unreasonably prolonged.

(signed)
Mehmed Deković

DECISION ON THE ADMISSIBILITY AND MERITS

DELIVERED ON 11 JUNE 1999

CASE No. CH/98/636

Nenad MILJKOVIĆ

against

THE REPUBLIKA SRPSKA

The Human Rights Chamber for Bosnia and Herzegovina, sitting as the Second Panel on 13 May 1999 with the following members present:

Mr. Giovanni GRASSO, President
Mr. Viktor MASENKO-MAVI, Vice-President
Mr. Jakob MÖLLER
Mr. Mehmed DEKOVIĆ
Mr. Manfred NOWAK
Mr. Vitomir POPOVIĆ

Mr. Leif BERG, Registrar
Ms. Olga KAPIĆ, Deputy Registrar

Having considered the aforementioned application introduced pursuant to Article VIII(1) of the Human Rights Agreement ("the Agreement") set out in Annex 6 to the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina;

Adopts the following decision pursuant to Articles VIII(2) and XI of the Agreement and Rules 52, 57 and 58 of the Chamber's Rules of Procedure:

I. INTRODUCTION

1. The applicant is a citizen of Yugoslavia of Serb descent. He and his family occupy a house located at Gavrića Principa Street 29 ("the house") in Banja Luka, Republika Srpska. On 19 September 1994, the applicant and his wife entered into a rental agreement with the owner of the house, who is of Bosniak descent, and who was leaving Banja Luka. On 19 May 1998, the Commission for the Accommodation of Refugees and the Administration of Abandoned Property in Banja Luka ("the Commission"), a department of the Ministry for Refugees and Displaced Persons ("the Ministry") declared the applicant to be an illegal occupant of the house and ordered him to vacate it within three days under threat of forcible eviction.

2. The case raises issues principally under Articles 8 and 13 of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms ("the Convention") and under Article 1 of Protocol No.1 to the Convention.

II. PROCEEDINGS BEFORE THE CHAMBER

3. The application was referred to the Chamber by the Office of the Human Rights Ombudsperson for Bosnia and Herzegovina ("the Ombudsperson") on 21 May 1998 and registered on the same day.

4. The applicant requested that the Chamber order a provisional measure, namely for the respondent Party to take all necessary action to prevent his eviction from the house.

5. On 21 May 1998, the President of the Chamber ordered, pursuant to Rule 36(2) of the Rules of Procedure, the respondent Party to refrain from evicting the applicant from the house. The order stated that it would remain in force until the Chamber has given its final decision in the case, unless it was withdrawn by the Chamber before then.

6. On 10 June 1998 the Chamber decided, pursuant to Rule 49(3)(b) of the Rules of Procedure to transmit the application to the respondent Party for observations on its admissibility and merits. Under the Chamber's Order concerning the organisation of the proceedings in the case, such observations were due by 2 August 1998.

7. No observations were received from the respondent Party.

8. On 19 October 1998, the applicant was requested to submit a written statement and any claim for compensation or other relief which he wished to make. This statement, which did not contain a claim for compensation, was received by the Chamber on 19 November 1998, within the time-limit laid down by the Chamber's Order concerning the organisation of the proceedings in the case. In this statement, the applicant informed the Chamber that on 19 August 1998 he had entered into a new contract with the owner for the rental of the house.

9. On 20 January 1999, the applicant's written statement was transmitted to the Agent of the respondent Party. It was also sent to the Ombudsperson, who was invited to submit any written observations which she wished to make on the case. On 29 January 1999, the Ombudsperson informed the Chamber that she would not intervene in the case.

10. The Second Panel deliberated upon the admissibility and merits of the application on 9 February, 13 March and 14 April 1999. On 13 May 1999, the Second Panel adopted the present decision.

III. ESTABLISHMENT OF THE FACTS

A. The particular facts of the case

11. The facts of the case as they appear from the applicant's submissions and the documents in the case file have not been contested by the respondent Party and may be summarised as follows.

12. The applicant, together with his family, is the occupier of a house located at Gavrića Principa No. 29 in Banja Luka, Republika Srpska. On 19 September 1994, the applicant and his wife entered into a contract with the owner of the house, Mr. H.J., a Bosniak who left Banja Luka after 6 April 1992 (exact date unknown). The main terms of this contract were that it was valid for an indefinite time or until the owner or members of his family returned to Banja Luka. No rent was payable under the contract. The contract was terminable upon 30 days notice. It was prepared by a lawyer practising in Banja Luka. The applicant and his family have occupied the house continuously since then.

13. On 19 May 1998, the Commission issued a decision declaring the applicant to be an illegal occupant of the house under Article 10 of the Law on the Use of Abandoned Property (see paragraph 20 below). This decision ordered the applicant to vacate the house within three days of the date of delivery, under threat of forcible eviction. The applicant received this decision on 20 May 1998. He appealed to the Ministry on 21 May 1998, on the basis that he could not be considered to be an illegal occupant of the house as he had entered into a contract with the owner which entitled him to use it. The applicant has not received any response to this appeal to date. On the basis of the information available to the Chamber, the house was never formally declared abandoned by being entered into the register of abandoned property as required by Article 6 of the law (see paragraphs 18 and 19 below).

14. On 19 August 1998, the applicant, his wife and the owner of the house entered into a further contract, under which the applicant and his wife are entitled to live in the house. The other relevant terms of the contract are as follows: the applicant and his wife must keep the house in good condition and are responsible for the payment of all utility bills in respect of the house. There is no provision for the payment of rent under the contract. The contract is for an indefinite period of time, but may be terminated upon 30 days written notice. The contract was certified on the same date by the Secretariat for General Administration of the City of Banja Luka.

B. Relevant legislation

1. Constitution of the Republika Srpska

15. Article 56 of the Constitution of the Republika Srpska (“the Constitution”) reads as follows:

“In accordance with the law, rights of ownership may be limited or expropriated against payment of equal compensation.”

16. This provision was supplemented on 11 November 1994 by Amendment XXXI, which reads as follows:

“During the state of war, immediate danger of war or during the state of emergency the disposal of properties or use of property of legal or natural persons can be regulated by law.”

2. The Law on the Use of Abandoned Property

17. The Law on the Use of Abandoned Property (Official Herald of the Republika Srpska, “OG RS”, No. 3/96) (“the Law”) was adopted by the National Assembly of the Republika Srpska on 21 February 1996. It was published in the Official Herald of the Republika Srpska on 26 February 1996 and entered into force the following day. It establishes a legal framework for the administration of abandoned property. Accordingly, it defines what forms of property are to be considered as abandoned and sets out the categories of persons to whom abandoned property may be allocated. The provisions of the Law, insofar as they are relevant to the present case, are summarised below.

18. Articles 2 and 11 of the Law define “abandoned property” as real and personal property which has been abandoned by its owners and which is entered in the minutes of abandoned property. Types of property which may be declared abandoned include apartments (both privately and socially owned) and houses.

19. Article 3 of the Law states that abandoned property is to be temporarily protected and managed by the Republika Srpska. To this end, the Ministry is obliged, in Article 4, to establish

commissions to carry out this task. Article 6 states that these commissions shall issue decisions on the allocation of abandoned property. The preparation of registers of abandoned property is to be carried out by the appropriate administrative bodies in each municipality.

20. Article 10 of the Law states that if a person enters into possession of abandoned property without a decision of the appropriate commission, that commission shall issue a decision ordering the person to leave the property concerned. An appeal may be lodged to the Ministry by the recipient within three days of its receipt. The lodging of an appeal to the Ministry does not suspend the execution of the decision.

21. Article 15 of the Law reads as follows:

“Abandoned apartments, houses and other abandoned housing facilities shall be allocated exclusively to refugees and displaced persons and persons without accommodation as a result of war activities, in accordance with the following priorities:

1. to the families of killed soldiers
2. war invalids with injuries in categories I-V
3. war invalids with injuries in categories V-X
4. qualified workers of whom there is a lack in the Republika Srpska.”

22. Article 15A of the Law (which was inserted by an amendment of 12 September 1996) adds a further category of persons to this list. This category is bearers of state honours, deputies of the National Assembly of the Republika Srpska and other officials of the Republika Srpska who have the status of refugees or displaced persons.

23. The Law also provides, in Article 17, for the accommodation of refugees and displaced persons in properties still occupied, if there is insufficient abandoned property available to accommodate them. This may be done in cases where the current occupiers of a property have over 15 square metres of space per household member.

24. Articles 39 and 40 of the Law set out the terms upon which the owner of a property which has been declared abandoned may seek to regain possession of it.

25. Article 49 of the Law reads as follows:

“Lease agreements as well as agreements relating to the use and protection of abandoned apartments and other property entered into after 6 April 1992 between an owner or user who has left the territory of the Republika Srpska and other persons are null and void.”

26. Article 53 of the Law reads as follows:

“The owners or users of real and other property situated in the Republika Srpska who left the territory of the Republika Srpska after 6 April 1992 cannot deal with their property through an authorised person.

Contracts or agreements referred to in the above paragraph relating to the disposal of real and other property concluded after the entry into force of this Law are invalid. In such situations, certification of the signatures of parties to such a contract may not be carried out by the responsible authorities.

(...)”

27. Article 56 of the Law states that the procedure of allocation of abandoned property is to be carried out in accordance with the provisions of the Law on Administrative Procedures (Official List of the Socialist Federative Republic of Yugoslavia, “SL SFRY”, No. 47/86), if not otherwise specified in the Law.

28. Under Article 62, the Law is to enter into force on the day after its publication in the Official Herald of the Republika Srpska.

3. The Law on the Cessation of the Application of the Law on the Use of Abandoned Property

29. The Law on the Cessation of the Application of the Law on the Use of Abandoned Property of 11 December 1998 (OG RS No. 38/98) establishes a detailed framework for persons to regain possession of property considered to be abandoned under the Law. It puts the Law on the Use of Abandoned Property out of force.

4. The Law on Administrative Procedures

30. The Law on Administrative Procedures was taken over as a law of the Republika Srpska. It governs all administrative proceedings. The provisions of this law, insofar as they are relevant to the present case, are summarised below.

31. Article 2 states that a law may, in exceptional cases, provide for a different administrative procedure than that provided for in the Law on Administrative Procedures. Under Article 3, all issues that are not regulated by a special law are to be regulated by the Law on Administrative Procedures.

32. Article 8 reads as follows:

“(1) Before making a decision a party has to be given the opportunity to express his or her opinion on all the facts and circumstances that are of importance in making an administrative decision.

(2) A decision may be made without hearing the opinion of a party only if provided by law.”

33. Article 135(1) requires all relevant facts to be ascertained prior to the making of a decision. Under Article 247, a decision on an appeal must be made within two months of the lodging of such appeal.

5. The Law on Administrative Disputes

34. Under Articles 3 and 18 of the Law on Administrative Disputes (OG RS No. 12/94), the Supreme Court of the Republika Srpska has general jurisdiction over administrative disputes. Under Article 25(1), if an administrative organ does not issue a decision on an appeal within 60 days of its being lodged, the applicant may lodge a reminder to the organ. If no decision is issued within 7 days of the lodging of such a reminder, the applicant may initiate an administrative dispute.

6. The Decision on Cessation of State of War and Immediate Threat of War

35. The Decision on Cessation of State of War and Immediate Threat of War (OG RS No. 15/96) was adopted on 19 June 1996 and entered into force on 8 July 1996.

7. The Decree on Court Taxation

36. Tariff 23 of the Decree on Court Taxation (OG RS No. 7/97), issued on 2 April 1997, prescribes a fee of YUD 1,000 for the lodging of an administrative dispute.

IV. COMPLAINTS

37. The applicant complains that his rights to home and family life, to peaceful enjoyment of his possessions and to an effective remedy have been violated.

V. SUBMISSIONS OF THE PARTIES

38. The respondent Party has not made any submissions regarding the application.

39. The applicant maintains his complaint and also states that if he and his family were to be evicted from the house, the owner of the house would lose any possibility of ever returning to it. He also states that as he and his wife are unemployed, they would be unable to find alternative accommodation were they to be evicted from the house.

VI. OPINION OF THE CHAMBER

A. Admissibility

40. Before considering the merits of the case the Chamber must decide whether to accept it, taking into account the admissibility criteria set out in Article VIII(2) of the Agreement.

41. According to Article VIII(2)(a), the Chamber must consider whether effective remedies exist and whether the applicant has demonstrated that they have been exhausted. The Chamber notes that the respondent Party has not suggested that there is any "effective remedy" available to the applicant for the purposes of Article VIII(2)(a) of the Agreement.

42. The applicant lodged an appeal to the Ministry against the decision of the Commission of 19 May 1998. However, the lodging of such an appeal does not have any suspensive effect.

43. The Chamber notes that there has been no decision on this appeal to date. It would have been open to the applicant to commence administrative proceedings before the Supreme Court of the Republika Srpska in respect of the failure of the Ministry to issue a decision on his appeal. Before doing so, he would have had to have lodged a reminder with the Ministry, which he has not done. The Ministry would then have a seven day period in which to issue its decision. The applicant could then have initiated an administrative dispute before the Supreme Court. However, the fee required for the initiation of an administrative dispute is YUD 1,000, which is approximately KM 90 at current rates.

44. As the Chamber noted in the case of *Onić v. Federation of Bosnia and Herzegovina* (Case No. CH/97/58, decision of 12 January 1999, paragraph 38), referring to the approach taken by the European Court of Human Rights in relation to the corresponding requirement in Article 26 of the Convention (presently Article 35 of the Convention, as amended by Protocol No. 11) the remedies available to an applicant must be sufficiently certain not only in theory but in practice, failing which they will lack the requisite accessibility and effectiveness. In addition, when applying the rule on exhaustion it is necessary to take realistic account not only of the existence of formal remedies in the legal system concerned but also of the general legal and political context in which they operate as well as of the personal circumstances of the applicants.

45. The Chamber notes that even if the applicant had sought to avail himself of the remedies available to him, he would have had no prospect of success. This is due to the retroactive declaration that rental agreements such as that entered into by the applicant were null and void under Article 49 of the Law (see paragraph 25 above). In addition, Article 53 of the Law prohibits persons who have left the territory of the Republika Srpska after 6 April 1992 from dealing with property through authorised persons (see paragraph 26 above). Both of these provisions apply in the present case. Accordingly, the applicant would have had no prospect of success if he had sought to avail himself of the remedies available to him. The Chamber accordingly considers that there is no effective remedy available to the applicant which he should be required to exhaust. Accordingly, there is no ground for rejecting the application under Article VIII(2)(a) of the Agreement.

46. The Chamber further finds that none of the other grounds for declaring the case inadmissible have been established. Accordingly, the case is to be declared admissible.

B. Merits

47. Under Article XI of the Agreement the Chamber must next address the question whether the facts established above disclose a breach by the respondent Party of its obligations under the Agreement. Under Article I of the Agreement the Parties are obliged to “secure to all persons within their jurisdiction the highest level of internationally recognised human rights and fundamental freedoms”, including the rights and freedoms provided for in the Convention and the other treaties listed in the Appendix to the Agreement.

1. Article 8 of the Convention

48. In his application to the Chamber, the applicant claimed to be a victim of a violation of Article 8 of the Convention which reads, insofar as relevant, as follows:

“Everyone has the right to respect for ..., his home ...

There shall be no interference by a public authority with the exercise of this right except such as is in accordance with the law and is necessary in a democratic society in the interests of national security, public safety or the economic well-being of the country, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, or for the protection of the rights and freedoms of others.”

49. The Chamber notes that the applicant has lived in the house since September 1994 together with his family. It is therefore clear that the house is to be considered as the applicant’s “home” for the purposes of Article 8 of the Convention. The Chamber has already held that the threatened eviction of a person from their home constitutes an “interference by a public authority” with the exercise of the right to respect for home (*Turčinović v. Federation of Bosnia and Herzegovina*, Case No. CH/96/31, Decision of 11 March 1998, Decisions and Reports 1998, paragraph 20). The decision of the Commission of 19 May 1998 ordering the applicant’s eviction from the house therefore constitutes an “interference by a public authority” with the applicant’s right to respect for his home. This decision has not been revoked to date and accordingly the interference is ongoing.

50. In order to examine whether this interference has been justified under the terms of paragraph 2 of Article 8 of the Convention, the Chamber must examine whether it was “in accordance with the law”, served a legitimate aim and was “necessary in a democratic society” (see the aforementioned decision in *Onić*, paragraph 48). There will be a violation of Article 8 if any one of these conditions is not satisfied.

51. The Chamber has held that the phrase “in accordance with the law” does not merely refer back to domestic law but also relates to the quality of the law, requiring it to be compatible with the rule of law, which is expressly mentioned in the preamble to the Convention (*Kevešević v. Federation of Bosnia and Herzegovina*, Case No. CH/97/46, Decision of 10 September 1998, Decisions and Reports 1998, paragraphs 52-53). To satisfy this requirement, the law must provide a measure of legal protection against arbitrary interferences by public authorities with the rights safeguarded by paragraph 1 of Article 8. More particularly, the law must be adequately accessible: the citizen must be able to have an indication that is adequate in the circumstances, of the legal rules applicable to a given case. Secondly, a norm cannot be regarded as a “law” unless it is formulated with sufficient precision to allow the citizen to regulate his conduct: he must be able – if need be with appropriate advice – to foresee, to a degree that is reasonable in the circumstances, the consequences which a given action may entail. Finally, the law must provide certain procedural safeguards against abuse (cf. *ibidem*, paragraph 53, with further references).

52. In the present case the decision of the Commission of 19 May 1998 referred to Article 10 of the Law pursuant to which the applicant was to be considered an illegal occupant of the house which he had, in September 1994, contracted to rent indefinitely. In the absence of any evidence to the contrary the Chamber must presume that the Commission considered his contract to fall within the scope of Articles 49 and 53 of the Law (see paragraphs 25 and 26 above), thereby having been retroactively annulled with the entry into force of the Law in February 1996. The Law thus rendered ineffective the applicant’s legitimate reliance on a contract which was lawful at the time of its

conclusion. The interference with his right to respect for his home does not appear to have been foreseeable for the purposes of Article 8 of the Convention and the legal provisions underlying the Commission's decision to order the applicant's eviction does not appear to meet the standards of a "law" as this expression is to be understood for the purposes of Article 8 of the Convention.

53. In addition, the Chamber recalls the requirement inherent in Article 8 of the Convention that a "law" within the meaning of that provision should contain procedural safeguards against abuse. The Chamber notes that the applicant was ordered by the decision of the Commission to leave his home within three days, under threat of forcible eviction. The decision of the Commission was made under Article 10 of the Law. The applicant was entitled to lodge an appeal to the Ministry against this decision, which he duly did, but this did not have the effect of suspending the eviction. Consequently, the applicant was not afforded any real opportunity of challenging the decision ordering his eviction. This is also in contravention of the *lex generalis* applicable to the situation, the Law on Administrative Procedures (see paragraphs 30-33 above), Article 8 of which requires the administrative organ to give the parties the opportunity to express his or her opinion on the matter before reaching a decision. The Law therefore did not afford the applicant an effective procedural safeguard against possible abuse.

54. In the aforementioned circumstances the Chamber concludes that Article 8 of the Convention has been violated, given that the interference with the applicant's right to respect for his home was not "in accordance with the law" as required by paragraph 2 of Article 8.

2. Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention

55. The applicant complains that his right to peaceful enjoyment of his possessions has been violated as a result of the decision of the Commission ordering him to leave the house he is occupying. Article 1 of Protocol No. 1 reads as follows:

"Every natural or legal person is entitled to the peaceful enjoyment of his possessions. No one shall be deprived of his possessions except in the public interest and subject to the conditions provided for by law and by the general principles of international law.

The preceding provisions shall not, however, in any way impair the right of a State to enforce such laws as it deems necessary to control the use of property in accordance with the general interest or to secure the payment of taxes or other contributions or penalties."

56. The Chamber must first consider whether the right the applicant obtained under the contracts he and his wife entered into with the owner of the house constitute a "possession" within the meaning of Article 1 of Protocol No. 1. The Chamber has previously noted that the European Court of Human Rights has given a wide interpretation to the concept of "possessions", holding that it covers a wide variety of rights and interests having economic value (*M.J. v. Republika Srpska*, Case No. CH/96/28, Decision of 3 December 1997, Decisions on Admissibility and Merits 1996-1997, paragraph 32).

57. The Chamber notes that the applicant's contractual right is of great value to him, granting as it does the right for he and his wife to occupy the house. This right therefore constitutes the applicant's "possession" within the meaning of Article 1 of Protocol No. 1.

58. Having established that the applicant's right to occupy the house constitutes his possession, the Chamber next finds that the decision of the Commission of 19 May 1998 declaring the applicant to be an illegal occupant and ordering him to vacate it within three days under threat of forcible eviction interfered with his right to peaceful enjoyment of that possession within the meaning of the first sentence of Article 1 of Protocol No. 1.

59. The Chamber must therefore examine whether this interference can be justified. For this to be the case, it must be in the public interest and subject to conditions provided for by law.

60. The Chamber notes that the house was never entered into the register of abandoned property, as required by Article 2 of the Law (see paragraphs 18 and 19 above). Accordingly, the

requirements of national law do not seem to have been adhered to and therefore the interference might not have been “subject to conditions provided for by law” as required by Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

61. In considering whether a deprivation of property is compatible with Article 1 of Protocol No. 1 it is further necessary to consider whether the measure in question pursued a legitimate aim in the public interest and furthermore whether there was a reasonable relationship of proportionality between the means employed and the aim sought to be realised. There must be a fair balance between the demands of the general interest of the community and the requirements of the protection of the individual's fundamental rights and this will not be found if the individual in question has to bear “an individual and excessive burden”. The national authorities enjoy a wide margin of appreciation in deciding what is in the public interest and for this decision not to be accepted, it must be “manifestly without foundation” (CH/96/3, 8 & 9 *Medan, Bastijanović and Marković v. Bosnia and Herzegovina and Federation of Bosnia and Herzegovina*, Decision of 3 November 1997, Decisions on Admissibility and Merits 1996-1997, paragraphs 35-36).

62. In the absence of any observations of the respondent Party, the Chamber presumes that the objective of the Law as applied in the applicant's case was to provide a solution for the accommodation needs of the large number of refugees and displaced persons on the territory of the Republika Srpska. This is without doubt a legitimate aim. It remains however to be considered whether there was a reasonable relationship of proportionality between the means employed and the objective sought to be achieved by the Law.

63. The Chamber notes that Article 49 of the Law (see paragraph 25 above) invalidates all contracts entered into after 6 April 1992 which concern the lease, use or maintenance of any type of property, the owner of which has left the Republika Srpska. The Article is so widely drafted as to annul retrospectively every single contract relating to any form of property concluded between 6 April 1992 and the date of entry into force of the Law entered into by any owner of such property who has left the Republika Srpska. As such, it constitutes a massive deprivation of possession, albeit for the purpose of its allocation to certain categories of persons.

64. Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention in general requires the payment of reasonable compensation upon deprivation of possession of property. There are exceptions to this general rule, which require the existence of exceptional circumstances (see, e.g., *Holy Monasteries v. Greece*, judgment of the European Court of Human Rights of 9 December 1994, Series A 301-A, page 35, paragraph 71). Such circumstances might include a state of war, an imminent threat of war or a state of emergency.

65. The Chamber notes that Article 56 of the Constitution of the Republika Srpska allows for the control of the use of property, including dispossession, upon payment of compensation. Amendment XXXI to the Constitution, adopted on 11 November 1994 (see paragraph 16 above), allows for the regulation of the use or disposal of property during a state of war, an imminent threat of war or a state of emergency. However, on 19 June 1996 (see paragraph 35 above), the Government of the Republika Srpska decided that a state of war, imminent threat of war or a state of emergency no longer existed in the Republika Srpska. Nor has any state of emergency been declared in the Republika Srpska. Accordingly, Amendment XXXI to the Constitution could not be relied upon to justify the continued application of Article 49 of the Law in the applicant's case. It follows that the general constitutional provision in Article 56 of the Constitution (see paragraph 15 above) remains applicable, as does the general principle relating to payment of compensation upon deprivation of property. As noted above, Article 56 of the Constitution allows the control of property rights upon payment of compensation. The Law, however, does not contain any provision for the payment of compensation and no such compensation has been offered.

66. The Chamber has held in *Medan (sup. cit., paragraph 37)* that legislation that retroactively nullifies contractual rights “must be regarded as a particularly serious form of interference with property rights. It involves an infringement of the principle of the rule of law ... and carries the danger of undermining legal security and certainty.” Such legislation can therefore only be justified by cogent reasons. The Chamber recognises the serious housing problems facing the Republika Srpska, exacerbated by the large number of refugees and displaced persons on its territory (approximately

400,000 in 1996). However, it considers that the retroactive nullification by the Law of the applicant's contract without provision for the payment of any compensation caused him to bear an individual and excessive burden. Accordingly, there is no reasonable relationship of proportionality between the aim of providing accommodation for refugees and displaced persons and the Law as applied in the case of the applicant.

67. The Chamber concludes therefore that the retroactive nullification of the applicant's rental contract by the Law violated his rights under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

3. Article 13 of the Convention

68. The applicant alleges that his right to an effective remedy has been violated. This may be understood as referring to Article 13 of the Convention, which provides as follows:

“Everyone whose rights and freedoms as set forth in this Convention are violated shall have an effective remedy before a national authority notwithstanding that the violation has been committed by persons acting in an official capacity.”

69. Article 13 “guarantees the availability of a remedy at national level to enforce the substance of the Convention rights in whatever form they may happen to be secured in the domestic legal order” (*Saša Galić v. Federation of Bosnia and Herzegovina*, Case No. CH/97/40, Decision of 12 June 1998, Decisions and Reports 1998, paragraph 54).

70. The Chamber notes that it has found violations of the applicant's rights as guaranteed by Article 8 and Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. The applicant clearly had an arguable claim that his rights as protected under those provisions had been violated and accordingly he was entitled to an effective remedy at national level in respect of those claims. The respondent Party did not suggest that there was any remedy in the domestic law that would enable the applicant to seek redress for the violations of his rights found by the Chamber.

71. The Chamber notes that the applicant could have lodged an appeal to the second instance organ within the Ministry. One of the required elements of “effectiveness” in the context of Article 13 is institutional effectiveness, which means that a decision maker must be independent of the authority at fault for the alleged or actual violation. This is clearly not the case, as such an appeal would be determined by the Ministry, which itself (through the Commission) made the decision giving rise to the violation. The next procedural step for the applicant would be to initiate an administrative dispute before the Supreme Court of the Republika Srpska. To do so, however, the applicant would have been required to pay a fee of YUD 1,000 (see paragraphs 36 and 43 above). In view of the fact that the applicant is currently unemployed, this is an extremely large sum of money for him to have to pay. It cannot therefore be considered that this remedy is an effective one for the applicant. In addition, for the reasons set out at paragraph 45 above, even if the applicant had initiated an administrative dispute before the Supreme Court, it would have had no prospect of success due to the provisions of Article 49 and 53 of the Law. The Supreme Court does not have the power to declare laws to be unconstitutional.

72. Accordingly, the Chamber considers that the rights of the applicant as guaranteed by Article 13 of the Convention have been violated.

VII. REMEDIES

73. Under Article XI(1)(b) of the Agreement the Chamber must address the question of what steps shall be taken by the respondent Party to remedy the established breaches of the Agreement. In this connection the Chamber shall consider issuing orders to cease and desist, monetary relief as well as provisional measures.

74. The applicant requested the Chamber to issue an order to the respondent Party to the effect that he would be allowed to remain in the house.

75. The Chamber notes that the Law has been put out of force by the adoption of the Law on the Cessation of the Application of the Law on the Use of Abandoned Property. However, this does not of itself remove the threat to the applicant that he would be evicted, as the new Law does not put out of force decisions ordering evictions under the Law.

76. The Chamber therefore considers it appropriate to order the respondent Party to revoke the decision of the Ministry declaring the applicant to be an illegal occupant and ordering him under threat of eviction to vacate the house in question and to take no further steps to disturb the applicant's occupancy of the house in accordance with the terms of his contract with the owner.

VIII. CONCLUSION

77. For the above reasons, the Chamber decides,

1. unanimously, to declare the application admissible;
2. unanimously, that the decision of the Commission for the Resettlement of Refugees and the Administration of Abandoned Property in Banja Luka of 19 May 1998 declaring the applicant an illegal occupant and ordering him, under threat of eviction, to vacate the house he currently occupies constitutes a violation of his right to respect for his home within the meaning of Article 8 of the Convention, the Republika Srpska thereby being in breach of Article I of the Agreement;
3. unanimously, that the decision of the Commission for the Resettlement of Refugees and the Administration of Abandoned Property in Banja Luka of 19 May 1998 declaring the applicant an illegal occupant and ordering him, under threat of eviction, to vacate the house he currently occupies, constitutes a violation of his right to peaceful enjoyment of his possessions within the meaning of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, the Republika Srpska thereby being in breach of Article I of the Agreement;
4. unanimously, that the lack of an effective remedy to the applicant at the national level against the decision of the Commission for the Resettlement of Refugees and the Administration of Abandoned Property in Banja Luka of 19 May 1998 declaring the applicant an illegal occupant and ordering him, under threat of eviction, to vacate the house he currently occupies, constitutes a violation of his right to an effective remedy in domestic law within the meaning of Article 13 of the Convention;
5. unanimously, to order the Republika Srpska to take all necessary steps to revoke the decision of the Commission for the Resettlement of Refugees and the Administration of Abandoned Property in Banja Luka of 19 May 1998 and to allow the applicant to enjoy undisturbed occupancy of the house in accordance with the terms of his contract with the owner of 19 August 1998, and
6. unanimously, to order the Republika Srpska to report to it by 11 September 1999 on the steps taken by it to comply with the above order.

(signed)
Leif BERG
Registrar of the Chamber

(signed)
Giovanni GRASSO
President of the Second Panel

DECISION ON ADMISSIBILITY AND MERITS
(delivered on 11 February 2000)

Case no. CH/98/638

Sretko DAMJANOVIĆ

against

THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

The Human Rights Chamber for Bosnia and Herzegovina, sitting in plenary session on 14 January 2000 with the following members present:

Ms. Michèle PICARD, President
Mr. Giovanni GRASSO, Vice-President
Mr. Dietrich RAUSCHNING
Mr. Želimir JUKA
Mr. Jakob MÖLLER
Mr. Manfred NOWAK
Mr. Miodrag PAJIĆ
Mr. Vitomir POPOVIĆ
Mr. Viktor MASENKO-MAVI
Mr. Andrew GROTRIAN
Mr. Mato TADIĆ

Mr. Anders MÅNSSON, Registrar
Ms. Olga KAPIĆ, Deputy Registrar

Having considered the aforementioned application introduced pursuant to Article VIII(1) of the Human Rights Agreement ("the Agreement") set out in Annex 6 to the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina;

Adopts the following decision pursuant to Article VIII(2) and Article XI of the Agreement as well as Rules 52, 57 and 58 of its Rules of Procedure:

I. INTRODUCTION

1. The applicant, who is a citizen of Bosnia and Herzegovina of Serb origin, was convicted of genocide and war crimes against the civilian population by the District Military Court in Sarajevo in 1993. In December 1996 the applicant submitted a petition to the then Sarajevo High Court for the reopening of the criminal proceedings based on the discovery of new evidence. In May and October 1997 the (by then) Cantonal Court in Sarajevo rejected the petition. The applicant appealed against these decisions and certain procedural decisions. His appeals were finally rejected by the Supreme Court of the Federation of Bosnia and Herzegovina in February 1998. The applicant is the same as the applicant in case no. CH/96/30 *Damjanović v. the Federation of Bosnia and Herzegovina*.
2. The case raises issues under Article 6 of the European Convention on Human Rights.

II. PROCEEDINGS BEFORE THE CHAMBER

3. The application was introduced on 11 May 1998 and registered on 25 May 1998. The applicant is represented by Mr. Branko Marić, a lawyer practising in Sarajevo.
4. On 19 June 1998 the Chamber transmitted the application to the respondent Party for its observations on admissibility and merits of the case. On 17 July 1998 the respondent Party submitted its observations.
5. On 29 September 1998 the applicant submitted his observations in reply and a claim for compensation. The respondent Party sent its observations on the applicant's claim for compensation on 6 November 1998.
6. On 28 June 1999 the applicant submitted an additional explanation of the application, which was transmitted to the respondent Party for comments.
7. On 3 August 1999 the respondent Party submitted additional written observations on admissibility and merits of the case, which were transmitted to the applicant for his information.
8. By letter of 22 September 1999 the Chamber requested additional information from the applicant and the respondent Party. The respondent Party's answer was received on 22 October 1999. No reply was submitted by the applicant.
9. On 1 November 1999 the Chamber decided that the respondent Party should again be requested to submit further information within a short time limit. Accordingly, by letter of 12 November 1999, the respondent Party was again requested to submit a detailed account of the delivery of the 13 October 1997 Cantonal Court decision to the applicant and his defence counsel, the public record of the renewal proceedings before the Cantonal Court in which it adopted its decision on 13 October 1997 and a clear copy of the Cantonal Court decision of 15 December 1997.
10. On 23 November 1999 the respondent Party submitted to the Chamber the following documents: the procedural decision of the Cantonal Court of 13 October 1997, the procedural decision of the Cantonal Court of 15 December 1997, the bills of delivery of these decisions and the procedural decision of the Supreme Court of the Federation of Bosnia and Herzegovina of 16 February 1998. As far as the records of the deliberations and the voting of the Cantonal Court on 13 October 1997 were concerned, the respondent Party stated that no records of the deliberations existed, as decisions on petitions to reopen criminal proceedings were taken by a panel in informal in camera proceedings, while the record of the voting was a sealed document that could be delivered to the Chamber in that form, if requested.
11. The Chamber deliberated on the admissibility and the merits of the case on 15 May, 10 June, 6 July, 1 November and 9 December 1999 and 13 and 14 January 2000. On the latter date the Chamber adopted the present decision.

III. ESTABLISHMENT OF THE FACTS

A. Particular facts of the case before the domestic courts

12. The facts of this case are essentially not in dispute and may be summarised as follows.

13. On 12 March 1993 the applicant was convicted by a judgment of the District Military Court in Sarajevo of genocide and war crimes against the civilian population under Articles 141 and 142 of the, then still applicable, Criminal Code of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia (hereinafter "SFR Yugoslavia") and sentenced to death. The District Military Court found that the applicant had taken part in the "combing of Muslim elements" of several villages, and in doing so had killed the brothers Kasim and Asim Blekić and a man called Ramiz Kršo in the village of Krše, and had also killed, in the following days, "a man in his sixties with blond hair", another unidentified man, and a girl named Amela which he had previously raped, and, furthermore, had raped another girl, inflicted severe injuries to a detainee named Adem Skrobanović and looted the possessions of the victims of the ethnic cleansing. On 30 July 1993 the Supreme Court of Bosnia and Herzegovina upheld the judgment of the District Military Court.

14. On 12 December 1996 the applicant submitted to the then High Court in Sarajevo a petition to reopen the criminal proceedings under Article 404 paragraph 1(4) of the Law on Criminal Procedure (see paragraph 30 below) on the ground that new evidence had emerged which would prove his innocence. The request stated that reliable information was now available to the effect that the two Blekić brothers, who had allegedly been murdered by the applicant, were alive. Criminal proceedings had also been instituted against another person for the murder of Kršo Ramiz, which the applicant had been charged with and convicted for in 1993.

15. On 27 May 1997 the Cantonal Court in Sarajevo (previously referred to as the High Court, which had replaced the District Military Court) rejected the request according to Article 408 paragraph 1 of the Law on Criminal Procedure. It accepted that two of the alleged victims were actually alive and that this was to be considered a new fact relevant to the case. However, according to the Cantonal Court, this new fact did not cast doubt upon the conviction and consequently the applicant's request was rejected.

16. On 29 July 1997 the Supreme Court annulled the decision of the Cantonal Court and returned the case for reconsideration. The Supreme Court found that the Cantonal Court had failed in its obligation to state reasons for refusing the review. It ordered the Cantonal Court to:

"limit its reconsideration of the facts and new evidence to ascertain the probability of their probative force, and consequently to ascertain whether they are pertinent so as to give rise to a modification of the final judgment with the effect of an acquittal of the convicted person or his conviction under a less severe law."

17. On 13 October 1997 the Cantonal Court adopted its renewed decision, refusing the petition to reopen the proceedings as ill-founded. The court conducted an inquiry into the original proceedings, considered the new evidence and called the two alleged murder victims of the applicant, Kasim and Asim Blekić, as witnesses. In rejecting the petition, the Court reasoned:

"Having in mind that these actions [i.e. the killing of two men originally identified as the Blekić brothers] were included in the crime of genocide under Article 141 of the Criminal Law and that all actions of the accused were aimed at the total elimination of the Muslim population from the village Krše, the fact that the brothers Asim and Kasim are alive due to the fact that they were not in the village Krše, would not lead to an acquittal of the accused nor to a sentence under a less severe law, because of the murder of the other two men whom he killed believing that they were Muslims and with a view to cleansing the village Krše of the members of the Muslim population. Consequently, the personal identity of the victim is not relevant; what is relevant is the intention of the accused and his conduct in the realisation of this intention.

The fact that there are criminal proceedings before this court for the crime of genocide against numerous persons headed by Jovan Jovanović, and that the procedural decision opening the investigation stated that Miro Vuković and Božo Jeftić slaughtered Ramiz Kršo in a brutal manner is not evidence which would lead in the present proceedings to an acquittal or to a sentence under a less severe law. It is obvious from those proceedings that there is a reasonable suspicion that a whole army unit participated in the cleansing of the village, seeking to cleanse it from its population of Muslim nationality and that they will all be prosecuted for the acts they committed within the frame of their premeditation. In the same way, [Sretko] Damjanović was found guilty in the final judgment only of those acts he committed within the framework of his premeditation.

... As the reasons proposed in the petition for the renewal of the proceedings are not pertinent to lead to an acquittal or a conviction under a less severe law, this petition shall be refused as groundless on the basis of Article 408 paragraph 1 of the Law on Criminal Procedure.”

18. The president of the panel of the Cantonal Court deciding on the applicant's petition, Judge Idriz Kamenica, had also been the president of the District Military Court when the applicant was convicted of these crimes; however, he did not take part in the proceedings in 1993.

19. The decision of the Cantonal Court of 13 October 1997 was delivered to the applicant in detention on 20 October 1997. It is not clear on which date it was put into the mailbox of the applicant's counsel at the Cantonal Court. The decision indicated that the time-limit to lodge an appeal to the Supreme Court against the decision to refuse the reopening of the proceedings was three days from the delivery of the decision. The applicant trusted that his counsel, Mr. Marić, would lodge an appeal against the decision and did not appeal himself. Mr. Marić, however, only collected the contents of his mailbox on 24 October 1997. According to the delivery slip submitted to the Chamber, 24 October 1997 is the date of delivery to Mr. Marić.

20. On 27 October 1997 Mr. Marić sent by registered mail an appeal against the decision to refuse the reopening of the criminal proceedings in the applicant's case. It was received at the Cantonal Court on 29 October 1997.

21. On 4 November 1997 the applicant's counsel, having realised that he lodged the appeal out of time, filed an application for the reinstatement of the proceedings under Article 92 of the Law on Criminal Procedure (see paragraph 42 below), on the ground that for personal reasons he had not been able to collect the Cantonal Court's decision until after the three-day time limit had expired.

22. On 15 December 1997 the application for reinstatement was denied by the Cantonal Court and the appeal refused as being filed out of time. The Court reasoned that, firstly, the provisions allowing a request for reinstatement did not apply to the appeal against a decision refusing the reopening of proceedings. It secondly argued that the application for reinstatement was inadmissible as such a request has to be made by the defendant personally, and not by his counsel. It finally reasoned that in any case the applicant's counsel had received the decision on 24 October 1997 and submitted the appeal only on 29 October 1997, i.e. more than three days after he had received the decision.

23. On 31 December 1997 the applicant filed an appeal against the procedural decision of 15 December 1997, particularly stressing that it constituted a violation of his rights to have adequate time and facilities for the preparation of his defence and to avail himself of the assistance of legal counsel in his defence, guaranteed by Article 6 paragraphs 3(b) and 3(c) of the Convention.

24. This appeal was denied by a procedural decision of the Supreme Court of the Federation of 16 February 1998. The Supreme Court upheld the Cantonal Court's decision and stated that it had correctly applied the law. It confirmed that the provisions allowing a request for reinstatement did not apply to the appeal against a decision refusing the reopening of proceedings and that the application for reinstatement would have had to be made by the defendant personally. The Supreme Court added that it was irrelevant whether the applicant's lawyer had filed the appeal on 27 or 29 October 1997,

because the law clearly ruled that the three days deadline ran from the date of delivery to the petitioner.

B. The applicant's first case before the Chamber

25. The applicant is the same person as the applicant in case no. CH/96/30, *Damjanović v. the Federation of Bosnia and Herzegovina*, in which the Chamber adopted its decision on the admissibility on 11 April 1997 and delivered its decision on the merits on 8 October 1997 (both published in Decisions on Admissibility and Merits 1996-1997). This first case concerned the threatened carrying out of the death penalty on the applicant.

26. In the decision on the merits the Chamber concluded that the carrying out of the death penalty on the applicant would involve a violation of Article 2 of the Convention and of Article 1 of Protocol No. 6 to the Convention. It therefore ordered the respondent Party not to carry out the death sentence and to secure that it was lifted without delay. In reaching these conclusions, the Chamber also established that the District Military Court that had convicted the applicant could not be considered a "court" in terms of Article 2 paragraph 1 of the Convention (*Damjanović* decision of 5 September 1997, paragraph 40). The Chamber noted "that proceedings in respect of the applicant's request for a renewal of the criminal proceedings are still pending" and that "the grant of a retrial would constitute an appropriate remedy" (*Damjanović* decision of 5 September 1997, paragraph 47).

27. The respondent Party complied with the Chamber's order not to carry out the death sentence, which was commuted into a sentence of 40 years of imprisonment by a decision of the Cantonal Court in Sarajevo of 30 November 1998. Upon the applicant's appeal, the Supreme Court, by decision of 16 March 1999, changed the decision of the Cantonal Court and commuted the death sentence into 20 years of imprisonment.

C. Relevant domestic law

28. The domestic law relevant to the present case is contained in the Law on Criminal Procedure of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia (Official Gazette of the SFRY nos. 26/86, 74/87, 57/89 and 3/90), adopted as the Republic of Bosnia and Herzegovina's law by the Decree with the Force of Law of the Presidency of the Republic of Bosnia and Herzegovina on 2 June 1992 and continued as the law of Bosnia and Herzegovina under paragraph 2 ("Continuation of Laws") of Annex II ("Transitional Arrangements") to Annex 4 ("Constitution") of the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina (Official Gazette of the Republic of Bosnia and Herzegovina nos. 2/92, 9/92, 16/92 and 13/94). After the conclusion of the proceedings in the present case, on 28 November 1998, the new Law on Criminal Procedure of the Federation of Bosnia and Herzegovina entered into force (Official Gazette of the Federation of Bosnia and Herzegovina no. 43/98).

1. Extraordinary legal remedies - reopening of criminal proceedings

29. Article 400 of the Law on Criminal Procedure provided:

"Criminal proceedings which were concluded by a decision which has become valid or a judgment which has become valid may be reopened upon petition of an authorised person only in the cases and under the conditions envisaged in this law."

30. Article 404 paragraph 1 read in relevant parts:

"Criminal proceedings which have been terminated with a final judgment may be reopened:

...

4. If new facts are presented or new evidence submitted which, by themselves or in relation to the previous evidence would tend to bring about the acquittal of the person who has been convicted or his conviction under a less severe or more severe criminal law, or to the sentencing of a person who was acquitted of a charge, ..."

31. Article 405 provided:

“(1) A petition to reopen criminal proceedings may be filed by the parties and by their counsel. After the death of the accused the petition can be submitted on his behalf by the public prosecutor and by the persons mentioned in Article 360 paragraph 2.

(2) In the case referred to in Article 404, paragraph 1, subparagraphs 4 and 6, of this Law it is not permitted to reopen criminal proceedings to the detriment of the convicted or acquitted person if more than 6 months have passed from the date when the prosecutor learned of the new facts or new evidence.

(3) A petition to reopen criminal proceedings on behalf of a convicted person may be filed even after the convicted person has served his sentence and regardless of the statute of limitations, amnesty or pardon.

(4) If a court which has jurisdiction to decide the issue of reopening criminal proceedings (Article 406) learns that reason exists for reopening criminal proceedings on behalf of the convicted person, it shall so inform the convicted person or the person authorised to file the petition on his behalf.”

32. Article 406 provided:

“(1) A petition to reopen criminal proceedings shall be decided on by a panel ... of the Court which tried the case in the first instance in the previous proceeding.

(2) The petition must cite the legal basis on which reopening of proceedings is sought and the evidence to support the facts on which the petition is based. If the petition does not contain such information, the court shall request the petitioner to supplement the petition by a certain date.

(3) If possible, no judge who participated in rendering the judgment in the prior proceeding shall participate when deciding on the petition (for a reopening) in the panel.”

33. Article 407 provided:

“(1) The court shall reject the petition if on the basis of the petition itself and the record of the prior proceedings it finds that the petition was filed by an unauthorised person or that there are no legal conditions for reopening the proceedings, or because the facts and evidence on which the petition is based have already been presented in a previous petition for reopening of proceedings which was refused by a valid decision of the court, or if the facts and evidence obviously are not adequate to provide a basis for reopening the proceedings, or if the petitioner did not conform with Article 406, paragraph 2, of this Law.

(2) Should the court not reject the petition, it shall serve a copy of the petition on the adverse party, who has the right to answer the petition within 8 days. When the court receives the answer to the petition or when the period for answer has expired, the presiding judge of the panel shall order that the facts be investigated and evidence obtained as referred to in the petition and the answer to the petition.

(3) Following these investigations the court shall immediately issue a decision in which it rules on the petition for reopening proceedings under Article 403 of this Law. In other cases, when crimes which are prosecuted ex officio are involved, the presiding judge of the panel shall order that the record be sent to the public prosecutor, who shall return the record without delay along with his opinion.”

34. Article 408 paragraph 1 provided:

“When the public prosecutor returns the record, and if the court has not ordered that the inquiry be supplemented, it shall, on the basis of the results of the inquiry, (either) accept the petition and grant a reopening of the criminal proceedings or refuse the petition.”

35. Article 409 paragraphs 1 to 3 provided:

“(1) The provisions which apply to the original proceedings shall also apply to the new proceedings being conducted on the basis of a decision calling for repetition of criminal proceedings. In the new proceedings the court is not bound by decisions rendered in the previous proceedings.

(2) If the new proceedings are dismissed before the trial commences, in its decision to dismiss the proceedings the court shall also quash the previous judgment.

(3) When the court renders a decision in the new proceedings, it shall pronounce that the previous judgment is partially or entirely quashed or that it remains in force. The court shall give the accused credit for time served in the sentence it pronounces in the new judgment; if reopening of the proceedings was ordered only for some of the crimes of which the accused has been convicted, the court shall pronounce a single new sentence under the provisions of the Criminal Code.”

2. Relevant provisions relating to appeals

36. Article 359 and following of the Law on Criminal Procedure established the rules applicable to appeals against first instance judgments. Article 359 in particular provided that the deadline for filing an appeal against a first instance judgment is 15 days after the date of delivery of the copy of the decision.

37. Article 360 paragraphs 1, 2 and 6 listed the persons entitled to file an appeal on behalf of the accused:

“(1) An appeal may be filed by the parties, defence counsel, legal representative of the accused and the injured party.

(2) An appeal on behalf of the accused may also be filed by his spouse, direct blood relative, adopted parent, adopted child, brother, sister and foster parent. In this case the period allowed for appeal shall also run from the day when the accused or his defence counsel was delivered the copy of the judgment.

...

(6) Defence counsel and the persons referred to in paragraph 2 of this Article may file an appeal even without separate authorisation of the accused, but not against his will, unless the death penalty has been pronounced on the accused.”

38. Article 362 established the necessary contents of an appeal. It provided insofar as relevant:

“(1) The appeal should contain the following:

1. indication of the judgment being appealed;
2. the basis for contesting the judgment;
3. the arguments supporting the appeal;
4. a proposal that the contested judgment be entirely or partially set aside or modified;
5. and at the end, the signature of the person filing the appeal.

(2) If an appeal has been filed by the accused ..., and the accused does not have defence counsel, ..., and the appeal has not been drawn up in conformity with the provisions of paragraph 1 of this Article, the court in the first instance shall call upon the appellant to supplement the appeal in writing or for the record of that court by a certain date. If the appellant does not respond, the court shall reject the appeal if it does not contain the data

referred to in items 2, 3 and 5 of paragraph 1 of this Article; if the appeal does not contain the information referred to in point 1 of paragraph 1 of this Article, it shall be rejected if it cannot be established which judgment it pertains to. (...)

39. Article 394 and following of the Law on Criminal Procedure related to appeals against procedural decisions. Article 395 provided:

“(1) The appeal shall be filed with the court which rendered the procedural decision.

(2) Unless this law states otherwise, an appeal against a procedural decision shall be filed within 3 days of the date when the decision was delivered.”

40. Article 3(b) of the Law on Changes and Amendments to the Law on Application of the Law on Criminal Procedure (OG RBiH 9/92, see paragraph 28 above) provided that where the applicant was assisted by counsel, the deadline for appealing ran from the date of delivery to whoever received the decision to be impugned first. It read:

“If the defendant has a defence counsel, the indictment, the proposal for indictment, the private suit and all the decisions upon whose delivery the time-limit for filing the appeal runs, as well as the appeal of the opposed party which is delivered for a response, shall be delivered to both the defence counsel and the defendant under the provisions of Article 122 of the Law on Criminal Procedure. In that case, the time-limit for submission of a legal remedy, in other words the response to an appeal, runs from the date of delivery to the person to whom the document was first delivered.”

41. Article 397 paragraph 3 provided that, in ruling on an appeal, the court could issue a decision rejecting the appeal because it was late or inadmissible.

3. Provisions concerning the reinstatement of proceedings (return to *status quo ante*)

42. Article 92 paragraph 1 provided:

“If the accused shows good cause for failing to meet a deadline for appealing a judgment or a decision pronouncing a security measure or a decision to confiscate property gain, the court shall allow the return to the *status quo ante* for the purpose of submitting the appeal if, within eight days following the termination of the causes for failing to meet the deadline, he submits a petition for return to the *status quo ante* and files his appeal simultaneously with the petition.”

43. Article 93 paragraphs 1 and 3 provided:

“(1) The decision on the return to the *status quo ante* shall be made by the presiding judge of the panel which rendered the judgment or the decision contested by the appeal.

(3) If an accused appeals a decision refusing the return to the *status quo ante*, the court must deliver that appeal, together with the appeal of the judgment or decision instituting a security measure or juvenile measure or decision to confiscate property gain, with the response to the appeal, and with all other parts of the record to the higher court for a decision.”

IV. COMPLAINTS

44. The applicant complains that, in violation of Article 6 of the Convention, he was denied a fair hearing before an impartial tribunal during the examination of his request for renewal. He also alleges that he did not have adequate time and facilities to prepare his defence and that the time-limit for lodging an appeal during the review proceedings is unreasonably short.

V. FINAL SUBMISSIONS OF THE PARTIES

A. The respondent Party**1. Admissibility**

45. The respondent Party submits that the application should be rejected as being incompatible *ratione temporis* with the Agreement within the meaning of Article VIII(2)(c). The original criminal proceedings against the applicant were concluded on 29 December 1993 and therefore the application would not be within the competence of the Chamber.

46. The respondent Party further argues that the application should not be accepted pursuant to Article VIII(2)(a) of the Agreement. The Federation submits firstly that the applicant exceeded the six-month time-limit for the submission of the application to the Chamber in respect of all decisions, except for the procedural decision of the Supreme Court of the Federation of Bosnia and Herzegovina of 16 February 1998. Secondly, the case should also be declared inadmissible on the ground that the applicant failed to exhaust domestic remedies, as he could still file a “new” petition to reopen proceedings in his case.

47. Finally, the Federation submits that the applicant’s request that the Chamber should issue a decision expressly ordering the reopening of proceedings should be dismissed as manifestly ill-founded under Article VIII(2)(c). In the view of the respondent Party it is beyond any dispute that the judicial institutions confirmed that the law was correctly applied during the appeal proceedings. Consequently, the respondent Party considers that the applicant has abused his right to petition.

2. Merits

48. Should the Chamber find that the admissibility requirements have been met, the respondent Party submits that the criminal proceedings were in full accordance with international standards. The Federation argues that Articles 359 and 360 of the Law on the Criminal Procedure meet the standards of Article 6 of the Convention. With regard to Article 6 paragraph 3, the respondent Party argues that the applicant’s representative has a mail box at the Court where the decision of the Cantonal Court of 13 October 1997 was placed. The decision was also delivered to the applicant in prison and the three-day time-limit began when the applicant received the decision. The respondent Party argues that it is the responsibility of the applicant’s counsel to check his mailbox regularly, especially with such an important decision to be rendered and with such a well-known deadline to appeal.

B. The applicant**1. Admissibility**

49. The Chamber’s consideration should, so the applicant argues, be limited only to the violation of human rights committed during the procedure for the examination of his petition to reopen proceedings, which he lodged after 14 December 1995. Therefore, the application would be compatible *ratione temporis* with the Agreement within the meaning of Article VIII(2)(c).

50. With regard to the six-month rule, the applicant replies that he could not have challenged the earlier decisions before the Chamber until having exhausted all domestic remedies. The applicant states that he has now exhausted these remedies because a new request for review could be based only on new evidence not previously presented before the courts, and the applicant does not have any such evidence.

2. Merits

(a) Article 6 paragraph 1 of the Convention

51. The applicant complains that the renewal proceedings, not being conducted by impartial courts, were in violation of Article 6 paragraph 1 of the Convention. It is argued that the partial attitude of the District Military Court in the ordinary criminal proceedings continued throughout the proceedings on the request for the renewal. The President of the District Military Court in 1993 was also the presiding judge of the panel of the Cantonal Court, which rendered the decisive decision on 13 October 1997 refusing the petition for renewal. The applicant argues that it was impossible for the Cantonal Court on 13 October 1997 to have fairly established that instead of the Blekić brothers he must have killed two other men. This finding was rendered without presentation of evidence in an adversarial setting.

(b) Article 6 paragraph 3(b) of the Convention

52. The applicant argues that the present law distinguishes between time-limits for the submission of an appeal against a judgment and an appeal against a procedural decision. The time-limit provided for submission of an appeal against a judgement is 15 days. The time limit provided for the submission of an appeal against any procedural decision under the provision of Article 395 of the Law on Criminal Procedure is limited to three days. Considering the seriousness of the crimes, of the excessive duration of the proceedings as well as the severity of the sentence, the applicant complains that the time required for the preparation of an appeal should be at least 15 days. The applicant contends that Article 395 is inconsistent with Article 6 paragraph 3(b) of the Convention.

(c) Article 6 paragraph 3(c) of the Convention

53. The three-day time-limit within which to appeal under Article 395 started on the day when the defendant received the decision in hand and not his authorised representative. The applicant's representative claims he received the Cantonal Court's decision of 13 October 1997 only after the deadline for appealing had expired because he was away on business. In effect, the applicant argues that he was deprived of the possibility to defend himself through his counsel because he was limited to written communication with his counsel and, therefore, the applicant had been unable to notify him of the appeal on time.

VI. OPINION OF THE CHAMBER

A. Admissibility

54. Before considering the merits of the case the Chamber must decide whether to accept the case, taking into account the admissibility criteria set out in Article VIII(2) of the Agreement.

1. Competence *ratione temporis*

55. The Chamber first of all notes that the case falls within its competence *ratione temporis*, because this application concerns the proceedings leading to the rejection of the applicant's petition to reopen his case. These proceedings were initiated on 12 December 1996 by the applicant's petition to the Sarajevo High Court.

2. Exhaustion of domestic remedies and the six-months time-limit

56. According to Article VIII(2)(a) of the Agreement, in deciding whether to accept an application the Chamber shall take into account whether effective remedies exist, and whether the applicant has demonstrated that they have been exhausted and that the application was filed within six months from the date of the final decision in the applicant's case.

57. The Chamber takes note of the arguments raised by the respondent Party. However, the Chamber is satisfied that the applicant has no further domestic remedies available which he could be required to exhaust. The Chamber also finds that the applicant submitted his application within six months of the final decision by the Supreme Court on 16 February 1998.

58. Having found that, at present, there are no further domestic remedies the applicant could pursue, the Chamber recalls, however, that the principle of exhaustion of domestic remedies also implies that the applicant must have used, in the course of the domestic proceedings, all effective procedural remedies against an unfavourable outcome.

59. In the present case, according to domestic law, the applicant appears to have failed to appeal in a timely manner to the Supreme Court against the crucial decision of 13 October 1997.

60. The applicant complains that his rights to have adequate time and facilities for his defence and to avail himself of the assistance of defence counsel, protected by Article 6 paragraphs 3(b) and 3(c) of the Convention, were violated by the application of the three-days deadline provided in Article 395 of the Law on Criminal Procedure.

61. The Chamber shall construe this complaint as an allegation that the appeal to the Supreme Court under such a short deadline was not an effective remedy.

62. For the reasons set forth in greater detail below (paragraphs 85 and 86), pertaining to the extreme brevity of the deadline, the fact that the applicant was in detention and the deadline expired before the decision was delivered to his lawyer, the Chamber is not satisfied that, in the particular circumstances of the applicant's case, the appeal to the Supreme Court constituted a sufficiently accessible remedy.

63. The Chamber therefore concludes that it is not precluded under Article VIII(2)(a) from examining the decision to refuse the applicant's petition to reopen his case of 13 October 1997.

3. Competence *ratione materiae*

64. According to Article VIII(2)(c) of the Agreement, the Chamber shall dismiss any application which it considers incompatible with the Agreement. Amongst others, an application will be incompatible with the Agreement *ratione materiae* if the right invoked by the applicant is not protected by the Agreement.

65. Article 6 paragraph 1 of the Convention provides that, "(i)n the determination of his civil rights and obligations or of any criminal charge against him, everyone is entitled to a fair and public hearing within a reasonable time by an independent and impartial tribunal established by law...".

66. The Chamber must therefore examine whether the proceedings following the applicant's petition of 12 December 1996 for the reopening of his criminal case involved a "determination of a criminal charge" against him, within the meaning of Article 6 paragraph 1 of the Convention. In this respect the Chamber notes that also the applicability of paragraph 3 of Article 6 depends on whether the applicant was at that time "charged with a criminal offence".

67. The Chamber notes that in the Federation of Bosnia and Herzegovina, as in the countries to which the case-law of the European Commission of Human Rights quoted below refers, review proceedings in criminal cases are composed of two phases. The first one consists of the proceedings leading to a decision on whether to re-open a case in which a final judgment has been rendered. In the Federation these proceedings are initiated by a petition to re-open the case under Article 400 of the Law on Criminal Procedure, on which a panel of the court which decided the case in first instance is called to decide (Article 406 of the Law on Criminal Procedure). The second phase, taking place only in case of a positive outcome of the first one, is the actual re-trial of the convicted person (Article 409 of the Law on Criminal Procedure).

68. The European Commission of Human Rights has consistently held that no right as such to a re-trial is included among the rights and freedoms guaranteed by the Convention and that Article 6 of

the Convention does not apply to the proceedings leading to a decision on whether to grant a re-trial or not (see, e.g., *X. v. Austria*, application no. 7761/77, decision of 8 May 1978, Decisions and Reports 14, p. 171, at 173).

69. On the other hand, the European Commission has accepted that Article 6 applies to the re-trial proceedings once a case has been re-opened. In *Callaghan and Others v. the United Kingdom*, (application no. 14739/89, decision of 9 May 1989, Decisions and Reports 60, p. 296, at 300) the Commission noted:

“that the criminal proceedings had long been completed and that the reference procedure was not a normal step. Nonetheless the proceedings on the Secretary of State’s reference had all the features of an appeal against conviction, and could have resulted in the applicants being found not guilty, or, as in fact happened, the convictions being upheld. They must therefore in the Commission’s view be regarded as having the effect of determining, or re-determining, the charges against the applicants.”

70. With regard to the case before it, the Chamber notes that it is indisputable that from a formal point of view the proceedings in the applicant’s case had not reached the re-trial stage yet. In the light of the Commission’s case-law referred to above, Article 6 would therefore appear to be inapplicable to the proceedings leading to the decisions of 13 October and 15 December 1997.

71. However, the Chamber recalls that the European Court of Human Rights has consistently held that the extent and the manner in which Article 6 applies depends on the special features of the proceedings concerned and account must be taken of the entirety of the proceedings conducted in the domestic legal order (see, e.g., *Brualla Gómez De La Torre v. Spain* judgment of 19 December 1997, paragraph 37, Reports of Judgments and Decisions 1997-VIII).

72. In considering the special features of the proceedings in the applicant’s case, the Chamber recalls that prior to its decision of 13 October 1997, the Cantonal Court conducted an inquiry into the original proceedings, heard witness testimony from the two alleged murder victims and ascertained the probability of their probative force. The Cantonal Court found in its decision refusing the petition to reopen the case that if the applicant did not murder the two men found alive, he did murder two other men which he believed were Muslims. In fact, the Cantonal Court altered the factual finding during the review proceedings so as to find confirmed the applicant’s intention to commit genocide, but without formally renewing the trial.

73. In this particular case it would therefore appear that the proceedings leading to the decision of 13 October 1997 did involve a re-determination of the criminal charges against the applicant falling within the scope of Article 6 paragraph 1 of the Convention. In these circumstances, the consequence of the decision of 13 October 1997 refusing to re-open the proceedings, was, in fact, to confirm the applicant’s conviction and sentence and the proceedings were therefore “decisive” for the determination of the criminal charge against him (see *mutatis mutandis*, Eur. Court H.R., *JJ v. the Netherlands* judgment of 27 March 1998, paragraphs 34-40, Reports of Decisions and Judgments 1998-II).

74. The Chamber concludes that the admissibility requirement of VIII(2)(c) of the Agreement has also been met.

4. Conclusion as to admissibility

75. As no other ground for declaring the application inadmissible has been established, the Chamber declares the application admissible.

B. Merits

76. The applicant complains that the proceedings leading to the Cantonal Court decision of 13 October 1997 were conducted in violation of Article 6 paragraph 1 of the Convention, which reads insofar as relevant to the case at hand:

“In the determination ... of any criminal charge against him, everyone shall be entitled to a fair and public hearing within a reasonable time by an independent and impartial tribunal established by law”.

77. The applicant also complains of a violation of his rights under letters (b) and (c) of paragraph 3 of Article 6, which provide:

“Everyone charged with a criminal offence has the following minimum rights:

- b. to have adequate time and facilities for the preparation of his defence;
- c. to defend himself in person or through legal assistance of his own choosing ...”

78. The applicant complains that the panel of the Cantonal Court that rejected his petition on 13 October 1997 disregarded evidence proving his innocence that should have led to the reopening of the trial and thereby failed to grant him a fair hearing. He adds that the tribunal lacked impartiality, that he did not have adequate time to prepare his appeal against the decision of 13 October 1997 and that he did not have the assistance of a lawyer at that stage.

79. The Chamber recalls that the guarantees in paragraph 3 of Article 6 are specific aspects of the right to a fair trial set forth in paragraph 1 of Article 6 (see Eur. Court HR, *Barberà, Messegué and Jabardo v. Spain* judgment of 23 September 1987, Series A no. 146, p. 31, paragraph 67); it will therefore have regard to them when examining the facts under paragraph 1 of Article 6.

80. The Chamber further recalls that the European Court of Human Rights has repeatedly held that “it is for the national courts to assess the evidence before them” (Eur. Court HR, *Lüdi v. Switzerland* judgment of 15 June 1992, Series A no. 238, paragraph 43) and that “it is not within the province of the Court to substitute its own assessment of the facts for that of the national courts” (Eur. Court HR, *Dombo Beheer B.V. v. the Netherlands* judgment of 27 October 1993, Series A no. 274, paragraph 31). However, the European Court of Human Rights has also stressed that, notwithstanding the quoted general rule, it must determine “whether the proceedings considered as a whole, including the way in which prosecution and defence evidence was taken, were fair as required by Article 6 § 1” (*Barberà, Messegué and Jabardo v. Spain* judgment, p. 31, paragraph 68). The European Court then considered in turn the various grounds of complaint before it.

81. The Chamber shall proceed analogously. It first of all recalls that in order to reach a decision on the applicant’s petition to reopen the proceedings as ill-founded, the Cantonal Court conducted an inquiry into the original proceedings, considered the new evidence and called the two alleged murder victims of the applicant, Kasim and Asim Blekić, as witnesses. It then concluded that the fact that two of the applicant’s alleged murder victims were alive and that two other persons were under investigation for killing the third victim was not relevant to the applicant’s guilt (see paragraph 17 above).

82. While it is fully aware of the need not to substitute its own evaluation of the evidence for that of the domestic court, the Chamber cannot but note that the reasoning of the Cantonal Court is grossly inadequate and devoid of the appearance of fairness. The Chamber recalls that Kasim and Asim Blekić and Ramiz Kršo are the only murder victims of the applicant clearly identified by their name in the judgment of the District Military Court and that it was the applicant and his co-accused who had provided the court with the identity of their victims, whose killing they confessed. The fact that the applicant had consistently claimed that the confession on which his conviction in 1993 was based had been extorted, should have prompted the Cantonal Court to address the issue of the relevance of the “re-appearance” of the Blekić brothers with particular caution and attention. The same applies to the fact that at the time of the Cantonal Court’s decision two other persons were

under investigation for the murder of Ramiz Kršo, another crime confessed by the applicant and his co-accused in 1993.

83. The applicant also complains that the panel of the Cantonal Court lacked impartiality. This complaint is based on the fact that Judge Idriz Kamenica, the presiding judge of the Panel of the Cantonal Court which examined the applicant's petition to reopen the proceedings, was the president of the Sarajevo District Military Court at the time when the applicant was convicted by that court, although Judge Kamenica did not sit on the applicant's case in 1993. However, the Chamber recalls that in the decision on the merits of the applicant's first case (the above-mentioned *Damjanović* decision of 5 September 1997, paragraph 40), it reached the conclusion that the District Military Court lacked a sufficient appearance of independence and could not be regarded as a "court" for the purposes of the Convention. It does not favourably affect the appearance of justice being done impartially that the President of the District Military Court, which did not meet the requirements of independence, would later preside the court called to decide whether to reopen the criminal proceedings conducted in 1993 before that very Court.

84. The applicant also complains that his right to have adequate time and facilities for his defence and to avail himself of the assistance of defence counsel were violated by the application of the three-days deadline provided in Article 395 of the Law on Criminal Procedure.

85. In general it is not within the Chamber's competence to assess whether the deadline set in Article 395 of the Law on Criminal Procedure, as integrated by Article 3b of the 1992 Law on Changes and Amendments to the Law on Application of the Law on Criminal Procedure, is in itself incompatible with the Convention. The Chamber notes, however, that when, on 20 October 1997, the applicant was notified in detention of the decision of the Cantonal Court, he did not have the possibility to quickly contact his lawyer. Furthermore, the decision indicated that "an appeal against this decision to the Supreme Court of the Federation is allowed within three days of its receipt". It did not contain a warning to the effect that under the amendment of the Law on Criminal Procedure introduced by a decree in 1992 (see paragraph 40 above), this deadline ran from the date of delivery of the decision to whoever, the convicted person or his lawyer, received the decision first. As a layman, the applicant had no reason to consider the possibility that the deadline might expire before his lawyer even received the decision.

86. Considering the brevity of the deadline, aggravated by the circumstances set forth above, and considering also the complexity and extreme importance of the matter, the Chamber finds that the applicant did in fact not enjoy a fair chance to appeal to the Supreme Court, notwithstanding the opportunity to supplement the appeal provided in Article 362 paragraph 2 of the Law on Criminal Procedure (see paragraph 38 above).

87. Considering the cumulation of serious weaknesses affecting the proceedings regarding the applicant's petition to reopen his case, the Chamber concludes that these proceedings did not satisfy the requirements of a fair trial within the meaning of Article 6 of the Convention.

88. In the light of the above conclusion, the Chamber does not find it necessary to examine separately whether the applicant was denied the procedural rights granted by Article 6 paragraphs 3(b) and 3(c) in isolation.

VI. REMEDIES

89. Under Article XI(1)(b) of the Agreement the Chamber must address the question what steps shall be taken by the respondent Party to remedy the established breach of the Agreement. In this connection the Chamber shall consider issuing orders to cease and desist, and monetary relief (including pecuniary and non-pecuniary injuries).

90. In establishing the appropriate measures to remedy the violation found, the Chamber has taken into account that in its decision on the merits of the applicant's first case (see paragraphs 25-27 above) it found that the District Military Court that had convicted the applicant could not be considered a "court" for the purposes of Article 2 paragraph 1 of the Convention, because it lacked a sufficient appearance of independence (*Damjanović* decision of 5 September 1997, paragraph 40). The Chamber has also taken into account that in the mentioned decision it had noted that "the grant of a retrial would constitute an appropriate remedy" (paragraph 47). In the present decision, the Chamber has found that in the course of the court proceedings which resulted in the rejection of the applicant's petition to reopen his case, the applicant was denied the right of a fair hearing in the re-determination of the charges against him. On the basis of these considerations, the Chamber finds it appropriate to order the respondent Party to take all the necessary steps in order to grant a re-trial to the applicant, which should start not later than six months from the date of delivery of the present decision.

91. As to the applicant's claim for pecuniary compensation of 29 September 1998, the Chamber notes that it consists of four items. Firstly, the applicant claims compensation for the allegedly unlawful imprisonment from 12 December 1996, the date of the petition to reopen his case, onwards ("the lost years of the applicant's life"), which he quantifies in the amount of 10,000 German Marks (DEM) per month, for a sum of DEM 210,000 as of September 1998. Secondly, the applicant claims a lump sum amount of DEM 80,000 for the mental suffering during the same period. The applicant thirdly claims compensation for lost income in the same period, which he assesses in the amount of DEM 1,000 per month for overall DEM 21,000. Finally, the applicant claims compensation for the detention from December 1992 to December 1996 in the amount of DEM 480,000 (DEM 10,000 per month). The overall amount of the applicant's compensation claim accordingly is DEM 791,000 as of 29 September 1998.

92. The Chamber notes that the applicant's compensation claim entirely relies on the assumption that his detention since December 1992 has been unlawful. The issue before the Chamber in the present case was limited to the lack of fairness of the proceedings concerning the applicant's petition to reopen the case that led to his conviction. The Chamber recalls that it can order remedies only for violations it has found. The applicant, on the other hand, is asking for pecuniary compensation for allegedly unlawful detention, an issue the Chamber was not called upon to examine and has not examined. His compensation claim is therefore rejected in its entirety.

VIII. CONCLUSIONS

93. For the above reasons, the Chamber decides

1. by 8 votes to 3, to declare the case admissible;
2. by 9 votes to 2, that there has been a violation of Article 6 of the European Convention on Human Rights in that the proceedings regarding the applicant's petition to reopen his case did not satisfy the requirements of a fair trial within the meaning of that provision, the Federation of Bosnia and Herzegovina thereby being in breach of its obligations under Article I of the Human Rights Agreement;
3. by 6 votes to 5, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to take all the necessary steps in order to grant a re-trial to the applicant which should start not later than six months from the date of delivery of the present decision;
4. unanimously, to refuse the applicant's claim for compensation;

CH/98/638

5. unanimously, to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to report to the Chamber by 11 May 2000 on the steps taken by it to comply with the above orders.

(signed)
Anders MÅNSSON
Registrar of the Chamber

(signed)
Michèle PICARD
President of the Chamber

Annex I   Dissenting Opinion of Mr. Andrew Grotrian, joined by Mr. Mato Tadić
Annex II   Partly Dissenting Opinion of Ms. Michèle Picard

ANNEX I

According to Rule 61 of the Chamber's Rules of Procedure, this Annex contains the dissenting opinion of Mr. Andrew Grotrian, joined by Mr. Mato Tadić.

DISSENTING OPINION OF MR. ANDREW GROTRIAN, JOINED BY MR. MATO TADIĆ

I disagree with the opinion of the majority of the Chamber on the admissibility and merits of this case. In my opinion Article 6 of the European Convention on Human Rights was, in accordance with long-standing case-law of the European Commission of Human Rights, inapplicable to the proceedings at issue and there has therefore been no breach of that provision.

The applicant complains that he was denied a fair hearing before an impartial tribunal in the proceedings which he instituted in the Cantonal Court for the renewal of the criminal proceedings against him. He also complains that he was denied effective access to the Supreme Court for the purpose of appealing against the decision of the Cantonal Court refusing his request for renewal. He invokes Article 6 of the Convention, which provides that "in the determination ... of any criminal charge against him" everyone is entitled to a fair hearing before an independent and impartial tribunal.

The Commission has consistently held that Article 6 of the Convention does not apply to proceedings in which it is sought to re-open a criminal case after the conviction has become final, since at that stage the convicted person is no longer charged with an offence, the charge against him having already been finally determined. In *X v. Austria* (application no. 864/60, Collection of Decisions 9, p. 17), the applicant applied for the re-opening of his trial. Such a request could be granted if the applicant produced new facts or evidence which appeared likely to justify acquittal. The court refused the request as inadmissible on the ground that no such facts or evidence existed and the Commission held that Article 6 was inapplicable to the proceedings since the applicant was not charged with an offence. In a later case the Commission, applying analogous reasoning in a civil case, stated:

"According to the constant case-law of the Commission, Article 6 of the Convention does not apply to proceedings for re-opening a trial given that someone who applies for his case to be re-opened and whose sentence has become final, is not someone "charged with a criminal offence" within the meaning of the said Article." (*X v. Austria*, application no. 7761/77, Decisions and Reports 14, p. 171 at p. 173)

In *Callaghan v. the United Kingdom* (application no. 14739/89, Decisions and Reports 60, p. 296) the Commission held that Article 6 did apply to proceedings before the Court of Appeal in England, after a criminal case had been referred back to that court by the Home Secretary. In that case, however, the case had already been reopened by the Home Secretary's decision and in the Court of Appeal the proceedings were conducted as an ordinary appeal against conviction. There was no suggestion that Article 6 applied to the Home Secretary's decision on whether the case should be re-opened and this case does not, in my view, involve any departure from the Commission's "constant case-law" referred to above.

In the present case, in my opinion Article 6 would, on the basis of the *Callaghan* decision, have been applicable to any new proceedings conducted under Article 409 of the Law on Criminal Proceedings (see paragraph 35 of the decision) if the applicant's request for renewal had been granted. It did not apply to the proceedings which took place, which concerned only the question whether the case should be reopened or not. The fact that the court heard the evidence of witnesses and conducted other inquiries does not bring the proceedings within the scope of Article 6. A court or other authority deciding whether proceedings should be reopened may well need to make a close examination of both the original and new evidence in order to come to its decision.

The majority of the Chamber finds that the Cantonal Court altered the factual basis of the applicant's conviction and thereby re-determined the charge against him, thus attracting the applicability of Article 6 (see paragraphs 72-73 of the decision). I do not agree with this analysis. The applicant was convicted of genocide under Article 141 of the Criminal Law. The Cantonal Court

considered that the new evidence before it was not such as would lead to an acquittal or conviction under a less severe law and refused to reopen the proceedings for that reason. In particular it pointed out that the applicant had explained in his defence in the earlier proceedings that he had shot two persons whose identity he did not know, but had been informed by his brother that they were the Blekić brothers. It accepted that the Blekić brothers were still alive but ruled that the personal identity of the alleged murder victims was not relevant in a charge of genocide. In these circumstances it appears that the court accepted that two of the persons whom the applicant was found to have shot had been misidentified but ruled that this fact would not affect the validity of the applicant's conviction. I consider that in the circumstances the court, whether its decision was right or wrong, did not materially alter the applicant's conviction.

Accordingly, in my opinion Article 6 of the Convention was not applicable to the proceedings in question, which were only concerned with the question whether the proceedings should be renewed and did not involve the determination of a criminal charge against the applicant. I therefore find no breach of Article 6 in this case.

I would add that even if I had found that there was a violation of the Convention in this case, I would not have voted in favour of ordering a retrial of the applicant. The complaints under consideration relate only to the proceedings on the applicant's request for a reopening of the proceedings. In my opinion if those proceedings involved breaches of Article 6, it would be appropriate at most to order that the application for renewal should be re-heard, without any prejudgement of the result of such a re-hearing. The Chamber's order for a retrial in my opinion goes beyond the proper scope of the case.

(signed)
Andrew Grotrian

(signed)
Mato Tadić

ANNEX II

In accordance with Rule 61 of the Chamber's Rules of Procedure, this Annex contains the partly dissenting opinion of Ms. Michèle Picard.

PARTLY DISSENTING OPINION OF MS. MICHELE PICARD

I agree with the opinion of Mr. Andrew Grotrian on the admissibility of the case and on the remedies. However, after a majority of the members had decided that the case was admissible, I saw no objection to vote in favour of a violation on the merits.

I would add to Mr. Grotrian's opinion that, to my knowledge, the European Commission of Human Rights never declared admissible under Article 6 of the Convention an application which related to the proceedings on the reopening of a criminal trial after the decision convicting the applicant had become final and binding. In my opinion, however, the jurisprudence of the European Court of Human Rights could lead to the conclusion that Article 6 may apply to such proceedings if it appears that the national court or authority examining the reopening question *de facto* redetermined the charge against the convicted person. Still, the European Court has never found Article 6 to be applicable in the cases that have come under its examination, although all States that have ratified the Convention provide in their domestic legislation for the possibility of reopening a criminal trial where there are new facts that could justify that the person in question be given a different sentence. It thus appears to me that, by finding Article 6 applicable in the present case although the procedure in the Federation did not differ from the procedure in identical cases in other States (see Mr. Grotrian's opinion), the Chamber is imposing on Bosnia and Herzegovina and its Entities a stricter obligation than that which is imposed on the Contracting Parties to the Convention. This is a paradox given the fact that Bosnia and Herzegovina has not yet ratified the Convention.

However, on the merits I agree with the Chamber for the reasons stated in the decision.

(signed)
Michèle Picard

DECISION ON ADMISSIBILITY AND MERITS
(delivered on 9 May 2003)

Case no. CH/98/640

S.J.

against

THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

The Human Rights Chamber for Bosnia and Herzegovina, sitting as the Second Panel on 1 April 2003 with the following members present:

Mr. Mato TADIĆ, President
Mr. Jakob MÖLLER
Mr. Mehmed DEKOVIĆ
Mr. Giovanni GRASSO
Mr. Manfred NOWAK
Mr. Vitomir POPOVIĆ
Mr. Viktor MASENKO-MAVI

Mr. Ulrich GARMS, Registrar
Ms. Olga KAPIĆ, Deputy Registrar
Ms. Antonia DE MEO, Deputy Registrar

Having considered the aforementioned application introduced pursuant to Article VIII(1) of the Human Rights Agreement ("the Agreement") set out in Annex 6 to the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina;

Adopts the following decision pursuant to Article VIII(2) and XI of the Agreement and Rules 52, 57 and 58 of the Chamber's Rules of Procedure:

I. INTRODUCTION

1. This case concerns the applicant's attempts to establish ownership over an apartment which he purchased on 3 April 1992. The applicant purchased the apartment from Boris Čorev ("B.Č."), who had purchased the apartment from the former Yugoslav National Army ("JNA") on 24 February 1992.
2. The case raises issues under Articles 6, 8 and 13 of the European Convention on Human Rights ("the Convention"), as well as Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

II. PROCEEDINGS BEFORE THE CHAMBER

3. The application was introduced on 11 May 1998 and registered on 25 May 1998. In his application, the applicant requested the Chamber to issue an order for provisional measures to prevent his eviction from the apartment in question.
4. On 11 June 1998, the Chamber considered the case. The Chamber decided to order the requested provisional measures not to evict the applicant and to transmit the application to the respondent Party for their observations on the admissibility and merits under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention and Articles 6, 8, and 13 of the Convention. The application was transmitted on 14 September 1998, although Article 8 of the Convention was inadvertently left out of the letter, and was consequently later transmitted to the respondent Party on 10 December 2002.
5. On 2 October 1998, the respondent Party requested an extension of the time limit for submission of written observations on the admissibility and merits. The Chamber decided not to grant the extension.
6. On 22 February 1999, the Chamber sent a letter to the applicant informing him that the respondent Party had not submitted any written observations on admissibility and merits in his case, and he was invited to submit any additional comments and a compensation claim, if he wished.
7. The respondent Party provided additional information on 23 August 2002, 16 September 2002, 4 November 2002, 8 November 2002 and 6 February 2003.
8. On 14 November 2002, the Chamber again invited the respondent Party to submit observations on the admissibility and merits of the case which the respondent Party did on 16 December 2002.
9. The applicant made additional submissions to the Chamber on 25 February 1999, 24 March 2000, 3 July 2001, 3 January 2003 and 13 January 2003.
10. The Chamber deliberated on the admissibility and merits of the application on 11 June 1998, 6 July 2000, 6 December 2002, 6 March 2003 and 1 April 2003, and adopted the present decision on the latter date.

III. ESTABLISHMENT OF THE FACTS

11. The facts of the case as they appear from the submissions of the applicant and the respondent Party, are not specifically in dispute, unless otherwise stated, and may be summarised as follows.
12. Before the armed conflict the applicant lived in Kotor Varoš, the Republika Srpska, where he possessed an occupancy right over an apartment.

13. The applicant purchased an apartment located at Hamdije Čemerlića 6, apartment no. 8, in Sarajevo from B.Č. The contract submitted by the applicant shows that it was verified by the court in Kotor Varoš on 3 April 1992.

14. B.Č. had purchased the apartment from the former JNA on 24 February 1992. The contract on purchase was signed on 24 February 1992, and verified by the court on what appears to be 16 April 1992, although it is also evident from the document submitted to the Chamber that the original date was altered so that it would appear to read 16 March 1992.

15. The applicant states that due to the armed conflict, he moved abroad, although he does not provide any date.

16. During the armed conflict the apartment, which is located in Grbavica, was allegedly occupied by the armed forces of the Bosnian Serbs. A few days after the re-integration of Grbavica on 19 March 1996, the applicant re-entered the apartment, although he did not provide an exact date.

17. A few days after the applicant moved into the apartment, that is to say, at the end of March 1996, he alleges that he was visited by members of the RBiH Army Housing Fund, who examined the applicant's documents and informed him that he illegally occupied the apartment. At that time they also mentioned the possibility of his eviction.

18. On 24 September 1996, the RBiH Army declared the apartment permanently abandoned and terminated the occupancy right of B.Č.

19. The applicant initiated proceedings before the Municipal Court II ("the Court") in Sarajevo on 1 April 1996 to establish his ownership over the apartment.

20. On 23 June 1998, the Court issued a procedural decision specifying that the proceedings in the case were adjourned, in accordance with the Decree with the Force of Law on Amendments to the Law on Resources and Financing of the Army of the Republic of BiH of 10 February 1995, until the appropriate housing laws were established, as the apartment pertained to a purchase contract concluded under the Law on Securing Housing for the JNA. The proceedings were resumed on 4 September 1999 upon the request of the applicant's representative.

21. In the observations of 16 December 2002, the respondent Party included information which it had obtained from the Court, dated 20 December 1999, that the Court had requested a special representative *in absentia* to be appointed for B.Č. by the competent Centre for Social Welfare of the Municipality Novo Sarajevo, as the residence of the party B.Č. is unknown. The Centre for Social Welfare rejected the request and provided the Court with B.Č.'s address in The former Yugoslav Republic of Macedonia. No date is provided as to these allegations. The Federation alleges that the Court several times tried to send invitations to B.Č. through the Ministry of Justice, but without success. Additionally, the Court noted that on 14 December 1999, the Court held a hearing where Mr. Mušir Brkić, a lawyer from Sarajevo, declared that he was not the applicant S.J.'s representative, and the minutes noted that Mirsad Huseinbašić was designated as his representative, but without any address provided. Consequently, the hearing was cancelled for an indefinite period of time, and the applicant was requested to provide within three days the address of his appointed representative. The Federation did not provide any evidence to support these facts, and while the applicant did not specifically dispute any of the facts, he generally noted that he timely responded to all requests from the Court.

22. On 23 August 2002, the respondent Party forwarded additional information to the Chamber regarding the proceedings before the Court. According to the Court, the proceedings were halted as per the applicant's request of 2 March 2000, until the Chamber issues its decision in the case. The Court also noted that two hearings were scheduled for 3 April 2001 and 22 May 2001, which were then postponed for an indefinite period of time. The judge invited the applicant to change the lawsuit in the sense of stating correctly the name of the first accused, and submitting the address of his legal representative Mirsad Huseinbašić, after the representative Sakib Mataradžija cancelled his authorisation letter. Allegedly, the judge sent letters to the applicant with this request on 10 April 2002, 23 May 2002, and 10 July 2002. On 31 July 2002, the applicant responded and stated that

he maintained his lawsuit but he requested the court to suspend proceedings until the Chamber issues its decision in his case. Again, the respondent Party did not provide any documentation to support these facts, and while the applicant did not specifically dispute any of these facts, he states that he always responded to the Court's requests within the deadline.

23. On 16 September 2002, the respondent Party forwarded to the Chamber additional information regarding the case. Namely, the Military Attorney of the Federal Ministry of Defence on 26 August 2002, confirmed that, according to their records, the apartment in question is used by the applicant. The Ministry of Defence adds that due to the passive behavior of S.J., civil proceedings have been pending for over five years.

24. In the observations of 16 December 2002, the respondent Party alleges that the applicant does not use the apartment as his home but rather rents the apartment to a third party. As evidence, they attached minutes taken by the Ministry of Defence on 15 November 2001 where members of the Army Housing Fund found sub-tenants located in the apartment at Ulica Hamdije Čemerlića 6, apartment no. 8. Also in the observations on the admissibility and merits, the respondent Party provided information from the Ministry of Defence that the pre-war occupancy right holder, B.Č., has never filed a claim for repossession of the apartment in question.

25. On 8 November 2002, the respondent Party provided further information on the court proceedings. On 4 November 2002, the judge reviewed the whole file and noted the following: firstly, the file contained the provisional measure issued by the Chamber, but the plaintiff did not request the Court to issue any provisional measure, thereby the Court cannot rule on that issue; and secondly, the judge noted there is no evidence in the file of the lawsuit having been submitted to B.Č., and for that reason the hearing was scheduled for 3 February 2003, to allow the lawsuit to be submitted to B.Č. in The former Yugoslav Republic of Macedonia.

26. On 6 February 2003, the respondent Party provided further information with regard to the hearing scheduled for 3 February 2003. On 4 February 2003, the judge noted that the applicant was represented by Muenes Kutundžić, however, representatives from the two other parties to the dispute were not present, (the Federation Army and B.Č.). The Federation Army had been duly summoned, while the second defendant, B.Č., was not; only the return receipt was in the file evidencing that the Court had requested the Ministry of Justice to summon B.Č. to the hearing. The judge explained that B.Č. would have to be summoned again through the Ministry of Justice as his current address was in The former Yugoslav Republic of Macedonia, and for that reason the next hearing was scheduled for 3 July 2003.

IV. RELEVANT DOMESTIC LEGISLATION

A. Relevant legislation of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia

27. The applicant contracted to purchase his apartment from B.Č., who had purchased his apartment under the Law on Securing Housing for the Yugoslav National Army (Official Gazette of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia –hereinafter- “OG SFRJ”, no. 84/90). This Law was passed in 1990 and came into force on 6 January 1991. It essentially regulated the housing needs for military and civilian members of the JNA.

28. Article 20 of the Law provided that the holder of an occupancy right residing in an apartment of the JNA Housing Fund could purchase the apartment on the basis of a contract made with the authority responsible for the apartment. Article 23 of the Law placed an obligation on the purchaser of an apartment to submit, within 30 days of the conclusion of the purchase contract, a request to the Land Registry to register the ownership of the apartment. This Law was never adopted as part of the law of Bosnia and Herzegovina.

29. Article 33 of the Law on Basic Ownership Relations provided that the ownership over immovables was acquired when the ownership was registered in a registry book (OG SFRY 6/80 and 36/90). This Law was in force in the Federation of Bosnia and Herzegovina until 17 March 1998.

B. Relevant Legislation of the Socialist Republic of Bosnia and Herzegovina and after 11 April 1992, following independence, the Republic of Bosnia and Herzegovina

30. On 15 February 1992 the Government of the Socialist Republic of Bosnia and Herzegovina issued a Decree imposing a temporary prohibition on the sale of apartments previously characterised as social property (Official Gazette of the Socialist Republic of Bosnia and Herzegovina-hereinafter "OG SR BiH" no. 4/92). Article 1 of this Decree temporarily prohibited the sale of socially owned apartments located in the territory of the Republic of Bosnia and Herzegovina to holders of occupancy rights in them, where sales were being concluded in accordance with the Law on Securing Housing for JNA. Article 3 of the Decree declared invalid any purchase contract or other contract relating to a property right in such an apartment where that contract was inconsistent with the provisions of the Decree. Article 4 of the Decree prohibited courts and other state organs from notarising such contracts and from registering them either in property registers or in court registers. Article 5 of the Decree provided that the temporary prohibition on sales should remain in force until the entry into force of a law regulating *inter alia* the sale of apartments within the JNA's control, and at longest for a year following the date of issue of the Decree (15 February 1993).

31. On 11 April 1992, the Presidency of the Republic of Bosnia and Herzegovina issued the Decree with force of law according to which the Law on Securing Housing for JNA should not be applied in the territory of Bosnia and Herzegovina.

32. On 15 June 1992, the Presidency issued a Decree with force of law which provided that all property belonging to the JNA and other state organs of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia located on the territory of Bosnia and Herzegovina should be considered as belonging to the Republic of Bosnia and Herzegovina (Official Gazette of the Republic of Bosnia and Herzegovina –hereinafter- "OG R BiH" no. 6/92). This Decree thereby established that the Republic of Bosnia and Herzegovina was the *de jure* owner of apartments that had previously been alienated by the Socialist Federal Republic of Yugoslavia.

33. The Law on Abandoned Apartments, issued on 15 June 1992 as a Decree with force of law, was adopted as law on 1 June 1994 and amended on various occasions (OG R BiH nos. 6/92, 8/92, 16/92, 13/94, 36/94, 9/95 and 33/95). It governed the re-allocation of occupancy rights over socially owned apartments that had been abandoned. Article 2 set forth that apartments were to be considered abandoned if the pre-war occupancy right holder and his family members left the apartment, even if temporarily.

34. If the pre-war occupancy right holder failed to resume using the apartment within the applicable time limit laid down in Article 3 (i.e. before 6 January 1996), he or she was regarded as having abandoned the apartment permanently. According to Article 10, it was to result in the deprivation of the occupancy right.

35. On 13 March 1993, the Presidency of the Republic of Bosnia and Herzegovina issued a Decree with the force of law on the Resources and Financing of the R BiH Army which provided that the social resources of the former Socialist Federal Republic of Yugoslavia which had been used by the JNA were placed under the temporary use and management of the army of the Republic (OG R BiH nos. 6/93 and 17/93).

36. On 1 June 1994, the Assembly of the Republic of Bosnia and Herzegovina adopted the previously issued Decrees with legal force as Law (OG R BiH no. 13/94). Thus, the Decrees mentioned above in paragraphs 31, 32, 33, and 35 were adopted as law on this date.

37. On 12 July 1994, the Presidency of the Republic of Bosnia and Herzegovina issued a Decree with force of law amending the Law on Real Property Transactions (OG R BiH no. 18/94). This Decree was adopted as law on 24 November 1994 (OG R BiH no. 33/94) and entered into force eight days later. Article 1 provided that contracts relating to real property transactions must be in writing and that the signatures of the contracting parties must be verified by a competent court. It further provided that any contract, relating to property transactions, that had been concluded in a manner that did not conform with the provisions of paragraph 1 of this Article shall have no legal force or

effect. Article 3 of the Decree provided that written contracts concluded prior to the entry into force of the Decree were valid if the parties had fulfilled all obligations arising from the contracts completely or substantially. It further provided that contracts concluded prior to the entry into force of the Decree would be considered valid provided the parties had their signatures certified by a competent court within six months of the entry into force of the Decree.

38. On 3 February 1995, the Presidency of the Republic issued a Decree with force of law amending the Law on the Resources and Financing of the RBiH Army (OG RBiH no. 5/95). This Decree provided that for the protection of the housing fund of the army, until the issuing of the Law on Housing in the Republic, courts and other state authorities should adjourn proceedings relating to the purchase of apartments and other properties under the Law on Securing Housing for the JNA. This Decree came into force on 10 February 1995, the date of its publication in the Official Gazette.

39. On 22 December 1995, the Presidency of the Republic of Bosnia and Herzegovina issued a Decree with force of law amending the Law on the Transfer of Resources of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia into the property of the Republic. This Decree provided that contracts for the sale of apartments and other property concluded on the basis of *inter alia* the Law on Securing Housing for the JNA were invalid. This Decree also provided that questions connected with the purchase of real estate, which was the subject of annulled contracts, would be resolved under a law to be adopted in the future. This Decree came into force on 22 December 1995. It was adopted as law by the Assembly of the Republic of Bosnia and Herzegovina on 18 January 1996 (OG RBiH 2/96).

C. Relevant Legislation of the Federation of Bosnia and Herzegovina

1. The Law on Sale of Apartments with an Occupancy Right

40. Article 27 of the Law on Sale of Apartments with an Occupancy Right (Official Gazette of the Federation of Bosnia and Herzegovina – hereinafter –“OG-FBiH” nos. 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 32/01 and 61/01) provides that the ownership right to an apartment shall be acquired upon registration of that right in the land books.

41. Article 39a of the Law on Sale of Apartments with an Occupancy Right states that a person who entered into a contract to purchase a JNA apartment, who holds the occupancy right over said apartment, and is legally using the apartment, shall be registered as that apartment’s owner with the competent court by an order of the relevant housing authority within the Federation Ministry of Defence. Article 39c states that Article 39a shall also apply to an occupancy right holder who has “exercised the right to repossess the apartment under the Law on Cessation of the Application of the Law on Abandoned Apartments.”

42. Article 39d states that if an individual fails to realise their rights to the apartment with the Federation Ministry of Defence, they may initiate proceedings before the competent court.

43. The Instruction on the Implementation of Articles 39a, 39b, and 39c of the Law on Sale of Apartments with an Occupancy Right (OG FBiH no. 6/00) states that the Ministry of Defence shall issue an order for registration of the ownership right over the apartment on the request of the occupancy right holder, or a member of his or her family household, who realised the right to repossess the apartment in accordance with the Law on Cessation of the Application of the Law on Temporary Abandoned Apartments and who had previously concluded a legally binding contract on purchase of the apartment from the JNA Housing Fund before 6 April 1992.

2. The Law on the Legal Relations of Property

44. Article 38 of the Law on the Legal Relations of Property (OG FBiH no. 6/98) states that the right to ownership of real estate shall be acquired on the basis of a legal transaction and by registration of the right into the public land books, provided that the right holder is *bona fide*. The *bona fides* of the person seeking registration shall be presumed in the absence of proof to the contrary.

3. Law on Civil Procedure

45. Article 199 of the Law on Civil Procedure (OG FBiH no. 42/98 and 3/99), paragraph 3, sets forth that any suspended proceedings shall only be resumed upon the proposal of one of the parties, when the reasons for the suspension of the proceedings have ceased (deleted text).

V. ALLEGED AND APPARENT VIOLATIONS OF HUMAN RIGHTS

46. The applicant alleges a violation of his rights to the peaceful enjoyment of his possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention and the right to respect for his home under Article 8 of the Convention, his right to a fair trial within a reasonable time under Article 6 of the Convention and his right to an effective remedy under Article 13 of the Convention.

VI. SUBMISSIONS OF THE PARTIES

A. The respondent Party

47. The Federation submitted observations on the admissibility and merits of the application on 16 December 2002. As to the facts of the case, the Federation highlights that B.Č was not registered as the owner over the apartment in question. The Federation provided more information on the proceedings before the Municipal Court, which is included above (see paragraphs 21-26).

48. As to the admissibility, the Federation submits that the application is not admissible against the Federation of Bosnia and Herzegovina because this matter is essentially a private dispute between B.Č. and the applicant. Furthermore, the applicant did not rely on the lawful procedures and organs of the Federation when he purchased the apartment, nor when he returned to the apartment after the war.

49. Secondly, the Federation submits that the application is not admissible because domestic remedies have not been exhausted, nor has the applicant shown that they would not be effective. The Federation points out that the applicant's lawsuit to determine his ownership over the apartment in question is still pending. Once the first instance organ issues its decision, the applicant will have the possibility to appeal.

50. As to the merits of the application, the respondent Party submits that the application is ill founded. Specifically, as to a potential violation under Article 6 of the Convention, the respondent Party first points out that at the time of filing the lawsuit, the address of B.Č was unknown. When the address was obtained, the Court sent several invitations to B.Č. through the Ministry of Justice, but without success. On 23 June 1998, the proceedings were suspended in accordance with the Decree with the Force of Law on Amendments to the Law on Means and Financing of the Army of RBiH. The Federation concedes that during the course of 1998 the necessary laws were passed to enable the continuance of the proceedings suspended by the aforementioned Decree. The Federation submits that in accordance with Article 199 of the Law on Civil Procedure, one of the parties to the suspended proceedings must make a request to re-initiate the proceedings, which was done by the representative of the applicant on 4 September 1999. The respondent Party points out that the applicant himself requested the first instance organ, on 2 March 2000 and 31 July 2002, to halt proceedings in the case until the Chamber issues a decision. Of its own initiative then, the Court scheduled hearings in the case on 3 April 2001 and 22 May 2001, and both hearings were postponed to allow the applicant to submit the address of his new representative. On 21 August 2002, the first instance organ scheduled a hearing for 3 February 2003 to allow the summons to reach B.Č. The respondent Party concludes that the conduct of the applicant has contributed to the length of the proceedings, and not the conduct of the organs of the respondent Party.

51. As to a potential violation under Article 13 of the Convention, the respondent Party notes that the applicant has filed a lawsuit before the competent court in accordance with the Law on Civil Procedure for establishment of one's ownership right, which is still pending. The respondent Party

asserts that the domestic legislation provides an adequate remedy for the applicant. Therefore, the application does not disclose any violation under Article 13 of the Convention.

52. As to a potential violation under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, the respondent Party first asserts that it has not violated the applicant's rights to the peaceful enjoyment of his possessions because he was not the occupancy right holder or member of the family household of the occupancy right holder over the apartment in question, nor did he live there on 30 April 1991. Accordingly, he can not lawfully dispose of or occupy the apartment in question. Furthermore, the respondent Party asserts that the applicant concluded a contract on purchase of the apartment knowing that B.Č. was not the *bona fida* owner over the apartment in question, because he had not registered his ownership over the apartment. Additionally, the respondent Party notes that it has no evidence that the applicant paid the purchase price to B.Č., nor did the applicant ever submit to the organs of the respondent Party any valid evidence that he had purchased the apartment in question. Finally, the civil proceedings initiated by the applicant to determine the lawful ownership over the apartment is further evidence that the respondent Party did not violate any of the rights set forth in the Agreement. In conclusion, for all of the aforementioned reasons, the respondent Party asserts that it did not violate Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

53. As to Article 8 of the Convention, the respondent Party asserts that the apartment in question is without doubt the "home" of the pre-war occupancy right holder, B.Č. The applicant obtained the use of the apartment in question without respecting the legal norms prescribed by the authorities of Bosnia and Herzegovina, and furthermore, leases the apartment in question to sub-tenants. The respondent Party concludes that it is not responsible for any violations under Article 8 of the Convention because it is not established that the apartment in question is the applicant's "home" within the meaning of Article 8 of the Convention.

B. The Applicant

54. The applicant maintains his application in whole. He seeks to establish that he is the lawful owner of the apartment in question, and to be registered as the lawful owner.

55. The applicant, in response to the observations on the admissibility and merits of the respondent Party, in a letter received on 3 January 2003, requested the Chamber to reject the observations as out of time, in accordance with Rule 49 of the Chamber's Rules of Procedure. In the same letter, the applicant alleges that the organs of the respondent Party have been provoking and disturbing his family even after the issuance of the provisional measure. He alleges that the Military Housing Fund has sent summons to him, and that they have illegally entered the apartment and provoked his family members by informing them that they will have to vacate the apartment immediately. The applicant requested the Chamber to expand the earlier provisional measures so as to forbid the respondent Party from disturbing him and his family until the final decision of the Chamber, or Court, or any other organ of the State.

56. As to the respondent Party's observations related to Article 6 of the Convention, the applicant states that he has done everything possible as an individual to finalise the court proceedings. Specifically, he notes that he was not always duly summoned by the court, and when he received any request from the court he always responded in writing. The applicant alleges that as soon as he found out that his lawyer had decided not to represent him any longer, as well as when his representative unexpectedly left the country, he replied to the court within the time limit given. He contends that the respondent Party is responsible for not contacting the second defendant, B.Č., six years ago, and implies that they have deliberately slowed down the proceedings.

57. As to the merits of the application, the applicant asserts that the respondent Party has no rights whatsoever to the apartment in question. The applicant states that according to several of the decisions from the Chamber, and the "law on apartments", the purchase contract of B.Č. was valid, and he was the lawful owner of the apartment. The applicant subsequently purchased it from B.Č. and the court's failure to register him as the lawful owner of the apartment constitutes a violation of his rights under the Convention.

VII. OPINION OF THE CHAMBER

A. Admissibility

58. Before considering the case on the merits, the Chamber must first decide whether to accept the case, taking into account the admissibility criteria set out in Article VIII(2) of the Agreement, which, so far as relevant, provides as follows: “The Chamber shall decide which applications to accept...in so doing the Chamber shall take into account the following criteria: (a) Whether effective domestic remedies exist, and the applicant has demonstrated that they have been exhausted...”

59. The Chamber is aware that proceedings are still pending before the Court. According to the Chamber’s admissibility criteria set forth in Article VIII(2)(a) of the Agreement, domestic remedies must be exhausted in order for the Chamber to be competent to consider the case. However, the Chamber has previously held that the remedies available must be sufficiently certain not only in theory but in practice. Additionally, it is necessary to take into account not only the existence of formal legal remedies, but also the general legal and political context in which they operate, as well as the personal circumstances of the applicant.

60. Given that the proceedings have been pending before the same court (the Municipal Court II in Sarajevo) for well near seven years, April 1996 to the present, the Chamber concludes that the domestic remedies have not proven effective to date, nor is there any indication that the domestic authorities will resolve the case in the near future. For these reasons, the application is admissible despite the pending court proceedings.

61. The respondent Party also asserts that the application is inadmissible as *ratione personae* against the Federation as the dispute essentially involves two private parties and the applicant has not made use of the legal norms prescribed by the Federation. The Chamber takes the view that the applicant’s complaints are alleged violations which appear to have been committed by the organs acting under the authority of the respondent Party. For this reason, the application is admissible with respect to the Federation.

62. As the Chamber can find no other reasons to declare the application inadmissible, the Chamber declares the application admissible in its entirety.

B. Merits

63. Under Article XI of the Agreement, the Chamber must next address whether the facts established above disclose a breach by the respondent Party of its obligations under the Agreement. Under Article I of the Agreement the parties are obliged to “secure to all persons within their jurisdiction the highest level of internationally recognised human rights and fundamental freedoms”, including the rights and freedoms provided for in the Convention.

1. Article 6 of the Convention

64. Article 6 paragraph 1 of the Convention, so far as relevant, provides as follows:

“In the determination of his civil rights and obligations. . . everyone is entitled to a fair and public hearing within a reasonable time by an independent and impartial tribunal established by law. . . .”

65. The applicant primarily complains of the length of proceedings before the domestic bodies. The reasonableness of the length of proceedings is to be assessed based on criteria laid down by the European Court of Human Rights, namely the complexity of the case, the conduct of the applicant, the conduct of the authorities and the matter at stake for the applicant (see, e.g., case no. CH/97/54 *Mitrović*, decision on admissibility of 10 June 1998, paragraph 10, Decisions and Reports 1998).

66. It is an uncontested fact that the applicant initiated proceedings before the competent court to determine the ownership over the apartment in question on 1 April 1996. It is from this date that the Chamber must consider the reasonableness of the length of proceedings under Article 6 of the Convention.

a. The complexity of the case

67. The applicant seeks the domestic organs to confirm his ownership right over the apartment and allow him to be registered as the lawful owner. The applicant is in possession of the purchase contract, which was verified in court. The Chamber holds that this determination is not so complex as to warrant such extended proceedings.

b. The conduct of the applicant

68. The Chamber notes that the applicant on two occasions (2 March 2000 and 31 July 2002) requested the first instance organ to suspend proceedings until the Chamber issues its decision. The applicant's own requests, as the plaintiff in the matter, would justifiably cause the first instance organ to suspend the proceedings. The applicant did not deny that he made these requests. However, despite the applicant's requests, the first instance court proceeded to schedule hearings, which would indicate that they chose to ignore the applicant's requests. It appears that the applicant has failed to timely respond to some of the Court's requests. The applicant, however, alleges that he has taken all necessary steps as an individual to bring the proceedings to a resolution.

c. The conduct of the national authorities

69. The Chamber recalls that on 3 February 1995, the Presidency of the Republic of BiH issued a Decree with force of law which effectively adjourned proceedings related to the purchase of apartments which were obtained under the Law on Securing Housing for the JNA. The Decree entered into force on 10 February 1995. In the present case, the Court, two years after the applicant filed his suit, adjourned the proceedings on 23 June 1998 in accordance with this Decree. The Chamber has earlier held that the Decree violated the right to access to the court under Article 6 of the Convention (see, e.g. case no. CH/97/82 *et.al. Velimir Ostojić and 31 other JNA cases*, decision on admissibility and merits of 15 January 1999, paragraph 96, Decisions January-July 1999).

70. The respondent Party submits that according to Article 199 of the Law on Civil Procedure, the applicant was responsible for re-initiating proceedings after the adjournment. Accordingly, the respondent Party states that the proceedings were re-initiated upon the request of the applicant's representative on 4 September 1999. Since that time, numerous hearings have been scheduled and postponed. The respondent Party alleges that after the postponed hearing of 14 December 1999, (allegedly the first one after the proceedings were re-activated) the Court sent letters to the applicant requesting him to provide the address of his appointed representative. Instead of timely replying, the applicant, on 2 March 2000, sent a submission requesting that the proceedings be suspended until the Chamber issues its decision. The applicant did not specifically deny this, but claims that he replied to all requests in a timely manner. From the facts submitted, it appears that no action was taken until 3 April 2001 when the Court scheduled a hearing, which was postponed. The next hearing on 22 May 2001 was also postponed.

71. One of the primary reasons for the delays and postponing of the hearings appears to be in inviting one of the defendants, B.Č., to the hearing. Upon filing of the suit, it appears that his address was not known. However, at some point during the proceedings, the Court obtained his exact address in The former Yugoslav Republic of Macedonia. Despite obtaining this information, the Court has no evidence that the defendant has ever received its summons. In the Chamber's estimation, summoning an individual in another country, particularly in one of the states of the former Yugoslavia, should not pose such an obstacle as to so significantly delay the proceedings.

d. *Conclusion*

72. The Chamber concludes that despite the applicant's two requests to suspend the proceedings, the case is not so complex as to warrant such a delay as has occurred, and the actions of the respondent Party, in particular the adjournment of the proceedings in 1998 and the failure to effectively summon one of the defendants, violate the applicant's right to a fair trial in a reasonable time under Article 6 of the Convention.

2. Article 13 of the Convention

73. The applicant also maintains that his rights under Article 13 of the Convention have been violated in that no effective remedy is available to him. Article 13 of the Convention provides as follows:

"Everyone whose rights and freedoms as set forth in this Convention are violated shall have an effective remedy before a national authority notwithstanding that the violation has been committed by persons acting in an official capacity."

74. In view of its finding under Article 6 of the Convention, the Chamber considers its unnecessary also to examine the application under Article 13 of the Convention. The requirements of Article 13 of the Convention are less strict than those of Article 6 of the Convention and are absorbed by the latter (see, e.g. European Court of Human Rights, *Hentrich v. France*, judgment of 22 September 1994, Series A No. 296, paragraph 65).

3. Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention

75. The applicant alleges a violation of the peaceful enjoyment of his possessions with regard to the apartment he purchased. Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention provides as follows:

"Every natural or legal person is entitled to the peaceful enjoyment of his possessions. No one shall be deprived of his possessions except in the public interest and subject to the conditions provided for by law and by the general principles of international law.

The preceding provisions shall not, however, in any way impair the right of a State to enforce such laws as it deems necessary to control the use of property in accordance with the general interest or to secure the payment of taxes or other contributions or penalties."

76. Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention thus contains three rules. The first rule enunciates the general principle that one has the protected right to the peaceful enjoyment of one's property. The second rule covers deprivation of property and subjects it to the requirements of the public interest and conditions laid out in law. The third rule recognises that States are entitled to control the use of property and subjects such control to the general interest and domestic law. It must then be determined in respect of these conditions whether a fair balance has been struck between the demands of the general interest of the community and the requirements of the protection of the individual applicant's rights, bearing in mind that the last two rules should be construed in light of the general principle (see among other authorities, case no. CH/96/17, *Blenić* decision on admissibility and merits of 5 November 1997, paragraphs 31-32, Decisions March 1996-December 1997). Thus, there must be a reasonable relationship of proportionality between the means employed and the aim sought to be realised.

a. *The existence of "possessions" under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention*

77. The Chamber must first consider whether the applicant had any rights under his contract with B.Č. that could constitute "possessions" for the purpose of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. In previous decisions of the Chamber, the Chamber has consistently held that rights under a contract to purchase an apartment concluded with the former JNA, pursuant to the Law on Securing Housing for the JNA, constitute "possessions" for the purposes of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention (see, e.g. case no. CH/96/3, 8 and 9 *Medan, Bastijanović and Marković*, decision on the merits of 3 November 1997, paragraphs 32-34, Decisions on Admissibility and

Merits March 1996-December 1997; case no. CH/96/2 *et. al.*, *Podvorac and Others*, decision on admissibility and merits of 14 May 1998, paragraphs 59-61, Decisions and Reports 1998). In the present case, the applicant did not conclude the contract directly with the former JNA, but rather with B.Č., who had concluded a contract with the former JNA. On 3 April 1992, the applicant purchased the apartment from B.Č and, according to the contract, paid 15,000,000.00 Yugoslav Dinars (*jugoslovenskih dinara*). In accordance with its earlier case-law (cited above), where the Chamber concluded that the rights under a contract concluded with the former JNA constituted possessions, the Chamber also concludes in the present case that the applicant's contract with B.Č. transferred to him rights to the apartment that constitute a possession within the meaning of Article 1 of Protocol No.1 to the Convention.

78. The Chamber also recalls that the written contract with B.Č. was entered into on 24 February 1992, after the Decree of 15 February 1992, which imposed a temporary prohibition on sales of former JNA apartments (see paragraph 30 above). However, as in earlier decisions of the Chamber, the Chamber notes that the validity of the Decree of 15 February 1992 appears also to be open to question since it prohibited contracts which were provided for in federal law, whereas Article 207 of the Constitution of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia provided that republican and provincial statutes and other legislation "may not be contrary to federal statute." The Chamber also recalls that the prohibition provided for in the Decree was a temporary one, which expired in February 1993 (see, the above-mentioned *Podvorac and Others* decision, paragraph 60 and *Medan, Bastijanović and Marković*, paragraph 33). Moreover, the Chamber takes particular notice of Article 39a of the Law on the Sale of Apartments with an Occupancy Right, which provides that the "Federal Ministry of Defence shall issue an order for the registration of the occupancy right holder as the owner of the apartment" if the occupancy right holder "uses the apartment legally and s/he entered into a legally binding contract on purchase of the apartment with the SSNO before 6 April 1992". Article 39a is one of the central provisions for the recognition of privatisation of former JNA apartments in the Federation. Notwithstanding the earlier temporary ban on the sale of apartments of 15 February 1992, Article 39a implicitly recognises the validity of all purchase contracts concluded before 6 April 1992, such as the contract at issue in this case. Had Article 39a intended only to recognise the validity of purchase contracts concluded before 15 February 1992, it could have said so, but it does not. Therefore, Article 39a offers additional support for the recognition of the contract on purchase at issue in this case, which was concluded on 24 February 1992 (see case no. CH/99/2028 *Crnogorčević*, decision on admissibility and merits, delivered on 11 October 2002, paragraph 56). Taking these factors into account, the Chamber does not consider it established that the contract entered into by B.Č was invalid, although it may be challengeable in the courts. In considering whether the contractual right of B.Č. was a "possession" the Chamber notes that the European Court of Human Rights has held that rights which may be subject to challenge in court proceedings, as well as claims for compensation requiring court proceedings to make them effective, may be "possessions" for the purposes of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. In particular in the case of *Stran Greek Refineries v. Greece* it held that an arbitrage award which was the subject of challenge in the Court of Cassation was a "possession" (1994 Series A No. 301, paragraph 62). In the case of *Pressos Compania Naviera v. Belgium* it held that claims to compensation under the law of tort were "possessions" (1995 Series A No. 332, paragraph 31). Similarly, in the Chamber's opinion, the contractual right of B.Č., although subject to some uncertainty as a result of the Decree of 15 February 1992, should nonetheless be regarded as "possessions" for the purposes of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. Following this, on the basis of the contract of 3 April 1992 between B.Č and the applicant, the Chamber considers that all the rights of the purchaser B.Č. should flow to the applicant, as if the applicant "stepped into the shoes of" the prior purchaser.

b. Interference with the applicant's rights

79. If the prior purchaser was seeking to establish his ownership rights over the apartment, under the applicable law, the authorities would be required to recognise his purchase contract (provided that it was valid), and all rights flowing from it. In the present case, the authorities' failure to recognise the applicant's rights under the purchase contract constitutes an interference with the applicant's rights. This failure can be traced to two distinct sources.

80. Firstly, the fact that the RBiH Army declared the apartment abandoned in September 1996, knowing that the applicant was living in the apartment and that he had a contract on purchase for the apartment, constitutes an interference with the applicant's rights.

81. Secondly, although not specifically raised by the respondent Party or the applicant, the Chamber considers that the on-going refusal to recognise the applicant's contractual rights to the apartment stems from the Decree of 22 December 1995 (see paragraph 39 above), as the effect of that Decree was to annul the rights that B.Č. had obtained under the purchase contract, and in turn, the rights that the applicant exercises over the apartment in question. The Chamber is aware that the Decree was issued and adopted as law by the Republic of Bosnia and Herzegovina. However, the Chamber will consider the responsibility of the Federation in so far as it applied that Decree as a part of its law. It is accordingly necessary for the Chamber to examine whether these interferences by the Federation are justified under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention as being "subject to conditions provided for by law" and "in the public interest."

c. *Legality and proportionality of the interference*

82. As to the respondent Party's claim that the B.Č. was not the *bona fide* possessor of the apartment, as he had not registered his ownership in the land registry books, the Chamber recalls that B.Č. was prevented from registering his ownership due to the temporary Decree of 15 February 1992 from a legal point of view, and factually, due to the outbreak of the war. However, the Chamber considers that the fact that B.Č. did not register his ownership can not prevent him from validly transferring his rights under the purchase contract to the applicant.

83. Furthermore, after the applicant had returned to the apartment in March 1996 following the reintegration of the neighbourhood Grbavica in Sarajevo, the apartment was declared permanently abandoned by the RBiH Army in September 1996. By doing so, the apartment then fell, at the time, according to the Law on Abandoned Apartments, under the jurisdiction of the Ministry of Defence. This action further interfered with the applicant's rights to the apartment in question. Before examining the proportionality of such an action, it must first be determined whether it is "subject to conditions provided for by law".

84. The Law on Abandoned Apartments, issued on 15 June 1992, governed the reallocation of occupancy rights over socially owned apartments that had been abandoned. Article 2 of the Law on Abandoned Apartments provided that an apartment was to be declared abandoned if, even temporarily, it was not used by the occupancy right holder or members of his or her household (see paragraph 33 above). The Chamber holds that the Federation incorrectly applied the Law on Abandoned Apartments, as the apartment was in fact no longer socially owned after B.Č. had purchased it from the former JNA, and the applicant from B.Č. Furthermore, the Ministry of Defence knew that the applicant was in the apartment at the time it was declared abandoned and had purchased the apartment in 1992. As the Law on Abandoned Apartments was not lawfully applied in the applicant's case, that in itself is sufficient to find that there has been a violation under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. It also dispenses the Chamber from having to consider whether the acts complained of were proportional to the aim sought.

85. The Chamber will, in accordance with its approach taken in other JNA cases, assess whether the refusal to recognise the applicant's rights was justified, for the purposes of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. In this respect, the Chamber will examine the interference stemming from the Decree of 22 December 1995, and whether this Decree pursued a legitimate aim. The Federation, in previous cases (see e.g. the above-mentioned *Medan and Others*, paragraph 36 and *Ostojić and Others*, paragraph 92) has submitted that the purpose of the decree was to rectify a violation of the constitutional principle of equality of treatment. It has argued that some members of the former JNA had been placed in an especially privileged position in relation to the purchase of their flats and were able to purchase them on terms more favourable than other occupiers of socially owned apartments. The European Court of Human Rights has held that in deciding what is in the public interest the national authorities enjoy a wide "margin of appreciation" and that their judgement will be respected unless it was "manifestly without reasonable foundation" (see, e.g., *Eur. Court HR, James and Others v. United Kingdom*, 1986, Series A No. 98, paragraph 66). Bearing this wide margin of appreciation in mind, the Chamber can accept that the aim of putting all holders of

occupancy rights on an equal footing as regards their rights to purchase their apartments might in principle be regarded as a legitimate one.

86. It remains to be considered, however, whether there was a reasonable relationship of proportionality between the means employed and the end sought to be realised. In this respect the Chamber notes that the effect of the legislation was to annul retroactively, and without compensation, contractual rights which the applicant had held since 1992. In the Chamber's opinion such retroactive legislation must be regarded as a particularly serious form of interference with property rights. It involves an infringement of the principle of the rule of law, referred to in the Preamble to the Convention, and carries the danger of undermining legal security and certainty. In the Chamber's opinion, it can therefore be justified only by cogent reasons. Even though the purchaser B.Č. may have been able to purchase the apartment on relatively favourable terms, the Chamber is not satisfied that there was any form of social injustice involved in the system established by the Law on Securing Housing for the JNA which was of such magnitude as to justify retroactive legislation of the kind adopted (see the above-mentioned *Medan and Others* paragraph 37; *Podvorac and Others*, paragraphs 59-61; and *Ostojić and 31 Others*, paragraph 91). The same reasoning applies in the case of the applicant now before the Chamber. Accordingly, the Chamber finds, as in the earlier JNA cases decided on the merits, that the Decree of 22 December 1995 violated the rights of the applicant under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

87. The Chamber is aware that the Federation authorities have adopted Article 39 a,b,c,d, of the Law on Sale of Apartments with an Occupancy Right, which entered into force on 5 July 1999, in order to remedy the effects of the Decree of 22 December 1995 and to allow persons who entered into purchase contracts with the former JNA to register their ownership over such apartments. However, these provisions do not encompass the circumstances of the applicant, as he did not conclude the purchase contract with the former JNA. In this respect, the Federation authorities have not taken steps to remedy the interference with the applicant's rights under the purchase contract.

d. Conclusion

88. In conclusion, the Chamber holds that the applicant has valid rights to the apartment in question flowing from his purchase contract with B.Č., and the failure of the authorities to recognise his rights to the apartment under the purchase contract constitutes an ongoing interference with his right to the peaceful enjoyment of his possessions. Consequently, the Federation has violated Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

4. Article 8 of the Convention

89. The applicant complains that his rights under Article 8 of the Convention have been violated. Article 8 of the Convention provides as follows,

"1. Everyone has the right to respect for his private and family life, his home and his correspondence.

2. There shall be no interference by a public authority with the exercise of this right except such as is in accordance with the law and is necessary in a democratic society in the interests of national security, public safety or the economic well-being of the country, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, or for the protection of the rights and freedoms of others."

90. Article 8 of the Convention first requires that the apartment in question, which is the subject of the applicant's complaint, be considered the applicant's "home". The respondent Party asserts that it is not his home as the Military Housing Commission discovered in November 2001 that the applicant was renting the apartment to sub-tenants. The applicant never expressly denied this allegation.

91. Given the finding under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, and the dispute over the fact as to whether the apartment in question can be considered the applicant's "home" for the purposes of Article 8 of the Convention, the Chamber does not consider it necessary to consider the application under Article 8 of the Convention.

VIII. REMEDIES

92. Under Article XI paragraph 1(b) of the Agreement, the Chamber must also address the question as to what steps shall be taken by the respondent Party to remedy the breaches of the Agreement which it has found.

93. With regard to the delayed court proceedings, the Chamber considers it appropriate to order the respondent Party to take all necessary steps to secure the speedy resolution of the applicant's claim before the Municipal Court II in Sarajevo, and in all further judicial proceedings.

94. With regard to the violation of the applicant's rights under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, the Chamber notes that the outcome of the domestic court proceedings will allow the applicant, if he obtains recognition of the validity of the purchase contract, to realise his rights under the purchase contract. In the meantime, the Chamber considers it appropriate to order the respondent Party to bring an end to all further attempts to evict the applicant from the apartment. This order will replace the Chamber's previous order for provisional measures, and the Chamber withdraws the order for provisional measure as of the date of delivery of this decision.

95. The Chamber will order the respondent Party to report to it six months from the date this decision becomes final and binding in accordance with Rule 66 of the Chamber's Rules of Procedure on the steps taken to comply with the above orders.

IX. CONCLUSION

96. For these reasons, the Chamber decides,

1. unanimously, to declare the application admissible in its entirety;
2. unanimously, that the applicant's rights to a fair hearing within a reasonable time as guaranteed by Article 6 of the European Convention on Human Rights has been violated, the Federation of Bosnia and Herzegovina thereby being in breach of Article I of the Agreement;
3. unanimously, that by the refusal of the Federation authorities to recognise the applicant's rights to the apartment under the contract with B.Č. concluded on 3 April 1992, there has been a violation of the applicant's peaceful enjoyment of his possessions under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, the Federation of Bosnia and Herzegovina thereby being in breach of Article I of the Agreement;
4. unanimously, that it is not necessary to consider the complaint under Article 13 of the European Convention on Human Rights;
5. unanimously, that it is not necessary to consider the complaint under Article 8 of the European Convention on Human Rights;
6. unanimously, to order the respondent Party to take all necessary steps to secure the speedy resolution of the applicant's claim before the Municipal Court II in Sarajevo, and in all further judicial proceedings;

7. unanimously, to order the respondent Party to bring an end to all further attempts to evict the applicant from the apartment, until a final and binding decision determining the applicant's rights to the apartment is issued. This order revokes the previous order for provisional measures issued by the Chamber on 15 June 1998;

8. unanimously, to order the respondent Party to report to it six months from the date this decision becomes final and binding in accordance with Rule 66 of the Chamber's Rules of Procedure on the steps taken to comply with the above orders.

(signed)
Ulrich GARMS
Registrar of the Chamber

(signed)
Mato TADIĆ
President of the Second Panel

DECISION ON THE ADMISSIBILITY AND MERITS

DELIVERED ON 11 JUNE 1999

CASE No. CH/98/645

Nada BLAGOJEVIĆ

against

THE REPUBLIKA SRPSKA

The Human Rights Chamber for Bosnia and Herzegovina, sitting as the First Panel on 15 April 1999 with the following members present:

Ms. Michèle PICARD, President
Mr. Rona AYBAY, Vice-President
Mr. Dietrich RAUSCHNING
Mr. Hasan BALIĆ
Mr. Želimir JUKA
Mr. Andrew GROTRIAN

Mr. Leif BERG, Registrar
Ms. Olga KAPIĆ, Deputy Registrar

Having considered the aforementioned application introduced pursuant to Article VIII(1) of the Human Rights Agreement ("the Agreement") set out in Annex 6 to the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina;

Adopts the following decision pursuant to Articles VIII(2) and XI of the Agreement and Rules 52, 57 and 58 of the Chamber's Rules of Procedure:

I. INTRODUCTION

1. The applicant is a citizen of Bosnia and Herzegovina of undeclared nationality. She occupies an apartment in Teslić, Republika Srpska ("the apartment"). On 27 December 1991, the applicant entered into a rental agreement with the owner of the apartment. This contract was renewed by the parties on a number of occasions, the latest being on 31 December 1996 for a period of five years. This latest contract was certified by the Municipal Court in Teslić. On 17 June 1996, the Commission for the Accommodation of Refugees and the Administration of Abandoned Property in Teslić ("the Commission"), a department of the Ministry for Refugees and Displaced Persons ("the Ministry") issued a decision concerning the apartment. This decision declared the applicant to be an illegal occupant of the apartment and ordered her to vacate it within three days under threat of forcible eviction. The applicant was served with this decision on an unknown date in April 1998.

2. The case raises issues principally under Articles 6, 8 and 13 of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms ("the Convention") and under Article 1 of Protocol No.1 to the Convention.

II. PROCEEDINGS BEFORE THE CHAMBER

3. The applicant introduced her application to the Human Rights Ombudsperson for Bosnia and Herzegovina ("the Ombudsperson") on 23 April 1998. On the same day, the Ombudsperson transmitted the application to the respondent Party for its observations on the admissibility and merits. She also indicated to the respondent Party that it was desirable in the interests of the parties and the proper conduct of the proceedings before the Ombudsperson not to evict the applicant from her home until the Ombudsperson had had an opportunity to examine the application more thoroughly.

4. The application was referred to the Chamber by the Ombudsperson by a decision dated 25 May 1998 taken under Article V(5) of the Agreement. The application was registered at the Chamber on 26 May 1998.

5. On 27 May 1998, the President of the Chamber ordered, pursuant to Rule 36(2), the respondent Party to refrain from evicting the applicant from the apartment. The order stated that it would remain in force until the Chamber has given its final decision in the case, unless it was withdrawn by the Chamber before then.

6. On 10 June 1998 the Chamber decided, pursuant to Rule 49(3)(b) of the Rules of Procedure to transmit the application to the respondent Party for observations on its admissibility and merits. Under the Chamber's Order concerning the organisation of the proceedings in the case, such observations were due by 19 July 1998.

7. No observations were received from the respondent Party.

8. On 19 October 1998, the applicant was requested to submit a written statement and any claim for compensation or other relief which she wished to make. This statement, which did not contain a claim for compensation, was dated 2 December 1998 and received by the Chamber on 23 December 1998, outside the time-limit laid down by the Chamber's Order concerning the organisation of the proceedings in the case.

9. On 20 January 1999, the applicant's written statement was transmitted to the agent of the respondent Party. It was also sent to the Ombudsperson, who was invited to submit any written observations which she wished to make on the case. On 2 February 1999, the Ombudsperson informed the Chamber that she would not intervene in the proceedings before the Chamber.

10. The First Panel deliberated upon the admissibility and merits of the application on 9 February 1999 and 13 March 1999. On 15 April 1999, the First Panel adopted its decision.

III. ESTABLISHMENT OF THE FACTS

A. The particular facts of the case

11. The facts of the case as they appear from the applicant's submissions and the documents in the case file have not been contested by the respondent Party and may be summarised as follows.

12. The applicant occupies an apartment located at Karađorđeva lamela No. E3, Teslić, Republika Srpska. On 27 December 1991, she entered into a contract with the owner of the apartment, a Ms. H.H., a private individual who had purchased the apartment. The parties entered into further contracts concerning the apartment on 15 May 1992, 15 February 1994 and 31 December 1996. The main terms of the contract of 31 December 1996 are that it is valid for a period of five years. A monthly rent of KM 20 is payable. The contract provides for early termination by the landlord in the event of non-payment of the rent for three consecutive months or damage caused to the apartment by the applicant. At the end of the contract term, if the applicant continues to occupy the apartment with the consent of the landlord, the agreement is deemed to be continued. This latest contract was verified by the Municipal Court in Teslić.

13. On 17 June 1996, the Commission issued a decision declaring the applicant to be an illegal occupant of the apartment under Article 10 of the Law on the Use of Abandoned Property (see paragraph 21 below). This decision ordered the applicant to vacate the apartment within three days of the date of delivery, under threat of forcible eviction. The applicant received this decision on an unspecified date in April 1998. She appealed to the Ministry on 13 April 1998, on the basis that she could not be considered to be an illegal occupant of the apartment as she had entered into a contract with the owner which entitled her to use it. In addition, she stated that she had occupied the apartment since before 6 April 1992. Accordingly, she could not be considered to be an illegal occupant. The applicant has not received any response to this appeal to date.

14. On 8 April 1998, the Commission issued a conclusion ("*Zaključak*"), scheduling the eviction of the applicant for 24 April 1998. On 22 April 1998, the applicant appealed to the Ministry against this decision. She has not received any reply to this appeal to date. The applicant has not been evicted from the apartment.

B. Relevant legislation

1. Constitution of the Republika Srpska

15. Article 56 of the Constitution of the Republika Srpska ("the Constitution") reads as follows:

"In accordance with the law, rights of ownership may be limited or expropriated against payment of equal compensation."

16. This provision was supplemented on 11 November 1994 by Amendment XXXI, which reads as follows:

"During the state of war, immediate danger of war or during the state of emergency the disposal of properties or use of property of legal or natural persons can be regulated by law."

2. The Law on the Use of Abandoned Property

17. The Law on the Use of Abandoned Property ("*Službeni Glasnik Republike Srpske*", "SG RS", No. 3/96) ("the Law") was adopted by the National Assembly of the Republika Srpska on 21 February 1996. It was published in the *Službeni Glasnik* on 26 February 1996 and entered into force the following day. It establishes a legal framework for the administration of abandoned property. Accordingly, it defines what forms of property are to be considered as abandoned and sets out the categories of persons to whom abandoned property may be allocated. The provisions of the Law, insofar as they are relevant to the present case, are summarised below.

18. Articles 2 and 11 of the Law define “abandoned property” as real and personal property which has been abandoned by its owners and which is entered in the record of abandoned property. Types of property which may be declared abandoned include apartments (both privately and socially owned) and houses.

19. Article 3 of the Law states that abandoned property is to be temporarily protected and managed by the Republika Srpska. To this end, the Ministry is obliged, in Article 4, to establish commissions to carry out this task. Article 6 states that these commissions shall issue decisions on the allocation of abandoned property. The preparation of registers of abandoned property is to be carried out by the appropriate administrative bodies in each municipality.

20. Article 10 of the Law states that if a person enters into possession of abandoned property without a decision of the appropriate commission, that commission shall issue a decision ordering the person to leave the property concerned. An appeal may be lodged to the Ministry by the recipient within three days of its receipt. The lodging of an appeal to the Ministry does not suspend the execution of the decision.

21. Article 15 of the Law reads as follows:

“Abandoned apartments, houses and other abandoned housing facilities shall be allocated exclusively to refugees and displaced persons and persons without accommodation as a result of war activities, in accordance with the following priorities:

1. to the families of killed soldiers
2. war invalids with injuries in categories I-V
3. war invalids with injuries in categories V-X
4. qualified workers of whom there is a lack in the Republika Srpska.”

22. Article 15A of the Law (which was inserted by an amendment of 12 September 1996) adds a further category of persons to this list. This category is bearers of state honours, deputies of the National Assembly of the Republika Srpska and other officials of the Republika Srpska who have the status of refugees or displaced persons.

23. The Law also provides, in Article 17, for the accommodation of refugees and displaced persons in properties still occupied, if there is insufficient abandoned property available to accommodate them. This may be done in cases where the current occupiers of a property have over 15 square metres of space per household member.

24. Articles 39 and 40 of the Law set out the terms upon which the owner of a property which has been declared abandoned may seek to regain possession of it.

25. Article 49 of the Law reads as follows:

“Lease agreements as well as agreements relating to the use and protection of abandoned apartments and other property entered into after 6 April 1992 between an owner or user who has left the territory of the Republika Srpska and other persons are null and void.”

26. Article 53 of the Law reads as follows:

“The owners or users of real and other property situated in the Republika Srpska who left the territory of the Republika Srpska after 6 April 1992 cannot deal with their property through an authorised person.

Contracts or agreements referred to in the above paragraph relating to the disposal of real and other property concluded after the entry into force of this Law are invalid. In such situations, certification of the signatures of parties to such a contract may not be carried out by the responsible authorities.

(...)”

27. Article 56 of the Law states that the procedure of allocation of abandoned property is to be carried out in accordance with the provisions of the Law on Administrative Procedures (*Službeni List* of the Socialist Federative Republic of Yugoslavia, "SL SFRY", No. 47/86), if not otherwise specified in the Law.

28. Under Article 62, the Law is to enter into force on the day after its publication in the Official Herald of the Republika Srpska.

3. The Law on the Cessation of the Application of the Law on the Use of Abandoned Property

29. The Law on the Cessation of the Application of the Law on the Use of Abandoned Property (SG RS No. 38/98) establishes a detailed framework for persons to regain possession of property considered to be abandoned under the Law. It puts the Law on the Use of Abandoned Property out of force.

4. The Law on Administrative Procedures

30. The Law on Administrative Procedures was taken over as a law of the Republika Srpska. It governs all administrative proceedings. The provisions of this law, insofar as they are relevant to the present case, are summarised below.

31. Article 2 states that a law may, in exceptional cases, provide for a different administrative procedure than that provided for in the Law on Administrative Procedures. Under Article 3, all issues that are not regulated by a special law are to be regulated by the Law on Administrative Procedures.

32. Article 8 reads as follows:

"(1) Before making a decision a party has to be given the opportunity to express his or her opinion on all the facts and circumstances that are of importance in making an administrative decision.

(2) A decision may be made without hearing the opinion of a party only if provided by law."

33. Article 135(1) requires all relevant facts to be ascertained prior to the making of a decision. Under Article 247, a decision on an appeal must be made within two months of the lodging of such appeal.

5. The Law on Administrative Disputes

34. Under Articles 3 and 18 of the Law on Administrative Disputes (SG RS No. 12/94), the Supreme Court of the Republika Srpska has general jurisdiction over administrative disputes. Under Article 25(1), if an administrative organ does not issue a decision on an appeal within 60 days of its being lodged, the applicant may lodge a reminder to the organ. If no decision is issued within 7 days of the lodging of such a reminder, the applicant may initiate an administrative dispute.

6. The Decision on Cessation of State of War and Immediate Threat of War

35. The Decision on Cessation of State of War and Immediate Threat of War (SG RS No. 15/96) was adopted on 19 June 1996 and entered into force on 8 July 1996.

7. The Decree on Court Taxation

36. Tariff 23 of the Decree on Court Taxation (SG RS No. 7/97), issued on 2 April 1997, prescribes a fee of YUD 1,000 for the lodging of an administrative dispute.

IV. COMPLAINTS

37. The applicant does not make any specific complaints of any violations of her human rights as protected by the Agreement. She complains generally of the decision of the Commission declaring her to be an illegal occupant of the apartment and of its conclusion ordering her eviction from it.

V. SUBMISSIONS OF THE PARTIES

38. The respondent Party has not made any submissions regarding the application.

39. The applicant maintains her complaint and also states that there has been no decision on the appeal which she filed to the Ministry.

VI. OPINION OF THE CHAMBER

A. Admissibility

40. Before considering the merits of the case the Chamber must decide whether to accept it, taking into account the admissibility criteria set out in Article VIII(2) of the Agreement.

41. According to Article VIII(2)(a), the Chamber must consider whether effective remedies exist and whether the applicant has demonstrated that they have been exhausted. The Chamber notes that the respondent Party has not suggested that there is any "effective remedy" available to the applicant for the purposes of Article VIII(2)(a) of the Agreement.

42. The applicant lodged an appeal to the Ministry against the decision of the Commission of 17 June 1998. However, the lodging of such an appeal does not have any suspensive effect.

43. The Chamber notes that there has been no decision on this appeal to date. It would have been open to the applicant to commence administrative proceedings before the Supreme Court of the Republika Srpska in respect of the failure of the Ministry to issue a decision on her appeal. Before doing so, she would have had to have lodged a reminder with the Ministry, which she has not done. The Ministry would then have a seven day period in which to issue its decision. The applicant could then have initiated an administrative dispute before the Supreme Court. However, the fee required for the initiation of an administrative dispute is YUD 1,000, which is approximately KM 100 at current rates.

44. As the Chamber noted in the case of *Onić v. Federation of Bosnia and Herzegovina* (Case No. CH/97/58, decision of 12 January 1999, paragraph 38), referring to the approach taken by the European Court of Human Rights in relation to the corresponding requirement in Article 26 of the Convention (presently Article 35 of the Convention, as amended by Protocol No. 11) the remedies available to an applicant must be sufficiently certain not only in theory but in practice, failing which they will lack the requisite accessibility and effectiveness. In addition, when applying the rule on exhaustion it is necessary to take realistic account not only of the existence of formal remedies in the legal system concerned but also of the general legal and political context in which they operate as well as of the personal circumstances of the applicants.

45. The Chamber considers that the non-suspensive effect of the appeal lodged by the applicant against the decision of the Ministry of 17 June 1996 raises a question of whether there is an effective remedy available to the applicant. In addition, the size of the fee she would have had to pay to initiate an administrative dispute before the Supreme Court raises an issue in this regard. These factors, together with the fact that the respondent Party did not seek to argue that there was any effective remedy available to the applicant, leads the Chamber to conclude that no such remedy is in fact available to her.

46. The Chamber does not consider that any of the other grounds for declaring the case inadmissible have been established. Accordingly, the case is to be declared admissible.

B. Merits

47. Under Article XI of the Agreement the Chamber must next address the question whether the facts established above disclose a breach by the respondent Party of its obligations under the Agreement. Under Article I of the Agreement the Parties are obliged to “secure to all persons within their jurisdiction the highest level of internationally recognised human rights and fundamental freedoms”, including the rights and freedoms provided for in the Convention and the other treaties listed in the Appendix to the Agreement.

1. Article 8 of the Convention

48. The applicant did not specifically allege a violation of her rights as protected by Article 8 of the Convention. In her decision referring the case to the Chamber (see paragraphs 3 and 4 above) under Article V(5) of the Agreement, the Ombudsperson stated that the case raised an issue under Article 8 of the Agreement. The Chamber raised it *proprio motu* when transmitting the case to the respondent Party for its observations on the admissibility and merits of the case. Article 8 reads as follows:

“Everyone has the right to respect for ..., his home ...

There shall be no interference by a public authority with the exercise of this right except such as is in accordance with the law and is necessary in a democratic society in the interests of national security, public safety or the economic well-being of the country, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, or for the protection of the rights and freedoms of others.”

49. The Chamber notes that the applicant has lived in the apartment since December 1991. It is therefore clear that the apartment is to be considered as her “home” for the purposes of Article 8 of the Convention. The Chamber has already held that the threatened eviction of a person from their home constitutes an “interference by a public authority” with the exercise of the right to respect for home (*Turčinović v. Federation of Bosnia and Herzegovina*, Case No. CH/96/31, Decision of 11 March 1998 Decisions and Reports 1998, paragraph 20). The decision of the Commission of 17 June 1996 ordering the applicant’s eviction from the apartment therefore constitutes an “interference by a public authority” with her right to respect for her home. This decision has not been revoked to date and accordingly the interference is ongoing.

50. In order to examine whether this interference has been justified under the terms of paragraph 2 of Article 8 of the Convention, the Chamber must examine whether it was “in accordance with the law”, served a legitimate aim and “was necessary in a democratic society” (see the aforementioned decision in *Onić*, paragraph 48). There will be a violation of Article 8 if any one of these conditions is not satisfied.

51. The Chamber notes that Article 2 of the Law requires a property to be entered into the minutes of abandoned property before it can be allocated to a person within the categories set out in Article 15. The respondent Party has not provided any evidence that any such entry was made in respect of the apartment in the present case. Nor is there any other indication available to the Chamber that such an entry was made. Therefore, the requirements of the Law were not adhered to in the present case. Accordingly, the decision of the Commission of 17 June 1996 cannot be considered to have been “in accordance with the law” within the meaning of paragraph 2 of Article 8 of the Convention.

52. Even if the decision of the Commission of 17 June 1996 could be considered to be “in accordance with the law” within the meaning of paragraph 2 of Article 8 of the Convention, it must also have pursued a legitimate aim and be “necessary in a democratic society”. Even if the aim of the law can be considered to be a legitimate one, the means adopted to achieve those aims are not proportional. The aim of the Law is the provision of accommodation for refugees and displaced persons on the territory of the Republika Srpska. This may be considered to be a legitimate aim, given the large number of such persons whom the Republika Srpska is required to accommodate. However, the retrospective nullification by Article 49 of the Law (see paragraph 25 above) of the applicant’s contracts (see paragraph 12 above), which she had entered into in good faith, and in

accordance with the terms of which she has occupied the apartment since December 1991, cannot be considered to be proportional to that aim.

53. Accordingly, the Chamber considers that there has been a violation of the applicant's rights as guaranteed by Article 8 of the Convention.

2. Articles 6 and 13 of, and Article 1 of Protocol No. 1 to, the Convention

54. In view of its findings under Article 8 of the Convention, the Chamber does not consider it necessary to examine the case under Articles 6 and 13 of, and Article 1 of Protocol No. 1 to, the Convention.

VII. REMEDIES

55. Under Article XI(1)(b) of the Agreement the Chamber must address the question of what steps shall be taken by the respondent Party to remedy the established breaches of the Agreement. In this connection the Chamber shall consider issuing orders to cease and desist, monetary relief as well as provisional measures.

56. The Chamber notes that in accordance with its order for proceedings in the case the applicant was afforded the possibility of claiming compensation. She did not do so, but requests that she be allowed to remain in the apartment.

57. The Chamber notes that the Law has been put out of force by the adoption of the Law on the Cessation of the Application of the Law on the Use of Abandoned Property. However, this does not of itself remove the threat to the applicant that she would be evicted, as the new Law does not put out of force decisions ordering evictions under the Law.

58. The Chamber therefore considers it appropriate to order the respondent Party to revoke the decision of the Commission ordering the eviction of the applicant from the apartment in question and to take no further steps to disturb the applicant's occupancy of the apartment in accordance with the terms of her contract with the owner.

VIII. CONCLUSION

59. For the above reasons, the Chamber decides,

1. unanimously, to declare the application admissible;
2. unanimously, that the decision of the Commission for the Resettlement of Refugees and the Administration of Abandoned Property in Teslić of 17 June 1996 declaring the applicant an illegal occupant and ordering her, under threat of eviction, to vacate the apartment she currently occupies, constitutes a violation of her right to respect for her home within the meaning of Article 8 of the Convention, the Republika Srpska thereby being in breach of Article I of the Agreement;
3. unanimously, that it is not necessary to rule on the application under Articles 6 and 13 of, and Article 1 of Protocol No. 1 to, the Convention;
4. unanimously, to order the Republika Srpska to revoke the decision of the Commission for the Resettlement of Refugees and the Administration of Abandoned Property in Teslić of 17 June 1996 and to allow the applicant to enjoy undisturbed occupancy of the apartment in accordance with the terms of her contract with the owner of 31 December 1996; and
5. unanimously, to order the Republika Srpska to report to it by 11 September 1999 on the steps taken by it to comply with the above order.

(signed)
Leif BERG
Registrar of the Chamber

(signed)
Michèle PICARD
President of the First Panel

DECISION ON ADMISSIBILITY AND MERITS
(delivered on 10 September 1999)

Cases nos.

**CH/98/659, CH/98/734, CH/98/750, CH/98/751, CH/98/753,
CH/98/824, CH/98/825, CH/98/826, CH/98/1100,
CH/98/1101, CH/98/1103, CH/98/1105,
CH/98/1106, CH/98/1107, CH/98/1108,
CH/98/1109, CH/98/1110, CH/98/1111, CH/98/1112,
and CH/98/1116**

**Esfak PLETILIĆ, Ibro DURAKOVIĆ, Refik KONIĆ, Husein SAMARDŽIĆ, Osman SMAJLOVIĆ,
Redžo HUBIJAR, Osman ŠILJAK, Ziza GERZIĆ, Mehmed MUHAREMAGIĆ,
Munib and Hatidža TABAKOVIĆ, Elmira and Naim ČEHAJIĆ, Refko BRADARIĆ,
Slobodanka MILIĆ-TAIRI and Isan TAIRI, Avdo CRNOJEVIĆ, Bećo RAKOVIĆ,
Muharem and Subha ŠABIĆ, Fuad MUJADŽIĆ, Ahmet MERDANOVIĆ, Sead ČERIMOVIĆ,
and Halima DIZDAREVIĆ**

against

THE REPUBLIKA SRPSKA

The Human Rights Chamber for Bosnia and Herzegovina, sitting as the Second Panel on 9 July 1999 with the following members present:

Mr. Giovanni GRASSO, President
Mr. Viktor MASENKO-MAVI, Vice-President
Mr. Jakob MÖLLER
Mr. Mehmed DEKOVIĆ
Mr. Manfred NOWAK
Mr. Vitomir POPOVIĆ
Mr. Mato TADIĆ

Mr. Anders MÅNSSON, Registrar
Ms. Olga KAPIĆ, Deputy Registrar

Having considered the aforementioned applications introduced pursuant to Article VIII(1) of the Human Rights Agreement ("the Agreement") set out in Annex 6 to the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina;

Adopts the following decision pursuant to Articles VIII(2) and XI of the Agreement and Rules 52, 57 and 58 of the Chamber's Rules of Procedure:

I. INTRODUCTION

1. The applicants are citizens of Bosnia and Herzegovina, all except one of whom are of Bosniak descent (see paragraph 61 below). They are owners of real property in the Gradiška area in the Republika Srpska which they were forced to leave during the war. The great majority of these properties are occupied by refugees and displaced persons of Serb origin. Most of the applicants have now returned to the area.
2. The cases concern their attempts before various authorities of the Republika Srpska to regain possession of their property. The applicants have taken all or some of the following steps to this end: applying to the Commission for the Accommodation of Refugees and Administration of Abandoned Property ("the Commission") in Gradiška and the Ministry for Refugees and Displaced Persons ("the Ministry") under the Law on the Use of Abandoned Property which entered into force in February 1996 ("the old Law", see paragraphs 107-115 below); initiating proceedings before the Court of First Instance in Gradiška ("the Court"), applying to the Ministry under the Law on the Cessation of the Application of the Law on the Use of Abandoned Property which entered into force in December 1998 ("the new Law", see paragraphs 116-130 below) and applying to various political institutions of the Republika Srpska. The facts of each individual case are set out at Section III below.
3. The cases raises issues principally under Articles 6 and 8 of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms ("the Convention"), under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention and under Article II(2)(b) of the Agreement.

II. PROCEEDINGS BEFORE THE CHAMBER

4. The applications were introduced between 14 May and 19 August 1998 and registered between 9 June and 19 August 1998. The applicants are all represented by Mr. Željko Čikić and Ms. Davorka Delić, lawyers employed by the legal assistance centre "Terra" in Gradiška.
5. A number of the applicants requested that the Chamber order the respondent Party as a provisional measure that they be allowed to regain possession of their properties. At its session in November 1998 the Second Panel of the Chamber decided to reject such requests where they were made and to transmit the cases to the respondent Party pursuant to Rule 49(3)(b) for its observations on their admissibility and merits. On 2 December 1998 the applications were so transmitted. The respondent Party did not submit any observations within the time-limit set by the Chamber.
6. On 4 February 1999, in accordance with the Chamber's order for the proceedings in the cases, the applicants were requested to submit any further observations or requests for compensation or other relief they wished to make. On 23 March 1999 all of the further observations received by the Chamber were sent to the respondent Party for its further observations.
7. On 19 March 1999 the observations of the respondent Party on the admissibility and merits of the cases were received by the Chamber, outside the time-limit set by the Chamber. On 14 May 1999 the Chamber decided to accept these observations notwithstanding this fact. On 13 April 1999 these observations were sent to the applicants and they were asked to submit any further observations they wished to make. On 19 April 1999 the representatives of the applicants submitted further observations to the Chamber in response to the respondent Party's observations of 19 March 1999.
8. On 13 April 1999 further observations of the respondent Party were received. These were sent to the representatives of the applicants on 29 April 1999.
9. On 14 May 1999 the Second Panel held a public hearing on the admissibility and merits of the cases at the Cantonal Court in Sarajevo. The applicants were represented by Mr. Čikić and Ms. Delić. The respondent Party was represented by its Agent, Mr. Stevan Savić. The Chamber heard

submissions by the representatives of both parties and also their replies to questions put by members of the Chamber. The Agent agreed to forward to the Chamber decisions of the Commission declaring the applicants' properties abandoned and a copy of a certain judgment of the Supreme Court of the Republika Srpska concerning the issue of the competence of the courts over abandoned property. The Chamber has received the decision of the Supreme Court of the Republika Srpska but not the decisions declaring the properties abandoned.

10. The Chamber deliberated on the admissibility and merits of the applications on 14 May and 7 and 8 June 1999. On 9 July 1999 it decided to join the consideration of the cases and adopted the present decision.

III. FACTS

A. The facts of the individual cases

1. Case no. CH/98/659 Esfak Pletilić

11. The applicant is the owner of land in Gradiška registered under parcel numbers 1407/41, 1409/3 and 1615/26 as evidenced by extract number 1095/4 from the Land Registry. A house and certain additional accessory buildings are situated on the land. In 1993 the applicant and his family left Gradiška. They returned to the area on 3 July 1997, having lived in Germany and (Bosanski) Petrovac in the Federation of Bosnia and Herzegovina in the meantime. The applicant's property is occupied by refugees of Serb origin from Croatia. The applicant has obtained an identity card ("*Lična Karta*") issued by the authorities of the Republika Srpska. This document is issued to permanent residents or citizens of the Republika Srpska and it constitutes proof of permanent residence in that Entity.

12. On 3 July 1997 the applicant applied to the Commission to regain possession of his property. He did not receive any reply. On 13 March 1998 he applied again to the Commission under the old Law to regain possession of his property. He made additional submissions regarding this application on 30 March 1998 and 28 and 30 April 1998. He has not received any decision.

13. On 14 May 1998 the applicant initiated proceedings against the current occupants of the property before the Court, seeking their eviction. On 21 May 1998 the Court rejected the proceedings on the ground that it was incompetent to deal with the matter. The reason given was that the property was within the sole jurisdiction of the Commission. The applicant appealed to the Regional Court in Banja Luka on 2 June 1998. The applicant has been informed that this appeal was transmitted to the Regional Court by the Court (in accordance with the appropriate procedure) on either 23 September or 6 October 1998 (the applicant was given different dates by court officials). On 26 February 1999 the Regional Court refused the applicant's appeal.

14. On 1 July 1998 the applicant regained possession of one of the out-buildings situated on the property. He has not yet regained possession of the house on the property.

15. On 5 January 1999 the applicant applied to the Commission under the new Law to regain possession of his property. On 17 March 1999 it issued a decision entitling him to reenter the property. The date set for such reentry was 5 April 1999. The applicant did not succeed in regaining possession of the property.

2. Case no. CH/98/734 Ibro Duraković

16. The applicant is the owner of land in Gradiška registered under parcel numbers 299/3, 299/5, 300, 315/2, 315/3, 323/3, 57/3, 57/2, 210 and 230, as evidenced by extract nos. 313/1, 746/4 and 111/8 (concerning three properties) from the Land Registry. On the land registered under extract 111/8 ("the third property"), two houses are situated, one of which is uncompleted. In 1993, the applicant and his family left Gradiška. They returned to Gradiška in 1997. The completed house situated on the third property is occupied by Bosnian Serb displaced persons.

In 1998 (exact date unknown) the applicant regained possession of the uncompleted house situated on the third property.

17. On 22 December 1997 the applicant applied to the Commission to regain possession of his properties. On three occasions between 18 and 24 March 1998 the Commission requested assistance from the Public Security Centre (police station) in Gradiška to enable the applicant and his family to regain possession of the property registered under extract no. 111/8 from the Land Registry. No such assistance was provided and accordingly the applicant was unable to regain possession of this property.

18. On 21 April 1998 the applicant applied again to the Commission under the old Law to regain possession of all three properties. He has not received any decision.

19. On 18 June 1998 the applicant initiated proceedings against the current occupants of the properties before the Court, seeking their eviction. On 18 September 1998 the Court rejected the proceedings on the ground that it was incompetent to deal with the matter. On 17 November 1998 the applicant's appeal against this decision was refused by the Regional Court in Banja Luka.

20. The applicant has applied to the Commission under the new Law to regain possession of his property. According to the latest information available to the Chamber, the applicant has not received any decision on this application to date.

3. Case no. CH/98/750 Refik Konić

21. The applicant is the owner of land in Gradiška registered under parcel number 1935/4 as evidenced by extract number 1284/3 from the Land Registry. A house and certain additional accessory buildings are situated on the land. The applicant left the area of Gradiška during the war and returned there after the war ended. He obtained an identity card ("*Lična Karta*") issued by the authorities of the Republika Srpska. The property was occupied by Bosnian Serb displaced persons from Zenica.

22. On 4 November 1997 the applicant applied to the Commission under the old Law to regain possession of his property. He made additional submissions regarding this application on 6 April and 5 May 1998. He has not received any decision.

23. On 15 June 1998 the applicant initiated proceedings against the current occupants of the property before the Court, seeking their eviction. On 20 November 1998 the Court rejected the proceedings on the ground that it was incompetent to deal with the matter. The reason given was that the property was within the jurisdiction of the Commission. The applicant appealed to the Regional Court in Banja Luka. According to the information provided to the Chamber, there has been no decision on this appeal to date.

24. The applicant applied to the Commission under the new Law to regain possession of his property. On 15 March 1999 it issued a decision entitling him to reenter the property. The date set for such reentry was 4 April 1999. The applicant did not succeed in regaining possession of the property on that date. He did succeed in regaining possession of the property soon after that date and currently occupies the property.

4. Case no. CH/98/751 Husein Samardžić

25. The applicant is the owner of land in Gradiška registered under parcel numbers 342/2, 257/3, 257/4 and 261/3 as evidenced by extract numbers 252/1 and 250/1 from the Land Registry. A house and certain additional accessory buildings are situated on the land. The applicant left the area of Gradiška during the war and returned there after the war ended. The applicant has obtained an identity card ("*Lična Karta*") issued by the authorities of the Republika Srpska. The property is occupied by Bosnian Serb displaced persons from Srbobran/Donji Vakuf.

26. On 29 April 1998 he applied to the Commission under the old Law to regain possession of his property. He made additional submissions regarding this application on 14 May and 2 June 1998. He has not received any decision.

27. The applicant has not initiated any court proceedings against the current occupants of the property seeking their eviction.

28. The applicant applied to the Commission under the new Law to regain possession of his property. On 18 March 1999 it issued a decision entitling him to reenter the property. The date set for such reentry was 5 May 1999. The applicant did not succeed in regaining possession of the property.

5. Case no. CH/98/753 Osman Smajlović

29. The applicant is the owner of land in Gradiška registered under parcel numbers 1187/1 and 1189/1 as evidenced by extract number 1940 from the Land Registry. A house and certain additional accessory buildings are situated on the land. The applicant left the area of Gradiška during the war and returned there after the war ended. The applicant has obtained an identity card ("*Lična Karta*") issued by the authorities of the Republika Srpska. The property is occupied by refugees of Serb origin from Croatia.

30. On 24 April 1998 he applied to the Commission under the old Law to regain possession of his property. He made additional submissions regarding this application on 22 May and 6 July 1998. He has not received any decision.

31. The applicant has not initiated any court proceedings against the current occupants of the property seeking their eviction.

32. On 26 January 1999 the applicant applied to the Commission under the new Law to regain possession of his property. On 29 March 1999 it issued a decision entitling him to reenter the property. The date set for such reentry was 29 June 1999. The applicant did not succeed in regaining possession of the property.

6. Case no. CH/98/824 Redžo Hubijar

33. The applicant is the owner of land in Gradiška registered under parcel numbers 2319/3 as evidenced by extract number 2010 from the Land Registry. A house and certain additional accessory buildings are situated on the land. The applicant left the area of Gradiška during the war and returned there on 24 March 1998. The applicant has obtained an identity card ("*Lična Karta*") issued by the authorities of the Republika Srpska. The property is occupied by refugees of Serb origin from Croatia.

34. On 23 April 1998 he applied to the Commission under the old Law to regain possession of his property. He made an additional submission regarding this application on 23 July 1998. He has not received any decision.

35. On 23 July 1998 the applicant initiated proceedings against the current occupants of the property before the Court, seeking their eviction. On 22 December 1998 the Court rejected the proceedings on the ground that it was incompetent to deal with the matter. The reason given was that the property was within the jurisdiction of the Commission. On 22 January 1999 the applicant appealed to the Regional Court in Banja Luka. According to the information provided to the Chamber, there has been no decision on this appeal to date.

36. On 22 January 1999 the applicant applied to the Commission under the new Law to regain possession of his property. On 29 March 1999 it issued a decision entitling him to reenter the property. The date set for such reentry was 28 June 1999. The applicant did not succeed in regaining possession of the property.

7. Case no. CH/98/825 Osman Šiljak

37. The applicant is the owner of land in Gradiška registered under parcel numbers 2082/2 and 2083/3 as evidenced by extract number 755 from the Land Registry. A house and certain additional accessory buildings are situated on the land. The applicant left Gradiška during the war and returned there on 29 June 1997. The applicant has obtained an identity card ("*Lična Karta*") issued by the

authorities of the Republika Srpska. The property is occupied by refugees of Serb origin from Croatia.

38. On 23 April 1998 he applied to the Commission under the old Law to regain possession of his property. He made additional submissions regarding this application on 14 May and 21 July 1998. He has not received any decision.

39. The applicant has not initiated any court proceedings against the current occupants of the property seeking their eviction.

40. On 21 January 1999 the applicant applied to the Commission under the new Law to regain possession of his property. On 5 April 1999 it issued a decision entitling him to reenter the property. The date set for such reentry was 5 July 1999. According to the latest information available to the Chamber, the applicant has not yet regained possession of the property.

8. Case no. CH/98/826 Ziza Gerzić

41. The applicant is registered as the part owner of land in Gradiška registered under parcel number 34313 as evidenced by extract number 265/5 from the Land Registry. A house and certain additional accessory buildings are situated on the land. The applicant was evicted by unknown persons from the property in August 1995 but remained in the Gradiška area. She has obtained an identity card ("*Lična Karta*") issued by the authorities of the Republika Srpska. The property is occupied by Bosnian Serb displaced persons from Srbobran/Donji Vakuf.

42. On 27 October 1997 she applied to the Commission under the old Law to regain possession of the property. She made additional submissions regarding this application on 30 June and 28 July 1998. She has not received any decision.

43. The applicant states that she initiated court proceedings against the current occupants of the property seeking their eviction. She has not provided the date of the initiation of such proceedings to the Chamber. There has been no decision on these proceedings to date.

44. The applicant applied to the Commission under the new Law to regain possession of her property. She states that she has not yet received a decision entitling her to regain possession of the property.

9. Case no. CH/98/1100 Mehmed Muharemagić

45. The applicant is the owner of land in Gradiška registered under parcel number 1588/5 as evidenced by extract number 1000 from the Land Registry. A house and certain additional accessory buildings are situated on the land. The applicant left the area of Gradiška during the war and returned there after it ended. The applicant has obtained an identity card ("*Lična Karta*") issued by the authorities of the Republika Srpska. The property is occupied by refugees of Serb origin from Croatia.

46. On 9 June 1998 he applied to the Commission under the old Law to regain possession of his property. He made an additional submission regarding this application on 5 August 1998. He has not received any decision.

47. On 5 August 1998 the applicant initiated proceedings against the current occupants of the property before the Court, seeking their eviction. On 16 November 1998 the Court rejected the proceedings on the ground that it was incompetent to deal with the matter. The reason given was that the property was within the jurisdiction of the Commission. On 22 December 1998 the applicant appealed to the Regional Court in Banja Luka. According to the information provided to the Chamber, there has been no decision on this appeal to date.

48. On 12 January 1999 the applicant applied to the Commission under the new Law to regain possession of his property. On 20 March 1999 it issued a decision entitling him to reenter the property. The date set for such reentry was 12 April 1999. The applicant did not succeed in regaining possession of the property.

10. Case no. CH/98/1101 Munib and Hatidža Tabaković

49. The applicants are the owners of land in Gradiška as evidenced by extract numbers 221, 313 and 529 from the Land Registry. A house and certain additional accessory buildings are situated on the land. The applicants left the area of Gradiška during the war and returned there after the war ended. The applicants have obtained identity cards ("*Lična Karta*") issued by the authorities of the Republika Srpska. The property was occupied by the Army of the Republika Srpska ("VRS") until 1998 (exact date unknown).

50. On 1 June 1998 they applied to the Commission under the old Law to regain possession of their property. They made an additional submission regarding this application on 26 June 1998. The applicants state that the Commission attempted to assist them in regaining possession of their properties, but the VRS refused to allow this to happen. The applicants claim that Mr. Drago Grubešić, Commander of the Gradiška Brigade of the VRS, demanded that they pay the sum of DM 7,000 in order for them to regain possession of their property. The applicants did not pay this sum of money.

51. The applicants regained possession of their property on their own initiative on 26 October 1998, after the VRS vacated it. They claim that it is in an extremely bad condition.

11. Case no. CH/98/1103 Elmira Ćehajić

52. The applicant is, together with her husband, the owner of land in Gradiška as evidenced by extract number 167 from the Land Registry. A house and certain additional accessory buildings are situated on the land. She is also, together with her brother, the part owner of land in Gradiška as evidenced by extract number 11 from the Land Registry ("the second property"). The second property is occupied by refugees of Serb origin from Croatia and it is this property which is the subject matter of the application to the Chamber.

53. The applicant left the area of Gradiška during the war and returned there on 22 May 1998. She has obtained an identity card ("*Lična Karta*") issued by the authorities of the Republika Srpska.

54. On 22 May 1998 the applicant applied to the Commission under the old Law to regain possession of both properties. She made an additional submission regarding this application on 11 June 1998. She has not received any decision.

55. On 5 August 1998 the applicant initiated proceedings against the current occupants of the second property before the Court, seeking their eviction. According to the information provided to the Chamber, there have been no developments in these proceedings to date.

56. On 31 December 1998 the applicant applied to the Commission under the new Law to regain possession of the second property. On 20 March 1999 it issued a decision entitling her to reenter the property. The date set for such reentry was 1 April 1999. The applicant did not succeed in regaining possession of the property.

12. Case no. CH/98/1105 Refko Bradarić

57. The applicant is the owner of land in Gradiška registered under parcel number 2285/9 as evidenced by extract number 113 from the Land Registry. A house and certain additional accessory buildings are situated on the land. The applicant left the area of Gradiška during the war and returned there after it ended. The applicant has obtained an identity card ("*Lična Karta*") issued by the authorities of the Republika Srpska. The property is occupied by refugees of Serb origin from Croatia.

58. On 24 June 1998 he applied to the Commission under the old Law to regain possession of his property. He made an additional submission regarding this application on 7 August 1998. He has not received any decision.

59. The applicant initiated proceedings against the current occupants of the property before the Court, seeking their eviction. On 23 November 1998 the Court rejected the proceedings on the

ground that it was incompetent to deal with the matter. The reason given was that the property was within the jurisdiction of the Commission. The applicant has appealed to the Regional Court in Banja Luka. According to the information provided to the Chamber, there has been no decision on this appeal to date.

60. On 4 January 1999 the applicant applied to the Commission under the new Law to regain possession of his property. On 20 March 1999 it issued a decision entitling him to reenter the property. The date set for such reentry was 5 April 1999. The applicant did not succeed in regaining possession of the property.

13. Case no. CH/98/1106 Slobodanka Milić-Tairi and Isan Tairi

61. The applicants are the owners of land in Gradiška registered under parcel number 1029/1 as evidenced by extract number 2440 from the Land Registry. A house and certain additional accessory buildings are situated on the land. The first applicant, who is of Serb origin and whose husband, the second applicant, is of Bosniak origin, left the area of Gradiška during the war and returned there after the war ended. She has obtained an identity card ("*Lična Karta*") issued by the authorities of the Republika Srpska. The property is occupied by refugees of Serb origin.

62. On 13 March 1998 the first applicant applied to the Commission under the old Law to regain possession of the property. She has not received any decision.

63. The applicants have not initiated any court proceedings against the current occupants of the property seeking their eviction.

64. On 3 April 1999 the first applicant applied to the Commission under the new Law to regain possession of the property. On 5 April 1999 it issued a decision entitling her to reenter the property. The date set for such reentry was 5 July 1999. The applicants did not succeed in regaining possession of the property.

14. Case no. CH/98/1107 Avdo Crnojević

65. The applicant is the owner of land in Gradiška registered under parcel numbers 2406/22, 2113 and 2114 as evidenced by extract numbers 58 and 972 from the Land Registry. A house and certain additional accessory buildings are situated on the land. The applicant left the area of Gradiška during the war and returned there after the war ended. The applicant has obtained an identity card ("*Lična Karta*") issued by the authorities of the Republika Srpska. The property is occupied by refugees or displaced persons of Serb origin.

66. On 21 May 1998 the applicant applied to the Commission under the old Law to regain possession of his property. He has not received any decision.

67. The applicant has not initiated any court proceedings against the current occupants of the property seeking their eviction.

68. On 10 March 1999 the applicant applied to the Commission under the new Law to regain possession of his property. On 5 April 1999 it issued a decision entitling him to reenter the property. The date set for such reentry was 5 July 1999. The applicant did not succeed in regaining possession of the property.

15. Case no. CH/98/1108 Bećo Raković

69. The applicant is the owner of land in Gradiška registered under parcel number 263/2 as evidenced by extract number 646 from the Land Registry. A house and certain additional accessory buildings are situated on the land. The applicant left the area of Gradiška during the war and returned there after it ended. He has obtained an identity card ("*Lična Karta*") issued by the authorities of the Republika Srpska. The property is occupied by refugees or displaced persons of Serb origin.

70. On 4 June 1998 he applied to the Commission under the old Law to regain possession of his

property. He made an additional submission regarding this application on 7 August 1998. He has not received any decision.

71. On 7 August 1998 the applicant initiated proceedings against the current occupants of the property before the Court, seeking their eviction. On 23 November 1998 the Court rejected the proceedings on the ground that it was incompetent to deal with the matter. The reason given was that the property was within the jurisdiction of the Commission. On 22 December 1998 the applicant appealed to the Regional Court in Banja Luka. According to the information provided to the Chamber, there has been no decision on this appeal to date.

72. On 18 January 1999 the applicant applied to the Commission under the new Law to regain possession of his property. On 17 March 1999 it issued a decision entitling him to reenter the property. The date set for such reentry was 18 April 1999. The applicant did not succeed in regaining possession of the property.

16. Case no. CH/98/1109 Muharem Šabić

73. The applicant is the owner of land in Gradiška registered under parcel numbers 1586, 2261/3, 2262 and 4216/1 as evidenced by extract number 620 from the Land Registry. A house and certain additional accessory buildings are situated on the land. The applicant left the area of Gradiška during the war and returned there after the war ended. The applicant has obtained an identity card ("*Lična Karta*") issued by the authorities of the Republika Srpska. The property is occupied by refugees or displaced persons of Serb origin.

74. On 1 July 1998 the applicant applied to the Commission under the old Law to regain possession of his property. He made a further submission regarding this application on 11 August 1998. He has not received any decision.

75. The applicant has not initiated any court proceedings against the current occupants of the property seeking their eviction.

76. On 29 December 1998 the applicant applied to the Commission under the new Law to regain possession of his property. On 20 March 1999 it issued a decision entitling him to reenter the property. The date set for such reentry was 29 March 1999. The applicant did not succeed in regaining possession of the property.

17. Case no. CH/98/1110 Fuad Mujadžić

77. The applicant is the owner of land in Gradiška registered under parcel number 1207/3 as evidenced by extract number 1006 from the Land Registry. A house and certain additional accessory buildings are situated on the land. The applicant left the area of Gradiška during the war and returned there after it ended. The applicant has obtained an identity card ("*Lična Karta*") issued by the authorities of the Republika Srpska. The property is occupied by a Bosnian Serb displaced person from Bugojno.

78. On 4 June 1998 he applied to the Commission under the old Law to regain possession of his property. He made additional submissions regarding this application on 2 July and 13 August 1998. He has not received any decision.

79. On 27 August 1998 the applicant initiated proceedings against the current occupants of the property before the Court, seeking their eviction. On 22 December 1998 the Court rejected the proceedings on the ground that it was incompetent to deal with the matter. The reason given was that the property was within the jurisdiction of the Commission. On 30 December 1998 the applicant appealed to the Regional Court in Banja Luka. According to the information provided to the Chamber, there has been no decision on this appeal to date.

80. On 30 December 1998 the applicant applied to the Commission under the new Law to regain possession of his property. On 20 March 1999 it issued a decision entitling him to reenter the property. The date set for such reentry was 4 April 1999. The applicant did not succeed in regaining possession of the property.

18. Case no. CH/98/1111 Ahmet Merdanović

81. The applicant is the owner of land in Gradiška registered under parcel number 2203/5 as evidenced by extract number 508 from the Land Registry. A house and certain additional accessory buildings are situated on the land. He is also the part owner of land in the area registered under parcel number 2202/2 as evidenced by extract number 1100 from the Land Registry.

82. The applicant and his family left the area of Gradiška during the war and returned there after the war ended. The applicant has obtained an identity card ("*Lična Karta*") issued by the authorities of the Republika Srpska. The property is occupied by Bosnian Serb displaced persons.

83. On 10 March 1998 the applicant applied to the Commission under the old Law to regain possession of his property. He made additional submissions regarding this application on 11 June and 13 August 1998. He has not received any decision.

84. The applicant has not initiated any court proceedings against the current occupants of the property seeking their eviction.

85. On 5 January 1999 the applicant applied to the Commission under the new Law to regain possession of his property. On 20 March 1999 it issued a decision entitling him to reenter the property. The date set for such reentry was 5 April 1999. The applicant did not succeed in regaining possession of the property.

19. Case no. CH/98/1112 Sead Ćerimović

86. The applicant is the owner of land in Gradiška registered under parcel number 2254/2 as evidenced by extract number 1783 from the Land Registry. A house and certain additional accessory buildings are situated on the land. The applicant and his family left the area of Gradiška during the war and returned there after the war ended. The applicant has obtained an identity card ("*Lična Karta*") issued by the authorities of the Republika Srpska. The property is occupied by Bosnian Serb displaced persons.

87. On 9 June 1998 the applicant applied to the Commission under the old Law to regain possession of his property. He has not received any decision.

88. The applicant has not initiated any court proceedings against the current occupants of the property seeking their eviction.

89. On 18 January 1999 the applicant applied to the Commission under the new Law to regain possession of his property. On 5 April 1999 it issued a decision entitling him to reenter the property. The date set for such reentry was 5 July 1999. The applicant did not succeed in regaining possession of the property.

20. Case no. CH/98/1116 Halima Dizdarević

90. The applicant is the owner of land in Gradiška registered under parcel number 1912/1 as evidenced by extract number 880 from the Land Registry. A house and certain additional accessory buildings are situated on the land. The applicant and her family left the area of Gradiška during the war and returned there after the war ended. The applicant has obtained an identity card ("*Lična Karta*") issued by the authorities of the Republika Srpska. The property is occupied by Bosnian Serb displaced persons from Bugojno.

91. On 19 June 1998 the applicant applied to the Commission under the old Law to regain possession of her property. She made an additional submission regarding this application on 18 August 1998. She has not received any decision.

92. The applicant has not initiated any court proceedings against the current occupants of the property seeking their eviction.

93. The applicant has applied to the Commission under the new Law to regain possession of her property. According to the latest information available to the Chamber, she has not yet received any decision on this application.

B. Relevant legal provisions

1. Constitution of Bosnia and Herzegovina

94. Article II of the Constitution of Bosnia and Herzegovina (“the BH Constitution”), entitled “Human Rights and Fundamental Freedoms”, sets out the mechanism for the protection of human rights and fundamental freedoms within Bosnia and Herzegovina.

95. Article II(1) of the BH Constitution, entitled “Human Rights”, reads as follows:

“Bosnia and Herzegovina and both Entities shall ensure the highest level of internationally recognised human rights and fundamental freedoms. ....”

96. Article II(2) of the BH Constitution, entitled “International Standards”, reads as follows:

“The rights set forth in the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms shall apply directly in Bosnia and Herzegovina. These shall have priority over all other law.”

97. Article II(4) of the BH Constitution, entitled “Non-Discrimination”, reads as follows:

“The enjoyment of the rights and freedoms (guaranteed by the BH Constitution) shall be secured to all persons in Bosnia and Herzegovina without discrimination on any ground such as sex, race, colour, language, religion, political or other opinion, national or social origin, association with a national minority, property, birth or other status.”

98. Article II(5) of the BH Constitution, entitled “Refugees and Displaced Persons”, reads as follows:

“All refugees and displaced persons have the right freely to return to their homes of origin. ....”

99. Article II(6) of the BH Constitution, entitled “Implementation”, reads as follows:

“Bosnia and Herzegovina, and all courts, agencies, governmental organs, and instrumentalities operated by or within the Entities, shall apply and conform to the human rights and fundamental freedoms referred to in paragraph 2 above.”

2. Constitution of the Republika Srpska

100. Title II of the Constitution of the Republika Srpska (“the RS Constitution”) is entitled “Human Rights and Freedoms”.

101. Article 10 of the RS Constitution reads as follows:

“Citizens of the Republic are equal in the enjoyment of rights, freedoms and duties, they are equal before the law and shall enjoy legal protection irrespective of their race, sex, language, national origin, religion, social origin, birth, education, property status, political and other beliefs, social status or other personal attributes.”

102. Article 16 of the RS Constitution reads as follows:

“Everyone has the right to equal protection of their rights before the courts and other state organs and organisations.

Everyone has the right to appeal or otherwise institute legal proceedings against a decision concerning his rights or legal interests.”

103. Article 17 of the RS Constitution reads as follows:

“Everyone has the right of redress for loss caused by illegal or unjust actions by official persons or state organs or institutions acting in an official capacity. ....”

104. Article 56 of the RS Constitution reads as follows:

“In accordance with the law, rights of ownership may be limited or expropriated, subject to payment of fair compensation.”

105. This provision was supplemented on 11 November 1994 by Amendment XXXI, which reads as follows:

“During the state of war, immediate danger of war or during the state of emergency the disposal of properties or use of property of legal or natural persons can be regulated by law.”

106. Article 121 of the RS Constitution reads as follows:

“The judicial function is performed by the Courts. The Courts are independent and decide upon the basis of the Constitution and laws.

The Courts protect human rights and freedoms, established rights and interests of legal entities and legality.”

3. The Law on the Use of Abandoned Property

107. The Law on the Use of Abandoned Property (Official Gazette of the Republika Srpska – hereinafter “OG RS” – no. 3/96; “the old Law”) was adopted by the National Assembly of the Republika Srpska on 21 February 1996. It was published in the OG RS on 26 February 1996 and entered into force the following day. It establishes a legal framework for the administration of abandoned property. Accordingly, it defines what forms of property are to be considered as abandoned and sets out the categories of persons to whom abandoned property may be allocated. Its provisions, insofar as they are relevant to the present cases, are summarised below.

108. Articles 2 and 11 define “abandoned property” as real and personal property which has been abandoned by its owners and which is entered in the register of abandoned property. Types of property which may be declared abandoned include apartments (both privately and socially owned) and houses.

109. Article 3 states that abandoned property is to be temporarily protected and managed by the Republika Srpska. To this end, the Ministry is obliged, in Article 4, to establish commissions to carry out this task. Article 6 states that these commissions shall issue decisions on the allocation of abandoned property. The preparation of registers of abandoned property is to be carried out by the appropriate administrative bodies in each municipality.

110. Article 15 reads as follows:

“Abandoned apartments, houses and other abandoned housing facilities shall be allocated exclusively to refugees and displaced persons and persons without accommodation as a result of war activities, in accordance with the following priorities:

- to the families of killed soldiers
- war invalids with injuries in categories I-V
- war invalids with injuries in categories V-X
- qualified workers of whom there is a lack in the Republika Srpska.”

111. Article 15A (which was inserted by an amendment of 12 September 1996) adds a further category of persons to this list. This category is bearers of state honours, deputies of the National Assembly of the Republika Srpska and other officials of the Republika Srpska who have the status of refugees or displaced persons.

112. Articles 39-42 set out the terms upon which the owner of a property which has been declared abandoned may seek to regain possession of it.

113. Article 39 reads as follows:

“The owner of abandoned property, in the event of permanent return, may claim the right to return of his property, or the right to a fair reimbursement within the context of a settlement between the Republika Srpska, the Federation of Bosnia and Herzegovina and the Republic of Croatia.”

114. Article 40 reads as follows:

“In the event referred to in the previous Article, if the abandoned property or apartment has not been allocated for utilisation, it shall be possible for the owner to regain possession of the property or apartment within 15 days of the date of lodging the request for return of possession.

If in the situation referred to in the previous Article the abandoned property or apartment has been allocated to someone whose own property or apartment is located in the Federation of Bosnia and Herzegovina or the Republic of Croatia, such property or apartment shall be returned to the owner:

- within 30 days from the day the person who was the occupier of the property returns to his property or apartment
- at the latest after 60 days have expired from the date of payment of compensation to the user of the property or apartment for the property he himself has abandoned as well as possible costs incurred by the previous user, or after the provision of suitable alternative accommodation. (...).”

115. Article 42 reads as follows:

“The provisions of Articles 39-41 of this law shall be applied on the basis of reciprocity.”

4. The Law on the Cessation of the Application of the Law on the Use of Abandoned Property

116. The Law on the Cessation of the Application of the Law on the Use of Abandoned Property of 11 December 1998 (OG RS no. 38/98, “the new Law”) establishes a detailed framework for persons to regain possession of property considered to be abandoned.

117. The new Law puts the old Law out of force.

118. Article 2 states that all decisions made under the old Law granting temporary or permanent rights to occupy property shall be treated as being of a temporary nature and shall remain effective until cancelled in accordance with the new Law.

119. Article 3 gives the owner, possessor or user of real property who abandoned such property the right to repossess it and enjoy it on the same terms as he/she did before 30 April 1991 or the date of its becoming abandoned. Article 4 states that the terms “owner”, “possessor” or “user” shall mean the persons who had such status under the applicable legislation at the time the property concerned became abandoned.

120. Article 6 concerns the arrangements to be made for persons who are required to vacate

property in order to allow the previous owner, possessor or user to return. If such a person cannot, or does not wish to, return to his/her prewar home, and has not been provided with alternative temporary accommodation, the relevant body of the Ministry (i.e. the local Commission) shall provide that person with appropriate accommodation before the expiry of the deadline for him/her to vacate the property concerned.

121. If a person who temporarily occupies a property is to be evicted from it, and provides evidence that he/she applied to regain possession of his/her pre-war home, that person cannot be evicted until he/she can regain possession or freely dispose of his/her own home. An exception to this prohibition on eviction exists where the temporary occupant is provided with alternative accommodation within a period of one year of providing evidence of an application to regain possession of his/her own pre-war home.

122. If the person who is required to vacate the property has had his/her request to return to his/her property resolved, any failure of the responsible authority to provide alternative accommodation for such a person cannot delay the return of the owner, possessor or user of such property.

123. If a temporary occupier of abandoned property occupies that property without a legal basis, the Ministry is not obliged to provide him/her with alternative accommodation.

124. Article 7 states that the owner, possessor or user of real property shall have the right to submit a claim for repossession of his/her property at any time. Article 8 states that such claims may be filed with the responsible body of the Ministry (i.e. the local Commission). This Article also sets out the procedure for lodging of claims and the information that must be contained in such a claim.

125. Article 9 states that the responsible body of the Ministry shall be obliged to issue a decision to the claimant within thirty days from the receipt by it of a claim.

126. Article 10 states that proceedings concerning return of property shall, unless otherwise specified, be carried out in accordance with the Law on Administrative Procedures (see paragraphs 131-136 below) and treated as an expedited procedure.

127. Article 11 sets out the information that must be contained in a decision entitling an applicant to regain possession of property. This includes basic details concerning the applicant and property. A decision entitling a person to regain possession of his/her property may not set a time-limit for such repossession sooner than 90 days from the date of the decision, nor after the date for return requested by the applicant. The applicant may not request a date for return into possession of the property which is sooner than 90 days from the date of lodging of the application. If a property is not currently occupied, the owner, possessor or user may regain possession of it immediately upon receipt of a decision. The deadline for return may be extended to up to one year in exceptional circumstances. The relevant Commission must also provide detailed documentation to the Ministry regarding the lack of available alternative accommodation to the Ministry.

128. Article 13 states that a claimant for the return into possession of real property may at any time apply to the Commission for Real Property Claims of Refugees and Displaced Persons ("the Annex 7 Commission"). If this occurs, all other proceedings regarding the property, including those under Article 11, shall be stayed pending the final decision of the Annex 7 Commission. Any decision of the Annex 7 Commission shall be enforced by the appropriate authorities of the Republika Srpska.

129. Article 27 states that a decision made under Article 11 may be appealed to the Ministry within 15 days of receipt of such decision.

130. Article 29 of the law requires the Minister for Refugees and Displaced Persons to pass an instruction on the application of, *inter alia*, Articles 8 to 11 inclusive of the law. This instruction was published in OG RS 1/99 and entered into force on 21 January 1999. Article 6 of this instruction states that a person who has submitted a claim under the previously applicable regulations (i.e. under the old Law) and such claim has not yet been properly resolved should submit a new claim

under the new Law. However, if they do not do so, such previous claim shall constitute a valid claim under the new Law. If such previously submitted claim does not meet the requirements of the new Law, the applicant is to be requested to submit the additional information as prescribed by the new Law.

5. The Law on General Administrative Procedures

131. The Law on General Administrative Procedures (Official Gazette of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia no. 47/86) was taken over as a law of the Republika Srpska. It governs all administrative proceedings. The provisions of this law, insofar as they are relevant to the present case, are summarised below.

132. Article 2 states that a law may, in exceptional cases, provide for a different administrative procedure than that provided for in the Law on Administrative Procedures. Under Article 3, all issues that are not regulated by a special law are to be dealt with under the Law on General Administrative Procedures.

133. Chapter XVII (Articles 270 – 288) is concerned with the procedure for enforcement of rulings and conclusions.

134. Article 270 states that a decision issued in an administrative procedure shall be enforced once it has become enforceable. This occurs, for example, when the deadline for submission of any appeal expires without any such appeal having been submitted.

135. Article 274 states that execution of a decision shall be carried out against the person who is ordered to fulfil the relevant obligation. Execution may be conducted *ex officio* or at the request of a party to the proceedings. *Ex officio* execution shall occur when required by the public interest. Execution which is in the interest of one party shall be conducted at the request of that party.

136. Article 275 states that execution shall be carried out either through an administrative or court procedure, as prescribed by the law. The execution of decisions of the type concerned in the present case (i.e. of reinstatement to property) is to be carried out by an administrative procedure.

6. The Law on Administrative Disputes

137. Under Articles 3 and 18 of the Law on Administrative Disputes (OG RS no. 12/94), the Supreme Court of the Republika Srpska has general jurisdiction over administrative disputes. Under Article 25(1), if an administrative organ does not issue a decision on an appeal within 60 days of its being lodged, the applicant may lodge a reminder to the organ. If no decision is issued within 7 days of the lodging of such a reminder, the applicant may initiate an administrative dispute.

7. The Law on Regular Courts

138. The Law on Regular Courts (OG RS nos. 22/96 and 25/96) regulates the court system in the Republika Srpska.

139. Article 2 of the law reads as follows:

“Courts shall protect liberties and rights of citizens, lawfully established rights and interests of legal subjects and shall safeguard constitutionality and legality.”

140. Article 17 of the law reads as follows;

“Court of First Instance (“*Osnovni Sud*”) shall be competent:

(...)

2) in civil suits, to try at first instance;

- a) civil legal disputes,
- b) disputes in respect of disturbance of property
(....).”

141. Article 21 reads as follows;

“Regional Court (“*Okružni sud*”) shall be competent:

- 1) to decide on appeals against decisions of basic courts and decisions of magistrates
(....).”

IV. COMPLAINTS

142. All of the applicants complain that their right to respect for, *inter alia*, their home as guaranteed by Article 8 of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (“the Convention”), has been violated. In addition, all of them complain that their right to peaceful enjoyment of their possessions, as guaranteed by Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, has been violated.

143. The applicants in all cases, except for case no. CH/98/734, also allege violations of their right to an effective remedy as guaranteed by Article 13 of the Convention and to freedom from discrimination, as guaranteed by Article 14 of the Convention.

V. FINAL SUBMISSIONS OF THE PARTIES

A. Respondent Party

144. The respondent Party submitted that the Chamber was not competent to decide upon the applications. It stated that the applications are, in essence, requests for the return of real property into their possession. Such claims should be decided by the Annex 7 Commission or the competent organ in the Republika Srpska under the new Law. The respondent Party further claimed that the applicants had not exhausted the domestic remedies available to them and that accordingly the Chamber should refuse to accept their applications in accordance with the terms of Article VIII(2)(a) of the Agreement.

145. In conclusion, the respondent Party submitted that the Chamber should refuse to accept the applications or postpone consideration of them until the domestic remedies available to the applicants had been exhausted.

B. The applicants

146. The applicants maintain their complaints. In addition, they state that they have exhausted all of the domestic remedies available to them. They denied that the applications should be decided solely by the Annex 7 Commission. They claim that they have the right under the new Law to regain possession of their property, but that they have been unable to realise this right due to the inaction of the authorities of the Republika Srpska.

VI. OPINION OF THE CHAMBER

A. Admissibility

147. Before considering the merits of the cases the Chamber must decide whether to accept them, taking into account the admissibility criteria set out in Article VIII(2) of the Agreement.

1. Requirement to exhaust effective domestic remedies

148. According to Article VIII(2)(a), the Chamber must consider whether effective remedies exist and whether the applicants have demonstrated that they have been exhausted. The respondent Party contends that the cases should be declared inadmissible on this ground (see paragraph 144 above).

149. The Chamber notes that all of the applicants unsuccessfully applied to the relevant organ under the old Law to regain possession of their properties. Accordingly, they have all sought to avail themselves of this remedy.

150. In *Onić* (case no. CH/97/58, decision on admissibility and merits delivered on 12 February 1999, paragraph 38, Decisions January-July 1999), the Chamber held that the domestic remedies available to an applicant “must be sufficiently certain not only in theory but in practice, failing which they will lack the requisite accessibility and effectiveness. ... (M)oreover, ... in applying the rule on exhaustion it is necessary to take realistic account not only of the existence of formal remedies in the legal system ... concerned but also of the general legal and political context in which they operate as well as of the personal circumstances of the applicants.”

151. The Chamber notes that the applicants in ten of the cases also initiated proceedings before the Court in Gradiška against the current occupants of their properties, seeking to regain possession of those properties (the specific situation in respect of each applicant is set out in Section III above). Those applicants who did not initiate such proceedings claimed that the reason for their not doing so was the fact that the Court declined to consider the cases on the ground that it did not have jurisdiction over abandoned property. Instead, such issues were within the sole competence of the Ministry, in accordance with the old Law. On 2 June 1999 the respondent Party submitted a copy of a decision of the Supreme Court of the Republika Srpska in a case brought by a person (who is not an applicant in any of the cases concerned in this decision) seeking to regain possession of property that had been allocated to a refugee or displaced person in accordance with the old Law. The Supreme Court held that matters concerning abandoned property were within the sole competence of the Ministry, as such issues should be decided by an administrative procedure. The Supreme Court found that the second instance court in the proceedings acted correctly in deciding that the matter could only be decided by the Ministry in administrative proceedings. At the public hearing held by the Chamber in the present cases, the Agent of the respondent Party stated that this position had been regularly applied by the courts in the Republika Srpska.

152. The Chamber considers that the fact that the Court has consistently declined jurisdiction and that the Supreme Court of the Republika Srpska also holds this view shows that the initiation, by the present applicants, of court proceedings seeking to regain possession of property either did not or would not have had any prospect of success either. It cannot therefore be considered to be an effective remedy which the applicants should be required to exhaust.

153. The Chamber notes that in all cases except one (Mr. and Ms. Tabaković in case no. CH/98/1101, where the applicants have regained possession of their property), the applicants have applied under the new Law to regain possession of their properties. A number of them have received decisions from the Commission, entitling them to regain possession of their properties. In no case, however, were the time-limits for such regaining of possession adhered to. In addition, according to the latest information available to the Chamber, only one of the applicants (Mr. Refik Konić in case no. CH/98/750) has succeeded in regaining possession of his property as a result of a decision issued under the new Law. The applicants in case no. CH/98/1101, Mr. and Ms. Tabaković, succeeded in regaining possession of their property without a decision of the Commission. The applicants in three cases have not yet received decisions under the new Law, despite the 30-day time-limit for the issuance of such a decision having expired.

154. As the Chamber noted in its decision in *Onić* (*sup. cit.*, paragraph 39), in the context of its examination of an analogous law adopted in the Federation of Bosnia and Herzegovina, a remedy such as that provided for by the new Law could in principle qualify as an effective one. It is not, however, for the Chamber to examine the effectiveness of the new Law in general, in isolation from the manner in which it is being applied by the authorities in the context of the cases before the Chamber.

155. In these circumstances, the Chamber finds that the applicants cannot be required to exhaust, for the purposes of Article VIII(2)(a) of the Agreement, any further remedy in this context provided for in domestic law.

2. Possibility of seizing the Annex 7 Commission

156. The respondent Party also claimed that the applications should be declared inadmissible as the applicants have not applied to the Annex 7 Commission seeking a decision on their request for the return of their property (see paragraph 144 above).

157. According to Article VIII(2)(d) of the Agreement

“the Chamber may reject or defer further consideration of a case, if it concerns a matter currently pending before any other international human rights body responsible for the adjudication of applications or the decision of cases, or any other Commission established by the Annexes to the General Framework Agreement.”

158. Article XI of Annex 7 to the General Framework Agreement for Peace sets out the mandate of the Annex 7 Commission. It reads as follows:

“The Commission shall receive and decide any claims for real property in Bosnia and Herzegovina, where the property has not voluntarily been sold or otherwise transferred since April 1, 1992, and where the claimant does not now enjoy possession of that property. Claims may be for return of the property or for just compensation in lieu of return.”

159. The above provision establishes a mechanism under which persons may be declared to be the lawful owners of real property and authorised to regain possession of that property. It is therefore an integral and extremely important part of the mechanism established by the General Framework Agreement for Peace for the return of refugees and displaced persons to their properties.

160. Article VIII(2)(d) of the Agreement enables the Chamber to declare an application inadmissible if the same matter is already pending before the Annex 7 Commission. However, in the present cases, none of the applicants has applied to the Annex 7 Commission, but have chosen instead to apply to the Chamber. Therefore, Article VIII(2)(d) is inapplicable in the present cases and they are therefore not inadmissible under that provision.

161. The Chamber further finds that none of the other grounds for declaring the cases inadmissible have been established. Accordingly, the cases are to be declared admissible.

B. Merits

162. Under Article XI of the Agreement the Chamber must next address the question whether the facts established above disclose a breach by the respondent Party of its obligations under the Agreement. Under Article I of the Agreement the Parties are obliged to “secure to all persons within their jurisdiction the highest level of internationally recognised human rights and fundamental freedoms”, including the rights and freedoms provided for in the Convention and the other treaties listed in the Appendix to the Agreement.

1. Article 8 of the Convention

163. In their applications to the Chamber, all of the applicants claimed to be victims of a violation of Article 8 of the Convention which reads, insofar as relevant, as follows:

“1. Everyone has the right to respect for ... his home ...

2. There shall be no interference by a public authority with the exercise of this right except such as is in accordance with the law and is necessary in a democratic society in the interests of national security, public safety or the economic well-being of the country, for the

prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, or for the protection of the rights and freedoms of others.”

164. The respondent Party did not submit any observations under this provision.

165. The Chamber notes that all of the applicants had lived in the houses situated on their properties and used them as their homes until such times as they were forced to leave. The Chamber has previously held that links that persons in similar situations as the applicants in the present cases retained to their dwellings were sufficient for them to be considered to be their “homes” within the meaning of Article 8 of the Convention (see, e.g., the aforementioned *Onić* decision, paragraph 48; and case no. CH/97/46, *Kevešević*, decision on the merits delivered on 10 September 1998, paragraphs 39-42, Decisions and Reports 1998). In addition, the respondent Party did not contest that the properties were to be considered the applicants’ homes.

166. It is therefore clear that the properties are to be considered as the applicants’ “homes” for the purposes of Article 8 of the Convention.

167. The Chamber notes that all of the applicants were forced to leave their homes, either because they were evicted by private persons or because of fearing for their safety as a result of the hostilities. All except one of the properties were then occupied by refugees or displaced persons of Serb origin. The majority of these refugees or displaced persons occupied the properties concerned in accordance with decisions of the Commission issued in accordance with the old Law. The property of the remaining applicant (Mr. and Ms. Tabaković in case no. CH/98/1101) was occupied by the VRS. Therefore, the respondent Party was responsible for the interference with the rights of all of the applicants to respect for their homes. Only the applicants in cases nos. CH/98/750, Mr. Konić, and CH/98/1101, Mr. and Ms. Tabaković, have succeeded in regaining possession of their properties. Accordingly, the interference in the other 18 cases is ongoing. This applies also in cases nos. CH/98/659 and CH/98/734 (see paragraphs 11-15 and 16-20 above), where the applicants, Messrs. Pletilić and Duraković, have only regained possession of certain parts of their property.

168. In order to examine whether this interference has been justified under the terms of paragraph 2 of Article 8 of the Convention, the Chamber must examine whether it was “in accordance with the law”, served a legitimate aim and was “necessary in a democratic society” (see the aforementioned decision in *Onić*, paragraph 48). There will be a violation of Article 8 if any one of these conditions is not satisfied.

169. The properties were considered to be abandoned in accordance with the old Law (see paragraphs 107-115 above). Moreover the applicants tried to regain possession of their properties in accordance with Articles 39 and 42 of the old Law. This law sought to provide for a regime for the administration of abandoned property in the Republika Srpska. In accordance with the provisions of this law, 19 of the properties (all except the property of Mr. and Ms. Tabaković, the applicants in case no. CH/98/1101) were occupied by refugees and displaced persons of Serb origin. The Chamber has received confirmation that 18 of the properties were allocated to those persons in accordance with decisions of the Ministry. In the remaining case (no. CH/98/826), the Chamber has not been able to obtain such confirmation. However, the Chamber notes that neither the Ministry, during the domestic proceedings initiated by the applicant, nor the respondent Party, during the proceedings before the Chamber, have sought to claim that the Ministry did not allocate the property concerned in this application. The Chamber accordingly finds that it was allocated to the current occupants by the Ministry.

170. The Chamber must decide whether the old Law can be considered to be a “law” in the context of Article 8(2) of the Convention.

171. The Chamber has previously held that the term “law” is related to certain qualitative criteria of a norm, requiring it to be compatible with the rule of law, which is expressly mentioned in the preamble to the Convention (see the aforementioned *Kevešević* decision, *loc. cit.*, paragraph 52).

172. In the above-mentioned *Kevešević* case, the Chamber held that the concept of the rule of law contains the following three elements: first, the law must be adequately accessible: a citizen must be

able to have an indication that is adequate in the circumstances of the legal rules applicable to a given case. Secondly, a norm cannot be regarded as a “law” unless it is formulated with sufficient precision to allow the citizen to regulate his conduct: he must be able – if need be with appropriate advice – to foresee with reasonable certainty the consequences of his actions. Thirdly, a law must provide safeguards against abuse.

173. The Chamber notes that the procedure for regaining of possession was set forth in Articles 39-42 of the old Law (see paragraphs 113-115 above). The precise effect of these Articles is unclear. For example, Article 39 allows for the regaining of possession of property within the context of an overall settlement between the Republika Srpska, the Federation of Bosnia and Herzegovina and the Republic of Croatia. The Article does not specify what the terms of any such settlement are to be and gives no guidance as to what, if any, procedures are to be followed prior to the conclusion of any such settlement. Article 40 is drafted in such a way as to render it practically impossible for an owner of property who is a refugee or internally displaced person to secure possession of it under the Law. Article 42 of the old Law states that Articles 37-41 are to be applied on the basis of reciprocity, without any explanation of how this is to be applied in practical terms. It is accordingly clear that the old Law did not enable a person seeking to regain possession of his or her property to establish what actions he or she must take to do so. The law also did not provide any safeguards against possible abuse, but was in itself a source of arbitrariness and abuse.

174. In conclusion, the Chamber finds that the legal provisions in question did not meet the standards required of a “law” under Article 8(2) of the Convention. This is in itself sufficient for there to be a finding that there has been, in all cases except no. CH/98/1101, a violation on these grounds of the applicants’ rights as guaranteed by that provision.

175. The property of the applicants in case no. CH/98/1101, Mr. and Ms. Tabaković, was used by the VRS, apparently without any legal basis. The respondent Party has not sought to put forward any legal basis for this occupation and the Chamber is unable to find any of its own motion. Therefore the interference with this applicant’s right to respect for his home cannot be considered to have been “in accordance with the law” and is therefore in violation of Article 8 on this basis.

176. There is therefore no requirement for the Chamber to examine whether the acts complained of pursued a “legitimate aim” or were “necessary in a democratic society”.

177. In conclusion, the Chamber finds that there has been a violation by the respondent Party of the rights of all of the applicants to respect for their homes as guaranteed by Article 8 of the Convention. This violation is ongoing in 18 of the cases (i.e. in all those except cases nos. CH/98/750 and CH/98/1101) where the applicants have not yet regained possession of all of their property, despite the fact that the applicants in all 18 of these cases have sought to regain possession of their properties under the new Law.

178. The Chamber notes that the new Law has been adopted in order to remedy the violations caused by the old Law. However, at the present time there is not sufficient evidence to enable the Chamber to rule on the compliance of the new Law with the second paragraph of Article 8 of the Convention as the procedure provided for in the new Law is still ongoing in the majority of the present cases.

2. Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention

179. The applicants complain that their rights to peaceful enjoyment of their possessions have been violated as a result of their inability to regain possession of their properties. Article 1 of Protocol No. 1 reads as follows:

“Every natural or legal person is entitled to the peaceful enjoyment of his possessions. No one shall be deprived of his possessions except in the public interest and subject to the conditions provided for by law and by the general principles of international law.

The preceding provisions shall not, however, in any way impair the right of a State to enforce such laws as it deems necessary to control the use of property in accordance with the general interest or to secure the payment of taxes or other contributions or penalties.”

180. At the public hearing in the cases, the Agent of the respondent Party submitted that the respondent Party was not responsible for any violation of this Article, as all of its actions were taken in accordance with Annex 7 to the General Framework Agreement for Peace and in accordance with the appropriate domestic law.

181. The Chamber finds that the properties concerned constitute the applicants' "possessions" within the meaning of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. All applicants are in fact exclusive or part owners of the properties.

182. The Chamber considers that the treatment of the applicants' properties in nineteen of the cases as abandoned by the authorities of the Republika Srpska and their allocation to third parties for use constitutes or constituted an "interference" with the applicants' rights to peaceful enjoyment of their possessions. In case no. CH/98/1101, where the applicant's property concerned was occupied by the VRS, this occupation was also such an interference.

183. In all of the cases except for the two where the applicants have regained possession of their properties (see paragraphs 24 and 51 above), the interference is still ongoing. This applies also in cases nos. CH/98/659 and CH/98/734 (see paragraphs 14 and 16 above), where the applicants, Messrs. Konić and Duraković, have only regained possession of certain parts of their property.

184. The Chamber must therefore examine whether the above interferences can be justified. For this to be the case, it must be in the public interest and subject to conditions provided for by law. This means that the deprivation must have a basis in national law and that the law concerned must be both accessible and sufficiently certain.

185. The Chamber has further found that the old Law does not meet the standards of a "law" in a democratic society (see paragraphs 170-174 above). This is in itself sufficient to warrant a finding that there has also been a violation of Article 1 of Protocol No. 1. This is also the case in case no. CH/98/1101, where the property of the applicants, Mr. and Ms. Tabaković, was occupied by the VRS. The respondent Party has not sought to claim that there was any legal basis for the occupation by the VRS of the property of the applicants in that case.

186. In conclusion, the Chamber finds that there has been a violation of the rights of all of the applicants to peaceful enjoyment of their properties as guaranteed by Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. Again, this violation is ongoing in 18 of the cases (i.e. in all those except cases nos. CH/98/750 and CH/98/1101) where the applicants have not yet regained possession of all of their property, despite the fact that the applicants in all 18 of these cases have sought to regain possession of their properties under the new Law.

187. The Chamber again notes that the new Law has been adopted in order to remedy the violations caused by the old Law. However, at the present time there is not sufficient evidence to enable the Chamber to rule on the compliance of the new Law with Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention as the procedure provided for in the new Law is still ongoing in the majority of the present cases.

3. Article 6 of the Convention

188. The applicants did not specifically claim that their rights as protected by Article 6 of the Convention had been violated. However, in view of the fact that a number of the applicants complained of the conduct of the proceedings they had initiated at national level, the Chamber raised this issue *proprio motu* when it transmitted the applications to the respondent Party for its observations on their admissibility and merits.

189. Article 6 of the Convention reads, in relevant parts, as follows:

"In the determination of his civil rights and obligations ..., everyone is entitled to a fair and public hearing within a reasonable time by an independent and impartial tribunal established by law ...."

190. The respondent Party did not submit any observations under this provision.

191. The Chamber recalls that the right to enjoyment of one's property is a civil right within the meaning of Article 6 of the Convention (see, e.g., Eur. Court HR, *Langborger v. Sweden* judgment of 22 June 1989, Series A. no 71, page 12, paragraph 23).

192. The Chamber notes that the applicants in ten of the cases initiated proceedings before the Municipal Court in Gradiška (the situation in respect of each applicant is set out in Section III above). The experience of the first applicant, Mr. Pletilić (case no. CH/98/659) is representative of the outcome of such proceedings. The applicant initiated his proceedings on 14 May 1998. On 21 May 1998 the Court rejected the case for lack of jurisdiction, stating that issues concerning the regaining of possession of abandoned property were within the sole jurisdiction of the Ministry. It stated further that the courts were not competent to deal with such issues. Mr. Pletilić then appealed to the Regional Court in Banja Luka, where his appeal is still pending. At the public hearing, the Agent of the respondent Party stated that the Supreme Court of the Republika Srpska had issued a decision in a case involving substantively identical facts, with the same finding as in the above judgment. The Supreme Court reasoned that it was more efficient for such issues to be dealt with through an administrative procedure rather than a judicial one (see paragraph 151 above).

193. Any other decisions issued by the courts in proceedings initiated by the present applicants have been phrased in substantively the same terms as that in the case of Mr. Pletilić. A number of the applicants have not yet received any decision to date.

194. The Chamber notes that Article 121 of the RS Constitution states that the establishment of legal rights and interests is the role of the courts. It also states that the courts shall decide upon the basis of, *inter alia*, the laws of the Republika Srpska (see paragraph 106 above). Accordingly, for any subject matter to be removed from their jurisdiction, this would have to be done by a law or other valid legal instrument. Such a removal would require a specific statement to this effect. The old Law states (in Article 3; see paragraph 109 above) that abandoned property is to be temporarily protected and managed by the Republika Srpska. This is done in practice through local Commissions established within the Ministry. However, there is no explicit statement that the courts no longer have jurisdiction. Accordingly, the Chamber does not consider that this is indeed the case.

195. Nevertheless, the practical effect of the decision of the Supreme Court is that it has been or would, for the time being at least, be impossible for the applicants to have the merits of their civil actions against the current occupants of their properties determined by a tribunal within the meaning of Article 6 paragraph 1. Accordingly, there has been a violation of the applicants' right to effective access to court as guaranteed by Article 6 paragraph 1 of the Convention.

4. Discrimination

196. All of the applicants, except in case no. CH/98/734, complained that they had been a victim of discrimination on the ground of national origin in the enjoyment of the rights guaranteed to them by the Convention. The Chamber will consider this allegation in the context of Article II(2)(b) of the Agreement, which states that the Chamber shall consider:

“alleged or apparent discrimination on any ground such as sex, race, colour, language, religion, political or other opinion, national or social origin, association with a national minority, property, birth or other status arising in the enjoyment of any of the rights and freedoms provided for in the international agreements listed in the Appendix to this Agreement ....”

197. The respondent Party did not submit any observations under this provision.

198. The Chamber notes that it has already found violations of the rights of all of the applicants as protected by Articles 6 and 8 of the Convention and Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention. It must now consider whether the applicants have suffered discrimination in the enjoyment of those rights.

199. In examining whether there has been discrimination contrary to the Agreement the Chamber recalls the jurisprudence of the European Court of Human Rights and the United Nations Human Rights Committee. As the Chamber noted in its decision in *Đ.M.* (case no. CH/98/756, decision on admissibility and merits delivered on 14 May 1999, paragraph 73, Decisions January-July 1999), these bodies have consistently found it necessary first to determine whether the applicant was treated differently from others in the same or relevantly similar situations. Any differential treatment is to be deemed discriminatory if it has no reasonable and objective justification, that is, if it does not pursue a legitimate aim or if there is no reasonable relationship of proportionality between the means employed and the aim sought to be realised. There is a particular onus on the respondent Party to justify differential treatment which is based on any of the grounds explicitly enumerated in the relevant provisions, including religion or national origin. In previous cases, the Chamber has taken the same approach (see, e.g., case no. CH/97/45, *Hermas*, decision on admissibility and merits delivered on 18 February 1998, paragraphs 86 *et seq.*, Decisions and Reports 1998).

200. The Chamber recalls that the obligation on the Parties to the Annex 6 Agreement to “secure” the rights and freedoms mentioned in the agreement to all persons within their jurisdiction not only obliges a Party to refrain from violating those rights and freedoms, but also imposes on that Party a positive obligation to protect those rights (see the aforementioned decision in *Đ.M.*, paragraph 75). Analogous obligations are also contained in the Constitutions of Bosnia and Herzegovina and of the Republika Srpska (see paragraphs 97 and 101 above).

201. The Chamber notes that all of the applicants except one (an applicant of Serb origin filing the application together with her Bosniak husband - see paragraph 61 above) are of Bosniak origin.

202. The Chamber recalls that the applicants’ ownership of the properties in question has never been in dispute. Nevertheless, with the exception of the applicants in cases nos. CH/98/750 and CH/98/1101, Mr. Konić and Mr. and Ms. Tabaković (see paragraphs 21-24 and 49-51 above), their attempts to seek assistance from the authorities in order to regain possession of their properties have been unsuccessful, both at the judicial and administrative level.

203. The Chamber notes that all of the applicants sought to regain possession of their properties under the old Law. The Chamber has considered this Law in the context of Article 8 of the Convention (see paragraphs 170-174 above) and concluded that it was drafted in such a way as to deny to refugees and displaced persons any real possibility of regaining possession of their properties.

204. The experience of the present applicants in their attempts to regain possession of their properties under this law only serves to reinforce this view. The Chamber notes that the effect of the old Law was to make it practically impossible for persons who were forced to leave their properties to regain possession of those properties. The effect of the old Law was therefore to reinforce the ethnic cleansing which occurred during the war.

205. Almost by definition all the persons who were forced to leave the territory of the Republika Srpska were members of a minority. Accordingly, those are the persons who will suffer as a result of the fact that the old Law did not provide any real possibility of regaining possession of property which those persons had been forced to leave as a result of the war. The old Law will not be used to prevent persons of Serb origin from returning to Gradiška, as they were not required to leave in the first place. On the contrary, the old Law serves to protect the persons of Serb origin who now occupy property which was considered abandoned under the old Law. Accordingly, the effect of the old Law is twofold: it prevents minority return and protects the position of persons of Serb origin who now occupy the properties concerned in the applications. The Chamber recognises the fact that those persons are themselves refugees and displaced persons and that they themselves would, if they were to seek to return to their homes, face the same sort of difficulties as faced by the current applicants. However, this cannot be used as a justification for the passage of the old Law and its application against minority returnees such as the present applicants.

206. In addition, the Chamber has found that the standpoint of the courts in the Republika Srpska (see paragraphs 192-195 above) was such as to deny the applicants their right of access to court. This denial was as a consequence of the application by the courts in the Republika Srpska of the old Law. The Chamber notes that the ownership of the properties has never been in question, a point

specifically acknowledged by the Agent of the respondent Party at the public hearing. Despite this, the applicants in only one of the cases have managed to regain possession of their property as a result of utilising the different remedies available to them. Accordingly, the evidence before the Chamber suggests that there is a pattern of discrimination consisting of the courts' and relevant authorities' failure to deal with claims for repossession of property lodged by returning Bosniaks, or of not enforcing decisions of the Commission rendered in favour of such persons against temporary occupants of Serb origin.

207. In conclusion, the Chamber finds that the passage and application of the old Law constitutes discrimination against the applicants in relation to their right to respect for their homes, to peaceful enjoyment of their possessions and of access to court. This discrimination has been based on the ground of association with a national minority in the case of the first applicant in case no. CH/98/1106, Ms. Milić-Tairi, and on the grounds of national origin in respect of all of the other applicants.

208. The Chamber concludes that the applicants have been discriminated against in the enjoyment of their rights under Articles 6 and 8 of the Convention and Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention.

5. Article 13 of the Convention

209. All except one of the applicants (in case no. CH/98/734) alleges that their right to an effective remedy has been violated. This may be understood as referring to Article 13 of the Convention, which provides as follows:

“Everyone whose rights and freedoms as set forth in this Convention are violated shall have an effective remedy before a national authority notwithstanding that the violation has been committed by persons acting in an official capacity.”

210. The Chamber does not consider it necessary to examine whether there has been a violation of the applicants' rights as guaranteed by Article 13. This is due to the findings the Chamber has made in its examination of the applications under Article 6 of the Convention (see paragraph 195 above).

VII. REMEDIES

211. Under Article XI(1)(b) of the Agreement the Chamber must address the question of what steps shall be taken by the respondent Party to remedy the established breaches of the Agreement. In this connection the Chamber shall consider issuing orders to cease and desist, monetary relief as well as provisional measures. The Chamber is not necessarily bound by the claims of an applicant.

212. The Chamber considers it appropriate to order the respondent Party to take all necessary steps to enable the applicants, who have not already done so, to regain possession of their properties without further delay. In the cases where the applicants have already received decisions from the Commission entitling them to regain possession of their property, the respondent Party must take all necessary steps to enforce those decisions without further delay. In the cases where the applicants have applied under the new Law but have not yet received decisions, the respondent Party must take all necessary steps to ensure that decisions entitling the applicants to regain possession of their properties are issued without further delay and that such decisions are enforced as a matter of urgency.

213. With regard to possible compensatory awards, the Chamber first recalls that in accordance with its order for proceedings in the respective cases, all applicants were afforded the possibility of claiming compensation within the time-limit fixed by the Chamber. All of the applicants request that they be enabled to regain possession of their properties. In addition, they all, with the exception of the applicant in case no. CH/98/734, Mr. Duraković, requested compensation for mental suffering and for their inability to enjoy use of their properties.

214. Mr. Pletilić (CH/98/659) claimed compensation for mental suffering experienced by him and his wife due to their inability to return to their home in the sum of 5,000 German Marks (DEM). He also claimed compensation for the cost of renting another property, in the sum of DEM 200 per month for 18 months, totalling DEM 3,600. In addition, he claimed DEM 500 for relocation and painting costs.

215. Mr. Konić (CH/98/750) claimed compensation for mental suffering experienced by him and his wife due to their inability to return to their home in the sum of DEM 5,000. He also claimed compensation for the cost of renting another property, in the sum of DEM 200 per month for 17 months, totalling DEM 3,400. In addition, he claimed DEM 500 for relocation and painting costs.

216. Mr. Samardžić (CH/98/751) claimed compensation for mental suffering experienced by him and his wife due to their inability to return to their home in the sum of DEM 5,000. He also claimed compensation for the cost of renting another property, in the sum of DEM 200 per month for 10 months, totalling DEM 2,000. In addition, he claimed DEM 700 for relocation and painting costs.

217. Mr. Smajlović (CH/98/753) claimed compensation for mental suffering experienced by him and his wife due to their inability to return to their home in the sum of DEM 5,000. He also claimed compensation for the cost of renting another property, in the sum of DEM 200 per month for 14 months, totalling DEM 2,800. In addition, he claimed DEM 700 for relocation and painting costs.

218. Mr. Hubijar (CH/98/824) claimed compensation for mental suffering experienced by him and his family due to their inability to return to their home in the sum of DEM 7,500. He also claimed compensation for the cost of renting another property, in the sum of DEM 200 per month for 12 months, totalling DEM 2,400. In addition, he claimed DEM 700 for relocation costs.

219. Mr. Šiljak (CH/98/825) claimed compensation for mental suffering experienced by him and his wife due to their inability to return to their home in the sum of DEM 5,000. He also claimed compensation for the cost of renting another property, in the sum of DEM 200 per month for 9 months, totalling DEM 1,800. In addition, he claimed DEM 700 for relocation costs.

220. Ms. Gerzić (CH/98/826) claimed compensation for mental suffering experienced by her due to her inability to return to her home in the sum of DEM 2,500. She also claimed compensation for the cost of renting another property, in the sum of DEM 100 per month for 43 months, totalling DEM 4,300. In addition, she claimed DEM 500 for other costs.

221. Mr. Muharemagić (CH/98/1100) claimed compensation for mental suffering experienced by him and his wife due to their inability to return to their home in the sum of DEM 5,000. He also claimed compensation for the cost of renting another property, in the sum of DEM 200 per month for 7 months, totalling DEM 1,400. In addition, he claimed DEM 700 for relocation and painting costs.

222. Mr. and Ms. Tabaković (CH/98/1101) claimed compensation for costs of carrying out repairs to their property in the sum of DEM 20,000. They also claimed the sum of DEM 4,000 for mental suffering. In addition, they claimed compensation for the cost of renting another property, in the sum of DEM 200 per month for 5 months, totalling DEM 1,000.

223. Ms. Čehajić (CH/98/1103) claimed compensation for mental suffering experienced by her and her family due to their inability to return to their home in the sum of DEM 10,000. She also claimed compensation for the cost of renting another property, in the sum of DEM 200 per month for 7 months, totalling DEM 1,400. In addition, she claimed DEM 700 for relocation costs.

224. Mr. Bradarić (CH/98/1105) claimed compensation for mental suffering experienced by him and his wife due to their inability to return to their home in the sum of DEM 5,000. He also claimed compensation for the cost of renting another property, in the sum of DEM 200 per month for 9 months, totalling DEM 1,800. In addition, he claimed DEM 500 for relocation and painting costs.

225. Ms. Milić-Tairi and Mr. Tairi (CH/98/1106) claimed compensation for mental suffering experienced by them due to their inability to return to their home in the sum of DEM 5,000. They also

claimed compensation for the cost of renting another property, in the sum of DEM 200 per month for 12 months, totalling DEM 2,400. In addition, they claimed DEM 700 for relocation and costs of equipment.

226. Mr. Crnojević (CH/98/1107) claimed compensation for mental suffering experienced by him and his family due to their inability to return to their home in the sum of DEM 7,500. He also claimed compensation for the cost of renting another property, in the sum of DEM 200 per month for 12 months, totalling DEM 2,400. In addition, he claimed DEM 1,200 for relocation and painting costs.

227. Mr. Raković (CH/98/1108) claimed compensation for mental suffering experienced by him and his wife due to their inability to return to their home in the sum of DEM 5,000. He also claimed compensation for the cost of renting another property, in the sum of DEM 200 per month for 12 months, totalling DEM 2,400. In addition, he claimed DEM 700 for relocation and painting costs.

228. Mr. Šabić (CH/98/1109) claimed compensation for mental suffering experienced by him and his wife due to their inability to return to their home in the sum of DEM 5,000. He also claimed compensation for the cost of renting another property, in the sum of DEM 200 per month for 7 months, totalling DEM 1,400. In addition, he claimed DEM 800 for relocation and decoration costs.

229. Mr. Mujadžić (CH/98/1110) claimed compensation for mental suffering experienced by him and his wife due to their inability to return to their home in the sum of DEM 5,000. He also claimed compensation for the cost of renting another property, in the sum of DEM 200 per month for 22 months, totalling DEM 4,400. In addition, he claimed DEM 700 for relocation costs.

230. Mr. Merdanović (CH/98/1111) claimed compensation for mental suffering experienced by him and his family due to their inability to return to their home in the sum of DEM 10,000. He also claimed compensation for the cost of renting another property, in the sum of DEM 200 per month for 18 months, totalling DEM 3,600. In addition, he claimed DEM 800 for relocation costs.

231. Mr. Ćerimović (CH/98/1112) claimed compensation for mental suffering experienced by him and his family due to their inability to return to their home in the sum of DEM 10,000. He also claimed compensation for the cost of renting another property, in the sum of DEM 200 per month for 8 months, totalling DEM 1,600. In addition, he claimed DEM 500 for relocation costs.

232. Ms. Dizdarević (CH/98/1116) claimed compensation for mental suffering experienced by her and her husband due to their inability to return to their home in the sum of DEM 5,000. She also claimed compensation for the cost of renting another property, in the sum of DEM 200 per month for 20 months, totalling DEM 4,000. In addition, she claimed DEM 500 for relocation costs.

233. The respondent Party, in its observations on the claims for compensation which were received by the Chamber on 13 April 1999, argued that the claims for compensation were ill-founded and inadmissible. It referred to its observations on the admissibility and merits of the cases of 19 March 1999 (see paragraphs 144-145 above), in which it had contested the admissibility of the applications. It said that in accordance with Article VIII of Annex 7 to the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina ("the General Framework Agreement for Peace"), the respondent Party was entitled to accommodate refugees and displaced persons in abandoned property, pending resolution of the ownership and possession of abandoned property by the Annex 7 Commission. Accordingly, as the applicants had not applied to the Annex 7 Commission, the respondent Party had acted fully in accordance with the General Framework Agreement for Peace.

234. The Chamber considers that it cannot reject the claims for compensation submitted by the applicants on the grounds suggested by the respondent Party, as it has not accepted analogous arguments relating to the admissibility of the applications (see paragraphs 148-160 above). As the two arguments are inextricably linked, the fact that the Chamber has not accepted them in relation to the admissibility of the applications precludes the Chamber from accepting them in relation to the claims for compensation.

235. The Chamber notes that 19 of the applicants have claimed sums for mental suffering

allegedly caused to them, and in most cases also to members of their families, as a result of their inability to regain possession of their properties. These sums vary from DEM 2,500 to DEM 10,000 and are based on a figure of DEM 2,500 per person in every household allegedly affected. The Chamber considers that such sums are excessive. The Chamber does however, consider it appropriate to award a sum to the applicants in recognition of the sense of injustice they have suffered as a result of their inability to regain possession of their properties, especially in view of the fact that they have all taken various steps to do so. The Chamber does not consider it appropriate to award sums under this head to members of the applicants' families; it can only award such sums to the applicants.

236. Accordingly, the Chamber will order the respondent Party to pay to each of the 19 applicants who claimed compensation the sum of 1,200 Convertible Marks (*Konvertibilnih Maraka*, "KM") in recognition of their suffering as a result of their inability to regain possession of their properties. In the particular circumstances at hand the Chamber will therefore also award the applicant in case no. CH/98/734, Mr. Duraković, the same sum, even though he did not claim compensation. Article XI(1)(b) of the Agreement does not preclude the Chamber from ordering a remedy which has not been requested by an applicant.

237. 19 of the applicants also claimed compensation for the rent they have been forced to pay for their accommodation pending their return to their properties. These sums are, in general, DEM 200 per month for each month that they have been required to pay such rent. The applicant in case no. CH/98/826, Ms. Gerzić, claimed the sum of DEM 100 per month under this head.

238. The Chamber considers that the sum of KM 100 per month is appropriate to award for each month that each of the applicants were forced to pay for alternative accommodation. The Chamber considers that this sum should be payable starting two months after the end of the month in which they lodged their first application to the Ministry to regain possession of their properties under the old Law. This is because the respondent Party cannot be considered to be at fault for the inability of the applicants to regain possession of their properties until a reasonable time had elapsed after the lodging of such applications. The Chamber recognises that there are considerable difficulties for the respondent Party in ensuring the right of persons to return to their pre-war homes, but considers that in cases where there is no dispute as to the ownership of the property concerned, two months from the date of lodging of an application for return is a reasonable time. This sum should continue to be paid at the same rate until the applicants regain possession of their properties, even after the delivery of the judgment.

239. All of the applicants, except the applicant in case no. CH/98/734, Mr. Duraković, claimed between DEM 500 and DEM 800 for relocation costs. Some of the applicants also included additional costs, such as repainting, under this head. The Chamber interprets these claims as relating to certain potential future costs the applicants may incur when they regain possession of their properties. These sums are not substantiated. Accordingly, the claims under these heads must be rejected.

240. In case no. CH/98/1101, the applicants, Mr. and Ms. Tabaković, claimed the sum of DEM 20,000 for repair costs to their house. These applicants' property was occupied by the VRS (see paragraphs 49-51 above). The Chamber considers that, in view of the fact that it has found it established (see paragraph 175 above) that the VRS occupied the applicants' property, it must be presumed that that organ of the respondent Party is responsible for the damage caused to it. At the public hearing, the representatives of the applicant were unable to state whether or not the damage caused had occurred prior to 14 December 1995, the date of entry into force of the Agreement. However, in view of the fact that the VRS occupied the property until at least early 1998, there is a further presumption that such damage, at least in part, occurred after the entry into force of the Agreement. The respondent Party has not offered any evidence that would rebut these presumptions. In addition, the applicants requested the authorities of the Republika Srpska to visit the property and assess the damage, but they failed to do so.

241. Accordingly, the Chamber finds that the damage caused to the property of the applicants in case no. CH/98/1101, Mr. and Ms. Tabaković, is, at least in part, the responsibility of the respondent Party. It is therefore appropriate to award the applicants compensation for such damage.

242. The Chamber must next consider the amount of compensation appropriate to award in this respect. The applicants, in their compensation claim received by the Chamber on 16 February 1999, stated that the house was not suitable for living. They stated further that it had no roof, doors, windows or water. In conclusion, they stated that the building on the property was completely demolished. The respondent Party did not contest this assessment. The Chamber, in view of the special circumstances of the case outlined in paragraph 240 above, considers it appropriate to award the applicants in case no. CH/98/1101 a reasonable sum for necessary repairs in the amount of KM 5,000.

243. Additionally, the Chamber awards 4% interest as of the date of expiry of the three-month period set for the implementation of the present decision, on the sums awarded in paragraphs 236, 238 and 242.

VIII. CONCLUSIONS

244. For the above reasons, the Chamber decides:

1. by 6 votes to 1, to declare the applications admissible;
2. by 6 votes to 1, that there has been a violation of the rights of the applicants to respect for their homes within the meaning of Article 8 of the Convention, the Republika Srpska thereby being in breach of Article I of the Agreement;
3. by 6 votes to 1, that there has been a violation of the rights of the applicants to peaceful enjoyment of their possessions within the meaning of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention, the Republika Srpska thereby being in breach of Article I of the Agreement;
4. by 6 votes to 1, that the impossibility for the applicants to have the merits of their civil actions against the current occupants of their property determined by a tribunal constitutes a violation of their right to effective access to court within the meaning of Article 6 of the Convention, the Republika Srpska thereby being in breach of Article I of the Agreement;
5. by 6 votes to 1, that the enactment of, and application by the authorities of the Republika Srpska of the Law on the Use of Abandoned Property in the applicants' cases constituted discrimination against them on the ground of national origin, and on the ground of association with a national minority in the case of the first applicant in case no. CH/98/1106, in the enjoyment of their rights as protected by Articles 6 and 8 of the Convention and Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention;
6. unanimously, that it is not necessary to rule on the complaints under Article 13 of the Convention;
7. by 6 votes to 1, to order the Republika Srpska to enable the applicants who have not already done so to regain possessions of their properties (as described more particularly in respect of each applicant in Section III of this decision) without further delay;
8. by 6 votes to 1, to order the respondent Party:
  - (a) to pay to the applicants within three months of the delivery of this decision the following sums:

to Mr. Esfak Pletilić, the applicant in case no. CH/98/659: KM 3,500 (three thousand five hundred Convertible Marks), composed of KM 1,200 by way of compensation for mental suffering and KM 2,300 for rental payments he incurred in respect of paying for alternative accommodation;

to Mr. Ibro Duraković, the applicant in case no. CH/98/734: KM 1,200 (one thousand two

hundred Convertible Marks) by way of compensation for mental suffering;

to Mr. Refik Konić, the applicant in case no. CH/98/750: KM 2,700 (two thousand seven hundred Convertible Marks), composed of KM 1,200 by way of compensation for mental suffering and KM 1,500 for rental payments he incurred in respect of paying for alternative accommodation;

to Mr. Husein Samardžić, the applicant in case no. CH/98/751: KM 2,600 (two thousand six hundred Convertible Marks), composed of KM 1,200 by way of compensation for mental suffering and KM 1,400 for rental payments he incurred in respect of paying for alternative accommodation;

to Mr. Osman Smajlović, the applicant in case no. CH/98/753: KM 2,600 (two thousand six hundred Convertible Marks), composed of KM 1,200 by way of compensation for mental suffering and KM 1,400 for rental payments he incurred in respect of paying for alternative accommodation;

to Mr. Redžo Hubijar, the applicant in case no. CH/98/824: KM 2,600 (two thousand six hundred Convertible Marks), composed of KM 1,200 by way of compensation for mental suffering and KM 1,400 for rental payments he incurred in respect of paying for alternative accommodation;

to Mr. Osman Šiljak, the applicant in case no. CH/98/825: KM 2,600 (two thousand six hundred Convertible Marks), composed of KM 1,200 by way of compensation for mental suffering and KM 1,400 for rental payments he incurred in respect of paying for alternative accommodation;

to Ms. Ziza Gerzić, the applicant in case no. CH/98/826: KM 3,200 (three thousand two hundred Convertible Marks), composed of KM 1,200 by way of compensation for mental suffering and KM 2,000 for rental payments she incurred in respect of paying for alternative accommodation;

to Mr. Mehmed Muharemagić, the applicant in case no. CH/98/1100: KM 2,400 (two thousand four hundred Convertible Marks), composed of KM 1,200 by way of compensation for mental suffering and KM 1,200 for rental payments he incurred in respect of paying for alternative accommodation;

to Mr. Munib and Ms. Hatidža Tabaković, the applicants in case no. CH/98/1101: KM 6,400 (six thousand four hundred Convertible Marks), composed of KM 1,200 by way of compensation for mental suffering, KM 200 for rental payments they incurred in respect of paying for alternative accommodation and KM 5,000 in respect of damage caused to their property while it was occupied by the Army of the Republika Srpska;

to Ms. Elmira and Mr. Naim Čehajić, the applicants in case no. CH/98/1103: KM 2,500 (two thousand five hundred Convertible Marks), composed of KM 1,200 by way of compensation for mental suffering and KM 1,300 for rental payments they incurred in respect of paying for alternative accommodation;

to Mr. Refko Bradarić, the applicant in case no. CH/98/1105: KM 2,400 (two thousand four hundred Convertible Marks), composed of KM 1,200 by way of compensation for mental suffering and KM 1,200 for rental payments he incurred in respect of paying for alternative accommodation;

to Ms. Slobodanka Milić-Tairi and Mr. Isan Tairi, the applicants in case no. CH/98/1106: KM 2,700 (two thousand seven hundred Convertible Marks), composed of KM 1,200 by way of compensation for mental suffering and KM 1,500 for rental payments they incurred in respect of paying for alternative accommodation;

to Mr. Avdo Crnojević, the applicant in case no. CH/98/1107: KM 2,500 (two thousand five

hundred Convertible Marks), composed of KM 1,200 by way of compensation for mental suffering and KM 1,300 for rental payments he incurred in respect of paying for alternative accommodation;

to Mr. Bečo Raković, the applicant in case no. CH/98/1108: KM 2,400 (two thousand four hundred Convertible Marks), composed of KM 1,200 by way of compensation for mental suffering and KM 1,200 for rental payments he incurred in respect of paying for alternative accommodation;

to Mr. Muharem and Ms. Subha Šabić, the applicants in case no. CH/98/1109: KM 2,300 (two thousand three hundred Convertible Marks), composed of KM 1,200 by way of compensation for mental suffering and KM 1,100 for rental payments they incurred in respect of paying for alternative accommodation;

to Mr. Fuad Mujadžić, the applicant in case no. CH/98/1110: KM 2,400 (two thousand four hundred Convertible Marks), composed of KM 1,200 by way of compensation for mental suffering and KM 1,200 for rental payments he incurred in respect of paying for alternative accommodation;

to Mr. Ahmet Merdanović, the applicant in case no. CH/98/1111: KM 2,700 (two thousand seven hundred Convertible Marks), composed of KM 1,200 by way of compensation for mental suffering and KM 1,500 for rental payments he incurred in respect of paying for alternative accommodation;

to Mr. Sead Ćerimović, the applicant in case no. CH/98/1112: KM 2,400 (two thousand four hundred Convertible Marks), composed of KM 1,200 by way of compensation for mental suffering and KM 1,200 for rental payments he incurred in respect of paying for alternative accommodation;

to Ms. Halima Dizdarević, the applicant in case no. CH/98/1116: KM 2,400 (two thousand four hundred Convertible Marks), composed of KM 1,200 by way of compensation for mental suffering and KM 1,200 for rental payments he incurred in respect of paying for alternative accommodation;

(b) to pay to those applicants who have not regained possession of their properties by 31 August 1999, within three months from the dates when they regain possession of their properties, the sum of KM 100 (one hundred Convertible Marks) per month from 1 September 1999 until the end of the month in which they regain possession of the properties;

(c) to pay simple interest at the rate of 4 (four) per cent per annum over the above sums or any unpaid portion thereof from the date of expiry of the above three-month periods until the date of settlement; and

9. by 6 votes to 1, to order the Republika Srpska to report to it by 10 December 1999 on the steps taken by it to comply with the above orders.

(signed)
Anders MÅNSSON
Registrar of the Chamber

(signed)
Giovanni GRASSO
President of the Second Panel

ANNEX

In accordance with Rule 61 of the Chamber's Rules of Procedure, this Annex contains the separate opinion of Mr. Vitomir Popović.

SEPARATE DISSENTING OPINION OF MR. VITOMIR POPOVIĆ

In the above cases, Esfak Pletilić and others, I have issued a separate dissenting opinion for the following reasons:

Article 8 paragraph 2 of the Human Rights Agreement provides for:

"The Chamber shall decide which applications to accept and in what priority to address them. In so doing, the Chamber shall take into account the following criteria:

- a) Whether effective remedies exist, and the applicant has demonstrated that they have been exhausted and that the application has been filed with the Commission within six months from such date on which the final decision was taken;
- b) ...
- c) ...
- d) The Commission shall reject or defer further consideration if the application concerns a matter currently pending before any other international human rights body responsible for the adjudication of applications or the decision of cases, or any other Commission established by the Annexes to the General Framework Agreement."

In the present cases, it is not disputed that the applicants initiated proceedings before the Municipal Court in Gradiška against the current occupants of the properties seeking their eviction, that the Court rejected the complaint on the ground that it was incompetent to deal with those issues, that the appeals against those judgements have been filed to the Regional Court in Banja Luka and that there have been no decisions upon those appeals to date. In these cases, in which the first instance judgments were confirmed, the applicants were directed to achieve their rights to return of property before the competent Commission for Real Property Claims under Annex 7, and in accordance with the Law. Some of the applicants achieved their right to return of property.

Besides the aforementioned facts, it is an undisputed fact that the applicants have not filed compensation claims to the respondent Party and that the Chamber has not dealt with the issue of "moment of occurring damage", which is important from the aspect of *ratione temporis*.

There is no doubt that the Chamber has violated the regulations of Article 8 paragraphs (a) and (d) of the Human Rights Agreement and Article 1 of the same Agreement. The only right decision to be made by the Chamber should have been to reject the applications for non-exhaustion of domestic remedies, i.e. to reject them as premature.

(signed)
Prof. Dr. Vitomir Popović

DECISION ON ADMISSIBILITY AND MERITS
(Delivered on 8 February 2001)

Case no. CH/98/660

Sulejman BABIĆ

against

THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

The Human Rights Chamber for Bosnia and Herzegovina, sitting as the Second Panel on 10 January 2001 with the following members present:

Mr. Giovanni GRASSO, President
Mr. Viktor MASENKO-MAVI, Vice-President
Mr. Jakob MÖLLER
Mr. Mehmed DEKOVIĆ
Mr. Manfred NOWAK
Mr. Vitomir POPOVIĆ
Mr. Mato TADIĆ

Mr. Peter KEMPEES, Registrar
Ms. Olga KAPIĆ, Deputy Registrar

Having considered the aforementioned application introduced pursuant to Article VIII(1) of the Human Rights Agreement ("the Agreement") set out in Annex 6 to the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina;

Adopts the following decision pursuant to Article VIII(2) and XI of the Agreement and Rules 52, 57 and 58 of the Chamber's Rules of Procedure:

I. INTRODUCTION

1. The applicant is a citizen of Bosnia and Herzegovina of Bosniak origin. He lived and worked as an administrator in Pale for the Municipality for fifteen years. During the war, when Pale was under the control of Serb forces, he was displaced to Sarajevo and worked under a compulsory work order for the Pale Municipality's office that had been temporarily established in Sarajevo.

2. At the end of the hostilities and the integration of part of Pale into the Federation of Bosnia and Herzegovina, the Mayor of the newly formed Pale Municipality issued an administrative decision transferring the applicant to a position in Prača. The applicant alleges that he was unable to travel through the Republika Srpska to Prača rendering the decision to transfer him non-executable. The applicant's employment was terminated with effect from 3 June 1996.

3. The applicant appealed against the decisions to transfer him to Prača and terminate his employment to the, then, Court of First Instance I in Sarajevo in July of 1996. As far as the Chamber is aware, these proceedings are still pending before that court today.¹

4. The applicant complains of a violation of his right to work and that there has been no significant development in the proceedings before the court for over four years.

II. PROCEEDINGS BEFORE THE CHAMBER

5. The application was introduced on 22 May 1998 and registered on 9 June 1998.

6. On 21 December 1998 the Registry requested more information from the applicant regarding the state of the proceedings before the Municipal Court I in Sarajevo.

7. On 11 January 1999 the applicant replied that the court proceedings before the court in Sarajevo initiated on 11 July 1996 were still pending and enclosed his written complaint to the court regarding the length of the proceedings.

8. At its session in March 1999 the Chamber, sitting in Panel II, decided, pursuant to Rule 49(3)(b) of the Rules of Procedure, to transmit the case to the respondent Party for its observations on admissibility and merits.

9. The Federation submitted its observations on 13 May 1999. The applicant replied and submitted a claim for compensation on 10 June 1999. The Federation submitted observations on the compensation claim on 15 July 1999. On 4 July 2000 the applicant confirmed that the proceedings before the Municipal Court I, Sarajevo were still pending.

10. The Second Panel deliberated on the case on 8 December 2000 and 10 January 2001 and adopted the present decision on the latter date.

III. ESTABLISHMENT OF THE FACTS

A. The particular facts of the case

11. The applicant worked in Pale for the Municipality of Pale for fifteen years until the outbreak of the hostilities in 1992. From 1992 until 1996, he was displaced to Sarajevo and worked under a compulsory work order for the Pale Municipality's office that had been temporarily established in Sarajevo during the war due to the occupation of Pale by Serb forces.

---

¹ It should be noted that in 1997 the Court of First Instance I in Sarajevo was renamed Municipal Court I, Sarajevo.

12. After the General Framework Agreement was signed on 14 December 1995, the parent Municipality of Pale became part of the Republika Srpska and the smaller south eastern part of the Municipality, including the villages of Prača and Goražde, became part of the Federation of BiH. The head office of the Municipality was transferred to Prača and a number of employees were transferred there. Many employees who were transferred to the Prača office lived there. The rest of the officers, including the applicant, were displaced persons who continued to work in Sarajevo. The applicant alleges that these transfers were done without prior defined internal procedures.

13. On 20 April 1996 the Mayor of the, newly formed, Federation of BiH Pale Municipality, issued an administrative decision transferring the applicant to a position in the Prača office. He was assigned the tasks and duties a Disabled Soldiers Protection Officer and was to report to work on 1 May 1996. According to the applicant, this position was fictitious. Further, the applicant states that it was not possible for him to travel between Sarajevo and Prača because the roads were bad, there was no public transport, and the road goes through the Republika Srpska. The applicant states that at that time it was not possible to travel freely between the Republika Srpska and the Federation of Bosnia and Herzegovina. Therefore, the applicant claims that he could not go to work in Prača and the decision was objectively unexecutable.

14. On 6 June 1996 the applicant received a letter from the Head of the Municipality terminating his employment with effect from 3 June 1996. The stated reason for his termination was his failure to appear for work in Prača.

15. The applicant appealed against both administrative decisions to the Pale Municipality without success. The applicant then initiated court proceedings before the, then named, Court of First Instance I in Sarajevo on 11 July 1996. On 9 December 1998 the applicant submitted a written complaint to the Municipal Court I regarding the length of the proceedings. The case is still pending.

B. Relevant domestic law and legislation

16. Article 434 of the Law on Civil Proceedings (Official Gazette of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia no. 4/77) states that in disputes concerning employment, the Court shall pay special attention to the need to solve such disputes as a matter of urgency. The new Law on Civil Proceedings contains the same provision in Article 426 (Official Gazette of the FBiH no. 42/98).

17. Article 335 of the Law on State Administration (Official Gazette of the Republic of Bosnia and Herzegovina 26/93), states that a person who is aggrieved by a procedural decision issued by the official managing administrative organ has the right to challenge that decision in the competent court.

18. Article 137 of the Law on Labour Relations of Officials and Employees of Administrative Organs within the Federation of Bosnia and Herzegovina (Official Gazette of the FBiH 13/98), which came into effect on 19 April 1998, provides that a civil servant is entitled to protection of his rights before a competent court or before other organs established by law within in 30 days from the date of receipt of a procedural decision.

IV. COMPLAINTS

19. The applicant alleges that there has been a violation of Article 6 of the European Convention of Human Rights in that he has been denied his right to a fair hearing within a reasonable time before an independent and impartial tribunal. He further alleges a violation of his right to work. The applicant requests compensation from the date of the termination of his employment, 3 June 1996, to the present.

V. SUBMISSIONS OF THE PARTIES

A. The respondent Party

20. The Federation of Bosnia and Herzegovina claims that the Chamber should declare the case inadmissible due to the applicant's failure to exhaust his domestic remedies. Specifically, the respondent Party claims that the applicant could have addressed the competent administrative labour inspector regarding the legality and correctness of the actions of the Pale municipality.

21. The Federation further asserts that the length of the proceedings is not unreasonable, as it is a "very complex case". Additionally, the Federation claims that the applicant has contributed to the delay in the proceedings as "he has shown an extreme initiative to intensify the proceedings."

B. The applicant

22. The applicant maintains his complaints. He further states that he could not have applied to the Administrative Labour Inspector of Pale in Prača because there is no Labour Inspector there. He further claims that even if he had been able to apply for an administrative inspection, he would have needed to wait for the completion of the investigation. In that case, he would have been precluded from bringing his case to Court because he would have been time barred under the law. The time limit for pursuing a labour dispute in court is not suspended pending an administrative inspection.

VI. OPINION OF THE CHAMBER

A. Admissibility

23. Before considering the merits of the case the Chamber must decide whether to accept the case, taking into account the criteria for admissibility set out in Article VIII (2) of the Agreement. According to Article VIII(2)(c), the Chamber shall dismiss any application that it considers inadmissible *ratione materiae*.

1. The right to work

24. The applicant complains that his right to work was violated. The European Convention of Human Rights does not contain a right to work as such or any right of access to public service or to fair wages (see case No. CH/97/113, *Kovač*, decision on admissibility of 22 July 1998, paragraph 10; with further reference to the European Court of Human Rights, *Van der Mussele v. Belgium*, judgment of 23 November 1983, Series A No. 70, paragraph 48). The applicant's complaints could come within the ambit of Article 6 of the United Nations Covenant on Economic, Social and Cultural Rights. However, under Article II paragraph 2 of the Agreement the Chamber only has jurisdiction to consider whether there has been "alleged or apparent discrimination in relation to the rights guaranteed by the Covenant and other international instruments referred to".

25. The applicant has not alleged that there has been any such discrimination. Further, the facts of the case do not establish that the applicant has been the victim of such discrimination. Accordingly, the Chamber finds the applicant's claim regarding his right to work inadmissible *ratione materiae*.

2. Article 6 of the Convention

26. According to Article VIII(2)(a), the Chamber shall take into account whether effective remedies exist and whether the applicant has demonstrated that they have been exhausted.

27. In the present case, the Federation argues that the applicant had effective domestic remedies at his disposal. Specifically, the Federation argues that the applicant could have applied to the Administrative Inspector. The laws do not require a person to apply to the Administrative Inspector.

Additionally, as the applicant pointed out, had he applied to the Administrative Inspector and waited for a decision he would have lost his right to bring his case to Court.

28. As noted above, the applicant appealed against both administrative decisions to the Pale Municipality without success. He then initiated proceedings before the, then, Court of First Instance I against both administrative decisions of the Pale Municipality on 11 July 1996. The Federation acknowledges that the applicant brought his case before the appropriate Court of First Instance. Accordingly, the Chamber does not consider that there is any additional remedy available to the applicant that he should be required to exhaust. It follows that, in this regard, the Federation's arguments must be rejected.

29. The Chamber finds that there are no other grounds for declaring the application inadmissible. Accordingly, the case is to be declared admissible insofar as it relates to the length of the applicant's domestic proceedings.

B. Merits

30. Under Article XI of the Agreement the Chamber must next address the question whether the facts found disclose a breach by the Federation of its obligations under the Agreement. Under Article I of the Agreement, the Parties are obliged to "secure to all persons within their jurisdiction the highest level of internationally recognised human rights and fundamental freedoms", including the rights and freedoms provided for by the Convention and the other international agreements listed in the Appendix to the Agreement.

31. The Chamber will now consider the allegation that there has been a violation of Article 6 of the Convention in that the proceedings in the applicant's case have not been determined within a reasonable time. The relevant parts of Article 6 paragraph 1 provide as follows:

"In the determination of his civil rights and obligations. . ., everyone is entitled to a fair. . . hearing within a reasonable time..."

32. In the first instance, the Chamber must examine whether the dismissal of the applicant from his employment concerns a "civil right" within the meaning of Article 6 of the Convention, regard being had to the fact that in the present case the proceedings concern the dismissal of a civil servant. Although the applicant worked as a civil servant, he cannot be said to have "exercised powers conferred by public law and duties designed to safeguard the general interests of the State or of other public authorities." (European Court of Human Rights, *Pellegrin v. France*, judgment of 8 December 1999 to be published in Decisions and Reports 1999). He worked for the Municipality in a purely administrative capacity. In such cases where the nature of the civil servant's employment is not one of exercising discretionary powers, protecting the public, or safeguarding the interests of the State, the European Court of Human Rights has held that Article 6 of the Convention is applicable. (see European Court of Human Rights, *Frydlender v. France*, judgment of 27 June 2000 to be published in Decisions and Reports 2000). Article 6 is therefore applicable to the proceedings in question.

33. The Chamber has already noted that the applicant initiated proceedings before the Court on 11 July 1996. It is from this date that the Chamber must consider the reasonableness of the length of proceedings under Article 6. The proceedings have lasted for approximately four years and seven months as of February 2001.

34. When assessing the reasonableness of the length of proceedings, for the purpose of Article 6 paragraph 1 of the Convention, the Chamber must take into account, *inter alia*, the complexity of the case, the conduct of the applicant and the authorities, and the matter at stake for the applicant (see e.g. case no. CH/97/54, *Mitrović*, decision on admissibility of 10 June 1998, paragraph 12, Decisions and Reports 1998).

35. The issue in the applicant's case is whether his working relationship was terminated in accordance with the law. The Chamber cannot find that this issue is of a particularly complex nature. The Chamber further notes that there is no indication that the length of the proceedings can be

imputed to the applicant. The statement by the respondent Party that the applicant is vigorously pursuing his case does not establish that he has contributed to the length of the proceedings. The respondent Party has not proffered any explanation from which it would appear that the delays could not be imputed to the judicial authorities.

36. The Chamber also notes that an employee who considers that his working relationship was wrongly terminated has an important personal interest in a speedy outcome of the dispute and in securing a judicial decision on the lawfulness of this measure considering that his very livelihood depends on it. Further, domestic law requires that matters concerning employment are to be resolved as a matter of urgency (see Article 426 of the Law on Civil Proceedings, Official Gazette of the FBiH no. 42/98). The Chamber therefore finds that what was at stake for the applicant called for particular speed.

37. In the circumstances of the present case, the Chamber finds that there has been a violation of the applicant's right to a fair hearing within a reasonable time under Article 6 paragraph 1 of the Convention, for which the Federation of Bosnia and Herzegovina is responsible.

VII. REMEDIES

38. Under Article XI(b) of the Agreement the Chamber must next address the question of what steps shall be taken by the Federation of Bosnia and Herzegovina to remedy breaches of the Agreement which it has found.

39. In the present case, the Chamber finds it appropriate to order the respondent Party to take all necessary steps to ensure that the applicant's case currently pending before the Municipal Court I in Sarajevo is determined by that as a matter of urgency, and in any event not later than three months from the date that the present decision becomes final and binding.

40. The applicant requests that the Federation be ordered to compensate him for lost income and related contributions that were not paid since his employment was terminated on 1 June 1996. He requests a total of 425 Convertible Marks (*Konvertibilnih Maraka*) (KM) per month in salary plus contributions amounting to approximately 14% of his salary for the pension fund, plus 140 KM per month meal allowance, plus 300 KM per year for holiday cash grant. In total, he claims approximately 7.334,00 KM per year for the last 5 years, minus the compensation he received until 1 June 1996.

41. The Federation objects to the claim for compensation on the ground that it is not responsible for any injuries the applicant may have suffered. Further, the Federation objects to the amount requested on the ground that the applicant has not shown the basis upon which he calculated his salary. Specifically, he has not shown for which position he calculated his salary or which economic indicators he used. Finally, the Federation argues that the request is too high.

42. In view of the finding in paragraphs 23 and 24 above, that the applicant's claim in respect of his right to work is inadmissible, the Chamber cannot consider any claims in respect of lost income.

43. However, the Chamber has found the Federation in breach of its obligations under the Agreement with respect to the applicant's right to a fair hearing within a reasonable time. As a result, the applicant has suffered some non-pecuniary damage stemming from the absence of a final decision regarding his employment status. The Chamber accepts that living with such uncertainty for over four years has caused the applicant significant emotional distress. Therefore, the Chamber considers that the finding of a violation would not of itself provide just and sufficient satisfaction. Deciding on an equitable basis, it awards the applicant 1000 Convertible Marks (*Konvertibilnih Maraka*) (KM) in this respect.

VIII. CONCLUSION

For these reasons, the Chamber decides

1. unanimously to declare admissible the part of the application relating to the length of the domestic proceedings in the applicant's labour dispute;
2. unanimously to declare inadmissible the remainder of the application;
3. unanimously that the applicant's right to a hearing within a reasonable time under Article 6 paragraph 1 of the European Convention on Human Rights has been violated, the Federation of Bosnia and Herzegovina thereby being in breach of Article I of the Agreement;
4. unanimously to order that the Federation of Bosnia and Herzegovina, through its authorities, take all necessary steps to ensure that the Court decides on the applicant's claim as a matter of urgency, and in any event not later than three months after the date when this decision becomes final and binding in accordance with Rule 66 of the Chamber's Rules of Procedure;
5. unanimously to reject the applicant's claim for pecuniary compensation; and
6. unanimously to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to pay the applicant, not later than one month after the date when this decision becomes final and binding in accordance with Rule 66 of the Chamber's Rules of Procedure, 1000 Convertible Marks (*Konvertibilnih Maraka*) by way of non-pecuniary compensation for mental suffering; and
7. unanimously to order the Federation of Bosnia and Herzegovina to report to it within three months after the date when this decision becomes final and binding in accordance with Rule 66 of the Chamber's Rules of Procedure on the steps taken by it to comply with the above order.

(signed)
Peter KEMPEES
Registrar of the Chamber

(signed)
Giovanni GRASSO
President of the Second Panel